

Ēwandam Iek

Woun Meu New Testament (Alternate Orthography)

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

MATEO	4
MARCOS	51
LUCAS	81
JUAN	133
ECHOS	168
ROMANOS.....	214
1 CORINTIOS	235
2 CORINTIOS	255
GÁLATAS	267
EFESIOS	275
FILIPENSES.....	282
COLOSENSES	288
1 TESALONICENSES	293
2 TESALONICENSES	297
1 TIMOTEO.....	300
2 TIMOTEO.....	307
TITO	311
FILEMÓN	314
HEBREOS.....	316
SANTIAGO	332
1 PEDRO	338
2 PEDRO	344
1 JUAN	348
2 JUAN	354
3 JUAN	355
JUDAS.....	357
APOCALIPSIS	360

MATEO

Ich mæg libro phätarr wounpaita Mateo a thürnaa ïchab Leví a thür sïejim, Jesús dïi i bü ogdæba wënürraajerr khæun eem äb. Jesús dïi khapeerkhaju naweran sïi Romaam gobierno athee ðrag dëbpaar jëeujem phidagta wai sïejim.

Mateoou mæg libro phätarran judionan atheeta phäjim, ajapcharan ich meeun atheema. Judionanau warrgarwe Ëwandamau woun äb am ee Reikhamkhïir pëiju jaaujerr khaphæ narr aawai aata nœajeejim aajem. Ich maata judionanau amach meúa "Mesías" aajeejim, maimua griegonaan meúa "Cristo" aajeejim.

Mamæ mag amau i nœajerrta ya Jesús Mesías kha pierrwaijã judionan chi pörnaanau pöd bœurjã i khaug auba-jierram. Maguata sïi jürram khæunaun, "Jã sïi maestro khabahab" aawai, deeum khæunau jürr, "Jã sïi Ëwandamau ich i jaaupibaawai ðrag jaaujem khabahab" aajeejim. Mamæ mag nœm ee äaur khæunaun chadcha Mesías gaai i thœajeejim aajem. Örau mag khaugba i jaaujerr aawaita Mateoou mæg ësap phäjim, ag gaai ich meeunag Jesuun chadcha mag amau Mesías nœajerrau a khap jawaag.

Mateon ich Ëwandam Iewaa Jesús dïicha nœrrarr aawai irua mag nem jaaumamjã chadcha ich jügæucha ürwi irua nem wau nœrrarr ich daúacha oojerrta jürr jaau sim. Mag ich jügæucha Jesuu iekhamatarr üurjerr aawai aata ich meeunag khap amkhïir phäjim (5:1-7:29; 10:1-42; 13:1-53; 18:1-35; 24:1-25:46). Mamæ ürcha irua ðrag khap apim khösi sïerran Jesuuta chadcha örau nœajerr Reikha bëetarr aawai i iek ëkha nœmuata ichdëu jaaujerrjö Ëwandamagta ædæraa dich thäar ee chi Pörkhapiju aai nœm ajim. Maata ürcha thumaam khæunag khap apim khösi sïejim.

Jöoin Jesucristo dau naweram khæun

(Lc 3:23-38)

1 Mua pãrag ïgkhakhim, jãga warrgar David reikha sïerrjö, Ëwandamau jürr ich Iewaa Jesucristoogta mæg durr gaai chi Pörkhamkhïir ichdëucha pëijï. Mag Jesucristojã mag rey David khararr ag chaain ewagam khæun dën ajim a khap amkhïir, ag nawe jöoi Abrán khararr sïejerr aigmua ewag pawu khïeb chi Jesús thaa-batarr aig pãrag jaaukhim.

² Maataa, ich jöoi Abrán, Isá aai ajim anaabá; maagwai, Isá jürr Jacob aai; Jacob jürr Judá aai.

Mamæ mag Judá ich appai khaba, tagam ich khodnaanpa doce naajim aajem, ich khurau, ich jöoi Jacob chaainpai.

³ Mag ich Judá, Fares aai anaa ïchab Zara aai ajim aajem; am äd, Tamar a thür sïejim aajem.

Mag Fares, Esrom aai ajim; maagwai chi Esrom jürr Aram aai.

⁴ Ich Aram, Aminadab aai ajim aajem; maagwai chi Aminadab jürr Naasón aai. Naasón jürr Salmón aai ajim aajem.

⁵ Chi Salmón, Booz aai ajim aajem, Rahab dëim; maagwai chi Booz, Obed aai, Rut dëim.

Obed jürr Isaí aai ajim aajem;

⁶ maagwai chi Isaí jürr mag rey David khararr ag aai ajim aajem.

Mag chi rey David, Salomón aai ajim aajem, Urías jua eem æi khecheu autarr dëim.

⁷ Salomón, Roboam aai ajim aajem; maagwai Roboam jürr Abías aai;

maimua chi Abías jürr Asa aai.

⁸ Ich Asa, Josafat aai ajim aajem; maagwai Josafat jürr Joram aai; maimua chi Joram jürr Uzías aai.

⁹ Uzías, Jotam aai ajim aajem; maagwai chi Jotam jürr Acáz aai; maimua Acáz jürr Ezequías aai.

¹⁰ Chi Ezequías, Manasés aai ajim aajem; maagwai Manasés jürr Amón aai; maimua chi Amón jürr Josías aai.

¹¹ Chi Josías, Jeconías aai ajim aajem.

Mag chi Jeconías khod äbam khæun khapan sïejim anaabá, maach jöoin israelnaan Babiloniapienau amach durrag pærkha arr nœm jaar.

¹² Mag am chikhamnau amach durr pærkha arrtarr khur, Jeconías chaai paarpajim aajem.

Ma, Salatiel a thürjim aajem, Zorobabel aai.

¹³ Ich Zorobabel, Abiud aai ajim aajem; maagwai chi Abiud jürr Eliaquim aai; maimua chi Eliaquim jürr Azor aai.

¹⁴ Ich Azor, Sadoc aai ajim aajem; maagwai chi Sadoc, Aquim aai; maimua chi Aquim jürr Eliud aai.

¹⁵ Chi Eliud, Eleazar aai ajim aajem; maagwai chi Eleazar, Matán aai; maimua chi Matán jürr Jacob aai.

¹⁶ Chi Jacob, José aai ajim aajem.

Mag Joseeta, María jaai ajim anaabá; maimua chi María, Jesús äd.

Mag Jesuuta maadëu ich Ëwandamaucha pëiwiã bëejim aajem ag Jesuu, amach peerdæ aumkhïir warrgarwe örau nœajerr.

¹⁷ Wajapcharan, mag jöoi Abrán khararr sïerr aigmua ewag pawí David reikha sísiju jaar pa n̄m aar, catorce generaciones dichjim anaabá. Mag David sísiewaim aigmua ewag nassi pawí maach jöoin israelnaan Babiloniapienau p̄rkha arrtarr jaar pa n̄m aar agjō catorce generaciones dichjim aajem. Mag maach jöoin Babiloniapien durr narr aigmua ich Ēwandamaucha p̄ñju jaaujerr ewag nassi pawí thaabachē n̄m jaar pa n̄m ora agjō catorce generaciones dichjim anaabá; ajapcharan maach Pör Jesús thaabachē n̄m jaarma.

Jesucristo thaabatarr

(Lc 2:1-7)

¹⁸ Mag Jesucristo thaabatarran m̄gta ajim aajem:

Chi María, ewag pawí i ädpaju, ya Joseeu iek dee wai s̄ejim aajem, ag d̄i paag. Pari mag s̄i iek dee wai s̄e-wai agtha ag d̄ijjā khaba n̄mta bi ee pabaadējim anaabá. Pari ma chan chikham d̄enjā khaba, ich Ēwandam Akharauta ich iiu aawai mag i bi ee papijim anaabá. ¹⁹ José chi jaapajuun Ēwandam dau na nem agchata waaujerr aawai, s̄i warre ich ĩi chi thethemnaanag jaaju khāyau, ichta warag s̄i kh̄iu öb̄erju kh̄irjubaadējim aajem. ²⁰ Ya irua mag p̄aju kh̄irjubaadēmta, Ēwandam chog ĩgtharmua b̄ewi irig, —José, David khararr chaain ewagam kh̄un bi eem, oob p̄ch ĩi p̄aju kh̄irju chiram ajim an̄m. Jāg chaai irua bi ee wai sim chan deum d̄en khaba, ich Ēwandam Akharauta j̄orpitarr khabahab ajim an̄m. ²¹ Mariaau jāg chaaidam athaawai i th̄rdam Jesús a th̄rbá. I th̄r magta th̄rju, ichd̄euta ich ph̄b̄ör amach pekau ee th̄n̄m peerd̄ auju aawai a jaaumajim anaabá chi Ēwandam chogau.

²² Mam̄ thum mamagkharran, ich i jaaujem kh̄un-nag maach Pör Ēwandamau ph̄pitarr gaai jaau simjō öb̄eb̄erg mamkh̄irta magpibajieb. Mag irua ph̄pitarr gaai mag sim:

²³ “ĩi öor meraa kh̄it̄m bi ee pawí chaai oaju.

Mag chaai th̄rdam Emanuel a th̄rju” a ph̄ sim.

(Is. 7:14)

Mag Emanuel a sim̄n, “Ēwandam maach d̄i sim” aawaiu.

²⁴ Maimua mag chi José kh̄i werba th̄naawi daukhanpawí phiid̄baadeeu, Ēwandam chogau ichig jaautarrjō tag María p̄aju kh̄irjuba, ich mag ag d̄i s̄isijim aajem. ²⁵ Pari mag ag d̄i ya ich ĩi kha wai s̄er-rjā, chi chaai auba n̄we chan José b̄urjā ich ĩi d̄i khapes aba aajeejim anaabá. Ya maimua chadcha chi Ēwandam chogau jaautarrjō chi chaaidam athaawai, Joseeu i th̄rdam Jesús a th̄rjim aajem, ichig th̄rpi jaautarrjō.

Edau öbeerjem bi garmua reinaanau chaai oothurtarr

2 Mag Jesús thaabaawai ph̄b̄ördam Belén an̄m eeta thaabajim aajem, Judea durr. Mag jaar Erodeeta mag Judea durr reikha s̄ejim aajem. Ich mag jaar ĩchab kh̄irjug khaug athee chi machnaan mago-naan an̄m kh̄un edau öbeerjem bi garmua b̄eejier-ram aajem, Jerusalén ph̄b̄örög. Makh̄un, edjā eem

ph̄dagta estudejem kh̄un ajim aajem. ² Mag b̄ewi bard̄tkhach̄ewi, judionaanag, —P̄ar rey thaabatarr, zjamta wai n̄ma? I thaababarm jaau sim ph̄dag maach daúacha ootarr aawai iita marau j̄er w̄edu-rumgui aajeejim an̄m, iita judionaan reikhaju aawai i ajaug th̄o iekhaan.

³ Mag judionaan rey thaababarm an̄m ũr athaawai chi rey Erodes warre khakhaisamjō aadējim anaabá. Mag n̄m d̄i tagam kh̄un chi Jerusalemienjā j̄gder-raata aph̄b̄aadējim an̄m. ⁴ Magbaawai chi rey Erodeeu phadnaan chi p̄rnaan thum Moiseeu Ēwandam iek ph̄ p̄arr jawaag chi machnaanpa th̄rkh̄irp̄iwiia amag, —zjamta mag warrgarwe Ēwandamau p̄iju jaaujerr thaabaju aajē? ajim an̄m.

⁵ Magbaawai amachd̄eu irig, —Judea durr ph̄b̄ördam Belén an̄m eeta thaabaju aajem anaabahab, ich magta Ēwandamau ich i jaaumie Miqueas khakhitar-rag jaaupitarr aawai ajim an̄m. Mag irua jaautarr iek gaai,

⁶ “P̄ar, Judá durram ph̄b̄ördam Belenpien, p̄ran chadcha khapan khaba durrum.

Mag durrab mam̄, p̄ar ee äb̄ thaababarmuata is-raelnaan m̄ öorkha th̄n̄m kh̄un governaaju aawai, p̄ach durr agjō ph̄b̄ör th̄n̄m ee p̄ar ph̄b̄ör chan chi serbiibam khabam” a ph̄ simgui ajieram an̄m, chi Erodeeg.

(Mi. 5:2)

⁷ Phadnaan chi p̄rnaanau maestronaan d̄imua ichig mag jaabaawai, chi rey Erodeeu j̄urr mag chi magonaan ed öbeerjem garmua b̄etarr kh̄un amach appai th̄rkhanaa wajapha ichig jaupijim anaabá, jāgwaichata mag ph̄dag amau oo naaj̄. ⁸ Mag wajapha ichig jaupinaan chadau amag, —ĩsin chad ěr̄ubaad̄et ajim an̄m, Belenag. ěr̄ubaad̄ewi thumaa j̄eu oopetat ajim an̄m, wajapha mag chaai khap aag. Maimua ya p̄achd̄eu wajapha khaph̄ n̄isiewai mau m̄ aar iek p̄ibap̄it, muajā mawia ĩchab p̄ar d̄enjō i ajaug th̄o iekhaimaag ajim anaabá, juau ogthom.

⁹ Mag chadcha chi rey Erodeeu amachig jaautarrta j̄g th̄ba ěr̄ubaad̄ejim aajem. Mag w̄etumua, war-cha amach th̄gd̄awai amachd̄eu ph̄dag ootarrta deeu ũwaa am na phuu j̄oisijim anaabá. Magbaawai ag ěudee oo warrmamua, ya chi chaai sim aig pabaimaawai, ag ũr edjā ee bar j̄oisijim an̄m. ¹⁰ Mag amach chi magonaanau chi ph̄dag oo athaawai onee aph̄b̄aad̄ejim an̄m. ¹¹ Mag barwia, chi chaai kh̄erarr aar dubnaa ooimaawai, chadcha chi chaaidam ich María d̄i oimajieram anaabá. Magbaawai ag kh̄ir-pher j̄ep̄ör ph̄b̄khanaa i ajaug th̄o iekhajeram aajem, ich reikhaju igwi. Magnaa amach nem wai b̄etarr eem ph̄ir maimua incienso mirra d̄i th̄pha khith̄em aunaa irig deejieram aajem. ¹² Mag agtha am aig n̄m ee, ich chi Ēwandam chogau kh̄ai kh̄örg ee tag amag Erodes gar dichpiba jaautarr aawai, ag garjā dichba, deum kh̄d garta ph̄rd̄ dichwi amach durrag w̄tjieram aajem.

Egiptoog chaai dər arrtarr

¹³ Mag chi magonaan ərëutarr khur Ēwandam chogau deeu José khāai khōrkhapi auwia irig jaaujim aajem, Erodeeu chaai thōopūyaag jerpju. “Mam magju nawe phiidətkhawi jōpkhaa chaai dēi Egiptoog ərëubaadēt” ajim anaabá. “Mua jaubam aig chan oob mammua bēemiet” ajim anəm.

¹⁴ Magbaawai José daukhanpawi, chadcha ag bürre nem khīir khaugwia, agtha āspaju wají nēwe, jōpkhar-raa amach chaai athaadējierram aajem, Egiptoog.

¹⁵ Mammua da bēeba, ya chi Erodes meebaadēm a ūrbaawaita deeu bēejerram aajem. Pari mam mag chaai arrtarran, maan maach Pör Ēwandamau ich i jaaumie Oseas khararrag jaupitarrjō amkhīir ajiebma. Magju igwiata chi Oseas khararrag Ēwandamau, “Egipto durrmuata mua mēch Chaai thürpūiju” a phāijim.

(Os. 11:1)

Erodeeu chaain khēchpi jaautarr

¹⁶ Erodeeu chi khīirjug khaphəm khēn nē sim ee, ĩchab khaug athajim aajem, ya jūr deeu khəd garta phēurdē ərëubaadēm. Mag ich khūgurbapāiwai, khīir machgau warm khēnau ichig jaautarr khīirjunaa, Belén phōbör eem chaain maimua ag bigaau phōbördam nənīdēm eem chaaindampa thumaa ańo numimua eegam khēndam khēchpi jaaujim anaabá.

¹⁷ Mag khēchpi jaautarran, maan mag chaain obarm gaaimua Ēwandamau ich i jaaumie Jeremías khararrag phāpitarr gaai jaau simjōta ajim. Irua phā pətatarr mēg ajim:

¹⁸ “Ramá phōbör ee hēi bīep jēbē ökhīirjug machgau idawaa üpēpēr khaju.

Ma Raquel ajim, ich chaain ewagam khēn athee bēwai.

Mag sim chan par khīir jāsenkha nēmjä khīupaba, waragta bīe thēnaaju ich chaaindam ötarr athee” a phā sim Ēwandam iek gaai.

(Jr. 31:15)

¹⁹ Pari chi Erodes meetarr khur, agtha chi José mam Egipto nēm ee, Ēwandamau ich chog pūiwi khāai khōrkha thēnēm eeta irig, ²⁰ —José, phiidəbá aichējim anəm. Chaai thōoju ēkha narr khēnjā amachta ya khēchphōbaadeewai ya deeu pāach durrag chaai arrju aai nēmguī ajim anəm.

²¹ Magbaawai José phiidəwia Jesudam dēi chi ādpa deeu ūwaa Israelag bēejerram aajem. ²² Pari mag chi rey meebaadeewai, chi iewaa Arquelao a thēr sīerrta jūr Judea durr ich aaijō reikha sīsīm a ūrbaawai, agūg maju öghhajim aajem. Mag nēm ee ĩchab deeu Ēwandamau khāaiipi athaawai, Ēwandam chogaujā magūg mapiba jaautarr aawai jūr Galileaagta ərēujim anaabá. ²³ Galilea durr barwi, sīi khajapha Nazaret phōbördamagta wētwi, mamta naaimajim aajem. Pari mag Nazaret phōbör eeta naaimarran, maan Ēwandamau ich i jaumienag jaaujerrjō, Jesús Nazaretpierr a thürju arr aawai ajima.

Juan chi ðor pör choomieu Ēwandam iek jaau nerrarr

(Mr 1:1-8; Lc 3:1-9,15-17; Jn 1:19-28)

³ Warrcha Juan chi ðor pör choomieu Ēwandam iek jaubaadēm jaar, Judea durr būrjā ðor chukag eeta sījeejim aajem. Mam ich sim aar ðor maawaita amag jaaumamua, ² “Pāach khaibag āsie ewag khīirjuwia Ēwandamagta chugpaapi jēubathē” aajeejim anəm. Magnaa ĩchab, “Ya mēigmua jōpcha ich Ēwandamau maach thumaam khēn Pōrkhapiju maach ee pūiju” aajeejim anaabá. ³ Mam maan Juanau mag jaau nerraju igwiata chi Ēwandam i jaaumie Isaías khararrag Ēwandam iek phāawaijā mag phājiebma: “Woun āb ajappai ðor barba aajem aar sījēmuata, ich aar ðor barbaimaawai, ‘Maach Pōrön ya bēeim hē sim’ a jaau nerraju.

‘I bēeju nawe pāach thāar khīir khaugbat’ aju, ‘thāraucha khōsi i iek ūkhaag’ ” a phā sim.

(Is. 40:3)

⁴ Ich chi Juan khajūa camello khaar dēnta kha sīejim aajem; maagwai i āi jūajemjā nemhēu dēn ajim aajem. Ichin pabē ee asphitjō sim langosta anēmta pa miel dēi khō nerrēm iiuta sījeejim aajem, tag deeu nem khojem chukhu aawai. ⁵ Irua mag jaau nerrēm khaug athaawai, Judea durrām khēn Jordán igaau joobaajerr khēn dēi Jerusalemienpa i iek ūraan bēejeejim aajem. ⁶ Mag bēewia amach pekau Ēwandamag chugpaapi jēubaawai ichdēu am pör choopūimaajeejim aajem, Jordán ee.

⁷ Pari Juanau oowai ich aig Moiseeu Ēwandam iek phā pətatarr wajapcha hērkhaajerr khēn khapan bēe thēnēm dēi ĩchab tagam khēn chi machnaan saduceo anēm khēn pa bēe thēnēm oobaawai, amag magjim anəm:

—Chi khaibagnaan, ūkhaú pārag jaauwai Ēwandamau maach i agkham ed sīi pör chootarr gaaimuapaita pāar i jua machag āwatbaju a jaaujī? ⁸ Sīi pāach pör choopi nēmuapai chan irua pāar aubam ajim anəm. Ēwandam jua machgau dau aphē amapha nēm khai, pāach khaibag thumaa āsie ewag khīirjuwia, Ēwandamag isegpi jēeuwia, chadcha Ēwandam iek ūkhaajem khēnjō abat ajim anəm, pāach khapeen dēijā. ⁹ Oob pārau chikhamnaan dēnjō, pāachjā warrgar pāach jōoi Abrán khararrjō Ēwandam dēi khapeerkha nēm awi, “Maran Abrán chaainau; mag i chaainkha nēmta, ūjāga Ēwandamau mag maar dau aphē apibarju?” a khīirjumiet ajim anaabá. Sīi mag Abrán chaainkha nēm gaaimuapaita mag ūgthar öbeerjem akhiin, mokdau mēg thēnēmjä Ēwandamau örag paapūiwi, mēkhēnjā ĩchab Abrán chaainau aju aai sim. Mam mag Abrán chaain chaar awiajā ichiita Ēwandam jua machag āwatab khaba āwatju. Mag khōch khaba nēm khai, pāach khaibagta warre Ēwandamag isegpi jēubat ajim anəm. ¹⁰ Pārau khaphē naabá, nemjīirjā khaigbamēn thu wērpmaajem. Ich agjōta ajugui ajim anēm ĩchab Ēwandamau pāar dēijā. Ya irua pāar chachim hē sim. Ar ðor amach khaibag isegwia Ēwandamag chugpaapi jēuba nēm khēnan,

ar pa thupüiwia juser aadee örpüi nümjōta aju ich Ēwandamau am dūi. ¹¹ Mua chan pöd pāar thāar wajaug paa aubam. Ēwandamagta pāach khaibag chugpaapi jēeubaawai muan sīi dōdamaupaita pāar pör choo chirumgui ajim anəm. Pari m̄ ēudee āb urum̄n chadau m̄ khāaijā jua theeg ūrpaī sīewai, jāguan chad Ēwandam Akhaarjā pārag deewi pāar khaibagjā ōtdau ee warre örbapūimjōta aju ajim anəm. M̄ chan m̄g chirum̄ aig sīi i chogkhaagpajjā serbiibata chirum̄gui ajim anəm. ¹² Khīir khaph̄ abat ajim anəm: I bēem ed i iek ūkha n̄m kh̄n̄n̄n̄, arroz p̄m phierwia wajapha ākha th̄n̄n̄ubarmjōta aju. Maagwai i iek ūkhamapha arr kh̄n̄n̄, jūrri chi arroz b̄ th̄n̄tarra sīi ābam̄g pāard̄naa örbapūimjō aju. Magbarm chan ōtdau th̄o khaugba sīerr̄m eeta ich Ēwandamaucha barkh̄n̄ipūijugui a jaaujeejim anəm Juanau ich aig bēe n̄m kh̄n̄n̄ag.

Juanau Jesús pör chootarr

(Mr 1:9; Lc 3:21-22)

¹³ Biek āb Galilea durr̄mua Jesús Jordanag majim aajem, Juanau öor pör choo sīerr̄ aar ichjā agjō Juanag ich pör choopien. ¹⁴ Mag mawia, ich pör choopienta bēejim abaawai, Juanau i pör choomaphapaim iekhau irig, —P̄chdēuta m̄ pör chooju aai chirum̄ta mag muata p̄ pör choobaadējupá ajim anəm, Juan garmua.

¹⁵ Magbaawai Jesuu, —Idēu magma ajim anəm. Ichita maadēu Ēwandamau jaau simjō i ipierr̄ thumaa nem wauju aai naabahab ajim anəm.

Magbaawai Juanau, —Magan chadau ajim aajem.

¹⁶ Mag, chadcha Juanau i pör choopūijim aajem. Mag ich pör choobapāaiwai, durr̄ waaid̄naa oowai, edaujāata weeud̄baadēm eemua Ēwandam Akhaar duburjō khit̄m̄ta bēewia i gaai jupchējim aajem. ¹⁷ Magbarm ee t̄chab ūgtharmua woun iekjō, “M̄n̄ta m̄ Chaai m̄chdēu jāsehne wai chit̄m̄n̄; i gaaimua m̄ onee chiraaajemgui” abarmjā ūrjim anaabá.

Dösätau Jesús khūgur auju ēkhatarr

(Mr 1:12-13; Lc 4:1-13)

4 Maimua ich Ēwandam Akharaupai Jesús warp öor chukag ch̄n̄i warrjim aajem, ich garmua mepeer pōdju khaph̄ sīerr̄ aawai juau ogthom mam chi dösātag ich khūgur auju ēkhapiēg. ² Mam ich appai cuarenta días y cuarenta noches b̄n̄rjā thach khōba chirajim aajem. Maimua khāai khapan mag dichdi-maawaita, i iek i jāsōo aadējim aajem. ³ Magbaadēm eeta dösāt chi dau lōk bēejim anaabá, i imeerkha i khūgur auwia Jōoi dau na nem khaigbam waupiju ēkhaag. Mag bēewi irig, —P̄ chadcha Ēwandam Iewaa khai, magan m̄ dakhīir mokdau m̄g th̄n̄n̄m panag paabar̄n̄i aichējim anəm.

⁴ Pari ichig magbaicheewai jūrri ichdēu chi dösāttag, —Ēwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Sīi thach khōju appai khap amkhīir irua maach ompaabajim” a sim. “Irua maach ompaatarran, thach appai khīirjuju khāai,

ich ipierraa wēn̄rramkhīirta maach ompaajim” a phā sim a chirajim aajem irig.

⁵ Mag ijējēb naawi, chi dösāttagta Ēwandam Akharau ėd̄raa Jesús arrp̄ijim aajem, Jerusalemag. Mag athaadēwi, Aai i jēeujem dihēu ūr ūgthaa arrnaa, ⁶ irig magjim anaabma, chi dösättag:

—P̄ chadcha Ēwandam Iewaa khai, magan m̄g ee baubaad ajim anəm. P̄ chig aba khabahab. Ēwandam iek phā sim gaai, “Ich Ēwandamau ich chognaan pūiju” a sēbahab ajim anəm, “p̄ th̄a wēn̄rramkhīir.” Maagwai m̄g ee p̄ baud̄khiinjā, “amau sīi amach jua eeta p̄ jāau aubajup, buju aimaa p̄ chig am ugua.” ;Baubaad! ajim anəm, chi dösättag irig.

⁷ Magbaawaita jūrri ichdēu chi dösāttag, —Ichab Ēwandam iek phā sim gaai jaauwaijā, “Ēwandamau chadcha pāach th̄ajū awi oob nem parhoob amiet” a sēbahab a chirajim aajem irua.

⁸ Maimua ābmiecha paawai deeu chi dösätaupai durr̄ pōoma sim gaai i arrjim aajem. Mag durr̄sī gaaimua dawaa durr̄ warpham magwe thum ag gaai nem th̄n̄n̄m dūi irig oopinaa, ⁹ —Pua m̄ b̄k̄h̄r̄r phōbkhanaa m̄r̄gta Ēwandamagamjō jēeum̄n, ar p̄chdēu nem oo sim thumaa mua p̄r̄gta deejugui ajim anaabá, chi dösāt garmua.

¹⁰ Mam̄ mag n̄n̄ paawaita Jesuu irig, —Ēwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Pāar Pörön Ēwandamau; āba irigpaita jēeubat, maimua āba i iekpaita ipierraa abat” a sim. Magnaa mag sēbnaa p̄dēu p̄chta jōpkhaa m̄ aigmua sīubaad a chirajim aajem irua.

Mag, b̄n̄rjā i ipierraa abajim anaabá Jesuu.

¹¹ Magbaawain chadau chi dösāt sīubaadeewai i iek ich appai chirsijim aajem. Mag ich appai aadeewai Ēwandam chognaanauta ūgtharmua bēewi ūu i khīir jāsenkha naaichējim aajem.

Jesuu warrpem Galilea durr̄ Ēwandam iek jaubaaderr

(Mr 1:14-15; Lc 4:14-15)

¹² Juan chi öor pör choomie ya cárcel deg phāar wai n̄m a ūrbaadeewai, Jesús Galileaag majim aajem.

¹³ Pari ich bāautarr phōbör Nazaret eepai sēba, warag Capernaumag petajim aajem, th̄r̄rdō igaau joobaan, warrgar maach jōoin Zabulonnaan Neftalinaan dēi joobaajerr durr̄. ¹⁴ Pari mag i mam matarran, Ēwandam i jaumie Isaías khararrau phā p̄arr eyaa öb̄rmkhīir ajim. Mag irua phā p̄arr gaai mag sim:

¹⁵ “Zabulonnaan joobaajerr perás maimua Neftalinaan joobaajerr perasta öor peerd̄ju woun n̄rraju” a sim, “Jordán igaau thoom igar, ph̄as igaau, maimua khīeb Galilea ee judionaan khabam kh̄n̄n̄ joobaajem aram magwe.

¹⁶ Magbaawain sīi khī th̄n̄n̄m ee naajerr kh̄n̄n̄ aarta öt b̄ arar aimamjōta aju.

Peerd̄ju khaugba aawai pöd ūgthar öb̄rbaju aajerr kh̄n̄n̄ atheeta edau aard̄baadēmjōta aju.”

(Is. 9:1-2)

¹⁷ Magtarr aigmua Jesuu ich Aai i jajawagmamua, “Pāach khaibag isegwia, Ēwandamagta chugpaapi

jëeubat, maimua irigta ʼdɛraa pãach Pörkhapibatʼ aajeejim aajem õrag.

Dö ʼhamien jayap Jesuu ich dëi phë arrtarr
(Mr 1:16-20; Lc 5:1-11)

¹⁸ Biek äb Jesús thërrdö Galilea igaau nërrumua, õor numí oomajim aajem. Makhëen khod äbam khëen ajim: aaijã äba, ädjã äba. Am thër, äb Simón ajim, ich mapai ʼchab Pedro a thër sʼfejim. Maagwai äbakhai Andrés a thër sʼfejim. Amach dö ʼhamien arr aawai, irua ooimaawai, atarraai bar khodjörrajim aajem. ¹⁹ Mag oobaimaawai Jesuu amag, —Mɛ dëi wëttarrau ajim anëm. Ich jãg pãach mɛg sʼi dö ʼa gaaipai nëmjõ, mɛg atag jürr mɛ iek õrag jaau gaaipaita nëisijugui ajim anëm amag.

²⁰ Magbaawai amach atarraai phëpɛawi chadcha i dëi ërëubaadëjim aajem.

²¹ Maimua mag Galilea igaau mamua ag atag deeu ũwaa i õor numí oomajim aajem, agjõ äbam khodpai. Makhëen Santiago ajim aajem Juan dëi, jõi Zebedeo chaain. Makhëenjã dö ʼhamien arr aawai, irua ooimaawai, amach red thërrdɛ sʼsídɛmta kha naajim aajem, bote ee amach aai dëi. Mag oobaimaa, makhëenagjã Jesuu, ²² “Mɛ dëi wëttarrau” abarm bërre sʼi amach redjã khaugba, bote dëi amach ayag pɛawi i dëi wëtjim aajem.

Õor pöm thënumɛg Jesuu maach peerdɛajem iek jaautarr
(Lc 6:17-19)

²³ Mag nërrumua Galilea igaau Jesuu jaau phërdɛ nërraajeejim aajem, phöbördam khëkhëdɛm ee judionaan Ëwandam iek jaaujem di sʼsídɛmpierr. Mag jaau nërrumɛn maach peerdɛajem iekta jaaunaa ʼchab Ëwandamagta dich Pörkhapiju aai nëm aajeejim aajem. Mag nëm dëi õor amach khamor machagpierr ich aig wai bëe nëmɛn monaaupüinaa sʼi kha machdögpa chugpaapüi maajeejim anaabá. ²⁴ Siria durram magwe Jesús mag nërrumɛn bʼi wëjorr aawai, õor khamor machag khüirpierram khënta i aig waibëejeejim anaabá: sʼi khajapham khamor machag paraam khëen, kha mamachdög paraam khëen, dösät bën paraam khëen, pör bënmië paraam khëen maimua bü wa jua khãijã juserm khënpa waibëemamɛn, Jesuu monaaupüi maajeejim anaabá. ²⁵ Õor pöoma Galilea durram khëen, Decápolis durram phöbör nənɛidɛm eem khëen, Jerusalenpien, Judea durram khëen maimua Jordán i atag ed õbeerjem garm khënpa Jesús ëudee pos aajeejim aajem.

Durrsʼi gaai ich Aai iek jaumamua chijã khënta onee aju aai nɛ a jaautarr
(Lc 6:20-23)

⁵ Mag õor pöm ich ëudee noodɛbaadëm oobaawai ich Jesús warag durrsʼi gaai waaidɛ õbërwi oo sʼsijim anëm. Magbaawai i khapeen i dëi wënërraajerr khëen ich bigaau ohood aphöbaadeewai ² jãga chad-

cha Ëwandam dëi ajapha wënërraju aai nɛ a jaumamua magjim anëm, thumaam khëenag:

³ —Pãar ar pãach khaigba nëm khap Ëwandamagta pãach eeg oopim khösi durrum khëen, onee abat ajim anëm, pãachta i dëi äba jooba wënërraju aawai.

⁴ Pãar ar pãach pekau pöm nëm khaug auwi ökhüir-junaa Ëwandamagta chugpaapi nëm khëen, onee abat ajim anëm, ich Ëwandamauta pãar khüir jãsenkhawi pãar khüir onee apiju aawai.

⁵ Pãar ar bër abarm gaaimua meeukhaba khüir thüu Ëwandamagta pãach dëi ichdëu ampierr apiejem khëen, onee abat ajim anëm, pãach mag nëm paar irua durri iur deeu a simjã pãachdëuta jãaju aawai.

⁶ Pãar ar Ëwandamau waupim khösim nëm wawaagta jãsog thënumjõnaa öbichag thënumjõ nëm khëen, onee abat ajim anëm, mag nëm wajapha waum khöchkha nëm khëen juagta Ëwandamau dëi oojee-wai.

⁷ Pãar ar wir aig pãach khapeendamjã dau aug khaug paraa aajem khëen, onee abat; pãachdëu am dëi jãagjem paran Ëwandamaujã agjõ pãar dau aug khaug paraa ajugui ajim anëm.

⁸ Pãar ar thãar ajapha nëm gaaimua äba Ëwandam dawagaata nëm waaujem khëen, onee abat ajim anëm, pãauta pãach mag nëm gaaimua Ëwandam khüir oaju aawai.

⁹ Pãar ar pãachdëu Ëwandam iek ükhatarr gaaimua pãach khöinaa nëmjõ khöinaa amkhüir õrag jaau durrum khëen, onee abat, pãachta Ëwandamau ich chaainkha auju aawai.

¹⁰ Ar Ëwandamau nëm waupi sim ipierraa nëm wau nëm gaaimua jürr õrau pãach dëita khaigba aawai dau aphë durraajem khëen, onee abat ajim anëm, pãachta mɛg atagjã Ëwandam dëi äba jooba wënërraju aawai.

¹¹ Ar mɛ gaaimua õrau pãach khüir iekhanaa pãach gaaijã jua khëaba nëm dëi ʼchab sʼi pãach khaibag waum khöchgau pãach dëi chad khabam iekta chadam iekjõ aadëp aawai, warag onee abat. ¹² Pari pãach dëi maagwaijã, oob ökhüirjuu amiet ajim anëm. Magju khãai warag onee abat; pãar mag nëm jürran ügtharin pãar athee nëm wajapham pöomata thënum. Ís jãg pãar dëi khaibag thënumjõ aba aajeejib ajim anëm warrgarwejã am jöoinau Ëwandam i jaaujerr khëen dëi. Pari magtarr ís am ügthar Ëwandam dëi onee naabahab a jaumajim aajem.

Thakhaar ana õor atheem ararag
(Mr 9:50; Lc 14:34-35)

¹³ Mag iekhakhagmamua ich Jesuupai, Pãrau khaphɛ nëmguui ajim anëm, thakhaar nakha aadëkhiin, tag bërjã maadëu nëm igba sʼsiju. Magbaawai sʼi õrau ag ür ërëu dich thënaawiajã, ausʼuba ich mag bü ee sʼfeju, tag igba sʼewai. Jãg nëm ärpimaaugau thakhaar iig-jemjõ, pãauta õor okhooju arrjã üu mɛ juapierr khaigpër durraaba aajeeb ajim anëm okhoopimaaugau.

¹⁴ Jäg durrsí gaai phöbör sim pöd dau merju khaba aajemjö, päraujä päachdëu mæ iek khaugtarr chan pöd meerju khaba nẽmguí ajim anaabá, päach nem wajapha wau nẽm gaaimua päachta mæg eegarm khẽn athee khĩchag ee lámpara paa dẽnẽmjö naawai. ¹⁵ Pãrau khaphẽ nẽm, lamparaan paanaa sñi nem bü ee ausĩuba, dau garta ausĩujem, dijã thum araraa amkhĩir. ¹⁶ Ich jãgta aju aai nẽmguí ajim anẽm pãarjã. Magua päachdëu nemdam wajapha wau nẽm gaaimua päachta ötdau phuu dẽnẽmjö abat ajim anẽm, thumaam khẽn na arar amkhĩir; mag päach nem wajapha wau nẽm gaaimua maach Aai ügthar chirũmta thumaam khẽnau thömkhĩir.

Moiseeu ley phã pũatarr Jesuu jaautarr

¹⁷ Oob pãrau mua mag Moiseeu ley phã pũatarr warre isegpäain wa sñi warrgar Êwandam i jaaujerr khẽnau nem jaaujerr khãijã isegpäainta bëejim amiet ajim anẽm Jesuu. Magju khãai muan warag chadcha ag gaai jaau sim thumaa wawaanta bëejim. ¹⁸ Cha mæ iekha chirũm iekhau, mæg durr jöoita edaujã dñi Êwandamau i agkhabam aig chan, ley gaai jaau sñsidẽm iek bũdam äbjã okhoopibaju. Ichiita nem thumaa ich jaautarrjö öbëbërg majugui ajim anẽm. ¹⁹ Magua, äbmua khãijã leidam bũthẽ khitawiajã ag gaai jaau sim iek bü äb khãijã ẽurkhaba, ni ag gaai jaau simjö amkhĩir ich paarmua deum khẽnagjã jauba sim chan, Êwandam maach Pörkha sim durr paaukhaimaawaijã ichta thumaam khẽn khãaijã jua eegpai sñerraju. Pari magba, ar ichdëujã mag ley gaai jaau simjö ipierranaa warm khẽnagjã agjö ag gaai jaau simjö ipierraa amkhĩir jaau simũn chadau, mag Êwandam durr paimaawaijã ïchab ichta warm khẽn ẽrpai sñisjugui ajim anaabá. ²⁰ Magnaa ichdëupai, Pãrauta ich Êwandamau nem waupi jaau simjö nem wauba, sñi jãg Êwandam iek jawaag chi machnaan aajem khẽnjöpai nem waunaa Moiseeu ley phã pũatarr ẽurkhaajem khẽn dẽnjöpaita nem wau nẽm chan, pãar ügthar öbërbamgui ajim anẽm.

Dich khapeen dñi meeukha nẽmpaijã pekauu

(Lc 12:57-59)

²¹ Maimua ich Jesuu magjim aajem: 'Pãrau khaphẽ nẽmguí ajim anẽm, warrgarwejã pãar jöoinau, "Oob öor thöom; chi öor thöo simũn ich agjö thööpũiju aai sim" a jaajeejim. ²² Pari mua mag chirũmguí ajim anẽm: Öor thöoba awiajã sñi dich khapeendam dñi meeukha nẽmpaijã ich agjö pekaukha öbër sim. Sñi dich khapeer meeukhamkhĩir i khĩir iekha nẽmjã pekauu; chi mag iekha sim khẽn, thethemnaanau khaibag waupi jaauju. Maimua ar sñi chikham thöp iekha simjã ya sñi khĩmie durr barpũijuuta sim; öor thöoba ab mamẽ ich agjö sñebahab ajim anẽm, pekautau wau sñewai.

²³ Maguata mag chirũm: Pẽ, Êwandamag nemchaaita ofrendakha deenaa jëwaan mam; pari mag mam ee pẽ khĩir ee dẽnũisim, äbmua pũch dñi iekkhördam paraa sim. ²⁴ Magbaawai pũch ofrenda chi nemchaain

phaajem aig pũawi, mag pũch dñi khaigba sim aar mawi, ithũu i dñi iyũ awi, khöinaa nũisit a jaaumajim anaabá. Maimuan chadau deeu mawia pũch ofrendadamau Êwandamag jëubamí ajim anẽm.

²⁵ 'Wa äbmua khãijã leinaanag pẽ khaibag waumkhĩir pũch jawaan arrwai, chi thethemnaan aar barwi jaauju nawe, i dñi wajapha iyũ awi khöinaa nũisit ajim anẽm. Magbamũn chi thethemnaanau guardianaanag pẽ pũr deebaawai jũrr makhũnau pẽ cárcel deg pũijugui ajim anaabá. ²⁶ Cha mæ iekha chirũm iekhau, ya pũta amau mag phãar athamũn, phatkhon gaaimua atarr khai, äbmiecharam centaaudam phagpũibam aigjã amau pẽ öbeerpũibajugui ajim anẽm. Mua mag chirũmũn, päach khaibag Êwandamag chugpaapiju aai nũwe chugpaapiwi i dñi khöinaa ajuuta êkhabat a chirũm.

Jesuu dich öor khabam dñi khapes apiba jaautarr

²⁷ Mag iekhamamua ich Jesuupai amag magjim aajem: 'Pãrau khaphẽ nẽmguí ajim anẽm ïchab, warrgarwejã pãar jöoinau, "Oob päach öor khabam dñi khapes amiet" a jaajeejim. ²⁸ Pari ïs mua mag chirũm: Warre khapes aba awiajã, äbmuaata ẽi oowi ich ödegpai khãijã, "Jãg ẽuita magju aai khitaba" a khĩirju simũn, mag khĩirjubarmuapai ya ich thãar ee pekau waubarm mag ẽi dñi.

²⁹ 'Magam uguata, pẽ juachaar garm daúa khãijã pẽ pekau waupi sim khai, jëunaa warre warp barbapũi. Mag dau äbpaim gaaimua pũch mor thum khĩmie durr maju khãai, dau appaita okhoobarmũn, ẽu simgui ajim anẽm. ³⁰ Wa pẽ juachaar garm juau khãijã pẽ pekau waupi sim khai, warre thẽapnaa warp barbapũi. Jua äbpaim gaaimua pũch mor thum khĩmie durr maju khãai, mag jua appaita okhoobarmũn ẽu simgui ajim aajem. Wajapcharan magẽm pekau waumaaugau dau chukhumjö oobamjõnaa magẽm nem khaigbam wawaagjã jua chukhumjö abá, bũurjã wauba. Magju khãai Êwandam dau na pũch morta sũrkhabá a chirũmguí ajim anẽm.

Jesuu ẽi pũapiba jaautarr

(Mt 19:9; Mr 10:11,12; Lc 16:18)

³¹ 'Pãrau khaphẽ nẽmguí ajim anẽm ïchab, pãar jöoinau jaauwai, "Äbmua khãijã ich ẽi pũagpam khai, warre ẽsap gaai 'Mua pẽ pũa chirũm' a phãnaata irig deeu aai sim" a jaajeejim. ³² Pari ïs jũrr mua mag chirũmguí ajim anẽm: Äbmua khãijã ich ẽi deum dñi chadcha magba simta pũa simũn magan warag juau deum dñi magamkhĩirjõta pũa simgui ajim nẽm, magẽm gaaimua warag pekau waumkhĩir. Mag ich ap sim awi chikhamnau pũatarr ẽuita au sim wounjã pekauta wau simgui ajim anẽm, agtha chikham ẽiikha simta au sñewai.

Chadcha dichdëu nem wauju jawaag jãga aju aai sñi

³³ ïchab pãrau khaphẽ nẽm, warrgarwejã pãar jöoinau jaauwain, sñi parhoobam nem igwiata dichdëu nem

waum khōsim wauju a iekhaawain, naspawiajā deeu waubam aju aai sim a jaaujeejim. Magarrau “Maach Pör Ēwandam igwiata mua mag nem wauju a iekhabarmen chadau pöd naspawiajā dich iekhatarr chaur aju khaba sim” a jaaujeejim. ³⁴ Pari is mua pārag mag chirumgui ajim anem ich Jesuu: Oob bür-jā nem inagdam igwia khāijā mag gaaimuata nem wauju a iekhamiet. Edjā Ēwandam khu juupjem aawai oob edjā igwiajā mag gaaimuata nem wauju amiet. ³⁵ Mæg durrjā sīi Ēwandam bü dññuujem aawai ni mæg durr igwiajā oob mag gaaimuata nem wauju a iekhamiet a jaaumajim anem. Wa Jerusalén phöbör igwia khāijā, jāg phöbör thumaam khññ khāijā chi ūññcharam Rey sīejem phöbör aawai, oob mag gaaimuajā nem wauju a iekhamiet ajim anem. ³⁶ Wa dich pör igwia khāijā oob mag iekhamiet; magumjā pekauu. Pāach iphithur mag iekhawiajā pārau pāach pörbü ābjā bāphā paa auba ni phūisijā paa aubamgui ajim anem, ich Ēwandamaupaita magpiejeewai. Mag nem parhooba igwiata iekha nem aig, Ēwandam igwiata pāar mag iekha nem khabahab, nem thum ichdēuta omparr aawai. ³⁷ Magju khāai chadcha nem wauju khai, warre wauju abat. Wa wauba khāijā aju khai, warre ich agjō waubam abat, mag nem inag igwia magum gaaimuata wauju a iekhaba.

Dich dēi ōrau khaigba aawai agjō am dēi khaigba apiba jaautarr
(Lc 6:29-30)

³⁸ Pārau khaphñ nem ūchab, warrgarin pāar jōoinau jaauwai, “Chikhamnau pñch dau suawai puajā agjō i dēn suju aai sim” a jaaujeejim; wa “Chikhamnau pñ khierr āb khāijā buathēupāaiwai pñchdēujā i dēn agjō aju aai sim” a jaaujeejim. ³⁹ Pari is mua mag chirumgui ajim anem deeu ich Jesuu: Ābmua khāijā pāach dēi khaigba aawai oob am dēi agjō khaigba amiet. Magumjā agjō pekauu. Magju khāai pñ khīidchadeetarr khai, thoom garjā agjō deemkhīir irig khīir nabā ajim anaabā warag. ⁴⁰ Ābmua khāijā leinaanag pñ jaauwia pñ camis khāijā khechthæg aum ig sim khai, warag tagam khajūajā udñraa irig arripibā. ⁴¹ Nem chñkhñm khāijā ajuēs pñchig kilómetro āb arri sim khai, magum aba warag kilómetro numí athaad ajim anaabā. ⁴² Ōrau pñchig nem jēuwei ō ajapha magum aba deebā. Maimua sīi pñchig nem prestaa khāijā jēuwei deeb khaba deebapūi ajim anem.

Dich kha ukhurm khññ kha khōsi api jaautarr
(Lc 6:27-28,32-36)

⁴³ ūchab pārau khaphñ nem, warrgar pāar jōoinau jaauwain, “Pāach khapkhñnta kha khōsinaa pāach kha ukhurm khññ oomapha abat” a jaaujeejim. ⁴⁴ Pari is mua mag chirumgui ajim anem ich Jesuu: Pāach kha ukhurm khññjā daupii abat; maimua agjō mñ iek gaaimua pāach khaibag wauju ēkhaajem khññ kōitjā warag Ēwandamagta jēubat. ⁴⁵ Pārau magta amñn magan chadcha pāar ūgthar Ēwandam chiraaajem

chaaianau. Ich ag Ēwandamauta ōor wajapham khññ atheejā edau wññpinaa khaigbam khññ atheejā wññpiejem. Ichdēuta ūchab ich daar agpierra aajem khññ atheejā nōseg chēpinaa sīi parhoob amach khōchagpierr nem waaujem khññ atheejā nōseg chēpiejemgui ajim anem. Magua pāraujā agjō thum pāach dēi khaigba aajem khññpata daupii aju aai nñmgui ajim aajem, ichdēu aajemjō. ⁴⁶ Pārau sīi pāach daupii khññpaita agjō daupii amñn, ūmaig khan wajaug sī? ūSīi Romaam gobierno athee dēbpaar jēu-jem khññ chi khaigbam khññnaujā ich agjō aba aajē? ajim anem. ⁴⁷ Wa sīi pārau pāachjō judionaankha thññm khññnagpai khāijā saludaakhiin, ūmaigjā khan wajaug sī? ūIch agjō aba aajē judionaan khabam khññnaujā? Pāach meeun khabam khññnawiajā oob amag saludaamapha amiet ajim anem. ⁴⁸ Pāach Aai ūgthar chiraaajemjā chi wajapham aawai pāach chi chaaianaujā ūchab pāach Aaijō ō wajapha abat pāach khapeen dēi a jaaumajim anaabā.

Jesuu nem wajaphamta waupi jaautarr

6 ‘Sīi pāach ō wajaug phēmkhīirpai chan oob chikham dakhīir nem waumiet ajim anem. Bi-gaaum khññnag magamkhīirpaita pārau mag nem wau nem paar chan, maach Aai ūgthar simua pāar wajapha ig iyññ abaju, ya mæg eegarwe ōrau pāar wajapha ig iyññ nñmua ya amau pārag phag nñmjōta naawai.

² Magam uguata, dau aphññm khññdamag nemdam deewaijā oob thumaam khññnag khakhapdō apimiet, sīi jāg amach ēugar wajapha ig iyññ amkhīirpai culto ee wa kaaijā ee khāijā ōor khapanag dakhīir aajem khññ dñnjō. Ar jāg amach ēugar wajapha ig iyññ amkhīirta aphññm khññdam dēi ō wajapha aajem khññnan, ya ōrau amag phagbarmjōta nñmgui ajim anem, am ēugar wajapha iekha nñmua. Jāgum khññnag khāii Ēwandamau tag phagbarju. ³ Dau aphññm khññdamag nem inagdam deewai oob pāach khapeen pāach dēi chi wajapham khññnagjā jaumiet. ⁴ Magju khāai warag pāach khaug-pimaphamjō meraata deebat ajim anem. Pārau mag meraa deewaijā, pāar Aai ūgtharmua pāar oo sim aawai, ichdēujā pāar eeg oob khaba eeg oju a jaaujim anaabā.

Jesuu jāgata maadēu Ēwandamag jēuju aai nñ a jaautarr
(Lc 11:2-4)

⁵ Mag nem jajawagmamua ich Jesuu magjim anem: ‘Pāach Ēwandamag jēuwei, oob jāg sīi chadcha magba nñmta Ēwandamag jēu nem amkhīir jāg ōor dakhīirpai jēuujem khññnjō amiet ajim anem. Jākhññnan sīi ōrag amach oomkhīirpaita culto ee maimua sīi kaaijā eejā agjō Ēwandamag jēu nem anñmua bñjāaupaita ijējēb aajerramgui ajim anaabā. Jāg amach ēugar wajapha ig iyññ amkhīirta jāg nñm khññnan, ya ōrau amag phagbarmjōta nñmgui ajim anem, am ēugar wajapha iekha nñmua. ⁶ Pari pārag mua

jaaukhim: Ēwandamag jēuwai, am dēnjō khaba, pāach khāajem thuur wai nēm khai, aar dubnaata pāach appai irig jēubat. Mag pāach appai nēmjō naab mamē, maig pāar dēi sim pāar Aai. Mag pāar Ayau pārau pāach appai ichig jēeu nēm oobaawai pārag irua pāachdēu nem jēeu nēmjā deeb khaba deejugui ajim anēm.

⁷Mag irig jēeuwaijā oob jāg par iupai Ēwandam iek ūkha nēm anēm khēn dēnjō parhoobam iek maadēu igbaju ayaampata iekha nēm amiet ajim anaabá. Amachigan jāg jēebaadēm pua chēuu aawaita Ēwandamau ūrcha amach iek ūurjempii aajerram ajim anēm. ⁸Pārau ichig jēeuju nawe pāar Ayau ya pārau nem ig nēmjā khaphē sim aawai, oob am dēnjō atcha iekha nēm amiet. ⁹Magju khāai pāachdēu irig jēeuwai mēgta jēubat ajim anēm:

“Ēwandam, pūta maar Aai ēgthar chiraajemēu.

Pūch appaita chadcha pekau chukhu chitēm.

¹⁰Pūgta marau maach dēi pūchdēu ampierr apinaa pūchta thumaam khēn Pōrkhapim khōsi nēm.

Ēgtharjā jāg pūchdēu nem waupi jaau nēm appai waaujemjō, mēig eegarjā thum pūchdēu jaau simjōta apim khōsi nēm.

¹¹Ed ēepierr pua marag ich jāg khōjudam deebarju.

¹²Ēwandam, maar pekau thum chugpaabapūi, maimua ar marau maach dēi khaigba abarm khēn dēi tag magēm iek igba ich mag khīir okhoopāajemjō, maar dēnjā khīir okhoobapūi.

¹³Oob pua ūdēraa chan maar pekau ee burppi chiram.

Mag khāai warag maar thēa wai chirsí, phithurg chukhu dōsātau maar ichig paa aum ugua.

[Ēwandam, pūchdēuta nem thēnēmēn thum khap chirēm.

Pūchta chi jua thierrui,

maagwai pūchpaita thumaam khēnau thō iekhaju aai nēm, mēg atag pawiajā ich mag.]”

“Magta jēubat ajim anaabá ich Jesuu. ¹⁴Magnaa ĩchab, Chikhamnau pāach dēi khaigba aawai, pārau am dēi magēm iekjā igba sīi khīir okhoopūimēn, magan maach Aai ēgthar chiraajemujā ĩchab pāar pekau chugpaapūiwiā tag magēm iek igba ich mag khīir okhoopūijugui ajim anēm. ¹⁵Mamē pārauta pāach khapeen wir aig perdonaabam chan, maach Aai Ēwandamaujā pāar pekau chugpaabamgui a jaaumajim aajem.

Jesuu sūrkhapi jaautarr

¹⁶Pāach Ēwandamag jēeu khēwaag thach khōba sūrkhaawai, oob jāg sīi amach ēugar wajapha ig iyūē amkhīirpai nem waaujem khēnjō jāsogau ōkhīirjuumjō amiet ajim anēm, mag oowi bigaam khēnau “Jāan Ēwandamag jēeu nēmua sūrkha naawaita jāg nēm” am ugua. Jāg amach sūrkha nēm khap amkhīirpaita ōkhīirjuumjō aajem khēnan, ya ōrau amag chi phagamjōta nēmgui ajim anaabá, am igwi chadcha sūrkhaajem khēnau anēm gaaimua. ¹⁷Magju khāai Ēwandamag jēwaag sūrkhaawai, warag wajapha

pāach khīir sūgpūinaa pōr megbapūit, ¹⁸bigaam khēnau mag pāach sūrkha nēm ni ābmuajā khap am ugua. Pārau magta amēn, āba maach Aai pāar dēi simuapaita khap aju; maagwai ichdēuta ĩchab pāar eeg oojugui ajim anaabá.

Ēgthar augchēba naaimaag

(Lc 12:33-34)

¹⁹Mēig eegarwe chan oob phatkhon wa nem inag pōm khāijā paarpaju ēkhamiet. Mēiguin nem thum polieu ārnaa khukhungaujā jēemaajem; mag nēm dēi nem jīgmienujā sīi dubwia jīgkhamaajemgui a jaaumajim anēm. ²⁰Magju khāai nem wajapha wau nēmuaata phatkhon ākha phiemam dēi nem inag pōm paarpamamjō abat, ēgthar paimaawaijā chadcha paraa naaimaag. Pāach jam paaukhaimaawaim atheeta pārau phatkhon phie nēmjō nem wajaphamta wau nēmēn ēu simgui ajim anēm. Jam chan polieujā ārba, khukhungaujā jēeba, ni nem jīgmienujā pōd jīgkhabam. ²¹Mēig jēb gaai nēweta nem thum paraa aju khīirjuu khāyau ēgthar paawaita nem thum paarpaju khīirju wēnērēmēn, magan chadcha pāar khīirjug āba Ēwandam gaaita sim ajim anēm.

Jesús iek maach daun ōtdaujōta sim aajem maach mor gaai

(Lc 11:34-36)

²²Maach daun ōtdaujōta sim maach mor gaai. Maach daujāata wajapha sim aigui, nem thum dawaata oojem. Ich agjōta sim maach thāarjā. Ēwandam iek ūkhanāa maach thāarta wajapha sim aigui, nem thum Ēwandamau khōsimjōta waaujem. Mag nēm aigui ararag ee nēmjōta nēmgui ajim anēm. ²³Mamē magba agtha pāach pekau ee nēmēn, magan pāran sīi agtha khīchag ee jūrkha jūrkha nēmjōta nēm. Mag nēm aig pōd Ēwandam dēi naaju khaba nēmgui ajim anaabá, pekau eeta naawai.

Jesús iek Ēwandamag wērpānaa pōd phatkhonagjā wērpaju khaba nēm aajem

(Lc 16:13)

²⁴Ni ābmuajā pōd patronnaan numiim khēn chogkhaju khaba simgui ajim anēm. Patronnaan numí akhiin, iwiir ābpaita ūrcha kha khōsi aju. Ich agjōta sim ĩchab Ēwandam dēijā. Pōd pārau Ēwandam khīrag wērpānaa, phatkhonag khāijā wērpaju khaba nēm. Pāar magta nēm chan Ēwandam ipierrāa khaba nēmgui ajim anaabá.

Khani khōju wa khani jūaju khīirjupiba jaautarr

(Lc 12:22-31)

²⁵Mag nem khīir pogkhe jajawagmamua magjim anēm ich Jesuu: “Ūoob pārau “Ķkhani khōju wa khanta dōjuuta maach mēg nēmā?” a khīirjumiet. Wa magbam khai, ya khajūa chukhu nēm “ĶKhani jūajuuta mēg nēmā?” a khāijā khīirjumiet ajim anēm. Pāarta nem khoojem nem khāaijā wajapchānaa khajūa khāyaujā Ēwandam dau na ūrēcha balee sīsid aawai,

irua pārag oobamjōo abajugui ajim anaabá. ²⁶ Pāadē ar nemchaaindam edjā ee ūrr phophog aajem khænn oobat. Am phidkhajā phidkhaba aajeewai amach phathaudam ākhaagjā di chukhu nēm. Mag phidkhaba sīi naajeeb mamæ, maach Aai ūgthar chiraajemuata amag phathaudam daumeraa dee wai simua am khee wai sīejemgui ajim anēm. Magæm pāar chará nemchaain jāg thønəm khāaijā ūrcha balee naawai, zjāga irua būerjā pārag ooba abarju? a jaaumajim anaabá. ²⁷ Oob atcha pāachdēu nem ig nēmta khīirju nēm ami-et. Mag pārau pāachdēu khōsimta ig nēm akhiinjā, zkhāiuta mæg nēm aig mag ichdēu khīirju sim gaaimuapai ich meeju arr ūr oradam ābpai khāijā ich iipuju aai sī? ajim anēm.

²⁸ Mag nēmta khajūa chukhu aawaijā zkhanthee atcha khīirju nēm aajē? Pāadē ar pamaardam ooihmæ thēnaajem khīirjubat. Amjā ūchab būerjā phidkhajā phidkhaba, ni amach khajūa jūaju khīirjuwia ēkhakha nēmujā aba aajem. ²⁹ Mag naab mamæ ōor ābmujā am dūi barba aajem, ooihmæg athee. Warrgar rey Salomón khararaujā phatkhon pōm paraanaa nem wajapham pōm paraa aajerraujā pamaardam ooihmægjō chan pōd khajūa jūaba aajeejimgui ajim anēm. ³⁰ Pamaar jāg ooihmæ thønəm edau wæbaadēmuapai khiugphēbaadeewai sīi khūijemjā Ēwandamau jāg ooihmæ wai sīejemta, zjāgwi pāar pamaar khāai ūrcha balee nēmua nem jēeu nēmta irua deeba abarju? zWa pāachdēu jēeu nēmjā pōd deebajupii aajēwa? ajim anēm. ³¹ Oob atcha “zkhanta khoogáwa?” wa “zkhanta doogáwa?”, wa magbam khai, “zkhantamta jūabaraag khai?” amiet ajim anaabá. ³² Pārau khaphæ nēmgui ajim anēm, ōor Ēwandam iek ūkhabam khūnta magæm nem thum khīirju phōbaadēmjā pæaba sīer-rjēm. Mamæ pāar Aai ūgthar chiraajemua pārau nem ig nēmjā thum khaphæ sim aawai pāar chan warm khænnjō magbaju aai nēmgui ajim anēm. ³³ Āba Ēwandamau nem waupi jaau simpaita waunaa irigpaita pāach dūi ichdēu ampierr apibat. Pārau chadcha magta amæn, tagam nem pāachdēu igbarmjā irua deeb khaba deejugui ajim anēm. ³⁴ Oob atcha “zKhanta nan khōbarju wa khanta jūabarju?” a khīirjumiet. Ag nawe khīirjuwiajā par khabahab ajim anēm. Phithurgan ās-papakhampierr oojem. Magua maadēu ag nawe khīirjuba awiajā, ichiita maadēu nem ig nēm chan chuk khabajugui ajim anaabá, magæm khīirjuju aag.

Chikham jaupiba jaautarr

(Lc 6:37-38,41-42)

7 'Chikham ūgkham khōchgaupai chan oob chikham pekau phēmiet, eeu Ēwandamau pāach chach nēm ed magæm iek pāachig igdukham ajim anēm Jesuu. ² Pārauta chikham jaaum khōchgau “Jāan magta sīerræm” amæn, pāachdēu chikham jaau nēmjō aju Ēwandamaujā pāar dūi. Pāachdēu chikham jaau nēmjō ich ag jaautarr iekhau Ēwandamaujā pāach khīir pāar jaau thønæuujugui ajim anaabá. ³ Mag simta zjāgwi pua sīi pæch khapeer dau ee pasurdam wai simta eerpa nēm aajēma, pæch dau eejā agjō pasur

pōmkham wai sim khaugba? Maachin nacha dich khīirjunaata iekha nēmgui ajim anēm. ⁴ zJāga pua pæch khaperag, “Daai kakē, mua pæ dau eem pasur noi aukhim” aju, pæch dau eejā ag khāyau nem pōm sim joothæ thønəm noi auba simta? ⁵ Khīirjug chukdam, nacha dich dau eem pasurta noi auba aajeeb ajim anēm, wajapha oog; maimuan chadau jūrr dich khapeer dau eemjā agjō noi pūi nēm. Magua dichte nacha khīirjuba aajeeb chikham jawaag. Dichjā agjō chiræm chan pōd dich khapeen jaauju khabam ajim anēm.

⁶ Magnaa mag jajawagmamua ichdēupai, 'Saak khōriimjō sīsidæm khænnag oob mæg pāach peerdæ-jem iek jaaumiet, eeu magbam jāgæm khænnau warag pāach gaai mas adukham ajim anaabá. Mæg iekta nem thumaam khāai chi wajapcharam aawai khūsnaanjō nem wajaphamjā aai abam khænnagjā oob mæg iek jaaumiet, eeu warag sīi nem parhoobamta jaau nēmjō ag igwia khaigba iyæ adukhamgui ajim anēm.

Jāga aju aajē Ēwandamag jēeuwai

(Lc 11:9-13; 6:31)

⁷ Maimua ūchab ich Jesuupai magjim anēm: 'Pæaba jēeubat; pāachdēu nem igbarm Ēwandamau deejū. Pārau i jærmæn, i baauju; i sim aar dubaag pāach weeu aupi jēeumæn, irua pāar weeu aju ajim anēm. ⁸ Pārau khaphæ nēmgui ajim anēm, ar ōor nem jēeu paraam khænnagan deeb khaba deejem; ar amachdēu nem in-ag ig nēm pæaba jæ nēm khænnau baaujem; maagwai ūchab chi puertdi sirbaichëm khūjā weeu auwia dubpiejem a jaaumajim aajem.

⁹ Pārau ābmua khāijā pāach chaairau thachdam jēeubaawai, zmokdauta phēdeju khai, thach awi? ¹⁰ Wa magbam khai, chaairau āwarrdam khāijā jēeu khitaawai, znemkhōrta āwarr awi thōo deejū khai? Ni ābmujā mag chan abajugui ajim anēm ichdēupai.

¹¹ Magnaa, Pāar jāg ō ākhāraa khithæm khænnaujā pāach chaainau nem jēeuwai, znem wajaphamjā ūgkhaba deeba aajē? ajim anēm. Pārau jāg deejem khai, pāar Aai ūgthar simua chará pārau pāach chaainag nem deejem khāaijā wajapcharamta deebajup ajim anēm, ichig jēeu nēm khænnag.

¹² 'Magua mua pārag ūchab mag chiræmgui ajim anēm: Chikhamnau pāach dūi khaigba apimapha nēm khai, pāach garmujā oob chikham dūi khaigba amiet. Ōrau pāach dūi apim khōsimjōta pāach garmujā am dūi abat ajim anēm. Moiseeu ley phā pæatarr gaaijā magta jaunaa ūchab Ēwandamau ich iek jaupiejerr khænnaujā ich magta jaaujerr aawai, magta aju aai nēmgui ajim anaabá.

Ūgthar maajem khædan phīrkhi khitæm aajem

(Lc 13:24)

¹³ Ūgthar ōbærm khōsi nēm khai, puertdi phīrkhim garta dubju ēkhabat ajim anēm Jesuu. zJāgwi? Dōsæt aar maajem khædta khædjā pōmnaa chi puertdijā nem wæg sīejeewaima. Mag sim garta ōor pōm èrèrèu aajem. ¹⁴ Pari jūrr ūgthar arrjem khædan phīrkhinnaa chi

dub nɛm aram puertdijã phĩrkhĩ khĩtɛm. Mag sim aawai chadcha dubju phĩthur sĩerrɛmguĩ ajĩm anɛm. Magua ĩchab mag gar chan ðor pòm wètba aajem ajĩm anaabá.

Jãga ðor ò ajaug khaphɛ aajẽ

(Lc 6:43-44)

¹⁵ Kharin Ēwandamau ich iek jaaupibaawaita i iek jaau wɛnɛrrɛm aajem khɛnɛn chi sɛumienta mag wɛnɛrraajem. Magɛm khɛnɛn ðũĩ khĩĩr khaphɛ abat ajĩm anɛm. Mag sĩsidɛmɛta pãar khũguraag sĩĩ ove-jadamjõ daumeraa pãar aig bɛejem. Pari am ðoĩĩn sĩĩ khum nem oo wai simjõta sĩĩsidɛmguĩ ajĩm anɛm, pãarjã amachjõ amkhĩĩr amach gar thereu awaag. ¹⁶ Ich jãg miu gayam uva phierrba ni igojã ag bũ gayam khabam phierrba aajemjõ, amau nem wau nɛm gaaimua pãrau am khaphɛ aju aai nɛm, ðor wa-japham khɛnɛnã wa ðor khaĩgbam khɛnɛnã. ¹⁷ Pãrau khaphɛ nɛm, nemjĩĩr bũnɛn ich chɛ sim gaaimuata khaphɛ aajem, nemjõ ajaphamɛ wa nemjõ khaĩgbamɛ. ¹⁸ Nemjõ ajapham chan mie neeme chɛba ni nemjõ ãkhãraamjã mie chukkhu khaba sĩerrɛm. ¹⁹ Pãrau khaphɛ nɛmguĩ ajĩm anɛm ĩchab, nemjõ ãkhãraa cheejemɛn thu wɛrɛnaa jɛubaaadee òrpãai-jem. ²⁰ Ich agjõta ajugui ajĩm anɛm Ēwandamau mag sɛukha nɛrrjɛem khɛnɛn ðũĩjã, mag nemjõ ãkhãraamjõta naawai. Magua khaphɛ abat: Őran amachdɛu nem wau nɛm gaaimuata amachdɛupai amach jaaujem, ðor wãjãaunã wa ðor khaĩgbam khɛnɛnã.

Őor thum chan ɛgthar òbɛrbam aajem

(Lc 13:25-27)

²¹ Mag iekkhakhagmamua Jesuu magjĩm anɛm ĩchab: ‘Ar mɛrɛg “Señor, Señor” aajem khɛnɛnjã thum chan Ēwandamta thumaam khɛnɛn Pørkha sim aar òbɛrbam. Chi òbɛrju khɛnɛn, ar mɛ Aai ɛgthar simua nem jaau sim ipierraa aajem khɛnɛnpaita i sim aar òbɛrjugui ajĩm anɛm. ²² Mag ed paawai ðor pòm thɛnɛm eemua mɛrɛg par amach iphĩthur, “Señor, pua maar khaugbata sĩeba. Pɛ thũr gaai marau pɛ iek òrag jaauba aajeejieb. Pɛ juapaau khabajieb, marau ðor mor eem mepeerjã jɛr wɛrɛnaa ag na ðrau ooba aajem nempa waaujerr. ¿Magtarrta pua maar khaugba chirú?” ajurau ajĩm anɛm. ²³ Pari magbaawai mua am-ag, “Mua chan bũnrjã pãar khaugba chĩtɛm. Pãach sĩĩ pãach khõchagpierr nem khaĩgbampai wau sĩerrjɛe arr khap, pãadɛ warag pãachta mɛ aigmua ɛrɛubaadɛt” aju a jaaumajĩm anɛm, ich Jesuu.

Wounaan numĩ di ɛutarr khɛnɛn

(Mr 1:22; Lc 6:47-49)

²⁴ Magua, ãbmiecha paawai pãrag mag chirɛmguĩ ajĩm anɛm, ich Jesuu: Chi mɛg mɛ iek ũrnaa mua jaaumam ipierraa nem wau sim wounan, woun ãb khĩĩrjug khaug sĩerrau durrrkhudau ee ich dibũ jukhanaa di ɛutarrjõta simgui ajĩm anɛm. ²⁵ Mag durrrkhu ee ɛu sĩerr aawai, noseɡ pòm chɛwia, ðo pòm bɛewia, phũãd

pòm wɛtarrjã, chɛababa ich mag sĩĩsĩm anɛm, durrrkhu eeta wajapha jukha ðɛnarr aawai. ²⁶ Pari jũrr ar sĩĩ par jũgɛupai mɛ iek ũrnaa mua nem jaau chirɛmjã mɛ ipierraa wauba sim wounan, jũrr agjõ woun ãb khĩĩrjugjã chukhu sĩĩ khõmarĩĩ mosjã ee di ɛutarrjõta simgui ajĩm anɛm. ²⁷ Ya ɛu ðɛnɛĩsĩm ee noseɡ pòm chɛwia, ðo pòm aadɛm ðũĩ phũpa wɛbaadeewai, sĩĩ aphɛbaadɛjim anɛm. Mag, nem thumaa okhoojim aajem.

²⁸ Chadcha Jesuu mag nem khĩĩr pogkhe jaaubarm ũrwia sĩĩta ðor jũgderraa naajĩm anaabá, ²⁹ amachdɛu ũrwai Jesuu Moiseeu ley phã pɛarr jawaag chi khaphɛm khaphɛm aajem khɛnɛn khãyaujã jaau khaphɛcha jaaumatarr aawai.

Jesuu woun ãb kokobé bɛnɛu sĩerr monaautarr

(Mr 1:40-45; Lc 5:12-16)

8 Mag durrsĩ gaai Jesuu òrag jaau sĩĩ awia ɛrbaau, ðor põoma i ɛudee wɛtjim anɛm. ² Mag i mamta i khĩĩrɛphee woun ãb kokobé bɛnɛu bar sim òbɛrchɛwia i khĩĩrɛphee jĩepør phõbkhanaa irig, —Señor, pua khõs chirɛm khai, mɛg phĩedau warre mɛ gaaimua chug-paabarɛi aichɛjim anaabá.

³ Magbaa Jesuu i gaai pɛrnaa, —Mua pɛ mon-aaupɛĩm khõsi chirɛm; monaau chirsi magan ajĩm anɛm irig.

Magbarm bũrre chi phĩe kha dodos chirarr monaau sĩĩsiewai mor wajappa aadɛjim anaabá. ⁴ Magbaadeewai chi Jesuu irig, —Pɛch mɛgɛbarm oob chikharnag jawamguĩ ajĩm anɛm. Magju khãai nacha Jerusalén mawia Aai i jɛɛujem degam phadɛg pɛch mor oop-ibaimá. Maimuan chad pɛch chadcha monaau sĩĩsim thumaam khɛnɛnɛn khap amkhĩĩr, Moiseeu iek phã pɛarr gaai jaau simjõ nemchaain ofrendakha deebá ajĩm anɛm.

Jesuu Romaam capitán chog monaautarr

(Lc 7:1-10)

⁵ Mag kokobé bɛnɛu sĩerr monaaupɛiwiã petaau, phõbõrdam Capernaum anɛm ee dubimajĩm aajem. Mag barbaimam khaug athaawai capitán soldaau pør i aig bɛewia ⁶ irig chaĩgpamamua, —Señor, mɛ di aar aanaa wai chirɛm, mɛ chog. Sĩĩ put eepai pød phĩidɛba khɛrɛm, kha chũkhũ khitaawai. Mag nɛm ðũĩ kha machagaupata warag eeg pamam ajĩm anɛm, chi capitanaau Jesuug.

⁷ Magbaawai Jesuu jũrr irig, —Oob khĩĩrjum; mua pɛ chog monaaupãain majugui ajĩm anɛm.

⁸ Pari magbaa chi capitán garmua deeu Jesuug, —Señor, pɛ mapimaugau khabam, pari mɛ chadcha Ēwandam dau na ɛu khaba chirɛm, pɛ mɛ deg dubaag. Ich maupaimua mɛ chog monaauipi jaaubá. Pua mag jaaumɛn, pɛch iekhou aawai i monaauabaju-pa ajĩm anɛm Jesuug. ⁹ Muajã mɛch gaaita khaphɛ chĩtɛmguĩ ajĩm anɛm, mɛchjã ĩchab mɛch pørnaa jua eegarpai chiraawai. Mag chirab mamɛ, mɛchdɛujã ĩchab soldaau mɛch jua eegar phɛ wai chirɛm. Makhɛn ee ãbamɛg khãĩjã mua “Pet” aawai maajem,

mæ ipierraa; maimua deeuṁgǰǰǰ “Pidú” aawai bēejem. Wa mæch chogag khāijǰǰǰ “Mǰgta abá” aawai mæ ipierr aajem. Magua, maupaimua pua monaauṁṁ jaaumæn chadcha monaauju khaphæ chirǰmǰgui ajim anǰm irig.

¹⁰ Chi capitanau ich jǰg daar mag iekhabaawai jǰgderraa aadǰmua ich ēudee wǰtmarr khǰnǰnagta, —Keena, pǰadǰ oobat: Mǰg maach israelnaan ee mǰg woun dǰnjǰ ōkha nǰm chan mua agtha ooba chitǰmǰgui ajim anǰm ich Jesuu. ¹¹ Chadcha mǰg atag ōor pǰm durrierram khǰnta maach jǰoin Abrán khararr dǰi, Isá khararr dǰi maimua Jacob khararrpa ōgthar Ēwandam dǰi ābam mes gaai ohood aṁhǰbaadǰju, i dǰi āba thach khoog. Maig thǰnaaju: ed ōbeerjem garm khǰnǰn edau burriem garm khǰnǰn maach meeun dǰi āba. ¹² Pari mag ed pǰar chi israelnaanta chadcha Ēwandam thumaam khǰnǰn Pǰrkha sim aar naaju aai nǰmta, pǰachdǰu ōkhaba nǰm gaaimua pǰachta jǰrr khǰmie durr barkhǰnǰnirǰiju ajim anaabá, amach khǰircha. Mam barkhǰnǰnirǰiiaiwaita icharaucha pǰar bǰep jǰbǰ abarju. Maigta mam-ag khaphǰbaadǰmǰn ich maig ich mag nǰsim iekhau a jaaumajim anaabá.

¹³ Mag iekhapǰiwi deeu chi capitanag eerpanaa, —Pǰch diig petá; pǰchdǰu āba mua pǰch chog monaaujupaita khǰirju sǰewai chadcha pǰ chog monaaujugu a ajim anǰm irig.

Mag Jesuu “Pǰ chog monaauju” abarm bǰrre mam warp mor mas khǰerrarta chadcha monakkha aadǰjim anaabá.

Jesuu Pedro phaauhǰan monaautarr

(Mr 1:29-31; Lc 4:38-39)

¹⁴ Maimua petaau, ich Jesús jǰrr Pedro di aar majim aajem. Mam barwi ooimaawai, ich chi Pedro phaauhǰan mor mas khǰnǰmie paar thǰnǰm ooimajim aajem. ¹⁵ Mag oobaimaawai Jesuu i aar mawi i jua gaai pǰrbaawai, warre chi khǰnǰmie meeudǰbaadǰjim anaabá. Mag khǰnǰmie meeudǰbaadee, phiidǰwi am jǰogaagǰjim aajem.

Jesuu ōor pǰm monaautarr

(Mr 1:32-34; Lc 4:40-41)

¹⁶ Maimua ya edau khǰbaadǰm ee, ōor dǰsǰt bǰnǰu sǰsidǰm khǰnǰn khapaana Jesús aig waibǰemajerram anǰm. Mag ich aig waibǰe nǰm khǰnǰn, sǰi par iekhaupai ōbeerpi jaaubaawai, mag am mor eem bǰn khaigbamjǰ ōbeerpǰinaa sǰi khajapham khamor machgau sǰsidǰmjǰ monaauṁṁ maajeejim aajem. ¹⁷ Mag irua ōor monaauaajerran, warrgar Ēwandam i jaumie Isafas khararrau jaautarrjǰ, “Ichdǰuta maach kha thǰg ich gaai auwia, maach khamor machagjǰ chugpaapǰijim” a simjǰ, chadcha ich ag eyaa ōbǰrmkhǰir ajim.

Jesús dǰi wǰnǰrram ig narr khǰn

(Lc 9:57-62)

¹⁸ Mag ōor pǰm bǰe thǰnǰm khǰnǰnau ich pǰnǰr thurbaadeewai Jesuu ich ag thǰrrdǰ eepai thoom igar

ich arrpǰim aajem, ich khapeenag. ¹⁹ Pari mag nǰm ee Moiseeu ley phǰ pǰarr jawaag chi machnaan eem āb bǰewi irig, —Maestro, mǰn pǰ mampier pǰ dǰi chitam khǰsi chirǰm aichǰjim anǰm.

²⁰ Magbaa jǰrr Jesuu irig, —Pǰchdǰu mag mǰ dǰi mam khǰsi chirǰm khai, marrau magan; mamǰ pǰrǰg jaaukhimǰgui ajim anǰm: Mǰ khǰyau pabǰ eem nemchaa in amach khǰaijem jǰbǰi paraam; nem ichpanjǰ kheeupaawai amach khǰaijem khǰidu wai sǰsidǰm. Mamǰ mǰch chi Emkhooi Iewaa chan mǰg chitǰm aig khǰbaadeewai khǰyaag wajapha werba chiraju didamjǰ chukhu chitǰmǰgui ajim anǰm. Pǰjǰ mǰjǰ magta chitam khǰsi chirǰm khai, marrau magan ajim anǰm.

²¹ Magbaawai āb mag khapan thǰnǰm ee dǰi i iek ōraag i ēudee nǰrraajerrau jǰrr irig, —Señor, mǰjǰ pǰ dǰi chitam khǰsi chirǰm, pari idǰu nacha mǰch aai aar mawia i dǰi chirǰm apibá ajim anǰm. Mǰg atag mǰch juadamaucha jǰoi aukhǰr pǰabajeen chadau mǰ pǰ dǰi ogdǰba chitajugu ajim anǰm.

²² Magbaa jǰrr Jesuu irig, —Magju khǰai warre mǰ dǰita marrau ajim anǰm. Idǰu ar jǰg amach Ēwandam iek ōkhamaugau chi thǰmjǰ nǰm khǰnǰnagta amach binaan bǰppibá ajim anǰm irig.

Jesuu phǰ dǰi phǰas thumbapitarr

(Mr 4:35-41; Lc 8:22-25)

²³ Mag ich arrpibaawai, ya wǰtumua Jesús am na jap ee waaidǰbaadeewai, chi khapeenau i arrǰim aajem.

²⁴ Ya mag dǰjǰrr paaukhabaadǰm eeta, dǰgǰlp phǰas meeukhabaadǰwi phǰas theega japau pǰd āwatbajujǰ aadǰjim aajem. Pari mag thǰnǰm ee ich Jesús khǰi jǰrrajim anaabá. ²⁵ Magbaawai i khapeen āaur khǰnǰnau i phiriupǰyaan wǰtwia irig, —Señor, phiidǰbaad. Ya maach khǰogpabahaba. Maar khaigpǰr athá ajierram anǰm.

²⁶ Magbaawai ichdǰu amag, —ǰKhantheeta atcha jǰphierr nǰma? ajim anaabá. Jǰgan pǰrau chan mǰ pǰach dǰi chitǰmjǰ khaugbata naab ajim anǰm, jǰgcha jǰphierraag.

Magna phiidǰwia phǰug meerrau sǰunaa ōchab chi phǰasagjǰ meerrau sǰubaawai, tag phǰjǰ wǰba, phǰasdaujǰ baupa khaba, warre sǰi dǰjǰ meuu jǰisijim anaabá. ²⁷ Jesuu amach dakhǰir magbarm oowia dauderraa nǰmua amach wir aigpaita, —Keena, ǰkhanim wounta jǰg mǰg phǰasaujǰ i ipierranaa phǰujǰ i ipierrata nǰma irua iekhaawai? anaajim aajem.

Gadara durr dǰsǰt dau eerpamieu baarjerr khǰn numí Jesuu monaautarr

(Mr 5:1-20; Lc 8:26-39)

²⁸ Mag wǰtmaa awia, ya thoom igar Gadara durr paaukhabaaimaawai, wounaan numí dǰsǰt dau eerpamieu bar sǰsidǰm khǰnta ujǰ aarmua ōbǰrdǰtkhachǰwi, chi Jesús sim dakha bǰejerram aajem. Mag sǰsidǰmǰn sǰi pabǰ eem nem maach khoojem khǰnǰnjǰta sǰsid arr aawai mag am nǰm gar ōor dichju akhǰr aajeejim anaabá. ²⁹ Mag i dakha bǰewi i thǰrcha thǰrthǰrnaa irig, —Jesús, Ēwandam Iewaa,

¿Khantheeta pɛ maar d̄i mɛgbaich̄ema? M̄ɛɣwaiwe chan oob maar chig a chiram ajierram anɛm, mag chi d̄os̄at b̄en wai narr kh̄ɛnau.

³⁰ Maigmua warpcha khaba kh̄usnaan khapan phathau j̄er kh̄o w̄enɛrrajim aajem. ³¹ Chi mepeenauj̄a makh̄ɛn kh̄usnaan maig w̄enɛrr̄am khaph̄ɛ narr aawai warag Jesuug chaigpanaa irig, —Pua maar j̄er kh̄uyaagpam khai, id̄eu warag j̄akh̄ɛn kh̄usnaan eeta marag dubpib̄a ajierram anɛm.

³² Magbaawai Jesuu amag, —Magan j̄akh̄ɛn kh̄usnaan ee dubjurauma ajim anɛm.

Magbaawai makh̄ɛn mepeen makh̄ɛn wounaan eemua ɔb̄erd̄ɛtkhawia j̄urr makh̄ɛn kh̄usnaan eeta dubph̄ɔbaad̄ejim anaab̄a. Magbaawai s̄i p̄ɔr l̄ok̄oomj̄o parhooba th̄errd̄oog khaphig ph̄ɔbaad̄ewi d̄o ee d̄urbagkha s̄i kh̄usnaan khapan kh̄eu khuurb̄ɛ kh̄echjierram aajem.

³³ Magbarm oowi, chi kh̄usnaan th̄ɛa narr kh̄ɛn j̄a-phierrwi, ph̄ɔb̄or̄og khaphig ph̄ɔbaad̄ewi, mag wounaan num̄i d̄os̄at dau eerpamieu s̄isid arr mor eem mepeen ɔb̄erd̄ɛtkhawia j̄urr kh̄usnaan ee dubtarr thumaa ph̄ɔb̄or eem kh̄ɛnag jaaumajierram aajem. ³⁴ Magbaawai chi ph̄ɔb̄or eem kh̄ɛn khapan ag b̄urre chi Jes̄us aar w̄etwi warag ichta maigmua j̄urr deuum durrag mapi jaauijerram aajem.

Jesuu woun āb khapá j̄user khit̄um monaautarr

(Mr 2:1-12; Lc 5:17-26)

9 Mag ɔor mor eem mepeen j̄er kh̄ɛniwi, deeu ich khapeen d̄ei jap ee paw i d̄urbabaadeeu, deeu thoom igar ich s̄ierr ph̄ɔb̄or ee s̄eimajim aajem, Capernaum ph̄ɔb̄or ee. ² Mag i barbaich̄em khaug athaawai woun āb s̄i khapá j̄user khit̄umta pa b̄urrkham gaai i aig aib̄ejjerram aajem. Mag ich aig aaunaan wai barbaich̄em oowia, chi wounaan ɔ akhaar āba iruata amach aaunaan monaap̄ij̄u khaph̄ɛ s̄ierr aawai, chi khapá j̄user khit̄umɛgta, —Onee ab̄a, p̄ɛ pekau ya thum chugpaa s̄isimgui ajim anɛm.

³ Pari Jesuu mag iekhabarm ūrwia, Moiseeu ley ph̄a p̄urr jawaag chi machnaan̄j̄a aig th̄ɛnarr aawai, amach ɔdegpai, “M̄ɛɣ woun maachj̄ɔpai s̄iewai mag iekhaju khaba simta ichta Ēwandamj̄o mag iekha sim” a kh̄iirju naajim anaab̄a.

⁴ Mam̄ɛ amau mag kh̄iirju n̄ɛmj̄a Jesuu khaph̄ɛ s̄ierr aawai magbaawai amag magjim anɛm:

—¿Khantheeta p̄aar j̄ag th̄aar khaigbata kh̄iirju s̄isid aaj̄ema? ⁵ ¿Wa mag pekau chugpaabarmj̄a dau daau ooba naawai p̄arau kh̄iirjuawai chadcha phithurg chukhu thumaam kh̄ɛnau mag iekhaju aai n̄ɛm a n̄ɛwa? Chadcha thumaam kh̄ɛnau mag iekhaju aaima. Mam̄ɛ mua irig “Phiid̄ewi d̄urd̄er ab̄a” akiin, ɔrau amach daúacha ooj̄u, i monaau s̄isi wa monaau-ba kh̄iij̄a ich mag s̄isim. Magua p̄arau cha mua jawaagpamj̄o chan abaju. ⁶ Mam̄ɛ m̄ɛch chi Emkhooi Iewaata chadcha Ēwandamau juapá deetarrau m̄ɛig eegar ɔor pekau chugpaagj̄a jua theeg chir̄um khap amkh̄iir, p̄arag oopikhimgui ajim anɛm.

Magna chi khapá j̄user khit̄umɛgta, —Phiid̄ebaad, maimua p̄ɛch put juurwia p̄ɛch diig petá ajim anɛm.

⁷ Jesuu ichig magbaa chadcha chi khapá j̄user khitarrau i ipierr nem moná phiid̄ebaad̄ewi ich diig petajim anaab̄a. ⁸ Magbarm oowia aig narr kh̄ɛn dauderraa n̄eisijim anɛm. Mag n̄ɛm iekhau warag Ēwandamagta, “Ūhcha j̄agbarm, Ēwandam. J̄aan p̄ɛch jua theegauta m̄ɛɣ wounag j̄agpibarm” ajierram aajem.

Jesuu Leví ich d̄ei ɛeurrtarr

(Mr 2:13-17; Lc 5:27-32)

⁹ Mag āb khapá j̄user khitarra monaap̄iwi b̄eeta, ɔrau gobiernoog d̄ebpaar phagaan b̄ejem mes gaai m̄ɛ oo chir̄um ooch̄ejim ich Jesuu, mag gobiernoog ɔrau d̄ebpaar paraa n̄ɛm j̄eu n̄ɛm phidagta phidkha chirarr aawai. Maig m̄ɛ oobaicheewaita ich Jesuu m̄ɛ th̄ercha th̄urna, —Mateo, m̄ɛ d̄ei marrau ajim.

Magbaa chadcha m̄ɛ i d̄ei mawia ich mag i b̄u ogd̄ɛba chir̄sijim.

¹⁰ Ag khur maach ich d̄ei ogd̄ɛba w̄enɛrrajerr kh̄ɛn thum āba ich Jes̄us d̄ei m̄ɛ di aig thach kh̄o naajim. Mag maar thach kh̄o n̄ɛm aig ūchab ɔor khapan m̄ɛ khapeen m̄ɛ phidkhaajerrj̄o Romaam gobierno athee d̄ebpaar j̄euejem kh̄ɛn d̄ei s̄i ɔor amach khaigba n̄ɛm gaaimua agj̄o th̄urph̄oo aajem kh̄ɛnra b̄eewi maar aig ābam mes gaai ohood aich̄ejim. ¹¹ Mag oobaawai, Moiseeu ph̄a p̄atarr wajapcha ɛurkhaajem kh̄ɛn̄j̄a aig narr aawai, j̄urr mag maach chi Jes̄us d̄eicha w̄enɛrrajerr kh̄ɛnagta, —¿J̄aga j̄ag p̄aar maestro s̄i d̄ebpaar j̄eumien d̄ei pekau p̄om s̄isid̄um kh̄ɛn̄pata āba thach kh̄o s̄i? a j̄euijerram.

¹² Pari amau mag j̄eubaich̄em ich Jesuuj̄a ūr s̄ierr aawai amag magjim:

—Chi kha monakha n̄ɛm kh̄ɛnau chan doctor igba aajem; mor masi n̄ɛm kh̄ɛnauta doctor iigjem ajim amag.

¹³ Maimua magjim ūchab:

—Wajapha kh̄iirjunaa Ēwandam iek ph̄a sim gaaim mua jawaagpam khap abat. Chi ph̄a sim iek gaai Ēwandamau mag sim: “Muan p̄aragan s̄i nemchainta kh̄echnaa m̄ur̄ug j̄eu n̄ɛm aju kh̄ai, p̄ach khapeenta ūrcha dau aug khaug paraa apim kh̄osi chir̄um” a simgui ajim Jesuu. Maguata muaj̄a am pekau p̄om n̄ɛmj̄a igba, am d̄ei thach kh̄o chir̄umgui ajim. M̄ɛ chan b̄urr̄j̄a pekau chukhu wajapha khith̄em aajem kh̄ɛn j̄uraanj̄a b̄eeba, m̄ɛn ɔor pekau p̄oma khith̄em kh̄ɛn peerd̄ɛ awaanta b̄ejimgui ajim, kh̄iirjug iur aumkh̄iir. Maguata mag ɔor pekau p̄om n̄ɛmj̄a igba, am d̄ei thach kh̄o chirabahab ajim, amj̄a Ēwandam d̄enkha awaag.

¿Khanthee thach kh̄ɔba s̄urkhaju aai n̄ɛ?

(Mr 2:18-22; Lc 5:33-39)

¹⁴ Maimua ya ɔb̄er ph̄ɔbaad̄em ee, Juan chi ɔor p̄or choomie d̄ei w̄enɛrrajerr kh̄ɛn b̄eewia Jesuug j̄euech̄ejjerram:

—¿Jāgwi maar maimua fariseonaanjā agjō Ēwan-damag jēeu khēwaag üiba sarkhaajemta, p̄ khapeenta sarkhaba aajemma? aichējierram irig.

¹⁵ Magbaa Jesuu amag magjim:

—¿Pārau khīirjuawai jua p̄r n̄m aig ðor th̄rkh̄uittarr ðkhīirjuu thach khōba naaju aai n̄ chi jua p̄r sim woun am d̄i sim aig? ajim amag. Magnaa ichdēupai, Ich agjōta n̄mguī ajim m̄ khapeenjā. Am ðkhīirjuu ajuun, m̄ am jaaijō am d̄i chit̄m p̄r atham ed gayan chadau amach khīrauta sarkhawia ūchab am thachjā khōba n̄sisip aju, gaai machgau. Mam̄ m̄m̄g-waiwe chan am sarkhaju khaba n̄mguī ajim, agtha m̄ am d̄i chiraawai.

¹⁶ Pādē khīirjubat. Pāran chadcha pāach jōoinau jaaujerrjō thach khōba sarkha n̄m. Mam̄ pārau jāg mua iek iur jaau chir̄mjā khōsinaa agjō warrgarm khīirjug chi jōoijā agtha khōsi w̄n̄r̄m̄n̄, magan mag khīirjugan s̄i put iur auwia j̄urr khajūa jōoi gaai phēekhabarmjōta s̄isimgui ajim. Ābmua khāijā put iur khajūa jōoi gaai phēekhakhiin, mag put iur i pāchd̄baadēmua chi kha sim ee th̄rrd̄baadeeu, warag ich warr s̄ierr khāaijā nem wāg s̄isjugui ajim amag. Magua chi m̄ iek ūkha simua chan m̄m̄g iek iur mua jaau chit̄mjā ūkhanaa pōd amach jōoin ijā agjō m̄rkhaju khaba simgui ajim, chi Jesús garmua. ¹⁷ M̄m̄g m̄ iek ūkha n̄m̄n̄ vino nemh̄eu iur ee p̄ajemjōta simgui ajim. Pārau khaph̄ n̄m, vino ðrr pōd nemh̄eu jōoi ya chi p̄ajem ee p̄aju khaba sim. Mag p̄khiin, chi vino ðrr achpabaadeewai, chi nemh̄eu jōoiraa s̄iwei, āwatba jēgd̄baadee, chi vinojā ārbaadēm d̄i chi nemh̄eujā ya tag serbiiba s̄isjugui ajim. Maguata vino ðrran agjō nemh̄eu iur eeta p̄ajem; maagwai nemh̄eujā jēgd̄ba, chi vinojā ārbamgui ajim, mag ichig jēeuchētarr kh̄n̄nag.

Jairo kha, maimua **ūi** ābmua Jesús khajūa gaaipai p̄rtarr

(Mr 5:21-43; Lc 8:40-56)

¹⁸ Mag Jesús agtha Juan p̄r choomieu ðor p̄itarr d̄i iȳu d̄n̄m ee, maach meeun eem judío āb chi p̄rkha sim bēewi s̄i i khīirp̄hee kanieu phōbkhabaichējim. Mag phōbkhachēwi irig chaigpamama, —Chaigpai m̄ khadam chugpajimgui ajim. Pari pua m̄ di aar manaa i gaai p̄rimakhiin, mua khaph̄ chir̄m̄gui ajim, pua deeu i iu auju.

¹⁹ Magbaawai Jesús phiid̄wi petaawai maach chi khapeenjā i d̄i wētjim. ²⁰ Pari mag wētum ee, **ūi** āb phōmieu bar sim bēewi meraa ēugarmua i khajūa i gaai p̄rchējim, ich ðdegpai “Nau i khajūa gaai p̄rbar-muapai m̄ monaaju” a khīirjuwia. Ich mag **ūi** doce años mag phōmie d̄i s̄ejim, b̄urjā chugpaa khaugba. ²² Pari mag ich gaai p̄rbaichēmjā khaph̄ s̄ierr aawai ich chi Jesuu irig ewag ph̄r̄ba oonaa, —Oob chigaa am; mua p̄ch monaaju khaph̄ m̄ gaai p̄rchētarr gaaimua, ū p̄ monaawi peerd̄jā peerd̄ ūisibahab ajim chi **ūirag**.

Mag, chadcha Jesuu magbarm b̄rre mag **ūi** monaau s̄isijim.

²³ Maimuan chad warag ērēubaadēwi, chi binaandam wai narr di aar barwi ooimaawai, ðkhīirjuu n̄m iekhou s̄i ūrrsirpa jēb th̄n̄m d̄i gaai machgau b̄ep sereu th̄n̄m̄ta oomajim, amach i arr aawai. ²⁴ Magbaawai amag, —¿Khantheeta jāg th̄n̄ma? Chaai meeba s̄iita khāi s̄iebahab ajim. Magnaa, Jōpcha dawag ērēubaadēt ajim amag.

Pari irua mag iekha sim ūrwa aig th̄n̄narr kh̄n̄nau warag i wau iekha naajim. ²⁵ Maimua ðor thum dawag ðbeerkhap̄iwi, chi binaandam aar dubwi, i juadam gaai p̄rbaimaawai warag d̄i p̄r phiid̄baadējim.

²⁶ Mag irua chaai phiri autarran ich ag durr ee warpham magweta b̄i jōisijim.

Dau kh̄su khithēe arr kh̄n̄n numí Jesuu dau monaau-tarr

²⁷ Mag Jairo kha deeu iu auwia petaau, dau kh̄su khithēem kh̄n̄ta numí i ēudee āag wētjim. Mag āākhamua, —Jesús, p̄r̄ta rey David khachitarr ag chaain ewagam kh̄n̄n Iewaa marau n̄ narr; maar apdurrum maar dau aug khaugbahur aajeejim, amach dau monaau-pāain bēemkh̄ir.

²⁸ Pari Jesús warag ich jēer s̄ierr diig majim. Pari maḡmjā p̄aba i ēudee wētwi, ich aar bard̄tkhabaimaawaita, amag, —¿Pārau khīirjuawai mua chadcha pāar dau monaau-p̄iju chir̄? a jēeujim.

Magbaawai amachd̄eu, —Ēera, marau khaph̄ n̄mguī ajierram, chadcha pua maar dau monaaju.

²⁹ Magbaawai Jesuu am dau ēu aait̄h̄ aait̄h̄naa, —Mua pāach dau monaau-p̄ijuuta pāachd̄eu khīirju narr aawai chadcha pāar dau monaau-p̄ikhimgui ajim amag.

³⁰ Mag chadcha irua magbarm b̄rre amach numwe s̄i daujā wajappa aphōbaadējim. Maimua Jesuu amag b̄urjā bithurgam kh̄n̄nag jaupibajim mag amach dau monaau-barm. ³¹ Pari magtarra, s̄i aigmua ðb̄er phōbaadēwi ich mag durr eepain amach w̄n̄r̄r̄mp̄ierr jaumajierram anaabá, jāga Jesuu am dau monaauj̄i.

Woun āb pōd iekhaba khitarra Jesuu iekhapitarr

³² Mag dau kh̄su khithēe arr kh̄n̄n Jesús aig naawi daau paaukhabaadēm ee, j̄urr woun āb pōd iekhaba khit̄m̄ta i aig aibējierram. Ma p̄r b̄n̄mie paraa s̄iejim, dōsāt b̄n̄. ³³ Mag ich aig waipierrwai mag b̄enjā Jesuu j̄eu werbajim. Magbaa mag meu meraa s̄ierrta nem meu ðph̄erg ich m̄m̄g iekha s̄isijim. Magbarm oowi ðor dauderraa n̄m iekhou, “Keena, m̄m̄g Israel durr chan maach ee ag na maad̄eu m̄m̄g ooba aajerr ūsta chadcha maad̄eu m̄m̄g oo n̄m̄wai” aajeejim j̄urr kh̄n̄nau.

³⁴ Pari bithurgam kh̄n̄nau s̄i mag durrum ee, j̄urr fariseonaanau warag am ichaur, “Jā s̄i dōsātnaan p̄r d̄i khapeerka s̄iwaita ag juapaauta irua jāg ðor mor eem mepeenjā dau daau j̄urkh̄uitt̄ s̄iebahab” aajeejim.

Ēwandam iin jaaju pōoma th̄n̄m; mam̄ chi jaaju kh̄enta chukhum

³⁵ Jesús phōbōrpierr n̄rr̄mua didam khapan khaba kh̄ekh̄d̄m eem magwe ph̄urd̄ n̄rr̄aajeejim. Mag n̄rr̄mua Ēwandam iek jaajem deg dubwi maach peerd̄ajem iek jaaumamua, “Ēwandamta maach thumaam kh̄en Pōrkhaime sim; magua irigta id̄eu p̄ach th̄ar ajaug paaribat” a jaajeejim. Mag n̄m d̄i i chab ōor khamor machagj̄ kh̄irpierr monaau-maajeejim, kha mamachdōgpa. ³⁶ Mag n̄rr̄mua s̄i ōor pōoma oveja chaaindamta chi th̄aj̄ chukhu s̄i dau a ph̄ parhoob aaid̄ th̄n̄mj̄ oobaawai, am dau aug khaugwi, ³⁷ maar ich khapeenagta, —Chadcha Ēwandam i jaau n̄m̄n, arrodō p̄m phur w̄j̄mj̄ta phidag pōoma simgui ajim. Mag simta chi jaau w̄n̄r-
raju kh̄en chan khapan khabata durrum. ³⁸ Magua muan p̄ragan Ēwandamag j̄eubat a chir̄m̄gui ajim, warag ich i jaaju kh̄en khapan j̄oph̄echa ich i jawaan p̄imkh̄ir.

Jesuu ich d̄i ogd̄ba w̄n̄rramkh̄ir doce j̄r autarr
(Mr 3:13-19; Lc 6:12-16)

10 Biek āb Jesuu maach ich khapeen doce ich d̄iicha ogd̄ba w̄n̄rraju kh̄en ich aig th̄rkha auwi maachta mepeen kh̄aij̄ jua theeg ūrcha apijim, b̄n̄ ōor mor ee s̄id̄mj̄ maach jua j̄mpiba j̄r w̄r̄naa, aanaanj̄ amach khamor machagpierr monaanaa, s̄i pa mamachdōgj̄ monaauamkh̄ir.

² Mag maach ich iek jaaukh̄ir ichd̄eucha doce j̄r autarr kh̄en m̄kh̄en ajim:

Simón, (ichpai Pedro a th̄urjem);

Andrés, chi Simón eem;

Santiago, j̄oi Zebedeo iewaa, (ichpai i chab Jacobo aajem);

Juan, agj̄ j̄oi Zebedeo iewaa, Santiago eem;

³ Felipe,

Bartolomé,

Tomás,

Mateo, gobierno d̄bpaar j̄eemie arr, (ajapcharan m̄chma, m̄chpai i chab Leví aajem);

Santiago, j̄oi Alfeo iewaa, (ichpai i chab Jacobo aajem);

Tadeo, ichpai i chab Lebeo a th̄urjem;

⁴ Simón, celotenaan ee s̄err; maimua

Judas Iscariote.

Maagwai maad̄u khaph̄ chirarr akhiin, iin mag Judas Iscarioteuta thethem kh̄n̄ag Jesús p̄r deeju ajima, i th̄omkh̄ir.

Mag doce ichd̄eucha j̄r auwi p̄itarr kh̄en
(Mr 6:7-13; Lc 9:1-6)

⁵ Makh̄n̄ doce ich Jesuucha j̄r autarr kh̄enta ichd̄eucha p̄ijim. Pari mag maar p̄yaagpamua marag, judionaan khabam kh̄en ee chan w̄tpiba, ni Samaria durr̄am phōbōr eej̄ w̄tpiba jaajim.

⁶ —Magju kh̄ai maach judionaan ee Ēwandam iek ūkhabagau oveja pap chukhu okhoo w̄n̄rr̄mj̄ th̄n̄m kh̄en eeta ěr̄ubaad̄et ajim. ⁷ Mag w̄n̄rr̄mua amag, “Ēwandamta thumaam kh̄en Pōrkhaime sim; p̄ar peerd̄ju khai, irigta ūd̄raa p̄ach Pōrkhabat” a jaapet̄at ajim marag. ⁸ Magnaa aanaanj̄ monaanaa, kokob̄e b̄n̄eu s̄id̄mj̄ monaanaa, ōor chi meemj̄ deeu phiri uunaa, ōor mor eem b̄nj̄ j̄u w̄r̄ppet̄at. P̄rag magamkh̄ir mua m̄ch juap̄a s̄i parta dee chir̄m̄ aawai p̄achd̄eu ōor d̄i mag n̄m paarj̄ oob j̄eumiet ajim marag.

⁹ Mag jajawagmamua, ‘Oob aḡmua nem p̄rkhoog awi phatkhon kh̄ij̄ armiet. ¹⁰ Ni kh̄ud̄ j̄arr thach khoogj̄ oob phiej̄b̄ armiet ajim. Khaj̄uj̄ p̄ach mor gaaim appai arrwi zapatj̄ p̄achd̄eu j̄u n̄m appaita athaad̄et. Bordonj̄ chukhu ich j̄g ěr̄ubaad̄et ajim.

Mua p̄rag mag chir̄m̄n, p̄achd̄eu am d̄i wajapha n̄m kh̄n̄ ōraupai agj̄ p̄rau nem igbarmj̄ khap naaju aawaita b̄urj̄ nem arripa chir̄m̄gui ajim.

¹¹ Phōbōr ee p̄ach dubimaawai, wa s̄i didam khapan khabam aig kh̄ij̄ p̄ach barimaawai, khap aag nacha j̄eu oobat, khai di aigta p̄ach j̄erimaju aai n̄ a khap aag. Mag p̄ach j̄erbaimam degpai naawia

ěr̄ubaad̄et a jaumajim, s̄i parhoob dipierr kh̄i w̄n̄rraba. ¹² Mag p̄ach j̄erimaju di aig barimaawaij̄ wajapha saludaabat ajim chi di kh̄n̄ d̄i.

¹³ Chadcha amau mag p̄ar amach aig j̄erpim̄n, p̄ach Ēwandam d̄i kh̄inaa w̄n̄rr̄mj̄ amachj̄ i d̄i kh̄inaa naaju. Magbam chan amachta warag Ēwandam d̄i kh̄inaa ajuj̄ khaugba n̄isiju.

¹⁴ Maagwai p̄ach amach aig barpiba ni s̄i p̄ach iekpaij̄ ūrmapha abaawai mag di aigmua wa mag phōbōr eemua kh̄ij̄ ěr̄ubaad̄et ajim. Mam̄ mag w̄taagpamuj̄ warre amach dakh̄irwe p̄ach b̄ gaaim j̄b̄ ūrph̄ ūrph̄naa amag, “P̄achd̄eu j̄g ūrba abarm gaaimua Ēwandam d̄i kh̄ir khap abat” a iekh̄awia ěr̄ubaad̄et ajim. ¹⁵ M̄ cha iekha chir̄m̄ iekh̄au, mag amau p̄ar igba, ni p̄ar iekj̄ ūrmapha abarm j̄urran warrgar Ēwandamau Sodomapien d̄i maimua Gomorrapien d̄i atarr kh̄aij̄ am gaai athuuchata burru a jaumajim ich Jesuu maachigcha.

Mag ichd̄eucha p̄itarr kh̄en phithurg wauju jaautarr

¹⁶ Mag maar p̄yaagpamua i chab marag magjim: ‘Mua chadcha p̄ar p̄i chir̄m̄, pari m̄ iek ūr̄bat ajim: P̄aran s̄i oveja chaaindam khum nem th̄n̄m ee

p̄akh̄ib̄ar̄mj̄ta abarm, ōor khaibagkham eeta w̄n̄rr̄aju aawai. Magua, m̄ch imeerba muan p̄ragan, kh̄irjug khaug ichkhumj̄ta abat a chir̄m̄. Mag naab mam̄ i chab kh̄ir machag chukhu duburd̄mj̄ abat ajim. ¹⁷ Kh̄ir khaph̄ w̄n̄rrath̄. P̄aran ōrau p̄r arrwi Ēwandam iek jaajem degam chi thethemnaanaag deebaimap̄ aju. Magbaa amau p̄ar w̄j̄ w̄maj̄. ¹⁸ M̄ gaaimua p̄ar khaibag waumkh̄ir, ōrau p̄ar gobernadornaan aarj̄ arnaa reinaan aarj̄ aharr aju. Pari mag chi thethemnaan aar p̄ach arrwai, ūrau p̄rau amag ūrmkh̄ir m̄ jaanaa s̄i judionaan khabam kh̄n̄agj̄ m̄ jaajurau. ¹⁹ Pari mag chi

thethemnaanag pãach p̄er deewaijã oob pãach kōit pãachdēupai iekhaju khīirjuwia ag nawe, “¿M̄ khan ata iekhajuwa?” a khīirjumiet ajim, ya p̄ar iekhaag-paawai ich Ēwandamauta ichdēu khap p̄rag iekhapiju aawai. ²⁰ Mua p̄rag mag chir̄m̄n, p̄ar Aai ūgthar sim ag Akharauta p̄rag iekhamkhīir khīirjug deeu aawaita mag chir̄m̄ngui ajim.

²¹ ‘Mag jaran wir aig khod ābam kh̄n̄njã chi ūkhaba sim garmua ū m̄ iek ūkha kh̄r̄m̄ thethemnaanag jaaup̄imajugui ajim, ich khodpai wir aig thōomkhīir. Amach dēnnaanã agjō m̄ gaaimua thōomkhīir thethemnaanag jaaup̄imaawai chi dēnnaanaujã ich agjō aju amach chaain d̄i wir aig. ²² M̄ gaaimua thumaam kh̄n̄nau p̄ar oomappa aju, pari ōrau pãach d̄i mag n̄mjã maḡm̄ iek igba warag Ēwandam d̄i-ta ub̄naa ich gaai maḡm̄ dichpi atham̄n, ū peerd̄wi ūgtharcha ōb̄erjugui ajim. ²³ Pãach n̄m phōb̄or ee pãach thet p̄rbaichee j̄rr̄ deeu phōb̄orog ēr̄upetat. Mag w̄n̄r̄m̄ Israel durr phōb̄or khapan n̄n̄id̄m̄ ee d̄r̄ju j̄r̄ w̄n̄r̄rawiajã, p̄rau phōb̄or thum ph̄r̄p̄īju nawe m̄ch chi Emkhooi Iewaa deeu p̄ar ee chiraich̄jugui ajim, magbarm aigmua Ēwandamta ōor th̄ar ee chi P̄orkhaju aai sim khap apieg.

²⁴ ‘Mag pãach dau aph̄n̄ aju an̄m ūrwaijã oob j̄gderraa amiet ajim. P̄rau khaph̄ n̄m̄ngui ajim, eeu nem khaug simua chan ich maestro kh̄ai atcha nem khaug khaba, ni s̄i chikham chogkha simjã ich patr̄n̄ kh̄ai ūr̄pai khaba s̄ejem. ²⁵ Magua, āb kh̄aijã chadcha ich maestroou jaau simjōta n̄r̄r̄m̄ khai, magan chi maestro d̄i aajemjō aju i d̄iijã. Jãga chi patr̄n̄ jōoi dau āukha n̄m̄ ee chi chognaanta daupii abarju. Maguama, m̄ch p̄ar P̄orkha chir̄m̄g ōrau m̄n̄ mepeen p̄r Beelzebú d̄i-ta chir̄m̄ a iekhaajeewai p̄rag charã amau athuucha khaigba iekhajugui a jaaumajim maachigcha.

Khaita ōkhō aju aai n̄

(Lc 12:2-7)

²⁶ ‘M̄g j̄b̄ gaai maach wounaan āba th̄n̄m̄ kh̄n̄ oob ōgkhamiet, pãach thōoju khīirjuwia. Amaun m̄ig eegar amachdēu p̄ar d̄i mag khaigbanaa parhooba kh̄aijã iekhabarmjã s̄i ich mag khīir okhoojupii aju. Mam̄ magtarr iekhan m̄g atag paawai Ēwandamau deeu eeupemjō ēud̄ auwia thumaam kh̄n̄nag ūr̄p̄ījugui ajim. ²⁷ Mag p̄ar dau aph̄n̄ ajujã chadcha ĩs mua meraamjōta jaau chir̄m̄, maach appai. Mam̄ pãach peerd̄ajem iek pãachig jaaujem chan ikh̄a jaauba, thetta jaupetat ajim, thumaam kh̄n̄nag ūr̄mkhīir, mag chi ūr̄ n̄m kh̄n̄nau pãach d̄i khaigba ajujã khīirjuba. ²⁸ Amau p̄ar chi ūr̄m̄n chadcha thōoju awiajã thōoju; pari p̄ar akhaar chan pōd thōo aubam. Maḡm̄ kh̄n̄n oob ōgkhamiet ajim. Magarrau ōgkhaju awiajã pãach chi ūr̄mjã thōowia pãach akhaarjã kh̄mie durr ich mag s̄ierramkhīir barp̄yaagjã jua theeg sim̄n chadau, chadcha ōkhō abat ajim, Ēwandam igwi.

²⁹ ‘P̄rau khaph̄ n̄m̄, nemchaaindam par erraam gaai p̄r aaujem. Pari mag baleebamjō khithēe ab mam̄, maach Aai ūgthar chiraajemua thōpibam aig chan ābjã thōba aajemgui ajim. ³⁰ Maḡm̄ p̄ar charã nemchaain kh̄aijã ūr̄cha balee naawai p̄arta irua wajapcha th̄a wai s̄ejem. Ichdēun p̄ar p̄orb̄u kha-panagjã khapph̄ wai s̄ejem. ³¹ Magua, oob atcha pãach khīirjumiet; p̄arta nemchaain kh̄aijã ūr̄cha balee naabahab ajim.

Meerba Jesús dēn am̄n ichdēujã amjã i dēn̄u aju

(Lc 12:8-9)

³² ‘Āb kh̄aijã m̄ igar s̄iewai ōor dakhīirjã meerba m̄ iek ūkhaajem a jaau sim wounan, muajã ĩchab m̄ch Aai ūgthar sim dakhīir, “Jãan chadcha m̄ garm̄u” ajugui ajim. ³³ Mam̄ j̄rr̄ ābmua kh̄aijã ōor dakhīir m̄ igwi “M̄ chan i igarm̄ khabam” a sim wounan, muajã ĩchab m̄ch Aai ūgthar sim dakhīir, “Jã chan m̄ dēn khabam, mua i khaugba chit̄m̄” a iekhaju ajim.

Chi chaairaujã ich dēnnaan igar khaba aju jaautarr

(Lc 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ ‘Oob p̄rau, m̄n̄ s̄i m̄g durr gaai ōor khōinaa bibigagjã chukhu apiegta b̄ejim amiet. M̄ chan p̄ar khōinaa apieg khaba, warag iek phithurg apiegjōta b̄ejimgui ajim ich Jesuu. ³⁵ M̄ m̄ig m̄g durr gaai b̄etarran, m̄ch iek gaaimua chaain chi emkhooinjã amach aai d̄i khaigba, chi ūinaujã amach ād d̄i khaigba maimua chi āignaanjã amach phaauh̄an d̄i khaigba j̄rr̄ chikham ichaur aadēph̄m̄ gaaimua iek phithurg apiegta b̄ejimgui ajim. ³⁶ Wajapcharan deeu kh̄n̄njã khaba, dich wir aigum kh̄n̄npaita kha ukhur th̄naajugui ajim, iwiir ābmua m̄ iek ūkhamapha aadēph̄m̄ gaaimua.

³⁷ ‘Ābmua kh̄aijã ūr̄cha ich aaita m̄ kh̄ai khōsi wa ich ād kh̄aijã m̄ kh̄aijã ūr̄cha khōsi sim chan magan mag woun chan m̄ dēn aju khaba simgui ajim. Wa magba m̄ta ūr̄cha khōsi aju kh̄ai, ich iewaa wa ich kha kh̄aijã ūr̄cha khōsi wai sim wounjã m̄ dēn aju khaba simgui ajim ĩchab. ³⁸ Chi m̄ d̄i n̄r̄ram khōsi simuan warre ich phithurg au n̄r̄raujã khaph̄ aju aai sim, m̄ gaaimua chikhamnau ich thōoju khaph̄ awiajã ich mag m̄ b̄ ōgd̄ba n̄r̄raju aawai. Mag āwat-baju chan parta id̄u khōs m̄ d̄i sim a iekhajugui ajim. ³⁹ Ar m̄ gaaimua b̄ur̄jã phithurg aumapha sim chan meem edjã ūgthar ōb̄erbam. Mam̄ ar mua nem jaau chir̄m̄ waum khōchgau wa m̄ gaaimua kh̄aijã dau aph̄n̄ abarm̄n chadau ūgtharcha ōb̄erjugui a jaaujim maachigcha.

Regalo deeu

(Mr 9:41)

⁴⁰ Mag iekhakhagmamua marag, ‘P̄ar m̄ iek jaau w̄n̄r̄r̄m̄ aig, ōrau ūta p̄ar amach aig baarpinaa p̄ar iek ūr̄ n̄m̄n magan m̄pata ĩchab ūd̄r̄ amach aig barpi n̄m̄ngui ajim, muata p̄ar p̄i chiraawai. Mag amau m̄jã amach aig barpi n̄m̄ aig, ich chi m̄ p̄i-tarr jōoipata barpi n̄m̄ngui ajim, m̄chjã ichdēuta p̄i-

tarr aawai. ⁴¹ Ēwandamau ich iek jaaumkhīir jēr auwi pūitarrta ēu amach aig au nēm khēn dēin, mag ichdēu pēi sim dēi ajapha abarmjō aju am dēijā; maimua sīi woun wajapham khāijā agjō amach aig aumēn, i dēi ajapha arrjō ajugui ajim īchab am dēijā. ⁴² Maimua ābmua khāijā mēg mē iek ūkhawi mē iek jaau durrum khēn amach aig barimaawai nemdam būrēm khāijā deem khōsi deemēn, magtarr paar agjō īchab Ēwandamau irig nem wajapham deeb khaba deejugui a jaaumajim.

Juan chi ðor pör choomieu ich khapeen pūitarr
(Lc 7:18-35)

11 Mag maach doce ich dēi ogdēba wēnērrajerr khēnag mag nem jaaudubwi, wētpi jaubaawai, maar wētjim. Magbaawai jūr ich deelum phōbör nēnidēmēg petajim, ich ag durr eepai, maam khēnagjā agjō maach peerdēajem iek jawaag. ² Ich maagwai Juanau cārcel deg simua Cristoou nem wau nērrēm ūr sīejim aajem. Magbaawai ich khapeen eem āaur khēn ich aig thērkhā auwi chī Jesús aar pēijim aajem, ³ i aar mawi, iita chadcha ich Ēwandam i jaaumienau jaauwai Ēwandamau pēiju jaaujerrā wa ar khabam khai ich jāg nēg a khap jēeumkhīir. ⁴ Mag bēewi, chadcha ichig jēebaicheewai, ich Jesuu amag, —Ērēubaadēwi Juanag jaaubaimat ajim anēm, pāach jēgūcha ūrnaa pāach daūacha mēg oobarm. ⁵ Irig, “Dau khaugba khēkhēd arr khēn dau wajapha thēnēm” abat. “Bū wēdē wēdē sīsid arr khēnjā ya wajapha nērrjēem. Kach khīsu sīsid arr khēnjā wajapha ūr sīsidēm. Chi meem arr khēnjā deeu iuu nērrjēem, maimua arhēm khēnagjā īchab ðor peerdēajem iek jaau chirēm” a jaaubaimat ajim. ⁶ Magnaa īchab irig, “Chi mē iek ūkhawi ogdēba mē gaai ūkha chirēm wounan onee ich mag chitaju a jaaubaimat” ajim anēm, mag ichig jēeuwimarr khēnag. ⁷ Mag chī Juan khapeen ich aig naawi deeu ērēubaadeewai, ich aig narr khēnagta Juan igwi iekhamamua amag magjim anēm: —Pārau Jordán igaau woun Ēwandam i jaau nērrēm oon weetwai, ζsīi woun iek theeg chukhu phūu choomaar sōsōii jūrba ahau aajemjōkhamta oon wētjierrā? Magēm woun khabajim. ⁸ Magan, ζkhanim wounta oon wētjīma? ajim anēm amag. ζWoun khajūa wajapha jūa simta oojupii awi oon wētjierrā? Pārau khaphē nēmguī ajim anēm, khajūa wajapha jūajem khēnan sīi phōbör ee di ooimēm eeta naajem, reinaan dēi āba. ⁹ Mamē pārau magjōmta oomabajierram. Pārau oomatarran woun āb Ēwandam i jaau nērrēm ajim. Mamē pādē ūrba: Juan chan warrgar Ēwandam i jaaujerr khēnjōpai khaba, am khāijā ūr-paita simguī ajim anaabā. ¹⁰ I igwia Ēwandamau ich i jaaumienag warrgarwe ich iek phāpitarr gaai jaauwai, jāata irua mē na pēiju ajim, ichdēuta mē na mē maju ee ðrag jaau peetwai thumaam khēnau mē iek ūrm khōsi sīi mē nē naamkhīir.

(Mal. 3:1)

¹¹ ‘Magua, mua pārag mēch imeerba jaau chirēmguī ajim anēm ich Jesuu: Warrgar Ēwandam i jaaujerr khēn eejā Juan chi ðor pör choomie khāai ūrēcharam chan ābjā chukhu ajim. Mamē chi mē iek ūrwia, mua nem waubarmjā khaphēnaa, Ēwandamta ich thāar ee au sim wounan chadau, maadēu nem ig-ba khitawiajā, Juan khāyau khapcha ajugui ajim anēm, jāga Ēwandam ichdēu ðor peerdē atham thāar ee sīe-icheejē.

¹² Mag jaaumamua, ‘Pārag jaaukhimguī ajim anēm: Juan sīsierr aigmua īs ewagjā chadcha ðor pōm Ēwandamagta amach thāar ajaug paapinaa amach Pōrkha aum khōchkha thēnēm. Pāri amau mag ēkha durrum dēi īchab chī thethem khēnau jūr khajapham nemjō mag Ēwandam amach Pōrkha auju iekta warre chug-paarpēiju ēkhaajem. ¹³ Warrgar Ēwandam i jaaujerr khēnau jaaujerr iek dēi Moiseeu ley phā pūatarran, sīi Juan bēe nēm ora Ēwandamta mag ðor thāar ajaug paanaa am Pōrkhaan bēeju khap jawaag ajim. Magtarr aawai Juan bēewi jaauchētarran mag warrgarwe mē igwi amau jaaujerrjō aadēm ajim. ¹⁴ Maag-wai mag i iek ūkham khōsi nēm khēnau khaphē ajugui ajim anēm, Juanan warrgarm profeta Elías aajerr bēeju jaaujerr kōit pēiwiata jāg nērrajim.

¹⁵ Magnaa ich Jesuupai, ‘Keena, jūg ūrēnaa cha mua jaau chirēm wajapha ūrba ajim anēm.

¹⁶ Mag iekhakhagmamua, maach Pōr Jesuu aig narr khēnag, ‘Mua pārag jaaukhimguī ajim anēm, pāar jā-ga nēm abarī. Magnaa, Pāar ar Juan isegwi mējā iseg nēm khēnan, chaain jemkha nēmua amach khapeen dēi khīir auphōbaadēmjōta nēmguī ajim anēm. Warm khēn garmua, “Maar dēi karris sir nēm gaai onee jemkhabahut” aawaijā jemkhamapha nēm. ¹⁷ Maimua jūr, “Magan sīi ōkhīrjuu ðor mee wai nēm aiguijō ohood abat” aawaijā magjā khōchkhaba nēmguī ajim anēm. Paarjā magta naawai, ζkhani khōsi nēmna? ajim anēm. ¹⁸ Pāar ee Juan chi ðor pör choomie nērraajeewai irua Ēwandamag jēwaag sūrkhajeejim, ajap thach khōba. Magēm vino chará bēurjā dōbajim. Mamē mag oowi pārau, “Jāan mepeer dēi khapeerka sīewaita sīi ich jāg aai thach khōba nērrajem” a iekhaajem pārau. ¹⁹ Mamē īs mēch chī Emkhooi Iewaa chaar bēewi, pāach dēi parhooba thachdamjā khōnaa vinodampa dō khitaawai, jūr magjā khōchkhaba warag pārau mē ēugar, thach bipōm khōnaa vino pigjā chitēm aajem. Magnaa gobierno dēbpaar jēe nēmua ðor khūguurjem khēn dēijā khapeerkhanaa pekau pōm sīsidēm khēn dēipa khapeerka chitēm a iekhaajerramguī ajim anēm, mējā iseg nēm iekha. Pāri ar chī Ēwandamau khīirjug deetarraucha khīirju nēm khēnau chan magba, amau chadcha khaphē nēm, chijā khēnta ich Ēwandamaucha pūitarr khēn agā a iekhamajim aajem.

Jesuu ich nērrajerr phōbör igwia iekhatarr
(Lc 10:13-15)

²⁰ Jesuu oowai irua ūrcha ag na ðrau nem ooba aajem nem waumatarr phōbör eem khēnauta bēurjā

Ēwandam igba ni i iekjā űkhaba naajim anaabá. Magbaawai khĕsir iekhamamua makhĕn phöbör eem khĕn igwiata magjim anĕm:

²¹ —jĕ, apduurr, Corazinpĕn! jĕ, apduurr, Betsaidapienjā agjō, Ēwandamau am i agkham ed! Am ee nem ooba aajem nem wau nĕmua Ēwandamau ich juapá oopitarr Tiro phöbör eeta wa Sidón phöbör ee khāijā wautarr amuan, nawe amau amach khĕirjug khaigbam isegwi sĕrkhakhamgui ajim anĕm. Magtarr amuan amau theerju theerwia, űr jupnaa, putiu pör börrnaa, khoopa nĕm khĕn sĕrkhaajemjō sĕrkhakham. Mag nĕmua amau amach mor āsie ewag khĕirjuwia Ēwandamag jĕeukham, amach khaibag chugpamkhĕir.

²² Pari cha mĕ iekha chirĕm iekha Ēwandamau mĕg durr i agkham ed Corazinpĕnta Betsaidapien dĕi irua am gaai masiicha waupĕijugui ajim anĕm, Tiropien dĕi Sidonpien khāijā, amachdĕu űrtarrta űkhaba arr gaaimua. ²³ Maagwai Capernaumpien igwijā, űkhan abarju? ajim anĕm. Magnaa ichdĕupai, jĕ! Amaun amach thō nĕmgui ajim anĕm, amachta chi wājāaun awia. Amaun űgthar paaukhabaimaajā amachta chi pörnaan khajupii nĕm. Mamĕ jākħĕn chan Ēwandamau ich aar öbeerpiba, khĕmie durrta warag barkħĕirpĕijugui iekhamajim aajem. Sodoma phöbör eeta jāg pāar ee örau ooba aajem nem wamatarr wautarr amuan, jāg phöbör agtha sĕirrakham, Ēwandam iek űkhatarr gaaimua. ²⁴ Pari mĕ cha iekha chirĕm iekha Ēwandamau mĕg durr i agkham ed gaai, pāar gaaita Ēwandamau athuucha mas deejugui ajim anĕm, Sodomapien khāijā.

Jesuu, “Mĕ iekta űkhabat, mua pāar khĕir meeupiju” a iekhatarr
(Lc 10:21-22)

²⁵ Ich mag jaar ĩchab ich Jesuu ich Ayag jĕeumamua, —Tata, mua pĕrĕg űu ajim a chirĕmgui ajim anĕm, pĕchta űgtharm magwe nem thum mĕg wĕjōm Pör aawai. Mĕ onee chirĕmgui ajim anĕm, öor amach khĕirjug khaug thōwia, nem thum khaphĕm khaphĕm aajem khĕnaujā amach peerdĕju iek khaugba arrta, jĕrr pua khĕirjugdam meraa chaainjō khithĕem khĕnagta űu khaugpibaawai. ²⁶ Chadcha puata nem wajapha waaajem Tata, pĕchdĕu juau am dĕi magju atarr aawai ajim aajem mag jĕeumamua.

²⁷ Mag ich Ayag űu ajim awia jĕrr aig narr khĕnagta, ‘Nem thum mĕg thĕnĕmĕn mĕ Ayau mĕrĕgta deejimgui ajim anĕm. Mamĕ ābmuajā khaugba sim, khai agá i Iewaa. Āba ich mĕ Ayaupaita khaphĕ sim, chadcha mĕ i Chaairau. Mĕg nĕm aig ābmuajā khaugba sim, khai agá mĕ Aai. Āba mĕch chi Chaairaupaita mĕch Aai khaphĕ chitĕm. Bigaam khĕnau khaphĕ aju awiajā, mĕchdĕu amag jaubarm khĕnaukaita ĩchab khaphĕ aju aai nĕmgui ajim anĕm. ²⁸ Magua, muan pāragan, chadcha mĕ Aai khap am khōsi nĕm khai, mĕ iekta űkhabat a chirĕmgui ajim anĕm. Pāach pekau pōmag khaphĕnaa ökhĕirjugau gaai machaaga nĕm khĕn, mĕnta pārau pāach thāar ee aumĕn, muata pāar ökhĕirjug meeupijugui ajim anĕm. ²⁹ Idĕu

mĕrĕgta űdĕraa pāachig nem jaupibat; muan ökhar ithĕuta jaaumaajem. Pārau mua jaau chirĕm ipierraa-ta amĕn, űu pāar khĕir meeu nĕisiju. ³⁰ Mua nem jaau chirĕm chan atcha phithurg aawai pārau pödbajōjōom khabam. Muan nem thum pāachdĕu pödjū ayaam nemta jaaujemgui a jaaumajim aajem.

Jesús khapeenau jua űĕijem ed trigo phierrtarr
(Mr 2:23-28; Lc 6:1-5)

12 Ich mag jaar biek āb jua űi nĕm edcha maach i dĕi wĕnĕrraajerr khĕn thum i iek jaauthurwia deeu i dĕi narr aawai, ich Jesuu trigo phur wĕjōm ee maar phĕ wai dichjim. Magbaawai maar ee āaur khĕnau chi bich thĕrrĕnaa, jua eepai sigthĕnaa khö wĕnĕrrajim. ² Maig ĩchab fariseonaanjā dĕi narr aawai mag oowi ich Jesuugta, —Pĕdĕ oobá, jua űi nĕm ed aawai bĕrĕjā phidkhaju khaba nĕmta, pĕ khapeenau jāg trigo phierrnaa khö wĕnĕrrĕm. űPua chan khaugba ab, jāgpai phierr nĕmjā nem pōm eeu nĕm dĕi āba sim? ajierram irig.

³ Magbaawaita jĕrr Jesuu amag, —Mamĕ űkhani mĕ khapeenau khaigba abar? ajim. űMagan pārau chan Ēwandam iek phā sim gaai thĕrwei ooba aajeeb, Daviu ich dĕi wĕnĕrrarr khĕn dĕimua amach jāsōo phöbaadeewai Ēwandam atheem pan khötarr? ⁴ Mag pan parhoobam khĕnau khöju khaba, āba phadnaaupaita khöju aai naajim. Mamĕ pārau khaphĕ nĕm, jāga irua Ēwandamag jĕeujem deg dubwi Ēwandam atheem pan nasād gaai phĕ sĕir auwi khöjĕ. Mamĕ mag khötarr paarjā Ēwandamau i chig abajim. ⁵ űWa pārau Moiseeu ley phā pĕatarr gaai thĕrwei ooba aajĕwa? Jua űĕijem ed awiajā phadnaan Aai i jĕeujem deg phidkhaawai pekau khabam a sim. ⁶ Mag Aai i jĕeujem deg phidkhaju aai sim khai, űjāgwi mĕ mag Aai i jĕeujem di khāijā ich Jöiraucha pĕitarrta sabarhed awi mĕch khapeenag trigo phierr khöpi jaauju khaba chirĕ? ⁷ Wajapcharan jāg Ēwandam iek phā sim gaai jaau sim pārau khaugbata naabahab, Ēwandamau ich iek gaai “Nemchaain thōnaa mĕrĕg jĕeuwai űu sĕeb mamĕ, muan pāach khapeenta űrcha dau aug khaug paraa apim khōsi chirĕm” a sim. Pārau irua mag sim wajapha khaphĕ naakhiin, jāg öor iekkhör chukhum khĕndampa pārau khaigba nĕm a jaubajugui ajim.

⁸ Maimua am jĕgdaar mag iekhapĕiwiawia deeu ichdĕupai, ‘Mĕn Ēwandam Iewaa Emkhoirau. Muata thumaam khĕnag khan nemta wauju aai nĕ wa wauju khaba nĕ a jaauju aai chirĕmgui ajim, jua űĕijem ed awiajā.

Woun āb jua jĕser khitarr Jesuu monaupĕitarr
(Mr 3:1-6; Lc 6:6-11)

⁹ Mag trigodö ee fariseonaan dĕi ijĕjĕb sĕewi petaau, aigmua dakha maach meeun Ēwandam iek jaujem di sĕir ee dubimajim. ¹⁰ Mag Aai i jaujem deg woun āb jua jĕser khitĕmjā sĕejim. Amach chi fariseonaanau Jesús ipeerdĕwi nem agcha khaba jaubarm gaaimua i imeraa pĕr auju ĕkhaajerr aawai, juau ogthom irig,

—¿Jua ðijem ed awiajä, ðor mor masim khæen mon-
aaju aai sî? a jëeujieram.

¹¹ Magbaawai ichdëu amag magjim:

—Päär mæg nëm aig päar ovejadam dau äb khäijä
jëbdeg buudimaawai, ¿khaíuta jua ðijem ed awia jëu
awaan maba aajë? Mag sim, ¿pärau oowai maach
wounaanta nemchaain khäaijä ürcha balee naabá?
ajim. ¹² Mag sim aawai jua ðijem ed awiajä ichiita
muan ðor dau aug khaugju aai nëm a chirëm ajim am-
ag.

¹³ Magnaa ich Jesuupai chi woun mag jua juser khi-
tarragta, —Dayag jua ðabá ajim.

Magbaa chadcha jua ðabaa jua monakkha warm chi
wajapha sîerr dëi äba sîsijim. ¹⁴ Mamë jua ðijem edta
magbarm oobaawai, aigmua öbëraau, chi fariseon-
aanau Jesús thöörpüyaag jäga akhiina a khîirju nëisijim
anaabá.

Jesús igwia warrgarwe jaautarr

¹⁵ Mag ich thöörpüju khîirju phöbaadëm ich Jesuu
khaug athaawai ichta warag aigmua petajim. Mag i
petaawai ðor pöm dëi i ëudee wëtjim. Jesuu mor
masim khæen thum ich aig waibëe nëm monaapüi
maajeejim. ¹⁶ Mamë ichdëu mag ðor monaau simjä sîi
khapanag ee parhooba ich jaaupiba aajeejim. ¹⁷ Pari
magtarran, Êwandam i jaumie jöoi Isaías khararrau
ich Jesús igwia jaautarrjö amkhîir ajim. Chi Êwandam
iek gaai i igwia mag sim:

¹⁸ “Achá sim mæ chog” a sim Êwandamau, “mæchdëu
jër autarr mæchdëu khösim.

I gaaimuata mæ onee chirëm.

I gaai, mua mæch Akhaarta phës deejü.

Magbaawai irua jaaju, jäga ðor mæ dëi wënrraju
aai nëm.

¹⁹ Í chan ðor dëijä meerraanaa khîesir ijëjëbjä aba,
ni kaaijä ee ðor dëi meeukharrjä chukhu aju.

²⁰ Mag i püibarm chan ðor dau aphæ khithëem
khæen warag dau aug waupiegjä khaba, ni ich iek gaai
ubë khaba khithëem khæen okhoopiegjä khaba,
warag ich meebarm gaaimua ðor üu peerdëju ayaa
apiegta püiju.

²¹ Magbaawai durrierram khæenau i igwia, ‘Jäguata
chadcha üu maach peerdë aju khabahab’ ajurau” a
sim Êwandamau ich iek gaai.

(Is. 42:1-4)

Fariseonaan iek meperauta Jesuug juapá dee sîejim aajem

(Mr 3:20-30; Lc 11:14-23; 12:10)

²² Biek äb woun äb dösät bënëu sim Jesús aig aibëe-
jierram. Mag woun ich ag bënëu meu meraanaa daujä
khîsu khitajim. Mag ich aig aipierwai Jesuu i dau mon-
aapüiwia mag meu meraa sîerrjä wajapha iekhapijim.
²³ Mag oowi ðor dauderra nëm iekhu amach wir aig-
pai, “¿Keena, mæg woun jöoi David khararr chaain
ewagam khæen eem maach peerdë aumkhîir püiju aa-
jerr khabam khai?” aajeejim, Jesús igwia.

²⁴ Pari ðordamau sîi mag nëm ürbaawai fariseon-
aanau jürr am ichaaur, —Dösätnaan pör Beelzebú dëi
bën dötarr aawaita ag juapaauta jäg ðor mor eem
mepeenjä dau daau jërkhæi nërrëm aajeejim.

²⁵ Pari amau amach eepai mag nëmjä Jesuu khaphë
sîerr aawai jürr ich garmua amag magjim:

—Pärau oowai, gobiernou ich igar nëm khæen jër-
rcha thöonaa amach wir aigpai wërbüpikhiin, ¿mag
gobierno warre khët mabaju khai? Wa äbmua khäijä
ich chaain dëipai meeukhawi amach wir aigpai wër-
bækhiin, ¿warag aaidëbaju khai? ²⁶ Päär iek mag mæg
dösät dëita chirëm anaawai, dösätauta wir aig dösät-
pai jër wërpkiin, pöd ich mag jua theeg sîerrabajugui
ajim. ²⁷ Chadcha mag dösätnaan pör Beelzebuuta
mæg ich jua theeg dee sim khai, magan ar päach
igar thënem khæenaujä agjö i juapaauta mepeen jër
wërp nëm. Mag nëmta ¿jägwi pärau makhëmag chan
bëerjä magëm aba nëm? ¿Chadcha ich Êwandamauta
amag magamkhîir ich juapá dee sim päachdëu
khaphë naawai khabá? Päär iek mag chi dösätaupaita
wir aig ich khaibag waaujem anëpí, magan jäg chi mæ
dënjö dau daau mepeen jër wërp nëm khæenagchata
jëu oobat, daau amau chadcha dösät juapaauta jäg
jër wërp nëm abarju. Päach chi mæg mag iekha nëm
khænta ag eyaajä khaba iekha naabahab. ²⁸ Muan
chadcha Êwandam jua theegauta mepeenjä jäg jër
wërp chitëmgui ajim. Mag mepeen mua jër wërp
chirëm gaaimua pärau khaphë aju aai nëm, ya ich
Êwandam chi jua thierrta mæg päar ee sîeichëm.
Mamë magëmjä pärau khaugba nëmgui ajim.

²⁹ ‘Päadë khîirjubat. Ni äbmuajä mæg nëm aig sîi äb
jiernem wajapham dëi ich di thëa sim aig dubwi i
nem jïgkhabaju. Sîi khapanaam khæenau wa i khäai
ërrëcharamua i ibëer auwi khabam chan, pöd i nem
jïgkhabamgui ajim. Ich agjöta simgui ajim mepeerjä.
Mæ i khäai jua theeg ür khaba chirakhiin, muajä pöd
ðor mor eem mepeen jäg dau daau jër wërbaju.
Mamë mua chadcha Êwandam juapaauta mæg nem
wau chitaawai meperaujä mæ jua jumba aajem.

³⁰ Magua, mua mag chirëm: Ar chi mæ igar khaba sim
wounan ichta dösät igar sim; maimua Êwandam iek
ëkhapi awaag mæ ipierr ðor äbamæg jër phëba
simuan waragta jër wërp simjö simgui ajim.

³¹ ‘Magua, mua mag chirabma ajim ich Jesuupai:
Êwandamaun chadcha ðor khaibag thumaa chugpaa-
ju, am parhoob iekhamatarrpa thum. Mamë pekau äb
sim, maan mua Êwandam Akhaar jua theegau nem
wau chitëm oo nëmta warag mepeer gaai thë nëmüu.
Mag pekau chan Êwandamau bëerjä khîir
okhoobamgui ajim. ³² Mæch chi Emkhooi Iewaa igwiata
khaigba khäijä iekha nëm pekaun üu chugpaaju;
mamë chaig pärau mua mag Êwandam Akhaar jua-
paa khaba Beelzebú jua theegauta mepeenjä jër
wërp chitëm anarr chan mæg eegarjä chugpaaba, ni
mæg atag Êwandamau deeu jëb iur ompaabarm gaai-
jä chugpaaba ich mag sîsijugui ajim, Êwandam Akhaar
igwiata mag iekha naawai.

Jāga ðor wajaug khaphu aajë

(Lc 6:43-45)

³³ Mag iekhakhagmamua ïchab amag magjim Jesuu: 'Päädë mæ sëu awia nemjïir jïirwaijã wajaug jarba sïi ich jãg bãaupibat. Mag nemjïir wajaug chëbajugui ajim. Mamæ wajaughata phãichichagau bü khuanaa jar bãaumæn, mag nemjõ wajaughata chëju. Wajaugharan ich chë sim gaaimuata khaphu aajemgui ajim, jãga sï mag nemjõ. Ich jãgta naabahab ajim pãarjã agjõ. Pãach nem wau nem gaaimuata pãachdëupai pãach jaau naabahab, ðor wãjãaunã wa ðor khaigbam khæunã. ³⁴ Khïirjug chuknaan, jãg pãar ð khaibag sïsidem khæunau, jãga pãrau nem wajaughata ig iyü abarju? Nem dich khïirjug ee khïirju ahaukhamta dich iuu jaauba aajeeb. ³⁵ ðor khïirjug wajaughata khæunau nem wajaughata nemta iekha nem, amau nem wajaughata waju khïirju naawai. Mamæ ð khaigbam khæunaun, iekhaawaijã khaigbata iekha nem, am ðdi sïi nem khaigbamta waju khïirju sïsid aawai. ³⁶ Pari mæ cha iekha chirum iekha, Ëwandamau ðor i agkham edan, mæg eegar aawai pãach iek khaigbam iekhaajerr thumaa pãach idamaucha irig jaaujugui ajim, khan jãgwia mag iekhaajeejï. ³⁷ Wajaugharan mæg eegar aawai pãach iekhaajerr iekhaupaita wir aig pãach iekkhõr chukhu nem a jaaupiju, wa warag pãach khaibag khãijã waupi jaaujugui a jaaumajim chi fariseonaanag.

Fariseonaanau amachdëu nem ooba aajem waupi jaautarr

(Mr 8:12; Lc 11:29-32)

³⁸ Biek äb fariseonaan eem khæunau maestronaan eem khæun düimua Jesuug, —Maestro, maraun maach dakhïirta pærug ag na büerjã maadëu ooba aajem nemta waupim khõsi nemgui ajierram.

³⁹ Magbaawai ich Jesuu amag magjim:

—Pãran pãachdëu Ëwandam iseg nem gaaimua warag chi ajaugjã chukhu thænaawaita warag pãachdëu nem ooba aajem nempata pãach dakhïir waupi nem. Mamæ mua waubamgui ajim. Mag khãai warrgar jõi Jonás aajerr nemmeurrkhan buch ee khãai thãrjup sierr gaaimua Nínivepienau Ëwandamau i pëitarr khaug autarrjõta, ïchab mæchjã Ëwandamau pëitarr pãrag khap apijugui ajim, mæch iuu phiidubarm gaaimua. ⁴⁰ Ich jãg Jonás nemmeurrkhan bi ee äsdawam khãai thãrjupnaa edaramjã khãai thãrjup sierrjõ, ich agjõ mæch chi Emkhooi Iewaajã ïchab äsdawam khãai thãrjupnaa edaramjã khãai thãrjup chirajugui ajim, jëb ee. Mamæ mag oobarmjã pãrau ükhabajugui ajim amachigcha. ⁴¹ Magua, Ëwandamau ðor ich aar phë auju wa phë auba khãijã aju jaau nem ed, Nínivepien phiidutkhawi amach ipaarmua pãar khaibagta warag Ëwandamag ïgkha thænuuju, warag pãar khaibag waumkhïir. ¿Khan jãgwi? Jonaau Ëwandam iek amach aar jaaubaimaawai amau magumjã aba ükhatarr aawaima. Mamæ ïs mæ Jonás khãaijã üruucha chirumuata Ëwandam iek jaau chitumjã

pãrau büerjã ükhamapha nemgui ajim. ⁴² Mag Ëwandamau am phiriutkha auwia chachbarm jaar ïchab Sabá durrmua rey Salomón oon bëetarr æiraujã ich ipaarmua ïchab pãar khaibagta Ëwandamag ïgkha thænuuju ajim, í pãar khãaijã warpmuata Ëwandamau Salomonag khïirjug deetarr iekha sim ïraan bëetarr aawai. Mag khãai mæ Salomón khãai ürpai chirumuata mæg pãach nem aig Ëwandam iek jaau chirumjã pãrau ürmapha nemgui ajim, mag amachdëu nem ooba aajemta amach dakhïir waupi narr khæunag.

Bën äkhãar deeu ðor mor ee siicheewai jãga aajë a jaautarr

(Lc 11:24-26)

⁴³ Mag iekhakhagmamua, ïs mæg mæ iek ürbarmjã ükhaba abarm gaaimua warram khãaijã warag Ëwandam dëi iekkhõr pöm nüsim khap amkhïir, pãrag mæg ejemplo jaaukhimgui ajim. Magnaa ichdëupai, Bën khaigbam ðor mor eemua jærpãaiwain warp ðor chukag ee phæru nærraajem. Mamæ pöd ich siemaju baauba abaawai khïirju sïi awia, ⁴⁴ "Deeu mæch chirajerr deg chiraimaag majugui" awia, deeu ich ag woun jærmaajemgui ajim. Mag mawia oomaawai, chadcha di chaarta wajaughata thüapwi äbamæg nem jökhanau au sïsidemjõ dijã parii oomaajem. ⁴⁵ Mag oobaimaawai, deeu mawia, ich daumaai ich khapeen ich khãaijã khaigbacharam khæun siete jær phë auwia, deeu mag woun mor ee naicheejemgui ajim. Magbarm aigmua chi wounjã warr ich sierr khãai warag athuuchata khaibag sïsiejem. ïsim khæun jãg khaibag sïsidem khæunjã ich magta ajugui ajim meperau am dëi, Ëwandam iek ürtarra ükhaba arr gaaimua.

Jesús eeugpeenau amach äd düimua i dëi iekham ig narr

(Mr 3:31-35; Lc 8:19-21)

⁴⁶ Agtha Jesuu ðrag iekha sim ee, i äd i eeugpeen dëi bardutkhachëwia i dëi iekham ig naajim. Mamæ i sim aar dubba daaugajãrpai naichëtarr aawai ⁴⁷ äbmua chi Jesuug, —Pæ äd pæ eeugpeen dëi daaugajãr nemwai; am iek pæ dëi iekham khõsi nem aajem a jaaujim.

⁴⁸ Magbaa jürr ichdëu, —¿Chijã agã mag mæ äd, maimua hijã khæun agã mag mæ eeugpeen? ajim.

⁴⁹ Magnaa maach ich dëi ogdæba wænæraajerr khæunagta jua æanaa, —Chamæ khæunta mæ äd anaa mæ eeugpeenauwai ajim. ⁵⁰ Mærgan mæ Aai ügthar chirajemua khõsimjõ nem wau nem khæunta mæ äd anaa mæ üphæinau, maimua ïchab makhæunta mæ khodnaanaugui ajim, ich Jesuu.

Woun äbmua nemjïir dau phõtarr ag nem ïgkhaa

(Mr 4:1-9; Lc 8:4-8)

13 Khãai äb Jesús ich jëer sierr degmua mawia thærdõ igauu oo sïijim. ² Maigmua ich bigauu ðor pöm phæurbaadeewai ichta warag bote ee waaidæwi døjãrraa barjõisijim. Maagwai chi ðran durr

mos gaaipaita pos thənaajim. ³ Mag mam barjopnaata ejemplodam jaumamua nem khīir pogkhe jaaumajim. Mag jajawagmamua magjim:

—Woun āb nemjīir dau phoon majim aajem. ⁴ Mag sīi phōmam atarr aawai āaurag chi nemjīir daudam bū diichjem ee burrrjim aajem. Magbaa nemchaain bēewia sīi khōkhəipūijim anaabá. ⁵ Maimua āaur khəən sīi mok pōr jooodōg eeta burrrjim aajem, wajappai jēb chukhu sīerr ee. Makhəənan chi tharrphēen əu jōpcha tharrphē öbērrjim aajem. ⁶ Pari edau pechag wəəbaadeeu sīi ənanauk aadēmua phuabaadējim anaabá, mokdau khurau pōd ierr khaar jērkhaba ūrəuta khaarkha khithēe arr aawai. ⁷ Maimua ūchab tagam phōtarr miudō arr ee burrwia, chi miuta nemjīir khāaijā bāau khaphí bāauwia, sīi chi nemjīirdam ichdēuta pōr pūrēu aujim aajem. ⁸ Mamə tagam əu jēb wajaug ee burrtarran, wajapha öbērwia əu nem wajaug phur jōjim anaabá, nem bich dapag maimuajā bich thəə, maimua pogkha bich daii; mamə mag sīsīdəm chan būrjā chi vano chukhu.

⁹ Mag nem ūgkhaadam jaau öpūiwi aig narr khəə-nag, 'Keena, jüg ūrəənaa chaməg nem ūgkhaadam mua jaau chirəm wajapha ūrəatgui ajim ich Jesuupai.

Khan jāgwi ejemplodamauta Jesuu örag nem jaaujeēj
(Mr 4:10-12; Lc 8:9-10)

¹⁰ Mag i nem ūgkha öpinaa maach chi khapeenauta irig, —Jāgwiata pua jāg ejemplodam jaumamuata örag nem jaaujē? a jēeu naajim.

¹¹ Magbaawai ichdēu marag magjim:

—Pārau khaugam khōsi ūr naawai warre məchdēuta pārag khaphə apī chirəmgui ajim, jāgata Ēwandam öor thāar ee sēicheejē. Pari warm khəənag mag khaugpibamgui ajim, amau khaugam khōsi ūrba naawai. ¹² Mag khāai ar chi thāar onee ūrm khōsi ūr nəm khəənagta Ēwandamau warag khīirjug deeju, ich iek khəəna amkhīir. Mamə ar mag nem waumapha nəm khəənag chan deeba, warag am jua eem khecheu aumaju ajim. ¹³ Maguata mua sīi ejemplo jaumamuata amag nem jaauba aajeab, mua nem wau chitəm amau oo nəmta oobamjōnaa mua nem jaau chitəmjä ūr nəmta ūrbamjō naawai. ¹⁴ Amach jāg nəm gaaimua am gaaita pa sēbahab Ēwandamau ich iek gaai jōoi Isaías khararrag phāpitarr. Irua phātarr mag sim:

"Par amau ūrwiajā ūrbamjō khaugbajurau.

Par wajap oo nəə awiajā oobamjō ajurau.

¹⁵ Məkhəən wounaan khīirjugan sīita ār sim; kachjā khīnaa daupata khī sīsīdəm.

Mag naawai pōd ūrjā ūrba ni oojā ooba, ni mərəgjä amach pekau chugpaapi jēeuba nəm, amach peerdə aumkhīir."

(Is. 6:9-10)

¹⁶ Mag iekhapūinaa deeu maragta, 'Pari pāar onee abat ajim; pārau pāach daúacha mua nem wau chitəm oonaa pāach jügəucha mə iekjä ūrjeewai makhəən jōoi Isaiaau jaautarrjō khaba nəmgui ajim. ¹⁷ Magnaa, Chadcha məch imeerba pārag mag chirəmgui ajim:

Warrgar khapan Ēwandam i jaaujerr khəənuu cha mua nem wau chitəm pāar dēnjō amach daúacha oom khōsi atarrjā pōd oobajieram. Cha pārau ūr nəmjä amach jügəucha ūrm khōsi atarrjā pōd ūrba durra-jimgui ajim.

Khani jaau sī nemjīir dau phōtarr ag nem ūgkhaau
(Mr 4:13-20; Lc 8:11-15)

¹⁸ Maimuan chadau ich Jesuu, 'Ūrəat, mua pārag jaaukhimgui ajim, khani jaau sī chaig məchdēu nemjīir dau jaau chirarr ag ejemploo. ¹⁹ Ar məg Ēwandam iek jaau nəm ūr nəmjä pōd khaugbam khəənan, chi nemjīir daudam khədjā ee burrwia nemchaainau khōpūitarrjōta nəmgui ajim: Meperau bēewia, sīi khūgurbaicheewai, Ēwandam iek əkhatarrdam deeu ūrba arrjō apāaijem. ²⁰ Maimua ar Ēwandam iek jaau nəm ūrbaawai əkham khōsi əkhatarr khəən, jūr nemjīir daudam mok pōr jooodōg ee burrtarrjōta nəmgui ajim. ²¹ Mamə jēb chukag gaaimua chi nemjīirdam wajap khaarkhaba arrjō, ūchab mag ūrm khōsi ūr-naa əkhatarrjā wajappai ubə khaba nəm. Mag khukhurpai naawai, mag iek wajapham gaaimua chikhamnau khaigbanaa phithurg aawaijā, deeu Ēwandam iekta isegwi, warr amach naajerrjōta wənərram khōsi nəm. ²² Maagwai maach khapeen ihāsisidōm khəən, jūr mag nemjīir dau miu ee burrwia chi miúa pōr pūrēu autarrjōta nəmgui ajim. Amau Ēwandam iek ūrm khōsi ūrjem, mamə deeu amach khīirjug eepai, "Jāgəm gaaimua pōd mə phatkhon auba khāijā chitaju," wa magbam khai, "Mua chadcha əkhakhiinjā, pōd parhooba məchdēu ampierr abaju" a khīirjuajem. Mag gaaimua mag nemjīirdam aphaə bāauwia pōd chēba arrjō, Ēwandam athee nem wajapha wawaagjā pōdba, sīi serbiibata nəmgui ajim. ²³ Magarrau ar Ēwandam iek ūrwia thāraucha əkhaajem khəənan chad, jūr mag nemjīir jēb wajaug ee burrtarrjōta nəmgui ajim. Magəm khəən Ēwandam athee nem waum khōsi wau naawai, amachdēu nem wauju ayagpierr waaujemgui ajim: āaur khəənuu nemjīir chi chēmiejō dūrrcha, āaur khəənuu agpierrpai maimua āaur khəənuu bəchkhunpai. Mamə thumaam khəənuu ichiita ichdēu khōsimjō aajemgui ajim.

Phūak dau khaigbam trigo eeu jīir wējōm ee phōtarr

²⁴ Mag jaauwia, deeu ichdēupai məg ejemplodam jaumamua magjim: 'Īs mua pārag jaaukhimgui ajim, Ēwandamau ichdēu öor i agkham ed jāga khaigbam khəən chi wājəaun eemua isegju. Maan məgaugui ajim: Woun ābmua trigo jīirjim aajem. ²⁵ Mamə mag trigo apha sīerrta, öor thum khāiphōbaadēmich, mag chi nemjīir pap kha ukhurm bēewia jūr i nemjīir ee phūak dau khaigbam agjō trigojōo simta phōthurjim anaabá. ²⁶ Maimua chi trigo bich baupa aadeewai chi phūakjä agjōo dēi bich baupa jōisijim anəm. ²⁷ Magbaadēm chi chognaanau oo athaawai amach patrón aar wētwi irig, "Patrón, pua jīirwai trigo appai jīirtarra, zjāga ĩs jāg phūak khaigbampata ag ee bich baupa wējō?" ajim anəm. ²⁸ Magbaawai chi papkhəəu, "Jā,

maach dñi iekkhör paraam khænnau khāijā ag ee phūak dau phōwia khabahab" ajim anəm. Magbaa chi chognaanau deeu pæaba irig, "¿Pua oowai marau ag appai chi khaarpa jēu wërphoon maju aai nɛ?" ajier-ram anəm. ²⁹ Mamɛ magbaa chi nemjīir khɛ jōoirau, "Oob jēwaan wētmiel" ajim anəm, "magba akhiin eeu pārau chi trigo khaardampa khāijā thærrēudukham. ³⁰ Magju khāai idēu warag āba bāaupibat" ajim anaabá. "Maimua ya phierr nɛm jaar paawaita mua ag athee ðor pūijugui ajim anəm, nacha ag appai thærrphēnaa, khōorjēnaa örpūimkhīir. Maimuan chadau agjō chi trigo appai phierrwia chi ausiujem ee ausiujugui" ajim anaabá. Magtarr aawai ichdēu jaautarrjō idēu bāaupiwia, phierr jaar paawaita ich mag chi phūak thærrphēnaa, ag appai khīet örpūijim anaabá. Maagwai ðor i agkham edjā ich magta aju Ēwandamaujā ich iek ũkhabam khænn dñi. Mamɛ ich iek ũkha nɛm khænnan, mag trigo wajar ākha sītarrjō ich aarchata phē auwi ich dñi ich mag wai sīsiju a jaumajim, ich Jesuucha.

Mostaza dēn nem ĩgkhaadam

(Mr 4:30-32; Lc 13:18-19)

³¹ Mag nem khīir pogkhe jaaumamua ich Jesuupai ĩchab mɛg nem ĩgkhaadamjā jaaujim, mostaza daudam bürɛ khitɛm igwi: 'Pārau khaphɛ nɛ, jāga sim abarí Ēwandam iek mua jaau chitɛm, maimua khanjōta sim a mua pārag jaubarkhiin ajim. Mɛg Ēwandam iek mua jaau chitɛmɛn, mostaza daudam jēb ee jīir sīubarmjōta simgui ajim. ³² Iin chadcha tagam nemjīir dau khāijā ichta bürɛcha khitɛm. Mamɛ mag khitɛmɛn nem bāau khaphí bāauwia, nem bñ pōm ādēe aadeewai, sīi nemchaaindam bēewi ag gaai di ēucheejemgui ajim. Ich agjōta sīebahab ajim ĩchab mɛg Ēwandam iek mua pārag jaau chitɛmjā: Mɛg waiwe chan khapan khabata ũkha durrum; pari mag durrumuata warag nem pōm aaidɛbarpāaiwai ðor kha-pankham khænnau ũkhajugui ajim.

Levadura dēn nem ĩgkhaa

(Lc 13:20-21)

³³ Mag jaaumamua ich Jesuupai, 'Ēwandamau ich iiu aawai mag ich iek aaidɛpi nɛmɛn, ɛni ābmua arin dūrcha sim ee levadura pūitarrjōta simgui ajim. Pārau khaphɛ nɛmgui ajim, levadura bürɛ pūitarrjā aaidɛmam ooba simta, arin thum ɛrpi aajem. Ich agjōta sīebahab ajim ĩchab Ēwandam iek mɛg mua jaau chitɛmjā. Mɛg waiwe chan ðor pōm mɛg wējōm ee agtha pōmcha aaidɛba sim. Mamɛ mɛg atag paawaita durr warpham magwe aaidɛbaadee thumaam khænnau ũrab khaba ũrjugui a jaumajim.

Jāgwi ejemplo jaaumamuata Jesuu nem jaajeejī

(Mr 4:33-34)

³⁴ Magta Jesuu nem khīir pogkhe jaumajim, ejemplo plodam deemamua. Ejemplo chuk chan ðrag nem jauba aajeejim. ³⁵ Mamɛ mag ejemploapai nem jaajerran, warrgar Ēwandam i jaajerrau Jesús igwia

jaautarrjō, ejemplo deemamuata ðrag nem jaaju arr aawai ajim. Mag irua ejemploou nem jaumaju atarran, warrgarwe Ēwandamau ðrag khaugpiba ich thāar eepai wai sīsierrrta jūr ewag pawī ðrag khap amkhīir jaumaju ajim. Magtarr aawaita mag ejemplo jaumam aigjā chadcha ag eyaa öbëbërgmajim.

Jesuu jaaujim, khanta jaau sī mag phūak khaigbam trigo ee phōtarrau

³⁶ Mag ðrag ejemploou nem jaau öbaadeewai ðrag wētpi jaaujim. Maimua thum èrēubaadee ich jēer sīerr di aar majim. Maig maach appai aphōbaadee, marau irig maachig jaupijim, mag phūak dau khaigbam trigo eeu jīir wējōm ee phōtarr. ³⁷ Magbaa ichdēu jaubaadēwi magjim:

—Ar mag chi nemjīir dau wajapham phōjim a chirarr, jā mɛchpaifugui ajim, mɛch chi Emkhooi Iewaa.

³⁸ Maagwai irua phōtarr jēb, jā mɛg ðor pōm wējōmta jaau sim. Chi nemjīir dau wajapham, ðor Ēwandamagta ɛdɛraa amach Pörkhapi nɛm khænnaugui ajim. Maagwai chi phūak khaigbam, ar sīi Ēwandam igar khaba mepeer igar nɛm khænnau. ³⁹ Maagwai chi patrón kha ukhur i nemjīir ee mag phūak dau phōthurtarr, jā chi meperaugui ajim. Maimua chi trigo phur jōisiewai thɛju a jaautarr, Ēwandamau mɛg durr i agkhajuuta jaau sim. Chi trigo thɛ nɛmjō ðor dajēk aju khænn, ich Ēwandam chognaanaugui ajim, angellaan. ⁴⁰ Pārau khaphɛ naabá, phūak phēnaa, jɛupinaa örpāaijem. Ich jāgta aju ĩchab Ēwandamaujā ðor dñi ichdēu mɛg durr i agkhabarm ed. ⁴¹ Mag ed mɛch chi Emkhooi Iewaa mua mɛch chognaan pūijugui ajim, sīi bigaaum khænnagjā pekau waupinaa amachdēupa nem khaigbam wau sīerrjēem khænn thum ābamɛg jɛr phēmkhīir. ⁴² Mag ābamɛg jɛr phēnaa orno paa dɛnɛmjō sim eeta barkhɛijju. Magbaawai mag eeta icharaucha bīēnaa gaai machgau am khierr ujākkhɛr abarjugui ajim. ⁴³ Mamɛ warm khænn mamagkham ee, jūr Ēwandamagta ɛdɛraa amach wajaug paapi nɛmua i dēnkha narr khænnan maach Aai thumaam khænn Pörkha sim dñita nɛisijugui ajim. Magnaa ichdēupai, Keena, jüg ɛrɛnaa cha mua nem jaau chirɛm wajapha ũrɛbat ajim, mag iekhamamua.

Jesús dēnkhaag jāga aju aai nɛ

⁴⁴ Mag jajawagmamua ĩchab mɛg nem ĩgkhaadamjā jaaujim, ich Jesuu: 'Woun āb chikhama jēb gaai phidkha sīejim aajem. Mag phidkha simuata jēb eem nem wajapham oobaadējim anaabá. Magbaawai pōd ichdēu arrju khaba aawai, sīi oo pɛawia, ich nemta warag isegamjō thumaa pērkhɛipūiwia, ag phatkhonauta mag ichdēu nem oo pɛatarr chi jēbpa pēr aujim aajem.

Maimua ich Jesuupai mag ich nem ĩgkha sim ũr narr khænnag magjim: 'Chi mɛ dēnkha ju khænnau mag wounau mag phīr aum khōchgau ich nem thum pērkhɛitarrjō amach nem wai nɛmjā thumta iseg

nəmjö aju aai nəmgui ajim, mæta jürr mag nem ajapham amachdëu ig nəmjö paarpaag.

⁴⁵ Mag mæta nem wajapham amachdëu ig nəmjö paarpaagan, chihöo chi urcha balee simta pë awaag jër wënerrəmjö aju aai nəmgui ajim. ⁴⁶ Mag jër nəmua chi baau atham khæu ich nem wai sim thumaa përkhæwiwi jürr mag chihöo mag ich nem përkhæitarr khæijä urcha balee simta pë athamjöta aju, chadcha mæ dënkham khösi mæ jürwia baau athaawai.

Öor i agkham edan reeu dö urreu nəmjö aju jaautarr

⁴⁷ Mag jajawagmamua, 'Éwandamau öor i agkham edan, äwarr përaag reeu döjärr dö urreu nəmjöta ajugui ajim, ich Jesuupai. ⁴⁸ ¿Pärau oowai mag urreu wai jörröo awia jier auna, chi äkhäar theernaa barpëiwia, chi wajapham appaita auba aajë? ajim. ⁴⁹ Ich jägta ajugui ajim ichab Éwandamau päar dëijä, mæg durr ichdëu i agkhabarm ed. Éwandamau ich chognaanag öor khaigbam khæun chi wäjäaun eemua khiet theerpi jaauju; ⁵⁰ magna mag chi äkhäraam khæun mag orno paa simjö sim ee barkhæipëiju. Mag barkhæibapëiawai mamta icharaucha bïenaa gaai machgau am khierr ujäkkhër ajugui ajim, amach khaigba wënerrarr jürr.

⁵¹ Mag jaau dichwia ich Jesuupai maach ich dëi wënerrarr khæunagta, —¿Pärau cha mua jaau chirəm wajapha khaphæ næ? a jëeujim.

Magbaawai marau, —Éera, maraun khaphæ nəmgui anaajim.

⁵² Magbaa ichdëu marag magjim:

—Mæg iek iur mua jaau chirəmjä pärau chadcha khaphæ naawai deeum khæunag jawaagjä ya chi machnaankha nəmgui ajim. Jäg nëm aig öor Éwandam igwia i jër nëm khæunag pärau jaauju aai nəmgui ajim, chadcha päachdëuta nawe Éwandamau ich i jaumienag phäpitarrjä khaphænaa mæg iek iur mua jaau chitëmjä khaphæ naawai.

Jesús Nazaret phöbör ee

(Mr 6:1-6; Lc 4:16-30)

⁵³ Mag ejemplodamau nem jaau sïewi jaau aaipabaadeewai aigmua mawia ⁵⁴ jürr Nazaret phöbörög petajim, ich bäautarr aar. Mam pabaimaa, Éwandam iek jaau nëm üraag maach meen biirdæajem deg dubwi, örag Éwandam iek jaubaadëjim. Mag irua jajawagmam ürwia jügderraa nëm iekhau warag amach eepaita, —¿Magëm ichdëu jamta khaugjimta mag jaaumáma? ¿Jäga ichdëu jäg öor monaau nërrüma? anaa ichab, ⁵⁵ Keena, ¿pärau oowai jäg woun José pa waumie ag iewaa khabá, María düim? ¿Jä Santiago dëi khod khabá, José dëi, Simón dëi maimua Judas dëijä agjö? ⁵⁶ I üphæin thum mæg maach dëi ich mæg phöbör ee naajem; maagwai ichjä maadëu khaphæ nəmgui ajieram, ich mæiguim aawai. Mag simta, ¿jam khaugthurwiata jäg nem jaau khaauga ichdëu jaau-maajëma? aajëjim jürram khæunau.

⁵⁷ Amachdëu mag nëm gaaimua irua nem jaau simjä asekasba, warag i dëi khïir khæukha phöbaadëjim. Pari magbaa ich Jesuu amag, —Chadcha deeum durr ram khæunaun mæg Éwandam iek jaau wënerrəm khæunag eenaa am dëi ajapha aba aajëeb ajim. Mamæ mag sim, jürr dich di aig wa dich bäautarr durrpai chan magjä magba warag am kha isëe aajerramgui ajim, jürr amach khïircha.

⁵⁸ Mag, warag maig chan Jesuu öor mor masim khæun pöm monaubajim, amachdëu i iek äkhamapha narr aawai.

Juan chi öor pör choomie thöotarr

(Mr 6:14-29; Lc 9:7-9)

14 Mag Jesús nem khïir pogkhe öor dakhïir wau nërrəm jaar ichab Erodeta Galilea durr reikha sïejim. Mag ag na örau nem ooba aajempa ich Jesuu wau sim sïi bïi wëjöm chi Erodëu ür athaawai ² ich dëi äbam degam khæunag, —Maan Juan chi öor pör choomie khararra deeu iiu phiidæwia mag nërrəmgui ajim anëm; maguata mag öor mor masim khæunpa monaau nërrabahab ajim anaabá.

³ Irua mag sïerran mæga ajim aajem: Maata ich Erodëu ich naam Felipe æi Erodías anëmta khecheu auwi sïejim anaabá. Mag atheeta Juanau chi reig, “Pua pöd pæch naam æi khecheu auwi pæch æikha auju khaba simgui” ajim anëm. Mamæ sïi ichig magbaawai warag Juan pær aupi jaauwi, cárcel deg phäar sïupinaa cadenau jü sïupijim anaabá.

⁵ Ichig mag iekhatarr aawaita chi Erodëu i thöopëim iigjëejim anëm. Mamæ thumaam khæunau Juanau Éwandam iekta jaau sim khaphæ narr aawai, irua thöopëikhiin, jürr örau ichta khaigbaju a khïirjuwia pöd thöoba aajëejim aajem. ⁶ Mamæ mag nëm ee, biek äb chi Erodës año cumpliitarr ag phiesta kha nëm ee chi Erodías kha jemkhajim aajem, öor khapan thønëm na. Mag i jemkha sim oowia, ich Erodëu khöchkha thønësiwi, ⁷ ich bäaurrag, “Pæhdëu nem khösim mæg jëeubá; mæch imeerba mua deeb khaba deejugui” ajim anaabá. ⁸ Mamæ magbarm chi ädaujä ürtarr aawai ich chaai wawí sïujim anëm. Magbaawai chi chaairau ich bäaurr jöoyag, “Magan mæ athee Juan chi öor pör choomie pörta thëp ee audeebá; jäata mua khösi æmgui” ajim anëm.

⁹ Mamæ mag Juan pörta ichig jëeubaawai warre chi rey ökhïirjuu aadëjim anaabá. Mamæ ichdëu öor thërkhæitarr dëi äbam mes gaai nëmuata mag ichig jëeubarm nem deeu a iekhatarr aawai ¹⁰ chadcha Juan cárcel deg sïerr aar öor pëiwia thöonaa, chi pör appai thëp ee waibëepi jaaujim anaabá. ¹¹ Magbaawai i pierr wëtwi, chadcha ichdëu jaautarrjö thöonaa, chi pör thæpnaa aibëewi, chi daupeer mag chi jemkha sïerrag deechëjieram aajem. Magbaa ichdëu jürr ich ädag deejim anaabá. ¹² Mag chi Juan ö thæpbarpëim abaawai, i dëi wënërraajerr khæundamau bëewi, arrwi, aukhëjieram anaabá. Maimua ya mag amau i thöobapëiawaita maar aig Jesuug jawaan bëejieram.

Jesuu ðor cinco mil jãogtarr

(Mr 6:30-44; Lc 9:10-17; Jn 6:1-14)

¹³ Mag Juan ò thæp thõobarm ich aar jaaubaimam ùrwia, òkhïirjugau warag chawag ðor chukag aar maju abaawai, marau i joo arrjim. Pari mag wëtumua ya maar døjãrr paaukhabaadëm ðrau oopëitarr aawai ag dakha phõbõr nænëidëm eem khænau jürr khød garmua maar na èrëubaadëjim. ¹⁴ Maimua ya jopimawia ooimaawai i na ðor pöoma thænnaajim. Magbaawai am dau aug khaugwi am aaunaanjä monaapëimajim.

¹⁵ Mag nëm ee, ya kheuraa aadeewai maach garmuata irig, —Mæg ðorjä chukag eeta ya kheuraa aadëm; amag wëtpi jaaubá, phõbõr ee wëtwi amach athee khõjudam përr aumkhïir anaajim.

¹⁶ Magbaawai, —Khõju jæraanpai chan am wëtju khaba nëm. ¿Jãg pãachdëuta am jãogbamma? ajim, ich Jesuu maachigta.

¹⁷ Magbaawai marau, —Maar khõju chukhu nëmguai ajim amag deeg. Åba pandamta cinco wai nëm dëi åwarrdamta dau numpai wai nëm ajim irig.

¹⁸ Magbaawaita ichdëu, —Makhændam mæ aig aipidut ajim.

¹⁹ Mag chadcha ich aig aipierwai ðor pöm mag thæ narrag, —Phüak ee ohood abat ajim.

Maimua mag pandam cinco narr dëi chi åwardampa phë auwia ügthaag eerpanaa, Èwandamag ag paar üu ajim anaa, ichdëupai chi pan thorreunaa marag æapëimajim. Magbaawai jürr maachdëuta ðrag jigmajim. ²⁰ Mag jigmamua, jigmamua, ich iiu aawai thumaam khænau amachdëu khöm aig khõtarrjä dërr apiwi, pan pöm sobjim, chi åwarrjä agjõ. Mag chi sobtarr phë aunaa oowai thæbæt khapan docen åb õbërrjim chi ipiirkham. ²¹ Mag ed mag Jesuu jãogtarr khæn chi khapanag cinco mil naajim, emkhooïn ap-pai, æin beerba ni chaainjä beerba.

Jesús døjã ùr nærrarr

(Mr 6:45-52; Jn 6:16-21)

²² Mag ðor pöm thach khõpiwi jürr maachta ich na maach dærbagkhatarr jap ee wëtpi jaaujim, ich na thoom igar naaimamkhïir. Maagwai ichin agtha ich aig sïsijim ðor oopãaiwai. ²³ Maimua ðor thum èrëuwia ich appai aadeewaita, i iek buchag gaai ich appai ich Ayag jëwaan majim aajem. Maagwai ya edau khëubaadeewaijã mam ich appai chirajim aajem.

²⁴ Magëmich maran ya døjãrr naajim. Mamæ maar khïir garmuata phü wë thænarr aawai maar japan phüasau õpphërta jïir ahau khajim. ²⁵ Maimua ya åspa urumuata ich Jesús marag èudee bëejim. Pari mag urumjä sïi døjã ùrta jëb thetag gayamjõ urajim. ²⁶ Mag døjã ùrta jëb gayamjõ maachig urum oobaawai jãphierrwi maar åäi khaphõbaadëjim. Mag jãphierrnaa åäikhamua, —Keena, akhaar khabahaba anaajim marau.

²⁷ Pari magbaawai ich Jesuu, —Keena, oob jãphiermiet; mæ khabahab ajim marag.

²⁸ Magbaa Pedroou irig, —Señor, chadcha pæchta Jesús khai, magan mæjã pæchjõ døjã ùr pæch aar mapibá ajim.

²⁹ Magbaawai irig, —Bëejuma ajim Jesuu.

Magbaawai chadcha Pedroou jap eemua waaidæbaadëwi Jesús khïirphee dædærgmaa ajim, døjã ùrta durramjõ. ³⁰ Pari phüas dau dapag oowi jãphier-rbaadëjim. Mag jãphierrbaadëm ee ïchab ya ierrpama-jim. Magbaawaita maach Pörög, —Señor, mæ oobahur, mæn ierrpamamgui ajim.

³¹ Magbarm bërre Jesuu i jua gaai pærnaa, —¿Khanthee pua pæch ierrpaju khïirruji? Jãgan pua chan mua pæchig nem mag aawaijã mæ iek ükhaba chirabma ajim irig.

³² Maimua ya am jap ee waaidætkhabaadee chi phü meuu aadëjim. ³³ Mag chi Jesús jap ee pabaadee i khïirphee kanieu phõbkhanaa, —Chadcha pæta Èwandam Iewau anaajim, marau irig.

Genesaretpien Jesuu monaaukhatarr

(Mr 6:53-56)

³⁴ Mag wëtumua thoom igar Genesaret durr phëubaimajierram. ³⁵ Mag Jesús barbaimam ðrau khaugphõbaadee, sïi ag perás bïi jöisijim. Mag amachdëu khaugphõbaadee i aig ðor mor masim khæn aibëenaa irig, ³⁶ —Maar aaunaanag pæch kha-jüahidam gaaipai khãijã pærpibá aajeejim, mona-aumkhïir.

Mag chadcha thum i khajüa gaai pærmam khæn nan warre monaaukha maajeejim, mag sïi pærbarmuapai.

Sïi jua sÿgba thach khõ næmuapai chan maach årba aajem a jaautarr

(Mr 7:1-23)

15 ïchab Moiseeu phã pæatarr iek wajapcha æærkhaajem khæn dëi Èwandam iek jawaag chi machnaan i aig bëejieram. Makhæn Jerusalemua bëetarr khæn ajim. ² Mag bëewi irig, —¿Jãgwi pæ khapeenau maach jöoin i pæa næ? ¿Jãgwi thach khoowaijã jua æbata thach khoojë? ¿Pãrau khaugba naab jãg üu khaba sim? aichëjierram.

³ Magbaawai Jesuu ïchab, —¿Khanthee pãrauã agjõ Èwandamau jaau sim thum ipierraa abanaa sïi pãach jöoin iita ùrcha æærkhaju èkhaajerráma? ajim amag.

⁴ Magnaa amag, ¿Pãrau khaugba næ ajim, Èwandam iek phã sim gaai jaauwai, “Pæch aaijã pæch åd dëi jãsenenaa òkhõ abá” a sim? Maimua “Ar iwiir åbmua khãijã ich aai wa ich åd khãijã thõpnaa åaukha iekha simæn warreta thõopüju aai nëm” a sim, ¿majã pãrau khaugba næ? ajim amag. ⁵ Magnaa ichdëupai, Pari Èwandamau ich iek gaai mag jaau simta, jürr pãar iek mag åbmua khãijã dich ayag wa dich ådag khãijã, “Pãrau ig nëm mua wai chirab mamæ, pöd mua deēju khabam, ya thum Èwandam atheem aawai” a iekhaju aai sim anëm, dich dënnaan dau aug khaugba. ⁶ Pari pãrau ðrag mag jaau nëm aig, Èwandamau nem jaau sim isegnaa jürr pãach jöoin iita ùrcha æærkha naabahab ajim Jesuu, amach khïircha. ⁷ Magnaa, Chadcha jãg

Ēwandam iek gayam pāachdēu nem jaaujemjō khaba jūrr ag chaaur nem wau sierrjēem khapta Ēwandamau ich i jaaumie jōoi Isafas khararrag pāach igwia ich iekhatarr iek męg phāpijimgui ajim.

Magnaa chadcha ag gayam jaubaadēmua,
⁸ “Pāran, sīi par iekhaupaita Ēwandam iek ūkha nēm ūkha nēm aajemgui” ajim Jesuu amag.

“Pari mag nēm chan par chadcha thāraucha ūkhabamta mag sierrjēem.

Pāach mag nēm gaamua pār thāar chan i dakhajā khaba, sīi i warpta thūnēmgui” ajim.

⁹ “Jāg nēm aiguin parii pāach iphithur pār au irig jēeuju.

Pārau jaau nēmjā sīi wir aig pāach khīirjugpaiu; jā i iek khabamgui” ajim Jesuu amag, warrgarwe Ēwandamau jaautarr igwia.

(Is. 29:13)

¹⁰ Magnaa ōragta eerpanaa, ‘Wajapha mę iek ūrbat ajim. ¹¹ Maadēu nem parhooba khō nēmupai chan Ēwandam dau na maach ārpiba aajemgui ajim. Ēwandam na ōor ārpiejemęn iekhaju khabam nempa khīirjunaa iekha nēmuaata ōor ārpiejemgui ajim.

¹² Irua magbapāaiwai maach chi khapeenauta irig, —Fariseonaan iek, mag pua magbarm aig, am khīirta iekhabapēim aajem anaajim.

¹³ Magbaawai jūrr ichdēu maachigta iekhamamua, —Oob am iek aseksmiet ajim. Pārau khaphę nēm, nemjīir ee phūak khaigbam ōbeerwai thūrrēupāaijem. Ich jāgta ajugui ajim mę Ayau am dēi. Am ichdēu jęr au sim khęn khaba aawai nemjīir ajapham eemua phūak chi khaarpa thūrrēunaa barbapēimjōta ajugui ajim. ¹⁴ Magua, idēu warag khīiu sīubat ajim. Jākhęnan amachjā dau khīsu nēmta agjō dau khīsum khęn jua gaai pęrnaa ēudę arrjem khęnjōta nēmgui ajim. Pārau oowai merak chukhu sībá, dau khaugba khitęmua agjō dau khīsu khitęm jua gaai pęrnaa arrkhiin, āb bēu subaadee amach numwe burrugui ajim.

¹⁵ Magbaawaita maar eem āb Pedro aajemua irig, —Señor, cha pęchdēu jaubapēim deeu marag wajapha jaubá; marau pōd khaugba abarmgui ajim irig.

¹⁶ Magbaawai Jesuu marag jaubaadēwia magjim: —¿Wa pār au agtha khaugbata nęwa? ajim. ¹⁷ ¿Pārau khaphę naabá, maadēu nem khō nēm thum maach bi ee mawia chēbapāaiwai deeu chukhu aadejem? Magua dichdēu thach khō nēmupai chan maach ārba aajemgui ajim. ¹⁸ Maach ārpi nēmęn thāar eemua khīirjug khaigbam iekha nēmuaata Ēwandam na maach ārpiejemgui ajim, ya khīirjunaata iekhamaawai. ¹⁹ Nem thum maach khīirjug eemuata ōbēr thūnēm: khīirjug khaigbam, ōor thōju, dich ōor khabam dēi khapes aju, dich khaman apha khāijā dich ōor dūimjō aju, nem jīgkhaju, sēukhaju maimua chikham ēugar chad khabam iek iekhaju. ²⁰ Magęm nemeuta chadcha Ēwandam na ōor ārpiejem. Mamę chi machnaanau jaau nēmjō sīi jua sūgba thach khō nēmupai chan Ēwandam dau na maach ārba aajem a jaaujim marag, ich Jesuu.

Canaanpie ęirau Jesuu ich chaai monaauju khaphę

sīerr
 (Mr 7:24-30)

²¹ Maimua igbaadeeu jūrr phōbōr numí Tiro Sidón dēi nēmęg petaawai maarjā i dēi wētjim. ²² Maimua ya mam paaukhabaimamta, ęęi āb Israel durrām khaba Canaanpie ęęi mag perás sīejerra āāag bēewia Jesuug, —Señor, mę ap ęrręm mę dau aug khaugbá ajim. Mua khaphę ęmgui ajim, pęta chadcha Ēwandamau pēiju aajerrau. Maagwai mę chaai monawaagjā pę jua theeg sim. Mę kha dōsāt bēnēu baarjemta pęęę monaauapēi a ęmgui aichējim, irig chaigpamamua.

²³ Pari par ūnanau mag chaigpa khitęmjā Jesuu bęęjā i iek ūkhabajim. Magbaawaita marau irig, —Senōr, ¿jāg pua irig mapi jaaubamma? Ya atcha magaajā marau ūrmapha nēm. Magbamęn ich jāg maach ēudee āāag majuwai anaajim.

²⁴ Pari magbaawai jūrr Jesuu chi ęęiragta, —Ēwandamau mę pēitarran, maach meeun israelnaan sīi oveja okhoo durrumjō durrum khęn peerdę aumkhīirta mę pēijim ajim.

²⁵ Pari mag nēm ee, warag i aigcha bēenaa kanieu phōbkhanaata, —Señor, mę ap ęrręm mę chaai monaauapēi ajim.

²⁶ Magbaa, judionaan khabam khęn chan monaauju khabam awi juau ogthompai chi Jesuu warag, —¿Pua mę iekha chiręm ūrbata sī? ajim. Pę deeu durrām aawai, mua pę chaaita nacha monaaukhiin, mua oowai dich chaainag deeu arr panta khecheunaa saakienag deebarmjō ajugui ajim irig.

²⁷ Pari magbaa ūnanau dēi, —Señor, jāan chadaugui ajim. Mamę pua oowai, ¿saakienaujā amach pap juasur mes eegar khęimam khōba aajē? ajim. Maagjēwai mę Israelpie ęęi khaba ęab mamę, ¿pua mę chaaijā dau aug khaugbaju khai? Mua khaphę ęm, pua i monaauapēiju aai simgui ajim irig.

²⁸ Magbaawaita, —jōo! Jāgan chadchata mua pęch chaai monaauju khaphęnaata pua ūkha ęmgui ajim. Magan chadcha pęchdēu jaau simjō pę chaai monaauju ajim irig Jesuu.

Mag, chadcha Jesuu mag iekhabarm bęrrę chi chaai monakkha aadējim aajem.

Jesuu ōor pōm monaautarr

²⁹ Mag Sidonmua deeu maar bēewia ūwai mag thęrrdō pōm sim Galilea aajem igaau naaichējim, ich Jesús dēi. Maimua buchag gaai waaidęwia oo sīsijim. ³⁰ Mag amach dakhīir jupbaimaawai ōor pōm i ar wētwi i bigaau phęrbaadējim. Mag ōor pōm thūnēm ee i aig aibēemajim: bę wędę wędę khithēem khęn, dau khīsum khęn, będam wa juadam khāijā ākhāraam khęn, meu meraam khęn maimua tag aanaan khamor machag khīirpierr i aig aibēenaa i bękhęrr ausiūmaajeejim. Maagwai magęm thum ichdēu monaauapēi maajeejim. ³¹ Amach daúacha mag meu meraa khithēe arrjā ijēb nęrrjēe, juadam wa będam khāijā ākhāraa khithēe arrjā monakha, maimua

dau khīsu khithēe arr khēnna dau wajapha nerrjēem oowia, sīi ðor dauderraa naajim. Mag amachdēu oo nēm gaaimua maach meeun khabam khēnnaupata maach meeun israelnaan Ēwandamag jēeuphōo thēnaajim.

Emkhooiin appai cuatro mil Jesuu jāogtarr

(Mr 8:1-10)

³² Maimua mag maach ich dēi ogdēba wēnerraajerr khēnnaagta, —Ōor pōm mēg thēnēm mē dau ee dau apha durrumgui ajim. Ya khāi thārjup pam am maach aigmua bēerjā ogdēba, thachdam khōjujā chukhu nēm. Ich jāg thach khōba chan mua amach di-ig pēimapha chirēmgui ajim. Ich jāg pēikhiin, di aar barba khāijā khēd ee jādaua phērēubajupa ajim, ich Jesuu.

³³ Magbaawaita marau irig, —Mamē mēg ðorjā chuk sim ee, zjam maadēu khōju bawaagauma? anaajim, ðor pōm mēg thēnēm khōpieg.

³⁴ Magbaawai ich Jesuu marag, —¿Pārau pan dau kharr wai nēma? a jēeujim.

Magbaa marau, —Sietepai, maimua āwarrdamjā ar dau khapan khaba durrumgui anaajim.

³⁵ Magbaawai ichdēu ðrag khēt jupkhapi jaauwia, ³⁶ mag pandam siete narrjā chi āwarrdam dēi āba jua ee phē auwia, Ēwandamag ūu ajim anaa thor-reubaadējim. Magnaa maachig hāpēimaawai marau jūrr ðrag jigmajim. ³⁷ Mag jig phērdēdēgmamua thumaam khēnnau amachdēu khōm aig khōtarrjā, pan pōm sob thēnēsijim. Mag chi sobtarr, thēbēt siete marau ipiirkha aujim. ³⁸ Mag ed mag chi thach khō narr khēnna cuatro mil naajim, emkhooiin appai, hēinjā beerba ni chaainjā beerba. ³⁹ Maimuan chadau ðrag wētpi jaaubaawai agdaujō amach majupierr aaidējieram. Mag thumaa ērēubaadeewain chadau, ichjā jap ee waaidēbaadee, marau i Magadanag arrjim.

Thehemnaanau amach dakhīir amachdēu nem ooba aajem ompaa aupi narr

(Mr 8:11-13; Lc 12:54-56)

16 Mag Magadán durr paaukhabaimaawai fariseonaanau Saduceonaan dēimua Jesús oon bēejieram. Pari mag bēetarran sīi i imeraa pēr aum khōchgaupai arr aawai irig amachdēu bēerjā ooba aajem nemta amach dakhīir edjā ee waupi jaau naajim, mag gaaimua chadcha Ēwandamau pēiwiata mag nērēm a amachig khap jaaumkhīir.

² Pari Jesuu am ipierraajā khaba, warag sīi amag, —¿Khan jāgwi pārau kheeurag edau dubmamua edjā phur wau thēnēm oowia, “Nan edau wārjāphā aju” aajē; ³ maimua jūrr edauperrejā agjō edau òber urum bēu edjā phur thēnēm oowi, “Nan edau khōrkhaju” a jaaujē? ajim. Pārau jāg edjā oobarm gaaimuapai ed wārjāug aju wa ed khōrkhaju jā nem khaug nēmta, zjāga jāg pārau pāach daúa mua nem wau chitēm oo nēmjā pōd khaug auba nē mē chadcha Ēwandamau pēiju jaaujerr? ajim amag. ⁴ Pāran pāachdēu Ēwandam iseg nēm gaaimua warag chi

ajaugjā chukhu thēnaawaita warag pāachdēu nem ooba aajem nempata pāach dakhīir waupi nēm. Mamē mua waubamgui ajim. Mag khāi warrgar jōoi Jonás aajerr nemmeurrkhan buch ee khāi thārjup sīethurtarr gaaimua Nínivepienau Ēwandamau i pēitarr khaug autarrjōta, īchab mēchjā Ēwandamau pēitarr pārag khaphē apijugui ajim, mēch iuu phiidēbarm gaaimua. Mamē magēmjā pārau ēkhabajugui ajim.

Mag iekhapet awi ichta warag chaaug igbaadējim.

Jesuu ich khapeenag fariseonaanjō apiba jaautarr

(Mr 8:14-21)

⁵ Mag igbaadēwi ya thoom igar paaukhabaimaawaita maar khīir ee dēnēsijim, panjā aibēeba sīi ich jāgta wēnērēm. ⁶ Magbarm dēichata ich Jesuujā marag, —Khīir khaphē wēnērathē ajim. Fariseonaan bēnta saduceonaan bēn dēi jāg levadurajō sim pāach gaai dērbapimiet ajim marag.

⁷ Mag ūrwia, chadcha levadurata jaau simpīi awi, maach appaijā, —Keena, maach chan chadchata pan aibēebajimwai anaajim.

⁸ Mamē maar mag iyū nēmjā ich Jesuu khaphē sierr aawai, —¿Khantheeta pāar mag pan aibēebajim anēma? Pārau chan jāgan mua nem wau chitēmjā oobamjōta aajēb ajim, mēg mē dēi āba wēnērēmjā ēkhaba aag. ⁹ ¿Pārau khīir ee paba nē, mua pandam cincopai narrau hēinjā beerba, chaainjā beerba, emkhooiin appai cinco mil jāogtarr? Maimua zthēbēt kharr ipiirkha aujī chi sobau? ¹⁰ ¿Khīir ee paba nē agjō, pan sietepai narrau ðor pōm cuatro mil narr jāogtarr? Maimua jāg edjā, zthēbēt kharr ipiirkha aujierrā chi sobau? Pan chaarta ig nēm akhiinjā, ¿pārau khīir-juawai tsjā mua pōd pāach jāog aubajupii nē? ¹¹ ¿Jāga jāg pārau bēerjā khaug auba nē ajim, mua pāachig, “Fariseonaan bēn saduceonaan bēn dēi levadurajō simta pāach gaai dērbapimiet” aawai? Mua mag chirēm aig chan pan chaar igwiata pārag mag iekhaba chirēm; wajapcharan muan maiguin, oob amjō chikham khīir aawaipaita chadam iekjō iekhamiet a chirēmūu ajim marag.

¹² Magbaawaita marau khaugphōbaadējim, Jesuu levadura chaar jaauba, sīi fariseonaanau saduceonaan dēimua nem jaaujemta jaau sim.

Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe ich Ēwandamau pēiju aajerrau a jaautarr

(Mr 8:27-30; Lc 9:18-21)

¹³ Mag wētvia deēm durr Cesarea de Filipino anēm paaukhabaimaawai ich Jesuu marag, —Ōrau mēch chi Emkhooi Iewaa igwia iyū nēm ūurwai, am iek zmē khai aajē? ¿Pārau ūrba aajē? a jēeujim.

¹⁴ Magbaawai marau irig, —Am iek pēr Juan chi ðor pōr choomie aajem; deēm khēnna jaauwai pēuta Elías aajem, warrgar Ēwandam i jaaujerr; wa magba Jeremías khabam khai, dewam khāijā aajem, agjō Ēwandam i jaaujerr.

¹⁵ Marau ichig magbaawai jūrr maachigta, —¿Ma pāachdēujāma? Pārau khīirjuawai, zmē khai agā? ajim.

¹⁶ Magbaawai Simón Pedroou, —Pɛ Cristo khabahab ajim irig, ich Ēwandam Iewaa warrgarwe ichdëu jɛr auwia ðor peerdɛ aumkhïir pëiju a jaaujerr.

¹⁷ Magbaawai Jesuu irig, —Simón Pedro, Jonás iewaa, ðrau bëurjã pɛrɛg jaautarr khabamta chadcha pua ag eyaa jaaubarëimkë ajim. Jãg pua khaphɛ jaaubarëimɛn, jãan ich mɛ Aai ãgthar chiraajemuata pɛrɛg mag khïirjupiwi ajim. Maguata pua ag eyaa jaaubarëibahab ajim. ¹⁸ Pedro, maagwai pɛn chadcha pɛch thëriu jaau simjõ mokdauu ajim irig. Pua mɛ iek jaaubaadëm gaaimuata mua mɛch iek ãkha nɛm khɛn khapaana ariju. Mag khapaana aadëm chan pãach chi ãrɛm khɛnan khëchwiajã, pãar akhaar chan okhooba ich mag Ēwandam dëita nɛisiju ajim. ¹⁹ Pedro, pɛrɛgta mua mɛch iek jaaumkhïir jaau chirɛmguai ajim. Pua mɛ iek jaaubaadëm ãrwi ãkha nɛm khɛn mɛ dënkha nɛisiju. Mamɛ ĩchab pua jaau khitɛm mag nɛm gaaimua warag ich mag okhoo wënrɛrajuguai ajim. Mag nɛm aiguin pua chi mɛ aar öbërju aai nɛm khɛnag puertdi weeu deenaa pöd dubbaju aai nɛm khɛn athee sïi warag phãar sï-siukhamjõta aju.

²⁰ Mamɛ Jesuu mag ich chadcha ich Ēwandamau jɛr auwia pëitarrkha simjã bëurjã ðrag jaaupiba jaaujim marag.

Ørau ich thõju jaautarr

(Mr 8:31–9:1; Lc 9:22-27)

²¹ Maimua jaaumamua ich Jerusalenag majujã jaaujim. Mag Jerusalén pabaimaawai jöoin chi pörkha nɛm khɛnau phadnaan chi pörkha nɛm khɛnaupa Moisés iek jawaag chi machnaan dëimua ich dau arhɛ wai naawi ich thõjujã jaaujim. Mamɛ mag amau i thõwiajã deeu ãwaa khãai thãrjup nɛm ee deeu ich iiu phiidɛujã jaaujim.

²² Mag jaaumam ãrwi, Pedroou ich appai chaur thërnaa, —Señor, ¿khanii Ēwandamau pɛ dëi mag-pibarju? Pɛ dëi chan ðrau magju khaba nɛmguai ajim irig.

²³ Pari Pedroou ichig magbaawai, jürr chi Jesuu irig, —Jörkhaa mɛ aigmua chaaug petã ajim. Meperauta pɛrɛg mag iekhapi sïebahab. Puan mag sim aig sïi warag khaibag ee mɛ burrijuuta êkha simgui ajim. Pua chan Ēwandamau nem waum ig simjã khaugba, sïi parhoobam khɛnõta khïirju simgui ajim irig.

²⁴ Maimua ichdëupai jürr maach thumaam khɛnagta, —Chadcha pãrau mɛ iek pãach thãraucha ãkha nɛm khai, magan mua nem waupi jaau chirɛm appaita waubat, “Mɛchdëuta khap chirɛm mɛchdëu nem wauju” a iekhaba. Mɛ gaaimua chikhannau pãach dau arhɛ thõju khïirjuwia khãijã magɛmjã igba waragta ãkhanaat ajim. ²⁵ Ar mɛig eegarjã mɛ gaaimua phithurg aumapha nɛm khɛn chan bëurjã ãgthar öbërbam. Magarrau ar chi mua nem jaau chirɛm waum khõchgauta amach nemjã khïirjuba, sïi warag mɛ gaaimuata dau arhɛ anɛm khɛnan chadau ãgtharcha öbërju jaaujim. ²⁶ Pãrau oowai, ¿khan wa-

jaug sï ajim, ãbmua mɛg durr thum ichdëupai jüa wai sïsim, mamɛ mag sim meebaadee khïmie durr petam? ¿Irua ich durr thum ich dëi arrju aai sï? Pöd arrbam. ¿Pãrau khïirjuawai ãbmua khãijã ãgthar öbëraag phatkhon pöm phagju aai sï? Mag phagwiajã pöd dubbamgui ajim. ²⁷ Mɛgnaa mɛ Ayau mɛg durr i agkham edjã mɛchta ichdëu jua theeg deetarr dëi i chognaan angelnaanpa bëewi, mɛig eegar amach nem waaujerrpierr aju am dëi: chi nem wajapha waaujerr khɛn dëijã ich agjõ maimua nem khaigba waaujerr khɛn dëijã ich agjõ. ²⁸ Cha mɛ iekha chirɛm iekhau ãaur khɛn cha mɛ iek ãr nɛm khɛn chan mɛch chi Emkhooi Iewaa thumaam khɛn Pörkha bëeju edamjõ aadëm oobam aigjã meebajuguai a jaaumajim.

Jesús sïi bëumjõ aaderr

(Mr 9:2-13; Lc 9:28-36)

17 Mag ich Jesús maar dëi iyë simua mag maar khapeen ãaur khɛnag amach daúa ich oopiju jaautarr khur seis días aadëm ee, cerro pöm sim gaai petajim. Mag ich mam dëi phë arrjim: Pedro, Santiago maimua Juan, ich Santiago eeam. ² Mag mam wëtwi am dakhïirta Jesús khïir chaaupabaadëjim aajem. I khïir oowai mɛg edau ãsdawam khïirjõta bëu thɛnɛisijim aajem; maagwai i khajüa charã phuumjõ aadëjim aajem, ich bãpgau. ³ I magbaadëm ee oowai warrgarm jöoin Moiseeta Elías dëi iyë dɛnɛnɛidɛ naajim aajem, Jesús dëi. ⁴ Mag oobaawaita Pedroou Jesuug, —Señor, ãu chi agamjõ nem wajaug maar mɛig nɛmguai ajim aajem. Pua khõs akhiin mua räichdidam thãrjup êukham ajim anɛm: ãb pɛ athee, ãb Moisés athee maimua ãb Elías athee.

⁵ Mamɛ Pedro mag iekha dɛnɛm ee, jɛnthumbie baug bëewi am jöodɛ athaichëjim anaabã. Magbarm ee mag chi jɛnthumbie eemuata woun iekjõ, “Chamɛta mɛ Iewaa mɛchdëu jãsehne wai chitɛmɛ, ðor peerdɛ aumkhïir mɛchdëu jɛr autarr. Irua nem jaau simta ipierraa abat” a iekhabarm ãrjierram anɛm.

⁶ Amach chi dëi wënrɛrarr khɛnaucha jaauwai, amachdëu mag ãrbaawaita jãphierr phöbaadëm iekhau warag kanieu thëkhöokhanaa eeg khökhöod arhõbaadëjim anaabã, khïeb jëb gaai dagau dɛrkha.

⁷ Magbaa Jesuu am aig bëenaa am gaai juau sïesïenaa, —Phiidɛtkhabat, oob jãphierrmiet ajim anɛm.

⁸ Magbaawai chadcha amau phiidɛtkhanaa oowai, tagam khɛn chukhu, ãba Jesús appaita sïejim anaabã.

⁹ Maimua deeu jerag bëejerram aajem. Mag ɛrɛbagkha wëdurumua chi Jesuu amag, —Mɛg pãachdëu ootarr oob deeu khɛnag jaaumiet. Ya mɛch chi Emkhooi Iewaa meewia deeu phiidɛbaawain chadau jaubat ajim aajem.

¹⁰ Magbaawaita jürr amach garmua irig, —¿Jãgwi Ēwandam iek jawaag chi machnaanau jaauwai, mag Eliata ich Ēwandamaucha pëiju jaaujem na bëeju aajë? ajierram aajem irig.

¹¹ Magbaawai ich Jesuu, —Chadcha chi bëen Eliata nacha bëema ajim anɛm. Pari mag i bëeju jaautarran,

mag Ēwandamau püiju aajerr ðrag nępi jaaumkhıirta bęeju jaaujimgui ajim anęm. ¹² Pari Elıas ya barthurjim. Mag i barthuurwaijā amau i khaug auba, sīi warag deelum khęnpii awi i dęi amachdęu ampierr awi warag i thęopüijerramgui ajim anęm. Amachdęu i dęi jāgtarrję męch chi Emkhooi Iewaa dęi jā ajugui ajim anaabā. Męg chiręmęn męn wajak am jua machag āwatjugui ajim anęm amag.

¹³ Pari Jesuu amachig magbaawai warre khaug athajieram anaabā, warrgar Ēwandam i jaajerr Elıas khaba, Juan chi ðor pör choomie igwiata mag sim.

Jesuu chaai mor eem mepeer jęupüitar

(Mr 9:14-29; Lc 9:43-45)

¹⁴ Mag wędurumua ya maar tagam khęn dęi narr aig jęr paaukhabaichęm ee, woun āb bęewi i khıirphee phębkhanaa irig chaigpamamua magchęjim:

¹⁵ —Señor, mę chaai wai chiręm thęthęrsę khitęm. Mę ap chitęm mę chaai dau aug khaugwia monaubapüi aichęjim. Jāg khitęmęn nem theegta baarjem. Khar charā oju chukhu aawai barbaadęmua öt eejā burrjem; wa magbamęn dę eejā sīi dobojo aimajemgui ajim. ¹⁶ Mua męig pę khapeen aig aibęetarrjā amau pędbajieramgui ajim.

¹⁷ Magbaawai Jesuu magjim, ðrag eerpanaa:

—Pāran chadcha pāach thāar khaibag gaaimuata Ēwandamau jāg chaai monaaujujā khıirjuba nęm. Pārau jāg Ēwandam jua theeg simjā khaugbamję nęm, ĳich jāgta sīi mua āwat chitaju aai chirę pārau oowai? ĳKhan atchata pārau mę pāach dęi chitapim ig nęma? ajim, ajapcha ĳkhaag. Magnaa, Mę aig mag chaai aipidut ajim.

¹⁸ Magbaa chadcha chi chaai ich aig aipierrwai chi meperag meerraunaa öberpi jaaubaawai, i ipierr öberbaadęjim. Magbarm aigmua chi chaai monakha ich mag sısijim.

¹⁹ Mag chi chaai monautarr khur maach ap paaukhawi marau ich Jesuug, —ĳJāgwi marau pöd jāg chaai mor eem mepeer öberpi aubajı? a jęeujim.

²⁰ Magbaawai ich Jesuu marag magjim:

—Jāan pāachdęu męg chaai Ēwandamau monaaujujā khıirjuba narr gaaimuaugui ajim. Pārau Ēwandam jua theeg sim khaphęnaa pāachdęu nem mag abarmję apiju khıirjunaata nem waukhiin, Ēwandam athee chan phithurm nem chukhu aajeewai, chadcha pāachdęu jajaaukhampierr ich mag pāachdęu jaau nęmję apiju. Pār khıirjug oojem ana chi pęmag mostaza daudam ar maach dau ee paba khitaajemję khāijā khitakhiin, chag durrsıg khāijā, “Jępai męigmua mawia chum dęnęubaimá” abaawai chadcha phithurg chukhu mawia pār ipierr pāachdęu jaaubarm aar dęnęuwimajugui ajim. [²¹ Magnaa ichdęupai, Jāg mepeer khıir chan sīi iekhabarmuapai öberba sıerręm. Jāg öberpi awaagan, bęurjā thach khöba sīi Ēwandamagpai jęeu nę awiata öberpi jaaubaawai öberjemgui ajim marag.]

Puaba Jesuu chikhamnau ich thęoju jaautarr

(Mr 9:30-32; Lc 9:43-45)

²² Galilea durr maach ich Jesús dęi āba węnęrraajee-wai ichdęu marag magjim:

—Męch chi Emkhooi Iewaa męg chiręmęn chi thier-rnaanag pęr deebaawai ²³ sīi amau mę thęopüiju. Mamę mag amau mę thęowiajā khāi thārjup nęm ee deeu mę iu phiidęjugui ajim.

Maachigcha mag jaaubaawai chadcha maar ökhıirjuu aphöbaadęjim.

Aai i jęeujem di paarjā phagju aai narr

²⁴ Jesuu maar ich dęi phę arrwi Capernaum phębör barimajim. Magbaawai Aai i jęeujem di paar phatkhon jęeujem khęnau Pedro ich appai sim aar wętwia irigta, —ĳPę maestroou chan Aai i jęeujem di paar phagju aai simta phagba aajeeb? aimajieram aajem.

²⁵ Magbaawai irua, —Keena, mę maestroou phagba aajeeb a chirajim aajem amag.

Maagwai ya maar maach jęer narr di aar naajim. Maimua ya chi Pedro maach aar barbaimaawaijā jür Jesuu irig ich ag iekpai, —ĳPua jāga khıirju chirę Simón? ajim. ĳPua oowai męg durr gaai renaan thęnęm khęnau chijā khęnagta dębpaar jęeuję: amach khodnaanag wa sīi parhoobam khęnag?

²⁶ Magbaawai Pedroou irig, —Amach khod khabam khęnagma ajim.

Magbaata Jesuujā, —Chadcha chi khodnaanau chan phagba aajemgui ajim. Magua muajā męch Aai gaaimua agję phagbaju aai chirabahab. Chi Aai i jęeujem di i dęn aawai muajā phagba, pāraujā phagbaju aai nęmgui ajim. ²⁷ Mamę amag maach ęugar iekham ugua maadęujā ichiita phagju aai nęmgui ajim Pedroog. Maimua, Thęrrdę ee dę habamı ajim. Nau nacha pęch jua gaai khöbaichęm pua jıir atham ö ee phatkhon sıeju. Mag phatkhonau ęu pua mę köitjā phagwi, pęch dęnjā phagpüijugui ajim Jesuu Pedroog.

Magbaawai Pedroou chadcha ichig jaautarrję ajim.

Chijāata ęręucha aju aai sı a jaautarr

(Mr 9:33-37; Lc 9:46-48)

18 Ich mag iyę nęmua marau ich Jesuug jęeu naajim, ichta męg atag thumaam khęn Pörkhabaadeewai maach męg węnęrręm eem khaita ęręucha sısiju khai a khap aag. ² Magbaawai Jesuu chaaidamta thęrnaa maar jār dęnęupinaa magjim:

³ —Mę cha iekha chiręm iekhau pārau pāachta ęręucha am khöchgau pāachdęu mag khıirju nęm isegnaa chaain męgęmdam agtha serbiibamjęö abam chan, pār pöd mę dęi chi pörnaan khaju khaba nęm.

⁴ Mag męchta chi Pörkha chirsim ed mę garcha joothimaju khıirju nęm khęnan warag amachta serbiibamjęnaa chaain męgęmdamjęta aju aai nęmgui ajim, mag amachta ęręucha ajujā khıirjuba. ⁵ Pārau mę dęnję męg khithęm āb khāijā jāsenkhawia pāach di aig aumęn magan pārau męchchata khıir

jäsenkhabarmjō abarmgui ajim, marag iekhamamua.

Jāga n̄ Ēwandamau chikham khaibag ee burrpiejem kh̄un d̄i

(Mr 9:42-48; Lc 17:1-2)

⁶ Mag warag iekkhagmamua magjim: 'Ābmua kh̄ijā m̄ chaai m̄g m̄ iek ūkha kh̄er̄mta pekau ee burrpiem̄n, Ēwandam d̄i iekkh̄ōr p̄omata s̄isiju. Mag m̄ chaai ābam gaaimua kh̄ijā warag Ēwandam d̄i iekkh̄ōr paarpuu kh̄ai, ichd̄eupai ich ō gaai mokp̄ōr p̄ōm j̄ūnaa ph̄ūas ee baud̄khiin ūcha ajugui ajim.

⁷ M̄g j̄ēb gaai ichiita ich j̄āg ōor dich khapeen pekau waupiejem kh̄un paraa aju. ¡Mam̄ ē, apkhiit̄, chi mag dich khapeendam pekau ee burrpiejem kh̄un!

⁸ 'Magua, mua p̄ragjā mag chir̄m: P̄āach juau wa p̄āach b̄ūu kh̄ijā pekau ee burrpiju sim khai, warag th̄ar̄naa barbar̄it̄ ajim. P̄āach thum monakha okhoowi ōtdau ich mag th̄ōjā khaugba s̄ierr̄m ee maju kh̄ai, ūcha simgui ajim, s̄i jua bisi wa b̄ū kh̄ijā bisi ūgthar ōb̄erju. ⁹ Wa p̄āach daupai kh̄ijā pekau ee burrpiju sim khai, ag dau j̄euna warag barbar̄it̄ ajim. Dau numwe wajapha simta kh̄imie durr maju kh̄ai, ūcha simgui ajim, dau ābpaīm d̄ūpai ūgthar ōb̄erju. Wajapcharan maḡm pekau waumaugau, dau chukhumjō oobamjōnaa maḡm nem khaigbam wawaagjā jua chukhumjō abat ajim, b̄ūrjā wauba. Magju kh̄ai Ēwandam dau na p̄āach morta s̄erkhabat a jaumajim marag.

Oveja okhootarr nem ĩgkhaa

(Lc 15:3-7)

¹⁰ Mag jajawagmamua ĩchab, 'M̄g daumeraa khith̄em kh̄un oob āb kh̄ijā isegmiet ajim. Am th̄a m̄ Aai aar th̄n̄m kh̄unau amag dau par khaba th̄n̄mgui ajim.

[¹¹ 'M̄ch chi Emkhooi Iewaan chadcha ōor amach khaibag gaaimua okhoo khith̄em kh̄un peerd̄ awaanta b̄ejim a jaaujim.] ¹² Magnaa, Mua p̄rag j̄eū ookhimgui ajim, jāga sim khai p̄rag: Woun ābmua cien ovejas wai sim. Mag khapan th̄n̄m eem āb okhoobaadee, ĩrua tagam kh̄un ābam aig ph̄er̄awia mag chi okhoo kh̄er̄mta j̄raan mabaju khai? ajim. ¹³ Mag j̄r n̄r̄r̄ awi baau athakhiin, mag ābpaī okhootarr baau atham paarta ūr̄cha i onee ajugui ajim, tagam kh̄un khapan okhooba narr paar onee aju kh̄aijā. ¹⁴ Ich j̄āg ābmuajā ich nemchaain okhoopimapha aajemjō, ĩchab m̄ Aai ūgthar simuajā m̄g m̄ iek ūkha durrum kh̄un chan ābjā okhoopimapha simgui ajim.

Jāga dich khapeen perdonaaju aai n̄ a jaautarr

(Lc 17:3)

¹⁵ Mag nem kh̄iir pogkhe jajawagmamua, 'P̄rag khap amkh̄iir jaaukhimgui ajim Jesuu. P̄āachjō m̄ iek ūkha simua p̄āach ee iwiir ābam d̄i kh̄ijā khaigba abaawai i d̄i iȳūmamua wajapha irig jaubat ajim, jāga s̄i mag khaigba aawai. P̄āachd̄eū mag iekhabaawai ū ūrwia ūkham̄n magan p̄arau p̄āach

khapeer m̄ athee gan atham ajim. ¹⁶ Mam̄ par p̄āachd̄eū iekha n̄mjā ūrbam̄n magan p̄āach dau maai ōor numí kh̄ijā th̄rkha athat, maagwai iekhamamjā ōor numí wa th̄rjup n̄m dakh̄iirta mag iekhamamkh̄iir. ¹⁷ Mag numí wa th̄rjup n̄m dakh̄iir iekhamamta b̄ūrjā asekasbam̄n magan warre thum chi ūkha n̄m kh̄un j̄ūgdaarta iekhaju aai n̄mgui ajim. Mag thumaam kh̄un dakh̄iir iekhabarmjā asekasba abaawain chadau, Ēwandam iek ūkhaba aajemjō wa Romaam gobierno d̄en d̄ēbpaar j̄eūjem kh̄un chi khaigbam kh̄un d̄iimjō abat ajim am d̄i, tag p̄āach d̄i khapeerkhapiba.

¹⁸ 'Mag m̄ig eegar aawai amach j̄ūg theeg gaaimua p̄āachd̄eū nem jaau n̄m ūrba aawai mag p̄āach d̄i khapeerkhapiba abarmjā ich Ēwandamau ĩchab p̄ar igar s̄eju. Maimua deeu ich khaibag isegwi ūwaa p̄āach ee p̄āach khapeerkhapi aauwaijā ĩchab Ēwandamau p̄ar igar s̄ejugui ajim.

¹⁹ Mag iekhamamua, 'Mua p̄rag mag chir̄mgui ajim: M̄ig eegar ōor numí amachd̄eū nem ig n̄m m̄r̄g j̄ewaag āba ib̄er̄wia j̄eūm̄n, m̄ Aai ūgthar chir̄mua amag deeb khaba deeu. ²⁰ Mag j̄ewaagta numí wa th̄rjup kh̄ijā āba biird̄naa m̄r̄g j̄eū n̄m̄n m̄n̄ maig chir̄mgui ajim, am j̄ar.

²¹ Magbaawai Pedroou Jesuug, —Señor, magan m̄chjō p̄ iek ūkha n̄m kh̄unau ābmua kh̄ijā m̄ d̄i khaigba aawai, ¿biek kharr mua perdonaajuma? a j̄eūjim. ¿Siete veces?

²² Magbaa Jesuu irig, —Mag siete vecespai khabam. Muan p̄r̄gan, setenta veces sieteta perdonaaju aai sim a chir̄m ajim. Ajapcharan dich d̄i khaigba abarmpierra.

Woun ābmua ich khapeer perdonaaba arr ag nem ĩgkhaa

²³ Maimua ich Jesuupai magjim:

—Mua mag p̄araujā p̄āach khapeen perdonaaju aai n̄m a chir̄m̄n, Ēwandamaujā maach perdonaabam aba aajeewaita mag jaau chir̄m ajim. Ēwandaman rey āb s̄ier̄rau ich chognaan ich garcharam kh̄un wajapha phidkha n̄m khap aag āābd̄ō th̄rkhanaa khap j̄eū oomatarrjōta s̄ierr̄mgui ajim. ²⁴ Ya chi reū th̄rk̄ūibaad̄em ee i aig aib̄ejierr̄m aajem, āb irig phatkhon p̄ōm diez mil talentos paar s̄ier̄. ²⁵ Mag d̄ēbpaar p̄ōm sim p̄ōd ichig phag auba abaawai chi reū mag woun ichig d̄ēbpaar paar s̄ier̄ta warag ich ū d̄i ich chaain maimua ich nem wai s̄ier̄pa thum p̄er̄p̄ipi jaaujim anaabá, j̄urr deeu chogkhamkh̄iir, magbarmua chi d̄ēbpaar phag ōb̄ermkh̄iir. ²⁶ Magbaawai chi chogau chi rey b̄ūkh̄err̄ ph̄ōbkhanaa chaigpa j̄ōchk̄er̄mua, "Señor, id̄eū oo athá. Mua ōkhar phagmamua p̄ d̄ēbpaar thum ōbeer̄p̄ibajupa" aajeejim anaabá. ²⁷ Pari mag ichig chaigpa j̄ōchk̄er̄m oobaawai, chi reū i dau aug khaugwi, mag d̄ēbpaar p̄ōm s̄ier̄rjā tag ichig phagpiba, s̄i warag kh̄iir okhoopi jaanaa, ph̄arju arrjā ph̄arba, s̄i ū mapijim aajem.

²⁸ 'Pari mag ich p̄ibap̄aiwai, maigmua igbaadeu, deeu agjō chi rey chogkha sim d̄i th̄ūjim aajem.

Magua jürr ichig cien denarios paraa s'ferr aawai, pørnaa ö thataikhamuata, "Jöpkhaa püchdëu mürüg paar sim phagbá" ajim anaabá irig. ²⁹ Pari magbaawai ichdëu reíg atarrjö warmuajä i bükhërr phöbkhanaa chaigpa khitëmua, "Pua khös akhiin, idëu oo athá akham; ökhar phagmamua mua pø dëbpaardam thum phagpëibajupa" aajeejim anëm. ³⁰ Pari chi dëbpaar jëeu s'ferr garmua mag khöchkhaba, s'ii warag ich khapeer dau augjä khaugba cárcel deg pëiwia, äb-miecharam centaaudam phagbam aigjä öbeerpiba jaaujim anaabá. ³¹ Mag irua ich khapeer dëi magtarr oowi, warm khënn agjö chi rey chogkha thënnarr khënnau oowai, am gaai masi ajim aajem. Mag gaai masi nëm iekhau chi reígcha magtarr thumaa wajapha ür-pirëijjerram anaabá. ³² Mag ichig jaubaa chi reíu thërpëiwia irig magjim anëm: "Wounta chadcha khaigba chitëmá" ajim anëm. "Maachig dau aphaa chaigpabaadeewai, mua pø perdonaawi chi dëbpaarjä tag mæchig phagpiba ich jäg khëir okhoopijim. ³³ Magtarr aawai puajä agjö pøch khapeer dau aug khaugwi i perdonaaju aai s'ejimgui" ajim anëm. "Pari pua büerjä i dëi magbajimgui" ajim anëm. ³⁴ Mag, warag chi rey meeukhabaadëwi mag dëbpaar s'ii khëir okhoopijim atarrta deeu eepemjö thumaa phagpi jaaujim anaabá.

³⁵ Mag nem ígkhaadam jaauwi deeu ich Jesuupai magjim: 'Mæ cha iekha chirëm iekhau pãrauta pãch khapeendam chadcha perdonaawi tag magëm iekjä igba ich mag khëir okhoobam chan, mæ Aai ügthar chirëmuajä ich agjö pãar perdonaabamgui ajim.

Jesuu hæi pøapiba jaautarr (Mr 10:1-12; Lc 16:18)

19 Mag marag nem jaau s'ii awi, Galileamua mawia jürr Judea s'eimajim, Jordán igaau thoogar dørba edau öbeerjem bi gar. ² Mag i petamjä örau khaugpütarr aawai öor pöoma i ëudee wëtjim. Mag öor pöm thënnëm ee aunaan khapan thënnarr aawai magëm khënnra monaaupëi maajeejim. ³ Mag nëm ee fariseonaa eem khënn ich Jesús aigcha bëewi juau ogthom irig, —¿Pua oowai s'ii nem büer abarm gaaimua maadëu dich hæi pøaju aai nø? aichëjierram.

⁴ Magbaawai Jesuu amag magjim:

—Éwandam iek phä sim gaai thënnrui, ¿pãrau ooba aajë, warrcha chi ompaatarr Jöoiraujä emkhooi hæi dëita ompaajim a sim? ⁵ Magtarr aawaita emkhooi ich hæi dëi pabaadëmøn ich dënnaan kha ogdøjem, ya ich hæi dëita äba nørraag. Ya magbarm aigmua waran agdaujö amach appai naajerrta, öor äbpaimejög ich mag nøisiejemgui ajim. ⁶ Mag nøisim chan ya tag amach ääbdö nørrejë aba, öor äbpaimejög nøisijugui ajim. Mag warrgarwejä ich Éwandamauta mag papitarr aawai pöd iwiir äbmuajä i ichaur awi dich öor pøaju khaba nëmgui ajim amag.

⁷ Magbaawai jürr amach garmua irig, —Pari pua mag simta, ¿khan jägwi Moiseeu jaauwai dich hæi pøagpaawai ësap gaai "Mua ya pø pøa chirëm" a phänaa irig deeu aai sim a simma? ajierram irig.

⁸ Magbaawaita Jesuu amag, —Pari jä, nem jaauwaijä pãach jüg theeg s'ferrjëm gaaimua khabahab ajim. Moiseeun chadcha døræa hæin pøapiejeejim, pari warrcha ich Jöoirau ompaawai chan mag pøamkhëir khabata ompaajimgui ajim. ⁹ Pãadë mæ iek ürbat: Hæi büerjä deeu dëi pørpøer khaba simta s'ii pøam khöchgaupai pøawia deeu hæi au simøn maan pekauta wau simgui ajim. [Mag ich ap sim awi chikhamnau pøatarr hæita au sim wounjä pekauta wau sim, agtha chikham hæikha simta au s'ewai ajim jürr amag.]

¹⁰ Magbaawaita maach eem khënnauapai äaur khënnau jürr, —Maach emkhooi dich hæi dëi magta aju aai nëm khai, magan warag hæi aubajuuta simgui ajierram.

¹¹ Magbaa jürr ich Jesuu marag, —Thumaam khënnau chan cha mua jaau chirëm iek pöd khaugbam; äba ich Éwandamau khaugpi sim khënnauapita khaugpajugui ajim. ¹² Maimua, Pãrag jaaukhimgui ajim, jägwi mag thumaam khënn pöd hæi auju khaba nø. Äaur khënn bi eeweta mag hæin awaag khaba thaaba nëmgui ajim. Pogkha ya chi jöoin pawiajä phärr japëi nëm, khapes apimaugau. Maagwai pogkha mag phärr jaba nëmta, pari amachdëupai Éwandamau nem jaau sim wajapcha wawaag awi, büerjä khapes aba ich mag thënnëmgui ajim, hæinjä khëirjuba.

Mag jaauwi äbmiecha paawai ichdëupai magjim: 'Dichdëu oowai hæijä chukhu chitaju üu pödjöjöö sim khai, magan ich magta nørøaju aai simgui ajim, hæi chukhu.

Jesuu chaain köit Éwandamag jëeutarr (Mr 10:13-16; Lc 18:15-17)

¹³ Mag nëm ee, jürram khënnau Jesús aig chaain aibëe thënaajim, am gaai pørnaa Éwandamag am köit jëeumkhëir. Pari mag jürram khënnau chaain aibëbëekham oowi chi aibëe nëm khënnagta maachdëuta meeukha naajim, tag aibëepimaugau.

¹⁴ Mamæ mag marau iekha nëm ürbaawai Jesuu jürr maachigta, —Idëu mæ aig chaain aibëepibat. ¿Khanthee pãrau am bëepimapha nø? ajim. Chi jöoin awiajä, chamæ khënn chaainjö mæ iek ükhakharrsö ükha nëm khënnanta mæg jëb gaaijä üu wënnrari ügtharjä onee wënnrabbajup ajim.

¹⁵ Magnaa warag am pör ür jua ausünaa, Éwandamag am köit jëeuwi, warag aigmua chawag maar phë arrjim.

Éwan phatkhon paraam Jesús dëi iyüu athurtarr (Mr 10:17-31; Lc 18:18-30)

¹⁶ Biek äb woun äb éwan s'ferrau Jesús aig bëewi i dëi iyüumamua, —Maestro, ¿khan nem wajaphamta mua wauju aai chirü ügthar öbëraag? Mürüg jaubá ajim.

¹⁷ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khanthee mag nem wajaphamta wawaag pua mürüg jëeu chirü? Nem wajaphamæn äba äbpaita sim; ma Éwandamau. Mamæ pø chadcha ügthar öbërm khös chirëm khai, Éwandamau ich iek phänaa Moiseeg deetar gaai jaau sim ipierraa abá ajim irig.

¹⁸ Magbaa, —Pari ag gaai jaau sim eem, ¿chijäg ig-wiata pua mag jaau sī? ajim, chi ewan mag i dēi iyēu aan berrau.

Magbaa Jesuu irig magjim:

—Oob ðor thōo chitam; oob pēch ðor khabam dēijā khapes a chitam; nem jīgkham; sēukhajā chikham ēu-gar nem jaau chitam; ¹⁹ pēch aaijā daupiinaa pēch ād-jā daupii abá, maimua pēch khapeenjā wir aig pēchdēu pēch khōsi simjō daupii abá ajim ich Jesús garmua.

²⁰ Magbaawai chi ewanau, —Mua magum thum uerkha chitabahab. ¿Khani mua waju agtha waaur chirú? ajim.

²¹ Magbaawai deeu ich Jesuupai irig, —Pē chadchata wajapcha am khōsi chirum khai, pēch nem pērkhēipūinaa chi phatkhon aphēm khēundamag jigbapūi ajim. Mag khaita ügthar pawiajā pē ich mag nem wajapham paraa chitaju. Mag pērkhēipūinaa jigpūiwi, mē dēi marrau ajim.

²² Pari ich mag woundam chadcha phatkhon paraam arr aawai Jesuu ichig magbarm ūrwia warre ökhīirjuu petajim. ²³ Mag woundam ökhīirjuu petam oobaawai jürr maragta ich Jesuu, —Phatkhon paraam khēunta Éwandam chi Pörkha sim aar öbēraagan chadchata thethe simgui ajim. ²⁴ Phatkhonpanta ügthar Éwandam chi Pörkha sim aar öbēru khāyau, camello pöm jäg maach wounaan khāaijā ūrpa sierrumta phithurg chukhu nobeeu kach ee thoogar öbēr dichjugui ajim.

²⁵ Mag i iekhabapūim ūrwia chadcha jügderraa nē-mua maach i dēi wēnērraajerr khēun eem āaur khēu-nau, —Mag khai, magan ¿khaita peerdēagáwa? anaa-jim.

²⁶ Pari magbaa ich Jesuu marag oonaa, —Örgan chadcha phithurgma mag ūurwai. Mamē Éwandamag chan bēurjā phithurg chukhu simgui ajim.

²⁷ Jesuu magbaawai mag chi ewan phatkhon paraam dēi iyēu narr khīirjuwia, —Maraun chad pē dēi wēnērram khöchgau maach nemdam wai narrjā khīirjuba, sīi thumaa phēpēawi pē dēi ogdēba wēnērrabma. Mēg pēch dēi ogdēba wēnērram jürr ¿khandamta marau au durrajuma mēg atag paawaijā? ajim Pedroou.

²⁸ Magbaawai Jesuu magjim:

—Cha mē iekha chirum iekha mēg durr jōoi edaujā dēi thum chi iurig pawia mēch chi Emkhooi Iewaa ðor Pörkhaag khu juupjem wajappa khitum gaai oo chir-sim ed, pāar mēg mē ogdēba mē dēi wēnērraajem khēunta mē jup chirum bigaau pörkhau doce nēm gaai ohood ajugui ajim. Pāachdēuta mē dēi pāach ipaarmua jōoi Jacob khararr chaain doce narr khēun ag chaain ewagam khēunagjā khap jajaau aju, jāgaju Éwandamau am dēi. ²⁹ Maimua ar thum chi mē gaaimua wa mē iek jaum khöchgau khāijā amach di, amach naamkhēun, amach eeugpeen, amach aai, amach ād, amach chaain wa sīi amach jēb khāijā khaugba pēa nēm khēunagjā amach nem okhootarr khāyaujā ūr ag atcha deewi mēch dēita ich mag wēnērramkhīir mēch aarcha phē aujugui ajim. ³⁰ Pari mag ed āaur khēun ar mēig eegar aawai amachta

chikham khāaijā ūrēcha nēm aajerr khēunta ügthar Éwandam aar paaukhaimaawaijā jürr serbiibacha aajerrjōo nēisijugui ajim. Maimua jürr ar mē gaaimua chikhamnau serbiibag pheejerr khēunta jürr warm khēun khāaijā ūrcha nēisijugui a iekhamajim ich Jesuu, marag ūrmkhīir.

Woun ābmua piyonnaan jēertarr ag nem jgkhaa

20 'Mēg atag mēch iek ükha durrum khēunag amach phithur atarr jürr mua nem deeu edan, woun āb uvadō papau ich piyonnaanag nemjō phierrtarr jürr phagtarrjōta ajugui ajim. Mag wounau nacha piyón jēraag edpherre ðor jēraan majim aajem. ² Mag mawi, chi nacha oomatarr khēun dēi iekhaawai, khāai āb phidkhabarm paar phaagjemjō denario āb phagju ajim aajem. Mag iekhawī phidkhamkhīir pūijim aajem. ³ Maimua ya edau ügtharraa las nuevejō aadēm ee, deeu ðor jēraan mawia kaaijā ee sīi ðor phidagjā chukhu par nēm oomajim aajem. ⁴ Magbaa makhēunagjā, "Pāarjā ūchab mē phidag ee phid-khabamit; mua pārag pāach phidkhabarmpierr phagjugui" ajim anēm. Magbaa makhēunjā ūchab phidkhaan wētjim aajem. ⁵ Maimua edausē aadee, ich chi morkhē jōoiraupai deeu ūwai ðor jēraan mawi, kheeuragjā las tresjōnaa deeu ichpai majim aajem. Maimua makhēun dēijā iekhawī ich agjō phidkhaan pūijim aajem. ⁶ Maimua ya kheuraacha las cincojō aadēm ee, deeu ūwai nacha ichdēu ðor oomatarr aar majim aajem. Maimua oomaawai sīi ðor phidagjā chukkhu aig naajim aajem. Magbaawai amag, "¿Khani jāg khēumaamta jāg sīi phidkhajā phidkhaba, parta khēudētkhamaama?" ajim anēm. ⁷ Magbaa amachdēu, "Marag ni ābmuajā phidag jaauba aawaita mēg maar par naabahab" ajierram anēm. Magbaa jōoirau makhēunagjā, "Magan mē nemjīir ee uva phierrbamit" ajim anēm, "khēu nēm ora."

⁸ Maimua ya edau khēubaadee chi uva papau ich chog mag ðor phidag ee wai jēer sierragta jürr, "Jāimua phidkha narr khēun thürkha auna amag phagkhabá ajim anēm. Éudeecha dubtarr khēunagta nacha phagnaa maimua nacha dubtarr khēunagta jürr ēudeecha phagbá" ajim anēm. ⁹ Mag, chadcha ēudeecha kheuraa las cincojō dubtarr khēunta nacha thürkha auwi khāai āb phidkha khēutarr khēunagamjō denario āābdō phagkhamajim anaabá, agdaujō.

¹⁰ Maimuata jürr nacha dubtarr khēun thürkha aujim aajem. Ya mag amach thürkheibaadee, warm khēunag mag denario āb deemataar aawai, amaun jürr amachigta ūr phagjupii naajima, amachta edpherre dubtarr aawai. Pari magba amagjā ēudeecha dubtarr khēunag phagtarrjōpai phagkhajim anaabá. ¹¹ Mamē amachig magpai phagbaawai khīujā āwatba, chi morkhēugchata jürr ābmua, ¹² "Jākhēun ya maar öbēraagpam eeta bardētkhachētarr aawai ora ābpaita phidkhajieram. Magtarra maar ed durr pöm phidkha khēuwi ed pechagjā jemer khēudētkhamaam khēun dēi ābata pua amag phagbarbma, jürr amag erraapai phagju aai simta" ajim anēm irig. ¹³ Pari magbaawai

chi phidag khê jöoirau jürr am eem äbakhaig, "Kakê pari warr maach iekhaawaijã, ¿denario äbpaite pærug phagju abajï, pê phidkhabarm paar? Magtarr aawai mua pê khûgurba chirum perá" ajim anem. ¹⁴ "Pêch phatkondam auwia petá" ajim anem. "Pari mua ichi-ita kheuraacha dubtarragjã pærug phagtarrjô phagam khôsi chirumgui" ajim anem. ¹⁵ "Mêch phatkhon aawai mêchdêu phagam aig phagju aai chirumgui" ajim anem, "pôm phidkhaba arr khêunag awiajã. ¿Wa sïita puwa mæug ðor dëi ö wajapha apimaphata chirüwa?" ajim anem chi phidag khê jöoirau.

¹⁶ Mag nem ïgkhaadam jaauwi ich Jesuupai, 'Ich jãgta ajugui ajim ïchab mæg atagjã. Èudeecha phidag ee dubtarr khêunagta nacha dubtarr khêunag phagtarrjô, èudeecha mêch iek êkhatarr khêunagjã nacha êkhatarr khêunagamjô agdaujô nem deemaju. Maigu- in Êwandam athee pôm nem wauba arr khêunagjã warm khêunagamjô phagmajugui ajim.

Õrau ich thöju Jesuu jaautarr

(Mr 10:32-34; Lc 18:31-34)

¹⁷ Maimua mag Jerusalenag mam arr aawai ya khêd ee paaukhabaadee, ich Jesuu maar maach ap thürkha auwi marag jaaumamua magjim:

¹⁸ —Pãrau oo nêmgui ajim, maach Jerusalenag wê-tum. Mamê nau maach barbaimaawai mêch chi Emkhooi Iewaa mæg chirumun thethemnaanag mæ pær deejü. Magbaawai makhêunau mæ thöopi jaauwi ¹⁹ jürr maach meeun khabam khêun jua ee mæ thæsiëpüijugui ajim. Magbaawai makhêunau mæ wau iekhanaa mæ gaai mas waunaa pakuls gaai mæ meer-phëpüijugui ajim. Pari amau mag mæ wau thöowiajã khãai thãrjup nê m ee deeu mæ iü phiidêju a jaaumajim maachigcha.

Jöoi Zebedeo ïnanau ich chaain athee khãidu jëeutarr

(Mr 10:35-45)

²⁰ Maimua i iekha öbaadêm ee, jöoi Zebedeo ïnan ich chaain dëi bëewi nem inag jëwaagpamjô Jesús khïir- phëe phöbkha thënaaichëjim. ²¹ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khandamta ig ê? ajim.

Magbaa ich ïnanau, —Señor, magan ya pëchta thumaam khêun Pörkhabaadeewai mæ chaain mukhêun numiita pëch bigaau juppibá ajim, pëch dëi iek theeg amkhïir: äb pëch juachaar gar, maagwai äb pëch juawê gar, Santiago Juan dëi igwi.

²² Magbaawai Jesuu warre chi chaainagta, —Pãrau chan pãachdêu jëeu nêmjã khaugbata nêmgui ajim. ¿Pãrau khïirjuawai mag pãachta warm khêun khãai ürpai aag chikhannau pãach dau aug wau nêmjã mæ dënjö äwatju aai nê? ajim amag.

Magbaawai amachdêu, —Èera, marau äwatbajup ajierram.

²³ Magbaa deeu Jesuu ichdêupai amag, —Chadcha pãrau ðrau pãach dau apherê wau nê m äwatma ajim. Pari mag mêch juachaar gar wa juawê gar khãijã mêch dëi äba juppiju chan mua pöd jaauju khaba

chirumgui ajim, ya jãig paawain mæ Ayauta ichdêu khap jaauju aawai.

²⁴ Maach tagam khêun agjô ich Jesús dëi ogdêba wênërraajerr khêunau ïurwai, mag warm khêunau i bigaau jupimaag khãidu jëeu nê m ïrbaawai, chadcha am dëi maar thãar ee khaba naajim. ²⁵ Pari magbaa deeu ïwaa maach appai khïet thürkhanaa marag magjim, ich Jesuu:

—Pãrau khaphê nê m, mæg eegar ar amachta chi pörkha nê m khêunan amachta chi pörnaan aawai iek theeg nê m awi amach khãai jua eegpaim khêun dëi athuu aajerram. ²⁶ Pari jürr pãrau am dënjö magju khaba nê mgui ajim pãach eepai. Magju khãai äbmua khãijã pãach eepai ichta thumaam khêun khãijã ürrê am khôsi sim khai, magan jürr ich garmuata ich khapeenau nem mag abaawaijã am ipierr nê nê u aju aai simgui ajim. ²⁷ Maagwai ar ichta ügthar pawiajã Êwandamau ich garcha juppi aha apim khôsi sim khai, magan ichta sïi parhoobam khêun chogkhaju aai sim ajim. ²⁸ Mæ pãar khãai Emkhooi Iewaakha chirumjã mag sïi mêch garmua chikham chogaagjã bëebajim. Mæ bëetarran sïi chikhannag mêch chogamkhïirta bëejimgui ajim, mag chitê mua chikham jua machgau thöowi mag thöobarm gaaimua ðor pôm sïi amach pekau ee preso sísidêmjô nê m khêun öbeerkhapäain.

Õor numí dau khïsu khithêem Jesuu monautarr

(Mr 10:46-52; Lc 18:35-43)

²⁹ Mag wêtumua Jericó phöbör ee naaimawi, deeu èrêu phöbaadeeu, ðor pöoma Jesús èudee wëtjim.

³⁰ Mag ðor pôm wêtum khêd bigaau dau khïsu khithêem numí ohoodö durrajim. Mag durrumua Jesús dichmam khaug athaawai ääkhamua, —Señor, pëta rey David khararr ag chaain ewagam khêun Iewaa marau nê narr. Maar apdurrrum maar dau aug khaugbahur anaajim.

³¹ Mamê mag am ääkham ïrwia aig dich wêtum khêunau amag meurrarrau aajeejim, khïupamkhïir. Pari magêmjã waragta Jesuug uhuukhamua, —Señor, jöoi David khararr Iewaa, maar apdurrrum maar dau aug khaugbahur aajeejim.

³² Magbaawai Jesuu dënñisiwi mag chi dau khaugba khithêe arr khêun thürkhanaa, —¿Khani pãrau mæg pãach dëi apim khôsi nê? ajim amag.

³³ Magbaawai amachdêu, —Señor, maraun pærug maach dauta daujã wajaug paapim khôsi nê mgui ajierram irig.

³⁴ Magbaa chadcha Jesuu am dau aug khaugwi, am dauhêu aaithe aaithe abaawai, warre daujã wajaug sïi bi eewe ich magta thaabatarrjô nêisijim. Mag amach dau monaabapãaiwai warag i dëi èrêubaadëjim.

Jerusalén phöbör ee Jesús dubimatarr

(Mr 11:1-11; Lc 19:28-40; Jn 12:12-19)

21 Mag wêtumua ya Jerusalén dakha Olivo durrsï gaai deeu phöbördam Betfagé anem paaukhabaimaawai ich Jesuu maach ich dëi wênërraajerr khêun eem numí thërnaa amag, ² —Cha maach

khīirphee phöbördam sim ee ërëubaadët ajim. Nau pārau burro chi ðuidam pabü gaai jë sim ooimajugui ajim. Ag bigaau ïchab chi chaaidamjä sjeju. Mag pāachdëu oobaimam ëerwi aipidut ajim amag. ³ Mag pāachdëu ëer waidurum oowi äbmua khāijä pāachig iekhaawai irig, mua ig chiraawaita arrum, mamæ deeu jöпча deepüiju abat a jaaujim, chi mag ichdëu püi sim khænnag.

⁴ Pari mag burrodam awaan mamkhīir ich khapeen pütarran, Ëwandam i jaaumie Zacarías khararrau phä pæatarr eyaa öbërmkhīirta magjim. Mag irua phätarr gaai mag sim:

⁵ "Jerusalenpienag jaubat:

'Pārau warrgarwe næajerr Reita sīi parhoobam khænnjö khīir machag chukhu burrodam agtha chi jöicha khaba khitum gaaita ya pāar aig urum' " a phä sim.

(Is. 62:11; Zac. 9:9)

⁶ Mag amach chogbapāaiwai chadcha ërëubaadëjim.

⁷ Mag wëtwi ooimaawai, chadcha ich Jesuu jaautarrjö chi burro ðuidam ich chaai dëi ooimajieram anaabä. Maimua ëer auwi, arrwi, ya ich Jesús sim aar pabaimaawai, amach khajūa ëerkhanaa chi burrodam phö gar theerkhabapāaiwai ag gaai Jesús waaidübaadëjim. ⁸ Maagwai öor pöm thænarr aawai, äaur khænnau i maju ee amach khajūa ëernaa theerkhamaawai, äaur khænnau jürr papiujöm thærrnaa theerkhamajim. ⁹ Maagwain na wëtum khænnaujä serereu khaawai ëudee wëdurum khænnaujä serereukhamua, "Ëucha abarm Ëwandam. Rey David khararr ag iewaajöm chan chukhukhum" aajeejim. "Ëwandam, ich mæta pæhdëu pæch jürr püibarmæu. Mæg Rey püibarm gaaimua ëgtharm magwe onee aju aai nëm" aajeejim jürram khænnau.

¹⁰ Mamagag wëtumua ya Jerusalén ee Jesús dubbaimaawai sīi phöbör ee öor thumta phogdübaadëmjö ajim. Magphöbaadëmæn jürram khænnau amach eepai, —Keena, jāan çhijäg wounta jäg urüma? aajeejim.

¹¹ Magbaawai mag i dëi öor pöm wënærræm khænnau, —Ëwandam i jaaumie Jesús khabahab aajeejim, Galilea durr Nazaret phöbör ee bāautarr.

Aai i jëeujem degmua Jesuu öor jærkhæuitarr

(Mr 11:15-19; Lc 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹² Mag barwia Aai i jëeujem deg ooimaawaijä, sīi merrkau eemjö thænæmta ooimajim. Magbaa mag ag ee Ëwandamag ofrendakha deeg nem pær nëm khænn dawag jærkhæipüinaa, phatkhon cambienaa dubur pær nëm khænn mesjä jëkhæt sjeperüimajim. ¹³ Magnaa amag, —Ëwandamau ich igwia ich iek phä sim gaai "Mæ diin sīi mææg jëeujem diiu" a simta, pāachdëuta ag ee mæg nem parhëpag pær nëmua sīi chikham khüguurjem dikha wai naabma ajim.

¹⁴ Mag öor dawag jærkhæipüiwi, ichta ag ee sīsiewai, dau khaugba khithëem khænn dëi bü wëdæ wëdæ khithëem khænnpa ich aig bëemam Jesuu monaaurpüi maajeejim. ¹⁵ Mamæ mag irua öor monaaurpüikham

phadnaan chi pörkha nëm khænnau Moiseeu ley phä pæarr jawaag chi machnaan dëimua amach daúacha mag irua öor monaau sim oo nëm dëi, chaainaua i thö iekha nëm iekhau "Rey David khararr ag Iewaajöm chan chukhukhumkham" ürbaawai, ¹⁶ meeukha nëm iekhau khīir mor chigpai chi Jesuugta, —¿Mag serereukham khænnau iekha nëm pua ür chirú? ajierram irig.

Magbaa ichdëu, —Muakha ür chiræmgui ajim. Pari pārau Ëwandam iek phä sim gaai thærrwai ooba aajeeb, amau mag serereu aju igwi David khararr, "Chaaïn daumeraam khænn dëi agtha jüd dö khithëem khænnamaupa irig jëeujem" a phä pæatarr. (Sal. 8:3)

Ma chan pārau büürjä khīir ee paba naabma ajim amag.

¹⁷ Magnaa warag ichta aigmua mawia jürr ag dakha phöbördam Betania anæmæg petajim. Mag mawia ich mam warag khäi ëejim.

Jesuu igo phuapitarr

(Mr 11:12-14,20-26)

¹⁸ Mag mam khäi ëewi deeu edpherre Jerusalemag urumua Jesús iek i jäsöo aadëjim aajem. ¹⁹ Mag i jäsog thænæm ee, khæd bigaau igo bü dænæm oo athaawai ag gaai chi jö simpii awi aar oon majim. Mamæ oon maawai sīi bü parii dænæajim. Mag ag gaai ooba abaa pabüügta wounagamjö, —Pæ jäg sim khai, jägan mæg atagjä ich jäg chëba sïerrajugui ajim.

Pari irua mag iekhabaawai chi igo bü warre phuabaadëjim. ²⁰ Maachdëu mag oobaawai dauderraa nëm iekhau marau irig jëeu naajim, jäga jäg warre dëgölpä jäg phuabaadë.

²¹ Magbaa ichdëu marag magjim:

—Pārau pāachdëu Ëwandamag jëeuwaijä pāachdëu jëeubarmjö aju khīirjunaata jëeukhiin, mua mæg pabü phuapibarmjöpaijä khaba, ag khäai phithurcharam nemjä wauju. Jägkhiin pārau mæg Olivo durrstägjä, "Mæigmua mawia jürr phūas ee ierrpabaad" akhiinjä, chadcha pāachdëu iekhabarmjö ajugui ajim, pāar ipierr. ²² Mag pāachdëu jëeubarmjö aju khaphænaata pāach nem jëeuwaijä jëeumæn, pāachdëu jëeubarm nem pārau paarpaju a jaaujim marag.

Jesús jua theeg

(Mr 11:27-33; Lc 20:1-8)

²³ Maimua bëewi deeu Jesús Aai i jëeujem deg dubchëjim. I maig örag Ëwandam iek jaau sim ee, phadnaan chi pörkha nëm khænn dëi judionaan Asamblea eem chi pörnaan i aig bëewi irig jëeuchëjieram:

—¿Khai thöwiata jäg mæg nem pær narr khænn pua dawag jær wërppüij? ¿Khaüta jäg pæræg pæchta nem iek theeg apiij? Marag jaubá ajierram.

²⁴ Magbaawai jürr Jesuu amag, —Magan nacha mææg jaubat, muajä ïchab pærag jëeu ookhimgui ajim: Mua jëeubarm pārau mææg jaaumæn, magan muajä pærag jaaujugui ajim, cha pāachdëu mææg jëeu nëm. Magnaa chadcha amag, ²⁵ —Pārau oowai,

¿khaíuta Juan püijí ajim, jãg amach khaibag Ēwandam-ag chugpaapi jaaunaa ðorjá pör choo nerramkhîir? ¿Ēwandamau ají, wa sîi mæg jêb gayam khænnau chog-püiwiata jãg nerrajíwa? ajim.

Magbaa amach appai iyüu nümua, —Maadëu irig, “Ēwandamauta püijim” akhiin, magan jürr irua maachig, “¿Jãg magumta pãrau irua jaau nerrarr iek ükhabajerráma?” aju. ²⁶ Pöd maadëu, “Órouta püijim” ajujã khabamgui ajieram. Maadëu magkhiin thumaam khænnau i igwia “Jãan chadcha ich Ēwandam i jaumieta jãg nerrajim” aajeewai, eeu dëgölp ðrau maach mokou bar thöodukhamgui ajieram.

²⁷ Mag warag irig jaaujujã khaugba aawai, —Marau pöd jaauju khaugbamgui ajieram.

Magbaawaita ichdëu amag, —Mua pãrag nem jëeuttarr pãrau mæmæg jaauba aawai muajã pãrag jaubamgui ajim, khai thöwiata mua jãg nem wau chitú.

¿Chijã khænta ügthar öbërju khai?

²⁸ Mag ichig jaauba abaawai mæg nem ïgkhaadam jaaujim:

—Woun äb chaain numí wai sfejim aajem. Biek äb chi jöoirag, “Iewaa, ïs mæ uvadö ee phidkhabamí” ajim anæm chi ayau. ²⁹ Magbaa chi iewaa, “Mæ mamapha chiræmgui” ajim aajem. Maimua khîirju sîi awiata, “Magan mæ majugui” awia majim aajem, phidkhaan.

³⁰ Maimua jürr ich iewaa chi ëudeemægjã ich agjö phidkhaan mamkhîir jaaujim aajem. Magbaawai maguan chadau khöchag, “Magan mæ phidkhaan majugui” ajim anæm. Pari mag maju atarrta chadcha mabajim aajem.

³¹ Mag nem ïgkhaadam jaauwia, aig ür narr khænnag jürr, —¿Chijãgua pãrau oowai ich ayau khösi sïerrjö i ipierraa ají? a jëeujim ich Jesuu.

Magbaa, —Chi iewaa chi jöoirau ajieram, chi cuento ür narr khænnau.

Magbaa deeu ich Jesuupai iekhakhagmamua, —Roma durrar gobierno athee dëbpaar jëeujem khænn chi khaigbam khænta æuin amach durpa theegau parhooba sïerrjëm khænn dëi pãar khãai ügtharcha öbërjugui ajim. ³² ¿Jãgwi mag chirú? Juan chi ðor pör choomieu, jãga Ēwandam dau na wënerraju aai næ a jaaumam ürwi pãrau ükhabam daar, amauta pãar khãaijã ükhatarr aawaima. Pari pãrau magba irua jaau nerræmjã ürnaa irua nem waujerrjã pãach daúacha oojerrta, pãach khaibag khîirjuwia Ēwandamagjã chugpaapi jëeubajieramgui ajim amach khîircha.

Khaibag sïsidæmta nemjîir thæa narr

(Mr 12:1-12; Lc 20:9-19)

³³ Maimua ich Jesuupai, ‘Ürbat, deeu nem ïgkhaadam pãrag ïgkhakhimgui ajim.

Maimua ïgkhabaadëmua magjim: ‘Woun äbmua uvadö jîirjim aajem. Mag jîirwi, ag igauu thuur phærdæpüiwi, chi uva chö piirjæujujã waunaa, didamjã nasädjö ügthaa ëu dænæujim aajem, ag gaaimua warp dawaa oo phærdædæ aag. Mag thum

wajapha wau sîunaa, chawag mam khöchkhabaadeewai, chi nemjîirdö deeu khænnag alquilaapüiwi, ichin jürr deeu durr warp petajim aajem. ³⁴ Maimua ya chi uva waubaadëmcha khîirjunaa jöoirau ich chognaan püijim aajem, ich paatëm agjö ich athee deepëimkhîir. ³⁵ Pari mag chi chognaan amach aar bardætkhabaimaawai, chi uva thæa narr khænnau pærophöbaadëwi, äaur khænn gaai sîi mas waunaa, äaur khænn warre khëchpüinaa maimua pogkha mokoujã barmaajeejim anaabá. ³⁶ Magbaawai deeu jöoirau jürr khapanaa püijim aajem. Pari makhænnjã amach aar barpinaa chi nacha bëetarr khænn dëi arrjöo ajieram anaabá. ³⁷ Maimua ya äbmiecha paawai jöoirau ich chaai püijim aajem. I khîirjugan ich chaai aawai i ögkhaju awiata püijiebma. ³⁸ Pari warm khænnau mag i ögkhaju jã khîirjuba, sîi warag amach aar barpinaa, “Keena, chamæta chi iewaa aawai mæguata mæg atagjã jürr ich aai nemjîir jüaju khabahab” ajieram anæm. “Jãg sîpi warre maadëu i thööpüiju, mæg uvadö jürr maach dënkha awaag” ajieram anæm, amach appai. ³⁹ Mag, chadcha khapanaam khænnau pærophöbaadëwi chi nemjîirdö chaur warp arnaa thööpüijieram aajem, ich jöoi iewaa äba.

⁴⁰ Mag jaunaa jürr ich iek ür narr khænnagta, ichdëu nem ïgkhatarr igwi, ‘Pãrau khîirjuawai ïsjã agtha mag uvadö sim anaa chi thæa narr khænnjã ich akhænnpai akhiin, ¿jãgaju khai jöoirau magum wounaan dëi? a jëeujim Jesuu amag.

⁴¹ Magbaa amachdëu, —Mag amach khaibag sïsidæm paar amachdëu warm khænn dëi aajerrjö amach dënjö am dau aug khaugba, irua agjö am khëchpüijuuta. Magnaa jürr chadcha ichig phagju khænnagta irua alquilaa pæajugui ajieram, ag jaar paawaijã chi nemjödæm ichig ich paat deemkhîir.

⁴² Amachdëu magbaawaita Jesuu amag magjim:

—¿Pãrau chan bëerjã Ēwandamau ich i jaumienag ich iek phãpitarr gaai jaau sïsidæm thæurwai ooba aajeeb,

“Di ëu narr khænnau isegtarr dibigta jürr chi dihãd jãrramkha sïsim” a sim?

“Ēwandam maach Pöröuta mag dibig wajaphamjö api sïewai ðrau oowaijã üuuta oo næm” a sim, ich iek gaai jaauwai.

(Sal. 118:22-23)

⁴³ Magua mua pãrag mag chiræmgui ajim: Ēwandam pãar thæar ee ichta chi Pörkhaju atarr chi Pör khaba, deeu khænn judionaan khabam khænn ichdëu khösi simjö nem wauju khænn dëita am Pörkhaju ajim. [

⁴⁴ Maimua mag mua dihãd a chiræmjã mæch igwiapaita mag chiræmgui ajim. Chi mæ iek ükhaba sim wounan, jaau ogthom mag dibig ür burwi ichdëupai ich gaai mas wau simjöta sim; maimua mag ükhaba nerræmta meemænn, jürr mæ mag dibig pömaamjö chiræmta i ür buudimamjö ajugui ajim.

Jesuu mag sïerran mag i iek ükhaba sim meebaadeewai warre khîmie durr barpüijuuta jaau sfejim.]

⁴⁵ Mamæ mag irua jajawagmam ürwi phadnaan chi pörnaanau Moiseeu phã pæatarr wajarpha æerkhaa-

jem khæun dëimua khaug athajieram, amachdëu ich iseg nëmta jaau sim. ⁴⁶ Mag amach khïir iekha simta khaug athaawai jürr ichta pær arram khöchkha phöbaadëjim. Pari Jesuu chadcha Êwandamaun nem jaupi simta jaau nërrëm thumaam khæunau khaphæ narr aawai amachta jürr khaigbaju khïirjuwi i chig abajieram.

Õor jua pærtarr phiesta

(Lc 14:15-24)

22 Maimua deeu nem ïgkhamamua örag nem jaaumamua magjim:

²—Êwandamagta amach thäär ee ichta chi Pörkhapi nëm khæunan, rey äb simua ich iewaa jua pærmkhïir phiesta wautarr ee öor bëetarr khæunjöta nëmguu ajim. ³ Mag phiesta ee bëemkhïir ya örag jaaukha thæ narr aawai ag ed pabaadee chi reüu deeu ich chognaan püijim aajem, mag bëeju arr khæun aar jaaubathuurwai bëemkhïir. Pari mag jaaubathurmjä bëebajieram aajem. ⁴ Magbaawai jürr deeu khæun pëiwia amag, “Thachin ya sïi khöjupaita sim, mæch nemchaain ötpaa wai chirarr khëch auwi aata wau thænëm; jua pær nëm phiesta ee wëttarrau’ a jaubat” a jaaupëimajim aajem amag. ⁵ Pari par mag deeu iek jaaupëitarrjä bëebajieram anaabá. Mag chi bëeju arr khæun eem äaur khæun warag amach nemjïir oon ërëubaadee tagam khæun pogkha amach phidag ee wëtjierram aajem. ⁶ Maimua äaur khæunau warag mag chi rey iek jaau wënerrarr khæun pær auna parhooba am gaai mas waunaa warag khëchpüijieram anaabá. ⁷ Magbaawai chi reüu khïir machgau ich soldaunag mag ich chognaan khëchtarr khæunjä agjö khëchpi jauna am phöbörjä warre örpï jaaujim aajem. ⁸ Maimuan chadau deeu ich chognaanag, “Nemen thum khïir khaug thænëm, jua pærju phiesta athee; pari chi thürpëitarr khæun chadcha chi bëeju khæun khaba arr aawai am bëebajieramguu” ajim. ⁹ “Jägan jägbarpï kaaij äe wëtwi mæ chaai jua pær nëm phiesta ee bëemkhïir, thum pãachdëu oomam khæunag jaupetat” ajim anëm amag. ¹⁰ Magbaa chadcha chi chognaan wëtwi kaaij äe amachdëu oomam khæun thumaa aibëejieram anaabá, öor wäjäaun dëi chi khaigbam khæunpa. Deg pachënaa oowai sïi dijä pöm simta örau phëu wëjoojim anëm. ¹¹ Maimua mag öor thumaa deg paaukharinaa chi reüu oon maawaijã, bëe nëm khæunag jüamkhïir awia irua khajüa phëderrjä jüaba, woun äb ag ee sïerrau sïi parhoobam khajüata jüa sim ooimajim anëm. ¹² Magbaawai chi reüu irig, “¿Pæ jäga jäg warm khæunjö phiesta eem khajüa jüaba simta mëig dubjï?” ajim anëm irig. Pari magumjä bëerjã i iek jüu aba, ichig khabamjö sïisijim anëm. ¹³ Mag par jëeu ahaukhamjä ich iek ëkhaba abaawai mes gaai thëp paa narr khæunagta, “I bë dëi juapa bëurnaa daauga-jär khïichag ee barbapëit” ajim anëm chi reüu, “i gaai wajaugau icharaucha bëinaa ich mag agäa agäa sïer-ramkhïir.”

¹⁴ Mag nem ïgkhaadam jaauwia ich Jesuupai, ‘Ügthar öberjüa mag phiesta ee öor pöm thürkhæuiwia kha-

pan khaba bëetarrjöta sim ajim. Êwandamaun ich aar öor pömta wëtpim khösi sim, mamæ chi chadcha öberju khæun chan khapan khabata durrumguu ajim.

Reígjã deenaa Êwandamagjä ich paat deepi jaautarr

(Mr 12:13-17; Lc 20:20-26)

¹⁵ Pari mag irua nem ïgkha sim amach jügaagaa khaba aawai fariseonaan amach ap iekhaw i bëpjierram aajem, jäga Jesús ich iekha sim gaaimuapai imeraa pær awaag awi irig jëeucheeg. ¹⁶ Mag ya ibëpwi narr aawai amach ee amach igar narr khæun eem püijieram, deeu khæun agjö chi rey Eroses igar narr khæun dëi. Mag amach püibaawai bëewi magchëjierram:

—Maestro, marau khaphæ nëm, pua chadcha ag eyaata nem jaunaa ïchab jägata aju aai næ a jaaujem, Êwandamaun nem jaau sim eyaa wënërraag. Pua chan sïi örau amachdëu nem jaau aig nem jaau nëmugjä pæch khügurpiba wa sïi pæchdëu oowai magjöo abaawai ag bürre sïi magau aba aajem. ¹⁷ Magua marau pærug jëeum ig nëm: ¿Pua oowai chadcha maach meeun judionaanaujã durrierram khæun rey Roma sïejemugta impuesto phagju aai næ, wa phagju khaba næ? aichëjierram irig.

¹⁸ Pari Jesuu ya mag am ibëpwi khïirju nëmjä khaphæ sïerr aawai jürr ich garmua amag, —Päraun pãach khaugbampii naabma, ¿khanthee pärau jäg mæ imeraa pær auju ëkha numa? ajim. ¹⁹ Magnaa, Mærug oopi-bat ajim, khaniuta pärau dëbpaar phaagjë.

Magbaa irig phatkhon denario anëm äb oopijieram. ²⁰ Mag ichig denario äb oopiabawai, —Pärau oowai, ¿khai khïirta khai thür dëi ag gaai sï? ajim.

²¹ Magbaa amachdëu, —Romaam rey César khïir khabahab ajieram, ich thür dëi.

Magbaawaita Jesuu amag, —Mag khai magan reíg ich paat deenaa Êwandamagjä agjö ich paat deebat ajim.

²² Amachig mag iekhabapëiawai sïi jügderraa nëm iekhou warag amachta khïu ërëubaadëjim.

Êwandam chan oob mag chi khëcham khæun Êwandam khabam

(Mr 12:18-27; Lc 20:27-40)

²³ Ich mag edcha ïchab saduceonaan eem khæunjä agjö Jesús aig bëejieram. Mag saduceonaanau jaauwai, maach meebaadëm chan maach akhaar tag iüba aajem aajem. Amach mag nem jaau sïerrjëm gaaimua, iyëmmamua juau ogthom irig magjierram:

²⁴ —Maestro, jöoi Moisés khararrau Êwandam iek phã pæarr gaai jaauwai, woun äb æi wai simta chaaijã chukhu meemæn, magan mag chi meetarr khod äbam wai sim khai, magua ich khojaau auju aai sim a sim, ag dëi ich naamæu chaain ooba arr aawai jürr i athee oo deeg, mag oo deebarm i chaainkha nëisimkhïir ajieram irig.

²⁵ Maimua amachdëupai warag irig nem ïgkhamamua magjierram: ‘Biek äb mëig maach meeun ee emkhooi siete naajim aajem, äbam khod appai. Am naam chi nacharamua æi auwia chaaijã chukhu mee-

jim aajem. Magbaawai ag ěudeemua ich khojaaupai wir aig aujim aajem, ich naam thür okhoopimaaugau awi. ²⁶ Pari majã pöd ag dĕi chaai ooba meejim aajem. Ich mag ewagam khĕnĕnjã äbam ĕıraupai warm meemam ěudee theg ahaugmamua mag siete narr thum thegdĕrĕijim anaabã. ²⁷ Maimua ya äbmiecha paawai chi ĕijã meejim aajem. ²⁸ Mag äbam ĕıraupai äbam khod appai siete phĕpĕitarr aawai mĕg atag thumaam khĕn iuu phiidĕtkhabarm edjã, ĭmag ĕi chijãg dĕnkha sĭsijuma, chi nacha autarr dĕn wa ěudeegam khĕn dĕn? a jĕeujieram irig, juau ogthom.

²⁹ Magbaata ũr nĕm jĕg eyaa Jesuu amag, —Pãran okhoota iekha nĕmĕgui ajim, Ēwandam iek phã sĭsidĕm gaai jaau simta i jua theegjã khaugbata iekha naawai. ³⁰ Meetarr khĕndam thumaa iuu phiidĕtkha phöbaadĕm chan büürjã jua pĕrĕr abajugui ajim, ya am ügtharm Ēwandam thĕnĕm thĕnĕm khĕnjö nĕisiju aawai. ³¹ ĭPãrau ooba aajĕ, Ēwandamau ich iek phãpitarr gaai mag öor ötarr khĕn deeu iuu phiidĕtkhaju igwi, ³² “Ichta jöoingar jöoi Abrán khararr Ēwandam anaã ĩchab jöoi Isã khararr ag Ēwandamau maimua Jacob khararr dĕnjã agjö” a sim? Irua mag makhĕn jöoin agtha meeba nĕmjö iekhatarr aawai Ēwandam chan oob mag chi khĕcham khĕn Ēwandamau gui ajim. Irigan nawe khĕchtarr khĕn awiajã agtha iuu nĕmĕgui ajim.

³³ Mag nem jaamam ũrwia, chadcha thum chi ũr-mam khĕn jĕgderraa naajim.

Ēwandamau nem waupi jaau sim chi wajapcharam
(Mr 12:28-34)

³⁴ Jesuu mag saduceonaan warre khĭrupaa sĭubarm fariseonaanau oobaawai, jŭrr amaun chadau i phithurg chukhu pĕr auju awi, ³⁵ äb am eem Moiseeu ley phã pĕatarr jawaag chi mach ich Jesús aig bĕewi irig, ³⁶ —Maestro, Moiseeu ley phã pĕatarr gaai, ĭchijãg iekta tagam khĕn khãaijã chi wajapcharamŭwa? ĭKhanta ũrĕcha Ēwandamau maachig waupim khösi sĭ? ajim irig.

³⁷ Magbaawai Jesuu irig, —Chi wajapcharamĕn, “Maach Ēwandam sĭi par iupai khaba, pĕch thãrauchata khösi abã” a phã simĕu ajim irig. ³⁸ Tagam ley ĕĕrkhari jaau nĕm khãaijã maata chi wajapcharamĕugui ajim. ³⁹ Magnaa deeu ichdĕupai, Äb agjö ich agjöpaimĕu simĕgui ajim. Ma sĭi “Pĕch khapeenjã wir aig pĕchjö daupii abã” a sim. ⁴⁰ Moiseeu ley phã pĕarr thum tagam khĕn agjö Ēwandam i jaamienau jaaujerrpa mĕkhĕn dau numiim gaaimuata öberdĕtkha nĕm. Mĕkhĕn numiita wajapha ĕĕrkha simĕn magan tagam khĕn ĕĕrkhari jaau simjã thum ĕĕrkha simĕgui ajim ich Jesuu.

ĭMesías khai iewaa ajĭ?
(Mr 12:35-37; Lc 20:41-44)

⁴¹ Mag chi fariseonaan agtha äba biirdĕ thĕnĕm ee, ⁴² Jesuu amag, —Pãrau mag öor peerdĕ awaag Mesías

anĕm bĕeju ig iyĕĕ aawai, ĭkhai chaai aju khai a khĭr-juba aajĕ? a jĕeujim.

Magbaawai amachdĕu, —Jãan warrgar jöoi David khararr ag chaain ewagam khĕnauta oodeejugui ajierram.

⁴³ Magbaata ich Jesuu amag, —ĭPari jãga mag David chaain ewagam khĕn dĕn abarju, ich Daviujã mag ich Ēwandamau pĕiju aajerr igwi i Pör a iekhatarrta? Irua mag iekhaawai, ĭich Ēwandam Akharauta mag iekhapibajĭ? ajim. ⁴⁴ ĭPãrau khaugba nĕ, ich Ēwandamau iekhatarr Daviui phãtarr? Mag irua phãtarr gaai mag sim:

“Maach Pör Ēwandamau mĕ Pörög, ‘Mĕch iek theeg chirĕmjö aag mĕ dĕi äba mĕ juachaar gar jupbã’ ajim ‘pĕch oomapha aajem khĕn thum mua pĕch jua ee pĕrkha dee nĕm ora.’”

(Sal. 110:1)

⁴⁵ Mag ich David khararrauchajã Ēwandamau pĕiju aajerr igwi “maach Pör” a iekhatarrta, ĭjãga pãar iek mag í David chaain ewagam khĕn dĕnpai aju anŭ? Mag sĭi i chaipai aju akhiin, ich paarmua mag “maach Pör” abakhamĕgui ajim Jesuu amag.

⁴⁶ Mamĕ par irua mamagkhamjã äbmuaajã bĕdam äbjã jĕĕ aba aajeejim. Magtarr aigmua atag ni äbmua-jã tag irig iek chigaapaijã jĕeuba aajeejim.

Jesuu fariseonaanag iekhanaa chi machnaanagjã iekhatarr

(Mr 12:38-40; Lc 11:37-54; 20:45-47)

23 Magtarr khur Jesuu öragjã ũrmkhĭr iekhamama maragjã magjim:

² —Chi machnaanta fariseonaan dĕi Moiseeu ley phã pĕarr jaajem khĕnau. ³ Magua amau jaau nĕm ũrnaa pãachig jajaaukham ipierraa abat. Mamĕ oob amau aajemjö chan amiet ajim. Jãkhĕnan amach ipaarmua Ēwandam dau na ajapha nem waupi jajaau aajemta amachdĕu chan amachdĕu jaau nĕmjö nem wauba sĭerrjĕem. ⁴ Magnaa nem jawaagjã amachdĕu nem jaaum aigta jaau sĭerrjĕem. Jãg nĕm aig öor ũr nem chĕkhĕmta jĭirpĕrĕikhamjöta naabahab ajim, örau wauju khaba atcha phithurgkhamta waupi jaauwai. Örag mag nem jaauwaijã amaun amach ipier-raata api nĕm, mamĕ mag nĕm chan amachdĕujã amachdĕu nem jaau nĕmjö waujöjöpaijã khaba nĕmta mag sĭerrjĕemĕgui ajim. ⁵ Am nem waubaadĕmĕn, örag sĭi amach oomkhĭrpaita nem wau sĭerrjĕem, amachdĕuta wajapcha Ēwandam iek ũkha naawai i dĕi wajapcha nĕm amkhĭr. Amach mag nĕm awi, Ēwandam iek phã sĭsidĕm gayamjã jŭrr deeu gaai phãnaa, chĕdam gaai ĕpĕinaa, amach piudau gaai jĕpĕinaa dag gaaijã jŭapĕimaajemĕgui ajim. Mag nĕm dĕi ĩchab amach khajŭahi gaaijã nem bãbãrgta jijiraa jŭajemĕgui ajim. ⁶ Öor khapanag ee thach khoowai, wa sĭi Ēwandam iek jaajem deg khãijã biirdĕawai, amachta sie wajapcharam gaai juupjemĕgui ajim, öor khĭrphĕe thumaam khĕnag amach oomkhĭr. ⁷ Magnaa kaaijã ee örau amach saludaawaijã amaun amach thö

iekhapinaa amachig maestro apim khōsita sīer-rjēemgui a jaaumajim.

⁸ Mag jajawagmamua, 'Pari pāar m̄ d̄i khapeerkha n̄m kh̄n̄n chan m̄ iek ūkha n̄m gaaimua thum ag-daujōpai naawai, pāachig "maestro" apiju khaba n̄m̄gui ajim, chikhamnag. M̄nta pāar Maestroou ajim. ⁹ Pāar Aaijā ābpaita wai n̄m; ma ūgthar sīe-jem̄. Magua, m̄ig eegar chan pāach garmuajā oob parhoobam kh̄n̄nag Ēwandamagamjō "aai" ichēmiet ajim. ¹⁰ Āba m̄ch chi Cristopaita pāar Pōrkha chi-raawai, oob pāachigjā "maach pōr" apimiet ajim, dich khapeen āba th̄n̄m kh̄n̄nag. ¹¹ Magju khāai āb khāijā pāar ee ichta chi pōrkham khōsi sim khai, warag thumaam kh̄n̄n chogkhaju aai sim. Mag n̄m aigta Ēwandamau oowai chi wajapcharamkha simgui ajim. ¹² Mua mag chir̄m̄n, ar amach thōwia chikham d̄i athuu aajem kh̄n̄n m̄ug atag paawai jūr Ēwandamag chaigpa oo s̄sid aju aawaita mag chir̄m; maimua ar mag amach d̄i athuu n̄mjā būrjā am ichaaur aba s̄i warag serbiibamjō aajer kh̄n̄nta jūr Ēwandamau warm kh̄n̄n khāijā ūrpa apiju aawaita mag chir̄m̄gui ajim ich Jesuu.

¹³ Maimua mag iekhakhagmamua magjim: 'jĒ, pāarjā agjō chi machnaan d̄i Moiseeu phā p̄atarr iek waja-pcha ūrkhaajem kh̄n̄n! Pāran pāachdēuta ūrcha Ēwandam iek khaph̄m an̄mta Ēwandam aar öbērju-jā khaugba n̄m̄gui ajim, pāachdēu ūkhaba n̄m gaaimua. Mam̄ mag n̄mta ōrau i aar öbērju ēkhaawaijā warag chi öbeerjem döig chawag khecheu ahaukhamjō aajem, ōor khūgur wai n̄mua, Ēwandam iek ūkhapimaaugau.

[¹⁴ jĒ, apdurr, pāar chi machnaan d̄i Moiseeu phā p̄arr iek ajapcha ūrkhaajem aajem kh̄n̄n! Pāraun s̄ita khoopaa ūin juagam nemdamjā khechth̄g au-maajerramgui ajim; magnaata s̄eukha warag am kōit Ēwandamag j̄eeu n̄m aajerram, juau ogthom pāach magba n̄m amkh̄ir. Mam̄ pāach jāg n̄m paar jūr Ēwandamau ūchab pāar gaai jua kh̄abajugui a jaau-jim.]

¹⁵ jĒ pāar Moiseeu ley phā p̄arr jawaag chi machnaan chi mag ley wajapcha ūrkhaajem aajem kh̄n̄n d̄i! Pāachdēuta Ēwandam ipierracha n̄m awi pāach d̄enjō ūkhapi awaag warpham magwe jaau w̄n̄rraa-jemgui ajim. Mam̄ mag n̄m̄n, chadcha pāach iek ūkhabaadee pāach khāijā athuuchata khaiabg paarp̄iimaajem, pāachjō amjā Ēwandamau kh̄mie durr barkh̄iiju ayaa amkh̄ir.

¹⁶ jĒ, pāran s̄i pāachjā dau khaugbamjō n̄mta agjō dau khaugba khith̄em kh̄n̄n jua gaai ēud̄ arrumjō n̄m̄gui! ajim amach kh̄ircha. Pāach mag n̄m gaaimuata pāar iek mag "Aai i j̄eeujem di igwia nem wauju a iekhatarr chadcha wauba awiajā id̄eu mag sim" a iekhaajemgui ajim amag. Mam̄ jūr "Chi Aai i j̄eeujem deg ph̄ir th̄n̄m igwiata nem wauju a iekhaawain chad ichiita waub khaba wauju aai sim" aajem, "Ēwandam d̄enkha sim igwiata mag iekha naawai." ¹⁷ jPāran warag kh̄irjugjā chukhunaa dau khaugbamjōta th̄n̄m! Pāar kh̄irjug paraa naakhiin,

chi Aai i j̄eeujem diita ajapcha s̄ebahab, chi ph̄ir khāai. Mag sim ee s̄ewaita ag eem ph̄irjā agjō Ēwandam d̄en̄g pa s̄ebahab ajim. ¹⁸ Pāar iek ūchab mag "S̄i chi Aai i j̄eeujem deg nemchaain phaag nasād̄jō wau sim igwia nem wauju atarr wauba awiajā id̄eu mag sim" an̄m. "Pari mag nasād̄ gaai ofrenda sim igwiata nem wauju abarm̄n chadau ichiita waub khaba wauju aai sim" aajem. ¹⁹ jKhaugabnaan! jMagan pāragan chi nasād̄ khāijā chi ofrendata wajapcha s̄eb? Nemchaai ich appai chan wajaug chukhu simgui ajim; āba mag nasād̄ gaai aus̄iubaawaita wajaug aad̄ep s̄ebahab, Ēwandamau ich d̄enkha athaawai. ²⁰ Chi mag nasād̄ Aai i j̄eeujem degam igwiata nem wauju a simua chan āba chi nasād̄ igwiapai khaba, ag gaai chi ofrenda paa sim igwiapata iekha s̄ebahab ajim. ²¹ Maagwai chi Ēwandamag j̄eeujem di igwia nem wauju a iekha simujā s̄i mag chi di igwiapai khaba, Ēwandam igwiapata iekha s̄ebahab, mag degta Ēwandam s̄ejeewai. ²² Maagwai edjā igwia khāijā nem wauju a iekha simuan mag edjā igwiapai khaba Ēwandam igwiapata iekha sim, chi edjā Ēwandam khu juupjem aawai. Mag i khu juupjem igwiapa iekhaawai ich Ēwandam igwiapata iekha s̄ebahab ajim amag.

²³ jĒ, pāar Moiseeu ley phā p̄arr jawaag chi machnaan ag iek wajapcha ūrkhaajem aajem kh̄n̄n d̄i! Pāraun pāachdēuta Ēwandam na wajapcha nem wau n̄m awia, i paat agjō deeg pāach nemj̄ir bū dai-icharam gayampa Ēwandamag ofrendakha deejem: pārau an̄is eemjā deenaa comino eemjā deejemgui ajim. Pari mag n̄mta jūr mag ley Moiseeu phā p̄arr gaai ag khāai nem wajapcharam jaau simjō aju chan kh̄ir eejā paba aajemgui ajim. Pārau chan wir aig pāach khapeen d̄i agpierraanaa am dau aug khaug paraa n̄m d̄i ūchab Ēwandam iekta ogd̄ba ich jāg ūkha w̄n̄rraju aai n̄mjā kh̄irjuba aajemgui ajim, majā maḡmta ūrcha wauju aai n̄mta. Magnaan chad tagam nem pāachdēu wau n̄m p̄aba ich jāg dee w̄n̄rraju aai n̄m. ²⁴ jKh̄irjug chuknaan! Pāach pem aawai pāran dō dō n̄m d̄i s̄i pagatjōm khāijā dōbap̄imua pekaudam waumaaugau awi, ajapha s̄anaata doojerram. Pari jūr pekau pōm camellojōkhamta s̄i ūr̄p̄i n̄mjō n̄m chan pāar gaai mas khaba aajemgui a iekhajim amach kh̄ircha.

²⁵ jĒ, pāar Moiseeu ley phā p̄arr jawaag chi machnaan maimua mag ley wajapcha ūrkhaajem aajem kh̄n̄n! Pāach i aawai pāran s̄i pāach juagam nem ūr̄m chi memerkhōgpaita ūkhakha aju kh̄irju s̄ier-rjēem, mag memerkhōm ee khāijā dōbaawai Ēwandam dau na pekau waumaaugau awi. Mam̄ pāachdēu chikham nemdamjā pāach d̄enkha auna waragta phatkhojā nem pōm paarpam khōchkha th̄n̄m gaaimua pekau pōm n̄m chan isegba, ni Ēwandamag chugpaapi j̄eeujā kh̄irjuba s̄ier-rjēemgui ajim. ²⁶ jMoiseeu ley phā p̄arr wajapcha ūrkhaajem kh̄n̄n an̄mta khaugabnaan! Jāg thach khoopierr nem jā ūkhakha aajemjō, jJāg pāach thāarta nacha Ēwandamag ūribamma? Pārau magta am̄n chadau

ürpai khaba päär thäärpata wajapha wënerrajugui a jaaujim.

²⁷ 'Jē, päär Moiseeu ley phā pærr ajapcha ærkhaajem aajem khæn ag ley jawaag chi machnaan dūi! Pāran sīi ðor aukhertarr jēbdijōta sīsidæm. Sīi daauga-jārpai oowain wajapha jarnaa ooiṃ wau sīsidæm; pari mag sim ag ee ierr wa ookhiin, sīi maach inaa pa appaita thuphāau nænuidæm. ²⁸ Päärjā magta thūnaabah ajim: Sīi khīir eerpaawain ðor wajaauga thænæm; pari päär thāran khaibagauta sīi ār sīsidæm.

²⁹ 'Jē, päär Moiseeu ley phā pærr jawaag chi machnaan maimua mag ley wajapha ærkhaajem aajem khæn! Pāraun pāach magba næm amkhīir, warrgar pāach jōoin Ēwandam i jaaujerr khæn chadcha ðor wājāaun arr aawai agtha khīir eyaa wai wënærræm awia, am aukhertarr jā ūrjā sirppapiba warag nem ooiṃ wau sīsiu aajemgui ajim. ³⁰ Magnaa päär dæn, "Ih! maachta maar jōoinau mag Ēwandam i jaaumien kheechejerr jaar narr akhiin, marau chan am dēnjō mag maach jua paarmua dūi am khēchbakham" a iekhaajem. ³¹ Pari sīi pāachdēu mag næmuapai pārau pāachdēujā khaphæ naabá, pāach mag warrgar Ēwandam i jaaujerr khæn khēchmien chaainkha næm.

³² Mag akhæn chaain aawai īs pāachdēujā agjō aju-rauma mæ dūijā ajim amag.

³³ 'Khaibag, nemkhōr chi benen paraamjōnaan! Khanii päär jāg thænæmta khīmie durr wēbba peerdæbajupa. Päär chan peerdæbam. ³⁴ Khaphæ abat: Mua päär ee mæch i jaaumien pūiwiia khīirjug khaugkham khæn jā maestronaan dūi pūiju. Pari mag mua am pūibaawai āaur khæn pārau khēchpūiwiia āaur khæn sīi pakuls gaaijā bænnaa khēchmajū; āaur khæn pārau pænnaa pāach Ēwandam iek jaajem deg wøjā wæmajū; maagwai āaur khæn amach pær aupiba deeu phōbōr ee khāijā dær wënærraawai agpierr pārau am ēudee khoojem nem ēudeemjō ēkhaju.

³⁵ Pāach mag thænæm gaaimua, warrgar Abel thōotarr aigmua ewag pawiajā ðor Ēwandam na wajapha dur-rarrta khēchmatarr bag ārtarr thum jōoi Zacarías Berequías iewaa Aai i jēuejem deg thōo naawai bag ārtarrpa Ēwandamau thum pāach gaaita thæpūiju. ³⁶ Cha mæ iekha chiræm iekha warrgarwe pāach jōoinau maagjerran pāach chi īs ewagam khæn gaaita pajugui ajim, pāachdēujā amau nem waaujerrjōta wau naawai.

Jesuu Jerusalén phōbōr ūpærtarr

(Lc 13:34-35)

³⁷ Mag Jerusalén phōbōr ee Aai i jēuejem deg simua ūpærmamua magjim: 'Jē! iAay, Jerusalenpien! Pāraun chadcha warrgarweta Ēwandamau ich i jaaumkhīir chogpūi næm khæn jā kha khōchkhaba, warag mokoujā bar wai næmua khēchpūimaajemgui ajim. Biek kharpan mua pārag jaajeejimgui ajim, āthāræ wæirau ich chaaindam thumaa ich ich eegar thoor wai juupjemjō päär thæa wai chitaag. Mamæ magtarrjā pāachdēuta bænrrjā mag khōchkhabajerram. ³⁸ Jāgtarrau nau pārau oomaa abarju. Nau mæ mæg chitæ awia

petaawai päär sīi di pariim ee wouchnaan phēpæba-jēmjōta pāach appai næisijugui ajim, khaigpærjujā chukhu. ³⁹ Magbarm aigmua tag pārau mæ oobam ajim. Pārau mæ oojuun, āba ya pāachdēucha deeu mæ urum oowi, "Ūuchata Ēwandam pua pæch jūrr pæch Chaai maar athee Reikha pūibarm" anæm aigta deeu mæ oojugui ajim.

Aai i jēuejem di ðrau pogueupūiju Jesuu jaautarr

(Mr 13:1-2; Lc 21:5-6)

24 Jesuu Aai i jēuejem deg mag ðrag nem jaau sīi awia öbërbaadeeu mag chi Aai i jēuejem di ig iyū næmuata marau irig jaau naajim, di pōoma sīi joothæthæd èu dænæm. ² Magbaawai ichdēu marag magjim:

—Pārau jāg di wajapha èu dænæm oo naabá. Jāg thænæm chan mok pör ābjā ābam ūr ich jāg ajapha joothæthæd sīerrabam. Jāg thænæm sīi thumaa ðrau pogueupūijuuta jāg dænæmgui ajim.

Ēwandamau maach i agkhaimæ paawai nem oomaju jaautarr

(Mr 13:3-23; Lc 21:7-24; 17:22-24,37)

³ Mag Aai i jēuejem degmua öbërwi èrēubaadeeu jūrr Olivo durrsīig wētjim. Maimua barwi maar na jup-baimaawai maach chi khapeenjā dūi i bigaau ohood aimajim. Maimuata marau irig jēu naajim:

—Jāagwaichata mag pæchdēu jaau simjō mag Aai i jēuejem di pogueupūijuma? Maimua mag pæ deeu bēeju anæmjā, çkhan gaaimuata mag pæ deeu bēeju dakpapakhamjā marau khap ajuma? anaajim.

⁴ Magbaawai jaubaadēmua ichdēu marag, —Khīir khaphæ aajeet keena; oob chikhamnag ædæraa pāach khūgurrpimiet ajim. ⁵ Mæg atag paawai ðor pōm sīi chikham khūgurm khōchgau amach iekpai mæ iek gaai thæwia, "Mæta ag Cristoou Ēwandamau pūiju aajerr" a iekha nærrjēe aju. Mag nærrjēem gaaimua ðor pōm khūgur aumaju ajim. ⁶ Juurhi phiidæju theeg ja-jaaukhamjā pārau ūrjugui ajim. Mamæ pāachdēu mag ūurwai oob jāphierrmiet. Ichiita jerrba chadcha ich mag aju. Magjup mamæ ma chan agtha Ēwandamau päär i agkha næm khabamgui ajim. ⁷ Magbaadēmæn durr mæg wējōm ee durr chaauram khæn dūi wër-bæphōo aadēju, amachta jūrr chikham khāai ūrpai am khōchgau. Magbaadeewai jādau theeg aadēm dūi æur theegjā duuimaju, durrierr. ⁸ Pari mam-agkhamæn maan sīi warrpem jōoirau ðor dau aug waupi simæugui ajim.

⁹ Ya magbaadeewai päär chi mæ iek ūkha durrum khæn thethemnaanau pænnaa amachjōm khænag päär pær deemaju, päär dūi amachdēu ampierr amkhīir. Mag pær deebaa päär gaai mas waunaa päär thōojā thōomajugui ajim. Mag næm dūi īchab thumaam khænau päär oomappa aju mæ iek ūkha durrum gaaimua. ¹⁰ Mag jaar paawai ðor pōm mæ iek ūkha thænarr amachdēu ūkha narr iek isegwi deeu ewag wētju, warr amach narrjō. Magbaadee wir aig amach eepaijā chikham oomapnaa wir aig chikham

thōomaju ajim. ¹¹ Ēwandam iita jaau nem anem khæen khapaana öbërdëtkhaju. Pari mag thænem sīi ðor khūguraagpaita mag wënerraju aawai ðor pöm khūgurmajujā jaaujim. ¹² ¡Aay, mag ed gaaita nem khaigbam pōmaata thænëisijupa! Ya mag nem khaigbamta ũrpaai aadeewai ðrau amach khapeen kha khōsi aajerjā tag khōchkhaba aphōbaadēju. ¹³ Pari warm khæen mag thænem ee, ũu ichdëu mæ iek ũkhatarr gaaita ogdëba khërëm wounan ũu peerdøjuguajim. ¹⁴ Ēwandamau mæg durr i agkhaju nawe, durrierr thumaam khæenag mæg iek wajapham ðor peerdë aaujem jaadubju. Mag jaauaawai thumaam khæen ũrbaawain chadau warre ich Jōoirau mæg durr jua khëgkharëiju a jaaumajim.

¹⁵ Mag ich Jesuu jajawagmamua magjim: 'Khīir eyaa abat, Ēwandam i jaumie Daniel khararrau phā pæarr gaai jaauwai Aai i jëeujem deg ierr ich Ēwandam sīe-jem aarcha ögkhaba dubwi äbmua parhooba ichdëu am aig aju jaautarr. Magtarr aawai chi ũr nem khæenau wajapha khaphæ abat ajim: chadcha Danielau jaautarrjō woun äb chi khaigbamta Ēwandam awi ya Aai i jëeujem deg sīeichëm oobaawai ¹⁶ mæg chi Judea durr nem khæen warag pabü ee durr dapag ee dërbat ajim. ¹⁷ Maagwai ich dihëu ũr ũgthaa khāijā sim khai, oob ich nem awaan awi ierrag mam. ¹⁸ Wa magba di chaur ich phidag ee khāijā sim khai, oob tag degag mam, ich khajūajōm khāijā awaan awi. ¹⁹ Mamæ jë, ap-durr mag jaar æin jōor khithëem khæen maimua ar sīi chaain daumeraa wai khithëem khæen! ²⁰ Edau khōrgkham ee wa jua ũi nem ed khāijā pāach mag dau aphaæ dër wënerram ugua, Ēwandamagta jëeu durruu abatgui ajim. ²¹ Mag jaar mag wajapha ðor dau aug waujujō chan mæg durr ompaatarr aigmua ewagjā mag ooba, ni mag dichtarr khurjā agjō chan dau aug waubajuguajim. ²² Mag Ēwandamau ðor dau aug waubaadëm idëu ich mag sīukhiin, ðor äbjā peerdëbaju. Mamæ ichdëu jër auwia ich iek ũkha durrum khæen ichdëu khōsi phë wai sim gaaimua, irua ich mag wai sīi abajuguajim.

²³ 'Mamagkham ee äbmua khāijā pāachig, "Oobat, chamæuta warrgarwe Ēwandamau pëiju aajerrauwai", wa magbam khai, "Pāadë oobat, ar sī; jāata aruawai" aawai oob ũkhamiet. ²⁴ Mua mag chiræmun, amach iu-paita amta Ēwandamau pëijim anem khæen dëi Ēwandam i jaumien anem khæen khapan sīi sëukha chikham khūgur wënerraju aawaita mag chiræmguajim, khap amkhīir. Makhænaun chadcha Ēwandamauta amach pëijim amkhīir, ag na ðrau ooba aajempa ðor dauderaa wau wënerraju. Mag nem wau wënerræmua ich Ēwandamaucha jër auwi ich iek ũkhapi autarr khæenpa khūgur ëkhaju ajim. ²⁵ Chadcha magju aawai ag nawe khap amkhīir ya mua pārag jaau chiræmguajim. ²⁶ Ya mag khaphæ naawai äbmua khāijā pāachig, "Ōor maba aajem aarta sim" a jaauwai oob aar oon wëtmiet ajim. Wa magbam khai, "Mæg simta ich oopiba sim" a jaaaukhawiajā oob ũkhamiet ajim. ²⁷ Mæch chi Emkhooi Iewaa bëewain, thumaam khæenauta mæ oojuguajim, ich jäg edau öbeerjem

garmua ed burjemæg sīi pagthæm dau phër jëer athaawai edjā thum arar atham oojemjō. Magua ðrau mag pāachig ya barbaichëm a jaauwaijā oob ũkhamiet ajim. ²⁸ Pārau khaphæ nem, nemmī sim aig äkōs ich khīrau jupcheejem. Ich agjōta abajup ajim ũchab muajā mæch iek ũkha nem khæen dëi; am phë arraag mæch bëem ed am aigta dau daau urum thumaam khæenau mæ oojuguajim a jaaumajim ich Jesuu.

Jāga Emkhooi Iewaa deeu bëeju aajë

(Mr 13:24-37; Lc 21:25-33; 17:26-30,34-36)

²⁹ Mag jajawagmamua ũchab, 'Mag ich Ēwandamau wajap ðor dau aug waupiwi ya tag magba aadëm ee, mæg äsdawam edau khījugui ajim. Magbaawai edau chi edaramjā araraa wæw jërba warag khībaadëm dëi phīdagjā edjā eemua sīi khūijuguajim. Magbaawai edjā ee nem sīsidæmjā sīi parhooba amach nænëid arr chaurta aaidë jōrrjëe thænëisijuguajim. ³⁰ Magbaadëm eeta edjā eejā mæch chi Emkhooi Iewaa urum dauchach dawaa oopijuguajim. Mag oowi durrierram khæen jāphierr nem iekhau icharaucha bīe næmu-ata mæch chi Emkhooi Iewaa nem jua theeg thumaam khæen Pörkha urum oojurau. ³¹ Mag urumua mæch chognaanag nem jëbag churo iekjō trompeta sirpijugui ajim, mag sirbarmua mæchdëu jër auwia mæch iek ũkhatarr khæen thumaa durrierram khæen äbam aig biirdë awaag.

³² Mag jaaumamua ich Jesuupai, 'Khap amkhīir pārag jaaukhimgui ajim: Pārau khaphæ nem, mæg Israel durr igo bë jāga aajë. Ya jāata khër khukhuur aadëmæn thumaam khæenau ya chadcha dōchæumie burru dakpapakham aajem. ³³ Ich agjōta ajuguajim ũchab mæch chi Emkhooi Iewaa bëeju gaai paawaijā. Cha mæchdëu jaau chiræm thum ich ag ee öbëbërgmam pāach daúa oobaawai khaphæ abat, ya mæch chi Emkhooi Iewaaajā deeu bëeimæw chiræmguajim. ³⁴ Mua pārag mag Aai i jëeujem di ðrau pogue-urëiju a chiræmun, cha ðor thænem khæen khëchju nawe cha mæchdëu jaau chiræmjō thumaa chadcha ajuguajim a jaaujim. ³⁵ Edaujājā mæg jëb dëi thum chukhu aadēju, mamæ cha mua pārag jaau chiræm chan sëukhaawai khabam. Jāan thumaa ich ag ee öbërbjugui ajim. ³⁶ Mamæ mag mæ bëeju ed chan ni äbmuaajā khaugbam. ũgthar Ēwandam chognaanaujā khaugba, ni mæchdëujā khaugba, äba ich mæ Ayaupaita mag mæ bëeju orajā khaphæ simgui ajim, ich Jesuu.

³⁷ 'Jōoingar Noé khararr jaar dōädau ðor öpäiawai thænaajerrjō thænaaju ũchab mæg atag mæch chi Emkhooi Iewaa bëe nem jaarjā. ³⁸ Jōoi Noé sim jaar mag dōäd pöm bëeju nawe, agtha ðor phiestajā wau-naa, thachjā khōnaa, dōjā dönaa, sīi jua pær khodthænaajim, bëurrjā amach öjujā khīirjuba. ³⁹ Mamæ am mag onee bëurrjā amach chig ajujā khīirjuba nem ee, dōäd pöm bëewi, jëb ierrpawi, thumaa ödubjierram. Mæch chi Emkhooi Iewaa bëe nem jaarjā ich agjōta ajuguajim. Amau bëurrjā amach chig aju khīirjuba nem ee, dëgölp mæw dænæwuchëju a jaaujim. ⁴⁰ Mag mæ pierrum dëicha emkhooi numí pabü ee amach

phidag ee naaju: mag numí n̄m eem āb mua arrwi āb werp̄ajugui ajim. ⁴¹ Ƨ̄inǰā īchab numí ābam molin gaai ba naaju: mam̄ mua ābpaī m̄ch d̄i arrwi ābakhai werp̄ajugui ajim.

⁴² P̄arau m̄ p̄āch P̄orkha barchēju ed būrǰā khaugba naawai p̄āchǰā agǰō th̄bagkham uguata muan p̄āragan, wajapha kh̄ir khaug n̄isit a chir̄m̄gui ajim. ⁴³ P̄arau khaph̄ n̄m, ābmua kh̄iǰā ich di aig nem īǰm̄ienau nem īǰgkhaan bēju ora khaph̄ akhiin, kh̄iǰā kh̄iiba ich mag dau phug ēju Ƨ̄d̄ur̄ ich nem īǰgkhap̄iba. ⁴⁴ Magua muan p̄āragǰā ich agǰōta, ajapha kh̄ir khaug n̄isit a chir̄m̄. P̄arau āb-muajā m̄ bēju ora khaugba n̄m. P̄arau m̄ da bēe-bajup̄ii n̄m ee, m̄ch chi Emkhooi Iewaan dēǰōlp̄ d̄n̄n̄uchējugui ajim marag ichdēucha jaaumamua.

Chi chogau ichig nem jaau p̄arr thum wautarr
(Lc 12:41-48)

⁴⁵ Mag jajawagmamua īchab ich Jesuupai deeu ich bēe n̄m ora jāga naaju aai n̄m khap amkh̄ir awi magjim: 'Khanim nemǰō patr̄on āb simua ich chaug maagpaawai ich chog āb sim̄g warm kh̄n̄ p̄orkhap̄-inaa ich maḡgpai ich nem thumaa jaau p̄abajēm.

⁴⁶ Maimua mawia mam̄ s̄i awia deeu bēewi ichdēu jaau p̄arrǰō phidkha sim oobaicheewai, ǰmag jōoi ich chog d̄i onee sim d̄i chi chogǰā onee abaju khai? ajim. ⁴⁷ Mag ajapha phidkha sim oobaicheewai jōoirau warag ich nem thum maḡgta th̄s̄ēp̄ūijugui ajim, ich dēnǰō khap amkh̄ir. ⁴⁸ Mam̄ magba, mag ichig nem jaautarrǰā ich ōdegpai "M̄ patr̄on chan da bēebam" awi ⁴⁹ nem khaibag ich khapeen j̄urr ich jua eegpai d̄i ichdēu ampierr anaa, nagǰā ichdēu dōm aig dōnaa, thachǰā ichdēu khōm aig khōm̄n, ⁵⁰ chi dik̄n̄ būrǰā irua n̄ba sim ee pierrwai, mamagkham oobaichee, j̄urr ichdēu warm kh̄n̄ d̄i aajerr kh̄iǰā i gaai athu-ucha w̄naa, phidag eemuajā barp̄ūinaa, chi khaig-bacharam kh̄n̄ d̄i āba s̄iujugui ajim. Magbaawai gaai machgau icharaucha biemamua i agāa agāa abarjugui ajim. Magnaa maachigta, Maguata p̄arauǰā m̄ deeu bēju khaph̄ naawai mag ichig nem jaau p̄arr thum wau s̄ierrǰōta aju aai n̄m̄gui ajim, p̄āch khapeen d̄i, ich jōoirau khōsimǰō.

Daupen diez narr ag nem īgkhaa

25 'Mag Ēwandamau m̄g durr i agkham ed ichdēu auju wa auba kh̄iǰā isegju kh̄n̄n̄, biek āb daupen diez narr kh̄n̄n̄ ōor jua p̄r n̄m phiesta ee wētaag chi jua p̄rju emkhooi n̄ narr kh̄n̄jōta n̄m̄gui ajim ich Jesuupai. Makh̄n̄n̄ daupenau m̄g-ta ajim aajem: Amachdēu ya chi jaai paju urum a ūr-baawai agdauǰō amach lāmpara panhapha i kh̄irp̄hee wētju aadējim aajem. ² Mam̄ mag kh̄irju narra cinco-paita kh̄irjug khaph̄ naajim aajem, maimua agǰō cinco s̄i kh̄irjug chukhumǰōta s̄isid ajim anaabá. ³ Mag kh̄irjug chukhumǰō narr kh̄n̄n̄auǰā amachpierr amach lāmpara arrjierram aajem. Mam̄ mag arrtarra chi aceite ōbaadeewai deeu ag ee choo awaag awi kh̄iet chi aceite p̄ arrbajierram aajem.

⁴ Pari chi kh̄irjug khaph̄ narr kh̄n̄n̄naun chadau amach lāmpara panhapha wētum d̄i īchab kh̄iet amach pipied deeu boteedeg aceite p̄kha arrjierram aajem, ōbaadeewai deeu ag ee choo awaag awia. ⁵ Mam̄ mag chi emkhooi da bēeba aawai, n̄ n̄n̄ awi daphōgkhabaadee kh̄id̄tkha phōbaadējim aajem. ⁶ Mag am kh̄id̄tkha th̄n̄m eeta, ya edacha pama-mua, "Ya p̄arau n̄ narr wounan urum; phiid̄tkha-bath̄ü i kh̄irp̄hee oon maag" ajim an̄m ābmua. ⁷ Magbaawaita phiid̄tkhaw̄i apuraa amach lāmpara kh̄ir khaug n̄rr̄jēe aadējim anaabá. ⁸ Magbaawai mag cinco kh̄irjug chukhumǰō narr kh̄n̄n̄au ū amach kh̄ai kh̄irjugdam paraa narr kh̄n̄n̄ag, "Keena, p̄āch aceitedam eem marag b̄chkhun choo deebat, ya maar lāmpara thōogpam" ajierram an̄m. ⁹ Pari magbaawai chi kh̄irjug paraa narr kh̄n̄n̄au amag, "Marau p̄rag deebamgui" ajierram an̄m. "Marau p̄rag deekhiin, p̄m deeba aawai, p̄arrǰā waurwi maachǰā waurju. Mag kh̄ai chi peerjem di aar mawi p̄āch athee p̄r athamit" ajierram an̄m amag. ¹⁰ Amachig magbaawai amach athee aceite p̄r awaan ērēbaadēmich, amau n̄ narr emkhooi barchējim aajem. Mag barchēwi oochewai ich d̄i dubaag ū kh̄ir khaug narr kh̄n̄n̄au ū ich d̄i wai dubjim aajem, ich jua p̄rju aar. Mag phē wai dubwi chi puertdijā p̄h̄ar s̄iujim aajem. ¹¹ Maimua ag khur n̄n̄ awiata mag cinco amach lāmpara athee aceite j̄uraan wētarr kh̄n̄n̄ bēewi, "Señor, Señor, maar weeu athá, ya maar bēe-jimgui" ajierram an̄m. ¹² Pari magbaawai chi emkhooirau, "Mua p̄ar khaugba chit̄m. Mua dubpibamgui" ajim an̄m.

¹³ Mag nem īgkhaadam jaauwi deeu marag magjim: 'P̄arrǰā daupen kh̄irjug chukhu narr kh̄n̄n̄jō daauga-j̄ar th̄bagkhamapha n̄m khai, daukhananaa kh̄ir khaug n̄isit. P̄arau m̄ch chi Emkhooi Iewaa bēju ed-jā khaugba, ni chi orajā khaugba n̄m. M̄n̄n̄ dēǰōlpta barchējugui a jaaumajim marag.

Ābmua ich chognaanag phidkhamkh̄ir phatkhon dee p̄atarr
(Lc 19:11-27)

¹⁴ Mag jaaumamua deeu ich Jesuupai magjim: 'M̄ch-ta m̄g durr gaai chi P̄orkha pierrum ed m̄ch athee wajapha phidkhaajerr kh̄n̄n̄ag amachpierr nem wajapham jigjuun, ābmua ich piyonnaan d̄i arrǰōta ajugui ajim. Mag ich piyonnaan d̄i m̄gta ajim aajem: Mag wounau deeu durr maagpamua ich piyonnaan ābam aig th̄rkhanaa ich phatkhou phidkhamkh̄ir amag jaau p̄ajim aajem. ¹⁵ Ābakhaig phatkhon cinco mil deewi, ābakhaig dos mil maimua ābakhaig mil deejim aajem, ichdēu oowai ū amachdēu phidkhamajupierr. Mag amachpierr phatkhon jigp̄ūiwi petajim aajem. ¹⁶ Mag i petaawai chi piyón mag cinco mil autarrau ag phatkhou phidkhabaadēwi ag ūr deeu cinco mil gan aujim aajem. ¹⁷ Maimua ābakhai dos mil autarraujā agǰō agua phidkhaw̄i deeu ag ūr dos mil gan aujim aajem. ¹⁸ Mam̄ ābakhai milpai autarraun mawia, jēbdi khōrnaa warag ag ee bēp s̄iujim anaabá.

¹⁹ Maimua ag khur n̄w awia deeu bëejim aajem, chi phatkhon pap. Mag bëewi mag ich maagpamua phatkhon jigtarr autarr kh̄w̄n deeu th̄rkh̄w̄ip̄ijim aajem, kharrchata agdaujō ganmajī a khap aag. ²⁰ Nacha chi cinco mil autarr bëejim aajem. Mag bëewi ag ̄r ichd̄eu cinco mil gan autarr chi papag deech̄ewia irig, “Señor, pua m̄w̄g cinco mil werp̄arrau ag ̄r mua agjō cinco mil gan aujim; cha kh̄̄m p̄ phatkhon” ajim an̄m. ²¹ Magbaawai chi patrōn jōoirau irig, “̄u kh̄̄m̄gui” ajim an̄m. “P̄ chadcha piyōn wajapham̄; pua mua jaautarr thum agjō abarm. M̄g phatkhon p̄m khaba deetarrau pua jāgbarpī, jāgtarr j̄rr mua p̄w̄g warag ̄r deekhim̄gui” ajim an̄m. Magnaa irig, “Ierrag dubwia m̄ d̄i onee abá” ajim aajem. ²² Mag khur dos mil autarr bëewi maguajā agjō, “Señor, pua m̄w̄g dos mil deetar ̄r muajā agjō dos mil gan aujim; cha kh̄̄m p̄ phatkhon” aich̄ejim an̄m. ²³ Magbaawai chi patronau maḡḡjā, “P̄jā chadcha piyōn wajapham̄; pua mua jaautarr thum agjō abarm̄gui” ajim an̄m irig. “Phatkhonam̄ p̄m khaba deetarrau pua ̄u jāgbarm̄ khai, ag j̄rr mua p̄w̄g warag ̄r deejugui” ajim an̄m. “Jāgbarpī p̄jā ̄chab ierrag dubwi m̄ d̄i onee abá” ajim aajem maḡḡjā agjō.

²⁴ Maimua milpai autarrjā bëejim aajem. Pari magua chan warm kh̄w̄n d̄enjō phidkhawi gan auba arr aawai s̄i warag, “Señor, mua p̄ khaph̄ chit̄m̄gui ajim an̄m, p̄ ̄or d̄i atcha s̄ierr̄m. Mua p̄ phatkhonau phidkhawi gantarr akhiin, pua s̄i chi ̄r̄m m̄ jua eem khecheu aukham̄gui” ajim an̄m, “p̄ d̄n s̄i chikham̄ jua phithur atarra p̄ch d̄enjō aajeewai. ²⁵ M̄chd̄eu mag khaph̄ chitaawai, p̄ phatkhonau m̄ phidkhaba, warag mua j̄b eeta b̄p s̄iujim. Magtarr aawai cha sim̄gui” ajim an̄m, “p̄ phatkhon p̄chd̄eu werp̄atarrpierr.” ²⁶ Magbaawai chi patronau irig, “P̄w̄n p̄chta khaibagnaa khus̄eg s̄ierr̄m̄gui” ajim an̄m. “Pua m̄ ̄or d̄i mag chit̄m̄ khaph̄ sim̄ta, ²⁷ j̄gwi m̄ phatkhon warag banco ee deen mabajī” ajim an̄m j̄rr irig, “m̄g m̄ch barbaicheewai ̄r̄wpai b̄au sim̄ ooch̄em̄kh̄ir?” ²⁸ Magnaa aig narr kh̄w̄nag warag mag mil wai s̄ierr̄ i jua eem khecheunaa j̄rr diez mil wai s̄ierragta deepi jaaujim aajem.

²⁹ Mag nem īgkhaa jaau öwia ich Jesuu magjim: ‘Ich agjōta s̄iebahab ̄chab Ēwandam athee nem wau n̄mjā. Ar Ēwandam athee nem wawaag nem par daúa ooba aajem kh̄w̄n d̄ein irua ich garmuajā ajapha aju, amau chokhōḡba i athee nem wau naawai. Mam̄ mag nem waumapha n̄m kh̄w̄n d̄i chan magba, ichd̄eu amag nem deetarjā warag am jua eem khecheu aumaju. ³⁰ Magnaa, Mag chi patronau chi khus̄emie d̄i arrjō, amach kh̄ircha am serbiibag ph̄naa kh̄ichag ee barkh̄w̄ipi jaaujugui ajim, mam̄ta am gaai wajaug bëemkh̄ir.

Mag irua kh̄ichag a s̄ierran kh̄imie durr igwiata mag s̄iejim.

Jāga aju khai ̄or d̄i Ēwandam Iewaau ich bëem ed

³¹ ‘M̄ch chi Emkhooi Iewaata ügtharmua m̄ch chognaan angelnaanau p̄w̄r thuur bëem edan, m̄chta chi Rey aawai m̄ch khu juupjem wajappa sim gaaita jupch̄ejugui ajim, ̄or d̄i m̄chd̄eu khap nem wawaag. ³² Magbaawai ̄or durrpierram kh̄w̄nta thum m̄ch chognaanag m̄ch aig ph̄e au bëepiju. Mag thum āba biird̄ubaicheewaita oveja th̄w̄jem pas-torrau chi ovejanaandam amach ag apha kh̄iet paanaa ch̄ibjā agjō amach ag apha kh̄iet paajemjō ajugui ajim, ̄or d̄i.

³³ Mag jaaumamua ich Jesuu i iek mag ed ich d̄enkha n̄m kh̄w̄nta ich juachaar gar th̄rkh̄w̄inaa j̄rr khaigbam kh̄w̄nta kh̄iet ich juaw̄e gar th̄rkh̄w̄imaju aajem. ³⁴ Magnaa mag ich juachaar gar n̄m kh̄w̄nag ichta Rey aawai ichd̄euta amag, “P̄ar, m̄ Ayau ̄u abarm kh̄w̄n, ierrag dubbat m̄ d̄i jooba w̄n̄rraag” aju anaabá. “M̄g durr ompaa n̄we m̄ch Aai d̄imua p̄rag nem deeu atarr īsta chadcha m̄ Ayau p̄achigcha deegpam̄gui” aju an̄m, “p̄achd̄eu m̄ d̄i ̄u atarr j̄rr.” ³⁵ Magnaa amag, “P̄rauta m̄ j̄sōo j̄ed̄ khitaawaijā ̄u m̄w̄g thachdam deejerram̄gui” aju anaabá; “öbichaaga th̄naawaijā ̄u m̄w̄g dōdam dōpijerram; m̄ch maba aajem kh̄w̄n ee chitaawaijā p̄rauta p̄ach aig j̄eramkh̄ir ̄u m̄w̄g didam jaaujierram̄gui” aju an̄m; ³⁶ “khaj̄udam chukkhu chiraawaijā p̄rauta ̄u m̄w̄g deekh̄erjierram; m̄ mor mas chiraawaijā p̄rauta ̄u m̄ oothurjierram; cárcel deg preso chiraawaijā agjō p̄rauta ̄u m̄ oothurjierram̄gui” aju anaabá ich Jesuucha, am kh̄ir j̄senkha iekhamamua. ³⁷ Mag amachig magbaawai mag i juachaar gar n̄m kh̄w̄nau j̄rr irig “Señor, j̄āgwai mag p̄ j̄sōo khit̄m̄ marau p̄ j̄ogjī?” a j̄euju anaabá, amachd̄eu i kh̄ircha ooba aajerr̄ aawai. “j̄āgwai mag p̄ öbissi khit̄m̄ oobaawaijā marau p̄w̄g dōdam dōpijī? ³⁸ P̄ iek mag maach aig j̄eramkh̄ir marau p̄w̄g maach dijā jaunaa khaj̄udamjā chukkhu aawai deejeejim an̄m, j̄ma j̄agwai ajīma?” aju an̄m. ³⁹ “P̄ iek mag p̄ mor mas s̄iawaijā marau oothurwi, cárcel deg preso s̄iawaijā agjō marau p̄ oothurjim an̄m, j̄ma j̄āgwai ajī, marau p̄ ooba aajerr̄ta?” aju anaabá, j̄rr irig amach garmua. ⁴⁰ Magbaawai deeu ich Jesuu amag, “P̄rau chadcha m̄chcha chan oobajerram, pari p̄rau j̄g dau apha khith̄e arr kh̄w̄ndam dau aug khaugwi am d̄i j̄gtarr aig, m̄chchata dau aug khaug n̄mjō naabajieb” aju aajem amag.

⁴¹ Warm kh̄w̄nag mag iekhawi ichd̄eupai j̄rr mag chi khaigbam kh̄w̄n ich juaw̄e gar n̄m kh̄w̄nag, “j̄ōpai m̄ aigmua chawag ̄r̄ebaad̄et” aju an̄m. “P̄ar m̄ Ayau chi maldisem kh̄w̄n aawai p̄ad̄eu kh̄imie durr mepeer ich chognaan d̄i s̄iemkh̄ir wautarr aarta ̄r̄ebaad̄et” aju an̄m, “ōtdau uu w̄jōm th̄ōjā khaugba ich mag s̄ierr̄m ee naaimaag.” ⁴² Mag iekhamamua ̄chab amag amach kh̄ircha, “P̄rau chan m̄ j̄sōo j̄ed̄ khitaawaijā m̄w̄g thachdam kh̄ōpibajerram; öbichag khit̄mjā maachig, ‘Cha kh̄̄m dō-

dam döju khai' abajierram" aju anəm amag. ⁴³ "Öor mæch khaugbam khænn eemjö phæurdæ chitaawaijã pãrau mærug didam deebajierram, pãach aig jëermkhîir. Khajüadam chukkhu daaupamaa aawaijã put sördamjã deeba; mor massi chiraawaijã mæ oon wëtba; ni cárcel deg chiraawaijã mæ oon wëtbajier-rangui" aju anəm amag amach khîircha. ⁴⁴ Pari amachig magbaawai jürr amau irig, "Señor, zjãagwai mag pæ jäsöo öbissinaa pæch maba aajem eeta jëerju dijã chukkhu khitəm marau bëurjã pæ asekasbajï?" aju anəm. "Zjãagwai mag pæ khajüadamjã chukkhu daupamam marau pæ oojï? Zjam mag pæ mor massi marau oojï, wa cárcel deg sim khãijã marau pæ oon wët-bajï?" aju anaabá, amachdëu magbajim amkhîir. ⁴⁵ Pari ichig magbaawai, makhænnagjã irua magju anəm: "Chadcha mækhænn wounaan dau aphæw wënærraawai pãrau bëurjã am dau aug khaugba arran, jãan mæchchata pãrau dau aug khaugba nəm khabajieb, am mæchdëu pëwiata jãg wënærrarr aawai" aju anəm tchab amachigcha.

⁴⁶ Maimua ya äbmiecha iekha oogpamua maar dakhîir, 'Muata mag iekhabarm khænnan khîmie durrta wëtjugui ajim, mamta ich mag dau aphæw wënærraag. Mamæ öor wäjäaun mag mæch juachaar gar atham khænnan, mæch düita ich mag iuu nëisijugui ajim, ich mag wënærraag.

Jesús pær awaag ibëptarr
(Mr 14:1-2; Lc 22:1-2; Jn 11:45-53)

26 Jesuu mag mæg atag deeu ich bëeju khap amkhîir mag jaau dichtarr khur, maach ich düi ogdæba wënærraajerr khænnagta deeu magjim ich ig-wi:

² —Pãrau khaphæ nëmguui ajim, mæigmua khãai numi nəm ee phiesta Pascua burru. Mæg phiesta eeta örau mæch chi Emkhooi Iewaa pær deejugui ajim, pakuls gaai meerphë thöomkhîir.

³ Ya mag phiesta burru khãai numpai waur nəm ee, phadnaan chi pörkha nəm khænn jöoin chi thier-naan düi äba biirdëjieram aajem, phadnaan thumaam khænn pör Caifás di aig. ⁴ Mag äba biirdëttarran, Jesús imeraa pær auwi thöörpüyaag äba ibëpaag ajim anəm. ⁵ Mamæ mag i thöörpüyaag êkha nəmta amachdëupai deeu, —Öor pöm mæg thænəm meeukhapimaugau, mæg phiesta ee chan i chig aba, phiesta dichtarr khurta thöörpüjugui ajierram anəm.

Uirau Jesús pör ee jügdeeu chootarr
(Mr 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶ Mag nəm ee Jesús woundam Simón anəm di aig sfejim, Betania phöbör ee. Ich mag Simón anëmpai ibæur wauwi "phie paraa khitar" a thëurjeejim. ⁷ Mag di aig mes gaai i thach khö oo simta, hæi äb jügdee didam durrkhudau alabastro anəm dën boteedidam wau khitəm düi dubchëjim. Mag jügdee nem parhëpaaga sierrəm. Mag waibëewi Jesús pör ee sji choopüichëjim. ⁸ Mag i pör ee choobarüim oobaawai maach chi Jesús düi wënærrarr khænn ee äaur khænn

mæ khapeen meeukha phöbaadëwi, —ZKhantheeta jãg jügdee parhëpagkham sji är choobarüima? ajierram, ⁹ nem parhëpag përpüwi ag phatkhou nau dau aphæm khændamag üu nemdam au deeu äb sierrtä.

¹⁰ Mamæ am mag iekha nəm ich Jesuu ür sierr aawai, —ZKhantheeta pãrau chikham khîir naaupi nëma? Irua üta jügdeeu mæ pör khooi siëbahab ajim amag.

¹¹ Mæg eegar dau aphæw khithëem khænnan pãrau ich jãg pãach düi oo wai wënærraju, mamæ mæ chan tag pãar khîir chitabamgui ajim. ¹² Mæg hæirau jügdeeu mæg mæ khooibarmæn maach jöoin i aawai maach meeunau aajemjö mæ aukhëru edam athee ag nawe ya mæ kha phuur sim khabahab ajim. ¹³ Cha mæ iekha chirəm iekha mæg atag pawiajã durrierr Ewan-damau öor peerdæajem iek jaau wënærrəm düi tchab mæg hæirau mæ düi mægbarmjã jaub khaba jaaujugui ajim. Mag, ooba arr khænnaujã tchab i iigjeeju a jaaujim ich Jesuu.

Judaau Jesús përtarr
(Mr 14:10-11; Lc 22:3-6)

¹⁴ Maach i khapeen i düi doce ogdæba wënærraajerr khænn ee äb Judas Iscariote a thër sierrau phadnaan chi pörnaan aar mawia ¹⁵ amag, —Mua pãachig Jesús pær deebaawai, zpãrau kharr mærug phag næ? aimajim aajem.

Magbaawai amachdëu, —Marau pærug treinta piezas deejugui ajim anaabá.

Magbaawai chadcha ich magëm gaai i ëugar i përpüijim anaabá. ¹⁶ Magtarr aigmua Judaan sji äba phadnaan chi pörnaanag Jesús pær deeuuta êkha nærraajeejim.

Äbmiecha Jesús ich khapeen düi thach khötarr
(Mr 14:12-25; Lc 22:7-23; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-26)

¹⁷ Maach jöoin i aawai pan levadura chukhu wauwia khoojem ag seman ee ya warrpem khãai äb äspa ëebaadëm ed maach ich düi wënærraajem khænnauta marau ich Jesuug, —Zjamta nemkhoo jaram ovejadam thöonaa khö næ? a jëeu naajim, khap aag.

¹⁸ Mag ichig jëeubaawai ichdëu marag, —Jerusalén woun äb sim aar ërëubaadët ajim. Maimua magüg mua jaaupüi chirəm abat: "Ya mæch thöju gayaa pamaawai, pæ di aigta nemkhoo jaram ovejadam wauwi pãar düi äba khöm khösi chirəm" abat ajim chi wëtju khænnag.

¹⁹ Magbaawai chadcha ichdëu jaautarrjö, maar khapeenau wëtwi, ichdëu jaaupütarrjö jaauwimawi, i na mag nemkhoo jaram ovejadam wauwimajierram.

²⁰ Maimua ich ëudee ökharta bëewi, ya khisu aadëm ee maach doce i düi wënærraajerr khænn thum äba i düi thach khö naajim. ²¹ Mag äba khö nümüata ichdëu marag magjim:

—Cha mæ iekha chirəm iekha mæg maach äba nəm khænn ee äbmua wir aig mæ oomapham khænnag mæ pær deeu ajim.

²² Mag ūrbaawai, chadcha maar ökhĩrjuu aphöbaadëjim. Mag n̄m iekhau jŭrram kh̄nau irig, “Señor, ĩsin mua kh̄ijāa agam” aajeejim.

²³ Mag jŭrram kh̄nau ichig jējēu khaawai magjim: —Chi mag wir aig m̄ kh̄ibag waujuun nau m̄ d̄i ābam thēp ee pan s̄i kh̄öbarm̄ugui ajim.

²⁴ Magnaa ichd̄eu, —Oo n̄m dau eyaa Emkhooi Iewaa chadcha Ēwandam iek ph̄ s̄isid̄m gaai jaau simj̄o wajappa dau aug wawaagpaama ajim. Pari ap-khiit̄ m̄ mag aph̄ amkh̄ir wir aig m̄ p̄ertarr woun. Jāḡm wounaan thaababa arr akhiin ūucha akhamgui ajim.

²⁵ Magbaawai Judaau ichd̄eu khabajim amkh̄ir, —Maestro, ĩsin mua kh̄ijāa agam ajim.

Magbaa Jesuu irig, —Chadcha p̄chd̄eu khabá pua khaph̄ jaubar̄im; p̄chd̄eu khabahab ajim.

²⁶ Mag iȳ thach kh̄o n̄mua Jesuu pandam jua ee aunaa, Ēwandamag ag paar ūu ajim anaa kh̄öreunaa marag ģar̄ijim. Magnaa, —Kh̄öbat, m̄ m̄ morou ajim, chi pan igwi.

²⁷ Maimua jŭrr vino jarrdam auwi, ag paarj̄a agj̄o Ēwandamag ūu ajim anaa deeu marag ģar̄ijim. Magnaa, —D̄öbat, m̄n m̄ bagau; ich jāḡ ābam jarr eepai d̄öpetat ajim. ²⁸ M̄g jarr eem vinodam d̄öbarm-ta warrgarwe Ēwandamau öor d̄i iek deeu aajerrau. Mam̄ m̄g iekhan iek iuriugui ajim. M̄ bag m̄g vi-noj̄o khit̄m ārbarmuata Ēwandamau öor khaibag thum chugpaa aujugui ajim. ²⁹ Pari m̄g d̄öbarmj̄o chan tag d̄öba, āba m̄chta m̄ch Ayau thumaam kh̄n Pörkhapibarm edta deeu ūwaai p̄ar d̄i d̄öjugui ajim. Pari mag ed maach oobarm chan ĩsimj̄o-pai khaba, oneechata aju, nem th̄n̄m thum chi iur aju aawai a jaaujim ich Jesuu maachigcha.

Jesuu jaauwai Pedroo b̄urj̄a i khaugbam aju jaautarr
(Mr 14:26-31; Lc 22:31-34; Jn 13:36-38)

³⁰ Mag maach ich d̄i āba w̄n̄raajerr kh̄n ich d̄i āba mes gaai iȳ thach kh̄o aaipawi, meukhaarj̄a Ēwandam iek Salmos an̄m gayam auwia, Olivo durrs̄ig w̄t̄jim. ³¹ Mam p̄anaa Jesuu marag, —Ēwandam iek ph̄ sim gaai, “Mua chi pastor th̄öbap̄aiwai chi ovejanaandam parhooba aaid̄ju” a simj̄o, ĩsim edaar p̄rau m̄ m̄ch ap bar̄awaw thumaa aaid̄tkhajugui ajim. ³² Mam̄ ūwaai phiid̄waw m̄ch iu chirsiewai p̄ar na mawia Galilea chiraimajugui a jaaujim.

³³ Magbaawaita Pedroo jŭrr irig, —Thumaam kh̄n nau p̄ch ap bar̄awawaj̄a mua chan p̄ bar̄abamgui ajim.

³⁴ Magbaa Jesuu jŭrr, —Pedro, cha m̄ iekha chir̄m iekhau nau āth̄ar b̄eju nawe biek th̄arjup pua örag b̄urj̄a m̄ khaugba chit̄m ajuwai ajim.

³⁵ Mam̄ Jesuu ichig magbaawai chará warag Pedroo irig, —P̄ th̄öbaimam aar d̄i th̄öimaju awiaj̄a mua chan p̄ khaugba chit̄m a iekhabamgui ajim.

Irua magbarm d̄i maach chi khapeenauj̄a thumaam kh̄nau ich mag iekhajim.

Nemj̄irdö Getsemaní an̄m ee Jesús oraatar

(Mr 14:32-42; Lc 22:39-46)

³⁶ Maimua jŭrr nemj̄irdö Getsemaní an̄m̄g maar ph̄ arrjim. Maimua mam barwi, —M̄ig n̄isit, m̄ chum ūgthaag j̄ewaakhemgui ajim.

³⁷ Maimua th̄arjuppaim kh̄n d̄i petajim. Mag ich d̄i ph̄ arrtarr kh̄n āb Pedro ajim, maimua tagam kh̄n numí j̄oi Zebedeo chaain ajim, Santiago Juan d̄i. Mam paaukhabaimaawai am iek ökh̄irjuuga aad̄mua gaai machaaga aad̄jim aajem, chi Jesús.

³⁸ Mag simua amag, —M̄n d̄ögolp gaai machgau ökh̄irjuuga aad̄m; āba m̄ch th̄öjuuta kh̄irju chir̄m̄gui ajim. P̄ar m̄ig n̄isit, mam̄ m̄ d̄i daukhana abat. Oob kh̄imiet ajim an̄m.

³⁹ Amag mag jaau p̄awwi ichin am bigau am warphaapai s̄eimajim aajem. Magnaa j̄ekh̄t th̄kh̄öonaa kh̄ieb j̄eb gaai dagau d̄r̄naa ūgthaag j̄eumamua, “Tata, pua kh̄ös akhiin, atcha m̄ dau aph̄ apibakhamgui” ajim an̄m. “Deeum nem waubarmuaj̄a agj̄o öor peerd̄ auju ayaa akhiin, m̄ gaai machag m̄gcha āwatbakham. Pari m̄chd̄eu kh̄ösi chir̄mj̄o khaba, p̄chd̄eu kh̄ösimj̄öta m̄ d̄i abá” a j̄eumajim aajem.

⁴⁰ Mag ich Ayag j̄eu s̄i awi am oon b̄ejim aajem. Maimua oochewai am kh̄i n̄mta ooch̄jim anaabá. Magbaawai Pedroogta, —P̄ar chan oradam ābj̄ata m̄ d̄i daukhana khaba n̄m. ⁴¹ Jāḡ kh̄i n̄m̄ aju kh̄ai Ēwandamagta j̄eu n̄m̄ abath̄ü ajim an̄m, d̄ös̄atag ģd̄er̄ p̄ach th̄ aupim ugua. Mua oowai p̄rau p̄ach öd̄iwan chadcha j̄eum kh̄ösi durrumta, pari daph̄ög-gauta p̄ödbam ajim aajem amag.

⁴² Maimua ichin deeu ūwaai mawia j̄eubaad̄mua ich Ayag, “Tata, pua m̄ m̄g dau aug waupibaju ayaa akhiin ūu akhamgui” a khitaajeejim an̄m; “mam̄ ichi-ita m̄ aph̄ aju aai chir̄m̄ khai, agj̄o ūu sim. M̄ d̄i p̄chd̄eu am aig abá” a j̄eumajim aajem.

⁴³ Mag j̄eu s̄i awi deeu am oon b̄ewaij̄a, mag i khapeen irua ph̄ arrtarr kh̄n daph̄ökgau p̄ödj̄a dau ēeba s̄i kh̄aid̄tkha th̄n̄mta ooch̄jim anaabá.

⁴⁴ Mag kh̄aid̄tkha th̄n̄m̄ oobaichee deeu ich s̄ierr aar mawia ich ag iepai deeu ich Ayag jajawagmajim aajem. Ma biek th̄arjupam ajim aajem, mag j̄eu sim.

⁴⁵ Maimua ūwaai oon b̄ewaij̄a agtha ich khapeen kh̄aid̄tkha th̄n̄m̄ oobaichee amag, —¿Agtha p̄ar s̄i kh̄i gaaita n̄? ajim an̄m. Ya pekau p̄m̄ s̄isid̄m kh̄n̄m̄ m̄ch chi Emkhooi Iewaa p̄r deeu ora pabaich̄ebahab. ⁴⁶ Phiid̄tkhabath̄ü, maimua maach khapeen aar w̄ttarraugui ajim an̄m. M̄ oomapham kh̄n̄m̄ m̄ p̄r deeu wounan ya dakpa urumgui ajim an̄m amag.

Jesús p̄r arrtarr

(Mr 14:43-50; Lc 22:49-53; Jn 18:2-11)

⁴⁷ Mag maar aig b̄ewi agtha ich Jesús maar d̄i iȳ d̄n̄m̄ ee, ich mag maach i khapeen doce narr eem āb Judas an̄m̄ta öor pochag urajim. Mag w̄durum kh̄n̄m̄n̄ āaur kh̄n̄m̄ espaar jua panhapha b̄e th̄-

naawai tagam khænn pa düijã bée thænaajim. Makhænn, phadnaanau jöoin chi pörnaan düimua pëitarr khænn ajim. ⁴⁸ Mag chadcha ðor pochag bëewi ya chi Judaau ag nawe, “Nau mua pãach dakhïir khïir ææ athamta pær athat” a jaau wai sïerr aawai ⁴⁹ ich düi wënærræm khænn dakhïraa ichdëu jaautarrjõ Jesús düi äba dænæuwimawi irig, —Maestro, zjãgpai chirú? anaa i khïir ææ athajim.

⁵⁰ Magbaa Jesuu irig, —Pæch ðor awaan bëetarr jöpai pær athaad perã ajim.

Magbaawai tagam khænnau düi aig bëewi Jesús pærphöbaadëjim.

⁵¹ Mag i pærphöbaadëm oobaawai maar eem khænnau äbmua ich espaar særr a jëu athawi chi phadnaan thumaam khænn pör ag chog aig sïerr kachta oorthubarëjim.

⁵² Magbaawai Jesuu irig, —Jöpai pæch espaar ich deg phí síubã ajim. Pua khaugba síeb ajim, esparau wërbænaa ðor khëch næm khænn agjõ esparauta khëchmajü.

⁵³ Mua mæch chig apibaju akhiin, mæch Ayag jëeubaawai irua mæ thæamkhïir Êwandam chognaan pöoma milam khænn apha doce ejércitos khãijã deepëijugui ajim. ⁵⁴ Mamæ mæch thæamkhïir mua jëeubaawai mag ðor pöm deepëikhiinjã, zjãga Êwandam iek phã sísidæm gaai mæ igwia jaau sim thum ich agjõ abarju? ajim Pedroog.

⁵⁵ Mag iekhapëiwia jürr ich pær awaan bëetarr khænnagta, —zPãrau oowain mænn sïi ðor nem jïgkhanaa ðor thöomiejõta chirab ajim jãg pãrau sïi mæ aig jua ee jiernempan appai bëeg athee? Ag na ed ëepierr pãrag mua Aai i jëeujem deg Êwandam i jaaujeewai bëerjã pãrau mæ pær aubajieram. ⁵⁶ Pari pãrau ïs mæ düi mæmægkhamæn, jãan warrgar Êwandam i jaau-mienau jaautarr thum ag eyaa öbërmkhïrau ajim.

Ya irua mag iekhabarm ee, ïchab maach chi khapeenaujã chi Jesús ich appai werpæawia parhoob dærmid phöbaadëjim.

Jesús judionan Asamblea ee wai narr

(Mr 14:53-65; Lc 22:54-55,63-71; Jn 18:12-14,19-24)

⁵⁷ Mag i pær awaan bëetarr khænnau warre phadnaan pör Caifás aarta athaadëjierram, mamta Moiseeu ley phã pæarr jawaag chi machnaan düi jöoin chi thethemnaanpa düi äba biirdæ narr aawai. ⁵⁸ Mag amau i athaadeewai Pedro iek iruata warppaimua oopërpëigmamua mag chi phadnaan pör aig di üjãrr dubimajim aajem. Mag dubwi, “Mæigmua ookhim jãga aju khai” awia, Aai i jëeujem di thæajem khænn ohoodõ næm aig düi jupimajim aajem.

⁵⁹ Maagwai phadnaan chi pörnaanau judionan Asamblea eem khænn düimua chi Jesuu nem wauba arrta sëukha i gaai thërpëiju êkhaajeejim anaabã, magæm gaaimua i thöopãaig. ⁶⁰ Mamæ par mag jürram khænnau sëukha i gaai nem parhooba thërpëiju êkha næmjã pödba aajeejim aajem. Mamagkham ee, ðor numí chi sëumien bëewi, ⁶¹ —Mæg wounau maar dakhïir, iruan mæg Aai i jëeujem di pogueupëinaa

khãai thãrjuppaim ee deeu ëu dænæuju a iekha sïe-jimgui ajierram anaabã.

⁶² Magbaawai chi phadnaan pöröu dænæunaa Jesu-ug, —zPua am iekha næm ür chirú? zKhan jãgwi jãg pær iekhamapha sí? zPua chadcha mag iekhajï wa iekhabajï? Jaaubã ajim anæm irig.

⁶³ Pari magæmjã Jesús bëerjã jüæ aba, warag khïuu sísjim aajem. Mag ich iek ükhaba abaawai deeu irig chi phadnaan pöröu, —Maach Êwandam ich mag iuu síerræm iek gaai thæwi muata pæræg “Jaaubã” a chiræm. zPæta chadcha Êwandam Iewaa ichdëucha jær auwia pëiju jaaujerrã? Marag jaaubã ajim anæm.

⁶⁴ Magbaa Jesuu irig, —Pua khabã ag eyaa jaaubarëim ajim anæm. Mæ cha iekha chiræm iekhau mæg woun Emkhooi Iewaa Êwandam chi jua thierr bigaau i juachaar gar oo sim pãrau pãach daujãau oowi edjã baug ee urumjã oojurau a iekhajim aajem, aig narr khænn dakhïir.

⁶⁵ Mag ürbaawai chi phadnaan pöröu ich khajüa mor gayamta særr abarmæn, warre nem pöm jë werbpëijim anaabã. Magnaa, —Mæg wounau iekha sim chan üu khaba sim. Maach wounaan thum äba thænæmta iita mag Êwandam Iewaa anaab. Ya pãrau pãach jügæucha ürbarm. ⁶⁶ zKhani maadëu tag ürm ig næ? ajim anæm, ich khapeenag.

Magbaawai mag khapan aig pos thænarr khænnau, —Í chadcha kulp pöm síebahab; magua warre thöopëiju aaita simgui ajierram anæm.

⁶⁷ Magnaa i khïir gaaijã ichö thunaa i gaai mas wau-majim anaabã. Pogkha i khïidadcha juajãau deenaa ⁶⁸ irig, —Pæchta chadcha warrgarwe ich Êwandamaucha jær auwia pëiju aajerr khai, magan jaaubã: zkhãiuta pær khïidadcha dee sí? aajeejim anæm jürram khænnau.

Pedrouu bëerjã Jesús khaugba chitæm a iekhatarr

(Mr 14:66-72; Lc 22:56-62; Jn 18:15-27)

⁶⁹ Mag chi thethem khænnau Jesús düi mamag khaawai Pedro iek i daaugajãr üjãrr oo chirajim aajem. Mag i oo chiræm aigta, mag degam ææi chi di khænn chog bëewia irig, —Pæjã ïchab jãg Jesús Galileapierr düi nærraajemæugui aichëjim anæm.

⁷⁰ Pari ichig magbaicheewai i iek irua thum aig narr khænn dakhïir, —Mua khaugbam pær khan ata iekha sim khai; mua magæm wounan khaugba chitæm a chirajim anaabã.

⁷¹ Ichig magbaicheewai i iek mag ich chirarr aigmua daaugajãrm puertdi aar majim aajem. Mamæ mamjã agjõ deeu næirau i oobaawai maguajã ich aig narr khænnag, —Jãg wounan Jesús Nazaretpierr düi nærraajemæuwai ajim anæm irig.

⁷² Pari magbaawai magægjã ichdëu, irua magæm Jesús khaugbam a chirajim aajem.

⁷³ Maimua magtarr khur nærpai awi i iek maig ich düi di üjãrr narr khænnauapai deeu irig, —Marau oowai pæjã chadcha i düi wënærraajerr khænn eemæu. Pær iekha sim gaaipai meræg chukkhu simgui ajierram anaabã.

⁷⁴ Magbaawaita irua warag khīir mor chigpai iekhamamua, —Chadcha mua magum wounaanjä khaugab chitumta pārau mærug mag naaba a chirajim anaabá ich Pedroou.

Mamæ irua mag iekhabapüim düicha äthärrta kekerekee ahbar. ⁷⁵ Mag äthärr iek ürbaawaita ich Pedroou jaauwai i khīir eyaa dñuisijim anam, Jesuu ichig “Nau äthärr bñeju nawe pua biek thärjup òrag mæ khaugba chitum a iekhaju” atarr. Mag khīir ee dñuisim abarmæn chadau gaai machaaga aadëmua dawag öbërwi warre ö jäsenaag aadëmua bñe chiræ ajim aajem, ichdëu jaauwai.

Jesús Pilato aar arrtarr
(Mr 15:1; Lc 23:1-2; Jn 18:28-32)

27 Maimua ya äspabaadeewai phadnaan chi pörnaan judionaan tagam khæun agjö chi thethem khæun düi biirdënaa deeu iekhawi warre Jesús thöopëiju khīirju phöbaadëjim aajem. ² Mag amach ap iekhawi, jügadau jua bærkhanaa, Pilatoota Romaam reiu pëiwia gobernadorkha sierr aawai, irigta thöopi jaaumkhīir i aar arrjierram.

Judaau ichdëupai ich ö jorrkaa thöotarr

³ Mag Jesús thöopi jawamkhīir Pilato aar jua bærnaa athaadëm ürbaawai chi Judaau deeu üwaai thumaa ewag khīirjuwia, chi phadnaan pörnaan chi thierrnaan düi nëm aar mawi, mag Jesús paar ichig phatkhon phagtarr thum üwaai amag deemajim anaabá. ⁴ Mag deemawia magjim anam:

—Jäg woun bænrjä nem khaigba wautarrjä chukhu khitumta pärag pær deetarr gaaimua, mæn chadcha pekau pöoma waubarm. Jä chan bænrjä iekkhör chukhu sñejimgui ajim anam.

Pari magbaawai amachdëu jürr irig, —Idëu mag simgui ajim anam; maata magan maar gaai mas sñeba! Maigjä pæchta pæ mag chirabahab ajerram anam.

⁵ Amachdëu ichig magbaawai mawia chi phatkhon Aai i jëeujem deg barpæawi igbaadëjim aajem. Mag mawi, ichdëupai pa gaai ügthaa jügad jënaa, thoom khëu ich ö gaai jënaa, baudæ ich ö jorrkaa thöojim aajem.

⁶ Mag barpæabajeewai phadnaan chi pörnaanau chi phatkhon phë auwi, —Mæg phatkhon ðor thöoju paarta phagtarr aawai pöd maadëu ofrenda ee asñubamgui ajerram anam.

⁷ Maimua ag khur deeu amach ap iekhawia ag phatkhonau jëbta pær auju ajerram aajem, durr warp-mua ðor bëe nëm khæun meebaawai ag ee aukhëraag. Mag phatkhon Jesús param arrau jëb pær autarr, Campo del Alfarero a thür sñejim. ⁸ Mag jëb gaaita Judaau ich thöotarr aawai is ewag pawiajä mag jëb agtha “bag ärtarr param phatkhonau jëb pær autarr” a thür sierrëm. ⁹ Amau mag phatkhonau mag jëb pær atham aig, ïchab magju nawe Ëwandam i jaaumie Jeremías khararrau iekhatarr eyaa öbërrim agjö. Irua nawe iekhatarr mæg ajim:

“Israelnaanau chi precio jaautarrpierr treinta piezas auwi

¹⁰ ag phatkhonau el Campo del Alfarero pær aujier-ran, maach Pör Ëwandamau mærug jaautarr ipierr” a phä sim.

(Zac. 11:12-13)

Jesús Pilato khīirphee wai narr
(Mr 15:2-5; Lc 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Mag arrwi chadcha Pilato na wai naaimajim aajem. Magbaa Pilatouu irig, —¿Chadcha pæta judionaan Reif? a jëeujim anam.

Magbaawai Jesuu irig, —Pua khabá khaphæ jaaubapüimgui ajim anam.

¹² Mamæ irua mag iekhabarm ürbaawai phadnaan chi pörnaanau chi thethem khæun düimua warag i ëugar sëukha i khaibag jaauphöbaadëjim anaabá. Mamæ ich khīir mamagkhamjä Jesuu büdam äbjä iekhaba, warag khīuu sñejim aajem. ¹³ Mag am iek ëkhaba aawai deeu ich Pilatouupai irig, —Pua chan pæch khīir mag iekha nëmjä ürbahab, sñi khīuu jumaag ajim anam.

¹⁴ Pari par ich Pilatouucha magtarrjä, ni bë äbjä jüæ abajim aajem. Mag ich khīircha iekha nëmjä sñi khīuu ichig khabamjö sim oowi Pilatouu ich ödegpai, “Mua ðor mæg ooba chitumgui” ajim anam.

Amach chi judionaanaupai Jesús thöopi jaautarr
(Mr 15:6-20; Lc 23:13-25; Jn 13:38-19:16)

¹⁵ Mag ag nawejä mag phiesta ee paawai örau jaaubarm presota chi gobernadorrau sñi ich jäg öbeer-päajeejim. ¹⁶ Maagwai preso äb sñi thürphöo sierrëm sñejim, Barrabás a thür sim. ¹⁷ Mag örau jaaubarm presota sñi öbeerpäajerr aawai, Pilatouu ich ödegpain Jesuuta sñi öbeerpüim khösi sierr aawai, mag ðor pöm wëjömæg jëeumamua, —¿Chijäata pārau sñi ich jäg pærpäipim khösi næ: Barrabás, wa Jesús ich Ëwandamau pëiju aajerr anam? a jëeujim aajem amag.

¹⁸ Chi Pilatouu khaphæ sñejim aajem, amau amachdëu Jesuu nem wau nærrarrjö pöd nem waubam gaaimuata mag i pær dee wai narr.

¹⁹ Magnaa ðor dakhīir ich juupjem sie gaai oo sñisijim anam. Mag oo simta i hæirau irig, —Jäg wounan ðor wajaphamæuwai; oob jä chan khaibag waupi jaaum. Ekaar mæ khāai khörkhaa khaibag khāai khörkha æajim i gaaimua a jaaupëijim anaabá.

²⁰ Mamæ mag nëm ee, chi phadnaan pörnaanau tagam khæun chi thethem khæun düimua warag ðor wawikha thønæujim anam, sñi Barrabaata öbeerpi jaaunaa Jesús thöopi jajaau amkhīir. ²¹ Ya mag wawikha thønëm ee, deeu chi gobernadorrau jëeumamua amag, —Mæg numí nëm aig, ¿chijäata pārau sñi chigjä aba öbeerpëipim khösi næ? a jëeujim anam.

Magbaawai amachdëu Barrabaata öbeerpi jajaau aajeejim anaabá.

²² Magbaa deeu Pilatouu amag, —Magan jäg Jesús mag warrgarwe ich Ëwandamau pëiju jaauperrta mæg nærrëm anam düi ¿mua jägajuma? ajim anam.

Magbaawai thumaam khunnau ihāba, “Pa gaaita meerpbapürüi” aajeejim anaabá.

²³ Magbaa, —¿Pari khan nemta irua khaigba wauji-ma, pārau mag warre i thōopi jaau n̄m? ajim an̄m chi Pilatoou.

Ichdēun sī p̄arüim khōchgau par mag jēu ohookhamjā warag pa gaaita meerppi jajaau aajeejim an̄m.

²⁴ Pilatoou Jesús p̄arüiju ēkha n̄m pōdba sī warag-ta ðor phogd̄mam oobaawai dō aibēepiwi thumaam khunn dakhīir jua sügr̄üijim aajem. Magnaa, —Pārau m̄g woun iekkhōr chukhu simta thōom̄n m̄ chan b̄ürjā kulp chukhu chir̄m, maan ya p̄ach appaim nemeu; m̄ gaai th̄m̄iet ajim an̄m amag.

²⁵ Magbaawai thumaam khunnau sereu phōbaadē-mua warag, —Marau p̄ gaai th̄bam; maachta maach chaain d̄i kulp paraa n̄isibajura ajierram anaabá.

²⁶ Mag chadcha amachdēu jaau narrjō, Pilatoou Barrabaata sī ðbeerp̄iwi, Jesús w̄pi jaanaa, pakuls gaai meerpp̄imkhīir warre soldaun jua ee th̄s̄ep̄üi-jim aajem.

²⁷ Magbaawai gobernador di aar arrwi mam pabaimaawai chi soldaunau amach khapeen khapan th̄rkha auwi amach j̄rrcha wai naajim aajem. ²⁸ Magnaa i khajūa ðr̄m ēerp̄üinaa, j̄rr dewam phur̄i simta j̄ap̄ip̄üinaa, ²⁹ miu d̄n w̄rj̄chkh̄a simta p̄örsirkha j̄ap̄ip̄üijerram aajem. Magnaa ðchab i juachaar gar padamjā jooth̄p̄üijerram anaabá. Magnaa mag amach rey an̄mua i wau n̄muata i khīirp̄hee j̄ep̄ör phōbkhanaa, —¿J̄gp̄ai chir̄é Judionaan Rey? aajeejim an̄m.

³⁰ Magnaa j̄rram khunnau b̄ewi, i gaai ichō thuna, i jua ee amachdēu padam joopt̄itarraupai i p̄rchajā w̄maajeejim aajem. ³¹ Mag i dau arh̄w̄ wau wai n̄w̄ awia, amachdēu irig khajūa j̄ap̄itarr deeu ēer auwia, ich khajūa chaardamta deeu j̄ap̄inaa, maimuan chadau pa gaai meerph̄ep̄ain athaad̄jierram aajem.

Jesús pakuls gaai meerph̄etarr

(Mr 15:21-32; Lc 23:26-43; Jn 19:17-27)

³² Mag wai ðb̄erwi ag d̄i w̄t̄umua kh̄d ee woun āb Simón an̄m deeu phōb̄ördam Cirene an̄m eem d̄i th̄ēujierram aajem. Mag d̄i oobaawai chi soldaunau j̄rr ajués maḡgta Jesuu pakuls arrmatarr arrpi-jerram.

³³ Mag arrmamua buchagd̄m Gólgota an̄m aar paaukh̄abaimajim. Mag Gólgota aawai “p̄örp̄a durrs̄” aawai. ³⁴ Mag mam paaukh̄abaimaa vino iel an̄m d̄i nem achaaga waaur̄e simta d̄m̄kh̄iir deejerram. Mam̄ Jesuu sī b̄ür̄w̄ d̄o oowi tag d̄öbajim.

³⁵ Ya pakuls gaai meerph̄ēnaa j̄irjop s̄iwi, amach chi meerph̄ē narr soldaunau, khañta chi khajūa j̄abarju khai awi, j̄ēb gaai mokdaudam baraag paaukh̄ajerram aajem, mag n̄mua gan aumaag.

³⁶ Maimua mag chi khajūa amachpierr wai n̄isiewai th̄a n̄mua warag kh̄t̄ ohoodō aph̄öbaad̄ejim anaabá, chi pakuls dakha.

³⁷ I meerph̄ē j̄ir w̄j̄öm p̄ör ðr̄ ēsapd̄au ph̄ākha sim gaai jaau s̄ejim, khan gaaimuata i mag wai naaj̄i. Chi ēsapd̄au gaai “Cham̄ta Jesuu, Judionaan Rey” a ph̄ā s̄ejim.

³⁸ Mag i meerph̄ē wai n̄m d̄i ðchab i bigaau chi nem j̄gm̄ien num̄i agj̄ö pa gaai amach kh̄ikh̄ietd̄ö meerph̄ē s̄üjierram: āb i juachaar gar, āb i juaw̄ē gar.

³⁹ Mag i meerph̄ē wai narr ðor diichjem dakha arr aawai dich n̄m kh̄unnauj̄ā i wau n̄m iekhau warag irig eerpanaa ði ph̄ærph̄ærnaa, ⁴⁰ —Wa j̄ḡum khaba puan mag Aai i j̄ēu jem dij̄ā thum poguep̄üinaa deeu kh̄āi th̄ärjuppaim ee ēu d̄n̄w̄ju aajerrta, j̄āḡ pua wir aig p̄chpai peerd̄ aubama. P̄ chadcha Ēwandam Iewaa khai, magan j̄āḡ pakuls gaaimua eeg w̄rbabaad aajeejim irig.

⁴¹ Mag n̄m d̄i chi phadnaan p̄örnaana, Moiseeu ley ph̄ā p̄arr jawaag chi machnaana tagam kh̄un chi thierrnaan d̄imua irig, ⁴² —Deeu kh̄un peerd̄ autarrta p̄chta p̄öbhabma. P̄ Judionaan rey khabá; maar dakhīir j̄āḡ pakuls gaaimua eeg w̄rbabaad. Mag oobaawain chadau marau ðkhaju aajeejim. ⁴³ P̄ iek mag Ēwandamau p̄ chig apibaju anarr aawai, chadcha ichdēu p̄ kh̄ösi sim khai, nau irua p̄ khaigp̄er auju. Magaag p̄chd̄euchaj̄ā p̄ Ēwandam Iewaa anarrau aajeejim irig, ya pakuls gaai pawiaj̄ā.

⁴⁴ J̄rram kh̄unau irig mamagkham ūrwi mag chi khaibagnaana num̄i i bigaau agj̄ö j̄ir ðid th̄narr kh̄unau pa warag i wau iekha naajim anaabá.

Jesús meetarr

(Mr 15:33-41; Lc 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵ Edaus̄ē th̄n̄m ee, d̄öḡölp̄ edau kh̄ībaad̄em abar-m̄n s̄i warre edaramj̄öta j̄öisijim. Mag kh̄i th̄n̄m awia edau ph̄w̄ibaaj̄er las tres naata deeu aard̄baad̄ejim. ⁴⁶ Magbaad̄em ee Jesuu thet, “Elí, Elí, ¿lema sabactani?” ajim anaabá. Mag sim aig maach meúan, “Aay, Ēwandam, ¿khantheeta pua m̄ m̄ḡ dau arh̄w̄ chir̄mj̄ā m̄r̄ḡ oobamj̄ö aad̄ema?” a kh̄it̄m̄ ajim. ⁴⁷ Āaur kh̄un aig narr kh̄unau mag i iekhabarm ūrtarr aawai j̄rr amach khapeenag, —Keena, p̄aad̄ē ūr̄bat: Maguan warrgar Ēwandam i jaaujerr Elías khararrta ich aig th̄r̄ simwai anaajim, irua iekhatarr khaugbam gaaimua.

⁴⁸ Irua magbarm b̄ür̄e ābmua khaphigbaad̄ewi, putj̄ö ūñph̄ē kh̄it̄m̄ gaai vino adchuch̄u simta dor-d̄naa waib̄ewi, pa gaai b̄ür̄naa i i aig w̄ aujim, ag gaaim bereu d̄m̄kh̄iir. ⁴⁹ Pari ābmua i d̄i mam-agkham ee, āaur kh̄unau j̄rr, —Id̄eü i s̄ibá, daau nau Eliaa i j̄āigmua eeg j̄irp̄üyaan pierrju aajeejim.

⁵⁰ Mag j̄öchkh̄er̄w̄ awia, thet āa a kh̄itawia, warag chaaupabaad̄ejim. ⁵¹ Mag i chaaupabaad̄em d̄i ðchab Aai i j̄ēu jem deg ierrgaj̄r̄cha put nem parrg th̄ur̄ ēu w̄j̄ör̄ta ðḡthaamua eeg s̄urr abarm̄n warre j̄rr̄cha thoophem num̄iita j̄jirar j̄öisijim. Magbarm d̄i w̄r̄ theega duuibaad̄emua mokp̄ör̄pa th̄örr̄ch̄eükh̄am d̄i ⁵² ðor aukh̄ertarr j̄ēbd̄ipa weeuð̄tkham ee, kh̄ēchtarr kh̄un̄ta deeu phiid̄tkhaw̄i iiu n̄rr̄j̄ē

aadëjim. Mag deeu iutarr khænn ðu wajapha Êwandam iek êkha durrumta ôtarr khænn ajim. ⁵³ Makhænn Jesús iiu phiidætarr êudee amach jëbdegmua öbërdætkhawi Jerusalén phöbör ee wëtjierram. Mag am phöbör ee naaimatarrjä öor khapankham khænnau oojierram.

⁵⁴ Magbaawaita capitán soldaun dëi Jesús pakuls gaai jiiir wëjöm eegar narr khænnau mag hæur theeg duuibaadëm ee, mamagkham oophöbaadee jãphierr nëm iekhou warag, —Mæg wounan chadchata Êwandam Iewaa ajim ajierram.

⁵⁵ Mag i pær auju nawejã ïchab hæin i juag oojerr khænn khapan Galileamua i dëi bëetarr aawai makhænnau i dëi mamagkham warpmua oo naajim.

⁵⁶ Mag warpmua oo narr ee naajim: María Magdalena, äbakhai María, Santiago dëi Josenaan am äd, maimua jöoi Zebedeo chaain ädjã dëi aig sïejim.

Jesús aukhërtarr

(Mr 15:42-47; Lc 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷ Maimua ya phãarmam ee, rik José anëm bëejim. Ich mag woun Judea durr phöbördam Arimatea anëm aram ajim. Chi Jesús thöoju nawe ya ichdëujã Jesús igar sïejim. ⁵⁸ Mag sïewai Pilato aar mawia ya Jesús mee khërëm mordam aukhëraan maag jëeuwimajim aajem. Mag jëeubaimaa Pilatoou ich soldaunag deepi jaauijim aajem. ⁵⁹ Magbaa Joseeu mawia, ya chi meemdam eeg paa auwi, arrwi, dïesdam memerkhögjã chukhu bãpphä khitëm ee pærëunaa, ⁶⁰ ag nawe ichdëu ich athee durrbü khöpag ee jëbdi iur khörpittarr ee aukhërturjim, wajaچاران ich jëb gaaima. Magnaa mokpör pöm simua chi jëbdi i ee wajapha joothë pæawia igbaadëjim. ⁶¹ Mamæ mag chi José Arimateapierr petamjã María Magdalena chan maba, äbakhai María dëi amach numpai chi aphæmdam aukhërtarr jëbdi aig ohoodö nëisijim.

Soldaunag Jesús aukhërtarr jëbdi thëapitarr

⁶² Ag noram sïi jua hæijerr ed, wajaچاران sabarhedma, chi phadnaan pörnaan Moiseeu Êwandam iek phã pæarr wajaچاران hærkhaajerr khænn dëi Pilato aar wëtwia ⁶³ irig, —Marau khïir eyaa nëmguu ajim anëm, jãg sëunem nem jaau sïerrarrau jaauwai, iin meewiajä khãai thãrjup nëm ee deeu iiu phiidëju a iekhatarr. ⁶⁴ Magtarr aawai khãai thãrjup soldaunag chi jëbdi aig thëapibã; magba akhiin eeu dëgölp chi khapeenau edaar bëewia, chi binaan amach jua khap ausünaa, naspawia chadchata deeu iiu phiidëjim adukham. Magta aju atheen magan warram khãai warag atchata sëukha nem jaau nëisijugui ajierram aajem, Pilatoog.

⁶⁵ Magbaawai Pilatoou amag, —Pãachdëu mag nëm khai, magan soldaunan ar thënnëm. Phë arrwi pãachdëu khöchagpierr chi jëbdijã wajapha phãarnaa jærthë pæabajët ajim anëm.

⁶⁶ Magbaawai chadcha soldaun phë arrwi mag chi jëbdi ee mokdau joothë sïerr ërjã wajapha dusnagjö simua jærthëpëijierram anaabã. Magnaa chi soldaau-

nag khãai thãrjup ogdëba aig thëapi jaauijerram aajem.

Jesús phiidætarr

(Mr 16:1-8; Lc 24:1-12; Jn 20:1-10)

28 Jua ði khëutarr noram, domighed edpherre agtha khïsu nëwe María Magdalenaau deuum hæi agjö María a thër sïerr dëi Jesús aukhërtarr jëbdi aar oon wëtjim aajem. ² Mag nëm ee Êwandam chog ëgtharmua bëewi mag mokpör chi jëbdi ee joothë sïerr chaaug pærëubapãiwai hæur theega duuijim. Mag chi mok chaaug pærëupãiwia warag ag ër oo sim ooimajierram aajem. ³ Chi Êwandam chog khïir eerpaawai sïi pagthëm dau phër jëer atham bü oo nëmjö sïejim anëm, maimua i khajüa sïi bãpphä sïejim aajem. ⁴ Soldaun chi jëbdi thëa narr khænn mag oobaawai jãphierr wajaugau kha duuiphöbaadëwi sïi warag chi meemjö jëkhët thuphãau aphöbaadëjim anaabã. ⁵ Pari mag chi soldaun thuphãau aphöbaadëm ee, chi Êwandam chogau chi hæinag, —Oob jãphierrmiet ajim anëm. Mua khaphë chirëmguu ajim anëm, pãrau Jesuuta jër wënërrëm, ar amau pakuls gaai meerphë thöotarr. ⁶ Mæg ich aukhërtarr eemua phiidëwi petaawai ya mæg khaba sim. Pãach daujãau i aukhërtarr ee oon bëejurauma ajim anëm. ⁷ Magnaa amag, Êrëubaadët, maimua i khapeen aar, “ya iiu phiidëwi pãar na Galileag petajim, nau jamta pãrau i ooimajugui” a jaubaimat ajim anëm chi Êwandam chogau.

⁸ Am iek amachig magbaawai aigmua apuraa ërëubaadëjim anaabã. Jãphierraa naajieb mamæ agjö onee naajim aajem, amachig mag Jesús phiidëbarm a jaubaawai. Mag warag khajapha bü chër wëtjim aajem, maach chi khapeenag jaauwimaag. ⁹ Mag am eerpamjö wëtumta ich Jesús am khïirphee öbërchëwi amag saludaachëjim anaabã. Mag amachig iekhabachee i khaug athaawai i bükhërr phöbkhanaa i bëuta ud athajierram aajem, irig jëeumamua. ¹⁰ Magbaawai ichdëu amag, —Oob nem ökhö amiet ajim anëm. Jãg jãphierr wënërraju khãai, mæ khapeen aar wëtwi Galileag wëtpi jaubat, nau jamta amau mæ ooimaju a jaubaimat ajim anëm.

Phadnaan chi pörnaanag soldaunau nem ïgkhatarr

¹¹ Mag ich dëicha oowia chi khapeen aar jawaan dëdërkhamich, soldaun chi jëbdi thëa narr khænn eem äaur khænnau phöbör ee wëtwi chi phadnaan pörnaanag jaauwimajierram anaabã, mag chi mok chawag pærëupãinaa ag ër jup sim amachdëu ootarr maimua chi Jesujã ich aukhërtarr ee ooba khãidu parii aadëm. ¹² Mamæ magbaawai chi phadnaan pörnaanaujã ag bürre tagam judionaan chi thethemnaan thum thërkhanaa ibëppjierram anaabã, soldaunag Jesús iiu phiidëbarm igwi sëukha nem ïgkhapieg. Magnaa ïchab chi soldaunau sëukha nem jaubarm paarjã phatkhon pöm phagju ajierram aajem. ¹³ Ya mag amach ap chi iekham arr aawai chi soldaun wawimamua amag magjierram anëm:

—Örag jaauwai edaar pãach khãi n̄mich chi khapeen bëewiata chi aukhértarr eem j̄gkha arrwi amachdëu khap wai n̄m a jaubat ajim anaabá.

¹⁴ Mag pãar khãitarr gobernadorrau ũrwia pãar d̄i khaigba am̄n, marau maachdëuchata i d̄i iekhawi maachig paa auju. Magbaawai pãar chig abajugui ajierram an̄m amag.

¹⁵ Mag, chadcha amachig phagbaawai, örag jaauwaijã, am khãi n̄michta chi khapeen bëewi j̄gkha arrjieram a jaaujim anaabá. Magtarr aawaita ts ewag pawiajã judionaan eyan agtha Jesús chan phiid̄ba maach chi khapeenauta arrwi maach jua khap bëp síujim a jaaujem.

Ãbmiecha Jesuu ich khapeenag nem jaau p̄atarr

(Mr 16:14-18; Lc 24:36-49; Jn 20:19-23)

¹⁶ Mag Marianaau maachig Galileaagta wëtpi naajim a jaubaawai maach chi khapeen thum once Galileaag wëtjim, ich Jesuu maachig n̄pi jaautarr buchagdam gaai ãba i d̄i oog. ¹⁷ Maimua mam pawia ya ich Jesús warp urum maachdëu oophöbaadeewai

Ëwandam chi Ayagamjö irig jëeu naajim; mam̄ mag irig jëeu n̄m ee, maar khapeen ãaur kh̄nau ar khabampii naajim. ¹⁸ Mag n̄m ee warag maar aig bëewi maar d̄i iȳmamua magjim:

—Ya m̄ Ayau m̄r̄g ũgtharm kh̄n d̄ijã iek theeg apinaa m̄ig eegarm kh̄n d̄ijã iek theeg apibarmgui ajim. ¹⁹ Magua mua pãragan, m̄ matarr khur pãach ap paaukhabaadee durrierr aaid̄baadët a chir̄m̄gui ajim; magna thumaam kh̄nag amach meupierr m̄g pãach peerd̄tarr iekta jaaunaa chi ãkhamam kh̄nagjã pãach d̄enjö m̄chta amach Pörkhapibat ajim. Magnaa ïchab Ëwandam chi Aai th̄r gaai, chi Iewaa th̄r gaai maimua ich Ëwandam Akhaar th̄r gaai pör choopetat ajim, mag chi ãkhamam kh̄n. ²⁰ Mag n̄m d̄i ïchab mua pãachig jaaujerrjö Ëwandamau nem waupi jaaumamta i ipierraa waupi jaubat ajim, ich jãg pãachd̄ejã m̄ ipierr w̄n̄r̄m̄jö. M̄n̄ m̄chin Jöirau m̄g durr i agkha n̄m aar ich mag ed ëepierr pãar d̄i chitajugui a jaau p̄ajim maachigcha.

MARCOS

Marcos chan Mateojö Jesús dëi äba iyüu thach khöba, irua nem jaaumamjä thum ich jügüucha ürba, ni irua ðor dauderraa nem waaujerrjä thum oobajim ich daúacha. Magua chi mæg maach meúa traduciitarr khünnau pöd sïi negöon meúa simjö thum ich daúa ootarrjö phäbajim, ichdëujä chi Jesús dëicha wënürraajerr khünnag jëeu oowi amau jaaumamta phätarr aawai. Mamü Jerusalenpierr arr aawai tale irua chi oon ich daúacha Jesús oojim. Mamü maagwai agtha chi jöoicha khaba sïi éwan sïejim. Örau khïirjuawai ich khäijä ajim aajem Jesús thöopäaig pær autarr edaar éwan äb börrjöou öpüerna i éudee matarr (14:51-52).

Simón Pedro khapeer anaa (1 Pe. 5:13) Bernabé khod ajim aajem (Col. 4:10), ich Marcos. Mag Pedro khapeer arr aawai irua ðrag jaau nërrarr üurjerrta jürr ichdëu phäjim anaabá. Ich mæg Marcopai íchab Juan a thüurjeejim; ajapcharan Juan Marcos ajim i thür (Hch. 12:12).

Chadcha Marcoou Jesuu iekhamatarrta jaau sim, mamü ürcha ðrag jaaum ig simün irua nem waumatarrta dawaacha oopi sim. Magua Marcoou oowai Jesús chadcha ich Éwandam Iewaa atarrta sïi ich Aai chogkha bëejim; mag i chog aawai ich Jöoirau nem waupim khösimpierr wawaagta bëejim. Magua chadcha ichdëu ley jaau-naa, mepeenjä ðor mor eemua dau daau öbeerpüinaa, amag meeurrau aadëphüm aig irua dawaata ich jua theeg ðrag oopiejeejim. Mag irua nem waumatarr gaai ich jua theeg oopijieb mamü, chikhamnau i juau thöotarrjä deeu iiu phiidëbarm gaaita ürcha örau i jua theeg oojerram. Maguata peer libro järrchapaim Marcoou aata jaau sim (11:1-16:18).

Juan ðor pör choomieu Éwandam iek jaau nërrarr (Mt 3:1-12; Lc 3:1-9; Jn 1:19-28)

1 Warrcha maach peerdüajem iek jawaag Jesu-cristo Éwandam Iewaa bëetarran mægta ajim aajem: ² Warr jöoingar Éwandam i jaaumie Isaías khararrag Éwandamau ich iek phäpiewai ich Chaai püijuuta jaaujim anaabá. Pari mag ich Chaai püiju na deeu igwia ich Chairagta magjim anüm:

“Iewaa, mua pæ na mæch iek jaaujem püiju.

Mag wounauta pæ na pæ maju ee ðrag pæ barju jajawgmaju, thumaam khünnau pæ iek ürm khösi sïi pæ næ naamkhïir” ajim anüm.

(Mal. 3:1)

³ “Mag woun ajappai ðor barba aajem aar sïejemuata ich aar ðor barbaimaawai pæ jaaumamua, ‘Ya maach Pör bëeimü sim’ a jaaumaju, pæ igwia.

Mag pæ igmamua, ‘I bëeju nawe päach thäar khïir khaugbat’ a jaaumaju, thäraucha khösi pæ iek ükhamkhïir.”

(Is. 40:3)

Magta ajim aajem Éwandamau ich Iewaag, Juan igwia.

⁴ Mag chi Éwandam Iewaa maju na i jaau nërrarr Juan ajim aajem, chi ðor pör choomie. Warrgarwe chi Juan igwia mag nërraju jaautarr aawaita chadcha thum ich agjöo öbëbergmamua Juanau ðrag, “Päach khaibag äsie ewag khïirjuwia, Éwandamag chugpaapi jëeuwia, mæmæg päach pör choopibat; magbaawai Éwandamau chadcha päar khaibag chugpaapüiju” a jaaujeejim anaabá.

⁵ Mag irua jaau nërrüm ürbaawai bëejeejim aajem: Judea durräm khünn dëi Jerusalen phöbör eem khünpa, i iek üraan. Mag amach jügüucha ürwia, äsie

ewag amach khaibag khïirjuwia, meerba jaanaa amach pör choopibaawai, Juanau am pör choopüimajim aajem, döjä Jordán ee.

⁶ Juan chi ðor pör choomie khajüan camello ëu dënta kha sïejim aajem. I äi jüajemjä nemhëu dën ajim aajem. Maagwai irua khoojerr, asphit ajim anaabá pamiel dëi. ⁷ Mag wounau ðrag jaauwai, “Mæg ed gaai mæ éudee jöpcha woun äb bëejugui” aajeejim anüm. “Ma mæ khäaijã ürcha iek theeg sim. Mag mæ khäaijã ürücha iek theeg sïewaita mæ chan mæg chirüm aig sïi i chogkhaagpaijã serbiiba chirüm. ⁸ Muan sïi dö-damaupai päar pör choo chirüm. Pari ichcha bëem ed gaai ichdëun pärag ich Éwandam Akhaarchata deejugui” aajeejim aajem ðrag, mag Jesús bëeju igwia.

Juanau Jesús pör choottarr

(Mt 3:13-17; Lc 3:21-22)

⁹ Mag Juanau ðor pör choo nërrüm jaarta Jesucristo Éwandam Iewaa bëejim aajem, Galilea durräm phöbör Nazaretmua. Mag ich aig pierrwai Juanau döjä Jordán ee i pör choopüijim aajem. ¹⁰ Mag pör choowia dö eemua öbëraau oowai, edaujãata weudëbaadëm eemua Éwandam Akhaarta duburjöo khitüm i gaai jupcheeg wëwëwë urum oojim anüm. ¹¹ Magbarm ee íchab ügtharmua ðor iekjö, “Iewaa, pæta mæ Chaai mæhdëu jäsehne wai chitümü; pæ gaaimua mæ onee chiraaajem” abarmjä ürrim aajem.

Dösätou Jesús khügurju ëkhatarr

(Mt 4:1-11; Lc 4:1-13)

¹² Mag pör choo aaipawi i durrpabaadëm ee, ich Éwandam Akharaucha warp ðor chukag ee i warrjim aajem. ¹³ Mag mam mawia cuarenta días sïejim

anaabá, durr warp ðor chukag ee, maach khoojem nemkham ee. Mag i sim aigta dösátau bëewia irig sëukhabaichëjim anaabá, i khügur awaag. Maigmua chi dösät petarr ëudee jürr Êwandam chognaanauta ügtharmua bëewia i khïir jäsenkhachëjierram aajem.

Jesuu warrpem Galilea durr Êwandam iek jaaubaaderr
(Mt 4:12-17; Lc 4:14-15)

¹⁴ Mag khur Jesús majim aajem Galilea durr, ðrag “Êwandamau ðor thumta ich dënkha aum khösi sim” a jawaan. Mag i maawai rey Erodeeu Juan për auwi cár-cel deg pëitarr khur ajim aajem. ¹⁵ Mag Êwandam iek jawaanta marr aawai ichpai igwia jaaumamua, “Warrgurwe Êwandamau Juan ëudee woun äb pëiju a jaau-jerr ísta barbaichëmguí” ajim anëm. “Maagwai ísin chad Êwandamau thumaam khëun ich dënkha aum khösi sim. Pari magaagan päch khaibag äsie ewag khïirjunaa iseg nëm düi thäraucha maach peerdëajem iekta ükhabat” aajeejim aajem ich Jesuucha ðrag.

Dö hamien jayap Jesuu ich düi thürphë arrtarr
(Mt 4:18-22; Lc 5:1-11)

¹⁶ Biek äb Jesús thërrdö Galilea anëm igaau nërrëmua ðor numí dö ërëu nëm ooimajim aajem. Makhëun Simón ajim aajem ich naam Andrés anëm düi. Ich makhëun dö hamien ajim aajem. ¹⁷ Makhëunag Jesuu, —Idëu päch red pëawia më düita wëttarrau ajim anëm. Ich jäg päch mæg sïi dö ha gaapai nëmjö, mæg atag jürr më iek ðrag jaau gaaipaita nëisi-jugui ajim anëm amag.

¹⁸ Mag chadcha amachig magbarm bërre amach red pëawia Jesús düi ërëujim aajem. ¹⁹ Mag ërëubaadeeu ag atkhajärrpai deeu ðor numí botedam ee amach red thërrdë sïsidëm kha nëm ooimajim aajem. Makhëun jöoi Zebedeo chaain ajim aajem, Santiago Juan düi. ²⁰ Makhëunjä Jesuu ëurrjim anaabá ich düi. Magbaa amach aai Zebedeo ich phidkhaajem khëun düi bote ee pëawia i düi wëtjim aajem.

Jesuu woun äb dösät bënëu baarjerr monaautarr
(Lc 4:31-37)

²¹ Mag wëtwi, Capernaum phöbör ee barwia, jua üi-jem ed aadeewai, judionaan Êwandam iek jaaujem ee mawia, ðrag Êwandam iek jaaubaadëjim aajem, ich Jesuu. ²² Mag irua jaaumam ürwia, aig ðor i iek ür narr khëun jëgderraa naajim aajem, amachdëu üurwai Jesuu jürr Moiseeu ley phä pëarr jawaag chi khaphëm khaphëm aajem khëun khäyaujä jaau khapcha jaaumam ürwia. ²³ Mag Jesuu Êwandam iek jaau sim aig woun äb mor ee bën khaigbam wai sim sëjim aajem. ²⁴ Mag wounau Jesús oo athaawai chi bën i mor ee simuata thet äa ana irig, —¡Jesús Nazaretpierr! Idëu maar sïi khajapha sïubá ajim anëm. Puan sïi maar öpääinta urum. Mua pë khaphë chirëmguí ajim anëm, pë jammua urú. Pë Êwandam Iewaa ügtharmua bëetarr khabahab, warrgurwe Êwandamau pëiju a jaau-jerr ajim anaabá irig chi mepeer garmua.

²⁵ Magbaawai jürr Jesuu chi meperagta meeukhanaa, —Khïu abá. Püchta warag jäg woun mor eemua öbërbaad ajim anëm.

²⁶ Jesuu mag iekhabaa, chi mepeer mag woun mor eemua wiwiug öbërbaadeeu, warre jëkhët phëphërg-pëiwia, chi wounta iek chuk pëajim anaabá. ²⁷ Örau amach daúa mag oobaawai dauderraa nëm iekhou amach wir aigpai, “¿Jäga jäg wounau iekhaawai meperaupa i ipierraa nëma?” anaajim aajem. ²⁸ Jesuu mag woun mor eem mepeer jërbapëim jöpchata Galilea durr ee maimua ag bigaau phöbördam nënidëm eem magwe khakhapdö jöisijim aajem.

Simón phaauhüan Jesuu monaaupeitarr
(Mt 8:14-15; Lc 4:38-39)

²⁹ Mag judionaan Êwandam iek jaaujem deg Jesuu ðrag Êwandam iek jaau sïewia öbëraau igbaadëjim aajem, Simón Andrés düi joobaajerr di aar. Mag i mam düi i khapeen numí wëtjim aajem. Makhëun, Santiago ajim aajem Juan düi. ³⁰ Mag wëtwia Jesús deg pabaimaawai aigum khëunau irig jaaujim aajem, Simón phaauhüan put ee khëumieu mor mas sim. ³¹ Ichig mag jaubaa, aar dubwia, i jua gaai përnaa ügthaag phiriu aujim anaabá. Mag phiriu atham bërre chi khëumiejä thumbabaadeewai warag phiidëwia am jäogjim aajem.

Khëubaadëm ee Jesuu ðor pöm monaaupeitarr
(Mt 8:16-17; Lc 4:40-41)

³² Maimua ya edau khëubaadëm ee, örau amach aaunaan khamor machag khïirpierr wai narr khëun düi dösät bënëu sïsidëmpa Jesús aig waibëemajim aajem. ³³ Mag warag thum phöbör eem khëun bëewia i sim di aig puertdi igaauta daaugajärm magwe pos aphöbaadëjim anaabá. ³⁴ Mag, sïi khajapham khamor machag khïirpierr wai sïsidëm ich aig aubëemarr khëun monaauamam düi íchab mepeenpa ðor mor ee sïsid arr jër wërrmajim aajem. Chi mepeenau i khaphë naajim anaabá, i chadcha Êwandam Iewaakha sim. Mamë ich Jesuu bërjä amag iekhapiba aajeejim aajem.

Jesuu Galilea durr Êwandam iek jaau phërdë nërrarr
(Lc 4:42-44)

³⁵ Jesuu ichdëu mag ðor pöm monaautarr ag noram edaraawe phiidëwia phöbör igaau warphaapai ich ap majim aajem, ðor chukag ee, Êwandamag jëwaan. ³⁶ Magbaawai Simonau tagam khëun ich khapeen düimua i jër wënërrawi oobaimaawai ³⁷ irig jaaujier-ram aajem, ðor thumaam khëunau mag i jër wënërrëm.

³⁸ Mamë magbaawai jürr ichdëu amag magjim anëm:

—Chawag dewam phöbör dakhapaim aarta wëttarrau, jürr mamaam khëunagjä Êwandam iek agjö jawaag. Warrjä mag jawaanta më bëejimguí ajim anaabá.

³⁹ Ich mag Jesuu Galilea durr ðor n n id mpieri  wandam iek jaau n rranaa judionaan  wandam iek jaaujem degj  jaaujeejim aajem. Mag n rr mua ðor mor ee mepeer khaigbam wai s sid mj  warre dau daau  beerp i maajeejim anaab .

Jesuu woun  b kokobé b n u bar s err monaaupeitarr
(Mt 8:16-17; Lc 4:40-41)

⁴⁰ Biek  b woun ph e kha dodoso sim Jesús aig b ewia i kh irphee kanieu ph bkhach wia irig, —Pua kh s chir m khai, m g ph iedau warre m  gaaimua chugpaabap i aich jim an m irig.

⁴¹ Magbaa Jesuu i dau aug khaugwi i gaai p rnaa irig, —Mua p  monaaupeim kh si chir m. Monaau chirs  magan ajim an m irig. ⁴³ Magwia Jesuu irig, Mua m g p ch monaaubarm oob  rag jawam ajim an m. Magju kh ai nacha Jerusalén mawia Aai i j eujem degam phad g p ch mor oopibaim . Maimua Moiseeu iek ph tarr gaai jaau simj  p ch monaaubarm paar nemchaain ofrendakha deeb  ajim an m, p ch m g monakha chirsim  rag khap amkh ir.

⁴⁵ Mam  Jesuu mag ich monaautarr  rag jaaupiba arrta ich n rr mpier jaubaad jim anaab . Mag gaaimua Jes s tag ph b r ee parhooba  berju khaba,  or chukag ch uita s sijim aajem. Mam  mag m  ba, mam ph b r igaau i sim aar durrierram kh n i aar baarjeejim anaab .

Jesuu woun  b khap  j ser khit m monaautarr
(Mt 9:1-8; Lc 5:17-26)

2 Jesuu mag woun monaaupeitarr khur kh ai kharpancha khaba n m ee, ph b r Capernaum an m g majim aajem. Mag mawia barbaimaawai s i ph b r eem kh nau i barbaimam khakhapd  j isijim anaab . ² Mag amachd u i deg pabaich m khaug athaawai aig b e th n mua  or p m pos s i puertdi igaau magwe ph u th n isijim an m. Jesuu mag pos th n m kh nag  wandam iek jaau s ejim aajem. ³ Mag n m ee  or jayaram kh nau woun  b khap  j ser khit mta pa b erkham gaai jiir aibëejieram aajem. ⁴ Mag aib ewi Jes s sim aar mag woun wai dubaag  kha naajim aajem; pari mag puertdi igaau  or ph u th n m khurau p d ierrag wai dubju khaba aawai,  gthaa dih u  r waaid tkhawia, chi Jes s sim  r   dih u magar auwi, chi pa b erkham gaai jügadau j khanaa mag chi khap  j ser khit m eeg jiir burrp ijieram anaab , Jes s sim aigcha, amach aau-naa monaaupeiju khaph  narr aawai. ⁵ Jesuu amau mag kh irju n mj  khaph  s err aawai chi khap  j ser khit m gta, —P  pekau thum ya mua chugpaabap imgui ajim an m.

⁶ Mam  mag iekhabarm  rwia  wandam iek jawaag ithee chi machnaan aig narr kh nau amach wir aigpai, ⁷  Ma chij g wounta  wandam dau na mag khaigba i j ur iekha s ma?  ba  wandamau khabam chan maach pekau chugpaa auba aajem” ajierram an m. ⁸ Mam  amau amach  degpai mag kh irju n mj  Jesuu khaph  s err aawai amag, — P rau khandee

p ach  deg j g khaigbata kh irju n ma? ajim anaab . ⁹  Wa mag pekau chugpaabarmj  dau daau ooba naawai p rau kh irjuawai chadcha phithurg chukhu thumaam kh nau mag iekhaju aai n m a n wa? Mam  mua irig, “Phiid wia p ch pa b erkham  bam g ph  auwia pet ” akhiin,  rau amach da acha oou, i monaau s si wa monauba kh ij  ich mag s sim. Magua p rau m  d nj  chan cha mua jawaagpamj  abajugui ajim an m. ¹⁰ Mam  m ch chi Emkhooi Iewaa  wandamau ich juap  deetarrau chadcha m g j b gaai  or pekauj  chugpaaju aai chir m p rag khap amkh ir, mua p rag oopikhimgui ajim an m.

¹¹ Magnaa chi khap  j ser khit m gta, —Phiid wia, p ch put  bam g juurwia, p ch diig pet  ajim an m.

¹² Magbaawai ag b rre chadcha phiid wia, ich wai b etarr pa b erkham d i ich putpa  bam g ph  auwia, thumaam kh n dakh ir nem mon  dawag  berbaad jim anaab . Mag  berbaad m oowi aig narr kh n dauderraa n isijim an m. Mag n m iekhu  wandam th  iekhamamua, “ wandam, ag na marau b erj  m g nem ooba aajemta  sta chadcha pua marag p ch jua theeg oopibarm. P chta chadcha chi jua thierru  wandam” anaajim aajem, irig j eumamua.

Jesuu Lev  ich d i  eurrtarr
(Mt 9:9; Lc 5:27-28)

¹³ Jesuu Capernaum ph b r ee mag woun monaautarr khur petajim aajem deeu Galilea th rrd og. Mag mawia i barbaimaawai, ich aig j rram kh n ph ph eukhamua  or pos aadeewai, amag  wandam iek jaubaad jim aajem. ¹⁴ Mag jaau s ewi petaa j oi  b Alfeo an m iewaa Lev  an mta ooimajim an m. Mag Lev  Romaam gobierno d n d bpaar j eujem arr aawai  rau ichig d bpaar phagaan b ejem ag mes bigaau p ar s ejim an m. Mag oobaimaawaita Jesuu irig, “M  d i marrau” abaawai, phiid wi, chadcha i d i petajim anaab , i kha ogd ba n rraag.

 Khan j gwia Jes s pekaupan d i thach khojeej ?
(Mt 9:10-13; Lc 5:29-32)

¹⁵ Biek  b Jes s ich khapeen d i Lev  di aig thach kh  s ejim aajem. Maig naajim aajem  chab ich Lev  khapeen agj  gobierno d n d bpaar j eujem kh n. Maimua  chab  or khapan i  udee b etarr aawai amach khaibagau th rph okham kh nra aig th naajim aajem, Jesús d i  bam mes gaai thach khoowai. ¹⁶ Mag i makh n d i  ba thach kh  sim aig fariseonaanau  wandam iek jawaag chi machnaan d imua chi Jesús d i w n rraajerr kh nagta j euch jieram an m:

— J ga j g p ar maestro s i d bpaar j eujem kh n d i pekau p m s sid m kh nra  ba thach kh  s ? ajierram an m.

¹⁷ Mam  amau mag iekhabarm  rwia Jesuu amag magjim an m:

—Kha monakha n m kh nau chan doctor igba aajem. Mor masim kh nta doctor iigjem. M  chan

büürjä pekau chukhu wajapha khithëem aajem khëen jëraanjä bëeba, mëen ðor pekau pöoma khithëem khëen peerde awaanta bëejimgui ajim anaabá, khíirjug iur aumkhíir. Maguata mag am pekau pöm nëmjä igba, am düi thach khö chirabahab ajim anëm, amjä Êwandam dënkha awaag.

¿Khan jägwí Jesús khapeen sërkhaba aajeej?

(Mt 9:14-17; Lc 5:33-39)

¹⁸ Khäai äb fariseonaan igar nëm khëen Juan chi ðor pör choomie khapeen düi thach khöba sërkhaba naajim aajem. Mag nëm ee ðrau Jesús sim aar wëtüwia irig maguimajerram anëm:

—Fariseonaan igar nëm khëen maimua Juan khapeenjã sërkhaba nëmta, ¿khan jägwí pë düi wënërraajem khëenta jäg sërkhaba në? ajierram anëm.

¹⁹ Magbaa Jesuu amag magjim anëm:

—Pãrau oowai, ¿chi jua pë sim woun onee ich üüi düi thach khö nëmich, irua ðor ich jua pë nëm ee thërtarr khëen sîi bëewia ökhíirjuu ohoodö naajë, sërkhawai büürjä thach khöba? Magba aajem.

²⁰ Magua ich agjö më düi wënërraajem khëenjã sërkhaba nëm. Am sërkhajuun, mëg atag më am jaaijõ am düi chitëm pë atham ed gayan chadau am amach khírauta sërkhawia íchab thachjä khöba nësip aju, gaai machgau. Mamë mëgüwawe chan am sërkhaju khaba nëmguí ajim anëm, agtha më am düi chirawai.

²¹ Magnaa, 'Pãadë khíirjubat ajim anëm. Pãraun chadcha pãach jöoinau jaaujerrjõ thach khöba sërkhaba nëm. Mamë pãrau jäg mua iek iur jaau chirëmjä khösinäa agjö warrgarm khíirjug chi jöoiã agtha khösi wënërrëm, magan mag khíirjugan sîi put iur auwia jürr khajüa jöoi gaai phëekhabarmjõta sîsim. Äbmua khäijã put iuriu khajüa jöoi gaai phëekhakiin, mag put iur i pächdëbaadëmuu chi kha sim ee thërdëbaadee warag ich warr sîerr khäaijã nem wäg sîsiju. Magua chi më iek ükha simua chan mëg iek iur mua jaau chitëmjä ükhanäa pöd amach jöoin ijã agjö ürkhaju khaba simgui ajim anëm. ²² Wa magbam khai, vino ðrr achpamkhíir nemhëu jöoi dën thürkha sim ee pëbarmjõta aju: Chi vino ðrr achpabaadeewai, chi nemhëu jöoiraa sîewai, äwatba jëgdëbaadee chi vinojä ärbadëm düi chi nemhëujã ya tag serbiiba sîsiju. Maguata vino ðrr achpamkhíran, agjö nemhëu iur eeta pëajemgui ajim anëm amag.

Jesuu khan nemta jua üüijem ed wauju aai sî a jaautarr
(Mt 12:1-8; Lc 6:1-5)

²³ Khäai äb jua üüijem ed Jesús ich khapeen düi trigodö ee dich wëtümüa chi khapeenau trigo phierr ahaug wëtumajim aajem. ²⁴ Mag trigo phierr nëm oowia Moiseeu Êwandam iek phã pëatarr wajapcha ürkhaajem khëenau Jesuug, —Pädë oobá: Jua üi nëm ed aawai büürjä phidkhaju khaba nëmta pë khapeenau jäg trigo phierrnaa khö wënërrëmwai ajierram anëm. ¿Pua chan khaugbahab ajierram

anëm, jägpai phierr nëmjä nem pöm eeu nëm düi äba sim?

²⁵ Magbaa jürr Jesuu amag magjim anëm:

—Mamë ¿khani më khapeenau khaigba abar? Magan ¿pãrau chan Êwandam iek phã sim gaai thëürwai büürjä khaugbata aajeeb, rey David khakhitarrau ich khapeen düimua amach jäsöo aphöbaadee pan khötarr? ²⁶ Pãrau khaphë nëmguí ajim anëm, warr Abiatar phadnaan pörkha sim jaar David ich khapeen düi Aai i jëeujem deg dubwia ag ee pan ofrendajõ Êwandam ithee wai narr khöpüitarr. Mag pan parhoobam khëenau khöju khaba, äba phadëupaita khöju aai sîejim anaabá. Mag sîerrta ichdëujã khöwi ich khapeenagjä deejimgui ajim anëm amag. Mamë mag khötarr paarjä Êwandamau am chig abajim.

²⁷ Jesuu amag mag iekhawi ichdëupai deeu ümaai amag magjim anëm:

—Jua üüijem edan, üu ðordam jua üi wënërramkhíirta Êwandamau deejim; mamë mag nëm chan mag jua üüijem ed sërkhaba wënërrëm gaaimuata maach üu wënërrëm anëm khabam. ²⁸ Maguata mëch chi Emkhooi Iewaa mëg jëb gaaijã iek theeg chirëmuata thumaam khëenag khan nemta wauju aai në a jaauju aai chirëmguí ajim anëm, jua üüijem ed awiajä.

Woun äb jua jësar khitar

(Mt 12:9-14; Lc 6:6-11)

3 Biek äb deeu jua üüijem ed Jesús mawi Judionaan Êwandam iek jaaujem deg dubimajim aajem.

Maig woun äb ooimajim anëm thoom juadam jësar khitëm. ² Maig naajim aajem íchab fariseonaan, Moiseeu Êwandam iek phã pëatarr wajapcha ürkhaajem khëen. Makhëenau Jesuug büürjä dau thöba naajim anëm, amach dakhíir Jesuu jua üüijem ed mag woun monaaubapãiwai irig, "Jãgan pua chan jua üüijem edjä ürkhabata chirab" a iekhaag, mag nëm düi íchab magëm gaaimua thethem khëenagjä i khaibag waupi jawaag. ³ Mamë Jesuu amau mag khíirju nëm khaphë sîerr aawai warag chi jua jësar khitëmügta, —Phidëwia dayag pidú, maimua mau ðor jãrr dënnëubaichë ajim anëm.

⁴ Magnaa jürr chi fariseonaanagta, —Pãrau oowai ¿khan nemta maadëu wauju aai në ajim anëm, jua üüijem ed? ¿Öordam düi ajapha aju wa ðor khaibag wauju? ¿Öor peerde auju, wa ðor thöju? ¿Khani üucha sî? a jëeujim anëm amag.

Mamë amachig mag jëeutarr ni äbmuajä büürjä i iek ükhabajierram anaabá. ⁵ Mag ni äbmuajä ich iek ükhaba abaawai amag khíir masi eerpanaa warag ökhíirjuu aadëjim anëm, ichdëu oowai amau büürjä wir aig amach khapeen dau ee aug khaugba nëm oowia. Magwia chi jua jësar khitëmügta, —Dayag jua üabá ajim anëm.

Mag chadcha i ipierr ügthaag jua üabaawai warre jua monakkha sîsijim anaabá. ⁶ Mag chi fariseonaanau amach dakhíir mag woundam monaaubapëim oobaawai khíir machgau warag amachta daau paaukhabaadëjierram aajem. Maimua rey Erodes

igarm khæun chi thethemnaan dëi äba biirdæwia, "Jäga akhiin maadëu jäg Jesús pær auwia thöopükhamgui" a khïirju nêisijim anaabá.

Jesuu Galilea thërrdö igaau ðor pöm monaaupëitarr

⁷ Maigmua Jesuu ich khapeen ich dëi phë arrjim aajem, ich ag Galilea eepai thërrdö pöoma simæg. Mag i mam dëi ðor khapaana Galileapien Judeapienpa wëtjim aajem. ⁸ Jesuu mag ðor mor masim khæun monaaau nërrëm a ùrphöbaadeewai ðor pöoma i aig bëe thænëisijim anaabá: Jerusalenpien, phöbör Idumea anëm aram khæun, döjä Jordán anëm ee edau öbeerjem garm khæun, maimua phöbör Sidón anëm dëi Tiro dakha phöbördam nænëidëm eem khæunpa bëejierram aajem. ⁹ Mag ðor pöm bëe thænawaita Jesuu ich khapeenag ya ag nawe jaau wai sïejim aajem, sïi ich ithee bote khïir khaug wai naamkhïir, atcha ðor pöm aadeewai thet ich phëeuthë aum ugua ag ee waaidæg. ¹⁰ Ich mag ed Jesuu ðor pöoma monaaukhapëijim aajem. Mag ðor pöm monaaumam amach daúa oo narr aawaita warag jürram khæunau i gaai juaucha përchëm iigjeejim anaabá, amachjä monaaumkhïir.

¹¹ Mag ðor pöm wëjöm ee naajim aajem ïchab, mor ee thöthörrsöm bën paraa sïsidëm khæun. Magëm khæunau Jesús oowai warag aig bëenaa, i khïirphee kanieu phöbkhanaa wiwiukhamuata, "Pæn chadcha Éwandam Iewaa" aajeejim anëm. ¹² Mamë Jesuu chi mepeenag meeurräu sïiujeejim anaabá, thumaam khæun jëgdaar mag ich jaau wënërram ugua.

Jesuu ich dëi ogdæba wënërramkhïir doce jër autarr (Mt 10:1-4; Lc 6:12-16)

¹³ Mag Jesuu ðor pöm monaaau nërrarr khur durrsï gaai waaidæwia ich dëi wënërrarr khæun eem ichdëu khösim khæun ich aig thürkha aujim aajem. ¹⁴ Mag ich aig thürkha auwia mag ðor khapan ich dëi wënërrëm khæun eem ichdëucha doce jër aujim aajem, ich iek ðor ee jaau wënërramkhïir pëyaag. Ich makhænta ich iek jaaujem khæunkha thërrjim aajem, apostolnaan. ¹⁵ Maimua mag doce jër autarr khæunag ïchab ich jua theegjä deejim aajem, ich dënjö ðor mor masim khæun monaaunaa mor ee mepeer khaigbam sïsidëm-pa jër wërrpamkhïir. ¹⁶ Mag ichdëu doce jër autarr khæun thër, mækhæun ajim:

Simón, (ichpai Jesuu Pedro a thërrjim);

¹⁷ Santiago, jöoi Zebedeo iewaa, (ichpai ïchab Jacobo aajeejim);

Juan, agjö jöoi Zebedeo iewaa, chi Santiago eem; (Makhæun Santiago Juan dëita amach numwe Jesuu "Boanerges" a thërrjim aajem, am ibæur wau thër; mag "Boanerges" a sim aiguin, khörg pagthëmjö sïerrjëm a simëu.)

Maimua mag tag

¹⁸ Andrés,

Felipe,

Bartolomé,

Mateo, (ichpai Leví a thër sïejim);

Tomás,

Santiago, chi Alfeo iewaa, (ichpai agjö Jacobo a thër sïejim);

Tadeo, (ichpai Judas anaa Lebeo aajeejim);

Simón chi Cananista, maimua

¹⁹ Judas Iscariote, (ich maguata ewag paw i thethem khæunag Jesús pær deejü ajima, i thöomkhïir).

Mag ich khapeen ich dëicha ogdæba wënërraju khæun jërkha auwi degag bëejierram aajem.

Öor iek meperauta Jesuug juapá dee sïejim aajem (Mt 12:22-32; Lc 11:14-23; 12:10)

²⁰ Mag bëewi ðrau i deg pabaichëm khaug athaawai i aig ðor pöoma biirdæbaadëjim aajem. Mag ðor pöm bëe thænawai bëerjä jua par khabam gaaimua Jesujä thach khöba ni i khapeenjä pöd thach khöba naajim aajem. ²¹ Jesús aar mag ðor pöm jürr phëphëukham gaaimua pöd thachjä khöba sim a ùr athaawai chi khodnaanau i awaan wëtjierram aajem, lökiebaadeewaita mag thachjä khöba simpai awia.

²² Mag nëm dëi ïchab Moiseeu Éwandam iek phä pëatarr jawaag chi machnaan Jerusalen phöbör eemua bëetarr khæunaujä i igwia, "Jäan dösätnaan pör Beelzebú aajem dëi khapeerkha siewai ag juapaauta jäg ðor mor eem mepeenjä dau daau jërkhæi nërrabahab" anaajim aajem.

²³ Mamë am mag iekha nëm ich Jesuu kaphë sïerr aawai warag ich aig am thürkha auwi amag, —Mua pärag jëeu ookhimgui ajim anëm: ¿Pärau khïirjuawai meperau ichdëupai wir aig ichjöm khæun dawag jërkhæijü khai? Meperau chan bën khaigbam chawag jërba aajemgui ajim anëm. ²⁴ Gobiernoo khäijä ðor pöm ich igar thænëm järrcha thöonaa amach wir aig-pai wërbëpikhiin, amach wir aigpai öbapäaiwai mag gobierno ich mag nem jua theeg sïerrabaju. ²⁵ Wa magbam khai, woun äb ich chaain dëipai meeukhawi amach wir aigpai wërbëkhiin, warag aaidëju. ²⁶ Ich agjöta simgui ajim anëm, mepeerjä. Meperau wir aig amach eepai juurhi phiriupëikhiin, magan warre amach öpëijuuta ëkha phöbaadëm.

²⁷ Magnaa amag, 'Pädë mæ sëu awi wajapha khïirjubat ajim anëm. ¿Khaíu mæg nëm aig sïi äb jiernnem wajapham dëi ich di thæa sim aig dubwi i nem jëgkhaju khai? Sïi khapanaam khæunau wa i khäai ëræuacharamua i ibæur auwi khabam chan pöd i nem jëgkhabam. Ich agjöta sïebahab ajim anëm, mepeerjä. Mæ i khäai jua theeg khaba chirakhiin, muajä pöd ðor mor eem mepeen jäg dau daau jër wërbajugui ajim anëm.

²⁸ Mag iekhamamua ich Jesuupai amag magjim aajem: 'Pädë päach jëgæucha wajapha ùrbaat cha mua jawaagpam: Éwandamaun chadcha ðor khaibag thumaa chugpaaju, am parhoob iekhamarrpa thum.

²⁹ Mamë pekau äb sim, maan mua Éwandam Akhaar jua theegau nem wau chitëm oo nëmta warag mepeer gaai thë nëmëu. Mag pekau chan Éwandamau bëerjä perdonaabamgui ajim anëm, i Akhaar igwiata mag iekha naawai. Magua Éwandam Akhaar igwiata mag khaigba iekhamæn, mag wounan Éwandam dëi

iekkhōr pōomata ich mag chirsijugui ajim anəm, per-donaajā khaugba.

³⁰ Jesuu amag mag iekhatarran, Moiseeu Ēwandam iek phā pəarr jawaag chi machnaanau ich Jesús igwia “Jāan Beelzebú dūi khapeerkha sīewaita jāg nem jua theeg ōor mor eem mepeenjā jərkhəi nərrəm” a iekha narr aawai ajim aajem.

Jesús eeugpeenau amach ād dūimua i dūi iekham ig narr

(Mt 12:46-50; Lc 8:19-21)

³¹ Mag nəm ee ich Jesús ād i eeugpeen dūi i aig bēe-jierram aajem. Mamə sīi ōor pōm thənəm khurau pōd i aar dubba, daaugajārpai nəisiwia jūrr amach garmu-ata dawag i thūr naajim aajem. ³² Magbaawai i aig narr khənnau irig, —Pə ādau pə eeugpeen dūimua pə ĩrhəinpa daaugajār pə jər wənərrəm, pə dūi iekhaag aajem a jaaujierram anəm irig.

³³ Magbaa ichdēu amag, —ĶChijā agā mag mə ād, maimua chijā khənn agā mag mə eeugpeen? ajim anəm.

³⁴ Magnaa ich bigaau ohoodō narr khənnag eerpanaa magjim anəm:

—Chamə khənta mə ād anaa mə eeugpeenau.

³⁵ Mərgan Ēwandamau khōsimjō nem wau nəm khənta mə ād anaa mə ĩrhəinau, maimua ĩchab makhənta mə khodnaanau ajim anəm amag.

Wounau nemjīir dau phōthurtarr ag nem ĩgkhaa

(Mt 13:1-9; Lc 8:4-8)

4 Deeu ūmaai Jesuu Galilea thərrdō igaau Ēwandam iek ōrag jaabaadējim aajem. Mag irua jaau sim ūurwai, sīi ōor pōoma ich bigaau pos phəer- baadeewai, aig bote sīerr ee waaidəwia, dō jārrapai oo jōisijim aajem, jūrr mammua jawaag. Magbaawai ōor pōm mag thənnarrau durrpaimuata i iek ūr naajim aajem. ² Mag mos igaau ōor pos thənəməg ejemplo- dampa jaaumamua, —Mua pārag nem ĩgkhaadam jaaukhim; wajapha mə iek ūrbat ajim anəm.

³ Maimua magjim aajem:

—Biek āb, woun āb trigo dau phōon majimgui ajim anəm. ⁴ Mag mawi chi nemjīir dau irua phōtarr, āaurag bū diichjem ee burrijim aajem. Magbaa nem- chaain bēewia sīi thumaa khōkhəipūijim aajem. ⁵ Maimua āaur khənn sīi mokpōr jojoodōg eeta bur- rjim aajem, ajappai jēb chukhu sīerr ee. Makhənnan chi tharrphēen ĩu jōpcha tharrphējim aajem. ⁶ Mamə mag durrkhu ĩrə sim iekhau pōd ierr khaar jərkhaba ĩrəta khaarkha khēkhəd arr aawai, ed pechag wəbaadeeu, sīi ĩ nanauk aadēmau phuabaadējim aa- jem. ⁷ Maigmua ĩchab tagam phōtarr, miudō arr ee burrwia, chi miiuta nemjīir khāaijā bāau khaphi bāauwi, sīi chi nemjīirdam ichdēuta pōr pəre ich magpai dau apha nəisiijim aajem, sirphəg ee ag gaai jōpjā jōpba. ⁸ Mamə tagam ĩu jēb wajaug ee burrtar- ran wajaug ōbərwia ĩu nem ajaug sīi phur jōpjim aa- jem, nem bich dapag maimuajā bich thə, maimua

pogkha bich daii; mamə mag sīsidəm chan bəurjā chi vano chukhu.

⁹ Mag ĩgkha ōbaadeewai aig ich iek ūr narr khənnag, ‘Keena, jūg ĩrənaa chaməg nem ĩgkhaadam mua jaaubarm wajapha ūrbat ajim anəm amag.

Khanthee ejemploouta Jesuu mag nem jaaujeejī

(Mt 13:10-23; Lc 8:9-15)

¹⁰ Mag Jesús aig ōor pos thənaawia ya ōor jigdədu khabaadēm ee, ōordam agtha i dakhapai i khapeen dūi āba ohoodō narr khənnau khap aag irig jēeujier- ram aajem:

—Ma chaig pua nem ĩgkhaadam jaau sīerrau Ķkhani jaau simma? Marag jaubā ajieram anəm, wajapcha khaphə aag ithee.

¹¹ Magbaa Jesuu amag magjim aajem:

—Pārau khaugam khōsi ūr naawai məchdēun warre pārag khaphə api chirəm, jāgata Ēwandam ōor thāar ee sīeicheejē. Pari ar i iek bəurpaijā ĩkhabam khənnag sīi nem ĩgkha nəmuapaita jaaujemgui ajim anəm, ¹² maagwai mag sīi khajapham nem ĩgkhaadamjōpai ūurwai par amau amach jūgəucha ūrnaa amach dakhīir nem wau nəm oo nəmjā oobamjō amkhīir; mag nəm gaaimua Ēwandamagjā amach khaibag chugpaapi jēeuba aawai Ēwandamau am khaibagjā chugpaaba amkhīir.

¹³ Maimua amag, ‘ĶMəg nem ĩgkhaadam merag chukhu khitəmjā pārau khaugbata nə? ajim anəm. Məg phithur khaba simjā khaugba nəm chan magan deeu nem jaaukhijnā Ķpārau jāga khaugjuma? ajim anəm. ¹⁴ Cha mua nem ĩgkhaadam pārag jaaubarmən məga simgui ajim anəm: Chi nemjīir dau phō nərrarr woun, woun āb Ēwandam iek ōor ee jaau nərrəmjōta sim. ¹⁵ Maagwai mag chi nemjīir dau ōor bə diichjem ee burrtarr, sīi ar Ēwandam iek jaau nəm ūurjem khənta jaau simgui ajim anəm. Mag ūrnaa bəchkhun khaugtarrdam meperau bēewia pōr eem warre khīir akhoopibapāiawai ūrba arrjōo thəba nəmgui ajim anəm. ¹⁶ Maagwai āaur khənn, chi nemjīir dau ar mokpōr jojoodōg ee burrtarrjōta naabahab ajim anəm. Ēwandam iek ōrau jaau nəm amach jūgəucha ūurwai warrpəmən amau khōchag ĩkha nəm. ¹⁷ Pari mag chi nemjīir wajap khaar khaba arrjō agtha Ēwan- dam iek gaai ubə khaba naawai, mag Ēwandam iek amachdēu ĩkha nəm gaaimua amach phithurg auna, bigaau khənnaujā amach dūi khaibajujō aadeewai, sīi warag agəg oobamjō ōbərwi weetjemgui ajim aa- jem. ¹⁸ Maagwai āaur khənn sīi nemjīir dau miudō arr ee burrtarrjōta nəmgui ajim anəm. Amau ĩchab Ēwan- dam iek ūrm khōsi ūr nəm, ¹⁹ pari āsie deeu ewag khīirjuajerram. Am khīirjugan āba riknaan khajuuta khīirju sīsidəm, nem thum paraa aag. Mag khīirju sīsidəm gaaimuata ĩchab, mag nemjīir sirphəg ee aadeewai sīi dau apha chēba nəisierrjō, Ēwandam iekjā thāraucha ĩkhawi i ithee nem wajapha wawaagjā serbiiba thənaabahab ajim anəm. ²⁰ Pari āaur khənn thənəmgui ajim anəm, ar Ēwandam iek thāraucha ĩkhawi, i dau na agchanaa, nem wajapha waujem

khænn. Magum khænnau ar Ēwandamau nem wajapha waupi jaauwaijã nem par daúa ooba aajem. Mag waum khösi wau naawai amachdëu nem waju ayag-pierr waajem: ãaur khænnau nemjïir chi chëmiejö dërrcha, ãaur khænnau agpierrpai, maimua ãaur khænnau bæchkhunpai. Mamæ thumaam khænnau ichi-ita ichdëu khösimjö aajem a jaaumajim aajem.

Lámpara nem ïgkhaa

(Lc 8:16-18)

²¹ Mag jaautarr khur amag magjim aajem: 'Pãrau oowai, ¿khaíu ötdau paanaa sïi bathëe eegar wa nem bü ee khãijã ausïujë? Örau mag ausïuba aajemgui ajim anæm. Ötdaun paanaa dau garta ausïujemgui ajim anæm, dau araraa oog. ²² Ich jägta sïebahab ajim anæm agjö Ēwandam iekjã. Īswe chan örau agtha wajappai khaugba næm, jäga Ēwandamau öor peerdæ auju. Mamæ jäg öt bæug nem oowai dawaa oojemjö, mæg atagta amau wajapcha khaphæ næsijugui ajim anæm. Chi mag khaugba næm khænnan agtha khïchag ee nem oo næmjöta næmgui ajim anæm, bæurjã khaugba.

²³ Magwi ich Jesuupai, 'Jëg ðrænaa cha mua jaau chiræmjö abat ajim anæm amag. ²⁴ Maimua magjim aajem: Pãrau mua nem jaau chiræmta päach thãraucha ðkham khösinæa, pör ee auna warag khaugam khösi amæn, ich Ēwandamau agjö päar pör öphër apiju, ich iek ajapcha khaphæ amkhïir. ²⁵ Ar chi thãar onee ðrm khösi ðr næm khænnag Ēwandamau warag khïirjug deejugui ajim anæm, ich iek khapcha amkhïir. Mamæ ar ðrmaphapai ðr næm khænn khïirjug eemæn, cha mua jaau chiræmjö deeu ich iek sïepiba, khecheu aumajugui a jaaumajim aajem.

Nemjïir dau bãaumam ag nem ïgkhaa

²⁶ Mag jajawagmamua ïchab ich Jesuupai, 'Pãrag deeu ejemplodam jaaukhimgui ajim anæm, jäga aajë örau mag mæ iek ðkham khösi ðkhawi amach thãar ee aauwai. Mag mæ iek amach thãar ee au næmæn, woun äbmua nemjïir daudam jïir sïubarmjöta simgui ajim anæm. ²⁷ Mag jïir sïubaawai tharrphëwia edaram magwe bãau ëëekham. Mamæ mag bãau ëëekham chan chi jïirtarraujã bæurjã khaugba sim, jäga mag ich appai bãaumamua ðgthaa papagmá. ²⁸ Maan mag simæn, ya jëb ee sïewai chi jëbëuta ich appaimua mag bãaupi sim khabahab. Nacha tharrphëwi bãau sim, maimua dërrcha aadeewai bi phüphüid aadëwi ðïi jöisim. ²⁹ Maimua mag thænnæ awi ya phur aadëm. Mag phur aadeewai thumaam khænnau ya khaphæ næmgui ajim anæm, thænnæ aai aadëm. Magbaawai thænnæ deg paa thænnæujem. Ich agjöta simgui ajim anæm ïchab mæ iekjã: Örau khaugmampierr bãbawagmamjöta sim, warag ich Ēwandamau khösimjö wënærraa khaphæ paaukhamaawai.

Nemjïir mostaza dau ag nem ïgkhaa

(Mt 13:31-32; Lc 13:18-19)

³⁰ Jesuu mag jaaumamua, '¿Pãrau khaphæ næ, jäga sim abarí Ēwandam iek mua jaau chitæm, maimua khanjöta sim a mua pärag jaaubarkhiin? ajim anæm. ³¹ Mæg mua jaau chitæm iekhan, mostaza daudam woun äbmua ich dikhu gaau jïir sïubarmjöta simgui ajim anæm. Ichta nemjïir daudam thumaam khænn khãaijã bæuræcha khitæm. ³² Pari mag bæuræ khitæmta jëb ee jïir khërbarmæn sïi pabë pöm ädëe bãaujem. Magbaawai nemchaain bëewi chi piu gaai amach di ëeujem. Ich agjöta simgui ajim anæm ïchab mæg Ēwandam iek mua pärag jaau chitæmjã: Mægwaiwe chan khapan khabata ðkha durrum; pari mag durru-muata warag nem pöm aaidæbapãaiwai öor kha-pankham khænnau ðkhaju a jaaumajim aajem.

Jägwi ejemplo jaaumamuata Jesuu nem jaaueejim aajë

(Mt 13:34-35)

³³ Mag ejemplodampa jaaumamuata Ēwandamau maach peerdæ aaujem iek Jesuu jaaueejim aajem, magum gaaimua wajapcha khap amkhïir. ³⁴ Mamæ ejemplo chuk chan mag öor pöm wëjömæg bæurjã nem jaauba aajeejim anaabá. Mag ejemplodamaupa nem jaaumatarrta ich khapeen dëi amach appai aadeewain deeu wajapha amag jaaueejim aajem, wajapcha khap amkhïir.

Jesuu phü dëi phüas thumbapitarr

(Mt 8:23-27; Lc 8:22-25)

³⁵ Ich ag edpai ya kheeraa aadëm ee, Jesuu ich khapeenag, —Wëttarrau ajim aajem, dö khïijãr thærrdö igaau.

³⁶ Maimua chadcha öor aig narr khænn phëpæawi, ya ich Jesús bote ee waaidæwia oo wëjorr aawai, chi khapeenau i joo arrjim aajem. Mag am wëtum dëi deeu bote aig narrjã agjö am dëi wëtjim aajem.

³⁷ Mag am döjãrr paaukha phöbaaderr agtha pöm khaba næm ee, phü theeg wëbaadëmua sïi phüasdaubau pa jöisijim anæm. Mag phüas bau pa aadëmua bote ee phüasdau sog bëbëekhamua ya chi boteu äwatbajüjö ierrpamaa ajim anaabá. ³⁸ Mamæ mag næm ee ich Jesús bote khua pörkhau gaai sïuba khãi jörrajim aajem. Magbaawai i khapeenau jãphierr næm iekhu i phiriupëiwi irig, —¡Maestro, phiidæbá! Pua chan mæg maach khöomamjã khaugbahab ajim anæm irig.

³⁹ Magbaa Jesús phiidæwia mag phü theeg thænnæmæg meeurræ sïuna ïchab phüas meeukha thænnæmjã "Thumbabaad" abaawai, warre döjã meuu sïisijim anaabá. ⁴⁰ Magwi ich khapeenagta, —¿Khan jägwi päar jäg atcha jãphierr næma? ¿Pãrau næ mæg päach dëi mæ chitæmjã khaugbata næ ajim anæm, jägcha jãphierraag?

⁴¹ Jesuu amach dakhïir mag phüas dëi phüpa meeukha thænnæ thumba atham oowia dauderra næm iekhu, "Keena, ¿mæn kxanim wounta jäg phü-

jā phūas dūimua i ipierraa n̄ma?" a jējēu aajeejim anaabá amach wir aigpai.

Jesuu woun āb dōsāt bēnēu baarjerr bēn chugpaatarr
(Mt 8:28-34; Lc 8:26-39)

5 Mag khodjōrrō awia Gadara durr phēubaima-
jierram aajem, ich ag thērrdō eepai thoom igar.
² Mag phēubaimawia Jesús bote eemua waaid̄wia
durrpabaadēm ee, i khīirphee woun āb dōsāt bēnēu
bar simta durr ujā aarmua i aig khaphig bēejim aajem.
³ Mag woun sīi ujā ee ðor aukheerjem jēbdegpai sīe-
jeejim anaabá. Mag sim chan par ðrau p̄r auna ca-
denau jū sīsiukhamjā pōd jū wai naaba aajeejim an̄m.
⁴ Mag juapa theeg sīewaita biek khapan parii ðrau ca-
denau bē jūnaa juapa jū sīsiukhamjā, sīi warag chi ca-
denta thērrēu p̄r̄na aajeejim an̄m, ni ābmuajā pōd
p̄r̄ wai sīeba. ⁵ Mag sim̄n edaram magwe sīi pabū
eeta n̄rranaa ujā ūr̄m magwe n̄rraajeejim anaabá.
Mag n̄rr̄m̄n sīi parhooba āāgmamua mokdau jua-
jā gar auna ichdēupaia ich phārmaajeejim an̄m.
⁶ Mam̄ mag n̄rr̄m̄ua warpwe Jesús oo athaawai sīi
warag i sim̄gta khaphig bēewia i khīirphee
phōbkhachēnaa thet wīiu anaa irig, —Jesús, cha Ēwandam ūgthaa phuu
n̄m Iewaa! ¿Khantheeta pua m̄ m̄g khaibag
waubaichēma? ajim an̄m.
⁸ Chi wounau ich garmua Jesuug mag iekhatarran,
maan Jesuu ya ag nawe chi mepeer mag woun mor ee
sim̄g chawag ōbērpi jaautarr aawaita irua mag iekha-
jim anaabá. ⁹ Magbaa Jesuu irig, —¿P̄r̄ khaan a th̄ur-
jēwi? ajim an̄m.
Magbaa chi wounau, —M̄n̄ “Mepeen Phōbōr” a
th̄ur̄jemgui ajim aajem, maar nem khapan sīerrjēe
aawai.
¹⁰ Ich mag wounau irig ō b̄r̄n̄ aadēp aajeejim
an̄m, maigmua warp chi mepeen j̄r̄kh̄ur̄p̄im ugua.
¹¹ Maig dakha durr b̄k̄h̄r̄r̄ kh̄snaan khapan phathau
j̄r̄ khō wēn̄r̄r̄r̄ aawai ¹² chi mepeenau, —Magan ar
chum kh̄snaan khapan th̄n̄m̄ aar maar p̄iwi j̄r̄r̄
j̄k̄h̄n̄ kh̄snaan eeta marag dubpi jaaubá ajierram
an̄m Jesuug.
¹³ Magbaa chadcha Jesuu mag chi woun mor eem
mepeenag ōbeerpi jaauwi, j̄r̄r̄ mag kh̄snaan khapan
dos miljō narr eeta dubpi jaaubaawai, chadcha
makh̄n̄ eeta dubphōbaadējim anaabá. Mag mepeen
khaigbam pōm kh̄snaan ee dubphōbaadeewai sīi
parhooba khaphig phōbaadēwi ithurm̄g ūrmua th̄r-
rdō ee d̄rbagkha sīi dō ee jogaa khēchdubjim aajem.
¹⁴ Mag oobaawai ajap jāphierriwi chi th̄a narr kh̄n̄
parhooba khaphig phōbaadējierram an̄m, ðrag
jawaan. Mag wēt̄wi phōbōr eejā jaauwi maimua
phōbōr igaa di āābdō n̄n̄id̄m̄ eem kh̄n̄agjā
thumwe jaumajierram aajem. Amachig mag jaau-
maawai ag b̄r̄re ðrau aar oon weetjeejim an̄m.
¹⁵ Mag wēt̄wia Jesús aar barimawia ooimaawai, chi
woun mag dōsāt d̄i sīerr khajūa wajapha jūawia
maach khīir ich m̄g jup oo sim̄ ooimajierram anaabá,
sīi maḡm̄ bēn khaigbam pōm mor ee chukhu sīerrjō,

monakha. Mag oowai ðor dauderraa naajim an̄m.
¹⁶ Mam̄ mag amach daúacha Jesuu mag woun bēn
chugpaap̄iwiwia chi kh̄snaan̄jā lōkiewi dō ee jogaa
khēchtarr orr kh̄n̄au j̄r̄r̄ deeam kh̄n̄ag nem
īgkhamajierram aajem. ¹⁷ Chi ag perás joobaajerr
kh̄n̄au mag ūrbaawai Jesuug jajaau aajeejim an̄m,
amach durrmua chawag mamkhīir. ¹⁸ Mag ich j̄r-
baadeewai, deeu maag awi, ich bēetarr boteeg mawi
ag ee waaid̄baadējim aajem. Mag i mam̄ oobaa mag
chi dōsāt bēn wai sīerrau ich armkhīir irig jēejim
anaabá. ¹⁹ Pari Jesuu ich d̄i arrbajim aajem. Sīi irig
warag, —P̄r̄ch diig mawia p̄r̄ch khodnaanag jaaubam̄
ajim an̄m, jāga Ēwandam̄ ū p̄r̄ dau ee aug khaug-
wia p̄r̄ monaubar. ²⁰ Jesuu ichig magbaawai chadcha
i ipierr mawia Decápolis durr phōbōr n̄n̄id̄m̄ ee
ðrag jaaumajim an̄m, Jesuu i dau aug khaugwi ū i
bēn chugpaatarr. Mag jaumam ūrwi thumaam
kh̄n̄ta j̄gderraa naajim aajem.

**Jairo kha maimua ūi ābmua Jesús khajūa gaipai p̄r-
tarr**
(Mt 9:18-26; Lc 8:40-56)

²¹ Mag chadcha Jesús deeu Gadaramua d̄rbawia,
thoom igar nacha ich sīerr aar barbaimaawai, ðor pōm
i bigaa ph̄r̄baadējim an̄m. Magbaawai pōd dur-
ragjā maba, ich aigpai dō igaa sīsijim aajem. ²² Mag
ðor pōm phēphēukham ee, woun āb Jairo a th̄r̄ sim̄ i
aig bēejim aajem. Mag jōi judionaan Ēwandam iek
jaaujem deg chi pōrnaan th̄n̄m̄ eem ajim aajem.
Mag bēewia, Jesús b̄k̄h̄r̄r̄ phōbkhachēwia, ²³ chaig-
pamamua, —M̄ khaan parba jā eemuapai kh̄r̄m̄ta
oo p̄ajim, m̄ di aar marraugui ajim an̄m. Mua
khar̄p̄ chir̄m̄, puata m̄ kha jua p̄r̄m̄n̄ ū i peerd̄
aujugu ajim an̄m ich Jairoo.
²⁴ Mag Jairoo ich di aar ēurrbaicheewai Jesús chad-
cha i d̄i majim aajem. Mag i mam̄ d̄i ūchab ðor pōm i
ēude phēud̄ wēt̄majim anaabá. ²⁵ Mag ðor khapan
pos wēt̄m̄ ee ūi āb sīejim aajem, doce años sīi
phōmieu bar sim̄. ²⁶ Mag khit̄m̄n̄ wajar ūi dau aug
waujeejim an̄m, doctornaanag ich monaup̄iju ēkha
n̄mjā pōdba aawai. Parii bēnhē gaai ich phatkhon-
dam wai kh̄r̄r̄r̄ thum gastaap̄itarrjā b̄ur̄jā mon-
auba, waragta eeg pamaa ajim anaabá. ²⁷ Ich mag
ūyau ūr̄ athajim an̄m, Jesuu ðor mor masim kh̄n̄
monaau n̄rr̄m̄. Ichdēu mag ūrbaawai i aar ðor pos
th̄n̄m̄ ee thet phēud̄ mawia ēugarmua meraa i
khajūa gaipai sīi p̄rimajim anaabá. ²⁸ Irua mag mer-
aa p̄rimatarran, ich ōdegpai, “Sīi mua i khajūadam
gaai p̄rbarmuapai m̄ monaau ūsiju” a khīirjuwiata
mag p̄rimajim anaabá. ²⁹ Mag chadcha irua Jesús
khajūa gaai p̄rbarm b̄r̄re chi phōmie mag th̄n̄r̄r̄jā
warre th̄babaadee warre ich mag monaau sīsijim
an̄m. Magbaa ūyau ūchab warre ich kha
j̄ub̄baadēmjā khaug athajim anaabá. ³⁰ Mam̄ ūchab
mag ich gaai p̄rbaichēm b̄r̄re Jesuu khaug athajim
an̄m, Ēwandam̄ juapá ich gaai simua ūi āb mon-
aubap̄im. Magbaa Jesuu mag ðor pos th̄n̄m̄m̄g

eerpanaa, —¿Khaíuta mæ khajûa gaai pærbaichëma? ajim anëm.

³¹ Magbaawai jürr ich khapeenaupai irig, —¿Jäga mag khaíuta mæ gaai pærbaichë aju? Pua oobahab, ðor khapan pæch aig phëphëukham. Mag nëm mag “Khaíuta mæ gaai pærbaichë” a síeb ajim anëm irig.

³² Mamæ mag jëeu buburrkhamjä ni äbmuajä ichig jaauba aawai ich bigaau ðor nëm khænnagta oophæurdædæ aajeejim anëm, mag ich khajûa gaai pærchëtarr ookhaawai. ³³ Mamæ mag meraa i gaai pærtarrta ich khaug athaawai jäphierr nëm iekhou sïi kha duui Jesús aig bëewia i khïirphee kanieu phöbkhabaichëjim anaabá. Magwi chadcha meerba jaaajim anëm, mag ichdëu i khajûa gaai pærtarr.

³⁴ Mag ichig meerba jaaubaawai Jesuu irig, —Mua pæch monaaju khaphæ mæ gaai pærchëtarr gaaimua, üu pæ monaauwi peerdjä peerdæ ñisimgui ajim anëm. Ya pæ monakha ñisiewai pæch diig maju aai æmguí ajim anëm irig.

³⁵ Jesús agtha mag iekha dænëm ee, mag judionaan Êwandam iek jaaajem degam chi pör Jairo anëm di aarmua ðor bëewi irig, —Kakë, ya aanaanaujä pöd äwatba abarm; idëu Maestro síubá ajierram anëm irig. Ya par maach aar i mabajup ajierram anëm.

³⁶ Pari Jesuu amau mag jaaubaichëmjä asekasba, chi Jairoogta, —Oob khïirjum; sïi mag khâai warag pæch chaai oo wai chitaju khïirjugta wai chirsí ajim anëm irig.

³⁷ Maimua ya warag Jairo dëi i di aar mam arr aawai ich mam dëi ðor khapan arrbajim aajem. Ába ich dëi arrtarr khænnan Pedro dëi Santiago ajim aajem, maimua Juan; makhænn thârjuppai arrjim aajem ich dëi. ³⁸ Mag wëtwia di aar barimawia ooimaawai Jairo deg sïi bíep sereu thænëm dëi ðor phogdæ thænëmjö thænëm ee jürram khænnau æapëpërkhanta ñrimajieram aajem. ³⁹ Magbaa ich Jesuu ierr mag am sereu thænëm aar dubwia amag, —¿Khantheeta mag atcha sereu thænéma? ajim anëm. Oob bíemiet. Chaai mee-ba sïi khâi khërëm khabahab ajim anëm amag.

⁴⁰ Mamæ Jesuu mag chaai mee-ba sïita khâi sim abaawai aig narr khænnau warag i wau iekha naajim anaabá. Mamæ ich gaai iukha nëmjä am iek asekasba, warag thumaam khænnag dawag öberpi jaauwi, chi binaandam dënnaan maimua ich khapeen thârjup ich dëi phë arrtarr khænpaita ich dëi ierrag dubpijim aajem. ⁴¹ Mag chi binaandam aar dubwi, i juadam gaai pær aanaa irig, —Talita, kum ajim anëm. (Mag sim aiguin maach meúan, “Þæikhaardam, phiidæbaad” a simæu.)

⁴² Magbarm bërre chadcha phiidæwia ðor dakhïir monakha dær nænæu khabaadëjim anaabá. Mag oobaawai chi dënnaan maimua ich Jesús khapeenpa warre dauderra nëisijim anëm. Ich mag chi daupeerdam Jesuu phiriu autarr, doce años síejim aajem.

⁴³ Mag phiriu auwi chi chaairag thachdam deepi jaaajim anëm, khömkhïir. Mamæ mag daupeerdam ichdëu phiriu autarr chan bëerjä aig narr khænnag jaaupibajim aajem.

Nazaret phöbör eem khænnau Jesús isegtarr

(Mt 13:53-58; Lc 4:16-30)

6 Mag chaai chi meem arrta deeu phiriu auwia, Jesús ich bāautarr durr phöbör Nazaret anëmæg petajim anëm. Mag i petam dëi i khapeenjã i dëi wëtjim aajem. ² Mag mawi barimawia, ya jua üuajem ed pabaadee, maar meeun Êwandam iek jaaajem deg mawi Êwandam iek jaaubaadëjim aajem. Mag irua jaaumam ürwia aig ðor pöm thænarr khænnau jügder-raa nëm iekhou amach wir aigpai jëjëukhamua mag naajim anëm:

—¿Magæm iek ichdëu jamta khaugjimta mag iek pöm jaaumáma? ¿Jäga jäg ðor monaau nærréma? anaajim anëm. ³ Keena, pãrau oowai, ¿ich mæg woun kalpinter khabá anaajim anëm, María iewaa? I eeugpeenauwai, Santiago, José, Judas maimua Simón. I üpæuïn khabahab íchab ar mæg ich mæg phöbör ee naajem khænn; maagwai ichjä maadëu khaphæ nëm, ich mæiguim aawai.

⁴ Pari magbaa Jesuu amag magjim anëm:

—Chadcha deeu durræm khænnau mæg Êwandam iek jaa wënærræm khænnag eena am dëi ajapha aba aajeeb. Pari mag sim jürr dich bāautarr durrpai chan am kha khöchkhabanaa amach khodnaanau ni amach dëi äbam deg joobaajem khænnaujã am kha isëe aajemgui ajim anëm amach khïircha.

⁵ Mag warag maig chan Jesuu ðor mor masi narr khænn thum jua pærbajim aajem, amachdëu mag irua jaa sim ükhaba arr gaaimua. Daudam khapan khaba ichdëu jua pærtarr khænpai monaapüijim aajem.

⁶ Mag ichdëu Êwandam iek jaa khitæm ükhaba nëm oowi ich Jesúpata warag thumaa khïirjuwi ökhïirjuu aadëjim anaabá.

Magbaawai ichta warag mawi jürr aigmua phöbördam dakha sísidæm ee Êwandam iek jaa nærraajeejim aajem.

Jesuu ich khapeen doce Êwandam iek jawamkhïir pæitarr

⁷ Mag nærræmua Jesuu biek äb ich khapeen doce ich dëi ogdæba wënærraajerr khænn äbam aig thërphë auwi nunumdö pëyaagpajim aajem. Mag pëyaagpamua íchab ich juapa theegjä amag deemajim anëm, mag juapaau ðor mor eem dösät bën khaigbampa ich dënjö jær wërpmamkhïir. ⁸ Magwia íchab khæd ee khömaagjä bëerjä amag nem inag arrpiba, ni talegdijöm, thachjöm, ni phatkhojã arrpibajim aajem. Ába arrpittarran bordondampaita arrju aai nëm ajim anëm. ⁹ Ich agjö zapatjä amachdëu jua narrdampai arrpiwi khajûajã amach mor gayam dëipaita wëtju aai nëm a jaaajim aajem, deeu theg jüjüa aagjä arrba.

¹⁰ Mag jaauwi íchab, —Pãach wënærræmpierr pãachig di jaaubarm degpai kheeupaawai khâibat ajim anaabá, pãach maigmua chawag wët nëm ora.

¹¹ Dëgölp khâijã ðrau amach deg pãach dubpiba abaawai, wa pãachdëu amachig Êwandam iek jaa nëm khâijã ürba abaawai, warre amach dakhïirwe

pãach bü gayam jëb ɸɸrphë ɸɸrphënaa pãachta ërëubaadët ajim anɸm. Pãrau magmɸn magbarmua-pai amag, “Pãach jãg Ēwandam iek ũrba abarm gaaimua ich dëita khĩir khaphɸ abat” anɸmɸugui ajim anɸm.

¹² Amachig magbaawai chadcha ërëubaadëwia phöbörpierr örag Ēwandam iek jaaumamua, “Pãach pekau pöoma nɸm äsie ewag khĩirjuwia Ēwandamagta chugpaari jëeubat” aajeejim anɸm. ¹³ Mag jaau wënrɸmua ĩchab dösät bënëu baarjerr khɸn mor eem bën khaigbampa jɸr wërpnaa, pabü olivo anɸm khaúa öor khamor masim khɸnjã kha phurna, Ēwandamag jëeubaa öor pöm monaaupüi maajeejim aajem.

Rey Erodeeu Jesuuta Juan öor pör choomie khararrpii sïerr

(Mt 14:1-12; Lc 9:7-9)

¹⁴ Jesuu mag öor mor masim khɸn pöm monaau nɸrɸm gaaimua sïi öor ee thürphöo sïejim aajem. Mag nɸm ee Rey Erodeeu ũr athajim anɸm, irua nem wau nɸrɸm. Mag ichdëu ũr athaawai Jesuuta Juanpii awi, “Maan Juan öor pör choomie khararrta deeu iuu phiidɸwia mag nɸrɸm; maguata mag öor mor masim khɸnpa monaau nɸrɸbahab” aajeejim anɸm.

¹⁵ Mamɸ irua mag sim ee bigaaum khɸnau, “Jã warr jöoingar Ēwandam i jaaumie Elías aajerr khabahab” aajeejim anɸm, Jesús igwia. Mamɸ jürr magbaawai äaur khɸnau, “Jã sïi warr jöoingar Ēwandam i jaaujerr khɸnjö Ēwandam iek jaaujem khabahab” aajeejim anaabá. ¹⁶ Jürram khɸnau mamagkham ũrbaawai chi rey Erodeeu, “Mɸrɸg chan ma chan deeu khabam. Mua khĩirjuawain maan Juan chi öor pör choomieu, ar mua i ö thɸappüipitarr. Ichta deeu iuwwia mag nɸrɸbahab” aajeejim anɸm.

¹⁷ Irua mag sïerran mɸg ajim aajem: Maata ich Erodeeu ich naam Felipe ɸi Erodías anɸmta khecheu auwi ag dëi sïejim anaabá. Mag itheeta Juanau chi reíg, “Pua pöd pɸch naam jua eem ɸi khecheu auwi pɸch ɸiikha auju khaba simgui” ajim anɸm. Mamɸ sïi ichig magbaawai warag Juan pɸr aupi jaauwi, cárcel deg phãar sïupinaa, cadena jü sïupijim anaabá.

¹⁹ Mamɸ mag nɸm ee chi Eroses ɸi Erodías anɸmuan Juanau mag iekhatarr gaaimua thöopimjã khösi thɸnaajim anaabá. Pari mag nɸmta pöd thöoba aajeejim anɸm, mag chi jayau thöomkhĩir jaubam aawai.

²⁰ Mag nɸm dëi chi rey Erodeeu jã Juan ökhö aajeejim anaabá, irua oowai Juanau chadcha Ēwandam dau na nem agcha waunaa äba i iekpai jaaujerr aawai. Maguata Juanau ichigcha ikhɸaba iekhamamjã magɸmjã igba, warag ũrm khösi i iek ũrnaa sïi ich ödegpai, “Jãgata akhiina?” aajeejim anɸm.

²¹ Mag nɸm ee Erodeeu ich año cumplii nɸm ed phiejãb pöm waupijim aajem, phiesta khaag. Magwi chi thethemnaan ich garcharam khɸn dëi, comandantenaan maimua Galileapien agjö chi thiernnaanpa äba thürkhɸipüijim aajem, ich aig thach khoon bëemkhĩir. Magbarm eeta ĩchab Erodiaaujã Juan

khaibag wauju dawaa phithurg chukkhu oo athajim anaabá. ²² Mag am thach khö nɸmta, chi Erodías kha bëewia öor dakhĩir jemkhabaichëjim anɸm. Mag jemkhabarm chi reíu ich dëi äba thach khö narr khɸn dëimua khöigjierram aajem. Mag wajapha jemkhabarm oobaawaita chi reíu ich bãaurrag, —Pɸchdëu nem khösim mɸrɸg jëeubá, mua pɸrɸg deeu pɸchdëu nem igbarm ajim anɸm.

²³ Mamɸ mag ichig nem jëeupipikhamjã chi dauperau büürjã jëeuba aawai ichdëuta deeu pɸaba irig, —Chadcha mɸch imeerba parhoobam nem pɸchdëu khösim mɸrɸg jëeubarm mua pɸrɸg deebajupa. Pua mɸg durr mɸchdëu jüa chirɸm eem jãrrcha khãijã mɸrɸg jëeukhiinjã, ichiita mua deeb khaba pɸrɸg deejugi ajim anɸm.

²⁴ Chi rey Erodeeu pɸaba ichig mag jëeupipikhamjã jëeuju khaugba aawai ich äd aar mawi jürr ich ädagta jaauwimajim anaabá, ichig khĩirjugdam deemkhĩir. Magbaa chi ädau ich khaag, —Pɸchig Juan pöorta thɸapnaa thëp ee deepi jaaujuma ajim anɸm.

²⁵ Ich ädau ichig mag jaubarm bürre deeu ich bãaur jöoi aar mawia irig, —Rey ajim anɸm, muan nauwe pɸrɸg Juan öor pör choomie pöorta thɸapwia mɸchig thëp ee deepim khösi ɸmguí ajim anaabá.

²⁶ Mamɸ ich bãaurrau mag ichig Juan pöorta jëeubaawai chi rey warre ökhĩirjuu aadëjim anɸm. Pari mag ich bãaurrau ichdëu nem khösim thumwe jëeuwija öor dakhĩir ich imeerba deeu a iekhatarr aawai mag äsie deebamjã abajim aajem. ²⁷ Magbaa ag bürre ich soldaun äb püijim anɸm, Juan ö thɸapnaa ich aig chi pör appai aibëemkhĩir. ²⁸ Magbaawai chi soldaunau chadcha Juan cárcel deg sim aar mawia, i ö thɸappüinaa, chi pör appai thëp ee chi dauperag deechëjim anaabá. Mag ichig deebaicheewai jürr ich ädag deejim anɸm. ²⁹ Mag Juan cárcel deg pɸr wai narr ö thɸapbarpüim a ũrbaawai i khapeenau chi mordam cárcel degmua arrwia aukhërthurjierram aajem.

Jesuu öor cinco mil jãogtarr

(Mt 14:13-21; Lc 9:10-17; Jn 6:1-14)

³⁰ Magtarr khur Jesús khapeen mag ichdëu pütarr khɸn deeu i aig barchëjierram aajem. Mag bëewia deeu äbam aig naaicheewai amachdëu örag Ēwandam iek jaaujerr dëi öor monaaumarrpa thum irig jaauchëjierram aajem. ³¹ Mamɸ mag jürram khɸn phëphëukham gaaimua thachdam khoogpaijã büürjã jua par khaba narr aawai mag am nem ĩgkha öpinaa jürr ich Jesuu amag, —Öor chukag ee maach appai jua ýyaan wëttarrau ajim anɸm.

³² Magwia chadcha amach appai aig botedam sïerr ee ërëubaadëjim aajem, öor chukag aar. ³³ Pari mag am wëtum öor khapankham khɸnau oopüijieram aajem. Amachdëu mag oobapüiwai, i barjujã khaphɸ narr aawai, jürr khɸd ee khaphig phöbaadëwi, amachta i barju nawe bardutkhaimawia i nɸ naaimajim aajem. ³⁴ Maimua barimawia oomaawai chadcha öor pöoma pos thɸnaajim anɸm, i nawe. Öor pöm mag wëjöm Jesuu oowai i dau ee aphɸ durrajim anɸm, sïi

nemchaain papjā chukhu wēnerrēmjö narr aawai. Ichdēu mag oobaawai amag Ēwandam iek jaau wai sī ajim aajem. ³⁵ Mag jaau simua ya kheeraa aadeewai i khapeenau irig, —Ya edau khēumamgui ajim anēm. Mag nēmta maach chan thach khōjujā chukhu nēm. ³⁶ Maach dēi mēig ðor pōm thēnēm khēnag wētpi jaaubā ajim anēm, ðordam di dakhapaim aar wa magbam khai phōbōr dakham aar khāijā amach khoog thach pēr awaan wētamkhīir.

³⁷ Ichig magbaawai jūrr ich Jesuu amachigta, —Am pēiju khāyau pāachdēuta amag thach deejurauma ajim anēm.

Magbaa chi khapeenau jūrr irig, —¿Magan ðor pōm mēg wējōm thum thach khōpiegan doscientos denariota pan gaaipai aupi sēb? ajieram anēm.

³⁸ Magbaa Jesuu amag, —¿Pārau pandam kharr wai nēmwi? ajim anēm. Chukhu nēm khai, ðrag jēu oobat, khaíu phiejāb waibēejī ich khoog khāijā, maimua mēg jaaubat ajim anēm.

Magbaawai chadcha wētwi, ðrag jēu ohoogmamua ābmua pandam cinco maimua āwarrdam numí wai sim oobaawai, deeu i aig bēewia, ich mag irig jaauchējim aajem. ³⁹ Magbaa ich Jesuu ðor khapan mag thēnarr khēnag phūak ūr khapanaa phēr ohoodō juppi jaaujim aajem. ⁴⁰ Amachig mag juppi jaaubaawai chadcha warphaa poso phēr nēnēid, phēr nēnēid, ohood aphōbaadējim anēm, amach khīkhīratdō pogkha chi khapanag cincuenta, maagwai pogkha cien; ðor pōm mag thēnarr thumaa ich mag ohood thēnisijim aajem. ⁴¹ Magbaawai Jesuu mag pan cinco narr dēi mag āwarr dau numí narrpa phē auwia, ūgthaag eerpanaa, Ēwandamag ū ajim anaa chi pan thorreunaa, jūrr ich khapeenag nēpēimajim aajem, tagam khēnag jigmamkhīir. Ich agjō chi āwarrjā agdaujō thumaam khēnag jigpēijim aajem. ⁴² Magdamaupai maig ðor thēnarr khēn thum biwauwia imie phōbaadējim anaabá. ⁴³ Mag imie phōbaadeewai chi pan āwarr dēi sobtarrau thēbut doce ipiirkha aujim aajem. ⁴⁴ Mag chi thach khōtarr khēn khapanag emkhooín appai cinco mil naajim aajem, nēinjā beerba chaainjā beerba.

Jesús dōjā ūr nērrarr
(Mt 14:22-27; Jn 6:16-21)

⁴⁵ Mag thach khō aaipawia Jesuu ich khapeenag, —Pāar mē na thoom igar Betsaidaag dērbagkhabaadēt ajim anēm, maimua jam phōbōr ee ta mē nēbaimat. Mēn nau mēg ðor ērēu thēnēm thum oopēiwiata majugui ajim anēm.

⁴⁶ Maimua chadcha mag ðor wētum khēn thum oopēiwiata durrsī gaai petajim aajem, Ēwandamag jēwaan. ⁴⁷ Mag ich khapeen bote ee ich na pēitarr aawai, ya khēubaadeewai, dōjārr wētmajim aajem. Maagwai Jesús ich appai thēbawi agtha durrsī gaai Ēwandamag jēu sējim anaabá. ⁴⁸ Mammua Jesuu oowai i khapeen amach juadamau ōkhar ēkha wētmajim anēm, khīir garmua phū theeg wē thēnēm ee. Mag amach juadamau ēkha wētum oobaawai āspa-

juag am ēkha auwimajim aajem, sī dōjā ūrpai mamua. Pari mag am ēkha autarrjā sī khajapha am aig dichagpamjōo sējim anēm. ⁴⁹ Mamē mag sī dōjā ūrta nērrēm oo athaawai akhaarpii awia jāphierr nēm iekhau āā khaphōbaadējim anaabá. ⁵⁰ Ma chan mag ābpaimuajā ooba, amach thumaam khēnauta oo narr aawai, amach thumta jāphierr naajim aajem. Pari mag sereubaadēm burre ich Jesús garmua amag, —Keena, oob jāphierrmiet; mē khabahab ajim anēm.

⁵¹ Magnaa am bote ee waaidūbaadee chi phūjā warre thumbamamua thumbabaadējim aajem. Mag oobaawai i khapeen warre dauderraa nēisijim anēm, ⁵² ag noram Jesuu amach dakhīir pan āwarr dēi khapanjā khaba narraupai ðor pōm thēnarr thach khōpitarrjā khīir ee paba. Jesuu ich juapá oopi sim khaphē aju aai nēmta warag magmējā khīirjuba sīta jāphierr naajim anaabá.

Jesuu Genesaret durr ðor mor masim khēn khapan monaaupēitarr
(Mt 14:34-36)

⁵³ Maimua warag āba ērēubaadēwi thoom igar deeu durr Genesaret anēm phēubagkhabaimaawai warre amach wētarr bote jū sīujim aajem. ⁵⁴ Mag jū sīuwia ya am durr paaukhabaadeewai aig ðor narr khēnau warre Jesús khaug athajieram anēm.

⁵⁵ Amachdēu mag i khaugphōbaadeewai, amach dakham khēnag i barbaichēm khap amkhīir, jūrr jaau nērrjēe aphōbaadējim anēm. Amachdēu mag ūrphōbaadeewai phōbōrpierr aanaanpanau amach aanaan pa bēerkham gaaipa i sim aig aibēemajim aajem.

⁵⁶ Jesús nērrēmpierr phōbōr ee didam khapan khaba nēnēidēm ee maimua sī durr didam āābdō nēnēidēm eem magwe i na kaaijā ee amach aanaan aubēenaa irig, —Maar aanaanag pēch khajūahidam gaaipai khāijā pērpibá aajeejim anēm, monaaumkhīir.

Mag chadcha thum i khajūa gaai pērmam khēnan warre monaaukha maajeejim aajem, mag sī pērbarmuapai.

Sī jua sūgba thach khō nēmuapai chan maach ārba aajem.
(Mt 15:1-20)

7 Khāai āb Jerusalén phōbōr eemua Jesús aig bēejieram aajem, Moiseeu Ēwandam iek phā pēatarr wajapcha nērkhaajem khēn dēi ich ag Ēwandam iekpai jawaag chi machnaanpa. ² Mag bēewia amachdēu oowai i khapeen juajā ūbata thach khō nēm oobaawai ū khabata nēm ajim anaabá. ³ (Amau mag iekha naran, amach chi judionaan thum amach jōoin i pēaba warrgarwe thach khoopierr ajapha jua nēnaa khoojemta warm khēnau ich jāg juajā sūgba khō narr aawaita mag iekha naajim anaabá. Maguata am meeun chan jua ūb khaba chan thach khōba aajeejim aajem, Ēwandam dau na amach ārju awia. ⁴ Maguata merrkau ee udthurwia bēeujā, amach jōoinau jaaujemjö, jua ūba chan pōd thach khōba aajem aajem. Mag tag amau

nem waujem khīir khapan thūnem amach warrgarm khūen jöoin i rēaba, maguata amau thum amach dö doojem jarr, thēr, jiedöpjōmjā thum əkharūiwi īchab amach khāaijem putjā thum jākharūaijem anaabá.)

⁵ Amach ich mag sīerrjēem khapta chi fariseonaanu maestronaan dūimua ich Jesuug, —¿Khan jāgwia pē khapeenau warrgurwe maach jöoinau jaaujem ipier-
raa khaba, sīi juajā ēba ich jāgta thach khō nēma?
ajjerram anaabá.

⁶ Mag ichig jēeubaa jūrr ich Jesús garmua amag magjim anēm:

—Pāach jāg Ēwandam iek gayam pāachdēu nem jaaujemjō khaba jūrr ag chaaur nem wau sīerrjēem khapta Ēwandamau ich i jaaumie jōoi Isaiās khararrag pāach igwia ich iekhatarr iek mēg phāpijimgui ajim anēm:

“Pāran sīi par iekhaupaita mē iek ūkha nēm ūkha nēm aajem.

Pari mag nēm chan par chadcha thāraucha ūkhabamta mag sīerrjēem.

Pāach mag nēm gaaimua pāar thāar chan mē dakha-
jā khaba, sīi mē warpta thūnem.

⁷ Jāg nēm aiguin parii pāach iphithur pārau mēg jēuju.

Pārau jaau nēmjā sīi wir aig pāach khīirjugpaiu; jā mē iek khabam” ajim warrgarwe Ēwandamau, pāar igwia.

(Is. 29:13)

⁸ Mag chirēm pāachdēujā Ēwandamau nem jaau sim ipierraa khaba, sīi pāach jöoin iigta ee am khōch-
gau warag irua nem jaau sim ichaaur sīi pāach juagam nem ūkhakha aju appai khap sīerrjēe aawaita mag chirēmgui ajim anēm amag.

⁹ Amag mag iekharūiwi ichdēupai īchab magjim anēm: ‘Sīi pāach jöoin iigta ūrcha ee am khōchgau pārau Ēwandam iek chaar gaai jaau simta warag asekasmapha aajem. ¹⁰ Jāgju khapta warrgarwe jōoi Moisés khararrau, “Pēch aai pēch ād dēi jāsenenaa ökhö abá” ajim anēm. Maimua, “Ar iwiir ābmua khāijā ich aai wa ich ād khāijā thōpnaa āaukha simen, maan warreta thōopūiju aai nēm” a sim. ¹¹ Pari Ēwandamau ich iek gaai mag jaau simta jūrr pāar iek mag ābmua khāijā dich ayag wa dich ādag khāijā, “Pārau ig nēm mua wai chirab mamē pōd mua deēju khabam, ya thum Ēwandam itheem aawai” a iekhaju aai sim anēm, dich dēnnaan dau aug khaugba. ¹² Magnaa pāar iek mag ya chi mag iekhabarmua chan mag dich dēnnaan iwiir āb khāijā dau apha khērēm oowiajā agug oobamjō aju aai sim aajem anēm, bērrjā agug ooba.

¹³ Jāg pāach jöoin iigta ee nēmua pārau Ēwandamau nem waupi jaau simta warag isegpūi nēm khabahab ajim anēm amag. Mag nēmta ewagam khūenagjā pārau ich magta khaugpi wētum; mamē magpaijā khaba, mag tag pārau nem khaigba jaaujem nem khīir khapan thūnaabahab ajim anēm amag.

Thach khō nēmupai chan maach ārba aajem aajem

¹⁴ Jesuu mag iekhawia ich aig ðor thūrka auna am-
ag, —Pādē thumaam khūenau mē iek wajapha ūrbat

ajim anēm. ¹⁵ Mēg jēb gaai chadcha ðor pekaudam paraa khithēem. Pari sīi parhooba thach khō nēmua-
pai chan Ēwandam na ðor ārba aajem. Ēwandam na ðor ārpiejem pāach thāar ee nem khaigbam khīirju-
naa iekhaawaita pāachdēupai pāach ārpiejemgui ajim anēm. [¹⁶ Magnaa amag, jūg ūrēnaa wajapha ūrbat ajim anēm cha mua pārag jaau chirēm.]

¹⁷ Jesuu ðrag mag iekhawia ichta jūrr aigmua chaug petajim aajem. Maimua ya deg paaukhabaimaawai chi khapeenauta deeu ich ag iekpai irig jēeu naajim a-
jem, amachig jaaumkhīir.

¹⁸ Mag ichig jēeubaawai jaaumamua, —¿Wa mag chan pārajā agtha mag iek khaugbata naab? ajim anēm amag. Mua khabá pārag, “Sīi thach khō nēm gaaimupai chan pekau paarpaba aajem” a chirēmgui ajim anēm. ¹⁹ Thachdam khō nēm sīi buch eepaita sīeimaajem, thāar eejā dubba. Mag buch eepai sīewi chēbarāaiwai deeu chukhu aadeejemgui a jaaumajim aajem.

Irua mag sīerr aiguin Ēwandamau maachig nem khōmkhīir deetarr chan ni ābjā khaigba khaba sīsidēm a sim ajim. ²⁰ Mag iekhamamua rēaba ich Jesuu amag, —Ōor pekau paarpa nēm thāar eemua khīirjug khaigbam öbēr nēmuaata pekau paarpa nēmgui ajim anēm. ²¹ ¿Khan jāgwia mag sī? Thāar eeta magēm khīirjugjā thum ompaa auwia mammuata dawag öbēr thūnaawaima ajim anēm. Mammuata öbēr thūnem: dich ūi khabam dēi khapes aju khīirjug, nem jīgkhaju khīirjug, maimua ðor thōoju khīirjug. ²² Mag tag öbēr nēm: chikham nemta dich dēnkha aum khōsi aju khīir-
jug, deeu mēin wauju khīirjug, parhooba nem khaig-
bam nem wauju khīirjug, chikham khūgurju khīirjug, chikham āaukha iekha nēm, wir aig dich thō nēm, maimua sīi donjō khīirjug chukhu nem wau nēm. ²³ Magēm nem thum thāar eemua dawag öbērdētkha thūnemuaata Ēwandam dau na ðor pekau paarpa-
piejem a jaaumajim aajem amag.

Ūi āb Israelpie ūi khaba simua Jesuug chaigpatarr
(Mt 15:21-28)

²⁴ Jesuu maig ðrag jaau sīewia petajim aajem, Tiro durr Sidón dēi nēmēg. Mag mawia ðor aig jēerimajim aajem. Mamē mag ich deg pabaimamjā ðrag khaug-
pimapha sīejim anaabá. ²⁵ Mag ich khaugpimapha sim āba, ūikhaardam thōthōrsöm bēnēu baarjerr ādau mag i barbaimam ūr athaawai, Jesús aar mawia i khīir-
phee kanieu phōbkhāimajim anēm. ²⁶ Mag ūi deeu durr Sirofenicia anēm durram ajim anaabá. Ich mag ūirau Jesús aar mawia chaigpaimajim anēm, ich chaai mor eem thōthōrsöm bēn öbeerpūimkhīir.

²⁷ Magbaa, judionaan khabam khūen chan agtha mon-
aaju khaba chirēm awi, Jesuu ich mag ūirag ogth-
ompai, —Idēu nacha Ēwandam chaainta thachdam khōpi athá. Mua pua jaau simjō pē chaaita nacha monaaukhiin, mua oowai dich chaainag deēju arr pan-
ta khecheunaa saakienag deebarmjō ajugui ajim anēm irig.

²⁸ Magbaa chi ʔyau ʔaba, —Señor, pua jaau simen chadau. Pari iin saakienaujā chaain jua bigaau chi pichag mes eegar khaimam khoojemgui ajim anem. Maagjeewai mʔ Israelpie ʔi khaba ʔab mamʔ, ʔpua mʔ chaaijā dau aug khaugbaju khai? ajim anem irig.

²⁹ Magbaata Jesuu irig, —Puch jāg iekha em gaaimua ʔ chaai mor eem mepeer ya öbërbaadēm. Ya ʔ ʔuch diig maju aai emgui ajim anem irig.

³⁰ Mag Jesuu ichig “Puch diig maju aai em” abaawai, chadcha mawia ooimaawai, i chaai chadcha monakha put ee werba jēer sim ooimajim aajem, Jesuu jaautarjō chi mepeer ya i mor eemua öbërbaaderr aawai.

Jesuu woun āb kach khīsunaa meu khəkhəaa khitarr monaautarr

³¹ Mag chaai monaupēitarr khur Jesús majim aajem, Tiromua Galilea therrdōog. Mag mamua Sidón phöbör ee dichwia Decápolis durrjā agjō dichjim aajem. ³² Mag Galilea pabaimaawai örau i aig waibēejim anaabá, woun āb kach khīsunaa meu khəkhəaa khitəm. Mag chi waibēetarr khənau Jesuug chaigpaimajim anem, amach aanaandam gaai ʔərbarmua monaupēimkhīir. ³³ Magbaawai Jesuu chi woun mag kachdam khīsunaa meu khəkhəaa khitəm ich ap chawag arrnaa, i kach ee jīgpiriu phī oonaa, deeu ich jīgpir gaaipei ichöoujā omnaa, jūrr i meukhīir gaai jārpūijim aajem. ³⁴ Maimua ügthaag eerpanaa, jāphö duraa ünnaa chi wounag, “¡Efata!” ajim anem. Mag sim aiguin maach meúan “¡Kach aardəbaad!” a sim ajim anaabá.

³⁵ Jesuu mag iekhabarm bürre mag kach khīsū sīerrjā warre kach aardəbaadēm dēi chi meukhīirjā agjō nem wajaug agua iekha sīsijim anaabá. ³⁶ Magbaawai öor aig narr khənaag, —Mug mua jāg woun monaubarm oob chikhamnag jaumiet ajim anem ich Jesuu.

Mamʔ mag amachig jaaupiba arr āba, warag amachdēu jaaum aig jaajeejim anaabá. ³⁷ Mag oowia öor thum dauderraa nem iekha i igwia, “Jesuuwan nem thum wajaphata wau nerraajem. Maguata kach khīsūm khənjā kach aardəpinaa meu meraam khənjā wajapha iekhapimaajem” a iekha naajim anem.

Jesuu öor cuatro mil jāogtarr

(Mt 15:32-39)

8 Biek āb deeu ūmaai Jesús aig öor pōoma biirdəbaichējim aajem. Mag nem ee büerjā thach khöju chukhu narr aawai Jesuu ich khapeenta ich aig thürkha aunaa amagta magjim anem:

²—Öor pöm mug thənəm mʔ dau ee dau aphə durrum. Ya khāi thārjup pam am maach aigmua büerjā ogdəba, thachdam khöjujā chukhu durrumgui ajim anem. ³ Ich jāg thachdamjā khöpiba amach diig ʔiikhiin, khəd ee wētumua jādaua ʔhərēuju, pöd amach di aarjā barba. Magəm āaur khəna chará warpmua bēe nem aawai pöd barba khāijā ajugui ajim anem.

⁴ Mamʔ Jesuu amachig magbaawai jūrr chi khapeen garmuata irig, —Mug maach öor chukag ee nem, ʔja-

maam thach maadēu amag deebarju? ajierram anem.

⁵ Magbaawaita Jesuu amag —ʔPārau pan dau kharr wai nʔ? abaawai, amachdēu, —Marau pandam si-etepei wai nemgui ajim anaabá.

⁶ Mag pan siete wai nem abaawai Jesuu mag öor pöm wējömug, —Jēkhət jupkhabat ajim anem.

Magnaa mag pan siete narrdam jua ee phē aunaa, ag paar Ēwandamag üu ajim anaa thorreuwia, jūrr ich khapeenag ʔarpūimajim aajem, mag öor pöm thənəmug jigmamkhīir. ⁷ Mag dēi īchab āwarrdamjā daudam khapan khaba wai narr aawai mag paarjā Ēwandamag üu ajim anaa jūrr deeu amag ʔarpūimajim aajem, örag jigmamkhīir. Magbaawai chadcha chi khapeenau ichdēu jaautarjō thumaam khənaag jig-ʔijjerram aajem. ⁸ Mag jig ʔhərədəugmamua agdaujō amachdēu khöm aig khöwi, khəd biwaau phöbaadee thumjā khöpūiba, thəbət siete ipiirka aujim anaabá. ⁹ Mag khöjujā chukhu narr ee irua jāogtarr khəna chi khapanag cuatro mil naajim aajem. Mag khö dichwi amachig wētpi jaubaawai, èrēubaadee, ¹⁰ ich Jesujā deeu bote ee waaidūjim aajem. Magbaawai chi khapeenau deeu durr Dalmanutaag i joo arrjierram aajem.

Fariseonaanau amachdēu nem ooba aajem waupi jaautarr

(Mt 16:1-4; Lc 12:54-56)

¹¹ Mag mawia ya chi Jesús barbaimam khaugphöbaadeewai i aig bēejerram aajem, fariseonaan. Mag bēewia ogthom daau chadcha i Ēwandamau ʔiirtarra jāg nerrəm khai a khap aag awi irig, —Magan maar dau na ag na örau nem ooba aajem nem waubá aichējerram anem irig, marau oog ithee.

¹² Ichig magbaicheewai chadcha am ipierr waukhiinjā ich iek ükhabaju khap warag sī jāphö duraa ünnaa, —ʔKhan atchata mua ʔaar dakhīir nem wau chitajuuta ʔārau mag mərəg nem waupi jaau nəma? ajim anem amag. Mua chan ʔaar dau na büerjā nem waubamgui ajim anem.

¹³ Amag mag iekhapūwi ichta warag am aigmua petajim aajem. Maimua mag mawi ich khapeen dēi bote ee waaidəwi ag khīirphee dərbajim aajem, ich ag therrdō eepai.

Jesuu ich khapeenag fariseonaanjō apiba jaautarr

¹⁴ Mag wētumjā khīir ee pab jap ee khoogjā khöju arba awi pandam dau ābpaita wai khodjōrrajim aajem.

¹⁵ Mag èrēu phöbaadēwia khodjōrröm ee, Jesuu ich khapeenag, —Khīir khaphə wənərrat ajim anem. Oob fariseonaan bēn maimua Eroses bēnjā jāg lewadurajō sim ʔaach gaai dərbapimiet ajim anem.

¹⁶ Amachig mag iekhabaawai amach khoog panjā chukhu naawaita mag iekha simpī awi jūrr wir aig amach eepai mag pan aubēeba arrta ig naajim anaabá. ¹⁷ Pari Jesuu amachig mag iekhabarmjā büerjā khaugba naajim aajem. Mag ichdēu iekhabarmjā khaugba warag sī ich ichaur iyə nem khaug athaawaita amag magjim anem:

—¿Pääch ödegan päraun sī pan chukhum gaaimua-ta mua päächig magjimpīi naab? ajim anəm. Mua maata pärag jaaba chirəm. Jāgan jāg nəm aiguin pärau chan mua nem waaujemjā agtha khaugbata naabma ajim anaabá. ¹⁸ Päär dau paraanaa kachjā wai nəm; pari mag nəmta sī dau khīsumjōnaa kachjā khīsumjōta nəm. Pārau mua nem wau chitəm oojemjā, ¿khīir ee paba nə, ¹⁹ ar pandam cincopai narrau mua ðor cinco mil narr jāogtarr? Thumaam khəən khö dich-wia imie phöbaadeewai, ¿thəbət kharr ipiirkha aujī, chi sob?

Amachig mag jēubaa i khapeenau, —Thəbət kha-pan docen āb ipiirkha aujimgui ajierram anəm irig.

²⁰ Magbaawai deeu ichdēu amag, —Maimua agjö ar pandam sietepai narrau mua ðor cuatro mil narr jāog-tarr edjā, ¿amau khötarr sob thəbət kharr phē aujīwi? ajim anəm.

Magbaawai, —Thəbət siete ipiirkha aujimgui ajier-ram anəm.

²¹ Magbaawaita ichdēu, —Chadma ajim anəm. Mamə pan igju awiajā, ¿pärau chan deeu mua ompaa aujūā khīirjubata naab? ajim anəm. Mua chan levadu-ra chaar jaaba, fariseonaanau nem khaigba jaaujem-ta jaau chirəm; pari mag nəmta pärau pöd khaug au-ba nəmgui ajim anəm amag.

Jesuu woun āb dau khīsu sīerr monaupūitarr

²² Mag wētmaamua Betsaida phöbör ee barimajim aajem. Mag barbaimaawai ðrau woun āb dau khīsu khitəm i aig waibēewi irig chaigpachējierram aajem, i gaai pərbaawai i dau monaaukmhīir. ²³ Magbaa Jesuu mag chi daudam khīsu khitəm jua gaai pərnaa chawag phöbör igaaau arrjim anəm. Mag arrwi i dau ichöou phuurnaa i gaai pərnaa irig, —¿Pua ēu oo chirūwi? ajim anəm.

²⁴ Magbaa chi dau khīsu khitəmua, —Ēera, mua ðor pabūjō sīsīdəmta dərđər nərrijēm oo chirəmgui ajim anəm.

²⁵ Magbaawai deeu Jesuu i dau ēudam aaitħə aaitħə-naa irig, —Deeu dau ēe oobá ajim anəm.

Magbaawai chadcha deeu dau ēe oobarau warre warp dawaa ich mag oo sīsijim anaabá. ²⁶ Mag dau khī-su sīerr monaau sīsiewai Jesuu ich diig pūyaagpamua irig tag phöbör ee bēepiba jaaujim aajem.

Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe ich Ēwandamau pūiju aajerrau a jaautarr (Mt 16:13-20; Lc 9:18-21)

²⁷ Jesús mag woun āb dau khīsu sīerr monaupūitarr khur ich khapeen dūi durr Cesarea de Filipino anəm eem phöbördam nənīdəmæg majim aajem. Mag wētumua ich Jesuu amag, —Ōrau mə igwia iyū nəm ūurwai, ¿am iek mə khai aajē? ¿Pārau ūrba aajē? a jēujim anəm.

²⁸ Jesuu amachig mag jēubaa chi khapeenau irig jūrram khəənau, —Am iek pə Juan chi ðor pör choomie aajem. Deelum khəənau jaauwai, pəta Elías aajem, warrgar Ēwandam i jaaujerr. Maagwai pogkha

jaauwai, pə sī warrgar agjö Ēwandam i jaaujerr khəən eem aajemgui ajierram aajem irig.

²⁹ Magbaa jūrr amachigcha, —¿Ma päächdēujāma? ¿Pārau khīirjuawai mə khai agá? a jēujim anəm am-ag.

Magbaawai Pedroou, —Pəth Cristoou ajim anəm, warrgarwe ich Ēwandamaucha jər auwia ðor peerdə aumkhīir pūiju jaaujerr.

³⁰ Mamə Pedroou ichig magbaawai, —Chadcha pua ag eyaa jaubarpūim, mamə oob būrjā chikhamnag jawam ajim anəm.

Warm khəənagjā jaaupibajim aajem.

Ōrau ich thōju Jesuu jaautarr

(Mt 16:21-28; Lc 9:22-27)

³¹ Maimua Jesuu wir aig ichpai jaaumamua magjim anəm ich khapeenag:

—Məch chi Emkhooi Iewaa chadcha dau aphəə aju aai chirəm. Mə dau āaukha isegwia Jerusalemie jōoin chi thethem khəənau phadnaan chi pörkha nəm khəənaua Moisés iek jawaag chi machnaan dūimua mə thōomkhīir pər deejugui ajim anəm. Mamə amau mag mə thōowiajā khāai thārjupam ee phiidəwi deeu mə iiu chirsijugui a jaaujim aajem ich khapeenag.

³² Mag, ich dau aug wauju ich khapeenag ūramkhīir ajapha jaaumajim aajem. Mag irua iekhabarm ūrbaawai Pedroou Jesús chawag warrwia irig, —¿Khan-theeta pə mag iekha sīma? Ōrau pə dūi magju khaba nəmgui ajim anəm irig.

³³ Pedroou mag iekhabaawai Jesuu tagam khəən ich khapeenag ewag phəərba eerpanaa jūrr Pedroogta khīir masi, —Jöpkhāa mə aigmua chawag petá ajim anəm. Pua chan Ēwandamau nem waum ig simjā khaugba, sī parhoobam khəənōta khīirju simgui ajim anəm. Meperauta pəræg mag iekhapi sēbahab ajim anaabá irig.

Jāga aju aai nə Jesús dūi khapeerkaag

³⁴ Magwia Jesuu ich aig ðor thənarr khəən dūi ich khapeenpa āba thürkha auna magjim anəm:

—Chadcha pärau mə iek pääch thāraucha ūkha nəm khai, ed ēepierr magan mua nem waupi jaau chirəm appaita waubat ajim anəm, “Məchdēuta khap chirəm məchdēu nem wauju” a iekhaba. Mə gaaimua chikhamnau dau aphəə pääch thōju khīirjuwia khāi-jā, magəmjā igba, waragta ūkhanaat ajim anəm. ³⁵ Ar chi mæg jēb gaai mə gaaimua būrjā phithurg aumapha wənərrəm khəən chan meem edjā ūgthar öbərbamgui ajim anəm. Magarrau ar chi mua nem jaau chirəm waum khöchgauta amach nemjā khīirjuba sī warag mə gaaimua wa mæg ðor peerdəajem iek gaaimua khāijā dau aphəə anəm khəənau chadau ūgtharcha öbərjugui ajim anəm. ³⁶ Magnaa amag, Pārau oowai ¿khan wajaug sī ajim anəm, woun ābmua mæg durr thum ichdēupai jūa wai sīsīm, pari mag sim meebaadee khīmie durr petam? ¿Irua ich durr thum ich dūi arrju aai sī? Pöd arrbam. ³⁷ ¿Khanta mæg jēb gaai atcha nem parhəpagcha sierrú ajim anəm, aqua

dich akhaar ügthar phag wai öbëraag? ³⁸ Maimua äb-mua khäijä is mæg öor pekau pöomanaa Êwandam iekjä thäraucha ükhaba thünem eeta mæ gaaimua wa sïi mæ iekdam jaaujupai khäijä öor dakhïir chigaa amæn, mæg mæch chi Emkhooi Iewaajä thumaam khæun Pörkhanaa mæch Aai jua theeg dëi ügthar i chognaan thünem khæunpa mæg durr chachaan bëem edjä ïchab ich khïircha eerpanaa chigaa warag, “Mua bëurjä pæ khaugba chitum” a iekhajugui ajim anæm.

9 Mag iekhamamua ïchab, ‘Mæ cha iekha chiræm iekhou äaur khæun cha mæ iek ür næm khæun chan mæchta nem jua theeg thumaam khæun Pörkha bëeju edamjö aadëm oobam aigjä meebajugui a jaau-majim anaabá.

Jesús Moisés dëi Eliapa iyüu narr

(Mt 17:1-13; Lc 9:28-36)

² Mag ich khapeen äaur khæunag amach daúa ich oopiju jaautarr khur seis días næm ee Jesús durrsï pöm sim gaai majim aajem. Mag ich mam dëi öor thärjup-pai phë arrjim aajem. Makhæun Pedro ajim aajem Santiago dëi, maimua Juan. Mag wëtwi ya durrsï gaai næmta amau oo næm dakhïraa Jesús khïir chaau-pabaadëjim anaabá. ³ Magbaadëmua sïi i mor gayam khajüa jüa sierrpa bëunaa phuumjö aadëjim anæm ich bäpgau. Khajüa atcha bähä magjö chan örau bëurjä jä auba aajem aajem. ⁴ Magbaadëm ee oowai war-garm jöoin Moisés dëi Eliata iyüu dænænuihdæ naajim aajem Jesús dëi. ⁵ Amachdëu mag oobaawaita Pedro iek irua Jesuug mag chirajim anæm:

—Maestro, nem ajaug chi agamjö maar mæig næm. Marau pæar ithee räichdidam thärjup ëu deejü: äb pæ ithee, äb Elías ithee, maimua äb Moisés ithee.

⁶ Mamæ Pedroo Jesuug mag di ëu deejü a iekhatar-ran, maan amach chi khapeenta jäphierr næm iekhou pöd iekhajujä khaugba aawaita irua mag iekhajim anaabá. ⁷ Mag am jäphierr næm ee, dëgölp sïi edjä eemua jænthumie baug bëewi, am jöodæ athaichee-wai, sïi ag ee ierr paaukhabaadëjim anæm. Magbarm ee woun iekjö, “Chamæta mæ Iewaa mæchdëu jäsehne wai chitæmæugui” ajim anæm, “öor peerdæ aumkhïir mæchdëucha jær autarr. Irua nem jaau simta ipierraa abat” ajim anæm. ⁸ Maimua deeu chi jænthu-mie chukhu aadëm ee, amau oowai i dëi mag öor numí narr ooba, Jesús ich appaita oo dænæm oojierram anaabá.

⁹ Mag durrsïe naawia jerag wëdurumua Jesuu mag ich khapeen thärjup ich dëi arrtarr khæunag amachdëu ootarrjä deeu khæunag jaaupiba, sïi amach thäär eepaita khaphæ apijim aajem, ich chi Emkhooi Iewaa meewia deeu iuu phiidæ næm ora.

¹⁰ Magtarr aawai chadcha chi khapeenau bëurjä örag jaaua aajeejim aajem. Pari mag næmæn wir aig amach eepain iyüu næmua, —¿Ma khani maachig jaau sïejimta mag i meewia deeu i iuu phiidëju a sïejïma? aajeejim anaabá amach appai.

¹¹ Mag amach appai mamag næm awi alphin ichigcha, —¿Khan jägwia Êwandam iek jawaag chi machnaanau

jaauwai mag Êwandamau Cristo pëiju na Eliata bëeju aajë? a jëeuijerram anaabá.

¹² Magbaawaita Jesuu amag, —Chadma, chi mach-naanaa jaaujemjö, Eliata nacha bëema ajim anæm. Pari mag i bëeju jaautarran, mag Êwandamau pëiju aajerr örag næpi jaaukhïirta bëeju jaaujim. Pari Elian ya udthurjim. Mamæ mag i udthuurwai, Êwandam iek phä sim gaai jaau simjö, örau i dëi amachdëu ampierr awi warag i thöopëijerram. Magtarr aawai ¿pærau khïirjuawai örau mæ dëijä i dëi atarrjö abaju khai ajim aajem, ich jäg Êwandam iek phä sïsidæm gaai mæch chi Emkhooi Iewaa igwia wauju a jaau simjö?

Jesús khapeenau chaai mor eem mepeer pöd jëupëiba arr

(Mt 17:14-21; Lc 9:37-43)

¹⁴ Mag iyüu wëdurumua tagam ich khapeen nueve narr aig pachënaa oowai, öor pöm warpham magwe phæur thünem jærta Êwandam i jawaag chi machnaan garmua am dëi ijëjëbkhäm oochëjim aajem. ¹⁵ Mag öor pöm thünarr khæunau amach dakhïir Jesús barbaichëm oophöbaadee onegau i khïirphee pochag phöbaadëwi i dëi saludaa næmua, “Üchata jäg pæ barbaichëm” ajierram anæm. ¹⁶ Mag chi machnaan garmua ich khapeen dëi ijëjëbkhäm oobaicheewai, —¿Pæar khan iekta ig næma? ajim anæm amag.

¹⁷ Magbaa mag öor pos thünem eemua äbmua magjim anæm:

—Maestro, mua mæch iewaa aibëejimgui ajim anæm, i mor eem bënëu pöd iekhapiba sïi ichæp wai sïewai, pærg warre jëu werbamkhïir. ¹⁸ Mæg khitæm barbaadeewain sïi jëkhæt bájä aimaajem. Magbaadëmua sïi isaphun bau aadëm dëi thet khierrpa küküerr khabaadëmua phithierrii aadeejimgui ajim anæm. Mag bar næmua warag nem dau aauga pabaadëimgui ajim anæm. Mua pæ khapeenag jaaujim, amag mæch chaai mor eem bën warre jëupëimkhïir. Pari ni äbmua-jä pödbajim a jaaumajim aajem.

¹⁹ Magbaawai Jesuu ich khapeenagta magjim anaabá:

—Pærau chan jäg chaai Êwandamau monaapëijüjä khïirjubata næm. Pærau jäg Êwandam jua theeg simjä khïirjubamjö næm, ¿ich jägta sïi mua äwat chitaju aai chiré pærau oowai? ajim anæm. ¿Khan atchata pærau mæ pæach dëi chitapim ig næma ajim anæm, ajarcha ükhaag? Magnaa, Mag chaai mæ aig aipidut ajim anaabá amag.

²⁰ Magbaawai chadcha chi chaai i aig aibëejieram aajem. Mag aipierwai, chi chaai mor ee mag chi mepeer simua Jesús khïir eerpa athaawai, sïi eeu-pemjö ich bënëu barbaadëmua warre jëkhæt bájä aimajim anæm. Mag bájä aimaa sïi parhooba bë thæthæg khabaadëm dëi ipëgchöo isaphun bau aadëjim anaabá. ²¹ Ich dakhïir magbaadeewaita Jesuu chi ayag, —¿Pæ chaai jäg bënëu barbaaderr ya dërræu sïwi? ajim anæm.

Magbaa chi ayau, —Jæan ich bëræu khitæwe ich jäg baarjemgui ajim anæm. ²² Khar chará jäg barbaadë-

mua chi meperau õtdau eejã barpüinaa dö eejã barpääijemgui ajim anəm, i thõopääig. Maagjeewaita mua pærug chaigpa chirəmgui ajim anəm. Pua üu i monaaupüiju aai chirəm khai, maar dau aug khaugwi mæ chaai monaaubapüi ajim anəm irig.

²³ Magbaawai Jesuu irig, —¿Jägwi mag pua mærug “üu i monaaupüiju aai chirəm khai” a síwi? ajim anəm. Ar Êwandam gaaita ükha nəm khæn ithee chan bürjã phithurm nem chukhum. Maagwai puajã chadcha thãraucha ükhamen, pæ chaaijã monaaubajup ajim anəm irig.

²⁴ Magbaa chi ayau, —Muan chadcha ükha chirəmgui ajim anəm. Mamæ pua mæch chaai monaauju khïirjugta ürcha mærug khïirjupibã ajim anəm, warag Êwandamag ükhaag.

²⁵ Mag nəm ee Jesuu oowai ich aig õor põm biirdudækham oobaawai chi chaai mor ee mepeer simugta meeurrau aadëwi, —Mepeer, pæchdëuta mæg chaai jæg kach khîsunaa meu meraa wai simgui ajim anəm. Magnaa, Mæ iekhou jõpai chaai mor eemua õbërbaad, maimua tag i mor ee dubaag khabamgui ajim anəm.

²⁶ Mag Jesuu ichig meeurrau aadeewai chi mepeer wiiu a baubaadëjim anaabã. Mag baubaadëmia chi chaai deeu ich bënëu barbaadëwi, jëkhut bãjä aimawia, warre chi meemjõ bürjã mimig chukhu apüijim anəm. Mag aig õor põm pos thønarr khænau amach dakhïir mag chi thõmjõ aadëm oobaawai, “Chadcha ya meebaadëbahab” anaajim anaabã. ²⁷ Mamæ amau mag meebaadëm anəm ee, Jesuu chi chaai jua gaai pærnaa ügthaag phiriu athajim anəm. Mag ich jua gaai pærnaa phiriu athaawai dëi phiidæ warag bÿjãu dænëisijim anaabã. ²⁸ Mag chaai mor eem mepeer jærpüiwi ërëubaadeeu, ya amach ap deg paaukhabaimaawai, iyüu nëmua Jesuug, —¿Khan jægwi jæg chaai mor ee bën khaiqbam wai síerr marau pöd õbeerpi aubajï? a jëeujieram anəm chi khapeenau.

²⁹ Mag ichig jëeubaawaita, —Mua pãrag jaaukhimgui ajim anəm: Jæg mepeer khïir õor mor eemua jærpääigan, jãan síi thachjã khõba äba Êwandamagpai jëeu næn aawaita jærpääijemgui ajim anəm.

Pæaba Jesuu chikhamnau ich thõju jaautarr

(Mt 17:22-23; Lc 9:43-45)

³⁰ Maig naawia ërëu phõbaadëwia Galilea durr dichjim aajem. Mamæ Jesuu mag õrau ich pær auwi ich thõju anəmta ich khapeenag jaau síerr aawai amach nëmjä õrag khaugpimapha síejim aajem. Mag jaaumua amag maagjeejim anəm:

—Mæch chi Emkhooi Iewaan õrau chi thierrnaanag pær deejü. Mag pær deebaawai amau mæ thõopüiju. Mamæ mag amau mæ thõojup mamæ, ag khur khãai thãrjup nëm ee deeu iiu phiidæjugui a jaaumajim aajem.

³² Mamæ amachig mag jaaumamjã pöd i iekha sim khaugba aajeejim anaabã. Mag amachdëu pöd khaug-

ba aawai jëwaag ëkhaajeejim anəm; mamæ inagau awi ich mag jëebajieram aajem.

Chijãata ürucha aju aai sí a jaautarr

(Mt 18:1-5; Lc 9:46-48)

³³ Mag iyüu wënerrumua phõbõr Capernaum anəm ee barimajim aajem. Mag barwia ya deg paaukhabaimaawai ichdëu amag, —Maach khæd ee daaig wëduraawai pãar ¿khan ata iyüu wëduraa ajï? ajim anəm.

³⁴ Mamæ amachig mag jëeubaawai, chi khapeenau ni äbmuaajã i iek ükhaba, síi khïuu nëisijim anəm, khæd ee wëdurumua chijãata amach eepai thumaam khæn khãai ürucha sí a chikham ipeer ahaug wëdurarr khap. ³⁵ Mag ich iek ükhaba abaawai am na jëkhut jupwi dëi amach thum ich bigaau thürkha auwia amag magjim aajem:

—Äbmua khïirjuawai ichta tagam khæn khãaijã ürpai am khõsi sim khai, magan ichta warag thumaam khæn khãaijã serbiibachanaa síi ich khapeen chogkhaju aai simgui ajim anəm.

³⁶ Magnaa chaaidam thür auwia, am dakhïir chi chaaidam jua ee jïir auwi amag magjim anəm:

³⁷ —Mæg chaai agtha ich juau paba aawai serbiiba khitëmjõ õor thønəm thum mua khõsi chitëm. Pãrau mæ dënjõ mæg khithëem äb khãijã jäsenkhawia pãach di aig aumæn magan pãrau mæchchata khïir jäsenkharmjõ abarm ajim anəm. Mag pãrau udraa pãach aig mæ baarpi nëm aiguin magan pãrau mæ Aaijã khõsi nëmgui ajim anəm, ichdëuta mæ pütarr aawai.

Maach ichaur khaba simæn maach igar síewaiu a jaautarr

(Mt 10:42; Lc 9:49-50)

³⁸ Mag ürwia Juanau, —Maestro ajim anəm. Marau woun äb oojim, mag wounau iekhamamua pæ thür thürnaa õor mor eem mepeenag õbeerpi jaubaawai chadcha õbeerpüi maajeejim. Mamæ maarjõ pæ dëi nërraba aajemuata mag síewai marau irig tag õor mor eem mepeen jærkhëipiba jaaujimgui ajim anəm.

³⁹ Magbaa Jesuu amag, —¿Khanthee pãrau irig magjierrã ajim anəm, idëu õor jua pærpiba? Mag wounau mæ thür gaaita mag õor monaau nërrəm khai, magan irua wajaphata nem wau sim khabahab ajim anəm, mæ ëugar khaigba jauba. ⁴⁰ Maadëu nem wau nëm oo simjã maach ichaaurjã khaba warag maach juapierr oo sim wounan, magan maan maach dëi síewaiu ajim anəm. ⁴¹ Maimua ich agjõ äbmua khãijã pãar Cristo khapeen aawai pãrag nemdam bürnem khãijã deebarm wounan, Êwandamag agjõ irig nem wajapham deeb khaba deejü a chirəmgui ajim anəm.

Nem khaigbam wau nɛmuan maach pekau ee bur- rpiejem

(Mt 18:6-9; Lc 17:1-2)

⁴² Pari magba ābmua khāijā mɛ chaai mɛg mɛ iek ɛkha khērɛmta pekau ee burrpimɛn, Ēwandam dūita iekkhōr pōoma sīsiju. Mamɛ mag Ēwandam dūita iekkhōr paarpaju khāai, ichdēupai ich ɔ gaai mokpōr pōmkham jūnaa phūas ee baudɛkhiin ɛucha ajugui ajim anɛm. ⁴³ Maimua agjō pɛch juaupaita pɛ pekau waupi sim khai, ag garm jua warag warre thɛapbarpūi. Idēu pɛ jua bisi Ēwandam aar barwijaā ɛu simgui ajim anɛm, pɛch jua numwe monakha khīmie durr ɔtdau uu thōojā khaugba wējōm ee maju arr khāai. [⁴⁴ Mam chan mag ɔtdau uu thɛnɛmjā bɛnrjā thōba ni ag eem ɔdōmiejā khēchaa khaugba sīerrɛmguai ajim anɛm.] ⁴⁵ Wa pɛ bɛnɛ khāijā agjō pɛ pekau ee burrpi sim khai, magan mag bɛjā warag thɛapbarpūi. Bɛ numwe monakha khīmie durr maju arr khāai, Ēwandam aar bɛ bisi ɔbɛrwijaā ɛucha simgui ajim anɛm. [⁴⁶ Mam chan mag ɔtdau uu thɛnɛmjā thōba ni ag eem ɔdōmiejā khēchba ich mag sīerrɛmguai ajim anɛm.] ⁴⁷ Wa pɛ daúa khāijā pɛ pekau waupi sim khai, magan mag dau warag jēubarpūi. Pɛch dau numwe monakha khīmie durr Ēwandamag pɛch barpūipiju khāai, dau bese khāijā pɛta Ēwandam dɛnkha simɛn ɛucha simgui ajim anɛm. ⁴⁸ Mam khīmie durr chan ɔdōmiejā khēchaa khaugba ich mag domkha thɛnɛm dūi mag ɔtdau uu thɛnɛmjā thōba ich mag sīerrɛmguai ajim anɛm. Maguata muan pāragan, pekau waumaugau dau chukhumjō oobamjōnaa magɛm nem khaigbam wawaagjā jua chukhumjō abat a chirɛmguai ajim anɛm, bɛnrjā wauba. ⁴⁹ Mua pārag mag chirɛmɛn, chikhamnau pāach thum pāar wajap dau aug waupiju aawaita mag chirɛmguai ajim anɛm. Mamɛ Ēwandamau ɛdɛraa mag pāar dau aug waupi nɛmɛn, sīi pāach ich dūi chadcha ubɛ wɛnɛrrɛm khai a khap aagta magpi sim. [Pāar dūi mag sim aig, nemek mod ārm ugua phō sīu-jemjō, mag phithur wɛnɛrrɛm gaaimua warag pāarjā agjō ich dūi ajapha wɛnɛrramkhīirta pāar dūi mag simgui ajim anɛm.] ⁵⁰ Thakharan chadcha nem wajaphamɛu. Mamɛ mag sim nakha aadɛkhiin, ɛkhaú magɛm thakhaar igju khai? ajim anɛm. Jāg thakharata nem thum sīpha apiejemjō abat, pāach khapeen dūi nem wajapha wau nɛmua agdaujō thumaa khōinaa wɛnɛrraag a jaumajim aajem.

Jesuu jaauwai pōd dich ɛni pɛaju khabam aajem

(Mt 19:1-12; Lc 16:18)

10 Jesús mag Capernaum phōbōr eemua deum durr Judeaag mawia jūrr dōjā Jordán igaau edau ɔbeerjemɛg petajim aajem. Mag amach ee pabaimam khaug auwi ich aig ɔor pōoma pos aicheewai ichdēu ag na ɔrag jaaujerrjō mag ɔor pōm thɛnɛmɛg Ēwandam iek jaubaadējim aajem. ² Mag nɛm ee fariseonaa i aig bēejierram aajem. Makhɛnau juaug oghom Jesús imeraa pɛr awaag awi irig jēeumamua, —ɛChad-

chata pua oowai maach emkhooinau dich ɛni pɛaju aai nɛ wa pɛaju khaba nɛ? a jēeujierram anɛm.

³ Ichig mag jēebaawai jūrr ich Jesús garmua amag, —Moiseeu Ēwandam iek phā pɛarr gaai, ɛkhan a jaau sīwi? ajim anɛm.

⁴ Magbaa amachdēu, —Moiseeu jaauwain maadēu dich ɛni pɛaju aai nɛm a jaau pɛajim aajem. Sīita ɛni pɛagpaawai wajapha ɛsap phānaa ag gaai, “Ya mua pɛ pɛa chirɛm” a jaauju aai nɛmguai ajierram anɛm.

⁵ Magbaawaita Jesuu amag, —Pāadē khīu ūrbat ajim anɛm. ɛPārau khaphɛ nɛ, khan gaaimua Moiseeu mag phā pɛajī? Irua mag phā pɛatarran, pāach jūg theeg sīsīdɛm gaaimuata mag phā pɛajimguai ajim anɛm, chadcha. ⁶ Pari warrgarwe ich Ēwandamau maach ompaawaijā emkhooi ɛni dūita ompaajimguai ajim anɛm. ⁷ Magtarr aawaita emkhooi ich ɛni dūi pabaadɛmɛn ich dɛnnaan kha ogdɛajemguai ajim anɛm, ya ich ɛni dūita āba nɛrraag. ⁸ Ya magbarm aigmuan warran agdaujō amach appai naajerrta ɔor ābpaimejō ich mag nɛisiejem. Ya mag nɛisim chan ya tag amach āābdō nɛrrjēe aba, ɔor ābpaimejō nɛisiejem. ⁹ Mag warrgarwejā ich Ēwandamauta mag papitarr aawai pōd iwiir ābmuaajā i ichaaur awi dich ɔor pɛaju khaba nɛmguai ajim anɛm Jesuu amag.

¹⁰ Maimua magtarr khur deg paaukhawijā chi khapeen garmuata deeu ich ag iepai irig jēu naajim anɛm. ¹¹ Mag ichig jēebaawaita Jesuu amag, —Ich ɛni pɛawia deum ɛnita au simɛn magan pekauta wau simgui ajim anɛm, ich ɛni chaar khabam dūita mag sīewai. ¹² Wa magba chi ɛnirau khāijā ich jaai pɛawia deum emkhooita aumɛn magan agjō pekauta wau simgui ajim anɛm, ich jaai chaar khabam dūita sīewai.

Jesuu chaain kōit iekhatarr

(Mt 19:13-15; Lc 18:15-17)

¹³ Mag nɛm ee ɔrau Jesús aig amach chaain waibēe thɛnɛisijim aajem, am gaai pɛrnaa am kōit Ēwandamag jēeumkhīir. Pari mag jūrram khɛnau chaain waibēbēekham oowi jūrr chi Jesús khapeenauta chi aibēe nɛm khɛnag meerrau sīujierram aajem, tag aibēepimaugau. ¹⁴ Mamɛ amau mag ɔrag meeukha iekha nɛm oobaawaita Jesuu jūrr amachigta agjō meerraunaa, —Idēu ɔrag amach chaaindam mɛ aig waibēepibat ajim anɛm. ɛKhanthee pārau amag bēepiba jaau nɛ? Chi jōoin awiajā chamɛ khɛn chaainjō mɛ iek ɛkxakharrsō ɛkha nɛm khɛnta mɛg jēb gaaijā ɛu wɛnɛrrawia ɛgtharjā onee wɛnɛrrabajup ajim anɛm. ¹⁵ Mamɛ chi ɛgthar ɔbɛrju khīirju nɛm khɛnaujā mɛkxɛn chaain dɛnjō ɛkhabam chan pōd ɔbɛrbamguai ajim anɛm.

¹⁶ Mag iephāinaa, Jesuu am dakhīir warag chi chaain ich jua ee jiirka aunaa, am pōr ɛr jua ausīunaa, am kōit wajapha Ēwandamag jēeumajim aajem.

Woun ãb phatkhon paraam Jesús dñi iyüu athurtarr
(Mt 19:16-30; Lc 18:18-30)

¹⁷ Maigmua Jesús chawag maagpam ee, woun ãb i aig khaphig bëejim aajem. Mag bëewia i khñirphee kanieu phöbkhachëwia irig magchëjim anëm:

—Maestro, püta chadcha maestro ajapham aawai pürüg jëwaan bëejim: ¿Mua khani jägju aai chirú ügthar öbëraag? Mürüg jaubá ajim anëm.

¹⁸ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khanthee pua mürüg chi ajapham a sî? Öor ajapham chan chukhum.

Ajaphamün äba Êwandamta ich appai ajapha sïer-rümgu i ajim anëm. ¹⁹ ¿Pua khaphë sïebá ajim anëm, Êwandamau ich iek Moiseeg phäpitarr gaai: “Oob dich öor khabam dñi khapes am; oob öor thöom; oob nem jïgkham; oob chikham ëugarjä sëukha nem ïgkham; oob sëukha chikhamnaanjä khügurm; maimua pëch dënnaanjä jäsene abá” a sim?

²⁰ Magbaawai chi woun mag irig jëeuchëtarrau —Maestro, mëch bürüwe mag pua jaubarm thum mua ürkha chitabahab ajim anëm.

²¹ Mag wounau mag iekhabaawai Jesuu i dau ee aug khaug paraa eerpanaa irig, —Mamü agtha pua nem khñir ãb waju waaur wai sïebahab ajim anëm. Pëch diig mawia, nem thum pëchdëu wai sim përkhëipëinaa, mag phatkhon jür dau aphëu khithëem khëunag thum jigbarëi ajim anaabá. Maimuan chadau mü ëudee pidü ajim anëm, chadcha mü dñi chitam khösi chirüm khai. Pua magmën ügthar pawiajä büürjä augchëba phatkhon khäai nem ajapham pömta wai chirsijugui ajim anëm irig.

²² Jesuu ichig mag iekhabaawai warre ökhñirjuu ich diig petajim anaabá, chadcha phatkhon paraam arr aawai. ²³ Ichdëu mag nem jaubarm ipierraa amaagau warag ökhñirjuu petam oowi, ich bigaau narr khëun khñir eerpa phëurdënaa, ich dñi ogdëba wënërrarr khëunagta, —Keena, päadë oobat ajim anëm. Phatkhon paraam khëunta Êwandam chi Pörkha sim aar öbëraagan, chadcha thethe simgui ajim anëm.

²⁴ Jesuu mag iekhabarm ürwia warre jëgderraa aphöbaadëjim anaabá. Pari magwi deeu ich Jesuupai amag, —¡Aay, chaaina! Ar phatkhon ithee wërpa aajem khëunta Êwandam chi Pörkha sim aar öbëraagan, chadcha phithur sïerrümgu i ajim anëm. ²⁵ Phatkhonpanta ügthar Êwandam chi Pörkha sim aar öbëru khäyau, camello pöm jäg maach wounaan khäaijä ürpai sïerrümmta phithurg chukhu nobeeu kach ee thoogar öbër dichjugui ajim anëm.

²⁶ Jesuu mag jaubaawai chará warag jëgderraacha nëm iekhau jür amach eepai wir aig amach khapeenag, —Mag khai, magan ¿khaita peerdëagáwa? anaajim aajem.

²⁷ Magbaa Jesuu amag eerpanaa, —Örgan chadcha phithurgma ajim anëm, mag üurwai. Mamü Êwandamag chan büürjä phithurg chukhu simgui ajim anëm.

²⁸ Magbaawai Pedroo irig, —Maraun chad maach nem wai narrjä ewag khñirjuba, thum phëpëawi pë dñi ogdëba wënërrabma ajim anëm.

²⁹ Magbaa jür ich Jesuu magjim anëm:

—Pedro, mua chadcha mag chirüm: Ar mü gaaimua wa mü iek jaaum khöchgau khäijä amach di, amach eeugpeen, amach üphëin, amach dënnaan, amach üüi, amach chaain, wa amach nemjïir khäijä khüchpaim ithee werpërakham khëunagan, ³⁰ müg jëb gaai agtha nëwejä amach eeugpeen, amach üphëin, amach äd, amach chaain, amach nemjïirpa thum mü gaaimua okhoomarr khäyaujä ür warag ag atcha deejugui ajim anëm. Ajap örau am dau aug wauwiajä mag wënërrüm chadau, müg atagjä durr iur gaai mëch dñita ich mag wënërramkhñir mëch aarchata phë aujugui ajim anëm. ³¹ Pari mag ed äaur khëun ar müig eegar aawai amachta chikham khäaijä ügücha nëm aajerr khëunta ügthar Êwandam aar paaukhaimaawaijä jür serbiibacha aajerrjöo nëisijugui ajim anëm. Maimua jür ar mü gaaimua chikhamnau serbiibag phëejerr khëunta jür warm khëun khäaijä ügücha nëisijugui a jaaumajim aajem.

Örau ich thöju Jesuu jaautarr

(Mt 20:17-19; Lc 18:31-34)

³² Maigmua phöbör Jerusalemag khüdu ma sim ee majim aajem, ich khapeen dñi deeu khëunpa. Mag wëtumua ich Jesuuta pör garcha am na maa ajim anëm. Mamü mag chi ëudee wëtmarr khëunan thäar paraata wënërrajim aajem, ich Jesuucha ag nawe örau ich thöju jaautarr ya khaphë narr aawai. Mamü mag am thäar paraa wënërrüm Jesuu khaphë sïerr aawai, ich dñi ogdëba wënërraajerr khëun doce khñet thërkha auwia Jerusalem phöbör eem khëunau ich dñi khaigba aju jaaumama magjim aajem:

³³ —Pärau khaphë nëm, maach Jerusalemag wëtum; nau maach mam barbaimaawai mëch chi Emkhooi Iewaa müg chirüm thethemnaanag mü pür deejugui ajim anëm. Magbaawai makhëunau jür maach meeun khabam khëunag mü thöopi jaaui durr chauram khëun jua ee mü thüsëpëijugui ajim aajem, makhëunaujä mü dñi amachdëu ampierr amkhñir.

³⁴ Magbaawai makhëunau mü wau iekhanaa, mü jügadaujä wënaa, mü gaaijä ichö thuna, amachdëu am aig mü dñi awia, äbmiecha paawai amau mü thöopëijugui ajim anëm. Pari mag amau mü thöowiajä khäai thärjup nëm ee deeu mü iu phiidëjugui a jaaum aajem.

Santiagoou Juan dñimua Jesuug amach khñir jäsenkhapi narr

(Mt 20:20-28)

³⁵ Mag wëtum ee jöo Zebedeo chaainau, ajapcharan Santiagoouma Juan dñimua irig, —Maestro, marau pürüg nendama jëeum ig naajimgui ajim anëm. ¿Pua maar khñir jäsenkhawi maachdëu jëeubarmjö abaju khai? ajierram aajem.

³⁶ Magbaa Jesuu amag, —¿Pārau jāgata mua pāach dūi apim khōsi nēma? ajim anēm.

³⁷ Magbaawai amachdēu irig, —Marau pēræg jaaum ig nēmən mæg atag pēchta thumaam khēn Pōrkha bēewi mæg durr thum jūabaadeewaijā maar numiim khēnagta pēch bigaau juppibá ajierram anēm, pēch dūi iek theeg amkhīir: āb pēch juachaar gar, maimua āb pēch juawē gar.

³⁸ Magbaawaita ich Jesús garmua amag, —Pārau chan sīi pāachdēu nem jēu nēmjā khaugbata nēmgui ajim anēm. ¿Pārau khīirjuawai mag pāachta warm khēn khāijā ūrpai aag chikhamnau pāach dau aug wau nēmjā mē dēnjō āwatwi mē thōm edjā mē dūi thōju aai nē? ajim anēm amag.

³⁹ Magbaawai chi Santiagoou Juan dūimua, —Ēera, marau āwatbajup ajierram anēm.

Mamē magbaawaita Jesuu amag, —Pārau chadcha ōrau pāach dau apher wau nēmjā āwatwi mē thōbarmjō thōma ajim anēm. ⁴⁰ Pari magbarm gaaimuapai chan mag mēch juachaar gar wa juawē gar khāijā mēch dūi āba juppiju chan mua pōd jaaju khaba chirəmgui ajim anēm, Ēwandamauta ichdēu khap jaaju aawai.

⁴¹ Mamē mag Santiagoou Juan dūimua amach dakhīir Jesuug magbaawai chi khapeen diez narr khēnau jūrr am dūita meeukha naajim anaabá.

⁴² Mamē magbaawai Jesuu amach thum ābam aig thērkhā auwia amag magjim anēm:

—Pārau meraajā khaba nēm, chadcha sīi mæg jēb gaai ōor pōrkhawi amachdēuta gobernāajem khēnaun amachta chi pōrnaan aawai iek theeg nēm awia amach khāai jua eegpaim khēn dūi amachdēu ampierr aajem. ⁴³ Pari jūrr pārau pōd am dēnjō magju khaba nēm, pāach eepai. Magju khāai ābmua khāijā pāach eepai ichta thumaam khēn khāai ūrēm am khōsi sim khai, magan jūrr ich garmuata ich khapeenau nem mag abaawaijā am ipierr nēmēm aju aai simgui ajim anēm. ⁴⁴ Maagwai ar ichta ūgthar pawiajā Ēwandamau ich garcha juppi ahaū apim khōsi sim khai, magan sīi ichta parhoobam khēn chogkhaju aai simgui ajim anēm. ⁴⁵ Mē pāar khāai Emkhooi Iewaakha chirəmjā mag sīi mēch garmua chikhā chogaagjā bēebajim. Mē bēetarran, sīi chikhāmag mēch chogamkhīirta bēejimgui ajim anēm, mag chitēmua chikhā jua machgau thōwi mag thōbarm gaaimua ōor pōm sīi amach pekau ee preso sīsīdēmjō nēm khēn ōbeerkhāpāain.

Jesuu Bartimeo dau monaupēitarr

(Mt 20:29-34; Lc 18:35-43)

⁴⁶ Mag wētumua Jericó phōbōr ee barimajierram aajem. Maig khūchpai naawia deeu am ērēubaadēm dūi ōor pōm wētjim aajem. Maimua ya am phōbōr eemua ōbērwi wētumta khēd bigaau woun āb dau khīsu khitēm Bartimeo anēmta ōor ērēu dich nēm khēnag nemdam jēuwai oo khērēm oomajierram aajem. Mag woundam jōoi Timeo anēm iewaa ajim aajem.

⁴⁷ Mag dau khīsu khitēmua ich dakha Jesús Nazaret-

pierr dichmam khaug athaawai āākhamua, —Jesús, pēta rey David khachitarr ag chaain ewagam khēn Iewaau marau nē narr. Mē ap chitēm mē dau ee aug khaugbahur aajeejim anēm, ich dau monawaan bēemkhīir.

⁴⁸ Mag chi dau khīsu khitēmua āāa khabaadeewai Jesús dūi ōor wētmar khēnau irig meurrarrāu aajeejim anēm, khīupamkhīir. Mamē magbaawai charā warag thet āākhamua, —Jesús, pēta rey David khachitarr ag chaain ewagam khēn Iewaau marau nē narr. Mē ap chitēm mē dau aug khaugbahur aajeejim anaabá.

⁴⁹ Jesuu mag āākham ūr athaawai dēnēisiwia chi dau khīsu khitarr awaan mapijim aajem. Magbaawai chadcha i awaan wētwi chi wētarr khēnau irig, —¿Khīirdam ubē phiidēbaad! Jesuu pē thēr sēbahab. I aar marrāu ajierram anēm.

⁵⁰ Ichig magbaawai ich ag bērrē ich khajūa ūr joothē jūa sierr barwerbpūiwi phiidē dēnēisinaa Jesús aar petajim aajem. ⁵¹ Mag chadcha ich aar dēnēubaimaawai Jesuu irig, —¿Khani pua mēræg pēch dūi apim khōsi chirū? a jēujim anēm.

Magbaa chi daudam khīsu khitēm garmua jūrr irig, —Maestro, muan pēræg mēch dauta monaupēipim khōsi chirəmgui ajim anaabá.

⁵² Magbaawai Jesuu irig magjim anēm:

—Chadcha muata pēch dau monaauju khaphē khīirju chirarr gaaimua ūu pē monaau chirsim. Ya pē pēch diig maju aai chirəmgui ajim anēm.

Irua mag iekhabarm bērrē chadcha dau eerdē sīsiwi ich bi eem daujō daujā wajaug sīsijim anaabá. Mag ich dau monaauapāaiwai warag i dūi petajim aajem.

Jerusalén phōbōr ee Jesús dubimatarr

(Mt 21:1-11; Lc 19:28-40; Jn 12:12-19)

11 Jesús ich khapeen dūi mamua durrsī Olivo anēm gaai naaimajim aajem, phōbōr numí āba dakha nēm khīirphee. Mag phōbōr numí āba dakha narr thēr, āb Betfagé ajim, maagwai ābakhai Betania. Maig durrsī gaai nēmua ich khapeen numí thērkhā auwi pūyaagpamua magjim aajem:

² —Cha maach khīirphee phōbōrdam sim ee ērēubaadēt ajim anēm. Nau chi phōbōr ee dub nēm aig pārau burrodam pa gaai jū khērēm oomaju. Mag burrodam gaai chan agtha ni ābmujā waaidēba khitēm. Ma pārau ēerwia aipidut ajim anēm. ³ Ābmua khāijā bēewi pāachig, “¿Khanthee jāg nemchaai pārau ēer arraag ēkha nē?” a jēubaawai, sīi ithūu irig, mē igwia, mua ig chiraawaita arrum, mamē deeu ūmaai jōpcha deen bēēju a jaubat ajim anēm.

⁴ Maimua chadcha ērēu phōbaadēwia, amachig jaau-tarrjō burrodam khēd bigaau puertdi dub nēm dakha ō jū khērēm oobaimaawai, sīi ēer auwimajierram aajem. ⁵ Magbaawai aig ōor narr khēnau amag, —¿Pāar khanta jāig jāg nēma, jamag pārau chikhā nemchaai ēer arrū? ajierram anēm.

⁶ Magbaawai Jesuu amachig jaupēitarrjō jaubaawai wēdraa warag amag arpijierram aajem.

⁷ Mag chadcha warrwi Jesús sim aar pabaimaawai chi khapeenau amach khajūa őr joothę jūajemua chi bur-ro phōpá őr theer sūjierram aajem. Magbaawai Jesús ag őr waaidębaadęjim aajem. ⁸ Magbaawai őror kha-pan i dęi wędurarr khęnau amach khajūa őr joothę jūa narr ęerkhanaa, i maju khęd ee theerkhamam dęi jūrř āaur khęnaujā khęd bigaau papiujōm bębręu-naa, agjō i maju ee wērphogkha majierram aajem.

⁹ Mag i mam dęi őror pōm i na pos wętmaawai i ęudeejā agjō khapaana pęrthęmajim anęm. Mag őror pōm sīi wętum khęnau serereugmamua mag naajim anęm:

“Ūucha abarm ęwandam, ich męta pęchdęu pęch jūrř pęibarmęu. Ijōm khęn chan chukhum. ¹⁰ Pua maar Reikhamkhīir pęiju a jaaujerr chadcha pier-rumgui” aajeejim anęm. “Ūucha abarm ęwandam! Warr jōoi David reikha sęerrjō ichta jūrř Reikhaju khaphę nęm gaaimua, pęręg ęu abarm anęm. Ūgth-arm magwe onee aju aai nęmgui” aajeejim anęm, Jesús thō iekha nęmua.

¹¹ Mag wętumua Jerusalén phōbōr ee barimajierram aajem. Mag barimawia, Aai i jęeujem diig mawia, ag ee dubwia, dijā thumaa eerpa pęurdępęiwiā, deeu ōbęr-baadęjim aajem. Mag ōbęrbaadęwia ya edau kheeu-raa aadęm ee Betaniaag petajim aajem, ich khapeen doceem dęi.

Jesuu igo phuapitarr

(Mt 21:18-19)

¹² Ag noram mag phōbōr Betania anęm eemua Jerusalenag wętumua Jesús jāsōo aadęjim aajem.

¹³ Mag i jāsōo nęrręmta warpmua pabę igo anęm ępđo khęd bigaau dęnęm oo athajim anęm. Magbaa aar dakha oon majim aajem, ag gaai chi nemjō ya chi wawam nęmpii awia. Pari ag chee jaar khaba arr aawai ni pōr ābjā ag gaai oobajim aajem. ¹⁴ Mag ichdęu ag gaai pōr ābjā ooba abaawai chi pabęugta wounagamjō, —Pęch jāg sim gaaimua męg atagjā ich jāg chęba sęerrajugui ajim anęm.

Irua mag iekhatarrjā i khapeenau ūrjierram aajem.

Aai i jęeujem degmua Jesuu őror jęrkhęitarr

(Mt 21:12-17; Lc 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵ Maimua deeu Jerusalén phōbōr ee barchęwia, Aai i jęeujem di aar manaa ooimaawaijā, sīi Aai i jęeujem degta nem peerwai őror pōm pos sereu węjōm ooimajim anaabá. Magbaa Jesuu mag nem pęr narr khęn thum dawag jęrkhęinaa ag ee őrrag phatkhon cambie narr khęn mes dęi dubur pęr narr khęn mespa jękhęt sęepęimajim anaabá. ¹⁶ Magnaa tag iwiir ābamęgjā Aai i jęeujem deg nem inag dęi dichpibajim aajem. ¹⁷ Maimua amag, —Pārau khaphę naabá ajim anęm, ęwandamau ich iek phā pęarr gaai, “Męg diin sīi durrierram khęnau bęewi ag ee Aai i jęeujem di-iu” a sim. Mag simta pāachdęuta ag ee nem parhępag pęr nęmua sīi chikham khūguurjem dikha wai naabma a iekhajim aajem, ich Jesuu.

¹⁸ Jesuu mag iekhabarm phadnaan pōrnaanau Moiseeu ęwandam iek phā pęarr jawaag chi machnaan dęimua ūrbaawai, amach appai biirdęwi, iekhawia, “Jā-ga akhiin maadęu jāg Jesús thōorpęikhamgui” anaajim aajem. Mamę irua nem jaau sim ūrwi thumaam khęnau i igar narr aawai ūmaai deeu āsie khīirjuajeejim anaabá, mag i igar nęm khęnau jūrř amach dęita meeukhaju khīirjuwia. ¹⁹ Mamę amau mag khīirju nęm ee, ya edau khęubaadee Jesús ich khapeen dęi mag phōbōr eemua warag amachta chawag wętjim aajem.

Jāga ęwandamag jęeuju aai nę

(Mt 21:20-22)

²⁰ Maimua ag noram deeu Jesuu ich khapeen dęi ich ag khęd ee wętumua oowai mag irua iekhatarr igo sīi chi khaar aram magwe phuhu thęnaajim anęm. ²¹ Mag phuu thęnęm oobaawai Pedroou, —Maestro, pędę oobá, pua tag chępiba jaautarr igo bęjā sīi phua thęnęmgui ajim anęm.

²² Magbaawai thumaam khęnagta Jesuu magjim aajem:

—Pāach nem wawaag iekhaawai chadcha ęwandamau pāachdęu jaaubarmjō apiju khīirjunaata iekhabat ajim anęm. ²³ Mua chadcha pārag mag chiręm: Āb-mua khāijā durrsięgta wounagamjō iekhabaawai chadcha ichdęu jaaubarmjō ich ipierraa aju khīirjunaata “Jāigmua mawia jūrř phūas eeta dęnęubaimá” akhiin, chadcha ęwandamau ichdęu mag iekhabarmjō apijugui ajim anęm, ichdęu mag iekhabarmjō ęwandamau chadcha magpiju khīirjunaata iekha sęewai.

²⁴ Maimua řchab, ‘Pāachdęu ęwandamag nem ig nęm jęeuwai chadcha irua pāachig deeu khaphęnaa ya pāach jua ee wai nęmjōta jęeumęn, magan chadcha irua pārag pāachdęu nem ig nęm deeb khaba deejugui ajim anęm. ²⁵ Maimua pāachdęu ęwandamag jęwaagpaawai pāach garmua wa pāach khapeenau khāijā pāach dęi khaigba nęm khai, agdaujō perdón jęeuwia, tag magęm iek igba warag khīir okhoopęiwiā, magba arrjō am dęi dau parii abat ajim anęm. Pārau magmęn řchab maach Aai ęgthar chiręmęgjā pārau pāach pekau chugpaapi jęeubaawai irua chugpaapęi-wia tag pāach dęi magęm iek bęurjā igbajugui ajim anęm. [²⁶ Pari pārauta pāach khapeen wir aig perdon-aabam chan, maach Aai ęgthar chiręmuajā ich agjō pāar pekau chugpaabamgui a jaumajim aajem am-ag.]

Jesús jua theeg

(Mt 21:23-27; Lc 20:1-8)

²⁷ Maimua deeu Jesús Jerusalén phōbōr ee barchęwia Aai i jęeujem deg dubjim aajem. Mag dubwi agtha ierr simta, i aig phadnaan chi pōrkha nęm khęn bęejer-ram aajem, ęwandam iek Moiseeu phā pęarr jawaag ithee chi machnaan dęi judionaan Asambleā eem khęnpa. ²⁸ Makhęnau bęewia irig, —ęKhai thōwiata jāg męig nem pęr narr khęn pua dawag jęr węrpęi-jī? ęKhaiuta jāg pęręg pęchta nem iek theeg apijī? Marag jaaubá aichęjierram anęm irig.

²⁹ Ichig mag jëebaicheewaita jürr ich Jesús garmua amag, —Magan muajä ïchab pärag jëeu ookhimgui ajim anəm. Mua jëeubarm pärau mærug jaaumən, magan muajä ich agjö pärag jaauju, khai thöwiata mua jäg nem wau chitú. ³⁰ Maimua ichdëupai, Nacha mærug jaaubat ajim anəm: ¿Khaifuta Juan pëijï õor pör choo nerramkhïir; Êwandamauta pëijï wa sïi mæg jëb gayam khænau aji? ajim anəm.

³¹ Amachig mag jëebaawai sïi warag jaaujujä khaugba, amach wir aigpai iyëx nəmua, —Maadëu irig, “Juan õor pör choomien Êwandamauta pëijim” akhiin, jürr irua maachig, “Magəmta, ¿khan jägwia pärau irua jaau nerrarr êkhabajierrá?” ajugui ajim anəm. ³² Wa magba maadëu irig, “Juanan sïi õrau pëi-wiata jäg nerrajim” akhiinjä, jürr phöbörpienta maach dëi meeukhajugui ajim anaabá, amau chadcha Juan õor pör choomieu Êwandam iekta jaau nerrajerr khaphx narr aawai.

³³ Mag amach appai jaauju khaugba iyëx naawia warag Jesuug, —Marau pöd jaauju khaugbamgui ajier-ram anəm.

Magbaawai jürr ich Jesús garmua amag, —Mua pärag nem jëeutarr pärau mærug jaauba aawai muajä pärag jaaubamgui ajim anəm, khai thöwiata mua mæg nem wau chitú.

Khaibag sïsidəmta nemjïir thëa narr

(Mt 21:33-46; Lc 20:9-19)

12 Maimua Jesuu ich aig õor pos thənəm khænag mæg nem ïgkhaadam jaaumamua magjim anəm:

—Woun äbmua uvadö jïirjim aajem. Mag jïirwia ag igaau ajapha thuur phærdpëiwi ich agjö aig di ëu khërijim aajem, ag eegar chi uva chö piirjæwaag. Mag-naa ïchab didamjä nasädjö ügthaa ëu dænæujim aajem, ag gaaimua warp dawaa oo phærdædæ aag. Mag nem thum aai pa sïuwi, chawag mam khöchkhabaadeewai, chi nemjïirdö deelum khænag alquilaapëiwi, ichin jürr deum durr warp petajim aajem. ² Mag mam mawi sïi awia, ya uva waubaadëm khïirjunaa, jöoirau ich chog äb pëijim aajem, chi thëa narr khæn aar, ich paatëm ich ithee deepëimkhïir. ³ Pari mag irua ich chogdam pëitarr di garm khænau sïi amach aar barpinaa pærphöbaadëwi, wæ wai næ awia, sïi deeu ich jua kharraa jærbapëiwi, ich juadam parii barjim anaabá. ⁴ Magbaawai ich mag jöoi chi uva papau dewam ich chog pëijim aajem. Mam majä agjö amach aar barpinaa, warm dëi atarr khäijä atcha wæ wai nəmua pörjä khöppëiwi, sïi i khïir parhooba iekha thænæuwia, ïchab jærpëijieram aajem. ⁵ Magbaawai jöoirau deelum pëijim aajem. Ma paawai chará amach aar barpinaa warre thöppëijieram anaabá. Magtarr khurjä ich mag ich chognaan khapan päajee-jim aajem, mam makhænjä warm khæn atarrjö ïchab khar sïi mas wauwi päajeejim anəm; magbajuun warre thöppëijeejim aajem.

⁶ Maimua ya äbmiecha tag pëijujä chukhu aadeewai ich iewaa äbpa khitaawai bæurjä chig aba aajerrta pëi-

jim aajem. I khïirjugan ich chaai aawai i ögkhaju awia-ta pëijiebma. ⁷ Mam par ich jöoi iewaa äba sïi amach aar barpinaa amach wir aigpai, “Keena, chamæta chi iewaa aawai mæguata mæg atagjä jürr ich aai nemjïir jëaju khabahab” ajierram anəm. “Jäg sïpi warre maadëu i thöppëijugui” ajierram anəm, mæg uvadö jürr maach dënkha awaag. ⁸ Mag, chadcha kha-panaam khænau pærphöbaadëwi, thöppëinaa, chi uvadö igaau ëudæ deethurjierramgui a jaaumajim anaabá.

⁹ Maimua mag nem ïgkhaadam öpëiwi ich iek ür narr khænag magjim aajem: ‘Pärau khïirjuawai ïsjä agtha mag uvadö sim anaa chi thëa narr khænjä ich akhænpai akhiin, ¿jägaju khai ajim anəm, magəm wounaan dëi? Par irua ich chaai äbpa khitəm pëitar-rpata mag thöbapëim oobaawai, mawia warre amach thum khëchpëiwi, ich uvadö jürr deum khæn-nagta jaau pæbjëjugui ajim anəm anəm ichdëupai.

¹⁰ Magnaa amag, ¿Pärau Êwandam iek phä sim gaai thëurwai ooba aajë ajim anəm,

“Di ëu narr khænau isegtarr dibigta jürr chi dihäd järramkha sïsim” a sim?

¹¹ “Êwandam maach Pöröuta mag dibig wajaphamjö api sïewai õrau oowaijä üuuta oo nəm” a phä simgui ajim anəm.

(Sal. 118:22-23)

¹² Jesuu mag nem ïgkhaadam jaa simua amachta jaa sim khaug athaawai chi fariseonaanau maestron-aan dëimua Asamblea eem khænau pa äba ich maig-we i pær aum ig naajim anaabá; mam mag i pær athaawai jürr õrau amachta khaigbaju khïirjuwia warag i dichba amachta ërëujim aajem.

Reïgjä deenaa Êwandamagjä ich paat deepi jaautarr

(Mt 22:15-22; Lc 20:20-26)

¹³ Magbaawai chi pörnaanau Jesús aar fariseonaan pëijieram aajem rey Erodes igar narr khæn dëi, makhænau i dëi iyëmmamua nem jëeumam khäijä khaugba ipeerdæ iekhabapëiwi magëm gaaimua i pær awaag ithee. ¹⁴ Magbaawai makhænau ërëuwia i aar barimawia irig maguimajieram anəm:

—Maestro, marau khaphx nəm, pua nem agchata jaaujem. Pua mag sïi pæhdëu oowai magjöo abaawai mag awi parhoobjä nem jaauba, ante pua chadchata thumaam khænag jaaujemgui ajim anəm, jägataaju aai næ Êwandamau nem jaa sim eyaa wënærraag. Pua chan sïi õrau amachdëu nem jaaum aig nem jaa nëmugjä pæch khügurpiba, wa sïi pæhdëu oowai magjöo abaawai ag bërre sïi magau aba aajem. Magua marau pærug jëeum ig nëmgui ajierram anəm: ¿Chadchata maach meeun judionaanaaujä durrpierram khæn rey Roma sïejemugta impuesto phagju aai næ wa phagju khaba næ? ajierram anəm.

¹⁵ Mam mag amau sïi ich imeraa pær awaagta mag ichig jëebaichëm khaphx sïerr aawai amag magjim anəm:

—¿Pārau khandeeta sī mæ imeraa pær auju êkha nẽma? Daaig phatkhon chi dau daí mæ aig aipidut; mua pārag oopikhimgui ajim anẽm.

¹⁶ Magbaawai chadcha irig phatkhon chi dau daídam deejerram anaabá. Mag deebaawai jũrr ich Jesús garmua amag, —Pārau chamøg phatkhon gaai, ¿khai khĩirta oo nẽ, maimua íchab ag gaai khai thũrta phã sí? ajim anẽm.

Magbaawai amachdẽu, —Romaam rey César khĩir khabahab ich thũr dũi ajerram anẽm.

¹⁷ Magbaawai Jesuu amag, —Pārau mag khaphẽ nẽm khai, magan reíg ich paat deenaa, Êwandamagjã agjõ ich paat deebat ajim anẽm.

Amachig magbaawai sī jũgderraa nẽisim iekhau warag amachta khĩu nẽisijim anẽm.

Maach meebarm chadcha deeu iuu phiidũju khai a jẽeutarr

(Mt 22:23-33; Lc 20:27-40)

¹⁸ Biek ãb agjõ Jesús aig bẽejerram aajem saduceon-aan. Makhẽnau jaauwai ya maachta meebaadẽm chan tag bũurjã maach akhaar iuuba aajem aajem. Amach mag nem jaau sĩerrjẽem gaaimua iyũmãmua juau ogthom irig magjerram anaabá:

¹⁹ —Maestro, jõi Moisés khararrau Êwandam iek phã pærr gaai jaauwai, woun ãb ẽi paraa simta mag ẽi dũi chaaijã chukhu meemẽn jũrr chi khod ãbam wai sim khai, magua ich ag ẽirpai auju aai sim a sim, ag dũi ich naamũu chaain ooba arr aawai jũrr i ithee oo deeg, mag oo deebarm i chaainkha nẽisimkhĩir.

²⁰ Maimua amachdẽupai warag irig nem ígkhamamua magjerram anẽm: 'Biek ãb ãbam khod appai emkhooin siete naajim aajem. Am naam chi nacharamua ẽi auwia ich mag chaai chukhu wẽnẽrẽm ee meejim aajem, chi emkhooi. ²¹ Magbaawai jũrr chi eemũu wir aig ich khojaupai auwi mag dũijã agjõ chaai ooba, chi emkhooita meejim aajem. Magbaa jũrr ich mag ẽirpai ag eemũu auwia mag dũijã chaai ooba, agjõ ich naamkhẽnjõ meejim aajem. ²² Ich mag ewagjã ãbam ẽiraupai mag siete narr thum thegdẽpũitarrjã ni ãbam dũijã chaai oobajim anaabá. Maimua ya ẽudeecha paawai chi ẽijã agjõ meejim aajem. ²³ Magua marau pẽrøg khap aag ithee jẽeum ig nẽmngui ajerram aajem: Khẽchtarr khẽn møg atag Êwandamau deeu phiriutkha atham edjã mag amach thumaam khẽnau ãbam ẽirpai autarr aawai, ¿chijãata chi jaai khẽ chaarkhajuma? ajim anẽm.

²⁴ Magbaawaita Jesuu amag magjim anaabá:

—Pārau chan bũurjã Êwandam iek phã simjã khaugba, ni i jua theegjã khaugba nẽm gaaimuata sī warag khĩirjug chaurta khĩirju nẽmngui ajim anẽm. ²⁵ Otarr khẽn deeu iuu phiidũtkha phõbaadẽm chan bũurjã jua pẽrær abaju, ya am ẽgtharm Êwandam chognaan thũnẽm khẽnjõ nẽisiju aawai. ²⁶ Mag õor otarr khẽnjã deeu iuju khap aag ¿pārau Moiseeu Êwandam iek phã pærr gaai thũrba aajẽ? Ag gaai Êwandamau Moiseeg, "Mũta pãar jõoin Abrán khararr Êwandam anaa íchab jõi Isá khararr ag Êwandamau,

maimua Jacob khararr dẽnjã agjõ" a sim. ²⁷ "Êwandam chan oob mag sī chi khẽcham khẽn Êwandam khabam. Êwandaman chi iwam khẽn Êwandamau" a phã sim. Irigan nawe khẽchtarr khẽn awiajã agtha iuu nẽmngui ajim anẽm. Magnaa, Pãachta chadcha sī chaurta khĩirju nẽmngui ajim anẽm amag.

¿Chijãata mandamiento ajapcha ẽrũcha sí?

(Mt 22:34-40)

²⁸ Moiseeg Êwandamau ich iek phãpitarr iek jawaag chi machnaan eem ãbmua mag am ijẽjẽbkhãm ẽr sī awi, Jesuu ich dakhĩir wajapha ag eyaa jaaubapãiwai, jũrr i aig bẽewi irig, —¿Chijãata Êwandam iek phã pærr gaai maachig nem waupi jaau sim eem chi ẽrũcharam agá? ¿Khanta ẽrũcha Êwandamau maachig waupim khõsi sí? ajim anẽm.

²⁹ Magbaa Jesuu mag wounag, —Êwandamau ich iek gaai nem waupi jaau sim chi ẽrũcharamẽn møgta phã simgui ajim anẽm: "Úrbathũ keena, israelnaan: Maach Põr Êwandaman ichta ãbpaí thumaam khẽn Põrkha sĩerrẽm. ³⁰ Maach Põr Êwandam sī par iupai khaba, pẽch thãrauchata khõsinaa pẽchdẽu wauju ayaampierr ichdẽu khõsimjõ abá" a sim. Maata Êwandamau nem jaau sim chi ẽrũcharamøgui ajim anẽm. ³¹ Maimua ãbakhai ag garm ich agjõpaimũ sĩebahab ajim anẽm. Ma sī, "Pẽch khapeenjã wir aig pẽchjõ daupii abá" a simgui ajim anẽm. Êwandamau nem waupi jaau sim gaai chamũ khẽn numiim khãai ẽrpaím chan chukhumgui ajim anaabá irig.

³² Magbaawai mag chi machdamau jũrr irig, —Maestro, ẽu pua ag eyaa jaaubapũim, jãan chadaugui ajim anẽm. Maach Êwandaman ich appaita sĩerrẽm; ijõm chan tag chukhum. ³³ Êwandamta dich thãraucha khõsinaa dich khapeenjã daupii nẽmta Aai i jẽeujem deg mawia nemchaain khapan thõonaa phaa nẽmua ẽgthaag jẽeu nẽm khãaijã ajapcha simgui ajim anẽm.

³⁴ Jesuu oowai mag wounau chadcha agcha ich iek ẽkhabaawai irig, —Pẽn põm waurba chirẽmngui ajim anẽm, Êwandamta pẽch Põrkhapieg.

Bigaaum khẽnau mag oobaawai ãbmuaajã tag irig jẽeubajerram aajem.

¿Mesías khai iewaa ajĩ?

(Mt 22:41-46; Lc 20:41-44)

³⁵ Jesús Aai i jẽeujem deg Êwandam iek jaau siewia jũrr ich garmua aig narr khẽnag magjim anẽm:

—¿Khan jãgwia Moiseeu Êwandam iek phã pætarr jawaag chi machnaan iek mag Cristo rey David khararr ag chaain ewagam khẽn dẽn aajẽ? ajim anẽm. ³⁶ Ich Daviuchajã Êwandam Akharau ichig iekhapibaawai ich ag Mesías igwiapai "maach Põr" abajieb. Ante irua phã pærr gaai mag simgui ajim anẽm:

"Maach Põr Êwandamau maach Põrõg 'Mũch iek theeg chirẽmjõ aag mæ dũi ãba mæ juachaar gar jupbã ajim, pẽch oomapha aajem khẽn thum mua pẽch jua ee pẽrkha dee nẽm ora.'"

(Sal. 110:1)

³⁷ Mag ich David khararrauchajä Ēwandamau püiju aajerr igwia “maach Pör” a iekhatarrta, zjāga pāar iek í David chaain ewagam khænn dēnpai aju aajē? Mag sīi ich chaaipai aju akhiin, ich paarmua mag “maach Pör” abakhamgui ajim anæm amag.

Mag i ijējēbkhām ðor pōm aig thēnarr khænnau i iek ūrm khōsi ūr naajim aajem.

Jesuu chi machnaan igwia iekhatarr

(Mt 23:1-36; Lc 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jesuu Ēwandam iek jaaumamua magjim aajem: —Moiseeu Ēwandam iek phā pætarr jawaag chi machnaan dēi khai, khīir khaphæ abat ajim anæm. Jākhænnan sīi khajūa bē duurg jūanaa kaaijā ee ðrau amach saludaawaijā amach thō iekhapim khōsita sīerrjēem ajim anæm. ³⁹ Jākhænnan amach Ēwandam i jaaudem deg weetwaijā amachta pör garcha thumaam khænnag khīir jærkha juupjem, amachta warm khænn khāaijā wajaarcha næm awia. Maimua ðor chaauram khænnau amach aar thach khōmkhīir thēurwaijā, parhooba jupba, amachdēuta khāidu wajaarcham jēa au sīerrjēemgui ajim anæm. ⁴⁰ Khoopaa hæin dau aphaem dijā khechthæg aumaajerram. Mamæ mag sīerrjēemta chadcha amach magba chithēem amkhīir, Ēwandamag jēeuphōbaadēmjā pæa chæuu aphaadēemgui ajim anæm. Pari amach jāg sīerrjēem paran Ēwandamaujā am gaai jua khæbaa deejugui a jaaumajim aajem.

Khoopaa hæi ofrenda

(Lc 21:1-4)

⁴¹ Biek āb Jesús Ēwandamag jēeudem deg am phatkhon phiejem khīirphee oo sīejim aajem. Mag oo simua jūrr bēe thēnem khænnau ag ee phatkhon pæapæi ērēu dich thēnemta eerpa oo sīejim anaabá. Irua oowai riknaanaun phatkhon pōm dee naajim anæm. ⁴² Mamæ riknaanaun mag phatkhon dērrcha dee pæa næm ee, khoopaa hæi āb aphaem khitæm bēejim aajem. Mag bēewi phatkhon chi dau daídam numpai wai sīerr warre mag numwe ag ee dee pæapūijim anaabá. ⁴³ Mag khoopaa hæyau phatkhon būræ wai khērrardam thum deebarm oowia Jesuu ich khapeen ich aig thērkhā auwia, —Keena, mua pārag jaaukhimgui ajim anæm. Jāg khoopaa hæi dau aphaem khitæmua phatkhon būræ deejieb mamæ, Ēwandam dakhīiran tagam khænn khāaijā ūræchata deebarmgui ajim anæm. ⁴⁴ Warm khænnau sīi amach dēn sobtarr eemta Ēwandamag dee naabahab. Mamæ jāg khoopaa hæi aphaem khitæmua chan magba, ich dēn ābmiecha aqua ich thach khōju arrdamta warre thum deebarmgui a jaaumajim aajem.

Aai i jēeudem di ðrau pogueupūiju Jesuu jaautarr

(Mt 24:1-2; Lc 21:5-6)

13 Mag Aai i jēeudem deg sīewia öbērbaadeewai i ogdæba wēnærraajerr khænn eem ābmua chi Jesuug, —Maestro, pædē oobá ajim anæm, mokpör dapkhama sīi di oimæ joothæthæud ēu dænnæm.

² Magbaawai Jesuu irig, —Ar jāg di dap dænnæidæm pua oo chirabá; jāg thēnem chan mok pör ābjā ābam ūr ich jāg ajapha joothæthæud sīerrabam. Jāg thēnem sīi thumaa ðrau pogueupūijuuta jāg dænnæmgui ajim anæm.

Ēwandamau maach i agkhaimæ paawai nem oomaju

(Mt 24:3-28; Lc 21:17-24; 17:22-24)

³ Maigmua ērēubaadeeu mag Aai i jēeudem di khīirphee durrsī Olivo anæm gaai sīeimajim aajem, ich khapeen dēi. Maimua barwi ya i jēkhæt jupbaimaawai Pedroou, Santiago, Juan maimua Andrés dēimua amach jayapam khænnau irig jēeumamua magjierram anæm:

⁴ —Pæ iek mag jāg mokdau joothæthæud thēnem thum ðrau pogueupūiju anæm, zma jāagwaichata magjuma? ajim anæm. zKhan jāg næm gaaimua cha pæchdēu jaa simjō Ēwandamau ijaaurjō oopijuma ajierram anæm, mag Aai i jēeudem di pogueupūimæ pam?

⁵ Magbaawai Jesuu amag, —Magan mua pārag jaaukhimgui ajim anæm. Maimua jaaubaadēwia, Keena, khīir khaphæ wēnærrathē; oob chikhamnag pāach ædæraa khūgurpimiet ajim anæm. ⁶ Mua pārag mag chiræmæ, mæg atag paawai ðor khapankham khænnau amach iekpai mæ iek gaai thæwia, “Mæta ag Cristoou Ēwandamau pūiju aajerr” awia, ðor pōm khūgurmajū aawaita mag chiræmgui ajim anæm. Pari makhænnau pāachig magwia khāijā oob pārau am iek ækhamiet ajim anaabá, am wawimamua.

⁷ Juurhi phiidæju theega jajaaukhimgui pārau ūrjugui ajim anæm. Mamæ pāachdēu mag ūurwai oob jāphiermiet. Ichiita jerrba chadcha ich mag aju. Magjup mamæ ma chan agtha Ēwandamau pāar i agkha næm khabamgui ajim anæm. ⁸ Magbaadēm dēi ūchab durr mæg wējōm ee amach eepai jūrr durr chaauram khænn dēi wērbæjurau, amachta jūrr chikhamnaan khāyau ūrpai am khōchgau. Mag næm dēi ūchab durpierr hæur theega duuimam dēi jādau theegjā burru. Mamæ mag næm sīi warrpem jōoirau ðor dau aug waupi simæugui ajim anæm.

⁹ Pāach mordam wir aig ærkhabathē. Thethem khænnag pāar pær deewi judionaan Ēwandam iek jaaudem degjā pāar gaai amau mas deemaju. Mæ gaaimua pāar khaibag waumkhīir amau pāar gobernadornaan aarjā warrwi reinaan aarjā warrmajū. Mamæ magæm khænn aar pāar warrwaita warag pārau mæ iek jaauwímæcha amag jaaujukui ajim anæm. ¹⁰ Ēwandamau mæg durr i agkhaju nawe mæg ðor peerdæ aajem iekhan ichiita thumaa durr warpham magwe meupierr jaaudubjugui ajim anæm ūchab. ¹¹ Mag pāach pær aauwai, thethemnaan khīirphee iekhaagpaawai, oob pārau, “zKhan ata mæ iekhajuuta mægbaadēma?” a khīirjumiet ajim anæm. zKhan jāgwi mua mag chiré? Ya maig chan pāar pāach khīirjugdamaupai iekhabam; magbaadēm aiguin ich Ēwandam Akharauta pārag iekhamkhīir khīirjug deejū aawaita mua mag chirabahab ajim anæm. ¹² Mag jaran wir aig khod ābam

khænjā chi ðkhaba sim garmua ðu mæ iek ðkha khæm thethemnaanag jaaupëimaju, ich khodpai wir aig thðomkhîir. Amach dënnaanjä mæ gaaimua thðomkhîir thethemnaanag jaaupëimaawai chi dënnaanaujā ich agjō ajugui ajim anæm, amach chaain dëi wir aig. ¹³ Pāachdëu mæ iek ðkha durrum gaaimuajā thumaam khænuau pāar oomapha aju. Mamæ magæm gaaimua phithur dau aug wau næmjā igba mæ dëi ubæ khæmæn ðu peerðjugui ajim anæm.

¹⁴ Ëwandam i jaaumie Daniel khararrau jaautarrjō, Aai i jëeujem deg ierr phadnaankha næm khænjā duba aajem aarta woun āb bëewia ichta maig ierr sïe-ichëm oobaawai, Judea durr næm khænu pabë ee durr dapag ee dærbat ajim anæm. (Mæg iek phā sim gaai oonaa thür simua wajapha khaphæ abá.) ¹⁵ Ich maagwai jua ðuiwai ich dihëu ðr khāijā sim khai, ich nem phë awaan awi oob tag ierrag dubam. ¹⁶ Wa magba di chaaur ich phidag ee khāijā sim khai, oob tag degag mam, ich khajūajōm khāijā jæraan. ¹⁷ Mamæ jë, apdurr ajim anæm, magbaadëm jaar ar næin jōor khithëem khænu, maimua ðhab næin ar chaaindam daumeraa jūd dōpi wai durrum khænu! ¹⁸ Magju nawe pārau Ëwandamagta jëeubat ajim anæm, eeu dëgōlp magbaadëwia edau khōrg jaar khāijā pāach dau apha wænerradukham. ¹⁹ Mag jaarta wajappa ðor dau aug waujupa. Mag jaar ðor dau aug waujūō chan Ëwandamau mæg jëb ompaaju nawejā ooba, ni ag khurjā agjō chan abaju ajim anæm. ²⁰ Mamæ magbaadëm ich Ëwandamau bëurjā khāai eeg bæchdæ auba ich mag warag apikhiin, ni ābjā peerðbaju. Pari ar ich iek ðkha næm khænu daupigau, irua khāai khapan deejū atarr ðu magcha deebajugui a jaaumajim aajem.

²¹ 'Magbaadëm ee ðrau pāachig, "Oobat, chamæta warrgarwe Ëwandamau pëiju aajerrauwai" aawai, oob ðkhamiet. Wa magbam khai, "Ar simta ichiuiwai" aawaijā, oob ðkhamiet ajim anæm. ²² Mua mag chiræmæn amach iupai amta Ëwandamau pëijim anæm khænu dëi Ëwandam i jaaumien anæm khænjā sïi sëukha chikham khūgur wænerraju aawaita mag chiræmgui ajim anæm, khap amkhîir. Makhænaun chadcha Ëwandamauta amach pëijim amkhîir, ag na ðrau nem ooba aajempa ðor dauderra wau wænerraju. Mag nem wau wænerræmua ich Ëwandamaucha jær auwi ich iek ðkhapi autarr khænpa khūgur êkhajugui ajim anæm. ²³ Magnaa amag, Mua ya pārag jaaubarmgui ajim anæm, magju nawe khap amkhîir; maagwai pārag mæch bëeju nawe khîir khaphæ abat a chiræmgui ajim anæm.

Jāga Emkhooi Iewaa deeu bëeju

(Mt 24:29-35; Lc 21:25-36)

²⁴ 'Mag ðor ajappa dau aug wau dichtarr khur ðhab āsdawam edaujā khîwia edaram edau argjā khijugui ajim anæm. ²⁵ Magbaadëm dëi phidagjā edjā eemua khæibaadeewai tagam nem Ëwandamau nem wau-matarr edjā ee sïsidæmpata sïi parhooba amach sïsid arr chaaur aaidæ jōrrjëe thænæisijugui ajim anæm.

²⁶ Magbaawaita thumaam khænuau mæch chi Emkhooi

Iewaa chadcha edjā baug ee dau daau urum oojurau. Ya maig mæg jëb gaaim khænu thum chachbaadëm aawai mæchta nem jua theeg thumaam khænu Pörkha bëejugui ajim anæm. ²⁷ Mag mæch pierrum dëi mua mæch chognaan durrpier aaidæpëijugui ajim anæm, mæchdëu mæch ithee jær autarr khænu thum ābam aig biirdæ aumkhîir.

²⁸ Mag jajawagmamua, 'Pārag khap amkhîir mua jaaukhimgui ajim anæm: Pārau khaphæ næm, mæig Israel durr igo khær khukhuur aadëmæn thumaam khænu nau ya chadcha dōchæumie burru dakrapakham aajem. ²⁹ Ich agjōta ajugui ajim anæm ðhab, mæch chi Emkhooi Iewaa bëeju gaai paawaijā. Cha mua nem jaau chiræm thum ich ag ee öbëbërgmam pāach daúa oobaawai, khaphæ abat ajim anæm: ya mæch chi Emkhooi Iewaaajā deeu bëeimæ chiræm. ³⁰ Mua pārag mag aai i jëeujem di ðrau pogueupëiju a chiræmæn, cha ðor thænæm khænu khëchju nawe, cha mæchdëu jaau chiræmjō thumaa chadcha ajugui ajim aajem.

³¹ Edaujājä mæg jëb dëi thum chukhu aadëju, mamæ cha mua pārag jaau chiræm chan sëukhaawai khabam; jāan thumaa ich ag ee öbëbërgmajugui ajim anæm.

³² 'Mamæ mag mæ bëeju ed chan ni ābmuaajā khaugbamgui ajim anæm. Ëwandam chognaan ægthar thænæm khænuaujā khaugba, ni mæchdëujā khaugba, āba ich mæ Ayaupaita mag mæ bëeju orajā khaphæ simgui ajim anæm.

³³ 'Mag pāachdëu mæ bëeju orajā khaugba naawai muan pāragan, nem parhoobam nem wauba Ëwandamagpaita jëu næu jëu næu abat a chiræmgui ajim anæm. ³⁴ Mag mæ bëejuun, woun āb deum durr maagpaawai ich chognaanag chi morkhæ dënjō ich di thæamkhîir jaaunaa, amachpierr phidagjā jaaukhawi, chi puertdi thæajemægjā ajapha oopaar jaau pæawi petarrjōta simgui ajim anæm. Maagwai pāar chi di gar nem thæa næisierjōta næmgui ajim anæm ich khapeenag. ³⁵ Mamæ pārau ni ābmuaajā mag mæ bëeju khaugba naawai sïi wajaphata khîir khaug næisit ajim anæm, mæ bëewaim ithee. Pārau khaugbam, khan orata mæ bëeju: kheeraa aadëm ee, edachanaa, āspa urumua āthærr bëebaadëm ee, wa edpherre khāijā, ni ābmuaajā khaugbamgui ajim anæm. ³⁶ Eeu sïi dëgōlp mæ dænæubaicheewai mæ dëi wëtaag pāar agtha khîir khaugba khāi næmjō næm khāijā oochëdukham. ³⁷ Cha mua pārag mag jaau chiræm chan sïi pāragpajā khabam; maan thumaam khænu itheeta mag jaau chiræmgui ajim anæm. Maguata muan pæaba, khîir khaugbathë a chiræmgui ajim anæm, mæ bëewaim ithee.

Jesús pær awaag ibëptarr

(Mt 26:1-5; Lc 22:1-2; Jn 11:45-53)

14 Jesuu mag ich khapeenag ich mawia deeu bëeju jaauwai nemkhoo pōmaam burraag khāaidam numpai waur sïejim aajem. Mag phiesta ðhab Pascua a thæurjem; ajapcharan maar meeun judionaanau pan sïi ich jæg levadura chukhu wauwia seman entër khojem ag semanma. Mag phiesta burru

khāai khapan khaba waur n̄m ee, phadnaan chi p̄r-
naana Moiseeu Ēwandam iek phā p̄atarr jawaag chi
machnaan d̄imua āba biird̄wi khīrjug j̄r naajim
anaabá, nemdam b̄ur abarm gaamua Jesús imeraa
p̄r auwi th̄oöp̄yaag. ² Amach ödegpain mag i
th̄oöp̄iju khīrju naajieb mam̄, j̄rr tagam kh̄nau,
“Keena, m̄g nemkhoo ee maad̄eu i th̄oba s̄uju.
Magba akhiin ðor p̄m m̄g w̄j̄m maach d̄ita
meeukhaju” aajeejim an̄m.

H̄irau Jesús p̄r ee j̄gdeeu chootarr (Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

³ Mag n̄m ee Jesús Betania ph̄b̄ordam ee mawi
woun Simón an̄m deg thach kh̄ s̄ejim aajem. Ich
mag Simón ib̄ur wauwi “ph̄e paraa khitar” a th̄ur-
jeejim aajem. Maig i thach kh̄ simta, h̄i āb j̄gdee di-
dam durrkhudau alabastro an̄m d̄en boteedidam
wau khit̄m d̄ei dubch̄ejim aajem. Mag ee j̄gdee nar-
rdo an̄m d̄en th̄upaaga sim ipir aib̄ejim aajem. Mag
j̄gdee kh̄ir nem parh̄epag s̄err̄m. Mag sim d̄ei jua
ee dubch̄ewi, chi boteedidam ö kh̄oörpnaa, ðor dakh̄ir
Jesús p̄r ee choop̄ijim anaabá. ⁴ Mes gaai i d̄ei āba
thach kh̄ narr kh̄nau amach daúa mag j̄gdee
parh̄epagkhamta s̄i i p̄r ee choobap̄im oobaawai
āaur kh̄nau wir aigpai amach khapeenag, —Keena,
¿khantheeta j̄g j̄gdee parh̄epag simta s̄i j̄g ār
choobarma? ajierram an̄m, ⁵ j̄g s̄i par ār chooju
khāai, parh̄ep̄ p̄r̄p̄iwi ag phatkhnau ðu dau
arh̄um kh̄n kh̄irdam j̄senkhaju aai s̄err̄tá.

⁶ Mag bigaam kh̄nau magbaawaita j̄rr ich Jesuu
amag, —¿Khantheeta p̄rau mag h̄i kh̄ir naau iekha
n̄ma? ajim anaabá. J̄gbarmua irua m̄ d̄ei ðu abarm
khabahab; id̄eu i s̄i khajapha s̄ubat ajim an̄m. ⁷ Dau
arh̄um kh̄ndaman p̄rau p̄ach ee ich j̄g oo wai
w̄n̄rrajugui ajim an̄m. Maagwai p̄achd̄eu nem-
dam deem kh̄sim aig p̄rau amag deeu aai naaba-
hab; pari m̄ chan p̄rau p̄ach ee ich mag m̄ oo wai
w̄n̄rrabaju. ⁸ M̄g h̄irau ichd̄eu kh̄irjuawai ajarpha
simj̄ta abarbahab m̄ d̄ei. M̄g m̄ p̄r ðr j̄gdeeu
choobarmua m̄ meebaadeewai aukh̄eraan arrju
nawe ya irua m̄ kha phur sim khabahab ajim an̄m.
⁹ Magnaa, Īs mua chadcha p̄rag mag chir̄mguí ajim
an̄m: M̄g atag pawiaj̄ durrpierr Ēwandamau ðor
peerd̄ aajjem iek jaau w̄n̄rr̄m d̄ei ĩchab m̄g h̄i-
rau m̄ d̄ei m̄gbarmj̄ jaub khaba jaaju. Mag, ooba
arr kh̄nauj̄ ĩchab i iigjeejugui ajim an̄m.

Judaau Jesús p̄rp̄itarr (Mt 26:14-16; Lc 22:3-6)

¹⁰ Mag phadnaan chi p̄rnanau Moiseeu Ēwandam
iek phā p̄atarr jawaag chi machnaan d̄imua ich
Jesús dakh̄u wai n̄m ee, ich d̄ei doce w̄n̄rraajerr
eem āb Judas Iscariote a th̄ur s̄err̄au phadnaan chi
p̄rkha n̄m kh̄n d̄ei iekhaan majim aajem, j̄ga
ichd̄eu amag Jesús p̄r deeu a jawaag. ¹¹ Maimua
mawia chadcha Judaau amachig Jesús p̄r deeu a ū-
baawai chi phadnaan p̄rkha n̄m kh̄n oneeu
ph̄baad̄ewia chi Judaag phatkhnopa deeu ajierram

anaabá. Ichig mag phatkhnopa deeu abaawai chará
āba i imeraa p̄r auwia warre amag amach jua ee de-
ju kh̄irjugpaita wai s̄isijim anaabá.

Jesús ābmiecha ich khapeen d̄ei thach kh̄otarr (Mt 26:17-29; Lc 22:7-23; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-26)

¹² Pan levadura chukhu wauwia warrpem phiesta
burr n̄m edcha judionanau nemkhoo jaram ithee
ovejadam th̄owia edau kh̄ebaadeewai khoojem.
Magua ich mag edcha Jesús khapeenau irig, —¿Jam-
paita marau p̄ na phiej̄b wauwimaju aai n̄ma?
ajierram an̄m.

¹³ Mag ichig j̄eubaawai ich khapeen eem numí ich
aig th̄rkha auwi p̄yaagpamua amag, —P̄ar maar
na Jerusalén ph̄b̄örög ěr̄ebaad̄et ajim an̄m. Nau
p̄ar ya ph̄b̄ör ee paaukhabaimaawai p̄rau woun āb
d̄oth̄ur ee d̄o j̄oi arrum ooimajugui ajim an̄m. Mag
woun d̄oth̄ur d̄ei mam oobaawai i ěudee w̄twi, ¹⁴ i
dubbaimam deg d̄ei dubwia, chi dikh̄m̄ m̄ imeerba,
“Maestroou p̄r̄g j̄eupijim, ¿jamta í ich khapeen d̄ei
āba nemkhoo jaram thach kh̄ju aai chir̄ú?” a j̄eubat
ajim an̄m. ¹⁵ Magbaawai mag wounau p̄ar ěgthaa
warrwia dij̄ p̄oma s̄i wajappha jar sim p̄rag jaaju.
Maigta phiej̄b wauwia s̄i maar na wajapha nem kh̄ir
khaug s̄ubat ajim an̄m, mag ich khapeen ichd̄eu p̄i-
ju kh̄nag.

¹⁶ Jesuu amachig magbaawai, chadcha i pierr
Jerusalén ph̄b̄örög ěr̄ewia ooimaawai, chadcha
amachig jaautarrj̄ ooimajierram anaabá. Mag
oobaimaawai maig mag nemkhoo jaram ovejadam
wai narr wauwia s̄i i baraata oo n̄isijim aajem.

¹⁷ Mag ich na numí p̄itarr aawai ya kheuraa aad̄em
ee, tagam kh̄n d̄ei barjim aajem, warm kh̄nau
phiej̄b wau wai narr aar. ¹⁸ Mag barbaimaawai thach
th̄ikhawia ya āba mes gaai kh̄ n̄mua Jesuu amag,
—Keena, mua warre p̄rag jaaukhimgui ajim an̄m:
M̄ cha iekha chir̄m iekha maach khapeer m̄ig
maach d̄ei āba thach kh̄ simuapai thethem kh̄nag
m̄ p̄r deejugui ajim an̄m.

¹⁹ Jesuu amachig mag iekhabarm ūrwia warre ökh̄ir-
juu n̄isijim anaabá. Mag ökh̄irjuu n̄m iekha j̄rram
kh̄nau irig j̄j̄eu aajeejim an̄m, chij̄aguata magju
khap aag awi. ²⁰ Mam̄ par mag ichig j̄j̄eukhamj̄
amag chi th̄rj̄ jauba, s̄i, —P̄ach m̄g doce n̄m
eem āb m̄ kh̄ chir̄m th̄p̄ ee ich panau s̄ikh̄o sim
wounauta m̄ khaibag waujugui ajim an̄m. ²¹ M̄ d̄ei
magbarmua Emkhooi Iewaan Ēwandam iek phā sim
gaai jaau simj̄o ich ag eyaata öb̄b̄ergmam. Mam̄ j̄,
apkh̄it̄ chi mag m̄ p̄rp̄i sim woun! Ante magju
khapnaa thaababa arr amuan ðucha akhamgui ajim
an̄m.

²² Maimua mag iȳ thach kh̄ n̄mua Jesuu pan jua
ee auwia, Ēwandamag ðu ajim anaa kh̄reunaa amag
h̄p̄inaa, —M̄g pan kh̄bat. M̄ m̄ morougui ajim
an̄m.

²³ Maimua ich agj̄o jarrdamj̄ jua ee auwia, ag paar
Ēwandamag ðu ajim anaa, deeu amag h̄p̄ijim aa-

jem. Magbaawai thumaam khennau ag eem döjierram aajem. Mag hapëiwia ich Jesuupai magjim anəm:

²⁴ —Jäg döbarmən mə bagau, warrgarwe Ēwandamau ðor dūi iek deeju aajerr. Mamə mæg iekhan iek iuriugui ajim anəm. Mæg pāar ithee mə bag mæg vi-nojō khitəm ārbarmuata Ēwandamau, ĩsmua atagan chadau pāar peerde wēnerraju aai nəm a jaau simgui ajim anəm. ²⁵ Maimua, Mua warre pārag jaaukhimgui ajim anəm: Mæg vino döbarm aigmua mua chan tag döba, āba Ēwandamta thumaam khenn Pörkha sīsīm edta deeu ag khāyaujā ajapcharamta döjugui ajim anəm.

Jesuu jaauwai Pedroou būerjā i khaugbam aju jaautarr
(Mt 26:30-35; Lc 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁶ Jesús mag ich khapeen dūi āba mes gaai iyūu thach khō naawia, meukhaarjā Ēwandam iek Salmos anəm gaaim auwia, Olivo durrsiig ērēujim aajem.

²⁷ Mag wētēwia mam pabaimaawai ich Jesuu amag magjim anəm:

—Nau pāach thumaam khennau mə mēch appai barpəaju. ĩJāgwī mag chirú? Ich warrgarwe Ēwandam i jaaumienau Ēwandam iek phā pəarr gaai ich mag aju a sīewaima. Mag amau phā pəarr gaai jaauwai, Ēwandamau ɛdɛraa chi nemchaain pap ōrag thōopiju a sim, mə igwia. Mag mə thōopūyaag pər athaawai pāar sīi nemchaainjō parhoob pāach papjā khaugba, chawag aaidɛju a phā simgui ajim anəm. ²⁸ Pari mag mə thōopūiwiajā deeu iiu phiidəwia mēchta pāar na majugui ajim anəm, Galileaag. Mamta deeu pāar dūi oojugui ajim anəm ich khapeenag.

²⁹ Jesuu mag iekhabaawai Pedroou irig magjim anəm:

—Mə khapeenau pə ogdɛwia chawag aaidɛtkhawia-jā mə chan būerjā pə aigmua chawag ogdɛbamgui ajim anəm.

³⁰ Pedroou ichig magbaawai Jesuu irig, —Pə mag iekha chirab mamə, cha mə iekha chirəm iekhau nau āsprajuag āthārr biek numí bēju nawe ōrau pəchig jēebaawai pua biek thārjup mə khaugba chitəm ajugui ajim anəm ichigcha.

³¹ Magbaa Pedroou jūrr irig, —Pə thōbaimam aar thōimaju awiajā mua chan pə kha ogdɛbajugui ajim anəm.

Pedroou mag ijējēb khaawai tagam khennaujā ich agjō, “Maraujā pə kha ogdɛbaju” a iekha naajim aajem.

Nemjīrdō Getsemaní anəm ee Jesús oraatarr

(Mt 26:36-46; Lc 22:39-46)

³² Jesuu ich khapeen ich dūi phē arrwia nemjīrdō Getsemaní anəm ee barwia amag, —Mə chum Ēwandamag jēwaan mamich, pāar mæg nēisit ajim anəm tagam khennag.

³³ Magpet awi thārjuppai ich dūi phē arrjim aajem: Pedro, Santiago maimua Juan. Maimua amach appai aphōbaadēm aig, Jesús nem ökhīirjuuga aadēmua

gaai machaaga aadējim aajem. ³⁴ Ich magbaadeewai ichdēu amag magjim anəm:

—Mən dēgōlp gaai machgau ökhīirjuuga aadēm; āba mēch thōjuuta khīirju chirəmgui ajim anəm. Pāar mæg nēisit, mamə daukhana abat. Oob khāimiet ajim anəm amag.

³⁵ Magpet awi ichin ag atgajəpai kanieu phōbkhanaa, jēb gaai dagau dərnaa, Ēwandamag jēeumamua i gaai machag āwatpibaju akhiin ɛu akham a jēeumajim aajem. Magnaa, ³⁶ —Tata, pə ithee chan būerjā phithurm nem chukhum. Pua khōs chirəm khai mə peerde athā ajim anəm, mə dau arpə aju nawe. Pərag mua jēeu chirəm, mamə mēchdēu khōsi chirəmjō khaba pəchdēu khōsimjōta abā mə dūi a jēeumajim aajem.

³⁷ Mag jēeu sīewi am aig bēewi oocheewai am khāi nəmta oochējim anaabā. Magbaawai jūrr Simonagta, —Pən sīita khāi chirabma. Pə chan oradam ābjā pōd daukhana aju khabahab ajim anəm. ³⁸ Sīi jäg khāi nəm aju khāi Ēwandamagta jēeubat ajim anaabā, dōsātag ɛdɛr pāach thə aupim ugua. Mua oowai pāach ödii-wan chadcha pārau jēeum khōsi durrumta pari daphōkgauta pōdba nəmgui ajim anəm.

³⁹ Mag iekha pəawi deeu am aigmua petajim aajem. Maimua Ēwandamag ichdēu nacha jēeu sīerrjō ich ag iekpai iekhamamua deeu jēeumajim aajem. ⁴⁰ Mag jēeu sīi awia deeu oon bēewaijā, i khapeen daphōkgau pōdjā dau ēeba, sīi khāidɛtkha thənəmta oochējim anaabā. Mag daphōkgau pōdjā dau ēepiba thənaawai Jesuu amachig iekhabaichēmjā pōd i iek ɛkhaju khaugba naajim anəm. ⁴¹ Mag biek thārjupam gaaijā agtha khāidɛtkha thənəm oobaicheewaita deeu am-ag, —ĩAgtha pāar sīi khāi gaaita nə? Khāigap nem pəabat ajim anəm. Pekau pōm sīsidəm khennag mēch chi Emkhooi Iewaa pər deeju ora pabaichəbahab.

⁴² Phiidɛtkhabat, maimua maach khapeen aar wētərrau ajim anəm. Mə oomapham khennag mə pər deeju wounan ya dakpa urumgui ajim anəm.

Jesús pər arrtarr

(Mt 26:47-56; Lc 22:47-53; Jn 18:2-11)

⁴³ Jesús agtha mag iekha dənəm ee, ich khapeenpai mag doce narr eem āb Judas anəmta ðor pochag urajim anəm. Mag wədurum khennan āaur khenn sīi es-paar jua panhapha bēe thənaawai tagam khenn sīi pa dēijā bēe thənaajim aajem. Makhenn phadnaan chi pörkha nəm khennau Ēwandam iek jawaag chi mach-naanau tagam khenn jōoin chi pōrnaan dūimua pūitarr khenn ajim aajem. ⁴⁴ Mag chadcha ðor pochag bēewi ya chi Judaa ag nawe, “Nau mua mawia pāach dakhīir khīir ɛu athamta pər auwia athaadēt” a jaau wai sīerr aawai, ⁴⁵ chadcha ich dūi wēnerrəm khenn dakhīraa ichdēu jaautarrjō Jesús dūi āba dənəuwimawia irig, “Maestro, ĩjāgpai chirú?” anaa i khīir ɛu athajim anaabā.

⁴⁶ Magbarm būerre chi soldaunau Jesús phəer thuur auwia i pərphōbaadējim aajem.

⁴⁷ Mamɛ chi khapeen i d̄ui w̄enurrarr kh̄unau amach dakh̄iir mag amach khapeer p̄rph̄obaad̄em oobaawai ābmua ich espaar chi baindegam s̄urr a j̄eu auna waa phadnaan thumaam kh̄un p̄r ag chog kachta bis abarm̄en oorthu werp̄ijim anaabá. ⁴⁸ Mag ich p̄rph̄obaadeewai Jesuu amag, —¿P̄arau oowain m̄un s̄īi ðor nem j̄igkhanaa ðor th̄oomiej̄ota chirab ajim an̄m, j̄ag p̄arau s̄īi m̄ aig jua ee j̄ierrnem pan-happai b̄eeg ithee? ⁴⁹ Ag na ed ēepierr p̄rag mua Aai i j̄eujem deg Ēwandam i jaaujeewai b̄urr̄j̄a p̄arau m̄ p̄r auba arrta ĩsta chadcha p̄arau m̄ p̄r auju ed ajimgui ajim an̄m. Pari p̄arau m̄ d̄ui m̄ḡbarm̄en, j̄ān m̄ igwia ich Ēwandam iek ph̄ā sim gaai jaau sim thumaa ich ag ee ðb̄eb̄erg mamkh̄iirta chadcha m̄ḡbarm̄gui ajim an̄m amag.

⁵⁰ Chi khapeenau mag amach dakh̄iir amach P̄r p̄rph̄obaad̄em oobaawai tag irigj̄a ooba, s̄īi warag khaphig ph̄obaad̄ewia ich appai barp̄ajim anaabá. ⁵¹ Mamɛ mag amau ich appai i werp̄awia athaad̄em ee, ēwan āb s̄ierrauta s̄īi b̄orr̄j̄ooupai ðp̄urnaa d̄ui i ēudee maa ajim aajem. Mamɛ chi soldaunau mag woun d̄ui mam oo athaawai i p̄r awaag ēkha naajim an̄m. ⁵² Pari mag ich gaai p̄rbaichee s̄īi warag am jua ee chi b̄orr̄j̄o j̄eu p̄awi ich j̄ag mor kharr khaphigbaad̄ejim anaabá.

Jesús judionaan Asamblea ee warrtarr

(Mt 26:57-68; Lc 22:54-55,63-71; Jn 18:12-14,19-24)

⁵³ Soldaunau mag Jesús p̄r auwia āb mag phadnaan thum th̄un̄m kh̄un p̄rkha sim aar warrjierram aajem. Mag mam i wai dubph̄obaadeewai aig pos aimajieram anaabá: tagam kh̄un chi phadnaan p̄rkha n̄m kh̄un, judionaan Asamblea eem chi p̄rn̄aan, maimua agj̄o Moiseeu Ēwandam iek ph̄ā p̄rarr jawaag chi machnaanpa thum āba. ⁵⁴ Mag i p̄r athaad̄em ēudee ĩchab Pedroo s̄īi warppaimua oop̄r̄pig mawia phadnaan p̄r s̄iejem ag di ũj̄arr d̄ui dubwi jupimajim aajem, guardianaan Aai i j̄eujem di th̄ajem kh̄un bigaau. Mag jupimawi i iek ðt uu th̄un̄m bigaau d̄ui chi guardianaanpa āba ðt kh̄ai oo chirsijim aajem.

⁵⁵ Maagwai phadnaan chi p̄rnanau judionaan Asamblea eem kh̄un d̄uimua chi Jesuu nem wauba arrta s̄ukha i gaai th̄p̄ij̄u ēkhaajeejim anaabá, maḡm gaaimua i th̄op̄aaig. Mamɛ chadcha irua b̄urr̄j̄a nem khaigba wauba s̄ierr aawai ⁵⁶ parii i khaibag wupi jaau n̄m kh̄unauj̄a s̄ukha nem ĩgkham kh̄ochgau amach iekpai parhoob jaabaad̄eph̄mj̄ā p̄d̄ i p̄r auba aajeejim aajem, mag ih̄abaj̄a khaba s̄īi aaiphur nem jaauph̄obaad̄ep̄ aawai. ⁵⁷ Warm kh̄unau mamagkham ee, j̄urr̄ deuum kh̄un b̄uj̄āu paaukh̄abaad̄ewi chi thethemnaanag ich kh̄iircha, ⁵⁸ —Marau maachd̄eucha i iekha sim ũurwain, irua m̄ḡ Aai i j̄eujem di ðrau da ēu auba arrj̄a s̄īi thum poguep̄īwia, ðor juaj̄ā igba, kh̄ai th̄arjup̄paim ee deeu ēu d̄un̄ūju a iekha sim ũrjimgui aajeejim anaabá j̄urram kh̄unau.

⁵⁹ Mamɛ par j̄urram kh̄unau mamagkhamj̄ā ih̄abaj̄a deeba, s̄īi warag maad̄euj̄ā khaugbata jaauph̄obaad̄ejim an̄m.

⁶⁰ Magbaa chi phadnaan p̄r̄ou s̄īi mag ðor pos th̄un̄m ee phiid̄baad̄ewi Jesuug, —¿Pua am iek ũr chir̄ú? ¿Khan j̄agwi j̄ag p̄r iekhamapha s̄īi? ajim an̄m. ¿Pua chadcha mag iekhaj̄i wa iekhabaj̄i? Jaaubá ajim an̄m.

⁶¹ Mamɛ maḡmj̄ā Jesuu b̄urr̄j̄ā j̄uj̄ā aba, s̄īi warag kh̄īu s̄isijim anaabá. Mag ich iek ũkhaba abaawaita deeu chi phad̄eu p̄aba j̄eumamua irig, —¿P̄uta chadcha Ēwandam Iewaa ichd̄eucha j̄er auwi p̄ij̄u jaaujerr̄ā? Marag jaaubá ajim an̄m irig.

⁶² Magbaa Jesuu, —Ēera, chadcha m̄ḡugui ajim an̄m. M̄ḡ atag p̄arau m̄ Ēwandam thumaam kh̄un kh̄aij̄ā jua theeg ũr̄pai s̄ierr̄m bigaau i juachaar garcha jup chir̄mj̄ā oowi ũgtharmua edj̄ā baug ee urumj̄ā p̄ach daúacha deeu m̄ oobajur ajim an̄m.

⁶³ Jesuu ich dakh̄iir mag iekhabarm ũrbaawai chi phadnaan p̄r̄ou ich khaj̄ūa mor gaai j̄ūa s̄ierr̄ta s̄urr abarm̄en warre j̄eb̄p̄ijim anaabá, kh̄iir machgau. Magwia ich khapeenag, —Keena, ¿khan atchata maad̄eu deuum kh̄unau jaau n̄mta ũrm ig n̄ma? ajim an̄m. ⁶⁴ Ya irua ich iucha jaau s̄iebahab ajim an̄m. P̄arau thumaam kh̄unau i iekhabarm ũrbarm, chadcha irua Ēwandam dau na khaigba iekhabarm. ¿P̄arau m̄ḡ woun d̄ui j̄āga aju kh̄iirju n̄ keena? ajim an̄m ich khapeenag.

Magbaawai thumaam kh̄unau ih̄aba, —J̄ān iekkh̄or p̄m s̄iewai ichiita th̄op̄ij̄ugui ajierram aajem.

⁶⁵ Magph̄obaad̄ewi āaur kh̄unau warag i kh̄iir gaai ich̄ouj̄ā thunaa, putiuj̄ā i dau ph̄arj̄ūnaa, i gaai mas waunaa, juaj̄āuj̄ā kh̄īdadcha deejeejim an̄m. Magnaa ogthom irig, —¿Khaíuta p̄r gaai mas deej̄i? Magan jaaubá aajeejim an̄m.

Mag j̄urram kh̄unau i mag wai naawai chi Aai i j̄eujem di th̄ajem guardiananauj̄ā d̄ui i kh̄īdadcha deejeejim aajem.

Pedroo b̄urr̄j̄ā Jesús khaugba chit̄m a iekhatarr

(Mt 26:69-75; Lc 22:56-62; Jn 18:15-18,25-29)

⁶⁶ Mam ierr Jesús d̄ui mamag khaawai Pedro iek i di ũj̄arr chirajim aajem, daaugaj̄ar. Maig i chir̄mta i aig m̄i āb b̄eejim aajem, phadnaan thumaam kh̄un p̄rkha sim ag chog. ⁶⁷ Mag m̄irau Pedro ðt kh̄ai sim oobaicheewai i kh̄iir eerpa wai d̄un̄m awia irig, —P̄uj̄ā ĩchab Jesús Nazaretpierr d̄ui n̄rraajem khabahab ajim an̄m.

⁶⁸ Ichig magbaawai i iek irua, —M̄ khabam, mua khaugbam pua khaita jaau sim khai a chirajim an̄m.

Magwia warag dawag mawia puertdi daaugaj̄arm aar i ooth̄eu chiirbaimamta, āth̄arrta kekerekee aad̄ejim aajem. ⁶⁹ Maimua deeu ũmaai chi m̄irau ichd̄eu i oobaawai aig ðor th̄un̄narr kh̄unag, —Cham̄g woun chadcha Jesús d̄ui n̄rraajerr khabahab ajim an̄m.

⁷⁰ Mag, biek numiim gaaijã Pedroou irua magum Jesús khaugba chitum ajim anum. Mamu ag khur nuu-pai awia deeu ũwaa aig narr khunau, —Chadcha ruun ichab Jesús khaberou. Pu Galileapierr khabahab ajim anum. Maguata pu iekha sim ũurwaijã pu iek gaai merag chukhu sísim khaphöbaadëjim anum irig jürram khunau.

⁷¹ Pari ichig mag nuu paawai Pedro iek warag irua chi Jesús igwia, —Chadcha mua magum woun khaugab chitumta murg mag naab. Mu sükha chirum khai, Éwandamau mu gaai jua khaba deeu aai simgui a chirajim anaabá.

⁷² Pedroou mag irua chan büerjã Jesús khaugba chitum a iekhabarm ee, deeu ũmaai chi äthärrta kekerreeke ajim anaabá. Mag äthärr biek numí bïe dichdimawaita Pedroou warre Jesuu ichig iekhamatarr khïir eyaa aadëjim anum, “Äthärr biek numí bïeju nawe pu a biek thärjup örag büerjã mu khaugba chitum a iekhaju” ichig Jesuu jaautarr. Ichig magtarr thuma khïirju athawaita warre ökhïirjug machag aadëmua icha-rauchä ö jäsehne bïe chirum ajim anaabá.

Jesús Pilato aar arrtarr

(Mt 27:1-2,11-14; Lc 23:1-5; Jn 18:28-38)

15 Maimua ag äspaau edpherre thum chi thethemnaan äbam aig podpajieram aajem, khïirjug jürwi Pilato aar paawai Jesús khaibag waupiju jaau khaphu jawaag. Maig naajim aajem: phadnaan chi pörkha num khun, Moiseeu Éwandam iek phä ruarr jawaag chi machnaan, judionaan eem jöoin chi thiernnaan maimua tagam khun agjö chi Asamblee eem khunpa thunaajim aajem. Makhunauta amach thumaam khunau Jesús jua jükhanaa Pilato aar arrierram anaabá. ² Mag ich aar wai barbaimawai Pilatoou ich Jesuug —¿Chadcha ruuta judionaan Reí? a jëeujim anum.

Magbaawai Jesuu irig, —Pua khabá khaphu jaubarum ajim anum.

³ Mag warag chi phadnaan pörkha num khunau ich khïircha iek pöm amachdëu jaau aig sükha iekhamatarr igwia ⁴ deeu ũmaai Pilatoou irig, —¿Khan jägwí pu iekhamaphamjõ sí? ajim anum. ¿Pua ũrbahab, jürram khunau ruuch khïircha ruuch khaibag waupi jaau num?

⁵ Mamu parii Pilatoou ichig mag jëeu ahaukhamjã sí warag khïuu abaawai ich ödegpai, “Wounaan murg oohba chitum” ajim anum.

Warre Jesús thöopi jaautarr

(Mt 27:15-31; Lc 23:13-25; Jn 18:38-19:6)

⁶ Pilatoou ag nawejã aňopierr mag phiesta Pascua anum burrai presonaan eem äb parhoobam chi phöörpienau jëeubarm öbeerpäijeejim. ⁷ Maagjerr aawai ich mag jaar woun äb Barrabás anumta deeu khun dëi cárcel deg preso sïejim, ichdëu gobierno dëi öor meeukhapiwia ag meeukha ee öor thöotarr gaaimua. ⁸ Mag nemkhoopierr preso äb sí öbeerpäijerr aawai chi phöörpien äbam aig biirduwia ag na Pi-

latoou ichdëu aajerrjõ preso äb öbeerpüimkhïir irig jaau aajeejim anum. ⁹ Ichig magbaawaita Pilatoou amag, —¿Pärau judionaan Rey Jesuuta murg öbeerpüipi nu? a jëeujim anaabá jürr amag.

¹⁰ Irua mag Jesuuta öbeerpüim khösi síerran, phadnaan chi pörkha num khunau sí amachdëu Jesuu nem wau nurrarrjõ pöd nem waubam gaaimua iekkhör wau num iekhauta mag i pu dee wai num khaphu síerr aawaita mag iekhajim aajem. ¹¹ ¡Ih! Mamu Pilatoou mag iekhabaawai chará chi phadnaan pörkha num khunau sí warag öor wawikha thunumjim anum, thumaam khunau äba Barrabaata sí ich jäg weupüipi jajaau amkhïir.

¹² Mag Barrabaata sí öbeerpüipim khöchkha num ũrbawai deeu Pilatoou, —¿Mag judionaan Rey anum dëi mua jägajuma? ajim anum.

¹³ Magbaawai warag serereukhamua Jesús warre pakuls gaaita meerphëpi jajaau aajeejim anaabá.

¹⁴ Magbaa jürr Pilatoou amag, —¿Pari khan nemta irua khaigba waujima ajim anum, pärau mag warre i thöopi jaau num?

Mamu irua magbaawai chará warag ich mag pakuls gaaita meerphëpi jajaau aajeejim anum. ¹⁵ Mag warag serereukhamjã ruaba aawai, öor pöm mag thunum jürr ich dëita meeukham ugua, chadcha am ipierr Barrabaata weupüipi jaajim anaabá. Maimua chi Jesús jürr wupi jaanaa pakuls gaai meerphëpüimkhïir warre amach jua ee deepüijim aajem.

¹⁶ Magbaawai chi soldaunau Pilato sïejem ag di ũjärr chi Jesús warrwia soldaun thum äbam aig thürkha aujierram aajem. ¹⁷ Mag warrnaa, irig khajüa khichphë khïir jüapinaa, ich agjö miu dën wërwüch phurthü waunaa, pör gaai pörsirkha jüapipüijieram aajem. ¹⁸ Mag jüapipüinaa jua ogthom chi soldaunauapai i wau iekhamamua, —¿Jägpai chirú judionaan Rey? aajeejim anum.

¹⁹ Mag wai numua i pörchajã paau wunaa, khïirchajã ichöou thunaa, sí i wau num iekha i khïirpheejã kaniu phöbkhakha aajeejim anum, amach rey anum. ²⁰ Mag i dau aphu wau wai nu awia, amachdëu irig khajüa khichphë khïir jüapitarr deeu ëer auwia, ich khajüa chaardamta deeu jüapipüinaa, pakuls gaai meerphëpäin athaadëjierram aajem.

Jesús pakuls gaai meerphëpüitarr

(Mt 27:32-44; Lc 23:26-43; Jn 19:17-27)

²¹ Mag Jesús pakuls gaai meerphëpäin arrum ee, am khïirphee woun äb Simón anum ich phidag eemua ich diig urajim aajem. Mag woun Cirenepierr ajim aajem, Alejandro dëi Rufo anum am aai. Chi soldaunau mag Simón oobaawai jürr ajués irigta Jesuu pakuls armaa atarr arrijierram aajem.

²² Mag ërëu phöbaadëwi buchagdam Gólgota anumun Pörpá Durrsí a simu. ²³ Maig Jesuug vino mirra ee waaurëu sim döpiju êkhajieram anaabá, khaparr aadëmua gaai machag thunum äwatamkhïir. Mamu Jesuu büerjã döbajim aajem. ²⁴ Mag dee numjã

döba abaawai ich mag pakuls gaai meerphëpüjierram anaabá. Mag meerphëpüiwia, khaíuta i khajüa wai sísi-ju khai awi, chi soldaunau i khajüa jüajerr ér phatkhon bar jemkha nümua amachpierr agdaujö gan aumajierram aajem.

²⁵ Mag amau i pakuls gaai meerphëpäaiwai ya edaupherr garm las nueve thënaajim aajem. ²⁶ Mag i meerphë wai narr pakuls gaai i pör ér ësapdau phã síejim anaabá. Mamæ mag nem khaigbam wautarr jaauju chukhu arr aawai síi “Judionaan Rey” a phã síejim. ²⁷ Mag i meerphëbarüm düi řchab agjö nem řjgkhaajem khænn numí amach khĩkhĩetdö i bigaau pakuls gaai meerphëgkharüjierram aajem: äb i juachaar gar, maagwai äbakhai i juawë gar. [²⁸ Mag nüm aiguin warrgarwe Êwandam i jaaumienau phã pæarr gaai, “Chi khaigbam khænn jãrr wai naaju” a iekhatarrjã thum chadcha ag eyaata öbër sim.]

²⁹ Mag i pakuls gaai meerphë wai nüm aig dich nüm khænnaujã i wau nüm iekhau irig eerpanaa, üiphærr-phærrnaa, “Wa jägüm khabá, puan mag Aai i jëuejem dijã thum pogueupüinaa deeu khãai thãrjuppaim ee ëu dñæñjuu aajerrta, ³⁰ jäg pua wir aig pæchpai peerdæ auwia jäg pakuls gaaimua eeg ærbabãma” aajeejim anüm, dich nüm khænnau.

³¹ Síi dich nüm khænnaujã irig mag iekha ërëu dich thënaawai ich agjö phadnaan chi pörnaanaujã Moiseeu Êwandam iek phã pæarr jawaag chi machnaan düimua amach ee wir aigpai, “Bigaaum khænnan peerdæ autarrta jürr wir aig ichpai chan pöd peerdæ auba sim” a iekha naajim anaabá, i waauiwai. ³² Magnaa ichigcha iekhamamua, —Israelam Rey, ¿pæch khabá ðor peerdæ aumkhĩr Êwandamau pütarr? Magan pakuls gaaimua eeg ærbabaad anaajim aajem. Pæ chadcha maar dakhĩr eeg ærbamæn, maach daúacha oobaawai marau pæ iek ækhaju anaajim anüm irig.

Ich düicha mag äba ðor numí agjö pakuls gaai narr khænnaujã irig iek khaigba iekha naajim aajem.

Jesús meetarr

(Mt 27:45-56; Lc 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³ Ich mag ed edausíe thønüm ee dëgölp edau khĩbaadëm abarmæn síi warre edaramjöta jöisijim anaabá. Mag khĩ thønüm awia edau phæuibaajër las tres naata deeu edau aardæbaadëjim aajem. ³⁴ Ich mag edau khĩbaadëm ee Jesuu thet äa a khitawia, “Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?” ajim anüm. Mag sim aig maach meúan: “Aay Êwandam, ¿khantheeta pua mæ mæg dau apheræ chirümjã mæg oobamjöo aadëma?” a simæu. ³⁵ Magbaawai aig ðor narr khænnau Jesuu mag iekhabarm ũrbaawai jürr amach khapeenag, —Keena, päadë ũrbat. Maguan warrgarm Êwandam i jaaumie Elías khararrta ich aig thër simwai ajierram aajem.

³⁶ Magbaawai äbmua khaphigbaadëwia, putjö ũüpphë khitëm gaai vino adchuchúu simta dorrdænaa aibëewi, pa gaai bærrnaa, i i aig æa aujim aajem, ag gaaim bereu dömkhĩr. Magnaa ichdüepai warm khænn-

nag, —Jägnaan chad idëu síi ootarraugui ajim anüm, daau chadcha Eliaau bëewi i eeg jiirbarpüichëju.

³⁷ Pari mag nüm ee deeu Jesuu thet äa a khitawia warre chaaupabaadëjim anaabá. ³⁸ Magbarm bürre řchab Aai i jëuejem deg ierr dijã garcha put nem parrg sim ëu wëjorrrta síi ügthaamua eeg særr abarmæn warre jãrrcha thoophem numí jijjar jöisijim anüm. ³⁹ Mag Jesús äa awia meebaadëm oobaawai chi soldaun am capitán chi Jesús jiir wëjöm khĩirphee oo dænarrau, —Chadchata jägan mæg wounan Êwandam Iewaaugui ajim anaabá.

⁴⁰ Maig řchab æinjä naajim aajem. Makhænn æinau síi warppaimua eerpa durruu ajim anüm. Chi maig narr khænn, María Magdalena ajim aajem, äb agjö María a thër síerrpa. Mag María Santiago äd anaa řchab José äd ajim aajem. Maig deemu æi Salomé anümjã düi síejim aajem. ⁴¹ Ich makhænn æinauta i Galilea ee nærraawaijã i düi wënærræmua irua nemdam iigwaijã thumaa irig au dedee aajeejim aajem. Maagjerr aawai Jerusalenagjã i düi bëewia düi aig naajim anaabá. Pari makhænn appaijã khaba, mag tag æin khapan am düi bëetarr khænnjã řchab aig naajim aajem.

Jesús aukhértarr

(Mt 27:57-61; Lc 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁴² Amau mag i dau apheræ wai khëumaa arran síi nem thum khĩr khaug síiujem ed ajim, jua üi kheeujem norram. ⁴³ Mag ya kheeraa aadëm ee, woun äb judionaan Asamblea eem José Arimateapierr majim aajem, Pilato aar. Mag woun řchab chi thethem ajim anaabá. Mag wounaujã řchab Êwandamau maach peerdæ aumkhĩr püiju jaaugjerr bëeju anümta næajeejim aajem. Ich mag wounaua Pilato aar mawia ⁴⁴ irig jëeuwimajim aajem, chi meemdam arrwi aukhëraan maag. Mag Jesús meebaadëm a ũrbaawai Pilato warre jügderraa aadëjim anüm, irua khĩrjuawain Jesús mee- ba agtha iu síeju aai simta mag meebaadëm a ũrbaawai. Magbaa Pilatoou chi capitán mag düi meerphë nüm aar síerrjã thërþüijim aajem, magæg khap jëeu oog. ⁴⁵ Maimua chi capitán bëewia chadcha mee- baadëm a jaaubaawai Pilatoou Joseeg arrmkhĩr jaa- jim aajem. ⁴⁶ Magbaawai Joseeu dñesdam pèr auwia, mawia, mag Jesús chi meemdam pakuls gaaim eeg jiir aunaagua ajapha pæreupüijim aajem. Magnaa ag nawe jëbdi durrbü khöpag ee chi khörm síerr ee aukhërwia chi jëbdi i ee ajapha mok pör pöm simua joothæ pæajim aajem. ⁴⁷ Mag chi binaandam jëbdeg aukhërbarm æin numiim khænnau warppaimua oo naajim aajem. Makhænn æin äb María Magdalena ajim anüm, maimua äbkhai José äd agjö María a thërrjerr ajim aajem.

Jesús iiu phiidættarr

(Mt 28:1-10; Lc 24:1-12; Jn 20:1-10)

16 Mag thumaam khænn jua üi kheeujem ed khëubaadeewai María Magdalena, äbakhai María Santiago äd maimua Salomé düi amach thãrju-

pam khennau jügdee përkha s'ujjerram aajem, agua Jesús kha phuraan maag. ² Maimua ag noram domighed äspa ëebaadeewai edaupherre ðor mor dawaa aadëm ee, i aukhërtarr jëbdi aar oon wëtjier-ram aajem, mag jügdeeu i kha phuraag. ³ Mag wëtwi amach appai khüd ee, —Keena ¿khaíuta chi jëbdi ürëm mok maachig chawag pürëu deeuuta mæg wëtúma? a iyüw wënërrajim aajem.

⁴ Mamë mag iyüw wëtmamua barimanaa ooimaawai, chi jëbdi i ee mok pör pöm simua joothë s'err jürr chawag pürëupüi thënm oimajieram anaabá.

⁵ Magbaawai warag ierr dubwi ooimaa, woun äb ëwanaa khitëmta s'ii khajüa báp-phä khajüa bü etherr jüa simta mag jëbdeg juachaar gar jup oo sim ooimajieram aajem. Amachdëu mag oobaawai warre jã-phierr phöbaadëjim aajem. ⁶ Mag ünin jãphierr phöbaadëm oowi chi woun khajüa báp-phä jüa s'errau amag, —Oob jãphierrmiet ajim anëm. Mua khaphë chirëm, pãrau Jesús Nazaretpierr ar pakuls gaai meerphë thöotarrta jër wënërrëm. Pari i mæg khaba s'ëbaha ab ajim anëm, ya iiu phiidëwi petarr aawai. Pãadë oobat i aukhërtarr ee s'ii khäidu parii simgui ajim anëm. ⁷ Maimua amag, Èrëubaadëwi i khapeen tagam khennagjã jaauwi Pedroogjã jaubat ajim anëm: "Ichin ya pãar nawe Galileaag petam. Nau jamta i ooimaju" a jaubat ajim anëm, ichdëu amachigcha ag nawe jaau-tarrjõ.

⁸ Amachig magbaawai jãphierr nëm iekhau bü duui durrumta eerpamjõ dawag öbërdëtkhawi khaphig phöbaadëjim aajem. Maimua chi Jesús khapeen aar bardëtkhaimaawaijã, agtha jãphierr narr aawai, büërrjã iwiir äbam khennagjã jaubajieram aajem.

Jesuu María Magdalenaag ich oopitarr

(Jn 20:11-18)

[⁹ Maimua mag domighed äspaau Jesús iiu phiidëwia María Magdalenaagta nacha ich oopijim aajem, i aig öbërchëwia. Ich mag ünin mor eem ajim aajem, ag nawe ich Jesuu mepeen khaigbam khenn siete dau daau jërkhëipüitar. ¹⁰ Ichdëu mag oobaawai chi Jesús dëi wënërraajerr khenn gaai machgau b'ë durrum aar mawia amag jaauwimajim anaabá. ¹¹ Mamë mag amachig ich daúacha Jesús iiu phiidëwi nem moná nërrëm oojim a jajaaukhamjã i iek ükhabajier-ram aajem.

Jesús ðor numí khüd ee wëtmarr khenn aig öbërchë-tarr

(Lc 24:13-35)

¹² Magtarr khur deeu üwaai deeu khüir thegnaa ich khapeen numí phöbör eemua khüd ma sim ee wët-

marr khennagjã ich oopijim aajem. ¹³ Mag amachig ich oopibaawai makhennaujã agjõ deeu ewag wëtwi ich agjõ chi i dëicha ogdëba wënërraajerr khennag jaauwimajieram aajem. Pari makhenn iekjã büërrjã ükhabajim anaabá.

Jesuu ich khapeen once narr aig bëewia ich oopitarr

(Mt 28:16-20; Lc 24:36-49; Jn 20:19-23)

¹⁴ Maimua äbmiécharam gaai paawai Jesuu ich khapeen once äbam aig thach khö narr aig bëewia ich oopijim aajem. Maimua iyüwmamua amag meerrau s'ujjim anaabá. Mag meerrau s'utarran, maan ich iiu phiidëwi nërrëm ootarr khennau jaau nëm jã amach jüg theegau büërrjã ükhaba arr gaaimuata mag meerrau s'ujjim aajem. ¹⁵ Maimua ich Jesuu magjim anëm amag:

—Jäimua ërëu phöbaadëwi Èwandamau ðor peerdë aajem iekta durrpierram magwe thumaam khennag jaaupetat ajim anëm. ¹⁶ Chi më iek ükhawi ich pör choopi sim khë üu peerdëju. Mamë chi më iek jaau nëm ür simjã ükhaba sim chan Èwandamau i peerdë auba warag i isegrüjugui ajim anëm. ¹⁷ Chi më iek thãraucha ükha nëm khennau mëchdëu aajerrjõ, mua mëch juapá deebarmua ðor mor eem mepeerjã öbeerpi jaubaawai chadcha dau daau öbeerpëima-jugui ajim anëm. Magnaa ïchab deemu meu ich meu khabamta ag nawe iekhaajerrjõ iekhaju. ¹⁸ Nemkhör benen paraam gaai juau pürbaawai khaakhiinjã büërrjã chig abaju. Öor thöojem pakhër khäijã ðrau döpipüiwiajã büërrjã chig abaju; mag nëm dëi ïchab ðor mor masim khenn köit Èwandamag jëeunaa am gaai juadamau pürbarmuapai monaaurpëimaju a jaaujim aajem. Mua pãrag mag nem waupi chirëmëm, mag pãachdëu wau nëm gaaimua ðraujã më iekta pãrau jaau nëm khap amkhüraugui ajim aajem.

Jesús ügthar matarr

(Lc 24:50-53)

¹⁹ Jesuu ich bü ogdëba aajerr khennag mag jaau aaipabaadeewai ich Èwandamaucha maach Pör Jesús ich aar aujim anaabá, ügthar. Mag Jesús ügthar pabaimaawai warre ich Èwandam bigaau i juachaar garta jupimajim aajem, ag nawe ichdëu amag jaaujerrjõ. ²⁰ Magbaawai i khapeenau wëtwi chadcha amachig jaautarrjõ durrpierram magwe maach peerdëajem iek ðrag jaau wënërrajim aajem. Mag amau jaau wënërrëm pierr ïchab ich Jesuu am juag oojeejim anaabá, ag na ðrau ooba aajem nempa amag waupi sim gaaimua. Magëm gaaimuata ðrau chadcha khaphë aajeejim aajem, amau i iekta jaau nëm.]

LUCAS

Møg maach peerduajem iek Jesuu jaauthurtarr jöoi Lucauta phäjim aajem. Ich Lucas médico ajim aajem (Col. 4:14); iruajã íchab ichdëu ooba arrta jaau sim. I iek irua phāju nawejã õrau phãajeejim aajem mag maach peerduajem iek Jesuu jaau nurrarr. Mamæ sïi parhoob phãmaaugau khïeb i thaabatarr nawe khogreu jërma-mua i thõotarr aarcha khaphæ aadeeta irua phãbaadëjim anaabá (1:1-4).

Doctor Lucas chan warm khænjö judío khabajim; iin maachjö sïi parhoobam ajim. Magua irua møg phätarrjã judionaan athee khaba, ich meeun griegonaan atheeta phäjim: jãga judionaan khaba awiajã Êwandamau thumaam khænta peerdu aaju aai sï; jãga dau aphæu khithëe awiajã üu mag Êwandamau õor peerdu aajem anæm iek ürju aai næ; maimua jãga dau khïsum khænnau, bü wëdæ wëdæm khænnau, phïeu maadëu mor igmapham khænnau, kach khïsum khænnau, ajapcharan ich Êwandamau khõsi simjö thumaam khænnauta ürwi ükhaju aai næm a khap amkhïirta phäjim (7:22).

Mag Cristo bëewi judío khabam khænpata jëraan bëetarr aawai aata chadcha ürcha Lucaau ígkha sim. Magua-ta Mateoou Juan düimua Jesús sïi ürcha judionaan atheeta bëejim anæm ee, Lucaau oowai judionaan khabam khænn peerdu awaagpata Jesús bëejim. Ajapcharan maach thumaam khænn peerdu aum khõchgau bëetarr khap amkhïirta irua møg libro phäjim. Maguata oowai, chadcha parhoobam khænn düi irua nem waumatarra-ta dawaa oopi sim, judionaan khabam düipa (4:18,22-27,43; 5:29-32; 7:1-17,34-50; 8:27-39; 10:25-37; 14:12-24; 15:1-32; 17:11-19; 20:9-18; 24:47).

Salud

1 Teófilo, khapeer wüjüu:

Møg ésap gaai murua pærug jawaagpam Jesuu õrag iekhamatarr düi irua nem waumatarrpa äba. Pua khaphæ sim, jürram khænnau ich møg iekpai phã êkha næm warrpem irua nem waubaaderr aarmua irua nem jaumatarrpa. Maadëu khaphæ næm, magæm thum chadcha ajim. Maagwai õrau jã thum ich ag iekpai maach ee khakhapdö wëjöm, ² ar warrcha irua nem waubaaderr amach daúacha ootarrta õrag jaaujerr khænnau maachigjã jaautarrjö. ³ Maguata muajã íchab phāju khïrjubaadëjim, pæ athee. Mamæ møg phāju nawe, sïi año khapan i düi äba wënerraajerr khænn düi khaar aarmua khïeb ö næm aar estudie chiræm awia ís-ta pærug phã deepëi chiræm jöoi Teófilo. ⁴ Møg murua pærug phã deepëi chiræmæn, pæchdëu thürbaawai Jesús igwia õrau jaau næm pua ürjemæn chadcharam iekhau a khap amkhïrau.

Juan thaabaju jaautarr

⁵ Murua pærug jaau ig chiræmæn møgau:

Erodes Judea durr reikha sim jaar íchab sïejim aajem phad Zacarías a thür sim, judionaan eem. Mag Zacarías warrgar phad Abías khakhitarr düi äba phad-naan phidkhaajerr khænn chaain ewagam khænn dën arr aawai íchab Abianaan ajim aajem. Chi Zacarías æi Elizabed a thür sïejim aajem. Majã íchab warrgar phad Aarón a thürjerr ag chaain ewagam khænn kha ajim anaabá. ⁶ Ich mag jöoi Zacarías anæm ich æi düi Êwandam dakhïir ajapha wënerraajeejim aajem, i ip-ierraa. Mag gaaimua äbmuajã am èugar iek chigaapai

iekhaba aajeejim anæm. ⁷ Mamæ mag wënærræmjã chi æi bürrjã chaai ooba khitarr aawai chaai äbjã chukhu naajim aajem. Mag chaajã chukhu næmta ya amach numwe jöoiraa khithëe ajim anæm.

⁸ Mag næm ee jürr Abianaanta Êwandamag jëuejim deg phidkhaju seman arr aawai mag jöoi Zacarías anæmta ag deg phidkha sïejim aajem, ich khapeen ich düi äba phidkhaajerr khænpa, warm khænnaujã se-manpierr ich mag phidkha diichjerrjö. Mamæ mag phadnaan khapan thænaajerr aawai ed èepierr äb jër auwia Êwandam atheem incienso phaana duubjeejim anæm. Amach warrgarwejã ich maagjerr aawai mag edjã mag næmua jöoi Zacarías thürta öbërrjim aajem, mag incienso phaag. ¹⁰ Mag ich thürta öbërtarr aawai ierr Êwandamag incienso phaajem ag nasãd wau khëræm aar simich, daaugajär amach biirdæajem aig-paita sïi õor pöm Êwandamag jëeu khodthænaajim aajem. ¹¹ Mag í agtha ierr Êwandamag jëeu sim ee, Êwandam chogta ègtharmua bëewia i khïirphee dænnæubaichëjim anæm, chi incienso phaajem ag nasãd wau sim bigaau juachaar gar. ¹² Zacariaau mag oo athaawai khïir èu awia warag jöoi kha du-uibaadëjim aajem, jãphierr næm iekhau. ¹³ Mamæ mag-baawai chi Êwandam chogau irig, —Zacarías, oob jã-phierram ajim anæm. Pua Êwandamag jëeu chitæ æi jerr ísta irua pæ iek ükhabarm: Pæ æi Elizabed bi ee pawia pærug chaai oo deejugui ajim anæm. Mag chaai thaaba khërsiewai pua i thürdam Juan a thürjugui ajim anæm. ¹⁴ Magbaawain chadau pæ onee chirsiju. Mag næm düi íchab õor pöm onee ajurau, i thaababarm abarm amachdëu ür athaawai. ¹⁵ Mag chaairau bi eewe Êwandam Akhaar ich gaai phës wai khitajugui ajim anæm. Mag chaairau ich erraawe vinojã döba, ni

nag deewi khäär awia khääjã büürjã ich i ee auba ich mag khitajugui ajim anem. ¹⁶ Mag chaai jöoipawia Êwandam iek jaabaadeewaita israelnaan khapaana äsie amach mor khäärjuwia deeu eepemjõ maach Pör Êwandam iek ükhajurau, warrgar amach jöoinau ükhaajerrjõ a jaaumajim aajem. ¹⁷ I gaaimuata õor ee Êwandamau ich jua theeg oopijugui ajim anem, warrgar ich i jaaumie Elías khakhitarr dëi aajerrjõ. Irua Êwandam i jaau nerrum ürwia, jöoin amach chaain dëi khajap khaba wënürraajerr khünnjã khöinaa wënürranaa ïchab i iek ürmapha aajerr khünnaujã amach jöoin warrgarm khünn dënjõ i ipierraa aju, maagwai Êwandamau mag am Pörkhaju päaiwaijã amach thäraucha khösi i iek ürmkhäär a jaauchëjim aajem chi Êwandam chogau.

¹⁸ Magbaawai jöoi Zacariau, —Mamü zjãga magbarju? ajim anem, chi Êwandam chogag. Ya mæg mü jöoiraa chirum, maimua mü üüijã ïchab üanaa khitumta zjãga mag chaai oobarju? ajim anem.

¹⁹ Magbaa jürr chi Êwandam chogau irig, —Zacarias, mün Gabriel a thüürjemgui ajim anem. Müchta Êwandam garcha i bükherr phidkhaajem. Ichdëu mü püüwiata pü aig mü bëejimgui ajim anem, cha müchdëu iek jaau chirum jawaan. ²⁰ Mamü mæg murua püchig jaau chirum püchdëu ükhaba abarm gaaimua, pü meu meraa chirsijugui ajim anem, büürjã iekhaba. Maimua ya chi chaai atham edta deeu pü iek eerdëjugui ajim anem. Murua püreg mag jaau chirumün, chadcha thum müchdëu cha jaau chirumjõo aju a jaaumajim aajem, chi Êwandam chog ügtharmua bëetarrau.

²¹ Magümich daaugajär õor pöm Êwandamag jëuawai pos thünarr khünnau i nü nümua jürr amach khapeenag, —Keena, zjãga abarmta mæg jöoi Zacarias jãg da öbërchëbãma? anaajim anaabã.

²² Mamü mag nü ee öbërchëwaijã pöd õrag iekhaba, iekham ig nümjã sï juaupaita jajaau aajeejim anem, pöd iek öbërba aawai. Magbarm aigta khaugaa aphöbaadëjim anaabã, Êwandamau khääjã dau daau irig iekhachëwiata mag sïsim.

Maigmua atag ich mag jöoi meu meraa khërsijim anaabã. ²³ Maimua ich phidkha sïerr seman thum öbër ëebaadeewai ich diig petajim aajem. ²⁴ Maimua mag chi Êwandam chogau jaauthurtarr khur chadcha jöpcha Elizabed bi eepajim anaabã. Mag ich jöorbaadeewai dawagjã öbërba, cinco meses sï degpai sïejim anem. ²⁵ Mag degpai simua, “Maach pör Êwandamauta münn eeg oobarmgui” aajeejim anem. “Chaai chukhu aawai õor ee khäär naa ürraajerrjã tag mü chigag chukhu ürraju. Üücha jãgbarm Êwandamau” aajeejim anem.

Jesús thaabaju jaautarr

²⁶ Magtarr khur seis meses dichwia nü ee, Êwandamau ügtharmua deeu ich chog Gabriel püijim aajem, jürr Galilea durr phöbördam Nazaret a thür sim ee daupeer õor meraa khitum María a thür sïerr aar. ²⁷ Mag daupeer woun äb José anem dëi jua pürag ya

iek deewi sïejim aajem. Mamü mag iek deewi nümjã José büürjã agtha María dëi khapes aba naajim aajem. Chi José anem warrgar rey David khakhitarr ag chaain ewagam khünn dën ajim aajem. ²⁸ Mag ich chogbapääiwai chi Êwandam chog bëewi chi daupeer sim aar dubwia irig, —Zjãgpa i María? Onë abã aichëjim anem. [Êwandamau nem ajapha aag ün khapan thünem ee püta jür atham.] María, chadcha Êwandam maach Pöröu püta eeg oobarmgui ajim anem irig.

²⁹ Mag ürbaawai khäärju sï awia ich ödegpai “Zjãgwia irua müreg mag iekhabaichë?” ajim anem. ³⁰ Magbaawai chi Êwandam chogau, —Oob khäärjum, püta Êwandamau üu eeg oobarbahab ajim anem. ³¹ Pua chaai emkhoidam paarpaju. Mag chaai Jesús a thürbã ajim anem. ³² Ichta thumaam khünn khäi üüücha sïerraju, maimua ichpai Cha Ügthaa Phuu Nüm ag Iewaa a thürjugui ajim anem. Maagwai maach Pör Êwandamau irigta israelnaan thumaam khünn Reikhapiju, warrgar päach jöoin David khararrag kharitarrjõ. ³³ Mag ichta thumaam khünn Pörkhadaadëm aigmua atag i jua theeg büürjã öba, ich mag sïerraju a jaaujim aajem.

³⁴ Magbaawai Mariaau chi Êwandam chogag, —Mamü mæg agtha mü õor meraa jaaijã chukhu ümta, zjãga magbarjuma? ajim anem.

³⁵ Magbaawai chi Êwandam chogau magjim anem: —Jãan ich Cha Ügthaa Phuu Nüm ag Akhaar pü gaai sïeicheewaita pü jöorjugui ajim anem, ich iü aawai. Mag gaaimua mæg chaai pua oobarm büürjã khaibag chukhu auwia ich mag khitaju. Ich Êwandamauta ich iü pü bi ee papi sim dën aawai i thür Êwandam Iewaa a thürjugui a jaaujim aajem. ³⁶ Maimua warag irig, Püde ürbã ajim anem, pü naamhün Elizabed üanaa khitab mamü, irujã chaai emkhooi paarpajugui ajim anem ïchab. Örau pöd irua chaai oobaju aajerrjã ya seis meses simgui ajim anem, bi ee patarr. ³⁷ Êwandam athee chan büürjã phithurm nem chukhumgui ajim anem.

³⁸ Magbaa Mariaau magjim anem:

—Mün Êwandamau nem jawaata ür ümguui ajim anem, ichdëu nem jaubarmpierr aag. Mag khai magan Êwandamau cha pua jaau simjõ aju aai sim mü dëi ajim anem.

Mag jaau püawia chi Êwandam chog deeu ügthar petajim aajem.

Mariaau Elizabed oon matarr

³⁹ Mag Êwandam chogau ichig iek jaauthurtarr khur khäi khapancha khaba nü ee, Mariaau ich naamhün Elizabed oon majim aajem Judea durr, durr dapag ee phöbördam khërum ee. ⁴⁰ Mag petawia, jöoi Zacarias di aar barwia, ich naamhünanag, —Zjãgpa i Elizabed? aimajim anem.

⁴¹ Mag Mariaau ichig iekhabaichëm ürbaawai warre ün Elizabed bi eem chaaita pogogor khabaadëjim anaabã. Magbarm dëi ich ün Elizabed gaaijã Êwandam Akhaar phës aicheewai onegau Mariaag,

⁴² —Kadam, p̄chta āba chadcha ʘin khapan th̄n̄m ee Ēwandamau ʘuhcha abarm; maimua p̄ chaaijā ʘucha khitajugui ajim an̄m, ɔ̄or ee Ēwandam na.

⁴³ Khanii m̄g m̄ aph̄ ʘrr̄mua mua khap ʘajī p̄ maach P̄r ādkha simua m̄ch oon b̄eju. ʘu p̄ b̄e-jimgui ajim an̄m María. ⁴⁴ Jāguata p̄ iekhabaich̄m m̄chd̄eu ʘr atham d̄ei, m̄ chaai agtha bi ee kh̄r̄-muajā khaug athaawai, th̄gd̄d̄ khabaad̄ejimgui ajim anaabá, onegau. ⁴⁵ María, Ēwandam chogau p̄chig jaauch̄etarr iek p̄chd̄eu ʘkhatarr gaaimua chadcha p̄ʘta onee ʘrraju. Maach P̄r Ēwandamau ich chog d̄ei p̄r̄g jaaup̄itarr iekhan thum ichd̄eu jaautarrj̄o chadcha ɔ̄b̄b̄ergmajugui ajim an̄m.

⁴⁶ Magbaawai Mariaau Ēwandamag j̄eumamua magjim aajem:

“Ēwandam, p̄chta āba maar P̄r aawai m̄ch th̄rauchata p̄r̄g ʘu ajim a ʘm.

⁴⁷ M̄ th̄ar onee ʘm Ēwandam, p̄ch maar peerd̄a-jemuata m̄ch d̄ei m̄gbarm gaaimua.

⁴⁸ Chadcha puan m̄ d̄ei p̄chd̄eu ampierr aju aai sim.

Ōrau oowai s̄i m̄g maad̄eu nem igab ʘrr̄mta pua m̄ j̄r atham.

Pua m̄ d̄ei m̄gbarm gaaimua ĩsmua atag ich mag ɔ̄rau m̄ igwia, ‘j̄Maagwai j̄g ʘi onee khaba ʘabá!’ ajurau.

⁴⁹ P̄chd̄eupaita chadcha maar thum wai d̄n̄m.

P̄chd̄eu m̄ d̄ei m̄gbarm gaaimua ɔ̄rau p̄ jua theeg khaph̄ n̄isiju.

⁵⁰ M̄g atagjā ar p̄ch ipierraam kh̄n̄an ich j̄g pua am dau ee aug khaug paraa chitaju.

⁵¹ P̄ jua theegj̄m kh̄n̄an chan m̄g j̄b̄ gaai ooba aajem.

Wir aig amach th̄o aajerr kh̄n̄njā ya p̄ jua eegar paaukhabaad̄em.

⁵² M̄g j̄b̄ gaai chi thethem thethem aajem kh̄n̄njā iek theeg chukhu isegkh̄niwia j̄rr̄ aph̄ maad̄eu ig-baj̄j̄o khith̄em kh̄nta pua p̄r phiriup̄imaajem.

⁵³ Aph̄ j̄daúa durr̄mj̄ khith̄em kh̄n̄aujā p̄r̄g j̄euiwai pua amachd̄eu nem ig n̄m thum deejem.

Mam̄ riknaan, j̄rr̄ pua dau aug ee p̄aijem, p̄ch ig-ba n̄m k̄it.

⁵⁴ Ēwandam, pua nawe p̄ch iekhatarr kh̄ir̄ akhooba, chadcha ĩsta p̄ch chognaan israelnaan ʘu eeg oog-pam, p̄chd̄eu warrgarwe maar j̄oinag jaaup̄err̄j̄o.

⁵⁵ Nacha j̄oi Abranag jaauiwai, i chaain ewagam kh̄n̄n eem āb thaababarmuata maar peerd̄e auju atarr aawai, ĩs ewag nassi pawiaata chadcha ich mag abarm.”

Maga ajim aajem Mariaau Ēwandamag j̄eumamua i th̄o iekhatarr.

⁵⁶ Mag María ich naamh̄an Elizabed oon mawia i di aig ed th̄r̄jup̄j̄o s̄ejim aajem. Mag s̄i awiata deeu ich diig petajim aajem.

Juan chi ɔ̄or p̄r choomie thaabatarr

⁵⁷ Mag María i aig s̄ewia petarr khur ya ich auju ed aadeewai ʘan Elizabedau chaai chi emkhoidam oojim aajem. ⁵⁸ Mag Ēwandamau ʘu i eeg oowia j̄orpitarr chaai atham a ʘrbaawai am d̄ei di dakha naajerr kh̄n̄nau chi Elizabed khodnaan d̄eimua am aig b̄ewia irig, “ʘuta Ēwandamau p̄ chaai oopibarm; p̄ chaai gaaimua maarjā onee n̄mguui” aajeejim an̄m, j̄rr̄ b̄e th̄n̄m kh̄n̄nau.

⁵⁹ Maimua mag autarr ocho días aad̄em ee, deeu chi Elizabed aig i khapkh̄n̄n d̄ei i khodnaanpa b̄e th̄n̄isijieram aajem, chi chaai meh̄udam p̄h̄r̄-bichp̄i n̄m oon. Mag b̄ewi chadcha p̄h̄r̄bichp̄i-jim aajem. Mam̄ chi chaai th̄r̄ chi d̄ennaanau agtha jaauba narr aawai bigaaum kh̄n̄nau chi chaaidamjā ich aai gaaita Zacarías a th̄rm ig naajim anaabá.

⁶⁰ Mam̄ magbaawai chi ād̄au, —ʘ̄, i th̄r̄ chan mag khabam. M̄ chaairan Juan ata th̄r̄jugui ajim an̄m.

⁶¹ Magbaawai amachd̄eu j̄rr̄ irig, —¿Khan j̄gwiua pua i mag th̄rm ig ʘ? P̄ar ee ābjā mag th̄r̄ chukhu s̄ebahab ajieram an̄m, mag gaai i th̄raag.

⁶² Magbaawai j̄rr̄ chi ayag, —¿P̄ chaai khan a th̄r̄ n̄? a j̄euijieram aajem.

Mam̄ mag j̄oi meu meraa khit̄mta kachpa kh̄i th̄narr aawai, j̄rr̄am kh̄n̄nau mag parhooba juau jaaukhamua ichig j̄eui n̄m khaug athaawai, ⁶³ j̄rr̄ ich garmua tabaldam j̄euiwia, ag gaai “Īin Juan ata th̄r̄ju” a ph̄naa, amag oopijim anaabá. Mag oopibaawai thum aig th̄narr kh̄n̄nau amach ɔ̄degpai, “¿Khan ajaug gaaimuata āba mag gaaita chaai th̄rm ig n̄ma?” ajieram an̄m. ⁶⁴ Mam̄ mag ph̄naa irua oopibarm d̄iicha ĩchab ich j̄oi Zacarías iek eerd̄e s̄isijim anaabá. Magbaawai Ēwandamag j̄eumamua magjim an̄m:

—ʘuhcha j̄g p̄chd̄eu jaautarrj̄o abarm, Ēwandam. M̄ ʘan chaai thaabaawaita pua m̄ iek eerd̄epi-ju atarr aawai ya chadcha deeu m̄ iek eerd̄e chirsim. ĩsin chadau m̄ch meukhudamaucha p̄r̄g ʘu ajim a chir̄m Ēwandam ajim an̄m.

⁶⁵ Mag oobaawai thum aig narr kh̄n̄nau, “Jāan ich iuuta j̄gpiabarm” a kh̄ir̄ju n̄isijieram anaabá. Maimua ̄r̄eu ph̄obaad̄ewia amach w̄n̄r̄r̄mpierr amachd̄eu oomatarr thum ich mag jajawag w̄tmarr aawai Judea durr̄ ee didam āābd̄o kh̄kh̄d̄em eem kh̄n̄naupa khakhapd̄o ich mag s̄i b̄i j̄oisijim aajem. Mam̄ mag chi jaa w̄n̄r̄r̄m kh̄n̄n iek ʘrmam kh̄n̄nau thumaa kh̄ir̄juwia amach wir aigpai, “Mag chaaidam m̄g atag j̄oipabaadeewai, ¿j̄gata khitajuuta mag jaaui n̄ma, b̄r̄r̄ khitwe mag n̄m?” aajeejim an̄m.

Mag, ich Ēwandamau b̄r̄r̄we ich kh̄ochagpierr b̄aup̄ijim anaabá.

⁶⁷ Ich ag ed agtarr khur n̄r̄pai awia j̄oi Zacarías gaai Ēwandam Akhaar ph̄s aicheewai Ēwandam i jaaum kh̄n̄n d̄enj̄o iekhamamua María chaai igwia magjim an̄m:

⁶⁸ “Ēwandam, ʘuhcha pua p̄ch chaain eeg oowia ĩsin chad maar peerd̄e awaagpam.

Magua maar onee nɛmguɪ aɟim anɛm.

⁶⁹ Warrgar pɛ chog David khakhitarr ag chaain ewagam khɛn eemta pua chi jua thierr maar athee pɛibapɛim, maar peerdeɛ aumkhɛir, ⁷⁰ ich warrgarwe pɛch i jaaumienau ɔrag jaaujerrjɔ.

⁷¹ Amau jaauwai mag 'Pɛchdɛu pɛibarmuata maar peerdeɛ auju' aajeejim, 'thum maach oomapha aajem khɛn jua eemua, maimua ɪchab chi dajɛumie maach khɛgurwia pekau ee burrpieg ɛkha sɪerraajem jua eemuajɛ agjɔ.'

Maagjerr ɪsta ɛu ag ed pabaichɛmguɪ" aɟim anɛm.

⁷² "ɛwandam, pɛchdɛu maar jɔoin israelnaan dɛi iek deetarr bɛurjɛ khɛir akhooba, ɛu pua maar dau ee aug khaugbarm.

⁷³ Mag iek deetarr ed pua pɛch iuucha jɔoi Abranag jaauwai, pua maar peerdeɛ auju aɟim, ⁷⁴ maach oomapham khɛn ɔgkhaba, ni dɔsɛtjɛ ɔgkhaba, ⁷⁵ ɛba pɛch dɛirai ajapha wɛnɛrramkhɛir, tag bɛurjɛ pekau wau wɛnɛrram ugua."

⁷⁶ Mag nacha Mariaau chaai oou igwia iekha dichtarr khur jɛrr ich chaai igmamuaata jɔoirau magjim anɛm: "Iewaadam, pɛta Cha ɛgthaa Phuu Nɛm ag i jaau-mie a thɛrju.

Puata maach Pɔr maju ee i na ɔrag, 'Maach peerdeɛ-ajem ya bɛeimɛ sim' a jaaumaju, ya mag jaaubarm ɛr-wia ɔrau i pierrwai amach thɛraucha khɔsi i iek ɛkhamkhɛir; ⁷⁷ maimua amag maach peerdeɛajem iek jaubaawai amach khaibag thumaa ɛsie ewag khɛir-juwia ɛwandamag chugpaapi jɛeumkhɛir.

⁷⁸ Magaag atheeta ɛwandamau maach thumaam khɛn khɛir jɛsenkhawia ich Chaai pɛi sim, peerdeɛju khaugba aawai pɔd ɛgthar ɔbɛrbaju aajerr khɛn pa peerdeɛ aumkhɛir.

⁷⁹ Mag amach peerdeɛju pierrum khaphɛ aadɛmɛn, sɪi ɔor khɛchag ee nɛmjɔ nɛm khɛnau ɛspa urum khaug athamjɔ warag ɛspapiwia khɛd chaar ee paaukhabaadɛmjɔ ɛwandam dɛi khɔinaa wɛnɛrraju." Ma aɟim aajem jɔoi Zacariau ich iek eerdɛtarr ed iekhatarr.

⁸⁰ Maimua chi Juandam bɛaumam dɛi ɛwandamau ich Akhaarta i gaai phɛs deejim anaabɛ, ich dɛi ubɛ nɛrrɛmua ich iek jaau khaug amkhɛir. Jɔoirawia, ich ap ɔor chukag ee warp mawia sɛjeejim aajem. Maimua ɛwandamau ich iek Israelpienag ɛrpiju ed aadeewaita chi Juanau ɔrag jaubaadɛjim aajem.

Jesús thaabatarr

(Mt 1:18-25)

2 Mag Juan thaaba nɛm jaar ya ɪchab Mariajɛ pɔm-cha waaurba sɛjim aajem, Jesús gaai. Mag nɛm ee chi rey César Augustoou ich thethem khɛnag jaaujim aajem, jɛrr makhɛnau ichdɛu durr jɛa sim ee ɔor nɛnɛidɛmpierr jaubaa amach thɛr phɛkhapi mamkhɛir. ² Mag ɔor thɛr phɛkhatarr warrpem aɟim aajem, Cirenio anɛm Siria durr gobernadorkha sim jaar. ³ Mag iek aaidɛ nɛm jaar jaautarrjɔ, thumaam khɛn amach jɔoin phɔbɔrpierr wɛtjerram anaabɛ, amach thɛr phɛkhamkhɛir. ⁴ Magua Josejɛ ɪchab ich

jɔoin phɔbɔr ee majim aajem, ich thɛr phɛmkhɛir. Ich José Galilea durr joobaajeejim anɛm, phɔbɔr Nazaret anɛm ee. Mamɛ jɔoingarm rey David khakhitarr ag chaain ewagam khɛn dɛn arr aawai chi David thaa-batarr phɔbɔr Belɛn anɛmɛgta majim anaabɛ, Judea durr. ⁵ Mag ich mam dɛi María arrjim aajem, ag nawe iek deewia jua pɛrju anarr aawai. Maagwai María ya auwimɛ sɛjim aajem.

⁶ Mag wɛtwia, Belɛn bardɛtkhaimawia, khɛai khapan khaba nɛm ee María chaai aujim aajem, warrpemdam. ⁷ Mamɛ amach jɛraag di ajaphamjɛ baauba sɪi phak khɛaijem degta narr aawai putdam ee pɛrɛunaa phak thakhaar sɛjejemdam uthur khɛrɛm eeta werba khɛr-jim aajem.

⁸ Mag chaai thaababarm dakha phɛrɛsɛ sim ee ɔor naajim aajem, edaar amach oveja thɛa nɛm khɛn.

⁹ Mag amach nemchaain thɛa nɛmta, dɛgɔlp phɛr jɛer atham dɛi arar jɔi sim ee, ɛwandam chog ich Jɔoirau pɛitarrta am khɛirphee barjɔpbaichɛjim anaabɛ. Mag oobaawai jɛphier phɔbaadɛjim aajem.

¹⁰ Magbaa chi ɛwandam chogau amag, —Oob jɛphier-miet. Mɛn sɪi pɛrag iek ajapham jawaanta bɛejimguɪ aɟim anɛm. Mɛg murua pɛrag iek jaaubarmua pɛar is-raelnaan thum onee ajurau, pɛachdɛu ɛrmampierr.

Murua pɛrag iek jawaan bɛetarran mɛgaugui aɟim anɛm: ¹¹ ɪsta Belɛn phɔbɔr ee chaai thaababarm, war-rgarwe ɔor thumaam khɛnau nɛajerr Chaai. Mɛg chaairauta mɛg atag ɔor peerdeɛ aujugui aɟim anɛm. Ichta Cristoou maach Pɔr. ¹² Mɛch sɛukha chirɛm am ugua, nauwe ɛrɛubaadɛt aɟim anɛm, Belɛn phɔbɔrɔg. Mam barbaimaawai chi chaaidam putdam ee pɛrɛu-naa phak thakhaar sɛjem uthur khɛtɛm ee aukhɛrɛm pɛrau oomaju a jaaujim anɛm.

¹³ Chi ɛwandam chogau mag jaaubarm ee, i khapeen ijɔm khɛn khapan edjɛ ee pɛrthɛbaichɛjim anaabɛ, sɛukhabarmjɔ abarm ee. Magbaawai makhɛnau ɛwandamag jɛeu nɛmua,

¹⁴ "ɛwandam, ɛu abarm ɛgtharm magwe.

ɛu pua pɛch Iewaa pɛibarmguɪ" anaajim anɛm.

"Mɛg pɛchdɛu i pɛibarm gaaimua mɛg durr jɔoi gaajɛ pɛchdɛu jɛr aumam khɛnan pɛ dɛi khɔinaa wɛnɛrraju" anaajim anaabɛ, ɛwandamag jɛeumamua.

¹⁵ Mag thɛnɛ awia chi ɛwandam chognaan deeu ɛgthar ɛrɛubaadeewai chi nemchaain thɛa narr khɛnau jɛrr wir aigpai amach khapeenag, —Keena, mag-an Belenag wɛttarrau aɟim anɛm, ɛwandam chogau jaauwai mag chaaidam eeu au khɛtɛm anɛm oon.

¹⁶ Mag wɛttarrau awia, chadcha eerpamjɔ ɛrɛuwia oomaawai, chadcha chi chaaidam ewaa au khɛtɛm phak thakhaar sɛjem ee aukhɛrɛm oomajerram anaabɛ. Maig i bigaau chi ɛd José dɛi naajim aajem.

¹⁷ Mag amach daúa oobaimaawai chi ɛwandam chogau amachig jaautarr thum jɛrr amag ɪgkhaima-jerram anɛm. Mag jaauwia, ɔbɛrwia, deeu amach nemchaain aar wɛtumujɛ amachdɛu ɔor oomampierr ich mag jajawag wɛtjim aajem. ¹⁸ Mag chi oveja thɛamienau nem ɪgkhakhag wɛtum ɛrwia thum chi ɛrmarr khɛn jɛgderraa nɛisijim anɛm. ¹⁹ Mamɛ

mag amau jaau n̄m ũrtarr thum Mariaau khaph̄ s̄ierrjã b̄eurrjã b̄i aba, ich th̄aar eepai ich mag khaph̄ wai s̄isijim anaabá. ²⁰ Mag chi nemchaain th̄amienau amach daúacha oonaa amach j̄uḡuucha ũrtarra ig w̄etumua, onee Ēwandam th̄o iekhakhag w̄etumua, “Ēwandam, ĩsin chadau purua ũu abarm. P̄j̄o wa- jaugkham chan ðor chukhum” a serereug w̄etwia deeu amach nemchaain aar ph̄eersã ee naaimajim aajem.

Jesudam Aai i j̄eujem deg arrtarr

²¹ Chi chaai autarr ocho días aad̄em ee, j̄oingarwe amach i arr aawai nacha i meh̄udam ph̄urbichp̄i- wia warre i th̄urdam Jesús a th̄urjierram aajem, chi Ēwandam chogau warrcha Mariaag jaaucheewai th̄ur- ju a jaautarrj̄o. ²² Maimua ĩchab magtarr khur ed äbj̄o aad̄em ee, Jerusalén ph̄öbör ee Aai i j̄eujem deg chi Jesudam aib̄ejierram aajem phad̄eg oopien, Moiseeu Ēwandam iek ph̄atarr gaai jaau simj̄o ag ipierr. Mag aib̄eewia Ēwandamag i k̄oit ũu ajim anaa warag irig j̄eumamua, “Ēwandam, cha kh̄er̄m maar chaaidam; puata i khap chir̄m m̄ug atagj̄ã. I d̄ei p̄chd̄eu amp̄ierr abá” ajierram an̄m, “p̄chigpai kh̄iirju b̄aaukh̄iir.”

Mag amau j̄eutarran amach chaai Ēwandamag deeg ajim, warrgar Moiseeu jaautarrj̄o. ²³ Mag Moisés iek gaai Ēwandamau mag sim: “Thum emkh̄oi chaai chi nacha oomamd̄am p̄raau m̄er̄ug deemaju.”

²⁴ Maimua ĩchab, “J̄ãbaukh̄it̄m wa dubur chaaindam kh̄iijã dau numí deebat” a sim “ag chaai paar.” Maag- jerr aawai chadcha duburd̄am kh̄echwia chi chaai Ēwandamag dee n̄m an̄mua i k̄oit j̄eujerram a- aajem.

²⁵ Maagwai Jerusalén ph̄öbör ee woun äb Simeón a th̄ur sim s̄iejim aajem, Ēwandam dau na ajapha khi- tanaa i ipierraa khitaajerr. Ich mag j̄oiraui ĩchab n̄a- jeejim aajem, warrgarwe Ēwandamau j̄oinag jaauwai irua ich Chaai p̄ibarmuata israelnaan peerd̄u auju a jaaujerr Chaai. Mag j̄ooi gaai Ēwandamau ich Akhaar ph̄es wai s̄iejim anaabá. ²⁶ Magua ich mag Ēwandam Akharau ichig jaautarr aawai j̄ooi Simeonau khaph̄ s̄iejim aajem, ich daúacha ooju maach P̄ör Ēwan- damau m̄ug j̄eb gaai Cristota Reikhamkh̄iir p̄iiju a jaaujerr.

²⁷ Magtarr aawai mag chi Jesudam Aai i j̄eujem deg wai n̄m edcha ich mag j̄ooi Simeón an̄mjã ĩchab ich Ēwandam Akharau aḡug i arrjim aajem. Mag José María d̄eimua j̄oingarwe Moiseeu iek ph̄ã p̄atarr gaai jaaujemj̄o chaai d̄ei aag Aai i j̄eujem deg bard̄etkhabaimaawai, ²⁸ ich mag j̄ooi Simeonau chi chaaidam jiir auwia Ēwandam th̄o iekhamamua, ²⁹ “Ēwandam, m̄un̄ p̄ chogau” ajim an̄m, “maag- wai p̄ m̄ P̄ör̄ou;

³⁰ ĩsin chad ya p̄ch aar m̄ auju aai chir̄mguí” ajim an̄m, “p̄ aar kh̄oinaa chiraimaag.

P̄chd̄eu nawe m̄er̄ug oopiju a jaaujerr ya chadcha m̄ch daúacha oobarmguí” ajim an̄m.

“M̄ug chaairauta j̄ooipaawai ðor peerd̄u auju.

³¹ Chadcha m̄ug chaai ðor thumaam kh̄un̄ atheeta pua p̄ibarm.

³² Mag, i gaaimuata durr chaauram kh̄un̄aujã Is- raelpien th̄o iȳu ajurau.

Maimua i j̄ooipa s̄isiewai ĩchab Israelpien khabam kh̄un̄ atheejã ðtdauj̄o s̄isiju, amachd̄eu j̄ãga amjã peerd̄uju aai n̄ a khap amkh̄iir” a iekhamajim an̄m j̄ooyau.

³³ Mag chaaidam b̄er̄u kh̄it̄mta j̄ooipa kh̄ersiewai, j̄ãgata ðor eejã s̄ierraju khai a thumaa jaaubarm ũr- baawai, amach appai, “Maach chaai j̄ãgata kh̄itajuuta, b̄er̄u kh̄itwe mag jaau n̄ma?” ajierram an̄m chi d̄ennaanau.

³⁴ Maimua Simeonau chi d̄ennaanagta j̄urr, —P̄ãach numwe Ēwandamau p̄aar m̄ug atagj̄ã ũu wai n̄isi- jugui ajim an̄m. Magnaa chi ädagcha, María, Ēwan- damau m̄ug ich Iewaa p̄ibarm gaaimua, chadcha m̄ug Israel durram kh̄un̄ p̄öm ũgthar öb̄er̄jugui ajim an̄m. Mam̄ ĩchab Israel durram kh̄un̄aupai i oomapham iekhau amach j̄ãrr i ph̄er̄r thuur auju. P̄ch chaai mag dau apher̄u wai n̄m oobaawai p̄chta thuthuú thoopbar̄imj̄o apher̄u i athee p̄ b̄ie ũrra- jugui ajim an̄m, gaai machgau. Mag i apher̄u wai n̄m aigta merag chukhu ajugui ajim an̄m, chijã kh̄un̄au- ta i kh̄ösi aju maimua chijã kh̄un̄nauta i oomapha kh̄i- jã aju a jaaumajim aajem ich chi ädagcha.

³⁶ Maig ĩchab ũan Ana an̄mjã s̄iejim aajem, agj̄o Ēwandam i jaaumie. Mag Ana apkh̄u j̄ooi Fanuel khararr ag kha ajim aajem. Maagwai ich j̄ooi Fanuel an̄m warr j̄oingar Asernaan a th̄urjerr kh̄un̄ eem ajim aajem. Mag ũan Ana warrpem ich jaai autarr d̄ei s̄iete añospai n̄m ee khoopawia ich mag tag jaaijã au- ba kh̄it̄mua ya ũanaa kh̄itajim anaabá. ³⁷ Mag ũanaa ochenta y cuatro años kh̄it̄mjã chawag maba, edaram magwe Aai i j̄eujem degpaita s̄ijejejim a- aajem, s̄erkha simua Ēwandamag j̄ewaag.

³⁸ Mag agtha María ich chaai d̄ei Aai i j̄eujem deg n̄m ee, mag ũan Ana an̄mjã b̄eewi Ēwandamau ich Chaai p̄itarr khaug athaawai irig, “ũu ajim Ēwandam; purua maar peerd̄u awaag p̄iiju aajerr chaai bar- baicheewai m̄ onee ũmguí” ajim an̄m.

Magnaa mag ich Ēwandamaucha p̄iiju a jaautarr ĩchab n̄ajerr kh̄un̄nag chi chaaidam igwia, “Ich Ēwan- damau jaautarrj̄o cham̄guata m̄ug atag maach peerd̄u auju ag Chaaidamauwai” aajeejim anaabá.

Deeu Nazareeg w̄ettarr

³⁹ Maimua Ēwandamau ich iek Moiseeg ph̄ãpitarr gaai jaau sim ipierraa thum wau dichdimaawai deeu amach Nazaret ph̄öbörög b̄ejierram aajem, Galilea durr. ⁴⁰ Mag chaai ich d̄urrpapagmamp̄ierr warag kh̄iirjug khaph̄ pamajim anaabá. Mag n̄m d̄ei ich Ēwandamau ich kh̄öchagpierrta b̄aaupijim aajem.

Jesús Aai i j̄eujem deg chi machnaan d̄ei iȳu atarr

⁴¹ Jesús d̄ennaan añopierr Jerusalemag weetjeejim aajem, nemkhoo p̄omaam jaar paawai. ⁴² Mag

año pierr weetjerr aawai, Jesús doce años aadeewai, ïchab Jerusalenag majim aajem, ich dënnaan dëi.
⁴³ Maimua chi nemkhoo dichdimaawai ðor pòm amach durrag ërërukham ee, ïchab José María dëi amach phöbörög wëtjim aajem. Mamë Jesús am dëi maba, thëba sísijim anaabá. Mamë i thëbabarmjä chi jöoinau khaugbajerram aajem, deum khëun dëi urumpii awia. ⁴⁴ Mag deum khëun dëi ðor khapanag ee urumpii awiata ich mag khāaim äb wënërra khëumamua i jëerjeejim anëm. Mamë amach khodnaanag jëeuwia amach khap khëunagjä jëeukha ohookham ooba abaawai ag noram deum ewag bëejerram anaabá, i jër wëdurumua. ⁴⁶ Ich ag ed kheeraa Jerusaleén barchëjerram aajem. Maimua ag noram äspaa jër-phöbaadeeuta Aai i jëeujem deg Ëwandam iek jawaag chi machnaan dëita Ëwandam iek iigwai iyëu oo sim oomajerram aajem. ⁴⁷ Maagwai aig thum chi ïr narr khëun jügderraa thënaajim aajem, chi machnaanau jëeumam chaairata am dënjö nem khaug am iek ükharëpëigmam ïrwia. ⁴⁸ Mag chi machnaan jãrr sim oobaicheewai, chi jöoinau amach wir aigpai, —¡Mëgah! Pädë oobá, mëigta sïebma ajierram anëm.

Magbaawai chi äda magjim anëm ich chaairag:

—¿Khantheeta mëgcha maar phithurg waupibarma? Pë jër wënërrëmua marau pë khïirju nëm ajimwai ajim anëm, ich chaairag.

⁴⁹ Magbaawai chi chaairau amag magjim anëm:

—¿Pãrau khaugbata në, më mëig mëch Aai iek ðor dëi ig iyëu chiraju aai chirëm?

⁵⁰ Mamë chi chaairau amachig mag iekhabarm chi jöoinau pöd khaugba, parhoobata ïrëpëijerram anëm. ⁵¹ Maimua ich dënnaan dëi öbërwia äba amach phöbör Nazareeg wëtjim aajem. Maimua ewag pawiajä ich dënnaan ipierraa ich mag khitajim anaabá. Mamë ich chaairau mamagkhamjä Mariaa ich thäär eepain thum khapphë aajeejim anëm. ⁵² Mag nëm ee warag Jesús dërrpamampierr ïchab khïirjug khaug pamajim anaabá. Maagwaita Ëwandam dau na agchanaa ïchab ðor eejä khajappha nërraajeejim anëm.

Juan ðor pör choomieu Ëwandam iek jaau nërrarr
 (Mt 3:1-12; Mr 1:1-8; Jn 1:19-28)

3 Woun Tiberio anëm reikhabaaderr aigmua quince años aadëm ee, gobernadornaan jayap naajim aajem:

Judea durr: Poncio Pilato

Galilea durr: Erodes

Iturea durr Traconite durr dëi: Felipe (Erodes naam, aai gaaimua)

Abilinia durr: Lisantias

² Makhëun chi gobernadornaankha nëm jaar ïchab phadnaan pörkha narr khëun Anás ajim aajem Caifás dëi. Ich mag jaarta ïchab Ëwandamau jöoi Zacarías iewaa Juan ðor chukag ee sïerrag jaaujim aajem, ich iek ðor ee jajawag mamkhïir. ³ Ëwandamau ichig mag jaabaawai chadcha petawia döjä Jordán igaa khïeb jajawagmamua maagjeejim anëm: “Pãar pekau pöoma naawai pãach khaibag äsie ewag khïirjuwia Ëwan-

damag chugpaapi jëeubat. Mag jëeubaa Ëwandamau pãach khaibag chugpaabapãaiwaita mua pãar pör choopëimajugui” aajeejim anëm.

⁴ I mag nërraju igwia warrgarwe Ëwandam i jaaumie Isaías a thëerjerrau mëg phã rëajim:

“Woun äb ajappai ðor barba aajem aar sïejemuata ich aar ðor barbaimaawai,

‘Maach Pör ya bëeimë sim’ aju.

‘I bëeju nawe pãach thäär khïir khaugbat’ aju, ‘thäraucha khösi i iek ükhaag.

⁵ Pari mag ükhaagan pãach khaibagau pãach thäär jãg sïi durr dapag eem dö khörgjö äkhãrag sïsidëmjä jëb dau dëii paa nëmjö ajaug paapëipetat’ aju.

‘Pãach khïirjug khëd jüjürkhimjö sïsidëmjä khëd kha-japha wëuinaa bubuchdög dau dëii jirtheubarëimjö abat’ aju.

⁶ Mag thum ajaug paapëiwiä khïir khaug nëisiewain chadau Ëwandamau maach peerdëju pëibarm thumaam khëunau khïircha oöju” a phã sim.

(Is. 40:3-5)

Ich mag Juanau maach thäärta khëd wëu nëmjö waupi jaau nërrarran, warrgarwejä irua mag jaau nërraju ya chi phãm arr aawaita nassi paw chadcha mag jaau nërrajim aajem. ⁷ Mag ïrwia irig amach pör choomkhïir ðor pöm bëe thënem khëunag maagjeejim anëm ichdëu:

—Chi khaibagnaan, ¿khaíu pãrag jaauwai Ëwandamau maach i agkham ed sïi pör chootarr gaaimuapaita pãar i jua machag äwatbaju a jaauj? ⁸ Sïi pãach pör choopi nëmuapai chan irua pãar aubam. Ëwandam jua machgau dau aphëu amapha nëm khai, pãach khaibag thumaa äsie ewag khïirjuwia, Ëwandamag isegpi jëeuwia, chadcha Ëwandam iek ükhaajem khëunjö abat ajim anëm, pãach khapeen dëijä. Oob pãrau chikhamnaan dënjö, pãachjä warrgar pãach jöoi Abrán khararrjö Ëwandam dëi khapeerkha nëm awi, “Maran Abrán chaainau; mag i chaainkha nëmta, ¿jãga Ëwandamau mag maar dau aphëu apibarju?” a khïirjumiet. Sïi mag Abrán chaainkha nëm gaaimuapaita mag ügthar öbeerjem akhiin, mokdau mëg thënemjä Ëwandamau ðrag paapëiwiä makhëunjä ïchab Abrán chaainau aju aai sim. Abrán chaai chaar awiajä ichiita Ëwandam jua machag äwatab khaba äwatju. Mag khöch khaba nëm khai, pãach khaibagta warre Ëwandamag isegpi jëeubat ajim anëm. ⁹ Pãrau khaphë naabá, nemjïir khaigbamëun thu wërpmaajem. Ich agjöta simgui ajim anëm ïchab Ëwandamaujä pãar dëi. Ya irua pãar chachimëu sim. Ar ðor amach khaibag isegwia Ëwandamag chugpaapi jëeuba nëm khëunan pa thupëiwiä jëser aadee örpëi nëmjöta ajugui ajim anëm, ich Ëwandamau am dëi.

¹⁰ Mag jaaumam ïrwia, ðrau irig —¿Magan maraujä jãga aju aai në, Ëwandam jua machag äwatmaaugau? a jëeujerram aajem.

¹¹ Magbaa ichdëu magjim anëm amag:

—Khajüa theg jüaju paraa nëm khëunau büerjä jüa-ju chukhu khithëem khëunag deepetat. Maagwai agjö

nem khoojemdam wai n̄m kh̄nau ṭchab chukhum kh̄n d̄i jig kh̄bat ajim an̄m.

¹² Maig ṭchab b̄eejierram aajem gobierno d̄en d̄eb-paar j̄eeujem kh̄n, agj̄o amach p̄or choop̄i-mamkh̄ir. Mag b̄ewia makh̄nauj̄a irig j̄eeumamua, —Maestro, marauj̄a z̄j̄aga aju aai n̄? ajieram an̄m.

¹³ Magbaawai ichd̄eu amag, —Oob lēu jaau sim kh̄yau athuucha ḡor jua eem phatkxon j̄eeumiet ajim an̄m.

¹⁴ Maimua j̄urr soldaau n̄ b̄ewia, makh̄nauj̄a irig, —Magbaa marauj̄a z̄j̄agajuma? aich̄jierram an̄m.

Magbaa ich Juanau magjim an̄m chi soldaau nag: —Oob tag chikham jua eem nem ajués khechth̄ug aumiet. Wa p̄aachta emkh̄oin awia chikham kh̄ugur j̄aphierrpinaa kh̄ij̄a chikham phatkxondam au chith̄ee amiet. Maimua oob p̄rau, “M̄uragan b̄ur̄uta phaagjem, muan waragta ig chir̄m” amiet ajim an̄m. P̄aachig phag n̄mdam d̄ipai onee n̄isit a jaaumajim aajem.

¹⁵ Mamagkham ṭrwia, ḡrau j̄urr amach khapeenag, “ṭsin ich m̄ kh̄ij̄a Ēwandamau nawe p̄iju a jaaujer-rá agam” aajeejim an̄m.

¹⁶ Amau mag iekha n̄m Juanau ag nawe ṭr wai s̄ierr aawai thumaam kh̄n j̄ug daar magjim an̄m:

—Mua p̄od p̄ar th̄ar ajaug paa aubam. Muan s̄i d̄odamaupaita p̄ar p̄or choo chir̄mguī ajim an̄m. Mam̄ ēudee āb urumta m̄ kh̄yauj̄a jua theeg ṭrcha sim. J̄aguan chad ich Akhaarj̄a p̄rag deewia p̄ar khaibagj̄a ḡtdau ee warre ḡrbap̄imj̄ota aju. M̄ chan m̄ug chir̄m aig s̄i i chogkhaagpaj̄a serbiibata chir̄mguī ajim an̄m. ¹⁷ Magnaa amag, Kh̄ir khaph̄ abat, Ēwandaman ya b̄eeim̄m simguī ajim an̄m. I b̄eem ed i iek ṭkha n̄m kh̄n arrozd̄o p̄om w̄ejorr phierrwia ajapha ākha th̄n̄ubarmj̄ota aju. Maagwai ar i iek ṭkhamapha arr kh̄n, j̄urr chi arroz b̄u th̄n̄-tarrta s̄i ābam̄g p̄ard̄naa ḡrbap̄imj̄o aju. Makh̄nau nan b̄urj̄a ḡtdau th̄o khaugba s̄ierr̄m eeta ich Ēwandamaucha barkh̄ip̄iju a jaaujeejim an̄m, Juanau ich aig b̄ee n̄m kh̄nag.

¹⁸ Mag jaautarr aigmuj̄a ich mag iek kh̄ir pogkhe jaau khit̄mua ḡor wawiejeejim anaabá, j̄aga thumaam kh̄n Ēwandamau peerd̄ auju aai s̄i.

¹⁹ Mag jaar chi gobernador Erodeeu ich naam Felipe m̄i Erodías an̄m khecheu auwia ag d̄i sim khaug athaawai Juanau irig iekhajim aajem. Mam̄ mag irig iekhatarr chan mag s̄i ich wach m̄i d̄i sim atheepaj̄a khaba, ich nem parhooba khaigba waaujem k̄oitpata irig iekhajim anaabá. Mam̄ magm̄j̄a b̄urj̄a i iek ṭrba, warag chi Erodeeu Juan cárcel deg ph̄ar s̄iupijim anaabá.

Juanau Jesús p̄or chootarr

(Mt 3:13-17; Mr 1:9-11)

²¹ Mam̄ mag Erodeeu chi Juan cárcel deg ph̄arp̄iju nawej̄a ḡor p̄om p̄or choojerr aawai, kh̄ai āb Jesuj̄a b̄ewia Juanag ich p̄or choopibaawai, ṭchab i p̄or choop̄ijim aajem. Mag ich p̄or choo aaipabaadeewai Ēwandamag j̄eeujim anaabá. Mag ich Ayag j̄eeu sim

eeta edauj̄a weeud̄ j̄oisim eemua ²² Ēwandam Akhaar duburj̄o khit̄mta dau daau b̄ewia i ṭr jupch̄ejim an̄m. Mag jupbaich̄em d̄i edj̄a eemua woun iekj̄o, “Iewaa, p̄uta m̄ Chaai m̄chd̄eu j̄āsehne wai chit̄m̄u, p̄ gaaimua m̄ onee chiraajem” abarmj̄a ṭrjim anaabá.

J̄oin Jesucristo dau naweram kh̄n

(Mt 1:1-17)

²³ Jesuu warrpem Ēwandam iek ḡrag jaauwai treinta añosj̄o s̄ejim aajem. Iin Ēwandam Iewaa ajieb mam̄, ḡraun José iewaa chaarp̄ii aajeejim. Ich Jesús b̄aur-rj̄oi Joseeta Elí iewaa ajim aajem.

Maagwai Elí Matat iewaa ajim;

²⁴ Matat Leví iewaa;

Leví Melqui iewaa;

Melqui Jana iewaa;

Jana José iewaa;

²⁵ José Matatías iewaa;

Matatías Amós iewaa;

Amós Nahúm iewaa;

Nahúm Esli iewaa;

Esli Nagai iewaa;

²⁶ Nagai Maat iewaa;

Maat Matatías iewaa;

Matatías Semei iewaa;

Semei Josec iewaa;

Josec Judá iewaa;

²⁷ Judá Joanán iewaa;

Joanán Resa iewaa;

Resa Zorobabel iewaa;

Zorobabel Salatiel iewaa;

Salatiel Neri iewaa;

²⁸ Neri Melqui iewaa;

Melqui Adi iewaa;

Adi Cosam iewaa;

Cosam Elmadam iewaa;

Elmadam Er iewaa;

²⁹ Er Jesús iewaa;

Jesús Eliezer iewaa;

Eliezer Jorim iewaa;

Jorim Matat iewaa;

³⁰ Matat Leví iewaa;

Leví Simeón iewaa;

Simeón Judá iewaa;

Judá José iewaa;

José Jonam iewaa;

Jonam Eliaquim iewaa;

³¹ Eliaquim Melea iewaa;

Melea Mena iewaa;

Mena Matata iewaa;

Matata Natán iewaa;

³² Natán David iewaa;

David Isaí iewaa;

Isaí Obed iewaa;

Obed Booz iewaa;

Booz Sala iewaa;

Sala Naasón iewaa;

Naasón Aminadab iewaa;
³³ Aminadab Admin iewaa;
 Admin Arni iewaa;
 Arni Esrom iewaa;
 Esrom Fares iewaa;
 Fares Judá iewaa;
³⁴ Judá Jacob iewaa;
 Jacob Isá iewaa;
 Isá Abrán iewaa;
 Abrán Taré iewaa;
 Taré Nacor iewaa;
³⁵ Nacor Serug iewaa;
 Serug Ragau iewaa;
 Ragau Peleg iewaa;
 Peleg Eber iewaa;
 Eber Sala iewaa;
³⁶ Sala Cainán iewaa;
 Cainán Arfaxad iewaa;
 Arfaxad Sem iewaa;
 Sem Noé iewaa;
 Noé Lamec iewaa;
³⁷ Lamec Matusalén iewaa;
 Matusalén Enoc iewaa;
 Enoc Jared iewaa;
 Jared Mahalaleel iewaa;
 Mahalaleel Cainán iewaa;
³⁸ Cainán Enós iewaa;
 Enós Set iewaa;
 Set Adán iewaa;
 Adán Ēwandam iewaa, ich Ēwandamaucha i omparr aawai.

Dösätau Jesús khūgur auju ēkhatarr (Mt 4:1-11; Mr 1:12-13)

4 Mag pör choowia Jesús Ēwandam Akhaar ich gaai phēs wai sim petajim aajem Jordán eemua, mag ich pör chootarr aigmua. Mag mamta ich ag Ēwandam Akharaupai Jordán igaau durr ōor chukag chēi i war-rjim aajem. ² Mam cuarenta días sīejim aajem, būrjā thach khōba. I mag sim ee dösätau bēewia i khīirjug meerkha Jōoi dau na ūu khabam nem waupiju ēkhaa-jeejim anaabá. Mag cuarenta días dichdimaawaita eepemjō Jesús jāsōo aadējim aajem. Mag i jāsōo aadēm ee, dösätau i khūgur auju khīirjuwia ³ irig, —Chadcha pē Ēwandam Iewaa khai, mēg mokdau panag paabapēi ajim anēm.

⁴ Magbaawai Jesuu magjim anēm:

—Ēwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Sīi thach khōju appai khap amkhīir irua maach ompaabajim” a sim. [“Irua maach ompaatarran, mag thach appai khīirjuju khāyau ich ipierraa wēnerramkhīirta maach ompaabajim” a phā simgui ajim anēm.]

⁵ Maimua Ēwandamau uđuraawarag dösätag Jesús warrpijim aajem, durrsī pōm sim gaai. Mag warrwia mag durr pōm ēgthaa sim gaaimuapai, sēukhabarmjō abarm ee, mēg jēb gayam durr warpham magwe thum irig oopijim anaabá. ⁶ Mag oopiwia magjim anēm, chi dösät garmua irig:

—Mua pērugta durr mēg wējōm dēi ag gaai nem thēnēmpa thum deejugui ajim anēm, pēchta thumaam khēn pōrkhanaa thērphōo chirsimkhīir. Mua mēchdēu deem khōsim khēnag deeu aai chirumgui ajim anēm, mēch dēn aawai. ⁷ Mamē magaagan sīi jīepōrōu phōbkhanaa mērugta Ēwandamagamjō jēebá ajim anaabá. Pua mērug mag jēeumēn, mēg durr thumwe pēch dēnēu ajim anēm chi dösätau.

⁸ Magbaawai Jesuu chi dösätag, —Ēwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Pāar Pōrōn Ēwandamau; āba irig-paita jēebat, maimua āba i iekpaita ipierraa abat” a simgui ajim anēm.

⁹ Maimua Ēwandamau deeu uđuraawarag dösätag Jesús warrpijim aajem, jūr Jerusalén phōbōrōg. Mam barwia Aai i jēeujem di nem pōm dēnēm ūr chi sī gaai warrwia magjim anēm chi dösät garmua Jesuug:

—Pē chadcha Ēwandam Iewaa khai, magan mēg ee baubaad ajim anēm. Pē chig aba khabahab. ¹⁰ Ēwandam iek phā sim gaai “Ich Ēwandamau ich chognaan pēiju” a sīebahab, “pē thēa wēnerramkhīir.” ¹¹ Maagwai mēg ee pē baudēkhiinjā, amau sīi amach jua eeta pē jāau aubajup, buju aimaa pē chig am ugua. j;Baubaad! ajim anēm, chi meperau Jesuug.

¹² Magbaawaita Jesuu magjim anēm:

—Mamē ĩchab Ēwandam iek phā sim gaai jaauwai, “Ēwandamau chadcha pāach thēaju awi oob nem parhoob amiet” a sīebahab ajim anēm, chi meperag.

¹³ Ich mag warag chi dösätau Jesuug ich ipierraa amkhīir nem khīirpierr jajaaukham būrjā pōdba abaawai, sēukha chi khūgur petajim aajem ichta.

Jesuu warrpem Galilea durr Ēwandam iek jaubaaderr (Mt 4:12-17; Mr 1:14-15)

¹⁴ Jesús agtha Ēwandam Akhaar ich gaai phēs wai sim majim aajem deeu Galilea durr, ich berrag. Mag barwia judionaan Ēwandam iek jaaujem di sīsidēmpierr jaaujeejim aajem. Maagwai durr chaauram khēnaupa irua jaau nērrēm khakhapdō aphōbaadeewai thumaam khēnau i igar nēmua, “Ūuta mag jaau nērrabahab” aajeejim aajem.

Jesús Nazaret phōbōr ee (Mt 13:53-58; Mr 6:1-6)

¹⁶ Maimua Nazareeg bēejim aajem, ich bāautarr phōbōrōg. Mag bēewia jua ūnijem ed pabaadeewai judionaan Ēwandam iek jaaujem deg dubjim aajem, ag na ich duubjerrjō. Mag dubwia, ōrag ūrmkhīir Ēwandam iek thēraag phiidē dēnēisijim aajem. ¹⁷ Mag i dēnēisiewai ābmua irig ēapūijim aajem, jōoingarm ēsap chi pēurthēm, Ēwandam i jaaumie Isaías khararrau phātarr. Maimua chi ēsap pēurthēm gaai jērnaa thērbaadējim anēm. Irua thēr sierr aig mag sīejim aajem:

¹⁸ “Ēwandamauta mē jēr autarr aawai ich Akhaar mē gaai phēs wai sim, apheum khēnag jāga ichdēu am peerdē auju a jaaumkhīir.

Irua mē pūitarran, ōor amach khaibag ee presonaanjō nēm khēnag, ‘Ya pāar ōbērm iek ōbērju aai nēm’ a jaaumkhīir ajim;

dau kh̄isumjō n̄əm kh̄ənnagjā, ‘Ya p̄rau wajapha oo-ju aai n̄əm’ a jaaumkh̄iir;

chikhamnau dau aph̄ə waujem kh̄ənn dau aug khaugwia peerd̄ə aumkh̄iir;

¹⁹ maimua ōrag, ‘Īs chad m̄əg jaarta Ēwandamau p̄aar d̄ūi nem ajapcha aju ed barbaichēm’ a jaaumkh̄iirta m̄ə p̄ūijim’ ajim an̄əm, th̄ərmamua.

(Is. 61:1-2)

²⁰ Maimua th̄ər aaipabaadeewai ichig chi ěsap p̄ərrth̄əm deetarrag deeu w̄ap̄ūiwiā oo s̄isijim aajem, ichd̄əu th̄ər s̄ierr iekpai jawaag. Magbaawai thum aig narr kh̄ənnau āba irigta eerpapaad th̄ən̄isijim anaabá. ²¹ Mag ichig eerpapaad aph̄öbaadeewai amag magjim an̄əm:

—Īsta chadcha p̄āach thumaam kh̄ənn dakh̄iir m̄əg Ēwandam iek ph̄ā sim gaai ichd̄əu jaautarrjōo abarmgui ajim anaabá.

²² Mag ūrwia thumaam kh̄ənnau i wajapha ig iȳəu naajim an̄əm. Mag n̄əm d̄ūi irua iekdam ūrim̄ə iekhamam ūrwia thum j̄əgderraa aph̄öbaad̄əjim anaabá. Mag ūrwia, j̄ūrr amach wir aigpai, —Keena, ĵm̄əg woun José iewaa khabamá? ĵKhani mag iekha oo simma? anaajim anaabá.

²³ Magbaawai Jesuu magjim an̄əm:

—P̄rau m̄əchig “Chadcha médico khai, p̄əchd̄əupai p̄əch monaauap̄ūi” a iekhaju mua khaph̄ə chir̄əmgui ajim an̄əm. Magnaa amag, P̄rau ūurwai Capernaum durr mua nem kh̄iir pogkhe waujem anaawai, m̄əigjā magan agjō waupi jaaujugui ajim an̄əm, m̄ə iek ěkhamapham iekha. ²⁴ Mam̄ə keena, p̄ādē oobat, muajā mag chir̄əmgui ajim an̄əm: Chi m̄əg Ēwandam iek jaau w̄ən̄ərraajem kh̄ənn chan dich dō ee āba naajem kh̄ənnau ābjā kha kh̄öckhaba aajemwai. ²⁵ M̄əch s̄əukha chir̄əmgui am ugua p̄ārag jaaukhim: P̄rau kh̄iir eyaa n̄əmgui ajim an̄əm, jōoingar Ēwandam iek jaau-mie Elías khararr monakha aawai Israel durr año th̄ār-jup awia j̄ārr b̄ūurjā noseg ch̄əba arr an̄əm. Mag gaaimua Judea durr thum j̄ādau theega burrtarr an̄əmjā p̄ārau ūurjem. ĵP̄rau kh̄iirjuawai mag jaar ĩchab khoopaa ūanaan dau aph̄ənm̄ chukhu ajī Israel durr? Chukhu ajim aju aai khaba n̄əm; khapan th̄ənaajim. ²⁶ Mam̄ə maḡəmjā ni iwiir ābam aarjā Ēwandamau Elías p̄ūibajim. Mamag p̄ūiju kh̄āyau Sidón durr ph̄öbör Sarepta an̄əm ee khoopaa w̄əi āb s̄ierr aarta Ēwandamau p̄ūijimgui ajim an̄əm, maḡəgta i j̄āogamkh̄iir. ĵJāgwī? Ich durram kh̄ənn eepai p̄ūimuan i kh̄öckhabaju khaph̄ə arr aawaima. Maguata warag deeu durragta p̄ūijimgui ajim an̄əm, ich meeun khabam ee. ²⁷ ĩchab kh̄iir eyaa abat: Israel durr Ēwandam iek jaau-mie Eliseo khararr monakha aawai ĩchab ōor kokobé b̄ən̄əu bar s̄isid̄əm khapaana th̄ənaajim. Mam̄ə mag th̄ənarr kh̄ənn iwiir ābjā Ēwandamau irig monaauipi jaau, āba Siria durr woun Naamán aajerr appaita monaauipijim. ĵJāgwī? Ēwandamau oowai amach israelnaan eepai p̄ūimuan, amach eempai aawai b̄ūurjā amach khamor machag monaauju kh̄iir-jubaju ich Ēwandamau khaph̄ə s̄ierr aawaima ajim an̄əm ich Jesuu.

²⁸ Jesuu mag iekhabarm ūrbaawai aig narr kh̄ənn thum i d̄ūi meeukha ph̄öbaad̄əjim anaabá, amach kh̄iir iekhabap̄āiwei. ²⁹ Mag meeukha n̄əmua warag phi-id̄ətkha ph̄öbaad̄əwia, ph̄öbör eemua j̄ərp̄ūiwiā, ich ag ph̄öbör eepai durrs̄i gaai durr p̄ör waaid̄ə i warrjier-ram aajem, mammua ithurm̄əg ee i s̄iēp̄āig. ³⁰ Mam̄ə mag n̄əm ee s̄i am j̄ārr dichwia petajim aajem.

Jesuu woun āb d̄ösāt b̄ən̄əu baarjerr monaautarr

(Mr 1:21-28)

³¹ Maimua magtarr khur deeu Jesús Galilea durr ph̄öbör Capernaum an̄əm̄əg b̄əejim aajem. Mag b̄əewia ōor jua ěūijem ed pabaadeewai ōrag jaaujee-jim aajem. ³² Mag irua jaau sim aig i iek ūrwia ōor j̄əgderraa th̄ənaajim an̄əm, chi khaph̄ənm̄ khaph̄ənm̄ aajem kh̄ənn kh̄āyaujā ichd̄əuta jaau khaph̄əcha jaau-mam ūrwia.

³³ Mag judionaan Ēwandam iek jaaujem deg ĩchab s̄iējim aajem, woun āb mor ee b̄ən̄ə khaigbam wai sim. Mag wounau Jesús oobaadeewai chi b̄ən̄ə i mor ee simuata thet āa anaa, ³⁴ —Jesús, Nazaretpierr! Id̄əu maar s̄i khajapha s̄iubá ajim an̄əm. P̄ənn warre maar ōp̄āainta urum. Mua p̄ə khaph̄ə chir̄əmgui, p̄ə jammua urú. P̄ə Ēwandam Iewaa ěgtharmua b̄ēetarr khabahab, warrgurwe Ēwandamau p̄ūiju jaaujerr ajim anaabá, chi mepeer garmua.

³⁵ Magbaawai Jesuu chi b̄ən̄əg meeurraunaa, —Kh̄iū abá. P̄əchta warag j̄āg woun mor eemua ōb̄ərbaad ajim an̄əm.

Magbaawai chadcha chi mepeer ōb̄ərbaad̄əmia warre chi wounta j̄ėkh̄ət barwerp̄ūijim anaabá. Mam̄ə magtarrjā chig aba, deeu kh̄iir eerd̄əwia, warramjō monakha s̄isijim aajem. ³⁶ Mag oowia thumaam kh̄ənn dauderraa n̄əmua amach eepai, “ĵKhanim wounaan juapa theegta j̄āg mepeenag ōbeerpi jaauwaijā i ipierraa ōb̄ər n̄əma? Keena, m̄əig ag na maad̄əu m̄əg chan ooba aajemwai” a iekhaph̄öo th̄ənaajim an̄əm.

³⁷ Jesuu magtarr s̄i ag bigaau ph̄öbördam n̄ən̄id̄əm eem magwe b̄i th̄ən̄isijim aajem.

Jesuu Pedro phaauh̄ūan monaautarr

(Mt 8:14-15; Mr 1:29-31)

³⁸ Maimua mag woun mor eem mepeer j̄ə p̄əawia Ēwandam iek jaaujem degmua ōb̄ərwia petajim aajem, Simón di aar. Maimua barimawia ooimaawai, Simón phaauh̄ūanta kh̄ənm̄ieu mas th̄ən̄əm ooima-jim anaabá. Magbaawai mag ūan monaauip̄ūimkh̄iir, ōrau Jesuug chaigpa naajim an̄əm. ³⁹ Magbaawai i werba j̄ēer sim bigaau d̄ən̄əuwimawia chi kh̄ənm̄ie meed̄əbaad̄əjim anaabá. Mag kh̄ənm̄ie meed̄əbaadeewai ag b̄urre phiid̄əwia am j̄āogaagpa-jim aajem.

Edau khëubaadëm ee Jesuu ðor pòm monaautarr
(Mt 8:16-17; Mr 1:32-34)

⁴⁰ Maimua edau khëubaadeewai aanaan paraa arr khëunau amach aanaan khamor machagpierr Jesús aig aubëemajieram aajem. Magbaawai Jesuu chi mor masim khëun gaai për oomamuapai thum monaaurëimajim aajem. ⁴¹ Mag për oomamua ðor mor ee bën paraa arrpa jëu wërpmajim anaabá. Chi mepeenaujã Ëwandamau i pëitarr khaphë narr aawai, "Pëun Ëwandam Iewau" a ääag öbërdëtkha maajeejim anëm. Mamë Jesuu tag amag iekhapiba meerrau s'umajim aajem, ðrag ich jaaum ugua.

Jesuu maach peerdëajem iek Galilea durr jaau phëurdë nerrarr
(Mr 1:35-39)

⁴² Maimua ya äspabaadeewai aigmua chawag mawia ðor chukag aar ich appai s'ëimajim anëm. Mamë Capernaumpienau i jër wënrëun awia baau athaimaawai tag i chawag pëimapha s'ii amach aigpaita s'ëpim khösi naajim aajem. ⁴³ Mamë ichdëu amag, —Mëigpai chiraba më chawag maju aai chirëmgui ajim anëm, ïchab deuum phöbör eejã ðrag "Ëwandamta ya thumaam khëun Pörkhaimë sim" a jaauwia, ïchab am peerdëju khëun nëm khai, irigta ëdëraa amach Pörkharaju aai nëm a jawaan, mag atheeta Ëwandamau më pëitarr aawai.

⁴⁴ Mag jaauwia, Capernaumpai s'ëba, ich mag phöbörpierr judionaan biirdëajem deg Ëwandam iek jaau nerrajeejim aajem, Galilea durr.

Äwarr pöoma përtarr
(Mt 4:18-22; Mr 1:16-20)

5 Biek äb Jesús thërrdö Genesaret anëm igaau sim aig ðor pöoma podpachëwia thet phëeudë i phëur thuur warrmajieram aajem, Ëwandam iek ürm khöchgau. ² Mag nëm ee ichdëu bote numí mos gaai barhëidë nëm oo athajim anëm. Ag ee chi morkhëun chukhu naajim anëm, dö n'rëuthurwia dö igaau amach red ë narr aawai. ³ Magbaawai chi bote dau äb Simón dën arr aawai irig jëeuwia, ag ee waaidëwia, ichigpai bëchkhun döjãrragaa ich warrpijim aajem. Magnaan chadau jupwia mammua ðor khapan thënmëg Ëwandam iek jaubaadëjim aajem.

⁴ Maimua mag iekha öbaadeewai chi Simonag, —Döjãrr wëbapëi, maimua chi red dubpëinaa deeu n'rëu oobat ajim anëm.

⁵ Magbaawai Simonau jürr magjim anëm: —Aay, edaar maach daúa bënrjã khãiba parii n'rëu ëdëtkhamaamjã bënrjã marau për aubajim. Mamë për iek aawai deeu mua chach oojukë ajim anëm.

⁶ Maimua chadcha mag dubpëiwia jier oowai äwarr pöoma thënmua chi red dau thërrdëmaa ajim anaabá. ⁷ Magbaawai amach khapeen deuum bote ee narr khëunag jua thöthöi khaphöbaadëjim anëm, amach juag oon bëemkhëir. Mag chadcha warm khëun bëewia jier athaawai bote numwe ipiir aujieram

anaabá. Mag, bote numí narr äba peer joothüppjieram aajem. ⁸ Mag Jesús ipierraa arr gaaimuapai äwarr pöm për atham oobaawai Pedro dëi jap äbam ee narr khëunaupa, "¿Mëun khanim wounta ag na mëg ooba aajemta äwarr pöm mëg për aupibarma?" a khëirju nëisijim anëm. Ich mag bërre Simón Pedroo Jesús bëkhërr phöbkhä thënaaimawia irig, —Señor, oob më dëi äba nerram. Mëun atcha pekau pöoma chirëm për më dëi nerrag ajim anëm.

¹⁰ Maagwai Pedro khapeen äbakhai bote ee narr khëunaujã ïchab amach khapeenau khëirju narrjö khëirju nëisijim anaabá. Mag bote ee naajim aajem Zebedeo chaain, Santiago Juan dëi. Mamë Jesuu chi Simonag, —Simón, oob khëirjum ajim anëm. Warr pëch s'ii dö n'a gaaipai chitarrjö, ïsmua atagan pëun jürr më iekta ðrag jaau gaaipaita chirsijugui ajim anëm.

¹¹ Maimua dö igaau paaukhachëwia warag i dëi mam iek ërëubaadëjim anaabá, amach nem thum pëawia.

Jesuu woun äb kokobé bënëu s'ïerr monaautarr
(Mt 8:1-4; Mr 1:40-45)

¹² Maimua biek äb Jesús deuum phöbör ee sim aig woun äb kokobé bënëu s'ii phëe kha dodos sim barchëjim aajem. Mag wounau oo athaawai jëkhët phöbkhanaa, jëb gaai dagau dërnaa, chaigpamamua irig, —Señor, pua khös chirëm khai, mëg phëdau warre më gaaimua chugpaabapëi aichëjim anëm.

¹³ Magbaawai Jesuu i gaai përnaa, —Mua për monaau khösi chirëm; monaau chirsí magan ajim anëm. Magbarm bërre chi phëe kha dodos chirarr monaau s'isiewai mor ajappha s'isijim anaabá. ¹⁴ Mag ya monaau s'isiewai, Jesuu irig magjim anëm:

—Pëch mëgbarm oob chikhamnag jawam. Magju khäyau nacha Jerusalén mawia Aai i jëeujem degam phadëg pëch mor oopibaimá. Maimua Moiseeu iek phätarr gaai jaau simjö pëch monaubarm paar nemchaain ofrendakha deebá ajim anëm, pëch mëg monaau s'isim ðrag khap amkhëir.

¹⁵ Ich Jesús mag gaaimua s'ii warag ðor ee thërphöo s'isijim anaabá. Maagwaita warag ðor pöm biirdëdë aajeejim anëm i iek üraag, maimua ïchab amach monaaurëi mamkhëirjã agjö. ¹⁶ Mamë magëm äba, Jesús chawag maajeejim aajem, ich appai ðor chukag chëi Ëwandamag jëwaag.

Jesuu woun äb khapä juser khitëm monaautarr
(Mt 9:1-8; Mr 2:1-12)

¹⁷ Biek äb Jesuu Ëwandam iek jaau sim aig fariseonaaan dëi Ëwandam iek athee chi machnaanpa ohood thënaajim. Makhëun phöbördam nënidëmpierrmua bëetarr khëun ajim aajem: Galilea durrmua bëetarr khëun, Judea durrmua bëetarr khëun, maimua ïchab Jerusalenpienpa dëi naajim aajem. Maagwai Ëwandam juapa theeg i gaai s'ëjim anëm, ðor monawaag.

¹⁸ Mag nëmta örau woun äb khapä juser khitëmta pa bënrkham gaai waiduraa ajieram aajem, Jesús sim aar wai dubwia i khëirphee werba s'iswaag, monaaurëimkhëir. ¹⁹ Mamë dubju ëkha nëm ðor pöm

thunum khurau pöd dubba abaawai, dihëu ür waaidetkha phöbaadëwia, nem wäg waunaa, chi pa bürkham gaai jügadau jükhanaa, chi aanaana eeg jiiir burpüjierram aajem, öor järr Jesús iekha oo sim khüirpheechea. ²⁰ Mag ich aig wai burraichëm oobaawai, irua chi wounaan ö akhaar äba iruata amach aanaana monaaurpüiju khüirju num khaphë sierr aawai, chi khapä juser khitumugta, —Pë pekau thum ya chugpaa sísimgui ajim anëm.

²¹ Mag ürwia fariseonaan düi Éwandam iek athee chi machnaana aig narr khunau amach ödegpai, “¿Chijäg wounta Éwandam na mag iekha síma? ¿Khaíu mæg pekau chugpaaju aai sí? Éwandamau khabam chan pekau chugpaa auba aajem” anaajim anëm.

²² Mamë Jesuu amau mag khüirju num khaphë sierr aawai amag magjim anëm:

—¿Khantheeta päar jäg thäär khaigba khüirju sísid aajëma? ²³ ¿Wa mag pekau chugpaabarmjä dau daau ooba naawai pärau khüirjuawai chadcha phithurg chukhu thumaam khunau mag iekhaju aai num a nëwa? Chadcha thumaam khunau mag iekhaju aaima. Mamë mua irig “Phiidëwi dërdë abá” akhiin, örau amach daúacha oaju, i monaau sísi wa monauba khäijä ich mag sísim. Magua pärau më dënjö chan cha mua jawaagpamjö abajugui ajim anëm. ²⁴ Mamë mëch chi Emkhooi Iewaata chadcha Éwandamau juapá deetarrau mæg jëb gaai pekau chugpaagjä jua theeg chirum a khap amkhüir, pärag oopikhimgui ajim anëm.

Maimua chadcha chi khapä juser khitumugta, —Phiidëbá. Pëch put juurwia, pëch diig petá ajim anëm.

²⁵ Magbarm bürre thumaam khun dakhüir phiidëbaadëwia, ich waibëetarr pa bürkham düi putpa phë auwia, ich diig petajim anaabá. Mag mamua, “Ísin chadau Éwandam purua më üu abarm” a ijëjëbag magjim anëm, onegau.

²⁶ Mag chi woun phiidëbaadëm oowia aig narr khun thum dauderraa num iekhau, “Jään ich iuuta jägbarm” anaa íchab, “Ís Éwandamauta maadëu mæg oaju khüirjuba narrjä oopibarm” anaajim aajem, amach ap pawiajä.

Jesuu Leví ich düi arrtarr

(Mt 9:9-13; Mr 2:13-17)

²⁷ Maimua öbërwia igbaadee oomajim aajem, woun äb Leví a thür sim. Mag woun örau dëbpaar phagaan bëejem aig mes gaai päar síejim aajem, gobiernoog örau dëbpaar paraa num jëe num phidagta phidkha sierr aawai. Magugjä Jesuu, —Më düi marrau ajim anëm.

²⁸ Magbaawai chadcha Leviiu phiidëwia ich phidagjä khaugba, i düi petajim anaabá. ²⁹ Maimua ich di aar barwia phiejäb pöm waupijim anëm, Jesús khöpieg. Mag num düi íchab ich khapeen thürkhüijim aajem, ich aig thach khon bëemkhüir. Magbaawai dëbpaar jëeujem khun khapan wëdurum düi parhoobam khunpa bëewia äba thach khö naajim aajem, Jesús düi.

³⁰ Mamë magbaawai chi ajarcha Moiseeu Éwandam iek phä pëatarr üerkhaajem khunau Éwandam iek athee chi machnaan düimua Jesús khapeenagta, —¿Khan jägwiaata päar jäg gobierno dëbpaar jëeujem khun düi pekau pöm sísidëm khunpa äba thach khö nëma? a jëeujerram anëm.

³¹ Magbaawai Jesuu magjim anëm amag:

—Kha monakha num khunau chan doctor igba aajem; äba mor masi num khunauta doctor iigjem.

³² Më chan bürjä pekau chukhu ajappa khithëem aajem khun jüraanjä bëeba, mën öor pekau pöoma khithëem khun peerdë awaanta bëejimgui ajim anëm, khüirjug iur aumkhüir. Maguata mag am pekau pöm nëmjä igba, am düi më thach khö chirabahab ajim anëm, amjä Éwandam dënkha awaag.

¿Khanthee thach khöba sürkhaju aai në?

(Mt 9:14-17; Mr 2:18-22)

³³ Maimua Jesús ich khapeen düi öbër phöbaadëm ee, öor bëewia Jesuug magchëjierram anëm:

—¿Khan jägwia Juan düi wënrraajem khunau thach khö nëmjä üiba sürkhanaata Éwandamag jëeujem daar, pë khapeenau sürkhaba aajë? Chi ajarcha Moiseeu Éwandam iek phä pëatarr üerkhaajem khun igar num khunaujä agjö sürkhaajem, mamë pë khapeenau chan ajar magba aajerram. ¿Jä khan jägwiauma? a jëeujerram aajem irig.

³⁴ Magbaawai ichdëu amag magjim anëm:

—¿Pärau oowai chi jua pë sim woun onee ich üüi düi thach khö nëmich, irua öor thürtarr khun sürkha num awia síi ökhüirjuu ohoodö naajë bürjä thach khöba? ³⁵ Magba aajem. Ich agjöta nëmguui ajim anëm më khapeenjä. Ed magjuun më am jaajö am düi chitum pë atham ad gayan chadau am amach khüirauta sürkhawia, íchab thachjä khöba nësip aju, gaai machgau. Mamë mëugwaiwe chan am sürkhaju khaba nëmguui ajim anëm, agtha më am düi chiraawai.

³⁶ Maimua ichdëupai magjim aajem:

—Päach khajüa jëbaadeewai, ¿pärau oowai khaíu dich khajüa iur gaaím jënaa jürr chi jöoi gaai khaajë? Maadëu magkhiin dich khajüa ajaphamta ärpüiju. Maimua mag phëebarmjä khüir äba khaba daau phëe wëjöm thumaam khunau oaju. Ich agjöta sim íchab mæg iek iur mua jaau chirumjä. Chi më iek ükha simua chan mæg iek iur mua jaau chitumjä ükhanaa pöd amach jöoin jä agjö üerkhaju khaba símgui ajim anëm. ³⁷ Mæg më iek ükha numun maadëu vino nemhëu iur ee pëajemjöta sim. Pärau khaphë nëmguui ajim anëm, vino örr nemhëu jöoi ya chi pëajem ee pöd pëju khaba sim. Mag pëkhiin chi vino örr achpabaadeewai, chi nemhëu jöoiraa síewai äwatba jëgdëbaadee, chi vinojä ärbadëm düi chi nemhëujä ya tag serbiiba sísiu. ³⁸ Maguata vino örran agjö nemhëu iur eeta pëajem; maagwai chi nemhëujä jëgdëba, chi vinojä ärbamguui ajim anëm ich Jesuu.

³⁹ Mag iekkhahagmamua, Pärau khaphë nëmguui ajim anëm, chi vino ach doo khaug num khunag am döphö thunum aig chi örr deeimkhiin, amau “Üü, ma-

raun chi achta ig n̄m, jāata marag ajapcha sim" aju. Ich agjōta p̄arau m̄ iek ūrmapha, warag p̄ach iita p̄aba w̄n̄rram khōsi n̄mguī ajim an̄m.

Jesús khapeenau jua ūijem ed trigo phierrtarr
(Mt 12:1-8; Mr 2:23-28)

6 Biek āb jua ūijem ed Jesús ich khapeen d̄i trigo phur w̄jōm ee dich w̄n̄rrajim aajem. Mag dich w̄tumua i khapeenau trigo chi bichpa th̄rr̄eunaa chi dau juajāagpai sigth̄naa khō w̄tmajim aajem. ² Mag khō n̄m oowia chi ajapcha Moiseeu Ēwandam iek ph̄ p̄atarr ūrkhaajem kh̄n̄au amag, —P̄ādē oobat, jua ūi n̄m ed aawai b̄urjā phidkhaju khaba n̄mta p̄arau jāg trigo phierrnaa khō w̄n̄rr̄m. ¿P̄arau chan khaugbahab ajim an̄m, jāgpai phierr n̄mjā nem p̄m eeu n̄m d̄i āba sim?

³ Magbaawai j̄rr Jesuu amag —Mam̄ ¿khani m̄ khapeenau khaigba abar? ajim an̄m. ¿Magan p̄arau b̄urjā Ēwandam iek ph̄ sim gaai th̄urwai ooba aajeeb, Daviiu ich d̄i w̄n̄rr̄m kh̄n̄ d̄imua amach jāsoo aphōbaadeewai Ēwandam atheem pan khōtarr? ⁴ P̄arau khaph̄ n̄m, jāga irua Ēwandamag j̄eujem deg dubwia Ēwandam atheem pan nasād gaai ph̄ s̄ierr aujī. Mag pan parhoobam kh̄n̄au khōju khaba, āba phad̄ēupaita khōju aai s̄ejim. Mag khaph̄ s̄ierrta irua khōwia īchab ich d̄i w̄n̄rr̄m kh̄n̄agjā deejimgui ajim an̄m. Mam̄ mag khōtarr paarjā Ēwandamau am chig abajim. ¿Magtarr p̄arau khaugbata n̄? ajim an̄m amag, ich Jesuu.

⁵ Maimua mag jaau dichwia ichd̄ēupai, —M̄n̄ Ēwandam Iewaa Emkhooirau. Muruata thumaam kh̄n̄ag khan nemta wauju aai n̄ a jaaju aai chir̄mguī ajim an̄m, jua ūijem ed awiajā.

Woun āb jua j̄user khitarr
(Mt 12:9-14; Mr 3:1-6)

⁶ Maimua biek āb agjō jua ūijem ed ich Jesús judionaan biird̄ajem deg dubwia Ēwandam iek jaau s̄ejim aajem. Maig īchab s̄ejim aajem woun āb, juachaar garm juadam s̄i jua j̄user khit̄m. ⁷ Maagwai judionaan chi machnaan d̄imua chi ajapcha Moiseeu Ēwandam iek ph̄ p̄atarr ūrkhaajem kh̄n̄au Jesuug dau thōba th̄naajim an̄m, eeu irua jua ūijem edjā igba ōor jua p̄rwia monaabaawai maḡm gaaimua ichigcha ōor dakh̄ir "Pua chan jua ūijem edjā b̄urjā ūrkhabata sim" a iekhaag. ⁸ Mam̄ ichd̄ēu khaph̄ s̄ejim anaabá, amau mag kh̄irju n̄m. Mag gaaimua chi woundam jua j̄user khit̄m̄g, —Dayag pidú, mau ōor jārr̄cha d̄n̄ubaichē ajim an̄m.

Magbaawai chadcha b̄ewia ōor jārr̄cha d̄n̄ubaichēim aajem. ⁹ Mag d̄n̄ubaicheewai Jesuu magjim an̄m:

—¿P̄arau oowai khan nemta maad̄ēu wauju aai n̄ jua ūijem ed? ¿Ōordam d̄i ajapha aju, wa ōor khaibag wauju? ¿Ōor peerd̄ auju, wa ōor thōju? ¿Khani ūucha s̄i? ajim an̄m amag.

¹⁰ Mam̄ mag j̄eunaa ōor thumaam kh̄n̄ kh̄ir eerpa ph̄rd̄dkham ich iek ūkhaba abaawai j̄rr̄

chi jua j̄user khit̄m̄gta, —Dayag jua ūabá ajim an̄m.

Mag chadcha i ipierr jua ūabaawai warre jua monakkha s̄isijim anaabá. ¹¹ Mam̄ amach dakh̄ir magbaawai i d̄i kh̄ir machag aphōbaad̄em iekhau warag ōb̄rd̄tkhawia, —Keena, maad̄ēu jāgata akhiin jāg Jesús thōop̄ikham anaajim an̄m, amach appai.

Jesuu ich d̄i ogd̄ba w̄n̄rramkh̄ir doce j̄r autarr
(Mt 10:1-4; Mr 3:13-19)

¹² Mag Jesuu jua ūijem edam magwe ōrag jaau n̄r̄m ed gaai durrs̄i gaai waaid̄ujim aajem, Ēwandamag j̄ewaag. Mam̄ eddurr p̄m ich mag Ēwandamag j̄eu ēejim aajem. ¹³ Maimua āspabaadeewai ich d̄i w̄n̄rr̄raajerr kh̄n̄ ich aig th̄rkha auwia mag khapanag eem doce kh̄it̄ j̄r aujim aajem. Makh̄n̄ta i chognaan i iek jaajem kh̄n̄kha th̄rjim anaabá, apostolnaan. ¹⁴ M̄kh̄n̄ irua j̄r autarr kh̄n̄ th̄r̄u:

Simón, (ichpai Jesuu Pedro a th̄rjim);

Andrés, (chi Simón eem);

Santiago, (ichpai īchab Jacobo a th̄r s̄ejim);

Juan, (chi Santiago eem);

Felipe,

Bartolomé,

¹⁵ Mateo, (ichpai Leví a th̄r s̄ejim);

Tomás,

Santiago, (chi Alfeo iewaa; ichpai agjō Jacobo a th̄r s̄ejim);

Simón, (Celotenaan ee s̄ierr);

¹⁶ Judas, (ichpai Tadeo anaa Lebeo a th̄urjerr, deeam agjō Santiago aajerr eem); maimua

Judas Iscariote, (ich maguata ewag pawī chi thethem kh̄n̄ag Jesús p̄r deejū ajima i thōomkh̄ir).

Jesuu ōor p̄m th̄n̄m̄g Ēwandam iek jaautarr
(Mt 4:23-25)

¹⁷ Maimua ich Jesús d̄i durrs̄ie narr kh̄n̄pa thum āba ūrba b̄ewia ph̄eur̄gd̄m ee naaich̄ejim aajem. Maig agjō ich d̄i w̄n̄rr̄raajerr kh̄n̄ khapan biird̄ th̄n̄m ee, īchab deeam durram kh̄n̄pa ōor p̄m th̄naajim anaabá: Judea durrmua b̄etarr kh̄n̄, Jerusalemua b̄etarr kh̄n̄, maimua ph̄as igaauphōb̄or Tiro an̄m dakha naajerr kh̄n̄ d̄i Sidón peras̄m kh̄n̄pa th̄naajim aajem. Āaur kh̄n̄ i iek ūr̄m khōchgau, maagwai tagam kh̄n̄ s̄i amach monaap̄i mamkh̄irta mag b̄ewi naajim aajem. ¹⁸ Mag chadcha b̄n̄ khaigbam kh̄irpierr ōor mor ee s̄isid arjā thum j̄r w̄rpp̄inaa monaap̄imajim anaabá. ¹⁹ Mag oowia thumaam kh̄n̄au i gaai p̄r̄m iigjeejim an̄m, amach monaumkh̄ir, amachd̄ēu oowai s̄i i gaai p̄r̄ n̄muapaijā Ēwandam jua theeg ich gaai wai simuata b̄n̄ēgjā ich jua j̄mp̄iba monaap̄p̄ikham oowia.

Chijä khũnta onee aju aai nũ

(Mt 5:1-12)

²⁰ Mag õor mor masim khũnra thũnarr thum mon-aaukharũiwa ich dũi ogdũba wẽnũrraajerr khũnagta eerpanaa magjim anũm, ich Jesuupai:

—Pãar mũg mũ iek ũrm khõchgau dau aphaũ wẽnũrrũm khũnta onee abat, mũg atag pãachta Ēwandam dũi āba jooba wẽnũrraju aawai. ²¹ Onee abat ajim anũm, pãar ar Ēwandamau waupim khõsim nem wawaagta jāsõomjõ nũm khũn. Jãgtarr jũrr mũg atag pãar bũrrjã augchẽba wẽnũrrajugui ajim anũm. Onee abat, pãar mũ gaaimua dauhi paraa durraajem khũn; mũg atag pãar õkhĩirjug khaugba wẽnũrrajugui ajim anũm. ²² Onee abat ajim anũm, mũch chi Emkhooi Iewaa iek ũkha nũm gaaimua pãach chikhamnau kha ukhurnaa amach aigmua khãijã warag di chaaur pãach jũrrwai. Onee abat, chikhamnau pãach wau iekhamamua khãijã, “Jãg woun chan õor ajapham khabam” a iekhaawai. ²³ Ōrau pãach dũi mag nũm jaar oob õkhĩirjuu amiet ajim anũm. Mag khãyau warag onee abat ajim anaabá; pãar mag nũm jũrran ũgtharin pãar athee nem ajapham põomata thũnũm. Īs mũg pãar mũ gaaimua dau aphaũ wau nũmjõ wẽnũrraajeejim warrgarwejã, Ēwandam i jaaujerr khũn. Mamũ Īs ũgthar Ēwandam dũi ya am onee nũmgu i a iekhamajim anaabá, am wawí nũmua.

²⁴ Mag iekhakhagmamua ichdũpai, ‘Mamũ jẽ apdurr ajim anũm, õor amach phatkhonta thõ iyũũ aajem khũn! Am amach phatkhonag ee am khõchgau Ēwandam igba arr jũrr, amau mũg atag oomaa ajurau ajim anũm. ²⁵ jĒ, apdurr ajim anũm, mũg jẽb gaai nem thum paraa bũrrjã augchẽba aajem khũn! Jãgtarr khũnta jũrr mũg atag dau aug ee wõtju. jĒ, apdurr ajim anũm, ar sũ onee am khõchgau bũrrjã amach mor ewag khĩirjuwia õkhĩirjuupaijã aba aajem khũn! Amachdũ ampier am khõchgau Ēwandam igba arr jũrr põd amach ũgthar õbẽrba aawai, mũg atag am icharaucha bẽ nũisijugui ajim anũm. Maimua ĩchab, ²⁶ jĒ, apdurr ajim anũm, ar thumaam khũnau pãar ĩugar, “Jãan chad woun ajapham pamá” a ig iyũũ aawai! Warrgarwejã par chadcha Ēwandam i chaar khabamta jaaujerr khũn ĩugarjã ich magta iekhaajeejim, pãar jõoinau. Ōrau mag am ĩugar õor ajapham aajeejeb mamũ, maadũ khaphũ nũmgu i ajim anũm, am põd Ēwandam aar õbẽrba arr.

Ĵjãga aju aai nũ dich kha ukhurm khũn dũi?

(Mt 5:38-48; 7:12)

²⁷ Mag jaaumamua Jesuu magjim aajem ich iek ũr narr khũnag: ‘Pãach dũi iekkhõr paraam khũn kha khõsinaa pãach oomapha aajem khũn dũijã nem ajapham waubat. ²⁸ Pãach chikhamnau thõp iekhaawai magũm iekjã igba, warag am kõit Ēwandamag jẽeubat. Maimua pãach āaukha iekhabaadẽm pũa chũu aawaijã, dũi āaukha iekhaju khãyau, warag Ēwandamagta am kõit jẽeubat ajim anũm. ²⁹ Chikhamnau khãijã pũch gaai mas deewai oob i gaai agjõ deem. Mag

khãyau ẽdũraa pũch gaai mas apibá. Wa pũch camis khãijã ābmua khechthũg aum iigwai warag tagam khajũajã ẽdũraa irig arrpibá ajim anũm. ³⁰ Wa pũch nem khãijã ābmua khechthũg aum iigwai, meeukhaju khãyau, okhooju awiajã idũ warag arrpibá. Ōrau pũchig nem jẽeuwai õ ajapha magũm aba deebá. Wa ābmua khãijã khũchpaim athee pũch nemdam jẽeu ar-rwai oob, “Jõpkhaa mũ in deebahur” am ajim anũm. ³¹ Chikhamnau pũch dũi khaigba apimapha sim khai, pũch garmuajã oob i dũi khaigba am. Ōrau pũch dũi apim khõsimjõta pũch garmuajã am dũi abá ajim anũm amag.

³² Magnaa mag ichdũ parhoobam khũnjõ apiba sim igwi, ‘Pãadẽ khĩirjubat ajim anũm: Pãrau pãach jãsenem khũnraita daupii akhiin, Ĵmaig khaan ajaug sũ? Bũrrjã Ēwandam iek ũkhabam khũnaujã amach kha khõsim khũn chan oomap khaba sũerrjẽemgui ajim anũm. ³³ Wa pãrau pãach juag oojem khũn juag-paita agjõ ookhiin, Ĵmaigjã khaan ajaug sũ? Mag nũm aig ũu khaba sim. Ēwandam iek ũkhaba aajem khũnaujã jũrr agdaujõ chikham juag oojemgui ajim anũm.

³⁴ Pãrau pãachdũ nem deebarmjõ pãachig deejõjõ khĩirju nũm khũnagpaita nem deekhiin, Ĵmaigjã pãar jãga nũ? ĴIch agjõ aba aajẽ ajim anũm, Ēwandam amach thãar ee chukhu nũm khũnaujã, deeu agjõ amachig nem deemkhĩir? ³⁵ Magua muan pãragan, pãach dũi iekkhõr paraam khũnjã warag kha khõsita abat a chirũmgu i ajim anũm. Maimua am dũi õ ajapha abat ĩchab, pãach nemdam khũchpaim athee khãijã jẽeu arrwai tag deen bẽebaju khãijã jãg deebapũim a iekhaba. Pãrau õ ākhãrag chukhu magmũn, ũgtharin pãar athee nem ajapham põoma thũnũmgu i ajim anũm. ĩchab pãar mag wẽnũrrũmũn magan pãar chadcha Cha ũgthaa Phuu Nũm ag chaainaugui ajim anũm. Ēwandamau õrau khĩirjuajemjõta khĩirjuajem akhiin, āba õor ajapham khũnagpaita irua nem deejekham. Mamũ i magba thumaam khũn dũi ajapha khitũm, õor khaibagjã igba, ni mag ich ajaug khitũm paarjã õrau ichig ũu ajim abajujã khĩirjuba. Magua pãrauajã agjõta aju aai nũmgu i ajim anũm, pãach khapeen khaibagjã igba. ³⁶ Maachin thumaam khũn dau aug khaug paraata anũm, ar jãg maach Aai ũgthar simuajã agjõ maach thumaam khũn dau aug khaaugjẽpirau.

Ĵjãga aju aai nũ chikham ĩgkhaju khãyau?

(Mt 7:1-5)

³⁷ ‘Oob chikham ĩgkham khõchgaupai chan chikham pekau phẽmiet, eeu Ēwandamau pãach chach nũm ed magũm iek igdukham pãach dũi. Oob “Jãg wounan chad khaibag ee pũiju aai sim” amiet, eeu pãach iek gaaimuapai Ēwandamau pãachta khaibag ee pũidukham. Chikhamnau pãach dũi khaigba aawai sũ warag ich mag khĩir akhoobapũit, tag magũm iekjã igba. Pãrau pãach khapeen dũi magmũn, magan Ēwandamaujã pãar dũi agjõ ajugui ajim anũm. ³⁸ Pãach khapeenag nem ĩgkhaba deemũn, Ēwandamaujã pãrag nem ĩgkhaba deejũ. Pãrau pãach khapeenag

nem deebarm jürr, irua pārag ür ag khāyau phēsu ipi-irnaa pör simii deejü. Mamə pārau pāach khapeenag chachnaata nem dee nəmən, magan Ēwandamaujā ich agjöpai pārag deejugui ajim anəm.

³⁹ Mag ejemplodam khīir pogkhe jaaumamua, 'Pāadē khīirjubat ajim anəm. Woun āb dau khaugba simua ich khapeer agjō dau khīsu khitəm jua gaai pər arrkhiin, āb bēu subaadeeu zamach numwe burrbaju khai? ajim anəm. ⁴⁰ ĴPārau oowai eeu woun nem khaug simua ichig jaa sim khāyau atcha nem khaug sīejē? Ichig nem jaaumam thum khaugbarpāaiwain chadau ich maestro dēnjō nem khaug sīsiejemgui ajim anəm.

⁴¹ Pəch dau ee pasur pōm sim joothə thənəm nacha noi aubam aig, zjāga pua pəch khapeer dau eem pasurdam bürə khitəm noi awaag agá? Maachin nacha dich khīirjunaata iekha nəmgui ajim anəm. ⁴² Wa magbam khai, zjāga ābmua ich khaperag "Daai kakē, mua pə dau eem pasurdam noi aukhim" aju, mamə ich dau eejā ag khāyau nem pōm sim joothə thənəm noi auba simta? Sīi chikham jaaum khōchgaupai chan dich wir aig khīirjubanaa pōd mag iekhaju khaba nəmgui ajim anəm. Khīirjug chukdam, nacha dich dau eem pasurta noi auba aajeeb, wajapha oog; maimuan chadau jürr dich khapeer dau eemjā agjō noipēi nəm. Magua dich-ta nacha khīirjuba aajeeb chikham jawaag. Dichjā agjō chirəm chan pōd dich khapeen jaauju khabamgui ajim anəm.

Jāga ðor ö ajaug khaphə aajē

(Mt 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Mag jajawagmamua, 'Maach jaauju khən chukhu awiajā maachin dich iekha nəm gaaimuata ðrag dich khap apiejemgui ajim anəm, ðor wājāauná wa ðor khaigbam khəná. Pārau khaphə nəmgui ajim anəm, nemjō ākhāraa cheejem igwia, "Jāg nemjōon chad ajapha khitabma" aba aajem; maagwai jürr nemjō ajapham igwiajā, "Jāg nemjōon chi ākhārau" aba aajem. ⁴⁴ ĴPārau oowai pahach gaai nemjō khūwaa chē sim oojē? Kūpod dēnjā miel wie nəm ooba aajem.

⁴⁵ Ich agjōta nəm ĩchab maach wounaanjā. Ōor khīirjug ajapham khənau nem ajapham nemta iekha nəm, amau nem ajaphata wauju khīirju naawai; mamə ö ākhāraam khənau iekhaawaijā nem khaigbamta iekha nəm, am ödi sīi nem khaigbamta wauju khīirju sīsīd aawai. Magta ðraun maach iyə nəm ür nəm gaaipai warre khaphə aajem, khanim woun agá: woun ajapham wa woun khaigbam.

Ōor numí di èutarr

(Mt 7:24-27)

⁴⁶ Pārau mua nem jaa chirəm ipierraa khaba nəm-ta, zkhanthee mə igwia sīi par iupai "Pəuta maar Pöröu" aajē? ⁴⁷ Mua pārag jaaukhimgui ajim anəm. Ar chi mə aig bēewia mə iek ūrnaa mua nem jaa chirəm ipierraa nem waajem khənau, biek āb woun di ēwaag jēbdi khōrkha sīi awia durrkhadu ee ierr ich dibū jukhanaa di èutarr wounjōta nəmgui ajim anəm. Ya mag aai pa dənəsim ee, dōād pōm bēewia ag gaai

dō uu thənarrjā chəyēupūiba ich mag sīsijim anaabá, dibū ierr jukha sīerr aawai. ⁴⁹ Mamə ar chi mə iek ūrtarra bēerjā ag ipierraa khaba nəm khənau, jürr agjō woun āb sīi khomariipai dibū jukhanaa di èutar-rjōta nəmgui ajim anəm. Mag khomariipai èu sīerr aawai aai pa dənəsim ee, ĩchab nose pōm chē thənə arr khur dōād pōm pierrwai, dō uu thənə awia sīi dō badag ərsirpūijim anaabá. Mag, nem thumaa okhoojimgui ajim anəm.

Jesuu capitán chog monaautarr

(Mt 8:5-13)

7 Mag ðor pōm wějorrag iek jaa ö dichtarr khur Capernaum phōbörög petajim aajem. ² Mag Capernaum phōbör ee capitán āb sīejim aajem, soldaun pör. Mag capitán chog āb irua ūrcha daupii aajertra mor mas parhba tag āwatbajujō thənaajim anaabá. ³ Mag nəm ee chi capitanau ūrwai Jesuu ðor monaau nərəm a ūrbaadeewai, judionan ee jōoin chi thethem khən jərwia pūijim aajem Jesús aar, makhənau chi Jesuug chaigpa phōbaadeewai ich chog monaaupāain ich di aar mamkhīir. ⁴ Mag chadcha èrēuwia, chi Jesús sim aar bardətkhaimawia, mag capitán chog mor mas simta phəurba jajaau nə awia, chaigpa nəmua irig magjierram anəm:

—Pua capitán di aar i chog monaau makhin èu akham. I chan maachjō judío khabam, mamə maach meeun kha khōsi sīerrəmgui ajierram anəm. Irua maar Ēwandam iek jaaajem dijā par èu deejim, ich phatkhonau. Jāgəm wounaan di aran chadcha pə maaju aai chirəm. Pua khōs akhiin maran pə awaanta bēejimgui ajierram anəm irig.

⁶ Magbaawai chadcha am dūi majim aajem. Mamə ya chi aanaan wai nəm di dakha wētum ee, chi capitanau ich aig narr khən dūi iek jaaupūijim aajem, Jesús aar. Magbaawai wētwi barimawia irig, —Capitán iek, pə mapimaugau khabam aajem, mamə i iek í Ēwandam dau na èu khaba chirəm aajem, pə i di aar maag. ⁷ Ich mag chirəm khap, ichcha pə aig bēeba abarm aajem, pōd pə dūi khīircha iyə aju khaba aawai. Mamə pua khōs akhiin, ich maupaimua ich chog monaauipi naajim. I iek pəch iuu aawai chadcha monaauju aajem. ⁸ I iek iruajā ich gaaita khaphə chitəm aajem, ichjā ĩchab ich pōrnaan jua eegpai chitaawai. Mag chirab mamə, iruajā ĩchab soldaun ich jua eegar phē wai chirəm aajem. Makhənag ābaməg khāijā "Pet" aawai maajem aajem, ipierraa. Maimua deuməgjā "Pidú" aawai bēejem aajem. Maimua ich chogagjā "Məgta abá" abaawai i ipierraa aajem aajem. Magua, maupaimua pua i chog monaauipi jaaumən, chadcha monaauju irua khaphə chirəm aajem a jaauchējierram aajem, Jesús aig.

⁹ Capitán judío khaba simuata mag iek jaaupūitarr warm khənau ichig jaaubaichəm ūrbaawai Jesús jūgderraa aadēmua ich èudee ðor pos wənərrarr khənagta, —Keena, pāadē oobat. Məg maach israelnan ee məg woun dēnjō əkha nəm chan agtha mua ooba chitəmgui ajim anəm.

¹⁰ Maimua chi iek jawaan bëetarr khæun deeu ewag wëtwia di aar oomaawai, maig warppaimua am barju nawe Jesuu monaapüitarr aawai mag chi capitán chog mor mas khërarr monakkha khërëm oomajier-ram anaabá.

Khoopaa ũan chaai chi meem Jesuu phiriu autarr

¹¹ Jesús Capernaum phöbör ee mag capitán chog monaapüiwia öbëraau phöbördam Nain anëmüg petajim aajem. Mag i mam düi i khapeen khapan wët-mam ee, agjö deeu khæun pöm pos wëtmajim aajem. ¹² Mag mamua phöbör ee dubaag puertdi sim aig dakha pachënaa oowai ðor binaan bëpaan warrumta oo athajim anëm. Ma, khoopaa ũan chaai ichta äbpaikhitarr ajim aajem. Mag binaandam arrum düi ïchab ag phöbör eem khæun ðor khapaana wëdurajim anëm. ¹³ Maimua aar barwia maach Pör Jesuu khoopaa ũan ich chaai athee dau aphæ khërëm oobaawai irig, —Oob bïem ajim anëm.

¹⁴ Magnaa warag aig bëewia chi binaan arrum pa gaai pürbaicheewai chi arrmaa arr khæun dænëisijier-ram aajem. Magbaawai chi binaan ëwan sïerrag, —Më iekhau phiidëbaad ajim anëm.

¹⁵ Magbaawai ag bürre chi mee khërarrdam phiidëwia ðu deeu iyü aadëjim anaabá. Magbaa Jesuu chi ädagta, —Ar khërëm, püch chaai athaad ajim anëm.

¹⁶ Magbaawai thumaam khæun jãphierr nëm iekhau Ëwandamag jëeumamua, “Chadcha Ëwandam, ðu pua maar eeg oo chirëm. ðu pua jãg chaai chi meem arr phiriu atham” ajieram anëm. Magnaa ïchab amach wir aigpai, “Keena, ïsin chadchata maach ee jöoingarmjö Ëwandam i jaumie sïeichëchëm” khajieram aajem.

¹⁷ Mag Jesuu chaai phiriu autarr Judea durr thumaam khæunau khakhapdö aphöbaadeewai ichta warag thürphöo sïisijim anaabá.

Juan ðor pör choomieu ich khapeen numí chogtarr

(Mt 11:2-19)

¹⁸ Juanaujã ïchab Jesuu mag nërrëm thum khaphæ aadëjim aajem, ich khapeenau ich sim aar jaaubaimaawai. Magbaawai ich khapeen numí thürkha auwia ¹⁹ Jesús aar pëijim aajem, makhæunau irig “¿Püta chadcha nawe Ëwandam i jaumienau bëeju a jaaujerrá, wa ar khabam khai warag ich jãg nëag?” a khap jëeumkhïir. ²⁰ Magbaawai chadcha ërëuwia Jesús sim aar barwia irig maguimajieram anëm:

—Juan chi ðor pör choomieu maar pë aig pëijim, ichig jaaupëimkhïir. ¿Püta chadcha nawe Ëwandam i jaumienau bëeju a jaaujerrá, wa marau deeu mta nju aai nëwa? Marag ajapha jaaubá marau khap aag aimajieram anëm irig.

²¹ Magbaawai, —Pãrag oopikhimgui awi, am dakhïir Jesuu khamor machag sïsidëm pöm monaanaa bën khaigbam wai sïsid arr khæunjã monaapüimajim anaabá. Mag nëm düi ïchab ðor dau khaugba khithëe

arr khæunjã dau monaamajim aajem. ²² Maimuan chadau magjim anëm, chi Juanau chogtarr khæunag:

—Èrëubaadëwia Juan aar jaaubaimat, pãach jügüucha ũrwia pãach daúacha mæg oobarm. Irig, “Dau khaugba khëkhëd arr khæun dau ajapha thënëm abat; bü wëdë wëdë sïsid arr khæunjã ya ajapha nër-rjëem; kach khïsu arr khæunaujã ajapha ũr sïsidëm; chi meem arr khæunjã deeu iuu nërrjëem; maimua aphæm khæunagjã ïchab ðor peerdëajem iek jaau chirëm” a jaaubaimat ajim anëm. ²³ ïchab irig, “Chi më iek ëkhawia ogdëba më gaai ëkha chirëm wounan i onee ich mag chitaju” a jaaubaimat ajim anëm, mag ichig jëeuwimarr khæunag.

²⁴ Maimua chi Juanau chogpëitarr khæun ërëu phöbaadeewai chi Juan igwiata Jesuu ðrag magjim anëm:

—Pãrau Jordán igaau woun ðrag Ëwandam i jaau nërrëm oon weetwai, ¿sïi woun iek theeg chukhu phüu choomaar sösöii jüurba ahau aajemjökhamta oon wëtjierrá? Magëm woun khabajimgui ajim anëm.

²⁵ Magan ¿khanim wounta oon wëtjierráma? ¿Woun khajüa ajappha jüa simta oojupii awia oon wëtjierrá? Pãrau khaphæ nëmngui ajim anëm, khajüa ajapha jüanaa thach biwaa khoojem khæunan sïi phöbör ee di ooimëm eeta naajem, reinaan düi äba. ²⁶ Mamë pãrau magjömta ooimabajieram. Pãrau ooimatarran woun äb Ëwandam i jaau nërrëm ajim. Mamë mua pãrag jaaukhimgui ajim anëm: Juan chan warrgar Ëwandam i jaaujerr khæunjöpai khaba, am khäyaujã ürëuchata sim. ²⁷ I igwia Ëwandamau ich i jaaumienag warrgarwe ich iek phäpitarr gaai jaauiwai:

“Jãata irua më na pëiju ajim, ichdëuta më na më ma-ju ee ðrag jaaumaawai thumaam khæunau më iek ũrm khösi sïi më në naamkhïir.”

(Mal. 3:1)

²⁸ ‘Magua muajã pãrag mag chirëmngui ajim anëm ich Jesuu: Warrgar Ëwandam i jaaujerr khæun eejã Juan chi ðor pör choomie khäyau ürëucharam chan äbjã chukhu ajim. Mamë chi më iek ũrwia, mua nem waubarmjã khaphënaa, Ëwandamta ich thãar ee au sim wounan chad, maadëu nem igba khitawiajã, Juan khäyaujã khapcha aju, jãga Ëwandam ichdëu ðor peerdë atham thãar ee sïeicheejë.

²⁹ Pãrau khaphæ nëmngui ajim anëm, chi Juanau jaau nërrëm ũr narr khæun ee thumaam khæunau dëbpaar jëeujem khæunaupa amach khaibag äsie ewag khïir-juwia irig pör choopi nëmua Ëwandamagta, “Ëwandam, chadcha puata maar thãar khap chirëm. ðu pua Juanag jaapiwia marag püch iek khaugpibarm” aajeejim. ³⁰ Mamë chi Moiseeu Ëwandam iek phätarr ajarpha ñerkhaajem khæunau chi machnaan dëimua chan magba, Ëwandamau am thãar eejã warm khæun dëimjö am ig sim warag isegjieram. Mag gaaimua warag Juanagjã amach pör choopibajieramngui ajim anëm, amachta ajarpha nëm awia.

³¹ Maimua maach Pör Jesuu mag jaaumamua magjim aajem: ‘Pãar ïsim khæun, ¿jãga nëm abarí? Mua pãrag jaaukhim: ³² Pãar ar Juan isegwi mëjã iseg

nəm khənnan, chaain jemkha nəmua amach khapeen dēi khīir auphōbaadēmjōta nəmguī ajim anəm. Warm khənn garmua, “Maar dēi karris sir nəm gaai onee jemkhabahut” aawaijā jemkhamapha nəm. Maimua jūrr, “Magan sīi ōkhīirjuu ōor mee wai nəm aiguijmō ohoodō abat” aawaijā magjā khōchkhaba nəm. Pāarjā magta naawai, ¿khani khōsi nəmua? ³³ Pāar ee Juan chi ōor pōr choomie nūrraajeewai irua ajap thach khōba sūrkhaajeejim, Ēwandamag jēwaag. Magum vino chará būrjā dōbajim. Mamə mag oowai pārau, “Jāan mepeer dēi khapeerkha sēwaita sīi ich jāg aai thach khōba nūrraajem” a iekhaajem pārau. ³⁴ Mamə ĩs məch chi Emkhooi Iewaa chaar bēewia pāach dēi parhooba thachdam khōnaa vinodamjā dō khitaawai jūrr magjā khōchkhaba, warag pārau mə ēugar thach bipōm khōnaa vino pigjā chitəm aajem. Magnaa gobierno dēbpaar jēu nəmua ōor khūguurjem khənn dūijā khapeerkhanaa pekau pōm sīsīdəm khənn dūipa khapeerkha chitəm a iekhaajerramgui ajim anəm, mājā iseg nəm iekha. ³⁵ Magnaa amag, Mamə ar chi Ēwandamau khīirjug deetarraucha khīirju nəm khənnau chan magba, amau chadcha khaphə nəmguī ajim anəm, chijā khənta ich Ēwandamaucha pūitarr khənn agá.

Jesús Simón chi fariseo deg

³⁶ Biek āb chi ajapcha Moiseeu Ēwandam iek phā pūatarr hūrkhaajem khənn eem woun āb Simón anəmua Jesús ich dēi āba thach khōmkhīir ich di aar ēeurjim aajem. Magbaawai chadcha mag woun di aig bēewia, ich atheem thōi khērəm aig jupwia, dijā ee āba phərr khōphōbaadējim aajem. ³⁷ Maagwai ag phōbōr ee sīejim aajem, kachaloo hēi āb parhoobam emkhooi dēi sīerrarr. Mag hūirau Jesús Simón di aig thach khō sim khaug athaawai jūgdee didam durrkhudau alabastro anəm dēn boteedidam wau khitəm dēi bēejim aajem i aig. ³⁸ Mag bēewia i ēugarmua i būkhərr phōbkhachēwia bīemamua i bū ēr ich dauchō thēutkhamam ich pōrbūurpai jārpūimajim anəm. Magnaa i bē hē au, hē auna, jūgdee choomajim anaabá, i bē gaai.

³⁹ Chi Jesús thērpūitarr wounau mag oobaawai ich ōdegpai, “Məg woun chadcha Ēwandam i jaamie chaar akhiin, irua warre khaug aukhamgui ajim anəm, khanim hūirauta jāg ich bē gaai pərbaichē. Majā pekau pōoma simua ich gaai pər simta būrjā khaugba simgui” ajim anəm ich ōdegpai.

⁴⁰ Magbaawai Jesuu chi Simonag, —Simón, pədē mə iek ūrbari ajim anəm.

Magbaawai jūrr chi Simonau Jesuug, —Maestro, magan mūrəg jaubarim ¿khan agá? ajim anəm.

⁴¹ Magbaawai Jesuu jaabaadējim aajem irig. Mag jaumamua, —Biek āb wounau ōor numiim khənnag phatkhon prestaajimgui ajim anəm: ābakhaig cien denarios deewia warməg diez denarios deejim.

⁴² Mamə amau phagpūyaag chukhu narr aawai, “Idēu mua sīi ich jāg okhōopikhim; oob mūrəg phagmiet” ajim anəm, chi morkhəu.

Mag jaauwia Simonag, —¿Chijāgua pua khīirjuawai ūrcha i daupii aju khai? a jēujim aajem.

⁴³ Magbaawai Simonau, —Mua oowain chi phatkhon dūrrcha paraa sīerraujōo simgui ajim anəm.

Magbaawai Jesuu jūrr irig, —Simón, maiguin chadcha pua ag eyaa jaaubarmgui ajim anəm.

⁴⁴ Magnaa chi hūirag eerpanaa Simonag magjim aajem:

—Simón, ¿pua məg hēi oo chirabá? Pədē khīirjubarí. Pə di aig mə barcheewai pua mūrəg dōdamjā jōi debajimgui ajim anəm, mə bē sūgamkhīir. Mag khāyau məg hūirau ich dauchōupai mə bē ompūiwiā ich pōrbūurpai deeu jārbapūim. ⁴⁵ Mə barcheewai pua mə khīir hēnaa, “Pə hē bēejimjā” abajimgui ajim anəm. Mag khāyau məg hūirau mə barchētarr aigmua ich mag mə bē hē ahaukham. ⁴⁶ Pua acreditedamajā mə pōr phuurhajimgui ajim anəm, mə barcheewai. Magtarr məg hūirau jūgdeeuchata mə bē gaai choowia phuurpūijimgui ajim anəm. ⁴⁷ ĩs məgbarm pədē khīirjubarí ajim anəm, chi Simonag. Məg hūirau mə dēi məgbaichēmən ich pekau pōoma sīerr thum chugpaabapūim jūrrta “Īu ajim” a sim khabahab. Chi pekaujā būrūm khaba arr aawai ichdēu agjō dūrrcha mə kha khōsi hē a sim khabahab ajim anəm, jāg sim aig. Ich jāgta sīebahab cha mua pūrəg nem ĩgkha chirəmjā. Ābmua khāijā ichig dēbpaar paar nəm khənnag tag phagpiba perdonaamən, chi dēbpaar pōomacha sīerr garmua hūrchā i daupii aju. Maagwai būrūpai paraa sīerrau i daupii ajup mamə, warm dēnjōcha khabaju. Magua ich perdonaatarrpierrpai sīi irig “Īu ajim” ajugui ajim anəm.

⁴⁸ Maimua jūrr chi hūiragta oonaa, —Pə khaibag thum chugpaa sīsimgui ajim anəm.

⁴⁹ Magbaawai i dēi āba ohoodō narr khənnau amach wir aigpai iyūh nəmua, —Keena, ¿mə chijāg woun agá, jāg pekaupa chugpaa sim? ajierram anaabá.

⁵⁰ Mamə amau mag khīirju nəmjā igba warag chi hūiragta, —Oob khīirjum. Īu pə peerdə hīsimgui ajim anəm, pəchdēu ūkhatarr gaaimua. Pəch diig maju aai hūmguī ajim anəm.

Hēin Jesús jāoogjerr khənn

8 Maigmua maau Jesús phōbōrpierr nūrrəmua ĩchab phōbōr chaur didam khapan khaba khēkhēdəm eem magwe nūrrajim aajem, maach peerdəajem iek jaauwai. Mag jaau nūrrəmua, —Ēwandamta ya thumaam khənn pōrkhamhə sim. Pāar peerdəm khōsi nəm khai, irigta hēraa pāach phēethəgpibat aajeejim anəm, ichta pāach Pōrkhamkhīir.

I dēi ĩchab wēnūrrajim aajem ichdēu doce jər autarr khənn, ² maimua ĩchab hēin ichdēu am mor eem mepeen jər wērpnaa sīi khajapham khamor machagau sīsīd arr monaaukharūimatarr khənnjā agjō. Chi hēin mag i dēi wēnūrrarr khənn, dau āb María ajim aajem ĩchab am dēn Magdalena aajerr. Ich mag hēi mor eem ajim aajem Jesuu mepeen siete jər wērptarr. ³ Ābakhai Juana ajim aajem, woun Chuza anəm hēi.

Ich mag woun Chuza anɛmuata rey Erodes nem thum ich dɛnjɔ khaphɛ aajeejim anaabá. Maimua áb agjɔ nɛrraajeejim aajem, Susana anɛm. Maimua mag tag ɛɛin khapan agjɔ thɛnaajim aajem, amach di aarmua nemdam aibɛe nɛm iuu, i jáog wai wɛnɛrraajerr khɛɛn.

Wounau nemjír dau phóthurtarr ag nem ígkhaa

(Mt 13:1-9; Mr 4:1-9)

⁴ Mag Jesús phóbörpierr maach peerdɛajem iek jaau nɛrrɛm jaar, kháai áb phóbörpierram khɛɛn i aig bɛe-jierram aajem. Maimua thum ábam aig biirdɛbaadeewai amag nem ígkhamamua magjim anɛm:

⁵ —Biek áb woun nemjír dau phoon majim aajem. Maimua mag mawia phó nɛrrɛmua áaur chi nemjír daudam bú diichjem ee burrtarr búu jɛb ee joothɛg-mam dɛi nemchaain bɛewia sɛi khókhɛipɛijim aajem. ⁶ Maimua áaurag mokpör jooodög ee burrtarr thar-rphɛjim anɛm, mamɛ mag perasóm jɛb durrkhu ɛrɛ sɛierr aawai jɛb jɛsarm gaaimua pöd khaar khaba, sɛi phua khɛchjim aajem. ⁷ Mag phó nɛrrɛmua íchab áaur khɛɛn miudó arr ee burrjim aajem. Mamɛ chi miuta ɛrpabaadeewai nemjírdam ót khaba, sɛi ich magpai apha nɛisijim aajem. ⁸ Maagwai tagam khɛɛn jɛb wajaug ee burrjim aajem. Makhɛɛnan chadau óbɛrwia chɛbaadeewai khaarpierr bich thɛ jormajim aajem.

Mag jaaumamua, aig narr khɛɛnag, —Keena, jüg ɛrɛɛnaa chamɛg nem ígkhaadam mua jaau chirɛm ajapha úrbat ajim anɛm.

Jägwi ejemploouta mag nem jaaujeejɛ.

(Mt 13:10-23; Mr 4:10-20)

⁹ Magbaawai i khapeenau irig jɛeumamua, —Cha puu nem ígkhaadam jaau dichdimam, ¿khan aawaiuma? Marau pöd khaugba abarm, marag jaubá ajier-ram anɛm.

¹⁰ Magbaawai ichdɛu magjim anɛm amag: —Párau khaugam khósi úr naawai, mɛchdɛun warre párag khaphɛ apiejem, jágata Éwandam óor tháar ee sɛicheejɛ. Mamɛ warm khɛɛnagan sɛi khajapham nem ígkhaadamjöpaita ígkhaajemgui ajim anɛm, amau oo nɛmta oobamjö amkhír, maimua úr nɛmjá búurjá khaugbamjö amkhír.

¹¹ Maimua amag, 'Mua párag jaaukhimgui ajim anɛm, ich Jesuu. Párau páachig jaauipi nɛmɛn mɛgagui ajim anɛm: Chi nemjír dau wounau phóthurtarr, Éwandam iek órag jaau nɛmta jaau simgui ajim anɛm.

¹² Maagwai chi nemjír dau khɛdjá ee burrmarr, óor Éwandam iek sɛi par jügɛupai úurjem khɛɛnagui ajim anɛm. Amau Éwandam iek jaau nɛm úr nɛm, mamɛ meperau bɛewia khúgurbaicheewai úrba arrjö tháar ee Éwandam iek chukha thɛba nɛm, khɛdjá eem nemjír dau nemchakha khöpütarrjö. ¹³ Maagwai mokpör jooodög ee nemjír dau burrmarr, ar maach khapeenau Éwandam iek úurwai onee ɛkhaajem khɛɛnagui ajim anɛm. Mamɛ thárauchá ɛkha nɛm khaba aawai, nemjír dau pöd khaar khaba aajemjö khúchpai ɛkhawia iseg pɛajem. Maagwai ɛkha nɛm

anɛmta mag iek ajapham gaaimua meperau khaigba aicheewai deeu Éwandam iekta isegwia warr amach naajerrjö wɛnɛrram khósi nɛmgui ajim anɛm.

¹⁴ Maagwai nemjír dau sirphɛg dɛi óbɛrwia ót khaba báautarr, júrr ar maach khapeen ihásisisdóm khɛɛnta jaau simgui ajim anɛm. Amau Éwandam iek úrm khósi úr nɛm, mamɛ deeu amach khírjug eepai, "Jágum gaaimua pöd mɛ phatkhon auba kháijá chitaju," wa magbam khai, "Mua chadcha ɛkhakhiinjá pöd parhoo-ba mɛchdɛu ampierr abaju" a khírjuajem. Mag gaaimua mag nemjírdam apha bɛaawia pöd chɛba arrjö íchab Éwandam athee nem ajapha wawaagjá pödba, sɛi serbiibata nɛmgui ajim anɛm. ¹⁵ Mamɛ júrr chi nemjír jɛb ajaug ee burrtarr, ar órau Éwandam iek amach thárauchá ɛkhaa chaar ɛkhaajem khɛɛnta jaau simgui ajim anɛm. Magum khɛɛnau sɛi par jügɛupai úrba aajem. Amachdɛu ɛkha nɛm gaaimua dau aug wauju akhiinjá, majá am gaai mas khaba simgui ajim anɛm, Éwandam athee nem ajapha waum khóchgau.

Lámpara ag ejemplo

(Mr 4:21-25)

¹⁶ 'Ya páachig jaubaawai párau khaphɛ nɛisim, mamɛ íchab mɛg páachdɛu úrbarmjá párau sɛi páach atheepai wai naaju aai khaba nɛmgui ajim anɛm. ¿Khaíu ótdau paanaa bathɛe eegar wa sɛi nem bú ee kháijá ausíuujé? Ótdaun paanaa warre dijá garta ausí-ujemgui ajim anɛm, thumaam khɛɛn dau araraa amkhír. ¹⁷ Íswe chan órau agtha ajap khaugba nɛm, jága Éwandamau óor peerdɛ auju. Mamɛ mɛg atagta amach daúacha ót búg nem waibɛenaa oo nɛmjö amau khap aju. Chi mag khaugba nɛm khɛɛnan agtha khíchag ee nem oo nɛmjöta nɛm, búurjá khaugba. ¹⁸ Ajapha khírjubat ajim anɛm, jága párau úr nɛ. Ar chi tháar onee úrm khósi úr nɛm khɛɛnag Éwandamau warag khírjug deeu, ich iek khapcha amkhír. Mamɛ ar úrmapapai úr nɛm khɛɛn khírjug eemɛn, cha mua jaau chirɛm deeu Éwandamau ich iek sɛipiba khecheu aujugui ajim anɛm, úrmapa naawai.

Jesús eeugpeenau amach ád dɛimua i dɛi iekham ig narr

(Mt 12:46-50; Mr 3:31-35)

¹⁹ Mag nɛm ee ich Jesús ád ich chaain dɛi i aig bɛe-jierram aajem. Mamɛ óor póm wɛjóm khurau pöd i sim aarcha dubba, daaugajápai naaichɛjim anaabá.

²⁰ Magbaawai órau irig, —Pɛ eeugpeen pɛ ád dɛi daaugajá nɛm. Am iek pɛ dɛi oom khósi nɛm aajem ajieram anɛm.

²¹ Mamɛ magbaawai ichig mag jauchétarr khɛɛnag Jesuu magjim:

—Mɛrɛgan mɛig Éwandam iek úrwia ag ipierraa nɛm khɛɛnta íchab mɛ eeugpeenjónaa mɛ ádjö sísidɛmgui ajim anɛm.

Jesuu phū dēi phūas thumbapitarr

(Mt 8:23-27; Mr 4:35-41)

²² Maimua biek āb Jesuu ich khapeenag, “Dōkhīrag wētarrau” awia, chadcha dōjārr paaukhabaadējim aajem. ²³ Maimua ya am mag dōjārr khodjōrrōm ee, ich Jesús khāibaadējim anəm. Mag i khāi jōrrōmta, phūād pōm bēewia phūasdau dapag baupa aadeewai sosookhamua japau āwatbajujō aadējim anaabá.

²⁴ Amachdēu mag oophōbaadeewai i khāi jōrrōm aar mawia, —iMaestro, phiidēbaad! Ya maachin khōog-pamgui ajierram anəm.

Magbaawai phiidēwia, phū theeg thənəmug meeurrau sīunaa, ichab chi phūasagjā meeurrau sīubaawai, tag phūjā wēba phūasdaujā baupa khaba, warre sīi dōjā meuu jōisijim anaabá. ²⁵ Maimua jūrr ichdēu amag, —Keena ajim anəm, ¿mug pāar mē dēi khodjōrrōmjā nem ōkhōta nē? Jāgan pārau chan mē pāach dēi chitūmjā khaugbata naab ajim anəm, jāgcha jāphierraag.

Mag amach dakhīir phū dēi phūaspa warre thumba atham oobaawai jāphierrnaa dauderra nēmua amach appai ōkharii, —Keena, ¿khanim wounta mug phūugjā iekhanaa phūasagjā iekhaawai i ipierraa aajēma? ajierram anəm.

²⁶ Mag wētammua khodjōrrōo awia Gerasa durr barjierram aajem, ich ag thērrdō eepai thoom igar Galilea khīirphee.

Jesuu woun āb dōsāt dau eerpamieu baarjerr monaautarr

(Mt 8:28-34; Mr 5:1-20)

²⁷ Mag Gerasa durr barimawia Jesús durrpabaadeewai i khīirphee woun āb phōbōr eemua ōbērchējim aajem. Mag woun ich warragarwe dōsāt bēnēu sīpwia ich mag bar nērraajeejim anaabá. Mag gaaimua nawe degmua mawi, tag degjā khaba, āba ujā ērpai khāinaa, khajūa kharraa ich mag sīerrajim aajem. ²⁸ Mag wounau Jesús oo athaawai dēgōlp wiiu a i bükhērr phōbkhabaimawia chaigpamamua thet irig magjim anəm:

—Jesús, Cha ōgthaa Phuu Nēm Iewaa, ¿khantheeta pua mē mugbaichēma? Oob mē chig a chiram ajim anəm, chi mepeer garmua Jesuu ichig woun mor eemua ōbērpi jaubaawai.

Mag chi mepeer ajap thierrpa sīerr aawai ēiba baarjeejim anaabá. Mag barbaadeewai parii cadenau jūnaa grillos anəm eejā bū khōokha sīsiukhamjā i atheem khaba aajeejim anəm. Sīi warag caden thērrēupūiwia ōor chukag aar warp warrjeejim anaabá, chi meperau.

³⁰ Maimua Jesuu irig, —¿Pē khan a thēurjē? ajim anəm.

Magbaa chi wounau, —Mēn “Mepeen Phōbōr” a thēurjemgui ajim anəm.

Irua mag sīerran, bēn pōm ich mor ee dubchē thēnəm wai nērraajerr aawaita mag sīejim anaabá.

³¹ Magbaawai chi mepeen woun mor ee mag thēnarrau Jesuug, —Oob warre khīmie durr chan maar pēi

chiram. ³² Mag khāyau ar khūsnaan phathau khō wēnērrəm eeta idēu maar dubpibá ajierram anəm, ag dakha khūsnaan khapan thēnarr aawai.

Magbaawai Jesuu amag ēdēraa khūsnaan eeta dubpijim anaabá. ³³ Magbaa chadcha woun mor ee mepeen pōm mag thēnarr ōbērdētkhawia jūrr khūsnaan ee naaimaawai, khūsnaanta parhooba khaphig phōbaadēwia ithurmug ērmua thērrdō pōm wējōm ee dērbagkha sīi khēu khuurbē khēchjierram aajem.

³⁴ Magbaa chi khūs thēa narr khēnau amachdēu mag oobaawai jāphierrwia phōbōrōg khaphig phōbaadējim anəm, ōrag jawaan. Mag wētumua ichab phōbōr chauraa di nēnēidēm eem khēnagjā jaumajieram aajem. ³⁵ Mag phōbōr ee jaubaimaawai, chadcha aar oon weetwai, chi woun mor ee bēn pōm wai sīerr wajapha khajūa jūnaa, ag na magba aajerrjō, sīi ya maach khīir ich mug Jesús khīirphee jup sim oomajieram anaabá. Amachdēu mag oobaimaawai jāphierraa phōbaadējim anəm. ³⁶ Magtarr chi ootarr khēnau jūrr chi oon bēe nēm khēnag jaau naajim anəm, jāga mag woun dōsātau mag wai nērraajerrta ēu Jesuu monaaurūijī.

³⁷ Magbaawai Gerasa perasōm khēn pōm aig thēnarr khēnau jāphierr nēmua Jesuug chawag mapi jaau naajim anəm, amach ee sīepiba.

Mag chadcha, Jesús jap ee pabaadējim aajem, deeu amach berrag wētaag. ³⁸ Mamē mag am wētaagpam ee, chi woun mag dōsāt bēnēu baarjerrau Jesuug jējēu aajeejim anaabá, i dēi maag. Mamē Jesuu i arrba warag irig, ³⁹ —Pēch diigta petá, maimua thumaam khēnag jaaupet ajim anəm, jāga ōwandamau ēu pē eeg oowi pē monaaurbar.

Ichig magbaawai chadcha phōbōr ee petawia ich mag jajawag majim aajem thumaam khēnag, jāga Jesuu i dau aug khaugwia ich bēn chugpaarūitarr.

Jairo kha, maimua ēēi ābmua Jesús khajūahidam gaaipai pērtarr

(Mt 9:18-26; Mr 5:21-43)

⁴⁰ Mag Jesús deeu ich khapeen dēi jap ee pawia Galilea durr barimaawai ōor pōm sīi i nē khodthēnaajim aajem. Mag i barbaimam oobaawai thumaam khēnau irig, “Ōu pē bēejim” anaajim anəm. ⁴¹ Mag i barbaimam ee, woun āb judionaan ōwandam iek jaaujem di thēajem Jairo a thēr sīerr i aig bēejim aajem.

Mag woun chan tag chaaijā chukhu, āba chaai ēikhaardam doce añosjō sīerrdam appai khitēmta ya meemaa ajim anəm. Mag tag chaaijā chukhu ābpa khitēm meemaa aawaita Jesús bükhērr phōbkhanaa ō bēnē aichējim anəm, ich di aar arrwia mag ich chaai mor mas khēnəm monaaurēimkhīir. Mag ich aig ō bēnē aicheewai, ya agug wētumta, warag ōrau am phēudē arrmaa ajim anəm, pōd majujā khaba.

⁴³ Mamē ōor pōm mag thēnəm ee, ichab ēēi āb sīejim aajem, doce años sīi phōmieu bar sim. Mag ēwirau ich phatkondam thum gastaapūiwia sīejim anaabá, doctornaanag ich ēwaupi simua. Mamē ābmuajā pōd i monaau auba aajeejim aajem. ⁴⁴ Mag ēēi mag simua

Jesús ɛugarmua bëewia i khajũahidam gaaipai pørchëjim anəm. Mag irua pərbarm bërre chi phõmie thɛbabaadeewai warre ich mag monaau s̄isijim anaabá. ⁴⁵ Magbaawai Jesuu, —¿Khaíuta mɛ gaai pərbaichëma? ajim anəm.

Mamɛ ăbmuaajā jaauba aawai Pedroou ich khapeen dëimua, —Maestro, khaíu abarjugui ajim anəm. Pɛch aig ðor phëeudɛdɛkham khɛnau khabahab, pua mag chirəm.

⁴⁶ Mamɛ Pedroou ichig magbaawai warag Jesuu, —Ûü, s̄ii ðor phëeudɛdɛkhamua khabam. Mua khaphɛ chirəmgui ajim anəm, juau ogthomta ăbmua mɛig mɛ gaai pərbaichëm. Mag pərbaicheewai Ēwandam juapá mɛ gaai simua monaauabap̄imjã mua khaphɛ chirəmgui ajim anəm.

⁴⁷ Mamɛ chi ɛuirau ũurwai ichdëu meraa pørchë-tarrta Jesuu mag ijëb aadeewai, kh̄iir naau nəm iekhau, bü duui bëewia i bükhurr phõbkhachëwia, meerba ðor thumaam khɛn dakh̄iir jaaubaadëjim anaabá, khan atheeta irua mag i gaai pørchëjĩ, maimua jāga mag pərbarm bërre i monaau ɛisijĩ.

⁴⁸ Magbaawai Jesuu irig, —Oob chigaa am ajim anəm. Mua pɛch monaauju khaphɛ mɛ gaai pørchëtarr gaaimua ɛu pɛ monaauwia peerdɛ ɛisim. Pɛch diig maju aai ɛmgui ajim anəm irig.

⁴⁹ Mamɛ agtha mag i iekha ðba nəm ee, woun ăb bëejim aajem, mag judionaan Ēwandam iek jaaudem degam chi pör Jairo anəm di aarmua, i ɛudee. Mag bëewia chi Jairoog, —Kakë, ya aunaanaujã pöd ăwat-ba abarm. Idëu Maestro s̄iubá. Ya par maach aar i mabajup aichëjim anəm.

⁵⁰ Mag jaaubaichëm ũrbaawai Jesuu magjim anəm chi Jairoog:

—Oob kh̄iirjum. Pua pɛch chaai ɛu oo wai chitaju. S̄iita ăba murua pɛch chaai monaauju kh̄iirjugta wai chirsĩ ajim anaabá.

⁵¹ Maimua warag wëtwia di aar barimajierram aajem. Mamɛ thuur khërəm ee chi binaandam wai narr aar chan ich dëi ðor khapan dubpiba, ăba chi dubtarr khɛnan, Pedro, Juan, Santiago, maimua chi aai chi ăd dëipaita ich dëi dubpijim aajem. ⁵² Mag barwia ooimaawai, thumaam khɛn sereeu icharaucha b̄ie nəm dëi ĩchab ɛapëpërkhamta oomajim anaabá. Mag oobaimaawai Jesuu amag, —Oob b̄iemieythë. I meebe s̄iita i kh̄i s̄iebahab ajim anəm.

⁵³ Mamɛ irua magbaawai, aig narr khɛnau warag i wau iekha naajim anaabá, amachdëu chadcha chi chaai mee sim khaphɛ narr aawai. ⁵⁴ Mamɛ amau mag nəmjä ũrba, warag dubwia chi binaan juadam gaai pərnaa, —¿Hukhaardam, phiidɛbaad! ajim anəm.

⁵⁵ Magbaawai i akhaardam deeu i gaai khëraicheewai ag bërre phiidɛbaadëjim anaabá. Mag phiidɛbaadeewai irig thachdam au deemkh̄iir jaaum aajem. ⁵⁶ Mag phiidɛbaadëm oobaawai chi dënnan kh̄iir ɛu awia warre dauderraa n̄isijim anəm. Maimua ichdëu mag-wia aig narr khɛnag, —İs pãachdëu mɛg oobarm oob chikhamnag jaaumiet ajim anəm.

Jesuu doce ich dëi ogdɛba wënɛrraajerr khɛn p̄itarr
(Mt 10:5-15; Mr 6:7-13)

9 Maimua Jesuu ich khapeen doce ich dëi ogdɛba wënɛrraajerr khɛn ăbam aig thürkhanaa agdau-jö juapá deemajim aajem, ich dënjö ðor mor eem mepeen jørkhɛinaa mor masim khɛnjã monaau wënɛrraju ayaa amkh̄iir. ² Mag p̄yaagpamua amag magjim anəm:

—Mua pãar p̄i chirəm, ðrag “Ēwandamta thumaam khɛn Pörkhaimɛ sim” a jaaumkh̄iir, maimua ĩchab amag “Pãar peerdɛju khai irigta ɛdɛraa pãach Pörkhapibat” a jaau wënɛrramkh̄iir. Mag wënɛrrəmua ĩchab khamor machagjã thum pãrau monaau wënɛrrajugui a jaaum aajem.

³ Maimua ĩchab amag, ‘Pãach jua kharr ɛrëubaadët, b̄urrjã nem inag arrba: bordón chukhu, talegdijã chukhu, ni thach ni phatkhojã oob arrmiet; ich jāg ɛrëubaadët ajim anəm, khajũa theg j̄ujajã chukhu.

⁴ Maimua pãach wënɛrrampierr pãachig di jaaubarm degpai kheepaawai kh̄ibat ajim anəm, pãach maig-mua wët nəm ora. ⁵ Mamɛ phõbör ee ni ăbmuaajā pãach amach deg dubpiba ni pãach iekjã ũrba abaawai warre amach dakh̄iirwe pãach bü gaaim jëb ɛurphë ɛurphënaa pãachta ɛrëubaadët ajim anəm. Pãrau magmɛn magbarmuapai amag “Pãachdëu jāg Ēwandam iek ũrba abarm gaaimua ich dëita kh̄iir khapabat” anəmɛugui ajim anəm.

⁶ Mag, chadcha Jesuu amachig mag jaaubaawai ɛrëubaadëwia phõbördampierr jāga Ēwandamau maach peerdɛajë a jaau wënɛrrəm dëi ĩchab durrpierr aunaanpa monaau wënɛrrajim aajem.

Erodeeu Jesús nem wau n̄errəm ũrtarr

(Mt 14:1-12; Mr 6:14-29)

⁷ Rey Erodes anəmua ũrbaadëjim aajem nem thum Jesuu wau n̄errəm. Mag ichdëu ũrbaadeewai khakhaisamjõ aadëjim anaabá, j̄urram khɛnau “Juan chi ðor pör choomieta iiu phiidɛwia n̄erraichëm” a jaauchëchëkham ũrwia.

⁸ Mag nəm dëi irua ũurwai ăaur khɛnau j̄urr, “Elías warrgar Ēwandam i jaaujerrta öbërchëwia jāg n̄errəm aajem” a jaau nəm dëi agjõ bigaam khɛnau j̄urr, “Elías khabam khai jāan chadcha jöingar Ēwandam iek jaaujerrta deeu phiidɛwia jāg n̄errəm” a jaauchë naajim anəm. ⁹ Mag b̄i wëjöm ũrwia chi Erodeeu ich ödegpai, “Keen, magaag Juanan mua ö th̄app̄ipitar-rau. Magan, ¿khai ajuma ðrau mag b̄i th̄nəm?” aajee-jim anəm. Mamɛ parhooba mag jaau th̄nəm gaaimua ichdëuchata i dëi oom khõchag s̄iejim anaabá.

Jesuu ðor cinco mil jãogtarr

(Mt 14:13-21; Mr 6:30-44; Jn 6:1-14)

¹⁰ Mag doce ich Jesuucha p̄itarr khɛn wënɛrrəm awia bardëtkhacheeu amachdëu nem wau wënɛrrar thum irig ĩgkhachëjierram aajem. Magbaawai chi Jesuu chawag am phë arrjim aajem, phõbör Betsaida

anəm igaau ðor chukag ee. ¹¹ Mamə ðrau mag i petam khaugpütarr aawai i ēudee pochag wētjim anəm. Mag wētvia ich aar bardətkhabaimaawai Jesuu amag, —Ū pāar bēejimgui awia, warag amag, Ēwandamta thumaam khəən Pörkhaimə simgui ajim anəm. Pāar peerdəju khai, irigta ɛdɛraa pāach Pörkhapibat a jaaumajim aajem.

Mag jaaumamua ičhab mor masim khəənpra monaaupūimajim aajem. ¹² Mag ðor monaaupūrikham ee, warag edau khəuju gar pabaadeewai chi doce ich dūi ogdɛba wənərraajerr khəənau i aig bēewia irig, —Məig maach ðor chukag eeta nɛrɪ, phöbör ee wa di dakha nənɛidəm ee khāijā amag wētpi jaabá ajieram anəm, magəm aar thachdam khōwia khāimkhīr.

¹³ Mamə magbaawai Jesuu jūrr amag, —Am pēiju khāyau, pāachdēuta amag thach deebat ajim anaabá.

Magbaawai jūrr amachdēu magjierram anəm irig: —Maar khōju chukhu nəm amag deeg; āba pandamta cinco wai nəm dūi āwarrdamta dau numpai wai nəm. ¿Jāga ðor pōm mɛg thənəm marau jāogbarju? ¿Wa phöbör eeta marau khōju pēr awaan wētjuwa? ajieram anəm.

¹⁴ Mag ðor pōm thənəm ee emkhooi appai cinco miljö naajim aajem. Magbaa Jesuu amag, —Ōrag jaubat ajim anəm, ābam aigpaí poso de cincuenta en cincuenta khīkhīratdō jupkhamamkhīr.

¹⁵ Mag chadcha i ipierraa ōrag jaabaawai thum ich mag poso phəer ohood aphöbaadējim aajem. ¹⁶ Magbaawai ich Jesuu mag pan cinco narr chi āwarrdam numpai narr dūi āba phē auwia, ɛgthaag eerpanaa, Ēwandamag ɛu ajim anaa, thorreuwia, ich khapeenag ɛapūimajim aajem, jūrr ōrag jigmamkhīr. ¹⁷ Mag jigmamua thumaam khəən biwaauwia imie phöbaadeewai chi pan āwarr dūi sobtarrau thəbət doce ipiirkha aujim aajem.

Pedroo jaauwai Jesuun warrgarwe ich Ēwandamau pūiju aajerrau a jaautarr
(Mt 16:13-19; Mr 8:27-29)

¹⁸ Khāi āb Jesús ich dūi doce ogdɛba wənərraajerr khəən dūi ðor chukag ee mawia Ēwandamag jēu sīejim aajem. Mag jēu dichwia amag, —Ōrau mɛ igwia iyū nəm ūurwai, ¿am iek mɛ khai aajē? ¿Pārau ūrba aajē? a jēujim anəm.

¹⁹ Magbaawai amachdēu magjierram aajem:

—Am iek pɛ Juan chi ðor pör choomie aajem; deum khəənau jaauwai, pɛta Elías aajem, warrgar Ēwandam i jaaujerr; maagwai pogkha jaauwai pɛ sīi warrgar agjö Ēwandam i jaumie arrta deeu iu phiidəwia nərraichəmjä a jaaujem am dən ajieram aajem jūrr irig.

²⁰ Ichig magbaawai, jūrr amachigcha, —¿Ma pāachdēujāma, pārau khīrjuawai mɛ khai agá? a jēujim anəm.

Magbaa Pedroo irig, —Pəen Cristoou, ar warrgarwe ich Ēwandamaucha ðor peerdɛ aumkhīr pūiju jaaujerr ajim anəm irig.

²¹ Pedroo ichig magbaawai, —Chadcha pua ag eyaa jaaubapūimkē ajim anəm, mamə oob bəurjā chikhannag jaaum ajim anəm.

Warm khəənagjä jaaupibajim aajem. ²² Maimua magjim anəm:

—Məch chi Emkhooi Iewaa chadcha dau aphəeraju aai chirəm. Mɛ dau āaukha isegwia Jerusalemie jöoin chi thethem khəənau phadnaan chi pörkha nəm khəənaua Moisés iek jawaag chi machnaan dūimua mɛ thōomkhīr pɛr deeu. Mamə mag amau mɛ thōowiajä khāi thārjupam ee phiidəwia deeu mɛ iu chirsijugui ajim anəm.

²³ Maimua thumaam khəənag eerpa eerpanaa, —Chadcha pārau mɛ iek pāach thāraucha ɛkha nəm khai, magan mua nem waupi jaau chirəm appaita waubat ajim anəm, “Məchdēuta khap chirəm məchdēu nem wauju” a iekhaba. Mɛ gaaimua chikhannau pāach dau aphəer thōuju khīrjuwia khāijā magəm igba, waragta ɛkhanaat. ²⁴ Ar chi mɛg jēb gaai mɛ gaaimua bəurjā phithurg aumapha wənərrəm khəən chan meem edjä ɛgthar öbərbamgui ajim anəm. Magarrau ar chi mua nem jaau chirəm waum khöchgauta amach nemjä khīrjuba sīi warag mɛ gaaimuata dau aphəer anəm khəən chadau ɛgtharcha öbərbamgui ajim anəm. ²⁵ Pārau oowai, ¿khan ajaug sī ajim anəm, woun ābmua mɛg durr thum ichdēupai jūa wai sīsım, mamə mag sim meebaadee khīmie durr petam; irua ich durr thum ich dūi arrju aai sī? Pöd arbamgui ajim anəm. ²⁶ Āb khāijā mɛ gaaimua wa mɛ iek jaauju khāijā ðor dakhīr chigaa amən, mag məch chi Emkhooi Iewaajä thumaam khəən Pörkhanaa məch Aai dūi ɛgthar i chognaan thənəm khəənpra mɛg durr chachaan bēem edjä muajā ičhab ich khīrcha eerpanaa chigaa warag, “Mua, bəurjā pɛ khaugba chitəm” ajugui ajim ²⁷ Cha mɛ iekha chirəm iekhou āaur khəən cha mɛ iek ūr nəm khəən chan mɛchta thumaam khəən Pörkha bēuju edamjö aadəm oobam aigjä meebajugui ajim aajem Jesuu ich khapeenag.

Jesús sīi bəumjö aaderr

(Mt 17:1-8; Mr 9:2-8)

²⁸ Mag ich khapeen āaur khəənag amach daúa ich oopiju jaautarr khur seman ābjö nəm ee, durrsī gaai Ēwandamag jəwaan mamua ich dūi phē arrjim aajem Pedro, Santiago maimua Juan. ²⁹ Mag mam wētwi ich Ayag jēu simta, dēgölp sīi bəumjö aadējim anaabá, ich mor gaai khajūa jūa sīerrpa. Maagwai chi khajūa chará sīi phuumjö aadējim anəm, ich bəpgau. ³⁰ I magbaadəm ee wounaan numí i bigaau dənəutkhachəwia i dūi iyū nəm naajim aajem. Mag i dūi iyū narr khəən, jöoingar Moisés khararr ajim aajem Ēwandam i jaumie Elías khararr dūi. ³¹ Mag am iyū dənənidɛ aichəm dūi ičhab pagthəm daujö phɛr jēer athamua mag āsdaau narrta sīi warag arar am wə wai sīsijim anaabá. Am iyū narran, ich Ēwandamaucha warrgarwe ich i jaumienag jaautarrjö, Jerusalén phöbör ee ōrau i thōjuuta ig iyū naajim aajem. ³² Mamə maagwai Pedro ich khapeen numí

amach äba wënerrarr khëen dëi sïi daphökgau pöd dau ëebajujö thënumuata oo naajim anaabá, mag Jesús Moisés dëi Eliapa iyëe dënënidë nëm. Maag-wai ich Jesuun agtha sïi bëmjö thënem dëi i khajüa chará phuumjöta thënaajim anëm, ich bäpgau. ³³ Mag äba dënënidë naawia chi warm khëen i aigmua wë-taag ëkha nëm ee, Pedroou irig, —Maestro, üu chi agamjö nem ajaug maar mæig nëm, ¿jägwia maadëu räichdi thärjup ëu aubá? ajim anëm, äb pë athee, äb Moisés athee maimua äb Elías athee.

Mamë mag sim chan Pedroou ich iekha simjä khaug-ba simta mag iekha dënaajim anëm. ³⁴ Mamë mag i iekha dënëm ee, jëunthumie baug bëewia am jöodë athaicheewai jãphierr phöbaadëjim anaabá, ag ee ierr paaukhabaadëm oowia. ³⁵ Mag jëunthumie ee am ierr paaukhabaadëwai ag eemua woun iekjö, “Chamëta më Iewaa, mëchdëu jãsehne wai chitëmü, öor peerdë aumkhïir mëchdëu jër autarr. Irua jaau simta ipierraa abat” a iekhabarm ürjierram anëm.

³⁶ Maimua chi woun iekjö sïerr khïubaadëm dëi ïchab chi jëunthumiejä chukku aadëm ee oowai Jesús ich appai oo dënaajim anëm. Mamë amachdëu mag ootarrjä ag ed gaai chan bëmjä deum khëenag jaau-ba, sïi khïuu nëisijerram anaabá, nem dau chig ooba arrjö.

Jesuu chaai mor eem mepeer jëupütarr

(Mt 17:14-21; Mr 9:14-29)

³⁷ Ag noram äspaau mam durrsï gaai naawi deeu ich khapeen dëi jër paaukhabaadëm ee, am khïirphee öor pöoma wëdurajim aajem. ³⁸ Mag khapan pos wëdu-rum eemua woun äb i aig bëewia irig magchëjim anëm:

—Maestro, më chaaidam thöthörrsö khitëm pë aig aibëejim. ¿Pua më dau aug khaugwia i monaaupëiba-ju khai? Më chan tag chaaijä chukku äba mëgdam ap-paita wai chirëmgui ajim anëm. ³⁹ Mëg khëem ich bënëu barbaadeewain nem theegta baarjem. Di bábäjä khabaadëmua ääikham dëi sïi isaphunjä bau aadeejem. Mag di bábäjäkham pëamjä igba thënum awia bar dichdimaawain gaai machgau sïita kha aupi-hba aadeejemgui ajim anëm. ⁴⁰ Chi mepeer öbeer-pëimkhïir pë dëi ogdëba wënërraajem khëenag mua jaautarrjä amau pödbajierramgui aichëjim anaabá.

⁴¹ Magbaawai Jesuu thumaam khëenag eerpanaa, —Päran chadcha päach thäär khaibag gaaimuata pärau chan jäg chaai Éwandamau monaaupëijujä khïirjuba nëmgui ajim anëm. ¿Pärau jäg Éwandam jua theeg simjä khaugbamjö nëm sïi ich jägta mua äwat chitaju aai chiré pärau oowai? ¿Khan atchata pärau më päach dëi chitapim ig nëma ajim anëm, ajarcha ükhaag? Magnaa jürr chi ayagta, Më aig pëch chaai aipidú ajim anëm.

⁴² Mag chadcha chi ayau aidurum ee, chi chaai ich bënëu theega barbaadëmua warre jëkhut barwerbpëi-jim anëm. Magbaawai Jesuu chi mepeer mag chi chaai mor ee simëg meerraanaa öbeerpi jaubaawai warre

öberbaadëjim anaabá. Mag chaai monaaupëiwwia chi ayag, —Ar khëem pë chaai ajim anëm.

⁴³ Mag Jesuu chaai monaaubarm oowia thum aig narr khëen dauderraa nëisiwwia Éwandamagta, “Éwandam, pëchta chadcha mepeen khäyaujä chi jua thier-riu. Mepeenau chan pöd pë dëi barbam” ajierram aajem.

Pëaba Jesuu chikhamnau ich thöju jaautarr

(Mt 17:22-23; Mr 9:30-32)

Tagam khëen mag dauderraa thënem ee, Jesuu ich khapeenag magjim aajem:

⁴⁴ —Ajapha më iekhaagpam ürwia khïir eyaa wai nëisit. Mëigmua pömcha khaba nëm ee, mëg mëch chi Emkhooi Iewaa mëg chirëmnen chi thierrnaanag pëer deejugui ajim anëm.

⁴⁵ Mamë chi khapeenau Jesuu amachig mag iekhabarmjä warre khaphë aju nem khaba arr aawai pöd khaugbajierram anaabá. Mag amachdëu pöd khaugba abaawai irig jëeujöo naawi warag inagau jëeuba, ich magpai nëisijim aajem.

Chijäata ürwëcha aju aai sï a jaautarr

(Mt 18:1-5; Mr 9:33-37)

⁴⁶ Maimua wëtwia amach appai aphöbaadeewai, “Keena, magan mëg nëm aig, ¿chijäata ürwëcha sim khai?” a iyëe aphöbaadëjim aajem.

⁴⁷ Mamë Jesuu am khïirjug khaphënaa am thäärjä khaphë sïerr aawai, mag iyëe nëm ürbaa chaaidam jiiir auwia ich bigaau dënëupi khërnaa amag magjim aajem:

⁴⁸ —Mëg chaai agtha ich jua paba aawai serbiiba khitëmjö öor thënem thum mua khösi chitëm. Pärau më dënjö mëg khithëem äb khäijä jäsenkhawia päach di aig aumnen, magan pärau mëchchata mag khïir jäsenkhabarmjö abarmgui ajim anëm. Mag pärau üdëraa päach aig më baarpi nëm aiguin magan pärau më Aaijä khösi nëm anëm, ichdëuta më pütarr aawai. Mua pärag jaaukhimgui ajim anëm: Ar amachdëupai khïirjuawai thumaam khëen khäyaujä chaai bürëum-damjö serbiiba nëm a khïirju nëm khënta warm khëen khäyaujä ürwëcha nëmgui ajim anëm chadcha, Éwandam dau na.

Maach ichaur khaba simen maach igar sïewai a jaautarr

(Mr 9:38-40)

⁴⁹ Magbaawai Juanau Jesuug, —Maestro, marau woun äb oojimgui ajim anëm. Mag wounau iekhamamua pë thër thërnaa öor mor eem meperag öbeerpi jaubaawai chadcha öbeerpëi maajeejim. Mamë maarjö pë dëi nërraba aajemuata mag sïewai marau irig tag öor mor eem mepeen jërkhëipiba jaaujimgui ajim anëm.

⁵⁰ Magbaa Jesuu magjim anëm irig:

—¿Khanthee pärau idëu öor jua përpiba irig magjier-rá? Maadëu nem wau nëm oowia maach ichaur aba

warag maach juapierr oo sim khai, magan maan dñi maach igar sñewaiugui ajim anəm.

Jesuu ich khapeen numiim khəunag meerrau sñutarr

⁵¹ Ya Jesús deeu əgthar ich Aai aar maiməə aadeewai warag thāar phīuwia ögkhaba Jerusalenag petajim aajem. ⁵² Mamə ich na di jərwia nem khīir khaugamkhīir, ich khapeen eem ðor jər auwia pūijim aajem. Magbaa makhəunau ərēuwia Samaria durr phöbördam pöm khaba khitəm ee i na di jərimajieram aajem. ⁵³ Mamə chi Samariapienau Jesús sñi Jerusalenagta mam a ũrbaawai i athee chan di chukhum ajieram anaabá. ⁵⁴ Magbaawai deeu bēewia mag irig deebaju abarm jaauchējieram aajem. Mag ũrbaawaita jŭrr Santia-gooou Juan dñimua, —Señor, çpua oowai mag pərəg di deebam anəm jŭrr marau Ēwandamag jēeujū aai nū ajim anəm, Elías khararrau jēebaawai atarrjō am phöbör pábaadēmua uurdə khēchpəimkhīir? Marag jaaubá ajim anəm Jesuug.

⁵⁵ Magbaawai Jesuu amag phəərba oonaa magjim anəm:

—¿Khaíu pārag jaauwai magta aju aai nəm aji, ðrau dich kha isēe aawai? [Chi mag iekhaajem khəunan bəurjā Ēwandam iek ũrba aajem khəunta mag iekhaajemgui ajim anəm. ⁵⁶ Məch chi Emkhooi Iewaan męg jēb gaai ðor peerdə awaanta bēejim. Mə mag męch garmua warag ðor amach pekau ee durrum peerdə aubanaa sñi öpūyaanjā bēebajimgui ajim anəm.]

Mag warre am kach dñu iekhapūiwia deeu phöbördamag ərēubaadējim aajem.

Jesús dñi wənərram ig narr khəun

(Mt 8:19-22)

⁵⁷ Mag ərēubaadēwia agtha barba wənərrəm ee, ābmua Jesuug, —Señor, mən pə mampierr pə dñi ich jāg chitajugui ajim anəm.

⁵⁸ Magbaawai jŭrr ich Jesuu irig, —Pəchdēu mag mə dñi chitam khōsi chirəm khai, marrau magan ajim anəm. Mamə pərəg jaaukhimgui ajim anəm: mə khāyau pabə eem nemchaain amach khāaijem jēbdi paraam; nem ichpanjā kheeupaawai amach khāaijem khāidu wai sñisidəm. Mamə męch chi Emkhooi Iewaa chan męg chitəm aig khēubaadeewai khāyaaag ajapha werba chiraju didamjā chukhu chitəmgui ajim anəm. Pəjā męjō magta chitam khōsi chirəm khai, marrau magan ajim anəm.

⁵⁹ Maimua ābakhaig jŭrr ich garmuata —Marrau mə dñi abaawai, jŭrr magua, —Señor, magan idēu nacha mə męch aai aar mawia i dñi chirəə apibá. Męg atag męch juadamaucha jōoi aukhər pəabajeen chadau mua pə ogdəba chitajugui ajim anəm.

⁶⁰ Magbaawai Jesuu irig, —Magju khāai warre mə dñita marrau ajim anəm. Idēu ar amach Ēwandam iek əkhamaaugau chi thōmjō nəm khəunag amach binaan bēppibá. Mamə pə mag khāyau warag ðrag jaaubamí ajim anəm: “Ya Ēwandam thumaam khəun Pörkhacheeg bēeiməə sim. Pəar peerdəm khōsi nəm

khai, ichta ədəraa pāach Pörkhapibat” a jaaupet ajim anəm.

⁶¹ Magbaawai deeu aig sñerrau ĩchab irig magjim anəm:

—Señor, męjā pə dñi ogdəba chitaju ĩchab. Mamə idēu nacha męch di aar mapibá ajim anəm, męch di aig durrum khəunag “ayoo keena” apūyaan.

⁶² Magbaa Jesuu magjim anəm:

—Chi mə dñi nərrəm woun chan ag na ichdēu parhooba nem waaujerrjā agtha khīirju nərraju aai khaba sim. Irua magju khīirju chirəm chan, pöd Ēwandam athee nem ajapha waubamgui ajim anəm.

Jesuu emkhooi setenta jər auwia nunumdō pūitarr

10 Mag jŭrram khəunau Jesús dñi ogdəba wənərraju a thənarr khur maach Pör Jesuu ichdēucha ðor setenta jər auwia khīir sñisied nunumdō pūyaagpajim aajem, ich na ich nərrajupier. ² Mag am pūyaagpamua magjim anəm:

—Chadcha Ēwandam i jaau nəmən arrodō pöm phur wējōmjōta phidag pōoma sim; mag simta chi jaau wənərraju khəun chan khapan khaba durrumgui ajim anəm. Magua mua pāragan, Ēwandamag jēebat a chirəmgui ajim anəm, warag ich i jaauju khəun khapan jōphēecha ich i jawaan pəimkhīir.

³ Maimua magjim anəm amag:

—Ērēubaadət. Mamə pāadē ũrbat: Mua męg pəar pūi chirəmən, ðor khaibagkham eeta wənərraju aawai pəran oveja chaaindam khum nem thənəm ee pəakhəuibarəimjōta abarmgui ajim anəm. ⁴ Pāach jua kharr ərēubaadət: phatkhon chukhu, putdijā chukhu, maimua zapatdamjā pāach bə gayam appai athaadət. Khədau ee ðor oowaijā iyəə dənənuidə nəə aba dichpetat ajim anəm. ⁵ Parhooba pāach wētumpierr ðor deg duubwai saludaawia, “Maran maach peerdəajem iek jawaanta bēejim; pāach męg di ābam degam khəunau thumaa əkhakhiin əu akham” abat ajim anəm. ⁶ Pərau mag jaau wənərrəm ābmua khāijā əkham khōsi əkhamən, əu peerdəwia Ēwandamau i auju. Mamə irua magbamən, magan Ēwandamau mag woun eeg ooba, i dñi əu aju atarr warag pāach dñipaita əu aju. ⁷ Mag pāach əu jēerpibarm degpai thachjā khōbat, dipierr thach khō wənərraba. Mua pārag mag chirəmən, mag pāach phidkha wənərrəm gaaimua ðrau sñi pəar jāogju aawaita mag chirəmgui ajim anəm. ⁸ Phöbör ee pāach dub wənərrəmpier pāach jēer nəm aigum khəunau nem deewai magəmjā aba khōbat. ⁹ Maimua ĩchab magəm phöbörpierr pāachdēu aaunaan oomam monaau-petat. Mag monaaupūiwia amag, “Pərau ĩs męg oobarmən Ēwandamauta pārag ich jua theeg oopi sim” a jaaubat ajim anəm ĩchab. ¹⁰ Mamə phöbörpierr pāachdēu jaau wənərrəm ũrmapha ni amach degjā pāach öbērpiba abaawai, kaaijā ee öbērnaa, pāach bə gayam jēb ərphē ərphēnaa, amach khīircha magbat: ¹¹ “Pərau Ēwandam iek iseg nəm khai, ni pəar phöbör eem jēbdampaijā marau maach bə gaai arrbam. Mamə ya pərau khaphə nəisim, Ēwandamau

päach eejä ich jua theeg oopiju atarr oopiba abarm, päachdëu i iseg nëm gaaimua." Magwia ërëubaadët ajim anëm. ¹² Mamë mua pärag mag chirëm: Mag päachdëu jaau wënerrëm gaaimua päar isegbarm phöbör eem khënnan, Êwandamau mæg durr i agkham ed gaai Sodomapien khâyaujã ërëucha Êwandam jua machag äwatjugui ajim anëm, ich Jesuupai.

Jesuu ich nërraajerr phöbör igwia iekhatarr (Mt 11:20-24)

¹³ Mag ich iek iseg nëm khënnan igwia, 'jË, apdurr Corazinprien! ajim anëm. jË, apdurr Betsaidapienjã agjõ, Êwandamau am i agkham ed! Am ee nem ooba aajem nem wau nëmua Êwandamau ich juapã oopitarr Tiro phöbör eeta wa Sidón phöbör ee khãijã wautarr amuan, nawe amau amach khïirjug khaigbam isegwia sërkhakham. Magtarr amuan, amau theerju theerwia ër jupnaa, putiu pör börrnaa, khoopa nëm khënnan sërkhajemjõ sërkhakham. Magnaa amau amach mor ewag äsie khïirjuwia Êwandamag jëukhamgui ajim anëm, amach khaibag chugpaamkhïir. ¹⁴ Magua Êwandamau mæg durr i agkham ed Corazinpienta Betsaidapien dëi irua masiicha waupüijugui ajim anëm am gaai, Tiropien dëi Sidonpien khâyaujã, amachdëu ürtarra ëkhaba arr gaaimua.

¹⁵ Maagwai Capernaumpien igwiajã, 'zKhan abarju? ajim anëm. jË! Amaun amach thö nëm, amachta chi wäjäaun awia. Amaun ëgthar paaukhabaimaawaijã amachta chi pörnaan khaimajupii nëm. Mamë jãkhënnan chan Êwandamau ich aar öbeerpiba, warag khïmie durrta barkhëripüijugui ajim anëm.

¹⁶ Maimua mag ichdëu püiju khënnag magjim anëm: 'Päar iek ürm khösi ür nëm khënnau magan më iekta ür nëm ïchab. Maagwai ar päar isegbarm khënnau magan mepata iseg nëm. Mag amau më iseg nëm khai, magan amau më Aaijã ïchab dëi iseg nëm, ichdëuta më pütarr aawai.

Mag am wawikha wai sïewian chadau khïir sïsied nunumdö wëtpi jaaubaa ërëubaadëjim aajem.

Jesuu setenta pütarr khënnan deeu bardëtkhachëtarr

¹⁷ Mag ërëuwia, wënerrëm athurwia, deeu bardëtkhacheeu onee magchëjierram maach Pör Jesuug:

—Señor, chadcha marau pë igwia puata maar püijim anaa mepeenagjã öbeerpi jaauwain sïita magëmjä äba, mepeenan öbërmaajeejimgui ajim anëm.

¹⁸ Magbaawai Jesuu amag magjim aajem:

—Pärau mag öbeerpi jaauwai dösät jua theeg chukhu sïi jëkhët phëphërg petaphëm mua khaphë chirajim. Jãguata irua më ökhö sïerrëmgui ajim anëm, ichdëu më jua jumbaju khap. ¹⁹ Mua päar jua theeg apijim, päach garmuata mepeen dajëk amkhïir. Maagwai mëchdëu pärag nem waupi jaau chirëm wau wënerrëmmta dösätau päar nemkhörig ëmnaa döjürijã ëmwiajã päar bëerjã chig abaju, më jua theegta päar gaai sïewai. ²⁰ Mamë mag mepeenjä

päach garmuata jëmpiba nëm awiapai chan oob onee amiet. Magarrau päach thërta ya ëgtharm ësap gaai phã sïsim gaaimuan chadau päar onee aju aai nëmgui ajim anëm, ya päach Êwandam aarcha öberju aawai.

Jesús onee atarr

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Mag ich Jesuu pütarr khënnan deeu bëewia ichig onee nem ïgkhabaichëm ürbaawai ïchab ich Jesujã Êwandam Akharau onee apijim aajem. Mag ich onee aadeewai Êwandamag jëeumamua magjim anëm:

—Tata, mua përg ëu ajim a chirëm, pëchta chadcha ëgtharm magwe nem thum mæg wëjöm Pör aawai. Më onee chirëmgui ajim anëm, öor amach khïirjug khaug thöwia nem thum khaphëm khaphëm aajem khënnaujã amach peerdëju iek khaugba arta jürr pua khïirjugdam meraa chaainjõ khithëem khënnagta ëu khaugpibaawai. Chadcha puata nem ajapha waaujem Tata ajim anëm, pëchdëu juau am dëi magju atarr aawai.

²² Maimua jürr chi aig narr khënnagta magjim anëm: 'Nem thum mæg thënnëm më Ayau mërügta deejim. Mamë äbmuajã khaugba sim, khai agá mag Êwandam Iewaa. Äba ich më Ayaupaita khaphë simgui ajim anëm, chadcha më i chaairau. Mæg nëm aig äbmuajã khaugba sim, khai agá më Aai. Äba mëch chi Chaairaupaita mëch Aai khaphë chitëm. Bigaam khënnau khaphë aju awiajã mëchdëu jaaubarm khënnau paita ïchab i khaphë aju aai nëmgui ajim anëm.

²³ Maimua amach ap pawia ich khapeenag eerpa eerpanaa amag, 'Onee abat ajim anëm, päach jügdëucha më iek ür nëm khënnan. ²⁴ Cha mua nem wau chitëm pärau päach daujãau oo nëmjõ, warrgarwe Êwandam i jaaumienau reinaan dëimua amach dauacha oom iigjeejim, mamë pöd oobajieram. Amach jügdëucha pärau ür nëmjõ ürm iigjeejim, mamë pöd ürbajieram. Mamë pärau magba päach dauacha oonaa päach kachiucha ür nëm. Magua mua pärag "Onee abat" a chirëmgui ajim anëm.

Samariapierrdam nem ïgkhaa

²⁵ Maimua biek äb Jesuu öor khapan thënnëm mæg jaau sim aig, chi Moiseeu phã pëatarr iek jawaag athee chi machnaan eem äb phiidëbaadëwia sïi i imeraa pë awaagpai irig magchëjim anëm:

—Maestro, mërüg jaaubá ajim anëm. zMua jãgata aju aai chiré ëgtharcha öbëraag?

²⁶ Magbaawai jürr Jesuu irig, —zKhan a phã sï Êwandamau ich iek jöoingarwe Moiseeg phäpitarr gaai? zPua ag gaai thërba aajë? ajim anëm.

²⁷ Magbaawai mag chi charrkha chirëmua magjim anëm:

—Moiseeu Êwandam iek phätarr gaai, "Maach Pör Êwandam sïi par iupai khaba, pëch thërauchata khösi abá" a sim; maimua ïchab, "Pëch khapeenjä agjõ agdaujöö kha khösinaa daupii abá, pëchjõ wir aig" a phã simgui ajim anëm.

²⁸ Magbaa Jesuu irig, —Ēera, chadcha pua ich ag eyaa jaaubapüimkë ajim anəm. Cha pəchdëu khaphə jaau chirəmjö abamí pəch khapeen dëijä. Pua chadcha thumaam khəən dëi magmən, pə ügthar öbërgugui ajim anəm irig.

²⁹ Magbaawai chi charrkha chirəmua sëukha ichdëu khaugba chirəm awia deeu, —¿Chijä khəən agáma ajim anəm mə khapeen mag mua daupii aju khəən?

³⁰ Magbaawai Jesuu irig, —Mə iek ūrbá, mua pəpəg jaaukhimgui ajim anəm: Woun äb Jerusalemua Jericoog khədau ma sim ee maa ajim aajem. Mag i ma khitəmta nem jīgmiën khapan öbërdətkhachəwia, i nemdam thum khechthəgnaa, i mor gayam kha-jūadampa ēer auwia, warag phār wai nəmua chi meemjö aadeewai sīi bəpəajerram aajem. ³¹ Mag chi meemjö jēer khērəm ee, ich ag khədau eepai phad maa ajim aajem. Mamə ichdëu mag oo athaimaawai sīi warag agəg oobamjö dichjim aajem. ³² Maimua ag khur nəpəpai awia, deeu ich ag khəd eepai majim aajem, Levinaan a thūrjem khəən eem äb phadnaan dëi phidkha nəmua am juag oojem. Mamə maguajä i dakha bëena, sīi eerpapet awia, warag oobamjö ich mag petajim aajem. ³³ Maimua mag warm khəən ērëu dichtarr ēudee agjö maa ajim aajem Samariapierrdam, ich ag khəd eepai. (Samariapien judionaan dëin ag-daujō jūr chikham kha khöchkhəba aajeejim. Mamə maagjerrta magəmjä igba,) maguan chadau ichdëu mag oobaimaawai, “Ē, ¿jāan chijäg woundamta jäg dau aphaə jēer khērəm?” awia, warag aar mawia, ich athee nemkhau pabü olivo anəm dën vinodampa wai nərarrrau bēnhəkha i mor mag pepethor sīsidəm ee phuurkhanaa, put ee pərëuna, ich cabaai gaai athadëjim anəm, ich dëi äba. Mag arrwia, öor jēer-jem deg ag dëi sīeimajim aajem. ³⁵ Maimua ag noram äspaa ya ich ma nərəmua denariodam numí chi dikhəg werpəawia magjim anəm: “Məg woundam ajapha oo wai chirsí. Pua i monaau aum khöchgau cha murua phatkhon werpəabajəm ūr khāijä werbamən, oob khīirjum” ajim anəm. “Məch bëewai, chi waurbarm thum mua deeu pəpəg phagchëjugui” ajim anəm. Mag jaau pəawia petajim aajem.

³⁶ Mag ĩgkha aaipawia, ich Jesuupai mag Ēwandam i jawaag chi charrkha chirəməg jëeujim aajem:

—Pua khīirjuawai ¿chijāata mag woundam ich appai ma khitəm ee khapanaam khəənau pərnaa mas deetarr ag khapeer aju ayaa sī: chi phad, chi Levinaan eem, wa chi Samariapierrdam?

³⁷ Magbaawai ichdëu, —Chi mag jēer khērəm oobaimaawai i dau aug khaugtarrma ajim anəm.

Magbaawai Jesuu irig, —Magan mawia i dënjō pəch oomapham khəən awia khāijä daupii abá ajim anaabá.

Jesuu Marta María dëi oon matarr

³⁸ Maigmua igbaadeeu ich khapeen dëi äba mamua deeu phöbördam pöm khaba khitəm ee barwia nēi äb Marta anəm di aig jēerimajim aajem. ³⁹ Mag Marta anəm eum María a thūr sim sīejim aajem, i dëi khod äbam. Mag María bëewi sīi Jesús dakha i iekha simpai

ūr oo sīsijim anaabá. ⁴⁰ Magəmich Marta khēr igaau jua dërrjä khaba thənaajim anəm, öor thum jāogaag ich appaimua phiejāb waauwai. Mag ich jua dërr khaba aawai Jesús aig bëewia magchëjim anəm:

—Señor, ¿pua oowai ūu sī, məg mə jua dërr khaba thənəm ee sīi Mariaau jäg pə iekha simpai ūr oo sīju? Jäg pua irig jaaubá ajim anəm, mə juag oon mamkhīir.

⁴¹ Magbaawai Jesuu irig, —Marta, chadcha pə jua dërr khaba thənəm mua khaphə chirəmgui ajim anəm. Ajapha öor jāog aum khöchgau pə khīirjugan nem thumaa wauju appaita khīirju buburrkham.

⁴² Mamə sīi dich bi atheepai nem thum wauju khīirjuba awiajä ūu sim. Mariaau pə khāyau ajapcha abarm. Jäg sim aig irua Ēwandam iek ūr khöchgauta pə juagjä ooba abarm. Maagwai mua pöd irig ūrpiba jaaaju aai khaba chirəmgui ajim anəm.

Jesuu jägata maadëu Ēwandamag jëeuju aai nə a jaau-tarr

(Mt 6:9-15; 7:7-11)

11 Biek äb Jesús ich Ayag jëe sīejim aajem. Mag jëe aaipabaadeewai ich khapeen eem äbmua irig, —Señor, jäg Juanau ich dëi wənərrəm khəənag Ēwandamag jëe nəm jaautarrjö, magan maragjä agjö jaaubá ajim anəm, maraujä ĩchab irig jëe khaphə aag.

² Magbaawai ichdëu amag magjim aajem:

—Päch Ēwandamag jëeuwai magbat:

“Ēwandam, pəta maar Aai ügthar chiraaajeməu. Pəch appaita chadcha pekau chukhu chitəm.

Pərgta marau maach dëi pəchdëu ampierr apinaa pəchta thumaam khəən Pörkhəpim khösi nəm.

[Ügtharjä jäg pəchdëu nem waupi jaau nəm appai waujemjö, məg jēb gaaijä thum pəchdëu jaau simjö-ta apim khösi nəm.]

³ Ed eepierr pua marag khöjudam deebəru.

Ēwandam, maar pekau thum chugpaabapüi,

⁴ maimua ar marau maach dëi khaigba abarm khəən dëi tag magəm iek igba ich mag khīir okhoopāijemjö maar dënjä khīir okhoopapüi.

Oob pua nđəraa chan maar pekau ee burppi chiram.

[Mag khāyau warag maar thəa wai chirsí, phithurg chukhu dösətau maar ichig paa aum ugua]” a jëubat a jaaujim anəm amag.

⁵ Mag jaau dichwia jāga Ēwandamag jëeuju aai nəm a khap amkhīir ĩchab amag magjim anəm: “Khanim nemjö pə pəch khəpəkhəən ajapham wai chirəm. Maimua ya edacha pam ee i aar mawia pua irig,

⁶ “Kakë, mə aig mə khəpəkhəəndam barbaichəməg nemdam deejüjä chukhu chiraaawai pə aig thachdam jëe awaan bëejim” aimaawai, ⁷ irua ierrmua jūr pəpəg,

“Idëu mə khajapha khāaipibá. Ya mə put ee chirəm; mə chaainjä ya khāidətkha thənaawai pöd mə pə aar puertdi wəwaanjä mabam; pə nem ig sim pöd mua deepüibam” akhiin, ¿jāgaju khai? ⁸ Mua oowai

chan warmua mag iekhəwajä chadcha irua ichdëu nem jëe sim ig sim khai, ichiita irua warag pəaba jëjëeju aju. Mag jëjëeukham, ¿jāga mag phiidəwia irua

au deeba abarju? Ichiita i phiidujugui ajim anəm. Mamə mag ich khapkhənnau nem ig sim awia khabam. I phiidujuun, sī idəu ich khāaipiba aawaita irua nem ig sim au deen phiiduju. ⁹ Ich jāgta aajemgui ajim anəm agjō Ēwandamag jēuwaijā. Magua mua pāragjā pəaba jēubat a chirəm. Magta pəaba jēu nəmən, pāachdēu nem igbarm irua deēju. Pārau i jər-mən, i baauju. I sim aar dubaag pāach weeu aupi jēeumən, irua pāar weeu auju. ¹⁰ Pārau khaphə nəmngui ajim anəm, ar ōor nem jēu paraam khənnagan nem deeb khaba deejem. Ar amachdēu nem inag ig nəm pəaba jər nəm khənnau baaujem. Maagwai tchab chi puertdi sirbaichəm khəjā weeu auwia dubpiejem.

¹¹ 'ZKhafuta məg sim aig ich chaairau thach jēeubaa mokdautā phēdeēju khai? ZWa āwarr khāijā chaairau jēeubaawai āwarr deēju khāyau nemkhōrta thōo deēju khai? ¹² Wa magba, znemhāudam khāijā jēeubaawai nemhāu awia dōjūrta au deēju khai? Ni ābmuaājā magbamgui ajim anəm. ¹³ Pāar ō ākhāraa khithēem khənnaujā pāach chaainau nem jēuwai znem ajaphamjā tḡkhaba deeba aajē? Ich jāgta aajemgui ajim anəm maach Aai ūgthar chiraaajemuaājā agjō. Chadcha thārau ichig jēu siməgan irua ich Akhaarjā deeb khaba deejugui ajim anəm.

Ōor iek meperauta Jesuug juapá dee sīejim aajem
(Mt 12:22-30; Mr 3:20-27)

¹⁴ Biek āb Jesuu woun mor ee bən khaigbam wai sim monaa sīejim aajem. Mag bēnēu chi woun pōdjā iekhapiba sī ichəp wai sīejeejim anaabá. Mamə Jesuu chi bən ōbeerbapəim burre chi woun deeu iek eerdə sīsiewai iyəə aadējim anəm. Mag oowi thumaam khənnan dauderraa naajim aajem. ¹⁵ Mamə āaur khənn dūi aig oo narr khənnau, —Jāg Jesuun dōsātnaan pōr Beelzebú dēi bən dōtarr aawai ag juapaauta jāg ōor mor eem mepeenjā dau daau jərkhəni nər-raajemgui anaajim aajem.

¹⁶ Magbaa jūr āaur khənnau amach ōdegpai, "Daau chadcha irua Ēwandam juapá wai chirəm khai, deeu nemjā ompaa athaju" awia irig, —Magan chadcha pəchta Ēwandamau pəiju aajerr chaar khai, edjā ee maadēu nem ooba aajem ompaa athá pəch iekhau ajierram anəm irig.

¹⁷ Mamə magbaa ichdēu amau khīirju nəm ajapha khaphə sīerr aawai amag magjim anəm:

—Pārau oowai, gobiernoo ich igar nəm khənn jər- rcha thōonaa amach wir aigpai wərbəpikhiin, zmag gobierno warre khət mabaju khai? ajim anəm. Jōoi āb simua khāijā ich chaain dēipai meeukhawia amach wir aigpai wərbəkhiin, warag aaidəjugui ajim anəm. ¹⁸ Ich magta aju agjō dōsātjā. Ich khapeen dēipai wir aig wərbə nəmua amach ōpərpi amən, pōd ich mag jua theeg khaba sīerraju, amachdēupai amach khēch- maawai. Pāar iek mag mua dōsātnaan pōr Beelzebú juapaauta mepeenjā ōor mor eem jərkhəni chirəm anəm, ¹⁹ chadcha Beelzebú ag juapaauta mua bən khaigbamjā jərkhəni chitəm khai, magan ar pāach

eepaim khənnaujā agjō i juapaauta mepeen jər wərb nəm. Mag nəmta zjāgwia pārau makhənnag chan bēurjā magəm aba nə? ajim anəm. ZChadcha ich Ēwandamauta amag magamkhīir ich juapá dee sim pāachdēu khaphə naawai khabá? Pāar iek mag chi dōsātaupaita wir aig ich khaibag waaujem anəpí, mag- an jāg chi mə dēnjō dau daau mepeen jər wərb nəm khənnagchata jēu oobat daau amau chadcha dōsāt juapaauta jāg jər wərb nəm abarju pārag. Pāach chi mərəg mag iekha nəm khənta ag eyaajā khaba iekha naabahab. ²⁰ Muan chadcha Ēwandam jua theegauta mepeenjā jāg jər wərb chitəm. Mag mepeenjā mua jər wərb chirəm gaaimua pārau khaphə aju aai nəm, ya ich Ēwandam chi jua thierrra pāar ee sīeichəm. Mamə magəmjā pārau khaugba nəmngui ajim anaabá.

²¹ 'Dōsātan woun āb chi jua thierrra jiernnem dēi ajap khīir khaugwia ich di thəa simjōta sīerrəmngui ajim anəm, nem jua theeg. Mag sīewaita, i khāyau jua eeg- paimua chan i sim aig i nem bēurjā chig abam, ich jua ee thənaawai. ²² Mamə āb i khāyau thethecharamua bēewi, i dēi wərbəwia i pōdbapāaiwain chadau, irua ich jiernnem thō chirarr thum khechthəg auwia i juagam nemjā jūr ich dēnkha auju, ag dēi ichdēu ampierr aag. Magua mətta dōsāt khāai jua theeg chi- raawai muata ōor eem mepeenjā jər wərbju aai chirəm. ²³ Magua mua mag chirəmngui ajim anəm: Ar chi mə igar khaba sim woun ichta dōsāt igar sim; maimua Ēwandam iek ūkhapi awaag mə ipierr ōor ābaməg jər phēba simuan waragta jər wərb simjō simgui ajim anəm.

Bən ākhāar deeu ōor mor ee sīeicheewai jāga aajē
(Mt 12:43-45)

²⁴ 'Bən khaigbam ōor mor eemua jər-pāaiwain warp ōor chukag ee phərəu nər-raajem. Mamə pōd ich sīeimaju baauba abaawai khīirju sī awia, "Deeu məch chiraaajerr deg chiraimaag majugui" awia, deeu ich ag woun jərmaajem. ²⁵ Mag mawia ooimaawai, chadcha di chaarta ajap thūapwia ābaməg nem phēwia ākha thənmjō, dijā parii ooimaajem. ²⁶ Mag dijā parii oobaimaawai, deeu mawia, ich daumaai ich khapeen ich khāyau khaigbacharam khənn siete jər auwia, deeu mag woun mor ee naicheejem. Magbarm aig- mua chi wounjā warr ich sīerr khāyau warag athuucha khaigba sīsiejem.

Ūrəucha onee nəm khənn

²⁷ Jesús mag iekha sim ee, ətā ābmua khapanag eemua irig, —Pə thaabawia ich jūd gaai pə dōpi bāau- tarr ətita Ēwandamau ūcha ajim chadcha. Dich chaaita jāg khitakhiin maach onee khitajugui ajim anəm irig.

²⁸ Magbaawai jūr ichdēu, —Jāan chadaugui ajim anəm, mamə mag khāyau ar Ēwandam iek jaau nəm ūrwia i ipierraa nəm khənta ūrəucha onee aju aai nəmngui ajim anəm.

Nem ooba aajem waupi narr gaaimua Jesuu ðor khïir iekhatarr

(Mt 12:38-42; Mr 8:12)

²⁹ Warag ðor pòm ich aig phëeudædkham ee, Jesuu amag iekhamamua magjim aajem:

—Ïsim khænn chan warag chi ajaugjã chukhuta thænnem. Oo næmjömta warágata amachdëu nem ooba aajempata khïirpierr ompaa aupi jaau næm. Mamæ mua pãar ipierraa nem waubamgui ajim anæm. Mag khãyau Êwandamau Jonás dëi arrjõ abarm gaaimuata mæch jua theeg oopiju. ³⁰ Warrgar jõoi Jonás aajerr nemmeurrkhan buch ee khãai thãrjup sïethurtarr gaaimua Nínivepienau Êwandamau i pütarr khaug au-tarrjõ ïchab, mæch chi Emkhooi Iewaaújã agjõ mæch iiu phiidæbarm gaaimuata pãrag khap apiju, chadcha ich Êwandamauta mæ pëibarm. Mamæ magumjã pãrau ðkhabajugui ajim anæm ichdëupai. ³¹ Magua, ar ïs mæg jaar ðor mee næm khænn Êwandamau mæg atag am phiriutkha auwia chachbarm jaar, Sabá anæm durrmua rey Salomón oon bëetarr hæiraujã ich ipaarmua ïchab pãar khaibagta Êwandamag ïgkha thænnæuju. ¿Jãgwi? Í pãar khãaijã warpmuata Êwandamau rey Salomonag khïirjug deetarr iekha sim ùraan bëetarr aawaima. Mag khãai pãar wir aig næm khænnau mæ Salomón khãaijã ùræucha chiræm iekta ùrmapha næm. ³² Mag Êwandamau ðor i agkhabarm ed Nínivepienaujã ïchab amach ipaarmua pãar khaibagta warag Êwandamag ïgkha thænnæuju. ¿Jãgwi? Jonaau Êwandam iek amach aar jaaubaimaawai amau magumjã aba ðkhatarr aawaima. Mamæ ïs mæ Jonás khãyaujã ùræucha chiræmuata Êwandam iek jaau chitæmjã pãrau ðkhamapha næmguí ajim anæm, amach khïircha.

Maach mor gayam õtdau

(Mt 5:15; 6:22-23)

³³ Maimua mag jajawagmamua ich Jesuupai, 'Mua mag õtdau paanaa sïi ag ùr bathëeu khõo sïu næm ooba chitæmguí ajim anæm. Õtdaun paanaa ðor dau garta ausïiujem, thumaam khænn dau araraa amkhïir.

³⁴ Maach daun õtdaujõta simguí ajim anæm, maach mor gaai. Maach daujãata ajapha sim aiguin nem thum dawaata oojem. Ich agjõta simguí ajim anæm maach thãarjã. Êwandam iek ðkhanaa maach thãarta ajapha sim aiguin nem thum Êwandamau khõsimjõta waaujem. Mag næm aiguin ararag ee næmjõta næm. Mamæ magba agtha pãach pekau eeta næmæn magan pãran sïi khïchag ee jærkha jærkha næmjõta næmguí ajim anæm. ³⁵ Magua khïirjug paraa aajeet. Khïchag ee næmjõ næmta pãach thãar ajapha næm awi oob Êwandamag pãach isegpimiet ajim anæm. ³⁶ Mamæ pekau gaaimua khïchag ee khaba næmjõ næm khai, magan chadcha pãar ararag chaar eeta næm, Êwandam dëi. Mag amæn magan õtdaúa pãar khïirphee wæw wai næm bæug næmjõta næmguí ajim anæm, i dëi.

Jesuu fariseonaanag iekhanaa chi machnaanagjã iekhatarr

(Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 20:45-47)

³⁷ Mag ich Jesús iekha õbaadëm ee, æb Moiseeg Êwandamau ich iek phãpitarr ajapcha ærkhaajem khænn eemua i thach khoon èurrjim aajem, ich di aar. Magbaawai Jesuu i dëi mawia, barwia, æba phærr khõphõbaadëjim aajem. ³⁸ Mamæ mag chi Jesús èurrtrarr wounau oowai Jesús jua æbata thach khõbaadëjim anaabá. Magbaa ich õdegpai, "Waa, idëu maach jõoinau jaaujem khaugbamjõ jua sügbata thach khõ chitabaa" ajim anæm.

³⁹ Mamæ maach Põr Jesuu mag wounau ich õdeg mag simjã khaphæ sïerr aawai irig, —Mæ iek ùrbá ajim anæm irig. Pãar fariseonaan pãach pem aawai sïi juagam nem chi ùræm memerkhõgpaita ajapha ðkhakha aju khïirju sïerrjæemgui ajim anæm, mag memerkhõm ee khãijã dõbaawai Êwandam dau na pekau waumaaugau awi. Mamæ pãachdëu chikham nemdamjã jïgkha pãach dënkhã auna chikham khaibag wau næm gaaimua pekau pòm næm chan isegba ni Êwandamag chugpaapi jëeujujã khïirjuba sïerrjæemgui ajim anæm. ⁴⁰ Pãar chi khaphæm khaphæm aajem khænta, ¿jãga jãg khïirjug chukhumjõta næma? ajim anæm. ¿Pãrau khïirjuawai Êwandamau ùræm nempai oonaa pöd pãar thãar ooba aajë, mor ee ierr sïewai? ¿Nem thum ichdëupai wau-tarr khabá? ⁴¹ Nem ajapha jã ðkhakha aju khãyau, pãach khaibagta Êwandamag chugpaapi jëeubat ajim anæm. Mag pãar morjã thum ajapha nem jã ðkha thænnæisimjõ sïesiewain chadau aphiæm khænnagjã nem deem khõsi deej. ⁴² Mamæ jë, apdur ajim anæm pãar, fariseonaan, Êwandamau Moiseeg ich iek phãpitarr iek ajapcha ærkhaajem aajem khænn! Pãrau chadcha deepi jaautarrjõ thum pãach di ùjãram nemjïrdam bæ daiicharam gayampa Êwandamag ofrendakha deejem. Mag naab mamæ, jürr wir aig pãach khapeen dëi agpierraanaa Êwandamjã khõsi aju chan bæurrjã khïirjuba sïerrjæemgui ajim anæm. Pãrau ùrcha Êwandamta khõsi aju aai næmguí ajim anaabá. Magnaan chadau pãachdëu nem dee næmjã ich jãg dee wænærraju aai næmguí ajim anæm ïchab. ⁴³ Mag-naa amag, Pãran pãach Êwandam iek jaaujem deg weetwajã pãachta pörgarcha thumaam khænnag khïir jærkha juupjerram, pãachta ajapcha næm awia. Maimua kaaijã ee weetwajã thumaam khænnau pãachig saludaa næmua pãach thõ iekhapim khõsi sïerrjæemgui ajim anæm, ðor dakhïir.

⁴⁴ '¡Ë! Pãarjã agjõ chi machnaan dëi Moiseeu phãtarr iek ajapcha ærkhaajem aajem khænn. Pãrau khaphæ næm, maach meeun ee nawe ðor aukhértarr jëbdi ùr dichpiba aajem. Khaugba dichwajã ichiita maach æar-jem aajem. Ich jãg jëbdi ðor ærpiejemjõta naabahab ajim anæm, pãarjã. Pãachdëu nem jaau næm gaaimuata agjõ ðor Êwandam dau na ærpi naabahab, mamæ magumta amau khaugba durrumguí ajim anæm.

⁴⁵ Magbaa chi machnaanpa aig narr aawai äbmua ũr oo sī awia Jesuug magjim anəm:

—Maestro, pua warm khəənag mag iekhabapūim aig, ũchab maar khīirpata iekhabapūibahab ajim anəm.

⁴⁶ Magbaa Jesuu irig, —Chadma ajim anəm. Mamə jē, apdurr, pāar chi machnaan āba! Pārau chará pāachta chi khaphəm awia pāachdēu nem jaaum aig jaaujem. Jāg nəm aig pārau ðor ũr nem chəkhəm jiiirpūrikhamjōta naabahab ajim anəm. Pāach garmuan pārau ðrag nem jaauwai pāach ipierraata api nəm. Mamə mag nəm pāachdēu chan waujōjōopaijā khaba aajemgui ajim anaabá. ⁴⁷ jĒ, magəm pāar chará! Pāar jōoinauta warrgarwe Ēwandam i jaaujerr khəənājā khēchbajieb ajim anəm. Pāachdēucha khabajim, mamə pāar ya ũs ewagam khəən awia bēurjā khīethuupaijā khaba nəmgui ajim anəm. Amau bēptarr jā ũrjā pāar dēn ajapha phənaa ooiṃ wau khēr nəmua pāach iupain pārau, “Məkhəən jōointa chadcha Ēwandam i jaaujerr khəənau” aajem. ⁴⁸ Mamə mua pārag jaaukhimgui ajim anəm: Jāg nəm aig pārau, “Oobat Ēwandam i jaaumien maar jōoinau khēchtarr. Məugwajijā agtha ich jāg wənərrəm akhiin, maraujā agjō khēchju nəm” a jaau nəm khabahab ajim anəm. Maga agta pāar dēn warag am jā ũrjā nem ooiṃ waunaa sirppapiba aba aajeb ajim anəm, pāachdēu khēchbajim awia. ⁴⁹ Jāgju khaphəta Ēwandamau ich khīirjug ee ũchab magjim: “Mua pāar athee ðor pūiju, məch i jaau wənərramkhīir. Mag mua jər auwia pūibarm khəən āaur khəən khēchpūiwia āaur khəən ēudee sīi khoojem nem ēudeemjō ēkhaju” a jaaujim warrgarwe. Magtarr aawai ũs ewag pawiajā chadcha pāar ich magta thənaabahab. Magua pādē mə iek ũrbat ajim anəm: ⁵⁰ Ar warrcha məg jēb ich Ēwandamau ompaatarr aigmua ewag i iek jaau durraajerr khəən khēch nəm aig bag ārtarr thum, jūrri ich Ēwandamau pāar ũs ewagam khəən gaaita thəpūijugui ajim anəm. ⁵¹ Warrcha Abel thōotarr ed bag ārtarr aigmua ewagjā khīeb jōoi Zacarías khararr Aai i jēuejem deg thōo naawai ārtarr bagpa thum pāach gaaita pajugui ajim anaabá. Jā chan par okhoobam, ichiita Ēwandamau pārag jēueb khaba jēuejugui ajim anəm. ⁵² Mag iekhakhagmamua, jĒ, apdurr ajim anəm pāar, Ēwandam iek jawaag chi machnaan aajem khəənta! Pārau khaphə nəmgui ajim anəm, Ēwandam iekta ũgthar dubaag athee yabmejō sim. Mag yabmejō simta pāachdēuta nacha garpawia bēurjā ðrag jaauba nəmgui ajim anaabá. Pāachjā dubba nəmta, chi dubam khōsi nəm khəənagjā pārau ədər dubpiba nəmgui ajim anəm, amach khīircha.

⁵³ Jesuu amachig magbaawai, amach chi machnaan fariseonaanpa i dēi meeukha phōbaadējim aajem. Maimua warag i dēi wētumua i thə awaag a i aig phēudə bēenaa, jūrriam khəənau amachdēu khaphəm irig jēuephōbaadējim anaabá, ⁵⁴ mag amachdēu jēue nəm jūrri ich Jesuu ipeerdə khāijā jaubarāaiwai magəm gaaimua chi thethem khəənag i pər deeg.

Dichdēu nem jaaujemjō khaba jūrri ag chaaur nem wauju khaba nəm

12 Mag nəm ee warag ðor pōoma phēudədkhamua jūrri chikhaman bəpa khiuthəgmaajeejim anəm. Am mamagkham ee, Jesuu ich khapeen ich dēicha ogdəba wənərraajerr khəənag magjim anəm:

—Khīir khaphə wənərrathū; oob fariseonaan bēn levadurajō sim pāach gaai dərbapimiet. Mua mag chirəm aigui pārag, “Oob amjō chikhām khīir aawai paita chadam iekjō iekhanaa pāach ap aadeewai jūrri pāachdēu jaaujemjō khaba nem waumiet” a chirəmugui ajim anəm. Pārau am igar phūrribamən, pāach gaai dərbabaadeewai sīi amjō nəsijugui ajim anəm amag. ² Məg jēb gaai aawai meraa iekhatarr iek khāijā məg atag paawai sīi ich mag sīsiwia khīir akhoog khabam. Maagwai nem meraa wautarr awia khāijā ich mag khaugba sīsibajugui ajim anəm. ³ Magnaa ichdēupai, Mua pārag mag chirəmgui ajim anəm: Ar pārau pāach appai meraa iekhabarm iek məg atag paawai jūrri thumaam khəənau khakhapdō ajugui ajim anəm. Maimua agjō khaugbaju awia puertdi khāijā ajap phāarkhanaa ö sausau iekhatarr iekjā thumaam khəən jəg daar jūrri khapanag ee thet jaaujugui a jaaumajim aajem.

Khaita ökhö aju aai nə

(Mt 10:26-31)

⁴ Mag ich khapeenag jajawagmamua ũchab ich Jesuupai, “Keena, ar sīi məg amach wir aig chikhām kheechjem khəən oob ögkhamiet ajim anəm. Amau pāar chi ũrəmən chadcha khēchpūiwiajā pāar akhaar chan pōd thōo aubamgui ajim anəm. ⁵ Mamə ũchab mua pārag jaaukhim, khaita pārau ökhö aju aai nə: Ēwandamta ökhö abat ajim anəm. Jāan chad nem jua theeg sim, pāar thōowia pāar akhaarjā khīmie durr barpəyaag a jaaumajim aajem. ⁶ Pārau oowai phatkhondam pōm khabamua nemchaidam cinco pər auba aajē? Er-raam gaai mag am pərpūimaajeb mamə, ich Ēwandamau chan am chigjā aba, ajaphata oo phē wai sīejem. ⁷ Maagwai oob khīirjumiet ajim anəm. Pāar chará nemchaain khāyaujā ũrəucha irua iigjem. Mag pāachta nemchaain khāyaujā ajapcha nəm gaaimua, pāar pōrbū maadēu igbaju ayaa sim khapanagjā irua thum khaphə wai simgui a jaaumajim aajem.

Meerba Jesús dēn amən ichdēujā amjā i dēnəu aju

(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Mag jajawagmamua ich Jesuupai magjim anəm: ‘Ar ōrau ichig jēuwei ich imeerba mə iek ũkhaajem a jaau sim wounan, məg məch chi Emkhooi Iewaujā ũchab ũgthar Ēwandam chognaan thənəm dakhīir, “Jāan chadcha mə garməu” ajugui ajim anəm. ⁹ Mamə ar ōrau ichig jēuwei khāijā, “Mə chan i igarm khabam” a sim wounan, muajā ũchab ũgthar Ēwandam chognaan thənəm dakhīir ich khīircha, “Jā chan mə

dën khabam, mua i khaugba chitəm" ajugui ajim anaabá.

¹⁰ Amach mæg jëb gaai noweran amau mæch chi Emkhooi Iewaa igwia khaigba iekhawiajã amach khaibag Êwandamag chugpaapi jëeubaawai êu chugpaapëiju. Mamæ pekau äb simgui ajim anəm, maan mua Êwandam Akhaar jua theegau nem wau chitəm oo nəmta warag mepeer gaai thü nəmæu. Mag pekau chan Êwandamau büürjã khïir okhoobamgui ajim anəm, i Akhaar igwiata mag iekha naawai. ¹¹ Pãachdëu mæ iek êkha nəm gaaimua ôrau pãach pær auwia, pãar khïir séukha iekhaag judionaan Êwandam iek jaajem deg arrwia, chi thethem khæen aarjã arrwai, oob "¿Jãgata mua iekhaagau?" wa pæchig iekhabaawai, "¿Khan ata mua amag iekhaju?" a khïirjumiet. ¹² Ya pãar iekhaagpaawai ich Êwandam Akhaarachata pãrag khïirjug deejugui ajim anəm, khïirjug khaphæ iekhamamkhïir.

Phatkhon paraamta khïirjug meraa chirarr

¹³ Jesús mag ijëjëbckham ee, äbmua khapanag eemua irig, —Maestro, mæ naamæg jigpi jaaubá ajim anəm, mæ aai juagam nem pætarr eem mææg agjõ jãrrcha deemkhïir.

¹⁴ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khaíu pæræg jaauwai, muata magəm nemjã chi thethem khæen dënjõ jigpi jaaju aai chirəm ají? ajim anəm.

¹⁵ Maimua íchab thum aig narr khæenagpa magjim anəm:

—Khïirjug paraa aajeet. Oob pãrau sïi nem khïir thum paarpaju appaita khïirjumiet ajim anəm. Pãrau nem thum wai naawia khãijã pãar êu meebamgui ajim anəm.

¹⁶ Mag jaaupëüigmamua íchab amag mæg nem ígkhaadam jaajim aajem: 'Woun äb phatkhon paraam sierrau nem jïirjim aajem. Mag ich nem jïirtarr thum eeuwia deg paa auwia oowai chi äkhaajem di dërr khaba thænaajim anaabá. ¹⁷ Magbaawai khïirju oo sïi awia ich wir aigpai, "¿Mua jãgata abarkhiina?" ajim anəm, "ya mæg mæ nem äkhaajem dijã phëu thænem." ¹⁸ Mag khïirju oo sïi awiata, "Äa" ajim anəm ich appai. "Jãgan mua mæch khõju nem äkhaajem di jãg thænem thu wërppëiwia deemta jürr nem dapag êukha aujugui" ajim anəm, "khoojem nemjã thum dërr awia juagam nempa thum äba dërr amkhïir. ¹⁹ Ya mag êu aaipagkhanaa äba paa thænisiewain chadau sïi año khapan phithurg chukhu ag eempai au khõ chirsijugui" ajim anəm. Maimua, "¡Jõo! Magbaawain chad mæg woun sïi degpai jua ãinaa, mæchdëu khõm aig thachjã khõnaa, dödõjõã biwaa döbaadee sïi onee ajugui" ajim anəm, ichdëupai ichig.

²⁰ Maimua chadcha mag ichdëu khïirju sierrjõ di dapag êukhanaa ag ee thum äba paa sïisiewai jürr Êwandamau irig magjim anəm: "Khïirjug chukdam, nau ísim edaar pæ meejugui" ajim anəm. "Mag pæ meebaadeewai, pæ nem jãg thænem paarpaag pæ phithurg wautarr ¿jãga aagauma?" ajim anəm. "Par pæ phithur awia pua tag oobamgui" ajim anəm Êwandamau.

²¹ Mag nem ígkhaa ígkha öpëiwia jürr aig narr khæenagta, 'Ich jãgta aajemgui ajim anəm íchab, ar sïi mæg jëb gaapai phatkhon pòm paarpawia, nem khïir thum paraanaa, sïi Êwandamag oobamjõo aajem khæen.

Khani khõju wa khani jüaju khïirjupiba jaautarr

(Mt 6:25-34)

²² Maimua mag ich dëicha ogdæba wënærraajerr khæenagta, 'Mua pãrag jaaukhimgui ajim anəm: Oob pãrau "¿khani khõjuuta maach mæg næma?" awia ökhïirjuu amiet. Wa magbam khai, ya khajüajã chukhu næm, "¿khani jüajuuta mæg næma?" a khãijã khïirjumiet ajim anəm. ²³ Pãarta nem khoojem nem khãyaujã ajarchanaa khajüa khãyaujã ürræcha balee sïsidæmgui ajim anəm, Êwandam dau na. Jãg ichdëu pãar ompaatarrjõ, pãrau nem ig næmjã irua deebajup. ²⁴ Pãadë khïirjubat ajim anəm, kuerrb jãga naajë. Am phidkhaba aajeewai amach thach khõju äkhaagjã di chukhu naab mamæ, am augchëba aajemgui ajim anəm, ich Êwandamauta amag phathau deejewai. Magəm pãar chará nemchaain khãyaujã ajarcha naawai, ¿jãga irua pãrag ooba abarju? ²⁵ Oob atcha pãachdëu nem ig næmta khïirju næm amiet ajim anaabá. Mag pãrau pãachdëu khõsimta ig næm akhiinjã, ¿khaíuta mæg næm aig mag ichdëu khïirju sim gaaimuapai ich meeju arr ürr oradam äbpai khãijã ich iupiju aai sï? ajim anəm. ²⁶ Pãrau jãg phithur khabam nemdampaijã pöd-ba næm, ¿khanthee warag pãachdëu nem ig næmjã pöd-ba næmta warag äba aata khïirju næm aju aai næ? ajim anəm. ²⁷ Pãadë ar pamaardam ooihmæ thænaajem khïirjubat. Am íchab büürjã phidkhajã phidkhaba, ni amach khajüa jüaju khïirjuwia kha êkha næmjã aba aajem. Mag naab mamæ iwiir äbmujã am dëi barba aajemgui ajim anəm, ooimæg athee. Warrgar rey Salomón khararraujã phatkhon pòm paraanaa nem ajaphampa paraa aajerraujã pamaardam ooimægjõ chan pöd khajüa jüaba aajeemimgui ajim anəm. ²⁸ Pamaar jãg ooimæ thænem edau wæbaadëmuapai khiugphëbaadeewai sïi khæijemjã Êwandamau jãg ooimæ wai sïjemta, ¿jãgwia pãar pamaar khãyaujã ürræcha balee næmua nem jëeu næmta irua deeba abarju? ¿Wa pãachdëu jëeu næmjã pöd deebajupii aajëwa? ajim anaabá. ²⁹ Pãach thach khõ næm dëi dödõjõ döju chan oob pãrau atcha khïirjumiet ajim anəm. Wa jãga pãachdëu nem ig næm paarpajujã oob khïirjumiet. ³⁰ Pãrau khaphæ næmgui ajim anəm, õor thum Êwandam iek êkhabam khænta magəm nem khïirju phõbaadëmjã pæba sierrjæm. Mamæ pãar Aai Êwandamau pãrau nem ig næmjã thum khaphæ sïewai pãar chan warm khæenjõ magju khaba næmgui ajim anəm. ³¹ Mag khãyau warag Êwandam ipierraa ajuuta khïirjubat. Pãrau chadcha magmæn, tagam nem pãachdëu igbarmjã irua deeb khaba deejugui ajim anəm.

Ëgthar augchëba naaimaag

(Mt 6:19-21)

³² Pãar chi mæ bü ogdæba wënærræm khæenan chadcha khapan khaba durrum. Mamæ khapanag ee pãach

appai khapan khaba n̄m awia oob nem ökhö w̄n̄r-ramiet ajim an̄m. P̄arau maach Aai ipierraa am̄n, irua ich durr p̄ar ph̄e arr n̄m ora p̄ar d̄i nem ajapha aju. ³³ P̄āach nem wai n̄m p̄er̄kh̄uimamua chi phatkhon aphām kh̄ūn oomampier̄ jigpetat ajim an̄m. Magbaawai p̄arau ügtharm phatkhon j̄euba aajemta paarpajugui ajim an̄m. Nem ajapham p̄arau mag wai n̄sim chan b̄ur̄j̄ä öbam. Ma m̄g j̄eb gayam phatkhon kh̄ir̄ khaba aawai nem j̄igkhaag chi ajapham̄u awiaj̄ä p̄od aubam, ni comejenauj̄ä ag ee dikhabamgui ajim an̄m. ³⁴ M̄ig j̄eb gaai n̄weta nem thum paraa aju kh̄ir̄juju kh̄ayau, ügthar paawaita nem thum paarpaju kh̄ir̄ju w̄n̄r̄m̄n magan chadcha p̄ar kh̄ir̄jug äba Êwandam gaaita simgui ajim an̄m.

Jesuu ich b̄eju n̄pi jaautarr

³⁵ Mag jajawagmamua ich b̄eju igwia magjim aajem ĩchab: 'Örau amach patrón ðor jua p̄r n̄m aar matarr deeu b̄eju n̄ n̄mua daukhana ötdau phuu n̄a-jemj̄ö, p̄arj̄ä ĩchab ajapha kh̄ir̄ khaug n̄sit ajim an̄m, m̄ b̄eju n̄awai. Mag ðrau amach patrón barbaicheewai weeu awaag n̄ajemj̄ö, m̄ b̄ejuuta n̄bat ajim an̄m. ³⁷ P̄arau khaph̄ n̄mgui ajim an̄m, ar chi chognaan mag daukhana amach patrón n̄ n̄m kh̄ūnan onee aju, i barbaicheewai. Mag amau daukhana ich n̄ n̄m oobaicheewai, ichta j̄urr chi chogkha simj̄ö am s̄i n̄mich, mes gaai thach thöikhawia am j̄äogjugui ajim anaabá, ich garmuata. ³⁸ Chi chognaan amach patrón edacha pamj̄ä b̄eba ni äspajuag pamj̄ä b̄eba sim ee warag daphökagj̄ä igba n̄ n̄m kh̄ūnan onee ajugui ajim an̄m, i da b̄eba awiaj̄ä ich pierrwai amach d̄i ajapha aju khap. ³⁹ P̄arau khaph̄ n̄mgui ajim an̄m, äbmua kh̄iij̄ä ich di aig nem j̄igkhaan b̄eju ora khaph̄ akhiin, b̄ur̄j̄ä kh̄iiba warag s̄i th̄a eju, ūd̄ur̄ ich nem j̄igkhapiba. ⁴⁰ Magua muan p̄aragj̄ä "Ich agj̄öta ajapha kh̄ir̄ khaug n̄sit" a chir̄m̄gui ajim an̄m. P̄arau m̄ b̄eju ora chan äbmuj̄ä khaugbam. P̄arau m̄ da b̄ebajupii n̄m ee, m̄ch chi Emkhooi Iewaan d̄ögölp barch̄eju a jaaumajim aajem.

Chi chogau ichig nem jaau p̄atarr thum wautarr

(Mt 24:45-51)

⁴¹ Magbaawai Pedroou Jesuug, —Señor, pua mag jaau sim, ¿maragpaita pua jaau chir̄, wa thumaam kh̄ūnagwa? ajim an̄m.

⁴² —P̄aragpai khabamgui ajim an̄m; mua mag chir̄m̄n p̄ach thum chi m̄ iek ükha n̄m kh̄ūnagau. Magnaa, P̄ad̄e ürbat ajim an̄m: khanim nemj̄ö patrón äb simua ich chaaug maagpaawai ich chog äbam̄g warm kh̄ūn p̄örkhapinaa ich maḡgpai ich nem thum jaau p̄abaj̄em. ⁴³ Maimua mawi, mam s̄i awi deeu b̄ewi ichd̄eu jaau p̄arrj̄ö phidkha sim oobaicheewai, ¿mag j̄öi ich chog d̄i onee sim d̄i chi chogj̄ä onee abaju khai? ⁴⁴ Mag ajapha phidkha sim oobaicheewai j̄öirau warag ich nem thum maḡgta th̄s̄ep̄ijugui ajim an̄m, ich d̄enj̄ö khap amkh̄ir̄.

⁴⁵ Mam̄ magba mag ichig nem jaautarrj̄ä ich ödegpai,

"M̄ patrón chan da b̄ebam" awi nem khaibag ich khapeen j̄urr ich jua eegpaim kh̄ūn d̄i ichd̄eu ampierr anaa, nagj̄ä ichd̄eu d̄öm aig d̄önaa, thachj̄ä ichd̄eu kh̄öm aig kh̄öm̄n, ⁴⁶ chi dikh̄ b̄ur̄j̄ä irua n̄ba sim ee b̄ewi mamagkham oobaichee, j̄urr ichd̄eu warm kh̄ūn d̄i aajerr kh̄iij̄ä i gaai athuucha w̄naa, phidag eemuaj̄ä barp̄üinaa, chi khaigbacharam kh̄ūn d̄i äba s̄iujugui ajim an̄m. ⁴⁷ Magua p̄ad̄e m̄ iek ürbat ajim an̄m: äbmua kh̄iij̄ä ich patronau ichig nem jaau p̄atarr khaph̄ simta, d̄ögölp ich ooch̄ejuj̄ä kh̄ir̄juba, ni b̄ur̄j̄ä irua nem kh̄ös̄im nemj̄ä waubam̄n, mag patronau ich b̄em ed i gaai mas deejugui ajim an̄m, b̄ur̄j̄ä dau aug khaugba. Ich agj̄öta ajugui ajim an̄m ĩchab Êwandamau, ar ajapha w̄n̄r̄raju khaph̄ n̄m̄ta nem khaigba waaudem kh̄ūn gaai. ⁴⁸ Mam̄ äbmuaata khaugba aawai nem khaigba waum̄n, Êwandamau i gaai mas ab khaba mas ajur mam̄, agpierrpai deejugui ajim anaabá. ¿P̄arau oowai ar nem d̄urr̄cha deetarrag agj̄ö ich deetarrpierr d̄urr̄cha j̄euba aaj̄? ajim an̄m. Mua p̄arag magkhimgui ajim an̄m: Thumaam kh̄ūnau Êwandam athee nemdam b̄ur̄m̄ awiaj̄ä wauju aai n̄m. Ar chi ürr̄cha wauju khaph̄ n̄m kh̄ūnag irua ich agpierr d̄urr̄cha j̄eujem. Maimua ar ich athee nem d̄urr̄cha wauju p̄öda n̄m kh̄ūnag irua agj̄ö ich agpierr b̄chkhunpai j̄eujemgui a jaaumajim aajem.

Chi chaairauj̄ä ich d̄ennaan igar khaba aju jaautarr

(Mt 10:34-36)

⁴⁹ 'M̄m̄ m̄g j̄eb gaai ðor durrum kh̄ūn ee m̄ch iekta ph̄ak phuu w̄j̄öm ee ötdau d̄r̄barp̄imj̄ö apienta b̄eijm̄gui ajim an̄m, ich Jesuu. Ya mag ötdau pa sim, mam̄ m̄chd̄eu kh̄ösi chir̄m̄j̄ö warag uu pa j̄eerd̄maa akhiin ajapcha akhamgui ajim an̄m.

⁵⁰ Mam̄ magaagan ðor jua machgau agtha ajappa dau aug wauju waaur chir̄m̄gui ajim an̄m. M̄ch d̄i örau magju thumaa kh̄ir̄jubaadeewaita ökh̄ir̄jug p̄öma chir̄ajem; mam̄ ichiita ich mag ajugui ajim an̄m. ⁵¹ ¿P̄arau kh̄ir̄juawai m̄ s̄i p̄ar kh̄öinaa bibigag chukkhu naamkh̄ir̄ta b̄eij̄? P̄ar magamkh̄ir̄ khabajim. M̄g m̄ b̄etarran m̄g m̄chd̄eu Êwandam iek örag jaau chit̄m̄ gaaimua ðor kh̄ir̄jug aai-phur warag chaur kh̄ir̄ju n̄rr̄j̄e amkh̄ir̄j̄öta b̄eijm̄gui ajim an̄m. ⁵² Mua mag chir̄m̄n, m̄g mua jaau chit̄m̄ gaaimua äbam deg kh̄iij̄ä cinco naajem khai, ðor th̄ar̄jupam kh̄ūnau j̄urr numiim kh̄ūnau m̄ iek ükha durrum kh̄ūn ichaur iekhaju aawaita mag chir̄m̄gui ajim an̄m. Wa magbam khai, j̄urr numpaim kh̄ūnau kh̄iij̄ä th̄ar̄jupam kh̄ūnau kh̄ir̄jug ajapham wai durrum kh̄ūn igar khaba w̄n̄r̄rajugui a jaaumajim anaabá. ⁵³ Magphöbaadeewai chi ayau m̄ iek ükham kh̄ösi ükha sim ee, j̄urr chi chaairau m̄ iek ükhamapha ajugui ajim an̄m. Ǖinj̄ä agj̄ö, chi ädau m̄ iek ükham kh̄ösi ükha sim ee, j̄urr chi khaau b̄ur̄j̄ä m̄ iek ükhamapha ajugui ajim an̄m. Wa magbam khai, chi phaauh̄anau m̄ iekdam ich äigog jaau khitaawai, j̄urr chi äigou ich phaauh̄an ichaur ajugui ajim an̄m, m̄ iek ükhamaugau.

¿Khani khaphu aju aai naajĩ Jesuu nem wau nerrum
oowi?

(Mt 16:1-4; Mr 8:11-13)

⁵⁴ Maimua ðor khapan řchab aig narr aawai amagjã magjim anum: 'Edau duubjem garta edjã khřbaadee-wai, "Nosegan urum" aajem pãrau; chadcha ich maag-jemgui ajim anum. ⁵⁵ Maimua ar phũ khãijã dokhẽu garmua phua thũnũisiewai, "Edau pechag wũũju aawai" aajem pãar iek; magum ed chadcha ich mag pechag kheeujemgui ajim anum. ⁵⁶ Pãrau magumjã khaug ahau aajemta, řjãgwia řs pãrau pãach daũa mua nem wau chitum oo numjã pöd khaug auba nũ ajim anum, mũ chadcha ich Ēwandamau pũiju jaaujerr chaarkha chirum?

Jãga aju aai nũ dich khapeen dũi iekkhõr aawai

(Mt 5:25-26)

⁵⁷ Mag jajawagmamua ich Jesuupai amag, 'řjãgwia pãrau pãach wir aigpai pãach Ēwandam na khaigba num khaug auwia pöd "Maran chadcha khaigba num" aba nũ? ajim anum. ⁵⁸ Mua pãrag jaaukhimgui ajim anum: Ābmua khãijã leinaanag pũ khaibag waumkhĩr pũch jawaan arrwai chi thethemnaan aar barwi jaauju nawe i dũi ajapha iyũ awi khõinaa nũisit a chirumgui ajim anum. Magbamun chi thethemnaanau guardianaanag pũ pũr deebaawai jũrr makhũnau pũ cãrcel deg pũibajup ajim anum. ⁵⁹ Cha mũ iekha chirum iekha ya pũta amau mag phãar athamun, phatkhon gaaimua arr khai, ãbmiecharam centaau-dam phagpũibam aigjã amau pũ õbeerpũibajugui ajim anum. Mua mag chirumun, pãach khaibag Ēwandam-ag chugpaariju aai nũwe chugpaariwi i dũi khõinaa ajuuta êkhabat a chirumugui ajim anum.

Dich khaibag Ēwandamag chugpaapi jẽubam chan
peerdubam

13 Ich mag ed gaai řchab ãaur khũn ich Jesús sim aig bẽewi irig nem řgkha naaichẽjim aajem. Mag řgkhamamua irig, —Galileapien Aai i jẽeujem deg nemchaain khẽchwia phaa numua agua Ēwandamag amach khaibag chugpaapi jẽeu naajimgui ajim anum. Am mag Ēwandamag jẽeu durrumta, am aig Pilato sol-daaun bẽewia ři am khẽchpũichẽjim aajemgui a jaau naaichẽjim aajem.

² Mag ichig jaabaicheewaita Jesuu amag, —řPãrau khĩrjuawai, mag Pilato soldaunau dau augjã chukhu khẽchpũitarr khũn warm khũn agjõ Galileapienkha thũnũm khãyaujã atcha khaibag pòm řisid aawaita mag am khẽchpũijim khai? ajim anum jũrr amag.

³ Mag gaaimua khabajim, mamũ mua pãrag jaaukhimgui ajim anum: Pãrauta chadcha pãach khaibag thumaa ãsie ewag khĩrjuwia Ēwandamag chugpaapi jẽubam chan pãachjã dũi khẽchjurau ajim anaabã, amachigcha. ⁴ řWa pãrau khĩrjuawai, ar thũrdõ Siloé aajem igau di pòm řierr burrai ðor dieciocho khẽchtarr khũnta tagam khũn Jerusalén phõbõr

ee naajem khũn khãyaujã iekkhõr põmaacha naajĩwa ajim anum, Ēwandam dau na? ⁵ Mag amach appaita Ēwandam dakhĩr iekkhõr põmaacha narr gaaimuajã khabajimgui ajim anum, deeu ichdẽupai. Ēwandam dakhĩran thum ich agjõ thũnũm, nem khaibag. Pãrau jã řchab pãach khaibag thumaa khĩrjuwia Ēwandamag chugpaapi jẽubam chan pãach thum ni ãbjã peerdubamgui ajim anaabã.

Igo chẽba řierrarr ag nem řgkhaa

⁶ Mag jaau dichwia ichdẽupai mũg nem řgkhaa amag jaaujim aajem: 'Woun ãbmua ich uvadõ ee nemjõ igo anum řiir wai řiejim aajem. Khãai ãb jõm khõchag aadeewai aar oon majim anum. Mamũ mag oon maawai bũerjã chẽba ři è meuu dũnaajim anaabã. ⁷ Magbaawai di aig pachẽwia magjim anum, chi nemjĩr jaarjemũg: "Igo jõm khõchgau año thãrjup pam ři aar oo khũrrkha chirum; mamũ chẽba řier-raawai gaai oomaba aajem. Jãgan řãg řipĩ warag thubapũi" ajim anum. "Magba par chẽbam řãg řiejemgui" ajim anum. ⁸ Magbaawai, "Patrõn jõoi, magan idẽu año ãb oo athã" ajim anum, chi nemjĩr bũ phũa-jem wounau. "Jãg sim khai, mua warag ag bũkhũr wa phũrdũpũinaa phũichichagau i bũ khuajugui" ajim anum, "chẽm khĩr. ⁹ Mag bũ khuabaawai chẽmun õu-ma" ajim anum. "Mamũ mag bũ kua numjã ich mag-pai chẽba abarmun magan chadau thupũijugui" ajim anum, chi bũ jaarjemua.

Jua õi num edcha Jesuu mũi ãb monaautarr

¹⁰ Biek ãb jua õi num ed Jesuu Ēwandam iek jaau řiejim aajem, judionaan ãba biirdũwia Ēwandam iek jaau-jem deg. ¹¹ Maig mũi ãb řiejim aajem. Mag mũi mor machpawia dieciocho años ři jã bũrẽu khitaajeejim anaabã, bẽn khaigbam i mor ee dubwia. Magtarr aig-mua pöd bũerjã phõ khajapha thũrrkhaba ich mag khitaajeejim anum. ¹² Jesuu mag oo athaawai dau ee aug khaugwia, i thũr auna irig, ¹³ "Mua pũ mon-aaukhim" anaa, i õr jua auřubarm bũrre phõ thũrrkha khajappha oo dũnũisijim anaabã, monakkha. Mag ich monaaubapãaiwai onegau Ēwandamag, "Ēwandam, řsin chadau pua mũ õuta abarm. Pũjõ jua theegkham chan mũg jẽb gaai chukhum. õu abarmgui" ajim anum.

¹⁴ Mamũ magbaawai mag amach ãba biirdũ num ag degam chi põrkha řierr Jesús dũi meeukhabaadẽwia jũrr khĩr mor chigpai õragta, —Seman gaai seis dias-pai phidkhaju aai numgui ajim anum. Mag seis diam een chadau pãadẽu bẽewia pãach monaaupibat ajim anum. Mamũ oob mũg ři jua õi kheeujem ed khabaju-pama ajim anum.

¹⁵ Magbaawaita maach Põr Jesuu irig magjim anaabã:

—Woun sẽunem, řkhantheeta pũ mag chitũma? ajim anum. Pãar mag jua õũijem ed bũerjã phidkhaba aajem anumta, řkhan řãgwia pãrau pãach cabaai wa phak khãijã dõ dõpien phẽ arrjẽma? řjãg num chan

magan phidkha n̄m khabahab? ajim an̄m. ¹⁶ Pārau pāach nemchaainjā mag dö döpi khærkha n̄mta, žkhan jāgwia m̄g ʔai ṭchab warrgar jōoi Abrán khararrau ʔkhaajerr ag Ēwandam gaai ʔkha simta pöd i monaauju khaba sī, jua ʔaijem ed awia? Jāg sim aig ijā ṭchab dieciocho años meperau i p̄rnaa ö jü wai simjō simta ēerp̄i n̄m khabahab ajim an̄m, jāg bēn̄eu i ogd̄p̄ümkhīr.

¹⁷ Jesuu mag amach öbeerbar̄üm ūrwia i oomapha aajem kh̄n̄n thum chigaa aphöbaadējim anaabā, amachta. Mag am chigaa n̄m ee, tagam kh̄n̄n thum aig narr kh̄n̄nau amach daúa Jesuu mag nem wau sim oo n̄m gaaimua onee n̄m iekhau Ēwandamag, “Ūu chadcha pua marag p̄ch jua theeg oopibarm Ēwandam; ag na marau m̄gjō chan nem ooba aajemgui” a iekha naajim aajem.

Mostaza d̄en nem ṭgkhaadam

(Mt 13:31-32; Mr 4:30-32)

¹⁸ Mag iekkhagmamua ṭchab magjim an̄m ich Jesuu: ‘žPārau khaph̄ n̄, jāga sim abarī Ēwandam iek mua jaau chit̄m, maimua khanjōta sim a mua pārag jaubarkhiin? ajim an̄m. ¹⁹ Magnaa ichd̄epai, M̄g Ēwandam iekhan mostaza daudam woun ābmua ich nemjīr ee jīrjemjōta sīerr̄m. Ichta nemjīr daudam thumaam kh̄n̄n kh̄yaujā b̄r̄ucha khit̄m. Mam̄ mag khit̄m̄n nem b̄au khaphī b̄auwia sīi pab̄ p̄m ād̄ee d̄n̄isiejemgui ajim an̄m. Mag ād̄ee d̄n̄isiewai nemchaaindamau ag gaai amach didam ēphöbaadeejem. Ich agjōta simgui ajim an̄m ṭchab m̄g Ēwandam iek mua pārag jaau chit̄mjā. M̄g waiwe chan khapan khabata ʔkha durrum; pari mag durrumuata warag nem p̄m aaid̄bar̄aiwai, öor khapankham kh̄n̄nau ʔkhajugui ajim an̄m.

Levadura d̄en nem ṭgkhaadam

(Mt 13:33)

²⁰ Maimua deeu ichd̄epai amag, ‘Pārau khīrjuawai žjāga sim abarī Ēwandamau ich iek aaid̄pi n̄m, maimua j̄urr khan d̄ita mua pārag jaubarkhiin? ajim an̄m. ²¹ Ich iiu aawai ich iek aaid̄pi n̄m̄n, ʔai ābmua arin d̄err̄cha sim ee levadura p̄itarrjōta sīerr̄mgui ajim an̄m. Levadura b̄r̄ucha p̄itarrjā maad̄eu aaid̄mam chan ooba aajem; mam̄ mag simuan arin thum ʔrpi aajem. Ich agjōta simgui ajim an̄m ṭchab Ēwandam iek m̄g mua jaau chit̄mjā. M̄g waiwe chan öor p̄m m̄g w̄jōm ee agtha p̄mcha aaid̄ba sim. Mam̄ m̄g atagta durr warpham magwe aaid̄baadee thumaam kh̄n̄nau ūrab khaba ūrjugui ajim an̄m, ich Jesuucha.

Ūgthar maajem kh̄dan phīrkhi khit̄m aajem

(Mt 7:13-14,21-23)

²² Jesuu ich mag Ēwandam iek jaau n̄rraajeejim aajem phöbörpierr, didam khapan khaba d̄n̄n̄id̄m eem magwe ich n̄rr̄mpierr. Mag mamua warag Jerusalenag maa ajim aajem. ²³ I mag n̄rr̄m ee ābmua irig, —Señor, žūgthar öb̄erju kh̄n̄ta kha-

panaacha n̄ wa okhooju kh̄n̄ta khapanaacha n̄wa? ajim an̄m.

Magbaawai Jesuu irig, ²⁴ —Ūgthar öb̄eraagan, puertdidam b̄r̄ucha khit̄m ee dubaagpamjōta aajemgui ajim an̄m. Muan pāragan, mag puertdidam phīrkhi khit̄m eeta dubju ēkhabat a chir̄m. M̄g atag öor p̄m ag ee dubam khōsi ajup mam̄, mag th̄n̄m kh̄n̄n eem ābjā pöd dubbajugui ajim an̄m. ²⁵ Pārau dubaag ēkhawiajā ya chi dik̄h̄ jōoyau ph̄arbar̄üm chan, par pārau daaugaj̄armua, “Señor, maar weeu athá” awiajā, j̄urr ierr̄mua irua pārag, “žPāar jamaam kh̄n̄nauma? Pāar chan m̄ aiguum kh̄n̄n khabamgui” aju, warag weeu aubaju aawai. ²⁶ Magbaawai pāach weeu aumkhīr, pārau irig magjurau: “žPua maar khaugbata chir̄? Maar p̄ d̄i āba thach khoojerr kh̄n̄n khabahab. P̄ khabajeb maar maestro. Pua ante maar phöbör ee Ēwandam i jaauba aajeejeb” aju irig. ²⁷ Mam̄ magbaawai irua ṭchab pārag magju: “Ya mua pārag jaubarm. Mua chan tag pāar khaugbam. Pāach sīi nem khaigbam appai wau w̄n̄rraajerr khap, p̄ad̄eu warag p̄achta m̄ aigmua chawag ēr̄ubaad̄et” a iekhajugui ajim an̄m, Ēwandamau pārag. ²⁸ Pārau oowai chadcha pāach daaugaj̄r̄pai th̄bagkha n̄isim oobaawai, pārau icharaucha sereeu öo th̄n̄mua, warag gaai machgaupa ihesse aad̄eph̄mua, pārau oojugui ajim an̄m: jōoi Abrán, Isá, Jacob, maimua tag warrgarwe Ēwandam i jaaujerr kh̄n̄n ich d̄i āba i bigaau onee ohoodö n̄m. Maagwai p̄achta khōinaa am mag onee n̄mjō i d̄i w̄n̄rraju aajerr kh̄n̄ta p̄ran ich mag iseg n̄isim iekhaugui ajim an̄m. ²⁹ Maigta pāar khīr machag ajugui ajim an̄m, pāach pöd dubba n̄m daar durrpierram kh̄n̄npata dub th̄n̄m oowia. Maig th̄naaju: edau öbeerjem garm kh̄n̄n, edau duubjem garm kh̄n̄n maimua deeu durr̄m kh̄n̄npa b̄emawia Ēwandam d̄i āba onee thach khoog ohood aphöbaad̄ejugui ajim an̄m. ³⁰ Mag Ēwandamau öor i agkhabaad̄em ed ar m̄g j̄eb gaai aawai amachta warm kh̄n̄n kh̄aijā ajarpa n̄m aajem kh̄n̄ta khapan khabacha öb̄erju. Mag kh̄yau ar chikhamnau serbiibag ph̄eejem kh̄n̄ta khapanaacha Ēwandam sim aar öb̄erjugui ajim an̄m, ich Jesuu.

Jesuu Jerusalén phöbör ʔap̄ertarr

(Mt 23:37-39)

³¹ Ich mag edcha Ēwandamau Moiseeg ich iek ph̄pi-tarr ajarpa ʔrkhaajem kh̄n̄n Jesús aig b̄ewi irig, —Rey Erodeeu p̄ th̄öp̄aig ēkha sim. P̄chta m̄igmua jöpkhaa igbaad aich̄jierr̄m an̄m.

³² Magbaawai ichd̄eu amag magjim an̄m:

—Ēr̄ubaad̄ewi irig, “Ich iphithur id̄eu mag sim; m̄g ed gayan m̄n̄n ichiita ich m̄g öor mor ee b̄n̄ khaigbampa j̄r w̄erp̄naa ich m̄g öor monaau chitaju” a jaubaimat ajim an̄m, m̄ imeerba. Magnaa ṭchab, Ya m̄ phidag öim̄ pamam; ³³ mag agtha öba s̄ewai ich m̄g m̄ch phidag öp̄ibam aarjā ogd̄ba jaau chit̄mua Ēwandam i jaujem kh̄chmien phöbör ee barjugui ajim an̄m, Jerusalén. j̄jāga mag m̄jā ṭchab

Ēwandam i jaaumieta Jerusalén phöbör chaur amau m̄ thöobarjugui! ajim anaabá.

³⁴ Maimua Jerusalemienta warag äpärwia magjim an̄m: '¡É! ¡Aay, Jerusalemien! Pāraun chadcha wargarweta Ēwandamau ich i jaaumkhīir chogp̄i n̄m kh̄ñjā kha khöchkhaba, pārau warag mokoujā am bar wai n̄mua khēchp̄i maajemgui ajim an̄m. Biek khapan mua pārag jaaujeejim, āthārr ñairau ich chaaindam thumaa ich ich eegar th̄a wai juupjemjō, pāar th̄a wai chitaag. Mam̄ magtarrjā pāachdēuta b̄ñrjā mag khöchkhabajieramgui ajim an̄m. ³⁵ Jāg-tarrau nau pārau oomaa abarjugui ajim an̄m. Nau m̄ m̄g chit̄ñ awia petaawai Ēwandamau s̄i di parim ee wouchnaan ph̄ñabaajemjōta th̄bagkha n̄ñsi-jugui ajim an̄m, pāran. Magbarm aigmua chan tag pārau m̄ oobamgui ajim an̄m. Pārau m̄ ojuun, āba ya pāachdēucha deeu m̄ urum oowia, "Üchata Ēwandam, pua p̄ch j̄rr p̄ch Chaaita maar athee Reikha p̄ibarm" an̄m aigta pārau deeu m̄ ojugui ajim an̄m.

Jesuu woun āb kha öödö khit̄m monaautarr

14 Khāi āb fariseonaan eem āb ĩchab chi pörkha simua Jesús ěurrjim aajem, ich di aar i d̄i āba thach khoog. Mag ed s̄i jua ññjem ed arr aawai amachdēun āba irigta eerpapa aajeejim anaabá, eeu d̄gölp mag pöd b̄ñrjā nem wauju khabam edta b̄ñr khāijā jua peerth̄ nem waubaawai maḡm gaaimua i imeraa p̄r awaag. ² Mag am thach khö n̄m aig b̄ewi s̄ejim aajem ĩchab, woun āb kha öödö khit̄m. ³ Mag oobaawai warag iȳñ n̄mua Jesuu chi machnaanag j̄eunaa ĩchab chi fariseonaanagjā j̄eumamua, —¿Pārau oowai m̄g jua ñi n̄m ed ðor mor masim kh̄ñ monaauju aai s̄i, wa monaauju aai khaba s̄iwi? ajim an̄m.

⁴ Mam̄ mag amachig Jesuu j̄eubarm ũr n̄mjā ni ābmua jā j̄ñ abajieram anaabá. Mag amachig khabamjō warag kh̄iu abaawai mag chi kha öödö khit̄m ich aig th̄rnaa, i gaai p̄rbaawai monaauñi-wia, irig, —P̄ maju aai chir̄mgui ajim an̄m.

⁵ Maimua j̄rr ich d̄i āba thach khoog aig narr kh̄ñ nag magjim an̄m:

—Pāar cabaai khāijā wa pāar phak khāijā j̄bdeg bur-wia pöd ich ap öb̄erba s̄isim oobaawai, ¿khañuta ag b̄rre mawia ich nemchaai j̄ñ aubaju khai ajim an̄m, s̄i jua ññjem ed awia?

⁶ Mam̄ ich iek ñkhamkhīir par irua mag j̄ñ ohookhamjā ni ābmua jā i iek ñkhabajim anaabá.

Jua p̄rtarr phiesta ee th̄rkh̄ñitarr kh̄ñ

⁷ Maimua Jesuu oowai, j̄rram kh̄ñau amachig jaauba n̄m ee amachdēuta sie ajapcharam j̄r aunaa nacha ohood aadeewai, chi th̄rkh̄ñip̄iwiwia b̄etarr kh̄ñ nag magjim an̄m, am wawimamua:

⁸ —D̄gölp ābmua khāijā ich jua p̄r n̄m phiesta ee pāach th̄r aauwai, oob pāach kh̄ñau chan sie ajapcharamta ookhanaa pāachta pör garcha jupmiet

ajim an̄m. Magbam eeu mag sie pāach kh̄ñau chi thethem kh̄ñ athee wai n̄m gaai khāijā pāach jupdukham. ⁹ Mag pāachta sie ajapcharam gaai ohood n̄m aig, chi jua p̄r chir̄m wounau b̄ewi pārag "Phid̄tkhabat, m̄g sie deeu kh̄ñ atheem̄ñ" aicheewai, eeu d̄gölp pāar kh̄ñ naauwia j̄rr ðor ěugarcha kh̄ñ naa ohoodō aimadukham ajim an̄m, tagam kh̄ñ dakh̄ñ. ¹⁰ Magju khāi ābmua khāijā ich jua p̄r n̄m phiesta ee pāach th̄r aauwai pāachta warm kh̄ñ ěugarcharam sie gaai jupbat ajim anaabá. Pāar mam̄ ohoodō n̄m oobaawai, chi jua p̄r chir̄m wounau pārag, "Keena, j̄rr mau na jupbahut" abaawai, chigag chukhu pāachta warm kh̄ñ na ohoodō aimaju. ¹¹ Mag, pārag mag chir̄m̄ñ, ar amach th̄wia chikham d̄i athuucha aajem kh̄ñta j̄rr m̄g atag paawai am Ēwandamag chaigpa oo s̄isid̄ñ aju. Maimua ar mag amach d̄i athu n̄m kh̄ñ ichaaurjā maḡm aba s̄i warag serbiibamjō aajerr kh̄ñta j̄rr m̄g atag paawai Ēwandamau warm kh̄ñ kh̄ñaujā ũrpaai apiju ajim aajem.

¹² Maimua ich thach khömkh̄ñ th̄rtarrag magjim an̄m ich Jesuu: 'Deeu p̄ch phiejāb d̄rrcha wauwia thach khömkh̄ñ ðor th̄ñrwai oob s̄i p̄ch khapkh̄ñ appai th̄rkh̄ñam ajim an̄m, ni p̄ch khodnaan, ni s̄i th̄r khodpaim kh̄ñ appaijā th̄rba, ni s̄i phatkhon paraam kh̄ñ p̄ch d̄i āba di dakha naajem kh̄ñ appaijā oob th̄rkh̄ñam. Pua maḡm kh̄ñta kh̄ñ-juwia th̄rkh̄ñim̄ñ, magan amaujā agjō wauwia p̄ th̄r athaawai deeu p̄r̄g phagbarmjōta aju. ¹³ Magju khāi p̄ch phiejāb p̄m waur̄iwiwia thach khoog ðor th̄ñrwai dau aph̄ñ kh̄ñdamta th̄rbā ajim an̄m: ar b̄ñ bisi wa juadam khāijā bisi khith̄em kh̄ñ, ar khu th̄ñiiba th̄ñiiba khith̄em kh̄ñ, wa ar dau kh̄ñ khith̄em kh̄ñ khāijā. ¹⁴ Pua mag khith̄em kh̄ñ d̄ita magm̄ñ, amau chadcha p̄ d̄i pöd agjō abaju, mam̄ magtarr paar Ēwandamauta j̄rr p̄ onee apiju. Ar i iek ñkha durrumua kh̄ñtarr kh̄ñ deeu iiu phiid̄ñ n̄m jaar, magtarr j̄rran ichdēuta p̄r̄g phagjugui a jaaumajim aajem.

Ēwandam d̄ñcha thach khö sim wounan chadcha onee aju (Mt 22:1-10)

¹⁵ Mag Jesús iȳñ sim ũrwia, āb i d̄i āba thach khö s̄ierrau irig, —Ügthar pawiajā ich m̄g cha maach n̄mjō Ēwandam d̄ñcha thach khö sim wounan chadcha i onee ajugui ajim an̄m.

¹⁶ Ichig magbaawai j̄rr Jesuu irig, —Mua p̄r̄g nem ĩgkhakhimgui ajim an̄m. Magnaa, j̄ñi āb s̄ejim aajemgui ajim an̄m. Mag j̄ñiirau ðor khapankham kh̄ñ nag jaau wai s̄ejim aajem, ichd̄ñ phiejāb p̄m waubap̄aiwai makh̄ñ thum ich aig thach khoon b̄emkh̄ñ. ¹⁷ Maimua chadcha phiejāb wauwia, ya thach khöju ed aadeewai, chi patrón j̄ñiirau ich chog p̄ñjim aajem, ich d̄i iekhatarr kh̄ñ aar jaaubaimaawai thach khoon b̄emamkh̄ñ. ¹⁸ Maimua mawia, chi chogau jajawagmampierr b̄emaaugau, j̄rr pogkha jaaumaajeejim aajem, chi b̄ñju arr kh̄ñ-

nau. Nacha jaauwimatarr aiguumua magjim anəm: “Chaig ewaa jēb pēr autarr oon maju chiraawai mē pöd mabam; idēu ēudeem athee khērtarrau” ajim anəm. ¹⁹ Maimua ābakhai aar jaaubaimaawai maguajā agjō, “Mē pöd mabam, phak emkhoodin diez eeu pērkhā autarr phidag ee wai jēraan phē arrju aawai. Jāgba akhiin chadau mē makhamgui” ajim anəm. ²⁰ Ich mag jajawagmamua ēudeecharam aar jaaubaimaawai magua paawai magjim anəm: “Mē maju ajeb mamē, mēch hēi dēi ewaa pa chiraawai pöd mabajugui” ajim anəm. ²¹ Magbaawai mag chi iek jaau chitarr woun deeu ich appai bēewi ichig warm khēnau jaauarrjō jūrr ich patronag jaauchējim aajem. Mag ūrbaawai jōoi khīir machag thēnəmua magjim aajem, ich chogag: “Petá” ajim anəm, “deeu. Maimua jōpkhar jūrr kaaijā ee ar dau apha khithēem khēn phē aipidú ajim anəm: ar bē bisi wa juadam khāijā bisi khithēem khēn, khu thūuiba thūuiba khithēem khēn, maimua ar dau khīsu khithēem khēnra.” ²² Mag jaubaawai chi chogau mawia, ichdēu jaaupēitarrjō awia, deeu barchēwia magjim aajem, ich patronag: “Mua thum pēchdēu jaautarrjō abarm. Mamē magumjā agtha ōor khapaana dūrr aju simgui” ajim anəm. ²³ Magbaawai ich jōoirau deeu magjim anəm, ich chogag: “Jūrr phōbōr igaa mawia parhooba ar ich jāg dau apha khithēem khēn thum pēchdēu oomam phē aipidú” ajim anəm, “warre ōrau di dūrrkhaba sīwaag. Pēch iek ūkhaba abaawai amag thum ajapha jaaumamua ichiita mua am mēch dēi thach khōmkhīirta thūrkhēi chirəm abá” ajim anəm. ²⁴ Ya maadēu khaphē nēm, ar nacha thūrwia bēeba arr khēnau chan amau bēerjā mē thach isēbajugui ajim anəm, chi nacha thūrtarr khēn igwia.

Dich nem thum isegba nēm chan pöd Jesús khapeen aju khaba nēm
(Mt 10:37-38)

²⁵ Mag Jesús mam dēi i ēudee ōor pōoma wētmaim aajem. Mag ich ēudee wētum khēnag magjim anəm:

²⁶ —Ābmua khāijā mē dēi ogdēba nērraju khīirju simta khūchpaijā ich dēnnaan kha ogdēmapha wa ich hēi, ich chaain, ich khodnaan khāijā ogdēmaphanaa ich dau apha aju khāijā khīirju sim chan, pöd mē dēi khapeer khaju khaba simgui ajim anəm. ²⁷ Ar chi mē dēi nērram khōsi simuan warre ich phithurg au nērrajū jā khaphē aju aai simgui ajim anəm, mē gaaimua chikhamnau ich thōju khaphē awiajā ich mag mē bē ogdēba nērraju aawai. Mag āwatbaju chan, parta idēu khōs mē dēi nērrəm ajugui ajim anəm.

²⁸ Magnaa amag, ‘ĶChijāg wounauta ich di ēwaagpaawai nacha khīirju sī abaju khai ajim anəm, khan nemta phē auju, khachpai igju, wa phatkhon khāijā dūrr khaba abaawai pöd nem igju thum phē aubaju khāijā khap aag? ²⁹ Magjā khīirjubanaa, eeu dēgōlp di ēuju aadēwia, dibū appai khāijā jukha sīuwia, pöd ēu auba ich mag werba sīukhiin, bigaaum khēnau ich khīircha khāijā i wauwia irig, ³⁰ “Mēg wounaun par di ēu aubajuuta sī dibū appai jāg idēu khōs

jukhabaadējim” ajugui ajim anəm. Ich jāg di ēwaagpaawai khīirjuajemjōta khīirjuju aai simgui ajim anəm mē dēi nērraagjā, dich dau apha aju khaphē simjā magum igba warag magum āwat nērraag.

³¹ Magnaa deeu ejemplo igwia, ‘Wa magbam khai, Ķkhanim reita deeu agjō ichjō reikha sim dēi juurhi ee ich wērbēan maju nawe khīirju sī abaju khai ajim anəm, ajar khap aag? Irua khaphē simgui ajim anəm, warmua soldaun khapanag veinte mil wai sīewai ichdēu diez milpai wai sim. Mag juurhi ee maju nawe, Ķirua khīirju aubaju khai, mag ich soldaun magcha khapan khaba durrum dēi warm khēn khapan thēnəm aar wērbēan petaawai ichdēu pōdbaju? ³² Irua mag khīirjumən, agtha warm dēi thēuju nawe, warp nēwe khaug aujugui ajim anəm, ichdēu pōdbaju. Magbaawai irua ich soldaun warm khēn aar chogpēiju, makhēnau chaigpabaimaawai wērbēju arrjā wērbēba warag khōinaa nēisieg. ³³ Ich agjōta aajemgui ajim anəm Ķchab mē dēi khapeerkaagjā. Mēta nacha pārau ūrcha khōsinaa mēg jēb gaaim nem pāachdēu khōsim thum isegbam chan, pöd mē khapeen aju khaba nēmgui ajim anaabá.

Thakhaar nakha aadēkhiin Ķkhanthee serbiiju?
(Mt 5:13; Mr 9:50)

³⁴ Mag amach nem isegmapham khēn igwi iekhakhagmamua Ķchab, ‘Thakharan chadcha nem ajaphamēugui ajim anəm; mamē mag sim nakha aadēkhiin, Ķkhanthee serbiiju? Pöd bēerjā agu nem phōju khaba, ³⁵ ni jēb phēichichag dēi waaurēunaa nemjīir bē khuagjā serbiiba sīsiju. Mag serbiiba sīsiewai sī barpēijugui ajim anaabá. Ich jāgaugui ajim anəm Ķchab ar mē iek ūkhamaaugau amach nem khōchag thum isegba nēm khēnjā. Keena, jūg ūrēnaa cha mua jaau chirəm ajapha ūrba a jaaumajim aajem, ich Jesuu.

Oveja okhootarr nem Ķgkhaa
(Mt 18:10-14)

15 Biek āb Jesuu jāga Ēwandamau ōor peerdēajē a jaau sim aig, gobiernoog dēbpaar paar nēm jēeujem khēn khapan bēe thēnaajim aajem, chi pekau dapnaanpa, i iek ūraan. ² Magbaawai chi ajapha Ēwandamau Moiseeg iek phāpitarr ūrkhaajem khēn, maimua ag iek jawaag athee chi machnaan dēimua Jesús igwia, —I dēn mēg wounau chan pekau pōm sīsīdēm khēn awiajā isegba ich jāg warag am dēi thach khō nērraajem anaajim aajem.

³ Magbaawai ichdēu am mag iekha nēm ūrwia, mēg nem Ķgkhaadam jaaumamua amag magjim aajem:

⁴ —Khanim nemjō mēg nēm aig ābmua cien ovejas wai sim, maimua āb okhoobaadeewai, Ķkhaīuta tagam khēn dō wajaug ee phērwawia mag okhoo khitūdam jūraan mabaju khai? ajim anəm. Keen, par maadēu dich nemchaai aawai baaubam aigjā ookha khitū abarju. ⁵ Maimua mag baau athaawai, Ķkhaīuta sī onegau dich nemchaaidam ud aibēebaju khai? ajim anəm. ⁶ Maimua di aig pachēwiajā, Ķkhaīuta ich khap-

khænn dëi ich di dakha naajem khænpa thürkhanaa, "Keen, mæ onee chiræm, mæch oveja okhootarrdam oo athaawai" abaju khai? ⁷ Keena, ich jägta aajemgui ajim anæm ïchab ügtharjã: Ar öor khapan amach ajaug thöwia Êwandam dëicha wënærræm aajem khænn gaaimua onee aju khâyau, pekau pömckham khænn eem äb khãijã ich khaibag isegwia Êwandam ich thäär ee atham ed ügtharmpeenjä onee aphöbaadeejemgui ajim anæm ïchab.

Phatkhon okhootarr nem ïgkhaa

⁸ Maimua ïchab mæg jaaujim aajem: 'Khanim nemjö æi äb simua phatkhon chi dau daí appai diez wai sim, maimua mag eem äb khãijã okhoobaadeewai, çchijäg æirauta bæurjã ich phatkhon jurba ich mag sïuju khai? Par jägan irua ag bürre lámpara paanaa, dijã thüap-wia, nem pæaba jur sïi awia, baau athajugui ajim anæm. ⁹ Maimua mag baau athaawai, çchijäg æirauta ich khapeen ich di dakha naajem khænn thürkha auwia, "Keena, ïsin mænn onee æm, mæch phatkhon-dam okhoo wai æarr baau athaawai" abaju khai? ajim anæm. ¹⁰ Magnaa ich Jesuupai, Ich jägta ügtharjã ïchab Êwandam chognaan onee aphöbaadeejemgui ajim anæm, ar woun äb khãijã ich khaibag isegwia khïirjug ajapham jurwia Êwandam ich thäär ee atham ed.

Êwan phatkhon är gastaan nærræ æthurtarr ag nem ïgkhaa

¹¹ Maimua jäga Êwandamau örau ich iigwai isegba aajem khap amkhïir, Jesuu mag ich aig bëetarr khænnag mæg nem ïgkhaajã ïgkhajim aajem ïchab: —Woun jöoi äb simua chaain numí wai sïejim aajem, emkhookin apha. ¹² Khãai äb chi iewaa chi ëudeemua ich ayag, "Tata, pæ meebaadeewai marau jüaju nem warre magan mærug mæch jua ee dee chirbã" ajim anæm. Magbaawai jöoirau chadcha amag jigbaadëjim aajem, amachpierr. ¹³ Mag deetarr khur khãai khapan-cha khaba næm ee, ichig nem deetarr thum përkhæipüiwia ag phatkhon dëi warre warp petajim aajem, deum durr. Mamæ mam pawia nem oobam gaai ichdëu gastaam aig phatkhon är gastaan sïeimajim aajem. ¹⁴ Maimua mag phatkhon nem parhoobam gaai werba sïi awia thum öbapëim ee ïchab jädau theega burrijim aajem, i sim durr. Maimua magbaadëm dëi ya ïchab jäsogau mas aadëjim aajem. ¹⁵ Jäsogau ich magbaadeewai woun äb sïerr aar mawia parhoobam phidagdäm khãijã ichig deemkhïir jëeuwimajim anæm. Magbaa magua irig jaaupëijim aajem, khüsnaan thæamkhïir. ¹⁶ Mag chadcha mawia khüsnaan thæa oo chiræmua jäsogaa aawai chi khüsnaanag phathau deechë næm eemta dëi khöm iigjee-jim anæm, chi khüsnaanau khö næm dëi äba, bæur khãijã jäd thöo awaag. Mamæ magæmjã äbmuajä irig "Ya magan khöjuma" aba aajeejim anæm. ¹⁷ Khãai äb mag oo chirænn awia thumaa khïirjumamua ich wir aig-pai magjim anæm: "çË! Mæ aai di aar i piyonnaan bæurjã khöju athee augchëba biwaa thænnæm ee, mæchta

mæch khïir lökgau jädaúa mæg mæ thöo warrumgui" ajim anæm. ¹⁸ "Mæg chirabnaa mæ majugui" ajim anæm "mæch aai aar. Maimua barimawia mua irig 'Tata, chad-cha mua Êwandam dakhïir pekau wauwia pæ dëijã khaigba abarm' aimaju. ¹⁹ 'Mag gaaimua warramjö pua mærug pæch chaai aju khaba sim. Mærug iewaa aju khâyau sïi mærug pæch piyón abá; mæ pæ athee ich mag phidkha chitaju' a iekhaimaju" khïirju athajim anæm.

²⁰ 'Mag ich appai iyüæ oo sïewia baubaadeeu chad-cha ich aai aar petajim aajem. Mag mamua agtha di warphaa sïwe chi ayau oo athajim anæm, i chaaita dau arhænn ur khitæm. Magbaawai jöoi thärau äwatbajim aajem. Mag warag khaphig mawia ich chaai ö phænn jöinaa khïir ææ aujim aajem. ²¹ Magbaawai chi chaairau ich ayag, "Tata, chadcha mua Êwandam dakhïir pekau wauwia pæ dëijã khaigba abarmgui ajim anæm. Mag gaaimua warramjö pua mærug pæch chaai aju khaba chiræm" ajim aajem ich ayag. ²² Mamæ chi ayau dau aug khaugwia, magæmjã igba, warag degag arrwia ich chognaanag, "Mæ chaai athee khajüa chi ajapcharam jurwia jüapi sïubat" ajim anæm. "Maimua ïchab sorrtikjã jüapinaa zapatjä chi ajapham jüapibarëit. ²³ Magwia phakdam chi ötpaam authurwia thöobapëit" ajim anæm, "maach thum äba onee khö næmua phiesta wawaag. ²⁴ Pärau oo næmngui ajim anæm, mæ chaai chi meem arrta deeu iubarjmö abarm; bëebajupii narra deeu barbaichëm" ajim anæm. Mag, chadcha phiesta waujim aajem.

²⁵ 'Mamæ maagwai ich jöoi iewaa chi naam, phidag ee sïejim aajem. Maimua bëewia di dakha panaa ür uraa aawai sïi karris phophookham dëi tamburpra bubujukham gaai jemkha khodthænnæm khaug athajim anæm. ²⁶ Mag ürbaawai ich aai chog äb thërnaa, "çKhan gaaimua agá eeupemjö mag thænnarram?" a jëeujim aajem. ²⁷ Magbaa chi chogau "Pæ eeumta bëejimgui" ajim anæm. "Mag üu barbaicheewaita pæ ayau phakdam chi sebaam wai narr thöopibajieb" ajim anæm "phiesta wawaag." ²⁸ Mamæ ichig mag jaaubaawai warag meeukhawia dubmapha daaugajärpai sïisijim aajem. Magbaawai öberchëwia chi ayau ithüu ich iewaag, "Dubtarrau iewaa" ajim anæm. ²⁹ Mamæ ichig magbaawai warag ich ayag, "Pædë ürbã tata" ajim anæm. "Mæch erraawe bæurjã pæ aigmua ogdæba, pæ phidag ee mæ phidkha chitaajem; pua nem jajaaukham ichaauraapajã iekhaba chitæmngui" ajim anæm. "Mamæ magæmjã bæurjã pua mærug chïb chaaidam khãijã deeba aajem, mæch khapeen dëi onee khömkhïirjã. ³⁰ Mag khâyau sïi jäg pæch phatkhon arrwia parhoob kachaloonaa æinn dëipa är gastaapëithurtarr barbaicheewain chadau, pua phak chi sebaampa thöo chirabma" ajim anæm, "i khömkhïir." ³¹ Magbaa jöoirau jürr ich iewaag magjim aajem: "Mamæ pua khaphæ chirabã" ajim anæm, "chad-cha pæchta mæ aigmua ogdæba khitaajeewai mæ nem mæg thænnæm thum pæch dën appai thænnæm. ³² Mamæ pua oo chiræmngui" ajim anæm, "pæ eeum chi meem arrta phiidæwi pierrumjö abarm; maach aigmua maw-

ia tag bëebajupii narrra, ĩsta deeu pierrumgui" ajim anəm. "Magua ĩs chadcha maadëu męgu aai naaba-hab ajim anəm, i bëetarr gaaimua onee aag."

Woun äb ich khĳirjug khaugau khaphkħn baautarr

16 Maimua Jesuu ĩchab męg nem ĩgkhaadam ĩgkhajim aajem, ich dđi ogdđba wĕnrĳraajerr khħnag:

—Äb rik sĳejim aajem. Mamħ ichdëu ich nem khaug-ba, deeu męgta ich nem thum jaau wai sĳejim aajem, magęgta ich dĕnjö amkhĳir. Mamħ khāi äb chi morkħħu ũurwai i nem aair aba parhooba sĳi ichdëu ampierrta wau sim a ũrbaawai, ² thĳrĳiawia irig magjim anəm: "ĳKhan ajaugta mua ũurwai mag pua bëerĳä mħ nem aair aba chirəm anĳma? Mħ iekħau nauwe jöpkħaa rĳchdëu nem waaujem thum phākhanaa mħręg oopibā" ajim anəm, "mua khap aag. Mag oopiwia warre rĳdëu sĳiubaad, tag mua rĳ ig-bam" ajim anəm ich khĳircha. ³ Magbaawai chi rik nem thĳa chirarr wounau khĳirju sĳi awia, ich ödegpai, "ĳNau mħ jāga ajuutaa męgbaadĕma?" ajim anəm, "męg mħ patronaujā mħ ĳrbaadĕm. Sirphęg ee thuthui dđi phidkhaju serbiiba chirəm. Parhooba sĳi atcha kaaijā ee nem jĕeu chitaagjā kħaba chirəm" ajim anəm ichdĕupai ichig. ⁴ Maimua ich ödegpai, "Äa, ya mua khĳirju atham" ajim anəm, "jāga aju mħch męig-mua ĳrbaapāiawai örau amach deg mħch öbeer-pimkhĳir." ⁵ Mag khĳirju auwia chadcha ich patronag dĕbpaar paraa narr khħn ääbdö thĳrnaa amag jĕeu oomajim aajem. Nacharamęg, "ĳPua maach patronag kharr paraa chirĳ?" ajim anəm. ⁶ Magbaawai warmua, "Muan irig cien latas de aceite paraa chiręmgui" ajim anəm. Ichig mag jaubaawai, "Chadcha pua mag au-jim; cha sim ag ĕsap" ajim anəm. "Mamħ thĳrĳĳiawia magan jĳrr jöpkħarraa cincuenta lataspai phā sĳubā; mua rĳręg jārrpai jĕeukhim" ajim anəm. ⁷ Maimua äbakhai paar sĳerragjā agjö, "ĳPuajā kharr maach patronag paar chirĳ?" ajim anəm. Magbaawai chi dĕbpaar paraa chirarrau, "Mua irig trescientos sacos de arroz paar chirəm" ajim anəm. Magbaawai chi khap aag jĕeu sĳerrau, "Chadcha pua mag aujimĕ" ajim anəm. "Cha sim ag ĕsap" ajim anəm. "Mamħ thĳrĳĳiawia jĳrr doscientos cincuenta sacospai phā sĳubā" ajim anəm. ⁸ Magbarm khaug athaawai chi patrón jöoirau ich nem aair aba arr woun igwia ich ödegpai, "Jöo, wounan chadcha khĳirjug khaphĳta chirĳma" ajim anəm.

Maimua jĳrr ich iek ũr narr khħnagta magjim aajem, ich Jesuu: 'Chadcha Ĕwandam iek ĩkhamaaugau amach khöchagpierr wĕnrĳraajem khħnta Ĕwandam iek ajapha ĩkħa khithĕem khħn khāyaujā khĳir ubĳcha sĳerrĳĕmgui ajim anəm, amach gar öor thereu awaag. ⁹ Pāadĕ ũrbat. Phatkħonan chadcha nem parhoobam wau nĳmua ganwia nem khaigbam atheejā iigjem. Mag sĳieb mamħ, pāach phatkħon aauwai öordam dđi nem ajapha wau nĳmuata am dđi khapeen khabat ajim anəm. Maagwai pāach meebarm ed męg jĕb gayam nem tag igba aadeewai jĳrr ĩgthar-

jā makhħn dđita nĳisiju, Ĕwandamau pāach ĩdĳraa öbeerpibaawai. ¹⁰ Woun äbmua nemdam bëerħm awia khāijā ajapha ĩrkħa simħn, magan nem dĳrĳm awiajā ich mag ajapha irua wai nĳraju. Mamħ nem bëerħm awia agęg oomaphamjö warag ĩdĳraa ārpi simħn, magan nem dĳrĳm charā sĳi ārpijugui ajim anəm. ¹¹ Męg jĕb gaai Ĕwandamau pāachig nem deetarrdampaijā ajapha ĩrkħaa meraa nĳmħn, ĳjāga ich aram nem ajapcharam irua pārag deebarrju? Deebamgui ajim anəm. ¹² Chikhham nemjā pārau ajapha ĩrkħaba nĳm chan, ĳkħaiu pārag ökħar nem jĳarĳju arr khāijā jĳarĳbarju? Jĳarĳbamgui ajim anəm. ¹³ Ni äb-muajā pöd patronnaan numiim khħn chogkhaju kħaba simgui ajim anəm. Patronnaan numĳ akħiin, iwiir äbpaite ũrcha kħa khösi aju. Ich agjöta simgui ajim anəm ĩchab Ĕwandam dĳijā. Pöd pārau Ĕwandam khĳrag ĩrpanaa phatkħonagjā ĩrpa aju kħaba nĳm. Pāar magta nĳm chan pöd Ĕwandam ipierraa kħaba nĳmgui ajim anəm.

¹⁴ Mamħ ĩchab aig fariseonaan phatkħon athee bĳe khithĕem khħnaupa chi Jesuu iekhamam ũr narr aawai warag i wau iekħa naajim aajem. ¹⁵ Magbaawai Jesuu amag iekhamamua, —Pāran, pāachta ũrcha phatkħon wai nĳm awia Ĕwandam dau najā ũucha nĳm aajeebma; mamħ chadcha Ĕwandamauta pāar thāar khaphĳ simgui ajim anəm. Męg jĕb gayam khħnaun phatkħonta nem thum męg jĕb gaai thĳnĳm khāyau ajapcha sim awia agęgta ee aajerram. Amag mag nem wajaug sĳieb mamħ, agua nem khaig-ba wauwaita sĳi ödömie sĳrkħa thĳnĳmjö Ĕwandamau khöchkħaba aajemgui ajim anəm.

Warrgarm ley ich mag sĳerrm

¹⁶ Mag nem jajawagmamua ĩchab ich iek ũr narr khħnag Jesuu magjim aajem: 'Juan öor pör choomieu Ĕwandam i jaaju naweran pārau Moiseeu iek phā rĳatarr dđi Ĕwandam i jaaumienau ĕsap phātarrpai wai naajimgui ajim anəm, ag gaai jaau sim ipierr wĕnrĳraag. Mamħ Juanau iek iur Ĕwandam aar öbeer-piejemta wai bëejimgui ajim anəm, chi wajapcharam. Mag jauchĕtarr aigmua atag mag Ĕwandamta chi Pörkhaimħ sim khaug athampierr, ĩsta öor pöm i ipierraa am ig nĳm, chadcha amach Pörkhabaadeewai i dđi naam khöchgau. ¹⁷ Mag iek iur wai naab mamħ, jöingar Ĕwandamau Moiseeg ich iek phāpitarran ich warr sĳejerr agtha ich mag serbi sĳerręmgui ajim anəm. Męg durr thum edjāpa chugpawiajā jöingarwe phā rĳatarr iek chan bĳdam äbjā okhoobamgui ajim anəm.

¹⁸ 'Magua ĩsjā warrgarmjö dich ĩi isegwia deeu ĩi aumħn pekauta wau simgui ajim anəm; wa deeu-mua ĩi rĳatarr khāijā aumħn magan agjö pekauta wau simgui ajim anəm.

Woun äb aphħ khitarr rik dđi

¹⁹ Maimua ĩchab męg nem ĩgkhaadam jaajim aajem Jesuu: 'Woun äb sĳejim aajem, rik. Maan sĳi khajĳa

parhëpagkham apphata jūajeejim aajem. Maimua mag n̄m d̄i ed ēepierr s̄i nemkhoo jaramjōta thachjā wau khoojeejim aajem. ²⁰ Mam̄ ūchab woundam aph̄m̄ khit̄m̄ Lázaro a th̄r sim s̄ejim aajem, s̄i ph̄e kha dodoso khit̄m̄. Mag khit̄m̄n̄ s̄i chi rik puertdi bigaau ðor b̄e eeta oo kh̄eraajeejim an̄m. ²¹ Mag kh̄er̄m̄n̄ jāsogau chi rik thach kh̄o sim mes eegar pan perasdam kh̄imam kh̄om kh̄ochag kh̄er̄m̄ ee, saakienauta i ph̄iedau s̄ēcheejeejim aajem. ²² Mag khit̄m̄ awia chi aph̄m̄ khitarrdam meejim aajem. Mag meebaadeewai Ēwandam chognaan b̄ēwia s̄i i akhaardam ūgthar Abrán sim aar arrjierram aajem. Mag khur chi rikjā ūchab meebaadeewai b̄ep s̄i ūwia kh̄imie durrrta òb̄er̄jim aajem. ²³ Maimua ya kh̄imie durrrpanaa maach gaai machag āwatbajujō th̄n̄m̄ua ūgthaag oowai dau warpha Lazarota Abrán bigaau kh̄ōinaa p̄ar sim oo athajim an̄m, chi rik arrau. ²⁴ Magbaawai mammua thet, “Jōoi Abrán, m̄ ap chit̄m̄ m̄ dau aug khaugbáa” ajim an̄m. “Lázaro j̄ig-pirdam gaaipai kh̄āijā dōdamau omnaa m̄ aar p̄ūibap̄ūi. Ya m̄n̄ ò j̄m̄umaam. Ōt khierr pechag m̄g th̄n̄m̄jā mua āwatbajujōta th̄n̄m̄ngui” ajim an̄m āakhamua. ²⁵ Mam̄ magbaawai jōoi Abranau irig magjim an̄m warag: “Kh̄iir eyaa ajuma” ajim an̄m, “p̄uch monakha aawai nem kh̄iir thum paraanaa b̄ūerjā augchēba chitarr. Maagwai Lázaro b̄ūerjā maḡm̄ chukhu i dau aph̄m̄ khamor masi kh̄er̄m̄jā pua irig ooba aajeejim. Mam̄ ūs m̄ig i kh̄ōinaa bibigag chukhu chir̄m̄. Jāigta kh̄iirjuma ajim an̄m, jāgwia j̄urr ūs p̄ idawaa chir̄, òt khierr pechag ee. ²⁶ Pua mag chirab mam̄, p̄ aar p̄od mua Lázaro p̄ūibamgui ajim an̄m. Magnaa maach j̄arr m̄g dō kh̄ōrg s̄i j̄ēb ithurm jaaba w̄ejōmjō sim ee z̄jāga i maju? Jammuajā p̄od b̄ēju khaba, ni maumuajā p̄od maju khabamgui” ajim an̄m jōoi Abranau. ²⁷ Magbaawai chi rik arrau warag chaigpa khit̄m̄ua jōoi Abranag, “Magan j̄urr m̄ aai di aarta i chogbar̄ūi” ajim an̄m, ²⁸ “m̄ khod ābam kh̄m̄n̄ cinco ph̄e wai chir̄m̄ aar, m̄ m̄g chir̄m̄ jaaubaimaawai amach khaibag isegwia kh̄iirjug ajapham aumkh̄iir, magbaawai am meem edjā m̄jō m̄ḡm̄ aar gaai machag āwataan b̄ēm ūgua” ajim an̄m, chi rik arrau. ²⁹ Magbaawai Abranau irig, “Mam̄ amau Ēwandam iek wai naabahab, Moiseeu chi Ēwandam i jaaumien d̄imua ph̄ p̄eatarr. Amau mag gaai jaau s̄isid̄m̄ta ipierraa aju aai naabahab” ajim an̄m, “p̄ sim aar w̄etmapha n̄m̄n̄.” ³⁰ Magbaawai chi kh̄imie durrr simua magjim an̄m: “Ū, mag khabam jōoi Abrán. S̄i ph̄ sim gaaipai chan amau ūkhabam. Mam̄ āb meetarrta deeu am aar òb̄er̄imawia amag jaauwimakh̄iin chadau, warre amau amach khaibag isegjurau” ajim an̄m. ³¹ Magbaawai Abranau irig magjim aajem: “Mam̄ amau mag Ēwandam iek chi ph̄m̄ wai n̄m̄ gaai jaau sim ūkhaba n̄m̄ chan, magan āb meewia deeu iiu phiid̄wia amag jawaan makhiinjā, amau ūkhabajugui” ajim aajem, chi rik arrag.

z̄jāga an̄ Ēwandamau chikham khaibag ee mapi n̄m kh̄m̄n̄ d̄i?

(Mt 18:6-7,21-22; Mr 9:42)

17 Jesuu magjim aajem ich d̄i w̄en̄rrajerr kh̄m̄n̄ nag:

—M̄g j̄ēb gaai ichiita ich jāg ðor pekau waupiejem nem paraa aju, mam̄ j̄ē, apkhit! ajim an̄m, chi maḡm̄ nem paraa sim woun. ² Irua maḡm̄ gaaimua chi m̄ iek ūkha kh̄er̄m̄ta pekau ee burrpim̄n̄, ichta Ēwandam d̄i iekkh̄or p̄ōoma s̄isiju. Mam̄ mag Ēwandam d̄i iekkh̄or paarpaju kh̄āi ichd̄ēpai ich ò gaai mokp̄or p̄omkham j̄ūnaa ph̄ūas ee baud̄khiin ūucha ajugui ajim an̄m Jesuu.

z̄jāga dich khapeen perdonaa n̄?

³ Maimua ūchab, ‘Pārag jaaukhim, khaph̄m̄ abat ajim an̄m, ich Jesuupai. Pāachjō m̄ iek ūkha n̄m kh̄m̄n̄ nau kh̄āijā p̄āach d̄i khaigba abaawai warag d̄i agjō aju kh̄āyau s̄i am wawibat ajim an̄m. Maimua amachd̄ēu mag p̄āach d̄i khaigba abarm khaug auwia p̄āachig “M̄ perdonaabá” aawai, am perdonaawia oob tag b̄ūerjā maḡm̄ iek igm̄iet ajim an̄m. ⁴ Ābam edpai kh̄āijā biek khapan p̄āach d̄i khaigba awia, “Kak̄ē m̄ perdonaabá, mua tag jāgbaju” a kh̄er̄rkakha awia kh̄āijā, ich agpierr i perdonaabat ajim an̄m, tag maḡm̄ iek b̄ūerjā igba.

Ēwandam p̄āach d̄i sim a kh̄iirjunaata nem waukhiin

⁵ Mag dich khapeen perdonaapi jaubarm phithuurga sim kh̄iirjunaa, j̄urr ich Jesuu chi doce j̄er autarr kh̄m̄n̄ garmua irig magjierram aajem:

—Señor, Ēwandamau marag kh̄iirjug deebam chan p̄od marau maach khapeen perdonaabajū. Marag juapá deebá ajierram an̄m, mag p̄uchd̄ēu jaau simjō aag.

⁶ Magbaawai maach P̄or Jesuu magjim aajem amag:

—P̄ārau kh̄iirjuawai chadcha Ēwandam jua theeg sim khaph̄m̄naa p̄āachd̄ēu nem mag abarmjō apiju kh̄iirjunaata nem waukhiin, Ēwandam athee chan phithurm nem chukhu aajeewai, chadcha p̄āachd̄ēu jaajaukhampierr ich mag p̄āachd̄ēu jaau n̄mjō ajugui ajim an̄m. P̄āar kh̄iirjug oojem anaa chi p̄omag mostaza daudam ar maach dau ee paba khitaajemjō kh̄āijā khitakhiin, ar pab̄ū p̄om sim̄g wounagamjō, “Jāigmua mawia j̄urr achum ph̄ūas ee d̄n̄m̄ubaimá” abaawai, chadcha p̄āar ipierraa ajugui ajim aajem.

Ēwandam chogkha simua z̄jāga aju aai s̄i?

⁷ Mag jaaumamua ūchab magjim aajem: ‘z̄Khaŭta ich chog phidkha s̄i awia barbaicheewai ith̄ū irig, “Ar p̄ athee ya thach mes gaai th̄oi kh̄er̄m̄ kh̄obá” aju khai?

⁸ Mag chan ni ābmuajā iekhabamgui ajim an̄m. Jāan magju kh̄āi warag, “J̄ōpkhaa phie j̄āb wauwia m̄ jāogbá, maimua murua nem ig chir̄m̄ thum ph̄ēdeebá; p̄uchin nau m̄ kh̄o dichtarr khur ēudeechata kh̄ōju” a iekhaju. ⁹ z̄P̄ārau oowai ābmua ich chognaanau ich ip-

ierraa nem wau n̄m paar “Ûu ajim” aajē? Ûu ajim chan abam, ich phidag ichdēu nem wauju atarrta wau s̄ewai. Irig jaauba akhiinjā ichiita irua waub khaba waujugui ajim an̄m. ¹⁰ Ich agjōraugui ajim an̄m pāarjā ĩchab: ya Ēwandamau pāachig nem jaautarr thum wau ōbaadeewai s̄i warag, “Maachin Ēwandam chognaanpaiu; ichdēu maachig jaautarrpierrpai waubarp̄im” abat a jaaumajim aajem.

Diez kokobé bēnēu bar khithēe arr kh̄un

¹¹ Mag jaau s̄ewia, warag Jerusalenag mamua didichagmajim aajem, Samaria durr Galilea durr d̄ei āba thēu n̄m j̄arr kh̄edau ma sim ee. ¹² Mag mamua phōbōrdam pōm khaba khit̄m ee dubbaimaawai i kh̄irp̄hee ōor diez kokobé bēnēu bar khithēem ōbērd̄utkhachējim aajem. ¹³ Mag ōbērd̄utkhachēwia warppaimua irig āākhamua, —Maestro Jesús, maar apdurrum maar dau aug khaugbahur aajeejim an̄m.

¹⁴ Ichig dau apha mag durrum oobaawai amag, —Jerusalenag ērēuwia Aai i j̄eeujem deg phadnaanag pāach kha theerh̄chpibat ajim an̄m.

Amachig magbaa chadcha i ipierr ērēubaadējim aajem. Mag wētumua agtha barba n̄m ee, amach mor oowai kha ajapha maḡm bēn chukhu narrjō naajim anaabá. ¹⁵ Amach mag oobaawai, ābmua deeu ewag khaphig urumua onee, “Ēwandam, ĩsin chadau puan m̄ d̄ei ÷uta abarm; p̄jō jua theegkham chan m̄g jēb gaai chukhum” a ijējēbag bēejim aajem, ich appai.

¹⁶ Mag bēewi Jesús b̄kh̄err phōbkha jēbjā gaai dagau d̄rnaa, “Ûu ajim” ajim aajem irig, ich monaautarr paar. Chi mag Jesuug ÷u ajim aan bēetarr, Samariapierr ajim aajem.

¹⁷ Magbaawai Jesuu maḡg, —¿Pāar chi monaautarr kh̄un diez naabaj̄? ¿Jam n̄ma ajim an̄m tagam kh̄un nueve? ¹⁸ Amach monaautarr paar Ēwandamag “Ûu ajim” aju chukhu arrjō, āba p̄ appaita deeu khitaichēbma ajim an̄m, deeu durramkha chir̄mta.

¹⁹ Maimua ichdēupai mag chi kokobé bēnēu bar khittarrag, —Phiid̄wia petá ajim an̄m. Mua jaautarr ipierr p̄ch ōdegpai, “Chadcha i ipierraa am̄n m̄ monaauju” a kh̄irjutarr gaaimua, ÷u p̄ peerd̄wia monaaujā monaau chirsim ajim aajem irig.

Deeu Jesús m̄g jēb gaai d̄n̄ubaichēm ed ¿jāga aju khai?

(Mt 24:23-28,36-41)

²⁰ Khāi āb chi ajapha Moiseeu Ēwandam iek phā p̄atarr ÷urkhaajem kh̄unau Jesuug, —¿Jāagwaichata m̄g jēb gaai Ēwandam maach Pōrkha s̄ieichējuwa? ajieram aajem irig.

Magbaa Jesuu amag magjim aajem: —Ēwandam ichta chi Pōrkha s̄ieichēju chan oob dau dauta bēeju amiet. ²¹ Mua nem wau chir̄m gaaimua pārau khaph̄ aju aai n̄m, Ēwandam ya pāach ee sim; magua irua ich jua oopi simgui ajim anaabá, chadcha ichta thum ich iek ÷kha n̄m kh̄un Pōrkha s̄ieichēm khap amkh̄ir. Maagwai ōrau m̄ḡwaiwe chan, “M̄gá, ar n̄rrú,” wa “Achum ar s̄i” abajugui ajim an̄m.

²² Makh̄unag mag jaauwi j̄urr ich d̄ei ogd̄ba wēn̄rraajerr kh̄unagta magjim aajem:

—M̄g atag pāach appai wēn̄rr̄m aig, pārau m̄ch chi Emkhooi Iewaa kh̄irjuwia khāaidam ābpai khāijā ūmaai deeu m̄ d̄ei wēn̄rr̄m khōsi aju. Mam̄ pōd mag wēn̄rrabajugui ajim an̄m. ²³ M̄g atag ōrau pāachig, “M̄gá, ar n̄rrú, ya bēejimwai,” wa magbam khai “Achum sim” aawai, oob ÷khawia aar oon wēt̄m̄t ajim aajem. Magua pāachig nem jaauwaijā oob am iek ÷khamiet. ²⁴ M̄ch chi Emkhooi Iewaa bēewain, thumaam kh̄unauta m̄ oojugui ajim an̄m, ich j̄ag pagth̄m̄ dau ph̄er j̄eer athaawai edjā thum arar athaajemjō. Magua ōrau mag pāachig ya m̄ barbaichēm a jaauwaijā oob ÷khamiet ajim an̄m.

²⁵ Mam̄ magju nawe ichiita m̄ dau apha aju aai chir̄m̄gui ajim an̄m, ōor m̄g th̄n̄m kh̄un jua ee, amachdēuta m̄ kha isēe wai wēn̄rraawai. ²⁶ Mag m̄g atag m̄ch chi Emkhooi Iewaa deeu bēeju gayaa paawai, jōingar jōoi Noé khakhittarr jaar ōor dōādau ōp̄aiwai amachdēu ampierr th̄naajerrjōta th̄naajugui ajim an̄m ĩchab. ²⁷ Mag jōoi Noé sim jaar ōrau amach okhoojūjā kh̄irjuba, s̄i phiesta waunaa, thach khōwia, dōdōjō dōju, maimua jua p̄rjuuta kh̄irju naajim. Am mag th̄n̄m ee, jōoi Noeu ichig Ēwandamau barco pōm waupi jaautarrjō chadcha wau auwia ag ee dubjim. Mag dubbaadeewai dōād pōm bēewia s̄i ōor pōm ōdubjim anaabá. ²⁸ Maimua jōoi Lod khachittarr Sodoma phōbōr ee s̄iejeewaim jaarjā ich agjōta th̄naajim ĩchab. Am kh̄irjugan, āba thach khōju, dōdōjō dōju, amachdēu nem khōsimpierr aunaa j̄urr amach garmua p̄rju, nem j̄irju maimua di ēujupai ajim. Mam̄ mag n̄mjā Ēwandam gaai kh̄irjuju chan aba aajeejim. ²⁹ Mam̄ am mag th̄n̄m ee, jōoi Lod Sodoma phōbōr eemua ōbērbaadeewai ich Ēwandamau edjā eemua ōtdau kh̄ir kh̄irp̄ijim. Mag ōtdau kh̄irta nosege chē th̄n̄mjō kh̄i th̄n̄simua ōor thuma phaa kh̄chp̄ijim. ³⁰ J̄ag amachdēu Ēwandam kh̄irjuba th̄narrjōta th̄naajugui ajim an̄m ĩchab, m̄ch chi Emkhooi Iewaa deeu m̄g jēb gaai d̄n̄ubaichēm edjā.

³¹ Mag jaaumama ich Jesuupai, ‘Mag m̄ pierrum ed āb khāijā ich dih̄u ÷r jua ÷i sim khai, ich nem phē awaan awia oob tag ierrag dubam ajim an̄m; wa magba ich phidkhaajem aar khāijā sim khai, oob ich diig khaphig bēem. ³² Kh̄ir eyaa abat ajim an̄m: ewag oopiba arr ee Lod ūnanau s̄i ich nem kh̄irjuwia ewag ootarr j̄urpai Ēwandamau mag ÷i thakharag paap̄itarr. ³³ Ar chi m̄ iek ÷kha sim gaaimua phithurg āwatmapha s̄i warag “Eeu j̄aḡm gaaimua m̄ thōodukham” a khāijā iȳ sim kh̄un warreta okhoo simgui ajim an̄m. Mam̄ ar chi m̄ iek gaaimuata dau apha khāijā abarm wounan chadau ÷gtharcha ōberrjugui ajim an̄m.

³⁴ Mag ich khapeenag jajawagmamua, ‘Mag m̄ bēewai ōor numí ābam put ee naajugui ajim an̄m. Mam̄ mua ābpai m̄ch d̄ei arrwia, āb werp̄aju. ³⁵ ÷uinjā numí ĩchab ābam molin gaai ba naaju. Mam̄ mua ābpai m̄ch d̄ei arrwia, ābakhai werp̄ajugui ajim an̄m.

[³⁶ Ōor numí agjö di chaur naaju. Mam̄ mua ābpai m̄ch d̄i arrwia, ābakhai werp̄ajugui a jaaumajim aajem.]

³⁷ Magbaawai i khapeenau irig, —Señor, cha purua jaau sim, ¿jampaita magju khai? a jëeujerram an̄m.

Magbaa Jesuu amag, —Jampai agá ajujā khaba simgui ajim an̄m. Pārau khaph̄ n̄m, nemmí sim aig ākōs ich khīrau jupcheejem. Ich agjöta ajugui ajim an̄m īchab muajā m̄ch iek ūkha n̄m kh̄n̄ d̄i; am ph̄e arraag m̄ch b̄em ed am aigta dau daau urum thumaam kh̄n̄ nau m̄ oojugui ajim anaabá.

Nem p̄aba Ēwandamagta warag j̄eu n̄m aju aai n̄m

18 Īchab Jesuu ich khapeenag m̄g nem ĩgkhaadam jaaujim aajem, mag jaubarm gaaimua amachd̄eu nem ig n̄m Ēwandamau da deeba awiajā warag p̄aba irig j̄euju aai n̄m a khap amkh̄ir. ² Mag jaaumamua magjim an̄m:

—Woun āb chi thethem s̄ejim aajem, ph̄b̄or ee. Magua b̄urjā ich khapeen ōgkhaba ni Ēwandamjā igba s̄errajim an̄m. ³ Ich ag ph̄b̄or eepai īchab s̄ejeejim aajem, khoopaa ūan āb. Mag ūanau b̄ewia irig, “M̄ ap ūrr̄m m̄ khaigp̄erbá” aajeejim an̄m, “m̄ kha ukhurm kh̄n̄ nau m̄ d̄i atcha jāgam ugua.”

⁴ Mag khoopaa ūan dau aph̄ ich aig udkh̄r-rkhakhakhamjā b̄urjā i iek aseksmapha s̄i awia kh̄ai āb magjim aajem: “Mua chadcha Ēwandam igbanaa m̄ch khapeenjā ōgkhaba chitab mam̄, ⁵ jāg khoopaa ūan tag m̄ch aig b̄eb̄ee am ugua, mua chadcha i khaigp̄erjugui” ajim an̄m. “Magba akhiin, irua id̄eu m̄ khajap chirbajugui” ajim an̄m, “ich ag iekpai ph̄urba jajaau aawai.”

⁶ Mag ĩgkha dichwia, ich Jesuupai j̄urr amag, ‘Pārau ūrjerramgui ajim an̄m, khan a iekhajī mag woun chi thethem nem khaibag s̄errau. ⁷ ¿Pārau oowai ich aig b̄eb̄ee n̄m paawai khoopaa ūan irua khaigp̄erbajī? Ēwandamaujā ich chaainau ichig edaram magwe j̄eu n̄m akhiin, irua makh̄n̄jā eeg oob khaba oojugui ajim an̄m. ⁸ Magnaa, Mua p̄rag jaaukhimgui ajim an̄m. Ēwandamagta p̄rau mag j̄eu n̄m̄n, p̄ar khaigp̄erm edjā warre irua p̄achd̄eu kh̄osi n̄mj̄o aju p̄ar d̄i. ¿Mam̄ p̄rau kh̄irjuawai mag m̄ch chi Emkhooi Iewaa b̄eju ed ōor chadcha mag amach th̄araucha Ēwandamag j̄eu durrum kh̄n̄ agtha naaju khai? ajim an̄m.

Wounaan numí Aai i j̄eujem deg oraa narr

⁹ Maimua amachd̄epai amachta thumaam kh̄n̄ kh̄yaujā ajap pekau chukhu khith̄em awia j̄urr amach khapeen khaibag p̄eejem kh̄n̄ nag Jesuu m̄g nem ĩgkhaadam jaaujim aajem. ¹⁰ Chi nem ĩgkhaadam m̄g ajim aajem:

—Wounaan numí Aai i j̄eujem deg Ēwandamag j̄ewaan w̄tjim aajem. Āb fariseo ajim an̄m, Moiseeg Ēwandamau ich iek ph̄pitarr ajapcha ūrkhaajem aajem kh̄n̄ eem, maagwai ābakhai gobiernoog ōrau

d̄ebpaar paraa n̄m j̄eujem ajim aajem. ¹¹ Chi ajapcha Moiseeu ph̄ p̄atarr iek ūrkhaajemua b̄j̄āupai oo d̄n̄mua, Ēwandamag j̄eu n̄m an̄mta, ichpai th̄o iekhamamua magmajim aajem: “Ēwandam, p̄r̄g ūu ajim a chir̄m, ūta jāg m̄ chikhamnaanj̄o khaba chit̄m. M̄ amj̄o nem ĩignemjā khaba, pekau p̄mjā khaba, ni deeam ūinjā wauba chit̄mgui” ajim an̄m. “M̄ chan gobiernoog ōrau d̄ebpaar paraa n̄m kh̄n̄ nag j̄eujem ar achum simj̄ōjā khaba chit̄m” a iekhamajim an̄m, ichd̄epai ich ajaug th̄owia.

¹² Maimua warag mag jaaur̄p̄r̄igmamua magjim aajem: “Ēwandam, m̄n̄n semanpierr kh̄ai numí thach kh̄oba s̄rkha chiraaajem, p̄r̄g j̄ewaag. Mag n̄m d̄i īchab m̄ch phatkhondam oopierr ag eem deeb khaba p̄r̄g dee khitaajemgui” ajim an̄m. ¹³ Maagwai j̄urr chi gobiernoog paar n̄m kh̄n̄ nag j̄eujemdam ich appai ag warphaa ooth̄eu kh̄n̄mua agjö Ēwandamag j̄eu s̄ejim aajem. Mam̄ maan, j̄urr ichd̄epaijā ich pekau p̄m khit̄m khaph̄ s̄err aawai, gaai machgau warag eeg ūth̄naa p̄r̄ j̄ōj̄ōikhamuata maagjeejim an̄m Ēwandamag: “Ēwandam, m̄ch chadcha pekau p̄m chit̄m khap, p̄r̄g j̄eu chir̄m; m̄ ap chit̄m m̄ eeg oobá” aajeejim an̄m.

¹⁴ Mag numí Ēwandamag j̄eu narr kh̄n̄ jaau dichwia, chi aig ich iek ūr narr kh̄n̄ nag magjim aajem: ‘Ichd̄epai Ēwandamag ichta chi ajapham a chirarr kh̄yau, ich dau aug khaugpi j̄eutarr wounta j̄urr Ēwandam dau na ag najā ich mag b̄urjā khaibag chukhu aajerrj̄o s̄ebahab ajim an̄m. Mam̄ ar amach th̄owia chikham d̄i athuucha aajem kh̄n̄, j̄urr m̄g atag paawai am Ēwandamag chaigpa oo s̄isid̄e abarjugui ajim an̄m. Maimua ar mag amach d̄i athuu n̄m kh̄n̄ ichaaurjā maḡm aba s̄i warag serbiibamj̄o aajerr kh̄n̄ta, j̄urr m̄g atag paawai, Ēwandamau warm kh̄n̄ kh̄yaujā ūrpa i apiju a jaau-majim aajem.

Chaain d̄enj̄o Ēwandam iek ūkhakharrs̄o ūkhaju aai n̄m

(Mt 19:13-15; Mr 10:13-16)

¹⁵ Biek āb mag j̄urr̄am kh̄n̄ nau aanaan Jesús sim aig wai b̄ee n̄m ee, chaainpa chi d̄ennaanau aib̄ee naajim aajem, am gaai p̄rnaa Ēwandamag am k̄oit j̄eumkh̄ir.

Mam̄ mag j̄urr̄am kh̄n̄ nau chaain aib̄eb̄ekham oowia j̄urr chi Jesús d̄i ogd̄aba w̄n̄rraajerr kh̄n̄ nauta mag chi aib̄ee n̄m kh̄n̄ nag meerrau s̄ijerram aajem, tag aib̄epimaugau. ¹⁶ Mam̄ amau mag n̄m ee, warag Jesuu chi chaaindam th̄urkhanaa j̄urr ich khapeenagta, —Id̄eu chaain m̄ aig b̄eepibat ajim an̄m. ¿Khanthee p̄rau amag b̄eepiba jaau n̄? Chi j̄oin awiajā cham̄ kh̄n̄ chaainj̄o m̄ iek ūkhakharrs̄o ūkha n̄m kh̄n̄ta m̄g j̄eb̄ gaaijā ūu w̄n̄rrawia, ūgtharjā onee w̄n̄rrajugui ajim an̄m.

¹⁷ Mam̄ chi ūgthar ōb̄erju kh̄irju n̄m kh̄n̄ naujā m̄kh̄n̄ chaain d̄enj̄o ūkhabam chan p̄d̄ ōb̄er-bamgui ajim an̄m. Mua p̄rag mag jaau chir̄m̄n chadcharam iekta jaau chir̄m̄gui ajim an̄m.

Woun ãb phatkhon paraam Jesús dñi iyüu athurtarr
(Mt 19:16-30; Mr 10:17-31)

¹⁸ Biek ãb Jesús sim aig woun ãb chi thethem bëejim aajem, phatkhon paraam. Mag wounau irig, —Maestro, pæta chadcha Maestro ajapham aawai pærug jëwaan bëejim: ¿Mua khani jægju aai chiré, ügthar öbëraag? Mærug jaubá aichëjim anæm.

¹⁹ Magbaawai Jesuu irig, —¿Khanthee pua mærug “chi ajapham” a sí? Óor ajapham chan chukhumgui ajim anæm. Ajaphamæn ãba Éwandamta ich appai ajapha síerræm. ²⁰ ¿Pua khaphæ síebá ajim anæm, Éwandamau Moiseeg ich iek phãpitarr gaai: “Oob dich ðor khabam dñi khapes am; oob ðor thðom; oob nem jïgkham; oob chikham ëugarjá sëukha nem jïgkham; maimua pæch aai jãsenkhanaa pæch ãdjã jãsene abá” a sim?

²¹ Magbaawai chi woun phatkhon paraamua, —Mag pua jaau sim thum mua mæch bëruwe ærkha chitabahab ajim anæm.

²² Jesuu i mag iekha sim ürbaawai irig, —Mamæ agtha khïir ãb pua waur wai síebahab ajim anæm. Pæch nem thum pærkhæipüiwiwia chi phatkhon aphæ khithëem khænnag jigbarüi. Maimuan chadau mæ ëudee pidú ajim anæm, mæ dñi chitam khösi chiræm khai. Pua magmæn, ügthar pawiajä bëurjä augchëba, phatkhon khãaijä nem ajapham pömta wai chirsijugui ajim anæm irig.

²³ Mamæ Jesuu ichig mag nem thum pærkhæiwiwia chi phatkhon jigpi jaaubaawai, warre chi woun ökhïirjuu aadëjim anaabá, chadcha phatkhon paraam arr aawai. ²⁴ Jesuu oowai mag ichdëu nem jaaubarm gaaimua atcha ökhïirjug pöm aadëm oowi, —Phatkhon paraam khænta Éwandam chi Pörkha sim aar öbëraagan chadcha thethe simgui ajim anæm, amach phatkhonagta ürcha ee naawai. ²⁵ Phatkhonpanta ügthar Éwandam chi Pörkha sim aar öbërju khâyau, camello pöm jæg maach nounaan khãaijä ürpaí síerræmta phithurg chukhu woneeu kachdam ee thoogar öbër dichjugui ajim anæm.

²⁶ Jesuu mag iekhabarm ürbaawai aig chi ür narr khænnau, —Mag khai, magan ¿khaita peerdægáwa? ajieram anæm.

²⁷ Magbaawai Jesuu amag magjim aajem:

—Óorang chadcha phithurgma mag úrwai, mamæ Éwandamag chan bëurjä phithurg chukhu simgui ajim anæm.

²⁸ Magbaawai Pedroou irig, —Maraun chad pæ dñi wënærram khöchgau maach nem wai narrjä ewag khïirjuba, síi thum phëræawi pæ dñi ogdæba wënærrabma ajim anæm.

²⁹ Magbaa ich Jesuu magjim aajem:

—Chadcha ar thum chi mæ gaaimua wa mæ iek jaau khöchgau khãijã amach di pæawia, amach dënaanjä pæanaa, amach khodnaan, amach æin wa amach chaain khãijã khaugba khüchpaim athee phëræpækham khænnagan chadau, ³⁰ mæg jëb gaai agtha næwejä mag amach nem okhoomarr khãaijä ür

ag atcha deewi mæg atagjä mæch dñita ich mag wënærramkhïir mæch aarcha phë aujugui ajim anæm.

Órau ich thðoju Jesuu jaautarr
(Mt 20:17-19; Mr 10:32-34)

³¹ Maimua ich dñi doce ogdæba wënærraajerr khænn chaaur khïet phë arrwia amag magjim aajem:

—Pãrag khap amkhïir mua warre jaaukhimgui ajim anæm: Pãrau khaphæ næm, ya maach Jerusalemag wëntum. Jerusalem barbaimaawai warrgarwe Éwandam i jaaumienau mæch chi Emkhooi Iewaa igwia phãtarrjö thum ag eyaa öbërrjugui ajim anæm. ³² Magbaawai makhænnau maach meeun khabam khænnag mæ pær deejugui ajim anæm. Magbaawai makhænnau mæ wau iekhamam dñi mæ khïir iekhanaa mæ gaai ichöpa thumaju. ³³ Magnaa mæ wæ wai næw awia amau mæ thðopüijugui ajim anæm. Mamæ khãai thãrjupam ee deeu mæ iu phiidüju a jaaujim aajem.

³⁴ Mamæ i mag iekhabarm amachdëu bëurjä khaugba, ich mag næsijim aajem. Amau úrwai, Jesuu síi parhooba ichdëu iekha simjä khaugbata iekhabapüimjö ürpüijieram aajem.

Phöbör Jericó anæm ee woun ãb dau khïsu khitarr
(Mt 20:29-34; Mr 10:46-52)

³⁵ Jesús ich khapeen dñi mag mamua phöbör Jericó anæm dakha paaukhabaimaawai woun ãb dau khïsu khitæm khæd igaaü oo khëræm ooimajieram aajem, ðor èrëu dich thænæm khænnag nem jëuwai. ³⁶ Mag dau khïsu khitæmua ðor pöm ich aig èrëu dich thænæm khaug athaawai jëeujim aajem, khan jægwiata mag thænæm khai a khap aag. ³⁷ Magbaawai ãbmua irig, —Jesús, Nazaretpiertra dich nærraawai khabahab mæg ðor pöm sereu wëtum ajim anæm.

³⁸ Magbarm bërre chi dau khïsu khitæmua thet ääakhamua Jesuug, —¡Jesús, pæta rey David khachitarr ag chaain ewagam khænn Iewaaü marau næ narr! Mæ ap chitæm mæ dau ee aug khaugbahur aajeejim anæm, ich dau monawaan bëemkhïir.

³⁹ Magbaawai chi na wëtmaa arr khænnau irig meurrarrau aajeejim anaabá, khïupamkhïir. Mamæ magbaawai chará waragta, —¡Jesús, pæta rey David khararr ag chaain ewagam khænn Iewaaü marau næ narr! Mæ ap chitæm mæ dau aug khaugbahur aajeejim anæm, thet khïesirnaa.

⁴⁰ Mag ääakham ich Jesuu ür athaawai dænæsiwiwia awaan mapijim aajem, ich aigcha aibëemkhïir. Mag ich aigcha aipierrwai irig, ⁴¹ —¿Khani pua mærug pæch dñi apim khösi chiré? ajim anæm.

Magbaawai chi dau khïsu khitæmua, —Señor, muan pærug mæch dauta monaaupim khösi chiræmgui ajim anæm.

⁴² Magbaa Jesuu irig, —Magan dau eerdæbaad ajim anæm. Chadcha muata pæch monaaupüiju khïirjutarr gaaimua, üu pæ peerdæwia monaaüjä monaaü chirsimgui ajim anæm.

⁴³ Jesuu magbarm bërre chadcha dau eerdæ sísiwiwia ich bi eem daujä daujä ajaug sísijim anaabá. Mag-

baawai warag i dñi mamua onee Ēwandamag jēeumamua, —Ēwandam, ĩsin chadau pua m̄ ʔuta abarm. P̄jō jua theegkham chan m̄g jēb gaai chukhum a ijējēbag majim aajem.

Jesuu mag woun dau monaubarm oobaawai ĩchab mag ðor khapan th̄narr kh̄naujā Ēwandamag jēeumamua irig “Ūu ajim” ajierram aajem.

Zaqueo Jesús dñi ootarr

19 Mag wētumua ya phōbōr Jericó an̄m dakha narr aawai warag Jesús ag phōbōr ee dubwia dichmaa ajim aajem. ² Mag phōbōr ee s̄fejim aajem woun āb phatkhon paraam. Ma, Zaqueo ajim aajem, ðrau gobiernoog dēbpaar paraa n̄m jēeujem kh̄n̄n p̄r. ³ Mag wounau Jesús kh̄ir oog ēkhaajeejim aajem, mag ðor p̄m wējōm eemua. Mam̄ jōointa b̄th̄ kh̄itarr aawai p̄d ooba aajeejim anaabá, b̄ ðurr khabam gaaimua. ⁴ Mag warm kh̄n̄n p̄r ūrmua ichdēu p̄d ooba abaawai, na khaphig mawia, pab̄ jeeubahkhar neneree kh̄it̄m gaai waaid̄wia n̄baadējim an̄m, ich eegar dichpinaa oog. ⁵ Mag i pa gaai ūgthaa simta, Jesuu bēewia, ūgthaa oonaa, i th̄r th̄rnaa irig, —Zaqueo, jōpai eeg ʔurbabaad, maimua marrau; ĩsin m̄n̄n p̄ aigta jēerimajugui ajim an̄m.

⁶ Magbaa chadcha jōpkharraapai ʔurbawia, Zaqueo onee Jesús ich di aar athaadējim aajem. ⁷ Mam̄ chi dñi wēn̄rarr kh̄n̄nau oowai, Jesús Zaqueo degta jēerimaag waaid̄baadēm oobaawai, thumaam kh̄n̄nau, —Keena, p̄adē oobat. Jesuun, pekau p̄oma sim degta waaid̄baadēmwai anaajim an̄m.

⁸ Magbaawai Zaqueo maach P̄r Jesús kh̄irp̄hee b̄j̄j̄au d̄n̄n̄unaa irig thumaam kh̄n̄n dakh̄ir, —Ūrbá, mua m̄chdēu nem wai chir̄m eem j̄rr̄cha ar apha kh̄ithēm kh̄n̄nag deejugui ajim an̄m. Maagwai iwiir ābam dēn kh̄ij̄ sēukhawi mua phatkhon kh̄gur autarr khai, j̄rr̄ mua ag kh̄yau ūr biek jayap deejugui ajim an̄m.

⁹ Magbaawai Jesuu irig magjim aajem:

—Zaqueo, p̄j̄ ĩchab jōoi Abrán khararr ag chaain ewagam kh̄n̄n dēn̄u, mam̄ ĩsta pua irua ūkhaajer-rjō ūkha chirsimgui ajim an̄m. Mag gaaimua ĩsin chadau p̄chj̄ peerd̄wia, m̄g degam kh̄n̄nra peerd̄ju ed pabaadēm. ¹⁰ M̄ch chi Emkhooi Iewaan chadcha ðor amach khaibag gaaimua okhoo kh̄ithēm kh̄n̄n j̄rwia, peerd̄ awaanta bēejimgui ajim an̄m.

Ābmua ich chognaanag phidkhamkh̄ir phatkhon dee p̄atarr

(Mt 25:14-30)

¹¹ Jesuu Zaqueo dñi āba n̄mua iekhatarr ūrwia thumaam kh̄n̄nau kh̄irjuawai, Jesuuta Ēwandamau p̄itarr aawai, Jerusalemua ya ichta thumaam kh̄n̄n P̄rkhaagpampii naajim anaabá. Mam̄ mag n̄m ee ya chi Jerusalén phōbōr dakha narr aawai, amau mag ajappai khaugba kh̄irju n̄m ajapha khap amkh̄ir, amag m̄g nem ĩgkhaadam jaajim aajem. ¹² Mag ĩgkhamamua amag magjim an̄m:

—Woun āb s̄fejimgui ajim an̄m, thethem iewaa. Ma, ich th̄rbap̄aiwai, deum durr majim aajem, jua theeg apiwia reikhapieg. Mam̄ mag mawia iin deeu bēēju ajiebma. ¹³ Mag chadcha ya ich maagpamua ich chognaan diez th̄rkha auwia, phatkhon agdaujō amachpierr d̄rr̄cha jigp̄iwiia, “M̄g phatkhon mua p̄rag jig p̄a chir̄m̄n, m̄ch bēe n̄m ora agua phidkhawia warag ūr aumkh̄irau” ajim an̄m. ¹⁴ Mam̄ mag woun ich dñi ābam durr ee naajem kh̄n̄nauapaij̄ i kha kh̄chkh̄ba aajeejim aajem. Maagjerr aawai i petam ēudee ðor p̄iwiia makh̄n̄n dñi, “P̄ chan marau maach durr reikhapimapha n̄m” a jaup̄ij̄ierram aajem. ¹⁵ Mam̄ amau mag n̄m āba, deeu bēewia, ichta ya thumaam kh̄n̄n rey khabaicheewai, mag ich maagpamua phatkhon jig p̄atarr kh̄n̄n deeu th̄rk̄n̄irp̄ij̄im aajem, ich phatkhon jigtarrau phidkhawia chi ūr̄m aumatarr khap aag. ¹⁶ Magbaawai chi nacha deetar bēewi, “Rey, cha kh̄r̄m p̄ phatkhon-dam. Pua m̄r̄g deetarrau j̄rr̄ mua ag ūr diez veces gan aujim” ajim an̄m. ¹⁷ Magbaawai chi reu irig, “Ūu kh̄r̄m” ajim an̄m. “P̄ chadcha piyón ajapham̄u. M̄g phatkhon p̄m khaba deetarrau pua j̄gbarm khai, j̄gan j̄gtarr j̄rr̄ mua p̄r̄g phōbōr diez deekhimgui ajim an̄m chi reu, p̄chta ag eem kh̄n̄n gobernador khamkh̄ir.” ¹⁸ Magbaawai ābmua j̄ bēewia, irig, “Rey, cha kh̄r̄m p̄ phatkhon” aichējim an̄m. “M̄r̄gj̄ pua dee p̄atarr̄ cha mua ag ūr cinco veces gan wai chir̄m” ajim an̄m. ¹⁹ Magbaawai ĩchab maḡgj̄ chi reu, “Puaj̄ j̄gan phōbōr cinco j̄ajugui” ajim an̄m. ²⁰ Thumaam kh̄n̄nag mag jēukha oomam aawai deum th̄rp̄ij̄im aajem. Magua paawai bēewia magchējim an̄m: “Rey, pua m̄r̄g phatkhon deetar mua s̄i putdam ee p̄r̄eunaa ākha kh̄r̄jim, akhoom ugua. Magtarr aawai cha sim” ajim an̄m “p̄ phatkhondam, ich agpierrpai. ²¹ Mua p̄ phatkhonau b̄r̄j̄ phidkhabajim, p̄ch j̄g ðor dñi atcha athuu s̄err̄m khaph̄ chitaawai. Mua agua phidkhawia gantarr akhiin, chi ūr̄m pua s̄i khecheu aukhamgui” ajim an̄m, “p̄ dēn s̄i chikham jua phithur atarrta p̄ch dēnjō aadēp aajeewai.” ²² Magbaawai chi reu magjim aajem irig: “P̄ta m̄ chog chi khaigbampama. P̄ gaaita thumaam kh̄n̄n khusēugan th̄n̄m. P̄ch iipaita pua m̄ mag jaau chir̄m khai, magan muaj̄ p̄ dēi p̄chdēu jaau simjō ajugui” ajim an̄m. ²³ “P̄ iek mag m̄ athuuchanaa chikham phithurg wautarrta m̄ch dēnjō aajem an̄p̄í, j̄j̄gwi m̄ phatkhon banco ee deen mabaj̄” ajim an̄m,

²⁴ Maimua j̄rr̄ thum aig narr kh̄n̄nag magjim aajem chi reu: “J̄g ichig deetarpierrpai wai sim dēn khecheunaa, j̄rr̄ ar ichig deetar ūr diez gan autarragta deebat” ajim an̄m. ²⁵ Magbaawai chi aig narr kh̄n̄nau chi reig, “Rey, mam̄ ya irua nem p̄m wai sim. ¿Khanthee tag irig deeu aai s̄?” ajierram an̄m. ²⁶ Magbaa chi reu, “Mua p̄rag jaaukhimgui” ajim an̄m. “Ar m̄ athee nem wawaag nem par daúa ooba aajem kh̄n̄n dñin mua m̄ch garmuaj̄ ajapha aju, amau chokhōg-ba m̄ athee nem wau naawai. Mam̄ ar mag nem

waumapha n̄m kh̄n d̄i chan magba, m̄chd̄eu amag nem deetarjã warag am jua eem khecheu au-maju. ²⁷ Maimua ïchab ar chi m̄ kh̄ir oomaphanaa m̄r̄g amach reikhapimapha narr kh̄n, m̄ig m̄ aig aub̄ena m̄ dakh̄ir kh̄chbar̄it" ajim an̄m.

Jesús Jerusalén phöbör dubimatarr

(Mt 21:1-11; Mr 11:1-11; Jn 12:12-19)

²⁸ Mag jaau dichwia Jesús Jerusalén phöbörög peta-jim aajem. ²⁹ Mag mamua phöbör Betfagé an̄m d̄i äb agjõ Betania an̄m dakha durrs̄i Olivo an̄m aar barbaimaawai ich khapeen eem numí thürkhanaa p̄yaagpamua amag magjim aajem:

³⁰ —Achá maach kh̄irp̄hee phöbördam sim ee èr̄ebaad̄et. Nau chi phöbör ee dub n̄m aig p̄rau burrodam pa gaai j̄ kh̄er̄m oomaju. Mag burro gaai chan agtha ni äbmuajã waaid̄ba khit̄m. Ma èr̄ aipidut ajim an̄m. ³¹ Äbmua kh̄ijã bëewia p̄achig, "¿Khanthee jãg nemchaai èr̄ arraag êkha n̄?" a j̄eubaawai, s̄i ith̄u irig, mua ig chiraawaita arrum abat ajim an̄m.

³² Mag jaaubaawai èr̄ebaadeeu chadcha amachig jaaup̄itarrjõo oomajierram anaabá. ³³ Mag oobaimaawai ya chi burrodam aib̄eg èr̄ n̄m ee, chi parkh̄ bëewia amag, —¿Khanthee p̄rau m̄ nemchaai èr̄ warrúma? aich̄ejim an̄m.

³⁴ Magbaawai amachd̄eu irig, —Maach Pör Jesuu ig naawaita marau arrubahab ajierram aajem.

³⁵ Mag chadcha Jesús aig chi burrodam aib̄ewi, amach khaj̄ua j̄ua n̄m ùr̄ jooth̄ j̄ujem manto an̄m èerkhanaa, j̄urr chi burro ph̄ ùr̄ theernaa, ag ùr̄ chi Jesús j̄irp̄ijerram aajem. ³⁶ Magbaawai ïchab warm kh̄n am d̄i w̄n̄r̄r̄r̄ kh̄naujã agjõ mag manto jooth̄ j̄ua narr èerkhanaa i maju kh̄d ee theerkhamajierram aajem, ichta chadcha am Pöröu awia. ³⁷ Maimua ya durrs̄i Olivo an̄m aigmua m̄r̄ba n̄m dakha aad̄em ee, ðor p̄m i èudee onee pos w̄durum kh̄nau amachd̄eu ag na mag nem ooba aajempra Jesuu waumaajem ojem kh̄irjunaa Èwandam-ag j̄eu n̄mua ïchab "Ûu ajim" a serereu khaphöbaad̄ejim aajem. ³⁸ Mag Èwandamag j̄eu n̄mua, —Ûucha abarm Èwandam; ich m̄nta p̄chd̄eu p̄ch j̄urr maar Reikha p̄ibarm̄ugui ajierram an̄m. M̄g Rey p̄ibarm gaaimua p̄chd̄eu j̄r̄ aumam kh̄n nan ùgtharm magwe p̄ d̄i khöinaa w̄n̄r̄r̄r̄. Ûu abarm Èwandam. P̄jõm chan äbjã chukhumgui ajier-ram aajem.

³⁹ Mag ðor p̄m w̄n̄r̄r̄r̄ ee ïchab chi fariseonaan-jã d̄i w̄n̄r̄r̄r̄ aawai, mag ðor serereukham ùrwia, Jesuug magjierram an̄m:

—Maestro, ¿jãgwia pua p̄ch igar n̄m kh̄nag iekhabama, kh̄ipagkhamkh̄ir?

⁴⁰ Magbaawai ich Jesuu j̄urr amag, —Mam̄ amau mag n̄m chadcha khabahab ajim an̄m. ðor mag serereukham kh̄nag mua iekhabaawai am chadcha kh̄iuu n̄sikhinjã, j̄urr ar mokdau th̄n̄mua amau serereukharr iekpai wounaan d̄enjõ sereu phöbaad̄ebajur ajim an̄m.

⁴¹ Mag w̄tumua ya chi Jerusalén phöbör dakhacha aadeewai, phöbör eerpa wai s̄i awia, thumaa kh̄irjuwia Jesús bëebaad̄ejim aajem. ⁴² Mag bëemamua chi phöbörpien igwia magjim an̄m:

—Ë, Jerusalenpien! Èwandam d̄i p̄ach khöinaa w̄n̄r̄ramkh̄ir p̄achig mua jaaujerr iek p̄achd̄eu isegtarr, ïs m̄gnaa kh̄ijã deeu äsie thumaa kh̄irjuwia igkhiin, p̄ar ùu peerd̄ukhamgui ajim an̄m. Mam̄ khani maḡm iek p̄ar kh̄irjug ee barjupa. ⁴³ P̄ar jãg n̄m awi p̄ar öju ed barbaicheewai, p̄ach oomapha aajem kh̄nau s̄i p̄ar ph̄r̄thuur auch̄wia, phöbör igaau warpham magwe p̄ar öb̄erm ugua thuur ph̄r̄rd̄p̄ijugui ajim an̄m. Magnaa p̄ar öbeerwaim athee oopaar aju, ⁴⁴ p̄ar thum kh̄chp̄r̄igmamua ni äbjã b̄ èuh̄u khit̄m ooba s̄iwaag. Magbarm aigmua atag di jãg äbam ùr̄ jooth̄ èu s̄sid̄mjã tag p̄rau ich jãg oobajugui ajim an̄m, Èwandamau ich garmua p̄ach oon bëetarjã warag i isegtarr gaaimua.

Aai i j̄eujem degmua Jesuu ðor j̄r̄kh̄uitarr

(Mt 21:12-17; Mr 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Maimua chi Jerusalén phöbör eecha pach̄wia, Èwandamag j̄eujem deg dubwia, ag ee tiendegamjõ nem p̄r̄ narr kh̄nag magjim aajem Jesuu:

⁴⁶ —Èwandamau ich igwia ich iek gaai, "M̄ diin s̄i m̄r̄g j̄eujem diiu" a sim. Mag simta p̄achd̄euta ag ee m̄g nem parh̄epag p̄r̄ n̄mua s̄i chikham kh̄guurjem dikha wai naabma ajim an̄m.

Mag warag meerraunaa dawag j̄r̄kh̄uitarr anaabá. ⁴⁷ Magtarr khurjã ed èepierr ich ag Èwandam-ag j̄eujem degpai ðrag Èwandam iek jaaueejim aajem. Mam̄ chi phadnaan pörkha n̄m kh̄nau chi machnaan d̄imua, phöbör eem kh̄n chi thethemnaan d̄imua meraa i thöop̄aig êkhaajeejim anaabá.

⁴⁸ Mam̄ pöd i chig aju khaba aajeejim aajem, ðor p̄m th̄n̄m kh̄nau s̄i äba i iek ùr̄m khöchgau b̄urrjã i kha ogd̄ba aajerr aawai.

Jesús jua theeg

(Mt 21:23-27; Mr 11:27-33)

20 Kh̄ai äb Jesús Aai i j̄eujem deg dubwia ðrag jaau s̄ejim aajem, jãga Èwandamau am peerd̄ auju. Irua mag jaau sim aig, phadnaan chi pörkha n̄m kh̄n bëejerram aajem, chi machnaan d̄i judionaan am Asamblea eem chi pörnaanpa. ² Mag bëewia irig, —¿Khai thöwiata jãg m̄ig nem p̄r̄ narr kh̄n pua dawag j̄r̄ w̄r̄p̄ij̄i? ¿Khaifuta jãg p̄r̄g p̄chta nem iek theeg apij̄i? Marag jaaubã ajierram an̄m.

³ Magbaa Jesuu amag magjim an̄m:

—Magan nacha m̄r̄g jaubat. Muajã ïchab p̄rag j̄eu ookhimgui ajim an̄m: ⁴ P̄rau kh̄irjuawai, ¿chadcha Èwandamauta Juan p̄ij̄i ajim an̄m, jãg amach khaibag Èwandamag chugpaapi jaaunaa ðor pör choo n̄r̄ramkh̄ir, wa s̄i m̄g j̄eb gayam kh̄nau chogp̄i-wiata jãg n̄r̄raj̄iwa?

⁵ Mam̄ mag irua j̄eubarmjã pöd ùkhaju khaugba aawai amach appai iȳn̄ n̄mua amach wir aigpai,

—Keena, maadëu irig Êwandamauta pëijim akhiin, magan jürr irua maachig, “Jäg magumta pãrau irua jaau nerrarr ðkhabajerrãma” ajugui ajim anem. ⁶ Wa magba maadëu jürr, “Ichjöm khëunaupai pëiwiata jäg nerrajim” akhiin, magan ðor pöm mæg thënum jürr maach dëita meeukhawia, mokou bar wai nëmuapai maach khëchpëijugui ajim anem, mæg phöbör ee thumaam khëunau i igwia, “Chadcha Êwandam i jaumie chaar” aajeewai.

⁷ Mag jaaju khaugba naawia warag, —Marau khaugbam jammuata bëejï, ni khaiu pëiwiata jäg nerrajim khai ajierram anem.

⁸ Magbaawai Jesuu amag magjim:

—Mua pãrag jëeutarr mæmæg jaaba aawai muajã pãrag jaubamgui ajim anem, khai thöwiata mua mæg nem wau chitã.

Khaibag sïsidemta nemjïir thëa narr

(Mt 21:33-44; Mr 12:1-11)

⁹ Maimua mag ðor pöm thënumæg mæg nem ïgkhaadam jaumamua magjim aajem Jesuu:

—Woun äbmua uvadö jïirjim aajem. Maimua ich chawag mam khöckhabaadeewai deelum khëunag alquilaapëiwi, warp deelum durr petawia, mam sïi aimajim aajem. ¹⁰ Mam mag simua ya chee jaar aadëm ee, ich chog pëijim aajem, mag dëi ichig ich paatëm deepëimkhïir. Mamæg mag chi nemjïir khë jöoirau chogtarrdam amach aar barbaimaawai, përnaa, wë wai nëw awia, sïi deeu ich jua kharraa jërbapëaiwai, ich juadam parii barjim aajem. ¹¹ Magbaawai jöoirau deelum pëijim aajem, ich chog. Mamæg majã amach aar oo barpinaa, parhooba i wau iekha wai nëw awia, warm khâyaujã ërëupai wënaa, agjö ich jua kharraa jërbajerram aajem. ¹² Mag majã ich jua parii barbaimaawai deelum pëijim aajem jöoirau. Mamæg macharã mag wë wai nëmua, sïi maach ëu pöm pepethor aadëmua, bag kha ënipabaadeewaita ogdëpëiwiã, jërbajerram aajem, ni bëchkhunpai deejöjögã khaba. ¹³ Magbaawai ich jöoi chi uvadö ag pa-pau khïirju sïi awia, “¿Mua jäga abarkhiina?” ajim anem. Mag khïirju sïi awia, “Äa, jägan mua mëch iewaa mëchdëujã chig aba aajemta pëijugui” ajim anem, “Tale amau më chaai oophöbaadeewai i ögkhawia i chig abaju” awia. Mag chadcha ich chaai pëijim aajem. ¹⁴ Maimua mag jöoirau ich iewaa ichdëu jäsenecha aajemta pëiwiã urum oobaawai amach appai magjier-ram anem: “Achamé i iewaa aawai mëguata mæg atag mæg nemjïirjã jëaju khabahaba. Keena, jägan maadëu warre i thöopëijugui ajierram anem, mæg nemjïirdö maach dënkha sïsimkhïir.” ¹⁵ Mag chadcha mër barchëpinaa, përbhöbaadëwi, warp nemjïirdö igaau arrnaa, mam thöopëijerram aajem, ich jöoi iewaa äba.

Mag nem ïgkhaadam ïgkha öpëiwiã örag magjim aajem, ich Jesuupai:

—Pãrau khïirjuawai, ïsjã agtha mag uvadö sim anaa chi thëa narr khëunjã ich akhëunpai akhiin zjägaju khai jöoirau magëm wounaan dëi? ¹⁶ Par irua ich chaai äbpai khitëm pëitarrpata mag thöobapëim oobaawai,

mawia, warre amach thum khëchpëinaa, ich uvadö jürr deelum khëunagta jaau pëabjëjugui ajim anem, ichdëupai.

Amach jüg daar Jesuu mag iekhabapëim ürbaawai chi aig narr khëunau, —Aay, Êwandam, ¿khanthee pua magbaadëju? ajierram aajem, mag uvadö jaau sim gaaimua Êwandamau amachta jaau sim khaphë narr aawai.

¹⁷ Magbaawai Jesuu am khïir eerpa eerpanaa amag, —¿Khan aawaiuma ajim anem, Êwandam iek phã sim gaai ar “Di ëu narr khëunau isegtarr dibigta jürr chi dihãd jãrramkha sïsim” a sim? ¹⁸ Magnaa ichdëupai, Mag dihãd a simëm më igwiata mag simgui ajim anem. Chi më iek ðkhaba sim wounan juau ogthom mag dibig ër burwi ichdëupai ich gaai mas wau simjöta sim; maimua mag ðkhaba nerrumta meemëm jürr më mag dibig pömaamjö chirëmta i ër buudimamjö ajugui ajim anem.

Jesuu mag sïerran mag i iek ðkhaba meebaadeewai warre khïmie durr barpëijuuta jaau sïejim.

¹⁹ Irua mag uvadö thëa narr khëun khaibag sïsid arr jaau sim gaaimua, phadnaan chi pörkha nëm khëunau chi machnaan dëimua khaug athajerram aajem, Jesuu amachta jaau sim. Magbaawai ag bërre i përaum igphöbaadëjim aajem. Mamæg mag i përa athaawai phöbör eem khëunau jürr amachta khaigbaju khïirjuwia i dichbajerram aajem.

Reigjã deenaa Êwandamagjã ich paat deepi jaautarr

(Mt 22:15-22; Mr 12:13-17)

²⁰ Mag amach dëita ðor meeukhapiju khãai sïi ðor jërauwia chi Jesús sim aar pëijerram aajem, makhëunau chadcha khaugba aawaita irig jëeu nëm awia jëeubaimaawai, jaaju khaugba ipeerdë khãijã jaubapëaiwai, magëm gaaimua gobernador aar i përraag. ²¹ Mag ërëuwi chadcha irig maguimajerram aajem:

—Maestro, marau khaphë nëmgui ajim anem, pua chadcha nem agchata jaaujem. Pua mag ðor iwiir äbpaita ërcha kha khösijã khaba, ante pua chadchata thumaam khëunag jaaujem, jägata aju aai në Êwandamau nem jaau sim eyaa wënrëraag. ²² Magua marau përmæg jëeum ig nëmgui ajim anem: Pua oowai ¿chadchata maach meeun judionaanaujã durpierram khëun rey Roma sïjemægta impuesto phagju aai në, wa phagju khaba nëwa?

²³ Mamæg Jesuu mag sïi ich imeraa përa awaagpaita ichig jëeuchë nëm khïirjugjã khaphë sïerr aawai amag magjim anem:

—¿Khantheeta pãrau sïi imeraa më përa auju ëkha nëmua? ²⁴ Daai mæmæg phatkhon chi dau daí jërbat, mua pãrag jaaukhimgui ajim anem.

Maimua au deebaawai amag, —¿Khai khïirta khai thër dëi ag gaai sï ajim anem, pãrau oowai?

Magbaawai amachdëu, —Romaam rey César khïir khabahab ajierram aajem, ich thër dëi.

²⁵ Magbaawai deeu ichdëu amag, —Pãrau mag khaphæ nëm khai, magan reig ich paat deenaa Êwandamagjã agjõ ich paat deebat ajim anëm.

²⁶ Mag amachdëu jëeubaawai i ipeerdæ iekhabarm gaaimuapai phithurg chukhu i pær awaan a bëetarra, warag ich garmua amachig mag jaaubarm ùrwia sï jëgderraa nëm iekhau warag amachta khïu nëisijim aajem. Mag, pöd i pær aubajerram aajem.

Êwandam chan chi khëcham khæun Êwandam khabam
(Mt 22:23-33; Mr 12:18-27)

²⁷ Mag khur Jesú aig bëejerram aajem Saduceon-
aan. Makhæunau jaauwai, maachta meebaadëm chan tag bëerjã maach akhaar iuuba aajem aajem. Amach mag nem jaau sïerrjëm gaaimua iyëmamua juau ogthom irig magjerram aajem:

²⁸ —Maestro, jöoi Moisés khararrau Êwandam iek phã pæarr gaai jaauwai, woun äb hæi paraa simta mag hæi dëi chaai chukhu meemæn jürr chi khod äbam wai sim khai magua ich ag hæipai auju aai sim a simgui ajerram anëm, ag dëi ich naamæu chaain ooba arr aawai jürr i athee oo deeg; mag oo deebarm i chaainkha nëisimkhïir.

²⁹ Maimua amachdëupai warag irig nem ïgkhamamua magjerram aajem: 'Biek äb äbam khod appai emkhooiin siete naajim aajem. Am naam chi nacharamua hæi auwia, ich mag chaai chukhu wënærræm ee meejim aajem, chi emkhooi. ³⁰ Magbaawai jürr chi eemua aujim anëm ich ag hæipai. Mamæ mag dëijã pöd chaai ooba, ich mag chaai chukhu meejim aajem. ³¹ Magbaawai ag eemuajã jürr ich ag hæipai aujim anëm. Mamæ maguajã pöd ag dëi chaai ooba meejim aajem. Ich mag ewagam khæunjä äbam hæiraupai warm meemæn ëudee theg ahaugmamua mag äbam khod appai siete narr thum thegdæpëijim aajem; mamæ ni äbmuaajã pöd mag hæi dëi chaai oobajim anaabã. ³² Maimua äbmiecha paawai ïchab chi hæijã meejim aajem. ³³ Maagwai marau pærug jëeum ig nëmæn mædagui ajerram anëm: Mag äbam hæiraupai emkhooiin khod äbampai siete phëtarr aawai mæg atag thumaam khæun iu phiidætkha nëm edjã, ¿mag hæi chijãg dënkhã sïsjuma ajerram anëm: chi nacha autarr dën, wa ëudeegam khæun dënwa?

³⁴ Magbaawai Jesuu amag magjim aajem:

—Mæg jëb gayan, õor jua pærnaa amach chaainjä jua pærpipi aajerram. ³⁵ Mamæ iu phiidæwia ügtharcha õbër nëm khæun chan tag jua pærpær abam, ügtharm Êwandam chognaanjõ tag meeba ich mag nëisiju aawai. ³⁶ Ya am Êwandam chognaanjõ thønëm dëi ïchab Êwandam chaainkha thønæmguai ajim anëm, ich Êwandamauchata am phiriutkha autarr gaaimua.

³⁷ Maach meewia deeu iu phiidæajem iekhan Moiseeujã jaaujimgui ajim anëm, pabëdam neneree khitæm uurdæ thønëm ichdëu ootarr jaau sim ag ësap ichdëu phã pæatarr gaai. Mag jaauwai, i iek maach Pör Êwandaman jöoingar jöoi Abrán khararr ag Êwandam aajem. ³⁸ Êwandam chan oob mag chi khëcham khæun Êwandam khabam. Êwandaman chi iwam khæun

dënëu. Irigan nawe meetarr khæun awia khãijã thum chi iwam khæunau a jaaumajim aajem.

³⁹ Irua mag iekhabapëim ùrwia äaur khæun chi machnaanjä aig narr aawai makhæunau irig, —Maestro, ïuchata pua mag iekhabapëimgui ajerram anëm.

⁴⁰ Mag, Saduceonanaaujã amachdëu pöd i pær auba meerhabapëim oobaawai tag irig jëeuba ich mag nëisijim aajem.

¿Mesías khai Iewaa aij?
(Mt 22:41-46; Mr 12:35-37)

⁴¹ Mag khïu thønëisim ee jürr Jesuu ich garmuata amag jëeujim anëm:

—¿Jãga pãar iek mag Mesías jöoingar David khararr ag chaain ewagam khæun dën aajë, ⁴² ich Daviuchajã ichdëu ësap phätarr Salmos anëm gaai i igwi "maach Pör" a iekhatarrta? ¿Pãrau khïir ee paba næ, Êwandamau ich iekhatarr Daviig phäpitarr? Mag irua phätarr gaai mag sim:

"Maach Pör Êwandamau magjim maach Pörög:

'Mæch iek theeg chiræmjö aag mæ dëi äba mæ juachaar gar jupbã ajim, ⁴³ pæch oomapha aajem khæun thum mua pæch jua ee pærkha dee nëm ora.'"

(Sal. 110:1)

⁴⁴ Mag ich David khararrauchajã Êwandamau pëiju aajerr igwia "maach Pör" a iekhatarrta, ¿jãgwia pãrau sï i David chaain ewagam khæun dënpei aajë? Mag sï ich chaapai aju akhiin Daviü ich paarmua mag "maach Pör" abakhamgui ajim anëm.

Chi machnaan khai amach thö iekhapim khõsita sïerrjëm

(Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 11:37-54)

⁴⁵ Maimua õor thumaam khæun jüg daar Jesuu ich khapeen ich dëi ogdæba wënærraajerr khæunagta magjim aajem:

⁴⁶ —Moiseeu Êwandam iek phã pæatarr jawaag chi machnaan dëi khai khïir khaphæ aajeet. Jãkhæunan sï khajüa bë duurg jüanaa kaaijã ee õrau amachig saludaawaijã amach thö iekhapim khõsita sïerrjëmguai ajim anëm. Jãkhæunan amach Êwandam i jaaujem deg weetwaijã amachta pörgarcha thumaam khæunag khïir jærkha juupjemgui ajim anëm, amachta warm khæun khãaijã ajarpha nëm awia. Maimua di chaaur thach khömkhïir thëurwaijã parhooba jupba, khãidu ajarcharamta jüa au sïerrjëmguai ajim anëm.

⁴⁷ Jãkhæunaun sïta khoopaa hæin juagam nemdamjä khechthæg aumaajerram. Magnaata sëukha warag am köit Êwandamag jëeu næ aajemgui ajim anëm, juau ogthom amach magba nëm amkhïir. Mamæ amach jãg wënærræm paar, jürr Êwandamau ïchab am gaai jua khæabajugui ajim anëm.

Khoopaa hæi ofrenda
(Mt 12:41-44)

21 Mag jaau dichwia ich Jesuu Êwandamag jëeujem deg jup oo simua eerpa oo sïejim aajem,

riknaan bēe thənəm khənnau jūrram khənnau amach ofrenda chi phatkhon phiejem ee pəapəpükham.
² Mag jūrram khənnau amach ofrenda deechē thənəm ee, ĩchab khoopaa ɸəi āb aphɸə khitəm bēejim aajem. Mag ɸəirau phatkhon chi dau daıdam dau numpai wai sıerr warre mag numwe ag ee pəapəijim anaabá.
³ Mag oobaawaita Jesuu, —Mɸg khoopaa ɸəi aphɸə khitəmuata chadcha thumaam khənn khāiijā ɸrɸcha deebarmgui ajim anəm. ⁴ Riknaanaun Ēwandamag amach dən chi sobbarm eemta ofrenda deejerram. Mamɸ mɸg khoopaa ɸəiraun ich dən ābmiecha agua ich thach khōju arrdamta thum Ēwandamag deebarmgui ajim anəm.

Aai i jēeujem di ɸrau pogueupūiju Jesuu jaautarr
 (Mt 24:1-28; Mr 13:1-2)

⁵ Āaur aig narr khənnau Aai i jēeujem di ooiɸ ɸrau nem deemattarr dēi mokdau ajaphamua joothəthəud ēu dənəm oowia iyū naajim aajem. Makhənnag Jesuu magjim aajem:

⁶ —Ar mokdau sıi ajapha joothəthəud jāg thənəm pārau oo naabá. Jāg thənəm chan mokpör ābjā ābam ɸr ich jāg ajapha joothəthəud sıerrabam. Jāg thənəm sıi thumaa ɸrau pogueupūijuuta jāg dənəmgui ajim anəm.

⁷ Magbaawai i khapeenau irig, —Maestro, pə iek mag jāg mokdau joothəthəud thənəm thum ɸrau pogueupūiju anəm, ma zjāagwaichata magjuma? zKhan jāg nəm gaaimua Ēwandamau ijaaurjō oopijuma ajim anəm, mag Aai i jēeujem di pogueupūimɸ pam?

⁸ Magbaawai jaaubaadēmua ichdēu amag magjim aajem:

—Keena, khīir khaphɸ wənərrat; oob chikhamnag sıi ɸdɸraa pāach khūgaur aupimiet ajim anəm. Nau mɸg atag paawai ɸor khapankham khənnau amach iekpaita mɸ iek gaai thəwia, “Mɸta ag Cristoou” ajurau, “Ēwandamau pūiju aajerr. Īsta mɸ barbaichəm thumaam khənn Pörkhaag” a iekhamajugui ajim anəm. Mamɸ amau pāachig maagwaijā oob am iek ɸkhamiet ajim anəm. ⁹ Mɸg atag paawaijā pārau juurhi theega thənəm kham ūrjuru, durrpierr. Mag thənəm dēi ĩchab ɸor wir aig amach pörnaan dūipai meekhawia sıi phogdɸ thənəm anəmjā ūrjugui ajim anəm. Mamɸ maagwai oob pārau, “Īsin chad Ēwandamau warreta maach ɸpəyaagpam” amiet ajim anəm. Chadcha magɸ nem thum ich jāg didichagmaju; mamɸ magbaadēmua warag ag burre chan Ēwandamau ɸor thum ɸrppəibamgui ajim anəm.

¹⁰ Maimua ĩchab mɸg durr thum i agkhaju ed gayaa pamamjā khap amkhīir jajawagmamua magjim aajem: ‘Mag thənəsisim dēi ĩchab durr mɸg wējōm eepai durr chauram khənn dēi wərbəphōo aadējugui ajim anəm, amachta jūr chikhamnaan khāyau ɸrpai am khōchgau. ¹¹ Mag nəm dēi ĩchab durrpierr ɸur theega duuimajugui ajim anəm. Agjō durrpierr jādau theega burraa khamor machagjā khīir pogkhe ompamamua ɸor pōm thuphāphāu ajugui ajim anəm. Mag-

baadeewai edjā eejā ĩchab nem dau chigaa ag na ooba aajempata oomam gaaimua ɸor jāphierrju jaaumajim anəm.

¹² ‘Mamɸ mag Aai i jēeujem di ɸrau pogueupūiwi, pāar ɸju nawe chikhamnau pāar ēudee ēkhawia, pāar pərnaa, amach āba biirdəwia, Ēwandam i jaajem deg pāar arrwia, cárcel degjā pāar arrmajugui ajim anəm. Mag pārau mɸ iek ɸkha durrum atheepai amau pāar gobernadornaan aar arrwi reinaan aarjā arrjugui ajim anəm, pāar khaibag waumkhīir. ¹³ Mamɸ magɸ aar mag pāar arrwaita ante pārau amag mɸ iek jaauwıməcha jaaujugui ajim anəm. ¹⁴ Mag thethem khənn na pāach arrwai oob pārau pāachdēupai pāach kōit iekhaju khīirjuwia ag nawe, “zMɸ khan ata iekhajuwa?” a khīirjumiet ajim anəm. ¹⁵ Mua pārag mag chirəmən, iekhamkhīir mɸchdēuta khīirjug deejuaawaita mag chirəm. Mag mɸchdēu iekhapı chirawai ābmuaajā pāar ichaaur iek thierr khaba, na pārau iekha nəmən sėukhaawaiujā abajugui ajim anəm. ¹⁶ Ich mag jaran mɸ iek ɸkha nəm gaaimua pāach dēnnaanaupaijā pāar pər deemajugui ajim anəm, chi thethem khənnag. Wa magbam khai, pāach khod ābam khənnauapai, sıi thər khodpaim khənnau, wa pāach khapkhənn ajaphamua khāiijā pāar pər deemaju. Mag pər deemaawai āaur khənn khēchpūinaa ¹⁷ maimua ar juau thōoba abarm khənn jūr thumaam khənnau oomappa ajugui ajim anəm, mɸ iek ɸkha durrum gaaimua. ¹⁸ Mamɸ mɸg jēb gaai ɸrau mag pāar oomappa awiajā mua pāar thə wai chitajugui ajim anəm. Amau mag pāar oomappa ajup mamɸ, pāar pörbēdam chan ābjā Ēwandamau chig apibajugui ajim anaabá. ¹⁹ Ōrau mag pāach dēi khaigba awiajā pāarta warag Ēwandam dēi ubɸ wənərrəmən, pāar akharan i aar ɸbərjugui ajim anəm.

²⁰ Mag jajawagmamua jūr Jerusalén phōbör igwiajā magjim aajem: ‘Mamɸ ya ar pāachdēu oowai Jerusalén phōbörta soldaunau phɸr thuurbaadēm oobaawai khap abat ajim anəm, chadchata ya Jerusalemienan warm khənnau khēchpūiwi sıi di khierr appaita jujurɸ sıwaagpam. ²¹ Magbaawai chi Judea durr nəm khənn, durr dapag ee durbat ajim anəm; maimua chi Jerusalén phōbör ee nəm khənn, ɸbērdətkhawia ɸrēu-petat ajim anəm. Maagwai ar phōbör chaur amach phidkhaajem aar khāiijā nəm khənn, oob tag ag phōbör ee bēemiet. ²² Magbaadēmən, juau ich Ēwandamau am dēi magju arr aawai, ich iek phā sim gaai thumaa ichdēu jaautarrjō israelnaan amach khaigba nəm paar am chachwia am dau aphɸə apiegau ajim anəm. ²³ Mamɸ jē, apdurr ajim anəm, magbaadēm jaar ar ɸin jōor khithēem khənn, maimua ĩchab ɸin ar chaaıdam daumeraa wai durrum khənn! Mag jārata mɸg Israel durr ɸor dau aphɸəta nūisijupa ajim anəm. Mua mag chirəmən, ɸor mɸg thənəm khənn gaaita Ēwandam khīir machag burru aawaita mag chirəmgui ajim anəm ich Jesuucha. ²⁴ Āaur khənn juurhi ee warm khənn garmua juau khēchmaju; maagwai tagam khənn mag juurhi ee chi ganbarm khənnau pərkhanaa amach dēi amach durr phē arrmajugui

ajim anəm, durrpierr. Mag deeam durrām khənnau Jerusalenpien dūi mag nəm, ich Ēwandamau jaautarr thumaa abam aig chan Jerusalen phöbörön warm khənnauta ich mag pör öbeerpiba wai nəsijugui ajim anəm.

Emkhooi Iewaa bëeju jaautarr

(Mt 24:29-35,42-44; Mr 13:24-32)

²⁵ Maimua ich Jesuu ichpai jaaumamua magjim aajem ĩchab: 'Magbaawai məch chi Emkhooi Iewaa bëeimə aadəmjä khaphə ajugui ajim anəm, äsdawam edau gaai, edau arg gaai, maimua ĩchab phĩdag gaai. Mag oobaawai öor jəphierriwā warag nem waujūjä khaugba aadəm dūi, gaai machag ökhĩirjug pöoma aphöbaadėjugui ajim anəm. Maimua phūas dau dapag thənəm iek sīi edjä ee pūu wējömpa ũrphöbaadeewai ²⁶ öor sīi chi meemjö iek chukjä aadöp ajugui ajim anəm, warag Ēwandamau amach dau aphə ariju khĩirjuwia. Mag jaran edjä eem nem sīsĩdəmpata sīi parhooba amach nənəid arr chaur aaidə jörrjēe thənəsijugui ajim anəm. ²⁷ Magbaawaita thumaam khənnau məch chi Emkhooi Iewaa chadcha edjä baug ee dau daau urum oojugui ajim anaabá. Ya maig mөг jēb gayam khənn thum chachbaadeewai məchta nem jua theeg thumaam khənn Pörkha bëejugui ajim anəm. ²⁸ Mamə pāachdēu mamagkham oophöbaadeewai warag onee abat. Magbaadeewai ya pārau khaphə nəmgui ajim anəm, chikham jua ee pāach dau aphə wənərrəm ee Ēwandamau ya pāach peerdə auwimə pam.

²⁹ Mag Jesuu deeu ich bëeju jaau simua ĩchab amag mөг ejemplo jaaujim aajem: '¿Pārau ooba aajē ajim anəm, ar igo khēr khukhuur aadəm, wa magbam khai deeam pabə parhoobam khāijā khēr khukhuur aadəm? ³⁰ Pārau khaphə nəm, mөг Israel durr igo khēr khukhuur aadəm thumaam khənnau ya chadcha döchəumie dakrapakham aajem. ³¹ Ich agjöta ajugui ajim anəm, ĩchab mə bëeju gayaa paawaijä. Ya pāachdēu nem thum mөchdēu jaau chirəmjö ohoo khabaadeewai khaphə abat ajim anəm, ya mə bëeimə pam; muan mөг durr mөchdēuta jūa auchəwīa mөchta thumaam khənn pörkhaan urum. ³² Mua pārag mag Aai i jēuejem di örau pogueupəijūa jaau chirəmən, cha öor thənəm khənn khēchju nawe cha mөchdēu jaau chirəmjö thumaa chadcha ajuuta jaau chirəmgui ajim anəm. ³³ Edaujājā mөг jēb dūi thum chukhu aadēju, mamə cha mua pārag jaau chirəm chan sėukhaawai khabam, jāan thumaa ich ag ee öbərjugui ajim anəm. ³⁴ Khĩir khaphə nəsit ajim anəm, mə bëewai sīi döo gaaiipai nəm dūi warag pāach nem ig nəmta khĩirju nəm gaaimua mə iek ũkhaba, warag thāar theeg sīi mə bëejūjä khaugba, okhoppha nəm pāach oochəpim ugua. ³⁵ Mag mə bëem edan, ar atarraayau āwarr baarwai sīi khöodə aaujemjöta, mөг durr gaai öor thənəm khənn thum āba dögölp chachaan bëejugui ajim anəm. ³⁶ Mamə warag Ēwandamag jēeunaa ajap khĩir khaug nəsit. Pārau ich mag pəaba irig jēu wənərrəmən, nem thu-

maamua mag öor chachmawiajä bëerjä pāar chig abajugui ajim anəm. Maagwai ya məch pierrum edjä bëerjä chigag chukhu pāar mə aig mə khĩirphee bëe thənəsijugui ajim anəm.

³⁷ Mag jaau simua äsdaaupain sīi Jesuu Aai i jēuejem deg örag jaaujēejim aajem, Ēwandam iek. Maimua edaar paawaita jūrr durrsí Olivo anəm gaai mawia ich mam ēejēejim aajem. ³⁸ Äspa thənəsiewai edaupherre öor pöoma i nən weetjēejim anaabá, Aai i jēuejem deg, irua nem jaau sim ũraag.

Jesús pər awaag ibəptarr

(Mt 26:1-5,14-16; Mr 14:1-2,10-11; Jn 11:45-53)

22 Mag äbmiecha Jesús ich khapeen dūi Jerusalen phöbör ee nəm jaar, pan levadura chukhu wauwia khoojem phiesta burru khāai khapan khaba waur sėjim aajem. Ich mag phiestapai ĩchab Pascua a thəerjem. ² Maagwai ĩchab phadnaan ee chi pörkha nəm khənnau agjö judionaan Ēwandam iek athee chi machnaan dūimua amach eepai, "Jāgata akhiin bëerjä örag khaugpiba jāg Jesús pərnaa thöobpəikhamgui" anaajim anəm. "Magba mөг khapanag eewe pər athaawai eeu öor pöm mөг thənəm maach dūita meeukhadukham" a khĩirju naajim aajem. ³ Amau mag khĩirju nəm ee, woun āb Judas a thər sim sėjim aajem, ibəer wauwia ĩchab Iscariote a thəerjerr. Mag woun ĩchab ich Jesús dūi i bü ogdəba wənərraajerr khənn eem ajim aajem. Mag Jesús dūi āba nərraajerrta meperau pör meubaadeewai phadnaan chi pörkha nəm khənn dūi ĩchab guardiananjā chi pörkha nəm khənpa āba nəm aar majim anaabá, jāgata ichdēu amag i pər deeu khap jawaan. ⁵ Maimua barimawia jaaubaawai, amachdēu chi Judas iek amach jūgaagaa ũrbaawai, oneu phöbaadēwia warag irig phatkhonjä deeu a iekhajerram aajem. ⁶ Ichig magbaawai chará warag, —Ich magau magan maach iekhabarm; murua chadcha pārag i pər deejugui ajim anəm.

Magtarr aigmua āba i pər deeu khĩirjugta wai sīsijim aajem, chi phöbörpienagjä ich khaugpiba.

Äbmiecha Jesús ich khapeen dūi thach khötarr

(Mt 26:17-29; Mr 14:12-25; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-26)

⁷ Judaau Jesús əugar mamagkham ee, pan levadura chukhu wauwia khoojem ed äspa ēebaadėjim aajem. Mag ed judionaanau nemkhoo edam athee ovejadam wai narr thöowia edau khēubaadeewai khoojēejim aajem. ⁸ Ich mag edcha Jesuu Pedro dūi Juan thərkhanaa amag magjim anəm:

—Pāar maar na ērəubaadət. Maimua ovejadam pər auwia agdamta maar na phiejāb waubaimat ajim anəm, maach thum āba khöimaag.

⁹ Magbaawai amachdēu, —¿Jampaita marau pə na phiejāb wauwimaju aai nəma? a jēuejierram aajem Jesuug.

¹⁰ Magbaa chi Jesuu amag, —Chamөг Jerusalenag khəd ma sim ee ērəubaadət ajim anəm. Nau chi phöbör dub nəm aigcha woun āb dö jöi authurwia döthür dūi degag mam pārau ooimaju. Magbaawai i

düi ëreuwia i dubbaimam deg düi dubbaimat ajim anəm. ¹¹ Mag dubwia chi dikhæug, mæch chi mæstroouta pãar pëijim abat, jampaita nau kheeurag maach thum äba thach khöju aai nɛ a khap jëeumkhïir. ¹² Magbaawai mag wounau pãrag oopien majugui ajim anəm, ügthaa dijã pöm sim ya sïi chi khïir khaugam. Maigta nem thum khïir khaugwia maar nɛbat ajim aajem.

¹³ Magbaawai chadcha i ipierraa ërëubaadeeu thum ichdëu jaaumarrjöö ooimajierram anaabá. Maig, ich na mag ovejadam waupitarr chadcha tagam nempa thum khïir khaugwia sïi tagam khæun düi i baraata oo nɛisijim aajem, äba khoog. ¹⁴ Maimua khëubaadëm ee Jesús barchëjim aajem, tagam khæun ich khapeen düi, Pedro Juan düi narr aig. Mag ichdëu jær auwia i düi ogdɛba wënerrraajerr khæun deeu thumaa nɛisim ee, ya chi phiejãb wau wai narrjã thöikha sïisiewai äba khoog paaukhabaadëjim aajem. ¹⁵ Mag khö nɛmua magjim aajem ich khapeenag:

—Keena, chadcha chikhamnaanau juau mæch thöoju nawe pãar düi mæg nemkhoo edam ovejadam khöm khöchaaga chirajimgui ajim anəm. ¹⁶ Mɛ chan mæg khöbarm aigmua tag khöba, äba Ëwandamta ügthar thumaam khæun Pörkha sïsim edta ümaai pãar düi äba tagam khæun ichdëu peerdɛ autarr khæunpa deeu maach thum äba khöjugui ajim anəm. Mag edta thumaam khæunau warrgar nemkhoo edam oveja thöowai Ëwandamau amach peerdɛ auju a khïirjuajerrjö, chadcha amach peerdɛ nɛisim khaphɛ ajugui ajim anəm.

¹⁷ Maimua vino jarrdam jua ee auwia Ëwandamag üu ajim anaa, —Ya pær athat ajim anəm. Maimua, Dönaa jürr ɛarëipetat ajim anəm, agdaujö dö aumamkhïir.

¹⁸ Mæun äbmietta ïs pãar düi mæg vinodam dö chirɛmguui ajim anəm. Mæg döbarm aigmua tag döba, äba Ëwandamta thumaam khæun Pörkha sïsim edta deeu döjugui ajim aajem.

¹⁹ Maimua agjö panjã jua ee auwia, Ëwandamag üu ajim anaa, thorreuwia, amag deenaa, —Mæg panan mua mæch morta pãrag dee chirɛm; mæg atagjã mɛ khïirjunaa ich mægta khabat a jaaujim aajem.

²⁰ Maimua ya khö aapagkhabaadëm ee, deeu chi vino jarrdam jua ee auwia ïchab, —Mæg jarr eem vinodam döbarmta warrgarwe Ëwandamau öor düi iek deeju aajerrau; mamɛ mæg iekhan iek iuriugui ajim anəm. Mɛ bag mæg vinojö ärbarmuata Ëwandamau, ïsmua atagan chadau pãar peerdɛ wënerrraju aai nɛm a jaau simgui ajim anəm. ²¹ Pãrag khap amkhïir warre jaau chirɛmguui ajim anəm: Mag mɛ bag ärmkhïran, maach eem mæg maach düi äba thach khö simuapaita ich paarmua mɛ pær deeju, mɛ oomapham khæunag. ²² Mæun chadcha Emkhooi Iewaau, mamɛ magɛm äba chadcha amau mɛ thöojugui ajim anəm. Mamɛ Ëwandamau ich magpiju arr aawai thum ichdëu jaautarrjöö öbëbergmam. Mamɛ jË, apkhiitɛ ajim anəm, mag mɛ thöomkhïir mɛ pær dee chirɛm woun!

²³ Jesús mag iekhabarm ürwia i khapeenau amach eepai jürr chikham ipeer ahaukhamua, —¿Chijãguataa

wir aigpai mag meer i pær deeju khai? anaajim anaabá.

Ëwandam dau na khaita ürrɛucha sim khai

²⁴ Maimua nɛɛpai awia ïchab amach eepai, “¿Chijãa magan mæg maach ee ürrɛucha sï?” a chikham ipeer ahau khaphöbaadëjim aajem. ²⁵ Mamɛ magbaawai Jesuu amag magjim anəm:

—Mæg durr gaai reinaan thønɛm khæunan amachta ürrɛucha nɛm awia öor düi athuucha sïerrjëm. Mamɛ mag nɛmta amachta chi thierrnaan awia jürr örag amach igwia, “jãguan chadau maar athee nem ajaphamta waaujem” a iekhapimjã khösi aajemgui ajim anəm. ²⁶ Mamɛ pãar ee magju aai khaba nɛmguui ajim anəm. Mag khâyau chadcha thethem awia khãijã warag serbiibamjöta aju aai sim; maagwai chi pörkha simta jürr ich chogjöta aju aai simgui ajim anəm.

²⁷ Magnaa amag, Pãrau khïirjuawai, ¿chijã chi thethem agá ajim anəm: sïi mes gaai thöikha sïisiewai khoogpai jupcheejem, wa mes gaai chi thëp paajem? Magnaa ichdëupai, Chi ürrɛucha simɛn ya sïi thöikha sïsim abaawai khoogpai jupcheejemugui ajim anəm. Magnaa amag, Mæun chadcha pãar Pöröugui ajim anəm. Mamɛ pãrau oo nɛm, sïi mæg mɛ pãar chogkha chitɛmjöo chirɛm. ²⁸ Mamɛ mua ïchab khaphɛ chirɛmguui ajim anəm, chadcha pãarta mɛ düi ogdɛba ich jãg wënerrraajem mɛ chitɛmpierr, pãach dau aphɛ ajujã khïirjuba. ²⁹ Pãach jãg wënerrram gaaimua, mua pãrag ïchab mæch düi öor pörkhapijugui ajim anəm, mɛ Ayau mæchta thumaam khæun reikhapibarm düi. ³⁰ Mag mæchta thumaam khæun Pörkha chirmsim edta deeu maach äba onee aju. Maimua rey juupjemjöm sie gaai jupkhawia pãachta mɛ düi jöoi Jacob khararr chaain doce narr khæun ag chaain ewagam khæun pörkhajugui ajim anəm.

Jesuu jaauwai Pedroou bËurrjã i khaugbam aju jaautarr
(Mt 26:31-35; Mr 14:27-31; Jn 13:36-38)

³¹ Maimua ïchab magjim aajem maach Pör Jesuu Simonag:

—Simón, dösätau Ëwandamag jëeu wai simgui ajim anəm, pɛ düi ichdëu ampierr awia pɛ dau aug waupieg. ³² Mamɛ mua jürr pɛ köit Ëwandamag jëeu chirɛmguui ajim anəm, pɛch khügurcheewai warre burrm iek burrm ugua. Maagwai ümaai deeu mɛ thër gaai khïirju chirsiewai pɛchdëupaita jürr pɛch khapeenag jaauju aai chirɛmguui ajim anəm, amjã agjö ubɛ nɛisimkhïir.

³³ Magbaawai chi Simonau irig, —Señor, mæun pɛ düi cárcel deg mawia pɛ thöbarm aar thöimaju akhiinjã maju chirɛm; magɛmjã mɛ gaai mas khabamgui ajim anəm.

³⁴ Magbaawai Jesuu jürr irig, —Pedro ajim anəm, pɛ mag iekha chirɛm äba, nau örau pɛchig jëeuwai, äthãrr bïeju nawe biek thãrjup purua amag bËurrjã mɛ khaugba chitɛm a jaaujugui ajim anəm.

Esbaar numí

³⁵ Maimua warm khæunagjã magjim aajem:

—Ar mua Êwandam iek jawamkhîir pãar putjã chukhu phatkhonjã chukhu sîi ich jãg zapat theg jūaju-jã chukhu pūijim ed, ζnem inag athee pãar augchējier-rá? ajim anəm.

Magbaawai chi khapeenau, —Üü, bürjã maar augchëbajimgui ajierram aajem.

³⁶ Magbaawai deeu ichdëupai amag, —Magtarr îsin chadau put wai nəm khai, athaadët; îchab phatkhon khãijã wai nəm khai, athaadët; maimua äb khãijã es-paar chukhu sim khai, ich khajūa përbapüi ajim anəm, agua awaag. ³⁷ Mua pãrag mag chirəmən, Êwandam iek phã sim gaai jaau simjõ ya mæch thõimæ paawaita mag chirəmgui ajim anəm. Êwandam iek phã sim gaai mæ igwia jaauwai, “Îin, õor thõomiejõta wai naaju” a sim. Mæ igwia ich mag phã sim aawai chadcha thum ichdëu jaau sim eyaa õbëbërg maju a jaaumajim aajem.

³⁸ Magbaawai amachdëu irig oopinaa, —Señor, ya marau mæig esbaar numí wai nəmgui ajierram anəm.

Magbaawai ichdëu, —Tag mæ iekhabam, idëu ich magpai sîujugui ajim.

Nemjîrdõ Getsemaní anəm ee Jesús oraatarr

(Mt 26:36-46; Mr 14:32-42)

³⁹ Maigmua õbërdutkhaau Jesús Olivo durrsîig petajim aajem, kheupierr mawia mag durrsî gaaimua ich Ayag jëeujerr aawai. Mag i mam dëi îchab i khapeenjã i dëi wëtjim aajem. ⁴⁰ Mag wëtwia ich Ayag jëeujem aig bardutkhabaimaawai ich khapeenag, —Êwandamag jëebat ajim anəm, dõsãtag ɛdɛraa pãach phūrreu aupiba mæ dūita ubæ wënærraag.

⁴¹ Mag jaauwia, ichin am aigmua mawia, juau mok-dau barbaaiwai burjem ag warphagjõpai sîeimajim aajem, am bigaau. Maig jëkhët jîepõrou phõbkhanaa, ügthaag eerpanaa, ich Ayag jëebaadëjim aajem.

⁴² Mag jëeumamua, —Tata ajim anəm, pua khõs akhiin, atcha mæ dau aphæ apibakham. Deelum nem waubarmuajã agjõ õor peerdɛ auju ayaa akhiin, mæ gaai machag mægcha äwatbakhamgui aajeejim anəm. Mamæ pæchdëuta khap chirəm; mæchdëu khõsi chirəmjõ khaba, pæchdëu khõchagpierrta mæ dëi abá a iekhamajim aajem.

⁴³ [Ich Ayag jëeuwai mamagkhamua kha theeg chukhu thənəm ee, ügtharmua Êwandam chog bëewia irig juapã deechëjim aajem, mag ich dau aphæ aju äwatamkhîir. ⁴⁴ Mag ich dau aphæ aju khîir-juwia gaai machag thənəmua warag oraa nəmta, khajapham nemjõ thet phürëu ahau aajeejim anəm. Mamagkhamua jæchë thənəm oowain sîi jæa gaai bag-pata õbër thənəm thëutkha thənaajim anaabá.]

⁴⁵ Mag ügthaag ich Ayag jëeü sîi awia, phiidæwia, ich khapeen oon bëewai sîi warag õkhîirjug machgau khãidutkha thənəmta oochëjim anəm. ⁴⁶ Magbaawai amag, —Phiidutkhabathü keena ajim anəm. ζKhan-theeta pãar khãi nəma? Khãiju khãai Êwandamagta

jëebathü ajim anəm, dõsãtag ɛdɛraa pãach thə aupim ugua.

Jesús pær arrtarr

(Mt 26:47-56; Mr 14:43-50; Jn 18:2-11)

⁴⁷ Mamæ agtha Jesús mag iekha dənəm ee, dëgõlp am aig õor khapan pos aichëjim anaabá. Mag kha-panag ee oowai ich Jesús dëi doce ogdæba wënærraajerr eem äb Judas a thür sîerrta am na urajim anəm. Mag bëewia, Jesús dëi äba dənæuchëjim anaabá, sîi khajapha saludaa nəmjõ i khîir üüg. ⁴⁸ Magbaawai Jesuu irig magjim anəm:

—Judas, mæch chi Emkhooi Iewaa mæ oomapham khæunag pær deeg mæ khîir üü chirəmta pæchigan sîi saludaa chirəm a chirabma ajim anəm.

⁴⁹ Magbaawai ich Jesús khapeenau amach Põr dau aphæ aju khaug athaawai, —Kakë, ζmarau pæ kõit es-parau am dëi jãauju jãg næ? ajierram anəm irig.

⁵⁰ Mag irig jëeü nəm ee, äbmua bis abarmən, phadnaan pør ag chog kach juachaar garmta warre oorthubapūijim anaabá. ⁵¹ Magbaawai Jesuu ich khapeenag, —Oob jãgmiet; idëu mæ dëi amachdëu ampierr apibat ajim anəm.

Magna chi kach deeu ich sîerrjõo khaarpi sîujim anaabá.

⁵² Maimua Jesuu oowai aig naajim aajem: phadnaan chi pørkha nəm khæun, judionaan Asamblea eem pørnaan, maimua Êwandam i jëeujem di thəajem khæun chi pørnaanpa thənaajim aajem, i pær awaan bëetarr khæun. Magbaawai chi Jesuu amag magjim aajem:

—ζPãrau oowain mæun sîi õor nem jîgkhanaa õor thõomiejõta chirabama ajim anəm, jãg sîi mæ aig jua ee jiernneman appai bëeg? ⁵³ Êwandamag jëeujem deg ed ëepierr pãar dëi mæ chiraawai, bürjã pãrau mæ chig aba aajerrta, îsta Êwandamau pãrag ɛdɛraa mæ pær aupiju ed ajim. Maagwai îsta îchab chi dõsãtjã pãar ürpaaju ed ajimgui ajim anəm, mæ pær aumkhîir.

Pedroou Jesús khaugba chitəm atarr

(Mt 26:57-58,69-75; Mr 14:53-54,66-72; Jn 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Maimua Jesús pærphõbaadëwia, arrwia, phadnaan pør deg wai dubphõbaadëjim aajem. Maagwai Pedroou warppaimuata i ëudee oopüpüig warrmaa ajim anaabá. ⁵⁵ Mag chi phadnaan pør aar deethurwia chi Jesús ierr wai nəmich, jür di üjãr õt õrwia ag bigaau ohood aphõbaadëjim aajem. Magbaawai Pedrojã îchab am bigaau oo sîsijim anəm. ⁵⁶ Mamæ i mag oo simta, aigui mæ îchab chi phadnaan pør chogkha sim bëewia, i khîir eerpanaa, warm khæunag, —Chamug wounjã îchab i dëi næraajemæu aichëjim anəm.

⁵⁷ Magbaawai Pedroou, —Mua magəm wounaan ooba chitəmgui ajim anəm.

⁵⁸ Maimua ag khur næpai awia jür emkhooi äbmua irig, —Pøjã am eem khabahab aichëjim anəm.

Magbaawai Pedroou, —Kakë, mæ chan am eem khabam perá ajim anəm.

⁵⁹ Maimua deeu ag khur ora äbjõnaa deelum bëewia maguajã agjõ irig, —Chadcha mæg wounjã i dëi næ-

raajem khabahab ajim anəm; jāan Galileapierrauwai ajim anəm.

⁶⁰ Magbaawaita Pedroo, —Kakē, mua bürjā khaugbam, khan ata pə iekha chirəm khai ajim anəm.

Magbarm bürre agtha thumjā Pedro iekha öba nəm ee, äthärta kekerekee ahbar. ⁶¹ Mag äthär bīebaawai maach Pör Jesucristoou ewag phürba oo nəm ajim aajem, Pedroog. Maigta Pedroo khīr eyaa aadējim anaabá, maach Pöröu ichig, “Pedro, äthär bīeju nawe örau puchig jēuwai biek thārjup pua bürjā mē khaugba chitəm a iekhaju” a jaatarr. ⁶² Mag khīr ee dənəisim abarmən chadau, gaai machaaga aadēmua dawag öbərwa, warre ö jāsenag aadēmua bīe sī ajim anaabá.

Jesús dau aphə wai narr

(Mt 26:67-68; Mr 14:65)

⁶³ Maagwai Jesús pər wai nəm aig oopaar thənar khənuajā i wau iekhanaa ĩchab moketaupa phār wai nəmua i gaai mas waumaajeejim aajem. ⁶⁴ Magnaa putiu i dau phārjūnaa jūrram khənuau khīdadcha juajāu phot anaa irig, —Magan khaug athá, khařta pə phārjī aajeejim anəm.

⁶⁵ Ich mag pəmājā igba, i wau wai nəmua warag irig parhoobajā iekhamaajeejim aajem.

Jesús judionaan Asamblee ee wai narr

(Mt 26:59-66; Mr 14:55-64; Jn 18:19-24)

⁶⁶ Maimua ya āspabaadeewai āba biirdəjieram aajem: Asamblee eem chi pörnaan phadnaan pörkha nəm khənu dēi Ēwandam i jawaag chi machnaanpa. Mag biirdəwia amach Asamblee ee chi Jesús aibēwia irig, ⁶⁷ —ĴPuchta chadcha warrgarwe Ēwandamau öor peerdə aumkhīr jər auwia pūju aajerrá? Warre marag jaubá ajierram anəm, marau khap aag.

Magbaawai Jesuu, —Mua pārag jaaukhiinjā, pārau mē iek ĩkhabajugui ajim anəm. ⁶⁸ Maimua mēch garmua jūr pārag jēumakhiinjā, pārau mē iek jūjā aba ni mē pəpəijā pəpəibajugui ajim anəm. ⁶⁹ Mamə nau mēg atag jöpcha mēg woun Emkhooi Iewaa Ēwandam chi jua thierr bigaau i juachaar gar jupimajugui ajim anəm, Ēwandam dēi āba thumaam khənu Pörkhaag.

⁷⁰ Magbaawai thumaam khənuau irig, —ĴĀa, magan pənu Ēwandam Iewapama? ajierram anəm.

Magbaawai jūr ichdēu amag, —Pāachdēupa khabá pārau khaphə mē aruu a jaau nəmguai ajim anəm.

⁷¹ Magbaawaita amachdēu, —ĴKhan atcha maadēu deeu khənuau jaau nəmta ũrm ig nəma? Ya maadēu ũrbarmgui ajierram anəm, ich iucha jaubarm.

Jesús Pilato na

(Mt 27:1-2,11-14; Mr 15:1-5; Jn 18:28-38)

23 Maig wai nəm awia, amach thum āba öbərđətkhawia, chi Jesús gobernador Pilato aar arjierram aajem. ² Maimua mam pawia Pilatoog sėukha magphöbaadējim anəm, Jesús khīr:

—Marau mēg wounau pāar ēugar nem khaigbam jaau nərəm ũrimajim ajierram anəm, pāar dēi öor meeukhamkhīr. Ichdēuta rey Cesaroog dēbpaarjā phagpiba jaanaa ichdēupa ĩchab ichta Ēwandamau pūju atarr aajemgui ajierram anəm, judionaan rey.

³ Magbaawai Pilatoou ich Jesuugcha, —ĴChadcha pəta judionaan Reř? a jēujim anəm.

Magbaawai Jesuu irig, —Pua khabá chadcha khaphə jaubapūimgui ajim anəm.

⁴ Magbaawai Pilatoou phadnaan chi pörkha nəm khənuag maimua tagam khənu aig narr khənuagpa, —Mua mēg woun gaai bürjā nem khaigba ooba chirəmguai ajim anəm, i thöopāaig.

⁵ Pilatoou magbaawai chará warag amachdēuta iek khėgkha phöbaadēwi, —Ĵāguan chadchata örag pāar ēugar sėukha nem jaau nərəmua phöbör meeukhapiju ĩkha simgui ajierram anəm, pāar dēi. Judea durr ee thumaam khənuag ich mag jaau nərəajem; Galilea durrmua jaubaaderr ich mag jaau pəpərdə nərəmua khīb mau pabaichəmguai ajierram anəm.

Jesús Erodes na

⁶ Mag Pilatoou ũurwai Jesús Galilea durrmua bēejim a ũrbaawai aig narr khənuag jēujim aajem, chadcha Galileapierr khai a khap aag. ⁷ Mag jēuwai chadcha Galilea durram a ũrbaawai, —Ĵa, magan Erodes aarta deepūjugui ajim anəm, ichta aram gobernador aawai.

Mag chadcha deepūjim aajem, mag jaar chi Erodejā agjō Jerusalén phöbör ee sīerr aawai. ⁸ Maimua Erodeeu Jesús oo athaawai onee aadējim anəm, ag nawe i dēi oom khöchag sīerr aawai. Ichdēu ũurjeejim aajem Jesuu nem wau nərəm. Maagwai ich daúachata nem maadēu ooba aajem irua wau sim oom iigjeejim anaabá. ⁹ Ichdēu mag khīrju sim gaaimua irig nem khīr pogkhe jēumaajeejim aajem. Mamə magəmājā Jesuu bürjā i iek jū aba aajeejim anaabá. ¹⁰ Maig naajim aajem ĩchab chi phadnaan pörkha nəm khənu Ēwandam iek athee chi machnaanpa. Makhənuau warag thet iek khėgkha, —Chadcha i iekkhör pöm sībəhab aajeejim anəm.

¹¹ Magbaawai Erodeeu ich soldaun dūimua i gaai iukhanaa i serbiibagpa phēnaa, —Pāadē oobat, judionaan reikhaju anəmta dau aphə oo khərəm aajeejim anəm.

Magnaa warag juau ogthom i wau nəmua khajūa ajapham reinaanau jūajem khajūa jūapinaa deeu chi Erodeeu Pilato aar deepūjim aajem. ¹² Mag ed Pilato Erodes dēi khapeer ajapham khajierram aajem, warr magju nawe chan jūr agdaujō chikhəm oomapha aajerrta.

Jesús deeu Pilato aig

(Mt 27:15-26; Mr 15:6-15; Jn 18:39-19:6)

¹³ Deeu Erodeeu Jesús ich aar deebapāaiwai Pilatoou thumaam khənu ābam aig thərkhə aujim aajem: phadnaan chi pörkha nəm khənu, judionaan chi thethem khənu maimua chi phöbörpienjā agjō.

¹⁴ Maimua amag magjim anəm:

—Mæg wounau maar ëugar sëukha nem ïgkha nør-
røm awia pãrau mæ aig i aibëejerram. Mamæ
mæchdëucha pãach dakhïir magøm khap aag jëeu
oowai mæg woun bëurjã iekkhör chukhu simta pãrau
ich khïirchajã mag thønarramgui ajim anøm. ¹⁵ Pãrau
khaphæ nømgui ajim anøm, mua Erodes aar i deepüi-
tarr. Mamæ Erodeeu oowaijã ichiita mæg woun bëurjã
khaibag chukhu öbëbërkham. Mæg sim aig mua oowai
mæg woun khaibag chukhu simgui ajim anøm,
thöopäaig athee. Magnaa amag, ¿Jãgajï irua? ¹⁶ Muan i
pærüiju, mamæ nacha i wæri thønæujujgui ajim
anøm, pærüiju nawe.

¹⁷ Mamæ mag Pilatoou Jesús pærüiju abaawai warre
thumaam khænnau i äba, —Jesús thöobarüi, maimua
jürr Barrabaata maraun sïi khajapha öbeerpüri
nømgui ajierram anøm.

[Mamæ mag amau preso äb sïi öbeerpi jaau narran,
añoierr mag phiesta burr nøm ee paawai mag khaa-
jerr aawaita mag öbeerpi jaau naajim anøm.] ¹⁹ Mamæ
amau öbërpüri jaautarr Barrabás aajerran cárcel deg
sïejim aajem, ichdëu öor meeukhapiwia mag meeukha
nøm ee öor thöotarr köit. ²⁰ Magbaa ich Pilatoou Jesús
pærüim khösi sïerr aawai deeu amag iekhajim aajem.
²¹ Mamæ magbaawai ümaai deeu sereeu phöbaadëwia
ihäba, —Warre jãg Jesús pakuls gaai meerphë
thöobarüit aajeejim anaabá.

²² Mamæ pæaba ya biek thärjupamua Pilatoou deeu
amag, —¿Pari khan nemta irua khaigba waujïma ajim
anøm, i thöopäaig? Mua chan bëurjã i khaibag ooba
chiræmguj ajim anøm, i thöopäaig. Thöoju khäai sïi
wænaa i pærüiju jãg sï ajim anøm.

²³ Magbaawai chará warag äakhamua äba pakuls
gaaita meerphëpi jajaau aajeejim anaabá. Ich mag
warag sereeu thønøm khïupaajã khaugba, amachdëu-
ta Pilato khïupaa sïujierram aajem. ²⁴ Mag nøm paawai
Pilatoou am ipierraa jürr Jesuuta amach jua ee deejim
aajem, amach khöchagpierr i düi amkhïir. Maimua ich
soldaunag thöopüri jaaujim aajem. ²⁵ Mamæ maag-
wai chi Barrabás cárcel deg sïejim aajem, ichdëu öor
meeukhapiwia ich ag meeukhaa eepai öor thöotarr
köit. Mag, cárcel deg sïerrta weepürijim aajem, örau
ig narrjö.

Jesús meerphë thöotarr

(Mt 27:32-44; Mr 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶ Mag wai naawia Jesús thöopüyaan athaadeu,
woun Simón anøm Cirenepierr phöbör ee urum düi
thëubaawai, chi soldaunau Jesuu arrmaa arr pakuls
jürr i öphëu ür jïirpüjierram aajem, Jesús mam ëudee
arramkhïir. ²⁷ Maagwai i ëudee öor pöoma wëdurajim
aajem. Mag öor khapanag ee wëinjã ïchab i ïapër dur-
rumua i athee bïe wëdurajim anaabá. ²⁸ Mamæ Jesuu
ewag phærrba oonaa amag, —Jerusalenpie wëin, oob
mæ athee bïemiet ajim anøm. Mag khäyau pãach mor
düi pãach chaain khïirjunaata bïebat ajim anøm.

²⁹ Mæg atagta pãar dau arhæucha aju. Mag jaar wëin
pöd chaain ooba arr khænnau amach khapeen chaain
düi dau arhæu durrum oowia, “Üta jãg mæ chaai

chukhu ærrøm” ajugui ajim anøm. ³⁰ Ich mag jaar ïchab
atcha mag dau arhæu wënærramaaugau, thöom
khöchgau durrsïigta wounaanagamjö, “Maar ür
dærbagkhabaadët; pãach eegar warre maar bëp-
bapëit” a iekhajugui ajim anøm. ³¹ Amau mæ mæg wai
naawia nau mæ thöobaräaiwai pa ajaphamta sïi
jëwamkhïir thubarüimjö ajugui ajim anøm. Amau mæ
düijã mæg nøm, ¿jãga aju khai ajim anøm, amachdëu
pahachjökham khænnau oowai?

³² Mag chi Jesús arrum düi ïchab numí chi khaigbam
cárcel deg wai narr khænnau arrjierram aajem, agjö
thöopäaig. ³³ Maimua buchagdam “Pörpá durrsï”
anøm gaai waaidætkhawia pakuls gaai i meerphëpüi-
jierram aajem, maimua i bigaau chi khaibagnaanjã
agjö, äb i juachaar gar maimua äb i juawë gar.

³⁴ [Maagwai pakuls gaaimua Jesuu, —Tata, örau mæ
düi mæg nøm idëu sïi ich jãg khïir okhoobarüi. Amau
amachdëu nem wau nømjã khaugba naawaita mæg
mæ dau arhæu wau nøm aajeejim aajem.]

Maagwai chi soldaunau amach appai, “Magan
¿khaíuta chi khajüa jëaju khai?” awia, mokdaudam bar
nømua gan aumajierram aajem. ³⁵ Maagwain örau Je-
suugta eerpapaad thønæajim anøm. Mag nøm düi chi
thethem khænnaujã iukhanaa, i wau iekhanaa, daau
irua ichdëupai ich peerdæ athaju awia irig, —Deeum
khænnau peerdæ autarrpí, pæchjã peerdæ athá aajeejim
anøm, pæchta chadcha Cristo chaar Éwandamau jær
auwia pëitarr khai.

³⁶ Maimua chi soldaunaujã ïchab sïi i wauwaipai
irig vino adchuchúu sim dömkhïir deechënaa jürram
khænnau irig, —Pæ chadcha judionaan Rey khai,
pæchdëupai pæch peerdæ athá aajeejim anøm.

³⁸ Maagwai i meerphë jïir wëjöm pör ür ësapdau
phäkha sim gaai jaau sïejim aajem, khan gaaimuata i
mag wai naajï. Chi ësapdau gaai “Chamæuta Jesuu, ju-
dionaan Rey” a phã sïejim aajem. [Chi ësapdau phã
sïejim aajem griegonaan meúa, latín meúa maimua
ebreonaan meúajã agjö.] ³⁹ ïchab i düi chi khaibag-
naan numí narr aawai äbmuaajã warag i waunaa irig,
—¿Pæ chadcha Éwandamau öor peerdæ aumkhïir pëi-
tarr khabá? Magømta, ¿jãg pua pæch peerdæ auwia,
maarjã peerdæ aubamma? aajeejim anøm.

⁴⁰ Mamæ magbaawai jürr chi khaperaupai irig meeur-
raunaa, —¿Maachjã agjö thöopäaig atheeta amau
maach mæg wai nømta pua Éwandam dakhïir warag
mag iekha chirú? ajim anøm. ⁴¹ Mag khäyau maachin,
chadcha maachdëu khaigba arr gaaimuata mæg
naabahab ajim anøm. Mamæ mæg woun chan bëurjã
pekau chukhu simta amau i mæg dau arhæu wai
nømguj ajim anaabá.

⁴² Maimua ichdëupai mag iekhapüinaa jürr Jesuug,
—Ya deeu pæchta Reikha bëewai oob mæ khïir okhoo
chiram ajim anøm.

⁴³ Magbaa Jesuu irig, —Ïswe pæ mæ düi durr wëjüu
durr chiraimaju ajim anaabá.

Jesús meetarr

(Mt 27:45-56; Mr 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴ Ich mag ed edausīcha n̄mta d̄egōlp edau khībaadēm abarm̄n edaramjō aadējim aajem. Mag khī th̄n̄n̄ awia edau ph̄uibaajēr las tresjō naata deeu edau aard̄baadējim aajem. ⁴⁵ Mag edau ās-dawam khībaadēm ee, Ēwandamag j̄eeujem deg ier-rgajārcha put nem parrg thuur ēu wējorrtā jār̄rcha ūgthaamua eeg s̄rr̄ abarm̄n, warre thoophem numī jijjir̄ar jōisijim anaabá. ⁴⁶ Mag edau khībaadeewai Jesuu thet, —¡Tata! Nau m̄ chaupabaadeewai puata m̄ akhaardam khap chir̄m̄gui ajim an̄m.

Mag iekha khit̄m ee warag maach chaau-pabaadējim aajem. ⁴⁷ Magbaawai capitán Romapierr aig s̄irrau ichd̄eu mag oobaawai, —Chadchata j̄āgan m̄g wounan chi ajapham ajim̄gui ajim an̄m, Ēwandam na.

⁴⁸ Maimua īchab aig ðor p̄m th̄n̄n̄ kh̄n̄nau amach daúa mamagkham oobaawaita āsie thumaa ewag khīirjuwia p̄r j̄ōjōig w̄tm̄ajerram aajem, amach diig. ⁴⁹ Mam̄ thum i khapeen Galilea durrmua i d̄ei āba chi h̄in̄pa b̄etarr kh̄n̄nau warppaimuata mamagkham thum oo naajim aajem.

Jesús aukh̄ertarr

(Mt 27:57-61; Mr 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰ Mag ed aig s̄ejim aajem īchab woun āb José an̄m, Arimateapierr. Chi Arimatea an̄m, Judea durram ph̄b̄or ajim aajem. Ich mag José īchab judionan Asamblea eem woun ajapham ajim aajem, Ēwandam dau na. ⁵¹ Maagwaita ich khapeenau Jesús p̄r awaag ib̄ep naawaijā ich chan am igar khaba s̄ejim anaabá. Magua amau i dau aph̄n̄ wai naawaijā ichd̄eu chan dichba aajeejim an̄m. Mag wounau īchab Ēwandamau maach peerd̄ aumkhīir p̄iju jaaujerr b̄eeju an̄mta n̄ajeejim aajem. ⁵² Ich mag wounauta, Jesús meebaadeewai, Pilato aar mawia chi mor mag mee kh̄er̄m̄ arraag j̄eeuwimajim aajem. ⁵³ Mag j̄eeuwimawia, Pilatoou arrju aai sim abaawai, mawia, eeg paawia, d̄fesdam ee p̄r̄eunaa, j̄ebdi p̄m durrb̄ū kh̄ōpag ee chi kh̄orm̄ wai s̄ier̄ ee aukh̄eraan arrjim aajem. Mag j̄ebdeg chan agtha ðor ābjā aukh̄erba kh̄or-wia s̄i s̄ejim aajem. ⁵⁴ Mag i aukh̄ertarr ed viernes kheeurag ajim aajem, jua ūijem edam athee nem thum khīir khaaugjem ed. ⁵⁵ Mam̄ pamjā chi h̄in̄ Galilea durrmua i d̄ei b̄etarr kh̄n̄nau ich mag ogd̄ba, chi j̄ebdi aar w̄twia oojerram aajem amach daúacha, j̄āga Jesús aukh̄erj̄. ⁵⁶ Maimua w̄twia, th̄-pag ph̄ewia, i kha phuraag s̄i j̄ūgdee wau s̄iujerram anaabá. Maimua noram s̄i degpai jua ūi kh̄eujerram aajem, Ēwandamau Moiseeg ich iek ph̄āpitarr gaai jaau simjō.

Jesús iiu phiid̄tarr

(Mt 28:1-10; Mr 16:1-8; Jn 20:1-10)

24 Maimua mag jua ūi kh̄eutarr noram, domighed edpherre agtha khīkh̄isu n̄we, h̄in̄ w̄tjerram

aajem chi j̄ebdi aar oon, amachd̄eu i kha phuraag j̄ūgdee wau wai narr d̄ei. Mag am w̄tum d̄ei deuum h̄in̄jā am d̄ei w̄tjim aajem. ² Maimua ooimaawai, mokp̄r p̄mkhamua chi j̄ebdi i ee jooth̄n̄ ph̄aar s̄ier̄ta chawag p̄r̄eup̄i th̄n̄n̄ajim anaabá. ³ Magbaawai warag ag ee dubnaa oowai, maach P̄r̄ Jesús mordam ich aukh̄ertarr ee chukkhu th̄n̄n̄ajim anaabá. ⁴ Mag amachd̄eu ooba abawai, “Keena, j̄āga abarm̄ta m̄g maad̄eu ooch̄eba abarma?” anaajim an̄m. Mag n̄m ee oowai, emkhooin numī s̄i khaj̄ūa b̄h̄m̄jō j̄ūa s̄isid̄mta am khīirphee d̄n̄h̄utkhabaich̄ejim anaabá. ⁵ Magbaawai j̄āphierr ajaugau p̄d̄ am khīir eerpaba s̄i eeg ūth̄n̄ ph̄ōbaadeewai makh̄n̄nau amach garmua amag magjierram an̄m:

—¿Chi monakhamta khand̄ee p̄rau i j̄r̄ w̄n̄n̄m̄ma ajerram an̄m, m̄g j̄ebdi ðor kh̄eraag watarr ee? ⁶ I ya iiu phiid̄w̄ia petabahab. Magua m̄ig khaba simgui ajim an̄m. Khīir eyaa abat ajim an̄m, Galilea dur̄r aawaiwe ichd̄eu p̄achig, Emkhooi Iewaa pekau p̄mkham kh̄n̄nau i p̄r̄ aunaa pakuls gaai i meerp̄ijju jaaujerr; mam̄ kh̄ai th̄arjupam ee deeu ich iiu phiid̄ju jaautarrjā khīir eyaa abat ajim an̄m amag.

⁸ Magbaawaita chadcha i iekhatarr khīir ee d̄n̄h̄is̄jerram anaabá. ⁹ Magbaa chi j̄ebdi aigmua w̄twia, chi d̄ei w̄n̄n̄raajerr once narr kh̄n̄nag thum amachd̄eu ootarrjō jaauwimajerram aajem. Ich mag thum aig narr kh̄n̄nagjā ich agjō jaaujerram aajem. ¹⁰ Mag chi h̄in̄ ich Jesuu once j̄r̄ autarr kh̄n̄n aar iek jaauwimarr kh̄n̄nan, María Magdalena ajim aajem, Juana d̄ei, María Santiago ādp̄a, mag tag īchab tagam h̄in̄pa. ¹¹ Mam̄ h̄in̄nau nem īgkha n̄m chi Jesús khapeenau ūr̄wai s̄eukha n̄mjō aawai ūkhabajerram aajem. ¹² Mam̄ Pedroou mag ūr̄baawai phiid̄baad̄ewia j̄ebdiig khaphigbaadējim an̄m. Maimua ag ee ierr ooimaawai, āba i p̄r̄eū s̄ier̄ put appaita ooimajim anaabá. Ichd̄eu mag oobaawai ich diig mamua ich ödegpain, “¿J̄āga awiata j̄āg ich aukh̄ertarr ee chukkhu th̄n̄ma?” a khīirjubaadējim an̄m.

Emaús kh̄ud ee ich oopitarr

(Mr 16:12-13)

¹³ Maimua ich ag edpai ðor numī ph̄b̄or Emaús an̄m̄m̄g w̄tjim aajem. Mag Emaús ph̄b̄or Jerusalenmua once kilómetros s̄ejim aajem chi warphag. ¹⁴ Mag ēr̄ebaad̄ewia kh̄ud ee Jesús igwia, “¿J̄āgataa i aukh̄ertarr eejā j̄āg s̄i kh̄aidu parii th̄n̄ma?” a iȳn̄ w̄tm̄ajim an̄m. ¹⁵ Mam̄ am mag iȳn̄ j̄urr chikh̄am i j̄urr jaaur̄p̄r̄ig w̄tumta, amau ig narr Jesuhchata b̄ewia am w̄tum d̄ei maa ajim an̄m. ¹⁶ Mam̄ amach bigaau mag n̄r̄m̄jā p̄d̄ khaug auba, s̄i deuum kh̄n̄n̄piita naajim anaabá. ¹⁷ Mag w̄tumua ich garmuata, —Keena, j̄p̄aar khandam jaauwaita m̄g iȳn̄ w̄n̄n̄r̄ema? ¿J̄āga j̄āg p̄ar ōkhīirjuumjō w̄tm̄a? ajim an̄m.

¹⁸ Magbaawai āb Cleofas aajerrau irig, —Maad̄eu khand̄ iek agājā amapha simgui ajim an̄m. Thumaam kh̄n̄nau khakhapd̄o th̄n̄m̄, j̄āgaj̄i Jerusalen ph̄b̄or

ee. Pwǎǎ ĩchab ag phöbör ee męg nemkhoo dichtarrta, ĩāba pęchdęupaíta khaugba chirú? ajim anęm.

¹⁹ Magbaawai ich Jesuu amag, —ĩKhani jǎgjierráma ajim anęm, męg nemkhoo ee?

Magbaa amachdęu irig jaaumamua, —Jesús Nazaretpierrma ajierram anęm, Ēwandam i jaaumie. Irua Ēwandam jua theegau nem khĳir pogkhe waau-jeejim. Maimua jǎga Ēwandamua maach peerdę aauję a jaauwaijǎ őrau khakhapdö aajeejimgui ajim anęm, chadcha Ēwandam iekta jaau sim. ²⁰ Mamę mag khi-tarrta phadnaan chi pörnaanau chi thethem khęn dęimua Pilatoog pęr deebajieb ajim anęm, jürr ich sol-daaunag pakuls gaai meerphę thöopi jaaumkhĳir.

²¹ Amau i jǎgbajupii awia marau khĳirjuawai ichdęuta israelnaan thum Romapien jua eemua pör öbeer au-jupii naajimgui ajim anęm. Mag khĳirju naajieb mamę, viernes i thöotarr ya khǎai thǎrjup pamgui ajim anęm, ĩsirn khurau i dau arhę abarm. ²² Mag nęm ee warag ęuin maarjö i igar ękha nęm khęnau ĩs edaupherre khĳisu nęwe jębdi aar oothurwia maach jügderraata jaauchęjierramgui ajim anęm. Am iek khabá mag chi aukhertarr ee oomaawai, chukkhu, sĳi Ēwandam chognaanta aig naajim anęm. Makhęnau amag jaauwai, Jesús iuu sim aajem. ²⁴ Mag jaaubaichęm ũr-wia agjö maach eem khęnaucha chi jębdi aar oon weetwai chadcha ęuinau jaau narrjö sĳi khǎidu parta oomajierram aajem a ĩgkhamajierram irig.

²⁵ Magbaawaita jürr ichdęu amag, —Pǎarta khĳirjug chukkhu nęmá ajim anęm. Ēwandam i jaaumienau phǎtarr gaai thum ich magta öbėberg maju a jaaujier-ram, cha pǎachdęu męg jaau nęmjö; mamę pǎrau ękhamaphata naabahab ajim anęm. Pǎrau khĳir-juawai, ĩĳi ich Ēwandamaucha jęr autarr aawai ich jǎg dau arhę aju aai khaba sĳejĳi? Mag khabamgui ajim anęm. Ya nawe ich mag phǎ sĳerr aawai ich mag dau arhę aju aai sĳebajieb ajim anęm. Mamę ĩchab chi jęr autarr khęu deeu iupiwia ichta thumaam khęn Pörkhariju a simjǎ agjö mag Ēwandam i jaaumienau jaaubajieb ajim anęm amag.

²⁷ Maimua jürr ichdęuta warag amag jaaubaadęim anaabá. Nacha Moiseeu phǎtarr gaaimua jaaupępig khĳieb chi Ēwandam i jaaumienau phǎ pęatarr gayam magwe, ich igwia bęeu a jaau sĳsidęm thum ajapha jaaudubjim aajem amag. ²⁸ Mag iyę wętumua phöbördam Emaús anęm ee amach di aar barimajier-ram aajem. Mamę mam pabaimawai ich Jesuu warag am dakhĳir sĳi dicham ig sĳejim anęm, juau ich thęamkhĳirjö. ²⁹ Magbaawai amachdęu irig, —Maar aig khǎibaję. Ya atcha edau kheuraa sĳebahab; khęd pę khęujuwai ajierram anęm.

Magbaawai chadcha am dęi sĳsijim aajem. ³⁰ Mag am dęi thębawia, āba ohodö thach khoogpamua pan ich jua ee auwia, Ēwandamag ęu ajim anaa, thorreuwia, amag ęapęijim aajem, ag na ichdęu aajerrjö. ³¹ Mag-baawaita dau eerdę phöbaadęmjö warre i khaug atha-jierram anaabá. Mamę mag ich khaug atham ee, dau pęrbarmjö arrau, am jǎrr sĳerrta dęgölp chukkhu aadęim anęm. ³² Magbaawai amach wir aigpai,

—Keen, jǎguata męch thǎar eepain muan ich khǎijǎa a chirajimgui ajim anęm ābmua; maimua ĩchab maach dęi khęd ee iyę urumua Ēwandam iekpa thumaa ajapha jaaupępigmam ũrwiajǎ mua khaugaa aadęimgui ajim anęm ich khaperag.

³³ Mag amach ap iyę naawia ich ag bęrrre deeu bęe-jierram aajem Jerusalén phöbörög, amach khapeen narr aar jawaan. Maimua oocheewai, chi Jesús khapeen i dęi ogdęba węnęrraajerr khęn once thu-maa ābam aig podpa thęnęm oochęjierram aajem, tagam khęn ĩchab Jesús igar ękha narr khęnpa āba. ³⁴ Maigjǎ ũrimaawai amach thumaam khęnau, “Keena, chadchata maach Pörön iuu phiidębarmwai; ya Simonagjǎ ich oopibarm” a jaau nęmta ũrimajierram anaabá. ³⁵ Mag amachig jaaubaawai, amachdęujǎ jürr warm khęnag maguimajierram aajem:

—Keena, magan maraujǎ pǎrag jaaukhimgui ajier-ram anęm, maachdęu i ootarr: Irua khabá maar ękha auwia khęd ee maar i dęi āba wętjima ajim anęm. Mamę mag khęd ee āba wętarrjǎ marau pöd i khaug auba, sĳi āba thach khö nęm aig pan thorreuwia ichdęu ag na jiiigjerrjö jigbaadęm aigta, marag ich khaugpimjö khaugpibaawai, marau i khaug aujimgui ajierram anęm jürr amach khapeenag.

Jesuu ich bę dęii aajerr khęnagcha ich oopitarr

(Mt 28:16-20; Mr 16:14-18; Jn 20:19-23)

³⁶ Mag agtha am ich ag iekpai jürr jaauphöo thęnęm ee chi Jesús am jǎrr dęnęuchęwia, —ĩǎgpai nę keena? Oob jǎphierrmiet, mę khabahab aichęjim anęm amag.

³⁷ Mag sĳi dęgölp amach jǎrr dęnęubaicheewai jǎ-phierr nęm iekhau sĳi i akhaarta oo nęmpii naajim anęm. ³⁸ Mamę mag jǎphierr nęm oobaawai ichdęu amag, —ĩKhanthee pǎrau pǎach khĳirjug eepai “męta akhaar” anę? ajim anęm. ³⁹ Pǎar iek mag mę akhaar anęm, pǎadę oobat mę jua maimua mę bęjǎ agjö. Chadcha męch khabahab ajim anęm. Mę gaai cha pęr-bahut, magnaajapha oobat ajim anęm. ĩPǎrau akhaar gaai pęrju aai nę, mę gaai pęr nęmjö? Akhaar chan mor chukhu sĳerręmgui ajim anęm, woun khaba aawai.

⁴⁰ Magnaa chadcha amag ich juajǎjǎ oopinaa, ich bęjǎ oopijim anaabá, chadcha mag gaaimua ichta chikhamnau pakuls gaai meerphę thöotarr ag wounau a khap amkhĳir. ⁴¹ Mamę mag ichcha oo nęmjǎ sĳi warag onegnaa dauderraamjö nęm gaaimua ękhaba narr aawai ich Jesús garmuata deeu amag, —ĩKeena, pǎrau nem inagdam khoog chukhu nęwi? ajim anęm.

⁴² Magbaawai amachdęu āwarrdam wai narr aawai chi phaamdau irig deejieram aajem. ⁴³ Mag ichig deebaawai auwia am dakhĳir khöpęijim aajem. ⁴⁴ Mag āwarrdam khö aapawiata amag, —Keena, męg męch őrau thöojuuta mua pǎrag jaaujejimgui ajim anęm, agtha maach āba węnęrraajeewaijǎ. Moiseeu Ēwan-dam iek phǎtarr gaai mę igwia jaau simjö, ichiita ich jǎg męch dau arhę ajujǎ jaaujejimgui ajim anęm, mua pǎrag. Maimua Ēwandam i jaaumienau phǎtarr

gaaijã jaaunaa Daviiu ësap Salmos anum phãtarr gaaijã mæ igwia ich mag phã sïsid aawai, chadcha ichdëu jaautarrjöö thum ag eyaa öbërijimgui ajim anum am-ag. ⁴⁵ Maimua mag ichdëu Êwandam iek gaai phã sïsidum jaautarr khap amkhïir, ichdëupai am pör öphërg apijim anaabá. Magbaawain chadau i igwia Êwandam iek gaai phã sïsidumjã thum khaphæ nëisijim aajem. ⁴⁶ Magnaa amag magjim aajem ich Jesuupai:

—Ich magta phã sim Êwandam iek gaai. Maguata chadcha mæch chi Cristo ich Êwandamaucha jær autarr awiajã dau aphaæ meeju aai chirajimgui ajim anum. Mamæ ïchab khãai thãrjupam ee iiu phiidëju arrjã jaau simgui ajim anum. ⁴⁷ Mag mæch chi Cristo iiu phiidëbarm ootarr khænauta amachdëu ootarr nacha Jerusalenpienag jaaunaa ïchab durrierram khænaagjã jaaujugui ajim anum, jãgata khïirjug ajapham jærbaawai Êwandamau amach khaibag chugpaaju aai sim thumaam khænaag khap amkhïir. ⁴⁸ Mag pãrauta mæ meewia iiu phiidëttarrjã pãach daúacha ootarr aawai pãarta chi jaaju khænaugui ajim anum. ⁴⁹ Mag jaau-mamua ich Jesuucha amag, Pari magaagan mægtarr khur jöpcha murua pãar athee pëijugui ajim anum Êwandam Akhaar, ich mæ Ayaucha deeu a jaautarr. Mamæ mæig Jerusalén phöbör eepai nëisit ajim anum,

mag Akhaar bëe num ora. Ügtharmua ich Êwandamau pëibapëim edta pãar gaai phës sïeichëjugui ajim anum, pãachdëu ootarr thumaam khænaag jaau khaphæ jaau wënërramkhïir.

Jesús ügthar matarr

(Mr 16:19-20)

⁵⁰ Maimua äbmiecha paawai phöbör eemua ich Jesuu am phë arrjim aajem phöbör Betania anumæg khædau ma sim ee. Mam phöbör igaau pabaimaawai ügthaag jua hanaa Êwandamag jëeumamua, —Tata, puata mæg atagjã mækhæna wounaan ich jãg üu am phë wai chitajugui ajim anum.

⁵¹ Mag am khïir onee iekhamamua, am dakhïraa edjã baug ee ügthaa papagmamua, warag oohba pama-mua Êwandamau ich aar ügthar athajim anaabá.

⁵² Mag i ügthaag mam oobaawai jëb gaai kanieu phöbkhanaa irig, —Pëjöm chan wounaan mæg atagjã marau oobam. Pëchta chadcha äba maar Pöröu ajier-ram aajem.

Mag jëeu durrawia, deeu Jerusalenag onee wëtjim aajem, amachig jaautarrjöö. ⁵³ Maimua Jerusalén phöbör ee pawiajã ich mag ed ëepierr Aai i jëeujem deg wëtwia jëeu durraajeejim aajem.

JUAN

Eem khænnau jaauwai mæg Iek Iiur Jesucristoou jaauthurtarr Juanau phätarrta tagam khænn khāaijā ēudeecha phājim aajem. Juanan ich Jesús dūicha nerrarr aawai, irua jaau simen ichdēucha Jesuu iekhamatarr ūrwi irua nem waumatarrjā ich daúacha ootarrta jaau sim (21:24). Mæg Juan jōoi Zebedeo iewaa ajim, Santiago dūi khod ābam, Jesuu ūrcha daupii aajerr (13:23).

Jōoi Juanau jaauwai Jesucristo chadcha Ēwandam Iewaa arrta wounag pawī ðor ee ðor dūi khapeerkha nerrajim aajem, ðor khīir thegwia (1:1, 14). Mag ich dūicha nerrajerrau aawai warm khænnau jaautarrjā thum jaau sim; mamæ ūchab amau jaau arrpa jaau sim ich libro gaai. Ajarpa eerpa næ akhiin, chadcha mæg libro tagam dau thārjup na næm khāai bæchkhun khīethuu sim.

Juanau mæg Jesús igwi phätarran, ichdēu jaautarrjō, Jesuun chadcha Ēwandamau ich Iewaa ichdēucha jær auwia warrgarwe pēiju jaaujerrjō pēitarr khap amkhīir ajim; mag khaphænaa i iek ūkha phōbaadeewai mæg atag pawiajā i dūi ich mag khapeerkha næm gaaimua iiu wænerraju khap amkhīir (20:31). ¿Pari khan gaaimua irua ōrag dawaa Cristo chadcha Ēwandam Iewaa ajim a khap api sī? Warm khænnau jaau næmjō Jesuu chadcha nem khīir pogkhe ag na ōrau ooba aajerr waumatarr jaumamuama. Mamæ Juanau mag khapan jaauju khāai, seispai jær auwi makhænta wajappa jaaujim (2:1-12; 4:43-54; 5:1-15; 6:1-13; 9:1-12; 11:1-44). Juanau ūchab jaau sim, warm khænnau jaubam ee, Jesuu ich igwi siete veces “Mæta...” a iekhatarr (6:35; 8:12; 10:7,9; 10:11; 11:25; 14:6; 15:1).

Mag irua “Mæta” a sim aig, judionaanau warre khaphæ naajim, irua “Mænn Ēwandamau” a sim. ¿Jāgwi? Ich Ēwandam chi Ayaujā Moiseeg ich thēr jaauwai “Mæta” a iekhatarr aawaima. Magua Juanau mæg libro gaai jaauwai, Jesuu ūiba ich Ēwandamkha sim jaaujeejim, ōrag ich khaugpieg. Magua irua “Mæ mæch Aai dūin maran ich ābampaiu” anaa (10:30), ūchab “Chi mæ oojemuan ya mæ Aaijā oowi sībahab” ajim (14:9).

Ēwandam Iewaata wounag pawī ðor ee nerrarr

1 Warrgar bæurjā nem ompaaba næwe Ēwandam sim dūi chi Iewaajā sīejim aajem. Ich mag chi Iewaapai ūchab Ēwandamau. ² Mag, ich warrgarwe Ēwandam dūi āba sīerrajim aajem. ³ Ēwandamau i dūimuata nem thænæmjā thum ompaajim anaabá. Mag amach numiim khænn jua aawai bæurjā irua nem wauba arr chan chukhum. ⁴ Ichdēuta maach akhaarjā iupii aajem. Maagwai i gaaimuata ararag bæug oo næmjō maadēu khaphæ næm, jāga sīerrú ich Ēwandam chi Aaijā, mag khaphæ apiegi ich chi Iewaata thumaam khænn athee ōtdau paa dænæmjō sīewai. ⁵ Mag ichdēuta ich Aai khap apiegi ōtdau paa dænæmjō sīewai mæg durr ich khaibagau sī edau khīejō simuajā pōd i thōo auba aajem.

⁶ Ich mag jaar ūchab woun āb Juan a thēr sim sīejim aajem, Ēwandamau jær autarr. ⁷ Maguan sī ich ēudee deum woun āb bæejuuta jaau nerrajim aajem, mag wounta khīchag ee ōt paa dænæmjō sim a jaaubaawai ōor thumaam khænnag mag iekta ūkhamkhīir. ⁸ Ich Juan chan mag woun ichdēu bæeju a jaau nerrarr khaba, sī mag ōtdaujō sim bæeju jaaukhīirpai jær autarr ajim anaabá. ⁹ Magtarr aawaita chadcha mag irua jaaujerr woun i ēudee bæebajieb, Ēwandam Iewaa. Ichdēuta ich gaaimuapai thumaam khænnag Ēwandam jāga sīerrú a khap apiejem.

¹⁰ Mag bæewia mæg durr ichdēu ompaatarr gaai sīe-ichējim. Pari mæg durr gaai jooba næm khænnau i khaug auba, sī parhoobam khænnpii ajierram. ¹¹ Ich durr gaai bëetarrrta, mag amach ee pierrumjā ōrau i igbajierram. ¹² Pari i isegba ūu warag i iek ūkha næmua warag irigta amach peerdæpitarr khænnan ichdēujā warag Ēwandam chaainag paarpūimajim. ¹³ Mag i chaainkha næm chan sī mæg eegarm khænnjō chaai paarpam khōchgau khapese awia paarpa autarr khabam. Mag i chaainkha næmæn, sī Ēwandamau ich garmuata ich iiu aawai ich chaainkha au næmæu.

¹⁴ Mag, Ēwandam Iewaata wounag pawia mæg ee-gar sīeichējim. Ichta Ēwandam Chaai ābpai khitæmuata ich iiu aawai ich Aai ipierraa nem khīir pogkhe wau nerrarr marau oojim. Magta i gaaimua marau khaphæ nēisijim, jāga Ēwandam chi Ayaujā maach jāsene sīerrú. ¹⁵ I jaauwiata mag Juan ōor pōr choomie khararrau ōrag, “Mæ ēudee urumta mæ khāaijā iek theeg ūrpai simgui” aajeejim, ichta i thaabaju nawe sīerr aawai.

¹⁶ Ichta Ēwandam Iewaa maach dūi wajapha khitæmuata maachdēu nem ig næmjā ōo khaugbata ich mag dedee aajem. ¹⁷ Ēwandamau Moiseeg ley phāpiwai sī jāga wænerraju aai næ a khap amkhīirpai phāpijim. Pari jūr Ēwandamau ich Iewaa Jesucristo pāaiwai, ichta ich Chaai chaar aawai, warre ich gaaimuata i jāga chitú a khaphænaa ūchab maach ichdēu khōsi simjā khap amkhīirra pūijim. ¹⁸ Ābmuajā Ēwandam chi Aai chan bæurjā ooba aajem. Pari ich chi Chaai ābpai khitæmjā ich Aai dūi ābam Ēwan-

damkhanaa i dëi äba sïejeewai i oo nëm gaaimuata chi Aaijã warag maadëu khaphë paaukhamam, í jãga sïer-
rú.

Juan chi pör choomie chan õrau në narr khabajim
(Mt 3:11-12; Mr 1:7-8; Lc 3:15-17)

¹⁹ Mag Êwandamau pëiju jaaujerr bëeju anëm ich ëudee urum Juanau jaau nërrarr ed gaai Jerusalén phöbör eemua judionaan chi pörkha narr khënnau phadnaan pëijjerram, Levinaan a thëurrjerr khënn dëi, makhënnau chi Juan aar wëtwia irig, “¿Pë khaíuma? ¿Pëta nawe Êwandamau pëiju a jaaujerrá?” a khap jëeumkhïir. ²⁰ Chadcha mag wëtwia ichig jëeubaimaawai Juanau amag, —Më chan nawe Êwandamau pëiju a jaaujerr khabamgui ajim.

²¹ Magbaawai deeu amachdëupai, —Magan ¿pë khaíuma? ¿Pë Elías khabá? abaawai, jürr ichdëu, —Më chan Elías khabamgui ajim amag.

Magbaa deeu amachdëupai, —¿Wa pë warrgarwe ich Êwandamaucha ich i jaauumkhïir jër auju a jaaujerráwa? a jëeubaawai, jürr amag, —Ûë, më majã khabamgui ajim.

²² Pari magëmjä pëaba, —¿Pë khaíuma? ajierram. Pua marag pëch jaubam, ¿marau khan a jaaubaimaagauma maach pëitarr khënnag? ajierram irig.

²³ Magbaawai Juanau amag magjim:

—Mënn warrgar Êwandam i jaaumie Isaías khararrau jaautarrjõ, ajappai õor barba aajem aar chirajemugui ajim. Mënn sïi, “Maach Pör bëeimë sïewai i bëeju nawe pãach thãar khïir khaugbat thãraucha khõsi i iek ùkhaag” a jaaujemugui ajim.

²⁴ Pari mag khap aag irig jëwaan bëetarr khënnjä Moiseeu phã pëarr iek wajaarcha ñerkhaajerr khënnau pëitarr khënn ajim, fariseonaan. Maguata amachta chi thierrnaan awia irig mag nërrapimaphapaim iekhau irig, ²⁵ —Pë iek mag warrgarwe ich Êwandamau pëiju a jaaujerrjä khaba, Eliajä khaba, Êwandam i jaaujerrjä khabam anëmta, magan ¿jãgwi pua õor pör choo simma? ajierram irig.

²⁶ Magbaawai Juanau, —Muan sïi dödamaupaita õor pör choo chitëmgui ajim. Pari pãach ee woun äb sim, ichta ich Êwandamaucha pëiju a jaaujerrau. Ma agtha pãrau khaugba naabahab, mamë i barcheewai khïir khaug naamkhïirta ag nawe mua õor pör choo chitëmgui ajim. ²⁷ Maata më ëudee urum. Më chan sïi i chogkha chitaagpajã serbiiba chirëmgui ajim, Jesús igwia.

²⁸ Mag i khap aag irig jëeuchëtarr thum i iekhamarpra döjä Jordán anëm igaau phöbördam Betania anëm ee ajim, ich Juan khararrau õor pör choo sïerr aig.

Jesús corderojõ Êwandamau pëitarr

²⁹ Mag ichig jëeuchëtarr khënn dëi iyë sïerr noram Juanau oowai, mag irua amag jaau sïerr Jesuuta i aig ur nërrajim. Mag ich aig urum oo athaawai ich aig narr khënnag, —Pãadë oobat ajim: Êwandamau pëitarr ar ur khitëm. Jãguata corderodamjõ ãdëraa ich

thöopibarmua õor thumaam khënn pekau chugpaa aujugui ajim. ³⁰ Jãg igwiata norr mua pãrag, “Më ëudee äb urumta më khãaijã iek theeg ùrpainaa ichta më khãyaujã warrgarwe ich mag sïerrëmgui” ajim Juan chi õor pör choomieu. ³¹ Mag jaaumamua, Mëchdëujã khaugba chirajimgui ajim, iita ich Êwandamaucha pëitarr. Pari ïsin chad mua khaphë chirëmgui ajim, ich khabahab maachdëu në narr. Mamë mëg maach israelnaanaag i khap amkhïirta muan jãg õor pör choo chitëmgui ajim.

³² Maimua mag jajawagamua, ïchab ewag paw i chdëu ootarr igwiajä Juan chi õor pör choomieu, —Muan mëch daúacha Êwandam Akhaarta duburjõ khitëmta ãgtharmua bëewia Jesús gaai jupbaichëmjä oojimgui ajim. ³³ Ag nawe chan mua khaugba chirajimgui ajim, iita warrgarwe Êwandamau pëiju a jaaujerrkha sim. Mamë mëg õor pör choomkhïir mëch pëitarrta mëchigcha, “Ar pëch dakhïraa chi Akhaar ãgtharmua bëewia woun äb sim gaai jupbaicheewai pua khaphëaju, mag wounauta ich Êwandam Akhaar-cha õrag deemaju” a jaautarr aawai, ³⁴ ïsin chadau mua i khaphë chirëmgui ajim, mag mëchig jaautarrjõ bëewi i gaaita jupbaichëm mëch daúacha ootarr aawai. Maguata ïchab mua khaphë chirëmgui ajim Juanau Jesús igwia, i chadchata Êwandam Iewaa.

Jesuu ich dëi ogdëba wënnërramkhïir nacha jër autarr khënn

³⁵ Maimua ag noram agtha mag phöbördam Betania anëm aig më chirajim, mëch khapeen dëi, maach maestro Juan khararra pãba. ³⁶ Mag maig maar nëmta, Jesús dich nërrëm oobaawai maar maestroou, —Pãadë oobat: Jãata Êwandamau pëitarrauwai ajim, corderodamjõ ãdëraa ich thöopibarmua õor peerdëaumkhïir pëitarr.

³⁷ Maach jëg daar maach maestro Juanau mag iekhabarm ùrbaawai Jesús ëudee maar wëtjim. ³⁸ Mag dichmamua ewag oowai, maar ich ëudee wëtum khaug athaawai marag, —¿Pãar khanta jër wënnërrama? ajim.

Magbaawai marau jürr irig, —Maestro, ¿pë jam chirajë? ajim.

³⁹ Magbaawai Jesuu marag, —Magan më dëi wëttarrau ajim, më chirajem aar khaugaan.

Magbaa chadcha i dëi wëtwi i sïerr aar maar barimajim. Mamë ya maagwai kheuragam las cuatrojõ sïerr aawai warag ich maig khëujim.

⁴⁰ Mag Juanau Jesús jaau sim ùrwia äb agjõ më dëi ëudee matarr Andrés ajim, Simón Pedro dëi khod äbam. ⁴¹ Mag Andrés anëmua ich naam Simón jëraan mawia oobaimaawai irig, —Ya ïsin chadau maran warrgarwe Êwandamau Mesías pëiju a jaaujerr dëita oobarmgui ajim anëm. (Mag Mesías aawai griego meúa Cristo aawai.)

⁴² Maimua chadcha chi Simón ich dëi aibëejim, maar Jesús dëi narr aig. Mag ich aig waipierrwai Jesuu chi Simonag, —Pë Simón khabahab ajim, Jonás iewaa. Pari ïsmua atag pë Cefas a thërrjugui ajim. (Mag Cefas

aawai griegonaan meúa Pedro aawai. Mag Pedro a sim aig mokpör aawai.)

Ich dúi wênerramkhîr Jesuu Felipe dúi Natanael phê arrtarr

⁴³ Ag noram Jesús jÿrr Galilea durr maju aadëjim. Mag nëm ee Felipe dúi oojim. Mag oobaawai irig, —Felipe, mÿ dúi marrau ajim.

⁴⁴ Mag woundam Felipe anëm phöbördam Betsaida anëm eem ajim, Andrés dúi Pedropa äba naajerr phöbör eem. ⁴⁵ Maimua jÿrr Felipee deum woun Natanael anëm jëraan mawia, irig maguimajim aajem: —Natanael, maran ya Jesús düita wênerramgui ajim anëm, ar Nazaret phöbör ee woun äb José aajem ag iewaa dúi. Ich jäg igwiata Moisés khararrau ësap phä pëarr gaaijã jäg jaanaa, Êwandam i jaaumienaujã jäg jaaua aajeejieba aimajim aajem Felipee.

⁴⁶ Magbaawai chi Natanaelau Felipee, —Ûkhabamgui ajim anëm. ¿Khaú përug jaauwai mag Nazaret phöbör eemuata ðor chi thethemkha öbëru a jaauj? ajim anëm.

Mamÿ magbaawai chi Felipee, —Magan oobahur ajim anëm, khap aag.

⁴⁷ Magbaawai chadcha i dúi bëejim. Mag bëewia ya ich aig pabaicheewai Jesuu irig —Achã khitaichëm israel chaardam. Mÿg woundaman chadchata ö akhaar wajaphata chirabpama ajim ichigcha.

⁴⁸ Jesuu ichig mag iekhabarm ùrbaawai Natanaelau irig, —¿Jãga pua mag mÿ ö akhaar ajapha chirëm khaphÿ chirú? ajim.

Magbaa Jesuu irig, —Felipee pÿ mawag ëeurru nawe, ar pëch dikhu gaau igo bü eegar sïewai, mua pÿ oobajieb ajim.

⁴⁹ Magbaa Natanaelau, —Maestro, pënn chadchata Êwandam Iewaa. Pëch khabahab ajim, israelnaan Rey marau nÿ narr.

⁵⁰ Magbaa Jesuu irig, —¿Igo bü eegar mÿchdëu pëch ootarr a jaauaawaita pua mÿrug mag chirú? Ísta pua ag khâyaujã nem wajapcharam oogpabahab ajim.

⁵¹ Maimua ich Jesuupai íchab maach thum ich dúi khapeerkha aumarr khënnag, —Mua pãrag jaaukhimgui ajim: Cha iekha chirëm iekha chadcha mÿch chi Emkhooi Iewaa aigta Êwandam chognaan ügtharmua eegjã bëena deeu ügthaa waaidëtkhakhakham oojugui ajim.

Öor jua përr nëm ee Jesuu dö vinoog paatarr

2 Magtarr khur khäai thärjup nëm ee, Galilea durr phöbördam Caná anëm ee ðor jua përr naajim. Maig Jesús ädjã dúi sïejim. ² Mag jua përr nëm ee, ich Jesujã thërpëiwia aig sïerr aawai i ädau irigta, ³ —Vino thumaa öbaadëmwai ajim.

⁴ Magbaa chi chaairau irig, —¿Pua khandhee mÿrug mag sï? Mÿch nem wau chitëm gaaimua agtha ðrag mÿch khaugpiju ora khaba sïebahab ajim ich ädag.

⁵ Pari ich iewaa ichig magbaawai chi phiejãb wau narr khënnagta warag ich ün Mariaau, —Irua pãachig nem mag aawai i ipierraa abat ajim.

⁶ Judionaan amach i aawai Êwandam na amach wajapha nëm aag jua dúi bëpa pëpëi aajeejim. Magua, magaag athee döjã iigjerr aawai mag phiesta ee thÿr mokdau dën dërrcha khithëem seis wai naajim. Makhënn thÿr ee de cincuenta a setenta litros dërr aajeejim, dö. ⁷ Maimua Jesuu mag chi phiejãb wau narr khënnag makhënn thÿr döou ipiirkhapi jaaujim. Mag chadcha ich ipierr ipiirkhabapãaiwai amag, ⁸ —Jãimua ag eem jöi arrwia chi phiesta ee nëm khënn pörkha simÿg dö oopibamit ajim.

Magbaa chadcha ichdëu jaautarrjö i ipierr dö oopi-jerram. ⁹ Pari mag chi phiesta ee nëm khënn pöröu mag dö atarrta vinoog paa simjã khaugbata dö sïejim. Äba chi phiejãb wau narr khënnapaita khaphÿ naajim, amach dakhîr arr aawai. Mag dö oowi chi pörkha sïerrau chi jua përr chirarr woundam thërr auwi ¹⁰ irig magjim:

—Thumaam khënnau vino chi wajapcharamta nacha örag jiiigjerram; maimua mag dö nÿ awiata jÿrr parhoobam vino jiiigjerramgui ajim. Pari pua magba ewaata chi wajapcharam jigaagpamgui ajim irig, mag dö atarrta vinoog paa simjã khaugba.

¹¹ Mag Galilea durr phöbördam Caná anëm ee dö vinoog paatarrta warrpem örau nem ooba aajem Jesuu wautarr ajim, mag wau sim gaaimua ich jua theeg oopieg. Mag, maach i dúi wênerraaajerr khënnaujã warag wajapcha i khaphÿ nëisijim, chadcha Êwandamau warrgarwe pëiju a jaaujerr düita maach wênerrëm. Magta marau warag i iek ükha nëisijim.

¹² Maimua magtarr khur ich ag Galilea durr eepai deum phöbördam Capernaum anëmÿg maar phê arrjim, ich äd dúi ich eeugpeenpa. Mag phöbördam ee khäaidam khapanaa maar naaimajim.

Aai i jëeujem degmua Jesuu ðor jërkhëitarr
(Mt 21:12-13; Mr 11:15-18; Lc 19:45-46)

¹³ Judionaan phiesta Pascua aajem burru gayaa arr aawai Jesús Jerusalenag majim. ¹⁴ Maimua irua ooimaawai, Aai i jëeujem degta sïi phakjã përnaa, ovejã përnaa, duburjã përnaa maimua sïi örag phatkhon cambie nëm khënnpata ohood thënnëm ooimajim.

¹⁵ Ichdëu mag oobaimaawai maar dakhîraa aig jëgad werba sïsid arr jãaupërnaa agua bobojog thum amach phak dúi ovejapa dawag jërkhëipëijim. Magnaa chi phatkhon cambie narr khënn mesjã jëkhët sïekhëipëpëi khabaadeewai am phatkhonjã sïi parhooba khuyiupëimajim. ¹⁶ Magnaa chi dubur përr narr khënnag, —Jöpkhaa pãach nemchaain mÿigmua phê athaadët; mÿ Aai di chan sïi pãrau merrkaúg paapãaig khabamgui ajim amag.

¹⁷ Irua mag iekhabaawai maar khîr ee dënnëisijim, Êwandam iek phä sim gaai, “Êwandam, përug jëeujem di köitan mÿnn nem aneeme chitaawai ag gaaimua mÿnn ðor jua äwatab khaba äwatju” a phä sim.

¹⁸ Mag amach dakhñir dawag ðor jærkhæibapëim oobaawai judionaan chi pörnaanau irig, —Pæchdëu Ëwandam di kõiit jæg chirupí, pæ iek mag pæta Ëwandamau warrgarwe pëiju a jaaujerr anaawai magan maar dakhñir ag na marau nem ooba aajem ich Ëwandam dënjö waubá ajierram irig.

¹⁹ Magbaawai ich Jesuu warag amag, —Pärau magta oom khösi nëm khai, magan mæg di chæyëubapëit; magbaa khãai thãrjup nëm ee mua deeu ëu dænæu-jugui ajim.

²⁰ Magbaawai chi judionaanau irig, —Mæg Aai i jëeujem di ëu awaag cuarenta y seis años phidkhatarrta, çpuata mag khãai thãrjuppaim ee deeu ëu dænæu-jüu? ajierram.

²¹ Pari Jesuu mag amag di a simjã chi di chaar igwia khaba, ich mor igwiata mag sfejim. ²² I mag iekhatarr aawaita, amau i thöowia deeu iiu phiidatarr khurjã maach chi i düi ogdæba wënærrarr khæunaun i iekhatarr khñir eyaa naajim. Mag warag warrgarwe Ëwandam iek phã sísidæm gaai Jesús igwia phã sísidæmjã wajapcha khaphænaa ich Jesuu ich iucha maachig nem jaaujerrjã warag marau khaphæ næisijim.

Jesuu thumaam khæun khaphæ síerræm

²³ Mag Jerusalemag mawia am phiesta Pascua ee simua ich iiu aawai ag na ðrau nem ooba aajempa wautarr oowia ðor khapanaam khæunau i iek ðkhajier-ram. ²⁴ Pari mag ðrau ich iek ðkha nëm anæmjã ichdëu wajapha khaphæ sfejim, ðrau chadcha thãraucha ich iek ðkhaba nëm. ²⁵ Pari mag khaug aumamjã ðrau ichig jaubamta sñi ichdëupaita ðor thumaam khæun thãar khaug aumaajeejim.

Jesús Nicodemo düi iyëu arr

3 Woun äb sfejim, Moiseeu Ëwandam iek phã pæatarr wajapcha ærkhaajem khæun eem, Nicodemo a thër síerr. Maan judionaan eem chi thethem ajim ïchab. ² Mag wounau edaar Jesús aig bëewia irig, —Maestro, marau khaphæ næmgui ajim, chadcha Ëwandamauta pæ pëijim, ich iek marag jaaumkhñir. Í pæ düi síewai merag chukhu simgui ajim, jæg ag na ðrau nem ooba aajempa pæchdëu wau sim gaaimua. Magba aawai ni äbmuaajã jæg pua nem wau simjõ wauba næmgui ajim. Magua mæ pæ aigta bëejimgui ajim, Ëwandam chi Pörkha sim aar jãga mæ i düi chirsiju næchig khap jaaumkhñir.

³ Magbaawai Jesuu irig, —Pædë ðrbarí, mua pærug jaaukhimgui ajim: Chi deeu eepemjõ thaababa sim chan pöd Ëwandam ichta chi Pörkha sim aar öbërbamgui ajim, i chaai khaba síewai.

⁴ Magbaawai Nicodemoo irig jëeumamua, —¿Pari jãga ya mæg maach chi jöoi chiræm deeu thaababarju? ajim. ¿Wa deeuata dich äd bi ee dubju aai síwa ajim, úwaai thaababaag?

⁵ Magbaawai jürr Jesuu deeu úwaai, —Üü, mua chan síi thaabaa chaar thaaba nëm jauba chiræmgui ajim. Mua mag eepemjõ thaabaju a chiræmun, Juanau pör

choo simua jaaujerrjõ Ëwandam Akharag dich khñirjug chi iurig paapëipi næmta jaau chiræmgui ajim. Magbam chan pöd Ëwandam sim aar öbërbam, agtha i dën khaba síewai. ⁶ Maach ädau maach thaaba næmæn sñi næig eegarpai wënærraagau. Pari Ëwandam Akhaar au næmuata deeu thaababarmjõ næmæn chadau jürr ægthar pawiajã ich mag wënærraagau ajim. ⁷ Pari mua mag pãach thumaam khæunta deeu thaabaju aai næm a chiræm úrwia oob atcha jëgderraa amgui ajim.

⁸ Ëwandam Akhaar au næmæn phü wë thænæmjõta simgui ajim. Phüun parhooba ich wëm aig nem theeg juu urum úurjem, pari pöd khaugba aajem, jammuata urú wa jamagta ma. Ich agjõta simgui ajim, Ëwandam Akhaarjã ðor ee síeicheewai. Chi Akhaar büürjã ooba næm, pari mag simuata ich iiu aawai eeu thaababarmjõ maach khñirjug chi iurig paapëaijemgui ajim irig.

⁹ Magbaawai deeu ich Nicodemooipai Jesuug, —Pua mag sim aig, çjãga aawaiuma? ajim irig.

¹⁰ Magbaawai Jesuu irig magjim:

—¿Pæta israelnaan ee maestro aawai ðrau iigjemta næg mua Ëwandam Akharauta khñirjug ajaug paapëaijem jaau chiræmjã khaugbata chirab? ¹¹ Pædë ðrbarí, pærug jaaukhimgui ajim: Maraun chadcha maachdëu khaphæm nemta jaanaa maach daúacha ootarrta jaaujem, mamæ pärau ðkhamapha næmgui ajim.

¹² Magnaa irig, Mæg eegarm nemdampai mua jaau chiræmjã pärau ðkhamapha næm, çjãga ðkhaagauma ajim, ya Ëwandam khñirjugcha mua pãachig jaubaadeewai?

¹³ Agtha iwiir äbjã ægthar Ëwandam sim aar maba sim, i khñirjug khap aag; äba i aarmua bëetarr wounaupaita Ëwandam khñirjugan khaphæ simgui ajim, ðrag jawaag; wajapcharan næch chi Emkhooi Iewaama. Mæch khabahab ajim, Ëwandam aarmua bëetarr aawai deeu i aar maju. ¹⁴ Pari magaag atheyan, israelnaan ðor maba aajem ee jæg Moiseeu phë wai nærraawai Ëwandamau irig bronçe dën nemkhörkha waunaa pa gaai ægthaa jiiirjoppi jaautarrjõ, ich agjõta ïchab næch chi Emkhooi Iewaajã pa gaai jiiirjopju aai chiræmgui ajim, magbarmua ðor peerdæju ayaa amkhñir. ¹⁵ Wajapcharan mag nemkhörkha wau sim pa gaai jiiir wëjorragta oobaawai monaaujerrjõ, chi nærugta ich peerdæ aupi sim khæun peerdæwia Ëwandam aarcha öbërwia ich mag iiu síerrajugui ajim.

Ëwandamau maach khösi arr

¹⁶ Pari magaagta Ëwandamau oowai næg durr gaaim khæun thum ya chi okhoomta næm khaphæ arr aawai, ich garmuata am peerdæ aum khöchgau næ ich Iewaa äbpai khitæmta am kõiit thömkhñir pëijimgui ajim, magbarm gaaimua chi nærugta amach peerdæ aupi næm khæun chan okhooba, næig eegarwejã ich dënkhanaa ich aar öbërwia ich mag ich düi wënæramkhñir. ¹⁷ Ëwandamau næ pëitarr chan, sñi ðor khaibag waupi jaaumkhñir khaba, sñi am peerdæ aumkhñirta næ pëijimgui ajim irig.

¹⁸ Mæch chi Ëwandam Iewaa iekta ðkhanaa næ ig sim woun chan Ëwandamau isegwia khñmie durr

barpüibam. Pari ar m̄ igba sim chan ya s̄i barpüiju-paita simgui ajim, ichdëu Êwandam Iewaa m̄chta äb-pai chit̄m̄ta igba arr gaaimua ichdëupaite wir aig ich isegpi jaau simj̄o s̄iewai. ¹⁹ Mag amachdëupai wir aig amach isegpimj̄o n̄m̄n, nem khaigbamta waum khöchgau Êwandam Iewaa igba n̄m̄ gaaimuau. Amach mag n̄m̄ gaaimuata mag ðor peerd̄u awaag ðtdau paa d̄n̄m̄j̄o chir̄m̄ b̄ewaij̄ä m̄ igba n̄m̄gui ajim, ich mag kh̄ichag eeta meraa nem wau n̄m̄j̄o naam khöchgau. ²⁰ Maguata ar thum Êwandam dau na nem khaigba wau n̄m̄ kh̄n̄nan j̄urr mag ðtdau paa d̄n̄m̄j̄o chir̄m̄ta oomapha aajemgui ajim. Mag m̄ oomapha naawaita m̄ igj̄ä igba n̄m̄, mag amach meraa nem wau n̄m̄ khaugam ugua awia. ²¹ Pari magba ar j̄urr nem wajapham appai waum khösi aajem kh̄n̄nau chan m̄ isegba, warag mag ðtdau paa d̄n̄m̄j̄o chir̄m̄ta iigjerramgui ajim, Êwandamau khösi simj̄öta nem agcha wauju khaph̄naa amachdëu mag wajapha nem wau n̄m̄ bigaam kh̄n̄nagj̄ä khap amkh̄ir.

Magta Jesuu Nicodemoog, j̄äga Êwandamta chi Pörkha sim aar ij̄ä chiraimaju aai chir̄ü a jaaujim.

Juan chi ðor pör choomieu deeu Jesús igwia iekhatarr

²² Mag phiesta Pascua dichtarr khur Jesuu maar ph̄e arrjim Jerusalemua chawag, ich ag Judea durr eepai. Maig n̄m̄ua ðor pör choojeejim. ²³ Ich mag jaar ïchab Juanauj̄ä agtha ðor pör choo n̄rrajim aajem, maag-waiwe chan agtha i cárcel deg p̄iiba narr aawai. Mag i ðor pör choo s̄ierr aig Enón a th̄r sim, Salim dakha. Maigta dödä naph̄ kh̄erarr aawai ðor pör choojeejim aajem.

²⁵ Pari ðrau jaauwai mag n̄m̄ ee ïchab äaur Juan d̄i w̄n̄rraajerr kh̄n̄n garmua j̄urr judío äb aig s̄ierr d̄i chikham ipeer ahaukhamua, “Magan çkhaü pör choobarmta wajapcha s̄i, Jesuu pör choobarm wa maar maestroou choobarmwa?” anaajim an̄m̄. ²⁶ Mag ij̄ej̄eb n̄m̄ awia warag ich Juan aarcha w̄twia ichigcha, —Maestro, ar chum Jordán igaau edau öbeerjem igar, p̄chdëucha marag jaauwai Êwandamau p̄itarr a s̄ierr wounauj̄ä ïchab ðor pör choo n̄rr̄m̄ aajemgui ajim an̄m̄. Maagwai ðor p̄m̄ ürchä i aarta ph̄ph̄eukham aimajierram aajem irig.

²⁷ Magbaawai Juanau amag, —Oob iekkh̄or waumiet ajim an̄m̄. Êwandamauta ichdëu khap ðrag jaauba aajeeb, ichdëu khösi simj̄öta nem waumkh̄ir. Mag s̄iewai ichdëuta juau irig j̄ägp̄i s̄iebahab ajim an̄m̄.

²⁸ P̄äach j̄üḡucha khabá p̄rau ürr naajimgui ajim an̄m̄, ar mua “M̄ chan warrgarwe ich Êwandamau p̄iju a jaaujerr khaba, s̄i i b̄eju na i jaau chit̄m̄u” a chiraawai. Magua mag i aarta ürchä ðor ph̄ph̄eü awiaj̄ä m̄ onee chir̄m̄gui ajim an̄m̄. ²⁹ P̄rau ooba aaj̄e ajim an̄m̄, jua p̄r n̄m̄ kh̄n̄nj̄ä: chi w̄i d̄i nawe iek deewi simta chi jayau; pari chi mag eeu pa n̄m̄ kh̄n̄n paarinkha sim d̄i am bigaau simj̄ä ïchab onee aajem. Maarj̄ä ich agj̄öta naabahab Jesús d̄i. I j̄äg sim aig woun äb eeu w̄i au simj̄öta s̄iebahab. Magua amau j̄äg i aarta ph̄ph̄eukham aig, m̄j̄ä d̄i ïchab onee

chir̄m̄gui ajim an̄m̄, s̄i ðrag i jaau chit̄m̄ua. ³⁰ Iita m̄ kh̄aij̄ä warag th̄rph̄o pamaawai m̄ j̄urr i kh̄ai eeg papagmam; pari mag n̄m̄ aig üu sim a iekhamajim aajem, ich chi ðor pör choomieu Jesús igwi.

Ëgtharmuacha b̄etarra chi jua thierri

³¹ Maimua mag iekhamamua ich Juan chi pör choomieupai Jesús igwia, Iita Ëgtharmuacha b̄etarraawai ichta chadcha maach thumaam kh̄n̄n kh̄yauj̄ä ürchä s̄iebahab ajim an̄m̄. Pari m̄ magba s̄i p̄ächj̄o m̄ig eegarmpai aawai m̄g eegarm kh̄n̄n d̄enj̄öpaita jaau chir̄m̄gui ajim aajem. ³² Mam̄ irua magba, m̄ kh̄aij̄ä Ëgtharmta ichdëucha oowia ichdëucha ürtarra jaau s̄iebahab ajim an̄m̄ Jesús igwia. Mam̄ magumj̄ä khapancha khaba n̄m̄ i iek ükha durrum kh̄n̄n. ³³ Pari ar üu i iek ükha durrum kh̄n̄nau mag ükha n̄m̄ua, “Êwandamau chadchata iekha s̄ierr̄m̄” an̄m̄ khabahab ajim an̄m̄, Jesús igwia i Iewaa a iekhaawai. ³⁴ Í chadcha ich Êwandamau chadchata p̄itarr aawai ich Êwandam kh̄irjugta jaau simgui ajim an̄m̄, magamkh̄irra irig ich Akhaarj̄ä ph̄s dee s̄iewai. ³⁵ Chi Ayauj̄ä ich Chaai j̄äsene wai s̄iewai nem th̄n̄m̄j̄ä thum äba irigta jaaubajieb. ³⁶ Magtarr aawai chadcha chi Êwandam Iewaagta ich peerd̄u aupi sim kh̄n̄n m̄g eegarwej̄ä ya ich d̄enkha s̄isimgui ajim an̄m̄, i aar öb̄erwia i d̄i ich mag n̄rraag. Pari Êwandam Iewaa iekta ükhaba abarm chan i aarj̄ä öb̄erba, warag i gaaita Êwandamau ich kh̄ir machag meeup̄ijugui ajim aajem, ich Juanau ich d̄i w̄n̄rraajerr kh̄n̄nag.

Magta Juan chi ðor pör choomieu Jesús th̄o iekhamajim aajem.

Jesús Samariapie w̄i d̄i iȳü arr

4 Mag Juan chi ðor pör chomie dakha maach Pör Jesuj̄ä s̄ierr aawai fariseonaanau khaug athajierram, Juan aar maju kh̄ai ürchä Jesús ëudeeta ðor pos aad̄ph̄m̄. Mag n̄m̄ d̄i ïchab khaug athajierram, Juan aram kh̄yauj̄ä ürchä Jesuugta ðrau amach pör choopi n̄m̄. ² Mam̄ wajapcharan ich Jesuj̄ä chooba, maach i d̄i w̄n̄rraajerr kh̄n̄naua ðran pör choojeejim. ³ Mag, fariseonaanau Jesús aarta ürchä ðor poposkham khaph̄ aph̄öbaad̄em ich Jesuj̄ä khaug athaawai Judea durrmua j̄urr ichta warag Galileaag petajim. Magbaawai maar i d̄i w̄tjim.

⁴ Mag w̄tumua ichiita Samaria durr dichab khaba dichju ajim. ⁵ Mag w̄tmaa awia ich Samaria durrpai phöbördam Sicar a th̄r s̄ierr aig maar barjim, j̄öi Jacob khararrau j̄eb p̄r auwia ich meebaadeewai ich iewaa José aajerrag werp̄atarr dakha. ⁶ Mag j̄eb ich chaairag werp̄atarr gaai posj̄ä s̄ejim, ich j̄öi Jacob khararrau khörpitarr pos. Mag w̄n̄rr̄m̄ua ich Jesús ya khajeeu s̄ierr aawai mag pos aar mawia ag i dakha Jupimajim. Maagwai ya edaus̄te paim̄ s̄ejim. ⁷ Mag n̄m̄ ee maar phöbör ee w̄tjim, maach athee khöju p̄r awaan. Mag maar ër̄ebaadeewai Jesús ich appai oo chir̄m̄ eeta, i iek Samariapie w̄i äb mag pos eem

dö jöyaan bëejim aajem. Mag ich aig pierrwaita irua, —Mærug bæchkhun dödäm doog jöi deebá a chirajim aajem irig.

⁹ Mamæ judionaan Samariapien dëi dau parii iyüü aba aajerr aawai, mag ichig dö jëebaawai chi hæirau irig magjim aajem:

—Päär judionaan chan maar Samariapien dëi iekha-jã mapha aajem khænta, ¿khanthee pua mærug dö jëeu sîwi? ajim anæm.

¹⁰ Magbaawai jürr Jesuu irig, —Ëwandamau pæch athee nem deeg wai sim khaphænaa khaiuta pæchig dö jëeu simjã khaphæ akhiin, pæch garmuata pua mærug dö jëeukhamgui ajim anæm. Magbaawai mua pærug ðor iupiejem döota deekhamgui ajim anæm.

¹¹ Ichig magbaawai jürr chi hæi garmua, —Señor, pari pua chi jöi aujujã chukhu sim, mæg pos jã naug sim eem pua pöd jöi aubamgui ajim anæm. ¿Jamaam dö mag maach iupiejem anæm mærug deeg agá? ¹² ¿Jam pua mæiguim khãaijã dö wajapcharam bawaag agá? ajim anaabá. Nachgarwe maar jöoi Jacob khararrauta mæg pos marag werpæajim. Ag eem ichdëujã döwia, i chaainaujã döwia, i nemchaainaujã döjierram. Mag-tarrta, ¿pua ag khãyaujã wajapcharam dö ig chiré? ajim anæm. ¿Wa pæta i khãaijã úrpa i chiréwa ajim aajem, mæg khãai dö wajapcharam bawaag?

¹³ Magbaawaita Jesuu irig magjim aajem:

—Cha mæ iekha chiræm iekha, mæg pos eem dö dö næm khænan thum ichiita deeu öbisi aphöbaadeewai üwaai dö döm khösi ajugui ajim anæm. ¹⁴ Pari mua dee chiræm dö khïirta dö næm khænan chan bæurjã öbichag chukhu ich mag wënærraju. Mag amachdëu døbarm-paita am mor ee ich mag khumdx öbër sîsimjö sîejugui ajim aajem, ich mag Ëwandam dënka næisieg.

¹⁵ Magbaawai jürr chi hæi garmua, —Señor, magan mag dö khïir mærug deebá ajim anæm, tag öbichag khaugba aadeewai mæg pos eem döjã jöyaan bëeba aag.

¹⁶ Magbaawaita Jesuu, —Magan pæch jaai athamí a ajim anæm irig.

¹⁷ Magbaa chi hæirau, —Mæ chan jaai chukhu æmgui ajim anæm.

Mag jaai chukhu æm abaawai Jesuu irig, —Pæchigan pæ jaai chukhu hæbma ajim anaabá. ¹⁸ Pæ jaai aum cinco auwia sim. Maimua cha pæchdëu wai simjã, magan jã chan pæ jaai khabahabma. Pænan chadcha wajapha khïirjunaata iekha æmgui ajim aajem.

¹⁹ Mag ich öbeerbapæim ürbaawaita irig, —Mua oowai pøjã dau bæumjöta simgui ajim anæm, mæ mag ærræm khap aag. ²⁰ Maimua ichdëupai, Maar jöoin Samariapienaun mæg Gerasim durr gaaita Ëwandam-ag jëeujeejimgui ajim aajem chi durrsiig jua æanaa. Pari päar judionaan iek mag äba Jerusalenam Aai i jëeujem degpaita Ëwandamag jëeuju aai næm aajem. Pua oowai, ¿jamta chadcha irig jëeuju aai næwi? a jëeujim aajem irig.

²¹ Magbaawai Jesuu irig, —Pædë mæ iek ürbarí ajim anæm: Ya mæg atag paawai pärau khïirjubaju, mæg durrsí gaaita Ëwandamag jëeuju wa Jerusalen mawiata

Ëwandamag jëeuju. Magbarm aigmua parhooba pæach næm aigmua irig jëeuju aai aphöbaadëjugui ajim anæm. ²² Päär Samariapienau chan Ëwandamag jëeu næm anæmjã wajap i khaugba næmta irig jëeujem. Pari maar judionaanaun chadau, maach meeun eem äb öbërbarm gaaimuata Ëwandamau ðor peerdætkhaju khaphæ naawai, irigta jëeujemgui ajim aajem. ²³ Pari ïs irig jëeu chaar jëeu næm khænaun mæg atag paawai warag Ëwandam Akharau khösi simjö jëeujugui ajim anæm, ya amau Ëwandam jãga sierré a khaphæ naawai. Ichig mag jëeu næm khænta ich Ëwandamaujã iigjemgui ajim aajem. ²⁴ Ëwandam chan maachjö mæg mor chukhu sim, Akhaar aawai. Maguata ükhaa chaar ükha næmuata ich Ëwandam Akharau khösi simjöta irig jëeuju aai naabahab a chirajim aajem chi hæirag.

²⁵ Magbaawai jürr chi hæirau irig, —Üejü, mua khaphæ æmgui ajim anæm, Cristo anæm bëeju, warrgarwe ich Ëwandamau pëiju a jaaujerr. Mag ich pier-rum edta ichdëucha thumaa wajapha jaauchëjugui ajim anæm, jãga sierré Ëwandam.

²⁶ Magbaawai, —Mæta ag Cristo warrgarwe ich Ëwandamau pëiju a jaaujerr khabahab; ich ag wounta ïs pæ dëi iyüü chirabahab ajim anæm Jesuu, warre ich jaauwia.

²⁷ Am mag iyüü næm eeta maar bardætkhachëjim. Maimua mag Samariapie hæi dëita iyüü næm oobaicheewai chadcha maar dauderra naajim. Pari magæmjã äbmuajã irig, “¿Pæ khanta irig jëeu sî, wa khan ata päar iyüü naajjã?” abajim.

²⁸ Mag Jesuu ichig, “Mæta Ëwandamau pëiju a jaaujerr khabahab” abaawai, ich döthür werpæawia phöbörög khaphigbaadëjim. Mag mawia barwia ðrag, ²⁹ —Mau mæ daupierr oobahuthü ajim anæm, pos aar woun äb simua, mua ichigjã jaauba arrta, mua nem waaujem thumaa khaphæ mærug jaaubarm. Mua khïirjuawai, jãata warrgarwe Ëwandamau pëiju a jaaujerrjöo simgui aimajim aajem.

³⁰ Mag chi hæirau amach aar jaubaimaawai chadcha phöbör eem khænaunjã Jesús oon wëtju aphöbaadëjim aajem. ³¹ Pari mag chi hæi phöbör ee nærræmich, ya maar deeu i aig paaukhachëwi narr aawai marau irig, —Maestro, thachdam khö athá aajeejim.

Pari mag ichig thach khöpi jaaubaawai jürr, ³² —Mæ thach khöju wai chirabahab, pari mag thach khïir pärau khaugba næmgui ajim ichdëu.

³³ Warag maachig magbaawai jürr, —¿Wa äbmua i athee thach khömkhïir deethurtarr aawaita mag sîwa? aajeejim marau.

³⁴ Pari maar mag iekha næm ürbaawai Jesuu marag, —Mua mag thach khöju wai chiræm a chiræmæn, Ëwandamauta mæ pëitarr aawai irua khösi simjöta nem wau chiræmæugui ajim, mæchig phidag jaaupëitarr thumaa öpëyaag. ³⁵ Pærau nemjïir phierraag agtha ed jayap waaur næm aajeebma. Pari mua jürr pärag, pæach bigaau ðor pöm trigo phur wëjömjö thænmæta oobat a chiræm. Jäg trigo phur wëjöm apuraa eeu-

jemjō, jākhēnagta Ēwandam iek jaubat a chirəmgui ajim, amag űkhamkhīir. ³⁶ Őor jāg thēnēmęg Ēwandam iek jaau nēmta nemjīir phierr nēmjō phidkha nēm khēnag chan Ēwandamau phagab khaba phagjugui ajim. Mag amau i athee ōor gan aumam khēnan ich mag i dēi wēnērtaagau. Ya mag nēsim aig chi nacha i iek jaautarrjā onee awia ēudee jaaumamua űkhapsi atham khēnjā chi nacha jaautarr dēi āba onee ajugui ajim. ³⁷ Ar ōrau, “Chi nemjīir jīir simuan sīi jīirmam, pari khar chan pōd ichdēupai eeuba aajem” aawain chadcharauwai ajim. ³⁸ Iin chadcha deuum khēnauta nacha chi phidagan ēudę aujierram; pari magtarrta jūr pāachta am phidag gaaimua wajapcha aju. Pāach chi būerjā phithurg auba narrra nemjīir phierramkhīirjōta mua pāar pēi chirəm a jaaumajim marag, maachdēu ich iek jaau wēnērtaagau ōrag űkhapsi aumaju igwia.

³⁹ Mag chadcha hēi dō jōyaan khitawia, “Jesuu būerjā ichig jaaubamta mua nem waajem thumaa khaug athajim” a jaaubaimaawai, mag Samaria durr phōbōrdam sīerr ee ōor khapankham khēnauta i iek űkha nēm iekhau, “Magan chadcha ich Ēwandamaucha pēiju aajerrau” awia chi Jesús oon bēejierram. ⁴⁰ Maimua chadcha mag bēewi chi Jesús aig barchējierram, chi phōbōr eemua bēetarr khēn. Mag i aig paaukhachēwia irig, —Męig maar aig khāibajē ajier-ram.

Ichig magbaawai chadcha thēbawia khāai numi sīejim am phōbōr ee. ⁴¹ Mag khāai numiim ee ichdēucha jaau sim űrwia, warag khapanaacharam khēnauta i iek űkhajieram. ⁴² Mag amachdēucha Jesuu jaau sim űrwia űkhatarr khēnau chi hēirag, —Ya ĩs chan sīi puja jaau sim űrwiapai khaba, maach jęgęucha i iek űrwiata marau űkha nēmgui aajeejim. Ya chadcha marau khaphę nēm, jāguata chadcha durrierr ich iek űkha nēm khēn thum peerdę auju khabahab aajeejim jūrram khēnau.

Chaa i pōdba khērarr warpmua Jesuu monaaupēitarr

⁴³ Jesús mag Jerusalemua mawi, Samaria phōbōrdam ee khāai numi sīeimawi, warag ich maa arrag petajim, Galileaag. Mamę mag phiesta dichtarr khur Jerusalén thēbaba arran, ag na ichdēu iekhatarrjō, chi Ēwandam iek jaajem khēn chan ābjā amach durr ee āba naajem khēnauapaijā kha khōchkhaba aajeewai ajim. Magta ich thaabatarr durrmua warag Galileaag petajim, ich bāautarr durr. ⁴⁵ Mag maa awia Galilea durr barbaimaawai, mamaam khēnau űu i wajapha amach ee barpijieram, i dēi āba Jerusalén phiesta Pascua anēm ee naawai irua nem wautarrjā thum amach daúa oo narr aawai.

⁴⁶ Mag Galilea durr paimawia deeu Canaag majim, ag na ichdēu dō atarrta vinoog paatarr phōbōrōg. Maagwai ĩchab Capernaum phōbōr ee sējim woun āb rey dēi phidkhaajem, chi thethem. Mag dēn chaa mor mas sējim aajem. ⁴⁷ Mag chi thethemua Jesús Judeamua bēewia jūr Galilea barbaichēm a űrbaawai i aar mawia irig chaigpamamua, —Mę chaa i pōdba

khērmta oo pęajim; mę ap chitēm mę di aar marrau aichējim, mę chaa monaaupāain.

⁴⁸ Pari magbaawai Jesuu irig, —Pārau chan pāach daúacha ag na ōrau nem ooba aajem wau nēm oobam aigjā Ēwandam jua theeg mę gaai sim űkhaba sīerrjēemgui ajim.

⁴⁹ Pari magbaawai chi thethem garmua warag irig, —Señor, mę ap chitēm jōpai mę chaa oomierrau, meeju nawe. Ya parba khērmta mua oo pęabajeb ajim.

⁵⁰ Magbaa, —Oob atcha khīirjum, pę chaaidam nauwe monaaubajup ajim Jesuu.

Ichig magbaawai ich chaa meejujā khīirjuba, Jesuu ich chaa monaaupēijuuta āba khīirjumamua ich diig petajim. ⁵¹ Mag ich diig mam ee i chognaan i khīirphee bēewia i dēi oobaicheewai irig, —Pę chaaidam monakha khērmta ajierram anaabā.

⁵² Magbaa ichdēu amag jēeujim aajem, khan ora chaa deeu khīirdam inaa aadējī. Mag amachig jēebaawai, —Norr kheerag la una naawia warre khēnumie meeuba khērsijimgui ajierram aajem.

⁵³ Magbaawai chi ayau ich ōdegpai, “Magan mag orata Jesuu męęg ‘Oob atcha khīirjum, pę chaa monaaubajup’ a iekhajiebma” ajim aajem. Mag ich chaaidam monaaubapēim oobaawai ichdēujā űkhanaa i deg dēi āba naajerr khēnaujā thum chadcha Jesuuta Ēwandam Iewaa warrgarwe ichdēu pēiju aajerrau awia i iek űkha nēsim aajem. ⁵⁴ Mag chaa parba khērmta warppaimua monaaupēitarrta Judeamua bēewi Jesuu Galilea durr biek numiim ōor dakhīir ag na amau mag ooba aajem wautarr ajim, mag chaa monaautarr gaaimua ichta Ēwandamau pēitarr a ōrag khap amkhīir.

Jesuu kha chękhę khitēm monaautarr

5 Magtarr khur Jerusalén phōbōr ee judionaan phiesta wai narr aawai, Jesús deeu agę petajim. ² Mag Jerusalén phōbōr ee dubaag “Ovejanaan Puert-di” a thēr sim dakha thērrdō juau wautarr estanque anēm sim. Mag thērrdō thēr ebreonaan meúa Betesda aajem. Mag thērrdō igau pórticos anēm cinco naajim. ³ Ma, sīi jęserg eegar arr aawai mor masim khēn khapan thūphāu thēnaajeejim: dau khīsu khithēm khēn, bū wēdę wēdę khithēm khēn, maimua sīi juadam wa mor ěntēr khāijā kha chękhę khithēm khęnpa. [Maig nēmua dō waaurēwaata nę naajim, ⁴ kharii Ēwandam chog űgtharmua bēewia mag dō waaurēu pęabajēm ee chi nacha dubbaimamta monaaujerr aawai ag ee dubaag. Mag dō waaurēu pęabajēm ee chi nacha dubbaimamęn parhoobam khamor machag wai sīerr khāijā monaaub khaba monaaujeejim aajem.] ⁵ Mag mor masim khēn pōm thūphāu wējōm ee sējim ĩchab woun āb treinta y ocho años, sīi kha chękhę aawai pōd ich appaijā phiidęba khitēm. ⁶ Mag werba khērmta Jesuu oobaimawia mag año khapan dau aphę khērmtjā khaug athaawai irig, —¿Pę monaaum khōsi chirēwi? ajim.

⁷ Magbaawai chi mor masi khërrarau, —Señor, mænn monaauum khöchag chirëm; pari chi dö waaurëu sïubaawai ag ee mæ jiiirpëiju khænn chukhu aawaita pöd monaauuba chirëmgui ajim. Maadëu ag ee dubaag ëkhaawai maach nawe äbmua ag ee paajemgui ajim.

⁸ Magbaawai Jesuu irig, —Magan phiidëwia dërdë abá; maimua pëch put juurwia athaad ajim.

⁹ Ichig magbarm bürre chadcha warrjä ich mag monakha sïerrjöta phiidë dënnësiwia dër nænænn khabaadëjim. Maimua ich put juur auwia ag dëi petajim. Pari mag i monaautarr ed jua üüijem ed arr aawai,

¹⁰ Moiseeu phä pëarr iek wajapha üerkhaajerr khænnau irig, —Is chan pua jäg put chëgag jiiir wai nërraju khaba simgui ajim anaabá.

¹¹ Pari ichig magbaawai chi woundamau amag, —Pari chi mæ monaauupëitarrauta mæmëg “Pëch put juurwia athaad” atarr aawaita mua arrubahab ajim aajem.

¹² Magbaawai amachdëu, —¿Chijäguata pëmëg mag sïejj? ajierram aajem.

¹³ Pari mag i monaaupeüiwa ich Jesujä sïi öor khabanag ee dubbaaderr aawai pöd i khaugpëiba arr gaaimua, is mag thër thërnaa mag wounauta mæmëg mag jaaujimjä abajim aajem. ¹⁴ Maimua ag khur Jesuu ich ag woundamcha Aai i jëeujem deg oobaimaawaita irig, —Ya üu pë jäg monaau chirsipí, oob tag pekau wau chitam. Eeu magbamën jürr pëch gaai ag khäai atcha khäijä adukham ajim.

¹⁵ Jesuu ichig magbaawai judionaan chi pörnaan aar mawia amag jaauwimajim aajem, Jesuuta chadcha ich monaautarr. ¹⁶ Mag gaaimua judionaan chi pörnaanau chan warag Jesús khöchkhaba aajeejim, mag amach dakhïir jua üüijem edam magwe öor monaaujerr aawai. Amagan mag nëmdampai phidkha nëm dëi äba sïerr aawai jua üi nëm ed pöd magju khaba sïejim.

¹⁷ Pari Jesuu mag chi judionaanau khïirju nëmjä khaphë sïerr aawai amag, —Jua üüijem edam magwe mæ Ayaujä öor dau aug khaaugjeewai muajä ich agjötta chirëm khabahab ajim amag.

¹⁸ Jesuu amach jüg daar mag iekhabaawai chará waragta i thöopëim khöchkha phöbaadëjierram. Pari wajapcharan amach dënjö jua üüijem edjä üerkhaba sim gaaimuapajä khaba, am jüg daar Ëwandam igwia i Aai a iekhaawaita mag i thöom iigjeejim, mag sim aig magan iita Ëwandam dëi äba chirabma awia.

Ëwandam Iewaa iek theeg

¹⁹ Pari Jesuu warag, —Mëch chi Chaairaujä mëch Ayau nem waupim khösi sim khaugba akhiin, muajä mëch khïrau chan waubajugui ajim. Magba irua nem waupim khösi sim mëchdëu khaphë chirawaaita muajä chadcha waaujemgui ajim Jesuu chi judionaanag.

²⁰ Mag ich mæ Ayaujä mæ khösi aajeewai ichdëu nem waupim khösim thum mæmëg khap apiejemgui ajim. Maagjeewai ismua atagta mua nem wau chirëm gaaimua pärau i jua oogpamgui ajim. Ante mëg woun monaautarr khäaijä ünnëcha mua nem waumaju. Mag oowiata päar dauderra ajugui ajim. ²¹ Ich jäg chi

Ayaujä öor mee nëm khænnjä phiriutkha auwia ich mag ich dëi wai sïejemjö, mëch chi Chaairaujä mëchdëu magam khösim khænn dëin ich agjö ajugui ajim. ²² Ich Ëwandam chi Ayaujä ichdëu chan jaauba, mëch chi Chaairagta jaaupiejem, öor ich aar auju wa auba isegju, ²³ mag gaaimua ich jäg mæ Aai thö iyüü aajemjö mëch chi Chaaijä agjö thumaam khænnag thö iekhamkhïir. Mag sïewai mëch chi Chaairagjä eenaa wajapha mæ thö iekhaba nëm khænnau chan magan mæ Aaijä thöba nëmgui ajim, ichdëu mæ pëitarrta mæ mëg chitëmjä igba naawai.

²⁴ ‘Mæ cha iekha chirëm iekhou chi mëg mua jaau chitëm iekta ürwia ükha simuan Ëwandam iekta ükha simgui ajim, chadcha ichdëuta mæ pëiüwia mag ich iek jaaupitarr aawai. Mag ükhabarm wounan Ëwandamau ya ich dënkha auwia ich mag i dëi sïsim iekhou. Magbarm woun gaai Ëwandamau ichdëu öor i agkha nëm edjä mas abajugui ajim, warr ich khabag eepai chi thömjö sïerrta ich mag iü nërraag ya chi peerdëm aawai. ²⁵ Chadcha isäta päar mag chi thömjö nëm khænnaujä mëch chi Ëwandam Iewaa iekcha ürju ed pabaichëmgui ajim. Mag mæ iek ürwia ükha nëm khænnan warre Ëwandam dënkhanaa mëg atagjä ich mag iü nëisijugui ajim. ²⁶ Ich jäg chi Ayaujä ichdëuta öor iüpiejemjö, ich dënjö amkhïir mëch chi Chaairagjä agjö ich jua theeg deejimgui ajim. ²⁷ Mag nëm dëi ichab mæmëgta öor ich aar auju wa auba isegju a jaaukhïirjä iek theeg apijimgui ajim, mëchta Emkhooi Iewaa aawai. ²⁸ Mag muata örag amach khïircha jawaagjä iek theeg chirëm a ürwia oob jügderra amiet. Pari chadcha mëchdëuta mëg atag ötarr khænnagjä amach bëptarr jëbdegmua öbeerpi jaaubaawai deeu iü phiidëtkhajugui ajim. ²⁹ Chi nem wajapha waaujerr khænnan tag meebe ich mag Ëwandam dëi wënërraagta phiidëtkhaju; pari nem khaigbamta waaujerr khænnan Ëwandamau amach isegwia khïmie durrta barkhëuju abarm üraagpaita phiidëtkhajugui a jaaumajim ich Jesuucha.

Jesuun chadcha iek theeg sim

³⁰ ‘Mæ Ayauta mæ pëitarr aawai irigjä jëeuba sïi mëch khïrau chan pöd mua nem wauba chitëmgui ajim. Maguata, mëch Ayau jaaubaawaita mua agpierr nem waaujem; mag ichdëu jaau sïewai nem agchata waaujemgui ajim. ³¹ Mua mëch igwia mëchdëupaita mæ iek theeg chirëm akhiin, mua magju khaba chirëmgui aju örau, tag mæ ipierr jaau nëm khænn chukhu aawai.

³² Pari äb simgui ajim, ma mæ Ayau. Iruata mæ köit chadcha nem agcha jaaujem. Mua khaphë chirëmgui ajim, mag irua nem jaau sim chadcharau. ³³ Pärau Juan aar öor püjierramgui ajim, iita Ëwandamau püju aajerrá a khap jëeumkhïir. Magbaawai irua, í chan ar khabam, äb i ëudee urumta aruugui ajim, mæ igwia. Ichdëu mag pärag jaaupeitarr chadcha ajimgui ajim.

³⁴ Pari mæ chan mag sïi öraupaita jaauju aai nëmjä abam. Mua mag Juan igamjö chirëmæn, irua nem jaaujerr ükhawia päach peerdëtkhamkhïrau ajim. Mæ wajapcha khaphënaa jaauju aai sim chan mëig eegarm

khambamgui ajim. ³⁵ Juanan chadcha lámpara dau wajaug phuu dñemjō sfejim, muata ðor peerde auju aai chirəm a jawaag. Mag irua jaau nerrarr ūurwai pāach jēgaagaa arr aawai khūchpain pāar onee ajierramgui ajim. ³⁶ Pari Juanau sī idamaupai jaau nerraaajerr khāai mua wajaucharam wai chirəmgui ajim, aguata Ēwandamau mēch pūijim a khap apieg. Ma, ðrau ag na nem mag ooba aajem waaujem ag jua theegaugui ajim. Mag jua theegau mē Ayau nem khīir pogkhe waupi jaautarr aawai, ðor dakhīir mag waauwai, chadcha ichdēuta mē pūijim a jaau sim khabahab ajim. ³⁷ Pārau oojā ooba ni i iekjā ūrba naab mamē, ich mē Aai mē pūitarrau jā agjō mē igar sim a sim, ichdēuta warrgarwe jā mē igwia ich iek gaai phāpitarr aawai. ³⁸ Pari mag ichdēu mē pūiwia mua jaau chitəm jā pāachdēu ūkhaba naawai pōd i iekjā pārau pāach thāar ee auba nēmgui ajim. ³⁹ Pāraun sī Ēwandam iek phā sīsidəm gaai thērnaa ag gaai jaau sīsidəm mērkha nēmuaata pāach peerde jupii awia thūrjerram. Pari par mag ag gaai thūrwa i mē igwia jaau sīsidəm oo nēmta, pārau pāach thāar theeg nēm gaaimua ⁴⁰ būrjā mē igba nēmgui ajim, ich mag iiu wēnerram khōsi nēm anēmta.

⁴¹ 'Mua chan mag pārag sī mēchig ee amkhīirta nem wauba chirəmgui ajim. ⁴² Mua khaphē chirəm, pārau chan thāraucha Ēwandam khōchkhaha nēmta sī par iupai i khōsi nēm aajerram. ⁴³ Mēun ich mē Aai iekhau pūiwia mēg chitəm; pari magəm jā mua mag jaauwai pārau mē iek ūkhaba nēmgui ajim. Mamē jūr āb sī ich khīraupai bēewia pārag magchēkhin, mag iekhan chadau pārau ūkhajugui ajim. ⁴⁴ Ĵāga pārau mua nem jaau chirəm ūkhabarju ajim, jāg Ēwandam ichta ābpai khitəmta pāachdēu nem wau nēm gaaimua onee apiju khīirjubanaa āba pāach khapeenagpaita pāach thōpim khōsi thēm? ⁴⁵ Oob pāach jāg nēm paar muata Ēwandam pāach khaibag waumkhīir irig nem ģkha thēm mēuju amiet ajim amag. Chi Ēwandam pāar ģkhajuun Moiseuta pāar ģkhabajup, sī irua phā pēarr iek wajaucha mērkha nēmuaata pāach ūgthar ōbērpju anēmta chadcha irua phā pēarr thum ipierraa jā khaba naawai. ⁴⁶ Chadcha pārau Moisee phā pēatarr thumta ipierraa nēm akhin, ichdēu Ēwandam iek phā pēarr gaai mē igwia jaau pēarr aawai, pārau mē iekjā ūkha naakhamgui ajim. ⁴⁷ Pari irua mē igwia mag phā pēarr jā pārau ūkhab nēm, Ĵāga ĩs mēchdēucha jaau chirəm jā ūkhabarju? ajim amag amach khīircha.

Jesuu ðor cinco mil thach khōpitarr

(Mt 14:13-21; Mr 6:30-44; Lc 9:10-17)

6 Magtarr khur deeu Jesús petajim, ag khīirpheapai thūrdō pōm Galilea a thūr sim ee. Ich ag thūrdōpai ĩchab Tiberias a thūrjem. ² Mag i ag khīirphee petaawai ðor pōm i ēudee ērēubaadējim, amachdēu mag ðor mor masim khēun pōoma monaaumamua i jua theeg oojerr aawai. ³ Mag mawia maar na buchagdā gaai waaidēwia jupbaimaawai maarjā i bigaau jupimajim. ⁴ Maagwai judionaan phiesta Pascua aajem

ya burru ūr sfejim. ⁵ Jesuu oowai mag ich ēudee ðor pōoma bēewia pos aichēm oobaawai Felipeegta, —Felipe, ðor pōm mēg wējōm athee Ĵamta maadēu khōju bawagauma? ajim.

⁶ Pari ichdēu Felipeeg mag sierran, daau irua khan abarju khai awiata mag sfejim. Mamē ich Jesuu ichdēu khap nem wauju khīirju sfejim. ⁷ Magbaa Felipee irig, —Doscientos denarios wai nēm anaa sī pan appai aukhiinjā, agdaujō dau āābdōjā dūrrkhabajugui ajim.

⁸ Magbaawai maar khapeer āb Simón Pedro eum Andrés a thūrjerrau, ⁹ —Āb mēig chaaidam simuata pandam cinco wai nerrəmgui ajim, maimua āwarrdam dau numí. Pari ðor pōm mēg wējōm, Ĵkhanii jāg-paimua dūrr abarju? ajim.

¹⁰ Andreeu magbaawai Jesuu jūr maragta, —Magan amag thum ohoodō api jaubat ajim.

Mag jaaubaawai chadcha thumaa phūak ee ohood aphōbaadējim. Mag ðor pōm wējōm ee emkhōoin appai cinco miljō naajim. ¹¹ Maimua Jesuu makhēun pandam ich jua ee phē auwia, Ēwandamag ū ajim anaa, jūr marag mēpūimajim, jūr ðor pōm mag ohood wējōm mēg jigmamkhīir. Maimua jūr chi āwarrdam paarjā ich agjō Ēwandamag ū ajim anaa agjō jigpijim, amachdēu khōm aig khōmkhīir. ¹² Maimua ya thumaam khēun biwaauwia tag khōmapha aphōbaadeewai, sī barpūiju khāai, Jesuu marag phēpi jaaujim.

¹³ Maimua chadcha marau thumaa phēnaa oowai, mag pandam cincopai narra thēbet doce ipiirka aujim, chi sobau. ¹⁴ Ōor pōm mag thēnarr khēunau amach daúacha Jesuu ich iiu aawai mag ag na amau mag ooba aajerrta mag waubarm oobaawai jūr amach eepai, "Chadcha mēg wounta ich Ēwandamaucha ich i jaumkhīir jēr auwi pūiju a jaaujer-rawai" aajeejim.

¹⁵ Mag nēmua warag ajués ich pēr arrwia amach reikhapim ig nēm ichdēu khaug athaawai warag durrstēg petajim, mam ich appai sēimaag.

Jesús dō ūr nerrarr

(Mt 14:22-27; Mr 6:45-52)

¹⁶ Maimua ya edau khēubaadeewai maar jerag bēewia, thūrdō ee burrdūtkhachēwia, ¹⁷ jūr jap ee paaukhabaadējim, ag khīirphee phōbōr Capernaum anēm mēg wētaag. Mag maar dōjārr paaukhabaadēm ee warag khīssu aadējim. Maagwai ich Jesús agtha bēeba sierr aawai maar dēi maba thēba sīsijim. ¹⁸ Mag ya maar dōjārr wētumta, phū theeg wēbaadeewai sī phūas baupa aadējim. ¹⁹ Ya maagwai maar dōjārr naajim. Cinco khabamēn seis kilómetros khāijā naajim, dōi aigmua chi warphag. Mag nēm eeta marau oowai, Jesuuta dōjā ūr durramjō dēdērg urum oophōbaadējim. Mag oophōbaadeewai maar jāphierr phōbaadējim. ²⁰ Pari mag maar jāphierr phōbaadeewai ichdēu marag, —Oob jāphierrmiet, mē khabahab ajim.

²¹ Magbaawai warag marau maach jap ee i thūr aujim. Mag maar dēi jap ee pabaadeewai sēukhabarmjō

abarm ee jöpchata ya maar maach maa arr aar naaimajim.

Õrau Jesús jørphöo thønarr

²² Ag noram äspau thoom igar thëbagkhatarr khëu nau khaug athajieram aajem, jap äbpaï aig sïerr ee maar ërëubaadëm. Mag maar weetwai chi Jesús maar dëi maba arrjä khaphë naajim aajem ïchab. ²³ Mag nëm ee ich ag thërrdö eepai phöbör Tiberias anëm aarmua bote bëewia, mag ag noram Jesuu pan cinco ich jua ee aunaa ag paar ëu ajim anaa örag khöpitar dakha jopdëtkhachëjim aajem. ²⁴ Mag chadcha amachdëu oowai, Jesús aig khaba ni maar i dëi wënërraajem khëunjä aig khaba nëm khaug athaawai, mag bote jopdëtkhachëtarr ee jürr døjärr paaukhabaadëjim aajem Capernaumag, Jesús ëudee i jør wëtumua.

Jesús, öor iupiejem pan

²⁵ Maimua mag wëtwia chadcha ag khëirphee Jesús sim oobaimaawai irig, —Maestro, çkhan orata pë mau pabaadëjïma? ajierram.

²⁶ Magbaawai Jesuu amag, —Chadcha pärau më jør wënërrëmë, sïi päach thach biwaau khöpitar aawaita pärau më jør wënërrëmguï ajim. Mamë ïs mag mua jäg päach dakhëir wautarr gaaimua mua jaau chitëm ëkhakhimjä aba nëm. ²⁷ Jäg sïi biwaau thach khöm khöchgaupai më ëudee ëkha wënërraju khäyau, tag bëürjä jäsöo apiba ich mag päach iupiejem pan khëir-ta athat ajim amag. Mëch chi Emkhooi Iewaauta mag pan päar athee wai chirëm. Mëch Aai Éwandamau pärau ag na mag nem ooba aajem waumkhëir juapá deetarauta nem waaujeewai pärau më iek ëkhanaa ichdëuta më pëitarrjä khaphë aju aai nëmguï ajim.

²⁸ Magbaawai amach garmua jürr irig, —çMarau khani wauju aai në ajierram, Éwandamau nem waupim khösi simjö aag?

²⁹ Magbaawai Jesuu amag magjim:

—Éwandamau pärag waupim khösi simën, mëtta warrgarwe ichdëu pëiju a jaaujerr aawai mua nem jaau chitëmta pärag ëkhapim khösi simguï ajim.

³⁰ Magbaawai deeu amachdëu irig, —Pua deeu maar dakhëir ag na marau ooba aajemta waukhiin chadau marau chadcha pë Éwandamauta pëijim aju. çMamë khani pua wau në? ajierram. ³¹ Maimua amachdëupai, Maar jöoin öor chukag durr wënërraajeewai Moiseeu “maná” anëm ëgtharmua khëipitarra khöjierramguï ajierram. Ich Éwandam iek phä sim gaai jaauwajä, “ëgtharmua pan khëipiwiä amag khöpïjim” a sim. Maagwai puajä, çkhani wau në? ajierram deeu irig.

³² Magbaawai Jesuu amag, —Pari Moiseeu khabajimguï ajim amag pan deetar; më Ayau khabajieb ajim. Maimua ïsjä agtha ich më Ayauta ëgtharm pan pärag dee sïebahab; pari ïsimën warr päar jöoinag deejerr khäijä chi wajapcharamëguï ajim. ³³ Magnaa ichdëupai ich igwi, Pari mag pan ich Éwandamauta

dee sïewai ëgtharmuachata bëejimguï ajim, öor iupu awaag.

³⁴ Magbaawai amachdëu irig, —Señor, magan mag pan marag ich mag dee chitá ajierram.

³⁵ Magbaa Jesuu, —Wajapcharan mëchpai khabahab ajim, mag pan öor iupiejem. Mëig eegar in par päar thach pöm biwaau khöwajä deeu jäsööju. Biwaau dö döwajä deeu öbisi aju. Mamë chi më iek ëkhanaa mëtta au sim chan tag deeu igbajuguï ajim, ich peerdë aumkhëir. ³⁶ Mamë chaig mëchdëu pärag jaau chirarrjö, päraun më oo naab mamë, bëürjä më iek ëkhaba nëmguï ajim. ³⁷ Thum më Ayau më iek ëkhapi nëm khëunaun më ig nëm. Mag mëch ig nëm khëunan mua aub khaba aujuguï ajim. ³⁸ Më chan sïi mëchdëu am aig nem wawaagjä ëgtharmua bëebajim. Mëch mëch Ayau mëchig nem mag abaawai i ipierr aagta bëejimguï ajim, ichdëuta më pëitarr aawai. ³⁹ Ich chi më pëitarr Jöoiraujä khösi simën, mag ya mëch öorkha thënum khëun eem äbjä okhoopiba, sïi mëg durr ö nëm edjä deeu phiriutkha aupim khösi simguï ajim. ⁴⁰ Më Ayaun, ar më igwia “Jäata chadcha i Iewaau” anaa më iek ëkha nëm khëunta mëg atag pawajä ich mag ichjö iuu wënërrapim khösi sim. Pari magagan mëg atag mëg durr ö nëm edjä mëchdëuta am phiriutkha aujuguï ajim ich Jesuu.

⁴¹ Irua magbarm ee chi judionaan sereu phöbaadëjim, Jesuu amach jügdaar “Mëtta ëgtharmua bëetar Panau” a iekhabaawai. ⁴² Mag sereu phöbaadëwi amach eepai, —Keena, pari çchamëg Jesús maachdëu oo bäautarr khabá anaajim, José iewaa? Mag simta çjäga mag iita ëgtharmua bëetar abarju? Magan maadëuta i dënnaan khaugba naab, i mag iekha chirëm anaajim.

⁴³ Magbaawai jürr ichdëu amag, —çKhantheeta päachig iekhaawaijä päar dën warag magta iekhaajer-räma? ajim. ⁴⁴ Chadcha ich më Ayauta më pëitarr aawai ichdëuta mua örag jaau chitëmjä ëkhapibam chan ni äbmuajä pöd më iek ëkhabamguï ajim. Ichdëu ëkhapibaawai ëkhabarm khëunan chadau mëg durr ö nëm edjä deeu mua am phiriutkha aujuguï ajim.

⁴⁵ Éwandam i jaaujerr khëunau ësap phä pëarr gaai jaauwai, ich Éwandamauta ich öorkha nëm khëunag jaaukhamaju a sim, ich iek khaugmamkhëir. Ichdëucha magtarr aawaita ar thum i iek ünnaa ëu i khaugphö-mam khëunaun mëjä igjurauguï ajim. ⁴⁶ Mua mag chirëm chan mag örau i oojeewai aba chirëm. Äba i oowia i khaphë simën, mëchta i sim aarmua bëetar aawai mëchdëupaita i oojemguï ajim. ⁴⁷ Magnaa, Mua mag chirëmguï ajim: Chi më iek ich thäraucha ëkha simën mëg atagjä ich mag Éwandam dënkha sïsim iekha. ⁴⁸ Mëtta chadcha öor ich mag iuu wënërrapiejem Panauguï ajim deeu Jesuu, ich igwia. ⁴⁹ Päar jöoinaun chadcha öor chukag ee durr phërr wënërraawai maná khöjierram. Amau mag maná khöjierrab mamë, ichiita khëchjierramguï ajim. ⁵⁰ Mamë mua jaau chirëm pan chan mag maná khëir khabam. Mua mag ëgtharmua bëetar pan a chirëmën, mëch jaauwiata mag chirëmguï ajim. Chi mag panta

khöbarm wounan ich magta iiu s̄sim iekhau. ⁵¹ M̄ch-ta mag pan ügtharmua bëetarr ðor iupiejem khaba-hab ajim. Mag panta khö sim̄en ich magta iiu s̄siju. Mam̄ mag panjõ mua p̄rag deeju a chir̄m̄en, thu-maam kh̄en iiu w̄n̄erraju aai amkh̄ir am k̄oit ðd̄eraa m̄ch th̄õp̄ijuuta jaau chir̄m̄gui ajim.

⁵² Amach pem aawai, Jesuu mag iekhabap̄im ūrwia, deeu sereu phöbaad̄ewia amach eepai, “¿J̄äga j̄äg simua maachig ichta pankha khȫp̄ibarju?” aajeejim.

⁵³ J̄ürram kh̄enau mamagkham ūrwia Jesuu amag magjim:

—M̄ cha iekha chir̄m̄ iekhau ar m̄ch chi Emkhooi Iewaa modta khöw̄ia m̄ bagj̄ä döba sim chan pöd ich mag iiu n̄errabamgui ajim. ⁵⁴ Magarrau chadcha chi m̄ mod khöw̄ia m̄ bagj̄ä dö sim kh̄en chadau meewiaj̄ä deeu iiu phiid̄ewia ich mag iiu s̄sim iekhau ajim. Pari magaagan m̄g atag m̄g durr ð n̄em edj̄ä m̄chd̄euta deeu ūwaa i phiriu aujugui ajim. ⁵⁵ Mua mag chir̄m̄en, m̄ modouta m̄ bag ärbarm d̄eimua chadcha ðor iupi auju aawaita mag chir̄m̄gui ajim.

⁵⁶ Chi m̄ mod khönaa m̄ bagj̄ä dö sim̄en m̄ d̄ei khapeerkham iekta khapeerkha s̄siju. Maagwai m̄ch garmuaj̄ä i d̄ei ich mag khapeerkha chirsijugui ajim.

⁵⁷ M̄ Aai m̄ p̄itarrj̄ä mee khaugba s̄ierraawai m̄chj̄ä i gaaimuata ich mag iiu chit̄m̄. Maagwai ðchab chi m̄ modta thachj̄ö wajap khö sim kh̄en, ich j̄äg m̄j̄ä m̄ch Aai gaaimuata ich mag iiu chitaajemj̄ö, mag wounj̄ä ðchab m̄ gaaimuata m̄g atag pawiaj̄ä ich mag iiu s̄sijugui ajim. ⁵⁸ Muan p̄ragan mag p̄ar j̄oinau maná khoojerr kh̄ir khaba, ügtharmua bëetarr panta khöpi jaau chir̄m̄gui ajim. Mag maná ðor ich mag iupiejem kh̄ir khaba arr aawai par amau khö durrajieb pari mag khö n̄em gaaimuata Ëwandamau am auju abajim. Mam̄ cha mua pan jaau chir̄m̄ta khöbarm̄en chadau Ëwandamau auwi ich mag ich d̄ei wai s̄sijugui ajim.

⁵⁹ Jesuu amag mag iekhatarran Capernaum phöbör ee judionaan Ëwandam iek jaaujem di wai narr eeta mag jaaumajim.

Õor iupiejem iek

⁶⁰ Jesuu mag jajawagmam ūrwia ðor p̄m i Ëudee w̄n̄errajerr kh̄en ee äaur kh̄enau, “Keena, m̄g wounan dau lökta nem jaau n̄err̄m̄, ¿khaíu i ipierr abarju?” aajeejim. ⁶¹ Pari amach eepai mamagkham ich Jesuu khaug athaawai amag magjim:

—¿Mua mag jaau chir̄m̄ ūrwia p̄ar th̄aar ee khaig-ba n̄? ajim. ⁶² Magan p̄ach dakh̄ir Emkhooi Iewaa deeu ūwaa warr ich s̄err aar s̄eimaag ügthaa papag-mam ookhiinj̄ä, p̄arau ¿j̄äga kh̄irjukhaj̄ima? Mag ookhiinj̄ä ¿m̄ chadcha ügtharmua bëebajim ajupá? ajim. ⁶³ Magnaa warre amag, Mua mag m̄ch mod khöpi jaau chir̄m̄ chan m̄ch mod chaarta jaauba chir̄m̄gui ajim. M̄ modon chadcha p̄arau khöw̄iaj̄ä j̄ägu chan b̄urrj̄ä p̄ar peerd̄e aubajugui ajim, Ëwandam Akharauta ðor iupiejeewai. Mag m̄ mod chaarta khöju kh̄irjuju kh̄ai, cha mua p̄ach k̄oit ðd̄eraa m̄ch th̄õp̄iju jaau chir̄m̄ta ükhapi chir̄m̄gui ajim,

chi mag ükha n̄em kh̄enaua Ëwandam Akhaar ðor iupiejem wai n̄eisiju aawai. ⁶⁴ Pari mua mag jaau chir̄m̄ ee p̄ar ee äaur kh̄enau m̄ iek ükhaba th̄enm̄gui a iekhamajim.

Jesuu amag mag iekhatarran, warrgarwej̄ä chij̄ä kh̄enaua i iek chadcha ükhaba naaju a khaph̄naa chij̄äguata wir aig i oomapham kh̄enagj̄ä ich p̄r deeju a khaph̄ s̄err aawaita mag iekhap̄ijim.

⁶⁵ Maguata mag iekhamamua, —Chadcha ich m̄ Ayauta mua ðrag jaau chit̄mj̄ä ükhapibam chan, pöd äbmuaj̄ä ükhabamgui ajim.

⁶⁶ Jesuu mag iekhatarr aigmua ðor p̄m i d̄ei w̄n̄errajerr kh̄en eem kh̄enauj̄ä i kha ogd̄e p̄awia ya tag i d̄ei khaba n̄eisijim. ⁶⁷ Mag ðor p̄m ich aigmua èr̄e th̄en̄m oobaawai maach ichd̄eucha ich d̄ei doce ogd̄eba w̄n̄erramkh̄ir th̄irkha autarr kh̄enagj̄ä, —¿P̄arj̄ä warm kh̄enj̄ö w̄tam khösi n̄wi? ajim marag.

⁶⁸ Magbaawai Simón Pedroou irig, —Señor, mag w̄twiaj̄ä, ¿khai aar maar èr̄ebaad̄eju? Äba p̄chd̄eupaia ðor iupiejem iek wai s̄ebahab ajim. ⁶⁹ Maguata marau p̄r iek ükhajim. Maimua marau khaph̄ n̄em, p̄ chadcha Ëwandam Iewaa pekau chukhu khit̄m khabahab ajim, ichd̄e p̄iju a jaaujerr.

⁷⁰ Simón Pedroou ichig magbaawai Jesuu j̄ürr, —Chadcha m̄chd̄euta mua p̄ar doce th̄irkha aujimgui ajim, m̄ch d̄ei ogd̄eba w̄n̄erramkh̄ir. Magjieb mam̄ p̄ar ee äb meperau p̄r meu simgui ajim.

⁷¹ Jesuu mag s̄erran, Simón Iscariote iewaa Judas ajerr igwiata mag s̄ejim. Mag Judas chadcha ðchab ichd̄eucha maar doce th̄irkha autarr eem ajim. Pari magua i kha ukhurm kh̄enag ich p̄r deeju khaph̄ s̄err aawaita mag iekhajim marag.

Ich Jesús eeugpeenaupaj̄ä i iek ükhaba aajerr

7 Magtarr khur ich Jesús Galilea durr phöbördam n̄n̄eid̄m̄pierr ph̄erd̄e n̄errajim. Ich tag Judea durr mamapha s̄ejim, judionaan chi p̄ornaanau ich th̄õg Ëkhaajerr aawai. ² Pari mag i ph̄er n̄err̄m̄ ee, judionaan phiesta Las Enramadas an̄em burru kh̄ai khapan khaba waaur narr aawai, ³ ich eeugpeenaupai irig, —M̄ig Galileapai s̄eba Judeaagta petá ajierram, jamj̄ä p̄chig ee aajem kh̄enag p̄chd̄e nem wau sim oomkh̄ir. ⁴ Maad̄e thumaam kh̄enag dich khaph̄ apim khösi chir̄m̄ chan, s̄i dich appaita mer-aa nem wauba aajem. J̄äg p̄ch nem wau sim thumaam kh̄enag khap amkh̄irta waubá ajierram irig.

⁵ Mam̄ ich eeugpeenaupai irig mag narran, irua amach dakh̄ir mag nem wau sim oo n̄mj̄ä amach paarmua ich Ëwandamau p̄iju a jaaujerr khabam aajerr aawaita juau ogthom irig mag naajim. ⁶ Ich eeugpeenaupai ichig magbaawai Jesuu amag, —P̄ragan ora thum wajaphamgui ajim, phiesta ee maag. Pari agtha m̄ch maju ora khaba s̄ewai m̄gwaawe chan m̄ mabamgui ajim. ⁷ P̄ar chan pöd ðrau oomapha abam, p̄achj̄ä am igar naawai. Magarrau m̄en chadau amau oomapha wai n̄m̄gui ajim, amachd̄e nem khaigba wau n̄em mua amach kh̄ircha jaajee-

wai. ⁸ Magnaa amag, Päächta pääch phiesta ee wétju-rauma ajim. Mamæ agtha mæch maju ora khaba aawai mæwgwaiwe chan mæ mabamgui ajim ich eeug-peenag.

⁹ Amag mag iekhapüiwia ich chan maba, chadcha Galilea sísijim.

Jesús judionaan phiesta Las Enramadas anæm ee

¹⁰ Pari mag ich eeugpeen wëttarr khur næw awia ökharta am ëudee petajim, ich Jesús. Pari mag matarrjã örag ich mam khaugpiba meraata petajim. ¹¹ Maagwai judionaan chi pörnaanau chi phiesta ee i jærphöo thænæmua, “¿Jamta simta jäg oobáma?” aajeejim.

¹² Mag næm dëi ïchab sïi bigaam khænnaujã i igwia, “Jäg wounan äba nem wajaphampaita wau khitaajem” a iyüæ aawai, jürr äaur khænnau, “Üü, ¿jäga öor wajapham abarju jäg sïi öor khügur nærraajem?” aajeejim aajem jürram khænnau. ¹³ Pari mag iekha næmjã sïi parhooba thumaam khænnag ürmkhïir khaba, amach appaita mamag aajeejim anaabá, magæm gaaimua judionaan chi pörnaanau jürr amach dëita khaigbaju khïirjuwia.

¹⁴ Pari jürram khænnau mamagkham ee, mag næm dëi ïchab chi phiestajã seman jãrr pamam eeta barwia, Aai i jëeujem deg dubwia, örag Êwandam iek jaau sïeimajim. ¹⁵ Mag irua nem jaaumam ürwia judionaan chi pörnaan jügderraa næmua, “¿Jäga jäg estudiantarrjã chukhu sïerræmta magæm nemjä jaau khaauga sïma?” aajeejim.

¹⁶ Amau mag iekha næm ürwia jürr ich Jesuu amag, —Mua nem jaau chiræm chan sïi mæch iekpai khabamgui ajim. Mua nem jaau chiræmæn mæch pëitarr wounau mæchig jaapitarrta jaau chiræmgui ajim. ¹⁷ Äbmua Êwandam ipierr nem waum khösi sim khai, magua khaphæ ajugui ajim, chadcha mua Êwandam iekta jaau chiré wa sïi mæch iekpaita jaau chiré. ¹⁸ Sïi ar amach khïirjug eemuapai iekha næm khænnan sïi örag amach thö iekhamkhïirra iekhaajerramgui ajim. Pari magba ar sïi dich chogpëitarrta wajapha ig iyüæ amkhïir nem jaau næm khænnan, chadcha ichdëu jaapitarr iekta ich agpierrpai jaaujemgui ajim.

¹⁹ Magnaa ichdëupai amag, ¿Moiseeu chadcha pëar atheeta ley phã pëabajï? ajim. Magtarrjã pëarau iwiram äbmuajã ag gaai jaau sim ipierraa aba aajemgui ajim. ¿Ag gaai ïchab öorjã thöopiba jaau sïebá? ajim. Mag simta, ¿jägwia pëarau mæ thöom ig næmma? ajim judionaan chi pörnaanag.

²⁰ Magbaawai chi ür narr khænnau irig, —Pææn chadcha dösätauta pör meu simgui ajierram. ¿Khaïu pæ thöom ig næmta pua mag sï? ajierram.

²¹ Magbaa Jesuu amag magjim:

—Chadcha pëar thumaam khænn dakhïir jua üuïjem edta mua öor monaaujim. Magtarr aawai äba maata pëarau ig naabma ajim. ²² Pääch garmuan pëarau mæwæ mag naabma, pari khïir eeya abat: Moiseeu jaauju nawe ya pääch jöoinau ich maagjerr aawai, ¿warag Moiseeujã pärag chaain mehëudam ich mag phærbichpi jaau pëabajï? Magtarr aawai ¿jua üuïjem edam

magwe pëarau ag ipierr aba aajë pääch chaain dëi? ¿Pari jäg næm aigjä phidkha næm khabá? ajim.

²³ Mamæ ich jäg Moiseeu jaau pëarr ichaaur amaau-gau sabarhedam magwe päächdëun chaain mehëu phærbich næmta, ¿jägwia mua sïi sabarhed woun monaautarr oowiapai pëar mæ dëi meeukha næ? ajim, mua sabarhedjä ærkhaba chiræm awia. ²⁴ Magnaa amag, Chikham jaauju næm khai, wajapha khïirjunaata nem agcha jaubat; pari oob jäg sïi pääch khöchag-pierrta nem jaaumiet ajim.

¿Khaïuta Jesús pëijï?

²⁵ Mag khapanag dakhïir Aai i jëeujem deg ijëjëbkham oowia chi Jerusalemien chi pörkha narr khænn ee äaur khænnau jürr amach khapeenag, —¿Chamé ar amau thöopäaig pær auju êkha næm woun khabá cha ijëjëbkham? aajeejim. ²⁶ ¿Jäga jäg öor pöm thænæm dakhïir amachigcha mag iekhamamjä bëurrjã i chig aba næmma? ¿Wa ya chi thethecharam khænnaujã, “Jäata chadcha warrgarwe ich Êwandamaucha pëiju jaaujerr” a næwa? aajeejim. ²⁷ Pari mag khai, maadëu khaphæ næmgui aajeejim, jam agá i durr. Mamæ chadcha ich Êwandamau pëiju a jaaujerrcha bëewai chan äbmuajã khaugbaju, jammuaata bëeju khai. Magua jä ar khabamgui aajeejim jürram khænnau, chadcha ich Galileapierrkha sim khaphæ narr aawai.

²⁸ Mamæ jürram khænnau mamagkham ürwia mag Aai i jëeujem deg ichdëu jaau sïerr aigmua ich Jesuu khïesir iekhamamua, —Magan përaun mæch chi wounjã khaphænaa ïchab mæ durrjã khaphæ naabma ajim. Pari mæ chan pëarau khïirju næmjö sïi mæch khïrau bëetarr khabam. Mææn äb pëarau khaugba naab mamæ, bëurrjã sëu chukhu sïerræmuata pëijimgui ajim. Ma pëarau khaugba næmgui ajim, khai agá. ²⁹ Mæchdëun mua i khaphæ chiræmgui ajim, i aar chirawia bëetarr aawai. Ichdëuta mæ pëijimgui ajim.

³⁰ Amachig magbapëaiwai warag i pær auju khïirjujierram. Pari agtha Êwandamau i pær aupiju ora khaba arr aawai ni äbmuajã i pær auba, sïi ich magpai sïujier-ram. ³¹ Äaur khænnau i dëi mag næm ee, äaur khænn khapan aig narr khænnau ükha næm iekha, —Daau mag næm ich Êwandamaucha pëiju a jaaujerr pier-rwaijã, mæw Jesuu nem wau nærræm khäaijã ürræcha ag na örau nem ooba aajem waubarju a iekha naajim.

Chi pörnaanau Jesús pær auju êkhatarr

³² Moiseeu phã pëarr iek wajapcha ærkhaajem khænnau üurwai örau Jesús igar iekha næm ürbaawai amach garmua phadnaan chi pörkha narr khænn dëimua guardianaan chi Aai i jëeujem di thæjerr khænn pëijier-ram, i pær aumkhïir. ³³ Pari mag ich pær aumkhïir ich aar öor pëi næmjã ich Jesuu khaphæ sïerr aawai amag, —Khüchpaita pëar dëi mæ mæig eegar chitabahab. Mææn deeu mæch pëitarr aar maju chiræmæugui ajim. ³⁴ Mag mæ pëtaawai pëarau mæ jær-

ju, pari pöd mæ baau aubajugui ajim, mag mæ chiraimaju aar päär barju khaba naawai.

³⁵ Jesuu mag iekhabapëim ùrwia, chi judionaan sereu phöbaadëwia, jürr amach wir aigpai, “¿Jamag maju jaau simta mag pöd maadëu i baaubaju anëm? ¿Wa deeu durr mawia jürr parhoobam khænnag jawaan maju igwiata mag síwa?” aajeejim. ³⁶ “¿Khan a simæu mag maadëu i jürwijaã pöd i sim aar chan barbaju anëm?” aajeejim amach eepai.

Öor iupiejem dö

³⁷ Ya äbmiecha chi phiesta ö nëm edta chi wajapcharam ajim. Mag ed Jesuu dønæunaa thet iekhamamua örag, —Äb khäijä öbisi sim khai, mua wai chiræm dö khïirta döbá ajim. ³⁸ Ich Êwandam iek phã sim gaai jaau simjö, chi mæ iekta ükha sim thãarbü eemuan ich mag síi öor iupiejem döota khumdx öber sísimjö síjeu ajim.

³⁹ Mag sim aiguin Jesuu i iek ükhabarm khænnauon Êwandam Akhaarta auju a sim ajim. Pari maagwai chan agtha chi Êwandam Akhaar bëeba síejim, ich Jesujã agtha ich Aai aar ügthar maba síerr aawai.

Äaur khænnau Jesús igar naawai äaur khænnau i khöckhaba arr

⁴⁰ Jesuu mag iekhabarm ùrbaawai äaur aig narr khænnau, “Mæg wounan chadcha Êwandamau ich i jaaumkhïir jür autarrta jäg nærræm” aajeejim. ⁴¹ Maagwai äaur khænnau jürr, “Keena, jãan warrgarwe ich Êwandamau pëiju aajerr wounauwai” anëm ee, tagam khænnau, “Üü, mag khabam; jäg woun chadcha cha jaau nëmjö warrgarwe ich Êwandamau pëiju jaaujerr akhiin, Galileapierr khabakham” aajeejim. ⁴² “Êwandam iek phã sim gaai jaauwai, Mesías mag warrgarwe ich Êwandamau pëiju jaautarran rey David khararr khod aju aajem, i chaain ewagam khænn bi eem aju aawai. Maimua i thaabaawaijã Belén phöbör eeta auju a sim, ich Davijã Belenpierr arr aawai. Magua mæg woun chan ag Mesías khababam” khajierram jürram khænnau.

⁴³ Mag Jesús igwia jürram khænnau pogkha jaauphöo thænnæm gaaimua, äaur khænn i igar naawai äaur khænnau i khöckhaba iekha nærrjëe ajim. ⁴⁴ Äaur khænnauon ich Jesuuta warag preso pær arraag ëkha naajim, pari mag næmta äbmuajã i pær auba síi síujierram.

Chi thethem khænnau chan Jesús igar khaba naajim

⁴⁵ Mag amachig jaaubaawai chadcha chi Aai i jëeujem di thæjerr khænn wëtüwia, deeu bëewia, jürr fariseonaan phadnaan chi pörnaan dëi äba narr aar wëtjierram aajem. Magbaawai makhænnau amag, —¿Jägüwia pärau i pær aibëebajï? ajierram anëm.

⁴⁶ Magbaa chi guardiananaanau amag magjierram aajem:

—Marau chadcha i pær aubëeba arran, maachdëu ùurwai síi parhoobam khænn iekhaajemjö khabata

nem jaau síerr aawaita pær aubëebajimgui ajierram aajem amag.

⁴⁷ Magbaawai chi fariseonaanau chi guardiananaanag, —¿Päachpata dæraa khügurpi næ ajierram aajem, mag iekhaag? ⁴⁸ Maach meeun judionaan chi pörnaanau khaphænaa maach chi fariseonaanaujã khaphæ næmguui ajierram aajem, jäg woun chan Êwandamau pëiju jaaujerr Mesías khaba sim. ⁴⁹ Síi phöbör ee parhoobam khænnauon chadcha arpii naama. ¿Pari khani jäkhænnau Moiseeu phã pæarr ley khap næ? Jãkhænn Êwandamau igbaju khænn aawai síi chi maldisiem khænn khabahab ajierram anëm.

⁵⁰ Magbaawaita tagam khænnau mag nëm ee, ag na biek äb edaar ich Jesús dëi iyüæ athurtarr ag fariseo Nicodemo aajerrau ich khapeen ijürr magjim anëm:

⁵¹ —Keena, pari Moiseeu maachig ley werpæatarr gaai jaauwai, khan gaaimuata mag woun khaibag wawaagpá a khap aag wajapha i iek ür auba chan pöd öor äbjã khaibag waupi jaauju khaba nëm a simta, ¿jäga päar mag iekha næ? ajim anaabá.

⁵² Magbaa warm khænnau irig, —¿Pæchjä agjö Galileapierrá i köit mag iekhaag? Mag chirabnaa, pædë Êwandam iek phã sim gaai jürbarí ajim anëm. ¿Khaíu jaauwai mag Galileamuata Êwandam i jaaujem äb khäijã öbëru a sí? ajierram anëm irig.

[⁵³ Mag, chi phiestajã öbaadeewai warag thum agdaujö amach diig ërëubaadëjim.

Üüi deeu dëi sim oimawia Jesús aig aibëetarr

8 Mag amach diig ërëubaadeewai ich Jesús jürr Olivodurr síig petajim. ² Maimua ag noram edpherre deeu bëewi Aai i jëeujem deg síeichëjim. Mag i maig síeichëm khaug athaawai i aig öor bëe thænnæisijim. Magbaawai khæt jupwi Êwandam iek jawaagpajim.

³ Pari mag ya irua jaaubaadëm eeta, Êwandam iek jawaag chi machnaanau fariseonaan dëimua i aig üüi waibëejierram. Mag üüi ich jaai khabamuata wau wai sim oimawia mag i aig waibëejierram. Mag waibëewia thumaam khænn jüg daar ⁴ Jesuug magjierram:

—Maestro, mæg üüi ich jaai khabamuata wau wai sim oimajierramgui ajierram. ⁵ Moiseeu ley phã pæarr gaai jaauwai, mægüm üünan mokou bar wai næmua warreta thöopüipi jaau sim. ¿Pua oowai jäga aju aai sí? ajierram irig.

⁶ Pari amau mag irig jëeu narran, jürr chaauraapai khäijã jaaubaawai juau ogthom ich magüm gaaimuapai i khaibag wawaag ajima. Pari ichig mag jëeu nëmjä ürbamjö, chi Jesús warag eeg üthænaa jïgkhëüapai jëb gaai phäpüi phäpüi oo síejim. ⁷ Pari magümjä pæaba mag ichig phæurba jëjëeu khaawaita dønæunaa amag, —Päachdëu khaphæ jaau naawai päach ee ar bütürjä pekau chukhu nëm khænnauta nacha i barjurauma ajim.

⁸ Mag iekhapüiwia, deeu eeg üthæ oo sísiwi, üwaa jëb gaai jïgkhëüa phäpüi phäpüi oo sísijim. ⁹ Mag chi üüi waiberr khænnau Jesuu amachig mag iekhabapëim ùrbaawai jöoiracharam khænnanta nacha ökhar ääbdö

wët ahaugmamua tagam khænjã khîrab ërëudubjier-ram. Åba chi hæi appaita maba aig sîsijim. Mag ya amach numpai aadeewaita ¹⁰ deeu dunnæunaa chi hæi-ragta, —¿Jam nê pê aiberr khænn? ¿Åbmuajã pê mokuou barba ërëubaadëjî? ajim.

¹¹ Magbaawai chi hæirau, —Ûü, ni åbmuajã mê chig abajimgui ajim.

Magbaa deeu ich Jesuupai irig, —Muajã pê chig abam. Petá, pari jãimua oob tag pæch jaai khabam dëi khapes amgui ajim irig.]

Jesuuta maach atheem õtdauu

¹² Mag khur deeu aig õor narr khænnag Jesuu magjim:

—Mæta mæg durr gaai wënærræm khænn atheem õtdauu; chi mæ dëita nærræm chan tag bëurjã khîchag ee nærrabamgui ajim, mæchdëuta i iupinaa Ëwandam khîirjugjã khaugpi chiraawai.

¹³ Magbaawai chi fariseonaanau irig magjierram:

—Puan pæchdëupaita wir aig pæch jaau sim. Jãg pua jaau sim chan bëurjã baleeba simgui ajieram, pæchdëupaita pæch jaau sîewai.

¹⁴ Magbaawai Jesuu amag magjim:

—Muan mæchdëupaita mæch jaau chirab mamæ, mua nem jaau chiræmæn chadcha balee simgui ajim. ¿Khan jãgwi mag chiré? Mua mæch bëetarr khaphænaa mæigmua petaa mæch chiraimajujã mua khaphæ chiraaawaita mag chiræmgui ajim. Pari pãach iekhõoin pãachdëun chad mæ khaugba næmta mag mæ jaau naabma ajim jürr amag. ¹⁵ Pãraun pãachdëu oowai magjõo abaawaita sîi pãach khîirjug eemuapaita mag chikham jaaujemgui ajim. Pari mua pãar dënjõ sîi mag õor jaaba chitæmgui ajim. ¹⁶ Muata õor jaau chirakhiin, sîi mæch appaimuata jaau chiræm khaba aawai muan chadcha nem agchata jaaujugui ajim, ich mæ pëitarrauta mæ ipierr jaau sîewai; ajapcharan ich mæ Ayauma. ¹⁷ Pãrag Moiseeu ley phã pæarr gaai jaauwai, “Destignaan numiim khænnauta chadcha nem åba jaau næmæn, makhænnau jaau næm chadcha balee sim” a sim. ¹⁸ Mag ley gaai destignaan numiim khænnauta åba jaaju aai næm a sîewai, maar chi jaau næm khænjã numí naabahab: Dau åb, mæchpaiu; maimua åbakhai, mæ Ayaugui ajim, chi mæ pëitarr. Magua mua mæch igwia mæta mæg durr gaai wënærræm khænn athee õtdauu aawaijã chadcha balee simgui ajim, mæch Aai dëimuata mag jaau chiraawai.

¹⁹ Magbaawai chi fariseonaanau, —Magan ¿jam sî pæ aai? ajieram irig.

Magbaawai Jesuu, —Pãrau chan møjã khaugba, ni mæ Aaijã khaugba næmgui ajim. Pãrau mæ oo naawai mæ khaphæ naakhiin, tchab mæ Aaijã khaphæ naakhamgui ajim, i jãga sierré.

²⁰ Jesuu mag iekhamarr, Aai i jëeujem deg ofrenda phëwi ag åkhaajem aigta mag iekhamajim, ichpai jaau simua. Pari agtha i pærr auju ed khaba arr aawai mag ichpai jaau sierr gaaimua i pærr aum ig narrjã åbmuajã i pærr aubajim.

“Pãach pekau ee næm chan mæ chiræm aar pöd barbam”

²¹ Maimua ag khur nærpai awi deeu ich Jesuupai aig narr khænnag magjim:

—Mæ petaaawai pãrau mæ jærju, pari åbmuajã mæ baaubamgui ajim. Pãarta pekau ee wënærræmæn, ich ag eepai pãar khëchwi mæ mam aarjã pãar pöd barbamgui ajim.

²² Mamæ irua mag simjã khaugba, chi judionaanau warag amach khapeenagta, —¿Wa juau ichdëupai ich thõopëiju khîirju sîewaita mag i sîeimam aar pöd maach barbaju a sîwa? aajeejim.

²³ Pari sîi warag mag khaugbata jaau næm ürwia Jesuu amag magjim:

—Mua pãrag mag chiræmæn, pãar mæg eegarm khænn aawai ich mæg eegarpai næisijuuta jaau chiræm. Pari mæ ügtharm aawai deeu mæch chirarr aar majugui ajim. Magnaa amag, Pãar mæg jëb gayam khænn khabahab, pari mæ chan pãarjõ mæg jëb gayam khabamgui ajim. ²⁴ Maguata pãrau mæta ich Ëwandamau pëiju a jaaujerr khabampii awia mæ igbam chan, chaig mæchdëu jaau chirarrjõ, pãach pekau eepai khëchwi mæ mam aarjã pãar pöd barbamgui ajim amag.

²⁵ Mag ürwia chi judionaanau ichigcha, —¿Magan pæ khaíuma? abaawai, ich Jesuupai deeu amag iekhamamua magjim:

—Ya mua pãrag mæch jaaujeewai, ¿khan atcha tag mua jaubarju? ajim. ²⁶ Mæch garmuan mua pãar jaaju akhiin, jaaju põoma chiræm. Mamæ magæmta jaau-ja, åba chi mæ pëitarrau jaaupitarrpierrpaita jaau chitæmgui ajim. Pãrau mæ iek ükhamapha naab mamæ, mua jaau chiræmæn thum chadcharaugui ajim, chi mæ pëi simjã chadchata iekhaajeewai.

²⁷ Pari mag ich Aai igwia par jajaaukhamjã pöd khaugbajieram. Mag ichdëu jajaaukhamjã khaugba abaawaita ²⁸ amag magjim:

—Jãg næw awia ya pãachdëucha mæch chi Emkhooi Iewaa pakuls gaacha meerphënaa jïirjop sîubaawaita pãrau mæ igwia, “Jãgan chadchata ich Ëwandamau pëiju aajerr ajiebma, jãguata jãg sîi ich khîrau nem wauba aajeejim” ajurau. Maiguin chadau pãrau khaphæ ajugui ajim, mua åba mæch Ayau mæchig jaupimampaita õragjã jaaujerr. ²⁹ Ich chi mæ pëi sim mæ dëi sîewai, mua mæch Ayau nem khõsimpaita waaujeewai irua sîi mæwæg oobamjõo aba aajemgui ajim.

³⁰ Jesuu mag iekhabarm ürwia õor pøm i iek ükha-jierram.

Ëwandam chaain khabamæn sîi pekau chognaanau

³¹ Maimua ich Jesuupai judionaan mag ich iek ükhatarr khænnag magjim:

—Pãarta jãg cha mua jaau chiræm iek pãachdëu ükhabarmta ogdëba ich mag mæ ipierr wënærræmæn, magan chadcha pãar mæ khapeenaugui ajim. ³² Mag amæn magan chadcharam iekta pãrau khaugju. Mag

chadam iek pãachdëu ðkhabarmua ya tag pãar chikham chogkhaba n̄sisijugui ajim amag.

³³ Magbaawaita jürr tagam kh̄n agjõ aig narr kh̄nau, —Maran jõi Abrán chaain ewagam kh̄nau; maar mag s̄i chikhaman chognaanjã khaba n̄mguai ajieram. Mag n̄mta, ¿jãga p̄ iek mag p̄ iek ðkhabarmuata tag chikham chogkhaba n̄sisiju a s̄i? ajieram irig.

³⁴ Magbaawai Jesuu jürr amag, —Ar pekau waajem kh̄n chadcha thum pekau chognaanaugui ajim. ³⁵ Pãrau khaph̄ n̄m, s̄i chikham chogkha phidkha sim chan, ich phidkha sim degam kh̄n chaai khaba aawai, am d̄i s̄ieram iek s̄ieraba aajem. Pari chi dikh̄n chaai magba, thaababarwe am chaalkha s̄isier ich mag am d̄i s̄isiejemgui ajim. ³⁶ Pekaúa pãar ich chognaanjõ wai simta m̄ch chi Êwandam Iewaauta mag pekau jua eemua pãar õbeer atham̄n, ya tag i chog khaba, chadcha õb̄erm iekta õb̄er n̄sisijugui ajim. ³⁷ Magnaa, Mua khaph̄ chir̄mguai ajim, pãar Abrán chaalkha n̄m. Pari mag i chaain an̄mta pãachdëu m̄ iek ðrmapha n̄m gaaimua warag m̄ thõõp̄imjã khõsi n̄m. ³⁸ Muan m̄ch Aai d̄i chir̄aawai i d̄i khaugtarrta pãrag jaajem. Maagwai pãraujã ich agjõ pãach ayau pãachig jajaaukhamta waajemgui ajim.

³⁹ Magbaawai deeu amachdëu, —Maar ayan Abranaugui ajieram.

Mam̄ magbaawai ich Jesuu amag, —Pãachdëu jaau n̄mjõ pãar chadcha Abrán chaain akhiin, ich Abranau aajerrjõta pãraujã aajeeekhamgui ajim. ⁴⁰ Pari magba aawai ich Êwandamaucha m̄chig jaautarrta meerba jaau chitaawaijã pãrau warag m̄ thõõp̄im khõsita aajemgui ajim. Abranau chan jãg pãar d̄enjõ chikham thõõju ðkhaba aajeejimgui ajim. ⁴¹ Magnaa, Pãar chan Abrán chaain khabamjõta n̄mguai ajim. Maguata jãg pãach aai chi ðbakhaú nem waajemjõta pãachdëujã aajemgui ajim.

Magbaawai amachdëu sereu phõbaadëwi, —Maar chan noo chaain khabam. Maran aai ðbpaita wai n̄mguai ajieram: Êwandam. Êwandamta maar Aai charaugui ajieram.

⁴² Magbaawai Jesuu magjim:

—Chadcha Êwandamta pãar Aai akhiin, pãrau m̄jã daupii wai naakhamgui ajim, ich Êwandamau p̄iwiata cha pãar d̄i mag iekha oo chir̄aawai. M̄ chan s̄i m̄ch kh̄rau b̄etarr khabam; m̄n ich Êwandamaucha ich aarmua p̄iwiata m̄g chit̄mguai ajim. ⁴³ Mag ij̄j̄ebagmamua ich Jesuupai amag, Mua khaph̄ chir̄mguai ajim, jãgwi pãrau põd mua jaau chit̄m iek khaugba n̄. Jãg khaugba n̄m̄n, pãachdëu ðrmaphamjõ ðr naawaiugui ajim. ⁴⁴ Magnaa amag, Pãar aai mepeer khabahab ajim. Maguata pãar i d̄enkha naawai irua nem jajaaukhamta waum khõchkhaajerram. Mepeer warrgarwe õor thõõmie khabahab ajim. Irua nem jaau sim chan b̄urjã chadam iek khabamta jaau s̄ier̄m. Irua chadcha nem jaautarr chukhum. Jãg irua s̄eukha nem jaauwai ich khapta jaauba aajeeb ajim, s̄unem s̄ier̄raawai. Magua

ichta s̄eu paraam kh̄n aaikha s̄ier̄rabahab ajim amag. ⁴⁵ Pãach mag i chaalkha naawaita mua chadcha nem jaau chit̄mjã pãrau ðkhaba n̄mguai ajim. ⁴⁶ Pãar m̄g th̄n̄m ee, ¿khaú b̄urjã s̄eukhaba m̄r̄g, “P̄ pekau wai sim” aju aai s̄i? ajim amag. M̄ chan b̄urjã pekau chukhu chit̄mguai ajim. Mag chitaawai muan chadcha nem agchata jaau chit̄m. Pari maḡmjã ¿jãgwi pãrau ðkhaba aajemma? ajim. ⁴⁷ Ar chadcha Êwandam chaalkha n̄m kh̄naun i iek õrau jaau n̄m ðurwaijã ðkham khõsi ðkhaajerram. Pari pãar Êwandam chaain khaba aawai pãrau i iek ðkhaba n̄mguai ajim.

Cristo Abrán thaabaju nawe s̄ier̄rajim

⁴⁸ Mag amachig, “pãar chan Êwandam chaain khabamgui” abaawai, chi judionaanau irig, —Chadchata p̄n jãgan Samariapierrau, maimua dõsãtauta p̄ p̄r meu s̄iebahab ajieram ichigcha.

⁴⁹ Magbaawai Jesuu, —M̄ dõsãtau p̄r meuba chir̄mguai ajim. M̄g chit̄m aiguin m̄n s̄i m̄ch Aaita thõ iekha chit̄m. Pari maagwai jürr pãrau m̄ Aaijã õgkhaba, warag m̄chta dõsãtaujã p̄r meu chir̄m aajemgui ajim. ⁵⁰ M̄ Ayaun chadcha õrauã m̄r̄gta ee apim khõsi s̄ieb mam̄, m̄chdëu chan m̄r̄gta ee abat aba chit̄mguai ajim. Pari jãg pãrau m̄ iseg n̄m paran ichdëuta pãar d̄i ichdëu khap ajugui ajim. ⁵¹ Magnaa, Ìs mua chadcha chi mua jaau chir̄m ipierraa sim woun chan thõõbaju a chir̄mguai ajim ich Jesuu.

⁵² Pari magbaawai chará chi judionaanau, —Ìsta chadcha marau wajapha p̄ khaph̄ n̄m: P̄n chadcha p̄r ee dõsãt wai simuata mag iekhapi simgui ajieram. ¿Khani Abranjã meewia maimua tagam kh̄n agjõ Êwandam i jaaujerr kh̄nã thumaa õtarrta mag p̄ ipierraa n̄m kh̄n chan kh̄chbaju a n̄? ⁵³ ¿Wa p̄ta maar aai Abrán khararr kh̄aijã atcha chir̄wa? ajieram. ¿Pua khaugbata s̄i ajieram, Abrán meewia tagam kh̄n chi Êwandam iek jaaujerr kh̄nã thum õtarr? Magtarrta, ¿p̄ khai agá ajieram irig, m̄ig maar ee mag p̄ch thõ iekhacheeg?

⁵⁴ Magbaa Jesuu, —Mua m̄chdëupaita m̄ch thõ iekhakiin, mua mag m̄ch thõ chir̄mjã b̄urjã baleeba simgui ajim. Pari chadcha chi m̄ thõ iekhanaa m̄chta thumaam kh̄n kh̄aijã ðrpaí api sim̄n ich m̄ Ayaugui ajim. Wajapcharan ar pãrau i igwia pãar Êwandam aajemma, jãguata thumaam kh̄n kh̄aijã m̄chta ðrpaí api simgui ajim. ⁵⁵ Mag pãachdëun, iita pãach Êwandam anaab mam̄, pãrau i khaugba n̄mguai ajim. Muan chad i khaph̄ chir̄m. Mua chadcha i khaph̄ chir̄mta i khaugbam akhiin, maiguin m̄n s̄unem pãar d̄i ðbata chir̄m. Pari mua chadcha i khaph̄ chit̄m; magua mua i ipierraa nem waajemgui ajim. ⁵⁶ Pãar jõi Abrán onee ajim, Êwandamau ichig chaai deebarmua jürr chaain ðiubaadeeu ewag paawai m̄ b̄eujã khaph̄ s̄ier̄ aawai. Maimua ya chadcha m̄ pierrum oobaawaijã i onee ajimgui ajim amag.

⁵⁷ Magbaawai chi judionaanau ich Jesuug, —Mag iekha sim chan agtha cincuenta añojã khaba sim. Mag simta, ¿mag pua Abrán oojim a sî? ajierram irig.

⁵⁸ Magbaa ich garmua, —Mæn Abrán thaabaju nawe ich mag chirajimgui ajim amag.

⁵⁹ Amachig magbaawai chará ya mokou i baraag êkha naajim. Pari mag nøm ee, sî ich iiu aawai, ðor ee theerbabag warag ichta daaupabaadëjim, Aai i jëeujem degmua.

Bi eewe dau khîsu thaabatarr Jesuu monaautarr

9 Mag ich mokou baraag êkha nøm ee, Aai i jëeujem degmua öbërwia Jesuu woun äb bi eewe dau khîsu thaabatarr oomajim. ² Mag oobaimaawai maach i dëi ogdëba wënrraajerr khænnauchata marau maach Maestroog jëeujim, ajapcharan ich Jesuugma, jãgwi mag woun dau khîsu thaabajî: ¿ich dënnaan pekau gaaimua ajî, wa ichdëucha pekau wautarr gaaimua ajî? ³ Mag ichig jëeubaawai Jesuu magjim marag:

—Jã chan ich pekau gaaimua khaba, ni ich dënnaan pekau gaaimuajã khabajimgui ajim. Jãg thaabatarran, jãan jãg dau khîsu sim gaaimua Êwandamau ich jua theeg ðrag oopiegta jãg thaabapijimgui ajim. ⁴ Magnaa marag, Pãrau khaphæ nømngui ajim, äsdaupaita phidkhaajem. Edau khëubaadeewai tag phidkhaba aajem. Ich agjõta simgui ajim, Êwandamau nem waupi sim wawaagjã. Magua muajã mæch meebam aig chan jua æijem ed awiajã mæch pëitarrau jaaupëitarr phidag pæaba ich mag wau chitajugui ajim. Magbamæn mæg chitawi mæ meebaadeewai ya tag magæm phidag wauju khaba aadëjugui ajim. ⁵ Mæta mæg eegar mæg jëb gaai chiræm aiguin mæchta ðor atheem araragaugui ajim.

⁶ Maimua mag iekhanaa, jëb gaai ichõ thunaa, mag ichõ eepai jëb wãwakha waunaa, agua chi dau khîsu khitarr dau phuurrpëijim. ⁷ Mag phuurrpëinaa irig, —Jãimua Siloé ee mawia pæch dau sÿgbapëimí ajim.

Mag thërrdö Siloé anæm maach meúan “pëitarr” a simæu. Ichig mag jaaubaawai chadcha chi dau khîsu khitæmua mawia ich dau sÿgbapëaiwai daujã wajaug aadëjim anaabá. Mag, ag na dau khîsu khaba sierrjõ dau monakkha ich di aar barjim aajem. ⁸ Mag daujã wajaug sÿsim oobaawai i dëi di dakha naajerr khænnau maimua ag nawe sî dich nøm khænag i nem inagdam jëe sim oojerr khæn dëimua amach wir aigpai, “¿Ma, jã ar dau khîsu khitarr sî ðor dich nøm khænag dau aphaæ nendam jëeujerr khabamá?” aajeejim anæm.

⁹ Magbaawai äaur khænnau, “Chadcha, ichma” anæm ee, jÿrr bigaaum khænnau, “Äã, jã chan ar khabam, sîita arjõo simgui” aajeejim aajem.

Pari magbaawai amau mag nøm ee, jÿrr ichdëu, “Mæ ich ar khabahab” aajeejim anæm.

¹⁰ Amachig magbaawai, —¿Magan jãga jãg pæ daujã wajaug aadëjîma? a jëeujeejim anæm amach garmua.

¹¹ Magbaawai ichdëu, —Jãan woun äb ar Jesús aajemuata ichõ ee jëb wãwakha waunaa, agua mæ dau

phuurnaa mæwæg, “Chum Siloé ee mawia pæch dau sÿgbapëimí” abaawai, chadcha mua i ipierr mawia mæch dau sÿgbapëaiwaita chadcha mæ daujã wajaug aadëjimgui aajeejim aajem amag.

¹² Magbaawai deeu amachdëu irig jëeumamua, —¿Jam sî mag pæ dau monaautarr woun? abaawai, —Mua khaugbam jam sim khai aajeejim anæm ichdëu.

Fariseonaanau mag chi dau khîsu khitarrag jëeutarr

¹³ Pari Jesuu mag ichõ jëb ee waaurëunaa woundam dau khîsu khitarr monaautarr jua æi kheeujem ed arr aawai fariseonaan aar i warrjierram aajem. ¹⁵ Mag amach aar wai barbaimaawai irig jëeumamua, —¿Jãga jãg pæ daujã wajapha chirsijî? ajierram anæm.

Magbaawai i iek irua jaaubaadëwi, —Ichõ ee jëb waaurëunaa mæ dau phuurrpëinaa, æri jaaubaawai, i ipierr awiata mua wajapha oo chirsijimgui ajim aajem.

¹⁶ Irua magbaawai chi fariseonaan ee äaur khænnau, —Chi pæ dëi magtarr woun chan magan Êwandamau pëitarr khabam; maguata mæg jua æijem edjã æurkhaba simgui ajierram aajem.

Pari maagwai jÿrr äaur khænnau, —Pari i Êwandamau pëitarr khaba akhiin, ¿jãga irua jãg Êwandamau jua theegau ðor monaaubarju? Pekau paraam khænnau chan pöd i dënjõ jãgbamgui aajeejim anæm.

Amach magphõbaadëm gaaimua warag amach eepaijã ihãba iekhaba nøm iekhou ¹⁷ warag chi dau khîsu khitarragta, —Pua khîrjuawai ¿khanim woun agá? Pæ dauta irua monaautarr aawai puata i jaauju aai chiræmngui aajeejim anæm irig.

Magbaawaita ichdëu, —Mua oowai merag chukhu sim, jãan ich Êwandamau jua theegau nem wau nærræm-ta jãg nærræmngui ajim aajem.

¹⁸ Pari mag dau khaugba khitarra dau wajapha monaau sÿsimjã judionaan chi pörnaanau ækhamapha naajim anaabá. Mag ækhamaaugau, i iek warag i dënnaanta thürkha auwi amagta, ¹⁹ —¿Chadcha mæg woun pãar chaairá? ajim anæm. ¿Pãachdëujã pãrau chadcha bi eeweta dau khaugba thaabajim ané? Magtarrta ¿jãga îs jãg dau wajapha oo simma? a jëeujier-ram aajem chi dënnaanagcha.

²⁰ Magbaawai chi dënnaanau, —I chadcha maar chaai khabahab; aauwai chadcha bi eeweta dau khîsu khitabajieb ajierram aajem. ²¹ Pari i dau monaautarr chan marau khaugba nøm, jãga awiata îs jãg dau wajapha sÿsi, ni khaiuta i dau monaaubarm khai. Ichigchata jëebat ajierram anæm. Ya i chi jõoi aawai ichdëuta irua pãrag jaauju aai sÿebá ajierram aajem amag.

²² Pari amau jaaumapha magpai jaaunarran, ar Jesús igwiata chadcha ich warrgarwe pëiju aajerrta jãg nærræm a iekha nøm khænnau judionaan chi thethem khænnau Êwandamau iek jaaujem degjã tag dubpiba aag ya ibëp nøm khaphæ narr aawaita magpai jaaunaaajim anaabá. ²³ Maguata amau sî, “Ichigta jëebat, ya i chi jõoi khabahab ichdëucha pãrag khap jawaag” aajeejim aajem warag chi fariseonaanagta.

²⁴ Magbaawai i iek chi thethemnaanau deeu ichchata thür auna, —Chadcha Ēwandam dakhīir meerba marag jaubá ajierram anəm. Oob Jesuuta pəch mon-aaujim am. Marau khaphə nəmgui ajierram anəm, jān pekau pəm sīerrəm.

²⁵ Magbaawai ichdēu, —Mua chan khaugba chirəm, í mag pekau pəm sī wa pekau chukhu sī a chirajim aajem irua. Āba mua khaphə chirəmən, warr chadcha mə dau khīsu chirajim, pari magtarrta ís mua wajapha oo chirəm. Maata mua khaphə chirəmgui ajim anəm amag.

²⁶ Magbaawai ūwaai amachdēu wajapha jējəwagma-mua, —¿Ma jāga aīma pə dēi? ¿Khanta jāgī pə dau eerdərieg? ajierram anəm irig.

²⁷ Magbaawai ichdēu, —Ya khabá mua pārag jaaubarmgui ajim anəm. Magəmjä pārau ĩkhab nəm. Mag nəmta ¿khan atchata deeu ūwaai jaaupi nəmma? ¿Wa mag jaubaawai i iek ĩkhwia pāachjä i khapeenkhaagwa? ajim aajem.

²⁸ Magbaawai irig ich khīircha iekha thənəuwa magjierram aajem:

—Pəchin pə i igar chirama; pari maran Moisés igarta nəm. ²⁹ Marau khaphə nəmgui ajim anəm, Moiseegan ich Ēwandamauchata iekhajim; pari jā chan marau khaugbamgui ajierram aajem, jammuata jāg nər-raichəjim khai.

³⁰ Magbaata irua mag chirajim aajem:

—Īkhabam. Magan pārau chan khaugba naabma ajim anəm, jammuata i bēejī; pari mag simuata mə dau monaaurəijim. ³¹ Maadēu khaphə nəmgui ajim anəm, sīi parhooba pekau pəmklam khən iek Ēwandamau ūrba aajem. Irua ūurjemən, ichig jēeunaa ich ipierraa nem wau nəm khən iekta ūurjem. ³² Pāraujā khaphə nəmgui ajim anəm, bəurjā ag na ōrau məg mējō bi eewe dau khīsu thaabatarr khən dau wajaug paa au nəm anəm ūrba aajem. ³³ Məg mə dau waja-papha apitarr woun ich Ēwandamau pəitarr khaba akhiin, irua jāgəm nem pöd wauba aajeekhamgui ajim aajem amag.

³⁴ Amachig magbaawai sereu phöbaadēwi irig, —Pə sīi dau aug pekau pəm thaabatarrta, ¿khani mag sīma? ¿Wa puata maar khāaijā khapcha sīwa ajierram anaabá, marag jawaag?

Maimua tag Ēwandam iek jaaudem degjä dubpiba, warag amach aigmua i jərpəijerram aajem.

Khaphə nəm anəmta dau khīsumjō nem waaujem khən

³⁵ Chi judionaanau mag woundam dēi magtarr Jesuu khaug athajim. Maimua ag khur chi woundam oobaimaawai ich Jesuu irig, —¿Pua chadcha Emkhooi Iewaa iek thāraucha ĩkha chirú? a jēeujim.

³⁶ Magbaawai jūr ichdēu, —Señor, ¿ma khaiuma? Məgəg wajapha jaubá ajim, mua khaphə aadeewai i iek ĩkhaag.

³⁷ Magbaawai, —Pari ya khabá pua mə oo sima; məchta pə dēi iyəu chirabahab ajim jūr ich Jesús garmua irig.

³⁸ Jesuu ichig magbaawai, i khīirphee thəkhöonaa irig, —Señor, ísin mua chadcha khaphə chirəmgui ajim, pəta ich Ēwandamau pəitarrau.

³⁹ Magbaawai Jesuu irig magjim:

—Mə bēetarran, khaíuta chadcha Ēwandam iek ĩkha sī wa khaíuta ĩkhaba sī a khap amkhīirta bēejimgui ajim. Ar dau khīsu khithēem khənjö amach khaibag ee nəm khaphə nəm khən peerdə auna íchab ar jūr wajapha nəm anəm khənnta amach pekau gaaimua khīchag eemjö nəm jawaanta bēejimgui ajim.

⁴⁰ Jesuu magbarm ūrwia fariseonaan eem āaur khən aig narr khənau irig, —Pəgəgan magan maran dau khīsuta naabma ajierram.

⁴¹ Magbaawai Jesuu, —Pāar chadcha dau khīsu naawaita jāg naakhiin, pāar pāach pekau gaaimua kulp pəmcha khaba naakhamgui ajim. Mamə magba pāar iek mag wajapha khaphə nəm anəmta juau jāg nem khaigba waum khōchgau mə igbam gaaimuata, pāar Ēwandam dēi iekkhōr pōoma nəmgui ajim Jesuu amag.

Oveja thəamie ich nemchaain dēi

10 Maimua mag iekhamamua Jesuu amag məg ejemplo jaaumim:

—Ar oveja phāarkha thənəm aar dubaag ĩkha simta puertdi garmua dubba sīi chi thuur phərdə sim ūrta waaidə dich sim wounan, maan sīi nem jīgme aawaita mag simgui ajim. ² Pari magba puertdi garmuata dub simən, ma chi pastorrau, chi thəa. ³ Magəg mag chi oveja ierr phāarkha thənəm puertdi aig simuajā ĩdərəa dubpijugui ajim. Mag dubwi chi pastor amach oo phē wai nərrijemua aawai amach thür gaai thür-baimaawai amachdēujā i khaug aaujerram. Mag warag dawag phē arrwia ⁴ ya thum daau paaukhabaadeewai, am na dənəisie amachdēujā i ēudee weetjemgui ajim, ya amach ich mag phē wai nərrijem dēi aawai. ⁵ Pari magba jūr ōor amachdēu khaugbam khənnta am thürchəkhīin, mag dēi chan wətba, warag parhoobata khaphig phöbaadējugui ajim, i ōkgau. Amau amachdēu ōor khaugbam khən iekjä khaphə aajemgui a jaaumajim Jesuu.

⁶ Jesuu mag amag jaaumarran, jāg chi oveja thəaje-mua ich nemchaain oopaar phē wai nərrijemjō irua-jā ich iek ĩkha nəm khən dēi ich agjōta aajem a sim ajim. Pari mag jaaumamta aig i iek ūr narr khənau pöd khaug auba, sīi oveja chaarta jaau simpīi naajim.

Jesús chi Pastor chaar

⁷ Maimua deeu ich ag iekpai igwia Jesuu amag, —Məta makhən oveja duub-jem puertdiiu” a chirəmgui ajim, ōor i iek ĩkha nəm khənnta i gaaimuata ĩgtharjā ōbərju igwia.

⁸ Maimua chi fariseonaan khīir iekhamamua, ‘Ar mə bēeju nawe sėukha amachdēupai amauta Ēwandam iek jaau nəm awia sīi ōor khūgurnaa amachigta ee apiejem khənnta nem jīgkhamienaugui ajim. Pari jāg oveja charau amachdēu ōor khaugbam khən iek

asekasba aajemjō, mæg chadcha mæ iek ðkha nm khnau chan par am mag sukha wnrrajieb mam, am iek asekasbajieramgui ajim. ⁹ Magnaa am-ag, Mta puertdi charau; chi m iek ðkha nm gaaimuata peerd nm khnau chadcha m dnkham iekta m dnkha nsimgui ajim. Chi mag nsim khnagan, jg chi pastorrau ich nemchaain wajapha oopaar phak khpi wai nrraajemj, muaj thab am tha wai chitajugui ajim.

¹⁰ Pari magba ar sukha chikham khguurjem khnau, chikham ðorta jrr amachig paa aumam gaaimua chikhamnaan ovejata jgkha aumamj sferrjemgui ajim. Mag nmn pari si amach iek ðkhabarmuata chadcha peerdju a jaauwai warag ðdr ðgtharcha ðbrpiejem iekj ðrpiba, ðor khirjug rpi nmta mag nrrje aajemgui ajim. Mam m chan am dnj mag-aagta bebajim. Mn si mchdu wandam iek jaau chitmta ðkhabarmn, ich mag i dnkha wnrranaa mig eegarwej onee amkhirta bejimgui ajim.

¹¹ Magnaa, Mta Pastor chaar chi wajapcharamugui ajim. Pastor chi wajapham abarmn ich nemchaain peerd awaagj ichta ðdraa thopiejemgui ajim.

¹² Pari magba ar pastor anm khnj si phatkhon atheepai thnm khnau, lobou nemchaain praan urum oowaij warag amachta khaphigbaadeejem. Amach nemchaain khaba aawai brj am gaai mas khaba sim. Mag warag parhooba nemchaain dau aphaa aaidpiejemgui ajim. ¹³ Mag warag pastornaan anmta amachdupa ðgkhawia khaphig phbaadeejemgui ajim, nemchaain tham khchgau khaba si phatkhon atheepaita naawai.

¹⁴ Maimua mag iekhamamua deeu ichdupai, 'Mta Pastor chaar chi wajapcharamugui ajim ich igwia. Ich jg m Ayau wajapha mch khaphnaa muaj mch Aai khaph chitmj, mch igar nm khnj mua khaph chitm; maagwai amachduj m khaph aajemgui ajim. Chadcha mch dn aawai mua am kit ðdraa mch thopijugui ajim, am peerd awaag.

¹⁶ Pari agj deeu khn thnmgui ajim, mg israelnaa khabam khn. Makhnj mua bamg jr ph aujugui ajim, amaaj m iek rbaawai ðkhamkhir. Mag, israelnaa di pap bam dnkha nsiewai mchta am Pastorkha chitajugui ajim, amach thum ba tha wai chitaag.

¹⁷ Magua, mag pastor wajaphamj ðor kit ðdraa mch thopiju aawai m Ayau m daupii wai simgui ajim. Pari mag ðdraa mch thopiwiadj deeu iiu phiidjugui ajim. ¹⁸ Mag mch thopiju a chirm chan, ajus chikhamnauta mrg magpi naawai khaba, mch khrauta ðor kit mch thopijugui ajim, am peerd awaag. M Ayau mrg magta apitarr aawai mua chadcha ðdr mch thopiju aai chirm. Pari deeu waai mag iiu phiidagj jua theeg chirmgui ajim am jg daar.

¹⁹ Pari chi judionaan chi prnaanau Jesuu mag iekhabarm rbaawai, amach pem aawai, deeu waai si chum aaiphur iy ihabaj khaba nsim iekha, ²⁰ khapankham khnau warag amach khapeenag,

—Khanthee prau i iek r nma? J si ich pr ee dst bn wai simua lko sewaita mag iekha seba-hab aajeejim, chi Jess igwia.

²¹ Pari magbaawai aur khnau mag nm ee, jrr warm khnau, —Par dak pr ee dst bn paraam khnau i dnj mag iekhajupa anaajim. Wa prau khirjuawai meperau dau khsum khnj dauj wajaug apiju aai swa? aajeejim, ich Jesuu bi eewe dau khsu thaabatarr monaautarr igwia.

Jesuu mag iekhatarr mag phiesta Las Enramadas anm dichtarr khur ajim.

Judionaan chi prnaanau Jess isegtarr

²² Maimua ag khur nm awia Jerusalén phbr ee deeu phiesta wau naajim, Aai i jeujem di u aaipawia di theerthgtarr phiesta. Magtarrta ewag pawiaj ich ag edau paawai ich mag phiesta wauujeejim. Mag phiesta nosej jaar ajim. ²³ Maigta Jess phrd nrrajim daaugajr Aai i jeujem di bigaau, "Prtico de Salomn" a thr sim ee, dijj nem pm wu wjm ee. ²⁴ I mag nrmta judionaan khapan i aig pos aichwia irig, —Jagwaita pua marag meerba pch jaaujuuta jg sma? Pta chadcha warrgarwe ich wandamaucha piju aajerr khai, warre marag jaaub ajierram, marau khap aag.

²⁵ Magbaawai ich Jesuu amag, —Mua khab ya prag jaaubarm, pari prau ðkhamapha nmgui ajim. M Ayau mchig waupitarrj wau chitm oo nm gaaimua prau khaph aju aai nm, m chadcha ichdu pitarr. ²⁶ Pari chaig mchdu jaau chirarrj, par m igar khaba naawai, mua mag m Ayau m pijim a jaau chirmj prau ðkhaba nmgui ajim.

²⁷ Chadcha m dnkha nm khnau, jg ovejanaanau iek gaapai amach pastor khaug aajemj, mj khaph nm, m khai ag; maagwai mchduj mua am khaph chitmgui ajim. Mag m khaph naawai mta am na dnsimn, amachduj m udee weetjemgui ajim. ²⁸ Magbaawai mchduta mch Aai aar am brju aai apiejem, tag okhooba si i chaainkha ich mag wnrramkhir. Ya magbarm chan ni bmuaaj m jua eem khechthg aubamgui ajim. ²⁹ M Aai ichta thumaam khn khaij rpaai sierrmuata mrg makhn deejimgui ajim. Mag ichta rpaai sierrmua deetarr aawai bmuaaj i jua eemj pd khecheubamgui ajim. ³⁰ Magnaa, M mch Aai din maran ich bampaiugui ajim.

³¹ Amachig magbaawai char chi judionaan waai sereu phbaadwi deeu i mokou barm ig naajim.

³² Pari mag nm ee Jesuu amag magjim:

—M Ayau ich jua theeg mrg deetarrau mua chadcha par dakhir nem wajapham pm khir pogkhe wauwia chirm. Pari mag nem khir pogkhe wautarr ee, chijg gaaimuata prau m mokou barm ig n? ajim.

³³ Magbaawai chi judionaan chi prnaanau, —Marau chan mag pua nem wajapha wauujem gaaimuata p mokou baraagpam aba nm. Marau chadcha p mokou barm ig nmn, pch iek gaaimuapaita p barm ig

nəmgui ajierram irig, mæg maach äba thum agdaujö-pai thənəmta pə iek mag pəən Ēwandamau anaawai.

³⁴ Magbaawai ich Jesuu amag, —¿Pārau oowai mua magju khaba chiré? ajim. ¿Pārau khīir eyaa khaba nə, ar Ēwandamau pāar jöoinag ich iek phāpitarr gaai, “Pāran Ēwandamnaanaa” a phā sim? ³⁵ Irua magtarran ich i jaaumkhīir jər autarr khəən igwiata mag sīejimgui ajim. ¿Pari makhəənjä agjö mæg eegarm khəən khabajī? Magua maadēu khaphə nəmgui ajim, ich Ēwandamauta mag phāpitarr aawai mua mag məən Ēwandam Iewaa a chirəm aig pārau mua khaigba iekha chirəm aju khaba nəmgui ajim. ³⁶ Ich Ēwandamauta ich aarmua mə jər auwia mæg jēb gaai pēi-tarrta, ¿jāga pārau məræg mag mua khaigba iekha chirəm abarju, mua Ēwandamag Aai icheewai?

³⁷ Pāachdēu oowai mua məch Ayau nem waujem khīir waubata chirəm khai, magan oob mə iek ükhami-et ajim. ³⁸ Pari pāachdēu oowai muajā irua nem waajemta wau chirəm khai, mə iek ükhaba awiajä khaphə abat ajim: ich Ēwandam chi Aaijā mə dēi sim, maagwai məchjä məch Aai dēi chirəm.

³⁹ Pari ich Jesuu magbaawai ūwaa i pər auju ēkha-jierram. Pari ich pər aupiba, üu peerdə kheer-baadējim.

⁴⁰ Maimua mawia ag na Juan chi ðor pör choomieu Jordán ee ðor pör choo sierr gar dərbawia maig sīsijim, edau öbeerjem gar. ⁴¹ Mag i maig sīeimaawai ðor pöm i aar wětvia amach eepai, —Keena, chadcha Juanau chan mæg Jesús dənjö ag na ðrau nem ooba aajemjä wauba khitajim. Mamə irua ich mæg woun igwia nem jaaujerran, chadcha thumaa ich ag eeta jaaumajimgui ajierram.

⁴² Maig irua Ēwandam iek jaau sim ūrwia ðor kha-pankham khəənau i iek ükhajierram.

Lázaro meetarr

11 Biek äb phöbördam Betania anəm ee woundam Lázaro anəm mor machpajim aajem. Ich Lázaro üphəin numí wai sīejim, María Marta dēi. Makhəən dēita sīejeejim ich. ² Ich mag Lázaro üphəi Mariaau ajim, maach Pör Jesús bē ür jügdeeu choonaa ich pör-bəupai jəupəitarr. ³ Mag amach ēphemkhöi mor machpawia warag eeg pamaawaita amach numiim khəənau ðor jər auwia ich Jesús aig pēijierram, jawaan mamkhīir. Magbaawai chadcha bēewia, —Señor, pə khapkhəən chi wajapham pua ürcha iigjemjä pödba khērəmgui a jaauchējim Jesuug.

⁴ Pari ichig mag jaubaa sīi warag, —Jäg khamor machagau chan i meem iek meebamgui ajim. Jāan sīi jäg khamor machag gaaimua Ēwandamta thumaam khəən khāijā ürpai sim anaa məchjä i Iewaa aawai agjö chirəm a khap amkhīirta jägpijimgui ajim ich Jesuu mag ichig iek jaauchētarrag.

⁵ Jesuu chadcha Marta dēi Mariajä oomap khaba ni ich Lazarojä oomap khaba aajeejim. ⁶ Mamə mag simta mag Lázaro mor mas sim ichig jaubaichēmjä maba, warag khāai numí mag maach narr aig sīsijim.

⁷ Maimua ag khur ya khāai numí naata marag ichdēu, —Deeu Judeaag wētarraugui ajim.

⁸ Magbaawai marau irig, —Maestro, ¿išchapai ich ja-maam khəənau peer pəch mokou bar thōotarr khəən aarta deeu pə mam ig sī? anaajim.

⁹ Magbaawai jürr ichdēu marag, —Pari agtha amau mə thōju ora khaba sīebahab ajim. ¿Pārau oowai mæg edau äspapakham doce oras sīeba aajē? ajim. Äs-dawan maach dichmam aig mawiajä bē waaur thəthə-gag maba aajemgui ajim, äsdaau aawai. ¹⁰ Pari maach edaarta chitaju atheen, sī bēü subaadeeu khāijā bu-udimajugui ajim, khīchag ee aawai. Mag agtha ag ora khaba sīewai araragagta chitəmjö ðrau mə chig abajugui ajim.

¹¹ Maimuata sīi awia, —Maach khapkhəən Lázaro ya khāibaadēm; pari mua deeu i phiriupāain majugui ajim.

¹² Magbaata marau irig mag naajim:

—Señor, mag khāibaadēm khai, magan üu i khīir-dam inaa aadēm. Mag khai magan üu pör kho-ordəjugui anaajim.

¹³ Pari Jesuu mag Lázaro khāibaadēm a sierran, maan iin ya i meebaadēmta jaau sim ajebma. Pari mag simta maraun khaugba, sī khāai chaar khāibaadēmta jaau simpii naajim.

¹⁴ Maimuata ya warre marag, —Lázaro meejimgui ajim. ¹⁵ Pari üuta mə i aar khaba chirajimgui ajim. Magba akhiin nau jäg chi mee sim mua pāach dakhīir phiri ujujā oobakham. Mamə chadcha Ēwandam jua theeg mə gaai sim khap amkhīir, i aarcha oon wētarr-au ajim marag.

¹⁶ Mag irua oon wētarrau abaawai maar eem äb maar khapeer am dən ibəur wauwia Meis a thəurjer-rau, —Keena, magan maachjä i dēi wētarrau ajim, i dēi äba khəchimaag.

Irua mag sierran, Judeapienau peer ich Jesús thōotarr aarta deeu ögkhaba maagpam igwiata mag sīejim. Mag Meis anəm, i thür chaar Tomás ajim.

Mag, chadcha Jesús mam dēi maarjä i dēi wětjim.

Jesuu ðor phiri uauwia ich mag wənərrapiejem

¹⁷ Mag wětvia ūrimaawaijä, ya khāai jayap sim a jaau naajim, chi Lázaro aukhértarr. ¹⁸ Mag chi meetarr phöbör Betania anəm Jerusalén dakha kilómetros thärjupjö sīejim baraag. ¹⁹ Jerusalemua mag dakha sīewai judionaan khapan weetjeejim aajem, Marta María dēi nəm aar, mag amach numpai aphöbaadee-wai amach ēphemkhöi khīirjuwia atcha gaai machgau ökhīirjuu apimaugau awia. ²⁰ Mag nəm ee Martaau ür athajim aajem, ya Jesús amach dakpamam. Mag khaug athaawai i khīirphee oon bēejim. Pari María maba, deg sīsijim. ²¹ Mag bēewia ya Jesús dēi thēubaicheewai chi Martaau irig, —Señor, pə mæg sierr akhiin, mə ēphemkhöi mæg dau aphə abakhamgui ajim. ²² Pari mua khaphə əmgui ajim, pua Ēwandamag jēebaawai pəchdēu jēebarmpierr irua aju.

²³ Magbaawai Jesuu irig, —Marta, p̄ ēphemkhöi deeu iiu phiid̄jugui ajim.

²⁴ Magbaa Martaau, —Chadcha mua khaph̄ ̄mngui ajim, m̄g atag ötarr kh̄n thum deeu phiid̄tkha n̄m edan ijã d̄i phiid̄ju.

²⁵ Magbaawai irig Jesuu magjim:

—Muata ðor phiriu auna ich mag wai chirsiejem. Chi m̄ iekta ̄kha sim kh̄n meewiajã deeu iijugui ajim. ²⁶ Maimua ar m̄ig eegarwejã m̄ iekta thãraucha ̄khawia m̄ d̄nkha th̄n̄m kh̄n chan meem iek meebam. Makh̄nan meewiajã deeu phiid̄tkhawia ich mag n̄sijugui ajim. Magnaa irig, —¿Pua m̄ mag iekha chir̄m chadcha ̄kha ̄wi? ajim chi Martaag.

²⁷ Magbaawai chi Martaau, —Señor, mua khaph̄ ̄mngui ajim, p̄ chadcha ich Ēwandam Iewaau. P̄ta warrgarwe ich Ēwandamau ich iek jaaumkh̄ir m̄g j̄b gaai p̄iju aajerr khabahab ajim irig.

Jesús Lázaro aukhértarr aar mawia b̄etarr

²⁸ Maimua Jesús d̄i mag iekha d̄naawia, chi Martaau ich eem aar mawia, ðkharii i kach gawaa, —María, maach Maestro ya chum ph̄bör igaa s̄e-ich̄m. I iek p̄ d̄i iekhaag aajemgui aimajim aajem.

²⁹ Mag chadcha ichig mag jaaubaimam b̄erre Jesús aig b̄ejim. ³⁰ Maagwai chan agtha Jesús ph̄bör ee dubba, Marta d̄i ootarr aigpai s̄ejim. ³¹ Pari mag María apuraa ðb̄rbaad̄m oobaawai judionaan am kh̄ir jãsenkhaag am aig b̄ewia narr kh̄nau chi binaandam aukhértarr aarta b̄en mampii awia d̄i i ̄udee pochag b̄ejim.

³² Mag b̄ewi, Jesús aig barch̄wi, i b̄kh̄rr ph̄b̄khanaa irig, —Señor, p̄ m̄ig s̄ierr akhiin, m̄ ēphemkhöi m̄g dau aph̄ abakhamgui ajim, b̄emama.

³³ Mag warag ich dakh̄ir b̄ebaad̄m d̄i chi judionaan i d̄i b̄etarr kh̄njã b̄eph̄baad̄m oobaawai ichpa ð jãsenaaga aad̄mua gaai machaaga aad̄jim.

³⁴ Mag warag ich aig narr kh̄nagta, ¿Jampaita aukh̄rjerrã? a j̄eujim.

Magbaa amachd̄u, —Señor, achum khabahab; oomierrau ajierram irig.

³⁵ Mag gaai machag aad̄mua ich Jesujã b̄ejim.

³⁶ Mag Jesús b̄ebaad̄m oowia chi judionaanau, —Keena, p̄ad̄e oobat: Jãgan chadchata irua i jãsene aajeejimwai aajeejim j̄rram kh̄nau. ³⁷ Pari makh̄nau mag n̄m ee, agj̄ bigaaum kh̄nau j̄rr, —Ihta m̄ig s̄ierr akhiin, jãg dau kh̄su khit̄m monaautarrj̄, ¿m̄g Lazarojã irua monaabakham khai? aajeejim.

Jesuu Lázaro phiriu autarr

³⁸ Mag mawia ya chi aukhértarr aar pabaimaawai deeu gaai machag aad̄jim. Chi binaan aukhértarr j̄b-di, nawe durrb̄ ee chi kh̄rm ajim. Mag simta mok p̄r p̄m simuata s̄i chi j̄bdi i ee jooth̄ wai naajim.

³⁹ Mag aig pach̄wia Jesuu chi aig narr kh̄nag chi mokp̄r chawag p̄r̄up̄ipi jaaujim. Magbaawai Mar-

taau irig, —Señor ya maach aukhértarr kh̄ai jayap sim aawai ya maach ̄r kh̄rabahab ajim.

⁴⁰ Magbaawai Jesuu irig, —Mam̄ mua khabá chaigjã p̄r̄g, mua i phiriu auju p̄ch th̄ar ee khaph̄ ̄m khai, pua chadcha Ēwandam jua theeg ooju a chirajimgui ajim.

⁴¹ Mag chi mok chawag p̄r̄upi jaautarr aawai chadcha chawag p̄r̄up̄ijieram. Magbaawai Jesuu ̄gth-aag eerpanaa Ēwandamag, —Tata, mua p̄r̄g ̄u ajim a chir̄mngui ajim, m̄g m̄chd̄u j̄eu chir̄m pua ̄u m̄ iek ̄khabaawai. ⁴² Mua khaph̄ chir̄mngui ajim, mua p̄chig j̄euwai pua m̄ iek ̄khaajem. Pari maḡm ̄ba, ichiita thumaam kh̄n j̄g daar mua thet mag ̄u ajim a chir̄mngui ajim, thumaam kh̄nag chadcha p̄chd̄uta m̄ p̄ijim a khap amkh̄ir.

⁴³ Mag iekhawia deeu ichd̄upai j̄rr mag chi meem j̄b deg sierragta i th̄rcha th̄rth̄rnaa thet, —Lázaro, dawag ðb̄rbaich̄ ajim.

⁴⁴ Magbaawai maach chi meem arrta chadcha dawag ðb̄rch̄jim. Oowai ich aukhértarr ich mag b̄ aarmua kh̄eb mor thum d̄es baúa p̄r̄euna ̄di aigmua ̄gth-aag p̄rpa kh̄ir j̄arjemua p̄r̄e simta ðb̄rch̄jim. Mag ðb̄rbaicheewai aig narr kh̄nag, —Jãimua jãg put ̄erkhabap̄it ajim, id̄u ich diig mamkh̄ir.

Jesús p̄r̄ awaag ib̄eptarr

(Mt 26:1-5; Mr 14:1-2; Lc 22:1-2)

⁴⁵ Mag Jesuu Lázaro phiriu autarr amach daúacha ootarr gaaimua, judionaan khapan María d̄i b̄etarr kh̄nau khaph̄ n̄sijim, chadcha Jesús ich Ēwandamau p̄itarr. Mag warag i igar n̄sijim. ⁴⁶ Pari mag th̄n̄m ee, ̄aur kh̄n warag fariseonaan aar w̄tjim. Mag w̄twi Jesuu mag ðor phiriu athamta ĩgkhaimajieram aajem. ⁴⁷ Magbaawai chi fariseonaan, phadnaan chi p̄rkha narr kh̄n ̄ba, tagam kh̄n chi thiernnaanpa biird̄jieram aajem. Mag biird̄naa amach eepai j̄rr amach khapeenagta, —Keena, ¿maad̄u jãg ajuma jãg woun d̄i? ajieram an̄m. Jãguan chadchata maach dauderra ag na ðrau nem ooba aajempata wau n̄rr̄m. ⁴⁸ Maad̄u ̄d̄raa irig jãḡm nem waupi n̄m̄n, thumaam kh̄nta i igar paaukhawia amach reikhapiju. Magbaawai Romapien chi thethemnaan b̄ewia, j̄rr maach Aai i j̄eujem dita pogueup̄inaa, maachjã dau aug waujugui ajieram aajem.

⁴⁹ Mam̄ ̄aur kh̄nau mamagkham ee, ̄b mag āoou phadnaan thum th̄narr kh̄n p̄rkha s̄ierr Caifás a th̄urjerrau ich khapeenag, —P̄rau chan b̄urjã kh̄irjubata iekha n̄mngui ajim an̄m. ⁵⁰ Magnaa ichd̄upai, Mua oowai wajapcha ajuun, mag p̄rau jaau n̄mj̄ maach thumaam kh̄nta dau aph̄ apiju kh̄ai, jãg appaita maach thumaam kh̄n k̄it th̄opi-ju aai simgui ajim anaabá, Jesús igwia.

⁵¹ Pari wajapcharan Caifaau mag iekhatarr chan ich kh̄irjugjã khabajim. Wajapcharan mag āoou ichta thum phadnaan th̄narr kh̄n p̄r arr aawai ich Ēwandamau mag iekhapibaawaita mag iekhajim, Jesuuta judionaan th̄n̄m k̄it th̄ju igwia. ⁵² Pari mag-

barm chan ïchab judionaan kôitpai khaba, ewag paawai thum ich chaainkhabu khænn kôitpa thôju a sim ajim, judionaan khabam khænn awiajä, magbarmua ich chaain durrierram khænta khod äbamkha awaag. ⁵³ Ya Caifaau mag iekhatarr aawai magtarr aigmua judionaan chi thethemnaanau äba ibëpwia warre Jesú thôju khïirjugta wai næisijim.

⁵⁴ Jesuu ya mag ich thôju khïirju nëm khaphæ sïerr aawai ya tag judionaan ee parhooba nærraba aajeejim. Mag gaaimua ichta warag Judea durrmua warp petajim, phöbördam Efraïn anæmæg. Mam chan ðor pömda khaba naajeejim. Maig maar i dëi naaimajim, i kha ogdæba wënærraajerr aawai.

⁵⁵ Mag phöbör Efraïn anæmæg weetwai judionaan phiesta Pascua aajem burru dakpapa khajim. Amach i arr aawai, mag phiesta ærræ arr aawai, ðor pöm Jerusalemag èrèru khajim, Pascua burru nawe khïir khaugaag, amach jöoinau jaaujerrjö domer næmua amach khaibag barpäain. ⁵⁶ Mag wët thænæmuan Jesuuta jærphöo aajeejim. Maimua ya Aai i jëeujem degcha paaukhaimawiajä i bëebaju khïirjuwia jürr amach khapeenagta, —Keena, ¿pãrau khïirjuwai næg phiesta ee i bëeju khai? aajeejim aajem.

⁵⁷ Maagwai chi fariseonaanau phadnaan chi pörkha narr khænn düimua ya ðrag jaaukha wai naajim aajem, chi Jesú sim khaug athaawai amachig jaaukhïir, mag amachig jaaubaawai sïi i pær awaan wëtaag.

Þairau jügdeeu Jesú bü sügtarr

(Mt 26:6-13; Mr 14:3-9)

12 Maimua mag phiesta Pascua burraag seis diaspai waur nëm eeta, ich Jesú Betania anæmæg mam dëi maarjä wëtjim. Mag Betania phöbör eeta mag woundam Lázaro anæm ichdëu phiriu autarrjä sïeejim. ² Mag i barbaimaawai maiguim khænnau waja phiejäb wauwia Jesú khöpiju aphöbaadëwia chadcha waujerram. Maimua ya thum wau aai pa sïsiwai chi Lázaro üphæi Martaau chi nemek thöi jijig khajim. Maagwai maar thach khö nëm aig ïchab ich Lazaröjä dëi thach khö sïejim. ³ Mag næmta ich Lázaro üphæi äbakhai María jügdee narrdo char dën nem parhëpagkham dëi dubchëjim. Mag dubchëwia, chigagjä igba, agua Jesú bü sügnaa deeu ich pörbæupai jæurpëijim. Mag nem thüpag sïewai mag irua Jesú bü agua sügbaadee sïi dijä èntër thüap jöisijim. ⁴ Mag oobaawai maar eem äb maar khapeer Judas Iscariote a thæurjerrau magjim:

—È, jäg jügdee trescientos denariom gaai përpëiju aai sïerrta, ¿khanthee sïi jäg är choobaadëma, agua arhæm khændamag nemdam audeeju aai sïerrta? ajim.

Ich mag Judaauta ewag pawiajä ich Jesú oomapha aajerr khænnag i pær deeu ajiebma. ⁶ Pari Judaau mag iekhatarr chan sïi chadcha arhæm khændam khïirjuwia khaba, nem jïgmie arr aawaita mag iekha sïejim. Ichdëuta maach thumaam khænn phatkhon di wai nærraajerr aawai ðrau maachig deemam aukhërmamjä ichdëu jïgkham aig jïgkhaajeejim.

⁷ Judaau mag iekhabaawai Jesuu irig, —Idëu irig jügdeeu næ bü sügpibá ajim. Jä i dën nau jöpcha næ meebaadeewai agua næ kha phuraag sïi äkha wai sïerr khabahab ajim irig. ⁸ Magnaa, Arhæm khænnan ich mag pãrau pãach ee oo wai wënærraju; pari næ chan ich mag pãar khïir chitabajugui ajim.

Judionaan chi pörnaanau Lázaro thôju khïirju narr

⁹ Mag Jesú Betania sïeichëmjä chi judionaan Pascua dichaag bëetarr khænnau khaug athaawai khapan i oon bëejierram. Pari mag bëe thænæm chan i oogpajä khaba, ich Jesuu Lázaro phiriu auwia maach ich næg sim oogpata bëe naajim. ¹⁰ Pari mag Jesuu i iu autarr gaaimua, judionaan pöm tag amach igar khaba jürr Jesuu jaau nærræmta ükha thænæsierr aawai, chi phadnaan pörnaanau jürr ich Lazaropata dëi thöörpëijugui aphöbaadëjim.

Jesú Jerusalem phöbör ee dubimatarr

(Mt 21:1-11; Mr 11:1-11; Lc 19:28-40)

¹² Mag Jesú dëi maar Betania paaukhachëtarr noram Jerusalemua ürphöbaadëjim aajem, i barju. Maagwai ya ðor pöoma Jerusalem phöbör ee thænæjim aajem, mag phiesta athee wëttarr khænn. ¹³ Mag ürphöbaadeewai ðrau sothark piujöm thærrphënaa ag jua panhapha i khïirphee bëejierram. Maimua ich dëicha oobaicheewai serereukhamua onegau, “Ücha abarm Èwandam. Ich næuta pæhdëu maar israelnaan athee pæch jürr pëibarmæu. Ihta maar Reikhaju aawai pæhdëuta i üu wai chitajugui” aajeejim jürram khænnau.

¹⁴ Mag wëtumua ya ag nawe Èwandam iek phä sim gaai ich Jesú igwia jaau simjö, burrodam ürr waaidæwia warag ag gaaita mamua phöbör ee ich mag dubjim. Mag chi Èwandam iek phä sim gaai:

¹⁵ “Sionpien, onee abat.

Päadë oobat: ar pãar Rey sïi parhoobam khænnjö burrodam gaaita urum” a sim.

(Zac. 9:9)

¹⁶ Eeu i mamag khabaadeewai chan maach chi dëi wënærraajerr khænnau chan marau büürjä khaugba naajim, jägwiata mamag khajï. Maimua ya nassi pawia ich Aai aar ügthar petarr khurta marau khaphæ aphöbaadëjim, ya ag nawe i jägju Èwandam iek phä sïsidæm gaai jäg jaau sim aawai juaujö jägtarr.

¹⁷ Mag ðor pöm Jesú khïirphee oon bëetarran, irua Lázaro chi meem ya jëbdeg sïerrta deeu phiriu autarr chi ootarr khænnau jajaaukham ürwia i oom khöchgauta mag i khïirphee bëejierram. ¹⁹ Pari maagwain jürr chi fariseonaanau amach khapeenagpaita, —Keena, pãrau oo nëm, jäg sïi amag iekha næmuapai chan maadëu pöd maachig paa aubamgui aajeejim. Magnaa, Oojurauma, jäg thumaam khænta sïi i igar paaukhamamgui aajeejim.

Judionaan khabam khænnau Jesús juraan bëetarr

²⁰ Mag Pascua ee ðor pòm Jerusalén wëttarr khænnau ee ïchab judionaan khabam khænnjã thënaajim, Aai i jëwaan bëetarr khænnau. ²¹ Makhænnau Felipe aig bëewia irigta, —Kakë, marau Jesús dëi iyëu am khösi nëmngui aichëjierram.

Mag Felipeegta jëeuchëtarran amachjõ judionaan khabam ee bãautarr aawai ajim, amach köit Jesuug iekhamkhïir. Chi Felipe phöbördam Betsaida anëm eem ajim.

²² Magbaawai Felipeu jïrr agjõ maar khapeer äb Andrés anëmug jaauwia amach numiim khænnau jïrr ich Jesús aarcha jawaan wëtjim. ²³ Mag wëtwia judionaan khabam khænnau ich jër wënërrëm a jaaubaicheewai amjã peerdë awaag edëraa ich thöopi-ju jaaubaadëmua magjim:

—Ya ïsta chadcha mÿch chi Emkhooi Iewaa chikhamnau thöõju gayaa pamamgui ajim, mag amau mÿ thöõbarmua mÿchta Êwandamau thumaam khænn khãaijã ürpai apieg. ²⁴ ¿Pãrau ooba aajë ajim, nemjïir dau ïiu awaagjã jãga aajë? Jëb ee jïirbarm chan maan ich mag sïsim, bëerjã ïiuba. Magarrau jïir sïuwia öbër sïsiwain chadau chëbaadëmua ich jïirtarr khãaijã üraujem. Ich agjõta mÿjã meeu aai chirabahab ajim, mag mÿch meebarm gaaimua ðor pòm peerdë awaag. ²⁵ Ich agjõ khaphë abat ajim: Ar mÿig eegar aawai mÿ gaaimua bëerjã ich chig apimapha sim chan meewaijã ügthar öbërbam. Pari mÿ gaaimuata ich dau apherë ajujã khïirjuba mÿ iek ükha nërrëmëm chadau meewaijã ügtharchata öbërwia mÿg atagjã ich mag ïiu sïerrajugui ajim. ²⁶ Maimua ïchab chi chadcha mÿ chogkhanaa mÿ dëi nërram khösi simëm, ichdëu khöchagpierr nem wauba, mÿchdëu nem waupim khösimpaita wau nërraju aai sim. Mag amëm magan am wënërrëmпиerr mÿchjã am dëi chitajugui ajim. Äb-mua magta mÿ chogkha nem wau nërrëmëm, mÿ Ayaujã ich khïircha i thö iekhajugui ajim.

Judionaanau ich thöõju Jesuu jaautarr

²⁷ Maimua mag jaaumamua ïchab, ïs chadcha thumaa khïirjuwia mÿ ökhïirjug pöoma chirëmngui ajim, chikhamnau mÿch thöõju dakkha pamaawai. Mag chirab mamëm am jua ee thöõmaugaujã mua mÿch Ayag, “Tata, mÿ peerdë athájã” abamgui ajim, warrjã mag atheeta mÿ bëetarr aawai.

²⁸ Maimua sïi ich Ayag, —Tata, muan mÿch gaaimuata sïi thumaam khænnaujã përgta äba ee apim khösi chirëmngui ajim.

Pari irua magbaawai ügtharmuata woun iekjõ, —Ya pë gaaimua ðrau mÿrëg ee abarm; pari ichiita warag mÿchig ee apijugui ajim.

²⁹ Pari edjã eemua Êwandamauta woun iekjõ irig magbarm ürbaawai aig ðor narr khænnau sïi pagthëmпиi naajim. Maagwai äaur khænnau jïrr, —Êwandam chogauta ügtharmua irig iekha sim khabahab aa-jejim.

³⁰ Pari amau mag nëm ee, ich Jesuu thumaam khænnag iekhamamua magjim:

—Mÿg pãrau woun iekjõ ürbarm chan sïi mÿchigpai ich iek ürmkhïir khabamgui ajim. Jãan jãg ich iek ürpitarr gaaimua ichdëu mÿ iek ükha sim pãrag khap amkhïirta pãrag jãg iekhajimgui ajim. ³¹ Ya ïsta chikhamnau mÿ thöõju gayaa pamam. Mag mÿ isegwi mÿ thöõbarm gaaimuata khaigbam khænn thumaam khænn dëi Êwandamau ichdëu khap ajugui ajim. Mag ðor köit mÿ thöõbarm gaaimuata ïchab mepeer mÿg durr gaai ichta chi pörkha sïerrëmjä Êwandamau pöd-pëim iek pöd-pëijugui ajim. ³² Pari ïchab mag ügthaa ðor khapanag dakhïir mÿ jïirjop sïuwia thöõbarmuata mÿch iek ükhamam khænnan mua thumaa mÿchig paa aumajugui ajim.

³³ Jesuu mag iekhamarran mag dau apherë pakuls gaai ich thöõju jaau sim ajim. ³⁴ Mamëm irua mag iekhabarm ürwia ðrau irig, —Êwandam iek phã sim gaaimua marau khaphë nëmngui ajierram, ich Êwandamau pëibarm chan meeba ich mag sïerraju a sim. Pari mag simta, pë iek mag pëuta ich Emkhooi Iewaa anëmta, ¿jãga mag Emkhooi Iewaata ügthaa pakuls gaai thöõbarju? Magan, ¿ma khanim Emkhooi Iewaa agá? ajierram irig.

³⁵ Magbaawai Jesuu amag ejemplo jaaumamua warag ichta Emkhooi Iewaa ich Êwandamau pëitarr khap amkhïir magjim:

—Ïsweran pãrau agtha ötdau paa dënëmjö mÿ oo wai nëmngui ajim. Pari nau jöpcha ya tag pãar khïir mÿ chitabaju. Magua agtha mÿ iek ür nëwe ükhabat ajim, khïirjug khaigbamta pãach gaai ürpam ugua. ¿Pãrau ooba aajë khïichag ee wëtum khænn? Amau amach wënërrëmjä khaugba aajem. Chi mÿ iek ükhaba nëm khænnjã ich agjõta thënëmngui ajim, amach okhoo nëmjä khaugba. ³⁶ Magnaa ichdëupai ich igwia, Mag ötdaujõ sim agtha pãach ee wai nëwe ükhabat ajim, ich mag mÿ dëi ararag ee wënërraag.

Mag iekha sïewia ðor eemua igbaadee i sïeimamjã tag ðrau khaugba, äba maach appaita i dëi naaimajim.

Jãgwi judionaanau Jesús iek ükhamapha naajï

³⁷ Parii Jesuu maach meeun judionaan khapan thënëm dakhïir nem khïir pogkhe waumamua ich jua oopipi aajerrjã wajappai i iek ükhaba aajeejim. ³⁸ Pari mag amau ükhamapha narran, ich Êwandam i jaaumie Isaías khararrau phã pëarr eyaa öbërmkhïir ajim. Irua phã pëarr mÿg ajim:

“Señor, parii pë iek jaau nëmjä ðrau ükhamapha ajugui” ajim.

“Amau khaug aubajugui” ajim, “mag nem wau nëm gaaimua puata pëch jua theeg oopi sim.”

(Is. 53:1)

³⁹ Magta chadcha ükhaba naajim. Amau mag ükhabaju igwia ich Isaiaaupai ïchab,

⁴⁰ “Êwandamau am dau khïipinaa kach theegjã apiju” a phãjim, “oo nëmjö nëmta oobamjö amkhïir, maimua ür nëmjö nëmta ürbamjö amkhïir.

Magba akhiin amau amachdëu oonaa ùr nëmjä khaphë aawai, amach khaibag äsie ewag khïirjuwia Ëwandamag amach peerdë aupiju“ a phãjim Isaiaau ich Ëwandamaucha ichig jaaumatarr.

(Is. 6:10)

Pari Ëwandamau judionaan mag thãar theeg apitaran, año khapan par ich iek ùrpitarrjä ùkhamapha arr aawaita magpijim.

⁴¹ Isaiaau ag nawe ichdëu ootarrjö magta phã pëajim, ya Cristo mæg eegar maach ich mæg sïeicheewaijä òrau i dau arhëu wauwia thöoju khaphë sïerr aawai. Pari magëm äba, Ëwandamau ichta thumaam khëun khãaijä ùrpaia apijujã khaphë sïejim. ⁴² Mag judionaan thumaam khëunau chan Jesús iek ùkhabajierrab mamë, äaur khëunaun üu i iek ùkhajierram; chi ùkha narr khëun ee chi thierrnaanpa thënaajim. Pari mag ùkha nëmta chi fariseonaanau, tag amach culto ee dubpimaugau amach jër wërppëiju öghawia, amach khaugpiba aajeejim. ⁴³ Maagjeejeb mamë amachdëu mag ùkha nëm anëmjä tagam khëunagjä khaugpimapha narran, Ëwandamau khösimjö aju khãyau, sïi mæg dich khapeen äba thënum khëunagta amach ëugar khaigba iekhapimaugau ajim.

Amachdëu isegtarr iek igwipai Ëwandamau deeu am khïir phëurju

⁴⁴ Biek äb ijëjëbkhama judionaan ich iek ùr narr khëunag Jesuu thet magjim:

—Chi më iek ùkha simuan më iek appai ùkhaba ïchab më Aai iekpata ùkha simgui ajim, ich iek jaaupitarrta mua jaau chitaawai. ⁴⁵ Maagwai më oobarmuan ïchab ich chi më pëitarrchata ya oobarmjö simgui ajim, maar ich äba naawai. ⁴⁶ Mëuta mæg durr gaai thum khïichag eemjö jooba nëm khëun athee ötdaujö bëejimgui ajim, maagwai chi më iekta ùkha nëm khëun chan sïi tag khïichag ee okhoo wënërrëmjö khaba ararag eeta wënërramkhïir. ⁴⁷ Pari ar më iek ùr nëmjä më ipierraa aba nëm khëun chan, më mag warrjä mæg durr khaibag wawaagta bëeba arr aawai, mua khabam ajim am khaibag waupi jaauju. Mëun sïi öor peerdë awaagta bëejimgui ajim. ⁴⁸ Pari mag chi më isegnaa mua nem jaau chirëm ipierraajä khaba nëm khëunan, sïi amachdëupaita wir aig amach khaibag waupi jaaubarm, amachdëu isegtarr iekhaupaita Ëwandamau öor i agkham edjä deeu am khïir phëurju aawai. ⁴⁹ Chi më iek iseg nëm khëunaun khaphë aju aai nëmgui ajim, sïi mëch khïirauta mëch iekham aig iekhaba chitëm. Më Ayauta më pëitarr aawai, ichdëuta mua iekhamajujã jajawag maawai, ich agpierrpaita jaau chitëmgui ajim. ⁵⁰ Mua mëchdëujã khaphë chirëmgui ajim, chi më Ayau nem jaaupëi sim ipierraa nëm khëunan ëgthar öbërwaijä ich mag i dëi iiu wënërraju. Magua, mua nem jaau chitëmën, mëch Ayau mëchig jaaupi jaautarrjöta jaau chitëmgui ajim.

Jesuu ich khapeen bü ütarr

13 Ya phiesta Pascua anëm burru khãai äbpai waaur sïejim. Maagwai Jesuu khaphë sïejim, ya

ichdëu mæg durr werpëawi deeu ich Aai dëi äba sïeimaju ed pabaadëm. Thum mæg jëb gaai maar ich dënkha durrarr khëunan büerjä chig aba jãsehne aajeejim. Maagjerr aawai ya äbmiecha amau i thöoju ed paawaijä agtha ichdëu maar khösi sim khaphë apijim. ² Amau i magju ed maar i dëi thum äba thach khö naajim, ya kheeraa pamamua. Maagwain Judas Iscarioteen ya meperau pör meu thënaajim, Jesús oomapha aajem khëunag i pëer deeg. Chi Judas woun äb Simón anëm iewaa ajim.

³ Jesuu khaphë sïejim, ich Ayau ichigta nem thum jaaunaa ëgtharmua ich pëitarr aawai deeu i aar maju.

⁴ Mag khaphë sïerr aawai thach khö oo sïewi, phidëbaadëwi, ich khajüa ërëm ëernaa, jürr toayaaüta äi jü sïisijim. ⁵ Magnaa thëp pör pömaam ee dö choonaa maara bü ëbaadëjim. Mag ënaa ichdëupai deeu mag toayaaü wajapha jëser jëurpëimajim.

⁶ Mag ëkharëpëigmamua ya Simón Pedroo dën mag abaawai chi Simón Pedroo irig magjim: —Señor, ¿puata më bü magá? ajim.

⁷ Magbaawai Jesuu irig, —Mua ïs pëar dëi mæg chirëm pua pöd khaugba khabahab; pari ökharta pua khap abajup ajim, jägwiata mua mæg pëar bü ë chirajï.

⁸ Magbaawai chará warag Pedroo irig, —Señor, pëuta më khãai ùrpaia sïewai pëurag chan mua mëch bü ëribamgui ajim.

Magbaawai jürr Jesuu chi Simón Pedroo, —Pua mërëg pëch bü ëpimapha chirëm khai, magan ya tag pë më dëi nërraju khaba simgui ajim irig.

⁹ Magbaawaita Simón Pedroo irig, —Señor, mag khai magan oob më bü appai ëm. Më büjä ënaa, më juajã ënaa më pörpa süurbapëi ajim.

¹⁰ Pari magbaawai Jesuu irig, —Ar ya wajapha domerwia nëm khëun tag domerju igba naabahab, äba bü appai ëju aai nëmgui ajim. Pëar thum khabahab mamë ya pëar wajapha domer nëmjö thãar wajapha naabahab; äba äbpaita pëar ee domerbamjö thãar wajap khaba simgui ajim.

¹¹ Irua mag maar ee äb thãar wajap khaba sim a sïerran, maach eem äbmua imeraa wir aig ich pëer deeu khaphë sïerr aawaita mag sïejim.

¹² Mag Jesuu maar bü ëkharëwiwia, üwaa ich khajüa jüarëinaa deeu mes gaai jupchëjim. Mag jupchëwia marag, —Ïsin chadau mua përag jaaukhimgui ajim, khandheeta mua pëar dëi mæg chirajï. ¹³ Chadcha përau mërëg Maestro anaa Señor aajem; përau mag nëm aig agchata iekha nëmgui ajim. ¹⁴ Mag më pëar Maestro anaa pëar Pörkha chirëmuata pëar bü mæg ëbarpï, përaujã agjö jürr chikham chogkha nëmjö agdaujö dich khapeen bü ëju aai naabahab ajim. ¹⁵ Mæg pëar bü ëbarmua mua përag ejemplota dee chirëmgui ajim, përagjä mëch dënjö amkhïir. ¹⁶ Pëadë khïirjubat. Sïi chikham chogkha nëm khëun chan amach pörnaan khãai ùrpaia khaba, ni sïi piyonnaankha nëm khëunjã amach patronnaan khãai ùrpaia khaba aajemgui ajim. Ich agjöta naabahab ajim maachjä. Më pëar Pörkha chirëmuata pëach dëi jägbarm oowia oob pëachta pëach khapeen khãaijä ùrpaia nëm a khïirjuwia, “Maar

chan chikham chogkhaju khaba n̄m” a khīirjumiet ajim. ¹⁷ Pārau ya m̄ iek ūrbarm; pārauta mua nem jaautarr khīirjunaa chadcha m̄ ipierraa m̄ch d̄enjō nem wau w̄n̄r̄m̄n̄, pāar onee w̄n̄r̄r̄jugui ajim.

¹⁸ Mag pāar onee w̄n̄r̄r̄aju a chir̄m̄ chan, pāar thumaam kh̄n̄ igwiata mag jaaba chir̄m̄gui ajim, āb pāar eem cha m̄chd̄eu jaau chir̄m̄jō onee khabaju aawai. Mua khaph̄ chir̄m̄gui ajim, chadcha m̄chd̄eucha j̄r̄ autarr kh̄n̄ thāar. Pari ichiita Ēwandam iek ph̄a sim gaai “M̄ d̄ei ābam mes gaai thach khojerraupaita āsie m̄ khaibag wauju” a ph̄a simjō, chadcha ich ag ee öb̄erm̄khīirta mua jājā j̄r̄ aujimgui ajim. ¹⁹ Ya mua ag nawe pārag jaau chir̄m̄gui ajim, maagwai ya eepemjō magbaadeewaijā pārag m̄nta chadcha ich Ēwandamaucha j̄r̄ auwia p̄itarrau a khap amkhīir. ²⁰ Ābmua mag wir aig m̄ khaibag waujup mam̄, ichiita pāran mua p̄i chir̄m̄gui ajim. Magua khaph̄ abat: Mua m̄ch iek jaaumkhīir p̄i chir̄m̄ta ōrau jā ū pāar iek ūrm̄ khōsi ūnaa ūkha n̄m̄n̄ magan m̄chd̄eucha jaubarm̄ta ūkhabarmjō abarm̄gui ajim. Mag m̄ iek ūrm̄ khōsi ūr̄ n̄m̄ kh̄n̄naun magan īchab ich m̄ p̄itarr iekchata ūr̄ n̄m̄gui ajim ich Jesuu marag.

Jesuu jaauwai Judauta i p̄r̄ deeju ajim

(Mt 26:20-25; Mr 14:17-21; Lc 22:21-23)

²¹ Marag mag iekhawia warag ichta gaai machaaga aad̄emua, —Chadcha m̄ cha iekha chir̄m̄ iekhau pāar eem kh̄n̄n̄au ābmua wir aig imeraa s̄i chikhamnag m̄ p̄r̄ deejugui ajim.

²² Pari irua warre chi th̄r̄cha jaaba arr aawai marau khaugba, s̄i j̄rr̄ chikham khīirta agdaujō eerpag eerpag naajim. ²³ Maagwai m̄ i bigaau i d̄ei āba thach khō oo chir̄ajim, m̄nta ūr̄cha ichd̄eu jāsene aajerr̄ aawai. ²⁴ Mag m̄chta i bigaau chir̄arr̄ aawai Simón Pedroo m̄r̄ḡ juaupai jaaujim, khai igwiata mag s̄i a khap j̄eumkhīir.

²⁵ Magbaawai mua chi Jesús sim̄gaacha īiud̄naa irig, —Señor, mag pua jaau sim, ¿khai igwiata mag s̄iwi? a chir̄ajim.

²⁶ Magbaawai ich Jesuu m̄r̄ḡ, —Oobá, p̄r̄ḡ oomkhīir mua pan omnaa aḡḡcha deekhimgui ajim.

Magna chadcha pan khōreunaa, omnaa, Judaagta deejim, woun āb Simón Iscariote an̄m̄ ag iewaag.

²⁷ Mag Jesuu ichig pan omnaa ūabaawai atham b̄r̄re mepeer mag chi Judas p̄r̄ ee dubtarrta warag ūr̄pabaad̄ejim. Magbaawai Jesuu irig, —P̄chd̄eu wauju khīirju simjō jōpai waubá ajim.

²⁸ Pari m̄ khapeen d̄ei āba thach khō narr kh̄n̄n̄au p̄d̄ khaugbajieram, jāgwiata irig mag s̄iejim khai.

²⁹ Ich chi Judauta maar thumaam kh̄n̄n̄ phatkhon dijā wai n̄rr̄ajerr̄ aawai maraun s̄iita irig phiesta ee nem igjuuta p̄r̄ awaan mamkhīir jaau simp̄i naajim; wa magbam khai, aph̄m̄ kh̄ndamag kh̄ijā ag eem deepi jaau sim kh̄ijā anaajim.

³⁰ Mag ichig pan ūabar̄aiwai, auwia, khōp̄iwiwa, warre öb̄r̄baad̄ejim maar aigmua. Maagwai ya edaar ajim.

Jesuu iek iur̄ jaautarr

³¹ Mag ya Judas öb̄r̄baadeewai Jesuu magjim marag:

—Īsta ya chadcha m̄ch chi Emkhooi Iewaa jua theeg chir̄m̄ thumaam kh̄n̄n̄au oogpam. Maagwai j̄rr̄ m̄ gaaimua Ēwandamau ich jua theegjā oopieg-pamgui ajim. ³² M̄ch chi Emkhooi Iewaa Ēwandam jua theeg m̄ḡ oopi chir̄m̄jō, ich Ēwandamaujā īchab nau jōpcha m̄ jua theeg oopijugui ajim.

³³ Mag iekhamamua ich thōju igwia, ‘Chaaina, m̄n̄n̄ s̄i kh̄chpaita pāar d̄ei chir̄jugui ajim. M̄ petawai parii pārau m̄ j̄r̄ju. Pari na m̄chd̄eu jūdionaan chi thierr̄naan dakhīir iekha chir̄arr̄jō, m̄ḡḡwaiwe chan pāar m̄ chir̄aimam aar p̄d̄ barju khaba naawai ³⁴ pārag iek iur̄ta jaau p̄akhim. Ma, m̄gaugui ajim: J̄rr̄ agdaujō chikham kha khōsi abat. Mua jāg p̄ach khōsi wai chit̄m̄jō, p̄rau jā agjōta p̄ach khapeen kha khōsi abat. ³⁵ Magta pārau chadcha agdaujō chikham kha khōsi am̄n̄, thumaam kh̄n̄n̄au khaph̄ ajugui ajim, chadcha pāar m̄ khapeenkha n̄m̄.

Jesuu jaauwai Pedroo b̄ur̄jā i khaugbam aju jaautarr

(Mt 26:31-35; Mr 14:27-31; Lc 22:31-34)

³⁶ Mag i iekha öpinaa Simón Pedroo irig, —Señor, ¿p̄ jamag mamta mag s̄i? ajim.

Magbaawai ich Jesuu irig, —Īswe chan p̄d̄ p̄ m̄ d̄ei mabam; pari ökharta ich agjō p̄ m̄ ēudee majugui ajim Pedroog.

³⁷ Magbaawai deeu ich Pedroopai irig, —Señor, pari ¿khan jāgwi īswe m̄ p̄ d̄ei p̄d̄ maju khaba chir̄? ajim. P̄ gaaimuan thōju akhiinjā m̄n̄n̄ thōju chir̄m̄gui ajim.

³⁸ Magbaawai Jesuu irig, —¿Chadcha m̄ gaaimua pua ūd̄raa p̄ch thōopiju chir̄wi? ajim. M̄ cha iekha chir̄m̄ iekhau nau ōrau p̄chig j̄euwai āth̄r̄r̄ b̄jeju nawe biek th̄r̄rup pua amag b̄ur̄jā m̄ khaugba chit̄m̄ ajugui ajim.

Jesús gaaimuapaita ōr̄ ūgthar̄ öb̄er̄ju aai n̄m̄

14 Maimua maach thumaam kh̄n̄n̄ag, —Oob jāg tag ökhīirjuunaa atcha khīirju n̄m̄ amiet ajim. M̄ chan chadcha tag pāar khīir chitabaju; pari mua p̄ach p̄abajeewai oob Ēwandamaujā p̄ach iseg sim amiet. Magju kh̄ai mua p̄achig jawaagpamta khīir eyaa abat ajim. ² Magnaa, M̄ Aai sim durran di kha-pan ōr̄ joobaju p̄oma th̄n̄m̄gui ajim. Mag ōr̄ joobaju p̄m̄ chukhu akhiin, mua pārag, “M̄n̄n̄ pāar naaimamkhīir di khīir khaugaagta pāar na mam” abakhamgui ajim. ³ M̄ pāar na mamgui ajim; maimua ya nem thum khīir khaug s̄isiewai ūwaa m̄ b̄ejugui ajim, pāar ph̄e awaan, m̄ch chir̄m̄ aig d̄ei ogd̄ba ich mag w̄n̄r̄ramkhīir. ⁴ Ya pārau khaph̄ n̄m̄gui ajim, m̄ jamag ma, maimua mag m̄ chir̄aimam aarjā jāga barju.

⁵ Magbaawai maar eem äb maar khapeer Tomás aajerrau jürr irig, —Señor, marau khaugba nəmgui ajim, pə jamagta ma; mag nəm, zjāga marau pə aar barjujā khap abarju? ajim.

⁶ Magbaawai ich Jesuu, —Məchpaita ügthar maajem khəd khabahab ajim. Mə gaaimuata chadam iekjā pārau khaphə nəm. Məchdēuta męg jēb gaaiwe öor Ēwandam dēnkhaiejem. Āba mə gaaimuapaita öran mə Aai aar barju aai nəmgui ajim. ⁷ Magua, pārau ya mə khaphə nəm khai, magan ĩchab mə Aaijā khaphə nəmgui ajim. Mag i khaphə naab mamə, nau amau mə thöbarm aigmua atagta wajarpa i khaphə ajugui ajim, i jāga sĕerré, mə oo nəm gaaimua ichchata oo nəmjö naawai.

⁸ Magbaawai jürr Felipeu ich Jesuu, —Señor, magan marag maach daúachata pəch Aai oopibá, mag oobaawai marau khaphə nəsijugui ajim, i jāga sĕerré.

⁹ Magbaawaita Jesuu irig, —Nawe pāar dēi mə ich mag chitaajemta, zagtha pārau mə khaugbata nəwi? ajim. Chi mə oojemuan ya mə Aaijā oowia sĕebahab. Mag nəmta zĕhan atchata warag məch Aaipata pāachig oopim khöchkha nəma? ajim maach thumaam khənnagta. ¹⁰ Magnaa chi Felipeeg, zPua ükhabata sĕ ajim, mua mag mə məch Aai dēi chiraawai mə Aaijā mə dēi sim a chirəm? Maguata mua nem jaau chitəm chan sĕi məch ipaita jaau chitəm khabam. Mua nem wau chitəmjä məchdēuta mag wau chitəm aju khabam; ajapcharan ich mə Aai mag mə dēi sĕjemuata waujemgui ajim. ¹¹ Magnaa deeu maach thumaam khənnag, Chadcharau keena; mə chadcha məch Aai dēi chirəm, maagwai ich mə Aaijā mə dēi simgui ajim. Mua mag jaau chirəm pārau ükhamapha nəm khai, sĕi mua nem wau chirəm gaaimua khāijā chadcha Ēwandam mə dēi sim abat ajim. ¹² Pādē mə iek ũrbat: Chadcha chi mə iekta ükha simuan mua nem wau chirəmjö waunaa ag khāi ürrəchajā waumajugui ajim, məch Aai aar pawia mammuajā mua məch juapā deeu aawai. ¹³ Pāar chadcha məch dēnkha naawai pārau pāachdēu nem khösim thum mə Ayagta mə iek gaai thəwiata jēumən, mua pāar dēi mag pāachdēu jēu nəmjö ajugui ajim, məchdēu pāar dēi mag chirəm gaaimua ich mə Aaita chi jua thierriu a khap amkhĕir. ¹⁴ Mag pāar chadcha mə dēnkha naawai pārau mə Ayagta nem jēu nəmən, muajā chadcha jerrba mag pāachdēu jēu nəmjö ajugui ajim pāar dēi.

Ēwandam Akhaar pūiju jaautarr

¹⁵ Mag iekkhagmamua ĩchab marag, 'Pārau chadcha mə daupii nəm khai, mua pāachig nem jaautarr thum ipierraa abat ajim. ¹⁶ Pārau magmən, məch Aai aar paawai mua irig pāar athee dewam məch jürr pūipi jaaujugui ajim, pāar dēi ogdəba ich mag pāar khĕir jāsēnkha wai nərramkhĕir. Ma ich Ēwandam Akhaarugui ajim. ¹⁷ Magbaawai irua ich Akhaar pūiju. Pari ma, męg jēb gaai sĕi parhoobam khənnau pöd aubajugui ajim, amau i oojā oobanaa khaugjā khaugba naawai. Mag amau i khaugba nəm ee, ichdēun pārag ich khaugpinaa chadam iekjā khaphə apijugui ajim,

ichta pāar thāar ee sĕinaa męg atagjā ich mag pāar dēi sĕerraju aawai.

¹⁸ Mag iekkhagmamua, 'Wouchnaanjö chan mua pāar dau aphə phərabamgui ajim. Mawiajā məch ũwaa deeu pāar dēi chiraichējugui ajim. ¹⁹ Nau męig-mua jöpcha pöm khaba nəm ee, męg jēb gaai mə iek ükhaba nəm khənnau tag mə oobaju. Pari mag amau mə ooba awiajā pāar dēin deeu maach oojugui ajim. Mag deeu maach oobaawaita pārau khaphə ajugui ajim, pāachjā məchjö ich mag iiu wənərraju. ²⁰ Mag mə iuibarm edta chadcha mə məch Aai gaaita chirəm pārau wajarpa khaphə nəsijū. Ich mag edta ĩchab pārau khaphə nəsijugui ajim, pāachjā mə dēi naawai məchjā jürr pāar dēi chitaju. ²¹ Chi mua nem jaautarr ũrnaa mə ipierraa simuan magan chadcha mə daupii sim a sim. Mag chi mə daupii simən, ĩchab mə Ayaujā i daupii ajugui ajim. Mag mə Ayau i daupii abaawai məchdēujā i khösiinaa warag məch khĕirjugchata khap apijugui ajim.

²² Magbaawaita Judaau (chi Iscarioteu khaba mamə) irig, —Señor, zjāga mag maragpaita pua pəch khaugpijuma ajim, pəch iek ükhaba nəm khənnagpa pəch khaugpiba?

²³ Magbaawai Jesuu irig, —Chi mə daupii simuata mə ipierraa nem wauju aawaima ajim; maagwai iita mə Ayaujā ĩchab daupii abajup ajim. Mag maata mə Ayaujā daupii wai sĕewai maach numiita i dēi äba i thāar ee jooba wənərrajugui ajim. ²⁴ Mamə chi mə ipierraaata nem wauba sim chan mə khöchkhaba aawaiugui ajim. Magnaa, Cha pārau mə iekha chirəm ũr nəm chan məch iekpai khaba, jāan məch pəitarrau iek jaupitarr iekhaugui ajim. ²⁵ Pāar dēi agtha chirəwe ya mua pārag thumaa jaubarm. ²⁶ Pari mə jürr mə Ayau ich Akhaar pāar khĕir jāsēnkhamkhĕir pəibaawai maguata jürr pārag nem thumaa jaanaa mua pāachig jaaujerrjā deeu thumaa pārag khĕir eyaa apijugui ajim.

²⁷ Mag iekhamamua, 'Məchjā onee chiraawai məch petaawai pāarjā mua oneenaa khöinaata phəraajugui ajim. Mag pāar oneenaa khöinaa nəsīm chan sĕi męg jēb gayamjö khüchpai khaba, ich mag nəsīm iekhaugui ajim. Mag mə mam a chirəm ũrwia oob ökhĕirjuu amiet, ni nem ökhöjā amiet ajim marag. ²⁸ Pārau mə iek ũrjierramgui ajim, mə məch Aai aar mawia deeu pāach aig bēju a chirəm, pāar dēi chitaag. Pārau chadcha mə khösi nəm akhiin, mag mə mam a chirəm ũrwiajā pāar onee naakhmagui ajim, məch Aai məch khāijā ũrpa sim dēi chiraamaawai məch Aai dēi äba məchpata örau thö iekhaju aawai. ²⁹ ĩswe ag nawe ya pārag jaau chirəmgui ajim, eepemjö chadcha mag məch mawi deeu pierrwaijā məchdēu pāachig jaaujerr khĕir eyaanaa ag iek gaaita warag ubə ükha nəsīmkhĕir.

³⁰ 'Mepeerta mag mə khāi ũrpa sĕewai khabam, pari męg jēb gaai ichta chi pörkha sĕerrəmua ich öor pūiwiia mə pər awaan wədurum aawai ya pömcha pāar khĕir chitabajugui ajim. ³¹ Pari ichiita ich mag ədərāa məch thöopiju aai chirəmgui ajim, məch iek ükha nəm khənnau mua chadcha məch Aai khösi chi-

taawai ichdëu mæchig jaautarrpierrta wau chitəm khap amkhïir.

Mag iekhapëiwiia warag, —Maachta mæigmua wët-tarraugui ajim.

Cristo gaaita khaarkhaju aai nəm

15 Mamæ mag wëttarrau atarrta warag iyüu nəmua magjim Jesuu, ichpai igwia:

—Mæuta chi uva kharau, maagwai mæ Aai chi jïirjem anaa chi jaarjemugui ajim. ² Päär sïi mæ khäu nenergau. Wajapcharan pãran mæ Ayau khösi simjö nem wawaagta mæ dënkha nëmguui ajim. Pari mag mæ khäu nenergkha nëmta khäu äb khäijä pöd jopba simøn, mæ Ayau warag thæapnaa barpëiju. Pari üta chëwia jop simøn, warag wajaphata irua jar khëkhër ajugui ajim, warag chëmkhïir. ³ Pãran ya nemjïir arg ee nëmjöta nëmguui ajim, mua pãachig nem jaautarr thum ipierraa ükha nëm gaaimua. ⁴ Mag pãachta mæ khäu nenergkha naawai oob mæ ogdëmiet ajim. Jäg chi khäu char gaaimua thæadæbaadeewai chi neer ich appai pöd chëba warag phuajemjö, pãarjã ich agjö mæ dëita khapeer khaba nëm chan, pöd Êwandam athee nem wajapha waubamgui ajim. Magua mæ dëita ich jäg ogdæba nëisit ajim, mæch garmuajã jäg pãar ogdæba chitaajemjö.

⁵ Mag iekhamamua deeu ichdëu jaautarrjö, 'Mæuta chi uva khaar charaugui ajim, ich igwia. Maagwai pãar sïi mæ khäu nenergau. Chi mæ dëita ogdæba simøn chadcha Êwandam athee nem wajapham pöoma waujugui ajim, mæch garmuajã i ogdæba chiraawai. Mæ gaaimua khabam chan bëurjã pãrau pöd nem wajapham waubajugui ajim. ⁶ Chi mæ dëi narr khænta amach garmua mæ kha ogdæ nëm khænan warag uva khäu bëurjã chëba aajemjö isegpëijugui ajim, mæ gaaita khaar khaba naawai. Magëm khænan mæ Ayau oowaijã, chi khäu thërrptarr phuabaadeewai örpäaijemjöta nëmguui ajim, i athee nem wauba sïi parta naawai.

⁷ Pãrau mæ kha ogdæba mua pãachig jaautarr ipier-raata wënërrëmøn, pãachdëu nem waupim khösimta mærg jaaubat, magbaa mua waub khaba waujugui ajim. ⁸ Ar pãrau mæ Ayau nem waupim khösi simjöta wajapha nem waauwain pãrau warag i thërphöota api nëmguui ajim. Pãach mag nëm gaaimua örau khaphæ aju, pãar chadcha mæ khapeenkha nëm. ⁹ Ich jäg mæ Ayaujã mæch khösi wai sëjemjö, muajã pãar khösi chitəm. Ich jäg pãach nëmjöta nëisit ajim, mua ich jäg pãar khösi chitaag. ¹⁰ Ich jäg mæjã mæch Ayau jaautarr ipierraa chitəm gaaimua mæ Ayau mæch khösi wai sëjemjö, pãrau jã mua pãachig jaautarr ipierraa wënërrëmøn, pãrau khaphæ ajugui ajim, chadcha mua pãach khösi chirəm.

¹¹ 'Mua pãrag mag iekha chirëmøn, mæch onee chirëmjö pãachjã warag wajapcha onee amkhïraugui ajim. Pãar mag mæjöta onee nëmøn magan mæg eegarm oneg khaba, oneg chaarta wai nëisim. ¹² Mua pãrag jaau pæa chirëmøn, mæchdëujã ich jäg pãar daupii chirëmjö pãach eepaijã jürr agdaujö chikham-

naan daupii abat a chirëmugui ajim. ¹³ Maadëu dich khapeen athee nem waauwai amag khaphæ apiejem, chadcha maadëu am khösi nëm; pari mag nem wau nëm khäai ürpai simøn, am köitjã üdæraa dich thöopi chirëmta chadcha am daupii chirëm anëmugui ajim. ¹⁴ Pãrau mua nem jaau chirëmta ipierraa amøn, mag-an pãarta mæ khapeenaugui ajim.

¹⁵ 'Sïi chikham chogkha nëm khænanau chan amach patronnaanau nem wau nëmjä khaugba aajeewai ya mua tag pãar sïi mæch chognaan gaai thërbam. Mag thërju khäai sïi mua mæch khapeen ata thërrjugui ajim, ya mæch Ayau jaaupitarjã thumaa meerba pãrag jaau wai chiraawai. ¹⁶ Warrjã pãrau pãach garmuata pãach Pörkhamkhïir mæ jër auba mæch garmuata pãar jër autarr aawai, mua pãar pëi chirëmguui ajim, wëtwia örag mæ iek aaidæ jaaumamua öor mæch igar paa amamkhïir. Pãrau magmøn, magan mæ iek gaai thëwia mæ Ayag nem jëeuwaijã thum irua deeb khaba deejugui ajim. ¹⁷ Deeu mua pãrag, agdaujö jürr dich khapeen daupii abat a chirëmguui ajim.

Jesús igar nëm khænan oomapha aju

¹⁸ 'Ar mæ iek ükhab nëm khænanau pãach oomapha aawai khïir eyaa abat ajim: pãar oomapha aju nawe mæuta amau nacha oomapha ajierram. ¹⁹ Pãrau jã am dënjö mæ iek ükhaba nëm akhiin, amau pãar daupii akham, amach igar nëm khænan dëi aajemjö. Pari pãar am eemua mua mæch athee jër autarr aawai amau pãar oomapha nëmguui ajim, ya pãar amach dëi khaba naawai. ²⁰ ¿Chaig mua jaau chirarr pãrau khïir eyaa khaba næ? Sïi chikham chogkha nëm khænan amach patronnaan khäai ürpai khaba aajem. Magua, amau mæ dëi khaigba aajerr aawai pãarjã ich agjö amau khaibag waujugui ajim. Maagwai ich jäg mua jaau chitəm iek äaur khænanau ükhatarr aawai pãar iekjã agjö amau ükhaugui ajim. ²¹ Amau mag amachdëu am aig pãar khaibag waju a chirëmøn, pãach mæ dëi khapeerkha nëm gaaimuata pãar dëi amau magju. Pari mag nëmøn, mæ pëitarr Êwandam amachdëu khaugbam gaaimuata pãar dëi amau magjugui ajim marag.

²² 'Mæ bëebanaa mua amag bëurjã mæuta Êwandam Iewaau anaa am peerdæ aujujã jauchëbamuan, amachdëu mæ isegtarr gaaimua Êwandam dëi am iekkhör chukhu naakhamgui ajim. Pari mua amag mæch meerba jaautarrta amau mæ isegtarr aawai äbmuajã khaugba aawaita mæ iek ükhabajim aju khaba simgui ajim. ²³ Pari amau khaugba nëmguui ajim, mæ oomapha nëm aig ïchab ich mæ Aaipata amachdëu oomapha nëm. ²⁴ Örau ag na wauba aajem nempa mua am dakhïir waujimgui ajim, magëm gaaimua khäijã ükhamkhïir. Mua mag wauba arr akhiin, amachdëu mæ isegtarr gaaimua chadcha am Êwandam dëi iekkhör chukhu naakham. Pari ya amach daüacha mag ootarrjã ükhabanaa warag mæ oomap nëm aig, ich chi mæ pëitarrpata oomapha nëmguui ajim. ²⁵ Pari juaujö amau mag nëmøn, amachdëu wajapha ürkhaajem iek gaai phä simjö, "Bëurjã iekkhör

chukhum paarta m̄ oomap ajurau" a simjō, chadcha ich ag ee öbërmkhīrau a jaaumajim ich Jesuu marag.

²⁶ 'Pari örau mag p̄ar oomapha n̄m ee, m̄chdëu jaau chirarrjō, m̄ch ipaarmua m̄ch Ayag ich Akhaar p̄ipi jaaujugui ajim, p̄ar khīir jāsēnkhamkhīir. Mag pierrwain chadau ichta m̄ destigkhajugui ajim, ichdëuta p̄arau örag chadam iek jaupimamua īchab m̄jā jāga chitú a khaugpimaju aawai. Pari wajakcharan p̄achjā m̄ destignaanaugui ajim, mua warrcha m̄ch Aai iek jaabaaderr aigmua p̄achta m̄ d̄i ogd̄ba wēn̄raawai.

16 'Mua p̄arag ag nawe mag örau p̄ar oomapha aju a chir̄m̄n, ya p̄ach d̄i chadcha mag-phöbaadeewaijā mua p̄achig jaaujerrta khīir eyaanaa warag ub̄ n̄simkhīrau ajim. ² Ya amauta p̄ar d̄i magphöbaadēm̄n, p̄aran amau amach eemua j̄r wērp̄iwiw̄ia amach culto waaujem eejā tag dubpibajugui ajim. Mamag n̄m awia juauchajā p̄ar khēchmaju. Mag p̄ar khēch n̄m kh̄n̄nau amachd̄epain Ēwandamau p̄ar d̄i magpi s̄iwaita mag n̄m ajurau. ³ Mag amau p̄ar dau aug wau n̄m̄n, agtha b̄n̄rjā m̄ Aai khaugba ni m̄jā khaugba aawai. ⁴ Ya mua p̄arag ag nawe mag jaau chir̄m̄n, ya chadcha p̄ach mag am jua ee dau aphān̄ aadeewaijā mua p̄achig amau p̄ach d̄i magju a jaaujerr khap amkhīraugui ajim.

Jāga aichēju Ēwandam Akhaar öor thāar ee s̄ieicheewai

'Mag m̄ch gaaimua p̄ar dau aphān̄ ajujā warrcha m̄ch khapeenkha awaag p̄ar th̄rkha auwaiwe mua chadcha p̄arag jaaubajimgui ajim, agtha p̄ar d̄i amau magju wajī narr aawai; mag n̄m d̄i īchab m̄chcha p̄ar d̄i chitaawai. ⁵ Pari īs ya m̄ch chirarr aar m̄ch p̄itarr d̄i āba chiraan mam aawai warre p̄arag jaau chir̄m̄ngui ajim. Pari mag m̄ mam a chir̄m̄ ūrwia oneenaa ni ābmuajā, "¿Jāgata s̄i mag p̄ s̄ieimaju durrjā?" aba, ⁶ s̄iita warag ökhīirjuu n̄m, p̄ach appai aphöbaadeewai p̄ach dau aphān̄ aju khīirjuw̄ia. ⁷ Pari mag m̄ maju a chir̄m̄n, chadcha p̄ach wajakchara amkhīraugui ajim. M̄ maba akhiin, Ēwandam Akhaar mag p̄ar khīir jāsēnkhajujā bēebaju. Magarrau m̄ petaawain chadau m̄chd̄euchata m̄ch j̄rr mag p̄ar khīir jāsēnkhajujā p̄ijugui ajim. ⁸ Mag ichcha pierrwain chadau ichd̄euta wajapha örag khaph̄ apijugui ajim, khan gaaimuata Ēwandam d̄i mag iekkhör paraa n̄, khan agá Ēwandam dau na agpierraa nem wau n̄m, maimua jāga ich Ēwandamaujā ichd̄euta khap aju ich iek ūkhaba n̄m kh̄n̄n d̄i. ⁹ Ichd̄euta amag khaug aupijugui ajim, amachd̄euta m̄ iek ūkhaba n̄m gaaimua mag Ēwandam d̄i iekkhör paraa n̄m. ¹⁰ Ichd̄euta amag khīirjupi aujugui ajim, chadcha m̄chjā agpierraa Ēwandam dau na nem wau chitarr gaaimua ūwaa m̄ch Aai aar chiraimam. Mag m̄ mam pabaadeewai p̄arau tag m̄ oobamgui ajim. ¹¹ Maigta ich ag Ēwandam Akharaupai īchab mag dösāt m̄g durr gaai chi pörkha sierr̄m̄jā ich igar

n̄m kh̄n̄n d̄i Ēwandamau ich garmua ya pöd-bap̄imjā khaph̄ apijugui ajim.

¹² Mag jajawagmamua, 'Agtha p̄arag iek jaauju pöoma wai chir̄m̄ngui ajim, pari m̄m̄gwaiwe par p̄arag jaaukhijnjā pöd p̄arau khaugbaju. ¹³ Ich Ēwandam Akhaarcha pierrwain chadau, ichd̄euta mag chadam iekjā khap apiejeewai, Ēwandamau p̄achig jaaumam thumaa p̄arau khaph̄ ajugui ajim. Mag irua jaau-mamjā chadam iekhaugui ajim, irua s̄i ich khīraupaita nem jauba chi Ayau ichig jaaumamta j̄rr p̄arag jaau-maawai. Mag s̄iawai m̄g atag nem öbëbërg majujā p̄arag khaph̄ apijugui ajim, ichd̄epai. ¹⁴ Iruata m̄ jaauju aai chir̄m̄ aawai ichd̄euta mua jaaujerr iekjā m̄chd̄euta jaaujerrjō ūwaa p̄arag khīir eyaa apinaa wajakchara khap apiju. Mag sim aig chan ichta thö iekhapiba, m̄m̄ta irua p̄arag thö iekhapi simgui ajim. ¹⁵ Wajakcharan mag mua jaaujerr iek khaph̄ api sim aigui, m̄ Aai iekpata īchab khaph̄ api simgui ajim, m̄chd̄eujā i iekta jaaujerr aawai.

Ökhīirjug arra j̄rr onegag paju

¹⁶ Maimua marag, 'Nau m̄gtarr khur n̄m̄pai awia, tag p̄arau m̄ oobajugui ajim. Pari agtarr khur n̄m̄pai awia deeu maach oojugui ajim.

¹⁷ Irua magbaawai maar khapeen āaur kh̄n̄nau amach wir aigpai, —Keena, ¿khan aawaiuma aajeejim, mag nau n̄m̄pai awia tag maad̄euta i oobam an̄m; pari mag simta, wa ag khur n̄m̄pai awia deeu maach ooju an̄m? Magnaa i iek mag ich Aai aar maju aawaita mag i oobam aajem, ¹⁸ ¿khan aawai khai mag nau n̄m̄pai awia aawai? Mua chan pöd khaugbamgui aajeejim j̄rram kh̄n̄nau.

¹⁹ Pari maar khapeenau amach eepai mam-agkhamua ichig j̄eum ig n̄m̄jā ich Jesuu khaph̄ sierr̄ aawai ich garmuata j̄rr marag magjim:

—Chadcha mua p̄arag, nau m̄gtarr khur n̄m̄pai awia p̄arau tag m̄ oobam, pari ag khur n̄m̄pai awia deeu maach ooju a chir̄m̄ngui ajim. ¿Mua mag iekhatarr igwiata p̄ar mag khaugbabamkharrá?

²⁰ Mua m̄g jaau chir̄m̄we chan p̄arau pöd khaug auba n̄m, pari ya chadcha p̄ach dakhīir magbaadeewaita m̄ iek ūkhaba n̄m kh̄n̄n onee th̄n̄m̄ daar, p̄ar m̄ athee icharaucha b̄iewia ökhīirjuu ajugui ajim. Mag p̄ar ökhīirjug pöoma ajup mam̄, ya deeu p̄ach daúacha m̄ oophöbaadeewai j̄rr p̄ar oneeta aphöbaad̄ejugui ajim. ²¹ P̄arau khaph̄ n̄m̄ngui ajim, m̄i chaai awaagpaawai bi machgau onee khaba aadeejem; pari mag th̄n̄m̄ awia ya chi chaaidam athaawai, tag gaai machag th̄n̄narrjā khīirjuba, j̄rr oneeta aadeejem. ²² Ich jāg m̄i chaai machgau noobaadeejemjō, p̄arjā nau n̄m̄pai awia agjō dau nowaa aphöbaad̄ebajup, pari mag n̄m̄ deeu maach oobaawai ūwaa p̄ar thāar onee aphöbaad̄ejugui ajim. Mag p̄ar onee aphöbaad̄em̄ chan ābmuajā tag p̄ar ökhīirjuu apibajugui a jaaumajim marag ich Jesu-upai.

²³ 'Ya mag ed paawai, cha mua jaau chir̄m̄ p̄arau khaph̄ naaju aawai, tag īsimjō m̄m̄g j̄j̄eue abajugui

ajim. Päär mæ dënkhā naawai mæ Ayag nem jëeu nēm thum irua pārag deejugui ajim. Pari mag mæ dënkhā nēm awiajā agtha pārau būerjā mæ Ayag mæ iek gaai thēwia nem jëeuba nēm. Magta jëeubat ajim, pāachdēu nem jëeu nēm deebaawai wajapcha onee aag.

Jesuuta mæg durr gayam jua theeg thum pödbapëim

²⁵ Īsin mua sīi pārag dawaacha khaba, bigawaapaita jaau chirəmjö chirəmgui ajim, khaugpimaphamjö. Pari jäg nēm awia ya ag ed pabaadeewai tag jäg jaauba, warre dawaata pārag mæch Aai igwia jaaumajugui ajim. ²⁶ Mag ed paawai ya tag pāar kōit mua mæch Ayag ich jäg jëeu chitaju khaba chirəmgui ajim. Magju khāai pāachdēuchata warre mæ iek gaai thēwia irig jëeuju aai nēisijugui ajim, ichdēujā pāar khōsi sīewai. Irua mag pāar khōsi simən, chadcha mæ i aarmua bēetarr pārau khaphēnaa mæ khōsi naawaiugui ajim.

²⁸ Mæen chadcha mæch Aai aar i dūi āba chirawiata mæg durr gaai bēejim. Magtarr aawai mæg durr pæawia ūwāai mæch Aai aar maagpamgui ajim.

²⁹ Magbaawaita marau, —Īsin chadau pua warre dawaata jaaumabma anaajim irig, jäg sīi khaugpimaphamjö bigawaapai khaba. ³⁰ Ya Īsin chad marau khaphē nēmgui anaajim, pua chadchata nem thum khaphē sim. Maguata būerjā pæchig jëeubamjā pua maar khīirjug khaphē jaaubapëim. Maguata marau khaphē nēmgui ajim, pæ chadcha Ēwandam sim aarmuachata bēejim.

³¹ Magbaawaita ich Jesuu magjim marag: —Īsta pārau mag khaphē nēm anaabma, ³² pari magtarrāu oo chirakhimgui ajim. Ya pāar jīerraugwia mæch appai barpæaju ora paagpam. Mag pārau mæch appai mæ barpæawiajā mæch ap khaba chirəmgui ajim, mæ Aai mæ dūi sīewai. ³³ Oob khīirjumiet, mua ag nawe thum pārag mag jaau chirəmən, pāach warag mæ dënkhā wënerrəm gaaimua onee amkhīraugui ajim. Mæg eegar nēweran pāar chadcha dau aphæ wënerraju; pari khīirdam onee abat ajim; mua mæch garmuata mæg durr gayam jua theeg thum pödpūiwia pāar eeg oo wai chitajugui ajim.

Jesuu ich khapeen kōit Ēwandamag jëeutarr

17 Maimua mag jaau dichwia ügthaag eerpanaa ich Ayag magjim:

“Tata, ya ag ora pabaadēm. Mæg pæch ipierraa chirəm gaaimua chadcha pæch Iewaakha chirəm ōrag khaphē apibā ajim, magbaawai muajā ĩchab pæchta amag thō iekhapieg. ² Mæ pæch Iewaa aawai pæchdēuta mærg mæg durr gaai thumaam khæn khāaijā iek theeg ūrpaai apinaa, pæchdēu mæch iek ūkhapimam khæn jā ĩchab mæch dūi ich mag wënerraju aai apieg ūu pua mærg pæch jua theegjā deejimgui ajim. ³ Mag am ich mag mæ dūi wënerraagan, amau pøjā khaphēnaa mējā khaphē aju aai nēmgui ajim: āba pæta Ēwandam charau, maagwai mæ Jesucristo, pæchdēu pëitarr.

⁴ Pua mæchig phidag deetarr thum mæg jëb gaai waubarmua mua ōrag khaphē apibarmgui ajim, pæta chadcha Ēwandam chi jua thierrui. ⁵ Nau mægtarr khur deeu mæ pæch aar pabaimaawai, warr mæg durr ompaaju nawe mæchta pæch dūi āba nem iek theeg chi Pörkha chirarrjö, ūwāai mærg agjö iek theeg apinaa chi Pörkhapibā a jëeumajim ich kōitpai.

⁶ Maimua jūrr maar kōit ich mag Ēwandamag jëeumamua magjim: ‘Sīi mæg durr gaai parhooba thænəm khæn eemua pæchdēucha jær auwia pæch iek ūkhapi autarr khænagan ya mua jaaujimgui ajim, pæ jāga sīerré. Warrgarwe pæch dënkhā auju arr khæn aawai pua mærg deejimgui ajim, mæ dūi mæg ogdæba wënerramkhīir. Pua mærg amag jaaupitarr mua jaauwi, ūkhawi, ĩsin ūu pæchdēu khōsimjöta wënerrəmgui ajim, maar igwia. ⁷ Ya ĩsin amau khaphē nēmgui ajim, nem thum mua waunaa jaaujerr pæchdēu mæchig jaaumampierri mua wau chitarr. ⁸ Pua jaaupitarr iek ya mua amag jaaujim; mag jaaubaawai amachdēujā ūkham khōsi ūkhajieramgui ajim. Magnaa ich Ayag maar kōit iekhamamua, Ya amau ūkha nēmgui ajim, chadcha pæ aarmuata mæ bēejim, pæchdēu mæ pūiwia.

⁹ Mag iekhakhagmamua warag, ‘Tata, mæg mæch dūi durrum khæn kōitta muan pærg jëeu chirəmgui ajim. Mua chan sīi mæg durr gaai sīi mæch iekjā ūkhaba nēm khæn kōit jëeuba, pæchdēu mærg deewia pæch iek ūkhapi autarr khæn kōitta jëeu chirəmgui ajim, amjā ĩchab pæ dënkhā durraawai. ¹⁰ Pua khaphē chirəmgui ajim, mæ ōor thum pæ dënkhā thænəm; maagwai thum pæ ōorkha thænəm khæn jā mæ dënkhā thænəm. Maguata amau pua khōsimjö wënerrəm gaaimua, pæ thō iekhamam dūi mējā ōrau wajapha thō iekhaajemgui ajim.

¹¹ Magnaa, ‘Tata, mæ chan tag mæg durr gaai chitabajugui ajim, deeu pæ dūi āba chiraag ūwāai pæ aar maagpaawai. Pari mæ khapeen chan wëtba, ich mæg eegar nēisijugui ajim, maar igwia. Maagwai pærgta am kōit mua jëeu chirəmgui ajim, pæchpaita thumaam khænau ee aju aai naawai. Pæch iekha pua am chig apiba, pæchdēu mærg deetarr jua theegau am thæwai chirsī ajim, ich jäg maach numijā ō āba nēmjö amjā ich mag ō āba wënerramkhīir. ¹² Mæg jëb gaai mæchta am kha ogdæba chitaawain pua mærg jua theeg deetarrāu mua am chig apiba thæwai chitajimgui ajim, magamkhīirta pua amag mæ iek ūkhapitarr aawai. Mag am thæwai chitaawai ābjā okhooba, āba ya ag nawe chi okhoom arr appaita okhoobarimgui ajim. Dau āb jāgbarmən, jāan pæch iek phā sim gaai jaau simjö ich jägju arr aawai ajimgui ajim, Judas igwia.

¹³ Mag ich Ayag jëeumamua, ‘Tata, mæ ūwāai deeu pæ aar mam, pari mua mag am kōit jëeu chirəmgui ajim, amach dakhīircha. Mæg agtha am dūi eegar chiræwe mag jëeu chirəmgui ajim, amach jügæucha ūnaawai mæch onee chirəmjö ĩchab amjā onee nēisimkhīir. ¹⁴ Pua amag pæch iek jaaupitarr ya mua amag jaauwia ūkhatarr aawai ya am maach dēnëugui

ajim. Mag gaaimua pe iek ükhaba nem khænnau jürr am kha khöckhaba wai nemgui ajim, tag amach igar khaba naawai. ¹⁵ Mua chan pærug, mæg durr gaaimua warre am chawag phë athaad aba, muan sïita pærug, am thëabá a chiræmgui ajim, dösätou am khügurwia amachdëu ükhatarr iekta deeu isegam ugua. ¹⁶ Tata, pua khaphæ simgui ajim, mæ mæig eegarm khaba chiræm. Magua mæ khapeenjã ya sïi mæig eegar parhoobam khænjö khaba thænem, am mæ dëita wënerraawai. ¹⁷ Magua mua pærugta am köit jëeu chiræmgui ajim, pæch iek jaau nem phidag gaaita am phë wai chitamkhïir. Magnaa, Tata, äba pæch iekta chadam iekhaugui ajim. ¹⁸ Ich jãg pæch iekta mæg durr gayam khænnag jaaumkhïir pæchdëu mæ pëitarrjö, ich agjö pæch iek ükhaba thænem khænnag ich ag iek jaaumkhïirta muajã jürr am pëi chiræmgui ajim. ¹⁹ Mæchdëu mag pærug pæch iek jaau nem phidag gaaita am phë wai chitapi chiræmun, mæg pe ipierraa am köit ædæraa mæch thöopi chiræm gaaimuata magpi chiræmgui ajim, magbaawai amaujã mæchdëu amag jaaupi chiræmjö chadcha pe iekta jaau wënærramkhïir. ²⁰ Tata, mua mæg pærug jëeu chiræm chan sïi cha mæch dëi wënærræm khænn köitpai khaba, mæg atag amau jaau wëtum ürwia mæch iek ükhaju khænn köitpata pærug jëeu chiræmgui ajim. ²¹ Tata, jãg maach numijã ö äba naajemjö, ich agjö ïchab amjã maach dëi ö äbata phë wai chitapim khösi chiræmgui ajim. Mag amæn magan bigaam khænnaujã mag oowia khaphæ aju, puata mæ pëijim. ²² Pæchdëu mæ pëiwia mau eegar chiræmjã agtha pæch dëi äba ügthar chiræmjö apitarrjö, ya amjã mua mæch dëi öor äbpaimjöta phë wai chitæmgui ajim, maachjö ö äba ich mag naamkhïir. ²³ Magua, mæ am dëi chiræm aig, pëjã mæ dëi sim, mag nemua maach thum ö äba naag. Maagwai pe iek ükhaba nem khænnaujã khaphæ aju, puata chadcha mæ pëijim. Mag gaaimua ïchab khaphæ ajugui ajim, ich jãg pæchdëu mæ khösi simjö amjã pua khösi chiræm.

²⁴ Magnaa deeu üwaai, 'Tata, mua khaphæ chiræmgui ajim, mæ üwaai pe aar chiraimaawai ich jãg warr mæg jëb ompaaju nawe pua chadcha mæ khösi pæch dëi äba chi jua thierrkha wai chirarrjö deeu pua mærug ich ag jua theeg deeu. Pari mag pe aar chiraimaawai mæch khapeenjã ïchab mæch chiræm aigta mæch dëi phë wai chitam khösi chiræmgui ajim, mag jua theeg pua deeu mærug deebarm amag oomkhïir. ²⁵ Tata, puata thumaam khænn dëi chadcha nem agcha waaueewai pærugta jëeu chiræmgui ajim. Ar pe iek ükhaba nem khænnau chan pe khaugba nem, mag amachdëu ükhaba nem gaaimua. Pari öor pöm sïi pe khaugba thænem daar, muan pe khaphæ chitæm; maagwai cha mæ dëi durrum khænnaujã puata mæ pëitarr khaphæ nemgui ajim ïchab. ²⁶ Ya mua amag jaaum, pe jãga sïerré. Pari ichiita warag mua amag ich jãg jaau chitajugui ajim, ich jãg pæchdëu mæ daupii wai simjö amaujã jürr agdaujö amach khapeen kha khösi amkhïir. Amag magamkhïiran, mæchta am dëi chitajugui" a iekhamajim ich Ayag maar köit.

Jesús pæ arrtarr

(Mt 26:47-56; Mr 14:43-50; Lc 22:47-53)

18 Mag maar köit Éwandamag jëeu sïi awi aigmua ërëubaadeeu ag atag dösïgdam Cedrón anæmæg maar phë arrjim. Maimua thoom igar dærbagkha dichwia maig nemjïirdö sïerr ee maar athaadëjim. ² Mag maar naaimatarr aig ich Judaaujã khaphæ sïejim, ag nawejã maach thum ich Jesús dëi äba maig naaimapphæ aajerr aawai. Ich mag Judaauta Jesús imeraa pæ deeu ajiebma. ³ Mag maig Jesús dëi maar nem ichdëu khaphæ sïerr aawai sïi warre soldaun espaar khujïir sïsidæm dëi guardianan Aai i jëeujem di thæajerr khænpata ich dëi Jesús aig phëbëejim. Makhænn, phadnaan chi pörnaanau fariseonaan dëimua pëitarr khænn ajim. Mag bëe thænemæn, sïi jua parjã khaba, lamparapa phuphup bëe thænem dëi pa jua panhaphata bëe thænaajim. ⁴ Pari mag bëewia amau ich dëi magchëju ich Jesuu khaphæ sïerrjã, warag am khïirphee mawia amag, —¿Pæar khaita jær wënærré? a jëeujim amag. ⁵ Magbaawai amachdëu, —Maran Jesús Nazaret-pierrta jær nemgui ajim. Ichig magbaawai, —Mæ khabahab ajim ich Jesuu. ⁶ Pari amachig Jesuu mag "mæ khabahab" abaawai, waa ewag khæjëu jëkhæt thüphãau aimajierram. ⁷ Magbaawai deeu ich Jesús garmua amag, —¿Ma pæar khaita jær wënærræmma? ajim. Magbaawai deeu amachdëu, —Maran Jesús Nazaret-pierrta jær wënærræmgui ajim. ⁸ Magbaawaita ich Jesuu üwaai, —Mua khabá, pærag mæ aruugui a chiræm; pærau mæta jær nem khai, idëu mæ khapeen wëtpibat ajim. ⁹ Jesuu mag "Idëu mæ khapeen wëtpibat" atarran, ag nawe ichdëu maar igwia, "Tata, pæchdëu mæ iek ükhatarr khænn chan äbjã okhooba abarm" atarr aawai ajim, maar eem khænn äbjã chig am ugua. ¹⁰ Mag nem ee, Simón Pedroo espaar wai sïerr aawai særr a jëu athawi, thubaraau, waa phadnaan pör chog Malco a thër sïerr kachta juachaar garm warre oorthubapëijim. ¹¹ Magbaawai ich Jesuu Pedroog, —Pæch espaar deeu ich deg phï sïubá, oob mæ köit jãgam ajim. ¿Pua khïirjuawai mæ Ayau mærug mæg dau aphaæ api sim isegwi mua i ichaaur aju aai chiré? Mua pöd magju khaba chiræm, ichiita am jua ee aphaæ aju aai chiræmgui ajim.

Jesús Anás aar warrtarr

(Mt 26:57-58; Mr 14:53-54; Lc 22:54)

¹² Mag, warag chi soldaunau amach pör dëimua tagam khænn agjö judionan chi thierrnaan bëetarr khænn dëimua pærhöbaadëwi ewag ich bærr arrjierram. ¹³ Magnaa nacha Caifás chaijööi Anás anæm di aarta warrjierram, maagwai chi Anasta phadnaan pör arr aawai. ¹⁴ Ich mag Caifás anæmua ajim, ag nawe ich khapeen judionanag, "Maach thumaam khænta dau aphaæ aju khäai, woun äbpaita maach thumaam

khænn kôit thõopiju aai simgui” a iekhatarr, Jesús igwia.

Pedroou “Jesús khaugba chitum” a iekhatarr

(Mt 26:69-70; Mr 14:66-68; Lc 22:55-57)

¹⁵ Mag Anás aar amau i athaadeewaijã Simón Pedro dëi maach numpaimuata warphaapaimua i oopëpëig majim. Mæchin chi phadnaan pöröujã khaphæ aajerr aawai mag chi phadnaan pör aar Jesús wai dubphöbaadeewaijã mæchin ierr nem pöm wëu wëjöm eejã dëi dubjim. ¹⁶ Pari maagwai Pedro pöd dubba, daaugajãrpai sîsijim. Magbaawai mua deeu dawag bëewi chi hæi mag puertdi thæa sîerr dëi iekhabaawai æu Pedrojã dubpijim. ¹⁷ Mag i dubpinaa irig, —¿Pujã ar woun ierr wai nem dëi wënærraajem khænn eem khabá? ajim chi hæirau.

Magbaawai Pedroou irig, —Ëü, mæ chan am eem khabam, mua i khaugba chitumgui ajim.

¹⁸ Maagwai ðor jïchkhaphö thønarr aawai maiguim khænn chi phadnaan am chognaanau mag chi Aai i jëeujem di thæajerr khænn dëimua di ùjãrr ôt örwia agug ôt khãai naajim. Maig ich Pedrojã dëi am aig ôt khãkhãai khajim.

Phadnaan pöröu Jesuug jëeumatarr

(Mt 26:59-66; Mr 14:55-64; Lc 22:66-71)

¹⁹ Mag chi Jesús ich aar wai barbaimaawai chi phadnaan pör Anás anæmua irig maar i dëi wënærraajem khænnjã jëeunaa irua marag jaaujemjã jëeumajim aajem, khanta marag jaaujã a khap aag. Maagwai mæ Pedro dëi daaugajãrr di ùjãrr chirajim.

²⁰ Magbaawai Jesuu irig, —Mænn thumaam khænn dakhïirta nem jaau chitaajemgui ajim anæm: judionaan Ëwandam iek ùraag äba biirdæajem deg, maimua Aai i jëeujem deg thumaam khænn äba biirdæajem eejã agjõ. Maagjeewai mæ bëerjã nem meraa jaautarr chukhu chitumgui ajim anæm. ²¹ Magnaa, ¿Khanthee pua mærgta jëeu sî? Amauta jaaju aai naabá ajim anæm, khanta mua amag jaaujeejï. Amau meraa khaba nemgui ajim anæm, mua amachig jaaujerr.

²² Pari Jesuu mag iekhabaawai Aai i jëeujem di thæajem eem äbmua i khïidadcha juajãau phot a sïunaa, —Khïujã ùrbanaa magta aajeeba phadnaan pör dëi ajim anæm.

²³ Magbaawai deeu chi Jesús garmua, —Mæ khaigbata iekhatarr khai, mærg jaubá ajim anæm, khan gaaimua mæ mag khaigba iekhabar. Pari mæ agchata iekha chiræm khai, ¿khanthee mæ gaai jãg sî? ajim anæm Jesuu.

²⁴ Mag, agtha jügadau jua jükha simta chi Anás anæmua jürr agjõ phadnaan pör Caifás aar deepëijim aajem, ag bigaaupai; ajapcharan ich äig aarma.

Pedroou deeu “Jesús khaugba chitum” a iekhatarr

(Mt 26:71-75; Mr 14:69-72; Lc 22:58-62)

²⁵ Mag mam Jesús dëi mamag khaawai Pedron agtha jïchgau ôt khãkhãai khajim. Mag i ôt

khãkhãaikham eeta äbmua irig, —¿Pujã ar woun ierr wai nem dëi wënærraajem khænn eem khabá? ajim.

Magbaawai Pedroou sëukha, —Ëü, mæ chan am eem khabam, mua i khaugba chitumgui ajim.

²⁶ Maimua ag khur nærpai awi ichdëu i kach oorthupëitarr khod agjõ aiguim khænn chogkha simujã agjõ jürr irig, —Ar chum nemjïirdö ee Jesús pær awaan wënærraawai pøjã mua i dëi ootarr khabamá ajim irig.

²⁷ Pari ichig magbaawai, Pedroou deeu, —Mua chan i khaugba chitumgui ajim.

Irua mag iekhabapëim dëicha chi äthãrraujã dëi kekerekee ajim.

Pilato aar Jesús arrtarr

(Mt 27:1-2,11-14; Mr 15:1-5; Lc 23:1-5)

²⁸ Maimua mag Caifás aig wai næw awia äspa urumua ðor mor dawaa aadëm ee, jürr Romaam chi gobernador aar athaadëjieram. Mamæ judionaan pöd judionaan khabam khænn deg dubju khaba aajerr aawai chi gobernador degcha chan dubbajieram. Mag dubtarr akhiin, mag phiesta Pascua burru noram arr aawai mag phiesta ee thach khoojemjã pöd khöju khabakham, mag dubtarr gaaimua Ëwandam dakhïir är næisimjõta næisip aajerr aawai. ²⁹ Ich Pilatooujã mag khaphæ sîerr aawai warag ichta dawag öberchëwia ich garmuata amag, —¿Jãgajï jãg wounau? ¿Khan gaaimua pãrau i khaibag waupi næ? a jëeujim.

³⁰ Magbaawai amachdëu chi Jesús igwia, —Mæ woun ðor khaigbam khaba akhiin, pæ aig marau i wai bëebakhamgui ajieram, i khaibag waupi jaaumkhïir.

³¹ Magbaawai Pilatoou warag amag, —Athaadët, maimua pãachdëuta pãach ley gaai jaau simjõ abat ajim i dëi.

Magbaawai sereu phöbaadëwi chi judionaanau irig, —Pari pãar Romapienau marag pöd ðor thõopiba jaautarr aawai pãachdëuta i thõoju aai naabahab ajieram.

³² Pari mag Romapienagta amachdëu i thõopi jaau næmjã, ag nawe ich Jesuu pakuls gaai ich thõoju jaautarrjõ thum ich ag eyaa öbërmkhïir jaau næmta amachdëujã khaugba naajim. ³³ Chi judionaanau ichig magbaawai deeu ierrag dubwia, chi Jesús ich aigcha thër aunaa ichigchata, —¿Pæta chadcha judionaan Reí? ajim anæm Pilatoou.

³⁴ Magbaawai Jesuu irig, —¿Pæch khïirjug eepai mag khïirjug ompaa auwiata mærg mag chiré, wa deeu khænnau pæchig mag jaautarr aawaita mag chiréwa? ajim aajem.

³⁵ Magbaawai Pilatoou irig, —¿Mæta magan judiopa ajim anæm, magæm nem mæchig jaubamjã khap aag? ¿Pæch meeunapai phadnaan chi pörnaan dëimuata mæ aig pæ aibëebajï? ¿Pua khani jãgjimma ajim anæm am dakhïir, pæch dëi mægamkhïir?

³⁶ Magbaawai Jesuu irig, —Mæ chan mæg durr gaai Reikhaagjã bëebajimgui ajim anæm. Mæg durr gaai Reikhaagta mæ bëetarr akhiin, mæch kôit wërbæmkhïir mæ ðor phë wai chirakhamgui ajim anæm, judionaan

chi pörnaanag sīi mæch pær deem ugua. Pari mæig eegar chan mæ Reikhaju durr khabamgui ajim anæm.

³⁷ I mag iekhabarm ūrbaawai chi Pilatoou irig, —¿Magan pææn chadcha reipamá? ajim anæm.

Magbaawai Jesuu, —Pua khabá khaphæ jaubaræim; mæ chadcha Reiu ajim aajem. Mæ mæg durr gaai parhoobam chaaidamjō thaabachētarran, mæ Ayau chadcharam iek jaauipi sim jawaanta bæejim. Maagwai thum mag chadcharam iek ūkham khōsi ūkha næm khæunaun mæ iek ūrm khōsi ūrjemgui ajim aajem Jesuu.

³⁸ Magbaawai Pilatoou irig, —Mag chadcharam iek anæm, ¿ma khanim iekhauma? ajim anæm.

Jesús thōopi jaautarr

(Mt 27:15-31; Mr 15:6-20; Lc 23:13-25)

Mag “¿Ma khanim iekhauma?” a jëupet awi deeu dawag öbërbaadëjim, jürr chi judionaan dëi iekhaan. Mag öbërwi amag, —Mua mæg woun bæurjā kulp paraa sim ooba chiræmgui ajim, pārau jaau næmjō.

³⁹ Pari mæg phiesta Pascuapierr pārau preso āb pāachdëu khōsim öbeerpi jaaujeewai, ¿mua mæg pāar Rey idëu mapiju jāg chiré? ajim Pilatoou chi judionaanag.

⁴⁰ Pari magbaawai deeu sereu phöbaadëwi, —Jā chan oob pæaræim. Jā pæaræiju khāai, Barrabaata öbeerbaræipi aajeejim jürram khæunau.

Pari chi Barrabás öor thōomie anaa nem jīgkhaajem gaamuata preso sëejim.

19 Mamag næ paawai, Pilatoou warag Jesús pærnaa wæpi jaaujim. ² Magbaawai soldaunau chadcha wænaa miu dënta pörsir khaphöbaadëjim. Mag khanaa, i pör gaai jūapinaa, řchab khajūa phurii khīir phæphæisi simjā jūapiræijjerram. ³ Magnaa i aigcha bëena, “¿Jāgpai chiré judionaan Rey?” aajeejim. Magnaa jürram khæunau i khīidachajā juajāu deemaajeejim.

⁴ Chi soldaunau mamagkham ee, chi Pilatoou deeu dawag öbërchenaa chi judionaan pöm pos thænmæg, —Pāadë oobat: Cha mua i dawag wai pierrum, mua oowai mæg woun bæurjā kulp chukhu simgui ajim.

⁵ Mag chadcha Jesús dawag öbërcheewai miu dën wërjūchkha simta pörsirkha jūanaa khajūajā khīir phurii phæphæisimjō wajappa simta jūa öbërchëjim. Mag dawag waibëena amag, —Cha sim pāar öor ig narr ajim chi Pilatoou.

⁶ Mag amach dakhīir daugajār dænnubaichëm oobaawai chi phadnaan pörnaanau guardianan Aai i jëujem di thæjerr khæun dëimua ūwaa sereu phöbaadëwi warre pa gaaita meerphëpi jajaau aajeejim. Magbaawai chi Pilatoou amag, —Í chadcha khaigba khaba sïewai mua chan i dichbamgui ajim. Warrwia pāachdëuta pāachdëu jaau næmjō pa gaai i meerphëpëijurauma ajim.

⁷ Magbaawai chi judionaanau jürr irig, —Ichdëucha jaauwajjā iita Êwandam Iewaa anaawai ichiita thōopëiju aai simgui ajierram, maar ley gaai jaauwai mæg

maach agdaujöpai næmta mag iekha simæn thōopëiju aai næm a jaau sïewai.

⁸ Pari chi judionaanau mag iekhabarm ūrwia warag Pilato jāphierrbaadëjim. ⁹ Mag jāphierr thænmua deeu ich dëi wai dubwi chi Jesuugta, —¿Pæ jamaam agá? ajim anæm.

Pari ichig mag jëebarmjā Jesuu bæurjā i iek jūæ abajim aajem. ¹⁰ Mag ich iek ūkhaba abaawai chi Pilatoou irig, —Pærag khabá mæ iekha chiræmgui ajim anæm. ¿Wa pua khaugba síwa ajim anæm, mæta iek theeg chiræm? Muata pæ sīi khajapha pæaræipi jaauju aai chiræm; wa magbam khai mæchdëuta pa gaaijā warag pæ meerphëpiju akhiinjā jaauju aai chiræmgui ajim anæm, mæchta mag nem jawaagjā iek theeg chiraawai.

¹¹ Magbaawaita jürr ich Jesús garmua irig, —Ich Êwandamauta jāg pæ iek theeg apiba arr amuan, řs pæ bæurjā mæ dëi iek theeg chukhu chirakhamgui ajim anæm. Mag pæchta chi thierr awia mæ dëi mag chiræm gaaimua, pæchjā dëi kulp wai chiræmgui ajim anæm. Pari ar pærag mæ dëi mægamkhīir öor khaigbamjō mæ mæig pæ waiberr khæunta pæ khāaijā ūræucha kulp paraa næmgui ajim anæm, amachdëu khaphæ næmta mæ dëi jāg naawai.

¹² Jesuu ichig magbaawai chará Pilatoou Jesús chig aba sīi mapiju êkhaajeejim. Pari mag næm ee warag chi judionaanaujā khapanaam khænauta irig, —Puata jāg woun sīi khajapha pëimæn, pæ chan magan tag emperador khapeer khabamgui ajierram. Ar ichdëupai iita reiu a simæn, magan jürr emperador dëi iekkhör aum khöchgauta mag simgui a serereu aajeejim irig.

¹³ Mag serereukham ūrwia, Pilatoou Jesús dawag warrpi jaaujim. Magwia, dëi ichpa öbërchèwia sie gaai oo sīsijim, warre thumaam khæun dakhīir jawaag. Mag i oo sïerr aig “Empedrado” a thæurjem, mokdaúa joothæthæud wau sïerr aawai; ich mapai ebreonaan meúa Gabata a thæurjeejim. ¹⁴ Amau i dëi mamagkham ed ya nemkhöju noram ajim, edausïe. Ich mag ora Pilatoou sīi chi Jesús pæaræim khōsim iekhou chi judionaanag, —Ar sim pāar Rey ajim.

¹⁵ Mag amachig, “Ar sim pāar Rey” abaawai chará, warag sereu phöbaadëmua pa gaaita meerphënaa thōopita jajaau aajeejim. Magbaawai ich Pilatoou amag, —¿Magan mua pāar Reita pa gaai meerphëbaadëjupá? ajim.

Magbaawai amachdëu jürr, —Maar tag rey chukhu næm. Maar rein, āba emperador appaita maar reiugui ajierram.

¹⁶ Magta chadcha warag Pilatoou am ipierr Jesús pa gaai meerphë thōomkhīir jaaujim. Mag jaubaawai amach dëi athaadëjierram.

Jesús pakuls gaai meerphëtarr

(Mt 27:32-44; Mr 15:21-32; Lc 23:26-43)

¹⁷ Mag i athadëwi soldaunau irig ag gaai ich meerphë jiiirjopju pakulspai warrpibaawai ag dëi öphëeu gaai maa ajim, Pörpá Durrsī anæmæg. Ich mag durrsīpai maach ebreonaan meúa Gólgota aajem. ¹⁸ Mag durrsīdam gaaita soldaunau pakuls gaai i meerphë-

naa chi pakuls jēb ee dənneupi sīujim. I mag meerphē sīubarm dēi īchab i bigaau ōor numí meerphēgkha sīujierram: āb i juachaar gar, āb i juawē gar. ¹⁹ Mag jiiirjop sīubaawai ich Pilatooupai ēsapdau phākhanaa i pōr ūr meerphē sīupijim. Chi ēsapdau “Jesús Nazaret-pierr, judionaan Rey” a phā sīejim. ²⁰ Mag Jesús pakuls gaai meerphētarr phōbōr dakha arr aawai mag phiesta athee ōor pōm bēetarr khəunaujā chi ēsapdau oo naajim. Chi ēsapdau ebreonaan meúa phānaa, latín meúajā phānaa, griegonaan meúajā phā sīejim. ²¹ Pari Pilatoou mag amach dakhīir judionaan Rey a phā sīubarm oobaawai chi judionaanau irig, —Ūū, oob jāg “judionaan Rey” a phām. Mag khāai, “I iek mag iita judionaan Rey aajem” ata phā sīubá ajierram.

²² Magbaawai Pilatoou am ichaaur, —Ya phā sīsiewai pōd khīet phāju khaba simgui ajim.

²³ Chi soldaunau mag pakuls gaai meerphēnaa, ūgthaa jiiirjop sīuwi, jūrr i khajūa ābamug phēnaa amachpierr āābdō jig aujierram. Pari chi soldaun jayappai narr aawai chi khajūa dau āb ūr sob sīsijim, eegarcha jūajem chi túnica anəm. Pari ma sīi meupitarrjā chukhu kha sīerr aawai, ²⁴ ārmaaugau awia, “Jāgan par thērreūju khāai khaiuta gan athaju khai” awia, mokdaudam bar jemkha nəmua ābmua ag dēi sīsijim, chi gan autarrau. Pari amau magtarran, magju nawe Ēwandam iek phā sim gaai, “Amachpierr mē khajūa jig auwia mē túnica sīi jemkha mok bar nəmua gan auju” a phā simjō, ich agjōo ōbērju arr aawai ajim. Magua chadcha ich agjōota ajierram chi soldaunau i dēi. Mamē mag nēm chan amachdēu magju Ēwandam iek gaai phā simjā khaugba naajim.

²⁵ Mag chi Jesús sim pakuls ag bəkhərr dakha ich Jesús ādjā sīejim. Mag tag hēin naajim: ich Jesús ād ag eem, jōoi Cleofas ūn María, maimua agjō ābakhai María Magdalena anəm. Maig mējā am dēi chirajim, i ād bigaau. ²⁶ Maar ich dēi wēnərraajerr khəun ee mēchta ūrcha ichdēu khōsi aajerr aawai, mag pakuls gaaimua maar ich ād dēi āba dənənəidə nēm oobaawai, mē igwia ich ādagta, —Ar sim pə iewaa; jāguata pə khap sīsijugui ajim.

²⁷ Maimua jūrr mēreğjā oonaa agjō, —Ar pəam mē ād, puata mēg atagjā i khap chirəmgui ajim.

Mēchig magtarr aawai mua chadcha ich ag edwe mēch di aar i arrwia, mēch ādjō mēch dēi wai chirsim.

Jesús meetarr

(Mt 27:45-56; Mr 15:33-41; Lc 23:44-49)

²⁸ Mēg jēb gaai ichdēu nem wauju arr thumaa ya ichdēu waubarm khaphē sīerr aawai mag mēreğ ich ād mēch dēi wai joothəmkhīir jaautarr khur nē awia, —Mē ōbichaaga thənəmgui ajim chi Jesuu.

Pari magtarran ag nawe Ēwandam iek phā sim gaai jaau simjō ich mag iekhaju atarr aawai ajim.

²⁹ Magbaawai soldaun ābmua bēewi, putjō ūūphē khitəmta isopo anəm piu gaai bēurna, aig jarr ee vino adchuchúu sīerr ee thēnaa, i i aig hā aujim, mag putjō ūūphē khitəm ee dorrdə sim bereu dōmkhīir.

³⁰ Mag ich i aig hā athaawai sīi ag gaai bereu oowi, —Īsin chad thumaa aai pa sīsimgui a khitawia, mē dakhīraa eeg ūthəbaadēwi warag chaaupabaadējim.

Jesús āi ee thutkhērēu sutarr

³¹ Mag ed nemkhōju noram anaa jua hēijem noram arr aawai judionaanau pakuls gaai ōor sīumapha naajim. Amagan mag ed phiesta pōmaam ajim, sīi tagam jua hēi nēm edam khāaijā. Mag gaaimua maar jōoin judionaan chi thethemnaanau Pilatoog jaaujierram aajem, mag pakuls gaai narr khəun bē bēbrēutkhapi jaaumkhīir; mag bē bēbrēutkhabapāiwai, jōpkharraa khēchbaadee eeg paakha auwia phē arramkhīir.

³² Magbaawai chadcha Pilatoou soldaunag jaaujim aajem. Mag jaubaawai bēewi mag Jesús bigaau narr khəun bē bēbrēutkhapūijim; nacha ābakhai dēn, maimua mag khur agjō ābakhai dēn. ³³ Pari Jesús dēnjā agjō bēbrēwaag awi oowai, ya chi meemta jiiir jōchkhērajim. Mag oobaimaawai i bē bēbrēubajierram.

³⁴ Pari mag mee khērəm āba, soldaunau chadcha mee sim khap aag awi, ābmua i āi ee thutkhērēu su oojim. Magbaawai bag choorbabaadēm dēi maach chōdamta dōjō dau bēu choorba thənəisijim. ³⁵ Mēch chi mag jaau chirəmuan mēch daúacha ootarr aawaita chadcha mag jaau chirəm. Mua khaphē chirəm, mēchdēu chadchata nem jaau chirəm. Mag chadcha arr nemta jaau chiraawai pārag ūkhamkhīirta mēg phā chirəm. ³⁶ Soldaunau i dēi magtarran, ich Jesús igwia ag nawe Ēwandam iek gaai i i jaumienau phā-tarrjō thum ag eyaa ōbērju arr aawai ajim. Chi Ēwandam iek phā sim gaai, “I pa chan ābjā buyēubaju” a sim, ich chi Ēwandamaucha pēitarr igwi; ajapcharan ich Jesús igwiama. ³⁷ Maimua ich ag Ēwandam iek gaai, ich Ēwandamau agjō mag ichdēu pēitarr igwia phāpitarr gaai, “Chi thutkhērēu i sutarr khəunaujā deeu i dēi ooju” a phā sim. Magua, soldaunau i dēi magtarr igwia warrgarwe Ēwandamau phāpitarrjō chadcha thumaa ich ag ee ōbērtarr aawai chadcha maadēu ūkhaju aai nēm.

Jesús aukhērtarr

(Mt 27:57-61; Mr 15:42-47; Lc 23:50-56)

³⁸ Amau i dēi mamag khaawai īchab sīejim woun āb José a thēr sīerr. Chi José phōbōrdam Arimatea anəm eem ajim. Ichdēujā īchab nawe Jesuu nem jaaujerr thāraucha ūkhaajerrta, tagam judionaanag ich khaugpim ōkhō aajeejim, ich dēi khaigbaju khīirjuwia. Pari maagjerrta mag ya chi Jesús meebaadēm khaug athaawai Pilato aar mawia irig jēuwimajim aajem, Jesús chi meemdam eeg pawia arraag. Magbaawai Pilatoou irig arrju aai sim abaawai eeg paa auwia athaadējim. ³⁹ Mag athaadēm ee īchab Nicodemojā bēejim. Ich ag Nicodemo ajim biek āb edaar ich Jesús dēi iyū athurtarr. Nicodemoou jūgdee mirra anəm dēi āloe anəmta sīi juser ābam ee waaurēu sim waibēejim, agua i kha phuraag. Mag jūgdee peer quintal ābpaím sīejim. ⁴⁰ Mag, Joseeu Nicodemo dēimua

amach numiim khænau warre ich aukhërju aig mag jëgdee chi Nicodemoou waibëetarr aceite ee waaurëuna, agua kha phuurnaa, put ee wajapha pürëu khërrram, maar judionaanaun ðor aukheerwai ich magta aajerr aawai ich agjö. ⁴¹ Mag amau i pakuls gaai meerphë wai narr dakha nemjïirdö sïejim. Maagwai mag nemjïirdö eeta durrbü khöpag ee jëbdi iur sïejim, ya chi khörm. Mag jëbdi ee agtha ðor äbjä aukhërba sïejim. ⁴² Mag jëbdiita mag pa gaai i meerphë wai narr aigmua dakhacha sïerr aawai mag eeta Jesús aukhërrram. Maimua mag nüm düijä ïchab ya judionaan jua ðuujem ed dubaag pöm khaba waaur sïerr aawai mag eeta aukhërrram, edau khëuju nawe.

Jesús deeu phiidutarr

(Mt 28:1-10; Mr 16:1-8; Lc 24:1-12)

20 Maimua mag jua ði khëutarr noram, domighed edpherre agtha phäphärk khitwe, María Magdalenaau i aukhërtarr aar oon majim aajem. Mag mawia irua ooimaawai, chi jëbdi i ee mokpör pöm joothë sïerr chawag pürëupüi thünüm ooimajim aajem. ² I iek magbaawaita maach numpai Simón Pedro ðüi narr aar khaphig bëejim aajem. Mag eerpamjö bëewia, —Maach Pör aukhërtarr ee ooimaawaijã ag ee chukkhu thünüm. ¿Örau jamagta athaaderram khai? aichëjim marag.

³ Magbaawai ich ag bürre marau aar oon wëtjim. ⁴ Warran maar äba khaphig phöbaadëjim. Pari mua Pedro ruawia mächta i na chi jëbdi aar barimajim. ⁵ Mag barwia, mua ag ee öbër oowai, sïi chi pürëu sïerr put appai mua ooimajim; pari aarcha chan mæ dubbajim. ⁶ Mag mæ bartarr khurta Pedrojã barwia ichin chad warre ierrcha dubbajim. Iruajã ïchab mag i gaai pürëutarr put oowia ⁷ ïchab chi binaandam pör begpütarr putjã oojim. Pari mag i pör begpütarr put tagam sïi mor gaai pürëupütarr ðüi äba khaba, khïetta wajapha juurnaa pür khërajim. ⁸ Mag Pedro dubbaadëm oobaawaita mujã ðüi dubbajim. Mächta i na barimatarra jürr i ëudeeta dubwi mag i aukhërtarr ee khäidu parii simjä mæch daúacha oobaawaita, “Chadcha Jesuun sïita phiidüwia petamgui” a chirajim, mæch ödegpai. ⁹ Pari maagwaiwe chan Éwandam iek phä sim gaai deeu i phiidüju a jaau sïsidümjã marau agtha büürjã khaugba, mag i phiidüjujã khïirjuba naajim. Maimua ya maach daúacha mag ich aukhërtarr ee chukhu oobaawaita mag i phiidübjarmjä khaphë aphöbaadëjim. ¹⁰ Ya maach daúacha mag i aukhërtarr ee oobaawaai deeu maar maach diig wëtjim.

Jesuu María Magdalenaag ich oopitarr

(Mr 16:9-11)

¹¹ Pari mag maar ërëubaadëmjã, ich María chan maba, daugajär jëbdi i aig icharaucha bïe sïisijim. I iek mag i bïep jëbë ðmuata irua eeg bæchnaa ierrag öbër oo næn abaawai ¹² Éwandam chognaan khajüa bärphä sïsidümta ohoohdö naajim aajem, jürr chi Jesús aukhërtarr khäidu ee: dau äb i bü sïerr gar, maimua dau äb i pör sïerr gar. ¹³ Mag amachig öbër oo næn

abaawaita mam ierrmua irig, —¿Pæ khandeeta bïe ðma? ajierram aajem.

Magbaawai irua, —Maar Pör Jesús mæg ee wai narr chukkhu thënaawaita bïe ðm. Khaugbam jamagta athaaderram khai a ðajim aajem jürr amag.

¹⁴ I iek irua mag iekhapüinaa ewag oobaawai Jesuuta i ëugar oo ðnaajim aajem. Pari mag i oo atham bürre chan pöd i khaug auba, sïi deeu khænpiita ðajim aajem. ¹⁵ Mag ichig oo næn abaawaita ich Jesús gar-mua irig, —¿Khandeeta bïe ðma? ¿Pæ khaita jær ærrü? ajim anæn.

Ichig magbaawai sïi chi nemjïirdö thëajempii awia chi Mariaau irigta, —Pæhdëuta arrtarr khai, mæmæg jaaubá, mua i awaan maag. ¿Jampaita pua i deethurjï? ajim anæn.

¹⁶ Magbaawai Jesuu ich thër gaaichata irig, —María ajim anæn.

Mag ich thürcha ich thërbaawaita wajapcha deeu ewag phærbanaa irig ich meúata, “Raboni, pæchpama” awia, khaug athaawai onegau i gaai pærjopbaimajim aajem. Mag Raboni aawai maar judionaan meúa Maestro aawai.

¹⁷ Mag ich gaai pærjopbaimaawaita Jesuu irig, —Oob mæ gaai pærm; agtha mæ mæch Aai aar maba chirabahab ajim anæn.

Magnaajürr maar ich ðüi wënërraajerr khæn igwia-ta, —Mawia, jürr mæ khodnaanag jaaubaimá ajim anæn, “mæ mæch Aai ðüi äba chiraimaag i aar mam; ich mag Éwandampai ïchab pãar Aai anaa pãar Éwandamagui” a jaaubaimá amag ajim aajem.

¹⁸ Ichig magtarr aawai chadcha maar aig bëewi, ich daúacha Jesús ootarrjã jaauchëjim. Mag jaaumamua, —Mæchigcha iekhatarrjã ich agjöota pãrag jaau æmguui ajim ich María Magdalenaucha marag.

Jesuu ich bü ðüi aajerr khænagcha ich oopitarr

(Mt 28:16-20; Mr 16:14-18; Lc 24:36-49)

¹⁹ Ich ag edpai ya edau khëubaadëm ee, maar ich Jesús ðüicha wënërraajerr khæn äbam aig äba biirdë naajim. Pari mag biirdë nümjã judionaan chi thethemnaan ökgau puertdi phäarkha wai naajim. Mag nüm eeta, dubbaichëmjã ooba arrta, dëgölp ich Jesuuta maar jãrr ðnænubaichëwia, —¿Jãgpai næ keena? Oob jãphierrmiet; mæ khabahab aichëjim.

²⁰ Magnaa chadcha marag ich jua oopinaa ich äi ee thutkhëru sutarrjã oopibaawai maar onee aphöbaadëjim, deeu maach daúacha maach Pör oobaawai. ²¹ Magnaa deeu ichdëupai marag, —Keena, oob jãphierrmiet. Ich jãg mæ Ayau mæch pütarrjõ, muajã ðor ee pãar püi chiræmguui ajim, ich ag iekpai mæhdëu jaaujerrjõ amag jaaumkhïir.

²² Magnaa “Éwandam Akhaar athat” anaa maar ohoodö nümæg phuasirjim. Mag phuasirbarmua Éwandam Akhaar marag deebarm ajim. ²³ Magnaa marag magjim:

—Ar amach khaibag isegwi mæ iek ükha nüm khænag, “Chadcha pãar pekau Éwandamau chugpaabapüim” abat. Pari Éwandam iek ükhaba nüm

khænnagan jürr, “Agtha pãar pekau chan chugpaaba simgui” abat ajim, ðor dëi magamkhïirta pãrag Êwandam Akhaar dee chiraawai.

Jesuu Tomaag ich oopitarr

²⁴ Mag Jesuu marag ich oopiewai maar khapeer Tomás am dën irig Meís aajerr maar aig khaba sïejim.

²⁵ Mag aig khaba sïerr aawai ag khur marau irig maachdëucha maach Pör ootarr jaau naajim. Pari magbaawai ich Tomaau ðkhamaugau warag, —Mua mæch daúacha oobam aigjã ðkhabamgui ajim. Mua ðkhajuun, i jua ee clabou meerphëtarrjã mæch daúacha oonaa, ag ee mæch juaucha jærkha jærkhanaa, i ãi thutkhërëu sutarr eejã mæch juaucha jærkha oobaawain chadau ðkhajugui ajim.

²⁶ Maimua magtarr khur seman ãb dichwia êudeem domighed deeu maar ich ag degcha ãba podpa naajim. Mag ed paawai ich Tomás maar dëi aig sïejim. Mag edjã napemjõ puertdi phãarkha wai naajim. Pari mag sïerrta, deeu ðwaai chukhu sïerr eemuata dëgõlp Jesús maar jãrr dænææuchëwia, —¿Jãgpai næ keena? aichëjim.

²⁷ Mag iekhachëwia, Tomaag eerpanaa, i thërcha thërnaa, —Pædë mæ jua ee clab meerphëtarr oobã; ag eeche juau jærkha oobahur ajim. Magnaa mæ ãi thutkhërëu sutarr eejã agjõ jærkha oobã ajim. Magnaa, Jãgbaawai khaita ðkhaju. Oob tag ðkhabam a chitamgui ajim irig.

²⁸ Magbaawaita Tomaau ichigcha, —Señor, pæta mæ Pör anaa mæ Êwandamaugui ajim.

²⁹ Magbaa Jesuu irig, —Pæch daúacha mæ phiidæbarm oobaawai ðsta pua ðkha chirabma ajim. Ar amach daúacha mæ ooba næmta pari sïi jaaubarm ðrwiapai ðkha næm khænta Êwandamau ðucha wai sïejugui ajim.

Khan jãgamkhïirta mæg êsap phãjï

³⁰ Mag tag Jesuu nem khïir pogkhe ðrau ooba, ni waujã wauba aajem põoma waaujeejim maar dakhïir, chadcha Êwandamauta ich pütarr ðrag khap amkhïir. Pari magtarrta mua mæg êsap gaai thumjã phãba, ãaurpaita phãjim. ³¹ Pari mæg thum mag mæg êsap gaai jaau chiræmæn, jãan chadcha Jesuun Êwandamau ich Iewaa ichdëucha jær auwia warrgarwe pëiju a jaaujerrjõ pütarrta pãrag khap amkhïrau; mag khaphænaa i iek ðkha phõbaadeewai mæg atag pawiajã i dëi ãba ich mag khapeerka næm gaaimua iuu wænærramkhïir.

Jesuu ich khapeen sietem khænnag ich oopitarr

21 Magtarr khur deeu ðwaai mag thærrdõ pøm sim Tiberias anæm igaau marag ich oopijim. Mag ich oopitarr mæg ajim: ² Maar maig naajim: Simón Pedro, Tomás am dën i Meís a thæurrjerr, Natanael chi Galilea durr phõbõrdam Canã anæm eem, Santiago, mæ, maimua mag tag maar khapeen agjõ ich Jesús khapeen numí naajim. ³ Mag næmta Simón Pedroo maar na, —Mæ dõ æakhemgui ajim.

Magbaawai marau, —Magan maarjã pæ dëi wëtjugui ajim.

Mag, chadcha marau èrëubaadëwi bote ee dõjãrr paaukhabaadëjim. Pari mag ed chan par ich mag æa èetarrjã ni ãbjã thõobajim. ⁴ Mag æa èedætkhamaa awia ya æspa ðor mor dawaa aadëm ee dõieg oowai, Jesuuta dõ igaau oo dænnaajim; pari mag oobaawai maraun ich khabampii naajim. ⁵ Mag næm ee, maar dõi dakha narr aawai, ich garmuata marag, —Keena, ¿ãwarr thõojierrã? ajim.

Magbaawai marau, —Büurrjã thõoba næm perã anaajim jürr irig.

⁶ Magbaawaita deeu ich garmua marag, —Magan pãach red pãach juachaar gar dubpëinaa ærëujurama; jãiguin chadau nau pãrau pær aujugui ajim.

Magbaawai chadcha i ipierr marau maachig jaautarrjõ dubpëinaa ærëubaawain chadau par marau èudæðkhamjã pöd jiir auba aajeejim, ãwarr pømta thænarr aawai. ⁷ Mag næm ee ya mæchdëun khaug wai chirarr aawai Pedroog, —Jã maach Pör Jesús khabahab a chirajim.

Ichig magbaawai sïi khajüa khomariipai jüa sïerr aawai ag bürrë ich khajüa wajapha jüapet awi warag dõ ee dærbbaadëjim, jõpkharraa ichta chi Jesús sim aar baraag awia. ⁸ Chi redjã jua miebaadee pöd jiir auba, warag sïita jap eemuapai èudæ arrumua ag dëi dõ igaau phëubaimajim, warpcha khaba dõ igaumua maar narr aar cien metrojõpai sïerr aawai. ⁹ Mag dõ igaau panaa oocheewai ichdëu maar na õt örwia ãwarrta ag ee thæ wai sïejim; panjã ðchab wai sim marau oomajim. ¹⁰ Mag maar ich aig paaukhabaimaawai ich garmua marag, —Jürr pãach dën eem agjõ ãaur phë aipidut ajim.

¹¹ Magbaawai Simonau petwi, deeu jap ee waaidæbaadëwia, chi red ich jãg chi ãwarrpa mosjã ee èudæ aujim. ãwarr daphæmpa ag ee thænæmta ciento cincuenta y tres naajim, chi khapanag. Mag ãwarr pøm thænarrjã èu chi red thærrëubajim. ¹² Maimua ya chi ãwarr phaakha athaawai ich dëi thach khõmkhïir maar ich aig thærkha aujim. Pari ya marau i khaug wai narr aawai ãbmuajã irig “¿Pæ khaiujã?” aba aajeejim. ¹³ Mag maar thærkha auwi, pan aunaa, ichdëucha marag jigpëiwi, chi ãwarrjã ich agjõ jigpëijim. ¹⁴ Mag mosjã ee maar ich khapeenag ich oopitarr, ich iuu phiidættarr khur biek jayapam ajim mag ich oopi sim.

Jesuu Simón Pedroog jaautarr

¹⁵ Mag thach khõ næw awia ya khõ aaipagkhabaadee Simón Pedroogta ich Jesuu, —Simón, Juan iewaa, ¿puta chadcha pæch khapeen khãaijã ðrcha mæ daupii chiræwi? ajim.

Magbaawai Pedroo irig, —Èera Señor, pua khaphæ simgui ajim, mua pæch daupii chitæm.

Magbaawai deeu chi Jesuupai irig, —Magan mæ iek ðkha durrum khænta oveja chaain thæajemjõ wajapha thæa wai chitã ajim, mag amachdëu mæ iek ðkha næm gaaita ich mag ubæ wænærramkhïir.

¹⁶ Maimua deeu ũwaa i irig i thërcha thërthërnaa, —Simón, Juan iewaa, ¿chadchata pua mæ daupii chiréwi? ajim.

Magbaawai Pedroou irig, —Èera Señor, pua khaphæ simgui ajim, mua chadcha pæ daupii chitæm.

Magbaa deeu irig, —Magan mæ iek ùkha næm khænta oveja thæajemjö wajapha thæa wai chitá ajim.

¹⁷ Magnaa deeu ũwaa iek thërjupamua irig ich ag iekpai phæurba, —Simón, Juan iewaa, ¿chadchata pua mæ khõsi chiré? ajim.

Mag ich ag iekpai iek thërjup ichig phæurba jējēu khabaadeewai Pedro warag ichta òkhīrjuu aadēmua irig magjim:

—Señor, puata nem thum khaphæ aajeewai pua khap chirabahab ajim, mua chadcha pæch khõsi chitæm.

Magbaawai Jesuu, —Magan mæ ovejanaandamta chig apiba thæa wai chitá ajim.

¹⁸ Magnaa ichdēupai iekhamamua irig magjim:

—Pudè mæ iek ũrbarí: Warrgur pua pæch juadamau pæch khajūa jūawí pæch mam khõsimæg maajejim. Pari mæ cha iekha chiræm iekhau mæg atag pæ jōoiraa aadeewai pōd pæch juau khajūadamjā jūaba, chikhama nauta pæ khajūa jūarijugui ajim. Magnaa pæ juajā amau bæurkha síunaa pæ mamapha khitæm aar ajués amau pæ arrjugui ajim.

¹⁹ Jesuu Pedroog mag iekhatarran, jāga òrau ich gaaimua mag i thōju jaauwiata mag iekha sim ajim, mag ich gaaimua meebaawai Èwandamta òrag thō iekhamkhīr. Magnaa irig warag, —Mæ iekta ogdæba ich jāg ùkha chitá ajim.

Jesuu ich dūi naajerr eem āb ũrcha daupii aajerr

²⁰ Maimua èrēubaadēwi Pedroou deeu ewag oo næw aawai ich Jesuu ũrcha daupii aajerrta am èudee ura-

jim. Ich ag wounau ajim i thōju noram ābmiecha thach khõ naawaijā, ichta igarcha oo síerr aawai, irig “¿Khaíuta mag pæ oomapha aajem khænnag pæ pæ deeju agá?” a jēutarr. Wajapcharan magan mæchma, mæchta am èudee maa ajim. ²¹ Mag ewag oo næw awia ich Pedroou mæ oo athaawai mæ igwia Jesuug, —Señor, ¿magan Juanjāma? ¿Jā jāga meejuma? ajim.

²² Magbaawaita Jesuu irig, —Mua i meepiba deeu mæch bæe næm ora ich jāg nærrapiju akhiinjā, ¿pua i jāgbarju? ajim. Mag chirabnaa pæchta khīrjunaa ich jāg mæ iek gaaita ubæ chitá ajim ich Pedroog.

²³ Pari Jesuu mag iekhatarr igwia ermanonaanau amach eepain mæ igwia, “Magan mag woun chan meeba ich mag nærrajugui” a iekhaajejim. Pari mæchdēucha ũurwai chan Jesuu mag mæ meepiba ich mag chitaju aba, sí ar mæchdēu jaau chiræmjōpaita, “Mua i meepiba deeu mæch bæe næm ora ich jāg nærrapiju akhiinjā, ¿pua i jāgbarju?” ajim. Magpaita iekha-jim.

²⁴ Jesuu mæ igwia mag iekhatarr ich ag wounaupaita mag thumaa cha jaau chiræm mæg èsap gaai, mæchjā i dūi ogdæba chitæmua mæch daúa oojerr aawai. Maagwai tagam khænnaujā khaphæ næm, mua mæg phā chiræm nem chadcha arta jaau chiræm.

²⁵ Mua mæg èsap gaai phā chiræm atcha Jesuu nem inag pōoma waaujejim. Irua mag nem waaujerr thum āābdō jaaukhiin, libro khapaanata òbèrkham, makhænn thumaa òrag khakhapdō amkhīr ũgkharpyaag.

Maga ajim keena. Makhændamta pārag khap amkhīr jaaum ig chirajim.

Juan, ich Jesús dūicha chitaajerr

ECHOS

Møg libro gaai nacharam versículo oonaa Lucas 1:1-4 gaaijã ookhiin, ich ag wounagpaita phãnaa deepüi sim, merag chukhu sim. Ajapcharan Lucas gaai Lucaau jöoi Teofiloog nacha ichdëu jaaum ig sïerrpai jaaupüijim, ich Jesuucha nem wau nerrarrma. Maimua møg Echos gaaita deeu üwaai jaabaadëmua jürr chi Jesús thöopüiwi ich Aai aar matarr khur ya amach ap paaukhawi i dëi wënerrarr khënnau nem waumatarrr jaaum sim. Ich Jesús ügthar maagpamua jaauwai, irua ich jürr Ëwandam Akhaar pëibarm jua theegauta amag nem khïir pogkhe waupiju arr aawai, chadcha ag juapaaum nem waumatarrrta jöoi Teofiloog jaaupüi sim, Lucaau.

Jãga Jesús iek durrpierr aaidëmajï: Mag chi ükha nëm khënn gaai Ëwandam Akhaar phës aicheewai, ag dëita amach jiernemkha aaidëjierram. Ich Ëwandam Iewaa agtha amach dëicha khitaawai jaautarrjö, Jerusalemua jaauphöbaaderr, Judea durrjä jaaunaa, khïrab Samaria eem magwe jajawag wëtumua amach durr eemua öbërdëtkhawi, amach meeun khabam eem magwe Antioquiapienagpa Siria durr ee jaaumajieram. Mag nëm ee Pabloou warag jaabaadëm gaaimua griegonaan eemua Romapien eepa aaidë jöisijim. Magëm ïs chará durrpierrta aaidë wëjöm, maach eepa.

Jãga aajeejï Ëwandam Akharau ich juapá chi ükha durrarr khënnag deemamua: Amach eepai khaigba aadëp aawai nem waju khaugbam aigjã Ëwandam Akharauta khïrrjug deejeejim. Ich Ëwandam Akharau mag amag jaaum wai nerrarr aawaita khapan khaba narr ee ewag paawai üu ükha durrum khënn khapaana aphöbaadëjim. Magbaadëm gaaimua warr sïi öor amach meeun appai khïet nënüdëmjö atarrjä Cristo gaaimua äbam khodkha nëisijim.

Chijã khënnauta maach peerdëajem iek durrpierr aaidëpüijierá: Møg libro gaai peer jãrrchapaím Pedro appai jaaum sim (caps. 1-12); maimua cap. 13 aigmua atagta khïeb ö nëm aar Pablo phidag jaaum sim.

Ëwandam Akhaar pëiju Jesuu jaautarr

1 Jöoi Teófilo, ¿jãgpai chirú? Pëch khapeer ajapham Lucauta përug møg ësap phã deepüi chirëm. Nacharam ësap phã deepütarr gaai mua përug jaaum chirajim, Jesuu warrcha ich phidkhabaadeewaiwe nem waunaa jaaum aigmua khïeb i ügthar matarrpa. 2 Mua përug jaaum chirajim ïchab, mag ich Jesuu ügthar maju nawe, Ëwandam Akharau ichig jaaupibaawai, jürr irua ich dëi ogdëba wënerramkhïir ichdëucha jër autarr khënnag, jãga amau nem wau wënerraju a jaaum pëatarr. 3 Na mëchdëu përug jaaum chirarrjö, makhënn mag ichdëucha jër autarr khënnagta örau i jaaum thöowi deeu iiu phiidëttarr khurjä dau daum öbërchëwi ich oopiejeejim aajem, chadcha ich iiu chirëm khap amkhïir. Cuarenta días nëm ee ich mag ich oopiejeejim aajem. Mag ich oopi simua, jãga Ëwandamau öor ich dënkha auwia ichta am Pörkhaajë a jaaum aajem amag.

4 Mag ichdëu doce jër autarr khënnag ich oopipikham jaarta ïchab amag Jerusalén phöbör eemujã chawag wëtpiba jaaumamua amag, —Mua pãrag jaaum jeejimgui ajim anëm, më Ayau pãar athee ich Akhaar pëiju. Magtarr aawai møg phöbör eemua chawag wëtb, mëigpai nëbat ajim anëm, ichdëu chadcha pãrag ich Akhaar dee nëm ora. 5 Juanaun chadcha dödamaupaita öor pör choojeejim, mamë mëgtarr khur pömcha khaba nëm ee, jürr Ëwandamau ich Akhaarta pãrag deejugui ajim anëm. Mag ich Akhaar deebarmu-

ata, chadcha pãar pör choo chaar pör choo nëisijugui ajim aajem Jesuu amag.

Teófilo, maach Pör Jesuu mag iekhatarr aawai, chadcha ichdëu iekhatarrjö, jãga mag Ëwandam Akhaar bëejï a khap amkhïirta ïs mua deeu përug møg ësap phã deepüi chirëm. Maimua mag bëewi, jãga mag ich Jesuu ichdëucha jër autarr khënn ee sïeichëwi, amag nem waupimarrjä agjö mua përug jaaupäaigpam.

Jesús ügthar matarr

6 Maan mөгta ajim aajem:

Mag amau chi Jesús thöowi deeu iiu phiidëttarr khur ya äbmiecha ichdëu jër autarr khënn dëi sïejim aajem. Mag amach aig sïerr aawai amach garmuata irig, —Señor, marau khap am ig nëmgui ajierram anëm, marag jaubá. ¿Ïsta pua chadcha chikhamnaan jua eemua maar peerdë auwi pëchta thumaam khënn Pörkhaagpá, maach gobierno chaarcha wai nëisieg?

7 Magbaawai Jesuu amag magjim aajem:

—Ëwandam ichta thumaam khënn khãai nem jua theeg simua ichdëupaita magëm nem thum khap aju arr aawai pãrau chan bëurrjä magëm khap aju aai khaba nëmgui ajim anëm, jãagwaita magju, wa khan edta magju khai. 8 Mag khãai Ëwandam Akhaar pãach gaai phës sïeichëjuun chad pãrau khaphë aju aai nëmgui ajim anëm. Mag pãach gaai phës sïeichëm ed pãar jua theeg aphöbaadëmua mua nem waaumajier pãach daúacha oonaa më iek pãach jügüucha üurjerrjä pãrau örag jaaum nerrjëe aju. Nacha mөг Jerusalem

phöbör ee, maigmua Judea durr, Samaria durr, ich mag khēb durrpierr jaau wētumua warp durr chaauram magwe pārāu jaau wēnerrajugui ajim anəm am-ag.

⁹Ya ich Jesús mag iekha öbarm ee, sīi warag ügthaa papagmam dēi jūnthumie baug bēewi sīi ag ee i meer athamjō abaawai üu amau i oo wai durrarrjā warag oohba pamamua chukkhu aadējim aajem.

¹⁰Mag warag i ügthaa papagmam eerpa dənənūidə nəm ee, emkhooin numí khajūa bāpphä jūa sīsīdəmta dēgölp am aig dənəutkhachējim aajem. ¹¹Mag dənəutkhachēwia amag, —Keena, ¿khanta ügthaag jāg eerpa dənənūidə nəma? aichējierram anəm. Jesús ya ügthar petabahab. Mam ar jāg pārāu i mam oo naabá; ich jāg pāachdēu oo nəmjō ūmaai deeu i bēe-bajupa ajierram anəm amag, mag chi khajūa bāpphä jūa sīsīd arr khənnau.

Judas jürr Matías anəm jər autarr

¹²Mag amach dēi āba sīewia petam oobaawai, durrdam Olivo Durrsī anəm gaai naawi ich aigpaimua Jerusalemag wētjim aajem. Mag durrsī Jerusalemua warpcha khaba, peer kilómetro ābpaím sim aajem.

¹³Mag wētwia phöbör ee paaukhabaimaawai ügthaa amach jēerjem aar āba biirdə nēisijim aajem. Maig naajim aajem: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago jōoi Alfeo iewaa, Simón ibəur wauwia Celote a thēerjem, maimua Judas, woun āb deeu agjō Santiago anəm dēi ābam khənn. ¹⁴Makhənn amach thum ich mag biirdəjēejim aajem Jesús eeugpeen dēi, ich Jesús ād María maimua dewam hēinpa, āba mag biirdənaa Ēwandamag jēwaag. ¹⁵Ich mag Ēwandamag jēwaag am āba biirdədkham ed gaai, biek āb Pedroou tagam khənn agjō Jesús iek ükha nəm khənn khapan ciento veinte nəm jārr dənəunaa, ¹⁶—Keena ajim anəm, Jesús gaaimua khodamna. Mua pārāg jaaukhimgui ajim anəm. Jāg maach Pör Jesús imeraa pērpütarran ichiita ich jāgju aai sīejim, warrgarwe rey David khararrau Ēwandam Akharau ichig jaubaawai ich mag phā pəarrjō. Chadcha magtarr aawaita örau maach Pör Jesús pər awaan bēewaijā maach khapeer Judas khararrta chi pörkha nerrajimgui ajim anəm. ¹⁷Iin maach eem maach dēi āba phidkhaajēejimgui ajim anəm. ¹⁸Magtarrta ich dau lököo mag Jesús pērtarr paar ichig phagtarr phatkhonau jēb pər auwia, mam mawia, ichdēupai ich ö jorrkaawi, pöröu burrwi, bi jurphē sīi jūāutarrjō apūijimgui ajim aajem. ¹⁹Mag ichdēupai wir aig ich thōowia magbarm Jerusalemienau thum ūrphōbaadeewai mag durr ichdēu pər autarr aig “Acéldama” a thūrjierramgui ajim aajem. Mag am meúa Acéldama aawai maach meúan jürr “öor thōotarr param jēb” a siməu. ²⁰Judaau magju khaphəta warrgarwe rey David khararrau Salmos anəm phā sīewai i igwia magjim:

“I di atarr di öor parii iseg pəaju, ag ee joobaju khənn chukhu.”

(Sal. 69:25)

Maimua ich ag ēsap gaai ich Daviupai ĩchab, “Deeumua jürr i phidkhaajerr phidag phidkhaju aai simgui” a phā pəajim.

(Sal. 109:8)

²¹‘Magua mua mag chirəmgui ajim anəm ich Pedroupai. David khararrau jaautarrjō chadcha amkhīir, mēig maach ee öor nəm eem āb maach daumaai jər aujugui ajim anəm, ich daúa Jesús iiu phiidətarr ootarr aawai maach ipierr jaaukhīir. ²²Mag maadēu jər aujuun, ĩchab maachjō Jesús dēi ogdəba wēnerranaa ĩchab warrcha Juan öor pör choomieu Jesús pör chootarr aigmua ewag pawiajā khēb ich Jesús ügthar ma nəm ed gaai ich mag maach dēi ogdəba wēnerrajerr khənn eemta jər auju aai nəmgui ajim aajem.

²³Pedrou mag iekhabaawai, aig narr khənnau öor numí thür aujierram aajem: Āb José anəm, ich ag wounpai Barsabás a thərnaa ĩchab ibəur wauwia Justo a thēerjem; maagwai ābakhai Matías ajim aajem.

²⁴Mag numí jər auwia Ēwandamag jēeumamua magjierram aajem:

“Ēwandam, pəchdēuta chadcha öor thumaam khənn thāar khaphə chitaawai, marau pərəg jēu nəm, marag jaubá” ajierram anəm, “məg numí nəm aig chijāata pəchdēu ig chirəmgui agá. ²⁵Ya Judajā ichdēu khaigba arr gaaimua wir aig ich thōobaawai i jürr pəch i jaau nəm phidag maar dēi āba phidkhamkhīir marau deeu ig nəmgui” ajim anəm, “maach daumaai.”

²⁶Mag Ēwandamag jēu durrawia mokpör gaai am thür numwe phākhanaa jēkhət barbapāaiwai, chi Matías thür phā simta ügthaag jēer khērbaimajim aajem. Magtarr aigmua atag Matías warm khənn once narr dēi āba phidkha sīsijim aajem, Ēwandam i jaau nəm phidag gaai.

Ēwandam Akhaar bēetarr

2 Maimua nemkhö dichtarr khur cincuenta días nəm ee, judionaan phiesta Pentecostés anəm burrijim aajem. Ich mag edcha thum chi ükha durrum khənn ābam aig podpa thənaajim aajem. ²Mag am āba podpa nəmta, dēgölp edjā eemua jēbə phū theeg urum iekjō jug urum ūr athajierram anəm. Mag jug bēewi am nəm di gaaita sīi wəbaichēmjō ajim anaabá. ³Magbarm abarmən meukhīirjō sīsīdəmta sīi ötdaujō uujēer uujēer aadēmua, ich Jesús iek ükha narr khənn pör ūr dərjopkhamamua, dərjopkha, deeu chukkhu aadējim anəm. ⁴Mag ötdau khīirjō simta öor pör ūr dərjopkhabarmjō arrau Ēwandamau ich Akhaarta thumaam khənn gaai phēs deebarmua agdaujō deeu meu amachdēu bēerjā iekhaba aajerrta waa iekha nerrjēe aphöbaadējim anəm, ich chi Ēwandam Akharau iekhapimampierr.

⁵Ich mag phiesta jaar Jerusalem phöbör ee naajim aajem: judionaan Ēwandam iek ükhanaa irua jaau sim ipierraa aajem khənn, durrpierrmua bēetarr khənn.

⁶Mag edjā eemua phū iekjō jug pierrum ūrbaawai, thum āba ag di aig biirdənaa mag phū iekjō thənəm dēi sereu wējöm ūrbaawai, “¿Jāga aadēmta məg thənəisima?” ajierram anəm, amachdēu ūrwai am

meeun khabam khænnauta durr warpham khænn meupa ajapha chi meu khænn dënjö iekha nëm ùrwia. ⁷ Mag ùrwia sîi warag dauderraa nëmua amach wir aigpai jëjèu aajeejim aajem, amach khapeenag. Mag jëu nëmua, —Keena, ar jäg durr chaauram meupa iekha nërrjëm khænn, zjãkhænn amach thum Galileapien khabá? ⁸ zjãga jäg amau iekhamam marau maach meúachata ùr nëmua? aajeejim anëm. ⁹ Mëig maach nem meu khapan iekha wëjömguï aajeejim anëm, durr chaauram khænn pöm thënaawai. Mëig nëm: Partiapien, Mediapien, Elampien maimua maach chi Mesopotamia durr joobaajem khænn; Judea durram khænn, Capadociapien, Pontopien maimua Asiapien. ¹⁰ Mag tag ìchab thënnëm: Frigiapien, Pamfiliapien, Egipto durram khænn maimua Africa durr phöbör Cirene anëm ag atag naajem khænnpa thënnëm. Romapienjã mëig joobaajemguï ajim anëm, judionaan chaar maimua deum durrmua bëwi judionaan igar nëm khænnjã agjö, ¹¹ Creta durram khænn dëi Arabiapienpa thënnëm. Mag meu khïirpierr thënnëm ee thumaam khænnau agdaujö dich meúata Ëwandamau nem wautarr amau ìgkhamam ajapha ùr thënnëmguï ajim anëm.

¹² Mag amachdëu warm khænn deum meupa ijëjëbkhäm ùrwia dauderraa nëm gaaimua, amach wir aigpai jürr jëu ohookhamua, “Ma mëg thënnëm, zjãga awiata jäg thënnëm?” khajierram aajem.

¹³ Mamë äaur khænn ìchab aig narr khænnau warag am wauwia, “Vino pöm agtha khüwaa sim döpeiwia khëch thënaawaita jäg thënaabahab” aajeejim aajem.

Pedroou örag iekhatarr

¹⁴ Magbaawai Pedro tagam ich khapeen agjö ich Jesuucha jër autarr khænn dëi äba bëjãau dënnëisiwia thet amag magjim anëm:

—Keena, Judeapien, maimua ìchab Jerusalén naajem khænn: Khap abat mua pärag jawaagpam; më iek ùr-bat ajim anëm. ¹⁵ Öor pärau oowai jäg thënnëm chan pärau jaau nëmjö mag nag pöm döwia khëch thënaawai khabamguï ajim anëm. Pärau oo naabá ajim anëm, ìsta edpherr garm las nuevepai sim; agtha doojem orajã khaba sim, zjãga mag öor khëch thënaajugui? ajim anëm. ¹⁶ Am jäg nëm, sîi warrgar Ëwandam i jaaumie Joel khararrau phã pëatarrjö thënnëm khabahab ajim anëm. Mëg thënaaju igwiata ich Ëwandamaucha jöoi Joel khararrag jaaumamua,

¹⁷ “Ya mëg atag mëchdëu mëg jëb öpëiju gayaa paawai mua mëch Akhaar thumaam khænnag deema-jugui” ajim aajem.

“Mag mua amag mëch Akhaar deebaawai chaain chi emkhooinau chi ñinaura warrgar më iek jaaujerr khænn dënjö më iek jaaujugui” ajim aajem.

“Maimua chaainam khænn dëi jöiraam khænnpa mua mëch aar khäaipri aumajugui” ajim aajem.

¹⁸ “Ìchab mua thum mëch ipierraa nëm khænnag mëch Akhaar deemaju, emkhooinag wa ñinag awia khäijã.

Magbaawai amau mëchdëu amachig jaaubarmta jürr örag jaaumajugui” ajim anëm ich Ëwandamau.

¹⁹ Mag jaaumamua ìchab, “Edjä eejã mua mëch bëuju ijaaur nem khïirpierr ompaapimajugui” ajim aajem.

“Maagwai mëg jëb gaai bag oaju, ötdau phur jïerrar-raukham dëi;

sîi naar phëichchi khörr jïubaadëphëmjä oojugui” ajim anëm.

²⁰ “Mag mëch jua theeg thum bëuju ed gayaa paawai, äsdawam edau khïbaadeewai jürr edaram edau arg sîi bagjö phurii aadëjugui” ajim aajem ich Ëwandamaucha.

²¹ “Mamë ìchab ëu ar thum mëg amach dau aug khaugpi jëu nëm khænnan ëu peerdëtkhajugui” ajim aajem ich Jöoirau.

(Jl. 2:28-32)

²² Pedroou mag Ëwandam iek phã pëarr jaau dich-wia, ìchab ijëjëbkhämua, ‘Keena israelnaan, cha mua iekhaagpam ajapha ùr-bat ajim anëm. Pärau khaphë nëmguï ajim anëm, Jesús Nazaretpiertra ich Ëwandamaucha pëitarr aawai päach ee ag na nem mag ooba aajerr irua wau nërraajerr gaaimuata Ëwandamau pärag ich jua theeg oopijim. ²³ Mamë mag khitarra juau ich Ëwandamau mag ëdëraa i thöopibajieb ajim anëm, mag i thöopibarm gaaimua warag päachta waja-pcha öbërju khaphë sierr aawai. Magju arr aawaita, päachig pëer deebaawai, pärau i pëer arrwi päach ipaar-mua pakuls gaai öor sîi khaibag sïsidëm khænnag i meerphë thöopijieramguï ajim anëm, ich Ëwandamau ag nawe mag khïirju wai sierrjö. ²⁴ Mag juau i thöopëijierab mamë, Ëwandamau deeu i phiriu aujimgui ajim anëm. I mag sîi jëb ee ich mag sierraju atheem khaba arr aawai mee nëmuapai chan pöd i thë aubajim a jaaumajim aajem Pedroou. ²⁵ Magju arr aawai rey David khararraujã warrgarwe Jesús igwia ich Jesuuta chadcha ich Aai dëi iekha sim ùrtarrjö phãmamua magjim:

“Ëwandam” ajim anëm chi Chaai garmua ich Ayag, “mua khaphë chirëm, pë më dëi ogdëba sijem.

Pëchta më na nënnëu khaawai pua bëërrjã më chig apibamguï” ajim anëm.

²⁶ “Mag gaaimua thãar onee chiraawai mëch meukhïraucha pëgë ëu ajim a chiraajemguï” ajim anëm chi Chaairau.

²⁷ “Mua khaphë chirëm, khaigbam khænn akhaar weetjem aar më akhaar pua pëim iek pëibamguï” ajim anëm, “pëch chogkha chirëmmta pua më kha khösi wai chiraawai.

Mëch khërbarm jëb degpai ëdëraa ärpiba, deeu mëch phiriu aujujã mua khaphë chirëmguï” ajim anëm.

²⁸ “Pëchdëuta pëch aarcha öbeerjem khöduu mëg khaugpijim, maagwai pëch dëicha chiraimaawai më onee chirsi-jugui” ajim anëm.

(Sal. 16:8-11)

²⁹ Mag David khararrau phã pëarr igwia ich Pedroou, ‘Keena, päadë khïirjubat ajim anëm. David khararrau

ichpai wir aig igwia pöd mag iekhaju khaba sfejim. Maadëu meraajã khaba nëm, maach dau nawe jöoi David khararr meewi bëp sjujieram; mag i bëptarr jëbdi agtha sfejimgui ajim anëm. ³⁰ Mamë í tchab Êwandam i jaaumie arr aawai irua khaphë sfejim Êwandamau ichig “Më cha iekha chirëm iekhau pë chaain ewagam khëen eemta pëch simjö reikhapiju” a iekhatarr. ³¹ Êwandamau mag iekhatarr aawaita Daviui khaphë ya oo wai simjö Cristo iuu phiidëujã jaaujim: jãga Êwandamau ich Chaai akhaar khaigbam khëen akhaar weetjem aar mawia ich mam sjepiba, ni i morjã ich aukhërbarm jëb degpai ärpiba, sji phiriu auju. ³² Warrgarwe mag jaaujerr aawai ich Êwandamau chadcha i phiriu aujimgui ajim anëm. Marau mag jaau nëmëen, chadcha maach daúacha ootarr aawaita mag jaau nëmngui ajim anëm Pedroou.

³³ Mag jaaumamua ichdëupai, ‘Jãan Êwandamau ich jua theegauta chadcha i phiriu autarr aawai ts ügthar ich Êwandam dëi äba thumaam khëen Pörkha simgui ajim anëm, ich Jesús igwia. Magta tchab ich chi Ayaucha ich Akhaar deeu a jaaujerrã irig deejimgui ajim aajem. Mag ichig deebaawai jürr ich Jesuu ista örag deebarmgui ajim anëm. Magua cha pärau päach daúacha oonaa päach jügdëucha päach meu ür nëmjä mag sji khëch naawai khaba, thum ich Jesús gaaimua-ta jãg thënmngui ajim anëm, chadcha ichta ügtharjã maach thumaam khëen Pörkha siewai. ³⁴ Maigta pärau oo naabã ajim anëm. David Jesujö ügtharjã thumaam khëen Pörkhaimaba arr aawai jãgã irua ich igwia magkhaji? Mag khãai maach Pör Jesuuta ügthar pabaimaawijã thumaam khëen Pörkhaimaju ichdëu khaphë sierr aawai, ich Jesús igwiata Daviui ich paar-mua,

“Êwandamau maach Pörögta, ich dëi äba thumaam khëen Pörkhaieg ich juachaar gar juppiju” a iekhabajieb ajim anëm, ³⁵ “i oomapham khëen thum ich jua ee pörkha dee nëm ora.”

(Sal. 110:1)

³⁶ Maimua deeu ich Pedrooupai, ‘Keena ismua atag israelnaan thumaam khëenau warre khaphë abat ajim anëm, cha mua pärag jawaagpam. Ar päach ipaarmua pa gaai meerphë thöörüipi jaautarr Jesuuta warag Êwandamau thumaam khëen Pörkhaipibarm; ich khabajieb ajim anëm warrgarwe Êwandamau jër auwia maach peerdë aumkhïir pëiju jaaujerr.

³⁷ Pedroou mag iekhabapëim amachdëu ürbaawai warre gaai machaaga aphöbaadëmua ich Pedroogcha jëeunaa i khapeenagjã agjö, —Keena, ¿magan marau jãgata aju aai nëwi ajierram anëm, Êwandamau maach peerdë aumkhïir? Marag jaubat ajierram aajem.

³⁸ Magbaawai Pedroou amag magjim aajem:

—Thum agdaujö päach mor ewag khïirjuwia Êwandamag päach khaibag chugpaapi jëeubat ajim anëm. Magnaa chadcha Jesucristo iek ükhanaa päach pör choopibat ajim anëm. Pärau magmëen, Êwandamau päar khaibag chugpaapëiwia jürr ich Akhaarta pärag deejugui ajim aajem, ichdëu deeu a jaautarrjö. ³⁹ Irua

mag ich Akhaar deeu jaautarran, pärag deenaa, päar chaainagjã deewi, thum durr warpham khëenagpa deeu jaautarrau. Wajapcharan thum ichdëu khösi thër aumam khëenagta ich Akhaar deemajugui ajim aajem.

⁴⁰ Mag, Jesuu nem waaujerr thumaa jaaumam dëi warag am wawimamua Pedroou amag, “Öor mæg chi ajaugjã chukhu thënm khëen dëi okhoomapha nëm khai, äba Êwandamta jërbat” aajeejim anëm.

⁴¹ Mag chadcha Pedroou jaau sim ürwia Êwandam iek ükhamarr khëenau amach pör choopimajieram aajem. Ich mag edpai ükhawia amach pör choopimarr khëen appai tres miljö naajim aajem. ⁴² Mag, chi ükha durrarr khëen thum äbam aig podpanaa ich Jesuu pëitarr khëenau jaau nëmpierr ich mag am ipierraa wënërraajeejim aajem. Amach khapeen dëi ö khaigba-jã khaba, ante Êwandamag jëeu nëmua warag thachjã äba jig khoojeejim aajem.

Jãga aajeeji warrcha Cristo iek ükha phöbaaderr khëen

⁴³ Mag nëm ee ich Jesuu jër autarr khëenau ag na nem mag ooba aajempa wau nëm oowia öor thumaam khëenta dauderraa thënaajim aajem. ⁴⁴ Chi Êwandam iek ükha nëm khëenan üiba äba biirdënaa amach khapeen dëijã ajapha naajeejim aajem. Magua-ta jürr agdaujö chikhmagjã nemdam igkhaba, thumaa jig aumaajeejim aajem. ⁴⁵ Amach nem wai nëmüid arrjã thum përkhëinaa chi phatkhon jürr nemdam ig nëmjä chukhu khithëem khëenag jigpëimaajeejim anaabã, thumaa agdaujö. ⁴⁶ Mag nëmua edau äspapakhampierr Aai i jëeujem deg äba podpanaa Êwandamag jëeujeejim aajem. Maimua amach di aar pawia-jã ich mag Êwandamag jëeu nëmua thachjã agdaujöö thöikhanaa thumaa ö äba onee khö dichdimapphë aajeejim anëm. ⁴⁷ Amach mag nëm gaaimua ag phöbör eem sji bithurgam khëenaujã am kha khösi aajeejim aajem. Mag nëm dëi maach Pör Jesuu warag örag ich iek ükhapi aumam khëen ag nawe ükha durrarr khëen ee dubmaawai warag khapaana paaukhamajim aajem, edau äspapakhampierr.

Woun äb bü äkhãraa khitëm monaautarr

3 Biek äb Pedro Juan dëi Aai i jëeujem deg wëtjieram aajem, ya kheuragam las tres nëm ee. Mag ora paawai örau Êwandamag jëeujerr aawai tchab amach paat jëwaan wëtjim aajem. ² Mag Aai i jëeujem deg dub nëm puertdi aigcha ed ëepierr woun äb aphëen khitëm jup kheurajeejim aajem. Mag woun bi eewe bü äkhãraa khitëmtha thaabatarr aawai pödã ich appai dërdëer aba, sji örauta jiir aubëewia mag puertdi “Chi Ooimæg” anëm aig juppi sjiujeejim aajem, öor ag ee dub nëm khëenag phatkhondam jëeumkhïir.

³ Biek äb i mag oo chirëmta, Pedro Juan dëi ierrag dich wëtum oobaawai amag, —Aay keena ajim anëm, më ap chitëm, mëmæg phatkhondam deebat ajim anëm.

⁴ Magbaawai amach numiim khennau irig eerpanaa Pedroou irig, —Marag oobá ajim anem.

⁵ Mag Pedroou ichig “Oobá” abaawai ichig nemdamta deegpampii awia amag eerpa oo síisijim aajem.

⁶ Mag amachig eerpabaa Pedroou magjim anem irig: —M̄chan b̄urj̄á phatkhon chukhu chir̄em, mam̄ m̄chd̄eu p̄odju ayaam chan mua p̄er̄ug ígkhabam. Ába Jesucristo Nazaretpierrau p̄ch monaaujuuta kh̄ir̄junaa phiid̄baad ajim anem.

⁷ Mag iekhanaa i juachaar gar p̄rnaa ÷gthaag ÷ud̄a athaawai chadcha nem b̄p̄á ubag aad̄ejim anaabá.

⁸ Mag ich jua gaai p̄rnaa d̄n̄n̄up̄i athaawai, d̄i ÷gthaag phudd̄ oo d̄n̄n̄is̄iawia ich mag nem ajaug d̄urd̄er síisijim aajem. Mag warag am d̄i ába Aai i j̄eujem deg dubwia síi chaaij̄o onegau b̄i j̄ir n̄n̄n̄ugmamua Éwandamag, —Ûchata pua m̄g m̄ monaaubar̄im Éwandam; chadcha p̄chta thumaam kh̄en kh̄aij̄á chi thierriugui a i j̄eb n̄n̄n̄u khabaad̄ejim aajem.

⁹ Magtarr aigmua atag ich mag onee Éwandamag ÷u ajijimkham thumaam kh̄enau oojierram aajem. ¹⁰ I mag n̄rr̄em oowia dauderraa naajieb mam̄, thumaam kh̄enau, “Já chadcha ar Aai i j̄eujem deg dub n̄m puertdi Chi Ooim̄g a th̄urjem aig oo simua ðor dich n̄m kh̄enag phatkondam j̄eujerr woun khabahab” aajeejim aajem j̄urram kh̄enau.

“Pórtico de Salomón” anem ee Pedroou iekhatarr

¹¹ Mag ich monaaubar̄aiwai chi b̄i ákh̄araa khitarrau Pedro Juan d̄i chaaug w̄tp̄imaugau, warag am gaai p̄rbaad̄ejim aajem. Ya mag i monaaubaad̄em ðrau khakhapd̄o aadeewai daugaj̄ar edau ðbeerjem bi gar dij̄j̄o w̄u w̄j̄om “Pórtico de Salomón” anem̄g thum khaphig ph̄obaad̄ejim aajem, mam̄ gar chi b̄i ákh̄araa khitarrau Pedro Juan d̄i w̄n̄rr̄em kha ogd̄ba sierr aawai. ¹² Pedroou mag amachig khaphig w̄durum oobaawai mag khapan th̄n̄m̄g magjim aajem:

—Keena, ¿khan j̄agwia j̄ag maar oowia p̄ar dauderraa n̄? ajim anem. P̄rau j̄ag maragta eerpapaad aad̄eph̄em, ¿p̄rau kh̄ir̄juawai marau maach juapaauta j̄ag monaaubar̄m̄j̄o n̄, wa Éwandam na maach pekau chukhu n̄m gaaimua j̄agbarm kh̄aij̄á an̄ p̄rau p̄ach ðdegpai? ajim anem amag. Mag khabamgui ajim anem ichd̄eupai. ¹³ J̄an ar Éwandamau ich Iewaa p̄itarra ar khabam awi p̄achd̄eu th̄otarr ag jua theegauta j̄ag i monaaubar̄imgui ajim anem. Ich j̄ag Jesuuta i chogkha b̄etarr aawai, maach Éwandam anaa íchab maach j̄oin Abrán Isá maimua Jacob am Éwandamaupai thumaam kh̄en P̄rkhapinaa nem jua theeg apijim. Ich ag Jesupai khabajieb ajim anem, ar Pilatoou p̄ap̄aig abaawai p̄achd̄eu warag th̄op̄ipi jaautarr. ¹⁴ I b̄urj̄á pekau chukhunaa thumaam kh̄en d̄i agpierraa khitarra p̄rau warag th̄opi jaaunaa j̄ur ag kh̄ai chadcha ðor th̄omie chaarta p̄ach ipaarmua warag cárcel degmuaj̄á weep̄ipijerramgui ajim anem. ¹⁵ Mag, p̄rau chadcha warag maach thumaam kh̄en iupiejemta

th̄op̄ipijerramgui ajim anem. Mag i th̄op̄ipijerrab mam̄, deeu Éwandamau i phiri uajimgui ajim anem, j̄ebdeg sierr ába. Marau mag jaau n̄m̄n, mag p̄achd̄eu i th̄otarr khurj̄á maach daúacha monakha meeba arrj̄o n̄rr̄em oojerr aawaiugui ajim aajem Pedroou amach kh̄ir̄cha. ¹⁶ Maimua mag chi woun b̄i ákh̄araa khitar igwi, P̄ad̄e wajapha kh̄ir̄jubat ajim anem. M̄ig ni ábmuaj̄á meraaj̄á khaba sim, warr j̄aga síej̄i m̄g woun. Mag síejieb mam̄, chadcha Jesuu ich monaauju khaph̄e sierr aawaita j̄ag monaau sísimgui ajim anem. P̄rau ís m̄g woun monakha oo n̄m̄n, j̄an marauj̄á maach kh̄ir̄jug ee ába Jesús jua theegau-paita i monaauju khaph̄e narr gaaimuaugui ajim anem. Mag gaaimuata j̄ag warre ich bi eewe monakha thaabatarrj̄o p̄rau ís i monakha oo n̄m̄gui ajim aajem.

¹⁷ Magnaa ich Pedrooupai, “Mua khaph̄e chir̄emgui ajim anem, p̄rau p̄ach p̄rnaan d̄imua Jesús p̄rnaa th̄op̄aiwai chadcha ich Éwandamaucha p̄itarr khabampii awiata j̄ag i th̄ojierram. ¹⁸ P̄rau i d̄i j̄ag-tarran, ich Éwandamau warrgarwe ich i jaumienag jaaupibaawai j̄ur amau ðrag, “Éwandam Iewaa Cristo b̄ewia ðrau i dau aph̄e th̄oju” a jaautarrj̄o, ich Éwandamauta ÷d̄raa p̄rag i th̄opi sim khabajieb ajim anem. ¹⁹ P̄achd̄eu i d̄i magtarr j̄ur p̄ach khaibag thumaa ásie ewag kh̄ir̄junaa Éwandamag chugpaapi j̄eubat ajim aajem, mag khaibag chugpamkh̄ir̄. P̄ach thum israelnaanau magta j̄eukhiin, mag Jesús warrgarwe Éwandamau j̄er auwi p̄iju aajerr deeu p̄ibarm gaaimua Éwandamauta p̄ar kha oneg chukhu narrj̄á kha onee apijugui ajim aajem.

²¹ Mag irua p̄ijup mam̄, m̄g waiweran Jesús ich j̄ag ÷gthar síeju aai simgui ajim anem, warrgarwe Éwandamau ich i jaumienag jaaunjerrj̄o m̄g durr thum deeu ūmaai durr w̄j̄ug paap̄ain b̄e n̄m ora. ²² Ich ag Jesús igwia Moiseej̄á warrgarwe maach j̄oinag, “Maach P̄r Éwandamau maach khodnaan eempai ðor áb ich i jaumkh̄ir̄ p̄ijugui” ajim anem, “ich j̄ag m̄r̄ḡj̄á p̄ach ee ich iek jaaupitarrj̄o jaaumkh̄ir̄.

Mag ichd̄eu p̄ibarmua p̄achig nem jaauwai i ipier-raa abat” ajim aajem.

²³ “Mag ichd̄eucha j̄er auwia p̄ibarmua nem jaau simta ÷khaba abarm kh̄en chan, oob amau amach ÷gthar ðberju amiet” a jaaujim aajem Moiseeu maach j̄oinag.

(Dt. 18:15-19)

²⁴ Mag iekkhaghmagmua ich Pedrooupai, “Ich j̄ag Moiseeu ichj̄o Éwandamau áb ich i jaaujem p̄iju jaaujerrj̄o, tagam kh̄en agj̄o i i jaaujerr kh̄en thum Samuel khararr aigmua ewagam kh̄enauj̄á ich mag jaaueejimgui ajim anem. ²⁵ Magnaa, P̄ach khabahab ajim anem, warrgar mag Éwandam i jaaujerr kh̄en ag chaain ewagam kh̄en. P̄ar d̄ennaan d̄i Éwandamau iek deewai ya p̄arta irua kh̄ir̄ju wai síebajieb ajim anem. Magtarr aawai ichd̄eu j̄oi Abranag, “M̄g atag paawai p̄ chaain ewagam kh̄enau chaai áb oobarmuata thumaam kh̄en d̄i nem ajapha waujugui” a iekhatarr aawai ²⁶ Éwandamau chadcha ich Iewaa j̄er

auwi p̄aar eeta nacha p̄ijimgui ajim an̄em, p̄aach pekau p̄om s̄isid̄em isegwia p̄aach th̄aar ee i athaawai p̄aach ̄u amkh̄iir.

Pedro Juan d̄ei chi thethemnaan an

4 Pedroo Juan d̄eimua agtha ̄or p̄om mag w̄ej̄om̄ug ij̄ej̄ebkham ee, am aig phadnaan b̄eejierram aajem, Aai i j̄eeujem di th̄ajem kh̄un̄ p̄or d̄ei saduceonaanpa. Mag saduceonaanau jaauwai, maach meewai maach akhaar iuuba aajem aajem. 2 Mag b̄ewi makh̄un̄au am d̄ei meeukhabaich̄ejieram aajem, Pedroo Juan d̄eimua j̄ag Jes̄us̄ iiu phiid̄atarrj̄ota maachin thum iiu phiid̄atkhaju a jaau n̄em ̄urch̄ewia. 3 Mag warag am p̄erkha auwia c̄árcel deg ph̄e arrjieram aajem. Mam̄ ya kheerua pam eeta mag p̄erkha deethurtarr aawai ich mam̄ ̄spagkhajieram aajem. 4 Mam̄ mag amach p̄erkha arrju nawe jaau durrarrdam ̄or p̄om mag th̄unarr kh̄un̄au ̄urtarr aawai ̄chab chi ̄kha narr kh̄un̄ khapanag emkhooi appai cinco milj̄o naajim aajem, ̄un̄ d̄ei chaainj̄a beerba.

5 Maimua ag noram ̄spaau chadcha Jerusal̄en ph̄ob̄or ee ̄ba podpajieram aajem: Judionan p̄orkha n̄em kh̄un̄, ̄wandamag j̄eeujem degam kh̄un̄ j̄oin, maimua ̄wandam i jawaag chi machnaanpa, thum ̄ba. 6 Mag tag naajim aajem: phadnaan thumaam kh̄un̄ p̄or An̄as an̄em, Caif̄as, Juan, Alejandro, maimua ̄chab mag phadnaan p̄orkha n̄em kh̄un̄ khodnaanj̄a agj̄o. 7 Maimua Pedro Juan d̄ei c̄árcel deg narr ph̄e awaan mamkh̄iir awi ̄or p̄ijieram aajem. Mag p̄iwi ph̄e au pierrwai amach j̄arrcha d̄un̄utkhapinaa, —¿Khaíu j̄ag p̄aar jua theeg apij̄i a j̄eeujieram aajem amag, j̄ag woun b̄u ̄kh̄araa sierr monaap̄aig?

8 Magbaawai Pedroo ̄wandam Akhaar ich gaai ph̄es wai sierr aawai amag magjim an̄em: —Keena, p̄aar ar m̄ug ph̄ob̄or ee chi p̄orkha n̄em kh̄un̄ maimua ̄chab m̄ug Israel durr ̄wandamag j̄eeujem degam j̄oin, m̄ iek ̄r̄bat, mua p̄arag magkhimgui ajim an̄em. 9 Ar woun ̄b m̄ug b̄u ̄kh̄araa khitar monaautarrta p̄arau marag j̄eeu naabma, j̄agata marau i monaap̄ij̄i a khap aag. 10 M̄ug Israel durr ee thumaam kh̄un̄au khakhap̄d̄o amkh̄iir, mua p̄arag jaap̄ukhimgui ajim an̄em. J̄aan m̄ugta ajimgui ajim an̄em. Chadcha Jes̄us̄ Nazaretpierr jua theegauta m̄ug woun cha p̄arau monakha oo n̄em̄n monaau s̄isim. Ich ag Jes̄us̄ khabajieb ajim an̄em, ar p̄arau pakuls gaai meerph̄e th̄otarr. Mam̄ ̄wandamau deeu i phiri aujimgui ajim an̄em. 11 Magtarr Jes̄us̄ igwi khabahab, ar ̄wandam iek ph̄a sim gaai “Di ̄u narr kh̄un̄au isegtarr dibigta j̄urr chi di ̄ad j̄arramkha s̄isim” a jaau sim. 12 Magtarr aawai deeu woun m̄ug j̄eb gaai maach peerd̄ju ayaam chan tag chukhimgui ajim an̄em. Mag ̄wandamau maach peerd̄ aumkh̄iir deeu kh̄un̄agj̄a jauba arr aawai ̄ba ich Jesuupai khabam chan p̄od ̄or amach pekau eemua peerd̄bamgui ajim aajem Pedroo.

13 Amachd̄eu mag Pedro Juan d̄ei b̄un̄rj̄a nem ̄okag chukhu mag iekha n̄em ̄urwia j̄ugderraa naajim aa-

jem, mag estudio p̄omj̄a khaba s̄isid̄emta mag iekha n̄em ̄urwia. Mam̄ amach wir aigpai, “J̄akh̄un̄ j̄ag n̄em̄n, j̄aan Jes̄us̄ d̄ei w̄en̄rraajerr aawaita j̄ag iekha n̄em̄gui” aajeejim an̄em. 14 Mag n̄em d̄ei amachd̄eu oowai chi woun monaau s̄isierj̄a ̄chab am bigaau oo d̄unarr aawai p̄od j̄aan s̄eukhaawaita mag n̄em ajuj̄a khaba aajeejim anaab̄a. 15 Mag oobaawai amach Asamblea eemua chi Pedro Juan d̄ei j̄opcha dawag j̄urkh̄un̄ip̄iwiwia amach appai iȳu n̄emua, 16 —Keena, ¿m̄kh̄un̄ wounaan d̄ei maad̄eu j̄aga ajuuta j̄ag n̄ema? aajeejim an̄em. M̄ug ̄or monaau n̄em ooba aajem chadcha. Amau j̄agtarr Jerusal̄en ph̄ob̄or ee thumaam kh̄un̄au khakhap̄d̄o th̄un̄em, p̄od maad̄eu “J̄aan s̄eukhaawaita j̄ag th̄un̄em” aju khaba n̄em̄gui ajim an̄em. 17 Mam̄ cha amachd̄eu j̄ag Jes̄us̄ igwia jaau n̄em tag jaap̄imaugau, maad̄eu am ajap dakh̄aunaa tag maḡem iek jaap̄iba jaaujugui ajieram aajem, mag jaau w̄en̄rr̄mua warag ̄or ee mag iek aaid̄p̄imaugau.

18 Maimua mag kh̄iirju auwia, deeu amach aig th̄urkha aunaa, chadcha amag tag b̄un̄rj̄a Jes̄us̄ igwia nem jaap̄iba jaaujieram aajem. 19 Mam̄ amachig magbaawai Pedroo Juan d̄eimua j̄urr amag, —P̄arau kh̄iirjuawai, ¿j̄aga ajapcha s̄i ajieram an̄em, ̄wandam dau na? ¿̄wandamau nem jaau sim ipierraa aju kh̄ayau p̄arau nem jaau n̄em̄ta marau ̄urcha ipierraa aju aai n̄ewi? ajieram an̄em. 20 Marau maach daúa oonaa maach j̄uḡucha ̄urtarr chan p̄od s̄i ich j̄ag jauba s̄iju aai khaba n̄em̄gui ajieram aajem Pedroo Juan d̄eimua.

21 Magbaawai chi thethem kh̄un̄au s̄i am ajap dakh̄aunaa chig aba p̄ap̄ijieram aajem, ̄or p̄om th̄un̄em̄uj̄a warag am k̄oit iekhamj̄o ̄wandamta th̄o iekha n̄errj̄e th̄unarr aawai. Mag b̄u ̄kh̄araa khitar monaautarr paar, thumaam kh̄un̄au ̄wandamag, “̄wandam, p̄uj̄om chan m̄ug j̄eb gaai chukhimgui” anaajim aajem irig. 22 Mag chi b̄u ̄kh̄araa khitar ̄wandam jua theegau monaauwai cuarenta años atcha s̄iejim aajem.

Chi ̄kha durrarr kh̄un̄au ̄wandamag juap̄a j̄eutarr

23 Mag amach chig aba ̄beerap̄aiwai amach khapeen n̄em aar w̄etwia jaauwimajieram aajem, thum phadnaan chi p̄orkha n̄em kh̄un̄au judionan Asamblea ee agj̄o chi p̄orkha n̄em kh̄un̄ d̄eimua amach dakh̄au iekhatarr. 24 Chi di garm kh̄un̄au mag ̄urph̄obaadeewai ih̄aba ̄wandamag j̄eeu n̄emua magjieram aajem:

—̄wandam, p̄un̄ta maar P̄or̄ogui ajieram an̄em. P̄chd̄euta m̄ug j̄eb wauwi, m̄ug ph̄ūasj̄a waunaa ag ee nem s̄isid̄emj̄a ompaajim, edj̄apa. 25 Warrgar maach dau nawe p̄ch Akharau p̄ch chog David khararrag iekhapibaawai, irua p̄ d̄ei kh̄iircha iekha simj̄o p̄r̄ug, “¿Khan j̄agwi j̄ag durrierr ̄or meeukhaph̄o th̄un̄é, maimua par j̄ag maad̄eu nem igmaphamta wauju kh̄iirju s̄isid̄é?” ajim an̄em.

26 “M̄ug durr gaai chi p̄orkha n̄em kh̄un̄ thum ̄ba iek deewi j̄urr p̄ d̄ei w̄erb̄agj̄ota kh̄iir khaug-

phöbaadëphëmguï" ajim anëm, "sïi warag maar Pör chi Mesías pëchdëucha jër autarr ichaau am khöch-gau."

(Sal. 2:1-2)

²⁷ Ëwandam, magtarr aawai chadcha David kharar-rau jaautarrjō ich mæg phöbör eeta äba biirdëjim: Erodes, Poncio Pilato, ich mæg Israelpien dëi deum durräm khënpa; mag äba biirdënaa maach Pör Jesús bëurrjã pekau chukhu khitëm pëchdëu jër autarr khaibag wawaag. ²⁸ Magta chadcha warrgarwe pëchdëu jaauwai mag i dau apheru aju a jaautarrjō, thum ag ee öbërrjimgui ajierram anëm Ëwandamag jëeumamua. ²⁹ Mag irig jëeumamua, Pua khaphë chirëmguï ajierram anëm, maar mæg pëch i jaaumkhïir pëchdëucha chogtarr khënp dakhäu wai nëm. Maar pë chognaanau. Pua warag maar khuphï apibá, ögkhaba pëch iek jaau wënërraag a jëeumajier-ram aajem. ³⁰ Mor masim khënpjã monaanaa pëch Chaai pekau chukhu khitëm Jesús ag jua theegau nem maadëu ooba aajempa marag waupibá, magëm gaaimua örag pëch jua theeg oomkhïir a jëeumajier-ram aajem.

³¹ Maimua ya amau mag Ëwandamag jëeü öbaadëm ee, ich Ëwandamaupai am narr di sïi sösoi athajim anëm. Mag di sösoi atham dëi Ëwandam Akhaar am gaai phës aicheewai magtarr aigmua atagta warag bëurrjã ögkhaba, ich mag Ëwandam iek jaau nëisijim aajem.

Nem thënum chan äbpaim dën khabajim

³² Mag khapan Ëwandam iek ükha thënnarr khënpän khïirjug äbanaa ïchab ö äbata naajeejim aajem. Äb-muajã ich nem wai sim, "Mëch atheepaiujã" aba, ante magju khäyau, "Nem thum thënnëmnen maach thumaam khënp dënëugui" aajeejim anaabá. ³³ Mag nëm ee, am iek warag amach chi Jesuucha ich iek jaaumkhïir doce jër autarr khënpaujã maach Pör Jesús iuu phiidëtarr iekta warag iek khëgkha jaaphöbaadëjim aajem. Maimua ich mag jaau wënërrëm jaarjã Ëwandamau thumaam khënpag am dëi ajapha apiejeejim anaabá. ³⁴ Am iek mag thum jëb wai narr khënpaujã amach jëb përpëinaa, di numí wa numí atcha khäijã paraa arr khënpaujã warag amach di përpëinaa, chi phatkhon Jesuu jër autarr khënp aig jigamkhïir aibeejerr aawai, am ee atcha dau apheru ichdëu nem ig simjã chukhum woun chan chukhu ajim aajem. ³⁵ Mag aipierrwai chadcha amau agdaujōo chi chukhu durräm khënpag jigpäijeejim aajem.

³⁶ Cha jaau nëmjö, woun äb sïejim aajem, Levinaan eem José a thër sierr, Chipre phëram gaai thaabatarr. Mag woun ibëur wauwia Bernabé a thër wai naajim aajem ich Jesuucha doce jër autarr khënpau. Bernabé aawai maach meúan "Ökhïirjug meeupiejem" a simëu. ³⁷ Mag wounaujã ich jëb wai sierr përpëiwiä, chi phatkhon aibëewi, Ëwandam i jaaumkhïir doce jër autarr khënpag deechëjim aajem, agjō jigpëimkhïir.

Ananiaau Safira dëimua sëukhatarr

5 Mamë ïchab woun äb sïejim aajem, Ananías a thër sierr. Mag wounaujã ich üü Safira anëm dëimua amach jëb wai narr përpëiwiä, ² amach khaug-baju awi, chi phatkhon eem äaur amach athee auwia, agjō äaurpai chi emkhoodirau deen majim aajem, ich Jesuu jër autarr khënp aar. Mamë mag ich jayau phatkhon thum deen maba arrjã chi üüirau khaphë sïejim anaabá. ³ Mag amach aar deebaimaawai Pedroou chi Ananiaag magjim anëm:

—Ananías, ¿jãgwi jëb përtarr param phatkhon pua thum deechëba, ag eem päach athee autarrta, "Thum deechëjim" a chirú? ajim anëm. Pëch jãg sëukha simua Ëwandam Akhaarpara pua khügur auju êkha sïebahab ajim anëm. ⁴ ¿Pua oowai chi jëb pëch dën khabajï? Mag chi jëb pëch dën arr aawai, ¿chi phatkhonjã pëch dën khabajieb? Mag simta, ¿khan jãgwi jãg sëukhaju khïirjubaadëjïma? ajim anëm. Jãg sim aiguin Ëwandampata pua khügur auju êkha sïebahab ajim aajem Ananiaag.

⁵ Pedroou mag iekhabaawai warre chi meemta Ananías jëkhët di bäjä aimajim aajem. Mag sëukhatarr gaaimua Ananías meetarr ürwia thum chi ürmam khënp thäär paraa nëisijim aajem. ⁶ Mag oobaawai ëwannaan aig narr khënpau put ee përrëunaa warre aukhëraan arrjierram aajem.

⁷ Maimua magtarr khur ora thärjupjō nëm ee, chi üüirau ich jaai magbarmjã khaugba, Pedro sim di aar majim aajem. ⁸ Mag mawia barbaimaawai Pedroou chi jayau ichig phatkhon deematarr oopinaa chi Safiraag, —Safira, ¿chadchata päar jëb ich mægëm gaaipaita përrjierrá? a jëeujim anëm.

Magbaawai Safiraau, —Chadcha jãgpaim gaaita përbajieb ajim anëm.

⁹ Magbaa Pedroou deeu irig, —Safira, ¿khantheeta pua jãg pëch jaai iek ükhawia dëi i ipierr päach numi-im khënpau maach Pör Ëwandam Akhaar khügurju êkha phöbaadëjïma? ajim anëm. Magnaa ichdëupai, Pëdë ürbá ajim anëm. Pë jaai aukhëraan wëttarr khënp deeu barchëwi puertdi aig bü eseserkham. Cha më iekha chirëm iekhau nau pëjã ich jãkhënpauapai pë aukhëraan arrjugui ajim anëm.

¹⁰ Maimua irua magbarm bërre chadcha Safirata di bäjä a i bükhërr jëer sïeimajim anëm, warre chi meemta. Magbarm ee chi ëwannaan ujã aar narr khënp dubchëwia chadcha ya maach chi meemta werba thënum oobaicheewai, ïchab arrwia ich jaai aukhërtarr bigaau dëi äba aukhërrjierram aajem. ¹¹ Magtarr ürwia thum Ëwandam iek ükha narr khënp jãphierrwia bigaam khënpa thäär paraa nëisijim aajem.

Nem maadëu ooba aajem pöm wauujerr

¹² Ich Jesuucha ich i jaaumkhïir jër autarr khënp gaaimua Ëwandamau ag na örau nem ooba aajem pöm waumaajeejim aajem, öor dakhïir. Maagwai chará waragta chi ükha narr khënpän Aai i jëeujem di bigaau

dijājō wēu wējōm “Pórtico de Salomón” a thür sim ee biirdedē aajeejim aajem. ¹³ Mamē chi ÷kha nēm khēn amach ap mag poposkhamjā, jūrri chi ÷khaba narr khēnaun warag am kha jōiju ögkha naajeejim anaabá, eeu dēgōlp amachdēujā Ananiaau Safira dēimua arrjō abaawai ich agjō khēchju khīirjuwia. Mag am kha jōiju ökhō naajieb mamē, khajapha am ig iyūu aajeejim aajem. ¹⁴ Mag āaur khēnau ögkha nēm āba, warm khēnau jūrri pogkha maach Pör iek ÷khakhag wētumua warag khapaana aphōbaadējim aajem, ÷inpa. ¹⁵ Amach daúa mag oo nēm dēi ich Jesuucha ich i jaaumkhīir jūr autarr khēnau öor dakhīir ag na maadēu nem ooba aajempa mag dau daau wau nēm oowai, waragta aaunaan khapan pa bēurkham gaai dawag phē aumaajeejim aajem, Pedro dichmama i akharaupai khāijā chi aunaan ür khīsu dichdimaawai magbarmuapai monaaumamkhīir. ¹⁶ Mamaagkham ür-wia ĩchab Jerusalén dakha phōbōrdam nēnēidēm eem khēnaupa warag Jerusalén phōbōr ee am nēm aig amach aunaan aubēemaajeejim aajem. Mag amach aig aunaan bēn khaigbamua sīi thōthōrrsō sīsīdēmpa aubēemarr khēnau thum monaaupēi maajeejim aajem chi Ēwandam i jaaumkhīir ich Jesuucha jūr autarr khēnau.

Örau Pedro ēudee ēkhanaa ĩchab Juan ēudeejā ēkhaajerr

¹⁷ Ēwandam i jaaumkhīir jūr autarr khēnau mag amach dakhīir öor monaaupērikham oowia, phadnaan thumaam khēn pöröu saduceonaan dēimua amachdēu pöd agjō aba aawai, iekkhör wauwia, ¹⁸ ich Jesuucha jūr autarr khēn pörkhanaa, cárcel deg phāarkha sīujierram aajem. ¹⁹ Mamē ya edaar pabaadeewai Ēwandam chog ügtharmua bēewia, chi cárcel degam puertdi weekhanaa, Pedro Juan dēi dawag öbērpinaa amag, ²⁰ —Jāigmua Aai i jēuejem deg wētwi thumaam khēnag Ēwandamau maach ügtharcha öbeerpiejem iekta jaaubaimat ajim anēm.

²¹ Amachig Ēwandam chogau mag jaautarr aawai chadcha ag noram oo āsparinaa, Aai i jēuejem deg wētvia, Ēwandam iek jaauphōbaadējim aajem. Am mag Aai i jēuejem deg nēm ee, jūrri thoomgar phadnaan pöröu ich aig narr khēn dēi āba biirdēnaa cárcel di aar guardianaan pūjierram aajem, amachdēu Pedro Juan dēi phāarkhapitarr amach aig phē aubēemkhīir. Mag am biirdē thēnēm ee naajim aajem Israel durrām khēn am Asamblea eem chi pörnaan, amach thum. ²² Mamē mag wētwi chi guardianaanau ooimaawai, Pedro Juan dēi cárcel deg chukkhu thēnaajim anaabá. Magbaawai deeu amach pūitarr khēn aig bēewia, ²³ —Chadcha cárcel di wajapha phār dēnēm marau ooimajim, maimua chi soldaaujā daaugajār puertdi aig oo dēnēnēid thēnaajim. Mamē weeunaa oowai, ag ee öor ābjā marau oobajimgui a jaauchējierram aajem.

²⁴ Mag jaaubaichēm chi phadnaan pöröu ür-wia, Aai i jēuejem degam guardianaan pöröujā phadnaan pörkha nēm khēn dēimua ürphōbaadeewai, amach

wir aigpai, —Keena, mag ooimaba abarm anēm chad khai, zjāga aagauma? ajierram anēm.

²⁵ Mamē amach wir aigpai mamaagkham ee, woun āb bēewia, —Keena, pārau wounaan cárcel deg phāarpitarr khēnā bēewi chaggajār Aai i jēuejem deg örag jaau nēmwai aichējim anēm.

²⁶ Magbaawai mag Aai i jēuejem degam guardianaan pöröu agjō guardianaan ich khāai jua eegpaim khēn dēi mawia, öor pöm am iek ür narr khēnag amach mokou barm ugua, bēurjā am chig aba phē aubēejim aajem. ²⁷ Mag phē aubēewi chi thethem khēn āba biirdē thēnēm aig wai dubbaicheewai chi phadnaan pöröu amag jēeumamua, ²⁸ —¿Pārag khabajī ajim anēm, marau jāg Jesús igwia tag bēurjā nem jaaupiba jaautarr? Magtarrta ya Jerusalén phōbör ee pāachdēu ÷kha nēm iekta thum aaidē wai nēmgui ajim anēm, jāg marau jaautarrjā ürba jaau wēnērrēm gaaimua. Pāachdēu mag jaau wēnērranaata jāgan jāg woun thōtarrjā pārau maar gaaita thēpūim ig naabma ajim anēm, Jesús igwia.

²⁹ Magbaawai Pedroou agjō ich khapeen Ēwandam i jaaumkhīir jūr autarr khēn kōitpa iekhamamua magjim aajem:

—Sīi öor ipierraa aju khāyau, Ēwandamau nem jaau simta marau agpierr wauju aai nēmgui ajim anēm.

³⁰ Warrgarwe maach jōoinau ÷khaajerr ag Ēwandamauta Jesús phiriu aujim. Ich ag Jesús khabajieb ajim anēm, ar pāachdēu pakuls gaai meerphē thōopūitarr. ³¹ Pārau i mag thōopūijieb mamē, Ēwandamau jūrri ichta thumaam khēn khāyaujā ürrēcha apiwia, ĩchab chi Pörkhanaa öor peerdēajem khapijimgui ajim anēm, magbaawai i gaaimua Israel durrām khēnau amach khaibag āsie ewag khīirjuwia Ēwandamag chugpaapi jēebaawai irig warre mag khaibag chugpaapūimkhīir. ³² Mag pārau i meerphē thōotarr maach daúa ootarr aawaita marau chadcha thum khaphē jaau nēmgui ajim anēm. Mag nēm dēi Ēwandamau ich Akhaarta ar ich ipierram khēnag deejewai, marau jaau nēm, ich ag Ēwandam Akharau maachig jajaaukhamta jaau nēmgui ajim anēm.

³³ Mamē chi phadnaan pöröu aig narr khēn dēimua mag ürbaawai meeukha phōbaadēwi warag am khēchpūimjā khōsi aphōbaadējim aajem. ³⁴ Mag chi thierrnaan apha biirdē thēnēm ee woun āb Gamaliel a thür sim sējim aajem, Ēwandamau Moiseeg ich iek phāpitarr iek ajarpha ÷rkhaajem khēn eem. Mag woun ĩchab Ēwandam iek jawaag chi mach ajim aajem. Maagwai phōbörpien thumaam khēnaujā ĩchab i ökhō aajeejim aajem. Mag wounau chi Jesuu ich i jaaumkhīir jūr autarr khēn khūchpai dawag phē arrpi jaaujim anēm, magumich amach ap iyūu aag.

³⁵ Maimua mag daau paaukhabaadee ich khapeen ichjō chi thethem khēnag, —Keena ajim anēm, pārau jākhēn wounaan dēi nem khaigba aju ēkha nēm khai, ajapha khīirjunaata nem waubat ajim anēm.

³⁶ Pārau khaphē nēm, ar na woun Teudas anarr agjō jāg nērrarr. Ich iipain, woun thethem a jaau nērrajimgui ajim anēm, ich igwia. Magbaawai öor pöm cua-

trocientojō i dēi khapeerkhajerram. Mamē wērbē nēm ee warm khēnau juau thōobapāiwai mag i dēi wēnerrarr khēn thum sīi aaidēwia tagjā abajier-ramgui ajim anēm. ³⁷ Magtarr khur ōor khapanag khap aag ōor thēr phākha nēm jaarjā, Judas chi Galileapierr agjō aadēwi phōbōrpien pōm ichig paa aujimgui ajim anēm. Mamē mag nērrawia agjō thōobpāiwai thum i dēi wēnērraajerr khēn sīi aaidējierramgui ajim anēm chi Gamalielau. ³⁸ Magnaa amag, Mēchdēu mag ootarr aawai, idēu jāg Jesūs iek jaau wēnērrēm khēn khajapha sīubat a chirēmgui ajim anēm. Cha amau nem waunaa jaau wēnērrēmjā sīi amach khīirjug eemuapai khai, magan ich jāgpai wēnērrawia deeu ūrnaa aadējugui ajim anēm.

³⁹ Mamē ich Ēwandamauta amag chadcha ich iek mag jaaupi sim khai, pārau am khēchpūiwiajā, oob magēm iek tag bēerjā ūrba ich mag sīsiju amiet ajim anēm. Ajapha khīirjunaata nem waubat, eeu pāach Ēwandam dēi iekkhōr jēr nēm khāijā pārau khaugba naadukham ajim anaabā jūr amag chi Gamalielau.

⁴⁰ Magbaawai chadcha Gamalielau jaau sīerrjō ajier-ram aajem. Maimua chadcha Pedro Juan dēi daauga-jār narr deeu ierrag thērkhā auwia, wēkhanaa, tag amag bēerjā Jesūs igwia nem jaaupiba jaaujierram aajem. Mag wēkhanaan chadau am wētamkhīir pēapēi-jierram aajem. ⁴¹ Mag Jesūs iek jaau wēnērrēm gaaimuata mag amach wē thēnēubarmjā, ōkhīirjugjā chukhu, warag aigmua onee ērēubaadējim aajem, mag Jesūs gaaimua amach aphē amkhīirta Ēwandamau amach jēr athamjā khaphē narr aawai.

⁴² Maimua mag ērēuwia ed ēepierr ōrag jaau wēnērrēmua, “Jesuuta chadcha ich Ēwandamaucha jēr auwia maach peerdē amkhīir pēitarraugui” aajeejim aajem. Ich mag iek Aai i jēeujem degjā jaunaa sīi dipierrjā ich mag jaau wēnērraajeejim aajem.

Amach juag oomkhīir emkhooin apha siete jēr autarr

6 Mag jaar īchab chi ūkha durrum khēnjā warag khapan paaukhamatarr aawai griegonaanau ebreonaan ēugar iekkhōr wauphōbaadējim aajem, ed ēepierr khoopaa hēinag nem jig nēm aig griegonaanau oowai am meeun hēinag ebreonaa hēinag dee nēmjō deeba narr gaaimua. ² Magbaawai mag doce ich Jesuucha jēr autarr khēnau Ēwandam iek ūkha durrum khēn thum thērkhanaa amag magjierram aajem:

—Keena ajieram anēm, ōrag thach jigam khōchgau-pai chan pōd marau mēg maachdēu Ēwandam iek jaau wēnērrēm tag jauba sīi werba sīuju khaba nēmgui ajieram anēm. ³ Maimua amachdēupai, Khodamna, ar mēig pāach ee ōor agpierraanaa chikhamnau am ēugar bēerjā khaigba jaau nēm ūrba aajem khēn emkhooin apha siete jēr that ajieram anēm, ar pāachdēu oowai amach gaai Ēwandam Akhaar phēs paraanaa īchab khīirjugdamjā khaphēm khēn. Magbaawai makhēnag jūr marau mēg phidag jaau pēajugui ajieram aajem, ⁴ mag amag

jaau pēabajeewai marau jūr ich jāg Ēwandamag jēeu durrumua āba i iek jaau nēm gaapai nēisieg.

⁵ Amau mag iekhabarm īchab warm khēn khapan aig thēnarr khēnaujā thumaam khēnau jēgaagaa ūrjierram aajem. Magbaawai woun āb Esteban a thēr sīerr jēr aujierram aajem. Mag wounau Ēwandam Akhaar ich gaai phēsnaa nem waauwaijā āba Ēwandam gaapai khīirjunaata waaueejim aajem. Mag tag i dēi āba jēr autarr khēn thēr mēkhēn ajim aajem: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas maimua Nicolás. Chamēg Nicolás anēm deeu durram phōbōr Antioquia anēm ee thaabatarra Jesūs iek ūkhaju nawe judionaan igar theerbawi sīejim aajem. ⁶ Makhēn si-ete jēr auwia, Jesuu ich i jaaumkhīir jēr autarr khēn aar phē arrwi, “Cha nēm pārau ōor jēr aupitarr” ajier-ram aajem amag. Magbaawai chi Jesuu jēr autarr khēnau am ūr jua aušūnaa, am dēi āba Ēwandamag jēeuwia, warre amach phidkhaju phidag jaaujierram aajem.

⁷ Magtarr aigmua warag Ēwandam iek aaidēmam dēi īchab chi ūkha durrum khēnjā Jerusalén phōbōr ee waragta khapaana paaukhamajim aajem. Mag amau jaau durrum ūrwia judionaan eem phadnaanjā khapan īchab Ēwandam iek gar theerbagkha majier-ram aajem.

Esteban pēr autarr

⁸ Mag woun Esteban anēmua nem waauwai ich Ēwandamauta nem thum ūuu ōbeerpiipi aajeejim aajem. Mag simua Ēwandam jua theeg ich gaai wai sīerr aawai ich Ēwandamaujā irig ōor ee ag na bēerjā nem ooba aajempa waupimaajeejim aajem īchab. ⁹ Irua mag nem wau nērrēm oowia, judionaan Ēwandam iek jaaujem di “Chi peerdēm khēn dēn” a thēerjerr eem khēn bēewi, chi Esteban dēi bēbē khabaichējierram aajem. Magphōbaadēm ee warag am aig bēe thēnēisijim aajem: Cirenepien, Alejandrāpien, maimua īchab Ciliciapien dēi Asia durram khēnpa. Mag bēewia dēi warm khēn igar am ipierr iekha phōbaadējim aajem. ¹⁰ Mamē Esteban iekhamam ich Ēwandam Akharauta iekhapi sīerr aawai mag khapan thēnaajieb mamē, pōd i dēi barba aajeejim aajem, khīirjug khaphē iekhaag. ¹¹ Mag amachdēu i dēi pōdba abaawai ōrag phaggierram aajem, makhēnau sēukha i ēugar jaau-mamua chadamjō, “Jāg wounaun chadcha maach jōoi Moisés igwia iek khaigba iekhanaa Ēwandam igwiajā agjō khaigba iekha sim marau ūrjimgui” a jaaumkhīir. ¹² Magtarr aawai chadcha makhēnaujā am ipierr mag sēukha nem īgkhabarm gaaimua waa ōor phogue-upūi. Magbaawai judionaan Asamblea eem jōoinau Moisés iek phā pēatarr jawaag chi machnaan dūimua Esteban pērphōbaadēwi amach pōrnaan aar athaadējierram aajem. ¹³ Magnaa īchab mam pawiajā waa sēukha i khīir amach daūa mag nērrēm ootarrjō jaaumkhīir ōor jēr auwi wawikha sīujierram aajem. Mag ya am dēn wawikha wai narr aawai waa makhēnau chadcha chi thethem khēn aar wētwi amachig jaautarrjō, —Chamēg wounau mēg Aai i jēeujem di ig-

wia khaigbata iekhanaa Moiseeu Ēwandam iek phā p̄atarr igwiajā p̄aba ich mag iekha n̄rraajemgui aimajieram aajem. ¹⁴ I iek mag Jesús Nazaretpierrauta m̄g Aai i j̄eujem di magreup̄iwiia maach j̄oin i warrgarwe Moiseeu phā p̄atarrjā mag warre deeu m̄g paap̄iju aajem ajierram an̄m.

¹⁵ Am iek mag am ij̄j̄ēbkham ee chi thethemnaanau thum aig narr kh̄n d̄imua Esteban kh̄ir oowai s̄i Ēwandam chog ūgtharmua b̄etarr kh̄ir ajaugj̄ōta ajappha khitajim anaabá.

Estebanau ich khaigp̄er iekha khit̄m ee th̄ōp̄ūitarr

7 Mag chi s̄ukha narr kh̄nau mag jaubaawai chi phadnaan p̄ōrou chi Estebanag, —¿P̄ igwia cha amau jaau n̄m iek thum chadcharam iekhá? a j̄eujim aajem.

² Magbaawai Estebanau thum aig narr kh̄nag ūrmkh̄ir iekhamamua, —Khodamnaa, p̄ar chadcha mua m̄ch d̄ennaan̄j̄ō kh̄ōsi chit̄m, m̄ iek ūrbat ajim an̄m. Maimua iekhabaad̄ewi, Maach j̄oin Abrán khararr Mesopotamia s̄ewi deeu durr Arán an̄m m̄g joobaan maju nawe maach Ēwandam cha ūgthaa phuu n̄mua dau daau irig ich oopijim aajem. ³ Mag ich oopiwiia irig, “P̄ch durr iseg p̄awi p̄ch khodnaanagjā ooba petá” ajim aajem, “deeu durr m̄chd̄eu p̄chig jaubarm aar. Mam mua p̄ joobamkh̄ir deeu durr j̄ar deejugui” ajim aajem, Ēwandamau Abranag. ⁴ Magbaawai chadcha j̄ōi Abrán Caldea durrmua mawia j̄urr deeu durr Arán an̄m ee s̄eimajim aajem. Maig simta i aai meebaadeewai mau cha maach n̄m durr Ēwandamau irig b̄epijimgui ajim an̄m. ⁵ Magtarr aigmua anaabá, ĩs ewag pawiajā agtha ich m̄g durr gaai w̄n̄r̄r̄m. Ēwandamau ich j̄ōi Abranagcha chan, “B̄chkhunpaijā m̄g j̄ēb m̄gpierr p̄ d̄ēn̄u” abajim; “mam̄ ichiita deeb khaba deejugui” ajim aajem. Mag irig deebarm durr i meebaawai j̄urr i chaainauta j̄aju ajim an̄m. Mam̄ maagwai j̄ōi agtha chaai ābjā chukhu ajim anaabá, mag j̄ēb j̄ag. ⁶ Magtarr khur deeu Ēwandamau ich garmua Abranag iek dee simua, “Abrán” ajim an̄m. “P̄ chaain ewagam kh̄nau chaain oomam kh̄n m̄g atag paawai chikhamnaa amach durr ph̄e arrwi s̄i cuatrocientos años chikhamnaa chogkha w̄n̄rrajugui” ajim an̄m Estebanau, Ēwandamau Abranag iekhatarr igwia. “Mag n̄isim̄n, warm kh̄nau am d̄i amachd̄eu ampierr dau aph̄ am wai w̄n̄rrajugui” ajim an̄m, Ēwandamau. ⁷ “Mam̄ amau mag p̄ chaain s̄i amach chogkha wai n̄m j̄urr, m̄chd̄eucha mua am d̄i ag iek ēud̄ aujugui” ajim aajem ich Ēwandamaucha, “m̄chd̄eu khap am d̄i aag. Magbarm aigmua warm kh̄n jua eemua am peerd̄ athaawain chadau deeu mammua b̄ewi m̄g durr gaai amau m̄r̄g j̄ēu w̄n̄rrajugui” a jaaumajim aajem Estebanau, Ēwandamau Abranag iekhatarr jaauwi.

⁸ Magta warrgarwe Ēwandamau Abrán d̄i iek deetarr jaumajim aajem Estebanau. Mag jaumamua ichd̄ēupai magjim aajem:

‘Mag ich iek deetarr thumaam kh̄nag khap amkh̄irta ĩchab emkh̄oi chaain atham aigmua seman āb aadeewaijā meh̄udam ph̄rbichpi jaaujiebma. Mag ph̄rbich n̄mta Ēwandam d̄i iek deetarr ag dauchach ajimgui ajim aajem. Mag iekhatarr aawai Abranau ich iewaa Isá autarr aigmua ocho días aadeewai chadcha ich Ēwandamau jaautarrj̄ō i meh̄udam ph̄rbichp̄ijim anaabá. Maagwai j̄ōipawi Isaaújā ich chaai Jacob paarpaawai, ich agj̄ō awi Jacooujā ich chaain doce ootarr kh̄n d̄en thum ich mag ph̄rbichp̄imajim aajem. Mag Jacoou chaain doce ootarr kh̄n gaaimuata Ēwandamau m̄g maach israelnaan th̄n̄m thum ompaa aujim, a jaumajim aajem Estebanau, Ēwandamau Abrán d̄i iek deetarr igwia.

⁹ Mag jajawagmamua, ‘Mag Jacob chaainaupaita amach eumdam José a th̄er s̄ierr amach ayau amach kh̄ai ūrcha j̄āsene wai sim oobaa iekkh̄ōr wauwi Egipto durram wounag p̄p̄ijieramgui ajim aajem, amach aai meer. ¹⁰ Mag i p̄p̄ijierab mam̄, Ēwandamau ū i eeg oojim anaabá, mag phithurg au simjā thum āwatamkh̄ir. Mag n̄m d̄i ĩchab ich Ēwandamau warag irig kh̄irjug deewi, rey Faraonaujā irua nem wau sim ich dawagaa oobaadee, warag Egipto durram gobernador khapiwia irigta ich nem thum jaaujim aajem ich d̄enj̄ō amkh̄ir, a jaumajim aajem Estebanau.

¹¹ Mag jaumamua ĩchab, ‘Mag ich Joseeta gobernador khabaad̄em ee, Egipto durr j̄ad̄au theega th̄naawai Canaan durrrjā ich agj̄ō th̄naajimgui ajim an̄m. Mag jaar wajappha d̄ōr dau aug ajim aajem, j̄ad̄aúa. Magbaadee maach j̄oin Canaanpienau p̄d̄ kh̄judam aujūjā khaugba aad̄ejim anaabá, chukhu aadee. ¹² Mag n̄m ee j̄ōi Jacoou ūrwei, Egipto durr trigo p̄er n̄m a ūrbaa, aar ich chaain p̄ijim aajem, kh̄judam p̄er aumkh̄ir. Ma, warrpem am kh̄ju aurturtarr ajim aajem. ¹³ P̄arau khaph̄ n̄mgui ajim an̄m, mag khur deeu ēr̄ebaadeeuta Joseeu ich khaugpijim aajem, ich naam kh̄nag. Magbarm aigmuaata ĩchab chi faraonaujā khaph̄ aad̄ejim aajem José ebreonaankha sim. ¹⁴ Mag, Joseeu ich naam kh̄nag ich khaugpiwi ich aaijā thum ich chaainpa wai b̄epijim aajem, ich aig. Mag ich aar jaubaimaawai j̄ōi ich chaain thum b̄eju aad̄ewi warag amach thum chi khapanag setenta y cinco b̄ejierram a jaumajim aajem Estebanau. ¹⁵ Mag, j̄ōi Jacob Egipto durr ich chaai sim aar joobaan kheerbaad̄ewi khit̄ awia, ich aarpai appawia, ewag pawia chi chaainjā āābd̄ō ōmama doce narr kh̄ieb amach thumwe ōjierram aajem. ¹⁶ Mag, j̄oin mee n̄mpierr deeu durr Siquem an̄mta aukh̄eraan arrjeejim aajem. Mag am aukh̄ermarr j̄ēbdi, am tath̄ōi khararr Abranau Siquem durr aawai woun āb Amor aajerr chaain jua gaai p̄er autarraugui a jaumajim aajem Estebanau, warrgarm kh̄n j̄oin jaumamua.

¹⁷ Mag jaumamua ich Estebanauapai magjim aajem: ‘Mag Ēwandam j̄ōi Abrán d̄i iȳn̄ naawai ichigcha durr j̄apiba i chaainagta deeu a jaautarrj̄ō, chadcha ag khur nassi pawiaata ya amag ich Ēwandamau mag

durr jüapiju gayaa aadëm ee, ich jöoi Jacob khararr chaain ewagam khænta khapaana thønëisijim aajem, Egipto durr. ¹⁸ Mag ya am khapan aphöbaadëm ee, Egipto durr deelum woun bëürjã José khaugba aajertra jürr reikha sïisijim aajem. ¹⁹ Mag reiu maach jöoin ëugar khaigba khüirjuwia am dëi ichdëu ampierr aajeejim anëm. Mag sim gaaimua maach jöoin hæinau emkhöi chaaindam oomam thum ajués chi ädnaan jua eem khecheu arrwi pabü ee deen mapi jaajeejim anaabá.

²⁰ Mag emkhöi chaaindam juau khëch nëm jaarta Moisejã thaabajim aajem. Mag chaai thaaba sïsim Êwandamau oowai i dawagaa khitajim anaabá. Mag chaai ed thãrjuppai chi dënnaanau amach dëi wai naawi ²¹ ya amachdëu pöd meer wai naaju khaugba aadee, dikhu chaar warphaa sirphëg ee deethurjieram aajem. Mag deebathurm ee, rey kha jerag domeraan nerrëmua oobaimawai, dau aug khaugwia, degag arrwi, ich chaaijö bëaupüijim aajem. ²² Mag, Moisés Egiptopien jua ee bãau sïewai amachjö nem thum khaphë mag gaaimua nem iek theegnaa thürphöo sïerrajimgui a jaaumajim aajem ïchab Estebanau.

²³ Maimua ya ich cuarenta años aadeewai, "Mëch jöoin durr israelnaan ookhemgui" awi, chadcha am oon bëejim anaabá, chi Moisés. ²⁴ Mag bëewi oo uraa aawai, Egiptopiertra israeldam dëi äaudëdët khajim anëm. Moiseeu oowai mag jãau nëmua Egiptopier garmua israeldam gaai mas waumam oobaa, ich meen peerdë awaag awi chi Egiptopiertra thöopüijim aajem. ²⁵ Magtarran, irua khüirjuwai mag ichdëu öor thöobarm oowia chi israelnaanau iita amach peerdë aumkhüir Êwandamau pëibarm khaphë ajupii awi ajim anaabá; mamë warm khænau pöd mag khüirju aabajieram aajem. ²⁶ Maimua agtarr noram deeu dau numí jürr amach israelnaan appai jãau nëm oomajim aajem. Magbaa tag jãaum ugua, khecheu auwi ithüu amag, "Keena, dich meeun appai ïkhantheeta pãar jãagjerrá? Jãg chan ëu khaba simgui" ajim anëm.

²⁷ Magbaawai mag ich khapeer pödmarr garmua chi Moisés sïerëinaa, "ïKhaíu pëurëg jaauwai mag pëuta maar pör aawai puata maar khaigpërju aai chirëm a jaaujü?" ajim aajem. ²⁸ "ïWa norr pëchdëu Egiptopier thöotarr aawai mëjã pua agjöta thöopëim ig chiréwa?" ajim anaabá. ²⁹ Warmua ichig magbaawai Moiseeu öbëgba, deelum durr Madian anëmëg dër mawia, mam sïeimajim aajem. Maig chikham durr hæi auwia ag dëi chaain numí oojimgui a jaaumajim aajem Estebanau.

³⁰ Mag jaaumamua, 'Agtarr khur nëm awia cuarenta años nëm ee, khãai äb ich Moisés durrsï Sinaí anëm dakha öor chukag ee sïejim aajem. Mag i maig simta, Êwandam chog ügtharmua bëewi irig ich oopijim aajem, pabüdam neneree khitëm uurdë thønëm eemua.

³¹ Mag ich dauderraa abaawaita agügaacha manaa oog abarm ee, mag eemua maach Pör Êwandamau ich khaugpieg irig, ³² "Moisés, mëuta pë jöoin warrgarm khæn Êwandamagui" ajim anëm: "Abrán khararr Êwandam, Isá khararr Êwandam, maimua Jacob kha-

chitarr Êwandam." Êwandamau ichig magbarm ürbaa Moisés jãphierr ajaugau kha duui thønëmua pöd mag ötdau uu thønëmëgjä tag oobajim anaabá. ³³ Magbaawai maach Pör Êwandamau deeu iekhamamua irig, "Mëch Êwandamau. Pëch zapat ëer athá, pë më khüirpheeta oo dënaabahab" ajim anëm. ³⁴ "Mua mëch chaain chikhamnaan jua machgau Egipto durr aphë durrum khaphënaa am chaigpa nëm iek dakkha thønëmjä mëchdëu ür chiraawai pëurëg jawaanta bëejimgui" ajim anëm, "pë gaaimua mëchdëu am peerdë awaag." Maagwai, "Petá Egiptoog" ajim anëm Êwandamau Moiseeg.

³⁵ Magnaa ich Estebanauapai ich iek ür narr khænag, 'Maadëu khaphë nëmgui ajim anëm, ich ag Moisés khabajieb, ar Êwandamau maach jöoin israelnaan pörkhapiwi Egiptopien jua eemua deelum durr am phë arramkhüir pëitarr. Magju naweran amau chadcha i isegwia irig, "ïKhaíu pëurëg jaauwai mag pëuta maar pör aawai maar khaigpërju aai chiré?" ajieram anaabá. Mamë magarr äba, ichiita Êwandamau irigta am pörkhapijim aajem. Mag am pörkhaju jawaan bëemkhüir ajim aajem, Êwandamau ich chog pëibaawai mag pabü uurdë thønëm eemua irig iekhachëtarr. ³⁶ Mag, chadcha Moiseeuta Egipto durrrjä öor dakhüir ag na amau ooba aajempa wau nerrëmua am phë arrwi, phüas Phur anëm eejã phë wai dichwi, öor chukag durrrjä cuarenta años ag na amau ooba aajem nempa ich mag ichdëuta wau nerrajim aajem.

³⁷ Ich ag Moiseeu ajim anaabá, ïchab Jesús igwia israelnaanag, "Êwandamau më pëiwi cha më pãar ee chitëmjö, ïchab mëg atagjä deelum ich i jaaumie äb pëiju" a jaautarr. ³⁸ ïchab öor chukag durr israelnaan thum durrsï Sinaí anëm bëkhërr äba biirdë thënaawaijã ich ag Moiseeta am dëi sïejim aajem, mag durrsï gaai Êwandam chogau ichig jaautarr jürr maach jöoinag jawaag. Mag, irigta nacha Êwandamau ich iek bëürjã chugpaa khaugba sïerrëm phã deejim aajem, mag phã deebaawai ïs ewag pawijã i gaaimua ag iek ich mag wai nëisimkhüir.

³⁹ Mamë maach jöoinau irua nem jaau sim ükhamaaugau, warag i ichaaur ajieram aajem, deeu amach durr Egiptoog wëtam khöchgau. Mag nëm iekhauta agtha Moisés mag durrsï Sinaí anëm gaai simichjã ⁴⁰ Aarón aar wëtwia, "Moiseeu sï Egipto durrmua maar phë au bëewi jamaga petam khai marau bëürjã khaugbamgui" aimajieram anaabá. "Maagwai marau pëurëg maach athee nem inag dën ëwandamkha wau deepi nëmgui" ajim anëm, "deeu ewag Egiptoog weetwaijã maguata maach jaau warramkhüir." ⁴¹ Maimua chadcha amach juau phür dën phakdamkha waunaa, nemchaain khëchwia, agügta Êwandamagamjö jëeuphöbaadëjim aajem. Magbaawaita onee nëisijim anaabá, mag amach juau phakkha wautarrag jëeu nëmua. ⁴² Magbaawai Êwandamau warran am dëi sïerrjã tag amag ooba, warag amachdëu ampierr apibaawai, edaügjã jëeunaa phidagagpa jëeuphöbaadëjim aajem. Amachdëu ag nawe

mag nem parhoobamug jëeujerr aawaita ich Êwandamaucha amag,

“Israelnaan, ¿päär cuarenta años sīi ðor chukag durr pãach ap aajeewai pãrau nemchaain khëchwia mærugta jëeujeeji?” a iekhajim anëm.

⁴³ Mamæ chadcha ichigpai jëeuba aajerr aawai, “Magjuga” ajim anëm ich Êwandamaupai.

“Mag khâyau pãrau sīi Molocata pãach êwandam awi ich dipa pãach dëi wai wënurraba aajeiejeb, äbakhai agjö pãach êwandam Renfán anarr ag phïdagpa dëi äba, akhënnagta jëwaag.

Jägtarr jürr pãar pãach kha ukhurm khënnau durr chaur warp Babilonia atag pærkha maawai, mua pãar ædæraa phë arrpijugui” ajim anëm ich Êwandamau.

(Am. 5:25-27)

⁴⁴ Maimua ich Estebanauapai mag iekkhaghmagmua, ‘Päadë ürbat ajim anëm amag. Maach jöoinau Aai i jëeujem degta Êwandamau Moiseeg ich iek phä deetarr äkhaajerr aawai ðor chukag durr amach wënerraajeewaijã amach wënërræmpierr amach dëi wai wënërraajeiejimgui ajim anëm. Mag di ich Êwandamau Moiseeg jäga ëuju aai sī a jaautarrjö ëu sīejim aajem, magreunaa deeu ëu ahau aju ayaa. ⁴⁵ Maach jöoinau mag di amach dënnaanaa juagam nemdam pæatarrjö oo wai wënërraajerr aawai, Josué dëi bëetarr khënnaujã amachdëu chikham durr jüathëg aucheewai amach dëi waibëejerram aajem. Mag maach jöoinau durr jüathëg athaicheewai chi durr khënn chaarta Êwandamau chawag jær wërppëijim anaabá. Magtarr aigmua ewag pawiajã ich mag durr gaai jooba wënërræmua khëd Davijã reikha sīsijim anëm. ⁴⁶ Mag rey David Êwandamau üu eeg oojeejim aajem. Maagwai ich Daviucha warrgar jöoi Jacob khararr ag Êwandamag jëeumamua, “Mua pæ athee di ëu deekhimgui” ajim anëm, “ag ee pæch jooba chitamkhïir.” ⁴⁷ Mamæ Êwandamau irig ëupiba jaautarr aawai i iewaa Salomonauta irua ëuju arr di ëujim aajem. ⁴⁸ I athee awi mag di ëu deejieb mamæ, Jöoi cha ëgthaa phuu nëm chan juau di ëutarr ee joobaba khitëm. Ich mag sīerræm khap, ich Êwandamaucha ich i jaaujerr khënnag phäpitarr gaai mag sim:

⁴⁹ “Edaujãata mæ juupjem pörkhauu; maagwai mæg jëb sīi mæ bü dænëujemæu.

Mag simta, ¿khan di khïirta pãrau mæ athee ëu deejü ëkha næ? ajim anëm.

¿Wa pãrau khïirjuawai mag mærug di ëu deebarm ee sīi mæ jua üi oo chiraju aai chiráwa?

⁵⁰ Nem thum mæg thënnem mua mæch juau wautarr khabahab” ajim anëm maach Pöröu.

(Is. 66:1-2)

⁵¹ Maimua warag iekhamamua ich dëi ijëjëbkharr khënnag magjim aajem ich Estebanau: ‘Pãrau mag khaphæ nëmta, büerjã iekhaawaijã ürba, jüg khïchagnaa thäär theegjã sīerrjée khabahab ajim anëm, Êwandam khaugbam khënnjö. Magnaata warag Êwandam Akhaar ichaaur ükha sīerrjëemgui ajim anëm, warrgar pãach jöoinau aajerrjö. ⁵² Magnaa amag, ¿Warrgar Êwandam i jaaujerr khënn eem äb khäijã pãar jöoinau

daupii wai naajī? a jëeujim anëm Estebanau. ¿Daupii aju abá! ajim anëm ichdëupai deeu. Amachdëuta khëchpëibajieb ajim anëm, ar warrgarwe sīi Cristo igwia woun äb thumaam khënn khäijã chi ajapcharam bëeju a jaau durrarr khënnjã. Maimua amau mag jaau durrarr ya chadcha pierrwaijã jürr pãachdëuta i pær deewi warre thöopi jaubajerrab. ⁵³ Pãrau chan Êwandamau ich chognaan gaau ich iek jaaupëitarr phä wai nëmjã ag gaai jaau simjö i ipierrajã khaba sīerrjëemgui ajim anëm amach khïircha.

Magta iekhajim aajem Estebanau, ichdëupai ich köit iekha khitëmua.

Esteban thöotarr

⁵⁴ Chi phadnaan pöröu aig narr khënn dëimua üurwai Estebanau mag iekhabapëim ürbaawai warre i dëi meeukha phöbaadëjim anaabá. ⁵⁵ Mamæ Estebanau ich gaai Êwandam Akhaar phës wai sīerr aawai ïchab magëmjã igbajim aajem. Mag nëm ee irua ügthaa oowai, Êwandamta edjã weeuð wëjöm ee ich wajaugau büëmjö sim oo athajim anaabá. Maagwai i bigaau Jesuuta ïchab ich Êwandamjö nem jua theeg oo dænëmjã oojim aajem. ⁵⁶ Ichdëu mag oobaawai warm khënnag, —¿Päadëu mæ daupierr oobat! ajim anëm, ar edjã weeuð wëjöm ee Emkhooi Iewaa Êwandam juachaar gar oo dænëm.

⁵⁷ Mamæ Estebanau magbarm ürbaawai chará, i iekhamam ürmaaugau, warag juau kach phäarrphöbaadëjim anaabá. Magnaa thum äba sereu phöbaadëwi warag irigta audimajerram anëm.

⁵⁸ Maimua i pærphöbaadëwi, phöbör igaaü arrnaa, jürram khënnau mokou barphöbaadëjim aajem, i thööpäaig. Maagwai warrcha chi thethem khënnag i khïir sëukha iekha narr khënnau amach khajüa ürræm ëerkhanaa, woun äb Saulo anëmug phëdeejerram aajem, amach mamagkhamich pærmkhïir. ⁵⁹ Jürram khënnau mag ich mokou bar wai nëm ee, chi Estebanau warag Êwandamag jëu khitëmua, —Jesús, chadcha pæta mæ Pöröu. Nau mæ thöbaadeewai mæ akhaardam pæch aar athá ajim anaabá.

⁶⁰ Mag Êwandamag jëu dichwia, jëepöröu jëkhët phöbkhanaa thet, —Señor ajim anëm, amau mæ dëi mæg khaigba nëm paarjã oob pua amag mægtarr iek ëuð chitamgui ajim anëm.

Mag iekha khitëm ee, warag chaaupabaadëjim aajem.

8 Maagwai ich Saulooujã ïchab ich paarmua Esteban thööpim khösi ædæraa thööpëipijim aajem.

Sauloou chi ükha durrum khënn ëudee ëkhaajerr

Mag Esteban thöotarr aigmua atagta ðrau Jerusalén phöbör ee chi ükha durrarr khënn wajappa dau aug waujerram aajem, am ëudee ëkhanaa pærkha aumamua. Mag amach khapeen pærkha aumam oobaadeewai thum aaidæ phöbaadëjim aajem, Judea durr maimua Samaria eem magwe. Äba ich Jesuucha doce jær autarr khënnpaita chaug wëtba, ich ag phöbör

eepai öbüg nwisijim aajem. ² Mag Esteban thõo p̄awi j̄urr warm kh̄uun ēudee mamagkhamich, j̄ooin Ēwandam dau na wajapha w̄en̄rraajerr kh̄uunau Esteban ūr b̄ie n̄u awi aukh̄erthurjierram aajem. ³ Am iek, maḡmich Sauloon s̄ii nem khoojem ēudeemj̄öta ēkha n̄rraajeejim anaabá, maach P̄ör Jesús iek ūkha durrum kh̄uun ēudee ēkhaawai. Mag n̄rr̄umua dipierr dubnaa, emkhooin d̄üi ūinpa ichd̄eu oomam kh̄uun n̄p̄r̄naa, ajués ēud̄d̄üg arrwi, cárcel deg dubp̄üi-maajeejim aajem.

Samaria durr maach peerd̄uajem iek jaautarr

⁴ Mam̄ ūchab amach ēugar mamagkham ee, Jerusalén ph̄öb̄ormua deuum durr̄ag d̄ur w̄ettarr kh̄uunau warag amach w̄en̄rr̄ampierr ðrag maach peerd̄uajem iek jaau w̄en̄rr̄ajim aajem. ⁵ J̄urr mag jaau w̄en̄rr̄umua woun āb Felipe an̄m Samariaag mawi mag durr ph̄öb̄ör d̄urr̄chacharam ee maach peerd̄uajem iek jaaumamua, “Jesuuta Ēwandamau Cristo p̄üju aajerr p̄arau n̄ n̄m̄ugui” aajeejim an̄m amag. ⁶ Felipeu mag jajawagmam ðrau ābam aig bi-ird̄naa i iek ūrm kh̄ösi ūrjeejim aajem. Mag i iek ūr n̄m̄ d̄üi ūchab Ēwandam jua theegau nem kh̄iir pogkhe wau n̄rr̄mj̄ā amach daúa oo naajim aajem. ⁷ Ōor p̄öm mor ee b̄en khaigbam wai s̄isid arr kh̄uunj̄ā monaaumaawai chi mepeenj̄ā idaaü ääig j̄urp̄üi-maajeejim aajem. Mag n̄m̄ d̄üi ūchab b̄ü w̄ed̄u w̄ed̄u khith̄eem kh̄uunj̄ā monaaunaa kha ch̄ukh̄e p̄öd amach appai phiid̄ba s̄isid arr kh̄uunpa monaaumaajeejim an̄m. ⁸ Irua nem wau sim amach daúa oonaa amach j̄üḡucha i iekj̄ā ūr n̄m̄ gaaimua, mag ph̄öb̄ör ee ðor thum onee naajeejim aajem.

⁹ Mam̄ mag ph̄öb̄ör ee ūchab woun āb Simón a th̄er sim s̄iejim aajem. Warr mag woun b̄enkh̄uun ajim aajem. Mag wounau Samariapienag jaauwai iita tagam kh̄uun kh̄āyauj̄ā ūr̄ucha chir̄m a jaau n̄rr̄umua ðor thum kh̄ūgur wai s̄iejim anaabá. ¹⁰ Mag, thumaam kh̄uunau i iekhaawaij̄ā ūrm kh̄ösi ūrjeejim aajem, chaainau. Maimua i igwia j̄urram kh̄uunau, “M̄g wounaun chadcha Ēwandam jua theegta ich gaai wai sim” aajeejim an̄m. ¹¹ Mam̄ amau mag irig ee aajerran, maan ag nawe mag ichd̄eu am dakh̄iir ich b̄en khaugau nem parhooba wau simua s̄ii ðor thum ichig paa wai s̄ierr aawai ajima. ¹² Mam̄ mag n̄m̄ ee, j̄urr Felipeu maach peerd̄uajem iek jaunaa, “Ēwandam-agta ūd̄raa dich P̄örkhar̄iju aai n̄m̄” a jaau sim d̄üi ūchab, “Jesu cristota ich Ēwandamaucha j̄ur auwia maach peerd̄u aumkh̄iir p̄üijim” a jaumam ūr-ph̄öbaadeewai, ūkhawi, emkhooin d̄üimua ūinaupa amach p̄ör choopimaajeejim anaabá. ¹³ Magbaawai ūchab ich Simonauj̄ā d̄üi ūkhawi, ich p̄ör choopiwia, warag Felipe kha ogd̄ba s̄isijim aajem. Mag i kha ogd̄ba n̄rr̄umua Felipeu ðrau ag na mag nem ooba aajerr n̄mpa waumam oowia j̄urr ich Simonta dauderraa s̄iejeejim aajem.

¹⁴ Maimua mag n̄m̄ ee, Ēwandam i jaumkh̄iir ich Jesuucha j̄ur autarr kh̄uunau Jerusalenmua ūurwai Samariapienauj̄ā Ēwandam iek ūkhabarm a ūr

athaawai Pedro Juan d̄üi am aar p̄üjierram aajem.

¹⁵ Maimua bard̄etkhaimawi mag Samariapien eeu ūkha durrum kh̄uun k̄öit Ēwandamag j̄eeujierram aajem, amagj̄ā agj̄ö Ēwandamau ich Akhaar deebaawai ūchab wai n̄wisimkh̄iir. ¹⁶ Maagwai chan agtha iwiir āb-muaj̄ā Ēwandam Akhaar chukhu naajim aajem, s̄ii maach P̄ör Jesucristo th̄er gaapai p̄ör choo narr aawai. ¹⁷ Mag chadcha Pedroo Juan d̄üimua chi eeu ūkha durrum kh̄uun ūr jua aus̄iunaa Ēwandamag j̄eeubaawain chadau Ēwandamau makh̄uunagj̄ā ich Akhaar ph̄ēs deejim aajem. ¹⁸ Mag Ēwandam i jaumkh̄iir j̄ur autarr kh̄uunau warm kh̄uun ūr jua aus̄ubarmuapai makh̄uunauj̄ā Ēwandam Akhaar au n̄m̄ oowia amag phatkhon oopinaa magjim an̄m chi Simonau:

¹⁹ —Magan j̄äg jua theeg m̄r̄ugj̄ā ūchab dee chirbat, m̄j̄ā p̄āchj̄ö amkh̄iir. Magnaa, Mua p̄ārag phagjugui ajim an̄m, maagwai muaj̄ā p̄ār d̄enj̄ö ðor ūr jua aus̄ubaawai ūchab makh̄uunagj̄ā Ēwandamau ich Akhaar deemkh̄iir.

²⁰ Magbaawai Pedroo irig, —Simón, ¿pua kh̄iir-juawai Ēwandamau ich Akhaar deewai phatkhonau p̄er aaujeeba? ajim an̄m. Pua ajap dau ēebaju atheen p̄uun Ēwandamau p̄uch phatkhonpa isegbarjugui ajim an̄m. ²¹ Ēwandam dau na p̄e ö ajap khaba s̄iewai pua chan p̄öd maar d̄enj̄ö j̄äg n̄rr̄aju khaba simgui ajim an̄m. ²² J̄äg p̄uch kh̄iirjug khaibag isegp̄üi-wia Ēwandamag chugpaapi j̄eeubá; tale irua p̄e kh̄iirjug j̄äg sim ajapha paap̄üwi tag p̄e d̄üi maḡm iek igbajugui ajim an̄m. ²³ Simón, p̄uun chikhamnau wau n̄m̄ oowi am d̄enj̄ö am kh̄öchgau, s̄ii kha onegj̄ā chukhuta s̄ierr̄m̄gui ajim an̄m, p̄uch khaibagj̄ā p̄aba. Mag khaibag isegba aawai ich aguapaita p̄e p̄ör öbeerpiba p̄er wai simj̄ö s̄iebahab ajim an̄m irig.

²⁴ Magbaawai Simonau, —Keena, m̄ k̄öit j̄eeubath̄ü ajim an̄m, maach P̄ör Ēwandamag, eeu magba akhiin Ēwandamau m̄ d̄üi cha p̄arau jaau n̄mj̄ö adukhamgui ajim an̄m.

²⁵ Mag, Pedro Juan d̄üi ewaa ūkha durrum kh̄uun oon w̄etwi, amach daúa Cristo meewi iuu phiid̄tarr ootarrpa jaauwia, deeu Jerusalenag w̄etjierram aajem. Mag w̄etumua ūchab Samaria durr ph̄öb̄ördam n̄n̄id̄um ee ðrag j̄ägata Ēwandamau maach peerd̄u aauj̄ē a jaau w̄en̄rraajeejim aajem.

Felipe woun āb Etiopiapierr d̄üi

²⁶ Magtarr khur Ēwandam chog āb ūgtharmua b̄ewi Felipe iek irig i th̄ur̄cha th̄urna, —Ar Jerusalenmua kh̄d̄au ðor chukhu ich mag ma s̄iejem ee jerag pet ajim an̄m, kh̄ud j̄öoi Gazaag ma sim ee.

²⁷ Magbaawai chadcha Felipe ag ipierr ichig kh̄ud jaautarr ee petajim aajem. Mag maa awia woun āb Etiopía durrmua Jerusalén ph̄öb̄ör ee Ēwandamag j̄eeuthurwia deeu ich diig mam d̄üi th̄eujim aajem. Mag woun, ūita Etiopía durr reikha sim ag garm ajim anaabá, chi thethem. Ichd̄euta mag ūi reikha sim d̄en phatkhon thum chi ākhaajem ajim aajem. ²⁸ Mag ich diig mamua japdīj̄öo khit̄m̄ta b̄ü p̄ūr̄baajem paar

sim cabayou ëudɛ arrum ee jup jörranaa, warrgur Ēwandam i jaaumie Isaías khararrag ich Ēwandamau ich iek phāpitarr ësapta thür jörrajim aajem. ²⁹ Mag i ësap thür jörröm ee, Ēwandam Akharau Felipeeg, —Felipe, bü chɸpɸ manaa i êkha athá ajim anɸm.

³⁰ Magbaa chadcha Felipeeu bü chɸp mawia, êkha aunaa ũrimaawai, Isaías khararrag Ēwandamau ich iek phāpitarr ësapta thür jörröm ũrimajim aajem. Mag ũri-mawia ich garmua chi Etiopiapierrag, —¿Pua pɸchdëu thürmam khaphɸ chirú? a jëeujim anɸm.

³¹ Magbaa chi japdeg jörrömua, —Ōrau maachig jaajuu chukhum, ¿jāg maadëu khap abarju? ajim anɸm.

Magwia warag Felipeeg ich japdeg waaidɸpiwia ich dëi āba juppijim aajem. ³² Mag chadcha jupimawi irua Ēwandam iek thür jörrarr gaai oowai mag sĕejim aajem:

“Ovejadam chi thōojem di aar arrjemjō thōopāain ar-rierram.

Mamɸ jāg ovejadam khĕeb ich khaar thar arrumjā khĕuu khĕraajemjō, ich jāg büɸrjā i āaba khitajim iek chigaa iekhaag.

³³ I dëi amachdëu ampierr ajierram, mamɸ ābmuajā, ‘Jāan woun ajaphamɸ; idëu i khajapha sĕujujā’ abajim.

Mag chaai chukhu khitɸm thōopūitarr aawai, ¿jāga ewag pawijā mag ‘Jākhɸn i chaainau’ abarju?” a phā sĕejim aajem.

(Is. 53:7-8)

Maata mag wounau thür jörrajim aajem.

³⁴ Mag ich bigaau jupbaimaawai chi Etiopiapierrau irig jëeumamua, —Kakë, mɸ ap chitɸm mɸrɸg jaaubá ajim anɸm. Ēwandam i jaaumieu mɸg phāawai, ¿khai igwiata mag phāji? ¿Ichpai igwia, wa deeum khɸnta jaau sim ajĕwa? a jëeujim anɸm.

³⁵ Magbaawai Felipeeu irig ichdëu thür sĕerr gaaimua jajawagmamua khĕeb Jesuu maach peerdɸ aum khōchgau ɸdɸraa ich thōopitarrpa jaadubjim aajem irig. ³⁶ Mag iyɸw wëtumua dōdam phɸr khĕrɸm aig paaukhabaimaa ich chi thethemua Felipeeg, —Kakë, mɸg dōdam paraa khĕrɸm aig nɸwe, ¿pua oowai mɸ pör chooju jāg chirú? ajim anɸm.

[³⁷ Magbaa Felipeeu irig, —Pua chadcha pɸch thāraucha êkha chirɸm khai, pör chooju aaima ajim anɸm.

Magbaa chi thethem garmua, —Muan chadcha thāraucha êkha chirɸmguai ajim anɸm. Mua khaphɸ chirɸmguai ajim anɸm, Jesuun chadcha Ēwandam Iewaa.]

³⁸ Magwi warag chi carro dɸnɸu aunaa, amach numwe ɸrɸbagkhawia, jër dō phɸr khĕrɸm ee wëtwi, Felipeeu i pör choopūijim aajem. ³⁹ Mag pör choo aaipawi deeu dō eemua öbërdɸtkhabaadëm ee, dau përbarmjō arrau dëgölp Felipe chukkhu aadëjim aajem, ich Ēwandam Akharau athaadee. Mag i marr khaugbajieb mamɸ, chi Etiopiapierr warag onee ich maa arrag petajim aajem. ⁴⁰ Mag dëgölp chuk aadëwi aigmua warp phōbör Azoto anɸmta Ēwandam Akharau Felipe athaadëjim aajem. Ich maigmua warag

phōbörpierr jaaubaadëjim anɸm, jāgata Ēwandamau ich Chaai pūijĕ thum ich iek êkha nɸm khɸn peerdɸ aum khōchgau. Mag Azotomua jaaubaaderr ich mag jajawagmamua deeum phōbör Cesarea anɸm jaau barjim aajem.

Saulo Jesús dëi khɸd ee thĕutarr

⁹ Mag nɸm ee warag Sauloou maach Pör Jesús iek êkha durrum khɸn dakhāu nɸm pɸaba, warag phadnaan pör aar mawia ² ichig ësap phā deepijim aajem, Damasco phōbör ee judionaan Ēwandam iek jaaujem degam chi pörnaanag oopibaimaa, makhɸnau amach paarmua dëi pɸrpi jaaubaawai, phithurg chukhu Jesús igar nɸm khɸn emkhooïn dëi ɸinpa Jerusalemag preso pɸrkha aibëeg. ³ Maimua chadcha ichig mag ësap phā deebaa ag dëi igbaadëjim aajem, Damasco phōbörög khɸdau ma sim ee. Mamɸ mag mawia ya chi phōbör dakpamam eeta, dëgölp edjā eemua pagthɸmdaujō phɸr jĕer athajim anɸm. ⁴ Mag phɸr jĕer athamua warre Saulo phār werpɸimjōta jĕkhɸt buju aimajim aajem. Mag jĕkhɸt panaa ũurwai ðor chukag eemuata irig, —Saulo, ¿khantheeta pua jāgcha jāg mɸ iek êkha durrum khɸn khaibag wawaag am ëudee êkha nɸrrúma? a sĕejim anɸm.

⁵ Magbaa Sauloou, —Señor, ¿ma pɸ khaiuma? ajim anɸm jŭrr irig.

Magbaa maach Pör Jesuu, —Mɸn Jesuugui ajim anɸm. Pua jāg mɸ iek êkha durrum khɸn ëudee êkha sim aig, mɸ ëudeeta pua êkha nɸrrabahab ajim anɸm. [Pɸ jāg nɸrrɸm aiguin, phak emkhōiu phidkhamaau-gau ewag thɸgɸwai ich bŭkhɸr pa ëudɸ jörraajem gaai miu ɸa sĕejemɸg thɸgjemjō, parta pɸchdëupai pɸch gaai mas wauju jɸr nɸrrɸmguai ajim anɸm maach Pör Jesuu irig.

⁶ Mag ũrbaawai Saulo jāphierr ajaugau kha duui thɸnɸmua jŭrr irig, —Señor, ¿khani pua mɸrɸg waupim khōsi chirúwi? ajim anɸm.]

Magbaa maach Pöröu irig, —Phiidɸbá, maimua warag phōbörög petá ajim aajem. Nau jamta pɸchdëu nem wauju thum pɸrɸg khap jaaujugui ajim aajem.

⁷ Mag ðor chukhu sim eemuata magbarm ũrbaawai i dëi ðor wɸnɸrrarr khɸnĕjā ĩchab jāphierr nɸm iekhau pōdjā iekhaba, sĕi warag khĕuu naajim anaabá. ⁸ Mag ðor chukag eemua ichig magbaawai Sauloou phiidɸ dɸnɸisijim anɸm. Mag dɸnɸunaa par irua wajapha dau ëenaa ookhakhakhmjā pōd dau warphapaijā ooba aajeejim anaabá, dau khĕ thɸnarr aawai. Mag pōd ooba aawai chi dëi wɸnɸrrarr khɸnau sĕita i jua gaai pɸrnaa Damasco phōbör ee warrĕierram aajem. ⁹ Mam phōbör ee pawijā Saulo khāai thārjup sĕi dau khaugba sĕejim aajem. Mag nɸm dëi thachjā khōba ni dōjā dōba sĕejim anaabá.

¹⁰ Mag Damasco phōbör ee woun āb sĕejim aajem, Ēwandam iek êkhaajerr Ananías a thür sim. Mag woun maach Pör Jesuu ich dëi khāai khōrkhapi auwia i thürchĕejim aajem. Mag ich thürbaichee Ananiaau, —Señor, mɸ cha chirɸmguai ajim anɸm.

¹¹ Magbaa maach Pör Jesuu irig, —Phiidubá ajim anəm, maimua kaaijá Chi Khajapham a thëurjem ee woun Judas anəm deg Saulo Tarsopierr jëeubaimá; maig mag wounau mærg oraa simgui ajim anəm.

¹² Mag mærg jëeu simua ïchab khāai khörg ee ichdëu oobarmgui ajim anəm, woun āb Ananías a thër sim i aar dubwi i ïr jua ausūbaa ich dau eerdubarm.

¹³ Magbaa Ananiaau magjim aajem:

—Señor, jāg woun khai ya mua ūur daar chitəmgui ajim anəm. Jā khai Jerusalén phöbör ee ar pæ igar ïkha durrum khænn dëi nem khaibag sïerrəmgui ajim aajem. ¹⁴ Maagjem mæigjā phadnaan chi pörkha nəm khænnau warag amach ipaarmua irig jaau nəmgui ajim anəm, pærgpai jëeu durraajem khænn pærkha arramkhïir.

¹⁵ Magbaa maach Pör Jesuu irig, —Petá ajim anəm, muata pæ pëi chirəm i aar. Jā mæhdëu jër au chirəm khabahab ajim anəm. Jāguata mæg atag israel-naanagjā mæ iek jaanaa durr warpham magwe mæ iek reinaanagpa jaau nærrajugui ajim aajem. ¹⁶ Mua mæhdëucha irig jaaukhimgui ajim anəm, jāga mæ gaaimua i dau apha phithurg aju.

¹⁷ Maach Pör Jesuu ichig magbaawai Ananías chadcha petajim aajem. Mag mawia, Saulo sim deg dubimawia, i ïr jua ausūnaa irig, —Khodam Saulo, maach Pör Jesús ar pæ dëi khæd ee thëutarrau mæ pæ aig pëijimgui ajim anəm, deeu ūmaai dau eerdubaadëm dëi ïchab Ēwandam Akhaarpa pæch gaai phës wai chirsimkhïir.

¹⁸ Mag, chadcha Ananiaau mag iekhabarm bürre Saulo dau gaau paphugmiejö chëu chëu chëu aadëwi warre dau eerdë sïisijim aajem. Magtarr aigmua ïchab warre ich pör choopijim aajem. ¹⁹ Mag pör choo sïisiewain chadau, thachdam khöbaadee, kha theeg chukhu thænarrjā deeu khïir ubag aadëjim aajem. Maimua warag ich ag phöbör ee chi Jesús iek ïkha durrarr khænn dëi khāaidam khapanaa sïisijim aajem, dapai maba.

Damasco phöbör ee Sauloou Ēwandam iek jaautarr

²⁰ Maimua Sauloou warag ich ipaarmua judionaan Ēwandam iek jaaujem di sïsidəm ee jaau nærrəmua Jesús igwia, “Chadchata jāan Ēwandam Iewaa ichdëucha pëitarraugui” a jaajeejim aajem dëi ich ipaarmua. ²¹ Mag irua jaaumam ūrwi thumaam khænn jëgderraa naajeejim aajem. Mag nəm iekhau amach wir aigpai jürr amach khapeenag, “Keena, zich mæg woun khabajï Jerusalén phöbör ee ar Jesuug jëeu durrum khænn dajëk wai nænæu aajerr? Mawaam khænnjā agjö pærkhanaa phadnaan chi pörnaan aar preso phë arraan a bëetarrta, zjāga ts jāg ich paarmua warag am ipierr ich ag iekpai dëi jaau nærrūma?” aajeejim aajem jürr amach eepai.

²² Mamæ ichig maagwai chará, warag Sauloou iek khëgkha jaaumamua, “Chadcha jāg Jesuuta ich Ēwandamaucha warrgarwe jër auwia maach peerdæ aumkhïir mæg durr gaai pëiju aajerr khabahab” aajeejim anaabá. Mag nem ichö khaisög jaaupërigmamua

judionaan Damasco phöbör ee narr khænnjā pöd iekhaju khaugba, warag ich garmua khïupaa sïumaajeejim aajem.

Saulo judionaan jua eemua dærtarr

²³ Maimua magtarr khur ewag pawia khāai khapan aadëm ee, judionaan āba biirdæwia ihāba næisijim aajem, Saulo thöopäaig. ²⁴ Mag chadcha i thöopëiju awi puertdi phöbör ee duubjem sïsidəm pierr soldaau-nagjā i næpiejeejim anəm, edaram magwe. Mamæ mag amau i èugar i thöoju dakhāu wai nəm ya ich Saulooujā ūrbaadëjim aajem. ²⁵ Mag khaphæ wai naawai edau khëubaadeewai tagam khænn agjö Ēwandam iek ïkha durrarr khænnau thæbət ee juppinaa jë-gad gaai eeg jürr burrpëijieram aajem, mag phöbör thum igaaum magwe maach jua pærju khaba thuur phæurdæ sim ee warre phöbör igaau. Mag, mag edaar Saulo dærmidjim aajem.

Saulo deeu Jerusalén phöbör ee bëetarr

²⁶ Mag mawia deeu Jerusalén phöbör ee barbaimaawai aig chi ïkha durrum khænn dëi khapeerkham iigjeejim aajem, ich Sauloou. Mamæ thumaam khænnau i ögkhaajeejim anaabá, agtha ïkhaba simta sïi amach khüguraagta mag nærrəmpii awi.

²⁷ Magbaawai Bernabé anəmua chi Saulo thër auwi, ich Jesuucha jër autarr khænn aar wai dubwia, amag jaubaadëjim aajem, jāga Saulo khæd ee mamua Jesús dëi thëuï, maimua jāga ïchab Damasco phöbör eejā irua örag Jesús igwia warag ögkhaba Ēwandam iek jaubaadëjï. ²⁸ Bernabeeu mag jaubaan chadau tag i ögkhaba næisijim aajem. Magbaa warag Jerusalén phöbör ee thæbawia am wænærrəm pierr am dëi nærraajeejim aajem. ²⁹ Mag nærrəmua warag bëurrjā ögkhaba maach Pör Jesús igwia i iek jaajeejim aajem, judionaanta griegonaan meúa iekha nəm khænnag. Mamæ makhænnaujā i thöopëiju ïkha phöbaadëjim aajem. ³⁰ Mag amau i thöoju dakhāu wai nəm chi Ēwandam iek ïkha durrum khænnau ūrphöbaadeewai deeu phöbör Cesarea anəm aar i arrwi maigmua jürr ich durr phöbör Tarso anəm mæg pëijieram aajem. ³¹ Mag Sauloou amach ipierr Ēwandam iek ïkha sïsim khaug athaawain chadau, Judea durr, Galilea durr maimua Samaria durr magwe chi ïkha durrarr khænn thum ïu khöinaa næisijim aajem. Mag khöinaa aphöbaadëm ee, sïi warag maach Pör Jesús ipierraa irua nem jaau simpai wauphöbaadee ïchab ich Ēwandam Akharaujā chi ïkha nəm khænn warag khapaana apijim aajem.

Pedroou woun Eneas anəm monaautarr

³² Pedroou maach Ēwandam iek ïkha durrum khænn amach nænæidəm pierr oo nærrəmua ïchab phöbör-dam Lida anəm ee Ēwandam iek ïkha narr khænnjā oon majim aajem. ³³ Mag phöbördam Lida anəm ee woun āb oomajim aajem, Eneas anəm. Mag woun kha chækhæ khitarr aawai sïi put eepai ocho años sïejim aa-

jem, pöd ich appai phiidüba. ³⁴ Magüg Pedroou, —Eneas, phiidüba ajim anëm; Jesucristoou pë mon-aubarm. Pëch putdam juur khërbá ajim anëm.

Magbaa chadcha ag bürre Eneas phiidübaadëjim aajem. ³⁵ Mag Eneas monaautarr thumaam khënnau Lida phöbör ee khakhapdö aadëm däi ïchab khör pöm wëjöm Sarón anëm ee öor joobaajerr khënnaua khakhapdö aadëjim aajem. Magtarr oowia, amach khaibag isegwi, jürr maach Pör Jesús iekta ükhajieram aajem.

Dorcas meewia phiidütarr

³⁶ Ich mag jaar ïchab phöbör Jope anëm ee üü äb Jesús iek ogdüba ükha khitëm sïejim aajem. Mag üü thür ebreonaan meúa Tabita aajeejim aajem, maagwai griegonaan meúata Dorcas aajeejim aajem. Mag üü thumaam khënn däi nem ö wajaugnaa aphaëm khëndamau nem iigwaijã magümjã aba amag deejeejim aajem. ³⁷ Mag Pedro Lida phöbör ee sim ee, Dorcas mor machpawia ich ag khamor machgau warag meejim aajem. Mag meebaadee ajapha domeerpinäa, ügthaa dijã jarnaa, aar arrjierram aajem. ³⁸ Maagwai Jopepienau Pedro Lida phöbör ee sim anëmjä ür naajim aajem. Mag Jopemua Lida barju warp khaba sïerr aawai am iek ich ag bürre amau emkhoodin numí jër auwia Pedro awaan mamkhïir päijieram aajem. ³⁹ Magbaa makhënnau wëtüwia, Pedro aar barwia, irig “Jopepienau jöpkhaa pë thür nëm” a jaubaimaawai ich ag bürre am däi bëejim aajem. Mag i barbaichee aigüim khënnau ügthaa chi aphaëmdam wai narr aar i athaadeewai, khoopaa ünaa thum aig narr khënnau bïe nëmua dich monakha aawai khajüadam khamatarr thumaa irig oopimajieram aajem. ⁴⁰ Magbaawai ich Pedroou öor thum dawag jërkhënpüwi, kanieu phöbkhanaa, Ëwandam-ag oraajim aajem. Mag ora aapawi chi binaanag oonaa, —Tabita, phiidüba ajim anëm.

Magbaawai chadcha chi binaanau dau ëe oowia Pedro khïir eerpa athaawai phiidü oo sïisijim anaabá. ⁴¹ Maig Pedroou i jua gaai përkhanaa warag ügthaaag dënnëupi athajim anëm. Magnaa Ëwandam iek ükha nëm khënn thum khoopaa üin chi bïe narr khënpa thërkhanaa amag Tabita monakkha deeu oopijim anëm, meeba arrjö. ⁴² Jope phöbör ee thumaam khënnau mag öor phiidütarr ürwia, öor pöm maach Pör Jesús iek ükhajieram aajem. ⁴³ Magwiajã ich Pedro chan da mabajim aajem, Jope phöbör eemua. Woun äb Simón anëm di aig khäi khapan sïi awiata petajim aajem. Mag woun Simón anëm nemhëu dën nem wau nëm gaaita phidkhaajem ajim aajem.

Pedro Cornelio däi

10 Phöbör Cesarea anëm ee woun äb sïejim aajem, Cornelio a thür sim. Mag Corneliota soldaun Italiapien eem chi capitán ajim aajem. ² Mag capitán judío khabajieb mamë, ich chaain dëimua ich üüira amach thumaam khënnau Ëwandamag jëeunaa

i dau najã agpierraa wënërraajeejim aajem. Mag judío khaba simta, judionaan juag oom khöchgau phatkhon pöm deejeejim aajem, aphaëm khënnag.

³ Biek äb edau pëübaajërr kheeuragam las tresjö nëm ee í Ëwandamag jëeu chirëmta, khäi athamjö abarm ee oowai, Ëwandam chog ügtharmua bëewi, dau daau i chirëm aar dubwi irig, —Cornelio aichëjim anëm.

⁴ Mag ich thürbaichee Cornelioou inanaa i khïir eerpanaa jãphierr thënnëmuata chi Ëwandam chogag, —Señor, ¿khan agá? ajim anëm.

Magbaa chi Ëwandam chogau jürr irig, —Pua Ëwandamag jëeu chirëm aajeewai üu irua pë iek ürbarmgui ajim anëm. ïchab irua oowai pua aphaëm khënnag nemdam deejemjã üu simgui ajim anëm. ⁵ Öor jër auwi Jopeg pëibarüi ajim anëm, woun Simón a thëürjem awaan mamkhïir. Ich arpai am dën ibëur wauwia Pedro a thëürjemgui ajim aajem. ⁶ Mag woun deeu agjö Simón a thëürjem aig simgui ajim anëm, Simón chi nemhëu däi phidkhamie deg. I di phüas igawaa simgui ajim aajem. Mag Simón Pedroouta pëüg jaauju, khanta pua wauju aai sï ajim anëm chi Ëwandam chogau capitán Cornelioog.

⁷ Chi Ëwandam chog mag ich aig iekha dënaawi petaawai Cornelioou chadcha ich deg phidkhaajerr khënn numí thërkha auwia, ïchab soldaun äb ichjö Ëwandam iek ükhanaa ich juag oojerr thür aujim aajem, arag thärjup. ⁸ Mag thërkha auwia Ëwandam chogau ichig jaautarrjö jürr amag ajapha jaau deewi päijim aajem, Jopeg, Simón Pedro awaan wëtamkhïir.

⁹ Maimua ag noram mag Cornelioou päitarr khënn ya chi phöbör dakha paaukhamam ee, edau sïejönaa, Pedro ich dihëu ür sïejim aajem Ëwandamag jëeuwai.

¹⁰ Mag nëm ee jãsooga aadee thach khöm khöchkhabaadëjim aajem. Mamë phiejãb wau nëmich, sïi khäibaadee waa khäi khörkha thënnëmu oowai,

¹¹ sïi edaujãata weedu thënnëm oo athajim anëm. Pedroou oowai mag edjã weedu wëjöm eemua dïesjö nem pheeugnaa khëu jükha sïsidëmta eeg jëbjã gaai burr uraa ajim anëm. ¹² Mag dïes nem pheeug sim ee nemchaain khïir pogkhe thënaajim anaabá: müg jëb gaaim nemchaain bü jayapam, nemchaain sïi jãau jëedë nerrjëe aajem khënn, nem ichpan, nem thumaa thënaajim aajem. ¹³ I akharau mag eerpa oo chirëm eeta, wounjã chukhu sim eemua irig, —Pedro, jãg eem nemchaai thöonaa khöbá ajim anëm.

¹⁴ Magbaawai Pedroou irig, —Señor, mua chan müg chitëm aig mëch erraawe bëürjã nem parhooba khöba chitëmgui ajim anëm. Magüm jãg maach inaam chará mua khöbamgui ajim anëm, pë dau na ärmaau-gau warrgarwe maach jöoinau khöpiba jaaujerr aawai.

¹⁵ Irua magbarm ee, deeu ümaai öor chukhu sim eemuata irig, —Ëwandamau nem ajapha wauwi khöpi jaau sim chan oob pua maach inaa sim amgui ajim anëm.

¹⁶ Chi dïes gaai mag nemchaain pos jojopkham oopinaa, khömkhïir biek thärjup pëürba jajaaujii awi, deeu ügthaaag ëudu athamjö abaawai chukku

aadëjim aajem. ¹⁷ Mag oobaawai Pedroou ich ödegpai, “¿Khan jaauwaita jäg sī put gaaipai nemchaain kha-pan jäjäg khajīma?” a khīirju oo chirəm eeta, Cornelioou pūitarr khəunau Simón di jējewag wëdurumua i sim di aig daaugajär puertdi aig bardətkhabaichëjim aajem. ¹⁸ Mag bardətkhachëwi aigum khəunag jëeujierram aajem, mag woun Simón anəm ibəer wauwia Pedro a thëurjem maig sim khap aag. ¹⁹ Mamə mag nəm ee İchab Pedroou mag ichdëu nem ootarr agtha khīirju oo chirəm ee, Ēwandam Akharau irig, —Öor thārjup pə jər wənərrəm khəun ya bardətkhabaichëmguai ajim anəm. ²⁰ Hərbawia am dūi petä ajim anəm. Oob khīirjum, jäkhəun wounaan məchdëuta pə jəraan pūi chirəmugui ajim aajem Ēwandam Akharau irig.

²¹ Ichig magbaa chadcha Pedroou hərbawi mag Cornelio ich jərmkhīir pūitarr khəunag, —Pāran mətta jər wənərrəm, mən mēigta chirəmguai ajim anəm. ¿Khandam athee bēejierä? a jëeujim aajem amag.

²² Magbaa amachdëu, —Maar bēejimgui ajim anəm, capitán Cornelioou chogbapāiwai. I iek mag Ēwandam chog bēewi irig pə jəraan öor pūipi jaaujim aajemguai ajim anəm, mag pə i di aar petawai pua nem jaumam ichdëu ūraag. Jäg capitanan chadcha öor ajaphamə. Ēwandam dau najä agpierraa aajeewai Judionaanaujä thumaam khəunau i kha khösi aajemguai ajim aajem Pedroog.

²³ Magbaa Pedroou amag ierrag dubpi jaubaa, dubwi warag ich mag aig khāi ëejieram aajem. Maimua ag noram chadcha am dūi majim aajem. Mag i mam dūi İchab ich ag phöbör eem āaur agjö Ēwandam igar narr khəunjä i dūi wētjierram aajem, i daumaai.

²⁴ Mag wëtumua, ag noram deeu Cesarea barjierram aajem. Mam barimawia ooimaawai, chadcha Cornelioou ich khodnaan dūi ich khapkhəun ich dūi ajarcharam khəunpa ābam aig biirdənaa am nə sīejim anaabä. ²⁵ Mag Pedro barbaimaawai Cornelioou i khīirphee dawag öbərwi i bükhərr jēpöröu phöbkhabaimajim aajem, Ēwandamagamjö jëwaag. ²⁶ Cornelioou mag ich khīirphee phöbkhabaimaa Pedroou irig, —Phiidəbaadkë ajim anəm. ¿Khantheeta pə mə dūi jägbaadëm? Maach wounaan agdaujöpai thənməg khabahab anaa, deeu i dənəupi athajim anaabä.

²⁷ Maimua warag iyəu naawi dubjierram aajem. Mag dubwi ierr ooimaawai öor khapan pos thənaajim aajem. ²⁸ Mag oobaimaawai Pedroou amag, —Keena, pārau khaphə nəmguai ajim anəm, maar judionaanag chan pöd pāar judionaan khabam khəun deg dubpiba jaunaa pöd pāar dūi khapeerkhajujä khaba nəm aajem, Ēwandam na maach āarjeewai. Mamə İs Ēwandamau mərug jaauwai ya maadëu tag mag khīirjuju khaba nəmguai ajim anəm, dich meeun khabam khəun dūi awiajä. ²⁹ Maguata, məch aar jaubaimaawai mua bəurjä magəm aba, chadcha bēewi mēig pāar dūi chirəm keena. ¿Khan athee pārau mə thürpūijierä? ajim aajem Pedroou.

³⁰ Magbaawaita Cornelioou irig nem İgkhabaadëmua magjim aajem:

—Ya khāai jayap simgui ajim anəm, İsim khurau, məch di aig chirəmta āspatarr aigmua thachjä khöba chirarr. Mag chirəmua edau phəuibaajər kھےuragam las tresjö nəm ee, ich məg ora, Ēwandamag jëeu chirajimgui ajim anəm. Mag nəm eeta dögölp woun āb khajūa bəpphä ich bəpgau phuumjö sim bēewi mə khīirphee dənəubaichëjimguai ajim anəm. ³¹ Mag dənəuchëwia mə thürcha thürnaa mərug, “Pua Ēwandamag jëeu chirə aajeewai irua pə iek ūrbarmgui” aichëjim mərug. İchab mua aphaəm khəunag nemdam deejemjä əu simgui ajim chi Ēwandam chogau. ³² Maimua mərug öor jər auwi Jopeeg pūipi jaaujim, woun āb Simón anəm ibəer wauwia am dən Pedro a thëurjem awaan mamkhīir. Mag wounau jaauwai pə deeu agjö Simón anəm nemhëu dūi phidkhaajem aig sim a jaaujim, phūas igaau di dənəm ee. Pə igwia, mag wounauta mua nem wauju mərug khap jaaujugui ajim, chi Ēwandam chogau. ³³ Mag məchig jaubaicheewaita mua öor pūijimgui ajim anəm, pə awaan mamkhīir. Mag, İs əu pə barbaichëmguai ajim aajem Cornelioou Pedroog. Ēwandam dakhīir maar mēig āba biirdəwia pətta nə nəmguai ajim anəm, pərug Ēwandamau ich iek marag jaauipi sim ūraag. İsin chadau marag jaubä ajim aajem Cornelioou.

Pedroou Cornelio deg maach peerdəajem iek jaautarr

³⁴ Mag ichig iekhapibaawai Pedroou magjim aajem:

—İsin ya mua khaphə chirəmguai ajim anəm, chadcha Ēwandamau mag iwiir ābam khəunpaita ūrcha igba aajem. ³⁵ I dau naan deeu durrəm khəunau awiajä i ipierranaa İchab agcha wənərrakhiin, makhəunjä irua igab khaba igjugui ajim anəm Pedroou chi aig biirdə thənarr khəunag. Mag jaumamua ich Pedroou, ³⁶ Ēwandamau Jesucristo israelnaan ee pūijimgui ajim anəm, ich iek jaumkhīir. Mag, maadëu khaphə nəmguai ajim aajem, warr Ēwandam dūijä iekkhör paar narra Jesucristo əu maach köit thötarr gaamua khöinaa wənərrəm. Ich ag Jesuugui ajim anəm, ante maach thumaam khəun Pör. ³⁷ Pārau khaphə nəmguai ajim aajem, Juanau Ēwandam i jaunaa öor pör choo nərrarr khurjä jäga nacha Jesuu Galilea ee ich iek jaubaaderr khīb Judea ee thum aaidjī. ³⁸ Pārau khaphə nəmguai ajim anəm İchab, jäga Ēwandamau Jesús Nazarepierr gaai ich Akhaar phəs deewi ich juapajä deejī, maimua jäga mag juapaau öor mepeer jua ee sīsid arrjä peerdə auna ich nərəmpierr nem ajapha wau nərrej, Ēwandam i nərrəm dūi sīerr aawai. ³⁹ Judea durr maimua Jerusalén phöbör eejä mag nem thum waumatarr marau maach daūa oojimgui ajim anəm, maar dakhīirta mag wau nərrej aawai. Mag khitarr Jesús ajimgui ajim anəm, ar pakuls gaai meerphë thöörpūitarr. ⁴⁰ Amau mag i thöojieb mamə, khāai thārjupam ee Ēwandamau deeu i phiri auwia ich oopijim. ⁴¹ Mag ich oopitarr thumaam khəunagjä khaba, āba maragpaita ich

oopijimgui ajim aajem, ag nawejã ich Êwandamau maragta ichdëu nem wau nerrëm oopiju awi maachta i dëi wënerramkhïir jër autarr aawai. Maguata mag i meewi deeu iuu phiidëtarr khurjã maachta i dëi thach khöjimgui a jaaumajim aajem. ⁴² Maimua ichdëucha maar pëijimgui ajim anëm, judionaan thumaam khënnag jaaumamua ich igwia, "Tita Êwandamau jër aujim, warrgar meetarr khënnpa maach äba phiidëtkhabarm ed chijã khënta ügthar wëtju wa chijã khënta isegju a khap jaaumkhïir." ⁴³ Mag, warrgar Êwandam i jaaunjerr khënnaujã ïchab Jesús igwia, "Thum i iek ükhawia äba irigpaita amach peerdë aumkhïir jëeu nëm khënn khaibagan Jesús gaaimua Êwandamau chadcha chugpaapüiju" a jaaumajim aajem Pedroou, warr Êwandam i jaaumienau jaaunjerr igwia.

Judionaan khabam khënnag Êwandamau ich Akhaar deetarr

⁴⁴ Pedro iekha öba agtha mag ijëjëbkhäm ee, thum aig i iek ür narr khënn gaai Êwandam Akhaar phës aichëjim aajem. ⁴⁵ Magbaawai judionaan Jesús iek ükha narr Pedro dëi bëetarr khënnau amach daüa oowai, Êwandamau ïchab ich Akhaar judionaan khabam khënn gaai pa phës deebarm oobaa, dauderra nëisijim aajem, ⁴⁶ amau üurwai sïi amach meu khabampata sereu thënnëm ee Êwandam thö iekha nerrjëem ürbaawai. ⁴⁷ Mag thumaam khënnau amachdëu iekhaba aajerr meupa iekhaphöo thënnëm oobaa Pedroou, —Ïs mukhënn wounaanau Êwandam Akhaar maachdëu autarrjö athapí, amjã warre ïchab pör choopüiju aai nëmngui ajim aajem.

⁴⁸ Maimua chadcha makhënn thum Jesucristo thër gaai warre pör choopi jaaunjim aajem. Mag ya pör choo nëisiewai amach aig khäaidam khapanaa sëmkhïir Pedro thëajieram aajem.

Pedrou Jerusalemienag ichdëu nem ootarr ïgkhaimatarr

11 Mag judionaan khabam khënnaujã Êwandam iek ükhabarm anëm jöpcha Judea durr tagam khënn ich Jesuucha jër autarr khënnau ür-phöbaadëjim aajem. ² Mag bïi thënnëm ee, Pedro Jerusalén barbaimaawai ïchab ag phöbör ee judionaan Jesús iek ükha narr khënnau sïi amachig baarpi auwi irig magjierram aajem:

³ —¿Woun khan jãgwiata jãg maachjö judionaanjã khab sïsidëmmta oon mawia warag am dëi thachpa khöbaadëjima? ajierram anëm. Pua jãkhënn dëi jãgju khaba sëjim perã ajierram anëm, maach jöoinau jãgpiba jaaujewai.

⁴ Magbaawai Pedroou amag thumaa jaaubaadëjim aajem, warrjã jãga Êwandamau irig mag nem oopiwia judionaan khabam khënn eejã ich i jaaumkhïir i pëiju ají. ⁵ Mag jaaumamua ich Pedrooucha, —Warrcharan mënn Jope phöbör eeta chirajimgui ajim aajem, Êwandamag jëeuwai. Mag Êwandamag jëeu chirëm eeta, dëgölp më khäi athamjö abarm ee, sïi dësjo nem pöm

khëupierr khëu khöörjüüd simta edjã eemua më chirëm aig burr urajimgui ajim anëm. ⁶ Magbaawai ag ee sim khap aag awi mua öbër oowai, ag ee nemchaain khïirpierr thënaajimgui ajim anëm: mëg jëb gayam bü jayapam khënn, pabü eem chi dachëphëm, nemchaain jãau jëedë nerrjëe aajem khënn, maimua nem ichpan khïir pogkhe. ⁷ Mag mua öbër oobaawai mag öor chukhu sïerr eemuata mërëg më thërcha thërnaa ag eem nem inag thöonaa khöpi jaaunjimgui ajim. ⁸ Magbaawai mua, "Señor, mua chan mëg chitëm aig mëch erraawe nem parhoobam chan büürjã mëch i ee auba chitëm. Magëm jãg maach inaam charã mua khöbamgui" a chirajim, "warrgarwejã maach jöoinau khöpiba jaaunjerr aawai." ⁹ Mua mag iekhabaawai deeu mag öor iekjö sïerrau jürr mërëg, "Mua nem wajapha wautarr chan oob pua maach inaa sim a chiramgui" ajim ich Êwandamau mërëg. ¹⁰ Mag nemchaain pos jöjokham biek thärjup mërëg oopiwia deeu ügthaag edjã ee ëudë athamjö abaawai chukkhu aadëjim.

Magta Pedroou ichdëu ootarr jaaunjim aajem, ich khapeenag.

¹¹ Mag ichdëu nem ootarr jajawagmamua, 'Mag chi dës ügthaa pabaadëm eeta, Cesarea phöbörmua woun äb Cornelio anëmua më awaan mamkhïir öor thärjup pëitarr khënn më chirëm di jër wëtumua më aar barimajieramgui ajim anëm. ¹² Mag am bardëtkhabaimam ee, ïchab Êwandam Akharau mërëg büürjã magëm aba am dëi mapi jaaubaawai chadcha më am dëi majimgui a jaaumajim aajem ich Pedroou. Mag jajawagmamua, Mag më mam dëi ïchab ermanonaan seis aig narr khënnjã më dëi wëtjimgui ajim anëm. Mag wëtwia mag woun Cornelio anëm deg naaimajimgui ajim anëm. ¹³ Mag maar bardëtkhabaimaawai mag wounau jürr mërëg nem ïgkhabaadëjimgui ajim anëm, jãga Êwandam chog i aig bëewia, öor jër aupiwi, Jopeeg pëipi jaaunj; ajarcharan më jëraanma. ¹⁴ Magã Êwandam chogau ich Cornelioogcha jaaunjim aajem, mua maach peerdëajem iek wajapha jaaubaawai peerdëwï ïchab thum i di aigum khënnjã peerdë nëisiju.

¹⁵ 'Keena, magta chadcha më i aar barwia mua Êwandam iek amag jawaagpajimgui ajim anëm Pedro ich meeunag. Magnaa, Mag mawia amag jaaubaadëm eeta Êwandam Akhaar am gaai phës aichëjimgui ajim anëm, na ar maach tagam judionaan chi ükha nëm khënn dëimua nacha autarr edamjö. ¹⁶ Magbaawaita mua khïir eyaa aadëjimgui ajim anëm Pedroou, maach Pör Jesuu mëchig, "Juan chi pör choomieun chadcha dödamaupai pãar pör choojieb mamë, mëgtarr khur ich Êwandam Akhaarchata pãrau pãach gaai phës wai nëisiju" a iekhatarr. ¹⁷ Magua keena, mua oowai mag ich Jesuucha magtarr aawaita mag edjã Cornelio dëi äba narr khënnagjã Êwandamau ich Akhaar deebajieb ajim anëm amag, ar maachdëu Jesucristo iek ükhaawai maachig deetarrjö. Keena, magtarr aawaita pöd mua Êwandam ichaur aju aai khaba chirajimgui ajim anaabã Pedroou ich khapeenag jaaumamua.

¹⁸ Pedroou mag jaaumam ūrwia, Jerusalenpien chi ÷kha narr khæun sīi warag khīuu nēisiwi, Ēwandamag jēephōo thænemua, “Ūchata jāgbarm Ēwandam” ajjerram aajem. “Magan judionaan khabam khæunaujā amach khaibag thumaa āsie ewag khīirjuwia pæręta chugpaapi jēeu nēm khæunan ÷u īchab ÷gthar öbēr wēnerrajugui” ajjerram aajem, mag warag Ēwandamag jēeumamua.

Antioquía phöbör ee chi ÷kha durrarr khæun

¹⁹ Mag Esteban thöowia chi Ēwandam iek ÷kha durrum khæun ėudee ėkha nēm jaar, āaur khæun Feniciaag dær wētjim aajem; maagwai āaur khæun, Chipreeg; maimua tagam khæun, Antioquiaag. Mag wētwi amach wēnerrampierri jaa wēnerrajim aajem, jāga Ēwandamau maach peerdę aaujē. Mamę mag jaa wēnerrēm chan parhoobam khæunagjā jaauba, āba judionaanagpaita jaaueejim anaabá. ²⁰ Mamę mag dær wētarr khæun ee naajim aajem, Chiprepien Sirenepien dēi. Makhæunaun chad Antioquía phöbör ee amach bardętkhaimaawai, parhooba griegonaanagpa maach Pör Jesús igwi thumaa jaauphōbaadējim aajem, amjā peerdęju aai nēm a khap amkhīir. ²¹ Maach Pör Jesuuta mag ich i jaaumkhīir ich juapá amag dee sīerr aawai chi ūr nēm khæun khapan warr amachdēu chadpii aajerr khīirjug isegwi jūrr maach Pör Jesús iek jaa nēmta ÷khajieram aajem.

²² Antioquía phöbör ee mamagkham Jerusalenmua chi ÷kha durrum khæunau ūr athaawai am aar Bernabé pūijjerram aajem, khap oon mamkhīir. ²³ Mag mawia chadcha Ēwandamau mamaam khæunjā ÷u peerdę atham oobaimaawai Bernabé onee aadējim aajem. Maimua warag thumaam khæunag, “Ich jāg thāraucha warag maach Pör Jesús iek ÷kha wēnerrēmua i gaaita ubę nēisit” ajim aajem, am wawimamua. ²⁴ Ich Bernabejā woun ajapham ajim aajem. Magua irua ich gaai Ēwandam Akhaarjā phēsnaa īchab āba Ēwandam gaaipaita thāraucha ÷khaajeejim aajem. Mag Ēwandam Akhaar ich gaai phēs wai simua jaaumam ūrwi warag khapankham khæunau ÷khawi maach Pör Jesús dēnkhamajeejim anēm.

²⁵ Maig sīi awi ich Bernabé jūrr Tarsoog majim aajem, Saulo jęraan. Mag mawia aig oobaimaa, ich dēi ėeurwi Antioquiaag arrjim aajem. ²⁶ Mag Antioquía phöbör barwi año āb ėntēr aig nēmua warag öor khapankham khæunag Ēwandam iek jaaueejim aajem. Maig mag Antioquía phöbör eeta chi ÷kha durrarr khæun warrpem cristionaan a thūrjieram aajem bigaam khæunau, amach Cristo iek ÷kha durrum gaaimua.

²⁷ Ich mag jaar Jerusalenmua Antioquiaag Ēwandam i jaaumien bēejieram aajem. ²⁸ Mag bēewia āb Agabo anēmua Ēwandam Akharau ichig jaaupibaawai örag jaaujim anēm, durrpierr jādau theeg burru. Magtarr khur Claudio reikha sim jaar, chadcha ich Agaboou jaautarrjōo ajim anaabá. ²⁹ Mag jādau theega aadēmua khōju chukkhu aadeewai Antioquiapien Jesús igar

durrarr khæunau agdaujō amachdēu deejū ayaampierri ofrendadam jęrphē auju aphōbaadējim aajem, Judea durr agjō chi ÷kha durrum khæunag deepāaig. ³⁰ Mag chadcha ya chi phatkhon wai nēisiewai Bernabé Saulo dēi jęr auwi makhæun dēi deepūijjerram aajem, jūrr Jerusalenam iglesia eem chi pörnaanag deeimamkhīir.

Santiago thöopūiwi Pedro cárcel deg pūitarr

12 Mag Bernabé Saulo dēi Jerusalenpien athee phatkhon deen ma nēm jaar, rey Erodeeu āaur khæun Jerusalen ee Jesús iek ÷kha durrarr khæun pęrkha aujim aajem, am dēi ichdēu ampierr aag. ² Mag pęrkha auwia āb Juan dēi khod ābam Santiago a thęerjerr ich soldaunag thuthūu ö thęappūijjim anaabá. ³ Mag ö thęap thöobarm judionaan chi pörnaanau warag khöchkhabarm oobaawai Pedrojā dēi warre pęr aupijim aajem, chi Erodeeu. Mamagkharran pan levadura chukhu wauwi khojem ag seman ee ajim aajem. ⁴ Mag preso pęr auwi, cárcel deg phāar sīunaa, soldaun dieciseis jęr aujim aajem, nacha jayapam khæunau thęa wai nęw awi jūrr agjō jayapam khæunau ich mag theg ahau amkhīir. Maan i dēnēn, mag phāar sīuwi nemkhoo pōmaam dichdimaaawaita dawag auju ajima, thumaam khæun dakhīir ich soldaunag thöopi jawaag. ⁵ Mamę mag Pedro cárcel deg soldaunau oopaar wai nēmichin, īchab tagam khæun chi ÷kha nēm khæunau pęa chukhuu Ēwandamag jēeu durrajim anaabá, i kōit.

Pedro cárcel degmua öbērtarr

⁶ Maimua chadcha mag phiesta dichwia, nanumjō Erodeeu amag Pedro jēu deejū anēm ee, īsimjō, khēubaadeewai soldaun numiim khæunau amachpierr Pedro jua gaai cadenau jükhanaa, amach jua gaaijā jükhanaa, amach jārr wai khāiphōbaadējim aajem. Maagwai tagam khæunau puertdi aig thęa nēisijim aajem. ⁷ Mag Pedro khāi jęer sim ee, Ēwandam chog ÷gtharmua i aig pierrwai cárcel di thum sīi arar jōisijim anaabá. Mag bēewi, i āi ee noinoinaa, phiriupūiwi irig, —Pedro, jōpai phiidubá ajim anēm.

Irua magbarm bęrre chadcha caden Pedro jua gaai mag jükha sīerrta sīi ėedę khēiphōbaadējim anaabá. ⁸ Mag daukhanpabaadee, —Jua chęphę pęch āi khöorjūwi jōpai pęch zapat jūabapūi ajim anēm deeu chi Ēwandam chogau.

Mag chadcha Pedro zapat jūa aaipabaadee, —Jāimua pęch manto jūawi mę ėudee pidū ajim aajem chi Ēwandam chogau.

⁹ Magbaa chadcha i iek chi Ēwandam chog ėudee í öbērbadējim aajem. Mamę Ēwandam chogau ich dēi mamagkhamjā wajappai Pedroou khaugba, iruan sīi ich khāi khörkha chiręmuata mamagkhampii ajim anaabá. ¹⁰ Mamę irua oowai, mag wētumua amach garcha soldaun narr aig dichwia, ag atagaa narr aigjā dichwi, ya kaaijā eecha öbērimaajem puertdi aar paaukhabaadējim aajem. Mam paaukhabaimaawai

mag puertdi sī ich khīrau weeudēbaadēm ee öber dichjierram aajem. Maimua āba wētumua deelum kaai-jā neer sim aar paaukhabaimaawai deeu Pedro ich apapai aadējim aajem, chi Ēwandam chog petaawai.

¹¹ Magbarm aigta Pedroou ajapcha khaug athaawai ich ödegpai, “Āa, jāgan chadchata Ēwandamau ich chog pūibarbma” ajim anēm, “Erodeeu judionaan dūimua mē dūi amachdēu ampierr aju arra i jua eemua peerdē awaag.” ¹² Mag ichdēupai ajap ich khaug athaawaita warag woun Juan anēm ād María a thūr sferr diig petajim aajem, öor khapan āba biirdēwi Ēwandamag jēu narr aar. Mag woun Juan anēm ibēer wauwi īchab Marcos a thūr sfejim aajem. ¹³ Mag petwi, barwia, ūjārram puertdi sirimajim aajem, ich weeu aumkhīr. Magbaawai khap aag awi daupeer āb Rode anēmua puertdi aigcha ūraan bēejim aajem. ¹⁴ Mag bēewi Pedro iekcha ūr athaawai warag onegau puertdijā weeuba, sī ierrag khaphigbaadēwi, —Ich Pedro khabahab ajim anēm ierr narr khēnag.

¹⁵ Magbaawai oraa narr khēnau sī warag i lökag phēwi ūkhamapha naajim anaabā. Mamē mag ich iek ūkhaba abaawai warag, “Chadcha Pedro iekta mua ūr hābajieb” anēm paawaita, deeu ūmaai, —Keena, magan chadcha khai, jā sī i akhaar khabahaba ajierram anēm.

¹⁶ Mamē magēmich warag Pedroou puertdi bubuju khabaadējim anaabā, ich weeu aumkhīr. Maimua weeunaa ichchata oo athaawai, khīr ēu awi jūr wir aig amach khapeenag, —Jāgata jāg ēu chig aba pier-rūma? ajierram aajem.

¹⁷ Magbaawai ichdēu warag am khīu amkhīr juaupai jajaaujii awi amag īgkhabaadējim aajem, jāga cárcel deg i chirarra maach Pöröu i dawag öbeer aujī. Mag thum jaau dichwia, —Chamēg mua pāchig nem īgkhabarm thum ich agjōo Santiagoog jaauwi tagam khēn maach khodnaanagjā jaubat ajim aajem.

Mag jaauwia, aigmua öberwi, ichta warag chawag petajim aajem.

¹⁸ Am iekhan, maimua ag noram āspauta sī Pedro chuk ēebaadeewai soldaun amach eepai iek phithurg maadēujā khaugba jōisijim anēm, Pedro gaaimua.

¹⁹ Magbaawai Erodeeu jērpiwi par jēr nēmjā baauba abaawai, soldaun chi thēa narr khēnta āba thērkhā auwi par jēu ohookhamjā ich mag khaugba buudi-maawai, amachta phē arwi khēchpi jaaujim anaabā. Magtarr khur chi rey Eroses Jerusalén durrmua mawia jūr phöbör Cesarea anēm ee sjeimajim aajem.

Eroses meetarr

²⁰ Mag, Eroses Cesarea phöbör sjeimawi, Tiropien dūi meeukhanaa, Sidonpien dūijā meeukha sfsijim aajem. Mamē magbaa warm khēnau amach ap nacha ajapha iekhawia jūr i dūi iekhaan bēejerram aajem. Mag bēewi, chi rey dēn thethem woun āb Blasto anēm dūi iekhawia, amachig paa auwi, rey dūi iek deēju ajier-ram aajem, khōinaa wēnēraag. Amau rey amach dūi meeukhapimapha naajim anaabā, amachdēu chi rey durramta khōju pēr khoojerr aawai. ²¹ Maimua chad-

cha mag deeu āba iekhaju arr ed rey Erodeeu ich kha-jūa ajapcharam jūanaa, ich khu juupjem gaai waaidēwi jupwi, örag iekhabaadējim aajem. ²² Mag iekhabaadee phöbörpienau i thö nēmua, “Mēg wounan Ēwandamjōta iekha sim; jā chan sī khajapham woun khabamgui” a sereu phöbaadējim anēm. ²³ Örau serereukhamua ichig mamagkhamjā būerjā amag iekhaba, warag hēdēraa ichigta Ēwandamagamjō iekhapijim anaabā. Mamē magtarr kōit Ēwandam chogau i bi ee ödōmie dau daau ompapiwi ich aguapai warag jū thērdē meejim aajem, chi Eroses.

²⁴ Mag, par Erodeeu ich monakha aawai chi ūkha durrum khēn öpēiju ēkhaajeejeb mamē, maach Pör iek jaau nēmēn waragta durrierr aaidēnaa īchab chi ūkha nēm khēnā khapaana paaukhamajim aajem.

²⁵ Bernabé Saulo dūi mag ofrenda deethurwi, Jerusalemua deeu Antioquiaag wētumua amach dūi woundam Juan anēm arrierram aajem. Ich mag Juan-pai ibēer wauwia Marcos a thēerjeejim aajem.

Bernabé Saulo dūi warrpem Ēwandam i jaaumkhīr pūitarr

13 Antioquía phöbör eem iglesia ee Ēwandam i jaaumien dūi maestronaan naajeejim aajem. Makhēn thēr āb Bernabé ajim aajem; āb Simón, am dēn īchab “Chi Phēich” a thēerjerr; āb Lucio, Cirenepierr; ābakhai Manaén, Galilea durram gobernador Eroses aajerr dūi āba bāautarr; maimua Saulo. ² Ich makhēn biek āb thachjā khöba maach Pör Jesu-ug jēu nēm ee, Ēwandam Akharau amag, “Bernabé Saulo dūi idēu sī sūbat, mua am athee ya phidag jēr wai chirēmgui” ajim anēm chi Ēwandam Akharau.

³ Magbaawai chadcha mag Ēwandamag jēwaag sī thachjā khöba sērkhā nēmua makhēn numiim ūrta jua ausiunaa oraawi pūjierram aajem.

Chipre phēram gaai maach peerdēajem iek jaautarr

⁴ Mag, ich Ēwandam Akharau amachig wētpi jaabaawai Bernabé Saulo dūi Seleuciaag wētwi maig-mua jūr dōjārr phēram Chipre anēmēg dērbajierram aajem. ⁵ Maimua Puerto Salamina barwi judionaan Ēwandam iek jaaujem deg maach peerdēajem iek jaauphöbaadējim anēm. Juan Marcos amach dūi arrtarr aawai magua dūi am ipierr jaajeejim aajem.

⁶ Mag phöbör Salamina anēm eem khēnag Ēwandam iek jaauwia warag ich ag morr gaaipai phērdē wētumua deelum phöbördam Pafos anēm barjierram aajem. Maig woun āb bēnkēn sfejim aajem, Barjesús a thēr sim. Mag woun sī nem sēunem ich bēn khaugau parhooba nem wau nērēmta, iruan Ēwandamau nem waupi simta wau chirēm aajeejim aajem, ich iekhaupaita. ⁷ Mag bēnkēn Barjesús anēm, gobernador pör öphērg sīerrēm Sergio Paulo anēm dūi sjejeejim aajem. Mag gobernadorrau Ēwandam iek ūrm khōsi sīerr aawai Bernabé Saulo dūi ich aar thērkhēripūijim aajem, am iek ūraag. ⁸ Mamē Bernabé Saulo dūi bēewi Ēwandam iek jaabaicheewai

mag chi bēnkhēn griegonaan meúa Elimas a thēr simuata jūrr idēu chi gobernadorrag amau jaau nēmjā ǝdǝǝr ǝkhapiba wai sīsijim anaabá. ⁹ Magbaawai Saulou ichpai ichab Pablo aajemua, ich gaai Ēwandam Akhaar phēs wai sīerr aawai, irig eerpanaa thet khīsir, ¹⁰ —Pǝrǝgan dōsātauta khīirjug dee simgui ajim anǝm. Maguata jāg sēunem sīi ōor khūgurjupai khap sīerrǝm, būǝrjā nem ajapham khōchkhaba. Jāg maach Pōr Ēwandam ichaaur aju khāai, jāg idēu chi ǝkham khōsim khēnag i iek ǝkhapibáma ajim anǝm. ¹¹ Pǝch jāg chitǝm paar nau maach Pōr Jesuu warre pǝ dau khaugba apǝijugui ajim aajem. Magbarmǝn pǝn būǝrjā edau khīir araragjā khaugba chitǝǝ awiata deeu dau eerdǝjugui ajim anǝm irig.

Mag, chadcha Pabloou magbarm būrre chi Barjesús dau khībaadǝmua pōd majujā khaugba aadeewai, āb-mua khāijā ich jua gaai ǝudǝ arrmkhīir awi ōor jǝr-wai, sīi parhooba jǝrkha jǝrkha aadējim aajem. ¹² Mag maach dauderra abarm chi gobernadorrau ich daúacha oobarr dēi maach Pōr Jesús iek Pabloou Bernabé dūimua jaau wēnǝrrarr ich jǝgaagaa ūr-baawai chadcha ǝkhajim aajem.

Pablo Bernabé dēi Pisidia durr

¹³ Pablo ich khapeen dēi mag phōbōrdam Pafos anǝm ee naawi dǝrbackhabaadeeu deeu durr Panfilia anǝm eem phōbōrdam Perge anǝm phēubaimajieram aajem. Mamǝ mam paaukhabaimaa Juan Marcoou am kha ogdǝwi deeu Jerusalenag petajim aajem. ¹⁴ Maig Perge naawi Antioquiaag wētjim aajem. Mag Antioquía phōbōr deeu durr Pisidia anǝm dakha sīejim aajem. Am iek mag phōbōr ee jua ǝūijem ed pabaadeewai judionaan Ēwandam iek jaaujem deg dubwi ohoodō aimajieram aajem. ¹⁵ Mag jupwi, Moiseeu iek phā pǝatarr thǝrnaa Ēwandam i jaumienau phā pǝarr gaaijā ichab thēr dichdimaawai, mag judionaan eem chi pōrnaanau amag, —Keena khodamnaan, pǝrau ōor wawieg khīirjugdam wai nǝm khai, warre marag ūrpibat ajierram aajem.

¹⁶ Magbaawai Pabloou būjāau dǝnǝunaa, ōor khīuu amkhīir jua jaau jaaunaa, amag iekhamamua magjim aajem:

—Keena israelnaan ajim anǝm, maimua pǝar ar Ēwandam iek ūrwi jǝg ǝrǝǝ aajem khēn, mǝ iek ūr-bat ajim anǝm. ¹⁷ Warrgarwejā Ēwandamau maach jōointa jǝr autarr aawai am chikham ee Egipto durr naajeewaiwe amachta Ēwandamau nem khapan apiwi ich jua theegau deeu chawag phē arrjimgui a jaaumajim aajem. ¹⁸ Mag phē arrwi, ōor chukag durr ich dakhīir khaigba aadǝphǝm gaaimua khīir machag āwat nǝrǝmjā, Ēwandamau magǝm igba, cuarenta añosjō am dēi ogdǝba sīejimgui ajim aajem Pabloou amag jaaumamua. ¹⁹ Mag wēnǝrǝmua Ēwandam jua theeg paarmua amachdēu Canaan durr siete naciones ōpǝitarr thum Ēwandamau warag amag deejimgui ajim anǝm. ²⁰ Mag maach jōointa Egipto durr nǝwe, Ēwandamau jǝr autarr aigmua Canaan durr amachdēu jǝathǝg auwi ma nǝm jaar, ya cuatrocien-

tos años dichwi sīejimgui ajim aajem Pabloou mag ijǝjǝbkhama.

Mag Pabloou jaau wai khitǝmua, ‘Magtarr khur Ēwandamau amag leinaan jueces anǝm khēn deebaawai makhēnauta phōbōr thum khap nǝisijimgui ajim anǝm. Mag jueces anǝm khēnta años khapan chi pōrnaankha wēnǝrǝǝ awi, jūrr jōoi Samuelta chi pōrkha sīsīerr aigmua ewag paawai, ²¹ ōrau amach garmua Ēwandamag amach pōrkhamkhīir rey jēebaawai, woun āb warr jōoingar Benjamín aajerr ag chaain ewagam khēn dēn woun Cis anǝm iewaa Saúl anǝmǝgta cuarenta años Ēwandamau am reikhapijimgui ajim aajem. ²² Mamǝ mag nacharam rey ich Ēwandamau isegpǝiwi jūrr deeu woun āb David anǝmta reikhapijimgui a jaaumajim aajem Pabloou. Mag jaaumamua ichdēupai, Mag David igwiata ich Ēwandamaucha, “David Isaf iewaan chad mua khōsi chirǝm; jāguan chad mǝchdēu nem mag abarm ipierraa ajugui” ajim aajem Pabloou amag, ich Ēwandamau iekhatarr igwia. ²³ Magnaa, Ich Ēwandamaucha maach jōoinag jaaujerrjō, mag David chaain ewagam khēn eemta Ēwandamau Jesús thaabapijimgui ajim anǝm, maach israelnaan peerdǝ-jem khamkhīir.

²⁴ ‘Mamǝ mag ich Jesuucha Ēwandam iek jaau nǝrraju nawejā Juan chi ōor pōr choomieu israelnaan thumaam khēnag jaaujeejimgui ajim anǝm, amach khaibag isegwi amach pōr choopimamkhīir. ²⁵ Juanau mag jaau nǝrǝmua ya ich thōju gayaa pamam ee ōrag, “ǝPǝrau khīirjuawai mǝta ich Ēwandamaucha jǝr auwia pǝiju aajerr khai?” ajim anǝm. Maimua ich Juanaupai, “Mǝ chan ar khabamgui” ajim aajem. “Mamǝ mǝ ǝudee āb urumta ichiugui” ajim anǝm ich Juanau, Jesús igwia. “Maan chad mǝ khāyaujā ǝrǝǝcha simgui” ajim anǝm. “Mamǝ mǝ chan mǝg chirǝm aig sīi i chogkhaagpajā būǝrjā serbiibata chirǝmgui” ajim aajem Juanau.

²⁶ Maimua mag chi Juan ōor pōr choomieu iekhatarr jaau dichwia deeu ich Pablooupai, ‘Khodamnaan, jōoingar Abrán khachitarr ag chaain ewagam khēn, maimua pǝar ar Ēwandam iek ūrwi jǝg ǝrǝǝ aajem khēn: mǝg maach peerdǝajem iek cha mua jaau chitǝmǝn pǝach atheyaugui ajim aajem Pabloou amag. ²⁷ Jerusalén phōbōr eem khēnau amach pōrnaan dūimua būǝrjā pōd Jesús khaug aubajieramgui ajim anǝm. Mag khāai ante i igwia Ēwandam i jaumienau phā pǝatarr iek sabarhedpierr thēr nēmjā būǝrjā i khaug auba, warag amachdēuta warrgarwe Ēwandam i jaumienau jaauwai i dau aphǝǝ wau thōomamua thōopǝiju a jaaujerrjō ajierramgui ajim aajem, i dēi.

²⁸ Mag i thōog athee būǝrjā khaibag chukhu khitarr āba, warag Pilatoog pǝr deewi i thōopǝipi jaaujieramgui ajim aajem. ²⁹ Mag jaaumamua ich Pablooupai, Maimua Ēwandam iek phā sim gaai i igwia jaau sīerrjō, thum mag i dēi amachdēu ampierr awia, pakuls gaaimua eeg paa auwi, durrbǝ khōpag ee jǝbdi chi khōrm sīerr ee aukhǝrjierramgui ajim anǝm. ³⁰ Mag amau i thōojieb mamǝ, Ēwandamau deeu i phiriu

aubajieb ajim anem. ³¹ Mag iiu phiidewia biek khapan ich oopijim anaabahab ajim anem, mag ich thõju gayaa paawai Galileamua Jerusalenag ich dëi äba wëtarr khennag. Magtarr aawai mag amach daúa i ootarr khennauta jürr is õrag jaau wënerrumgui a jaaumajim aajem Pabloou, mag Antioquia phöbör ee chi pörnaana thennarr khennag.

³² Maimua warag mag jaaumamua, 'Ewandamau warrgarwe maach jöoinag jaauwai mag ich chaai püiju aajerr iekta maraujã pärag jaau wënerrumgui ajim anem. ³³ Mag warrgarwe maach jöoinag mag ich chaai deeu a jaautarr aawai chadcha is ewag paw maach chi ewagam khennagta Jesús iiu phiidubarm oopijimgui ajim aajem, magbarmua jägan chadcha ich Iewaa maach ee nerrajim a khap amkhüir.

Magju arr aawaita i igwia Ewandam esap Salmos nu miim anem gaai Daviu phã pñawai, "Pñen mñ Chaaairau; isin chad õrau pñen mñ Iewaa a khaphñ nñisimgui" a phãtarrjä jaaumamua, ³⁴ mag i phiidewia tag meeba ich mag iiu sïerraju igwiajä ich Ewandamaucha ïchab, "Mëchdëu Daviig jaautarr chan par iekhaupai khaba chadcha aju" a iekhatarrpa jaaumajim aajem Pabloou.

³⁵ Mag jaaumamua ich ag Jesupai jaauwi, 'Ich ag Salmo gaaipai ïchab mag sim: "Ewandam, pñch chaai bëurrjä pekau chukhu khitem pñchdëucha jër autarr chan pua ñdñraa i ëu jëb ee miipibamgui" ajim aajem. ³⁶ Pãrau khaphñ nñmgui ajim anem, chadcha Daviin sïi Ewandamau nem jaaumamta wau khitem awi meetarr. Mag meebaadeewai parhoobam khenn aukheerjemjõ ich jöoin dëi äba aukhërwi ich ag eepai jëbeg pajimgui ajim anem. ³⁷ Mamñ mag Jesús mor chan bëurrjä ich aukhërtarr jëb degpai miubajimgui ajim anem, ich Ewandamaucha phiriu autarr aawai.

³⁸ Maimua amag, 'Khodamnaan, magua pãrau thumaam khennau khaphñ aju aai nñmgui ajim anem ich Pabloou, maraun sïi Jesuuta maach khaibag thum chugpaapüiju aai sim a jaau wënerrum. ³⁹ Maagwai Moiseeu iek phã pñatarr gaai jaau simpier ñkha nñmuapai pöd peerduba arr khennaujã Jesús iek ñkhamen, jürr ichdëun chad thum peerdub auwia ajaug paapüimaju, magbarmua tag bëurrjä ich dëi iekkhör chukhu nñsimkhüir a iekhamajim aajem Pabloou. ⁴⁰ Maimua, Khüir khaphñ abat ajim aajem, Ewandam i jaaumienau esap gaai jaau pñatarr päach gaai pam ugua.

Mag jaauwi, ich Ewandam iek phã simcha jaubaadëjim aajem, chi Pabloou. Mag irua jaautarr mñg ajim aajem:

⁴¹ "Pãar ar Ewandam iek aawaijã warag i wau iekhaajem khenn ñrbat:

Mñen Ewandamau.

Pãach dakhüir pãrau ag na ooba aajem mua wauju.

Mamñ nem thum magju nawe äbmua pärag jaaukhinjã pãrau ñkhabaju.

Mamñ ya päach daúa oophöbaadeewaita pãar jäphierr naawijã, ¿pãrau jägbarju?

Pãachdëu ñkhaba arr gaaimua, maigta pãar õju edau" ajim aajem Pabloou, Ewandamau ich iek phãpitarr igwia.

(Ab. 1:5)

⁴² Mag judionaan Ewandam iek jaaujem deg jaau naawi daau paaukha phöbaadeeu, judionaan khabam khenn am aig bëewi, deeu ëudeem semanau jua ñi nñm ed paawai äba biirdewaijã ich ag iekpai amachig jaaupijerram aajem, Pabloog. ⁴³ Mag äba biirdub naawi aaidukhabaadem ee, judionaan khapan Pablo Bernabé dëi wëtum ëudee wëtjerram aajem, judionaan khabamta eeu ñkhawia judionaan igar theerbagkhatarr khennpa. Magbaawai mag amach ëudee wëtum khennag wawimamua, "Ich jäg thãraucha ñkha wënerrumua Ewandam päach daupii aajem gaaita ubu nñisit" aajeejim aajem amag chi Pabloou Bernabé dëimua.

⁴⁴ Maimua chadcha deeu ñwaa jua ññijem ed pabaadeewai peer phöbör thumta äbam aig podpa nñisijim anaabá, Ewandam iek jaaumam ñraag.

⁴⁵ Mamñ judionaanau mag atcha õor pöm thennem oobaawai iekkhör wauphöbaadëwi, warag Pabloou jaau sim ichaaur õor wawinaa, irig sïi parhooba iekha phöbaadëjim aajem. ⁴⁶ Magbaawai ïchab Pabloou Bernabé dëimua warag thãar phüuwia iek khëgkha amag, —Ürbat keena ajierram anem. Chadcha päragta nacha marau mñg Ewandam iek jaauju aai naajim, mamñ pãar jäg ügthar öbërmaphamjõ Ewandamagjä ñdñer päach peerdub aupiba i isegamjõ naawai marau judionaan khabam khennagpa jaau wënerrumgui ajim aajem, ⁴⁷ maach Pör Ewandamau thumaam khennag ich khap amkhüirta ich iek jaaupi siewai. Maagwai chadcha ich Ewandam iek gaai ich Jesús igwi, "Iita judionaan khabam khenn atheejã khüichag ee õtdau phuu dññmjõ sim, durrierr ich iek ñkha nñm khenn thum ichdëuta peerdub awaag" a phã simgui ajierram aajem.

(Is. 42:6; 49:6)

⁴⁸ Pabloou Bernabé dëimua mag jaaubarm ñrwia judionaan khabam khennau amach jägñucha mag amjä peerdubju aai nñm a ñrbaawai onegau, "Keena, mñg Ewandam iekhan chadcha chi ajaphamñugui" ajierram aajem, chadcha thãraucha amachdëu ñkha nñm iekhau. Mag thumaa ñkhatarr khennan, nawe Ewandamau ichdëu oowai ich iek ñkhaju khaphñ wai sïerr khenn ajim.

⁴⁹ Mag jaau nñmua mag amach nñm durr eepain maach Pör Jesús iek aaidubadëjim anaabá. ⁵⁰ Mag warag Ewandam i aaidumam oobaawai khüir mor chigpai jürr judionaanau amach ee riknaan ññin Ewandamag jëeu durraajerr khenn dëi iekhawia phöbör ee chi pörkha nñm khenn dëijã iekhajierram aajem. Magnaan chad Pabloou Bernabé dëimua ñu Aai i jaau durrarra, am dëi amachdëu ampierr awi warre amach durrmua jërkñëipëijierram aajem, aigim judionaanau. ⁵¹ Mag amach jërbaadee warre ïchab amach dakhüirwe amach bë gayam jëb ñrphë ñrphë apëijierram anaabá. Mag nñmua amach ödegpain, "Pãar

maar dñi jãg n̄m gaaimua Ēwandam dñi kh̄ir khap-naat" an̄m ajima. Magwia ěr̄ebaadeeu deum durr phōbōr Iconio an̄m naaimajim aajem. ⁵² Mam̄ chi Ēwandam iek ùkhatarr kh̄un̄an am ěr̄ētarr khurjã ich mag oneenaa Ēwandam Akhaarjã amach gaai ph̄s wai n̄isijim aajem.

Pablo Bernabé dñi Iconio ee

14 Mag phōbōr Iconio an̄m ee naaimawia Pablo Bernabé dñi amach numwe āba dubjierram aajem, judionaan Ēwandam iek jaaujem deg. Mag dubwi maach Pōr iek iek kh̄gkha jaauphōbaadeewai judionaan pōm griegonaan dñimua Ēwandam iek ùkhajier-ram aajem. ² Mam̄ āaur judionaan chi ùkhaba narr kh̄un̄au j̄rr judionaan khabam kh̄un̄ wawí phōbaadējim an̄m, tag am iek ùkhaba warag amach ipiersta am ěugar khaigba iekhamkh̄ir. ³ Mag gaaimua mag amachdēu jaau n̄mjã ùkhamapha aawai warag ajarcha amag jawaag awi aigmua da wēt̄bajieram aajem. Chi Pabloou Bernabé dñimua maach Pōr amach dñi sim khaph̄ narr aawai warag th̄aar ph̄īuwi ōgkha-ba ōrag jaaumajieram aajem, jãga Ēwandamau amjã khōsi s̄ierr̄ú. Maagwai amau jaau w̄n̄err̄um ōrau s̄eukhaawai am ugua, am iek ich jōoiraujã ich jua theeg amag deejim aajem, ag na ōrau ooba aajem n̄mpa maach dauderraa am dakh̄ir waumamkh̄ir. ⁴ Maagwai chi phōbōrpien āaur kh̄un̄ judionaan igar th̄naawai tagam kh̄un̄ j̄rr Jesuu ich i jaaukh̄ir j̄r autarr kh̄un̄ igar naajeejim aajem. ⁵ Mam̄ judionaanau amach pōrnaan dñimua āaur kh̄un̄ judionaan khabam kh̄un̄pa b̄ewi, mokou bar wai n̄mua amach th̄ōpāain w̄durum a ūrbaawai ⁶ deum durr Licaonia an̄m̄ug d̄r w̄t̄jierram aajem, chi Pablo Bernabé dñi. Mag w̄t̄wi phōbōr Listra an̄m ee naawi ěr̄ebaadeeu j̄rr agjō phōbōr Derbe an̄m ee naaimajim aajem. ⁷ Mag w̄n̄err̄umua ag bigaau phōbōrdam n̄n̄id̄m ee amach barmampier jãga Ēwandamau maach peerd̄aj̄ a jaaumajieram aajem.

Pablo mokou bar wai n̄mua peer th̄ōtarr

⁸ Mag Listra phōbōr ee woun āb b̄ ãkh̄raa khit̄m s̄ejim aajem. Mag woun ich bi eewe b̄ ãkh̄raa thaabawi s̄ī jup kh̄eraajeejim aajem, pōd d̄urd̄r aju khaba aawai. ⁹ Ich mag wounau Pablo ij̄j̄b̄kham̄ug b̄urjã dau th̄ōba ūr oo s̄ejim aajem. Pabloou mag khit̄m̄ug oowai, ich ōdegpain "Maḡm Ēwandamaun chadcha m̄ monaaur̄ij̄u aai sim" a simjōo oobaawai, irig eerpanaa kh̄is̄ir, ¹⁰ —Phiid̄wia b̄ ub̄ d̄n̄is̄i ajim an̄m.

Magbaawai chadcha phudd̄ d̄n̄is̄iwiia warag d̄r n̄n̄ūu khabaadējim aajem. ¹¹ Ōor aig narr kh̄un̄au Pabloou magbarm oobaawai sereubaadēwi Licaoniapien meŭata, —Keena, jãkh̄un̄an ěwandamnaanta ōor kh̄ir thegwia maach ee naaich̄m̄gui ajieram an̄m j̄rr amach khapeenag.

¹² Mag amach ěwandam an̄mua, Bernabé Zeus gaai th̄rnaa Pablo j̄rr Ermes gaai th̄r wai naajim aajem,

ichta ūrcha ij̄j̄b̄ khaajerr aawai. ¹³ Mag phōbōr ee dub n̄m aigcha am ěwandam mag Zeus an̄m̄ug j̄eejem di d̄naajim aajem. Magphōbaadee ag eem phad̄eu phak emkhooipa pamaar d̄n̄ pōrsirkha s̄is̄id̄m puertdi aig ph̄eb̄ewi phaamamua amagta Ēwandamagamjō j̄ewam ig s̄ejim aajem, ōor khapan th̄n̄uwe am dñi āba. ¹⁴ Pabloou Bernabé dñimua ūr-wai phad̄eu mag amach ěugar mamagkham ūrbaawai gaai machgau amach khaj̄ua mor gayam th̄rr̄eunaa ōor ee āāag khaphig w̄tumua, ¹⁵ —Keena, ¿khanthee-ta p̄rau maar dñi jãg n̄ma? ajieram an̄m. Maach wounaan āba th̄naabahab; maar chan Ēwandam khabam. Maraun s̄īta jãg ěwandam an̄mjã maad̄eu nem igab sim̄ug j̄eeju kh̄yau, maach Ēwandam chaar ūgthar sim̄ug j̄eumkh̄irta p̄rag marau jaau w̄n̄err̄abahab ajieram an̄m, ichd̄euta m̄g edaujã wauwia, m̄g j̄ēbjã wauwia, ph̄ūas dñi ag ee nem th̄n̄mpa thum āba wautarr aawai. ¹⁶ Warrgarin chadcha thumaam kh̄un̄au amachd̄eu nem khōsim̄ug j̄eeu n̄mjã Ēwandamau maḡm aba aajee- jim̄gui ajim an̄m, amau wajappai ich khaugba narr aawai. ¹⁷ Mam̄ maḡm āba, ōrau ichigcha j̄eumkh̄ir-jō, ich jua oopiejeejim̄gui ajim an̄m, am eeg oo simua. Mag, ichd̄euta maach onee w̄n̄err̄amkh̄ir, maach athee nosejã ch̄epinaa maach nemj̄irjã ajapha ōbeerpi n̄m dñi ūchab maachig thach khōjujã ed ěpierr deejem̄gui a jaaumajieram aajem amach numiim kh̄un̄au, j̄rr jaaup̄r̄piḡm̄mua.

¹⁸ Pabloou Bernabé dñimua par mag jaau durrajieb mam̄, ichiita thethe deejieram aajem, mag phak kh̄chnaa phaa n̄mua amachig Ēwandamagamjō j̄eeum ig narr j̄eeupiba aag.

¹⁹ Mam̄ amau mag n̄m āba, judionaan b̄eejierram aajem, Antioquiamua Iconiomuajã agjō. Mag b̄ewi ōor wawí phōbaadee, amachig paa auwi, Pablo mokou barphōbaadējim anaabá. Mag j̄rram kh̄un̄au bar wai n̄m awia chi meemjō aadee, meebaad̄mpii awia phōbōr igaau ěud̄ deethurjierram aajem. ²⁰ Mam̄ mag ěud̄ deebathuurwai, tagam kh̄un̄ agjō Jesús iek ùkha narr kh̄un̄au b̄ewi ich ūr pos aicheewai, phid̄baad̄ewi deeu phōbōr ee s̄ieich̄ejim an̄m, ich Pablo. Maimua ag noram Derbeeg petajim aajem, Bernabé dñi.

²¹ Mag phōbōr Derbe an̄m ee maach peerd̄aj̄em iek jaau w̄n̄err̄umua ōor pōm Ēwandam igar ùkhapi-wia deeu amach b̄ eepai ewag Listraag b̄eejierram aajem: mag Listramua, Iconioog; mag Iconiomua, j̄rr Antioquiaag. ²² Makh̄un̄ phōbōrdam ee chi ùkha dur-rum kh̄un̄ kh̄ir onee apieg, am oo ph̄urd̄ w̄n̄err̄- m̄ua amachd̄eu maach Pōr iek ùkhatarr iekta warag ogd̄ba ùkhapi jaaujeejim aajem amag. Mag n̄m dñi ūchab, "Ēwandam sim aar mawia, i dñi ich mag w̄n̄err̄- raagan, ichiita ich jãg i gaaimua maach dau aph̄ū w̄n̄err̄ajugui" aajeejim aajem. ²³ Mag w̄n̄err̄umua ūchab iglesiapierr jōoin j̄r aumaajeejim aajem, makh̄un̄ta chi pōrkhamkh̄ir. Magnaa thach khōba s̄rkha n̄mua oraawia maach Pōr Jesuugta amach

nənnidəmpierr thəapaar amkhīir irigta jaaujeejim aajem, amachdēujā i iekta əkha narr aawai.

Pablo Bernabé dūi deeu Siria durrām phōbōr Antioquía anəmug bēetarr

²⁴ Maimua Pisidia durr dichwia jūr deeu durr Panfilia anəm barjierram aajem, Pablo Bernabé dūi.
²⁵ Maig phōbōr Perge anəm ee Ēwandam iek jaau naawia, jūr Ataliaag wētwi, amachig phidag jaautarr thum wau aaipabaadee, ich aarpaimua jap ee paaukhawia, deeu Antioquiaag bēejierram aajem, warrjā mag phōbōr eemuata chi əkha durrum khənn pōrnaanau am pēitarr aawai. Mag Antioquía phōbōr eemua ajim aajem, warrjā am pəyaagpaawai Ēwandam iek ōgkhaba jaau wənərramkhīir am ər jua ausūnaa am kōit irig jēeu nənn awi pēitarr. ²⁷ Mag bēewi, chadcha deeu Antioquía barchēwia, chi əkha durrarr khənn thum ābam aig biirdənaa, amag jaauphōbaadējim aajem, jāga Ēwandamau am dūi aji, maimua jāga maach Pōr Jesuu judionaan khabam khənnagjā ičhab ich iek əkham khōsi əkhapijī, amachpa peerdəmamkhīir. ²⁸ Maimua Pablo Bernabé dūi warag aigmua da wētba, chi əkha durrum khənn dūi nənn ajierram aajem.

Jerusalén phōbōr ee āba biirdənaa iekhatarr

15 Ich mag jaar āaur khənn Judeamua Antioquiaag bēewi chi əkha durrum khənnag, —Pārauta warrgar Moiseeu iek phā pəatarr gaai jaau simjō pāach mehēu phərbichba nəm chan pāar pōd peerdəbamgui aichējierram anəm.

² Magbaawai Pabloou Bernabé dūimua amau nem agcha khabata jaau nəm ūrbaawai jūr am dūi chikham ipeer ahau khaphōbaadējim aajem. Mamə mamagkhamjā warm khənnau warag amau jaau nəm ichaaur iekha narr aawai iglesia ee chi əkha durrarr khənnau ich Pablota Bernabé dūi jər aujierram aajem, Jerusalenag pəyaag. Mag, chadcha am daumaai ōor jər auwi pēijierram aajem, mam pabaimaawai jūr ich Jesuu jər autarr khənn dūicha iglesia eem jōoinpa āba ich ag iek wajapha iekhaag.

³ Mag chadcha Antioquía phōbōr ee chi əkha durrarr khənnau amach pūibapāaiwai ərēubaadēwi, Fenicia durr dichwia, Samaria durrjā dichjierram aajem. Mag wənərrəmua amach wētumpierr ōrag jaaujeejim aajem, jāga judionaan khabam khənnaujā amach jōoin warrgarm khənn i isegwia khīirjug iurta aujierrā, Ēwandam iek chaarcha əkhaag. Mag amau nem iḡkhamam ūrwia thum chi əkha durrum khənn onee durrajim aajem ičhab.

⁴ Mag jajawag wētumua, Pablo Bernabé dūi tagam khənnpa Jerusalén barimaawai aram iglesia eem jōoinau chi pōrnaan dūimua Jesuu ich i jaaukhīir jər autarr khənnau amag, —Keena, əuchata pāar bēejierramgui ajim anəm.

Mag barwi di garm khənnag jaauphōbaadējim aajem, jāgata Ēwandamau am dūi aajeeji amau i iek jaau

wənərraawai. ⁵ Mamə Pabloou Bernabé dūimua mag jaau nəm ūrwia āaur khənn Moiseeg Ēwandamau ich iek phāpitarr ajarcha ərkhənjā ya Jesús igar əkhawi aig narr aawai makhənnau bējāau dənənnunaa, —Keena ajierram anəm. Judionaan khabam khənnjā Ēwandam iek əkhatarr khənnagan ichiita thumwe mehēu phərbichkəhapi jaanaa ičhab Moiseeu phā pəarr gaai jaau sīsidəmjā thum waupi jaauju aai nəmgui ajierram aajem.

⁶ Magbaa Jesuu ich i jaaukhīir jər autarr khənn dūi jōoin chi pōrnaanpa āba biirdējierram aajem, deeu ūmaai ag iek ajarcha iekhaag. ⁷ Maimua mag ijējēb nənn awia Pedroou bējāau dənənnunaa amag, —Kholdamnaan, pārau khaphə nəmgui ajim anəm, nawe ich Ēwandamauta chadcha mə jər aujim, judionaan khabam khənnagpa jāga Ēwandamau maach peerdə aaujē a jaubaawai ičhab amaujā əkhamkhīir. ⁸ Ich Ēwandam thumaam khənn khīirjug khaphə sīerrəmuta ičhab amagjā ich Akhaar deejimgui ajim anəm, ich jāg maachig deetarrjō. Jāg sim aig irua amag, “Mua pāarjā ig chirəm məch chaainkha awaag” a sim khabahab ajim anəm. ⁹ Ēwandamau oowai maach chan am dūi bēerjā khīethuupaijā khaba nəmgui ajim anəm Pedroou. Maagwai maachdēu əkhatarr gaaimua maach khaibag chugpaatarrjō, am dēnjā ich agjō irua chugpa simgui ajim anəm, amaujā chadchata əkha naawai. ¹⁰ Mag simta, zəkhan jāgwi pārau Ēwandamau ichdēu khap nem wau sim khōchkhəmmaphamjō nə? zəKhanthee pārau athuucha amag maachdēujā pōdba ni maach jōoinaujā pōdba arr nemta waupi jaau ig nə? ajim anəm Pedroou jūr amach khīircha. ¹¹ Mag khīirjuju khāyau maadēu khaphə aju aai nəmgui ajim anəm: maach Pōr Jesuu ich jāg ich garmua maach khōchkhawi əu peerdə autarrjō, ich agjōta amjā ichdēuta peerdə au sim khabahab ajim anəm Pedroou, mag Moiseeu phā pəarr iek thum chan judionaan khabam khənnau ərkhəjau aai khaba nəm a khap amkhīir.

¹² Magbaawai jūr Bernabeu Pablo dūimua jaauphōbaadējim aajem, jāga Ēwandamau amagjā judionaan khabam khənn eejā ag na ōrau nem mag ooba aajempa waupimaji. Mag jaauam ūrwia sīi thumaam khənnau khīuu ūr nēisijim aajem.

¹³ Mag am dēn iḡkha ōpinaa Santiagoou jūr, —Kholdamnaan, mə iek ūrbaat ajim anəm. ¹⁴ Ya pārau Simón Pedro iek ūrbarm, jāga Ēwandamau iḡta warrpem judionaan khabam khənnjā khīir jāsenkhawi ičhab ich chaainkha athā. ¹⁵ Jāgbarm aigta chadcha mua oowai warrgar Ēwandam i jaaumienau phā pəatarr eyaa ōbēbērgmamgui ajim anəm ich Santiagoou.

Mag jaauamua Ēwandamau ich i jaaumienag phāpitarr iek jaubaadējim aajem. Mag Ēwandamau ōrag jaautarr iek Santiagoou igmatarr məg ajim aajem:

¹⁶ “Məgəwəiwe chan pārau məgəg jēubata wənərrəm.

Mag gaaimua pāran sīi di burrtarr ər dikhierr appai jəjənn thəbatarrjōta nəm.

MamꞫ mꞫg atag deeu mꞫch pierrwain chadau, ich ag dibꞫꞫupai deeu ẽu au nꞫmjõ, ẽmaai pãar chaain ewagam khꞫn khĩirjugjã deeu mꞫchig phũrreu athaawai mꞫrꞫgta jẽeu nꞫisiju, warr jõoi David khararr jaar aajerrjõ.

¹⁷ Magbaawain chadau durrpierram khꞫnau judionaan khabam khꞫnaupa mꞫ jꞫrwi, amaujã ẽchab mꞫta amach Põrkha auju.

¹⁸ Muata mag iekha chirꞫm, mꞫch chi warrgarwe magꞫm nem thum õrag khaphꞫ apiejemua” ajim aajem, Santiagoou ich ẽwandamau iekhatarr igwia.

(Am. 9:11-12)

¹⁹ Mag jaauwi, ich Santiagooupai, —Magua mua oowai, ar judionaan khabam khꞫnta amach jõoin i pꞫawia jũrr ẽwandam iek ẽkhamam khꞫnag chan põd maadẽu amag maach jõoinau nem jaaujerr thum athuucha jaaju khaba nꞫmguai ajim aajem ich jõoi Santiagoou. ²⁰ Magju khãai sĩi amag ajapha ẽsap phãnaa ag gaai jaaupũijugui ajim anꞫm, ẽwandam na tag ẽdꞫraa amach ẽrpim ugua. Mag ẽsap gaai tag nem parhoobamta ẽwandamkha waunaa agꞫg jẽwaaq nemchaain khẽchnaa ag khĩirphee wai narr nemek modjã khõpiba jaaupũijugui ajim aajem. Nem thõowia ag bag dẽn reyen wau sĩsidꞫmjã khõpiba, ni nem sĩi bẽgõne bag ẽrba thõo sim modjã khõpiba jaaupũijugui ajim anꞫm. Mag nꞫm dẽi ẽchab dich õor khabam dẽijã bẽurjã khapes apiba jaaupũijugui ajim aajem Santiagoou. ²¹ Maimua ichdẽupai, ¿Jãgwi mua mag chirũ? ajim anꞫm. Mua mag chirꞫmꞫn, maachjõ judionaan khabamta maach meeun dẽi ẽba jooba wẽnũraajeewaita mag chirꞫmguai ajim anꞫm. Pãrau khaphꞫ nꞫmguai ajim anꞫm, mag Moiseeu ẽwandam iek phã pꞫatarr iek phõbõrpierr judionaan ẽwandam iek jaajem di nꞫnũidꞫm ee sabarhedpierr õrag ẽrmkhĩir thũurjem. Magua ichiita mꞫkhꞫnta ẽrpaia amau ẽurkhaju aai nꞫmguai ajim aajem Santiagoou.

Judionaan khabam khꞫnag ẽsap gaai jaaupũitarr

²² Magbaawai Jesuu ich i jaumkhĩir jꞫr autarr khꞫnau jõoin chi põrnaan dẽimua thum chi ẽkha durrarr khꞫnra ẽba biirdũ iekhawi chadcha Santiagoou jaau-tarrjõ ẽsap warre phã aujierram aajem. Mag phã auwia ẽchab mag chi põrkha nꞫm khꞫn eem warre õor numĩ jꞫr aujierram aajem, Pablo Bernabẽ dẽi wẽtuwe am dẽi ẽba Antioquiaag pũyaag. MakhꞫn Silas ajim aajem, woun ẽb Judas anꞫm dẽi. Ich mag Judapai ibũur wauwia Barsabás aajeejim aajem. ²³ Mag chi ẽsap makhꞫn dẽi pũiju gaai mꞫg phã sĩejim aajem:

“Khodamnaan, maar Jesuu ich i jaumkhĩir jꞫr autarr khꞫnau jõoin chi põrnaan dẽimua tagam khꞫn chi ẽkha durrum khꞫn dẽimua ẽba marau pãrag salud deepũi nꞫm. Pãar judionaan khabahab mamꞫ, ẽwandam gaaimua maach khodnaan aawai, thum Antioquiapienag, Siriapienag maimua Ciliciapienagjã salud deepũi nꞫm.

²⁴ Khodamnaan, marau maumua ẽurwai, mag mau maar eem wẽttarr khꞫnau sĩi amach khĩrau wẽtwia, mag mehẽu phũurbichpi jaunaa, ẽchab

Moiseeu iek phã pꞫatarr gaai jaau simpã thum waupi jajaaukham gaaimua idẽu pãar khõinaa naapiba nꞫm anꞫm marau ẽr nꞫm. ²⁵ Mag ẽrbaawaita marau thumaa ẽba biirdũwi, ajap iekhawi, õor numĩ jꞫr aujim, Bernabẽ Pablo dẽi pãar aar wẽtuwe am dẽi ẽba pũyaag. Pãrau khaphꞫ nꞫm, maach khod jõoin Bernabẽ Pablo dẽi maadẽu daupii aajem, ²⁶ maach Põr Jesucristo iek jaau nꞫm gaaimua amach thõujã khĩirjuba warag õgkhaba õor ee jaau wẽnũraajeewai. ²⁷ Achã marau pãar aar Judas dẽi Silas pũi nꞫm. ẽsap gaai cha maachdẽu phã deepũi nꞫmjõ amaujã ich agjõ pãrag jaauwimaju. ²⁸ Ich ẽwandam Akharaucha marag jaauwai põd pãrag judionaanagamjõ nem phithurm nem waupi jaaju khaba nꞫm. Mag nꞫm dẽi maachdẽu khĩirjuawaijã ẽucha sim, chadcha ichdẽu jaau simpierpai nem jawaag. Mag pãrag jaupũim ig nꞫmꞫn mꞫgau: ²⁹ Par ẽwandam chaar khabamꞫg jẽwaaq wai narr nemek mod oob khõmiet. Nem thõowia ag bag dẽn reyen wau sĩsidꞫmjã khõba, ni nem sĩi bẽgõne bag ẽrba thõo sim modjã oob khõmiet. Mag nꞫm dẽi ẽchab dich õor khabam dẽi chan oob bẽurjã khapes amiet. Cha marau jaaupũi nꞫmta chadcha pãrau mag sũrkha nꞫmꞫn, magan pãar ẽu wẽnũrꞫm. Ma ajim marau pãrag jaauam ig narr. Ayoo Keena” a phã sĩejim aajem, chi ẽsap gaai.

³⁰ Mag chadcha mag ẽsap dẽi amach pũibapãiawai ẽrẽuwi, Antioquia barwia, aig chi ẽkha durrarr khꞫn thum ẽba biirdũnaa, mag ẽsap deejerram aajem.

³¹ Magbaawai ẽbmua ẽreu auwia thũrbaadeewai onee aphõbaadẽjim aajem, mag ẽsap gaai amach khĩir jãsenkha wawĩ nꞫm ẽrwia. ³² Mag nꞫm dẽi ẽchab Judas Silas dẽi amach numwe ẽwandam i jaumien arr aawai warag amach ipaarmua am khĩir jãsenkha iekhamamua wawĩ wai nꞫm ajim aajem ẽchab.

³³ Maimua warag am dẽi khãai khapanaa naawia deeu wẽtju aphõbaadeewai aigum khꞫn chi ẽkha durrarr khꞫnau am kõit ẽwandamag jẽeu nꞫm ajierram aajem, ẽu chig aba deeu amach chogpũitarr khꞫn aar barmkhĩir. Mag oraawia am pũijierram aajem. [

³⁴ MamꞫ chi Silas chan maba, aigpai sĩsijim aajem.]

³⁵ Maagwai Pablo Bernabẽ dẽi chi Antioquia phõbõr eepai nꞫsiwi khapanaam khꞫn dẽimua warag maach Põr Jesucristo iek jaau nꞫsijim aajem.

Pablo Bernabẽ kha ogdũpũiwi jũrr Silas dẽi biekhatarr

³⁶ Mag Antioquia thũbagkhawi agtha nꞫmꞫcha khaba nꞫm ee, Pabloou Bernabeeg, —Kakẽ, magan maachdẽu maach Põr Jesús iek jaau wẽnũraajerrpierr ẽmaai deeu oo phũurdꞫmierraugui ajim anꞫm, phõbõrpierr, am maach ẽudee pawiajã jãgata nꞫ a khap aag.

³⁷ Magbaawai Bernabeuu ẽkhawi chadcha wẽtju aphõbaadẽjim aajem. Bernabeuu amach daumaai Juan am dẽn ibũur wauwi Marcos a thũurjerr arram ig sĩejim aajem. ³⁸ MamꞫ Pabloou oowai irig mag ẽu khaba sĩejim aajem, napem biekhaujã am dẽi ẽba mawi,

Panfiliapai udthurwi, tagjã am juag ooba deeu Jerusalemag marr aawai. ³⁹ Mag, Juan Marcos gaaimua jürr chikham ipeer ahaujii awi warag mag n̄m khāyau magan dich khīkhietdō aaid̄jugui aphōbaadējim aajem. Mag chadcha Bernabeu ich daumaai Marcos j̄r auwi dōjārr ph̄ram Chipre an̄m̄ag ag d̄i igbaadējim aajem. ⁴⁰ Magbaawai jürr Pabloou Silas th̄rp̄iwi ich khapeerkha athajim aajem, ag d̄i biekkhaag. Magbaawai chi ÷kha durrum kh̄n̄nau Ēwandamag am th̄rapaar wai n̄rramkh̄ir, am kōit j̄eu n̄m̄ awi p̄i-jierram aajem. ⁴¹ Mag wētumua Siria durr dichwia deeu durr Cilicia an̄mjã dichjierram aajem, iglesiapierr mag jaau w̄n̄n̄m̄ua warag chi ÷kha durrum kh̄n̄dam kh̄ir onee apiewai.

Pablo Silas d̄i wētum d̄i Timoteo khapeerkha matarr

16 Mag w̄n̄n̄m̄ua Pablo Silas d̄i phōbōrdam Derbe an̄m̄ barimawia maigmua jürr deeu phōbōr Listra an̄m̄ w̄t̄jierram aajem. Mag phōbōr Listra an̄m̄ ee ēwan Timoteo a th̄r sim s̄ejim aajem, ÷chab Jesús iek ÷khaajem. I ãd judeapie ÷i ajim aajem, ÷chab Ēwandam iek ÷khaajem; mam̄ i aai griego ajim aajem. ² Listrapien chi ÷kha durrum kh̄n̄nau Iconopien d̄imua chi Timoteo ēugar ajapha ig iȳu aajeejim aajem, thumaam kh̄n̄nau. ³ Mag gaaimua Pabloou ich d̄i arm khōchkhabaadēwi ich d̄i ēeur-jim aajem. Mag ich d̄i maju abaawai i meh̄u ph̄rbichp̄ipijim aajem, thumaam kh̄n̄nau i aai griegokha sim khaph̄ narr aawai mag ph̄rbichba akhiin mag gaaimua ag perás judionan narr kh̄n̄nau amach ēugar khaigba iekham ugua. ⁴ Mag ērēubaadēwia amach w̄n̄n̄mpier phōbōrdam n̄n̄id̄m̄ ee mag Jerusalén phōbōr ee amach chi pōrnaan d̄i āba biird̄wia ēsap phānaa Antioquiaag deep̄itarr iek dee p̄amaajeejim aajem, amaujã ÷chab khaph̄ ag iek gaai jaau sim ÷rkhamkh̄ir. ⁵ Amau mag jaau w̄n̄n̄m̄ gaaimua iglesiapierr ōrau Ēwandam iekta warag khōsi ÷kha n̄isijim aajem. Mag n̄m̄ d̄i ÷chab warag chi Ēwandam iek ÷kha n̄m̄ kh̄n̄njã ed ēepierr kha-panaacha paaukhamajim aajem ÷chab.

Khāipi auwi Pabloog woun Macedoniapierr oopitarr

⁶ Mam̄ Ēwandam Akharau amag Asiapienag chan ich iek jaupiba arr aawai s̄i warppai ph̄rd̄ wētumua Frigiapien ee dichwi, Galicia eejã dichwi, Misia durr barimajierram aajem. ⁷ Mam̄ panaa deeu durr Bitinia an̄m̄ w̄tam igjim an̄m̄, mam̄ ich Ēwandam Akharau ÷chab mamagjã w̄tpiba jaaujim anaabã. ⁸ Mag amachig w̄tpiba jaubaawai s̄i mag phōbōr Misia an̄m̄ dakha dichwia warag deeu phōbōr Troas an̄m̄gta b̄ejieram. Maigta warrpem m̄ Pablo d̄i āba oojim. ⁹ Mag Troas phōbōr ee maar āba n̄mta, edaar Ēwandamau Pablo khāipi auwia irig woun āb Macedonia durrmua b̄em oopijim aajem. Mag b̄ewia mag wounau dawamjō i ÷r d̄n̄n̄uch̄wi irig, “Kakē, mau Macedonia durr b̄ewia maar khaigp̄rbahur” ajim an̄m̄. ¹⁰ Mag ichig dawamjō iekhach̄-

tarr jürr maachig ich Pablooucha jaubaawai chadcha ich ag b̄rre marau maach nemdam kh̄ir khaugphōbaadējim Macedoniaag āba w̄taag. Ya maig marau khaph̄ aphōbaadējim, chadcha ich Ēwandamauta maach p̄i sim, ich iek ōrag jaaukm̄ir.

Pablo Silas d̄i phōbōr Filipos an̄m̄ ee

¹¹ Troas phōbōrmua maar jap ee paaukhawi khajapha ērēubaadeu warre dōjārr ph̄ram Samotracia an̄m̄ maar barjim; maigmua aud̄tkhaau ag noram jürr Neápolis barjim. ¹² Mag Neápolimua jürr b̄u paaukhawi Macedonia durrum phōbōr chi ÷n̄charam Filipos an̄m̄ maar barjim. Ma, Romapien phōbōr ajim. Maig paawai maar khāaidam khapanaa naaimajim. ¹³ Agtha maig n̄m̄ ee biek āb jua ÷i n̄m̄ edcha maar w̄t̄jim phōbōr igaau, j̄r dō igaau, Ēwandamag j̄waag ōr biird̄ajem aar. Maig ÷in āba biird̄ th̄narr aawai ohodō n̄m̄ua marau amag jaauphōbaadējim Ēwandam iek. ¹⁴ Makh̄n̄ ÷in ee ÷i āb Lidia a th̄r sim s̄ejim, phōbōr Tiatira an̄m̄ eem. Ichd̄u put khichph̄ kh̄ir thethemnaaupai j̄ujem oim̄ khanaa peerjeejim aajem. Mag ÷irau ÷chab ag nawe Ēwandamag j̄uejeejim aajem. Mag Lidia an̄m̄ua Pablo iekhamam ūr s̄ierr aawai maach Pōr Jesuu warag i th̄ar sōsōi apijim, Pabloou ich iek jaaumam ajapha th̄raucha ÷khamkh̄ir. ¹⁵ Magbaawai chadcha ÷khawia, thum ich di aigum kh̄n̄naupa amach pōr choopiwi, mag ÷irau ich garmua marag, —Pāachd̄u oowai chadcha mua maach Pōr Jesús iek ÷kha ÷mjōo oo n̄m̄ khai, magan m̄ di aar w̄twia m̄ aig khāibaj̄t ajim.

Mag ÷d̄r maach p̄iba khāibaj̄j̄ n̄m̄ paawai chadcha maar th̄bagkhajim.

¹⁶ Mag khurjã ich agjō deeu maar j̄r dō igaau Ēwandamag j̄uejem aar maach paat j̄waan wētumta, ÷i āb daupeer maar kh̄irp̄hee ōb̄rch̄ejim. Mag ÷i dōs̄t̄ d̄iita khapeerkha s̄ierr aawai dau b̄u kh̄n̄ d̄enjō nem magjujã khaph̄ ag nawe ichd̄euta jajaau aajeejim. Mag nem jaau simua s̄i chikham chogkha phidkha s̄ierr aawai ich papnaan athee phatkhon pōm gaanjeejim aajem. ¹⁷ Mag ōb̄rch̄ewia, maar Pablo d̄i wētum ēudee d̄i ÷kha n̄rranaa, nem theeg āākhamua bigaau kh̄n̄nag, —M̄ iek ūrbath̄, m̄kh̄n̄ wounaanan cha ūgthaa Phuu N̄m̄ ag chogkha n̄m̄ kh̄n̄nauwai aajeejim. Nau amau p̄rag jaauju, j̄ga Ēwandamau ōr amach pekau eemua peerd̄ aauj̄ a jajaau aajeejim.

¹⁸ Mag maar ēudee āa ph̄r̄r̄eukhamjã p̄aba, khāi khapan aadeewai, Pabloou khōchkhaba ewag ph̄r̄ba chi daupeer kh̄irp̄hee d̄n̄n̄unaa, chi meperag thet kh̄is̄ir iekhajim. Mag iekhamamua, —Jesucristo jua theeg thōwia mua p̄r̄g iekha chir̄m̄. Jōp̄kha j̄g ÷i kha ogd̄ p̄awia p̄chta s̄i-ubaad ajim ich Pabloou.

Magbaa chadcha ag b̄rre s̄iubaadējim, chi dōs̄t̄.

¹⁹ Mam̄ chi papnaanau oowai tag am chogau am athee pōd phatkhon ganba aadeewai meeukhawia, Pablo Silas d̄i p̄rkhanaa, chi thethemnaan āba bi-

irdhājerr di aar arrjierram. ²⁰ Mag arrwia chi thethemnaanag, —Məkhəən judionaanaun sīi ðor meeukhapijuuta jər wənərrəmguī aimajieram anəm, amachdēu nem jaau nəm gaaimua. ²¹ Maach Romapien aawai pöd maadēu amau nem jaau nəm əkhaju khaba, ni amau nem waupi jaau nəmja wauju khaba nəmguī ajieram anəm.

²² Mag chi Pablo Silas dēi pərkhā aipierrum oophöbaadeewai ðor pöm am aig pos aphöbaadējim aajem. Magbaawai chi thethem khəənau ajués soldaunag am khajūa ēerkhapi jaanaa ich jāg khajūa kharraa wəpi jaaujim anəm. ²³ Mag wə wai nəw awia, cárcel deg dubkharūinaa, chi cárcel di thəajeməg ajapha thəapaar jaau pəajieram aajem, öbėrpim ugua. ²⁴ Chi thethemnaanau ichig mag jaau pəabaa-jeewai chará, am iekhan ierrgajārcha thuur sim aar am arrnaa bədagpierraa pa wəw wau sīsidəm ee am bə khöokha sūjim aajem, ich Pabloou Silas dēimua jaauwai.

²⁵ Mamə edacha pamjā amau agtha Ēwandamag oraanaa meukhaarpa au naajim aajem. Mag amau Ēwandamag jēeunaa meukhaarpa au nəm ag ee presonaan narr khəənaujā ūr naajim aajem. ²⁶ Am mag onee meukhaardampa äākhamta, am iekhan dēgölp duk abarmən, wəur theeg duuibaadēmua waa puertdi weeudətkhabaadēm dēi presonaan jükha thənarr cadenpata sīi ēedə khəibaadējim anaabá. ²⁷ Magbaadēm ee ĩchab chi cárcel di thəa khāi sīewia phirkhāubaadēwi oowai, puertdi thum weeudətkha thənaajim aajem. Mag oobaawai presonaan thum dərmiid phöbaadēmpii awi, ich espaar jēunaa, ichdēupai wir aig ya ich thöopāaig ēkha sīejim anaabá. ²⁸ Mag wir aig ich thöogpam oobaawai Pabloou ijēb aadēwi irig, —Kakē, oob wir aig pəch chig a chiram ajim anəm. Maar ābjā öbərba, maach thumaa agtha mēig naabaha ajim anəm.

²⁹ Magbaawai chi guardiaau jöpkharraa soldaunag ötdau paa aibēepiwi, ag dēi dubnaa, jāphierr ajaugau kha duui thənəmua Pablo Silas dēi nəm bəkhərr phöbkha thənaaimajim aajem. ³⁰ Maimua warag am dawag phē arrwi amag, —Keena, ĩmua jāga aju aai chirú, Ēwandamag məch peerdə aumkhīir? a jēeujim anəm.

³¹ Magbaawai Pabloou Silas dēimua irig, —Āba maach Pör Jesucristo iek appaita əkhabá. Pua chadcha mag əkhamən, pəchjā peerdəwīa pə degam khəənā peerdəjugui ajim aajem amau irig.

³² Magwia warag irig maach Pör Jesucristoou ðor peerdə aajem iek ajapha jaaumam dēi ĩchab i dēi ābam deg naajem khəənagpa jaaujieram aajem.

³³ Magbaawai ich ag bürre agtha āspaju wají nəwe mag wə wai nəmua ēu pöm pedphēmatarrjā ichdēucha wīa bēnhēu phuurbaadējim anəm. Mag chāddau wərr khur ich pör choopibaawai ĩchab tagam khəən i dēi ābam deg naajem khəənaujā amach pör choopijieram aajem. ³⁴ Maimua am iek ich di aar am phē arrwi amag thach khömkhīir audeebaawai amau khöjieram aajem. Mag, ichdēu Ēwandam iek əkhatarr

gaaimua, ich degam khəənpa thumaa onee aphöbaadējim aajem.

³⁵ Maimua am iek ya āspabaadeewai chi thethemnaan am phāarpi jaautarr khəənau gardianaan jər auwia pūijieram aajem, chi cárcel di thəa sim aar wētvia Pablo Silas dēi weeupi jaaumkhīir. ³⁶ Magbaawai makhəənau wētwi chadcha mag jaubaimaawai chi cárcel di thəau jūr amag, —Chi thethemnaan pāar phāarpitarr khəənau məwəg jaaupāawai pāar weeupēipi nəm. Maagwai ya pāar öbərju aai nəmguī aimajim aajem.

³⁷ Mamə chi cárcel di thəau amachig mag jaubaawai, chi gardianaanjā agtha aig narr aawai, ich Pablo iek jūr irua amag, —Maarjā Romapienta thumaa khəən dakhīir amau maar sīi wə thənəwəpiwi, ajapha khap aag jēu oojā jēu ooba, sīi ag bürre cárcel deg maar phāarpi jaaujieramgui a chirajim aajem chi gardianaanag. Magtarra, ĩkhan jāgwīa amau jam warppaimua sīi pāar dēita iek jaupēi nə, jūr meraata maar öbeerpēimkhīir? Jāg chan əu khaba simgui! a chirajim aajem irua. Mag khāai maraun amachchata bēewia, ich jāg ðor dakhīir maar phāarpi-tarrjō, amachigchata maach öbeerpēipim khösi nəmguī ajim aajem ich Pabloou.

³⁸ Magbaa wētvia chi gardianaanau ich mag chi thethem khəənag jaauwimajieram aajem. Mag amachdēu Romapien a ūrbaawai āsie jāphierr phöbaadējim anaabá. ³⁹ Mag jāphierr nəm āba, warag bēewia amag i chaigpiyaa aichējieram aajem jūr. Magnaa dawag am öbeerpinaa am iekhan ithūu amag, —Pāachta məg phöbör eemua warag chawag ērēubaadēt ajim aajem chi pörnaanau.

⁴⁰ Amachig magbaawai chadcha öbərwiā deeu Lidia di aar wētjim. Maimua maach thum tagam khəəndam Ēwandam iek əkha durrum khəənpa dēi āba biirdənaa, maar khīir onee wawí wai nəw awia, warag maar aigmua ērēubaadējim.

Tesalónica phöbör ee ðor phogdə nərrjēe thənarr

17 Mag Pablo Silas dēi Filipos phöbör eemua ērēubaadeeu phöbör Anfípolis anəm dichwia, Poloniajā dichwi, deeu phöbör Tesalónica anəm barimajieram aajem. Mag phöbör ee judionaan Ēwandam iek jaajem di sīejim aajem ĩchab. ² Pabloou mag mawia, tagam eejā ich mag dub nərraajerrjō, jua wəijem ed paawai mag eejā dubwia seman thārjup ich mag aigui khəənag Ēwandam iek jaajeejim aajem. Mag jaaumamua Ēwandam iek phā sim gaaim iek igwia amag, ³ —Jesús ich Ēwandamaucha pēitarr awiajā ichiita ich jāg dau aphəw awi meeju aai sīejimgui ajim anəm. Magtarr Jesuuta mua pārag jaau chirabahab ajim anəm; ichta chadcha Cristoou, warrgarwe örau nəajerr.

⁴ Pabloou mag jaaumam ūrwīa āaur khəənau chadcha əkhawīa warag am dēi khapeerkha nēisijim aajem. Mag chi əkhamarr khəənau ūrcha griegonaan chi emkhooin ag nawe Ēwandam na agpierraanaa irig jēu durraajerr khəən ajim aajem. Mag chi əkha nəm

khænn ee ïchab chi thethemnaan æinpa khapan thænaajim aajem.

⁵ Mamæ mamagkham oowia judionaan chi ðkhaba narr khænnau warag iekkhõr wau næmua õor sïi phidag chukhu kaaijã ee wænærræm khænn chi khaibagnaan wawikha aujierram anaabá, makhænn dæimua warag õor meeukhapiæg. Magnaa chadcha woun æb Jasón anæm di aar wætwa, Pablo Silas dæi aig næmpii awia, jærphõbaadæjim anæm, õor khapanaam khænnag pær deeg. ⁶ Mamæ amachdæu mag Jasón di aig oomaba abaawai ich chi di khæta tagam khænn chi ðkha durrarr khænn dæi ajués ethetherrg aubæejieram aajem, chi thethemnaan aig. Magnaa serereukhamua chi thethemnaanag, —Pabloouta Silas dæimua durrpierr parhooba nem jaau wænærræm gaaimua, õor meeukhapiju ðkha wænærræmguï ajim anæm. Maagjemta ya mau maach ee paaukhabaicheewai, ⁷ Jasonau ich di aig jæermkhïir thærphè auwia, warag amach thumaam khænnau maach Emperadorrau jaau sim chaau jaauna, i khõchkhaba, deelum rey Jesús anæmta wai næm aajem a jaaujierram aajem sækha amach khïirjug eepaimua.

⁸ Sækha mag jaau næm chi thethem khænnau phõbõrpien dæimua mag ðrphõbaadeewai sïi phõbõr thumta phogdæ thænæisijim anaabá. ⁹ Mamæ magbaawai chi thethemnaanau chi Jasonag ich khapeen dæi, —Pærau marag phatkhou nau phagmæn, marau pæar õbeerpæijugui ajim anæm. Maimua Pablo Silas dæi mæg phõbõr eemua èrëubaadeewai deeu pæar phatkhou deejugui ajim anæm.

Magbaawai chadcha Jasonau ich khapeen dæimua phagpæijieram aajem. Mag phagbapæaiwai chadcha ædæraa am wætpijim aajem.

Pablo Silas dæi phõbõrdam Berea anæm ee

¹⁰ Mag am jærbaadeewai ich ag edwe edau khæubaadeewai tagam khænn agjõ Èwandam iek ðkha narr khænnau Pablo Silas dæi deelum phõbõrdam Berea anæm mæg pæijieram aajem. Mag amach pæibaawai wætwi, barwia, amach wænærræmpierr aajer-rjõ judionaan Èwandam iek jaaujem deg dubjierram aajem. ¹¹ Am iek mag phõbõr eem khænn Tesalónicapien khæyaujã nem ajaugnaa ibæbsugjã sïsid ajim aajem. Maiguim khænnau Èwandam iek amau jaau næmjã ðkham khõsi ðkhawia ed èepierr Èwandam iek chi phãm sïsidæm gaaijã jærjæejim aajem, Pabloou Silas dæimua jaau næm chadcha khai a khap aag. ¹² Amach mag næm gaaimua õor khapaana Èwandam iek ðkha-jieram anaabá. Griegonaan chi thethemnaan æinaujã khapan ðkha wæjoowai ïchab emkhooïn chi ðkha næm khænnjã ikhõtõo khabata thænaajim aajem.

¹³ Mamæ mag Berea phõbõr eejã Pabloou ïchab Èwandam iek jaau sim chi Tesalónicapienau ðr athaawai, aig bæewia amach aar atarrjõ õor wawibaicheewai, warag õor meeukhapijieram anaabá. ¹⁴ Mamæ magbaawai ag bærre aigum ermanonaanau chi Pablo phüasieg pæijieram aajem, õor dæi. Maagwai Silas Timoteo dæi ich ag phõbõr eepai næisijim aajem. ¹⁵ Maimua chi

Pablo phüasieg arrtarr khænnau warag phõbõr Atenas anæm mæg arrwi mam i deethurjierram aajem. Maimua deeu ich deethurtarr khænn wædurum gaau ich Pabloou iek jaaupæijim aajem, Silas Timoteo dæi jõp-khaa ich aar wætamkhïir.

Pablo Atenas phõbõr ee

¹⁶ Mag Pablo Atenas barwia Silas Timoteo dæi næbaadæjim aajem, ya ichdæu ag nawe am aar iek jaaupæiwi sïerr aawai. Mamæ chi Pablo onee khaba sïejim anaabá, mag phõbõr eem khænnau amach juau nem wautarr khapaana thænæmægtæ Èwandamagamjõ jæeu næm oowia. ¹⁷ Mag gaaimua judionaan Èwandam iek jaaujem deg mawia, chi judionaan dæi griegonaanpa ag nawe Èwandamag jæeu durraajerr khænnag jaauna, ïchab plaza ee mawia ed èepierr ag ee narr khænnagjã jaaujæejim aajem. ¹⁸ Magbaawai æaur khænn maestronaan Epicuro khïirjug jaaujerr khænnau deelum maestronaan estoico anæm khænn dæimua i dæi iyæu aphõbaadæwi amach wir aigpai, —Mæg woun nem ieknem chiræmua maachig çkhan iekta jaau simæ mag sïma? anaajim aajem.

Maagwai æaur khænnau, —Mæ da een deelum durram èwandamnaanta jaau nærræmjõo simgui aajæejim anæm.

Amou mag narran, amachdæu ðurwai, Pabloou am jæg daar maach peerdæajem iek jaaumamua ðrcha “Jesús” anæm igwi mæg atag maach iiu phiidætkhajujã jaaumam ðrwiata mag naajim anaabá. ¹⁹ Mag næmua buchagdæm Areópago anæm gaai amach æba biirdænaa iekhaajerr aar i arrwia irig, —Cha pua iek iur jaau nærræm marau ðrm khõsi næm, çkhan iek agá? ajier-ram anæm. ²⁰ Maragan cha pua jaau sim thum iek iuriu. Maguata marau ajapcha khap am ig næm, çmagæm khanim iekhauma? a jæeujieram aajem chi Pabloog.

²¹ Amou mag narran, amach thum Atenas phõbõr ee joobaajerr khænn ar bæurrjã amachdæu ag na magæm iek ðrba aajem eeu ðrphõbaadeewai æba mag iekpaita ihig aajerr aawaita irig mag jæeu naajim anaabá, khap aag.

²² Magbaawai Pabloou mag æba biirdæ thænæm ee am khïirphee dænæisiwia, —Keena, Atenapien ajim anæm. Mua oowai pærau chadcha athaba pæach èwandamnaanaag ajapha jæeu wænærræm oo chiræmguï ajim anæm. ²³ Mua mag chiræmæn, pæar Aai i jæeujem dipierr phæurdæ chitæmua oowai, pæar èwandamnaan thum thær paar sïsidæm ee æb sïi thærjã chukhu khæidu par sim aigta sïi “Èwandam õrau khaugba sïerræm athee” a phã sim ootarr aawaiugui ajim anæm. Jæg pærau pæachdæu khaugbamæg jæeu naabá, ich mapaita muajã pærag jaau chitabahab ajim anæm, ²⁴ ar mæg durr thum ompaawia ag gaai nem thænæm thum ompaatarr ag Èwandam. Ichpaita edjã ee nem thænæm pørkhanaa, ïchab mæg jëb gaaim næmjã thum khap sïerrabahab ajim anæm. Mag Èwandam chan õrau ich athee a di èutarr eejã joobaba, ²⁵ ni õor juajã igba sïerræmguï ajim anæm, ichig sïi nem wau dedee amkhïir.

Mag ðor jua igju khāai, ichdēuta maach üu iupi wai sīenaa, cha maadēu phūdam üihüi nēmjä deenaa, tagam nemjä thum deejemgui a iekhamajim aajem Pabloou.

²⁶ Mag jaaumamua ichdēupai Ēwandam igwia, 'Ichdēuta warrchajā woun āb ompaa auwia mag gaaimua męg jēb gaai durrierr ðor pöm iipüijimgui ajim anēm. Mag ðor pöm ompaaju nawe, ichdēun am thaabajujā khaphēnaa am jooba wēnerrajujā khaphē sfejimgui ajim anēm. ²⁷ Mag ichdēu ðor ompaataran, chi peerdēm khōsi nēm khēnau dau khīsumjō jērkhā jērkhā wēnerrēmua khāijā amach peerdē aupim khōsi ich jērkmhīraugui ajim anēm. Ichab maadēu khaphē nēmngui ajim anēm, ar mag i jēr nēm khēnag chan Ēwandam maach aigmua warp khaba sim. ²⁸ Męg nēm aig maachin i jua eeta wēnerrēmjō nēmngui ajim anēm. I khurauta maachin üu iu durrumgui anaa ĩchab, I khurau khaba akhiin, maach chan chukhu aa-jeekhamgui ajim anēm. Ich jāg pāach eepaim khēn iekhōoin, "Maachin Ēwandam dēi thēr āba nēmngui" ajim aajem. ²⁹ Am iekhōoin mag chadcha maach Ēwandam dēi khodkha nēm khai, pöd maadēu, "Ēwandaman sīi ðrau amach khīrjug eemua phīr dēn phatkhon dēn wa mokdau dēn khāijā ompaa autarrau" a khīrjuju khaba nēmngui ajim anēm. ³⁰ Warrgarin ðrau mag amachdēu nem wau nēmjä khaugbam gaaimuata mag nem parhooba waunaa agēmęg jēuwaijā Ēwandamau sīi āwaatjeejeb mamę, ĩs chan ya tag mag khabamgui ajim anēm. ³¹ ¿Khan jāgwi mag āba ichpaita igpi sī? Ichdēu maach chachju aawaima ajim anēm. Mamę mag maach chachbarm ed ðrau amachdēu nem waumaajerrpierr amach khīrcha khap jajaau amkhīir, woun āb Jesús anēm ya jēr wai simgui ajim anēm, thumaam khēnag, chijā khēnta ich aar auju wa chijā khēnta sīi isegwi barkhēuiju khāijā ichdēuta khap jajaau amkhīir. Mag ich Jesuu thumaam khēn dēi mamag aju maachig khap amkhīirta, meetarrjā, meeba arrjō deeu ūmaai ich Jōoirau i phiriu aujimgui a jaaumajim aajem ich Pabloou.

³² Mamę mag i meewia deeu iu phiidujim a ūrbaawai, aig narr khēnau jūr ich Pablota wau iekha phōbaadējim anaabá. Maagwai āaur khēnau irig, —Ökharta marau deeu pę iek ūrjugui ajierram anēm.

³³ Magbaawai ich Pablo khapanag ee öbēr dichwia petajim aajem. ³⁴ Mamę mag i öbērbaadeewai āaur khēnau i dēi wētwi, amachig ajarcha jaapiwia ükhajierram aajem. Mag chi ükhatarr khēn ee woun āb sfejim aajem, Dionisio a thēr sim. Mag woun mag Areopagonaan anēm khēn eem ajim aajem. Hūijā ĩchab sfejim aajem, Dámaris a thēr sim, maimua mag tag khapan thēnaajim aajem, chi ükhatarr khēn.

Pablo Corinto phöbör ee

18 Mag khur Pablo ich sīerr phöbör Atenas anēm eemua mawi jūr deeu phöbör Corinto anēmęg petajim aajem. ² Mag Corinto phöbör ee Pabloou woun āb Pontopierr Aquilo anēm ich üüi dēi sim oimajim aajem, ĩchab judionaan. Maagwai mag

Aquilo ich üüi Priscila dēi Italia durrmua barchētarr agtha pömcha khaba naajim aajem, Romaam emperador Claudioou judionaan thum jērkhēuibaadeewai bēetarr. Khāai āb Pabloou am oon majim aajem. ³ Mag oon mawia makhēnaujā irua phidkhaajem phidag khīirta phidkhaajem a ūrbaawai, warag am di aig sīsiwia āba phidkha phōbaadējim aajem. Mag phidag, put nem parrg nem phepherg khanaa dikha üu ahaug maajem ag kha nēm phidag ajim aajem. ⁴ Mag put kha simua semanpierr jua üüijem ed paawai judionaan Ēwandam iek jaaujem deg mawia ðrag Ēwandam iek jaau simua üu judionaan khabam khēnagpa ükhapi aumaajeejim aajem.

⁵ Mag nēm ee Silas Timoteo dēi Macedonia durrmua bardētkhabaicheewai Pabloou warag sīi maach peerdēajem iek jaau gaapai sīsijim aajem. Mag jaaumamaa ūrcha judionaanagta, "Ich Jesuuta chadcha warrgarwe ich Ēwandamaucha jēr auwia pēiju a jaaujerr pārau nę nēm khabajieb" aajeejim aajem amag.

⁶ Mamę amachig magbaawai warag i dēi sereu phōbaadēwi Jesús igwi warag iek khaigba iekha phōbaadējim aajem. Magbaawai amach i arr aawai, Pabloou am dakhīir amach khaigba abarm khap amkhīir ich mor gayam khajūa thudphēnaa amag, —Męnaa pāach meem ed Ēwandamau pāach auba awiajā, pāachdēupaita wir aig pāach khaibag waubarngui ajim anēm. Ya mua pārag jaubarm pāachdēuta ūrmapha nēm; jāimua naspawia mę gaaimuata okhoo nēm amiet ajim anēm. Jāgbarpí ĩsmua atag jūr judionaan khabam khēnagta maach peerdēajem iek jawaan majugui ajim aajem ich Pabloou.

⁷ Magpet awi, chadcha mag judionaan Ēwandam iek jaaujem degmua öbērwi, jūr woun āb Justo a thēr sim aar petajim aajem. Mag wounaujā ag nawe chadcha Ēwandamag jēuejeejim aajem. Chi Justo di mag Ēwandam iek jaaujem di bigaau sfejim aajem. ⁸ Mag Pabloou ogdęba jaau wai jēedę khitaawai üu mag Ēwandam iek jaaujem degam pör Crispo anēmua thum ich degam khēn dēimua ükhajierram aajem. Mamę makhēn appaijā khaba, mag tag ich mag Corinto phöbör ee khapanaam khēnau maach peerdēajem iek ūrbaawai ükhawi amach pör choopijerram anaabá.

⁹ Magbaawai biek āb edaar maach Pör Jesuu Pablo khāai khörkhapi auwia dawamjō irig, "Oob mę iek ðrag jaauju ögkha chiramgui" ajim anēm. "ĩWarag ikhēba amag jaunaa! ¹⁰ Pę nēnēukhampierr męn pę dēi chirēm; maagwai ni ābmuajā pę chig abamgui" ajim anēm. "Mag pęręg bēerjā ögkhapiba jaau chirēmęn, męg phöbör ee męchdēu peerdē auju khēn khapan thēnēm khaphē chiraawaita mag chirēmngui" ajim aajem ich Ēwandamaucha Pabloog.

¹¹ Mag khāai khörkha thēnēm ee Ēwandamau ichig magbaawai warag thębawia año āb awia jārr sīsijim aajem, aigum khēnag Ēwandam iek jaauwai.

¹² Mamę mag Pablo Corinto phöbör ee sim jaar, Acaya durr woun āb Galiön anēmta chi gobernador ajim aajem. Ich maagwai judionaan āba ibępwia kha-

panaam khænnau Pablo athaadëjierram anem, chi thethemnaan aar. ¹³ Mag arrwi chi gobernador Galion-ag, —Mæg wounaun thumaam khænnag äba ichdëu jaau nærræmjöta Ëwandamagjä jëeupi jaau sim aimajieram anem. Æuma Ëwandamag jëeumæn, mamæ jäg irua jaau nærræmjöon jürr maach ley gaai jaau simjö khaba, khïetta jaau nærræmguï aimajieram aajem irig.

¹⁴ Warm khænnau magbaawai Pabloou iekhaagpam ee, jürr ich chi gobernadorrauta amag, —Judionaan, mæ iek ürbat ajim anem. Mæg wounau chadcha nem khaigbamta wauwia öor khäijä thöotarr akhiin, mua pæar iek ürksam. ¹⁵ Mamæ magba, sïi wir aig pæach jöoin i jaau nem gaaimuapari aawai mæ chan magum athee iekhaag khaba chiræmguï ajim anem. Pæach iekkhör pæach appai iekhawia khöinaa næisit ajim aajem chi gobernadorrau.

¹⁶ Warag mag iekhawia mag chi Pablo khaibag wawaag i ëugar sëukha nem jaau narr khænn ich aig-ma dawag jærkhæipüijim anaabá chi Galionau.

¹⁷ Mamæ mag dawag jærkhæitarrjä wëtba abaawai jürr am pör Sóstenes anemta warag chi gobernador dakhïir pærphöbaadëwi mas deejieram aajem, aig narr khænnau. Mamæ magumjä chi gobernador Galionau warag oobamjö apüijim aajem.

Pablo deeu Antioquia mawia ümaai biek thärjupam biekhatarr

¹⁸ Pablo ich maig mag Corinto phöbör eemua da maba sïi ajim aajem. Mag maba sïi awiata maju aadëwi, aigum khænn chi ëkha durrarr khænnag thum ayoo apüiwia, Priscila dëi Aquilopa äba jürr deelum durr Siria anemæg maagpajim anem. Mamæ ich ag phöbör eepai Puerto Cencrea anem aig ich Pabloou Ëwandam na iekhatarr thum ya særkha öbër ëebaadeewai, amachdëu aajerrjö chadcha pör khöiwiaata jap ee pawï döjærrpbaadëjim aajem. ¹⁹ Mag wëtumua Efeso phöbör ee barimawia, Pabloou Aquilo ich hæi Priscila dëi amach ap phëpæawi, judionaan Ëwandam iek jaajem di aar petajim aajem, ag ee öor biirdæ thænarr khænn dëi iekhaag. ²⁰ Magbaawai makhænnau Pablo amach aig thæbawi sïi api naajim anaabá. ²¹ Mamæ Pabloou, [—Ichiita mæ Jerusalemag maju aai chiræmguï ajim anem, phiesta ee chiraju aawai;] mamæ Ëwandamau mæ monakha wai simæn, deeu mua pæar oon bëejugui awi, ayoo ayoonaa, jap ee pawï, deeu döjærrpbaadëjim aajem, Efesomua.

²² Mag jörröo awi phöbör Cesarea anem barwi durrrpbaadëjim aajem, Jerusalemag iglesia ee chi ëkha durrum khænnag saludaan. Mammua bëeuta jürr Antioquiaag dichjim aajem. ²³ Mag mawia, barwia, Antioquia phöbör ee sïi awia deeu öbëraau, jürr Galacia durr nærræ awia, Frigia durrjä phærdæpüijim aajem. Mamæ mag phærdæ khitæmua, üu chi ëkha durrarr khændam khïir onee pæamajim anaabá.

Pablo Efeso phöbör ee Ëwandam i jaaujerr

²⁴ Mag Efeso phöbör ee Pablo sïewi petarr khur, woun äb Apolos anem i ëudee barimajim aajem. Mag woun Egipto durr phöbör Alejandria anem eem ajim aajem. Ich mag Apoloou Ëwandam iek phä sim gaaim ajapha khaphænaa nem jaau khaug sïejim aajem.

²⁵ Mag maach Pör Ëwandam iek ichdëu ajap khaphæ sïerr aawai örag jaauwaijã nem jaau khaug ajaphata warre Jesús igwiajä am jügaagaa jaumaajeejim aajem. Mag khitæmuan mamæ sïi Juanau örag pör choomkhïir jaaujerrpai khaphæ khitajim anaabá.

²⁶ Apoloou judionaan Ëwandam iek jaajem deg dubwia chigagjä chukhu ögkhaba jaubaadëjim aajem. Mamæ Aquilo Priscila dëi aig narr aawai i iekha öpinaa, ich ap thër auwia, ajapcha irig thum jaaujierram aajem, jägata Jesús gaaimua Ëwandamau maach peerdæ aaujë. ²⁷ Maig sïi awi ich Apolos Acaya durr mam khösi aadeewai aig chi ëkha durrarr khænnau, “Magan pæ mamkhïir marau pæ juag oojugui” awi, chadcha Acaya durr iglesia eem khænnag ësap phä deepüijieram aajem, amach aar Apolos barbaimaawai ajapha wai næisimkhïir.

Mag chadcha mawi barbaimaawai i gaaimua üu dërrcha chi Acayapienaujä warag Ëwandam iek gaai ubæ næisijim aajem. ²⁸ Judionaanau khaugba jaau nem ichaur ichdëun chad jürr thumaam khænn dakhïir ajapcha jaumaajeejim anaabá. Maagwai ni äbmuajä pöd mag khabamaju khaba aajeejim aajem, Ëwandam iek phä sïsidæm gaai oonaa “Jesuuta chadcha Ëwandamau pëiju jaaujerr örau næ næmæu” a jaauwaijã.

Pablo Efeso phöbör ee deeu bëetarr

19 Mag Apolos agtha Acaya durr Corinto phöbör ee sim jaar, ich Pablojä durr Ëwandam i jaau phærdæ nærrawi bëewi deeu Efeso phöbör ee sïe-ichëjim aajem. Maig ïchab naajim aajem, äaur khænn maach Pör Jesús iek ëkha nem khænn. Mag am oobaawai iyümmamua Pabloou amag, ² —¿Pærau Jesús iek ëkhaawai ïchab ich Ëwandam Akhaarjä aujierrá? a jëeujim anem.

Magbaawai jürr irig, —Üü, marau chan mag Ëwandam Akhaar sim anemjä ürba næmguï ajieram aajem.

³ Magbaa deeu ich Pablo garmua amag jëeumamua, —Magan ¿jäga awiata pærau pæach pör choopijimma? ajim anem.

Magbaa jürr amachdëu, —Juanau jaau nærrarr ëkhawiata maraun maach pör choopijimguï ajieram anem irig.

⁴ Magbaawaita Pabloou amag magjim anem:

—Juanaun chadcha örau amach khaibag isegwi Ëwandamag chugpaari jëebaawaita am pör choopüimaajeejimguï ajim anem. Mag pör choo næisib mamæ, amau ïchab i ëudee äb i khäijä ürpai sim urum iekta ëkhaju aai næmguï aajeejim anaabá, ajapcharan Jesucristo igwiama.

⁵ Pabloou amachig mag ajapha jaaubaawai, ya ag nawe maach Pör Jesús iek ükha narr aawai, sīi i thēr gaapai amach pör choopijerram aajem. ⁶ Maimua am pör ür Pabloou jua ausūbaawai, chadcha Ēwandam Akhaar am gaai phēs aicheewai, sīi amach meu khaba, deuum meuta iekha phōbaadējim anaabá. Mag thēnē awi Ēwandam iek ich mag parhooba jaau nēisijim aajem. ⁷ Am iek mag Jesús thēr gaai pör choopitarr khēn thum emkhooïn apha docejō naajim aajem, chi khapanag.

⁸ Mag Efeso phōbör ee simua ed thārjup ich mag judionaan Ēwandam iek jaaujem deg maajeejim aajem, maach peerdēajem iek jawaag. Mag būrjā ögkhaba jaau simua Jesuuta ich Ēwandamau pūitarr aawai i iekta ükharī auju ēkhaajeejim anaabá, üu amach peerdēmkhīr. ⁹ Mamē āaur khēn amach jüg khīchag gaaimua ükhamaaugau, Cristo iek igwia ag ēugar warag woun ēugarmjō khaigba iekhaajeejim anēm. Mag nēm paawai Pabloou ihta warag am aigmua mawia, chi ükha durrarr khēn ich dūi phē arrwi, jūr woun āb Tirano aajerr ag degta ed ēepierr amag jaau sēimajim aajem. ¹⁰ Ich mag jaau simua año numí sīsijim aajem, Efeso phōbör ee. Maguata thum judionaan maimua judionaan khabam khēnpa Asia durr joobaa-jerr khēnau maach Pör Jesuu ðor peerdē aajem iek Pabloou jaau sim ūrjerram aajem. ¹¹ Maagwai Ēwandamau ich iuta magpi sīewai Pabloog ich jua theeg deewi Pabloou ðor ee nem khīr pogkhe ðrau ag na mag nem ooba aajempa wau nērrajim aajem īchab. ¹² Mag ðor monawaag nem jua theeg sīewai sīi i khīr jāarjem wa irua khajūa jūajem khāijā chi aanaan aar arrwia, ag ür ausūbarmuapai kha machag chugpaanaa īchab mor ee bēn khaigbam wai sīsīdēmjā chadcha öbeerpūi maajeejim aajem.

¹³ Mamē īchab naajim anaabá, āaur khēn judionaan, sīi parhooba wēnērrēmua ðor mor ee bēn khaigbam sīsīdēm jēr weerpjerr khēn. Makhēnau īchab Pablo dēnjō maach Pör Jesús thēr thērnaa ðor mor eem bēn khaigbam jēr wērpju awi chi bēnēg, “Pabloou jaau nērraajem ag Jesús iekha jāg woun mor eemua öbērbaadēt” aajeejim anēm.

¹⁴ Chi mag wēnērrarr khēn ābam khodpai siete naajim aajem. Makhēn judío āb phadnaan pör Esceva anēm ag chaain ajim aajem. ¹⁵ Mamē amach mag wēnērraajerr aawai, biek āb amach ipierraa ajupii awi mag iekhabaawai, chi mepeer woun mor ee sīerrau jūr amag, —Mua khaphē chirēmgui ajim anēm, khai agá Jesús, maimua khai agá Pablo. Jākhēnan chadcha nem jua theeg nēm. Mamē pārau chan oob mēg magmiet ajim anēm.

¹⁶ Magwi chi woun mag ich mor ee bēn khaigbam wai sīerrau warag amag audimawi warag am dūi jāubaadējim anaabá. Mag jāubaadēwi, mag mepeer dūi simua aawai, nem juapa theeg mag siete narrjā ich jua jēmpiba amach gaai mas deebaadee, ögkhawi, warag amachta ag di aigmua khaphig phōbaadējim aajem, sīi kha pepethor ich mag khajūajā chukhu.

¹⁷ Mag ed magtarr ðor thum judionaan khabam khēn-

naupa Efeso phōbör ee khakhapdō thēnēisiewai thār paraa nēm iekha warag maach Pör Jesús igwia i jua theegta thō iekhaajeejim aajem, ðrau.

¹⁸ Magbaawai īchab khapan ag nawe Ēwandam iek ükhwia narr khēnjā bēemawi ag na amachdēu nem khaigba waaujerrjā thumaam khēn dakhīr meerba jaaumaajeejim anaabá. ¹⁹ Mag nēm dūi īchab amachdēu Ēwandam iek ükhaju nawe parhoobam iek ēsap gayam khaugwia agēmua bēnkheenkha sīsīd arr khēnaujā magēm ēsap thum phē aibēewi, thumaam khēn dakhīr örpēimajerram aajem. Mag ēsap pōm ördubtarr gaai phatkhon werbatarr khap aag awi, khīrjunaa phā oowai, phatkhon pōm cincuenta miljō öbērjim aajem. ²⁰ Magēm gaaimua Ēwandamau ich jua theeg oopibaawai, ðor pōm maach Pör Jesucristo iekta ükhamaawai, warag aaidēa khaphī aaidēmajim aajem īchab.

²¹ Magtarr khur sīi awia Pablo Macedonia durrarr khēn oon mawi ich mampaimua jūr Acayapien oonjā dērbaju khīrjubaadējim aajem. Mag ich phērdē nērraju khīrju auwia ich ödegpai, “Nacha jāg durr numí phērdēpēiwiata Jerusalenjā barthurwia jūr Romapienjā oon majugui” ajim anēm. ²² Mag chadcha ich Macedoniaag maju nawe ich na ðor numí pūijim aajem, ich juag oojem khēn. Makhēn, dau āb Timoteo, maagwai ābkhai Erasto ajim aajem. Makhēn amach appai pēiwi ichin khāi khapanaa Asia durr sīsijim aajem.

Efeso phōbör ee sīi ðor phogdē nērrjēe thēnarr

²³ Mag Pablo maju aadēwi ich na ðor pūi nēm jaar, Efeso phōbör ee sīi ðor pōm phogdēwi meeukha nērrjēe aphōbaadējim anaabá, Pabloou Ēwandam iek jaau nērrēm aaidēa khaphī aaidēmam gaaimua.

²⁴ Mag kaaijā ee ðor pos nērrjēe thēnarr mēgta ajim aajem:

Woun āb sīejim aajem, Demetrio anēm. Mag wounau amach ēwandam hēi Diana anēmēg jēuejem di oowi agjōo daii phatkhon dēn waaujeejim anaabá. Maata i phidag ajim aajem Ich khapeen dēimua mag waukhanaa pēr simua phatkhon athaba amachpierr aujeejim aajem.

²⁵ Biek āb chi Demetrioou ich dūi phidkhaajem khēn maimua deuum khēn agjō ich agjōm phidag gaai naajem khēnpa ābam aig thērkhanaa amag, —Keena, pārau khaphē nēmngui ajim anēm, maachin āba mēg phatkhon dēn didamkha wau nēmuaata phatkhon khīrjō oojem. ²⁶ Mamē mag nēm ee pārau pāach daúa oonaa pāach kachiujā ūrjeewai pārau khaphē nēmngui ajim anēm, Pabloou iekha nērrēm. I iek mag “Ōrau juau nem wautarr chan ēwandam khabam” anēm. Mag jaau nērraawai ðor pōm chadcha i igar ükha thēnēmngui ajim anēm. Mag ükha nēm chan mag ich mēig Efeso eepaijā khaba, sīi mēg Asia durr ee peer thumaam khēnauta ükha wējōm. Pārau khaphē nēmngui ajim anēm, mag sīi ðrau irua jaau nērrēm ükha nēm gaaimuapaijā khabam. ²⁷ Mua oowain maadēu nem wau nēm ðrau tag auba aadeewaita sīi

maach khaibag waubarmjōta ajugui ajim anəm. Maig zjamaam phatkhon maadēu ooju? Mag nəm dēi ṭchab maach ēwandam Һи Dianaag jēuejem dijā ōrau war-ramjō khōchkhaba aadēmua męg atag paawai warag thērphōo khaba sīsijugui ajim anəm, męg Asia durr maimua durrpierram khҺnau irig jēuejerrjā tag jēu-ba aphōbaadeewai.

²⁸ Demetrio mag iekhabarm chi khapeenau ūrbaawai chadcha i igar nəm iekhau warag meeukha sereu phōbaadēwi, “Maach Efesopien ēwandam Һи Dianaan ichta āba ich mag ēwandamkha sierraju; ijōm chan tag chukhumgui” ajierram aajem. ²⁹ Mag serereukham gaaimua sīi warag kaaijā ee ōor phogdҺ nęrrjēe maadēujā khaugba jōisijim anaabá. Mamagkham ee ōor pochag bēewi, Pablo khapeen numí Macedoniapien Gayo dēi Aristarco anəm pҺrphōbaadēwi, amach thumaam khҺnau āba biirdҺajem di aar ethetherrg ar-ri wai dubphōbaadējim aajem. ³⁰ Magbaawai Pabloou mag ōor pos thҺnҺm aig bēewi dubwi ōrag iekham ig sfejim aajem, mamҺ āaur khҺnau ṭchab ēwandam iek Һkha nҺm khҺnau ҺdҺr irig bēepiba-jierram aajem. ³¹ Mag nҺm ee ṭchab āaur khҺnau Asia durr chi thethemnaan ich Pablo khapkhҺnaujā am mamagkham aar irig mapiba jaaupҺijerram anaabá. ³² Mag i am aig bēeg ēkhakhakham ee, ierr am biirdҺ thҺnҺm aar ōor serereukham iek chan sīi maadēu khaugbata wējoojim aajem. Mag sīi ōor phogdҺ thҺnaawai, āaur khҺnau serereukhamua khīet jajaau khaawai, tagam khҺnau agjō khīet serereu aajeejim anaabá. MamҺ ōor pōm mag thҺnҺmua āaur khҺnau chan amachdēu mamagkhamjā khaugba, khan atheeta bēewi naajī bҺrrjā khaugba nҺmta, dēi mamag aajeejim anəm. ³³ MamҺ woun āb Alejandro anəm aig sierr aawai āaur khҺnau judionanau maata jŭrr ajués ōor khapanag na ҺudҺ deethurjierram aajem, jŭrr ōrag wajapha jaaumkhīir. Magbaawai Alejandroou judionan kōit iekhaag Һgthaag jua Һanaa juaupai jajaau khabaadējim aajem, ōor khīupamkhīir. ³⁴ MamҺ ōor pōm mag thҺnҺrrau ich Alejandrojā ṭchab judiokha simta mag iekhaagpam khaug athaawai deeu eepemjō sereubaadēwi, “Maar Efesopien ēwandam Һи Dianaan ichta āba ich mag ēwandamkha sierraju; ijōm chan tag chukhumgui” aajeejim anəm. Ich mag serereukhamua ora numijō naajim aajem.

³⁵ Mag nҺ paawai chi phōbōr eem secretarioou Һu Һkha sīi awia, khīupaa athawi amag, —Keena, Efesopien ajim anəm, męg durr gaai thumaam khҺnau khakhapdō thҺnҺm, āba męg phōbōrōuta męg maach ēwandam Һи Diana di thҺnanaa i khīirkha wau sim Һgtharmua burrchētarrjā thҺa wai naajem. ³⁶ Mag maadēu i dipa thҺa wai naajem chadcha aawai ni āb-muajā maach ijŭrr “Jāan sēukhaawai” aju khabamgui ajim anəm. Mag maadēu thumaam khҺnau khaphҺ nҺmta, Һkhanthee pāar jāg nҺma? Pāachta warag khīu nҺisit ajim anəm. Nacha ajapha khīirjunaa khaba chan oob jŭchag jāgmiet ajim aajem. ³⁷ ChamҺ khҺnau wounaan pārau męg waiberr khҺnau chan bҺrrjā maach ēwandam Һи Diana igwia khaigba iekhaba, ni

ag degam nemjā jŭgkhaba nҺm. ³⁸ Demetrioou ich khapeen dēimua iwiir ābam Һugar khāijā thethemnaanag jaaum ig nҺm khai, warre am aarcha mawia amagta jaaaju aai nҺmgui ajim anəm, magҺm atheeta am naawai. Maiguin chadau agdaujō khīircha jŭrr chikham jaaaju aai nҺmgui ajim aajem. ³⁹ Wa magba deeu iek khāijā pārau am dēi iekhaag wai nҺm khai, leiu jaau simjō chi thethemnaan dēi āba biirdҺnaata iekhaju aai nҺmgui ajim anəm, chi secretarioou.

⁴⁰ Magba sīi cha nҺmjō chan Һu khaba simgui ajim aajem. Męgbarm gaaimua Romapienau khāijā jŭrr maachig, “ҺKhan gaaimua pārau jāg ōor meeukhapijī?” a jēuekhiin, Һmaadēu amag khan abarju? ajim anəm. Pōd maadēu amag “Chadcha magbarm gaaimua ajim” aju khaba nҺmgui ajim aajem, sīi maach garmuata nacha juau ogthom am khujҺrbarmjō arr aawai.

⁴¹ Chi secretarioou ōor pōm thҺnҺmęg mag iekhapҺiwiia, thumaam khҺnau ag ōbeerpi jaaujim aajem.

Pabloou Macedoniapien oothurwia Greciapienjā oothurtarr

20 Maimua mag ōor phogdҺwi sīi kaaijā ee parhooba pos nęrrjēe thҺnaawia dichdimaawai Pabloou chi Һkha durrarr khҺnau thērkhaha auwi am wawí wai sīi ajim aajem. Mag am wawí wai sīewi, ayoy-oojii awi, deeu durr Macedonia anҺmęg mawia, ² chi Һkha durrum khҺnau nҺnҺidҺmpierr ēwandam iek jaau phҺrdҺ nęrrҺmua warag ōor khīir onee apiejeejim aajem. Mag nęrrҺmua warag Greciaagjā mawia, ³ bar-wia, Greciapien ee ed thārjup sfejim aajem. Mag sīi awia Grecia durrmua jŭrr Siriaag maju awi barco nҺ sim ee ūrbaadējim aajem, judionanau ich dakhāu wai nҺm. Mag sīi ich baraata oo nҺm a ūrbaadeewai Siri-aag maju arrjā maba, warag ich marr khҺd eepai ewag bēewi, deeu Macedoniaag dichjim aajem. ⁴ Ya mag ich bҺpai ewag mam dēi i daumaai ōor wētjim aajem. MakhҺnau āb jōoi Pirro iewaa Sópater anҺm ajim aajem, Bereapierr. Maimua dau numí Tesalónicipien ajim aajem, Aristarco Segundo dēi. Maagwai dau āb Derbepierr Gayo anҺm ajim aajem. Mag tag wētjim aajem Listrapierr Timoteo, maimua Asia durram khҺnau agjō numí, Trófimo Tíquico dēi. ⁵ MamҺ makhҺnau amach thum Pablo dēi āba mҺ chirarr phōbōr Filipos anҺm ee bardჷtkhachēwi, jŭrr maig-mua amach ap Һrēubaadēwia, Troas phōbōr maar nҺ naaimajim. ⁶ Magbaawai maachin ōkhar pan levadura chukhu wauwia khoojem ag phiesta dichtarr khurta Filipos phōbōr eemua wētjim ṭchab, dōjārr garmua barco ee. Mag wētwi, khodjōrrōo awia, cinco días naata mag maach na wētarr khҺnau nҺm aar barimajim, Troas. Mag Troas phōbōr eejā maar siete días naaimajim.

Ābmiecha Pabloou Troaspien oothurtarr

⁷ Domighed pan thorreui āba khōju arr aawai maar āba podpa nҺm aig Pabloou chi Һkha durrum khҺnau

düi iyüu simua amag Ēwandam i jaau sĕejim. Mamę ich Pablo ag noram āspaau maju arr aawai mag ijĕjĕbkhamua ya edacha pamaa ajim. ⁸ Maar thum āba ũgthaaġajārcha đor podpaajem aar naajim. Maig lám-para khapan sĕi phuphup jiir ũid thĕnaajim. ⁹ Mag edacha pamjā Pablo ijĕjĕbkham ee, ĕwan āb Eutico anĕm ventan i gaai ũgthaa oo sĕejim. Mamę mag da öbërba aawai ich oo sĕerr aigpai khāibaadĕwi, ũidĕau sĕi mam ũgthaa piso thārjupam aarmua burrwi, warre chi meemta jiir aujierram. ¹⁰ Magbaawai Pablo ĕr- bawia, mag chi meem ũr eeg thĕkhöona, warag ö pĕr wai phiidĕnaa, chi aig narr khĕnag, —Oob jā-phierrmiet, męg chaai meeba sĕebahab ajim.

¹¹ Maimua deeu ũgthaa amach narr aar mawia, Jesuu ich khapeenag thach khöpi jaau pĕatarrjö, Pabloo pan thorreuwia, amach thumaa khö dichwia, ũmaai Ēwandam iek amag jaaubaadĕjim. Mag jaau simua ich mag aardĕdkhamua āspabaadeewai bürr- jā khāiba ich mag petajim. ¹² Mag i petaawai chi chaai burrwi meetarr ich Pabloo iupi autarrjā meeba arrjö ich diig arrjierram. Pabloo amachig jaautarr ũrwi chaai chi meem iupi autarrpa amach daúa oobaawai i ĕudee pawiajā ich mag onee nĕisijim.

Troasmua Miletoog biekkhatarr

¹³ Mamę mag i maju nawe maachta nacha jap ee paaukhajim, döjārr garmua i na maag, mag wĕtwia phöbör Aso anĕmta deeu maach āba oöju a iekhatarr aawai. Maagwai ich, jũrr büüu maju aadĕwi maar ĕudee bëejim, büüu. ¹⁴ Mag Aso bardĕtkhaimawia deeu i düi oowian chad maar āba ābam jap ee deeu phöbör Mitilene anĕmęg wĕtwi ich mag āba barjim. ¹⁵ Mag barwi ag noram döjārr phĕramdam Quío anĕm khĕirphee dichjim. Maimua ag noram deeu phĕram- dam Samos anĕm gaai naaimajim. Mag Samos anĕm gaai khũchpai naawi dĕrbagkhaau deeu jĕb wapem gaacha phöbör Trogilio anĕm khāi ĕewia thĕgdĕtkhaaun chadau Mileto barjim. ¹⁶ Mag męg biekhau ich Pablo Efeso phöbörjā maba arran, Asia durr makhiin da barbaju awiata mabajim, Jerusalĕn phöbör ee jöpkhaa barwia am phiesta Pentecostĕs kha nĕm ee düi sĕem khöchgau.

Pabloo Efeso iglesia eem chi pörnaanag iekhatarr

¹⁷ Mag phöbör Mileto anĕm ee barchĕwia sĕi Efeso iglesia eem jöoin chi pörnaanag iek jaaupĕijim, ich oon bëemkhĕir. ¹⁸ Mag iek jaaupĕiwi chadcha bardĕtkhabaicheewai amag magjim:

—Pārau wajapha khaphĕ nĕmġui ajim, jāgata mĕ chitaajĕ pāar ee warrcha Asia ee mĕch pachĕtarr aig- mua ĩs ewag pawiajā. ¹⁹ Ich mag büürjā mĕch thöba, maach Pör Jesús athee sĕi dau aphĕu i chogkha chitĕmġui ajim. Mag phidkha chitĕmĕn, judionaanag maadĕu Jesús iek jaau khitaawai ũkhamaaugau dich düita khaigba aadĕp aawaijā, dich garmuan maadĕu am dau aug khaugwi warag dauhi paraa khitaajġui ajim. ²⁰ Mamę magĕm āba, pāach ũu wĕnĕrramkhĕir

mua pārag maach Ēwandam iek jaaub khaba jaau chi- tajimġui ajim. Mua pārag đor khapanag dakhĕirjā jaaun- naa pāar di aarcha mawia pāach appai nĕm aigjā jaa- jeejim. ²¹ Judionaanag jaaunaa maimua judionaan khabam khĕnagpa jaaueejim, jāga amach khaibag thum āsie ewag khĕirjuwia isegju aai nĕ, Ēwandamau khösi simjöta wĕnĕrraag; magnaajāga maach Pör Je- sucristo iekta āba ogdĕba ũkha wĕnĕrraju, magĕm thum mua jaaueejimġui ajim. ²² Maimua ĩsjā ich Ēwan- dam Akharaauta mĕ pĕi sim aawai mĕ Jerusalĕnag ma chitĕmġui ajim, magĕm aar mĕch dau aphĕu ajujā khĕirjuba. ²³ Ēwandam Akharau mĕchig jaaueewai mua khaphĕ chirĕmġui ajim, amau mĕ düi amachdĕu ampierr awi mĕ phāarju cárce diin jam sĕisidĕm.

²⁴ Mamę mag mĕch dau aphĕu aju khaphĕ chirĕmjā magju khĕirjuwia gaai masi oo chirĕu aa khaugba chitĕm. Mĕ khĕirjugaan āba Ēwandamau maach khösi peerdĕ aaujem iek maach Pör Jesuu mĕchig jaaupi- tarra jaaui khĕirju chitĕmġui ajim.

²⁵ Mag jajawagmamua, 'Pāach thumaam khĕnag khap amkhĕir ĩs mua warre pārag jaaukhimġui ajim: Mua chadcha pāar ee ich męg Ēwandam iek jaau phĕrdĕ chitĕmua pārag jaaueejim, Ēwandamta pāach thāar ee athaawai ichta pāach Pörkha sĕisimkhĕir. Mua mag pārag jaau chitaajerr, ĩspai pārau mĕ khĕir oowia ya tag pārau mĕ oobamġui ajim.

²⁶ Mĕchdĕu mag pārag jaaujerr khaphĕ chiraawai ich agjö ĩsjā mua mag chirĕm. Męgnaa pāach meem ed Ēwandamau pāach auba awiajā oob mĕ gaai thĕmiet ajim, pāachig büürjā jaaubajim awi. ²⁷ Ēwandamau ichdĕu đor peerdĕ aaujem iek mĕchig jaaupitarr thum büürjā meerba mua pārag jaautarr aawai ya mĕ chan męg chirĕm aig büürjā iekkhör chukhu chirĕmġui ajim, Ēwandam dau na. ²⁸ Magua mua pārag mag chirĕmġui ajim: Pāar ar chi ũkha durrum khĕn pörkha nĕm khĕn, pāach mor ĕerkhanaa ĩchab pāach khapeen chi ũkha durrum khĕnjā wajapha thĕa wai nĕisit. Magaag magamkhĕirta Ēwandam Akharau pāar jĕr aujimġui ajim, maach Pör Jesuu ich bagau phag autarr khĕn ajapha thĕa wai wĕnĕr- ramkhĕir. ²⁹ ¿Khan jāgwia mua pārag mag chirĕ? Mua mag chirĕmĕn męgaugui ajim: Mĕ ĕudee amachdĕu- pai amach igwia chi machnaan aajem khĕn pāar ee bëeju. Makhĕnaun tigriew ich aig nemchaain thĕr aaujemjö sĕi chad khabam iekta chadam iekjö pārag jaaubaicheewai pāar imeraa khũgur auwi warag pāar ee nem ārchĕjugui ajim. ³⁰ Mag nĕm ee ĩchab pāach eepaim khĕnaujā sĕi sĕukha nem jaau nĕrrjĕe aphöbaadĕju, chadcha Ēwandam iek chaarcha ũkha durrum khĕn jũrr amach gar paa awaag. ³¹ Chadcha pāach magju mĕchdĕu khaphĕ chiraawaita mua pārag mag jaau chirĕmġui ajim, ag nawe khap amkhĕir. Khĕir khaphĕ nĕisit magĕm khĕn pāach ee bëewaim athee. Año thārjup sĕi edaram magwe gaai machgau dauhi paraa oo chirĕmua pāach wawiejjerrta pārau khĕir eyaa abat a wawimajim Pabloo.

³² Magnaa ĩchab, 'Keena, ya mĕ tag pāar ee bëebaju aawai ĩswe warre mua ich Ēwandam jua eeta pāar

thæsīe p̄agpamgui ajim, ichdēu maach khōsi peerd̄
 aaujem iekta ogd̄ba ūkha wēn̄rr̄mua ichta āba chi
 jua thierr̄ aawai ichdēuta warag p̄ar khīirjug b̄aupi-
 mamkhīir. Ichdēuta m̄g atag paawai thum ich
 chaainkha wēn̄rr̄r̄r̄ kh̄n̄nag āba ichdēu nem deeu
 a jaautarrjā deeb khaba deejugui ajim. ³³ Khaph̄ abat
 p̄arau īchab: M̄ chan m̄g chit̄m aig chikh̄m
 phatkhondam wa khajūadam khāijā wajappa oowai,
 “īh! jāḡm thumta m̄ dēn̄g pabaadēkhiina” aba
 chit̄mgui ajim. ³⁴ Magju khāi m̄ch juapadamauta
 phidkhawia, m̄chdēu nemdam ig chir̄m thum phē
 auwi, īchab m̄ch khapeen m̄ch d̄i wēn̄rr̄ajerr̄
 kh̄n̄nau nem ig n̄mjā mua m̄chdēu amag au dee-
 jeejimgui ajim. ³⁵ M̄chjō mag phidkhamkhīirta m̄ch
 chit̄mpier̄r̄ mua ich mag p̄rag jaau chitaajem, mag
 phidkha n̄mua īchab dau apher̄ amachdēu nemdam
 ig n̄mjā pōd auba durr̄m kh̄n̄n juag oo wēn̄r-
 ramkhīir. P̄adē maach P̄or Jesuu iekhatarr̄ khīir eyaa
 abat ajim: Iin chadcha i iekhōoin “Dich garmua
 chikh̄mnam nemdam deewaita maach oneecha aa-
 jemgui ajim, chi au sim khāaijā.”

³⁶ Mag am wawī wai s̄ewi iekha aaipabaadeewai
 j̄ep̄or phōbkhanaa amach thumaam kh̄n̄n d̄i āba
 Ēwandamag j̄eeujim. ³⁷ Maimua mag Ēwandamag j̄eeu
 aaipawī ya Pablo maagpabaadeewai, thumaam kh̄n̄n
 i athee dauhi paraa th̄n̄mua j̄rr̄am kh̄n̄nau i ō
 ph̄er̄ jōinaa i khīir ū ahau khajier̄ram. ³⁸ Mag ich
 Pablooucha amag mag edpai amau i khīir oowia tag
 oobaju a jaautarr̄ aawai mag gaaimua ōkhīirjuu
 aphaadējim. Mag ōkhīirjuu n̄m āba, i d̄i wēt̄wia
 kh̄ieb j̄er barco ee i oo deep̄ūthurjierr̄am.

Miletomua Pablo Jerusalenag matarr

21 Mag Miletomua Efesopie jōoin chi p̄r̄naan
 ph̄er̄wawia dōj̄arr̄ paaukhabaadeeu s̄i marau
 khajappa dōj̄arr̄ morrdam Cos an̄m̄g
 ēr̄ebaadējim. Maigmua ag noram s̄i ich maigpaimua
 th̄ad̄ deeu ph̄er̄ Rodas a th̄r̄ sim gaai barwia,
 mammua j̄rr̄ dōieg ph̄er̄p̄heeu, Pátara an̄m̄ barjim.
² Mag phōb̄or Pátara an̄m̄ jerag barco āb w̄j̄om ma-
 rau oomajim, Fenicia durr̄ mam an̄m̄. Magbaawai
 marau ag ee waaid̄wia dōj̄arr̄ paaukhabaadējim.
³ Mag wēt̄mua khodj̄orr̄o awia dōj̄arr̄ morr̄ d̄rr̄cha
 sim Chipre an̄m̄ dōj̄arr̄mua oo dichjim. Ma, maar
 juawē gar th̄bajim. Mag wēt̄mua warag Siriaag
 wēt̄jim. Mam̄ mag maar wēt̄m barco eem nem āaur
 Tiro phōb̄or ee p̄aju atarr̄ aawai mam dubimajim.
⁴ Mag phōb̄or ee chi ūkha durr̄m kh̄n̄n aar wēt̄wi
 am d̄i maar siete d̄ias naaimajim. Ich maig mag chi
 ūkha durr̄m kh̄n̄nag Ēwandam Akharau jaubaawai
 j̄rr̄ amachdēu Pabloog Jerusalenag mapiba jaaujim.
⁵ Mam̄ par mag mapiba jaau n̄m āba, seman āb
 dichdimam ee maar wētaagpajim. Mag maar wēt̄m
 aadeewai Ēwandam gaaimua maach khodkha n̄m
 kh̄n̄n thum amach ūin d̄i amach chaainpa phōb̄or
 igaau j̄er maar oop̄aain b̄eejim. Maig j̄er mosjā ee
 pach̄wi, maach thum j̄ep̄or phōbkhanaa, Ēwandam-
 ag j̄eeujim. ⁶ Mag Ēwandamag j̄eeuwia, thumaam

kh̄n̄n d̄i agdaujō ayoo ayoo naawi, marau maach
 wēt̄ju barco ee waaid̄tkhabaadeewai amachjā īchab
 amach diig durr̄ paaukhabaadejim.

⁷ Maimua ya ābmiecha tag ph̄ūas j̄er̄erbaju athee,
 mag maach narr̄ phōb̄or Tiro an̄m̄ aigmua jap ee
 paaukhawia, Tolemaidaag wēt̄wi, barwi, aig chi ūkha
 durr̄m kh̄n̄n d̄i saludaawia, warag am aig khāaim
 āb ēnt̄er̄ kh̄eujim. ⁸ Noram aigmua ēr̄ebaadeeu
 phōb̄or Cesarea an̄m̄ barwia woun jōoi āb maach
 peerd̄ajem iek jaumie Felipe an̄m̄ di aar wēt̄jim.
 Warr̄ ich mag Felipe, iglesia eem chi p̄r̄naan juag oo-
 jem kh̄n̄n siete narr̄ eem ajim. ⁹ Ich mag jōoirau
 chaain ūin appai chi daupeen jayap wai s̄ejim, Ēwan-
 dam i jaumien. ¹⁰ Mag Felipe di aig maar khāaidam
 khapancha khaba n̄m ee, Judea durr̄mua woun āb
 agjō Ēwandam i jaumie Agabo an̄m̄ b̄eejim. ¹¹ Mag
 b̄eevia, maar dakhīir Pablo āi j̄ajem auwia agua j̄rr̄
 ich b̄i d̄i ich juapa j̄p̄inaa, —Ēwandam Akharau
 m̄r̄g jaauwai m̄gta j̄i auju aajemgui ajim cham̄g
 āi j̄ajem pap, Jerusalén phōb̄or ee judionanau. Mag
 j̄naa j̄rr̄ judionan khaba, durr̄ chaauram kh̄n̄nagta
 s̄i p̄r̄ deeu aajemgui ajim Agaboo.

¹² Maach j̄ḡucha mag ūr̄baawai Cesareapien
 d̄imua marau Pabloog Jerusalenag mapiba jaau naa-
 jim. ¹³ Mam̄ mag mapimapha n̄m ee, j̄rr̄ ich
 Pabloou marag magjim:

—¿Khantheeta jāḡ p̄ar dauhi paar th̄n̄narr̄ama?
 Oob khīirjumiet ajim. P̄ar ich jāgta n̄m̄n magan
 m̄chpata ōkhīirjuu apiju ēkha n̄m̄gui ajim. Jerusalén
 pabaimaawai amau mag m̄ ib̄er̄wajā, maach P̄or
 Jesús gaaimua khai, id̄e mag sim. I gaaimuan m̄n̄n
 maḡmjā aba thōju chir̄m̄gui ajim Pabloou.

¹⁴ Par mag jajaaukhamjā maach iek ūkhaba abaawai
 warag ich magpai s̄i uwia Ēwandamagta marau,
 —Ēwandam, p̄eta maach P̄or aawai p̄chdēu khap
 irig nem jaubá anaajim.

¹⁵ Magtarr̄ khur khāaidam khapan khaba n̄m ee,
 marau maach nemdam khīir khaugwia Jerusalenag
 durr̄ paaukhabaad. ¹⁶ Maar d̄i wēt̄jim āaur kh̄n̄n
 Cesareapien chi ūkha durr̄r̄r̄ kh̄n̄n. Makh̄n̄nau
 woun āb Chiprepierr̄ Mnasón an̄m̄ ag di aarta maar
 ph̄ebaadējim, Jerusalén phōb̄or ee barwia ichdēu
 marag ich aig j̄erm̄khīir di deeu a sierr̄ aawai. Mag
 woun ag nawe maach Ēwandam iek ūkhawi s̄ejim.

Pablo Jerusalén barwia Santiago oon matarr

¹⁷ Mag durr̄ paaukhabaadēwi ya Jerusalén
 paaukhabaimaawai, aig chi ūkha durr̄r̄r̄ kh̄n̄nau s̄i
 maar amach aig baarpi auwia thum onee n̄isijim.
¹⁸ Mag maach bartarr̄ noram Pabloou maar ich d̄i ph̄e
 arrjim Santiago oon. Mag Santiago di aig īchab iglesia
 eem chi p̄r̄naan̄jā narr̄ aawai ¹⁹ Pabloou amag salu-
 daawia ōkhar iȳm̄mua amag jaubaadējim, jāga
 judionan khabam kh̄n̄n eejā Ēwandamau irig ich iek
 jaupinaa īchab nem khīir pogkhe waupimaajeej̄.
²⁰ Pabloou amachig mag īgkhamam ūr̄baawai onee
 n̄m iekhau warag Ēwandamagta, “Aay, ūcha mag-
 barm Ēwandam” ajierr̄am. Maimua j̄rr̄ amach garmua

Pabloog, "Pudē maar iek ūrbarí, marau p̄r̄ug jaaukhim" awi, —Pua p̄r̄chdēujā khaph̄ chir̄m̄gui ajieram, judionaan ee ðor p̄oma th̄n̄m̄ chi ÷kha n̄m̄ kh̄n̄, mam̄ thum mag th̄n̄m̄ kh̄n̄ iek ichi-ita amau ich mag Moiseeu ph̄ p̄atarr iek p̄aba ÷rkha w̄n̄rraju aai n̄m̄ aajem. ²¹ Maimua amag jaauwai, mag judionaan thum amach durr chaaur joo-ba n̄m̄ kh̄n̄ag pua Moiseeu iek ph̄ p̄arr gaai nem jaau s̄sid̄mjā ÷rkhapiba jaaujem aajemgui ajieram. Mag n̄m̄ d̄i ichab amag chaain meh̄udamjā th̄bach̄piba jaanaa warag maach j̄oin ijā isegpi jaaujem aajem. ²² Magnaa irig, ʒjāgajuma maad̄eu ar chi mag kh̄ir̄ju n̄m̄ kh̄n̄ag, maḡm̄ iek chad apim ugua? Amachd̄eu p̄ barbaich̄m̄ a ūrbaawai, ichiita jerrba āba biird̄naa amau p̄r̄ug mag iek ēud̄b̄ khaba ēud̄jugui ajieram. ²³ Chadcha p̄chta mag iekha chit̄m̄ am ugua, jāg pua m̄gta abá, marau p̄r̄ug kh̄ir̄jugdam deegpam: M̄ig ðor jayap n̄m̄gui ajieram, Ēwandam na āba irigpai j̄ewaag i athee s̄rk̄haju a iekha n̄m̄ kh̄n̄. ²⁴ Jāg p̄ am d̄i Aai i j̄eujem deg mawia am d̄i āba p̄ch̄ khoopibá, Ēwandam na waja-pha chirsieg. Magnaa ichab p̄ch̄ p̄r̄ kh̄ipibarm paarjā phagp̄inaa warm kh̄n̄ d̄n̄ paarjā phag-bar̄i ajieram, am d̄njā agj̄o kh̄ip̄imkh̄ir̄. Ōrau amach daúa pua magbarm oobaawai, jāgan s̄ukhaawaita ōrau p̄ ēugar mag jaau naajim aju. Magbaawai ichab puajā amach d̄nj̄o Moiseeu jaau p̄atarr ÷rkha sim ajugui ajieram chi Pabloog waw-imamua. ²⁵ Magnaa, Ar judionaan khabam kh̄n̄ ichab maach Ēwandam iek ÷khatarr kh̄n̄agjā ya marau ēsap aaid̄p̄ijimgui ajieram. Amag marau jaaup̄itarr gaai, ōrau amach juau nem parhoobamta Ēwandamkha waunaa aḡḡ j̄ewaag nemchaain th̄o-tarr modjā kh̄piba, nem th̄owia ag bag d̄n̄ reyen wau s̄sid̄mjā kh̄piba, ni nem s̄i b̄ḡone bag ārba th̄o sim modjā kh̄piba jaaup̄ijim. Mag n̄m̄ d̄i ichab dich ðor khabam d̄i chan oob b̄ur̄jā khapes apiba jaaup̄ijimgui ajieram, Pabloog ʒgkhamamua.

Pablo Aai i j̄eujem deg sim p̄r̄ autarr

²⁶ Warm kh̄n̄au ichig mag jaubaa chadcha Pabloou makh̄n̄ jayapam kh̄n̄ d̄i mawia, ag noram Ēwandam na waja-pha n̄isieg amach thum āba amach khoopinaa, Aai i j̄eujem deg dubjim, phadnaanag khan edta mag s̄rk̄ha n̄m̄ öb̄er ēebaadeewai ag paar nemchaaindam amach pipied kh̄chju aai n̄ a jawaag.

²⁷ Mam̄ siete días mag s̄rk̄ha naaju atarr aawai, ya s̄rk̄ha ōju dakpamam ee, judionaan Asia durrmua b̄etarr kh̄n̄au Pablo Aai i j̄eujem deg sim ooph̄baad̄ejim. Mag amachd̄eu oo athaawai p̄r̄ph̄baad̄ewi warag āākhamua s̄iita ðor phoḡuep̄i-jierram. ²⁸ Mag ðor phoḡuep̄iwi warag, —iKeena israelnaan, maar juag oobahuth̄! aajeejim. Cham̄g wounauta durrierr ðor thumaam kh̄n̄ag maach j̄oin i isegpi jaanaa, Moiseeu ph̄ p̄atarr iekjā asekapiba jaau n̄rranaa, ichab m̄ḡ Aai i j̄eujem di igwajā khaigba iekha n̄rraba aajeeb ajieram. Mag

n̄rr̄mua ʒs ag ee judionaan khabam kh̄n̄ dubju khaba aajemta warag ierr ph̄ wai s̄iwai m̄ḡ diin ya khaigba s̄isimgui ajieram. Deeu wajaug paarp̄ibam aig chan p̄od ag ee Ēwandamag j̄euju khaba simgui ajieram, āākhamua.

²⁹ Mag judionaan khabam kh̄n̄pata Aai i j̄eujem deg ierr th̄n̄m̄mkharran, amachd̄eu ich Pablo magju na woun Efesopierr Trófimo aajerr d̄i āba n̄r̄m̄ ootarr aawaita mag edjā Pabloou mam̄ ierr Aai i j̄eujem deg ich d̄i wai simp̄i narr gaaimuata mamag khajierram.

³⁰ Mag āākham ūrbaawai s̄i ðor p̄m̄ khaphig b̄e th̄n̄isijim. Maimua khapanaam kh̄n̄au Pablo p̄r̄ph̄baad̄ewi, j̄urram kh̄n̄au dawag ethetherrg wai öb̄erwi, ag b̄urre Aai i j̄eujem d̄n̄ chi puertdi ph̄arkha s̄iujim. ³¹ Mag dawag arrwi, khapanaam kh̄n̄au aawai, ya Pablo th̄oöp̄aig ēkha n̄m̄ ee, Roma durram soldaun p̄m̄ th̄n̄arr eem chi comandanteu ūr athajim, mag ph̄b̄ör eem ðor thumta kaaijā ee th̄n̄m̄ an̄m̄. ³² Magbaawai ag b̄urre capitannaan soldaun d̄i th̄rk̄ha auwi mag am poposkham aar khaphig ph̄baad̄ejim. Mag w̄t̄wi warm kh̄n̄au mag comandante ich soldaun d̄i pochag urum oo athaawai j̄urram kh̄n̄au Pablo photp̄p̄iikharrjā tag dichbajierram. ³³ Mag barimawia, chi comandanteu Pablo p̄r̄ aupiwi, warre caden numiimua j̄u s̄iupijim. Maimua aig narr kh̄n̄ag, —ʒjā jamaam woun agá, maimua khani ichd̄eu jāg s̄iēj̄? a j̄eujim ajapha khap aag.

³⁴ Mam̄ mag s̄i irua khajapha j̄eutarra, deeu eeu-pemj̄o sereubaad̄ewi s̄i āākhamua j̄urr chikhaman ichaaur jaaup̄p̄i khaawai chi comandanteu p̄od ÷khajujā khaugba aad̄ejim. Mag, s̄i warag ich soldaun-chi Pablo cuartel ee arrpijim. ³⁵ Mag soldaunau Pablo arrumua ya chi cuartel aigum d̄oig b̄kh̄rr pabaimaawai warag s̄i chaaij̄o jua ee j̄iir arrjierram, ōrau amachig b̄ȳeu auj̄o aad̄ep̄ aawai. ³⁶ Mag th̄n̄m̄n̄ am ēudee serereug w̄tumua warreta Pablo th̄oöp̄i jajaau aajeejim.

Pabloou ich k̄oitpai iekhatarr

³⁷ Mag arrumua ya ich cuartel ee wai dubaagpam oobaawai ich Pabloou mag soldaun p̄r̄ chi comandanteeg griegonaan meúa j̄eujim, j̄öp̄cha i d̄i iȳn̄ aag. Chi comandanteu ūr̄wai Pabloou ichig griegonaan meúata iekhabarm ūrbaawai irig, —Āa, puan magan maar meujā iekhaajeebma ajim. ³⁸ ʒP̄ Egiptopierr khabá, pua khabaj̄ ar na biek āb̄ gobierno d̄i w̄r̄b̄ag chumanaan p̄m̄ cuatro mil p̄ch̄ daumaai j̄r̄ auwi ðor barba aajem ch̄n̄i ph̄ arrtarr? ajim irig.

³⁹ Magbaa Pabloou, —M̄ chan Egiptopierr khabam. M̄n̄ judioougui ajim, Cilicia durr ph̄b̄ör Tarso aajem ee thaabatarr. M̄ mag s̄i ph̄b̄ör parhoobam eemjā khabam. Mam̄ pua kh̄s̄ akhiin, id̄eu m̄r̄ḡ iekhapikham, mua ōrag iekham kh̄s̄i chir̄m̄gui ajim.

⁴⁰ Mag chadcha chi comandanteu Pabloog, "P̄ iekhaju aai chir̄m̄" abaawai, Pabloou ajapha d̄oig dag gaai ÷n̄n̄naa ðor kh̄ip̄amkh̄ir̄ juau jaubaawai,

khīu paaukhabaadee, jürr ebreonaan meúa amag magjim:

22 —Keena khodamnaan, jöoinpa thum, mæ iek ūrbat, mua mæchdēupai mæch khaigpër iekhaagpamgui ajim.

² Pabloou amachig ebreonaan meúata mag iekhabaadēm ūrbaawai chará warag sīi khīuu ūr-phōbaadējim. Mag ðor khīu thənəm ee, iekhamamua Pabloou mamagag majim:

³ —Mæh judío charau. Mæ Cilicia durr thaabajimgui ajim, phöbör Tarso anəm ee. Mamæ mæch erraawe mæig Jerusalén bëewia ich mæigpai jöoipa chirəmgui ajim. Mæ maestro Gamalielau mærg wajapha maach jöoin iita thumaa jaau bāaujimgui ajim. Magtarr aawai mæch thāardamaucha Ēwandam dau na nem ajapha waum khōsi waujuuta ěkha chitaajemgui ajim, ich jāg pārau aajemjō ĩchab. ⁴ Warran chadcha mua mæg Jesús iek ūkha wənərrəm khæh auwi dau apha wawaag am ěudee ěkhaajeejim. Mag pær auwi, æh in awiajā, bëerjā dau aug khaugba cárcel deg dubpæi-maajeejimgui ajim, mæchdēucha. ⁵ Mua maagjerr phadnaan pöröu khaphænaa ĩchab chi pörnaan i khāai jua eegpaim khæh naujā khaphæ nəmgui ajim, amach paarmua mærg ěsap wau deejerr aawai. Biek āb amachdēucha mærg ěsap wau deejerramgui ajim, Damasco phöbör ee maach khodnaan judionaan aar mag ěsap dūi mawi, Jesús iek ūkha durrum khæh pærkha authurwi, mæig Jerusalén aipierrwai am gaai amachdēu ampierr aag.

Pabloou ichdēu Ēwandam iek ūkhatarr jaautarr

⁶ Pabloou mag ichdēupai ich jajawagmamua, 'Mamæ mag mæchig ěsap wau deebaawai ag dūi mamta, ya Damasco dakha edausějō nəm ee dægölp pagthəm daujō edjā eemua phær jëer athamua ⁷ warre mæ jëkhæt barwerpæijimgui ajim. Mag jëkhæt chirəmua ūurwai ðor chukhu sim eemuata mæ thürcha thürthürnaa, "¿Khantheeta pua jāgcha jāg mæ iek ūkha durrum khæh khaibag wawaag am ěudee ěkha nærrúma?" a sějim mærg. ⁸ Mæchig magbaawai jürr mua irig, "Señor, ¿ma pæ khaiuma?" a chirajim. Magbaawai mag ðor chukhu sěerr eemua mærg, "Mæh Jesús, Nazaretpierrau a sějim. Pua jāg mæ khapeen ěudee ěkha nærrəm aig, mæ ěudeeta ěkha nærrabahab" ajim. ⁹ Magbaawai mæ dūi wənərrarr khæh mag pagthəm daujō pær jëer atham oowia jāphierr næisijim. Mamæ mag ðor iekjō mærg iekhatarr chan pöd amachdēu khaugbajerram, khan ata iekha sějim khai. ¹⁰ Magbaawai mua maach Pör Jesuug, "Señor, ¿mua jāga aju aai chirú?" a jëejim, mæchig mæchdēu nem waju jaaumkhīir. Magbaa irua mærg, "Phiidæwia warag pæch maa arrag pet" ajim, "Damascoog. Jamta pæchdēu nem waju thum pærg khap jaaujugui" ajim mærg. ¹¹ Mag arar wæh jëer atharrau warre mæ dau khaugba pæbjerr aawai mæ khapeenau sīi mæ jua gaai pærnaata Damascoog mæ bāyeu arrjerramgui ajim Pabloou, ichpai jaaumamua.

¹² Magnaa, 'Mag phöbör ee sějimgui ajim, woun jöoi āb Ananías anəm. Mag jöoi Ēwandam dau na agpieraanaa ĩchab Ēwandamau Moiseeg ich iek phāpitarr gaai nem jaau sěsidəmjä ajapha ærkhaajerr aawai, judionaan thum mag Damasco phöbör ee naajerr khæh nau i ěugar ajapha ig iyæh aajeejimgui ajim. ¹³ Mag jöoirau mæ jëer chirəm di aig mæ oon bëewi mæ thür thürnaa mærg, "Ēwandam gaaimua khodam, deeu dau wajapha eerdæ chirsí" ajim. Mag chadcha irua magbarm bürre mæ dau eerdæbaadeewai mua i khīir eerpa chirsijimgui ajim. ¹⁴ Mag iekhamamua mag jöoirau mærg, "Maach jöoin ag Ēwandamauta pær jær athamgui ajim, ichdēu nem waupim khōsimta pærg khaphæ apinaa, ĩchab āb bëerjā khaibag chukhu khitəm pæch daúacha oonaa pæch jügæucha ich iekjā ūrmkhīir. ¹⁵ Ya pua mag pæch daúacha i oobaawai puata jürr mæg atagjā thumaam khæh næg i iek pæchdēu ūrtarr jaauanaa ĩchab pæch daúa ootarrjā jaau chitaajugui" ajim. ¹⁶ Magnaa mærg, "¿Jāimua pær khani næ chirúma? ajim. Phiidæwi, pæch pör choopibá. Magnaa Ēwandamau pæch khaibag chugpaamkhīir Jesu-cristoog jëeubá" ajim ich jöoi Ananiaau mærg.

Pabloou jāga maach Pör Jesuu judionaan khabam ee ich pæijī a jaautarr

¹⁷ 'Mag chadcha Ananiaau mæchig jaautarrjō awi, mæ deeu Jerusalemag mawia, Aai i jëejem deg Ēwandam-ag jëeu chirəmta sīi dægölp mæ dau eerthæg athamjō abarm ee, Jesuuta mua oo athajimgui ajim Pabloou, ichpai jaaumamua. ¹⁸ Mag ich oopiwia mærg, "Mæig Jerusalén chan par pua mæ iek ðrag jaauwiajā amau ūkhabam. Mag khāai pæchta jöpkharraapai mæ phöbör eemua warag chawag petá" ajim. ¹⁹ Magbaawai mua irig, "Señor, thumaam khæh nau khakhapdō thənəmgui" a chirajim, "mua Ēwandam iek jaajem dipierr mawia, pær iek ūkha durrum khæh pærkhwia, cárcel deg phārnaa am wæmaajerr. Maagjerr ābmuajā meraa khaba simgui" a chirajim. "Mæchdēucha amach mag waaujerrta mua amag pær iek jaauwai, ¿amau ūkhabaju? ²⁰ Esteban khararr pær iek jaau khitəm gaaimua thōo naawaijā dūi aig chirarr aawai mæch ipaarmua thōopi jaauanaa mag chi thōo narr khæh khajūajā mæchdēuta thæa chirajim. Mæ mag chitarrata ĩs jürr mæch garmua amag pær iek jaauwai, ¿amau ūkhabaju khai?" a chirajim irig mæch garmua. ²¹ Magbaawai maach Pör Jesuu deeu pæba mærg, "Petá; ichiita deeu durr durr warp mua pær pæi chirəmgui" ajim, "judionaan khabam khæh ee." Magta Pabloou ichdēu Jesús khaugtarrjā jaaujim judionaanag.

Cuartel ee peer Pablo wættarr

²² Warran mag iekhamam æu khīu i iek ūr naajim. Mamæ ābmiecha irua mag iekhabapæim ūrwia deeu sereu phöbaadeeuta, "Jāg wounan warreta thōopæiju aai sěsim" khaphöbaadējim. ²³ Mag serereukhamjā pæam igba, warag khīir machgau amach khajūa mor

gaai jūa nɛmta thɛrrɛujjō, amachdɛu wir aigpai ɛudɛdɛtkham dɛi jɛbpa thōinaa ɛgthaag phōpɛpɛi khaawai, ²⁴ chi comandanteu warag Pablo cuartel ee ierrag arrpiwi wɛpi jaaujim. Pablo iek mag ich wɛbaadee, khan gaaimuata mag ɔor sereu thɛnɛmua i thōopi jaau nɛ a meerba jaaukhīir ajim aajem.

²⁵ Mamɛ mag ierr arrwi, i jua jūkhanaa, ya ich wɛag abaawai, aig capitán sīerrag ich Pabloou, —¿Pārau sīi ich jāg Romapien pāachdɛu wɛm aig wɛju aai nɛwi ajim anɛm, khan gaaimuata mɛ mɛg wai nɛ a khap aagjā bɛɛrjā jɛeu oojā jɛeu ooba?

²⁶ Pabloou ichig magbaawai chi capitanau ag bɛrre mawia jūrr chi comandanteeg jaaujim anɛm:

—Comandante, Pabloou ichdɛu jaauwai i mag Romapierr anɛmta, ¿pua i wɛpi jaau chirú?

²⁷ Magbaawai chi comandante Pablo aig bɛewi irig jɛeumamua, —¿Chadcha pɛ Romapierrá? Pɛ Romapierr khai, mɛrɛg meerba jaaubá ajim anɛm.

Magbaa jūrr ich Pabloou, —Mɛn chadcha Romapierrau perá ajim anɛm.

²⁸ Magbaa chi comandanteu, —Mɛn Romapierr khaag phatkhon pōm phagwiata Romapierr khajimgui ajim anɛm irig.

Mamɛ jūrr Pabloou, —Mua chan phagjā phagba, sīi mɛch dɛnnaan Romapien arr aawaita mɛchjā Romapierrkha chirɛmguai ajim anaabá.

²⁹ Chi soldaun mag i wɛju arr khɛnau mag ūrbaawai warre aigmua chawag ɛrɛubaadɛjim ajim. Mag nɛm dɛi tchab chi comandantɛjā ichpata jāphier-rbaadɛjim anaabá, Pablo Romapierrkha simta ichdɛu mag i jua jūkhapinaa wɛpi jaautarr gaaimua jūrr ichta khaigba aju khīirjuwi.

Pabloou judionaan chi pōrnaan na ich kōit iekhatarr

³⁰ Judionaanau Pablo dɛi mamagkham oowi chi comandanteu khaphɛ am ig sīejim aajem, khan gaaimuata amau i dɛi mag naajī. Mag, warag chi caden Pablo jua gayam ɛerpūiwiā chi phadnaan pōrnaan thum Asamblea eem khɛnna ich aig thūrkhɛpūijim aajem. Maimua ag noram ya chadcha thum āba biirdɛ thɛnɛsiewai chi Pablo dawag aibɛewi am na dɛnɛpɛri sīujim aajem.

23 Mag am khīirphee ich dɛnɛpɛri sīubaawai mag judionaan chi thethemnaanag dau thōba eerpanaa, —Keena, khodamna, Ēwandamau khaphɛ simgui ajim anɛm, mɛ i dau na khajapha chitaajem. Mɛch mag chitɛm khap, mɛchdɛujā khaphɛ chirɛmguai ajim, i dau na khaigba khaba chirɛm.

² Phadnaan thum thɛnɛm khɛn pōr Ananías a thūr sīerrjā dɛi aig sīerr aawai Pabloou mag iekhabarm ūr-wia i bigaau narr khɛnag i ijurcha deepi jaaujim anaabá. ³ Magbaawai Pabloou mag phadnaan pōrōg, —Pɛn maiguin sīi khīirjugjā chukhuta iekhabapim. Ēwandamaujā tchab pɛ gaai jua khɛajukɛ ajim anɛm, pɛch mag iekha chirɛm paar. Pɛ tchab chi thethem aawai ajapha nem khap jɛeu oonaa agpierraa nem wawaagta mɛg oo chirabá. Mag simta, ¿jāgwi pɛch

paarmua leíu jaau sim chaaur warag mɛ i phārpi jaau chirú? ajim anɛm.

⁴ Magbaawai aig narr khɛnau Pabloog, —¿Phadnaan amach thumaam khɛn athee ich Ēwandamaucha chi pōrkhapitarra pua bɛɛrjā ɔgkhaba, ich khīircha mag iekha chirú? ajierram anɛm.

⁵ Magbaa Pabloou, —Āa, muan mamɛ i phadnaan pōr khabampii chirajiebma ajim anɛm. Mua khaphɛ arr amua chan mag iekhabakhamgui ajim anɛm. Mua khaphɛ chirɛmguai ajim anɛm, Ēwandam iek phā sim gaai “Pāach eem chi thethem igwia oob khaigba iekham” a phā sim.

⁶ Mag nɛm ee Pabloou khaug athajim aajem, chi thethemnaan ee saduceonaan dɛi fariseonaanpa thɛnɛm. Ichdɛu mag khaug athaawai thumaam khɛnag ūrmkhīir thet, —Keena, mɛjā fariseota mɛg chitɛm, maagwai mɛ aaijā tchab fariseo ajimgui ajim anɛm. Pārau mɛg iekkhōr paraamjō mɛ wai nɛmɛn, sīi maach meewia deeu maach iuu phiidɛju ɛkha chitɛm gaaimuapaita mɛg mɛ wai nɛmguai ajim anɛm amag.

⁷ Pabloou mag iekhabapāiawai fariseonaanau jūrr chi saduceonaan dɛi chikham ipeer ahau nɛm awi ihāba narrta warag khīkhīratdō aaidɛ phōbaadɛjim aajem. ⁸ Saduceonaanau jaauwai, maach akhaar chukhu sīerrjɛe aawai, maach meewai mɛg atag pawijā tag maach iuu phidɛbaju aajem. Mag nɛm dɛi amag chan ɛgthar Ēwandam chognaanjā chukhu, ni mepeenjā chukhum anaabá. Mamɛ jūrr fariseonaanau magba, amau ɛkhabam anɛm thum ɛkhaajem aajem. Magɛm gaaimuata warrjā mag chikham ipeer ahau khaphōbaadɛjim anaabá. ⁹ Mag sereu thɛnɛm awi, āaur khɛn Moiseeu phā pɛarr iek jawaag chi machnaan fariseonaan igar narr khɛnau phiidɛtkhawi, —Marau mɛg woun bɛɛrjā khaigba sim ooba nɛmguai ajierram anɛm. Mamɛ mag sīi i dau eerthɛg athamjōta ajim anaawai, dōsātauta irig iekhajī wa Ēwandam chogauta iekhajī maadɛu khaugbamgui ajierram aajem.

¹⁰ Jūrr mag serereukhamua warag athuucha pamaawai, ɔrau sīi jūrram khɛnau ɛudɛdɛtkhamua, Pablo piu thɛrrɛu aju khīirjuwi, chi comandanteu soldaunag i sim aar ɛɛrbapiwi, am jua eem khecheunaa deeu ūmaai cuartel ee warrpijim aajem. ¹¹ Mag mam i arrtarr ed edaar maach Pōr Jesuucha Pablo aig bɛewia irig, —Pablo, oob jāphierr chiram ajim anɛm. Jāphier-rju khāai warag thāar phīi abá. Pɛchdɛu Jerusalén phōbōr ee ɔrag mɛ iek jaautarrjō, ich jāg Roma pawiajā pua mɛ iek jaau chitajugui ajim aajem ichigcha.

Judionaan Pablo pɛr awaag ibɛptarr

¹² Mag maach Pōr Jesuu Pabloog iekhatarr noram judionaan khapan āba iek deewia ihāba nɛsijim aajem, Pablo thōopāaig. Mag nɛm anɛmua, Pablo thōopūibam aig chan ni ābjā thach khōba ni dōjā dōbaju a iekhawia, “Maach mɛg iekhabarm pōdba meerkhapimɛn, magan jūrr Ēwandamau maachta khaibag wauju aai nɛmguai” a iekhajierram anaabá.

¹³ Chi mag iekha narr khæun chi khapanag cuarenta atcha naajim aajem. ¹⁴ Mag chadcha amach appain ya chi iekham arr aawai phadnaan chi pörkha nëm khæun judionaan chi thierrnaanpa äba narr aar wëtwi maguimajjerram aajem:

—Pablo thöobam aigjã bÿerjã maar thach khöba ni döjã döbaju a iekhawï nëm. Marau maach iekhatarr pödba meerkhapüimøn, magan warag maachta Êwandamag khaibag waupi jaaujugui ajierram aajem chi pörnaanag. ¹⁵ Cha marau jaau nëmjö amkhïir, nau pãrau tagam khæun thum chi thethemnaan düimua chi comandanteeg nanwe mæig pãach aig i ig nëm abat ajierram anëm, i düi ökhar iyüumamua ajap khap jëeumaag. Magbaawai marau sïi i khïirphee nÿan majugui ajierram anëm, mæig wai barchëju nawe thöörpãaig.

¹⁶ Mamÿ amau warm khæunag mag jajaaukham ich Pablo ÿphëi khÿ äbam ag iewaau ÿr sïerr aawai ichdëu mag ÿrbarm bÿrre Pablo wai narr aar cuartel ee mawia i ëugar mamagkham ichigcha jaauwimajim anaabã. ¹⁷ Magbaawai Pabloou capitán äb ich aig thÿrnaa magÿg, —Chamÿg woundam comandante aar athaad ajim anëm. Nau irua ichdëu khap comandanteeg nem ÿgkhaimaju.

¹⁸ Magbaawai chadcha capitanau chi chaai comandante aar warrwi irig, —Preso äb Pablo aajemua mÿ thÿr auwia mÿg chaai pÿ aig aibëepijimgui ajim anëm. I iek mag mÿg chaairau pÿrÿg nem jawaag wai chirëm aajem a jaaujim chi comandanteeg.

¹⁹ Magbaa chi comandanteu chi chaai jua gaai pÿrnaa chaaur ich ap arrwi, —ÿKhanta pua mÿrÿg jawaag wai chirÿ? a jëeujim anëm.

²⁰ Magbaawai chi chaairau irig, —Judionaan ya äba iek deewi nëmgui ajim anëm, nan pÿ aig iekhaan bëeg. Nan amau pÿrÿg Pablo arrpijugui ajim anëm, amach pörnaan judionaan chi thethecharam khæun düi äba biirdÿ nëm aar, sëukha ökhar ithüu jëeumamua ajapcha i khap aag awi. ²¹ Mamÿ oob am iek ÿkhamgui ajim anëm. Chi mag iekha nëm khæun khapanag cuarenta atcha nëmgui ajim aajem. Ich makhæunta Pablo thöörpëibam aigjã thach khöba ni döjã döbaju a iekha nëmgui ajim anëm. Maimua sïi amach iekhatarr pödba meerkhabapãaiwai warag amachdëuta Êwandamag amach khaibag waupi jaauju aajem. Maagwai amachdëu äba pÿ iekpaita ÿr nëmgui ajim anëm. Pua amag mag arrpimøn, magan khöd jãrr sirphÿg ee nÿnaa mÿ naamjöoi thöörpÿiju aajem a jaaujim aajem chi chaairau.

²² Magbaawai chi comandanteu chi chaairag, —Mÿg cha pÿchdëu mÿrÿg jaaubarm oob bÿerjã deeu khæunag jawamgui ajim anëm.

Mag jaaupiba wawinaa chi chaai pÿijim aajem.

Gobernador Félix aar Pablo deepÿitarr

²³ Magbaawai chi comandanteu capitannan numï thÿrkha auwi amag nem thum khïir khaugamkhïir magjim aajem:

—Soldaun sïi bÿupai wëtju khæun doscientos jÿr athat; cabaai gaai wëtju khæun setenta, maimua soldaun thutkhÿr panjã ÿchab doscientos jÿr athat ajim anëm. Makhæun düi nau khëutarr khur nÿ awi edaram las nuevenaa pãar Cesareaag wëtjugui ajim anëm, Pablo deen. ²⁴ Maimua ich Pablo atheejã agjö cabaai jÿr deebat, ag gaai mamkhïir. Bÿerjã i chig aba arrwi ich jãg monakha gobernador Felliig thÿsïe pÿabajët a jaaujim aajem makhæun capitannanag.

²⁵ Mag jaauwi am wëtum düi chi comandanteu ësapjã phãnaa deepÿijim anaabã, Cesarea durram gobernador Félix athee. Mag ësap gaai mag sïejim aajem:

²⁶ “Excelentísimo Gobernador Félix, ÿJãgpai chirÿ? Mÿ, comandante Claudio Lisiauta pÿrÿg mÿg ësap phã deepÿi chirëm. Mÿ saluddam deepÿi chirëm athá. ²⁷ Mÿg woun judionaanau pÿr auwi, mÿ khurau khabamuan, warre thöörpëim ig naajim. Mamÿ Romapierrta mag wai nëm a mÿchdëu ÿr athaawai ag bÿrre mÿch soldaun düi mawi mua i khaigpÿr aujim. ²⁸ Agtha khaugba chirarr aawai, khan gaaimuata amau i düi jãg thÿnÿ a khap aag awi, mua i arrjim judionaan amach Asamblea ee äba biirdÿ thÿnÿm aar. ²⁹ Mamÿ mam panaa wajapcha ÿurwai sïi Moiseeu Êwandam iek phã pÿatarr gaaimuata amach eepai mag i iekkhör pöm chirÿrÿm khajierram. Mamÿ mua oowai magpaim gaaimua pöd i thööju khaba, ni sïi cárcel deg phãraagpajã i iekkhör chukhu sïejim. ³⁰ Mamÿ mag nëm ee ÿurwai, judionaanau i thöörpÿyaag iek deewi ihãba nëm a mÿchdëu ÿr athaawai, chadcha eeu dëgölp magam ugua awi, warag mua pÿ aar i deepÿi chirëm. Maagwai mag i iekkhör pöm chirëm a jaau nëm khæunagjã warag pÿ aar wëtwi pÿch düichata iekhapi chirëm.

Magdampai ajim pÿrÿg jaauim ig chirarr. Ayoo kakë.

Firma, Claudio Lisias”

³¹ Maimua chadcha edau khëutarr khur nÿ awi ya amach wëtju arr ora aadeewai, amachig jaautarrjö soldaunau Pablo dawag auwi phöbör Antipatris anëmÿg athaadëjierram. ³² Mag wëtwi, barwia, ag noram äspabaadeewai maigpaimua chi soldaun bÿuu wëttarr khæun deeu ewag amach cuartelag bëejieram. Magbaawai warm khæun cabaai gaai wëtmaa arr khæunau warag Pablo Cesareaag athaadëjierram aajem. ³³ Mag wëtumua Cesarea barwi, comandanteu ësap deepÿitarr gobernadorrag deewi, chi Pablojã warre ich jua ee joothÿ pÿajierram aajem. ³⁴ Mag ichig ësap deebaimaawai ag gaai eerpa wai dÿnÿ awi Pabloog jëeujim aajem i thaabatarr durr khap aag athee. Maimua Pabloou ichig, —Mÿn Cilicia durramÿ abaawai, jÿrr chi gobernadorrau irig, ³⁵ —Nau ökhar pÿ khaibag wawaag pÿ khïir iekha nëm khæun äba naaicheewaita mua pÿ iek ÿrjugui ajim anëm irig. Magwi warag rey Eroses khararr sïejerr degpai soldaunag oo paraa wai naapijim aajem, bÿerjã öbeerpiba.

Pabloou ich kōitpai gobernador Feliig iekhatarr

24 Mag soldaunau Pablo Cesarea phöbör ee gobernador aar deethurtarr khur cinco días n̄m ee, phadnaan pör Ananías, agjō judionaan chi pörnaan d̄i amach abogado Tértulo an̄mpa barjim aajem am n̄m aar. Makh̄nau amach thum gobernador aar wētwi nem chad khabamta s̄ukha chadam iekjō Pablo gaai th̄jierram anaabá, i khaibag waumkh̄ir. ² Mag n̄m ee ĩchab ich Pablojā amach aig waipierriwai chi abogado Tértuloou Pablo kh̄ir gobernador Feliig, —Señor gobernador, ÷u p̄ gaaimuata maar kh̄oinaa w̄n̄rr̄m̄gui ajim an̄m. P̄ch jāg phidkhaagjā kh̄irjugdam khaph̄ khit̄m̄ gaaimua, m̄g durr eejā chadcha ÷u warag pua nem kh̄ir pogkhe waumam ðrau khakhapdō th̄n̄m̄gui ajim an̄m. ³ Maagwai maach thumaam kh̄n̄nau p̄r̄g ÷u ajim an̄m, chadcha maach thumaam kh̄n̄n atheeta pua jāg s̄ewai. Jāg oowai chadcha maar onee n̄m̄gui ajim an̄m, p̄ gobernador wajapham aawai. ⁴ Mam̄ p̄ jua phidag p̄m̄ wai sim maachd̄eu khaph̄ naawai s̄i kh̄ichpai p̄r̄g maach iek ūrpm̄ kh̄ōsi n̄m̄gui ajim an̄m. ⁵ Mag marau p̄r̄g jaaum ig n̄m̄n̄ m̄ḡaugui ajim an̄m: Marau wajapcha oowai m̄ḡ wounan s̄i ðor wawí n̄rr̄m̄ua ðor meeukhapimieu. Maguata s̄i ich n̄rr̄mp̄ierr judionaan wawie gaaita n̄rr̄aajem̄gui ajim aajem, ðor meeukhapiwi iek phithurg amkh̄ir. Mag n̄m̄ d̄i ĩchab mag am iek iur “Nazaretpierr i” an̄m ee ichta chi p̄rkha sim̄gui ajim an̄m. ⁶ Mag ichta chi p̄rkha chir̄m̄ awi, Aai i j̄eujem̄ di igwijaā khaigba iekhanaa ag ee judionaan khabam kh̄n̄n dubpiba aajemta ierr ich d̄i ph̄e wai s̄ejim̄gui ajim an̄m. [Mag n̄rr̄m̄ atheeta chadcha marau i p̄r̄ auwi maach ley gaai jaau simjō ich agpierr am ig naajim i d̄i. ⁷ Mam̄ ya marau magaagpamta, comandante Lisias b̄ewi, ajués maar jua eem khecheu arrwi, j̄urr̄ maachigta mau p̄ aar b̄epijim̄gui ajim an̄m.] ⁸ Mam̄ maar s̄eu am ugua, p̄chd̄eucha irig wajapha j̄eu oou aai chir̄m̄, khan gaaimuata marau m̄ig ich kh̄ircha p̄r̄g mag jaau n̄ a khap aag athee. ⁹ Chi Tertuloou mamag khaawai tagam judionaan aig narr kh̄n̄naujā ĩchab ich magta warag i ipierr, “Jāan chadaugui” aajeejim an̄m. ¹⁰ Magbaawai chi gobernadorrau Pabloog iekhamkh̄ir jaabaawai Pabloou iekhamamua thumaam kh̄n̄n j̄ugdaar magjim aajem: —÷u pua m̄r̄g iekhapibarm. Mua p̄chigchata jaaum kh̄ochag chirajim̄gui ajim an̄m, p̄chta chadcha nem ĩs khabam m̄g durr ee año khapan chi thethemkha chiraawai. Maagwai p̄r̄g khap amkh̄ir, m̄chd̄eupai m̄ch kōit iekhakhim̄gui ajim an̄m. ¹¹ Mam̄ wajapcha khap aag, p̄chd̄euchajā pua bigaaum kh̄n̄nag j̄eu ookhiin, eeu ĩsta doce diaspai sim̄gui ajim an̄m, Jerusalén m̄ barchētarr. Tagam nem atheejā khaba, m̄n̄n āba Ēwandamag j̄ewaanta b̄eejim̄gui ajim an̄m. ¹² Magtarr aawai ni ābmuajā kh̄ir mor chigpai m̄ chikham d̄i ipeer ahaukhamjā ooba, ni Aai i j̄eujem̄ deg, Ēwandam iek ūraag bi-

ird̄ajem deg, wa kaaijā ee kh̄aijā mua ðor meeukhapiwi j̄urr̄ chikham j̄ierrarraukham ðrau b̄urr̄jā ooba aajem̄gui ajim anaabá. ¹³ M̄ b̄urr̄jā magba chit̄m̄ aawai m̄kh̄n̄n wounaanau p̄d̄ p̄r̄g, “Chadcha marau maach daúa i mag sim̄ oobajieb” a iekhaju khaba n̄m̄gui ajim an̄m, s̄i amach kh̄irjug eemuapai mag naawai. ¹⁴ Magarrau m̄chd̄eujā mua m̄ch meerba jaau chir̄m̄n̄ m̄ḡau: Muan warrgarwe maach j̄oinau j̄eujerr ag Ēwandamagta agtha j̄eu chit̄m̄ d̄i Jesús iek ūkha w̄n̄rr̄m̄ kh̄n̄n igar ūkha chit̄m̄gui ajim an̄m. Maata amachd̄eu jaauwai mag mua s̄i Ēwandam i khabamta ūkha chit̄m̄ aajem. Mam̄ muajā am d̄enjō ūkha chit̄m̄gui ajim an̄m. Ēwandamau Moiseeg ich iek ph̄pitarr iek maimua ĩchab Ēwandam i jaaumienau ph̄ p̄atarr iek s̄isid̄mpa thum mua ūkha chit̄m̄gui ajim an̄m. ¹⁵ Ōor ðtarr kh̄n̄n chi theerjā chukhu ajapha arr kh̄n̄n d̄i ākh̄raa arr kh̄n̄n p̄a thum āba deeu Ēwandamau iu phiid̄tkhapi auju an̄m amau ūkha naawai muajā agjō ūkha chir̄m̄gui ajim an̄m ĩchab, am d̄enjō. ¹⁶ Maguata m̄n̄n m̄ch chit̄mp̄ierr Ēwandam dau najā wajapha chitanaa ðor eejā wajaphata chitaju ěkhaajem̄gui ajim an̄m, naspawia m̄chd̄eu nem khaigba wautarr gaaimuajā ōkh̄irjuu oo chiraba aag.

¹⁷ M̄ch durr khabam ee añodam khapanaa ph̄r̄d̄ chit̄m̄ awi, aph̄m̄ kh̄n̄n athee phatkhondam aib̄etarr deewi, m̄ch ofrendajā Ēwandamag deeg ĩschata deeu m̄ch durr barch̄wi chir̄m̄gui ajim aajem. ¹⁸ Magaag atheeta b̄etarr aawai Aai i j̄eujem̄ deg mawia, Moiseeu iek ph̄ p̄arr gaai jaau simjō thum mua wau dichwia, Ēwandam na wajapha chirsimta judionaan Asia durrmua b̄etarr kh̄n̄nau m̄ ooch̄jierram. Maagwai chan mam̄ ðor khapan khaba, ni s̄i ðor meeukha n̄rr̄j̄ejā khaba th̄naajim̄gui a jaaumajim aajem. Leinaanag m̄ khaibag waupi jaauju awiajā, mag Aai i j̄eujem̄ deg m̄ oomatarr kh̄n̄naut m̄ig b̄ewi m̄ jaauju aai n̄m̄gui ajim an̄m, khani mua am dakh̄ir khaigba wau chirajī. ²⁰ Wa magbam khai, chi m̄ig n̄m kh̄n̄naujā jaauju aai n̄m: Ar judionaanau amach Asamblea ee amach na m̄ wai n̄m ed, ūkhaú khap aī, khan nem khaigba mua wautarr gaaimua amau m̄ j̄ig wai naajī? ²¹ S̄iita chadcha mua ikh̄aba amag mag chirajim: “P̄ar iek mag m̄ iekkh̄r̄ p̄m̄ chiraawaita m̄ m̄ig wai n̄m an̄m̄n, s̄i ðor ðtarr kh̄n̄nta deeu iu phiid̄ n̄rr̄j̄e aju jaau chit̄m̄ gaaimuapaita p̄rau m̄ m̄ig wai n̄m̄gui” a chirajim amag. Mag tag mua b̄urr̄jā iek chigaa iekhabajim̄gui a jaaumajim aajem Pabloou ich kōit.

²² Mam̄ chadcha Jesús iek ūkha durrum kh̄n̄nau mag ðor meeukhapiba aajem ich Feliijūjā wajapha khaph̄ s̄ierr aawai Pablo iekhamam ūrwia warag, —Comandante Lisias pierrwaita p̄rau i d̄i mag th̄n̄m̄ wajapha khap aag irig wajapcha j̄eu oomajugui ajim aajem.

²³ Maimua warag chi capitanag Pablo chig apiba jaauwia s̄i oopaar apijim aajem. Mam̄ mag n̄m d̄i ĩchab s̄i preso khaba simjō i khapkh̄n̄nagjā ūd̄raa i

oon bëepinaa irua nemdam igbarmjä parhooba au deepi jaajim aajem.

²⁴ Amau i dëi mag thənarr khur agtha khāaidam kha-pancha khaba nəm ee, chi gobernador Félix ich ھےi Drusila dëi bëewi Pablo awaan mapijim aajem, òrau Jesusucristo iek ùkhaajem jaumam jürr amachdëu ùraag. Mag ich Félix ùan Drusila anəm Judeapie ھےi ajim.

²⁵ Mamə Pabloou, jāga Ēwandam dau na maadëu nem agchata wau wənərraju aai nə a jaauwi, dich morjä wir aig ajaphata sərkhə wənərraju aai nəm a jaumam dëi ıchab, Ēwandamau maach chacham edjä dichdëu nem waumatarrpierr thum ich agjōo maach dëi aju anəmpra jaumam ùrwia, Feliu ich khap Pabloog magjim aajem:

—Pablo, idëu magpai sıuwia pəchta deeu pəch sfejəm cárcel deg petá. Məch jua parii abarm ed deeu mua pə thürpüijugui ajim anəm, cha pua jaau sim ùraag.

²⁶ Mag simən mamə chi gobernadorrau ich ödeg-pain, ich weeurüi nəm paar Pabloou ichig phatkhouajä phagpim khōsi sfer aawaita mag sīi i dëi iyüə aagpaijä üiba ich aar i thürpüi aajeejim aajem. ²⁷ Ich mag simua ya año numí sfejim ich mag cárcel degpai. Mag nəm ee Félix öberwia jürr deeu Porcio Festo anəmta Judea durr gobernadorkha sısijim. Mamə ich Félix judionaan dëi iekkhör aumaugau, mag ich öberaagpamjä Pablo öbeerpiba, ich mag cárcel deg pəajim.

Pablo gobernador Festo na

25 Mag chadcha Porcio Festo Judea durr barchëwi jürr gobernadorkha sısijim. Mag ich barchëtarr khur khāai thärjupnaa Cesareamua Jerusalemag magjim. ² Mag i mawia barbaimaawai sīi ھےi phadnaan chi pörkha nəm khəən judionaan chi thethecharam khəən dëi i aig bëewi irig Pablo èugar chad khabam iekta ıgkhachëjierram aajem. ³ Mag, amach iek ùkhamkhıir Festoog jajaau aajeejim aajem, Cesarea-mua Jerusalemag Pablo deepüimkhıir. Maan am dënən amach appain ya, chi iekham arr aawai, mag i deebapāiawai khəd jār nənəa i thōopāaig ajim. ⁴ Mamə par amau mamagkham āba, Festoou warag, —Pablo Cesarea phōbör ee preso sfebahab ajim anəm. Maagwai məchchata məg khur jöpcha agəg maju a chirəm, ⁵ maagwai pāar eem khəən chi thethemnaan mə dëi Cesareaag wëtju aai nəmguui ajim anəm, mam pabaimaawai, chadcha ichdëu nem khaigba arr gaaimua iekkhör paraa sim khai, warag thet pər awaag.

⁶ Mag jöpcha ich Festo maju arr aawai ocho días khaba arr khai diez diasjöpai Jerusalem phōbör ee siewi deeu Cesareaag bëejim. Mag bëewia ich bartarr noram ich sie gaai jupwi ich aig Pablo aibëemkhıir thürpüijim aajem, ichdëucha Pablo iek khap ùraag. ⁷ Mag thürpütarr aa, ya amach aig dubbaicheewai, chi judionaan mag Jerusalemua bëetarr khəənau dakhacha bëenaa ich khıircha nem khaigbacharamta i gaai thəphōbaadëjim aajem. Mamə magəmjä sīi

amach ipaita mag thənarr aawai pöd i pər auba aajeejim aajem. ⁸ Mag am iekhapinaa jürr Pabloou ich kōit ichdëupai, —Mə chan məg chitəm aig bëerjä nem khaigba wauba chirəmguui ajim anəm. Mua mag amau jaau nəmjö judionaan ley ichaurjä khaigba khaba, Aai i jëeujem di igwiajä khaigba iekhaba, ni Romaam emperador igwiajä bëerjä i èugar khaigba iekhaba chirəmguui ajim anəm.

⁹ Mamə judionaan ich dëi onee apim khōsim iekhau Festoou ich Pabloogta, —Jerusalén mawia jamta pua pəch khıircha warre pəch dëi jāga aju khap pəchig jaupim khōsi chirú? a jëeujim anəm.

¹⁰ Magbaawai jürr Pabloou irig —Mə məig emperadorrau warre presonaanag amach khıircha am khaibag wauju wa sīi öbeerpüiju a jaajem aigta chirabahab ajim anəm. Maagwai məigweta warre məch khıircha jaupüiju aai simta, çkhanthee pua mə jam arm ig chirú? ajim anəm. Pua pəchdëujä khaphə chirəm, mə judionaan iwiir ābam dëijä khaigba khaba chirəm. ¹¹ Pua oowai məchdëu nem khaigba arr gaaimua chadcha amau mə thōju aai nəm khai, mua magəmjä abam. Mamə bëerjä mə khaigba khaba chirəmta, sīi mə èugar mag sèukha thənəm gaaimua-pai chan mə dëi amachdëu ampierr amkhıir ni äbmua-jä pöd mə amag pər deeu khaba simguui ajim anəm. Magju khāai warre emperador aarchata mə deebapüi. Jam irua mə dëi ichdëu khap ajugui ajim anəm ich Pabloou irig.

¹² Magbaa Festoou ich wawiejem khəən dëi iekhawi Pabloog, —Emperadorragchata pua pəch dëi ichdëu khap apim khōsi chiraawai magan ichiita emperador aar pə majugui ajim anəm irig.

Pablo rey Agripa na

¹³ Mag Festo khıirphee Pablo ijëjëbkharr khur pömcha khaba nəm ee, rey Agripa ich üphəi Berenice dëi Cesarea phōbör ee bëejerram, gobernador Festo oon. ¹⁴ Mag bëewia da wëtba nənə arr aawai iyüəmamua Festoou rey Agripaag Pablo jaumamua magjim aajem:

—Woun āb Pablo anəm Feliu preso pəatarrjä məig simguui ajim anəm. ¹⁵ Məch məig pachëwi mə Jerusalem udthuurwai judionaan eem phadnaan chi pörkha nəm khəənau agjō am eem chi thethemnaan dëimua warre məg i thōopüipi naajimguui ajim anəm. ¹⁶ Mamə mua amag jaajimguui ajim anəm, maach Romapienau pöd khan gaaimuata mag woun preso wai nə a khaugba nəwe chan jüchag ag bürre presonaan dëi dichdëu ampierr aba aajem. Magju khāai chi presoogjä mag ich leig jaau wai nəm khəən dëi khıircha oonaa, ajapha i iek ùrnaata, i thōopi jaaju awiajä, thōopiju aai simguui a chirajim anəm Festoou Agripaag. ¹⁷ Mag gaaimua amachta mua mau məch aar thürpüiwi bardətkhabaicheewai, ag noramwe məch sie gaai jupwi chi Pablo awaan mamkhıir mua òr püijimguui ajim anəm Festoou. ¹⁸ Maimua aipier-rwai muan i dëi mag thənarr khəənaujä irua chadcha nem khaigba waaujerrta jaajupii chirajimguui ajim

anəm chi Festoou Agripaag ĩgkhamamua. ¹⁹ Mamə magjā magba, āba amau i gaai thəmjö thə narran, amach jöoin i jaau nəm maimua āb mag woun Jesús a thər sĭerr meetarr anəmú, Pablo iek mag agtha iiu sim a jaau nəmpaita i gaai thə naajimgui a ĩgkhamajim anaabá. ²⁰ Mag ĩgkhamamua, Mamə sĭi magəm gaaimuapai arr aawai, chadcha məchdēu jaaju khaugba aadee, warag ich Pabloogta, “Pə mam khōs akhiin, warag Jerusalenag makhamgui” a chirajim, “jam panaata pəchigcha warre pə dēi jāga aju khai a khap jaaumkhĭir.” ²¹ Mamə magbaawai ichdēu, “Magju khāai warre emperador César aarta mə deebapūit, jamta irua mə dēi ichdēu khap aju” abaawai, ich magpai sĭuwi, deeu mua ich sĭejem cárcel deg arrpiwi, sĭi oopaar apijimgui ajim anəm, emperador aar pēi nəm ora.

Magta Pablo cárcel deg simjā Festoou Agripaag jaau-magjim aajem.

²² Magbaawaita jŭrr rey Agripaau chi gobernador Festoog, —Muajā mag woun iek ũrm khōsi chirəmgui ajim anəm.

Magbaa Festoou, —Magan nan mua pəræg i iek ũr-pikhimgui ajim anəm irig.

²³ Magtarr aawai chadcha ag noram Agripa Berenice dēi amach khajŭa ooməcharam jŭa bēewi āba amach biirdəajem ee dubjierram aajem. Am dēi ĩchab bēejier-ram aajem soldaun chi pörnaan maimua ich ag phöbör eepaim khəən chi thethemnaanjä agjō. Ya mag thum bardətkhabaicheewai Festoou Pablo awaan mapijim aajem. ²⁴ Magbaa i jəraan wətwi aipierwai magjim aajem ich Festoou:

—Rey Agripa, maimua pāar məig maar dēi nəm khəən: Cha simgui ajim anəm, pāar ðor ig narr. Jerusalén phöbör ee maimua ich məigjā judionaan thumaam khəənau məg woun iekkhör pöm sim a jaauchənaa warre məræg thöörpēipi jaau nəmgui ajim anəm. ²⁵ Mamə mua oowai irua bŭərjā nem khaigba wauba sim, magəm gaaimua i thöörpāaig. Mamə ichdēucha jŭrr emperador César aarta ich deepēipi sĭewai, ¿muajā jāgbarju? Ichiita mua i deepēijugui ajim anəm, jam paawai i dēi ichdēu khap amkhĭir. ²⁶ Mag i deepēiju a chirəmjä agtha khaugba chirəmgui ajim anəm, khan ata maach pör emperadorrag mua jaaupēiju khai, məg i preso wai nəm khap amkhĭir. Mamə rey Agripa, pəuta rey aawai, pərægta ũrcha khap amkhĭir thərpiwi cha simgui ajim anəm chi Festoou. Pəchdēucha ich dēi iyə awia wajapha khaphə aadeewai məræg jaubá ajim anəm, muajā jāga emperadorrag ĩsap gaai phā deepēiju aai chirú a khap aag. ²⁷ ¿Khan jāgwi mua mag chirú? Mua mag chirəmən məgaugui ajim anəm: Mua oowai, mag preso deepəyaagpam anəmta, emperadorrag khap amkhĭir ĩs mag gaaimuata i pər auwi chadcha i khaibag wau nəm a jaaupēiba chan bŭərjā ũu khaba sĭewaita mag chirəmgui ajim anəm chi Festoou rey Agripaag.

Pabloou ich kōit rey Agripaag iekhatarr

26 Magbaawai rey Agripaau Pabloog iekhapijim anaabá, jŭrr ich iekcha ũraag. Mag ichig iekhapibaawai, amach meeun ee thethemnaanag saludaajerrjō, chi rey oo siməg ũgthaag jua əanaa Pabloou magjim aajem:

² —Rey Agripa, chadcha maach meeunapai nem parhooba amachdēu thəm aig mə gaai thə iekha thənəm. Mamə ũu pua məchigcha iekhapi chiraawai mə onee chirəmgui ajim anəm, məchdēucha wir aig məch jawaag. ³ Mua khaphə chirəmgui ajim anəm, pua chadcha maach meeun i wajapha khaphənaa ĩchab maach leijā wajapha khaphə sim. Maagwai pua sĭi mə iekdam wajapha ũrbarjugui ajim anəm.

⁴ Judionaanaun thumaam khəənau khakhapdō thənəm, məch ĩwan gurwe jāga mə am ee chitaajeejĭ, məch durr chiraajeewai maimua Jerusalén chiraajee-waijā agjō. ⁵ Amau khaphə nəmgui ajim anəm ĩchab, warrgarwe mə ich mag fariseokha chitəm. Pua khaphə sim, fariseonaanta chadcha bŭərjā maach jöoin i pəaba wajapcha ĩrkhaajem khəənau. Amau chadcha nem agchata jaau nəm akhiin, magəmta bŭərjā meerba thum jaaukhamgui ajim anəm. ⁶ Mamə magba amau sĭi mə məig wai nəmən, warrgarwe ĩwandamau maach jöoinag jaautarrjō chadcha maach meewi deeu iiu phiidəju ũkha chitəm gaaimuapaita amau mə məig wai naabahab ajim aajem. ⁷ Warrgar-we mag jaaujerr aawaita, maach jöoin ābam khodpai doce narr ag chaain thumaam khəənau ĩs ewag paw-iajā agtha ũkha durrum iekhau edaram magwe ĩwandamag jēu durraba aajeeb ajim anəm, ichdēu jaau-tarrjō iiu phiidətkhaag. Magnaa, Rey Agripa ajim anəm, maach meeun thumaam khəənau khabam, mamə iwiir ābam khəənau par chad khabamta iek pöm məg mə gaai thə nəmən, sĭi chadcha məchdēu mag ĩwandamau maach iupi aajem anəm ũkhanaa jaau chitəm gaaimuapai ajim anəm. ⁸ Magnaa, Keena, magan pārau khĭirjuawai ĩwandamau chan maach chi meemjā pöd phiri uju khaba sĭeb ajim anəm, pāar mə dēi məg thənarram.

⁹ Magnaa ichdēupai, ‘Warran muajā chadcha jāg Jesús Nazaretpierr igar ũkha wənərrəm khəən thum warre khaibag ee pēiju aai nəmpii chitajimgui ajim anəm. ¹⁰ Məchdēucha mag khĭirju chitarr gaaimua, Jerusalén phöbör een chadcha mua am gaai mas waajeejim. Phadnaan chi pörkha nəm khəənaujā amach paarmua mə igar narr aawai, məchig jaubaa, chi ũkha durrum khəən khapan mua cárcel deg dubpəimaajeejimgui ajim anəm. Mag phāarkhanaa khēchpi jaauwaijā mua dēi am igar chiraajeejimgui a jaaumajim aajem ichdēucha. ¹¹ Magnaa, Magbaju khar mua sĭi pa gaai bŭərnaajā wə thənəuajeejimgui ajim anəm, tag Jesús igar ũkhapimaagau. Mag chirəmən ĩwandam iek jaajem di nənəidəmpierr ich mag chitaajeejimgui ajim anəm. Khar warag khĭir machkhabaadeewai deeu phöbör eem magwe mua

am ěudee ěkhaajeejimgui a jaaumajim aajem ich Pablooucha.

Pabloou deeu jĕga irua Ęwandam iek chaar ěkhaajĕ a jaautarr
(Ech 9:1-19; 22:6-16)

¹² Mag jajawagmamua khĕdau ee Jesuŕs dĕi ich iekhatarr jĕrr reigcha ũrmkhĕir awi, deeu ũwaa i jaubaadĕwi magjim aajem: 'Mag chitĕmua biek ĕb iek thethecha chitamkhĕir awi phadnaan chi pĕrkha nĕm khĕnau mĕchig ěsap wau deebaawai ag dĕi Damasco phĕbĕrĕg majimgui ajim anĕm Pabloou ich jaaumamua. ¹³ Magnaa, Rey, mamĕ pua ĕkhabamgui ajim anĕm, mag mĕ mamta, edausĕ thĕnĕm ee, cha edau wĕn thĕnĕm khĕyaujĕ dau araraacha sĕi edjĕ eemua dĕgĕlp pagthĕm daujĕ phĕr jĕer athamua warre maach chi wĕnĕrrarr khĕn thumwe maar khĕir arar wĕn jĕer athajimgui ajim anĕm. ¹⁴ Mag pagthĕm daujĕ dĕgĕlp phĕr jĕer athamua warre maach thumwe maar jĕkhĕt thuphĕau sĕujimgui ajim anĕm. Mag jĕkhĕt chirĕmua ũurwai, ebreonaan meũata mĕ thĕrcha thĕrnaa mĕrĕg, "ĕKhantheeta pua jĕgcha jĕg mĕ iek ĕkha durrum khĕn khaibag wawaag am ěudee ěkha nĕrrĕma?" a sĕejim mĕrĕg. "Jĕg nĕrrĕm aigui parta pĕchdĕupai pua pĕch gaai mas aju jĕr nĕrrabahajim, phak emkhĕiu phidkhamaaugau ewag thĕgwei ich bĕkhĕrr pa ěudĕ jĕrraajem gaai miu ĕa sĕejemĕg thĕgjemjĕ." ¹⁵ Magbaawai mua irig, "ĕMa pĕ khaiuma?" a chirajim. Magbaa ichdĕu mĕrĕg ich thĕr thĕrnaa, "Mĕn Jesuu. Mĕta pua khaibag wauju ěkha chitabahajim. ¹⁶ Jĕpkhaa phiidĕ dĕnĕisĕ, maimua mĕ iek ũrbĕ" ajim mĕrĕg. "Mua pĕrĕg mĕg mĕch oopibarmĕn mĕch chogkhamkhĕirau ajim, mag mĕ chog khabaadeewai pĕchdĕu mĕg oobarm ĕrag jaanaa ĩchab mĕg atag mĕchdĕu pĕchig nem oopimampa thumaam khĕnag jaau chitamkhĕir. ¹⁷ Judionanaanau wa judionaan khabam khĕnau khĕijĕ pĕ chig am ugua, mĕchdĕuta pĕ thĕa wai chitajugui ajim, chadcha judionaan khabam khĕn eejĕ mĕchdĕuta pĕ pĕi chiraawai. ¹⁸ Mua am ee pĕ pĕi chirĕmgui ajim, am sĕi dau khĕsumjĕta naawai; pua mĕ iek jaubaadeewai, dau egdĕtkha phĕbaadĕmjĕ wajapha oophĕbaadeewai, tag amach pekau eepai khĕchag eemjĕ ich mag wĕnĕrram ugua. Mua pĕ pĕi chirĕmĕn, jĕg sĕi dĕsĕt ipierraa wĕnĕrraju khĕai, Ęwandamau khĕsi simjĕta wĕnĕrramkhĕirau. Mag mĕ iek ĕkha phĕbaadeewai, Ęwandamau amach khaibag chugpaabapĕaiwain chadau, amjĕ judionaan chi ĕkha wĕnĕrrĕm khĕn dĕi ĕba Ęwandam chaainkha nĕisijugui" ajim. Maga maach Pĕr Jesuu mĕrĕg iekhajimgui ajim anĕm Pabloou Agripaag, mag Damasco phĕbĕrĕg mamua khĕd ee Jesuu ichig iekhatarr jaaumamua.

¹⁹ Mag iekkhagmamua ich Pablooupai, 'Rey Agripa, mĕchdĕucha mag oonaa mĕchigcha maach Pĕr Jesuu ĕgtharmua mag iekhatarr aawaita chadcha mua bĕurjĕ i ichaaur aba, sĕi warag i ipierraa ajimgui ajim anĕm. ²⁰ Nacha Damascopienagta mua jaaujim maach peerdĕajem iek. Magtarr khur Jerusalenpienag jaauwi,

Judea durram khĕnagjĕ jaauwi, ĩchab judionaan khabam khĕnagpa thum jaau phĕrdĕ chitĕmgui ajim anĕm. Mag jaau chitĕmĕn, amag amach khaibag ĕsie ewag khĕirjuwia isegnaa, Ęwandamagta mag khaibag chugpaapi jĕeumkhĕir jaanaa, ĩchab thumaam khĕn daar nem wajaphata waupi jaau chitajemgui ajim anĕm, bigaaum khĕnau mag oowai amach ĕugar, "Jĕkhĕnan chadcha khĕirjug iur wai nĕisim" amkhĕir. ²¹ Mag chitĕm gaaimuapaita chadcha Aai i jĕeujem deg judionanaanau mĕ pĕr auwia warre mĕ thĕopĕim ig naajim. ²² Mamĕ ĕu Ęwandamau mĕ eeg oowia agtha monakha i iek jaau pĕrba chitĕmgui ajim aajem, thumaam khĕnag. Chi thethem khĕnagjĕ jaanaa ĩchab sĕi parhoobam khĕnagjĕ jaaujĕm. Mua mag jaaujĕmĕn, warrgarwe Ęwandam i jaumienau Moises dĕimua jaauwai ĩs ewag paawai maach ee mag nem oomaju aajertra muajĕ amag jaaujĕmgui ajim anĕm. Mag tag mua nem khĕethuu amag jauba chitĕmgui ajim anĕm. ²³ Cha mua jaau chirĕmjĕ warrgar mĕnaujĕ jaauwai, mag Cristota bĕewia, meewia, deeu ichta nacha iuu phiidĕjugui aajeejim anĕm; magbarmua judionaanagjĕ khap apinaa judionaan khabam khĕnagpa ichta ed khĕe ee ĕtdau paa dĕnĕmjĕ sĕerraawai, i igmĕn irua khap apijugui aajeejim anĕm, jĕga Ęwandam aar barju.

Pabloou rey Agripaagjĕ Cristo iek ĕkhapiju ĕkhatarr

²⁴ Pabloou peerdĕm khĕchgau Cristo igwia mag iekha khitaawai Festoou irig, —Pablo, pĕn wajapta lĕkie chirĕmgui ajim anĕm. Atcha estudeuta sĕi warag pĕ pĕr okhoo sĕebahajim anĕm irig.

²⁵ Magbaawai jĕrr ich Pablo garmua Festoog, —Mĕ chan lĕkĕo khaba chirĕm, muan agchata nem jaau chitĕmgui ajim anĕm. Maagwai mĕch iekhamamjĕ mua khaphĕ chitĕmgui ajim aajem irig. ²⁶ Magĕm iek rey Agripaaujĕ wajapha khaphĕ simgui ajim anĕm. Mag irua khaphĕ sim mĕchdĕu khaphĕ chiraawai ĩs mag irig mĕch iek ũrpim ĕkhĕta mĕ iekha chirĕmjĕ aba chirĕmgui ajim anĕm. Őor ĕbpaimuajĕ khaba, ni ĕor chukag eejĕ khabata Jesuŕs thĕowia deeu iuu phiidĕba arr aawai, chadcha irua meraajĕ khaba sim mua khaphĕ chirĕmgui ajim anĕm. ²⁷ Magnaa irigchata, Rey Agripa, ĕWarrgar Ęwandam i jaumienau jaaujĕr iek pua chadcha ĕkha chirabĕ? ajim anĕm. Mua khaphĕ chirĕm pua chadcha ĕkhaajem ajim Pabloou ichdĕupai.

²⁸ Magbaawai chi reiu Pabloog, —Peerchata puan pĕch dĕnjĕ mĕrĕg ĕkhapi athamgui ajim anĕm, pĕchjĕ Cristo dĕn khamkhĕir.

²⁹ Magbaawai jĕrr Pabloou chi reig, —Mag sĕi peerta ĕkhabarmjĕ aba, thum mĕig thĕnĕm khĕnau mĕ dĕnjĕta ĕkhakiin ũucha akhamgui ajim anĕm, pari cha mĕ chirĕmjĕ preso nĕmua khaba mamĕ.

³⁰ Pabloou magbarm ee chi rey phiidĕbaadeewai, chi gobernador, Berenice, maimua tag am dĕi ĕba narr khĕnna phiidĕtkha phĕbaadĕjim aajem. ³¹ Maimua amach ap wĕtwi Pablo ig iyĕn nĕmua jĕrr amach wir aigpai, —Keena, mua oowai jĕg woun bĕurjĕ iekkhĕr

chukhu sim anaajim aajem, magum gaaimua i thöopäaig; ni sīi cárcel degjā wai naaju khaba simta amau jāg i phāar wai nəmgui a iyüu naajim aajem amach ap. ³² Mag iyüu naawi Agripaa Festoog magjim aajem:

—Jāg presoou ichdēucha emperador aarta ich deep-üipi jaaba arr akhiin, weepüiju aai sīejimgui ajim anəm. Mam emperadorrauta i dūi ichdēu khap aju aai sim atarr aawai pöd weepüibamgui ajim anəm.

Pablo Roma phöbörög warrtarr

27 Mag emperador aarchata Pabloou ich deepüipi jaautarr aawai chadcha Italia durr Roma phöbörög deepüiju aphöbaadējim aajem, mamta chi emperador sīejerr aawai. Mag Pablo deepüyaag-paawai soldaun Augusto dēn anəm eem capitán āb Julio anəmug jaaujim aajem, magua Pablo tagam presonaanpa āba phē arramkhīir. Mag i deepüi nəm dūi mājā i daumaai majim. ² Mag chadcha puerto Adramitio anəm aram barco Asiaag mam anəm aig bar wējorr aawai mag ee marau waaidutkha phöbaadējim. Mag maar wētum dūi Macedonia durr phöbör Tesalónica anəm eem woun Aristarco anəmjä maar dūi majim. ³ Maigmua mag maar erēubaadeeu ag noram phöbör Sidón anəm barjim. Mam pabaimaa capitán Julioou būrrjā Pablo chig aba, warag ich paarmua udēraa ich khapkhūn aar mapinaa amau nem dee nəmjä isegba aupiejeejim. ⁴ Mag Sidón naawia erēubaadeeu, phū maar khīir garmuata wē sīerr aawai, ökhar chi Chipre morr ēugar phū chukag ee phūrdū wētjim. ⁵ Mag wētumua waa Cilicia khīirphee dōjārr thūdudug, deeu durr Panfilia anəm khīirpheejä thūdū dichwi, deeu phöbördam Mira anəm jerag phēubaimajim. Mag phöbör, Licia durramū.

⁶ Mag phöbör jerag mag soldaun pör chi capitanau phöbör Alejandria anəm aram barco Italiaag mam anəm oobaawai marag ag ee waaidutkhapijim, jūrr mag ee wētaag. ⁷ Mag, chadcha dōjārr paaukhabaadēwi ich mag biekkha khēubaadēphəmjä pōmjā jēedūba, ökhar ēkha khodjörromuata khāai khapan pabaadēm ee phöbördam Nido anəm khīirphee barjim. Maimua deeu audutkhaau, agtha maar khīir garmuata phū wē thūnarr aawai, sīi warag dōjāg khajapha dērbawi, Puerto Salmón anəm khīirphee dichwi, morr Creta anəm ēugar phū theeg magcha wēba sim ee phūrdū wētjim. ⁸ Mag phū khurau pöd dōjārr maju khaba aawai dö igaau ökhar ēkha wētumua phöbör Lasea anəm dakha deeu phöbördam Buenos Puertos anəm barjim.

⁹ Sīi mag phū khaigbam gaaimua jēedūba aawai, ökhar khodjörromua ya deeu nōseg jaarjā dakpa-pakharr aawai, tag biekkhajujā khaba aadējim. Pabloou ichdēu mag khaphū aadeewai mag barco ee chi thethemnaan wētmaa arr khūnag magjim:

¹⁰ —Keena, mua oowai ya mūg nōseg jaar dakpa-pakham ee warag maach wētmen, dōjārr aadeewai maach khaigbaju. Magbaadeewai maach barco okhoowi ag ee nem warrumjä thum okhoobaadēm dūi

īchab maach chi wounaanpa khāijā thum ödubjugui ajim amag.

¹¹ Mam Pabloou amachig mamagkhamjä, chi soldaun pör capitán Julioou i iek asekasba, warag chi barco eem capitanau chi pap dēimua jajaaukhamta dūi ükhakha aajeejim. ¹² Mam mag maar narr aig nōseg jaar paawai pöd barco barjopju khaba sīerraawai khapanaam khūnau warag aigmua ich ag Creta phūram gaaipai deeu phöbör Fenice anəmug wētju aphöbaadējim, jūrr maig nūmua idēu nōseg jaar dichpiwi döchūmie nūg. Mag Fenice phöbör bechag ee ierr sīewai ed burrjem garmua phū bēewaijā magcha nem theeg wēba aajem.

Dōjārr wētum ee phūas meukhatarr

¹³ Mag, chadcha chi ancla jiir auwi erēubaadējim. Mam mag wētum ee, edau burrjem garmua phūdam thetheepai wēbaadeewai, amachdēu ig narrjō ich mag wē thūnūisijupii awi, warag mag morr Creta anəm igaau döi dakha erēubaadējim. ¹⁴ Mam mag wētumua agtha khodjörroocha khaba nūm ee, dēgōlp phū āsiebaadēwi jūrr döi garmuata phū theega dōjāg phua thūnūisijim. ¹⁵ Mam mag döi garmuata phū theeg phua thūnaawai parii döieg pūyaag chach ohookhamjä pōdba, warag dōjāgta maar barco ar-majim. Mag par döieg wētju ēkha nūm pōdba abaawai warag sīi phūrdū ūrr jōisiwi udēraa phūug maach sir arrpijim. ¹⁶ Mag sīi phūrdū khodjörromua Creta dōjāg deeu phūramdam Cauda anəm ēugar paaukhabaadēwai ū chi phūjä magcha nem theeg wēba aadējim. Mag agtha khīir garmua wē sim aawai ökhar ēkha wētumua maach barco khu gaai botedam jū wai jōrrarrjä ēkha nūm awi ū barco ee ēudū aujim. ¹⁷ Mag chi botedam barco ee ēudū auwi, chi barco bi agdaujō ubū khakhēgamkhīir, ag eegar kabchū dubpūinaa thet ābamūg khēu khōorjū sīujierram, thorrphēwi sīi eeuram ugua. Maimua chi barcopienau mospör sūkag ūr amach jūuwimaju khīirjuwi, warag vel thum eeg burrkhapūinaa, ich mag sīi phūrdū khodjōisijim, phūupai maach sir arrmkhīir. ¹⁸ Maimua ag noram pamjä būrrjā phūas thumbaa khaugba, amachdēu oowai warag phūasdau dap aadeewai barco ūpdūmkhīir ag eem nem dö ee barkhūi phöbaadējim. ¹⁹ Maimua khāai thārjup pamjä ich mag thumbaba aawai maachdēucha marau dūi am juapierr chi barco dēncha nem thūnarrjä āaurag barwēppūijim. ²⁰ Dōjārr mamagkhamua khāai khapan pamjä būrrjā marau edau khīir oojōjōjā khaba, ni edaar paawai phīdag khīirdamjä ooba aawai, ya marau maach peerdūjū khīirjuba naajim.

²¹ Mam mag khodjörromua khāai khapan aaijā thach khōba narr aawai Pabloou am jārr dūnūnuaa, —Keena, mua jaau chirarr ipierr Cretamua öbērba arr amuan, wajaпча akhamgui ajim. Jāgtarr akhiin maach mūg dau aug wauwi maach nemdamjä okhoobakham. ²² Maach mūg aphū khodjörrob mam, oob khīirjumiet ajim. Maach barcoon chadcha joothūpwia okhooju, mam maach chi wounaan chan

ni äbjä chig abamgui ajim. ²³ ¿Khan jägwi mua khaphu mag chirú? Mua mag chirumun męgaugui ajim: Mę męg chitum aig äba Ęwandamau nem khösimta wau chitum, ichta mę Pör aawai. Mag gaaimua edaar ich chog mę aig püiwi, bëewia, mę thürcha thürthürnaa, ²⁴ męmęg khüirjupibajimgui ajim, ichiita emperador düi khüircha iekhab khaba iekhaju chiraawai. Mag gaaimua Ęwandamau mę peerdu atham düi řchab päar thum mę düi äba khodjörrom khüenjã peerdu auju a jaaujimgui ajim, chi Ęwandam chogau męchigcha. ²⁵ Magtarr aawai onee abat keena; mua khaphu chirumgui ajim, chadcha Ęwandamau ich chogag jaaupibaawai męchig jaautarrjõ ich mag aju. ²⁶ Oob khüirjumiet; maachin ichiita jerrba parhoobam morr gaai phüu sir werbajugui ajim Pabloo thumaam khüenag.

²⁷ Mag döijã ooba khodjörromua seman numiim ee, phüu barpüwi, jürr deum phüas Adriático anum ee numta, edacha aadëm ee, chi marinernaanaa ya döi dakpamam khaugaa aphöbaadëjim. ²⁸ Mag döi dakha numjõo abaawai, dö naug khap aag awi chach oowai, veinte brazas sfejim. Maimua khüchpai khodjörroo awi deeu chach oowai quince brazaspa aadëjim, chi naug. ²⁹ Magbaawai eeu dëgölp mokpör jojoodög ür khäijã maach jüu jopimaju khüirjuwi ancla jayap khu gar jükhanaa dubbapäaiwai üu makhüenau chi barco wai jöisjim. Mag döjãrrpai khodwëjõmua jöpkharraajãta äspapim khösi aajeejim. ³⁰ Mag num ee chi marinernaanaa äspaju nawe botedam ee dëru khüirju phöbaadëwi, chi botedam dö ee jir burpüwi, amach khaugpimaugau, sëukha deum anclata jürr khëugar dö ee barpüyaag êkha numjõo naajim. ³¹ Mamü Pabloo mag am dëraag êkha num ichdëu khaug athaawai chi soldaunag jaauwi, chi capitanagjã, —Jãkhüen marinernaanta inanaa barco ee naaba chadcha dërmidmün, päar chan pöd peerdubamgui ajim.

³² Magbaawai soldaunau chi kabchü thürrbapäaiwai sfi khichag ee parhooba phüu sir arrwi chi botedam ich mag okhoobaadëjim.

³³ Maimua äspa urum dën ya edau aardudu khabaadeewai Pabloo ich khapeenag thach khömkhüir am wawimamua magjim:

—Keena, pärau oo num ya řsim khurau catorce días pamgui ajim, päar aaijã khäiba, ni päach thach khoojemjõjã khöba, sfi bürum iiupai num. ³⁴ Maagwai mua pärag thach khöbat a chirumgui ajim keena. Magba aawaita jäg warag päach kha thüu pamabahab. Oob döjãrr päach dau aphüu aju chan khüirjumiet. Maachin thumaa chig aba peerdëjugui ajim.

³⁵ Pabloo mag iekhapet awi, pan jua ee auwi, thumaam khüen dakhüir Ęwandamag jëuwi, khöor khöbaadëjim. ³⁶ Mag Pabloo amach dakhüir khöbaadëm oowi düi khöchkha khöphöbaadëjim, tagam khüenaujã. ³⁷ Aragan mag barco ee khodjörarr khüen thum maar doscientos setenta y seis naajim, chi khapanag. ³⁸ Maimua mag amachdëu khömpierr khöwi ag ee trigo wai jörrarrjã dö ee barkhüipüijerram, chi barco üpdümkhüir.

Mos ür jüuwi khöotarr

³⁹ Mag döjãrrpai jü ewi äspabaadeewai döi oo aujierrab mamü, marinernaanaa pöd mag durr khaug aubajerram. Mamü bechag ee ierr mos bäau sim oo athaawai agug wëtju aphöbaadëjim, jürr mam barco wai jopimaag. ⁴⁰ Mag chadcha wëtju aphöbaadëwi, amach anclaagjã ooba, sfi warag chi kabchüpa dö ee ich mag thürrp rüajerram. Magnaa chi barco pheerjem timonjã khügdëtkhanaa, khëugarcharam veldam deeu waaur auwia, mag moshi bäau khërumęg ädeg phöbaadëjim. ⁴¹ Mamü mag ädeg wëtwi waa döjãrr mospör sükag ür khëua mosjã ee thoodü jüu jopbaimajim, pöd phüerphëujã khaba. Mag döjãagta khu üa wëjõm aawai oo num dau eyaa phüasau bobojokhamua chi barco khu thorrchëchëu khabaadëjim.

⁴² Ya mag oobaadeewai, presonaan dö ee dërbagkha wëtwi phëubagkhabaimaawai warag dëru khüirjuwi, chi soldaunau warre khëchpüiju êkha phöbaadëjim, äbjã peerdëpiba. ⁴³ Mamü amau magbaawai chi capitán Julioo Pablo peerdu aum khösi sfierr aawai amag üdëur presonaan khëchpiba, sfi warag chi iparaam khüenag dö ee dërbagkhapi jaaujim, amachta nacha dö igaau phëubagkhawi durrag waaidëtkhamkhüir. ⁴⁴ Maagwai chi imeraam khüenag jürr tabal gaai wa chi barco perás phüasau ogreu wërpmam gaai khäijã përnaa ökhar wëtpi jaaujim, mag wëtumua řchab dö igaau phëubagkhamkhüir. Mag, chadcha üu maach thumaa maar monakha dö igaau phëubagkhawi peerdëtkhajim.

Pablo Malta morr gaai phëubatarr

28 Mag dö ee ö jëru num awi durr paaukhaau, örau marag jaauwai mag morr Malta a thürrjem anaajim. ² Mag maar durr paaukhabaadeewai mag morr gayam khüen ö ajaug sfi maar amachig baarpi auwi büerjã maar chig abajerram. Ante nosege chë sfierrau maar řichkha narr aawai amachdëu ötdau örwu amach aig maar thürr aujierram, ët khäaimkhüir. ³ Magbaawai Pabloo warag am juapierr ötdau uu apüyaag awi, papiu pochag bëewi, öt ee wëppüichëjim. Mamü mag irua öt ee chi papiu wërbapäaiwai nemkhörta öt eemua phiphichag öbërwu sfi i jua gaai jir jopbaichëjim. ⁴ Chi durr khüenau amach daüa mag nemkhörta i jua gaai jir jopbaichëm oobaawai amach appai, —Keena, päadë oobat. Jãgan jäg wounan öor thöomieuwai. Maguata phüas eemua peerdëttarrjã, agtha pëaba, Ęwandamau i düi jäjägkham. Ich iiuta juau i düi jäg sfebahaba anaajim.

⁵ Mamü mag ich jua gaai jir jopbaicheewai sfi warag öt ee jiphëpüwi, büerjã chig aba, khaba arrjõ ich mag sfsijim. ⁶ Mag i jua gaai jir jopchëtarr aawai amaun jua pöm örrbaadëjupii naajim, wa magbam khai sfi chi meem khäijã dëgölp bäjä aimajupii naajim. Mamü amachdëu oowai magtarr aigmua ya dërrüu aadëmjä büerjã chig aba abaawai jürr amachdëupa ümaai, —Keena, jä chan öor parhoobam khabam. Jãan

jāgan Ēwandamta jāg nerrēmwai aphöbaadëjim i igwĩa.

⁷ Mag Pablo jua gaai nemkhör jir jopchëtarr aigmua dakha mag morr gaai chi thethecharam jöoi Publio anëm dën jëb pöm thënaajim. Mag jöoirau maar ich di aar phë arrwi khāai thārjup sī par maar jāog wai sējim. ⁸ Maagwai ich Publio aai mor mas sējim. Jöointa khëu thënum dëi ṭchab bagpata jü chë khërajim, jükhaa nëmua. Magbaawai Pablo i aar mawia i köit Ēwandamag jëeumamua i ṭr ich jua ausūbaawai warre monaau sīsijim. ⁹ Pabloo mag jöoi monaubaapüim tagam khënnau ūrphöbaadeewai, tag deelum khamor machag paraa arr khënnjā ich aig bëemarr khënnan thum Pabloo monaapüi maajeejim. ¹⁰ Mag mor mas sīsīd arr Pabloo monautarr khënnauta marau nemdam ig nëmjā thumaa marag au dedee aajeejim. Maimua ya maar wëtaagpaawaijā barco ee marau nemdam igju thumaa khīrjunaa phëdeejieram.

Pablo Roma bartarr

¹¹ Maar maig nëm ee ich mag Malta phëram gaai ṭchab barco āb sējim, edau khörg thënum khurau pöd maju khaba aadeewai aig döchëumie në narr khënn dën. Mag barco khëu gaai amach ěwandamnaa Cástor anëm dëi āb agjö Pólux anëm khīrkha wau sējim, pa dën. Ich ma, Alejandría phöböröm ajim, chi barco. Ya maar mag phëram gaai ed thārjup nëm ee, mag barco mam aadeewai mag ee maar wëtjim. ¹² Mag ërëubaadëwi, phöbör Siracusa anëm barwi, khāai thārjup naaimajim mag phöbör ee. ¹³ Maigmua dö igaau phërdë wëtumua jürr phöbör Regio anëm naaimajim. Ag noram döjārr paaukhabaadee, ü marmua badag phü wë thënnisierr aawai, khāai numim ee deelum phöbör Puteoli anëm barimajim. ¹⁴ Mag phöbör ee ṭchab maach Pör Jesús iek ükha nëm gaaimua maach khodkha durrum khënnpa thënnarr aawai amach aig maar thëajim, amach dëi seman āb naamkhīr. Magbaawai chadcha am aig maar seman āb naawi ocho diam gaaita Romaag wëtjim, jürr bëu, maach barco pëawi. ¹⁵ Mamë Jesús gaaimua maach khodnaan Roma phöbör eem khënnau ya maar amach aar wëtum ūr wai narr aawai āaur khënnau maar khīrphëe phöbördam Apio anëm eem merrkau ee maar në naajim. Maagwai tagam khënnau jürr dakhapai Las Tres Tabernas anëm aig naajim, agjö maar nëawai. Mag maach khīrphëe oon wëttarr khënn dëi thëubaimaawai Pabloo Ēwandamag üu ajim awi onee aadëjim. ¹⁶ Mag wëtumua ya Roma paaukhabaimaawai chi capitán am phë arrtarrau jürr aigum cuartel ee chi pörkha simëg warre presonaan thum phëdeejim. Mamë Pabloog cárcel deg sēpiba, sī ich di khīetta soldaun ābpaimëg oo paraa apijim.

Thethemnaanag Pabloo Ēwandam iek jaautarr

¹⁷ Pabloo ich Roma bartarr khāai thārjupnaa, judionaan chi thethem khënn thum thürkhëipüijim. Mag thürkhëipüiwi āba naaicheewai amag magjim: —Keena, pāarjā judionaan aawai mua pārag jaaukhimgui ajim: Më chan mëg chitëm aig bëurrjā maach meeun iwiir ābam dëijā khaigba khaba, ni maach jöoin i igwiajā khaigba iekhaba chitëm. Më mag chitëmta sī më ëugar sëukha nem ṭgkhawi Jerusalén phöbör ee soldaun Romapienag më përr deejieramgui ajim. ¹⁸ Mag ya më amach jua ee pabaadeewai makhënnau wajapha mëg jëeumajieram, mag jëeumamua murua nem khaigba wautarr khāijā khaug athaawai më thöopäaig. Mamë par mag wajapha jëe buburrkhamjā, më mag chadcha nem khaigbam wauba chirarr aawai, amach ap amuan më përrpüim ig naajimgui ajim. ¹⁹ Mamë mag nëm ee maach meeunaupaita idëu më përrpüipiba, warag më thöopi jaubaawai, mua maigpai mëch thöopiba, warag emperadorragta mëch thöopiju awiajā më dëi ichdëu khap aju aai simgui ajim Pabloo ich jaaumamua. Mag jaaumamua, amau amach garmua më dëi magjieb mamë, mëch garmua chan mua bëurrjā maach khapeen judionaan ëugar nem khaigba jaaju-jā chukhu chirëmgui ajim. ²⁰ Mua chadcha pāar thürkhëitarran, pāar dëi khīrcha oonaa iyëumamua magëm thum jawaagta pāar thürkhëipüijimgui ajim. Magnaa, ṭchab khaphë abat ajim keena: Pārau mëg më caden jua paraa oo thëu chirëm oo nëmnen, jāan chadcha warrgarwe maach jöoinau nëajerr woun chadcha bëewi ag iek ükha chitëm gaaimuata amau më mëg wai nëmgui ajim Pablooupai ichdëu Cristo iek ükha sīerr jaaumamua.

²¹ Magbaawai mag judionaan chi thethemnaan aig narr khënnau irig magjieram:

—Ni ābmuajā ësapdam phānaa magëm aarmua maachig jaaupüiba aawai marau chan bëurrjā pë mag nerrëm khaugba nëmgui ajierram. Ni maach meeun aarmua bëe nëm khënnaujā pë ëugar maach jügaag khaba jaauchë nëmjā marau bëurrjā ūrba nëmgui ajierram. ²² Maraun pëchdëuchata maachig ūrpim khösi nëm, khan iekta pua jaau chitë, maachdëucha khap ūraag. Maumua marau ūrjemën, mag jāg Nazaretpierr igar ükha nëm khënnan mag durrieram khënnau am ëugar khaigba iekhaajem anëmta marau ūrjemgui ajierram irig.

²³ Maimua amach garmua Pabloog deeu ūmaai i aig bëeju a jaautarr aawai, mag amach bëeju arr ed āspa ëebaadee, öor khapan i jëer sim di aig pos aichëjim. Mag ich aig öor pöm pierrwai edaupherr garwe jaubaaderr khīeb kheerpamaa ajim, jāga Ēwandamagta maadëu ëdëraa dich Pörkhapiju aai në a jaau simua. Mag jaau simua Ēwandamau ich iek Moiseeg phāpitarr gaaim iek jaunaa ṭchab warrgar Ēwandam i jaumienau phā përr gaaim iekpa jaumamua Jesús igar ükhapi auju ëkhaajeejim. ²⁴ Aaur khënnau mag irua jaumam ükhajieram, mamë tagam khënnau

chan ükhabajerram. ²⁵ Mag ö äba khaba, äaur khennau ükhanaa tagam khennau ükhaba aadëphëm gaaimua, warag khïeb ërëumaawai Pabloou amag magjim:

—Jäg mægju khapta chadcha Êwandam Akharau wargarwe jöoi Isaías khararrag jaapibaawai päär igwia maach jöoinag, ²⁶ “Jäkhennag mæ iek jaubamí” ajim ich Êwandamau. Maimua ichdëupai jaaumamua, “Muta amag mag jaapüi chirëm abá” ajim:

“Par pārau mæ iek ür nëmjä khaugbaju; mæ jua theeg oo nëmjä oobamjöta aju.

²⁷ Pāran thāar theegta sīsidëm, sīi kach ee thërp phëikhanaa daujä phāarjü sīsidëmjö naawai.

Par pārag nem jajaaukhamjä ürmapha, ni ükhajä ükhamapha nëm.

Par pārag mæch jua theeg oopi chirëmjä büerjä khaug aubamjöta nëm.

Magua mærag pāach khaibag chugpaamkhīirjä mæ igba nëm” a jaapüijim ich Êwandamau.

(Is. 6:9-10)

²⁸ ‘Magtarr aawai mæg pāachdëu ükhaba abarm gaaimua, warre khaphæ abat ajim Pabloou: İsmua atag Êwandamau judionaan khabam khennagta mæg maach peerdæajem iek jaapüi sim, amjä peerdæju aai amkhīir. Mag amachig jaubaawai amaun chadcha ükhajugui ajim.

[²⁹ Mamæ Pabloou mag iekhabarm judionaanau amach jügücha ürbaawai, amach wir aigpai sereu phöbaadëwi warag ërëubaadëjim.]

³⁰ Magtarr aigmua año numí ëntër Pablo ich mag phöbör ee sfejim, ich di alquillaa autarr ee. Mag ya ich dikha wai siewai ich aig öor bëewaijä thumaa warag ierrag dubpiwi ³¹ amag jaaujeejim, jäga amaujä Êwandamagta ædæraa amach Pörkhapiju aai næ. Mag jaau-mam dëi İchab maach Pör Jesucristo iekjä thumaam khennag wajapha jaaujeejim. Mag irua nem jaau sim tag jaapüimaugau awijä ni äbmuajä irig magëm aba aawai ichdëu jaau aig jaaujeejim.

Magta maach peerdæajem iek warag aaidëmajim, durrierr.

ROMANOS

Møg carta jöoi Pabloouta phäjim. Ajap Biblia estudiejem khæun iek Corinto phöbör ee simuata phäjim aajem, Romapienag deepäaig (1:7,15). Am iek ïchab hæi äb Febe aajerr gaau khäjijä deepüijim aajem (16:1-2). Mag deepäaiwai chi Pablo agtha Roma maba sïejim. Maagwai Roma phöbör ee ïkha nëm khæun narr aawai makhæunagta deepüijim aajem, am oon mam khöchaaga aajerr aawai (1:10-11).

Roma phöbör ee chi ïkha narr khæun chan judionaan appai khaba judionaan khabam khæunpata thænaajim aajem. Warrcharan chi iekhan judionaanauta arrjim aajem; mamæ magtarrta judionaan khabam khæunauta ïkha phöbaadëwi jürr ewag paw amachta chi nacha ïkha narr khæun khäjijä khapanaacha aphöbaadëjim anaabá.

Pabloou Romapienag møg carta deepütarran amagjä ïchab Ëwandamau maach peerdæ aajem iekta ajapha khap amkhïir jaaupäaig ajim (1:3-4,16-17).

Pablo iek maachin "thumaam khæunta maach pekau gaaimua maachdëupai Ëwandamag maach isegpi nëmjö i warpta wënerræm" aajem. "Mag i warpta wënerræb mamæ, Ëwandam thumaam khæun dëi ajapha khitaawai, mag maachdëu nem ajapha wau nëm paarjä khaba, ich garmuata mag maach ich dëi iekkhör pöm narrjä igba, Jesucristo gaaimua maach pekau chugpaawi iekkhör chukhu sïi ich dëi dau parii apiejem" anëm khap amkhïirta Pabloou møg libro phäjim (3:23-24).

Pabloou ïchab dawaa khaphæ api sim, møg maach peerdæajem iek thumaam khæun atheemkha sim (9:1-11:36). "Ar thum maach Pörögta amach dau aug khaugpi jëeu nëm khæunan üu peerdætkhaju" a sïewai (10:13), judío khaba awiajä judiojö peerdæju.

Salud

1 Romapien, maach äba Cristo iek ïkha nëm gaaimua khodkha thænëm khæun, ¿jägrai në keena?

Mæn Pabloou, Jesucristo chog. Muata pärag møg ësap phä deepüi chirëm. Ich Jesucristoouta mæ jër aujim, jäga Ëwandamau maach peerdæ aajë a jaaum khamkhïir. ² Mag ich Ëwandamau jäga maach peerdæ auju a sim iekhan jöoingarwe ich iek jaaumienag phäpitarr iekpaiu. ³ Wajapcharan mag iekhan Ëwandamau ich Chaai igwiata mag phäpijim, maach Pör Jesucristo igwia. Maach mæig eegarm khæun dëi äba sïeicheegpain, rey David khararr chaain ewagam khæun eeta sïi parhoobam khæunjö thaabachëjim. ⁴ Mamæ mag amau i thöotarrta deeu iuu phiidættarr gaaimua, maimua Ëwandam Akhaar i dëi sïejeewai ag jua theegau ðor ajaug paajem gaaimua, ichta Ëwandam Iewaa chi jua thierrkha sierrëmjä örag khap apiejem.

⁵ Mag Jesucristoouta üu mæ jër auwia i iek jaaumemkha chitëm, mag i iek jaaum chitëm gaaimua meupierram khæunau irigta ædæraa amach peerdæpinaa i ipierraa amkhïir. ⁶ Mag meupierram khæun a chirëm aig, muan päarpata jaaum chirëm, päarjä ich Jesucristoouta ich dënkhä autarr aawai. ⁷ Mag päar Romapienjä Ëwandamau jäsene aajem khæun aawai päragta møg ësap phä deepüi chirëm, päarjä i ðor aawai. Muan maach Aai Ëwandamagjä jëeunaa maach Pör Jesucristoogjä päar köit jëeu chiraaajem, päar üu eeg oonaa päar khöinaa phë wai wënerramkhïir.

Pabloou Romapien oon mam khöchkhaajerr

⁸ Keena, deum nem jaaumu nawe pärag jaaumem: Muan Jesucristo gaaimua ich mag Ëwandamagta üu ajim a chiraaajem, päachdëu ïkhatarr iekta agtha ogdæba durrum igwia deum durrum magwe päar ëu-gar örau wajapha ig iyüæ aajem paar. ⁹ Muan äba Ëwandam Iewaa maach peerdæ aajem iek warag örag khaphæ apijuuta ïkha chiraaajem. Magua, ich Ëwandamaujä khaphæ sim, mua ichig jëeupier chadcha päar köit jëeujem. ¹⁰ Mag nëm dëi ïchab nawe päar oom khöchag chiraaajewai irig jëeu chiraaajem, päar oon mæch pëimkhïir, majä ichdëu mag khösi chirëm khai mamæ. ¹¹ Mag päar dëi khïircha oom khöchag chirëmæn, päachdëu ïkhatarr iek gaaita warag ubæ paaukhamamkhïrau. Pari magamkhïran, mæhdëu pärag Ëwandam iek jaaum chitëm gaaimua ich Ëwandam Akharagta päar dëi ichdëu khösimjö apim khösi chirëm. ¹² Mamæ wajapcharan mag päachpaita mua jaaum chitëm gaaimua ubæ khaba, agdaujö maach thumaam khæunta khïir onee apim khösi chirëm, maach thumaam khæunau äbam iekpaita ïkha naawai.

¹³ Cristo gaaimua khodamnaa, mua pärag khaphæ apim khösi chirëmæn, biek khapan mæhdëu päar oon majujü aajemæu; pari magëmjä agtha pöd maba chirëm. Mamæ üuta päar aar barkhiin, deum durr maawai aajemjö, muan päar eejä öor khapanaam khæunagta warag Ëwandam iek ïkhapim khösi chirëm. ¹⁴ Mamæ agtha mag khapanaam khæunau

ükhaba aawai dëbpaarta paraa chirəmjö Cristo dëi mæ chigaa chirajem, thumaam khænnag ich iek jaumkhîir mæ jær autarrta äaur khænnagpai jaau chirawai. Mua jaauju aai chirəm chi thethemnaanag, bëürjã serbiiba khithëem khænnag, khîirjug khaugkham khænnag, khîirjug meraa khithëem khænnag, thumaam khænnagta jaauju aai chirəm. ¹⁵ Maguata chadcha pãar jam Roma phöbör ee naajem khænnagjã maach peerdæajem iek jaauum khöchag chirəm.

Jãga aajë maach peerdæajem iek ükhaawai

¹⁶ Mag Êwandamau maach peerdæ aajjem iek ürwia ükha nëm gaaimuata thum chi mag ükha nëm khænnan ichdëu peerdæ aaujeewai mæ chan i iek jawaag bëürjã chigaa aa khaugba chitëm. Iin chadcha nacharan judionaan eepaita jaaujeejim. Magtarra is ewag pawia durr chaaur judionaan khabam khænnagpa jaaujem, amjã agjõ peerdætkhamkhîir. ¹⁷ Mag maach peerdæajem iek ükhaawaipaita Êwandamau maach chi ükha nëm khænn pekau chukhu apäaijem, warrjã ich magta pekau chukhu narrjõ. Ichdëu magju igwia nawe ich iek phãpitarr gaai jaauwai:

“Ar chi mæ iek ükha nëm gaaimua bëürjã pekau chukhu aajerrjõ nëm khænnata mua ich mag mæch dënka auju” a sim.

(Ab. 2:4)

Jãga næ ðor Êwandam igbam khænn

¹⁸ Pari ar thum Êwandam ögkhaba i dau na maach inaam nem waunaa dich khapeen dëijã nem agcha khaba aajem khænn gayan, ya Êwandam khîir machag burrimæ sim, mag nem khaigbam waum khöchgau i i chaarta ürrjõöpaijã khaba naawai. ¹⁹ Pari Êwandamau mag am gaai khîir machag meeuju a simæn, ichdëucha õrag ich jua oopi sim gaaimua i khaphæ aju aai nëmta juau ogthom mag khaugbamjõ naawai. ²⁰ Chadcha Êwandam chan äbmuajã ooba aajem, pari amau wajaapha khîirjukhiin, nem thum thønëm irua wautarr oowiapai, “Äa, jãgan chadcha Êwandam sim” aju aai nëm. Ichdëu mæg durr ompaatarr aigmua ewag pawiajã merag chukhu sim, ichta chadcha Êwandam aawai warrgarwejã ichpaita ich mag jua theeg sierrëm. Pari mag i jua oo nëmta, juau ogthom i igjõöpaijã khaba aajem. Magua pöd amau, “Êwandam sim khaugba naawaita mag ükhaba aajem” aju khaba nëm, ²¹ chadcha Êwandam sim khaphæ nëmta mag ükhaba naawai. Mag i sim khaphæ nëmta, i khîrag eejã aba, ni amach nem ig nëm deejem paarjã irig üu ajim aba sierrjëm. Magju khãai warag amachdëu nem parhoobam wau nëm gaaimua, khîirjugpata är thønëmua sîi maadëu nem igmaphamta khîirju sîsidëm; wajaapharan Êwandam iek atheem sîi edaramjõta sîsidëm. ²² Amachdëupain amau nem thum khaphæ nëm aajem; pari mag khaphæm anëmta, khîirjug chukhumjõ warag parhoobata nem wau nëm. ²³ Mag naawaita maach ompaatarr Êwandam ich mag thõojã khaugba sierrëmægta jëeubanaa warag nem parhoobam nem amachdëupai wau nëmægta jëeujem. Sîi maach da-

jëkhu khithëem khîirkha waunaa, nem ichpan khîirkha waunaa, nemchaain bü jayapamjõm waunaa, wa sîi jëbjã gaai jãau jëedæ sierrjëmjõ khãijã waunaa magëmægta jëeujem, magëmta amach êwandam awia.

²⁴ Pari amach mag thønëm gaaimua Êwandamau warag amag oobamjõ apüiwia amach thãar ee nem khaigba wauju khîirju sîsidëmta warag ædæraa amag waupi sim. Mag, amach wir aigpai chikhham õor dëijã sîi parhooba thønëm gaaimua, maach chi bigaam khænnata chigaa aajem. ²⁵ Mag nëm dëi amau amach garmua maach Êwandam chaarta isegnaa jürr nem parhoobamægta ee thønëm. Ich chi nem thum ompaatarragta jëeuju aai nëmta, irigta jëeuba, sîi irua nem waumarragta jëeu nëm. ²⁶ Amach mag nëm gaaimuata Êwandamau warag amag oobamjõ sîi nem maach inaamjõ sîsidëmta warag ædæraa amag waupi sim. Magphõbaadeewai charã chi æuinajã sîi amach æuin aphata amachdëu am aig emkhooiin dëimjõ thønëm. ²⁷ Maagwai chi emkhooinjã ich agjõ warag æuinjã igba, amach emkhooiin aphata æuin dëimjõ am khöchkha thønëmua maach chi bigaam khænnata chigaa apiejem, mag amachdëu waum aig maach inaamjõ nem wau nëmua. Mamæ am jãg nëm paar chan Êwandamau am gaai jua thüu deebam.

²⁸ Amau amach garmuata Êwandam igba naawai ich Êwandamaujã amag oobamjõ apüiwia sîi parhoobam khîirjug maadëu igmaphamta warag ædæraa amag khîirjupi sim, magbaawai parhoobam nem wauju khabamta amach khöchagpierr waumkhîir. ²⁹ Maguata sîi wir aig dich khapeen dëijã nem agcha aba, parhoobata thønëm: dich õor khabam dëi khapese, nem khaigbamjã thumta waum khõsi, chikhham nemjã dich dën apim khõsi, nem khaibag, chikhham nau nem wai nëm oowia agjõ paarpam khõsi, juaujã chikhham thõo, chikhham dëi khujærnem, sëunem, chikhham khaibag waaunem, ³⁰ chikhham jaunem, chikhham khîirchajã iekhaanem, Êwandamjã khöchkhaba, chikhham serbiibag pheenum, amachdëupai amach thõ iekhaanemnaa sîi nem atcharag, chikhham khaibag wauju khîirjuanem, chaainjã dënnaanau iekhaawai amachig khabamjõ ipierrajã khaba, ³¹ Êwandam iek atheejã jüg khîchag, amach iekhatarrjã chadcha agjõ aba, dich khapeenjã kha khöchkhaba, khîir aubaadëmjã khîir thüa chæuunaa dich khapeenjã dau aug khaugbata thønëm. ³² Mag thønëmæn, amach mag nëm paar jerrba Êwandamau khîmie durr amach barkhæuju khaphæ nëmta mag thønëm. Pari magëmta warag amach jua pæaba, parhooba nem waunaa bigaam khænnau amach dënjõ waauwaijã magta khõsi thønëm.

Êwandamau khaigbam khænn dëi ichdëu ampierr aju

2 Pari äbmua khãijã, í chan magba chirəm aju.

Mamæ pua chadcha mag khîirju chirəm khai, õor wajaapham awiajã, mæ iek ürbã pærag jaaukhim: Pua chikhhamnaan jaauwai pæchpaita dëi wir aig jaau siëbaha, amau nem wau nëmta pæchdëujã dëi waauee-

wai. Magua pua pöd, “M̄ chan Êwandam dau na khaibag chukhu chir̄m” aju khaba sim. ² Pari maadëu khaph̄ n̄m, Êwandamau ðor d̄i amachdëu nem waaujempier̄ aajem. Magua maadëu khaph̄ n̄m, maḡm nem khaigbam waaujem kh̄n̄nan irua amach kh̄ir̄cha jaaunaa ich jua machag āwatab khaba āwatpiju. ³ Pari p̄, chikham igwia jāan mag s̄ferr̄m aajemta, p̄chdëuj̄ā amau nem waaujem kh̄ir̄ ich agjō wauba aajeab. Mag simta, ¿pua kh̄ir̄juawai p̄chta Êwandam jua eemua peerd̄ju a chir̄? P̄ chan peerd̄bam. ⁴ Chadcha Êwandamau warre p̄ gaai mas deeba aajem. Pari mag p̄ch chig aba aajeewaij̄ā, puan p̄ch wajapha s̄fawaita mag p̄ch chig aba aajempii sim. Pari pua khaugba sim, mag irua üu p̄ dichba aajem̄n, p̄ch khaibag isegwia ich j̄rmkh̄ir̄ta mag p̄ chigj̄ā aba s̄i warag oobamj̄o aajem. ⁵ Pari Êwandamau mag p̄ ig simta, p̄ch j̄g theeg gaaimua p̄ch garmuata i igj̄ā igba, s̄i warag ichdëu ðor i agkham ed amachdëu nem khaigba waaujerrpierr amach kh̄ir̄cha jaaunaa am gaai jua kh̄n̄ba deeu edta p̄ch gaai mas amkh̄ir̄ ich kh̄ir̄ machag s̄i āwat phiepi simj̄o sim.

⁶ Mag edta dich nem waaujerrpierr agdauj̄o ichdëu khap maach d̄i aju. ⁷ Ar ügthar öbërwia b̄n̄rj̄ā mee-ba ich mag wajapha wën̄rraju kh̄ir̄ju n̄m d̄i Êwandamagta amach th̄o iȳn̄ apim kh̄öchgau warag nem wajapham appai waju êkhaajem kh̄n̄nan, irua ich dënka auju, ich mag ich d̄i wën̄rramkh̄ir̄. ⁸ Pari ar i igar khabanaa warag nem khaigbamta wam kh̄öchkhaajem kh̄n̄n d̄in, kh̄ir̄ machag th̄n̄mua warre am gaai jua kh̄n̄abata irua deeu. ⁹ Magbaadeewai judionaan mag nem khaigba waaujem kh̄n̄nta wajap dau aug wauphöbaadëm d̄i ökh̄ir̄jug p̄oma ajurau. Pari wajapcharan amach appaij̄ā khaba, judionaan khabam kh̄n̄nj̄ā nem khaigbam waaujem kh̄n̄nan, thumta ïchab ich agjō aju. ¹⁰ Mam̄ magju kh̄āi judionaan ar nem wajapham waaujem kh̄n̄nan ügtharj̄ā ich d̄i wajaphata wën̄rrapiju. Mag n̄m d̄i ïchab ichdëuta am th̄o iekhanaa kh̄öinaa ich d̄i ph̄e wai n̄rraju. Pari irua magjuj̄ā judionaan d̄ipai khaba, thum judionaan khabam kh̄n̄n awiaj̄ā nem wajapha waaujerr kh̄n̄n d̄in ich agjō aju. ¹¹ Irua mag āaur kh̄n̄npaita daupiinaa iwiir ābam kh̄n̄n kha isëe khaba aajeewai judionaan awiaj̄ā chi khaigba n̄m kh̄n̄nan, judionaan khabam kh̄n̄n d̄i khaibag āba th̄n̄m, Êwandamau oowai.

¹² Judionaan khabam kh̄n̄nau chadcha judionaan dën̄jō Moiseeu ley ph̄ā p̄atarr chukhu n̄m. Mag chukhu naawai mag ley gayam iek khaugba pekau waaujerr kh̄n̄nag Êwandamau mag iek igbaju. Pari ichiita amj̄ā okhoob khaba okhoaju, amach pekau gaaimua. Mam̄ mag Moiseeu ley ph̄ā p̄arr wai naawai ag gayam iek khaph̄ n̄mta pekau waaujerr kh̄n̄nagan chadau, ag gaai jaau simj̄o ipierraa khaba arr gaaimuata Êwandamau amag ag iek ëud̄wi warre am dau apha ajuj̄ā jaauju. ¹³ Wajapcharan mag ley gayam iek khaug chirawiaj̄ā ag ipierraa khabam chan Êwandam na wajaug chukhu sim. Magarrau ürwia ag

ipierraa sim̄n chadau ich Êwandamauj̄ā wajapha sim a sim. ¹⁴ Pari j̄ag judionaan khabam kh̄n̄nau Moisés ley chukhu n̄mta, s̄i amach kh̄ir̄jug eemuapai ag gaai jaau simj̄o nem waauwai, merag chukhu sim amachdëuj̄ā khaph̄ n̄m, khani waju aai n̄ wa waubaju aai n̄. Mag n̄m aig maata amachigan am leiu. ¹⁵ Maguata mag nem wajapha waauwai, mag leita amach kh̄ir̄jug ee wai n̄mj̄o aajem. Mag naawai, khar nem wajapha waauwai wa khaigba waauwaij̄ā, maguata amag jajaaukhamj̄o aajem, üu s̄i wa khaigba s̄i. Mag amach kh̄ir̄jug eepai j̄āga wën̄rraju aai n̄ a khaph̄ naawaita, maach i agkham edj̄ā Êwandamau Moisés ley igba, amachdëu khaph̄ aajerraupaita ðor dën̄jō warag am khaibag waumj̄o aju wa am k̄oit iekhamj̄o aju. ¹⁶ Maigta mua m̄g maach peerd̄ajem iek jaauwai jaaujemj̄o, chadcha Êwandamau ich Iewaa Jesucristoogta ðrau meraa nem waunaa amach ödegpai khaigba kh̄ir̄juajerrj̄ā dawaa amag jaaupiju.

J̄āga n̄ judionaan Moisés ley wai n̄m kh̄n̄n

¹⁷ Mua j̄urr judionaanag magkham, m̄ iek ürbat: P̄ar iek mag p̄arta judionaan aawai Moiseeu ley ph̄ā p̄arr n̄rkha n̄muata p̄ach peerd̄ju anaabma. Magnaa, p̄ar meeunta ich Êwandam ðor aawai, ichiita peerd̄ju awi p̄achdëupai p̄ach th̄ojem.

¹⁸ P̄achdëuta irua nem waupim kh̄ösimj̄ā khaph̄naa mag ley gaai jaau simj̄o khanta waju aai n̄ wa waju khaba n̄ a khaph̄ n̄m aajem. ¹⁹ P̄ar iek mag p̄achdëupaita mag ley khaugbam gaaimua dau kh̄isumj̄o n̄m kh̄n̄nj̄ā jaau arrnaa s̄i kh̄ichag eemj̄o wën̄rr̄m kh̄n̄n b̄j̄ā w̄p̄r̄iju aai n̄m aajem. ²⁰ Wajapcharan p̄achdëuta khaugbam kh̄n̄nag jaau khaugnaa kh̄ir̄jug meraapaim kh̄n̄nagj̄ā jaau khaug n̄m aajem, mag ley gaai chadam iek ph̄ā wai naawai p̄achdëuta nem thum khaph̄ n̄m awi. ²¹ Ma chadcha magju aaima. Pari p̄achdëu chikhamnag mag jaau n̄mta, khan j̄agwi p̄achdëu jaaujemj̄o aba aajerramma. P̄achdëun ðrag nem j̄gkhapiba jaaujemta, j̄agwi p̄achdëun chadcha j̄gkhaajerramma.

²² P̄achdëun p̄ach khapeenag chikham n̄in̄j̄ā waupiba jaaujemta, j̄agwi p̄achdëuj̄ā chikham n̄in̄ waaujerramma. P̄rau kh̄öchkhaba aajem, ðrau amach juau nem waunaa maata amach êwandam awi aḡg j̄eu n̄m oowai. Amau mag n̄m aig chadcha khaigba sim; pari p̄achdëu mag n̄mta, j̄agwi p̄rau amau amach êwandamag j̄eujem deg nem wajapham wai s̄isid̄mj̄ā j̄gkhaaj̄ē. ¿Mag n̄mj̄ā pekau khabá?

²³ P̄achdëupain p̄achdëuta mag ley gaai chadam iek ph̄ā wai n̄m awi, aata wounj̄o th̄ojerram. Pari mag iekha n̄mta, ag gaai jaau simj̄o khaba, Êwandam ichaaur nem wau n̄m gaaimua j̄urr bigaam kh̄n̄nag Êwandam ëugarta khaigba iekhapiejem.

²⁴ P̄achdëu j̄agju khapta ich Êwandamaucha p̄ar j̄oin igwia ich iek ph̄āpitarr gaai, “P̄ach gaaimuata ar chi m̄ iek ükhaba n̄m kh̄n̄naun warag m̄ ëugarta khaigba iekhaajem” a jaaubajieb.

²⁵ Wajapcharan m̄gta sim: Chadcha ar Moiseeu ley ph̄ā p̄arr iek wajapha n̄rkha sim̄gan meh̄u p̄n̄r-

bich nɛmjã ʉu sim. Pari mag phɛrbich wai simjã mag ley ɛrkhaba sim chan, parta mag phɛrbich nɛmua Ēwandam ɔorkha nɛm ag dauchach ich gaai wai sim. ²⁶ Pari magba mag mehɛu phɛrbichba ni judiojã khaba simuata mag ley gaai jaau sim wajapha ɛrkha simɛn, magan mehɛu phɛrbichba sɛwijaã, maata Ēwandamagan phɛrbich simjõ sim, ich dau na wajapha sɛwai. ²⁷ Magua, Ēwandamau maach i agkham edjã chi mag ley gaai jaau sim ipierraa simuata, pãar dɛnjõ mag chi dauchach ich mor gaai chukhu awiajã, ich garmua pãar jaauwimɛcha jaauju, pãrau pãachta Ēwandam ɔor awia irua jaautarr dauchachjã pãach mor gaai wai nɛmta mag i ley phã wai nɛm gaai jaau sim ipierraaã khaba narr aawai. ²⁸ Pãrau khaugba nɛ, judiokha nɛm chan sɛi maach dɛnnaan judionaan aawai ɔor dakhɛir dich jõoin i pɛaba wɛnɛrrɛm khaba, ni sɛi Ēwandam dɛnkha nɛm khɛn dauchach wai chirɛm anɛmjã khabam. ²⁹ Judio chaar abarmɛn, sɛi dich morta dauchachpiju khãai, Ēwandam dau na thãar wajapha nɛmɛu. Mag nɛm aguin chadau sɛi judionaan i ɛrkha nɛmua khaba, ich Ēwandam Akharauta mag maach thãar wajaug api sim. Magta thãar wajapha nɛmɛn chadau, dichjõpaim khɛnau khaba, ich Ēwandamauta chadcha maach ʉu wɛnɛrrɛm aju.

3 Pari mag nɛmta äbmua khãijã, “Khan gaaimua magan maar judionaan judionaan khabam khɛn khãijã Ēwandam dau na ʉucha nɛmma” wa “Khan wajaug sɛi, mag phɛrbich nɛmua dich mor gaai dauchach nɛm” akhiin, ² jaauju põoma thɛnɛm. Pari chadcha maachta deum khɛn khãijã ʉucha nɛmɛn, maach meeunagta ich Jõoiraujã thumaam khɛn athee ich iek phã deetarr gaaimuau. ³ Pari magtarra, ʉjãg aaur khɛnau ɛkhamaphamjõ nɛmjãma? ʉPãrau khɛirjuawai am mag nɛm gaaimua ich Jõoirau aju aajerrjã chadcha magba sɛi ich mag khɛir okhooju khai? ⁴ Magju abã. Thumaam khɛn nem sɛunem awiajã ich Ēwandam chan sɛu chukhu sɛerraawai ichin iin nem agchata jaaujem. Maach khaibag jawaagjã ich mag sɛerrɛm igwi jõoi David khararrau Ēwandam iek gaai magjim:

“Pua ɔor khaibag jaauwaiã amau, ‘Puan nem agchata jaubarm’ aju.

Chad khabam nem ɔrau pɛch gaai thɛawaiã pɛchdɛuta ganab khaba ganju” a phãjim, “pɛchta agpierraa chitaawai.”

(Sal. 51:4)

⁵ Pari mag maach khaigba nɛm gaaimuata warag Ēwandam maachjõ khaba agpierraa sɛerrɛmjã maadɛu khaphɛ nɛm khai, magan ʉjãgãwa? Sɛi parhoobam khɛnau khɛirjuajemjõ khɛirjukhiin, magan Ēwandamau põd ɔor amach pekau gaaimua dau aphɛu apiju khaba sim aju aai nɛm, mag pekau gaaimuata ich agpierraa chitɛmjã wajapha khaugpiejeewai. ⁶ Pari ma chad khabam. Mag akhiin magan Ēwandaman agchajã khaba parhoobata nem wau sɛerrɛm akham. Ēwandam ichpa magta sɛerrɛm akhiin, jãga ichdɛu maach i agkham edjã pãar khaigba naajim wa ʉu wɛnɛrrajim khãijã aju maachig.

⁷ Wa magba äbmua khãijã pɛaba, “Pari mag mɛch khaibag chirɛm gaaimua jũrr mua ɔrag Ēwandamau ɔor dɛi agpierraa nem waaujem igwia i wajaugta phɛpi chirɛmjõ chirɛmta, jãga magɛm gaaimua Ēwandamau mɛ dau aphɛu apibarju” aju. ⁸ Pari mag amau jaau nɛmjõ mag khaigba nɛm gaaimua i wajaugta phɛpimjõ nɛm khai, jãgwi warag nem khaigbamta waju khaba nɛ, magɛm gaaimua jũrr ich mag i wajaugta phɛmkhɛir. Chi mag nɛm khɛnau amachdɛu mag khɛirju nɛm gaaimuata ɔrag jaauwaiã, muan magta jaau chitɛm aajem, magɛm gaaimua mɛ ɛugar sɛukha nem igkham khõchgau. Pari chi mag nɛm khɛnau, Ēwandam dɛi khujɛr nɛmjõ nɛm gaaimua, i jua machag äwatab khaba äwatju.

Maachin thum pekaupanau

⁹ Magan ʉmaachin jãgata nɛmma? ʉMaach chi judionaan judionaan khabam khɛn khãijã Ēwandam na wajapcha nɛ? Magjã khabam. Maachin, chaig mɛchdɛu jaau chirarrjõ, judionaan khabam khɛn dɛi äba judionaan awiajã thum pekaupanau, Ēwandam iek phã sim gaai jaau simjõ. ¹⁰ Mag i iek phã sim gaai jaauwai,

“Ēwandam dau na wajapham khɛn chan äbjã chukhum” a sim.

¹¹ “Ēwandamau wajapha wɛnɛrrapi simjõ chan äbmuaã i dɛnjõ khɛirjuba sim; äbmuaã i igmaphamjõta sim.

¹² Thumaam khɛnauta i aar baarjem khɛd isegnaa khɛd khaibag garta wɛt thɛnɛm.

Thumaam khɛnta warag ärr thɛnɛisim; i dau na wajapham khɛn chan äbjã chukhum” a sim.

(Sal. 14:1-3; 53:1-3)

¹³ “Jãgɛm khɛnau sɛi chikham ɛugar khaigba iekhaagpaita sɛsidɛm.

Sɛukha nem jaunem sɛsidɛm” a sim.

(Sal. 5:9)

“Par iekhaupai chikham thõojem akhiin, jãgɛm khɛnau nemkhierr dɛnjõ ɔor dajɛk aju” a sim.

(Sal. 140:3)

¹⁴ “Am iin, sɛi chikham thõp iekhaagpaita sɛsidɛm gaaimua ihasimjõta sɛsidɛm” a sim.

(Sal. 10:13)

¹⁵ “Sɛi bɛrr abarm gaaimua chikham thõujuuta khɛirju sɛsidɛm;

¹⁶ amach wɛnɛrrɛmpier sɛi ɔor dau aphɛu apijuuta ɛkhaajerram.

¹⁷ Amach mag nɛm gaaimua bɛrrjã khõinaa wɛnɛrraju khaugba nɛm” a sim.

(Is. 59:7-8)

¹⁸ “Ēwandam õkhõ aju khɛirjug chan bɛrrjã khɛir ee paba aajerram” a sim.

(Sal. 36:1)

Magta phã sim ich Ēwandam iek gaai.

¹⁹ Chamɛg Ēwandam ley gayam mua jaubarm chan oob pãrau sɛi äba judionaan khabam khɛn atheepaita mag jaau chirɛm amiet. Maadɛu khaphɛ nɛm, mɛg iekhan maach judionaan atheepata mag phãpim, maagwai Ēwandamau mɛg durr i agkham edjã thu-

maam khæun amach khaigba narr khap, Êwandamau amach khaibag wauju jaaubarm ūurwaijã sīi khīu i iek ūrmkhīir. ²⁰ Chi lein sīi maach pekau pōm khithēem khap apiegpaita ich Êwandamau phāpitarr aawai mag ærkha narr gaaimuapai chan pōd Êwandamau maachig, “Pāar pekau chukhu naawai mæ dūijã iekkhōr chukhu næm” abaju.

Jāga Êwandamau maach kulp chukhu apāaijē

²¹ Pari īs jūrri Êwandamau maachig khap api sim, jāga mag i dūi iekkhōr pōm næmjō narrta pekau chukhu arr khæunjō næisī. Chadcha warrgarwejã ichdēu ley phāpitarr gaai jaaunaa sīi ich i jaaumienagjã ichdēu magju ich mag jaaupiejeejim. Pari magjujã mag ley ærkha næm gaaimua khabam ajim. Īs mag pekau chukhu arrjō næmæn, Jesucristo iek thāraucha ækha næm gaaimuata, judío wa judío khaba awiajã, Êwandamau thum mag pekau chukhu narrjō phē wai sim. Mag Cristo khurau khaba akhiin chan ni ābjã peerdæbam; ²³ thumaam khæunta amach pekau gaaimua amachdēupai Êwandamag amach isegpi næmjō i warpta wænærræm, ichdēu waupim khōsim waujōjōopaijã khaba. ²⁴ Mag Êwandam warpta wænærræmjō naab mamæ, í thumaam khæun dūi wajapha khitaawai mag dichdēu nem ajapha wau næm paarjã khaba, ich garmuata mag maach i dūi iekkhōr pōm narrjã igba, Jesucristo gaaimua maach pekau chugpaawia iekkhōr chukhu sīi ich dūi dau parii apiejem. ²⁵ Warrgarwe ichdēu ðor peerdæ aaujeewai chadcha ðor pekau wau næmjã oobamjōta am aaujeejim, ich Iewaa pūi næm ora. Pari īs ya Êwandamau mag Jesucristota ðor kōit thōmkhīir pūibarmua maachig khaphæ api sim, chadcha warrgarm khæunjã auju aai sējim. Pari mag auju ayaa apiegan Cristo meewia ich bag ārbarmua ichta ðor pekau chugpaajem khapijim, ich Êwandamau. ²⁶ Mag, warrgar aajerrjō īsjã chi Jesús iek ækha næm khæun chan ya tag kulp chukhu næm aju aai sim Êwandamau, chadcha am khaibag paarjã Jesuu ædæraa ich thōopitarr aawai.

²⁷ Mag khai magan Moiseeu ley phã pæarr ærkha næmuata kulp chukhu næm awia pōd dich thōju khaba næm. Êwandamau mag maach kulp chukhu apūi simæn, mag ley ærkha næmua khaba, āba Jesús iek thāraucha ækha næm gaaimuata mag maach kulp chukhu apūi sim. ²⁸ Wajapcharan maan mægtã sim: Êwandamaun Jesús iek thāraucha ækha næm khæunta ya tag kulp chukhu næm a jaaujem. Irua mag sīi ley gaai jaau sim iekta ðrag ærkhapi jauba sim, ich dūi amach pekau gaaimua kulp chukhu næm a jawaag. ²⁹ ¿Wa pārau khīirjuawai Êwandam sīi maach judionaan dænpaí, warrgarwejã maach jōoinagta ich iek phã dærr aawai? ¿Ítchab durrierram khæun Êwandam khabá? ¿Mag iek maach jōoinag phã deetarrjã thumaam khæun athee khabajī? Chadcha ichpaita durrierram khæun Êwandamma. ³⁰ Tag Êwandam chukhu āba ich appaita sīerræm. Ichdēupaita chadcha Jesucristo iek ækhaa chaar ækha næm khæunan, judío wa judío khaba awiajã, magæmjã igba thum āba ya bæurjã

kulp chukhu narrjō apāaijem. ³¹ Magan jāgáwa. Mag maadēu ækhaa chaar ækha næisiewai, ¿mag ley maach athee tag baleeba aadæp sīeb? Baleeba sīsīm abá. Mag baleeba apiju khāai, mag ækhaa chaar ækha næmuata warag ūrcha i baleepi næm khabáwa, warrgarwejã ich magta Êwandamau ækhapi jaaujerr aawai.

Jāga Abrán Êwandam dau na pekau chukhu arrjō sīsijī

⁴ Pāadē khīirjubat, jāga warrgar maach jōoin Abrán khararrjã pekau chukhu arrjō sīsijī Êwandam dau na. ² Êwandamau oowai jōoi Abrán ich dau na nem wajapha waaajerr gaaimuata kulp chukhu apūimuan, Abranau wir aig ich thō iekhaju aai sīekham. Pari Êwandam iek phã sim gaai jaauwai, bæurjã chaain chukhu næm ee, Êwandamau ichig chaain khapan apiju jaautarr iek ækhabaawaita Êwandamau i khaibag isegpūiwi i tag kulp chukhu apūijim a sim, sīi mag ækhatarr paarpai. Magua pōd irua Êwandam dau na ich thō iekhaju khaba sējim, mag iekhaag nem wautarrjã chukhu arr aawai. ⁴ Maadēu khaphæ næm, ðor phidkhapiwi phag næm chan sīi par dee næm khabam. Mag phagbarmæn ich phidkhatarr paarta phag næmæu, ichiita irig phagab khaba phagju aai naawai. ⁵ Pari Êwandamau ich iek ækhaa chaar ækha næm khæun pekau chugpaa næm chan mag khabam. Amau amach igamkhīir nem wajapha wauba aajerr awiajã, pari amau āba Cristoouta chadcha amach peerdæ auju aai sim awi amach thāraucha ækhamæn chadau, mag ækha næm gaaimuata ag najã pekau chukhu arrjō apūiju. ⁶ Mag, am nem wajapha waaajerr paarjã khaba, sīi am pekau Êwandamau chukhu arrjō abapūim khæun onee næm igwiata jōoi David khararraujã jaaujim. ⁷ Mag irua phātarr iek gaai mag sim: “Ar Êwandamau am khaibag chugpaawi amau pekau waaajerrjã igba abarm khæunta chadcha onee næm. ⁸ Ar maach Pōr Êwandamau amach mag khaigba narrjã wajapha waupūinaa tag magæm iekjã igba abarm khæunta onee aju” a phã sim.

(Sal. 32:1-2)

⁹ Mag simta, ¿pārau khīirjuawai, mag onee aju anæmjã sīi judionaan mehēu phærbich næm khæun atheepai khai? Wa ítchab judionaan khabam khæun atheepata jaau sīwa. Chaig mæchdēu jaau chirarrjō, mag Êwandamau jōoi Abranjã ich mag pekau chukhu aajerrjō wajaug paapūijim anæmæn, ichdēu thāraucha ækhatarr gaaimua ajim. ¹⁰ Pari wajapha khīirjubat. ¿Jāgwaichata mag i wajaug paapūijī? ¿Mehēu phærbichtarr khur, wa ag nawe? Ag nawe khabajieb. ¹¹ Mag phærbich næmta chi dauchach ajim, thāraucha ækhabaawai ich Êwandamau wajaug paapūinaa pekau chukhu aajerrjō apūi næm dæn. Magtarr aawai ich jōoi Abranta judionaan dænjo mag mehēu phærbichba naawiajã pari thāraucha ækha næm khæun pōrkha sīsijim. Magta ítchab ewag pawiajã ækhaa chaar ækha næm khæunan ich mag jaar aajerrjō īsjã Êwandamau wajaug paapūaijem. ¹² Mag phærbichbarmua ítchab ichta mag phærbich næm khæun pōrkha sīsijim, majã pari ichdēu ækhatarrjō ækha næm khæun dæn mamæ. Pari

mag phærbich wai naawiajã, ichiita Abranau ich dën phærbichju nawe ðkhatarrjõ, amaujã thãrauchata ðkhaju aai nëm.

Ëwandamau ichdëu magju atarrjõ ajuun ich iek ðkha nëm khæun dëita magju

¹³ Ëwandamau Abranag jaauwai, i chaain ewagam khæunagta irig deejü arr durr jüapiju ajim. Pari irig mag jaautarr chan mag sïi Moiseeu ley werpæarr ærkhaajerr gaimuajã khaba, ich Ëwandamau ichig magtarr chadcha ðkhatarr aawaita mag deejü jaaujim. Mag ich iek ðkhabaawai büerjã pekau chukhu arrjõ Ëwandamau i wajaug paapüijim. ¹⁴ Mag sïi ley ærkha nëm khæunta irua mag wajaug paapüijem akhiin, magan parta Ëwandamau iek thãraucha ðkhaajekham. Mag ichdëu ley deetarr ærkhaawaita mag maach wajaug paajem akhiin, magan maach dëi magju a jaautarrjã pöd magbakhm, äbmuaajã pöd ag gaai jaau simjõ thum ærkha auba aajeewai. Magua, ley ærkha nëm gaimuapai chan õor peerdæbam. ¹⁵ Lein warag Ëwandamau õor gaai jua khæaba deejü khap apiegta sim, ley paraam aigjã ichiita õrau pöd ag gaai jaau simjõ aba aajeewai. ¹⁶ Magua mag Abranag jaautarrjõ maach dëijã wajapha ajuun, i iek chadcha ðkha nëm gaimuapaita magju. Mag gaimuapai aawai maach peerdæ aauwaijã õrau khaphæ aju, dichdëu nem wau nëm paar khaba, ðu ich garmuata maach peerdæ au sim. Mag sïi ðkha nëm gaimuapai aawai, ewag pawiajã maach mag ðkha nëmua Abrán chaainkha nëm khæunauta aub khaba aju, Ëwandamau deejü jaautarr. ¹⁷ Irig mag iekhatarr jaauwi ich Ëwandamau iek phã sim gaai, "Pæ mua chadcha õor durrierram khæun aikhapiju" a sim. Mag iekhatarr Ëwandamau õor mee sïsid arrjã phiriutkhanaa nem chukhu arr eejã ompaa aaujem iekta ðkhajim Abranau.

¹⁸ Ëwandamau ichig magtarr aawai, ya jöoiraa pamta chaaijã chukhu narr äba, Abranau chadcha ich chaai paarpaju khaphæ sïijim, ichta mag õor pöm durrierr thænëisiju khæun aikhaju igwi, Ëwandamau ichig, "Pæ chaain khapaana chitaju" a jaautarrjõ. ¹⁹ Irua khaphæ sïejim, ichjã jöoiranaa i ün Sarajã üanaa khitar aawai amach pöm wënærrabaju. Pari mag jöoiraa sïerr awiajã irua khaphæ sïejim, Ëwandamau ichig jaautarr aawai ich chaai chukhu meebaju. Magua mag peer cien años sïerr äba, Abranau äba ag iekta jüg thöba wai sïijim. ²⁰ Irua mag "Mua ðkhabamjã" aba, sïi Ëwandamau ichig chaai deejü atarr chadcha paarpajuuta warag khïirjunaa, "Puan pæhdëu nem magju atarrjã chadchata wau sïerræm" aajeejim Ëwandamag, i thö iekhamamua. ²¹ Irua khaphæ sïejim, chadcha Ëwandamau jua theeg sim, ichdëu nem magju atarr wawaag. ²² Ichdëu mag khaphæ ðkha sïerr gaimuata, Ëwandamau ich iek phätarr gaai jaau simjõ pekau chukhu arrjõ i wajaug paapüijim aajem.

²³ Mag Abranau ðkhaa chaar ðkhatarr gaaimua Ëwandamau i kulp chukhu paatarr jaau nëm chan i apaijã khaba, ²⁴ ewag pawia maachjã agjõ kulp chukhu paapüijü khæun igwiapata mag phäpüijim Ëwandamau

ich iek gaai. Wajapcharan mag maach Pör Jesús phiriu autarr ag Ëwandamau gaai thãraucha ðkhaawaita ðchab ich Ëwandamau maach pekau chugpaawi kulp chukhu narrjõ maachjã aaujem. ²⁵ Mag maach Pör Jesuuta Ëwandamau maach pekau paar õrag ædæraa thöopi-jim, mag thöotarrta deeu phiriu athamua maach pekau chugpaapæaig.

Jãga næ ðs pekau chukhu arrjõ wajaug paapüiwi

5 Mæhdëu jaau chirarrjõ, maachdëu thãraucha Jesucristo iek ðkha nëm gaaimua Ëwandamau maach pekau chukhu narrjõ wajaug paapüijim. Magua ya ðsin maach i dëi khöinaa nëm maach Pör Jesucristo gaaimua. ² I gaaimuata ðchab Ëwandamaujã maach dëi wajapha aajem, i iek thãraucha ðkhaawai. Mag nëm gaaimua ðchab onee nëm, ich mag wajaug sïerræm dëita wënærraju khïirju naawai. ³ Pari mag mæg atag i dëi wënærraju khïirjuwipai khaba, mæg eegarwe maach dau aug waauwaijã ich mag onee naajem, magæm gaaimua warag maach thãar phïiupiejem khaphæ naawai. ⁴ Maagwai mag thãar phïi naawai mag dau aug wau nëmjã äwatju khaphæ äwat nëmua Ëwandamau oowaijã ðu sim. Mag gaimuajã onee naajem. Mag Ëwandamau maach ðu oo sim khaphæ naawaita warag mag i khïircha oo wai wënærram khöchag thænëmjã ogdæba aajem. ⁵ Mag i khïircha ooju khïirju nëmæn, ich Akhaar maachig deetarrauã chadcha ichdëu maach daupii wai sim khaphæ api sïewai ichiita i oob khaba ooju khaphæ nëmæu.

⁶ Dich juapadamaupai chan pöd dich pekau eemua öbæraagjã jua theeg chukhu narrta, mag i oob khaba ooju khap amkhïirta Cristo bëewia maach thumaam khæun köit meechejim, magbarmua maach chi khaigbam khæun peerdæ awaag. ⁷ Pærau khaphæ nëm, chadcha thethe sim, sïi äbmua ædæraa chikham köit ich thöopiju. Ich khïirau chan, Ëwandamau iek gaai jaau simjõ nem ajapham appai waujem köit awiajã, äbmuaajã ædæraa ich thöopibaju. Tale sïi woun wajaug sim paran äbmua khäijã ich thöopiju; pari mag awiajã mag nëm anëm chan wajappai ürba aajem. ⁸ Pari Ëwandamau magbajim maach dëi. Maach pekau pöm nëm äba, Cristo püijim maach köit thömkhïir. Mag püibar-muata irua ich garmua chadcha maach khösi sim khap apijim. ⁹ Mag, maach khaigba narrjã igba Cristo maach köit meetarr gaaimua ya i dëi kulp chukhu naawaita, i gaaimuata ðchab Ëwandamau maach i agkham ed maach gaai ich khïir machag meeuju arrjã ðu maach jua khæapüiju, ya büerjã pekau chukhu arrjõ naawai. ¹⁰ Warr maach pekau ee wënærraajeewain maachin Ëwandamau dëi iekkhör pömta naajim, maachdëu i igba narr gaaimua. Pari mag Cristo maach köit meetarr gaaimua Ëwandamau dëi maach khöinaa api sim khai, magan ich iiu phiidætarrr gaimuajã ðchab maach aub khaba ich aar aju, ya Ëwandamau dëi khöinaa wënærraawai. ¹¹ Pari mag ich aar aujupaijã khabam. Maach Pör Jesucristoou Ëwandamau dëi mag maach khöinaa apitarr paarjã irig ðu ajim ana ich Ëwandamta thö iekhaajem, onee naawai.

Adanau ðor okhoopitarr, jürr Jesuu peerde aaujem

¹² Ich jägta ajim ïchab warrgarjä: Ich mag Jesucristo meetarr gaaimuapai maach peerdeajemjö, ðor äbpai pekau wautarr gaaimuata ïchab thumaam khünta ewag pawiajä pekau paarpagkhajim. Mag pekau gaaimua chi nacha pekau wautarr wounjä meetarr aawai maach ewagam khüntjä agjö thumaata ö deejim, thumaam khünta pekau wau thunaawai. ¹³ Ley chukhum aig parhooba nem waauwajjä magum paar iekhaba aajeeb mam, Moiseeg Êwandamau ley phäpjiu nawe ichiita ya chi pekaun sïejim. ¹⁴ Mag chi pekauta warrgurwe sïerr aawai Adán sïsierr aigmua khïeb Moisés sïerr jaarjä mag pekaúata ewag pawiajä ðor thum dajëgpi wai sïisijim. Êwandamau Adanag ich khïircha jaautarra i ichaur awia pekau wautarrjö ewagam khüntau chan amachdeucha waubajierab mam, ichiita amachdeu nem wajuu khaba nem khaph narra waujim. Mag wautarr gaaimuata amachdeujä ich Êwandamaucha jaautarra ichaur abarmjö pekau waujieram.

Wajapcharan mag Adanau nacha khaigba arr gaaimuata ðor thum dajëk nesisierjö, nassi pawia Cristo bëewajjä i meebarm gaaimuata ïchab jürr ðor thum peerdeju aai nesisijim. ¹⁵ Mam mua mag chirum aig chan mag Adanau pekau wautarra ewag pawia Êwandamau maach athee ich Chaai pütarrjö ü sim aba chirum. Nacha ich Êwandamau woun ompaatarrau, wajapcharan Adanauma, i iek ürba i ichaur awia pekau wautarr gaaimuata ewag pawiajä thumaam khünta ö deejim. Pari mag thumaam khünta khëch nem oobaawai, Êwandam maach düi wajapha khi-taawai, jürr maachig regalo wajapcharamta sïi par deebarmjö ajim, ich Iewaa Cristo püibarmua. Cristoou maach thumaam khünt iuu aum khöchgau maach köit ich thöopibarmua ichdeu nem wajuu aai sïerr atchata waujim. ¹⁶ Mag warrcha ðor äbpaimea pekau wautarr gaaimua thumaam khünta Êwandam düi iekkhör paarpapijim. Pari mag iekkhör pöm ich düi paarpataarra, am pekau pöm thunnarrjä igba, thumaam khünt köit meemkhïir Cristo pütarr gaaimua pekau chukhu narrjö deeu wajaug paapüijim. ¹⁷ Iin chadcha äbpaimea mag pekau paarpataarr aigmua ich chi pekauta nem jua theeg sïisijim, ichdeuta ðor thum dajëk aag. Pari Êwandamta ag khäai jua theegcha sïerraawai agjö woun äb mag pekau paar maach köit udraa ich thöopitarr gaaimua magum thum pödpüiwia, ðorjä wajaug paawia pekau chukhu arrjö apäaijem, ajapcharan Jesucristo gaaimuama. Mag ich thöopitarran, mag udraa amach wajaug paapi nem khünta ich denjö nem khaigbamjä thum pödpäaijem khüntkha wënerramkhïir ajim.

¹⁸ Wajapcharan jäg Adán ich appai pekau wautarr gaaimua thumaam khünta Êwandam düi iekkhör paarpataarrjö, ïchab Jesucristoouta ich Aai ipierraa maach köit ich thöopitarr gaaimua mag iekkhör pöm narrjä magba arrjö apäaijem, ich mag wënerramkhïir. ¹⁹ Wajapcharan äbpai mag Êwandam iek ürba i ichaur

arr gaaimua ðor pömta pekau paarpagkhapitarrjö, ich agjö ïchab äbmua üu ich Aai ipierraa maach thumaam khünt köit meetarr gaaimua ðor pömta agjö wajaug paawia pekau chukhu narrjö nesisiju.

²⁰ Warrcha Êwandamau ley deewain, ðrag amach pekau wau nem khap amkhïirta deejim. Pari magbaawai mag amach pekau wau nemjä khaph nemta warag athuuchata khaibag aphöbaadëm äba, ich Êwandamaujä ich jäg ðor dau aug khaug paraa khi-taawai, ïchab amag wajapcha khaph apijim, ichdeu am peerde aaju aai sim. ²¹ Warr jäg pekau ðor meepieg ichta jua theeg ürpai sïerrjö, ïsjä ïchab Êwandam jua theegta jürr ag khäaijä ürpai sim, maach Pör Jesucristo gaaimua mag maach pekau pöm narra chugpaapüiwia jürr ich düita ich mag i denkha wënerramkhïir.

Pekau wawaagan maachin chi meemjö nem, mam Cristo athee nem wawaagan iuu nem

6 Mag pekau athuucha waauwaita Êwandamau maach düi wajapcha aajem anaawai, magan çwarag ich magta pekau wau wënerrajupá, mag pekau wau nem Êwandamau chugpaapüipüikhampierr chadcha ich maach düi wajapha khitem khap aag? ² Mag khabam. Jesucristo düi naawai tag pekau wau-maagau ya maach chi khëchamjö nemta, jäga mag bürrjä dich khaibag püaba agtha pekau wau wënerraju aai nem abarju. ³ Päräu khaph nem, Jesucristo iek ükhawia maach i thür gaai pör choowi i denkha nem khüntan ya i düi ðor äbpaimejöta nem. Mag naawai tag pekau wauba aagjä warre i düi äba khëchtarrjöta nem, çma päräu khaugba ne? ⁴ Wajapcharan mag maach pör choo nem aig, warre Cristo düita äbam jëb-degpai bëppütarrjöta nem, tag pekau waujüjä khaugba aag. Pari mag meebarmjö arran, sïi tag warramjö nem khaigbam wauba aagpai khaba, jürr ich Cristo simjöta wënerragau. Wajapcharan Êwandamau ich Chaai phiriu autarrjö, maachjä ich athee iuu phidübarm khüntjöta api sim, äba ichdeu khösimjö wënerramkhïir.

⁵ Mag nem khaigbam waumaagau Cristo düi äba meetarrjö naawai agjö i düi äba phidübarmjöta nem, jürr nem wajapham appaita wawaag. ⁶ Magua, maadëu khaph nem, warr maach Cristo düi khaba naawai dich khöchagpierr nem wajuu khïirjug wai narrjä ya ich Cristoou ich düi äba pakuls gaai meerpapüimjö ajim, magbarmua magum khïirjug warre jua theeg chukhu aadeewai tag mag pekaúgta dich khäai ürpai apiba amkhïir. ⁷ Chadcha maach meewai chan tag nem waujüjä khaugba aadeejeewai pekaúajä maach ogdüpääijem, ya tag ich ipierraa abaju khaph sïewai. Ich agjöta sim ïchab Cristo düi meebarmjö aawaijä: pekaúa pöd maach düi iek theeg chukhu sim. ⁸ Mag ya maach Cristo düi khëchwi nemjö naawai maadëu khaph nem, maachjä ïchab ich Cristo simjöta wënerraju, pekaúgta udra dich ürpapiba. ⁹ Maadëu khaph nem, Cristo iuu phidütarr aawai tag meebam; í tag maach dajëkhum khüntjö khaba sïsim.

¹⁰ Cristo meetarran, ðor pekau paarta meetarr aawai, chi pekau jãg ichdëu ðor dajëk aajemjã warre ich Cristo garmuata pödpüijim. Pari mag meetarrta deeu iiu phiidëwia sïerrëmøn, ich gaaimua jürr ðragta Êwandam thö iekhamkhïrau. ¹¹ Mag pãar ya Cristo ich garmua mag pekau pödpüitarr dëita naawai tag pekau waumaaugau ya chi khëchamjöta abat. Magarrau Cristo dëi nëm gaaimua Êwandam athee nem wajapha wawaagan chadau jürr khïir ubagta abat.

¹² Pekaúg chan oob ðdëraa pãach gaai ðrpaapimiet, sïi warrgar pãachdëu nem waum khösimpai waaujerr wawaag. ¹³ Nem khaigbam wawaag chan ni bÛchkhun awiajã oob pekaúgta pãach gaai ðdëur apimiet. Mag khãai Êwandamagan chadau pãachta sïi khajapham nem jua choogjemjö idëu pãach dëi ichdëu ampierr apibat. Ya pãar mag nem khaigbam wau wënërra-maaugau, Cristo dëi äba meewia deeu iiu phiidëwi naawai, Êwandamagta pãachdëupai warre pãach thum thüsëbapüit. ¹⁴ Pãrau magta amøn pekau chan bÛerjã pãar dëi iek theeg chukhu sïisiju. ¿Khan jãgwi? Pãrau sïi pãachdëu khïirju nëmjö Moiseeu ley phã pÛatarr ðerkha nëmua khaba, äba Êwandamau ich garmuata pãach pekau ee wënërrapimaaugau ðu pärag khïirjug dee sïewaima.

Êwandam chogkha naawai nem agchata wauju aai nëm

¹⁵ Mag, mua Moiseeu ley phã pÛatarr ðerkha nëmua khaba äba Êwandam maach dëi wajapha khitaawaita maach peerð aaujem a chirëm aig, äbmua khãijã, Êwandamau maach chig abaju awi, "Magan warag pekau wauju aai naabahab" aju. Pari magjã khabam. ¹⁶ Magju khãai wajapha khïirjunaata nem waubat. Pãrau pãachdëuta jaaju aai nëm, ¿pekaúgta ðdëur pãach ðrpaapim khösi nÛ, okhoom iek okhoog, wa Êwandam chogkham khösi nÛ, i ipierr nëmua i aar öbëraag? Pãachdëu igbarmta pãar pörkha sïisiewai maguata pãar ich chogkha wai sïisiju. ¹⁷ Warran pãran chadcha pekau chogkha nëmjöta naajim, pãach khöchagpierr nem waaujerr gaaimua. Pari ïs jürr pãar gaaimua Êwandamagta ðu ajim a chirëm, pãachig jãga wënërraju aai nÛ a jaautarr iekta pãrau thãrauchata ðkha naawai. ¹⁸ Mag pekau jua eemua Êwandamau ðu pãar peerð autarr aigmua ïsin pãran jürr i chognaanau, ichdëu nem khösimjö nem agchata wau wënërraawai. ¹⁹ Mua mag chikham chogkha nëm jaau chirëmøn, sïi cha mÛchdëu jaau chirëm wajapha khaphÛ amkhïirta mag ejemplo pärag jaau chirëm. Magba akhiin pãrau pöd khaugbaju, khanta mua jaau chirú. Mag mÛchdëu jaau chirëmjö, ich jãg warr sïi pãach khöchagpierr nem khaigbam waaujerr gaaimua pekaúgta ðdëur pãach ðrpaapiejerrjö, ïchab ïsjã warre pãachdëupai pãachta thum Êwandamag thüsëbapüit, ichdëu khösimjö nem wajaphata wau nëmua chadcha i ðorkha äba i atheepai wënërraag.

²⁰ Chadcha warr pãar sïi pãach khöchagpierr nem wau nëm gaaimua pekau chogkha nëmjö naajeewai chan Êwandamau waupi jaau simjö waujujã khïirjuba

aajeejim, agtha i ðor khaba narr aawai. ²¹ Pari ïs ewag panaa oowai, khan wajaug sïejï mag khaigba wënërrarr. Ante ïs magÛm khïirjuawai warag maach chigaata sim, mag dich nem khaigba wau nëm gaaimua sïita warag maach okhoopiejeewai. ²² Pari ïs chan pãar warr pekau chogkha narrjö khaba nëm; ïsin pãran jürr Êwandam chognaanau. Pari mag i chogkha nëmøn chadau ante maach athee wajaugta sim, mag nëmua-ta i ðorkha i atheepai wënërranaa i aar öbërw i dëi naaimaju aawai. ²³ Pekau chogkha nëmjö nëmuan sïi warag maach okhoom iekta okhoopiejem. Pari jürr Êwandamau ich chogkha wënërrëm paar maachig deeju jaau simøn, ðgthar pawiajã ich mag ich dëi phë wai sïisijuuta jaau sim, maach Pör Jesucristo dëi ðor äbpaimjö naawai.

Cristo dënkha nëmøn ðu jaai paraamjöta sim

7 Cristo gaaimua khodamnaan, pãrau ley khaphÛm khÛen aawai pãrau meraa khaba nëm, lein maach iiu durrum orapaita maach dëi iek theeg sïejem. ² Pãadë khïirjubat: ðu jaai paraamjã ich agjöta sïebahab. Ley gaai jaauwai, chi jaai meebam aiguin ich jaai gaai jÛgatau jÛ simjöta sim anëm, pÛaju khaba. Pari chi jaai meebaadeen chadau mag jÛ simjö sïerrta ëdëbaadëmjö sim, tag jaai chukhu aadeewai. ³ Pari mag jaai paraa simta deeu emkhooi dëi khapes amøn magan pekauta waubarm, ich jaai khabam dëi aawai. Pari chi jaai meebaadeen chadau ya deeu jaai auju aai sim, mag ich jaai gaai jÛ simjö sïerrjã ya ëdëbaadëmjö sïewai. Mag, khoopawia ich ap sïsimta jaai au simøn magan pekau khabam.

⁴ Khodamnaan, pãarjã ïchab ich agjöta naabahab: Warran leita pãar jaaijö sïejim. Magua ichiita pãrau ag gaai jaau sim ipierraa ab khaba aajeejim. Pari tag pekau waumaaugau ya pãar Cristo dëi meetarrjö naawai ya mag ley pãar dëi tag iek theeg chukhu sïsim. Ya ïsin pãran jürr Cristo dënëu, ar meewia deeu iiu phiidëutarr dënma. Mag i dënkha naawaita Êwandam dau na nem wajapha wau wënërraju. ⁵ Warr maach parhoobam khÛenjö sïi dich pekau ee wënërraajeewai leiu maachig nem parhoob waupiba jaau sïejim. Pari magtarrta nem khaigbamta waupi jaautarrjö warag parhoobam nemta waum khöchkha phöbaadëwi sïi okhoo nÛisijim. ⁶ Pari mag narrta ïs jürr nem khaigbam waumaaugau Cristo dëi äba meewi nÛisimjö nëm. Mag Cristo dëi meebarmua ïsin maachin äba Êwandam chognaanau, ya mag leita maach khãai ðrpa khaba sïewai. Pari mag i chogkha nëm chan mag ley gaai jaau sim ðerkha nëmua khaba, ich Êwandam Akharau wënërrapi jaau simjö wënërrëmuata mag i chogkha nëm.

Pabloou ich pekau khaug autarr

⁷ Mag khai, ¿magan Êwandamau ley deetarran pekaupá? Mag khabam. Êwandamau ley deetarr chan pekau khabam. Pari mag ley khurau khabamuan, mÛch pekau paraa chirëmjä khaugba chirakham. Mag

ley gaai “Oob chikham nemta p̄ch d̄en apim kh̄osi am” aba s̄iekhiin, mua b̄urj̄a khaugba chitakham, magpai n̄emua pekauxha öb̄er sim. ⁸ Pari mag ley khaug athamj̄o abaawai chi pekaúata warag m̄ur̄ug chikham nem kh̄osi aju aai khaba chir̄umpata warag kh̄ochkhapibarmj̄o ajim. Pari ley chukhumuan magbakhham. Wajapcharan ley chukhum aiguin, pekaun s̄i iek theeg chukhuta sim, nem khaigbam maachig waupieg. ⁹ Warr agtha daumeraa chiraaajeewain m̄uch pekau wai chir̄mj̄a khaugbata chirarr aawai m̄ üu chirajim. Pari maimua ya m̄uchd̄eu chi ley gaai jaau sim khaug athaawaita, ðchab mag m̄uchd̄eu nem wauju khabamta waum kh̄ochkhakhakham gaaimua ¹⁰ warre m̄uch okhoo chir̄mj̄a khaph̄ chir̄sijim. Magta ajim. Wajapcharan m̄uchd̄eu kh̄irjuawai, mag ley ðurkha n̄emuaata m̄uch peerð̄ aujupii chirajim; pari magtarra j̄urr ich ag leipai warag m̄uch okhoojuata m̄ur̄ug jaubarmj̄o jaubaawai ¹¹ mua khaph̄ aad̄ejim, chi pekaúata s̄i m̄uch kh̄ugurbarm. ¿Pari j̄a-ga magj̄i? Par ley thum ðurkha aubaju ðurkha chitarr gaaimuama. Wajapcharan mag ley thum p̄d̄ ðurkha aubam gaaimua, warag pekau wau chir̄muata mua khaug athajim ðchab, chadcha m̄uch okhoo chir̄m.

¹² Magua khaph̄ abat keena: Êwandamau ley deetarr chan pekauj̄o khaigba khaba sim, ich J̄oiraucha deetarr aawai. Mag lein chadcha chi wajapham̄u, ichd̄eu nem kh̄osimta waupi jaunaa maach üu w̄en̄rramkh̄ir̄ta deetarr aawai. ¹³ Magua, ley gaaimua chan m̄ okhooaba, pekau gaaimuata okhoo chirajim, leíu wajaug jaau sim chaur s̄i m̄uch kh̄ochagpierrta nem wau chitarr gaaimua. Pari mag ley gaaimuata ðchab mua khaph̄ aad̄ejim, pekau chadcha nem wajapham khaba sim. Wajapcharan Êwandam iek gaaimuata maad̄eu khaph̄ n̄em, pekau chadcha athuuchata khaigba sim.

¹⁴ Maad̄eu khaph̄ n̄em, ügtharmuata ley deejim. Pari m̄un̄ s̄i ich m̄uig eegarpaim̄u. Mag chiraaawai pekauta wounj̄o m̄uch p̄rkha wai chit̄mj̄o, irua nem kh̄osimta wau chit̄m gaaimua i chogkha chit̄m.

¹⁵ Khaugbam khar m̄ j̄aga chiraaajem khai. Pari m̄uch imeerba, chadcha Êwandamauj̄a kh̄osinaa m̄uchd̄euj̄a nem waum kh̄osimta wauba, agtha nem khaigbam m̄uchd̄eu waumaphamta waaujem. ¹⁶ Mag leíu waupiba sim nemta m̄uchd̄euj̄a waumapha chir̄m aig, magan m̄uch paarmua mag ley wajapha sim a chir̄m.

¹⁷ Magua m̄uchd̄eu kh̄ochkhabam nem wau chir̄m aig, s̄i juau ogthom khabam. Maḡm wau chir̄m chan m̄uchd̄eucha khaba, m̄uch d̄ei thaabatarr pekau m̄ gaai ðrpa simuata mag waupi simj̄o aajem. ¹⁸ Mua khaph̄ chir̄m, m̄ug chir̄m aig chan b̄urj̄a th̄aar wajaug chukhu chir̄m Êwandam dau na. Magua, nem wajapha waum kh̄osi chir̄mj̄a p̄d̄ wauba aajem.

¹⁹ Magju kh̄ai mag nem wajapha waum kh̄osimj̄a waubanaa nem m̄uchd̄eu waumaphamta waaujem.

²⁰ Pari mag m̄uchd̄eu nem waumapham waauwaj̄a, s̄i m̄uch kh̄ir̄auta wauba, m̄uch d̄ei pekau thaabatarrauta warag m̄ gaai ðrpawi maḡm waupim kh̄osi aawaita maḡmpa waumaajem.

²¹ Magua mua m̄uchd̄eupaj̄a m̄uch khaph̄ chir̄m, m̄uch kh̄irjuguan nem wajapham appaita waum kh̄osim ee, nem khaigbam wauju kh̄irjugta maach na garpapakhamj̄o aajem. ²² Maagjeeb mam̄ Êwandamau ley deetarran m̄uch th̄arau kh̄osinaa ichiita ag igar chir̄m. ²³ Pari mag Êwandam ley kh̄osi chirab mam̄, mua khaph̄ chir̄m, j̄urr äb agj̄o m̄ mor ee simuata m̄uchd̄eu kh̄irju chir̄m chaur kh̄irjug kh̄iet m̄ur̄ug kh̄irjupi sim, ichd̄euta ganaag. Ma, chi pekau m̄uch d̄ei thaabatarrau. Ichd̄euta woun d̄enj̄o m̄ p̄r wai simj̄o aajem, ichd̄eu nem kh̄osimta waupieg. ²⁴ ¡Ê, apkh̄iit̄ m̄dam! Maḡm kh̄irjubaadeewaita onegj̄a chukhu chiraaajem. ¿Kh̄aiuwaata mag maach mor ee pekau sim jua eemua maach khaigp̄er athaaḡawa? ²⁵ Äba ich Êwandamaupaita maach P̄r Jesucristo gaaimua maach khaigp̄er auju aai sim. Magua irigta üu ajim a chir̄m, ich mag Jesucristo gaaimua. Wajapcharan m̄ugta sim: M̄uch ödiiun, Êwandamau kh̄osimta wau chit̄mua i chogkha chit̄m kh̄osi chir̄m. Pari mag chir̄m̄ta, Cristo khurau khabamuan, pekauta agtha wounj̄o m̄ kh̄ai ðrpa s̄iekham.

Êwandam Akharau jaumamj̄o w̄en̄rraag

8 Mam̄ üu magba, maach ya Jesucristo iek ðkhawi ich d̄enkha n̄em kh̄un̄au chan tag pekaúgta ich mag ðd̄ur dich ðrpa apiju khaba n̄em, mag pekau waaujerr paarj̄a okhoopimaaugau ya maach ich d̄enkha naawai. ² Pari magaagan chi Êwandam Akharau maach ich Cristo d̄enkhami athamua mag maach okhoopiju arr jua eemua peerð̄ athaawaita mag pekaúgta maach ðrpa apiba aajem. ³ Wajapcharan m̄ugta ajim: Moiseeu ph̄a p̄atarrau p̄d̄ pekau jua eemua maach khaigp̄er aubajim, mag pekau maach d̄ei thaabatarr gaaimua p̄d̄ mag ley ðurkha auba arr aawai. Pari Êwandamau magbajim. Êwandamaun ich Iewaachata maach wounaan kh̄ir̄ thegwia p̄ijim. Mag ich m̄ug maach chi pekaupanj̄o kh̄itajieb mam̄, b̄urj̄a pekau waubajim. Mag p̄iwia maach khaibag k̄oit th̄oipibarmua, maach gaai aju arrta warag ich Chaai gaaita ðd̄raa mas apijim, magbarmuata j̄urr mag pekau maach d̄ei jua theeg s̄ier̄ta warre jua theeg chukhu ap̄aig. ⁴ Magta ajim Êwandamau, ichd̄eu ley deetarr gaai maachig waupi jaau simj̄o w̄en̄rramkh̄ir̄. Magaag ya tag warr maach pekau ee w̄en̄rraajee-waim kh̄irjugj̄o khaba, ich Êwandam Akharau waupi jaumamj̄ota nem wau n̄em.

⁵ Ar s̄i amach bi eem kh̄irjug d̄eipai b̄auwi pekau wau w̄en̄rr̄m kh̄un̄an, s̄i amach kh̄ochagpierrta nem wauju kh̄irju s̄ier̄j̄em. Pari ar Êwandam Akharau jaau sim ipierraata nem wau n̄em kh̄un̄an, äba ichd̄eu kh̄osi simj̄ota nem wauju kh̄irjuajem. ⁶ Êwandam Akharagta ðd̄raa dich d̄ei ichd̄eu ampierr api n̄em̄n, kh̄oinaa Êwandam d̄uita ich mag w̄en̄rraju. Pari magba s̄i dichd̄eu nem waum kh̄osim̄gta ðd̄raa ich mag dich gaai ðrpaipim̄n, j̄urr okhoom iekta okhooju. ⁷ ¿J̄ägwi mag okhooju? S̄i mag dichd̄eu nem kh̄osim̄gta ðd̄raa dich gaai ðrpaipinaa j̄urr Êwandam ichaurta nem waaujeewaima. Dich mag nem wau

nəm gaaimua i ipierrajä aba, wa mag i ipierraa aju êkhakhiinjä, ichiita pödbaju. ⁸ Ar mag sîi amachdëu nem khöchagpierrta nem waaujem khænau chan pöd bürjã Êwandam oneeupi auba aajem, amachdëu nem wau nəm gaaimua.

⁹ Pari pãar magba nəm. Pãrau agtha mag sîi pãach khöchagpierr nem wau wënerraba, ich Êwandam Akharau nem waupi jaau simjöta nem waaujem; majã chadcha mag i Akhaar wai nəm khai mam. Pari äb-mua mag Akhaarta chukhu sim chan magan ma chan Cristo dën khabam. ¹⁰ Pari chadcha Cristo pãar thãar ee sïejem khai, pãach pekau gaaimua pãar moron jëbeg paaukhawiajä, pãar akharan ich mag iuu sïisju, ya ich Êwandamauchata pãar khaibag chugpaawi bürjã pekau chukhu arrjö arüiwia naawai. ¹¹ Chadcha mag Jesucristo phiriu autarr ag Akhaarta pãar thãar ee sim khai, magan mag pãar mor jëbeg paaukharmjã deeu Êwandamau mag ich Akhaar pãar ee sïejem gaaimuapai deeu phiriutkha aju.

¹² Jãan magau keena, cha mündëu jaau chirəmjö. Maachin chadcha Êwandam Akharagta idëu ichdëu ampierr apiju aai nəm maach dëi. Pari jürr dichdëu khöchagpierr nem wawaag chan bürjã magju khaba nəm. ¹³ Pari pãrauta ürbamjö sîi pãach khöchagpierrta ich jãg nem wau wënerrəm, pãran ichiita okhoob khaba okhoouju. Mam. pãrau mag sîi pãach khöchagpierr aju khãai, mag Êwandam Akharau pãach juag oo nəm dëi pãach garmuata warre pödpürüi amən chadau, magan okhooba ich mag pãar üu wënerraju.

¹⁴ Khaph. abat: Thum ar Êwandam Akharagta nderaa amachig ichdëu nem jaau aig jaaupinaa i ipierr nem wau nəm khænata chadcha Êwandam chaainau. ¹⁵ Mag ich Akhaar deebarmua ich chaainka autarr chan, sîi müg eegar chikham chogkha nəm khænau amach patronnaan ögkhaajemjö ich ökhö wënerramkhïir khabajim. Magju khãai mag ich Akhaarta deetarr aawai irig jëeuwaijã chadcha ich ag Akharaupai bürjã inag chukhu irig Aai ichëpiejem. ¹⁶ Mag ich Akhaar maachig deetarrauta jürr maachig jaaukhamjö aajem, chadcha maach Êwandam chaainka nəm. ¹⁷ Mag chadcha i chaainka naawai, ich Êwandamau ich aar paaukhabaimaa, maachig deeu a simjã chadcha deeu, magbaawai Cristo dëi äba maachdëujã nem thum wai naamkhïir. Pari mag ich Êwandamau Cristo dëi arrjö maach dëijã wajapcha amkhïran, ich jãg Cristo dau aph. müg eegar nerrajerrjö maachjã agjö i gaaimua dau aug au wënerraju.

Müg atag Êwandamau maach dëi wajapha aju

¹⁸ Iin müg eegar aawain maachin chadcha mag dau aug wau wënerraju; mam. jürr müg atag ügthar paawaita wajapcha naaimaju khïirjuawai chan, mag dau aug wau nəmjã sîi warag maadëu igbata sim.

¹⁹ Chadcha mag sim khap aag pãadë khïirjubat: Maadëu khaph. nəm, müg durr gaai maimua edjã ee-jã nem thənəm thum ya ïs chan warr Êwandamau amach ompaatarrjö khaba thənəm. Müg maach

wounaan dau aug wau nəmjö, ïchab amjã waragta eegar paaukhamam. Pari maadëu khaph. nəm ïchab, am mag thënaab mam, Êwandamau maach phiriutkha auwia ïchab amjã deeu wajaug paapüju. Magua amachdëujã magju khaph. mjö, Êwandamau maach ichdëu wajaug paatarr khæn dëi dau daau bëejuuta wounaan dënjö sîi n. khodthənəm. ²⁰ Warr Êwandamau müg durr ompaawai chadcha wajaphata waupüjim, mag gaaimua öor phithurg chukhu wënerramkhïir. Pari magtarra mag Adán pekau gaaimua chi durrpata warre ar jopjim. Mag ar sïsimjã ich khïrau khaba, ich Êwandamau magpijim. Mam. ichdëu khaph. sïejim, ich mag khaigba sïerram iek khaba, ²¹ ewag pawiajä deeu üwaai ichdëupai aunaanjö pör khoreu athamua maach ich chaainka nəm khæn dëi äba wajaug paapüju. ²² Maadëu khaph. nəm, müg durrar n. chaai awaagpaawai bi machgau idau aadëp aajemjöta sim. Pari mag idau thënaawi ya athaawai onee aadeejemjö, ïchab müg durrjã cha ich simjö sïerram iek khaba, ichiita ijã ïchab deeu durr wüjüüg paju. ²³ Mam. ïs mag müg durr appai khaba, maach ich Êwandam Akhaar wai nəm khænata gaai machag nəm, Êwandamau da maach awaan bëeba aawai. Magua maadëu jöpkhaa i bëepim khösi nəm, mag maach ich chaainka ich dëi thum äba phë athaawai maach mor müg dajëkhu khitamta tag meejã khaugba ich mag iuu n. sieg. Mam. mag Êwandamau ya maachig ich Akhaar deetarr aawai maadëu khaph. nəm, maach dëi magju a simjã chadcha ichdëu jaau simjö aju. ²⁴ Chadcha maachin ya peerdëwi nəm. Pari mag müg atag ich Êwandamau maach dëi wajapha aju a simjã ükha naab mam, maach daüa chan agtha ooba nəm. Pãrau khaph. nəm, nem maadëu dich daüa oou khïirju sïerr ya oobarm aigmua tag oom khöchag khaba aadeejem, ya dichdëu khïirju sïerrjö dich daüacha oobaawai.

²⁵ Mam. ich agjö mag dichdëu oom khöchag thənəmjä chadcha agtha ooba sim khai, magan oobam aigjã nem p. abaju. Magua, mag dau aug wau wënerrawiajä äba Êwandamau müg atag maach dëi wajapha ajuuta khïirju wënerrəm. ²⁶ Mam. mag khïirju nəm appaijã khaba, ich Êwandam Akharauta maach akhaardam kha thüu aadeewai üu maach akhaar juag oojem, mag m. phithurg waauwaijã äwatamkhïir. Mag m. gaaimua maadëu pöd Êwandamag jëejuu khaugbam iekhou sîi "ïË, Êwandam!" aawaijã, ich chi Êwandam Akharauta maach khïirjug khaph. sim aawai, jürr ichdëuta maach köit warre ich Êwandamagchata jaumaajem. ²⁷ Êwandam chi Ayauta maach khïirjug khaph. aajee-wai, i Akhaar maach ee simuajã mag maach khïirjug igwia maach köit nem jëeuwai, khaph. aajem khanta jaau sî. Mag, ich Akharaujã ichdëu khösimjöta jëu siewai ükhab khaba i iek ükhaajem.

Phithurg áwat n̄m gaaimuata Cristoou maach khõsi aajemjã warag khapcha pamam

²⁸ Maimua maadëu khaph̄ n̄m íchab, maach chi Êwandam khõsi n̄m kh̄n̄nan dau aug waauwaijã maḡm gaaimua warag m̄g atag paawai dich ðu amkh̄irta ðd̄raa magpiejem. Wajapcharan ich Êwandamau khõsi simjõ maach chadcha ich iek ðkhabaawai peerd̄ autarr kh̄n̄n d̄ita mag ðu aajem, chadcha maachta ichdëu th̄rkha autarr kh̄n̄n aawai. ²⁹ Mag ichdëu maach th̄rkha auju nawe, agtha m̄g durr gaai ðor chukhu n̄we, ichdëun ich iek ðkhaju kh̄n̄n khaph̄ arr aawai, makh̄nta ich Chaai wajapha khit̄mjõta wajaug paap̄iju aadëjim, magbarm gaaimua ich Chaaita ewag pawiajã wajaug paakhabarm kh̄n̄n ag naam chi jõoikha s̄simkh̄ir. ³⁰ Mag ich Chaaijõ wajaug paakhaju atarr aawai ís chadcha maach ich athee th̄rkha auwia ich d̄enkha atham. Mag ichdëu th̄rkha aumam kh̄n̄n am pekau chugpaap̄iwi warrjã pekau chukhu arrjõ ap̄aijem. Mag, ag najã pekau chukhu arrjõ ap̄iwi ich aar paaukhabaimaawain chadau ich Chaai wajapha wai simjõ maachjã wajapha ich d̄i wai s̄siju.

³¹ Mag chadcha ich Êwandamau ich aar ph̄e auwi ich Chaai d̄imjõ maach d̄ijã wajapha aju kh̄irjunaata khaph̄ abat, mua p̄rag jaaukhim: Óraun chadcha maach d̄i khaigba awiajã Êwandamau ichdëu maach d̄i nem magju a sim aig, khaíu j̄urr i jua chaaur nem waubarju. ³² Êwandamau ich Chaaijã ígkhaba, s̄i warag ðd̄raa maach thumaam kh̄n̄n kõit th̄opibar-mua nem dee n̄mjõ deetarra, jãgwi irua s̄i maachdëu nem inag ig n̄mjã deeba abarju. ³³ Ich Êwandamauta ðor wajaug paap̄iwi warrjã ich mag pekau chukhu arrjõ sim a jaaujemta, khaíu i ichaaur maach ichdëucha j̄er autarr kh̄n̄n igwia irig, "Jãkh̄n̄n agtha p̄ d̄i kulp p̄m n̄m" abarju. ³⁴ Cristota maach kõit meewia deeu iuu phiid̄wia maach peerd̄ autarra, khaíu j̄urr ichaaur maach khaibag waupibarju. Ante magpimaugau ichdëuta ðgtharjã maach kõit j̄eu sim. Maimua ichta mag maach kõit iekhaagjã Êwandam d̄i iek theeg s̄iebahab. ³⁵ Mag sim d̄i maach n̄mta, ¿p̄rau kh̄irjuawai maach phithurg au w̄n̄rr̄m d̄i órau kh̄ijã maach khaibag waukhiin, Cristoou maach dau áaukhaawai khai? Wa khõju chukhu n̄m d̄i khaj̄ujã chukhunaa, s̄i chikhamnau maach dakhãkhãu n̄w awia maach th̄obp̄ikhiinjã, ¿p̄rau kh̄irjuawai Êwandamau tag maach khõchkhamapha aawai khai? Mag khabam. Maḡmua-pai chan Cristo d̄i agdaujõ maach khõsi n̄m p̄d̄ khecheu aubam. B̄urjã nem inag chukhum, Cristoou maach daupii wai sim tag daupii apiba aag. ³⁶ Pari ichi-ita ich Êwandam iek phã sim gaai jaau simjõ, maach mag dau aph̄̄ aju igwia íchab David khararraujã Êwandamag magjim:

"P̄ gaaimua maran thõjuuta j̄urjem.

Nemchaain kheechjem aar oveja thõn arrumjõta aajem órau maar d̄i, b̄urjã maach dau aug khaugba."

(Sal. 44:22)

³⁷ Pari phithurg au w̄n̄rr̄wiajã mag maach daupigau ðd̄raa ich th̄opitarr gaaimuata maḡmjã p̄d̄p̄r̄i aajem; wajapcharan Cristo gaaimuama. Mam̄ mag appaijã khaba, mag phithurg áwat n̄m gaaimuata íchab ich Cristoou maach khõsi aajemjã warag khapcha pamam. ³⁸ Magua mua khaph̄ chir̄m, ni ábmuajã p̄d̄ Cristo jua eemua maach khecheu aubaju: m̄ig eegar ich mag phithurg au w̄n̄rr̄mua, juau thõo n̄mua, Êwandam chognaana, edjã eem d̄sãt b̄n̄eu, s̄i parhoobam b̄n̄eu, nem dau chigaa oo n̄mua, m̄g atag nem öbëberg maju kh̄irju n̄mua, ³⁹ ðgthaa edjã ee nem inag th̄n̄mua, m̄g j̄eb gaai wa m̄g j̄eb eegar nem parhoobam nem ich Êwandamau wautarr s̄isid̄mua kh̄ijã p̄d̄ i jua eemua maach khecheu aubam.

Jacob chaain ewagam kh̄nta Êwandamau ich chaainkha autarr

9 Aay keena, m̄ch imeerba, maach meeun israelnaana parhooba aaid̄ w̄n̄rr̄m kh̄n̄n kh̄irjuwia chadcha m̄ gaai masi chiraaajem. Cristo d̄enkha chir̄muata mag iekha chir̄m. Mag n̄m d̄i íchab ich Êwandam Akharauta m̄r̄g jajaau aajeewai m̄chdëujã khaph̄ chir̄m, m̄ch s̄eukhaba chir̄m. ² M̄ch mag chir̄m gaaimua, maach meeun kh̄irjuapierr m̄ thãrau p̄d̄ áwatbajujõ aad̄p̄ aajem, amau Cristo iek ðkhaba naawai. ³ M̄chdëu Cristo isegwia m̄chta i jua machgau dau aph̄̄ ich mag chit̄mua j̄urr amta ðu w̄n̄rr̄raju khaph̄ akhiin, mua maḡmjã aba warag Cristoog m̄ch gaaita jua kh̄aba deepikham, am kõit. ¿Khan gaaimua mag chir̄? Pãach thumta chadcha m̄ch meeun aawai m̄ch khodnaanjõ naawaima. ⁴ Maach israelnaanta ich Êwandamau j̄er autarr khabahab, ich chaainkha awaag. ¿Maach jõoin d̄i khabaj̄i, ichta am w̄tum na j̄n̄thumiejõ khõrr̄ j̄iumamua edaarjã íchab am arar w̄w wai n̄rrarr? Maach atheeta íchab ich Êwandamau maach jõoi Moiseeg ich iek ph̄ijim. Maach jõoinag khabajieb, jãga irig j̄euju aai n̄w a jaanaa íchab am chaain ewagam kh̄n̄n eeta ðor peerd̄ajemjã thaabaju jaautarr. ⁵ Maach jõoin Abrán, Isá maimua Jacob ajierram, warrchajã Êwandamau j̄er autarr, am gaaimua ewag pawia maach meeun ompaa awaag. Êwandam Iewaa maach peerd̄ awaag wounag paawaijã mag jõoi Jacob chaain ewagam kh̄n̄n eeta thaabachëjim. Ich mag parhoobam chaaindamjõ thaabachëtarr wounpaita Êwandam aawai nem thum th̄n̄mjã ichdëuta khap sim. Magua, iita thumaam kh̄n̄nau ich mag m̄g atagjã thõ iekhaju aai n̄m.

⁶ Pari mag maach peerd̄ awaag Êwandamau ich Chaai páiawaijã, maadëu khaph̄ n̄m, maach meeunau chan wajaup i igba, áaur kh̄n̄naupaita i igjierram. Magjieb mam̄ Êwandamau maach jõoin d̄i ich iekhatarrjõ abajim aju khaba n̄m. Ichdëu maach jõoi Israelag, ajapcharan ich Jacoogpaima, maach meeun

khapan apiju atarrjō, ichiita maach meeunan chadcha khapan th̄n̄n̄m. Pari mag khapan th̄n̄n̄m ee, thumaam kh̄n̄n̄ chan Ēwandam chaain chaar khabam, israelnaan awiajā. ⁷ Wajapcharan israelnaan an̄m kh̄n̄n̄, ich jōoi Israel khararr d̄enjō wajapcha Ēwandam iek ũkha n̄m kh̄n̄nta chadcha israelnaan charau. Magua, jōoi Abrán chaain ewagam kh̄n̄n̄ awiajā, Ēwandamau oowai, thum chan israelnaan chaar khabam. Ēwandamau jōoi Abranag, “M̄g atagjā p̄ chaain khapan aju” ajim chadcha. Magtarr aawai jōoi deelum chaai Ismael aajerr gaaimua agjō chaain paraa ajieb mam̄, Ēwandamau oowai, mag d̄en chan i chaain chaar khaba, āba Isá chaainpaita ewag pawiajā i chaain chaarkha n̄isijim. ⁸ Magua maad̄eu khaph̄n̄ aju aai n̄m, Abrán chaain ewagam kh̄n̄n̄ awiajā thum chan Ēwandam chaain chaar khabam. Āba ar Abrán khararr d̄enjō ich Ēwandamau nem wauju abarm ũkha n̄m kh̄n̄nta i chaain charau. ⁹ ĿPārau kh̄ir eyaa n̄, ich Ēwandamau Abranag nem deeu jaautarr? Irua magjiebma Abranag: “M̄g aŋo urumua-ta Saraau p̄n̄g chaai oo deeu” ajim, mag chaai oobarm gaaimuata ich ōorkhaju kh̄n̄n̄ paarpaju igwi.

¹⁰ Mag, chadcha mag chaai Isá an̄m thaabawia ya jōoipa s̄isiewai n̄i Rebeca an̄m d̄ei pajim. Maimua ya Rebeca meísnaan gaai auwim̄n̄ aad̄em ee, ¹¹ Ēwandamau irig, “P̄ chaain chi jōoin aphōbaadee chi naamta j̄urr ich eeum chogkhaju” a jaaujim. Magju igwia ĩchab Ēwandamau ich iek ph̄pitarr gaai, “Jacobta mua ũrcha daupii ajugui” ajim, “chi naam Esaú kh̄ai.” Pari Ēwandamau mag iekhaawai agtha amach ād bi ee naajim, amau nem khaiqbam wa ũuum kh̄ijā wauju nawe. Mag Ēwandamau chi eeum Jacob d̄eita wajapha aju atarran, chi Jacoou nem wajapha wautarr gaaimua khaba, warrgarwe ich Ēwandamau i d̄eita magju arr aawai ajim, Ēwandamau ichd̄eu ōor igbarmta iigjem a khap amkh̄ir.

¹⁴ Mag Ēwandamau chi naam d̄ei magbanaa chi eeum d̄eita magtarr aawai, Ŀmaad̄eu “Ēwandamau s̄i parhoobata nem wau s̄ier̄n̄m” aju aai n̄? Pōd mag iekhaju khaba n̄m. ¹⁵ Biek āb ich Ēwandamau Moiseeg magjim: “Mua chan s̄i ōrau kh̄irjuajemjō kh̄irjuba, m̄ch kh̄irjugpierrta nem wau chit̄m” ajim. “Muan m̄chd̄eu ōor dau aug khaugam kh̄osim kh̄n̄nta eeg oo chit̄m” ajim. ¹⁶ Ichd̄eucha mag s̄iewai s̄i ōrau amachd̄eu nem wau n̄m gaaimua wa amachd̄eu waupim kh̄osi n̄mjō khaba, Ēwandamau ichd̄eu eeg oom kh̄osi oo sim gaaimuata am d̄ei mag ũu aajem. ¹⁷ Ichd̄eu mag nem waaujem igwia ĩchab ich iek ph̄ sim gaai Egipto durram rey igwia magjim: “P̄ch th̄aar theegau m̄ ichaaur chir̄m gaaimua, p̄n̄g m̄ch jua theeg oopinaa m̄g durr gayam kh̄n̄n̄agjā m̄ch jua theeg khakhapd̄o amkh̄irta p̄ mua reikhapi chir̄m” ajim. ¹⁸ Wajapcharan Ēwandamau m̄gta sim: Ichd̄eu dau aug khaug paraa am kh̄osim kh̄n̄nta dau aug khaaugjem; pari ich agjō ĩchab ichd̄eu th̄aar theeg apiju kh̄n̄n̄ warag th̄aar theegta apiejem.

¹⁹ Pari mua mag chir̄m ũrwia ābmua kh̄ijā, “Mam̄ ichd̄eu mag simta, j̄agwi irua ōor khaibag ee p̄ibarju mag ich iek ũrba arr paar. ĿIchiita amau ichd̄eu kh̄osi simjō wau n̄m khabá?” aju. ²⁰ Pari mag awiajā, Ŀichiita ich mag ōb̄er s̄iebá? Maach khai agá s̄i Ēwandam maachjōm kh̄n̄njō i jawaag. ĿMaach s̄i ichd̄eu ompaatarr kh̄n̄n̄ khabá? ĿPārau oowai th̄uriu ich khatarag, “Khanthee pua m̄ j̄ag khap̄ij̄i” aju aai s̄i? ²¹ Chi th̄ur khamieuta ichd̄eu kham aig khaju aai sim ich j̄eb̄eu. S̄i th̄urjōm parhooba jua chogaagpai khanaa ābam j̄eb̄ d̄enpai s̄i th̄epjōm kh̄ijā ooim̄ khamaajem agjō, s̄i ōor di chaauram kh̄n̄n̄ b̄ewaipai ag ee au khoog. Ich agjōta n̄m maachjā: Ēwandamau maach d̄ei ichd̄eu am aig aju aai sim.

²² Mag s̄iewai ichd̄eu kh̄osi simjō warre ōor khaibag ee p̄ikhiinjā, khaíu i ichaaur abarju. Pari magba ich jua theeg oopieg ōor amach pekau gaaimua s̄i khaibag ee p̄iju aai s̄ier̄ta, ich kh̄ir machag āwat wai s̄iejem. ²³ Ich agjō ĩchab ich wauju oopieg maach chi th̄urkha autarr kh̄n̄njā khaibag ee p̄iba s̄i eeg oowai, khaíu i ichaaur abarju. Ichiita ich aar awaag ichd̄eu th̄urkha aum aig th̄urkha auju aai sim, judionaan wa judionaan khabam kh̄n̄n̄ awiajā. ²⁵ Magua, mag judionaan khabam kh̄n̄n̄ th̄urkha auju igwi, ich Ēwandamau Oseas khararrag ēsap ph̄pitarr gaai jaauwai:

“Warr m̄ ōor khaba arr kh̄n̄njā m̄ch ōorkha aumaju;
maimua m̄chd̄eu daupii khaba arr kh̄n̄njā ĩchab daupii aju” ajim Ēwandamau.

(Os. 2:23)

²⁶ Maimua ĩchab ich Oseas ēsap ph̄tarr gaipai agjō ich Ēwandamau judionaan khabam kh̄n̄n̄, “P̄ar chan m̄ ph̄b̄or khabam” atarrta, deeu ũwaa nas-pawi ichd̄epai amag, “P̄arjā ĩchab ich mag iiu s̄ier̄n̄m ag Ēwandam chaainkha n̄isiju” ajim.

(Os. 1:10)

²⁷ Pari j̄urr Judionaan igwia, jōoi Isaías khararrau magjim:

“Jōoi Jacob chaain ewagam kh̄n̄n̄ khapan s̄i ph̄as igaaum mosdau khapanagjō th̄naawiajā, thum chan peerd̄tkhaba, āaurpaita peerd̄tkhaju” ajim,

²⁸ “m̄igmua atag maach P̄r Ēwandamau m̄g durr i agkham ed tag ich kh̄ir machag āwatba warre am gaai jua kh̄abata deeu aawai.”

(Is. 10:22-23)

²⁹ Ēwandamau mag āaur kh̄n̄njā dau aug khaugba akhiin, ābjā peerd̄baju. Magju igwia ĩchab nawe ich Isaías khararrau m̄g ph̄ajim:

“Maach P̄r chi jua thierru maach dau aug khaugwi maach jōoin d̄en chaain ewagam kh̄n̄njā chukhu apitarr amuan,

ĩsin maachin Sodomapien Gomorrapien d̄ei arrjōta ya chukhu aajeekham” ajim.

(Is. 1:9)

Judionaanaujã ĩchab maach peerduajem iek ðkhaju aai nm

³⁰ Ëwandamau ich iek gaai mag jaau sĳsidm ũrwia maadu khan abarjuma. Judionaan khabam khnau chan nem wajapha wau nm gaaimua amach peerdujũã êkhaba naajim; mam Jesucristo amach kitpa meetarr ðkha nm gaaimua Ëwandamau ĩchab amjã pekau chukhu arr khnj apijim. ³¹ Mam jrr judionaanau magba, mag ley gaai jaau sim ipierraa nm paarta Ëwandamau amach khaibag chukhu arrj apijupii awi, ba mag leita rkhaju êkhaajeejim. Pari par mag rkha auju êkhaajerrjã pd rkha auba arr gaaimua, Ëwandamau am pekau chukhu arrj wajaug paapibajim. ³² ¿Khan jãgwi? Mag ley gaapai naam khchgau Cristo amach kit meetarrjã igba, sĳi nem wajapha wau nm paarta Ëwandamau amach pekau chukhu arrj apijupii awiama. Amachdu Cristo igba narr gaaimuata sĳi khdjã ee mokpr pm sim dita thubaimamj ajieram. ³³ Őrau Cristo di magju igwia, Ëwandamau ich iek gaai jaauwai,

“Mua woun b pi chirm” a sim “Jerusalén phbr ee.

Ar i igba abarm khn atheen, maan sĳi warag ag gaaimua ðr bu suwi burrmkhĳir khdjã ee mok jĳir simjta aju, chadcha amau i oowai mchdu pitarrjã ðkhaba i igbaju aawai.

Mam u i isegba warag i au nm khn chan naspawiajã ũwaai amach daujã merag phbaju, wajaphata i di nisiju aawai” a sim, ich Ëwandamaucha, Cristo igwia.

(Is. 28:16)

10 Cristo gaaimua khodamnaan, muan mch meean judionaan peerduvim khsita chiraaajem. Magua Ëwandamag jeuwaijã magta irig jeujem am kit, amjã peerduktkhamkhĳir. ² M am igar chirm, chadcha amau Ëwandamag amach eeg oomkhĳir i ipierraa am khsi naawai. Pari mag nmta ich Ëwandamau nem waupim khsi sim chaarta jrr bigaau ausĳu nm, ³ Cristo maach thumaam khn kit meetarr gaaimuata Ëwandamag amach pekau chugpaapijũã khĳirjuba. Amaun sĳi amachdu amach join i rkhanaa Moiseeu ley phã parrjã wajapha rkha nm paarta Ëwandamag pekau chukhu narrj amach wajaug paapĳiu êkhaajem. ⁴ Pari ba Cristo maach kit meetarr iek ðkha nm gaaimuapaita Ëwandamau mag pekau chukhu arrj apaijem. Magua, Cristo gaaimua khaba sĳi ley rkha nmua chan peerduju êkhaju khaba nm.

⁵ Mag ley rkha nm gaaimua ðr peerduju akhiinjã, pãad Moiseeu phã parr iek ũrbar: “Ar chi ley gaai jaau simj thumaa wajapha rkha au simta Ëwandamau peerdu auju” a sim. Pari maach pekaupanau, khaĳu mag rkha athaju. ⁶ Mam mag khãai jrr sĳi Cristo maach pekau kit meetarr ðkha nm gaaimua peerduju igwia, atcha phithuurga sim aju khaba nm. Moisss iekhoin “gthar i aarcha mawia irig dich peerdu awaan bepĳiu khaba nm.” ¿Jãgwi? Ya i bewi

maach peerdu awaag maach kit meetarr aawaima. ⁷ Ich agj ĩchab magm igwia jaauwai, “Őr khchtarr khn aarjã maju khaba nm” a sim, “dich peerdu aumkhĳir.” ¿Jãgwi? Ya i iuu phiidwi mam khaba sĳewaima. ⁸ Magua, mchdu jaau chirmj, phithurjã khaba ni warpjã maba, sĳi Cristo maach kit meetarrta chadcha ðkhanaa irigta dich peerduĳiu aai nm. ⁹ Wajapcharan pua thãraucha ðkhanaa pch idamaucha, “Jesucristo chi meem arrta Ëwandamau deeu phiriu autarr aawai ichta mch Prkhapĳiu” amn, p peerduju chadcha. ¹⁰ ¿Jãgwi magju aai sĳi? Thãrau ðkha nmuapaita Ëwandamau maach pekau chukhu arrj wajaug paapaijeewaima; maimua ich agj dich iucha dich thãar ee ðkhatarr warm khnag jaau nmuapaita u ichdu maach peerdu aaujeewaima.

¹¹ Ëwandamau iek phã sim gaai jaauwai, “Chadcha maach Pru amach peerdu auju khaph i iek ðkha nm khn chan naspawiajã amach daujã merag phbaju” a sim, “ich mag wajaphata i di wnrraju aawai.” ¹² Mag sim aiguin judionaan wa judionaan khaba awiajã ĩsin thum bata thnm Ëwandamau dau na; ich bam Jesupaita thumaam khn Prkha sim. Magua, ar thum ichig jeu nm khn din joi wajaug khitm. ¹³ Joi mag khitm igwia Ëwandamau iek phã sim gaai, “Ar thum chi maach Prgta amach dau aug khaugpi jeu nm khnan, u peerduktkhaugui” a sim. ¹⁴ Pari mag pãach peerduktkĳir irig jwaagan, ichiita nacha pãrau i iek ðkhaju aai nm; mag ðkhaagjã ichiita pãrau i iek jaau nm ũrju aai nm; mam mag i iek ũraagjã chi jaaujem khnjã paraa aju aai nm, ðrag jawaag. ¹⁵ Pari jãga mag chi jaaujem khnjã paraa aju, chi ya ðkha nm khnau am pibam. Pari judionaanau ya chadcha Jess iek jaau nm ũrwi naawai, khan atcha tag ũrm khsi n ðkhaag. Ëwandamau nawe ich iek jaupiejem khap ich iek phã sim gaai jaauwai, “Jãg ðr peerduajem iek jaau wnrrm khnta ucha khithem” a sim.

¹⁶ Pari judionaanau mag maach peerduajem iek ũr nmjã, peer thumaam khnauta i iek asekasba, aur khnauapaita u ðkha durrum, Isaĳas khararrau, “Señor, par mua p iek jaau wai jedu khitmjã, khaĳu ðkha sĳi” a iekhatarrj. ¹⁷ Pari mag amau wajap ðkhaba-jieb mam, mchdu jaau chirmj, ichiita bmua Cristoou maach peerduajem iek jaauju aai sim; magbaawain chadau mag iek ũrwiata ðkhaju aai nm.

¹⁸ Pari bmua khãijã, “Magan judionaanau ya Cristo iek ũrwi naab” aju. ũrwi naama amaujã ĩchab, durr thum judionaan nnidmpierr ya Ëwandamau maach peerduajem iek jaau nm ũrwi naawai. Magju igwi Ëwandamau iek phã sim gaai jaauwai, “Am iek durrierr durr warpham magwe ũurjem” a sim.

(Sal. 19:4)

¹⁹ Pari deeu ũwaai paba bmua khãijã, “¿Magan jãgwi judionaanau ðkhabajierã? Wa sĳita amachdu ũrtarrjã khaugpibajierãwa” aju. ã, pari mag khaugba aawai khaba, sĳi i igmapha arr aawaita i khaugbamj api-jieram. Pari mag ich isegbaawai jrr judionaan

khambam khænta dau aug khaugwia ðu amach peerdæjujã amag khaphæ apijim ich Êwandamau. Magju igwi Moiseeg mæg jaaupijim ichdëu:

“Pãrag ðkhapiju khãai pãarjõ Ebreonaan khaba aawai sîi mæch khaugba nærrjæem khænnagta ðrcha ðkhapiju, mag oowi pãachdëujã agjõ ðkham khõsi ðkhamkhîir.

Ag na mag mæch khõsi ajujã khîirjuba aajerr khænnagta ðrcha ðkhapiju, mag oowi pãar iekkhõr waumkhîir.”

(Dt. 32:21)

20 Maimua ag khur ewag pawî Isaiagjã ðchab Êwandamau judionaan khabam khænn igwi mæg iekhapijim: “Ar bæurjã mæ oouju khîirjuba aajerr khænnau mæ baauju;

maimua ar bæurjã mæmæg jëeujã jëeuba aajerr khænnag mæch khaugpiju” ajim ich Êwandamau.

(Is. 65:1)

21 Mamæ jûrr judionaan igwia ich Êwandamau magjim ðchab:

“Chadcha amach thãar theegau mæ ipierraajã khaba naab mamæ, nem ðs khabam mæch igamkhîir am næ chiræm” ajim.

(Is. 65:2)

Judionaanta Êwandamau ich õorkha awaag jær autarr

11 ¿Pãrau khîirjuawai, Êwandamau ich õor iseg wai simjõ sîi? Mag khabam. Mag akhiin mæjã irua nawe isegpæikham, mæchjã ðchab judionaan dëi thær ãba chiraawai. Mænn maach jõoin Abrán khararr ag chaain ewagam khænn Benjamín aajerr ag chaain dëneu. ² Êwandamau warrgarwe ichdëu õor jær autarr khænn chan isegba sim. ¿Pãrau khîir eyaa khaba næ, warr jõoingar Êwandam i jaaujem khænn pøm khæchtarr jaar jõoi Eliaau Êwandamag jëeumamua ya i ich appaita chiræm a iekhatarr? ³ Irua Êwandamag, “Señor, pæ i jaaujem khænn thumaa wir aig maach meeun judionaanaupai khæchpæiwiawia, pæmæg jëeujem deg nem inag phaaajemjã ãrkhæpæiwiawia,

ãba mæch appaita chiræmguî” ajim.

“Mag mæch appai chiræm ãba, mæjã dëi thõopæim ig næmguî” ajim.

(1 R. 19:10,14)

⁴ ¿Pari pãrau agjõ khaugba næ, Êwandamau irig,

“Elías, pæ pæch appai khaba sim; pæ dënjõ mæ khõsi næm iekhau bæurjã Baalag jëeuba arr khænn siete mil phë wai chiræm” a iekhatarr?

(1 R. 19:18)

⁵ Maagwai ich Êwandamau Eliaag magtarrjõ, ðs ewag pawiajã ðchab agtha mag warrgarwe i õorkha thænæm khænnan agtha thænæm. Pari mag thænæmæn, ich Êwandamjã õor dëi wajapha khitaawai ðu ich garmuata maach dau aug khaugwi mag ich õorkha awaag jær autarr gaaimuata mag thænæm. ⁶ Mag õor dëi wajaug khitaawai ich garmuata maach jær autarr aawai, pöd i dau na wajapha naawaita irua maach jær aujim ajujã khaba næm. Mag akhiin, mag dich wajaug næm paarta

phag næmjõ aawai, ya ich Êwandamau ich garmuata maach dau aug khaugjim abakham, ich õor khamkhîir.

⁷ Wajapcharan mægta sim: Judionaan thum chan Êwandamau wajaug paapæibajim, amachdëu nem wau næm paarta irig amach ajaug paapim khõsi narr aawai. Åaur khænn Êwandamau ich garmua jær autarr khænn-paita chadcha pekau chukhu aajerrjõ wajaug paapæijim; pari tagam khænn ichdëu jær auba arr khænnan ichdëuta warag am thãar theeg apijim. ⁸ Ar agtha mag thænæm khænn igwi ich Êwandamau ich iek gaai jaauwai,

“Mua am dau khîipinaa kachpa khîpi auju” a sim, “oo næmta oobamjõ amkhîir, maimua ðr næmta ðrbamjõ amkhîir.

Magtarr aawaita ðs ewag pawiajã ich agthata sîsidæm a sim Êwandamau, ichig amach wajaug paapijujã khîirjuba.”

(Dt. 29:4; Is. 29:10)

⁹ Maimua ðchab Êwandam oomapham khænnag mag khîirjupimaaugau, jõoi David khararraujã irig jëeumamua magjim:

“Êwandam, ar riknaan pæch oomapham khænnag idëu amach phiesta athee thach pøm wauwi khõpibá, juau ogthom pæch dau na wajapha naawaita mag phiesta khamkhîirjã pua amachig nem thum dee chiræm amkhîir.

Pari amachdëupain mag næm gaaimua pæ dëi wajapha næm anæm ee, pæchdëupai am gaai mas deebá.

¹⁰ Dau phuu næmta warag am dau khîsumjõ apibá, amach khaigba næmjã khaugba amkhîir.

Mag næm dëi ðchab nem chækhæmta wai wænærmæmjõ, idëu am ich mag phithurg au wænærrapibá” ajim Daviiu, Êwandam oomapham khænn igwia.

(Sal. 69:22-23)

Judionaan khabam khænnjã ðu peerdætkhaju aai næm

¹¹ Magan jãgáwa. “¿Judionaanau mag Cristo igba arr gaaimua, magan warreta Êwandamau am iseg-bapæib?” khãijã aju ãbmua. Pari mag khabajim. Magju khãai ante mag maach meeunau Êwandam ichaur awi Cristo igba arr gaaimua, jûrr judionaan khabam khænta ðu Êwandamau peerdætkha aumam, mag judionaan khabam khænnauta ðkha phõbaadëm oowia judionaan iekkhõr wauwi agjõ ðkhamkhîir. ¹² Magua khaphæ abat: Mag judionaanau Cristo igba arr gaaimua jûrr judionaan khabam khænn dëita Êwandamau dërrcha ðu aajem khai, magan judionaan thumam khænnau Êwandam iek ðkha phõbaadeewai chará, agjõ Êwandamaujã ðchab ðuchata aju am dëijã.

¹³ Judionaan khabam khænn, mua pãrag magkhim ðchab: Mænn chadcha ich Êwandamauta jær aujim, pãar ee ich iek jaaumkhîir. Magua, mæch meeun dëi iyæu aawai maata muan amag jajaau aajem, ¹⁴ mag ðrbaawai iekkhõr wauwi agjõ pãar dënjõ ðkhabaawai ðchab ãaur khænn khãijã Êwandamau peerdæ aumamkhîir. ¹⁵ Êwandamau mag judionaanag ooba sîutarr gaaimua pãar judionaan khabam khænnagta jûrr ich dëi khõinaa wænærramkhîir ich iek ðkhapi simæn,

chadcha wajaug sim. Pari mæg atag ichdëu judion-
aanagpa ùkxhapibarm edta wajaug aju. Magbarm
aigta mag i igba narr gaaimua khèch nèmjò narrjã
deeu phiidutkhabarmjò néisiju. ¹⁶ Pãrau khaphè nèm,
pabÿjã jëb òtag ee simøn, thum chi piu nenergjä ë òt-
tho thënaaju. Mag sim aig ich jöoi Abranta chi pabÿjò
sëbahab, maagwai judionaan chi piu nenergjöta
thënnèm. Magua, ich jãg warrgar maach jöoin Abrán
khararrjã ich Êwandamaucha jër autarrjò, ïs ewagam
judionaanjä ichiita Êwandam òorkha wënërraju, amjä
mag jöoi chaain aawai.

¹⁷ Pari judionaan mag olivo chaar gaaim chi piu nen-
ergkha narra, amachdëu ùkhaba arr gaaimua sïi chi
piu khögkhatarrjò naabahab. Maagwai pãar chi ju-
dionaan khabam khënn ùu ùkha wëtum khënta,
pãachdëu ùkha nèm gaaimua mag khögkhatarr gaai
olivo wëeta thaaphë jïirtarrjò naabahab. Mag deum
pa gaaita sÿrkha òbër nèmjò nèm gaaimua, ich
Jöoirau Abranag nem deeu jaautarrjò, pãrau jã ùu
ïchab i jua eem nemdam auba aajëeb. ¹⁸ Pari Êwan-
damau judionaan isegwia mag olivo piu khögkhatarrjò
nèm daar, pãachdëuta ùu ùkha nèm awia oob jÿrr am
kha isëe amiet. ¿Pãrau khaphè naabá, pabÿjã chi piú-
ata wai dënaaba chi kharauta wai dënaajem? Ich agjöta
naabahab pãarjã, judionaan chi khaarkha nèm
gaaimuata sïi pãarjã sÿrkha nèmjò naawai. Magua ju-
dionaan chukhumuan, pãrau pöd Êwandam khaug-
bakham.

¹⁹ Pari magbaa äbmua khãijã, “Äa, pari mag chi piu
khögkhatarr jÿrr mÿchta chi nemjïir chaar khãijã wa-
japcha chirawai, ¿mÿchta ag gaai sÿrkhamkhïir khaba-
jï?” khãijã aju. ²⁰ Mamÿ pãadë khïirjubat: Êwandamau
am dëi chadcha mag papiu khögkhabapëimjò ajim,
ich iek ùkhaba arr kòit. Pari pãar chan chi khaar chaar
khabam; pãaran sïi am khãai ùkhatarr gaaimuapaita
mag sÿrkha thënnèmjò nèm. Mag naawai oob pãach
thòmiet. Magju khãai iekhaawajã agpierraata iekha-
bat. ²¹ Pãadë wajapha khïirjubat: Êwandamau amta ich
garmua jër autarr khënn aawai amachta chi pabÿ
chaarkha narrjã mag ich isegbaawai am gaai sïi par
daúa ooba arr khai, magan pãar gaai chará am dënjò
ùkhabamøn irua jua khëabacha aju, sïi am gaaimuata
sÿrkha nèmjò naawai. ²² Pãadë mÿ iek ùrbat, pãrag
jaaukhim: Êwandaman chadcha wajaug khitëm òor
dëi; pari ïchab òrau ich igba aawain, am dëi khïir masi
sïerrëm. Magua mag judionaan ich iek ùkhaba arr
khënn dëijã sïi am gaai par daúa oobajim. Pari pãrau
ùkhatarr aawai ich garmuajã pãar dëi nem wajaug
sim. Pari mag wajaug sim khaphè ab mamÿ, ichiita
irua khösi simjöta aju aai nèm; magbamøn pãaran
warm khënnjò irua isegju. ²³ Pari chadcha Êwandamau
mag am isegtarrjã amau deeu ùkhab khaba ùkhakhiin,
Êwandamau deeu am igju. Magbaawai deeu ich
òorkha athaawai ùwaa chi papiu khögkhatarrta
sÿrkhapi athamjò aju, mag atheejã i jua theeg sïewai.

²⁴ Pãadë khïirjubat: judionaan olivo chaar piu nen-
ergjöta nèm, Êwandam òor aawai; pari pãar judionaan
khabam khënnan sïi olivo chi wë piujöta nèm. Mamÿ

mag nëmta pãachdëu ùkhatarr gaaimua jÿrr olivo
chaar bÿnta thaaphënaa ag ee sÿrkhapi athamjò ajim,
ïchab ich òorkha awaag. Pãar dëi magju aai khaba
narra Êwandamau magtarr khai, judionaan chará,
amachta mag olivo chaar piu nenergkha nèmjò
naawai, Êwandamau deeu sÿrkhaime sÿrkhapi aju,
amach khögkhatarr pör gaapai.

Êwandamau thum agdaujò òor dau aug khaaugjem

²⁵ Cristo gaaimua khodamna, pãachta thönaa
pãachdëuta judionaan khãijã khapcha nèm am ugua,
warrgar khaugba aajerr iekta pãrag khap apim khösi
chirëm. Iin chadcha judionaan thum khabam mamÿ
Êwandam iek ùkhamaugau thãar theega thënnèm
khënta ùrpai thënnèm. Mamÿ amau jãg ùkhaba
nëmøn, jãan judionaan khabam khënn warrgarwe ich
Êwandamau jër autarr khënnau thumaa ùkha nèm
orapaita jãg thënnèm. ²⁶ Mag ich Êwandamau jër autarr
khënnau thum ùkha phöbaadeewaita maar meeun chi
judionaanjä dëi agjö ùkha phöbaadëwi peerdÿtkhaju.
Maar meeunau mag ùkhaju igwia, jöoi Isaiaau Êwan-
dam iek phã sim gaai jaauwai,
“Jerusalén phöbör eemuata woun öbërju” a sim,
“maach peerdÿ aju.

Maguata ewag pawijã maach chi Jacob chaainkha
nèm khënn maach pekau eemua maach peerdÿ aju”
a sim.

(Is. 59:20)

²⁷ Maimua agjö ich Êwandamau jöoi Jeremiegjã,
“Mÿchdëu ag nawe am jöoin dëi iekhatarrjò
mÿchdëuta am pekau chugpaapÿiju” ajim, maar chi ju-
dionaan igwia.

(Jr. 31:33-34)

²⁸ ïsin maar meeun judionaan pöm sïi amach garmu-
ata Êwandam dëi iekkhör au thënnèm, maach peerdÿ-
jem iek amachdëu iseg nèm gaaimua. Pari amau mag
nëm aig, jÿrr pãar atheen wajaugta sim, mag amau
iseg wai nèm gaaimuata ùu pãrau ùkha naawai. Pari
amau mag ich iseg nèm äba, Êwandamau am khösi-
naa agtha ich òorkha aju khïirju sim, ich garmuata
am jöoinjä jër autarr aawai. ²⁹ Wajapcharan Êwan-
damau ichdëu nem debarm chan tag khecheu auba,
ni ich iekhatarrjã deeu naspawi ichaapapa aba sïer-
rëm. ³⁰ Warrgarin chadcha pãrau Êwandamau jaau sim
ichaurta nem wau wënërrajim. Pari ïs jÿrr judionaan-
ta warrgar pãar thënnarrjò Êwandam ichaur thë-
naawai jÿrr ïs Êwandamau ùu pãarta dau aug khaug
sim. ³¹ Pari mag ïs amau Êwandam ichaur nem wau
nëm äba, ichiita mæg atag Êwandamau pãar dau aug
khaug nèm oowia amachdëujã deeu ùkham khösi aju.
Mag amaujã pãar dënjò ùkhabarm edan chadau
Êwandamau amjä dau aug khaugab khaba dau aug
khaugju. ³² Wajapcharan thumaam khënta Êwandam
ichaur nem wau wënërrëm gaaimua, ni äbjã i dau na
wajapha sim aju khabam; ni äbmuajã wir aigpai jãga
ich wajaug paapÿijujã khaugba sim. Pari Êwandamau
thumaam khënta mag wai simøn, judionaan wa ju-

dionaan khaba awiajä, ich garmuata thum agdaujö ðor dau aug khaugaagta mag wai sim.

³³ Ēwandamta chadcha ðor dau aug khaugaag thumaam khæun dæi wajapha khitæm. Maach khîirjug chan i khîirjug dæi barbam. Ichdæuta ðor peerðæ awaag ag nawe waujujä thum khaphæ ajim. Irua ðor dæi nem wauju khîirju wai sim chan pöd äbmuajä jaau auba, ni irua nem wau simjä khaugba aajem, jägwi jäg waumaajë. Mag äbmuajä i khîirjug dæi barbaju igwia, Ēwandam iek phä sim gaai jaauwai,

³⁴ “Khaíu mæg næm aig maach Pör ügthar chiraajem khîirjug khaphæ sî” a sim.

“Khaíu irig wawí iekhamaju aai sî, ichdæuta khapcha sim awí” a phä sim.

(Job 15:8; Is. 40:13)

Maimua,

³⁵ “Khaíu ürcha irig nem deewi sî, jürr ag paar ajués irig nem jëwaag” a phä sim agjö.

(Job 41:11)

³⁶ Nem thænæmun thum ich dænëu, ichdæuta thum ompaatarr aawai. Íchab nem thænæmun i gaaimuata thænæm, ichdæuta thum wai dænawai. Thumaam khæunag ich thö iekhamkhîirta magæm nem thum ompaatarr aawai ichta mæg atag pawiajä ich mag thumaam khæun khäai ürpai síerræm iekhau.

Jäga Ēwandam atheepaita wænærraju aai næ

12 Cristo gaaimua khodamnaam: Maguata ich jäg Ēwandamau maach dau aug khaug paraa khitæmjö, muan päragan päach cha maach iyæu næmchata idëu Ēwandamag ich dënkhapi athat a chiræm, äba i atheepai ichdëu khösimjö wajapha nem wau wænærraag. Magnaata irig jëeu wænærraju aai næm. ² Oob sîi parhoobam khæunau jäga wænærraju aai næ a jaaujemjö amiet. Magju khäai idëu Ēwandamagta ichdëu khösi simjö päach khîirjug wajaug paapibat, ichdëu päachig nem waupi jaau simta khap aag: wajaچاران mag khai magan khani i dau na wajaچارا sî a khaphæ næm dæi khani irua khösi sî a khaphænaa íchab jägata nem agcha wau wænærraju a khap aagma.

³ Keena, Ēwandamauta mærag Cristo iek jaaujem khapitarr aawai pärag magkhim: Oob päachta päach khapeen khäaijä wajaug atcha næm a khîirjumiet. Mag khäai äba Ēwandamau khîirjug dee simpierpaita i athee nemdam wauju aai næm khap, dich igju awiajä nem agchata jaubat. ⁴ Maach mor gayan chadcha nem khîir khapan khîir pogkhe thænæm. Mag thænawai nem khîir pogkhe ta waaujem. ⁵ Maach ich Cristo iek ükha næm khæunjä ich agjöta thænæm íchab, khapan. Mamæ mag khapan thænæm khæunauta jürr Cristo mor äbpaai ompaa au næmjö næm. Mag khapan thænæmta mag i iek ükha næm gaaimua jürr chikham gaai söpigkha thænæmjö næm. Mag naawai jürr agdaujö chikham iigjem.

⁶ Mag khapanaam khæur aawai maachdëu ükhatarr iek gaaita ubæ paaukhamamkhîir Ēwandamau maachig ich jua theeg deejem, ichdëu khöchagpierr agjö khîir pogkhe nem waumkhîir. Magua, irua

maachig ich iekta jürr deeam khæunag jaaukhîir ich jua theeg dee sim khai, magan mag jua theegau maachig khîirjugdam barpibarmpierr i iek jaauju aai næm. ⁷ Wa sîi dich khapeen juag oomkhîir khäijä ich jua theeg deetarr wai sim khai, magan am juag oom khösi oobá. Sîi chikhamnag ich iek jaaukhîir maestro khäijä khapi sim khai, i iek jaau næm gaapai sísi. ⁸ Öor wawiejem khîirjug khäijä pæchig deetarr pæch gaai wai sim khai, magan warag ðorta wawinaa. Phatkhon athee khäijä üu Ēwandamau pæch eeg oowi sim khai, jürr ðordam khîir jäsenkhawi amagjä deem khösi deebá. Chi ükha durrum khæun ee chi pörkhamkhîir khäijä ich jua theeg deetarr khai, magan wajaچارا i phidag waubá. Chikham dau aug khaug næm khæunjä, päachdëu ðor dau aug khaugwai onee abat.

Jäga aju aai næ maach chi Cristo iek ükha næm khæunau

⁹ Chadchata päach khapeen kha khösi abat, sîi am khîirpai khaba. Nem khaigbam isegnaa nem wajaچاران wau næm gaaipaita næisit. ¹⁰ Khod äbam khæunjö agdaujöta päach khapeen kha khösinæa, dich garmuata ürcha am khîirag eenæa agdaujö chikham respetaabat, amta dich khäai ürpai næm khæunjö.

¹¹ Maach Pör Jesucristo athee phidkhaawai oob khusëukha phidkhamiet. Magju khäai khîir phiphiragta abat.

¹² Ēwandamau mæg atag maach ich aarcha phë auju khaphæ naawai warag onee naat. Cristo gaaimua päach dau aug wauju khaphæ næmjä warag khuphîita audæðæt abat. Mag næm dæi Ēwandamag jëeu næm chan oob khîir okhoo jëeuba amiet.

¹³ Mæg Ēwandam iek ükha durrum gaaimua i ðorkha thænæm khæunau nem iigwai päachdëuchata ig næmjö abat, am nem ig næmdam jöpkhaa audeeg. Warpmua khäijä bëewi päach aig khäyaag di jëeucheewai am dæi ö wajapha abat.

¹⁴ Päach Cristo iek ükha næm gaaimua ðrau khäijä päach dæi khaigba aawai oob am thöp iekhamiet. Magju khäai warag am köit Ēwandamagta jëeubat, Ēwandamau am dæijä üu amkhîir.

¹⁵ Cristo gaaimua dich khodkha thænæm khæun onee aawai dæi onee abat; wa jürr äb khäijä gaai machgau ökhîirjuu khäijä oowai dæi gaai masi abat.

¹⁶ Päach eepai sîi chipar chipar aju khäai, maach Pör Jesucristo athee nem wawaagjä nem par daüa ooba warag i äba abat. Oob päachta dich khapeen khäaijä ürpai aju êkhamiet; magju khäai sîi warag parhooba serbiibam khæunjöta abat. Oob päachdëuta chikham khäaijä ürpai khaphæ næm a khîirjumiet.

¹⁷ Chikhamnau päach khaibag waauwaijä oob agjö am khaibag wauju khîirjumiet. Magju khäai thumaam khæun daar äba nem wajaچاران appaita wauju êkhabat, äbmuajä päach ëugar khaigba iekham ugua.

¹⁸ Päach garmua chan oob dich khapeen dæi khîir amiet. Magju khäai sîi thumaam khæun dæi khöinaa wænærrajuuta êkhabat. ¹⁹ Ermanonaan, päach dæi khaigba arr jürr awi oob päach juata chikham gaai na

deemiet. Magju khāai idēu Ēwandamagta jūrr am dēi ichdēu khap apibat. Magum igwia ichdēujā ich iek gaai,

“Muata am dēi mēchdēu khap aju aai chirum” a sim. “Pāach dēi jāg nēm paar idēu mērugta deebat, muata am gaai oopikhim” a sim Ēwandamau.

(Dt. 32:35)

²⁰ Maimua agjō,

“Pūch kha ukhurm woun khāijā jāsōo khitum oowai wajapha i jāogbapūi; wa ōbisi khāijā khitum khai, khūwagdam wa dōdam khāijā dōpibapūi” a sim.

“Pua mag wajap ich jāogbapāaiwai ich garmua pē dēi mag sīerr khīrjuwia,

‘Jāg mēch dēi wajapha ajuuta mua jāgjujā khīrjuba jāg i kha ukhur aajebma’ awi khīr naaju” a sim īchab Ēwandam iek gaai.

(Pr. 25:21-22)

²¹ Magua, chikhamnau amach garmua pāach dēi khaigba aawai oob am gaai agjō apūiju awi am dēi khaigba amiet. Magju khāai warag pāach garmuata am dēi aairaa abat.

Jāga aju aai nē thethemnaan dēi

13 Mūig eegar leinaan thēnēmūn thum ich Ēwandamauta mag khapitarr khēnau; irua ēdēraa mag chi thethemnaan khapiba arr khēn chan chukhum. Magtarr aawai maach thumaam khēnauta mēg jēb gaai leikhanāa chi thethemkha thēnēm khēn ipierraa aju aai nēm, ich Ēwandamauta amag magpi sīewai. ² Magua khaphē abat: Ar leinaanau jaau nēm ichaaur aajem khēnan, ich Ēwandamau mag leikhapitarr khēn ichaaurta nem wau nēm. Magua, chi mag nēm khēnan ichiita jerrba leinaan jua āwatab khaba āwatju. ³ Mēg durr governaajem khēn chan nem wajapha waujem khēnag amach ōgkhamkhīr khaba, nem khaigba waujem khēnag amach ōgkhamkhīrta nēm. Magua, pē am dēi khōinaa chitam khōsi chirum khai, khajapha chitā. Mag amēn pua nem wauwajā amachdēujā īchab pē igar nēmjō pē chig abam, ⁴ amagjā īchab sīi pāar dēi ēu amkhīrta Ēwandamau mag governaapi sīewai. Pari Ēwandamau mag am jua theeg apitarr sīi par naamkhīrpai khaba arr aawai pēta am na nem khaigba waumēn, chadcha pua am jua ōgkhaju aai sim. Ichiita amau amachdēu mas deēju ayaam khēn gaai deeb khaba deēju, magamkhīrta Ēwandamau am phē wai sīewai. ⁵ Magam uguata maachin ichiita chi thethemnaan ipierraa aju aai nēm, mag nēmjā sīi dich khaibag waju khīrjuwipai khaba mamē. Wajapcharan Ēwandamau magpi sim khaphē naawaita mag am ipierraa aju aai nēm. ⁶ Pādē khīrjubat: ¿Khan jāgwia pārau gobiernoog impuesto phaagjē? ¿Agjō ich Ēwandamau mag phagju aai nēm khaphē api sīewai khabá? Ichdēuta chi thethemnaanag pāar dēi wajapha amkhīr phidag deejewai ichiita amau mag impuesto jēuwajā phagju aai nēm, Ēwandam ichaaur amaaugau.

⁷ Magua, chi impuesto jēubarmēg impuesto phagbat; wa sīi am respetaaju aai khāijā nēm khēn respetaabat agjō. Amta chi thethemnaan aawai Ēwandamau amag nem deepi jaau sim thum deebat.

Jāga aju aai nē dich khapeen dēi

⁸ Oob pāach khapeen iwir ābam khēnagjā dēbpaar paraa amiet. Magarrau jūrr agdaujō dich khapeen kha khōsi aju khīrjugan chadau paraa abat. Chi magta ich khapeen kha khōsi simuan chadau chadchata Moiseeu ley phā pēarr gaai jaau sim thumaa hērkha sim. ⁹ Chi Moiseeu phā pēarr gaai jaauwai, dich ōor khabam dēijā khapes apiba, ōorjā thōopiba, nemjā jīgkhapiba, sīi chikham nemjā dich dēn apim khōsi aju aai khaba nēm a jaau sim. Mamē mag tag agjō khapan jaau sīeb mamē, mag thēnēmūn sīi cha mēchdēu jaau chirumjō, mag “Pūch khapeenjā daupii abá, ich jāg wir aig pēchdēupai pēch chig apimapha aajemjō” a sim gaaimuata thum ōbēr sim. ¹⁰ Ar chadcha dich khapeen magta kha khōsi simua chan bēerjā am dēi khaigba ajujā khīrjuba aajem. Magua, mag dich khapeen kha khōsi nēmuata tagam ley ich Ēwandamau deetarjā thumaa hērkha ōbēr sim.

¹¹ Pari mag Ēwandamau jaau simjō wēnērraju aai nēmūn, ya Cristoou maach phē awaan bēēju gayaa pam khaphē naawaita mag wēnērraju aai nēm. Maadēu khaphē nēm, mag i bēēju edan warr maachdēu mēg maach peerdēajem iek ēkhaawaim jaram khāijā ya gayaata sim. Magua tag jāg sīi khāi nēmjōta wēnērraju khaba nēm. ¹² Mūig eegar wēnērēm aiguin edau khēu thēnēm awia āspa urum dēn deeu aardē urumjōta sim. Pari mag chi āspa urumjō sim a chirumūn, ya Cristo bēēju gayaa sim igwiata mag chirum. Magua, oob tag sīi khīchag ee nem wau nēmjō nem khaigbam waumiet. Mag khāai chadcha Cristoou mag pāach phē awaan bēeimē sim khap i ipierraa abat, ¹³ chadcha ararag ee wēnērēm khēnjō nem wajaphata wawaag: nag pig khaba, phiesta ee dō nēm khēnjā kha jōiba, parhoobam khēn dēijā khapes aba, dich khapeen dēijā khīr auba, ni chikham nemjā dich dēn apim khōsi khaba. ¹⁴ Magju khāai warag Jesucristo nērraajerrjōta aju ēkhabat. Mag nēm dēi īchab oob tag warr Cristo khaugba aajewai nem waujerr waju khīrjumiet.

Oob pāach dēnjō ēkha durrum khēn pāach wir aig jaumiet

14 Khodamnaan, pārag jaaukhim: Ar Cristo iek ēkha durrum pari amachdēu nem waju aai nē wa waju khaba khāijā nēm khaugbam gaaimua kha thūumjō khithēm khēnau pāach dēi khapeerkham iigwai oob am kha isegmiet. Oob pāach dēnjō khaugba nēm awi magum gaaimua warag am dēi ijējēb amiet. ² Mua pārag mag chirumūn mēgau: Pogkha ōrau jaauwai nem thum khōju aai nēm aajem; pari āaur khēnau mag jaauba aajem. Mua khaphē chirum, āaur khēn Ēwandam iek amachdēu ēkhatarr gaai

ubɛ khaba nɛm gaaimua nemek modjã khõba aajem, sī parhooba juau wautarrta õrau amach êwandam awi agɛmɛg j̄eu narr nemek mod khãijã khõbaawai pekau aju awi. ³ Mag, nem thum khõwajã, chi mag khõ simua j̄urr parhooba nem khõba aajem khɛn jaaju khaba sim. Maagwai j̄urr chi parhooba nem khõba aajem garmuajã parhoob khoojem êugar, “Jãguan nem khõju khabampata khõ s̄ierrɛm” aju khaba sim, mag nem parhooba khõ s̄ieb mamɛ, Êwandamag magɛmjã igba ijã ïchab ich chogkha wai s̄iewai. ⁴ Mag Êwandam chogkha simta, khandee pua i jaau s̄i. Í pɛ chog khabam. Ich chi patronauta ich chog aawai jaaju aai sim, ðu s̄i wa ðu khaba s̄i irua nem wau sim. Mag s̄iewai maach Põr Cristota jua theeg s̄iebahab, mag nem parhoob khõ s̄iewajã ich mag ubɛ i wai nɛrraag.

⁵ J̄urr deemu ejemplo pãrag jaaukhim: Ee pogkha maach khapeenau jaauwai, Êwandamag j̄eeuju ed sim aajem; mag edta ðrcha irig j̄eeuju aai nɛm aajem. Pari j̄urr agjõ warm khɛnau mag khaba, Êwandamag j̄ewaagan parhoobam ed awiajã thum ich agjõpai sim aajem. Pari jãiguin wajaapcharan pua kh̄irjuawai chadcha magta aju aai sim khai, magan khandee gaaimuata magju aai nɛmjã khaphɛ aju aai s̄i. ⁶ Mag s̄iewai, parhoobam ed awiajã, Êwandam khõsi aawai irig j̄ewaag mag edta ðrcha ɛrkha nɛmɛn magan ðu sim. [Pari mag edpai khaba, ed êpierr Êwandamag j̄eukhiinjã, agjõ nem wajaug sim, i khõsi aawaita irig j̄eu naawai.] Ich agjõta sim thach khõ nɛm aigjã: Chi parhooba khõ simua Êwandamag j̄eunaata khõmɛn ðu sim, ich Êwandamau oowai ichig j̄eunaata khõ s̄iewai. Pari chi nem parhooba khõba simuajã mag Êwandamau khõsi simjõ aag awiaata mag khõba simɛn, magan ich agjõ nem wajaug sim, irua mag nemek khõbahab mamɛ deemu nem ichd̄eu khõ sim paar agjõ Êwandamag ðu ajim aajeewai.

⁷ Mag nɛm aig maach chi ðkha nɛm khɛn kh̄irjug kh̄it naawiajã maach thumaam khɛn Êwandam gaaimuata wɛnɛrrɛm. Magua, maach chan mɛg nɛm aig s̄i ya maach juau pawɛ nɛm awia, dich wɛnɛrram aig wɛnɛrranaa dich thõm aig thõju khaba nɛm. ⁸ Wajaapcharan maach chi Cristo d̄enkha nɛm khɛnta m̄ig eegar iuu wɛnɛrrɛm aiguin, maachin maach Põr Cristoou jãga wɛnɛrraju aai nɛ a jaaujeewaita ðu chadcha ichd̄eu khõsimjõ wɛnɛrrɛm; wa mee khãijã mee nɛmɛn ichd̄eu meepibarm aigta meejem. Pari maachin monakha naawia khãijã wa meewia khãijã, ichiita maach Põr Cristo d̄enkha nɛm. ⁹ Mag maach ich d̄enkha awaagta Cristo meewi deeu iuu phiid̄ujim, magbarmua ichta kh̄echwi durrum khɛn Põrkhanaa ïchab agtha iuu durrum khɛn Põrkhaag.

¹⁰ Mag ichta chi Põrkha simta, khandee pua pɛch d̄enjõ ðkha durrum khɛn jaaujẽ. Wa jãgwi pua jãg am kha is̄emjõ aajẽ. ¿Pua khaugba s̄i, maach thumaam khɛnta Cristo kh̄irphee d̄nɛntukhaimaju, maach m̄ig eegar aajeewai nem wautarr jaaumam maach j̄ugɛucha ðraag? Magua, maad̄eu dich khapeen jaaju khaba nɛm, Cristoouta maach thu-

maam khɛn jaaju aawai. ¹¹ Maach Põr Cristoou maach d̄ei magju igwia, Êwandamau ich iek phã sim gaai,

“Cha mɛ iekha chirɛm iekhau thumaam khɛnta mɛ kh̄irphee kanieu th̄khõkhõd th̄nɛmua chadcha m̄ta Êwandam charau aju” a iekhajim ich maach Põr Êwandamaucha.

(Is. 45:23)

¹² Ichd̄eu cha magtarr aawai jãan chadcharau keena. Mag edan maach thumaam khɛnauta dichd̄eu nem waujerr thum ichigchata jaaumaju, dich idamaucha.

Oob pãach khapeen pekau ee burripimiet

¹³ Mag Cristoouta thumaam khɛnag ichd̄eu khap jaaumaju aawai maachd̄eu chan põd dich khapeen jaaju khaba nɛm. Mag khãai warag b̄urrjã dichd̄eu nem wau nɛm gaaimua dich khapeen pekau waupijõom nem chan waju khaba nɛm. Magba akhiin maach oowia agjõ abaawai j̄urr chi parpemta maach gaaimua pekau waju. ¹⁴ Mua m̄chd̄eupai pãrag m̄ch jaaukhim: Mɛ chadcha ich maach Põr Jesús d̄enkha chiraawai mua wajaapha khaphɛ chirɛm, s̄i parhoobam nemek mod khõ nɛm wa dõ dõ nɛm khãijã b̄urrjã khaigba khaba sim. Pari ãbmua khãijã kh̄irjuawai mag nem parhooba khõbaawai Êwandam na ich ãrju sim khai, magan chadcha ichigpain khaigba sim. ¹⁵ Magua, Cristo gaaimua pɛch khodkha sim daar pua nem parhoobam khoowai irig ðu khaba sim khai, oob tag i dakh̄ir magɛm nem khõm. Magba akhiin pua irigjã khõpim khõsimjõta sim. Pari pua i d̄ei mag sim aig, pua chadcha i daupii khabata wai sim. Pɛchd̄eu nem parhooba khõ sim gaaimua oob bigaam khɛnta pekau ee burripwi okhoopim. Am kõitpa ïchab Cristo meetarr aawai amjã maad̄eu daupii aju aai nɛm, okhoopimapha. ¹⁶ Pãach chi Êwandam iek pãachd̄eu ðkhatarr gaai ubɛ nɛm khɛnau nem wau nɛm b̄urrjã khaigba khaba sim khaphɛ awiajã oob ubɛ khaba nɛm khɛn daar parhooba nem waumiet. Magba akhiin pãach gaaimua am pekau waubaawai õrau pãach jaaju. ¹⁷ Wajaapcharan Êwandamag dich Põrkhapɛ nɛm chan, s̄i nem kh̄irpierr thach khõ nɛm khaba, ni nem kh̄irpierr dõ nɛmjã khabam. Êwandamag ɛd̄eraa dich Põrkhapɛ nɛmɛn, irua nem khõsimjõ waunaa dich khapeen d̄ijã khõinaa nɛm d̄ei ich Êwandam Akhaar gaaimua onee wɛnɛrrɛmɛ. ¹⁸ Mag Cristo ipieraa chadcha dich khapeen kha khõsi nɛmɛn chadau Êwandam daúgjã ðuunaa õrauã ïchab ðuu oo nɛm.

¹⁹ Wajaapcharan mag dichd̄eu nem wau nɛm gaaimua dich khapeen dich d̄enjõ ðkha durrum khɛnjã thuma khõinaa wɛnɛrrapijuuta êkhaju keena, mag nɛmua warag Êwandam iek gaaita thierr paaukhamaag.

²⁰ Pari magba s̄i warm khɛnau khõju aai khaba nɛm aajem khõm khõchgaupai chan ar agtha wajappai ubɛ khaba khith̄em khɛn Êwandamau peerd̄ɛ aawai wajaug paatarraa pekau waupibarmua s̄i ãrbap̄imjõ apimiet. Nem khoojem nemen thum wajaapha s̄isid̄ɛm. Ába khaigba simɛn, dichd̄eu nem khõbarm gaaimua

jürr chikham pekau ee burppi n̄m̄ta chadcha khaigba öb̄er sim. ²¹ Wajapcharan mag maach gaaimuata maachj̄o Cristo iek ðkha kh̄er̄mdam pekau ee burppi sim khai, magan warag b̄er̄j̄ä nemek kh̄öba, nagj̄ä döba, ni parhooba nem waujuj̄ä khaba n̄m̄. ²² P̄är chi ub̄ n̄m̄ kh̄er̄nau parhooba p̄äachd̄eu nem kh̄ö n̄m̄ Êwandam dakh̄iir khaigba khaba sim khaph̄ naawiaj̄ä oob s̄i p̄äachj̄o ub̄ khaba khith̄em kh̄er̄n dakh̄iirj̄ä idawaa amiet. Magju kh̄äi s̄i p̄äach kh̄iirjug eepaita mag khaph̄ n̄mj̄ä wai n̄is̄it. Êwandamauta p̄arau nem wajapha wau n̄mj̄ä khaph̄ s̄ebahab. Ar ichd̄eu nem wauju aai sim awi waubarmj̄ä naspawi deeu dau merag j̄ägb̄arjim a kh̄iirjuba n̄m̄ kh̄er̄nta chadcha onee n̄m̄ kh̄er̄nau. ²³ Pari ajappai khaugba ar ichd̄eu kh̄iirjuawai kh̄öju khaba sim a simta kh̄öm̄n, ichd̄eu paita ich khaibag wau sim, ichd̄eu kh̄iirjuawai mag kh̄öju khaba simta kh̄ö s̄ewai. Maad̄eu nem wau n̄m̄ Êwandam dau na ðu khaba sim kh̄äij̄ä anaa wauwain pekauta wau n̄m̄.

P̄uch kh̄öchagpierr nem wauba, bigaam kh̄er̄n ðu amkh̄iirta nem waubá

15 M̄ug maachd̄eu Êwandam iek ðkhatarr gaai chadcha ub̄ n̄m̄ kh̄er̄nauta jürr ar maach kh̄äi kha th̄umj̄o khith̄em kh̄er̄ndam chig apimapha aju aai n̄m̄, s̄i dichd̄eu kh̄öchagpierr am dakh̄iir amau nem wauba aajem nemj̄ä wauba, wa amau kh̄öba aajem nem kh̄äij̄ä kh̄öba. ² Mag s̄i dichd̄eu kh̄öchagpierr nem wauju kh̄äi, dich khapeenau kh̄ösim nemta wauju aai n̄m̄, nem wajapham, maḡm̄ gaaimua amj̄ä ðu n̄m̄ d̄ei warag Êwandam iek gaaita ub̄ paaukhamamkh̄iir. ³ Cristo m̄ug j̄eb̄ gaai n̄rraawaj̄ä s̄i wir aig ichd̄eu nem kh̄ösimpaita wauba aajeejim. Mag kh̄äi maach ðu w̄en̄rramkh̄iirta ðrau ich kh̄iircha khaigba iekhamaa-jerrj̄ä igba, ich Ayau kh̄ösi s̄ier̄rj̄öta n̄rrajim. Mag n̄rrarr gaaimua Salmos gaai jaau simj̄o, ich Aai gaaimua jürr ich kh̄iirta ðrau khaigba iekhaajeejim.

(*Sal. 69:9*)

⁴ Êwandamau ich iek ph̄ä sim gaai nawe jaautarran, maach phithurg w̄en̄rrawaj̄ä mag iek gaaimuata warag oneenaa maḡmj̄ä igba äwat w̄en̄rr̄m̄ua ðu ich aar öb̄erjuj̄ä khap amkh̄iirta mag ph̄äp̄ijim. ⁵ Ich Êwandamauta mag maach phithurg aauwaij̄ä maḡm̄ nem phithurmj̄ä ðu maachig äwaat khaph̄ apinaa onee apiejeewai irigta p̄är k̄oit j̄eu chir̄m̄, Cristo m̄ug eegar ðor ee n̄rraajerrj̄o dich khapeen d̄eij̄ä bibigag chukhu ö äbata w̄en̄rr̄m̄ua ⁶ thumaam kh̄er̄nauta ih̄äba maach Pör Jesucristo Aai Êwandamta th̄ö iekhamkh̄iir.

Judionaan khabam kh̄er̄nagpa maach peerd̄uajem iek jaautarr

⁷ Mag p̄äach oowia thumaam kh̄er̄nag maach Êwandamta th̄ö iekhamkh̄iir, p̄äach ee wir aigpaj̄ä thumaa agdauj̄o dich khapeen kha kh̄ösi abat, ich j̄äg Cristoouj̄ä maach kh̄ösi arrj̄o. ⁸ Kh̄iir eyaa abat: Jesucristo m̄ug

j̄eb̄ gaai b̄etarran, Êwandamau maach j̄oinag äb maach peerd̄u aumkh̄iir p̄äiju a jaautarr aawai, ich pierrum gaaimua chadcha Êwandam iekha s̄ejim a khap amkh̄iirta b̄eejim. Magua mua p̄ärag jaau chir̄m̄: I b̄etarran, maach chi judionaan athee chadcha nem wajapha wawaanta b̄eejim. ⁹ Pari mag maach judionaan atheepaj̄ä khaba, ðchab Êwandamau judionaan khabam kh̄er̄npa dau aug khaugwi ich khaugpitarr aawai, amagpa ðchab i th̄ö iekhamkh̄iirta b̄eejim. Mag amauj̄ä i th̄ö iekhaju igwi, Daviuj̄ä ðchab, “Judionaan khabam kh̄er̄nau p̄ th̄ö iekhaph̄ö th̄er̄m̄ ee, muaj̄ä ðchab p̄ th̄ö iekhanaa meukharau-pa p̄ thumeukharju” a ph̄äjim Êwandam iek gaai.

(*Sal. 18:49; 2 S. 22:50*)

¹⁰ Maimua Moiseeuj̄ä agj̄o,

“Judionaan khabam kh̄er̄nj̄ä judionaan d̄ei thum äba onee abat” ajim.

(*Dt. 32:43*)

¹¹ Maimua ich Daviupai deeu ðwaaai,

“Durrpierram kh̄er̄nau ph̄öbörpierr judionaan khabam kh̄er̄nauj̄ä maach Pörta th̄ö iekhabat” ajim.

(*Sal. 117:1*)

¹² Mag maach Pör igwia, Isaías khararrauj̄ä ðchab,

“Isaí chaain ewagam kh̄er̄n eemua äb nemj̄iirj̄o s̄ürkha öb̄erbaad̄emta judionaan khabam kh̄er̄n durrierr n̄n̄id̄em kh̄er̄n Pörkhaju” ajim.

“Magbaawai amachd̄euj̄ä ðchab chadcha iruata amach wajapha wai s̄is̄iju khaph̄ aju” a jaaujim.

(*Is. 11:10*)

¹³ Judionaan khabam kh̄er̄n, maguata muan mag ichd̄eu maach d̄ei wajapha ajuj̄ä khaph̄ apiejem ag Êwandamagta p̄är k̄oit j̄eu chir̄m̄, p̄arau chadcha ðkha naawai onee apinaa kh̄öinaa n̄m̄ d̄ei warag mag ichd̄eu maach d̄ei wajapha aju a simta p̄äragj̄ä ich Akharauta ðrcha kh̄iirjupimkh̄iir.

Pabloou m̄ug ðsap ph̄ä sim igwi jaautarr

¹⁴ Cristo gaaimua khodamnaam, mua khaph̄ chir̄m̄, m̄uchd̄eu p̄ärag m̄ug ph̄äju nawe p̄arau chadcha p̄äach khapeen d̄eij̄ä ö wajaugnaa, Êwandam d̄ei ogd̄üba w̄en̄rrajuj̄ä athaba khaph̄naa, ðchab p̄äach khapeen wawijuj̄ä chadcha p̄arau khaph̄ n̄m̄. ¹⁵ Pari maḡm̄ äba, ichiita mua p̄ärag m̄ug ph̄ä deep̄üi chir̄m̄, m̄uch imeerba. Pari ma chan mag p̄arau khaugba naawaij̄ä khabam. Mua m̄ug p̄äachd̄eu oojem kh̄er̄n d̄enj̄o ph̄ä deep̄üi chir̄m̄n, ya p̄äachd̄eu khaph̄m nemdamj̄ä kh̄iir okhoopimaaugauta mag jaau chir̄m̄, Êwandamau ðu m̄ eeg oowi ¹⁶ Jesucristo chogkhapinaa judionaan khabam kh̄er̄nag ich iek jaaumkh̄iirta m̄ j̄er autarr aawai. Magtarr aawai m̄ phidagan judionaan khabam kh̄er̄nagta maach peerd̄uajem iek jaau n̄m̄u. Mag jaau chit̄m̄ua ðu ðkhapi athaawai ich j̄äg Êwandamag ofrenda deejemj̄o muaj̄ä mag chi ðkhamam kh̄er̄nta irig dee chir̄m̄. Pari mua mag ofrendaj̄o Êwandamag dee chir̄m̄ a chir̄m̄n, Êwandamau am aum kh̄ösi aaujem igwiata mag chir̄m̄, ya chi Akharauta i athee wajaug paa wai s̄ewai.

¹⁷ Mag iekhaju khaba chirab mamæ, Êwandam atheem phidag mæchdëu wau chiræm igwian chadau, mæ iekhaju aai chiræm, Jesucristo dënka chiræm gaaimua judionaan khabam khænnagpa ðu i iekta jaau chiraawai. ¹⁸ Sîi parhoobam nem igwia chan mæ iekhabam; mamæ mæchdëu mag jaau chitæm gaaimuata ðu Jesucristoou amag Êwandam iek ðkhapitarr paran chadau mæ iekhaju aai chiræm. Mag amau ðkhatarran, amachdëucha mua jaau chiræm ðrwia mag mæchdëu jaau chitæmjö amach daar wajapha chitæm ootarr gaaimuata ðu ðkhajieram. ¹⁹ Mamæ mag gaaimuapajjã khaba, mag nem dëi ðchab Êwandam Akhaar jua theegau mua ðor mor masim khænn monaana mepeenpa dau daau jær wërp chitæmjã amach daua ootarr gaaimuapata ðkhajieram. Mag jaau chitæmuata maach peerdæajem iek Jerusalemua jaabaaderr Iliria durram magwe jaauwi chiræm. ²⁰ Maguata mæg maach peerdæajem iek jaau chitæmæn, agtha bæurrjã Cristo igwia jaau nem ðrba aajem khænn eepaita jaauju êkha chitæm, ya chikhannau jaauwia ðkha durrum khænnagta deeu jaau chitæm am ugua. ²¹ Êwandamau ich iek gaai jaauwai, warr bæurrjã Cristo jaau nemjã ðrba aajerr khænnaujã i iek ðurwai khaphæ aju a sim; maagwai ich makhænnauta i oaju a jaau sim ðchab. Magua mua makhænnagta mag jaau chitæm aig, ich Êwandamau jaautarr eeta öbër síebahab.

Pabloou ich Romaag maju jaautarr

²² Mag gaaimuata chadcha mua pöd pãar oon maba sîi par iupaita majujú aajeejim, mau agtha Cristo iek ðrbam khænnag jaauju pöoma thænnarr aawai. ²³ Pari mau mæch chiræm durr ya thum jaau phærdæbapãaiwai ðsin chad maju aai chirsim. Mag nem dëi ag nawejã maju khîirju chirarr aawai ²⁴ Españaag mamuata pãar oon mab khaba oon maju khîirju chiræm. Mua khaphæ chiræm, mag maach äba onee naawia maigmua mæ mam edjã pãrau mæ juag oaju, ðu España barmkhîir. ²⁵ Mamæ nacha mæ Jerusalemag mam, jam judionaan Cristo gaaimua maach khodnaankha thænnem khænnag nemdam deenau am juag oomjö oon. ²⁶ Maan, ermanonaan Macedoniapienau Acayapien dëimua amach khîirau phatkhondam jær phiewi jam Jerusalén ermanonaan aphæ khithëem khænn athee deepëi nemæu. ²⁷ Mag deepëiju aphöbaaderrjã amach khîirauta deepëiju aphöbaadëjim. Amau khîirjuawai, jam Jerusalemien dëi dëbpaar pöm nemjöta nem aajem, warrcha amachdëu Cristo iek khaaugwaijã maach ermanonaan Jerusalemienau jaau nem gaaimuata khaugtarr aawai. Magtarr gaaimua ðu amach peerdænaawaita, amaujã jürr agdaujö aag awi, nemdam deenæmua am juag oaju aai nem awiata mag deepëiju aphöbaadëjim. ²⁸ Wajarcharan cha mæchdëu jaau chiræmjö mæchdëucha mag phatkxon khapeenau jær phie wai nem deebathuurwaita Españaag mamua pãar aig chiraimaju. ²⁹ Mua khaphæ chiræm, mæ pãach aar barimaawai maach thumaam khænn dërrcha onee næisiju, Cristoouta maach dëi ðu aju aawai.

³⁰ Ermanonaan, Êwandam Akharau maach wir aig-pajjã agdaujö chikham kha khösi apinaa pãrauã mæ dënjö Jesucristo iek ðkha naawai Êwandamagta mæ köit jëubat. ³¹ Mag pãachdëu irig jëuwai Judea durr Cristo iek ðkhaba nem khænnag mæ chig apibata irig jëubat. Magnaa mag phatkxon judionaan khabam khænnau Jerusalemien athee deepëi nem mua ar-rumjã magæm aba aum khösi amag aumkhîirjã jëubat. ³² Êwandamau mag pãrag jëeupi chiræmjö amæn, magan pãar oon maawaijã oneeta pãar aar barbaimaawai khöinaa chiraimaju, majã ðu Êwandamau pãar aar barpimæn mamæ. ³³ Mæchdëujã pãar köit jëu chirajem, ich Êwandam ðor khöinaa apiejemuata pãachjã khöinaa wai síemkhîir.

Romapienag salud deepëitarr

16 Keena, Cristo gaaimua maach ðphæi Febe jöpcha pãar aar maju, pãar oon; Cencrea phöböröm iglesia ee iruajã ðu ðor juag oojem. ² Jæg ermana pãach aar baarwai, tagam khænn agjö maach dënjö ðkha nem khænn dëi aajemjö i dëijã wajapha abat. Irua nemdam iigwaijã thum audeebat. Magaag jæg ermanaau ðu dërrcha ðor juag oowi sim; mæ juagjã irua oojim.

³ ðchab mæ ermano Aquiloogjã mæ salud deebat maimua i hæi Priscilaagjã agjö. Jãkhænnau chadcha dërrcha mæ juag oowi nem, mæg Cristo phidag phidkha nem gaai. ⁴ Amau peer amachta thöoppijieram mæ köit. Magua chadcha mua amag ðu ajim aajem; mamæ mæch appaimuata mag ðu ajimjã aba, judionaan khabam khænn iglesia ee thumaam khænnauta amag ðu ajim aajem mæ köit, mag ðu peerdæwia maach Pör Jesucristo iek jaau chitæm gaaimuata amachdëujã ðrwi ðkhatarr aawai. ⁵ Jæg ermano Aquilo di aig culto wawaag ermanonaan podpaajem khænnagjã agjö mæ salud deebat. Mæ khaphænn wajapham Epenetoogjã salud deebat. Ihta Asia durr nacha Cristo iek ðkhajim. ⁶ Mariaagjã salud deebat, jæg hæi chadcha athaba maach Pör Cristo athee pãar ee phidkhawi sim. ⁷ Mæ durrum khænn Andrónico Junias dëi jam pãach aar nem khænnagjã salud. Jãkhænn mæ khapeen ajim äba cárcel deg naajeewai. Jesucristoou jær autarr khænnau oowaijã amau maach Pör Cristo athee phidag wau nemjã ðu oojem. Amau mæ khæi na Cristo iek ðkhajieram.

⁸ Mæ salud deebat ðchab Cristo gaaimua mæ khaphænn chi wajapham Ampliatoog. ⁹ Mæg Cristo iek jaau nem gaai maach khapeer Urbanoogjã salud; maimua Estaquiigjã agjö; mua i daupii chitæm. ¹⁰ Mæ salud deebat Apeleeg, phithurg aauwaijã ðu Cristo gaaita warag ubæ khitaajem. Thum Aristóbulo degam khænnagjã ðchab mæ salud deebat. ¹¹ Mæ durrum woundam Erodión aajemugjã salud deenaa Narciso di aiguum khænn ðchab maach Pör Cristo iek ðkha nem khænnagjã mæ salud deebat. ¹² Trifenaagjã mæ salud deenaa Trifosaagjã deebat. Amjã ðchab maach Pör Cristo atheeta phidkha durraajem. Äa, maimua Cristo gaaimua maach ðphæi Persidaagjã salud; ijã ðchab

mua daupii chitum dürrcha maach Pör Cristo phidag gaai phidkha khitaawai. ¹³ Rufoogjã salud. Ijã ïchab maach Pör Cristo athee ich phidkha sim gaaimua thür-phöo sïejem. Maimua i ädagjã agjõ mæ saluddam deebat. Wajapcharan muajã ïchab mæch ädjõta i jäsene wai chitum, ichdëujã ïchab mæ ich chaaijõ aajeewai.

¹⁴ Salud deebat Asincritoog, Flegontee, Ermeeg, Patrobaag, Ermaag maimua tagam ermanonaan am dëi nem khænnagjã agjõ mua salud deepëi chirum. ¹⁵ Mæ salud deebat ïchab Filologoog maimua Juliaagjã agjõ, Nereooog maimua i ïphæigjã agjõ, Olimpaag maimua thum tagam khænn maach ermanonaan am aig nem khænnagjã agjõ mæ salud deebat.

¹⁶ Cristo gaaimua pãach thum äba khodkha thænaawai agdaujõ dich khapeen kha khösi saludaabat. Mæu iglesiapierr ermanonaan Cristo iek ükha durrum khænnau amach thumaam khænnau pãrag salud deepëi nem.

¹⁷ Ermanonaan, mæch khïir okhooju nawe pãrag jaaum ig chirum, mæ iek ürbat: Jãg Cristo iek jaaum nem anumjã nacha pãachdëu ürtarrjõjã khaba sïi warag ag chaurta jaaum wënerrum gaaimua pãachjã amachjõ okhoopijuuta êkha nem khænn dëi khïir khaphæ abat; jãgum khænn dëi chan oob khapeerkhamiet. ¹⁸ Jãg nurrjëm khænn chan chadcha maach Pör Jesucristo athee phidkham khösi aawaita mag wënerraba, sïi amach khöchagpierr nem waum khöchgaupaita jãg nurrjëm. Aman chadcha nem iekhaa khaug khïir ee bëbëdömjõ nem jaaum sïerrjëm, pari mag wënerrum sïi ðor khïirjug meraam khænnam imeraa khüguraagpaita jãg nurrjëe aajem. ¹⁹ Thumaam khænnau khaphæ nem, pãrau chadcha Cristoou khösi simjõ i ipierraata nem waaujem. Maagwai mæ onee chirum. Mamæ ræaba mua mag chirum: Nem wajapham wawaagan chadcha nem khïirjug khaugta abat; pari nem khaiqbam wawaag chan sïi warag wauju khaugba dau meraamjõta abat. ²⁰ Pãrau magta amæn, mag parhoob nem jaaum sïerrjëm khænnau amach khïirjug pãach ee jaucheewaijã, Êwandam maach khöinaa apiejmuata pãrag am iek ükhapiba abarmua chi mepeer Satanás mag ðrag sëukha nem jaaupiejemjã

pãrag bÿu ö jÿathæg deebarmjõ aju. Maach Pör Jesuu pãar dëi üu amkhïir mua pãar kôit jëeu chiraajem.

²¹ ïsin chad deeu pãrag maach salud jawaagpam. Mæ khapeer Timoteo mæ dëi ogdæba phidkha khitaajemuajã pãrag salud deepëi sim; maimua mag tag ïchab Lucioou, Jasonau maimua agjõ Sosipaterraujã salud aajem; amach mækhænn mæ dëi durr äbam durram khænnau.

²² Keena, muajã pãrag saluddam deepëi chirum, mæchdëujã pãach dënjõ ïchab maach Pör Cristo iek ükhaajeewai. Pabloou mæg ësap gaai pãrag jaaupëi sim thum muata phãjim. Mæ thür Tercio aajem.

²³ Jöoi Gayooujã ïchab pãrag salud aajem. Mæu i di aigta chiraajem. Culto wawaagjã ich mæg degta ðor biirdæajem, i deg. Jöoi Erastoou ïchab pãrag salud aajem, mæg phöbör eem chi tesoreroou. Maimua äbmiecha ermano Cuartooujã ïchab pãrag salud deepëi sim.

Pabloou Êwandamta thö iekhapi jaautarr

[²⁴ Ayoo keena. Mægdampai ajim pãrag jaaum ig chirarr. Maach Pör Jesucristoou pãar thumaam khænn dëi üu amkhïir, maumua marau pãar kôit jëeu durraajem.]

²⁵ Mæg maach peerdæajem iek ich Jesucristo igwia mua jaaum chirum gaaimua Êwandamau pãar ubæ apiju, ich iek gaai jaaum simjõ. Mæg judionaan khabam khænnpa peerdæju iekhan, warrgar ich Êwandamau mæg durr ompaaju nawe ichdëu ya khïirju wai sïejim. Pari magtarrta warrgar ich i jaaumienag jaauwaijã warre dawaa jaauba, ²⁶ ïsta ich ag iekpai wajapcha ðrag khap apibarm. Magtarr aawai ïsta chadcha thum durrpierram khænnag mag maach peerdæajem iek jaaupi sim, ich iek ükhanaa ich ipierra wënerramkhïir.

²⁷ Êwandam ich appai sïerrumta maadëu thö iekhaju aai nem, ichdëuta maach Pör Jesucristo gaaimua maach peerdæ autarr aawai.

ïsin chad tag jaaumu chukhu chirum, magdampai ajim. Ayoo keena,

Pablo

1 CORINTIOS

Pablo ich pem aawai warre comenzaa n̄we ich th̄ur jaaunaa, "...muata Corinto phöbör eem iglesia ee chi ðkha durrum kh̄nag m̄g ðsap ph̄a deep̄i chir̄m" a sim (1:1-2). Ichd̄euta nacha Corintopienag jaauthurwi ðu amau ðkhajieram aajem.

Corintopienag iekhaagta ph̄ajim. Mag am athee ajieb mam̄, ðchab thum "parhooba ðor n̄n̄id̄umpierr maach d̄enj̄o maach Pör Jesucristoog j̄eujem kh̄n atheepata" ph̄ajim (1:2). Chi Corinto Grecia durrum phöbör ajim aajem, phöbör pömaam. Mag phöbör pömaam aawai ðchab ag ee nem khaigbamj̄a nem kh̄irpierr oojeejim anaabá. Maguata ðchab ðor pömj̄a deelum durrmua bëenaa durrpierramta mercanciaj̄a kh̄irpierr paraa ajim aajem.

Mag Corinto phöbör ee judionaan khabam kh̄n̄ta ðrcha naajim aajem; mam̄ agj̄o judionaanj̄a naajim aajem. Mag Pabloou nacha Corintopienag Cristo iek jaauthurtarr khap aju khai, Echos 18:1-21 oobá.

Pabloou m̄g carta ph̄awai am d̄i ooba d̄urr̄u s̄ejim aajem. Mag n̄m eeta aarmua Cloe aigum kh̄n̄ bëewi makh̄n̄au mamaam kh̄n̄ amach eepai khaigba n̄m irig jaauch̄ejim aajem (1:11). Amach mag naawaita amach garmuaj̄a Pabloog ðsap deep̄ijim anaabá, amach ee mag problema pöm th̄narr aawai mag carta gaai irig amau j̄aga aju aai naaj̄i a khap j̄ewaag. Magbaawaita Pabloou m̄g nacharam carta Corintopienag deep̄ijim aajem. Mam̄ nacha Cloe aigum kh̄n̄au ichig jaauch̄etarr igwi am wawí sim (caps. 1-6); maimua cap. 7 aigmua atagta mag amach garmua ðsap deep̄itarr gaai j̄eewi narr jawaag ph̄ajim.

Salud

1 M̄n Pabloou, maach Pör Jesucristo iek jaajem khamkh̄ir ich ðwandamaucha j̄r autarr. Cristo gaaimua maach khodam Söstenes d̄imua ² m̄g ðsap ph̄a deep̄i chir̄m, p̄ar jam Corinto phöbör eem iglesia ee ðwandam iek ðkha n̄m gaaimua maach khodkhanaa ar Cristo gaaimua s̄i ãba i atheepai w̄n̄r̄mua i phöbörkha n̄m kh̄n̄ag, maimua mag tag ar parhooba amach n̄n̄id̄umpierr maach d̄enj̄o maach Pör Jesucristoog j̄eujem kh̄n̄agj̄a agj̄o khap amkh̄irta m̄g ðsap ph̄a deep̄i chir̄m. ³ Muan maach Aai ðwandamagj̄a j̄eunaa maach Pör Jesucristoogj̄a j̄eewi chiraajem, p̄ar ðu wai n̄m d̄i ðchab khöinaa wai w̄n̄ramkh̄ir.

Jesucristo gaaimua ðwandamau maach d̄i ðu an̄m

⁴ Muan j̄eewi khaba ich mag ðwandamag ðu ajim a chitaajem p̄ar k̄oit. J̄ag Jesucristo gaaimua ðwandamau p̄ach ðu wai sim paarj̄a ðchab mua ðu ajim aajem. ⁵ Ich j̄ag Jesucristo gaaimuata ðwandamau ðu ich iek jaau khaug apiwia kh̄irjug pömj̄a deebarm aig, p̄rag phatkxon pöm̄ta deebarm kh̄aij̄a ðuchata ajim p̄ar d̄i. ⁶ Mag deebarmua Cristoou maach peerd̄u aajem a p̄rag jaau chirarrj̄a chadcha m̄chd̄eu jaautarrj̄o abarm p̄ar d̄i. ⁷ Mag gaaimua ðchab p̄rau m̄g j̄eb gaai maach pör Jesucristo bëeju n̄ n̄m oraj̄a nem kh̄irpierr ðwandamau waupiju ayaam nem wawaag ichd̄eucha ag jua theegj̄a thum deetarr aawai tag deelum jua theeg igba n̄m. ⁸ Mag maach Pör Jesucristo bëem ed ni ãbmuaaj̄a p̄achd̄eu nem khaigba wautarr igwia p̄ach kh̄ir iekham ugua, ich mag ðwan-

damauta p̄ar ich d̄i ub̄ ph̄e wai n̄rraju. ⁹ ðwandamau ichd̄eu nem magju a iekhatarran, b̄urj̄a s̄eukhaba chadcha ich mag nem wau s̄err̄m. ðwandam mag s̄err̄muata p̄ar th̄rkha aujim, ich Iewaa anaa maach Pör Jesucristo d̄iita ogd̄ba w̄n̄ramkh̄ir.

ðor amach iglesia eepai s̄i pappierr th̄n̄mj̄o th̄narr

¹⁰ Khodamnaan, muan p̄ragan maach Pör Jesucristoou apiejemj̄o ih̄bata abat a chir̄m, s̄i j̄ag dich iglesia eepaij̄a pappierr th̄n̄mj̄o khaba. Magju kh̄ai khajapha khöinaa n̄mua kh̄irjug ãbata aajeeth̄.

¹¹ Khodamnaan, mua p̄rag mag chir̄m̄n, mau maach khodam Cloe aigum kh̄n̄au m̄r̄g jaaucheewai mag p̄ar khöinaaj̄a khaba j̄urr chikham ipeer ahau aajem anaawaita mag chir̄m. ¹² Am iek mag p̄ar ee ãaur kh̄n̄au, "M̄n Pablo d̄n̄eu" aajem an̄m; wa "M̄n Apolos d̄n̄eu" abaawai, j̄urr ãbmua "M̄n Pedro d̄n̄eu"; wa magbam khai tagam kh̄n̄au j̄urr, "Maran Cristo d̄n̄eugui" aajem an̄m mua maumua ðurwai. ¹³ P̄rau oowai, ¿Cristo nem thoophem khapanta s̄i mag iekhaag? ¿Wa m̄ch cha p̄rag iekha chir̄m̄ta p̄ar k̄oit pakuls gaai meerph̄e th̄j̄iwa? Wa magbam khai p̄ar pör choowai, ¿p̄ar m̄ th̄r gaaita pör choojierrá? ¹⁴ J̄agju khaph̄mj̄o ðuchata j̄ag p̄ar eem kh̄n̄ mua khapan pör choobajim. ãba mua pör chootarr kh̄n̄an, Crispo Gayo d̄iipaita mua pör choojim. ¹⁵ Magtarr aawai ni ãbmuaaj̄a m̄ th̄r gaaita pör choojim aju khaba sim. ¹⁶ (ãaa, maimua ðchab mua pör chootarran, Estéfanos di aigum kh̄n̄aj̄a mua pör choojim. Maimua mag tag mua ðor pör chootarr khai, kh̄ir ee paba chir̄m.) ¹⁷ Mag

nəm dēi ðor pör choomkhīirjā Cristoou mē pūibajim. Irua mē pūitarran, sīi ichdēu ðor peerdē aaujem iek jaaumkhīirta mē pūijim. Mag jaau chitəmjā, mamē mēchdēu jaau khaphē chirəm awia sīi thethemnaanau iekhaajemjō iekhamamuajā jaaubajim, eeu magba akhiin ðor jūgdaar ūrimē iekhabaadeewai warag pakuls gaai Cristo meerphē thōotarr iekta igba mēchta thō iekham ugua awia.

Cristota Ēwandam jua theeg anaa i khīirjugau

¹⁸ Jesucristo pakuls gaai meerphē thōotarr ag iek jaau nēmən, ar mēg jēb gaaiwe okhoo nēm khēnau ūurwai, sīi parhooba khīir lōkōom khēnau nem jaau nēmjōta ūurjerram. Mamē mag sim jūr ya mēg maach ēu peerdēwi nēm khēnagan, wajaچارan maachigma, maachigan maata ante warag Ēwandam jua theegau. ¹⁹ Ich mag iek igwia Ēwandamau ich iekhamam phāpitarr gaai jaauwai, Ēwandamau ich igwi,

“Ōor amach khīirjugpai thōwia mēch igba aajem khēnjā warag khīirjug chukhumjō apēinaa idēu ich pör öphērgau khīirjug pōm sēwīajā igba warag mua am khīirjug isegpūimaju” a iekhamajim ich Ēwandamau.

(Is. 29:14)

²⁰ Magtarr aawai khan wajaug sī ar amachta chi khaphēm khaphēm aajem khēn khīirjug wa chi machnaan khīirjug khāijā, maimua khan wajaug sī ar sī amach khīirjug jawaag sī parhoobam nem ig iyū nēmua amach khapeen khīupaa sīsiu aajem khēn khīirjug. Mēg jēb gaai ðor khīirjug khaug sīsidēm khēn khīirjug Ēwandamau ichdēu ðor peerdē aaujem iek dēi oowain, sīi būerjā serbiibamjōta sīsidēm, mēgēm khīirjugau i aar ðor barpieg irig chan būerjā maadēu nem igba sīsid aawai. ²¹ Wajaچارan Ēwandamau ðrau amach khīirjugapau chan ich khaugbaju khaphē sīerr aawai ich iek jaau nēm ūkha nēm gaaimuata ðor peerdē aaujem. Amau amach khīirjugta wajaug thōwi jūr Ēwandam iekta serbiibag pheejeeb mamē, mag amau serbiibag phē nēm ūkha nēmuaata Ēwandamau ðor peerdē aaujem.

²² Judionaanaun sī amach dakhīir ag na ðrau nem ooba aajemta amach dakhīir waupim khōchkha thēnēm; pari mag wauba aawaita mag maach peerdēajem iek jaauwaijā ūkhaba thēnēm. Maagwai jūr griegonaanau warag nem thum khaphēm aajem khēn iek ūrm khōchgauta amachig maach peerdēajem iekdam jaauwaijā ūkhaba thēnēm. ²³ Mamē maraun āba ðrau Cristo pakuls gaai meerphē thōotarr iekta jaau wēnērēm. Mamē mag iek judionaanaun ūurwain, amagan amau khīirjuawai Cristo ajim anaawai meeju khaba sīerr meetarr aawaita marau i iek jaau wēnērēm ūurwaijā sīi chad khabamjōta ūurjem. Maimua jūr judionaan khabam khēnau ūurwai, amagan maar sīi serbiiba khithēm khēnau nem jaau nēmjōta sim. ²⁴ Mamē par amau mag naawīajā, judionaanaun wa judionaan khabam khēnau awīajā ar ich Ēwandamaucha thēr autarr khēnagan mag Cristo

cha marau jaau wēnērēmta ich Ēwandam jua theegau, aguata ðor peerdē aaujeewai. Mag Cristo mee-barmua maach peerdējuuta Ēwandamau ag nawe khīirju wai sīerr aawai cha marau jaau nēmjā chadcha ich Ēwandam khīirjugta jaau naabahab. ²⁵ Wajaچارan mag Ēwandam khīirjug anēmjā sīi serbiiba khithēm khīirjugjō simta ðor khīirjug chi wajaچارan anēm khāaijā chi wajaچارanmē. Wajaچارan mag Cristo Ēwandam jua theeg anēmta serbiibamjō ēdēraa ich thōopibarmua jūr mēg jēb gayam khēn jua theeg khāaijā nem jua theeg ūrpaī sīisijim.

²⁶ Ēwandam gaaimua khodamnaun, pārau khaphē nēm, pāar eem khēn chadcha pāach khapeen mēg jēb gayam khēn daarijā khīirjug athee chi machnaan chan khapanjā khaba, ikhōtōota durrum dēi chi thier-naanjā wajaچارan chukhu, ni sīi bigaam khēnau thō iyū aajem khēnjā chukhum. Pari mag serbiibamjō durrab mamē, pāarta Ēwandamau igjim. ²⁷ Wajaچارan khīirjug meraam khēnta Ēwandamau jēr aujim, jūr mēg jēb gaaim khīirjug athee chi machnaan anēm khēnta jūrūwia am khīir naaupieg. Maimua sīi serbiibamjō sīsidēm khēnta jēr aujim agjō ich Ēwandamau, jūr makhēn gaaimua chi jua thiernaan anēm khēnta khīir naaupieg. ²⁸ Mag būerjā nem igba sīsidēm khēnta ðrau kha isēe aajem khēn dēi jēr aujim, wajaچارan mēg eegarpai aawain ar sīi pasurjōpai khithēm khēnma, makhēnau jūr nem wajaچارan sīsidēm khēnta isegpūiwia am khāaijā wajaچارan aag. ²⁹ Magtarr aawai ni iwiir ābmuajā ich khīirjug khaug chirəm awia Ēwandam na ich thō iekhaju aai khaba sim. ³⁰ Maimua pāachin chadau ich Ēwandamauchata pāar Jesucristo bū ogdēba phē wai sēbma. Ich mag Cristo gaaimuata īchab maadēu Ēwandam khīirjug wai nēm; i gaaimuata ya peerdēwia sīi pekau chukhu arrjō nēm; i gaaimua īchab Ēwandam iek ūkha nēmua warag bāau wētum; ich Jesucristo gaaimuata Ēwandamau maach pēr autarrjō naawai i dēnkha nēm; mag i dēnkha naawai āba ichigpaita jēeupiejem. ³¹ Maguata īchab Ēwandam iek phā sim gaai jaau simjō,

“Ābmua khāijā wir aig ichpai thō iekhaju khīirju sim khai, warag maach Pör Ēwandamta thō iekhaju aai sim.”

(Jr. 9:23-24)

Ōrau pakuls gaai meerphē thōotarr iek

2 Khodamnaun, ar mua pāar oon mawia pārag Ēwandam iek jaau chiraawai mua pāar jūg daar sīi khīirjug khaug athee chi machnaan dēnjō ūrihmējā iekhaba, ni amau jaau wēnēreraajem iekjā khabata mua pārag jaaujim. ² Jāg mē pāar ee chiraawai mua chan deum nem jaaujūjā khīirjuba, āba Jesucristota warag wajaچارan khap apim ig chirajim. Wajaچارan chadcha i pakuls gaai meerphē thōotarr iekta pāar athee wajaچارan sim khaphē chiraawai warag aata pārag wajaچارan khap apiju ēkha chirajim. ³ Pārau khaphē naabā, jāga pāar ee mē chiraimajī. Mēchdēu jaau chirəm pārau ūkhabaju khāijā khīirjuwia, kha

thuumjõnaa jãphierr thunumjõta chirumua mæ kha duui thënaajim. ⁴ Maimua mag chirumua ya Êwandam iek jaaubaadeewaijã, mæchdëu jaau chirum iek ðkhapi aum khõchgau awia mua pãar jëg daar sïi chi machnaanau iekhaajemjõ iekhamamuajã jaaubajim. Mag iekhaju khãai sïi mua pãrag chaainagamjõpai iekhaajeejim. Mamæ mag iek pãrau ðkhatarrjã sïi mæchdëupaia pãrag ðkhapiba, ich Êwandam Akhaar jua thee-gauta pãrag ðkhapijim, ⁵ sïi mæg jëb gayam khæun khïirjug gaai khaba, äba ich Êwandam jua theeg gaaipaita ich mag ogdëba ðkha wënerramkhïir.

Ich Akhaar gaaimuata Êwandamau maachig ich khaugpi sim

⁶ Magarrau ya ar amachdëu ðkha nëm iek gaai ubënaa ogdëba nëm khæunag iekhaawain chadau khïirjug athee chi machnaanau iekhaajemjõ iekhamamuata amagjã iekhaajem ïchab. Mamæ mag iekhamamjã mag sïi mæg jëb gaaim khæun khïirjugan jõpcha chugpa chugpa sierrëm aawai, magëm khïirjugjã khaba, ni mæg durr governaajem khæun khïirjugaujã khabata jaajem. ⁷ Mag khïirjug mua jaau chirumæn ich Êwandamaucha dee simæu. Maguata mæg durr thum ompaaju nawe ich sim aar maach auju khïirjutarrjã maachig khaphæ apiejem. Ìsin mag khaphæ nëm, mamæ warrgar chan mag khaphæ apiju simta thum meer wai simjõ sïejim. ⁸ Ich Êwandamau mag Cristo gaaimua õor ich aar auju ayaa apiju a sim chan sïi mæg jëb gaaim thethemnaanau pöd khïirju aubajieram. Amau magëm khaphæ arr akhiin, maach Põr Jesucristo ðgtharmua bëetarra amach paarmua pakuls gaai jãg i meerphë thõopibakham. ⁹ Mamæ makhæunaupaijã khaba, ewag pawiajã ich Êwandamau nem wau sim ni äbmuajã khaugbaju khapta, ich iek gaai mæg phãpijim:

“Êwandamau ich khõsi wai nëm khæunag deeg phë wai simæn,

ni iwiir äbmuajã ooba, ni ùrjã ùrba, ni äbmuajã auju khïirjuba sim nemta amag deeg wai sim.”

(Is. 64:4)

¹⁰ Êwandamau ich Akhaar gaaimuata mag maach athee nem wai simjã thum maachig khaphæ api sim. Ich mag Akharauta ïchab ich Êwandamau ich thãar eepai nem khaphæ wai simjã khajapham nem khogreu jermamjõ thumaa khaphæ apiejem. ¹¹ Khaíu chikhham khïirjug khaphæ aajë. Äba ichdëupai khabam chan khaugbam. Ich jãgta sïebahab Êwandamjã agjõ: Äba ich Akharaupai khabam chan pöd i khïirjug khaugbam. ¹² Maachdëu Cristo iek ðkhaawai chan sïi mæg jëb gayam khïirjug parhoobam khæunau jaajemta aubajim. Maachdëun ich Êwandamau maach dëi nem wajapha wau simjã thum khaug aumamkhïir ich Akhaar deetarra wai nëm. ¹³ Mag marau pãrag nem jaau nëm chan sïi mæg jëb gayam khæunau jaajem khïirjugpai khaba, ich Êwandam Akharau maachig jaaumamta jürr pãrag jaau nëm. Magta pãrau jãchab Êwandam Akhaarta wai naawai agjõ ich Êwandam Akharau jaapi simta maraujã pãrag jaau nëm.

¹⁴ Mamæ ar chi Êwandam Akhaar ich thãar ee chukhu sim khæun chan pöd Êwandam Akharau nem jaau sim khaugbam. Mag simua Êwandam Akharau nem jaapi sim ùurwain, sïi nem parhooba lõkõo jaau nëmjõta ùurjem. Mag simua chan, sïi ich Êwandam Akharaupaita khaugpiejewai, pöd ich khïraupai chan khaugbam. ¹⁵ Mamæ chi Êwandam Akhaar wai simuan chadau jürr khïirjug wai sim, ich Êwandamau nem waupi sim ajapha khaphænaata agpierr nem wawaag. Mag sim ich chan jürr Êwandam Akhaar chukhum khæunau i igwia, “Jãan sïi parta jãg iekha nërraajem” aju khaba nëm, Êwandam Akhaar chukhum gaaimua amau jaaju khaugba naawai. ¹⁶ Êwandam iek phã sim gaai ag iek igwia,

“Khaíu maach Êwandam khïirjug thum khap abarju.

Khaíuta i khãaijã khapcha sim awia jürr ich garmua irig jaaju aai sï” a phã sim.

(Is. 40:13)

Chadcha äbmuajã mag i khïirjug thum khaugba sïeb mamæ, maach i Akhaar wai nëm khæunagan chadau ich Cristoouchata khaphæ api sim, jãga wënerraju aai nëm i dau na.

Cristo phidag gaai äba phidkha nëm

3 Cristo gaaimua khodamnaana, pãraun chadcha mag Êwandam Akhaar aujierrab mamæ, mua pöd pãrag ya sïi Êwandam iek athee nem khaug sïsidëm khæunagamjõ iekhaba, agtha sïi mæg jëb gayam khïirjug dëi thunum khæunagamjõta iekhaajeejim. Wajapcharan Cristo iek khaugaag chaainjõpai thunum khæunagamjõta iekhaajeejim. ² ¿Pãrau chaain bëræ aawai ooba aajë? Ewaa au khitumæg nem thethem deeba sïi jüdchödampaita deejemjõ, ich agjõta muajã pãrag nem jaau chirarrjã khaugju phithurg chukhu sïejim. Khaugju phithurmta mua pãrag jaautarr akhiin, pãrau pöd khaugbakham. Ìsjã agtha phithurm nem chan pãrau pöd khaugbam, ³ sïi agtha parhoobam khæunau khïirjuajem khïirjugta wai naawai. Pãarta wir aig pãach eepaijã agtha chikhham nemjã pãach dën apim khõsinaa jürr chikhham ipeer ahau khaphõbaadëp nëmæn, magan agtha sïi õor parhoobam khæunjõpaita nëm. Maguata amau nem waujemjõ pãrau jã agtha wau nëm. ⁴ Merag chukhu, wa äbmua “Mæn Pablo dënëu” jürr magbaa äbakhaíu “Mæn Apolos dënëugui” aadëphëm; jãg nëm aig sïi agtha ðkhaba nëm khæun khïirjug dëipai naawai khabahab.

⁵ Pari pãrau pãachdëu mag nëm wajapcha khïirjukhin, khai agá Pablo. Khai agá Apolos. ¿Am Êwandam chognaana sïi i atheepai phidkha wënerrëm khæun khabã? Marau jaau wënerrëm gaaimuata pãrau jã maach Põr Jesús iek ðkhajieram. Pari maar pãar khãai atchajã khaba nëm. Thum maach chi mæg wënerrëm khæunaun äba maach Põr Jesuu maachig agdaujõ nem jaaumarrdampaita wauwia nëm khabahab. ⁶ Mag Jesús iek jaau nëmæn, muata nacha sïi khajap nemjïir chaar jïir nëmjõ jïirbajieb. Magbaawai Apoloo jürr ag ee dö choobarmjõ ajim, õbërmkhïir. Mamæ mag

nemjīir chaarjō öbërwiä pāar ee aaidētarrjā ich Ēwandamauta aaidēpijim, ich iek aawai. ⁷ Wajapcha oowai, chi nacha jīirtarr kh̄ ni chi ag ee dö choo sīerrjā maadēu nem igba sīsid̄m. Mam̄ chi ich iekta nemjīir daujō öbēriwiä aaidēpiejem̄n ich Ēwandamau.

⁸ Magua sīi i iek nacha jaauchētarr kh̄n awiajā sīi ag khur jaau wēnerr̄m kh̄n dēi āba n̄m; ni iwiir ābjā ūr̄m̄ khaba sim. Mag naab mam̄ agdaujō dich phidkhamarrpierr Ēwandamau par khabaju. ⁹ Wajapcha oowain maran sīi i juag oojem kh̄nau, i iekdam jaau n̄m gaaimua ich dēita khapeerkhanaa āba phidkha naawai. Maagwai pāar sīi chi ph̄ajēbjōta n̄m. Maagwai ich Ēwandamauta ag ee nemjīir jīirkhamam, pari mag nemjīiran ich iekhau. Wa magbam khai, sīi dijōta n̄m. Pari mag di agjō ich Ēwandamauta ēu arrum.

¹⁰ Wajapcharan m̄n sīi ich Ēwandamauta di ēu n̄m kh̄n dēn chi maestro khapibarmjō arr aawai muata ich Ēwandam iek jaau n̄mjā warrpem chi dibū jukhabarmjō ajim, jāga Ēwandamau maach peerd̄ aaujē a jaau chir̄mua. Maagwai deelumua jūr̄ ag ūr warag ēumam, mag mua jaautarr ūr warag jaaumua. Mam̄ mag mua nacha jaautarrjō khaba deelum iek jaaju khaba sīewai chi ag ūr warag jaau n̄m kh̄naujā warre wajaphata jaaju aai n̄m. Mag mua chi dibūjō jukhajim a chir̄m̄n, Jesucristoou maach peerd̄ajem iek igwiata mag chir̄m̄. ¹² Mag Jesucristo iekta chi dibūjō nacha jukha sīubarm ūr̄n chadau maadēu dichdēu khōchagpierr sīi khajap di ēu n̄mjō warag i iekta jaaju aai n̄m. Di wajapham ēunaa da jēupiba aag khai, dipā wajaphamta phēwia, wa nem parhēph̄m kh̄ijā p̄r aunaa warre wajaphata ēu sīuju aai n̄m. Wa magba kh̄chpaim athee khai, sīi khōmariipai dikh̄r dēn wa choobū dēn kh̄ijā ēuju aai sim. ¹³ Mam̄ mag di ēwaag nem kh̄ir pogkhe igwiajā, ya ich Cristooucha maachig jaaubarm edta khap aju, wajapha phidkhaj̄ wa aai phidkhabaj̄. Mam̄ mag khap aagan, sīi ōtdau uu pierrumuata thūr phaa n̄mjō ōt ee ich Ēwandamaucha phaa oomamuata maadēu nem waaujerrpierr maach chach oomamua khap apiju. ¹⁴ Maigta khap aju, khan kh̄irjug auwiata Ēwandam athee mag nem waujī. Ābmua di ēutarr gaaita chadcha ōtdau uu th̄narrjā paba ēu āwatbar̄im̄n, magan mag chi di ēutarr kh̄ugjā ich Cristooujā nem wajapham deēju, ich athee nem wautarr jūr̄. ¹⁵ Mam̄ mag irua di ēutarrta sīi ōtdau khierjā āwatba uu th̄n̄m̄ awia pa öbaadēm̄n, magan ich chi di ēutarr wounan peerd̄wajā, peer ichpa phaap̄itarrjō sīi ich jua pariita peerd̄ju. Pari chi phidagan thumaa okhooju.

¹⁶ ¿Pārau khaugba n̄, pāach thum āba Ēwandam sīejem dikha n̄m? Magua khabahab ich Ēwandam Akhaarta pāar ee sīejem. ¹⁷ Mag pāach thum āba Ēwandam dikha naawai ö āba n̄mua wajapha i di ūr̄khabat, wajapcharan pāach morma. Magba jāg pāar ee ābmua “m̄n mag dēnēu” wa “m̄n mag igarta chir̄m̄” aadēph̄m aiguin, sīi di magreunaa chi dipā parhooba aiphur wērpp̄i n̄mjōta naabahab. Mag pāach ö āba khaba n̄m paar chan Ēwandamau

par dauapai oobaju pāar gaai. ¹⁸ Oob wir aig pāachdēupai pāach kh̄ugurmiet. Āb kh̄ijā pāach ee sīi m̄g jēb gayam kh̄irjug nem khaug chir̄m̄ awia ichta chi khaph̄m a sim khai, magan warag sīi khaugbamjōta aju aai sim, jūr̄ chadcha ich Ēwandam kh̄irjugchata khaugaag. ¹⁹ Ēwandamagan m̄g jēb gaaipaim kh̄irjugan sīi warag öor lökiepiejem kh̄irjugau. Maḡm kh̄irjug igwia Ēwandamau ich i jaaumien-ag ph̄pitarr gaai mag sim:

“Muan m̄g jēb gayam kh̄irjug khaugkham kh̄nā amach kh̄irjug khaug gaaimuapai imeraa phithurg chukhu p̄r auwia khaibag ee p̄aijem” a sim Ēwandamau.

(Job 5:13)

²⁰ Ich mag iek igwiapai ūchab ich iek ph̄ sīsid̄m gaai ich Ēwandamau,

“Jāg m̄g jēb gayam kh̄irjug athee chi machnaan an̄m kh̄n kh̄irjugjā jāg sīi lököom kh̄n kh̄irjugkha sīsid̄m̄n pāar Pöröun wajapha khaph̄ wai sīejem” a sim Ēwandamau ich igwia.

(Sal. 94:11)

²¹ Magua mua pārag mag chir̄m̄: Ni ābmuajā maestro āb kh̄ijā ichta chi khaph̄m awia maḡgpaita ee aju khaba sim. ¿Jāgwia? Am amach thum Ēwandamau sīi pārag ich i jaumkh̄irta p̄itarr kh̄n aawaima; mag sim jāga mag iwiir ābpai khōsi abarju. ²² Magua m̄, Apolos, Pedro, ajapcharan maach thumwe pāach dēn khabahab; m̄g durr maimua cha maach iȳm̄ n̄mjā agjō m̄g atag pawiajā nem thum th̄n̄mpa pāach dēn khabahab. ²³ Mag maar pāar dēn aawai maach thum pāachpa jūr̄ Cristo dēn khabahab. Maagwai Cristo jūr̄ Ēwandam dēn.

Ich Jesuucha j̄r autarr kh̄n phidag

4 Magua pārau maarjā sīi pāach ee Cristo chognaan anaa Ēwandamau örag ich kh̄irjug jaupiejem kh̄npaiu abat. Magdampai khabahab maar phidag. ² Mam̄ ich mag phidag waumkh̄ir irua j̄r au sim wounaun chadau ich Ēwandamau oowaijā chadcha ichdēu phidag jaaubarmjā thumaa wajapha waumkh̄irta mag phidag deejemjā khaph̄ aju aai sim. ³ Magua m̄chjā ūchab ich Ēwandamauta ich i jaumkh̄ir j̄r autarr aawai pārau m̄ jaauwiajā m̄chchan mua kh̄irjuba chit̄m̄. M̄ gaai mas khaba sim; ich chi m̄ j̄r autarrauta ichdēu khap m̄ jaaju, m̄ ēu phidkha chir̄ wa khaigba kh̄ijā phidkha chir̄. Wa mag pārau khabam khai, sīi m̄g jēb gaai chi thethemnaanau kh̄ijā m̄ jaukhiinjā, m̄ gaai mas khabam. M̄g chit̄m̄ aig ni m̄chdēujā m̄ch jaaju khaba chir̄m̄. ⁴ Mua khaph̄ chir̄m̄, m̄ch khaigba khaba chir̄m̄. Mag chirab mam̄ öor dakh̄ir m̄n Ēwandam dēi iekkh̄r chukhu chir̄mjā aba chit̄m̄. Mag chiraawai mua khaph̄ chir̄m̄, m̄ khaibag wauju jaaju wa m̄ köit kh̄ijā iekhajuun ich maach Pör Jesuuchata jaaju aai sim, bigaaum kh̄nau khabam. ⁵ Magua mua pārag, “Oob chikham jaau chithēe amiet” a chir̄m̄. Magju kh̄ai idēu maach Pör Jesucristo bēepi athat. Ich pierrwaita irua ichdēu khap örau nem

meraa wautarrjã khĩchag ee narrta araragag phë athamjõ abaawai thumaam khũnau khakhapdõ aju. Maigta ĩchab õrau amach thãar eepai khĩirju sĩsĩdũmjã thumaam khũnag khaphũ apiju. Ya mag jaau dichwian chadau õrau amachdõu nem wajapha nem wau-maajerr igwia ichdõucha am wajapha ig iekhaju.

⁶ Cristo gaaimua khodamnaan, cha mua iekha chirũmũn pãach atheyau. Pãadẽ oobat. Mũchpaita Apolos dũi maach phidkha nũm jaauwia chirũm, maar mag pãar khãai ĩrpaĩjã khaba sĩi pãach chognaanjõ wẽnũrrũm oowia Ēwandam iek phã sim gaai jaau simjõ chadcha maach thum agdaujõpai nũm a khap amkhĩir. Maagwai ni ãbmuajã Ēwandam iek jaaujem khũn igwia, “Magũgta ũrcha ee awia jũrr tagam khũnag oobamjõ” abaju. ⁷ ¿Khaĩu pãrag jaauwai pãar-ta warm khũn khãaijã ĩrpaĩ nũm a jaaujĩ? Khan nem-ta deeba arr aawai pãrau bũerjã chukhu nũ. Mag Ēwandamau deetar pãachdõujã khaphũ nũmta, khandeeta pãrau pãach juapaauta paarpataarrjõ khĩirjuajẽ.

⁸ Wajapcharan pãachigan, ya mũg maach Ēwandam iekhauta biwaau nũmjõ nũm anũm, ya i iek nem khaug nũm awia. Pãachigan ya pãar reinaankha thũnaabahab, pãachdõu nem ig nũm thum wai nũm awia. Magua tag pãrau bũerjã maar jua igba nũm anũm. Chadcha Ēwandam iekta pãachdõu khaphũ nũm anũmjõ khaphũ naakhiin ũu akham. Jãgkhiin pãar ee par phidkhaba chadcha maach thum ãba Ēwandam iek gaai ubũ nũm aju. ⁹ Magba mua oowai, maar ich Jesuucha ich iek jaauumkhĩir jũr autarr khũnta jũrr ich Ēwandamaujã juau ogthom chi serbiibacharam khũn dũimjõ api sim maar dũi. Mag nũm aawai sĩi thumaam khũnau oo nũm dũi Ēwandam chognaan ũgtharmpeenau oowaijã, sĩi maach khaijba nũm gaaimua khẽchpãaig phë arrumjõta oojem. ¹⁰ Maar mag dur-rũmũn, Cristo iek jaau nũm gaaimua bigaauum khũnaujã marag lõk sĩerrjẽem a iekha nũm daar, pãarta jũrr Cristo iek ũkha naawai chi põr õphẽrm khũn aajem, pãachdõupai. Maagwai maran sĩita kha theeg chukhumjõ nũm anũm daar, pãarta jũrr maar khãaijã khĩir ubaaga nũm aajem. Cristo gaaimua maran õraujã kha isẽe nũm daar, pãarta jũrr õraujã daupiinaa õkhõ aajem. ¹¹ ĩs ewag pawiajã agtha jãdau ãwatnaa õbichagjã ãwat nũm. Khajũadam theg jũjũa ajujã chukhu nũm dũi õraujã maar dũi khaijba aajem. Mag nũm chan maach di chaarjã chukhu durraajem. ¹² Mag nũmũn maach bidam athee maach juadamaucha phidkha durrumua khajeeu durraajem. Maach thõp iyũũ aawaijã warag am kõit ũgthaagta jẽeu durraajem. Maach khaijba wawaag maach ĩudee ĩkhaawaijã magũmjã igba khĩu ãwat durraajem. ¹³ Maach khĩircha khaijba iyũũ aawaijã, maach garmua chan magũmjã igba warag khĩir thũu am dũi iyũũ durraajem. Wajapcharan maran amau sĩi amach deg dijã sirphũg thũnũm oomjõta aajem. Ōor thumaam khũnau iseg-tarrjõ nũmta, ĩsjã agtha chikham i ee ich jãg pũrba durraajem.

¹⁴ Mua mũg ĩsap gaai ikhũba pãrag mag phã deep-ũi chirũm chan sĩi pãar khĩir naaupim khõchgaupai

khobam. Mua mũg ĩsap phã deepũi chirũmũn, mũch chaainjõ pãar khõsi wai chitaawaita sĩi pãar wawĩ chirũmũ. ¹⁵ Pãachig Cristo iek jaauumkhĩir pãrau maestrõnaan khapan diez mil jũr wai naawiajã pãar chan dẽnnaan khapan chukhu nũm. Jesucristo iek jãg pãachdõu ogdũba ũkha wẽnũrrũm gaaimua mũg jẽb gayan mũta pãar ayau, Ēwandamau maach peerdũ aaujem iek muata nacha pãrag jaautarr gaaimua.

¹⁶ Magau keena. Maguata muan pãragjã mũch chitaajemjõta wẽnũrripi jaau khitaajem.

¹⁷ Timoteogjã mũchdõu jaauwiata Cristo iek ũkhatarr aawai ijã mũ chaaijõ sim. Magua pãragjã mũchjõ wẽnũrraju khap amkhĩir, mua iita pãar aar pũi-jim. Iruata maach Põr Cristo iekjã chadcha ogdũba ũkha khitaajeewai mua i jãsene chitũm. Ich bar-baimaawaita irua pãrag jaauwimaju, jãgata mũ chitaajẽ. Muajã pãar dẽnjõ Cristo iek ũkha chitaawai mũch chitũmpierr iglesiapierr mũchdõu jaaujem iekta irua pãrag jaauwimaju. ¹⁸ Āaur khũn pãar khapeenan jũrr amachta pãar dũi ĩrpaĩ thũnũm aajem, mũ amach aar mabajupii awia. ¹⁹ Mamũ maach Põr Jesu khõs amũn, mũchdõun jõpcha pãar oon maju khĩirju chirũm, am iek mag amta Ēwandam dẽn anaawai daau chadcha amachdõu jaau nũm eyaa wẽnũrrũm khap aag. Jãan magbamũn, sĩi Ēwandam jua theegaujã khaba, sĩi par iupai khãijã mag thũnũm. ²⁰ Ēwandam dẽnkha nũm chan sĩi õor jũg daar nem iekhaa khaug iekha nũm khabam; Ēwandam dẽnkha nũm abarmũn chadcha irua nem jajaaukham ipierraa wẽnũrrũmua i jua theegta dich gaai oopi nũmũ. ²¹ ¿Jãga pãrau khõsi nũ? ¿Mũch barbaimaawai warre pãachig meerrauta iekhapim khõsi nũ, wa mawia sĩi pãach daupiinaa ithũuta pãachig iekhapim khõsi nũwa?

Jãga aju aai nũ jãg sĩi parhooba thũnũm khũn dũi

5 Jaau nũm khũn iek mag pãar ee ãbmua ich bãaurr ũanpaita ich ũũkha wai sim anũm. Jãgũm pãar dak nem wajaphampa, jãgũm pekau chan ni Ēwandam iek khaugbam khũn eejã ooba aajem. ² Mag nũmta pãrau pãachdõupain Ēwandam iek wajapha ũkha nũm aajerram. Mag iekhaju khãai warag pãar chigaa aju aai nũmta, chigaa khabamjõ nũm. Chi mag sim wounan warre pãach eemua jũrpũiju aaita sim. ³ Mũ chan chadcha khĩircha chan pãar aar khaba chirũm, mamũ mũchchata pãar aar chirũmjõ mũch iekta maach Põr Jesucristo iek gaai thũwi mua warre pãrag jaaukham. Mua oowain jãgũm khũn dũin magta aju aai sim. ⁴ Pãar cha mua jaau chirũm iek iekhaag ãba biirdũawai khĩircha chan pãar aar khaba chirajup mamũ mũ akharan pãar aar sũjeu. Mag mũchta pãar aar chirũmjõ chirũm dũi ĩchab maach Põr Jesús i jua theegjã pãar dũi sũjeu. ⁵ Mag wajapha iekhawian chadau chi mag ich bãaurr ũan dũi sũerr woun warre pãach eemua jũrbapũit, dõsãtagta i dũi ichdõu ampierr amkhĩir. Magbaawai ãsie ich daujã merag phẽwia deeu ewag phũrbaawia ubũ sũsimũn, maach Põr Jesús bẽem edjã ũu i akhardam peerdũ aju.

⁶ Päär ee jäg khaigba n̄m chan, pāachta wajapha n̄m awia pārau pöd pāach thō iyū̄ aju khaba n̄m. Jāgbaadēph̄m̄jā sīi oobamjō b̄ū̄rjā iekhaba ich jäg sī-siu akhiin, ābpaī mag sim gaaimua warag tagam kh̄ū̄npata ārju, levadura b̄ū̄chkhun arin ee p̄ū̄ibar-mua warre thum aaid̄u jooj̄emjō. ⁷ Pārau khaph̄m, phiesta Pascua ee paawai levadura thum barkh̄ū̄ijem. Ich agjō khabahab Cristo meetarr gaaimua maach khaibag chugpaa athamjā. Mag s̄f̄ewai mag levadura d̄enjō pāach thumaam kh̄ū̄n ārpi sim woun warre pāach eemua chawag j̄r̄barp̄it. Mag j̄r̄barp̄aiwain chadau Pascua ee khoog pan levadura chukhu wau simjō pāar eejā mag khaigba n̄m̄r̄j̄em gaaimua levadura d̄enjō bigaam kh̄ū̄npra ārpiju kh̄ū̄n chukhu aju. ⁸ Mag phiesta Pascua ee aajemjōta maach Ēwandam d̄ūi w̄n̄r̄raju aai n̄m. Wajapcharan dich khaibag thum isegwia āba kh̄ī̄rjug wajapham auwia chadam iek gaai jaau simjō w̄n̄r̄r̄m̄n, pan levadura chukhu wau simjōta n̄m. Pari magba agtha dich khaigba n̄m khaph̄m̄n̄jā isegba ich mag wai w̄n̄r̄r̄m̄n, magan sīi agtha Ēwandam iek khaugbam kh̄ū̄n̄jōta n̄m.

⁹ Napem m̄chd̄eu īchab pārag ēsap phā deep̄ū̄itarr gaai mua pārag, “Jāg amach ū̄in khabam d̄ūijā khapese aajem kh̄ū̄n d̄ūi chan oob khapeerkhamiet” a chirajim. ¹⁰ Pari mua mag chir̄m chan mag ar parhooba khapese aajem kh̄ū̄n, wa phatkhon athee b̄īe s̄īerr̄j̄em kh̄ū̄n, nem j̄iḡmien wa nem parhoobam̄gta Ēwandamagamjō j̄eeujem kh̄ū̄n igwiata mag warre am d̄ūi iekhajā iekhaba ni amag oobamjō abatjā aba chirajim. M̄g j̄ēb gaai n̄weran ichiita am d̄ūi maach ich jäg w̄n̄r̄raju. ¹¹ Mua mag chirarran, ar pāach eepaijā ermanonaan an̄m kh̄ū̄n-ta mag parhoobanaa phatkhon atheejā b̄īe th̄n̄m kh̄ū̄n, nem parhoobam̄gta Ēwandam awia j̄eeu n̄m kh̄ū̄n, parhooba chikham kh̄ī̄r iekhaajem kh̄ū̄n, nag pig s̄īerr̄j̄em kh̄ū̄n maimua nem j̄ī̄gnemjā s̄īerr̄j̄em kh̄ū̄n-ta jaau chirajim. Ar mag th̄n̄m kh̄ū̄n d̄ūi chan ni sīi thach khoogpaijā oob am d̄ūi āba ohoodō amiet. ¹² Chadcha ar sīi ermanonaan khabam kh̄ū̄n igwia chan pöd mua, “Aman magta s̄īerr̄j̄em” aju khaba chir̄m. Am mag jaaujuun ich Ēwandamauta jaauju aai sim. Pari ichiita pārau pāach eepaim kh̄ū̄n d̄ūin chadau pāachd̄eu khap nem inju aai n̄m. Magua mua pārag, “Jāg pekau p̄m̄ sim warre pāach eemua chawag j̄r̄barp̄it” a chir̄m.

Juez Cristo igar khabam kh̄ū̄n na iekkh̄ōr ēud̄u n̄m

6 Jāga jäg pāar pāach Ēwandam iek ū̄kha n̄m kh̄ū̄n aphajā iekkh̄ōr aauwai, chi thethemnaan pāach eem kh̄ū̄n̄jā igbanaa warag b̄ū̄rjā Ēwandam iek ū̄khabam kh̄ū̄n aarta weetjē, makh̄ū̄nagta pāach iekkh̄ōr wai n̄m jawaan. ² Pārau khaugba n̄, m̄g maach Ēwandam iek ū̄kha n̄m kh̄ū̄nauta m̄g atag m̄g j̄ēb gaai Ēwandam iek ū̄khaba arr kh̄ū̄n khaibag maach ipaarmua Ēwandamag jaau th̄n̄m̄ū̄ju? Mag maachd̄euta am khaibag waujujā Ēwandamag jaauju n̄m̄ta, jāgwia ag kh̄āyau m̄g j̄ēb gayam nem phithur

khabamjā pārau pōdba n̄. ³ Pārau khaugba n̄, ū̄gth-ar Ēwandam chognaan th̄n̄m kh̄ū̄n̄jā maach kh̄āi eegpai th̄n̄n̄isiju, maachta Ēwandam d̄ūi āba am p̄r̄naankha n̄isiju aawai? Maachd̄euta magju khai, magan m̄g j̄ēb gayam iekkh̄ōr charā ag kh̄āiājā phithurg chukhu wajaphata waup̄r̄ū̄i aju aai n̄m. ⁴ Magua mua pārag mag chir̄m: B̄ū̄r abarm gaaimua pāach eepai iek phithurg aadeewai, j̄jāgwia pārau pāach eepaim kh̄ū̄n-ta chi jueznaan khamkh̄ī̄r j̄r̄ auba aajerrā, sīi Ēwandam iekjā ū̄khabam kh̄ū̄nagta pāach jusgaapiju kh̄āyau? ⁵ Juau ogthom pāar kh̄ī̄r naaumkh̄ī̄rta chadcha mua pārag mag iekha chir̄m. Mag kh̄ōs aawaita pārau jāg bigaam kh̄ū̄n-ta j̄r̄ ahaa aajem. Mua kh̄ī̄rjuawai pāar ee maḡm iekkh̄ōr ōb̄r̄baadēph̄m̄ paar iekhaagjā pāach eepaijā chi thethemnaan th̄n̄m, j̄jāgwia maḡm kh̄ū̄n-ta j̄r̄ auba aajerrā? ⁶ Wajapcharan mag wir aig pāach ermanonaan eepai meeukha n̄mpaijā khabam; mag meeukhanaa ag iek ēud̄uagpaawaijā jueznaan Ēwandam iek ū̄khabam kh̄ū̄n aarta w̄t̄wia mamta maḡm iekjā ēud̄uajerram. ⁷ Sīi jāg pāach eepai b̄ū̄r abarm gaaimua kh̄ī̄r auph̄ōbaadēph̄m̄paijā khaigbata sim. Pāach khapeenau pāach d̄ūi warag khaigba aawaijā, parhoobam kh̄ū̄nagta jaauju kh̄āyau, j̄jāgwia warag sīi maḡm kh̄ī̄r āwatp̄ū̄iba aajē? J̄jāg pāach nem kh̄āi-jā j̄j̄gkhaawai warag ū̄d̄raa okhoopiba aajē, thumaam kh̄ū̄nag khakhapd̄ō apimaaugau? ⁸ Mam̄ pārau magba, warag pāach garmuata pāach ermanonaan eepaijā nem wauju khabampa waunaa am nemdamjā kh̄ū̄gur aumaju ēkhaajem.

⁹ Pārau khaugbata n̄, jāg nem khaigba waujem kh̄ū̄n pöd Ēwandam sim aar w̄t̄ju khabam? Oob ū̄d̄r̄ pāach kh̄ū̄gurpimiet. Ar dich ōor khabam d̄ūita parhooba khapese aajem kh̄ū̄n, amach ōor d̄ūi s̄īsid̄m̄ta deum d̄ūi aajem kh̄ū̄n, nem parhoobam̄gta Ēwandam awia j̄eeujem kh̄ū̄n maimua ar amach emkhoodin aphajā ū̄in d̄ūimjō waujem kh̄ū̄n̄jā Ēwandam sim aar pöd ōb̄rbam. ¹⁰ Mag tag th̄n̄m: nem j̄j̄gkhaajem kh̄ū̄n, phatkhon kh̄ī̄rag b̄īe s̄īerr̄j̄em kh̄ū̄n, nag piim kh̄ū̄n, parhooba chikham kh̄ī̄r iekhaajem kh̄ū̄n maimua ar s̄eukha chikham kh̄ū̄gurnaa chikham jua eem nemjā khecheu aumaajem kh̄ū̄n, maḡm kh̄ū̄n̄jā ni ābjā Ēwandam sim aar ōb̄rbam. ¹¹ Āaur kh̄ū̄n pāar ee cha mua jaau chir̄m̄jōta th̄naajim warrgar. Mam̄ īs ya maach P̄r Jesucristo gaaimua ich Ēwandam Akharau ya pāar khaibag thum ū̄p̄ū̄iwa ich atheepaita nem wajapham appai wau w̄n̄r̄ramkh̄ī̄r pāar j̄r̄ aujim. Mag n̄m d̄ūi warr pāar i d̄ūi iekkh̄ōr p̄m̄ w̄n̄r̄r̄r̄jā, maach P̄r Jesucristoou Ēwandam Akhaar d̄ūimua ū̄u pāar peerd̄u auwia pekau chukhu arrjō pāar wai sim.

Maach moron Ēwandam s̄ījem diiu

¹² Pāar ee āaur kh̄ū̄nau maagjeebma: “Muan m̄chd̄eu nem waum aig wau chit̄m; maḡm paarjā, kh̄āiū m̄r̄g maḡm abarju” aajem. Chadcha ich maḡma. Mam̄ maad̄eu nem wau n̄m thum maach athee ū̄u khaba s̄īerr̄m. Magua, muajā mag m̄chd̄eu nem

waum aig pöd waubam; mua magkhiin magum nem wauju khäärjugta warag mæ ürpaju. ¹³ Ichab äaur khæ nau päär ee maagjem: "Phiejäban khoog atheeta waujem; maagwai maach bi thachdam khö nem atheeta Êwandamau deejim" aajem. Ma chadcha khoog atheema phiejäban, maagwai mag thach khö nemjä pekau khábama; pari ichiita Êwandamau magum thum chukhu apüiwia maach bijä jëbeg paapüiju. Pari mag maach bi thach atheem awiajä, maach mor chan sïi dich öor khabam düi parhooba khapes amkhäär khabajim. Maach moron maach Pör Jesucristo atheyau, thum ichdëu nem waupi sim wawaag. Maagwai ich Jesucristo, jürr maach mor atheyau, í maach mor ee sjejeewai. ¹⁴ Maguata ich jäg Êwandamau ich Jesús phiriutkha autarrjö, maachjä agjö ich mæg cha maach nemjö deeu phiriutkha auju.

¹⁵ ¿Pärau bærrjäta khaugba næ, maach thumaam khænan morta jürr Cristo morkha sim? Mag simta, äbmua khäijä æin parhooba durpa theeg sierrjæem khænan düi akhiin, maach mor mag Cristo morkha simta jürr mag æirag dee naabahab. ¹⁶ ¿Pärau khaugba næ, jäg æin chi durpathierrmie düi nem aig, ya maach i dënkha næisip nem, maagwai jürr ichjä agjö öor äbpaimejö maach dënkha sïisip sim? Êwandam iek phä sim gaai jaauwai, "Warr jaai khaba aawain numí narra, jaakha næisiewain öor äbpaimejöta aphöbaadëm" a sim, "jürr agdaujö warm dënkha næisim gaaimua." ¹⁷ Ich agjöta naabahab maachjä ichab Cristo dënkha næisim aig. Äb khäijä maach Pör Jesucristo düi sïisiewain, magbarm aigmua maadëu i oobahab mamæ i Akhaar maach ee sjeichëm gaaimua warag maachin i düi öor äbpaimekha i dënkha næisim.

¹⁸ Oob päach öor khabam düi khapese amiet. Deum pekau wauwai chadcha Êwandam na maach khaigba api sïeb mamæ, jäg dich öor khabam düi khapese anæmjöcha khaba sim. Maach mor mag Cristo atheeta sïewai, jäg dich öor khabam düi khapes aawain, wir aig dichdëupaite dich khaibag wau nem, deum düi næmua dich mor Cristo dënkha simta ärpi naawai.

¹⁹ ¿Pärau khaugba næ, mæg maach Cristo iek ükha nem khænan mor ichab Êwandamau maachig ich Akhaar deetarr ag sjejem dikha sim? Êwandam Akharan chadcha maach eeta sjejem. Mag í maach ee sjejeewai maach mor chan maach dën khabam. ²⁰ Chi morkhænan Êwandamau, ichdëuta maach përkha autarr aawai. Maguata dich morjä äba i atheepaite wai naaju aai nem, bigaam khænanaujä mag oowia Êwandam wajapha ig iyünaa maach ëugarjä wajapha iekhamkhäär.

¿Jua pærju aai næ wa jua pærju khaba næ?

7 Na ar päachdëu mærag ësap deepütarr gaai jua pærju aai næ wa jua pærju khaba næ a jëu narr, isin chad mua pärag jaaukhim: Mæragan, emkhoin æin auba ich jäg amach appai wënerrakhiin nem wajaug sim. ² Mamæ jäg amach öor khabam düijä sïi parhooba aadëphëm gaaimuata emkhoinjä agdaujö amach æin düi sïsidnaa chi æinjä agdaujö amach

jaain düi sïsid aju aai nem. ³ Ya mag äba næisiewai, chi emkhooirau khösi aadeewai chi æiraujä igkhaba, maimua chi æirau khösi aadeewaijä ich agjö chi emkhooiraujä magum aba aju aai nem, ya dich öor düita naawai. ⁴ Wa chi æirau khäijä, "Mæch mor aawai mæ jayaujä khaugba sim" a iekhaju khaba sim, warramjö pæch appai khaba sïewai. Ni chi emkhooiraujä pöd, "Mæch mor mæch gaai wai chiraawai mæhdëu khösi aadeewaita magju aai chirum" aju khaba sim, pøjä ichab pæch apha khaba aawai. ⁵ Mag jürr agdaujö chikham dënkha naawai, äbmua khösi sim aig pöd iwiir äbmua, "Mua khöchkhabam" aju khaba sim. Pärau khapes aba äwat auju aai næmæn, khäidam khapanaa khäijä maach Êwandamag jëwaagpaawai agdaujö sërka auju aai nem a iekhawan chadau sërkhaju aai nem. Pari ya mag jëu dichdimaawain chadau üwaa päachdëu waum khösim aig waubat. Eeu magba akhiin, khäai khapan pær magum khaugba næisiewai jürr meperau deum düi khäijä pekau waupidukham.

⁶ Mag chirum chan, mag ichiita ewannaan thum päach æin aupetat aba, wa chi æinag khäijä thum jaain jërkhabat aba chirum. Mag khös amæn üma; mag khöchkhabamæn ich agjö nem wajaug sim. ⁷ Mæch ödiupain muan päarjä thumaa mæhjöta päach appai naapim khösi chirum. Mamæ Êwandamau maachig agdaujö ich jua theeg deejem, mag deebarmua agdaujö dichig deemarrierr ich atheeta nem waumkhäär.

⁸ Pari mua ar agtha amach apha thænem khænanag maimua khoopaa æinagjä agjö, "Møjö pær ich jäg päach appaita wënerrakhiin üu akham" a chirum. ⁹ Mamæ pärau päach ö khöchag pöd äwatbaju nem khai, warre päach æidamcha athat; maagwai æinau-jä agjö warre päach jaaindam aupetat. Warre dich öor düicha næisiewai üucha sïebahab, sïi magum khöchag aadëphëmjä ich mag äwat wënerraju khäai.

¹⁰ Pari ya ar amach öor düi nem khænanag mua mag chirum. Ya ma chan sïi mæch iupaijä khaba, maach Pör Jesuu mag jaupi sïewaita mag jaau chirum: Pæch chi æiraujä oob pæch jaai pæa æram. ¹¹ Mamæ pæch jaai pæawiajä, tag deum jaaijä auba, ich magta ærraju aai sim. Mag ich mag pæch appai æramapha æmæn, magan deeu pæch jaai düita phærbaju aai æm. Maagwai pæch chi emkhooiraujä pöd pæch æi pæaju khaba, ni deum æijä auju khaba sim.

¹² Mag tag deum nemdam mua pärag jaau ig chirajim; ya ma chan maach Pör Jesuu jaupi sim khabam, maan sïi mæch khäärjug eepaimæu. Mamæ mæhdëu khäärjuawai chadcha magta aju aai sïewaita pärag jawaagpam: Maach ermanonaan eem äbmua khäijä æi wai sim, pari mag æirau Êwandam iek ükhaba sim; mag khitæmuata ich jayag ich pæapimapha sim chan, mag ermanoou pöd mag æi pæaju khaba sim. ¹³ Wa magba æi äb Êwandam iek ükha sim jayau khäijä jürr Êwandam iek ükhaba sim; mamæ ich æi ya ag düi khaug sïewai ich pæapimapha sim chan, mag æiraujä pöd mag emkhooi pæaju kha-

ba sim. ¹⁴ ¿Jāgwi? Chi emkhooirau ñkhaba siewia khāijā ya jūrr ich chi ññi gaaimua Ēwandamau tag sīi bi-gaaum khññjōcha khaba ññu i eeg oo siewaima. Wa magba chi emkhooirau khāijā wajapha ñkha simta jūrr chi ññirauta Ēwandam iek ñkhaba sim khai, ich agjō chi jayau pōd pñaju khaba sim. Magba akhiin Ēwandamau ich jaai gaaimua ññu ijā agjō eeg oo simta pñaju. Wajapcharan mag chi Ēwandam iek ñkha sim gaaimuata warm khññjā ichjō Ēwandam dñknapiejem. Magba akhiin pñar chaainjā sīi bññrjā Ēwandam iek ñkhaba aajem khññn chaainjōta sīsīd aju. Mamñ ññu ābmua ñkha khññm gaaimua ya ĩchab amjā ich dñkhaññm ich dñkha aajem Ēwandamau.

¹⁵ Mamñ mag jūrr iwiir ābmua Ēwandam iek ñkhaba siewai chi ñkhaba sim garmua pñam khōchag thññm khai, idēu pñch pñapibá. Chi ñkha simua ñkhaba simmug pōd, “Pua chan mñ pñaju khaba sim” a iekhaju khaba sim. Ich mag ogdñba wññrrñm chan khōinaa wññrrabajū. Pari Ēwandamau maachig khōinaa wññrrapi jaau sim. ¹⁶ Magua mag chi ñkhaba sim garmuata dich iseg nñmjā, ñkhar dich dñnjō ñkharip aju awi ogdñmapham gaaimua khōinaa khaba wññrrñm khai, ich garmuata idēu pñch pñapibá. Magba akhiin ich mag khōinaa khaba wññrraju. Chadcha mag ñkhaju awiajā, jāga pua mag irua ñkhaju khaphñ sī, mag gaaimuapai mag khaigba nñmta ogdñba wññrraag.

¹⁷ Pari muan iglesiapierr ññor nññidñm khññnag mñgta chirñm: Mññrgan pñachdēu Ēwandam iek ñkhaawai narrjōta naaju aai nñm. Mamñ mag wññrrñmua Ēwandam Akharau pñachig ich jua theeg deemarrpierr i atheeta nem waubat. ¹⁸ Pua Ēwandam iek ñkhaawai judionaanau amachta Ēwandam chaainkha nñm khap amkhñir aajemjō mehēu pññrbich chirarr khai, ich mag chirsī. Wa pññrbichba khāijā chirarr khai, oob pññrbichpim. ¹⁹ Judionaan dñnjō pññrbich sim khai, ññu sim; pari pññrbichba siewiajā ich agjō nem wajaug sim. Mamñ Ēwandamau magñm gaaimuata maach ig sim abam. Magarrau chadcha wajapha simñn, Ēwandamau ich iek gaai jaau sim ipierraa nñmñn chadau wajapcha sim magñm pññrbich nñm khāijā. ²⁰ Ēwandamau maachig ich iek ñkhapi aauwai maach narrjō ich magta naaju aai nñm. ²¹ Irua pññm ich iek ñkhapi aauwai pñ sīi chikham chogkha sīerr khai, khani pua tag khñirjuju. Pari pua oowai ññu pñ pñch patrōn jua eemua ñbñrju ayaa oo wai sim khai, oob par daúapai oom. ²² Pari Ēwandamau ñrcha magñm khñirjupiba sim. ¿Khan jāgwi mua mag chirñ? Pñ ich mag chikham chogkha sīsīwiajā, ichiita pekau maadēu oomaug sim chogkha sīerr jua eemta maach Pñr Cristoou pñ peerdñ autarr aawaima. Pari mag chikham chog khaba arr awiajā, mag Cristoou pñ peerdñ autarr aigmuan pññn jūrr i chogta kha sīsīm. ²³ Pñaran thum Jesucristo bag ārtarauta Ēwandamau pñar pñrkha aujim; maagwai ya pñaran i dññu. Chadcha mag khai, magan sīi mñg jēb gayam khññn khñirjug igba, āba i iekpaita ũrbat.

²⁴ Ēwandam gaaimua khodamnaañ, pñachdēu Ēwandam iek ñkhaawai narrjō i na ich mag wññrrathē.

²⁵ Daupeen ar agtha ññor meraam khññnag iekhaag chan, maach Pñr Cristoou mññm jaauba arr aawai, wajappai iekhaju chukhu chirñm. Pari mññrgan mñgta sim: Mññjā ĩchab maach Pñr Cristoou juapá deewia i dññi ubñ chitñmuata jaau chiraawai pñrau ñkhaju aai nñm. ũrbat: ²⁶ ĩs ewagan warag phithurga paaukhamaawai mññrgan maachin cha maach nñmjōpaita ich jāg wññrraju aai nñm. ²⁷ Ññi wai chirñm khai, oob pñch ññi pñam. Ēwan chirñm khai, oob jōpkharraa ññi auju khñirjum. ²⁸ Pari pua ññi auju khñirjubaadēwi warre ag dññi jua pñmñn pekau khabam. Wa chi ññirau khāijā ich jaaipaju dññi jua pñrwiata pñmñn, ich agjō pekau khaba sim. Magba ya pñach ññor dññi paaukhabaadeewai, warr pñach appai aawai naajerrjō khaba, phithurga aju. Mag pñach phithur apimaugauta mua pñrag mag jaau chirñm.

²⁹ ĩchab mua pñrag magam ig chirñmñn mñgau keena: Khñir eyaa abat, mñg jēb gaai chan ya tag maach pñm wññrrabajū. Mag ya maach Pñr Cristo bññimññ sim aawaita, ññi paraa chirawiajā, dich ññi dññipaita ogdñba khñkhēu aju khñyau, ñrcha maach Pñr Cristo atheeta nem wajapha wajuu aai nñm.

³⁰ Őkhñirjuu nñm khññnjā, maach Pñr Cristo bññimññ sim khaphñ aawai oob atcha khoopaan sñrkha nñm khññnjō amiet. Maimua ar onee nñm khññnjā, mag i bññimññ sim khaphñ naawai, oob dau lökōo amiet. Amach phatkhonau nem pñr au nñm khññnjā, oob ag dññi ich mag ññmēju khñirjumiet. ³¹ Mñg jēb gaaim nem athee pñr wajapha aajem khññnjā, magñm nem chukhumjō āba Ēwandam athee nem wajuuuta ñkhabat. Maadēu khaphñ nñm, mñg jēb gayam nemen thum ñwia ich mñg durrijā chukhu aadēju. ³² Magua mua chan pñrag mñg jēb gayam nemta ñrcha khñirju nññ apimapha chirñm.

Ēwannaan ññinpan khñyau jua par nñm, maach Pñr Cristo athee ñrcha nem wajapham waunaa i dau na wajapha wññrrajuuta khñirju nññ aag. ³³ Mamñ mag khñyau jūrr ññi paraam magcha jua par khaba sim Ēwandam athee, í ichdēuta amachdēu nem ig nñmjā khaphñ agpierr nññññ awia ich ññi dññijā ogdñba sīsīpñm aawai. Wajapcharan ññi paraa simñn thoophem numí simjōta sim, Ēwandam atheejā nem waunaa ich ññi dññi sīsīp aagjā agjō. ³⁴ Ññijā ĩchab ich agjōta sim. Chi ich ap simua āba maach Pñr Jesucristo dau na nem wajapha wajuu khñirjugta khñirju sim, ich mor maimua ich akhaarjā Ēwandam atheeta wai siewai. Pari jaai paraamua magbaju, irua degam nem gaaijā pñrñaa ĩchab ich jayau nem mag abaawaijā agpierr aadēp sim aawai.

³⁵ Mua mag chirñm chan sīi pñar jaain jñrpimaau-gaujā khaba, pñach ññu wññrramkhñirta mag chirñm; mag ññor dññi paawaijā magñm gaaimua amach aphan khññnjō jua parcha khaba aawai pōd Ēwandam athee wajappai nem waubaju khaphñ chiraawaita mag chirñm.

³⁶ Pari äbmua khäijä, “Ya mæ chi jöoi chiraawai mæch æidam auwia ag düita mæ üu chirsiju” a khïirju sim khai, ichdëu khïirju simjö aju aai sim. Magan ichdëu iek dee wai sim æi düi warre jua pærju aai sim; mag jua pærbarm pekau khabam. ³⁷ Pari deuum agjö chi jöoi ëwan sim, magua khïirju sïi awia, “Mæ ich jäg mæch ap æin khïirjä khaugba chitaju” amæn, magan mag ichdëu khïirju simjö aju aai sim, æi auba; magjä nem wajaug sim. ³⁸ Wajapcharan mægtä sim: Ya pãach jaai awaag, wa emkhooirau khai ichdëu iek dee wai sim düi warre jua pærwiaata pamæn nem wajaug sim. Mamæ jaai auba, maimua chi emkhooiraujä æi auba, pãach appai wënærræmjä pekau wauba wënærraju awia jua pærbä akhiinjä wajapcha sim.

³⁹ Üui jaai paraamæn, chi jaai meebam aiguin ich jaai gaai jügadau jü simjöta sim, pöd pæajuä khaba. Magarrau chi jaai meebaadeewain chadau ich ap sïsiwai deuum jaai auju aai sim. Pari majä parhoobam khæen düijä khaba, agjö Ëwandam iek ükha sim düita jua pærju aai sim. ⁴⁰ Pari mua khïirjuawai mag khoopaa æi tag jaai auba ich appai nærrakhiin, í oneecha ærraju. Maau mæ khïirjugan. Mua pãrag mag iekha chiræmæn, mæchdëupai khïirjuawaijä chadcha Ëwandam Akhaar mæch gaai wai chiraawaita pãrag mag chiræm.

¿Ëwandamnaan anæm na nemek wai narr khöju aai næ?

8 Ìsin chad pãrag jaaukhim, ar na pãrau mærg jëu narr: Ëwandam awi agæg jëu næmua ag khïirphee nemek wai narr khöju aai næ wa khöju aai khaba næ a jëu narr. Mag iek aawai chadcha thumaam khænnau khaphæm aajem. Pari maadëu dichdëu nem khaphæmta ig wënærræmæn, magan dichdëupaita dich thö næm. Pari magba maadëu dich khapeenta daupii wai næmæn chadau Ëwandam iek gaaita maadëu am khïirjugjä bãaupi næm. ² Äbmua khäijä “Muan chadau khaphæ chiræm” a iekha simæn, magan magua chan chadcha ichdëu nem khaphæ aju aai simjä khaugbata sim. ³ Mamæ mag nem inag pömta ürcha khaphæ aju khïirjuju khäyau, äba Ëwandam khösi ajuuta ëkhaju aai næm, mag i khösi næm gaaimuata i düi khapeerkha naawai.

⁴ ¿Örau juau nem wautarrta ëwandam awia agæg jëu næmua ag khïirphee nemek wai narr khöju aai næ wa khöju khaba næ? Maadëu khaphæ næm, öraun juau nem wautarrta ëwandam anaab mamæ, büürjä baleeba sïsidæm. Maach Ëwandam charan äbpaita khitæm. ⁵ Örgan mæg jëb gaai ëwandam anæm khænn khapan thænnæm, edjä eem magwe. Mag ëwandamnaan anaa chi pörrnaan anæm khænn khapan thænaawiajä, ⁶ maach atheyan Ëwandaman äbpaita khitæm, Ëwandam chi Aai. Ichdëuta nem thænnæmjä thum ompaa aujim. Magua maachjä i atheepaita wënærræm. Maach Pörrjä äbpaita sim ïchab; ma, Jesucristoou. Nem thum thænnæmæn äba i gaaimuata thænnæm. Maachjä ïchab i gaaimuata üu peerdæ durrum.

⁷ Maachdëu khaphæ næm, mag Ëwandam äbpai simta maach Pörrkha sim. Mamæ ar örau am ëwan-

damnaan anæm khænn chan büürjä baleeba sïsidæm. Pari thumaam khænnau chan magæm khaugba næm. Äaur khænn warr Ëwandam iek ükhaba aawai nem parhoobamæg jëu narr khænnau agtha chi nemekjä khö næm, chadcha deuum ëwandam chi iwam khïirpheeta wai narrpii awia. Pari am agtha Ëwandam iek gaai khukhurpai naawai, amachdëu khïirjuawai mag khö næmuajä agægcha jëu næm düi äba sim a khïirjuajem. Mag khïirjubaadëm aigta amachdëupaita amach khaigba næmjöo khïirjuajerram. ⁸ Pari maadëu khaphæ aju aai næm, ïs mag dich thach khö næm gaaimuata mag Ëwandam najä maach üu wënærræmjä abam. Magæm nemek mod maadëu khökhiinjä, warm khænn khäai wajapchajä wënærrabajau. Wa khöba akhiinjä, maachta warm khænn khäaijä khaigbacha wënærrajuä abam. ⁹ Mamæ nem parhoobamæg jëu næmua nemek wai narr pãachdëu khöju aai næm awiajä, wajapha khïirjunaata khöbat, eeu pãach mag næm gaaimua ar Ëwandam iek gaai agtha ubæcha khaba durrum khænta jürr pekau ee burripidukham. ¹⁰ Pua khaphæ sim, magæm nemek mod khö næm khaigba khaba sim. Mamæ pæchdëu mag khaphæ chiræm awia, dich ermano agtha Ëwandam düi ubæ khaba sim dakhïir mawia nem parhoobam khïirphee nemek mod wai narrta khökhiin, ich dakhïir mag khöbaawai jiruajä agjö khöm khös khabaju khai? Irua mag oowai pæ dën-jö khömæn, ¹¹ magbarm gaaimua pua pæch ermano agtha Ëwandam iek athee khukhuraa khitæmta sïi okhoopimjö okhoopiju, majä i gaaimuapata ïchab Cristooujä ædæraa ich thöopitarrta. ¹² Maach ermanon-aan Ëwandam iek gaai agtha ubæcha khaba khithëemta pekau ee burripiewain, ich Cristo düichata iekkhör paarpa næm. ¹³ Magam uguata, mua oowai mua nemek khö chiræm gaaimua khäijä mæ ermano imeraa pekau ee burripiju sim khai, warag mæchta büürjä nemek khöba ich mag chitaju. Magba akhiin mua nemek khö chiræm gaaimua i pekau ee burrju.

Khani jägju aai næ a khap amkhïir Pabloou ichpai jaau-tarr

9 Mænn chadcha ich Cristooucha ich i jaaumkhïir jær autarrau. Magtarr aawai mæ sïi chikham jua eegarta khaba chiræm. Muajä ïchab mæchdëucha maach Pör Jesús oobajieb; pãachdëujä pãrau khaphæ næm, mæ mag chiræmua jaauwia khabahab pãachdëujä chadcha ükha durrum. ² Bigaaum khænnau mæ ëugar, “Jä chan ich Cristooucha ich i jaaumkhïir jær autarr khabam” aju. Pari pãraun mæ igwia, “Ich Jesuucha jær autarrau” a iekhaju aai næm. ¿Jägwi? Mæ gaaimuata pãachdëujä maach Pör Jesucristo iek wajapha ükha næisiewaima.

³ Mæch ëugar mæch ïgkha næm khænnag mæch iek ürmkhïir mua magkhim: ⁴ Muajä ïchab warm khænn dënjö pãar chi ükha durrum khænn jua eem thach dee næm khönaa pãar jua eem dödjödämjä döju aai chiræm. ⁵ Üuijä Ëwandam iek ükha sim düi jua pærwia mæch chitæmpierr wai chitaju aai chiræm, tagam khænn agjö ich Jesuucha jær autarr khænnau aajemjö.

Ich Jesús eegpeenujā magta aajem, Pedro düimua. ⁶ Wa Bernabé düi maach numpaita maar ich jāg maach juadamaucha phidkha wēnerraju aai nēwa, maach bidam athee. ¿Maarjā sīi ṭchab pārau jāogju aai nēm khabá? ⁷ Khaíu jaauwai mag soldaaukha nēm khēn amach phatkhonaucha amach nem ig nēmjā thum pērkha aumaajem aajē. ¿Pārau oowai nemjīir jīir nēm khēnau pōd amach nemjīir eem khōju khaba aajē? ¿Phak bāau nēm khēnau pōd chi jūdchō dōju khabam a ūurjē? Mag khabam. Maachin dich phidkha nēm gaaimuata thachdamjā khō wēnerrēm. ⁸ Mua mag iekha chirēm ūrwia oob pārau sīi mēch khīirjug eemuapaita mag iekha chirēm amiet. Moiseeu Ēwandam iek phā pēatarr gaaijā ṭchab ich mag iekpai jaau sim. ⁹ Mag irua phā pēatarr gaai jaauwai, “Pēch nemjīir dau bibthēg deemkhīir phak phidkhai wai chirēm aig, ag eem khōm ugua awia oob i i khōorjū sīum” a phā sim. ¿Maig Ēwandamau phakta ūrcha maach khāyaujā dau aug khaugwiata mag iekhajj? Mag khabajim. ¹⁰ Ich iek gaai maach phidkha nēm khēn igwiapata mag iekhajim, mag phidkha nēmjā par khaba amkhīir. ¿Pārau khaphē naabá, nemjīir jīir-wai ag eem khōju khīirjunaata jīirjem, maimua chi bibthēg simuajā khōju khīirjunaata bibthēgba aajē? Ich agjōta sim ṭchab Ēwandam iekta nemjīir jīir nēmjō jaau wēnerrēm khēnjā: Chi ēkha durrum khēnaua amau ig nēmjā thum khap aju aai nēm. ¹¹ Magua mua mag chirēm. Mēchdēuta nacha pāar ee Ēwandam iekta nemjīir jīir nēmjō jīirimajim. Magtarr aawai maarjā maach juau phidkhaba, sīi pārau nem dee nēm iupaita naaju aai nēm. ¹² Warm khēnau chadcha amau pāar düi magta nēm; pārau pāachdēujā am düi jāg nēm khai, maar düi chará pārau wajaucha aju aai nēm. Pari magēmjā marau būerjā pārag maar düi chadcha magta abatjā aba, sīi khīu āwatnaa maach juadamaucha phidkha durraajem maachdēu nemdam ig nēm athee; eeu magba akhiin sīi maachig nem deemkhīirta Cristo iekjā mag jaau wēnerrēm awia i iek ēugarta woun ēugarmjō khaigba iyē adukham. ¹³ Pārau khaphē nēm, ar Aai i jēujem deg phidkha nēm khēnau chadcha ag ee Ēwandam athee nem thēnēm khōju aai nēm. Wajaucha Ēwandamag jēwaag nemek thorrphēnaa chi nasād gaai phaajem aig phidkha nēm khēnau chi nemek mod gayamjā khōju aai nēm. ¹⁴ Ich agjōta maach Pōr Ēwandamajā jaau sim: I iek mag chi maach peerdēajem iek jaau nēm khēnan, mag jaau nēm paar dee nēmuata wēnerraju aai nēm aajem. ¹⁵ Pari magēmjā ni biekdām ābjā mua pārag nem jēwaa khaugba chirēm. Īs mēg ēsap phā chirēmjā mēchig nem deepēmikhīirta mēg phā deepēi chirēmjā aba chirēm. Ābmua khāijā mēg, “Oob tag Ēwandam iek par jawam” akhiin, magan mua jūrri irig, “Pari mēch khīrauta mag par jaau chitaawai mēg chitēmua jādaua thōkhiinjā mē gaai mas khaba sim” aju.

¹⁶ Ēwandam iek jaau chitēm awiajā mua wir aigpai mēch thōba chirēm. Chadcha ich Ēwandamauchata mēchig jaupitarr aawai mua pōd irig, “Mua chan

jaubam” aju khaba chirajim. Mua Ēwandam iekta jaauba sīukhiin, irua mē gaai jua khēba deejū. Maigjā, iē, apkhiitē mēdam! ¹⁷ Mua mēch khīrauta i iek jaau chitēm paarjā irua phagab khaba phagju. Pari ichiita jaaumapha awiajā, ich Ēwandamauta mēg jaupitarr aawai, jaaju aai chirēm. ¹⁸ Magua mēch khīrauta mag i iek jaau chitaawai mē onee chirāajem, ni Ēwandamajā mag par jaupiba sim ee mēchdēupaita par jaau chitaawai. Mēch mag chirēm gaaimua onee chirēmta mēgan ya phatkhonaucha jua ee phagbarmjō sim. Chadcha pārag nem jēuju aai chirēmta, Ēwandam iek jaauba chitēmjōta būerjā pārag jēuba chirēm.

¹⁹ Mē chan chikham chog khaba chirēm, pari mag chirēmta thumaam khēn chogjōta chirēm, mēch mag chitēm gaaimua jūrri ōor khapanaacha Cristo iek ēkhapi aumaag. ²⁰ Judionan ee chitēm aig mēchjā chadcha judiojōta aadejem, amagjā ṭchab düi Cristo iek ēkhapi aum khōchgau. Mua mag chirēm aiguin mēgta chirēm: Ar agtha Moiseeu phā pēatarr iek ūrcha mērkhaajem khēnta Cristo igar thereu awaagan mēchdēujā agtha am dēnjō mērkhaajem. Pari mē chan mag Moiseeu phā pēatarr iekha phēthēgba chirēmta mag chitēm. ²¹ Maimua ṭchab judionan khabam khēn ee maawaijā, am oowai ṭchab amachjōta aadejem. Mag amachjō aadejem a chirab mamē, maach Pōr Cristoou nem waupiba aajem nem chan būerjā wauba chirēm; sīi amagjā ṭchab Cristo iek ēkhapi awaagpaita maagem. Pari wajaucha mēn Cristo iek ēkha chitaawai Ēwandam ley düita chirēm, ich ag leipai ṭchab Cristo ley aawai. ²² Ōor agtha Ēwandam iek gaai khukhupaim khēn daarjā amau nem waju khabam nem wauba chirēm, amagjā maach Pōr Jesucristo iek gaai ubē apijuuta ēkha chitaawai. Wajaucha mēn mēchta ōor ee maawaijā düi ṭchab amachjō aadejem, mag chach oomamua āaur khēnau khāijā ēkhabaawai ēu peerdētkhamkhīir. ²³ Mē mag chitēm mēn mēg Jesucristo iek jaum khōchgauta mag chitēm, mēch düijā ṭchab ich chaain tagam khēn düi wajaucha aajemjō wajaucha amkhīir.

²⁴ Pārau khaphē nēm, apostaa khaphig nēm aig, ōor khapan khaphigjem. Mamē chi regaloon ābpaimua auju simta thumaam khēnau auju ēkhaajem. Ich agjōta sim Ēwandam sim aar baraagjā. Irua nem wajaucha deebarm auju khīirjuwiata khaphig nēmjō abat. ²⁵ Chi mag khaphigjem khēnan sīi nem inag jōpcha āarjem awaagpajā amach mor sērkha nēm. Maachjā agjō sērkha nēm; mamē mag sērkha nēm jūrri am dēn khāijā nem wajaucha maachig deemkhīrau. Ma chan ārjā ārba ni ōjā ōba ich mag sīerraju. ²⁶ Mag khīirjuwiata mēn mēch appajā khaphig chirēmjō chirāajem, mēch barju aar baraag. Mag nēm düi ṭchab ōrau chikham phār thēnēwaag wērbē nēmjōta aajem. ²⁷ Wajaucha Ēwandamau nem jaau sim ichaur amaagau, mēn mēch wawī chirēmua ajués sērkha chirāajem, parhoob nem wauba aag. Magba akhiin mēch garmua ōrag Ēwan-

dam iek jaau chitum aajertra, jürr Jöoirau mæug nem deēju atarrta ïgkha auju.

Parhoobam nemta ewandam awia agumug jeeupiba jaautarr

10 Ermanonaan, warr jöoingar aawai sïi ðor maba aajem ee ni döjä chukag ee Moisés dui maach jöoin wënerrarr chan oob pãrau khïir okhoomiet. Amach thum sïi jænthumie naarjö jïu jörröm eegarta wënerrumua phüas Chi Phur eejã thumaa büurpai dërba dichjierram. ² Amau amach thumaam khænau uduaraata Moiseeg amach pörkhapijerram, ichdëu armpier amach wai wënerramkhïir. Magta am Phüas Phur eejã sïi büu dërba gkha dichwi jænthumie naarjö jïumamua am jaau warrjim ðor chukag eejã. Mag thumaam khænau Moiseeg amach pörkhapi numta i gaaita pör choo numjö naajim. ³ Amau amach thumaam khænau ïchab ich Ewandamau nem deemamjä khoojeejim. ⁴ Maimua thumaam khænau ïchab ich Ewandam jua döjä döjierram. Mag amau dö dötarr Cristoou amag dee sim ajim, mag dö chukag ee wënerramjä mokdau eem döou am öbichag meeupieg ichta am dui sïerr aawai. Mag mok eemua amag dö deewia am wënerrampier am dui sïjeejim, amau nem ig num deeg. ⁵ Mam Ewandamau mag thumaam khænag ich jua oopiejerr äba, peer thumaam khænau i dau na nem khaigba waujeejim. Amachdëu mag nem ärtarr gaaimua ich mag ðor chukag durrapai pa bëpjerram, Ewandamau durr iur deēju atarr aarjä barba.

⁶ Ewandamau am dui magtarr gaaimua maadëu khaph num, pöd maadëu amau arrjö nem khaigbamta waum khösi aju khaba num. ⁷ Oob amau arrjö juapai nem parhoobam wau sïsidumta ewandam awi agumug jeeumiet. Am igwia Ewandam iek phã sim gaai, "Phak chaaita phïr dën waunaa agug jëu numua ohood aphöbaadëwi thach khönaa döjä döjierram" a sim; "maimua mag ohood thunawia awia deeu büjäu paaukhawi jemkha phöbaadëjim" a phã sim. ⁸ Oob amau arrjö dich uin khabam duita parhooba dich uin dümjö khapes amiet. Amau Ewandamjä ögkhaba magwia warre äbam edpai veintitres mil khëchjierram anaabã. ⁹ Oob ïchab am eem äaur khænau arrjö khaph numta juau ogthom maach Pör Cristo jüur iekhamiet päach Pörkhapimaaugau. Amau maach Pör ögkhaba i ichaaur magwia, nemeu khaamamjä äpba ich aguapai khëchmajerram anaabã. ¹⁰ Oob päach pörnaanan nem mag aawai am ichaaur serereu amiet; magba akhiin Ewandamau israelnaan dui arrjö ich chog püiwia chi mag narr khæn khëchpüitarjöö päachjä agjö khëchpüidukham.

¹¹ Chadcha Ewandamau am dui maagjerran, ïs ewag pawiajä maadëu amau aajerjöö aju khaba num a khap amkhïrau. Ya mæg jëb eegar paimum pamaawai ïs ewagam khænagjä mag khaph amkhïirta Ewandamau ich iek gaai mag phärijim. ¹² Magua mua ïsã pärag mag chirum: Päach Ewandam dui ub num awia oob päach thömiet, pekau ee burru chan pöm

khabam. ¹³ Pärag jaaukhim, urbat: ¿Khar pãrau nem khaigbam waum khösi aadëba aajë? Jäg num chan mag pöd ðrau äwatbajöjoom nem khabam. Öor pöm ich agjö thunumta magbamjöö thunaajem. Mam Ewandam maach dui ogdëba khitaajeewai irua maadëu äwatbaju atchajã maachig prueba deebam. Mag prueba pöm maadëu äwatbaju atcha maachig deēju khäyau, ïchab irua khaph apiju, jäga uduur dich thë aupiba äwatpüiju aai num.

¹⁴ Magua, Cristo gaaimua khodamnaan, mua chadcha päar khösi chitaawai päach üu wënerramkhïirta mag chirum: Päach khapeen Ewandam chaar khabamug jëu num aar päach eurrwai oob am aar wëtmiet. ¹⁵ Pãrau khaph naawai magan cha mua jaau chirum jaubat, magã wa mag khabã. ¹⁶ Ewandamau maachig döpi jaautarrjö Santa Cena khaawai irig üu ajim anaa doowai, ¿jäg num aig maach Cristo bag ärtarr gaaimua äba Cristo dënkha num a sim khabã, chi dö num khæn? ¿Wa mag khabãwa? Maimua chi panjä agjö jua ee aunaa irig üu ajim anaa khoowai, ¿ïchab Cristo mor gaaimua maach äba i dënkha num a sim khabã? ¹⁷ Maach khapan thunaawiajä, äbam panpai khö num gaaimua maachin ðor äbpaimita kha num Cristo gaai.

¹⁸ Maimua ïchab päadë khïirjubat israelnaanau Ewandamag jëwaag nemchaain khëchwia khoojem: ¿Nemchaain khëchwia chi phaajem nasãd gaai nemek wai narr gayam chi khö num khænjä mag khö numua amachdëuchata, "Maarjä Ewandam chaainaugui" anum khabajï? ¿Wa mag khabajïwa?

¹⁹ Mua mag chirum chan mag jäg juau wautarrta Ewandam chi iwamüu aba chirum. Mag iuba sïsid aawai par mag am khïirphee wai narr nemek mod awiajä tagam nemek mod khäai ajapchajã khaba ni khïethuujã khaba sim. ²⁰ Mua mag chirum aigun, jäg parhoobam nem juau wautarragta nemekjä thöonaa ewandam awia agug jëu num khæn nan meperagta jëu num ata chirum. Mua chan meperag chan büurjä pärag ee apimapha chirum. ²¹ Magua Pöd Santa Cena kha num aig Cristo jarr eem dönaa jürr meperag jëu num khænau dö num jarr eejã döju khaba num. Pöd maach Pör Jesucristo mes gaaim pan khönaa agjö dösat mes gayamjä au khöju khaba num.

²² ¿Jäg warre ðor numiim khænagta jëum khöchkha num aig, juau ogthom maach Pör dui khujer num khabã? I dui khujerju khaba num. Í maach dui meeukhakiin, maadëu pöd i jua jumbaju.

Nem thum Ewandam onee amkhïirta wauju aai num

²³ Päar ee äaur khænau maagjeebma: "Muan mæhdëu nem waum aig wau chitum. Magum paarjä khaü mæug magum abarju" aajem. Chadcha ich magma; mam maadëu nem wau num thum maach athee üu khaba sïerrum, magua muajã mag mæhdëu nem waum aig pöd wubam. Mua magkhiin bithurgam khæn khïirjugjä Ewandam iek gaai bäaupiba sim. ²⁴ Magua, oob dich appaita warm khæn khäijã wajapha wënerraju khïirjumiet. Mag khäi jäga akhiin

maach khapeenjã üucha n̄isiju aju kh̄irjugta kh̄irjubat.

²⁵ Mam̄ s̄i merrkau ee mawia p̄er autarr nemek mod chan oob kh̄öju khaba sim amiet. ¿Jãgwi mua mag chir̄ú? Êwandam iek gaai jaauwai, “M̄g durrr maimua ag gaai nem th̄n̄mjã thum maach P̄or Êwandam d̄en̄eu” a jaau s̄iewaima. Mag jaau s̄iewai p̄arau nemek parhooba p̄er auwia kh̄öju aai n̄m, “¿Ïsin m̄g nemek modjã am êwandam an̄m kh̄irphee wai narr kh̄ijã agamjã?” aba.

²⁷ Êwandam iek ükhaba aajem kh̄n̄nau kh̄ijã thach kh̄ömkh̄ir p̄aach th̄n̄rwei w̄etam kh̄ösim khai w̄etju aai n̄m. Maimua p̄aachig nemdam deemam kh̄iu kh̄öbat, “¿M̄g nemek mod p̄aach êwandamag j̄eu n̄mua i kh̄irphee wai narr khabã?” a j̄euba. ²⁸ Pari äbmua kh̄ijã p̄aachig, “Jãg nemeken êwandam an̄m̄g j̄eu narr nemek modou” am̄n, chi jaau simua oowai kh̄öju khaba simta kh̄öbaad̄em a kh̄irjupimaugau, oob warag kh̄ömiet. ²⁹ Mag chir̄m chan p̄ar ar Êwandam iek gaai ub̄ durrrum kh̄n̄n kh̄irjuwia khaba, ar agtha Êwandam iek gaai ub̄ khaba khith̄em kh̄n̄n kh̄irjuwiata mag chir̄m.

Pari äbmua kh̄ijã, “¿Jãga mag chikhannau kh̄irju simj̄öta awia p̄öd maad̄eu dichd̄eu khaph̄gpierr aju khaba n̄?” aju. ³⁰ “Mua m̄ch thach khoowai Êwandamag üu ajim anaa kh̄ö chir̄m̄ta, jãga mag s̄i bigaumua kh̄öju khaba sim kh̄irju sim gaaimuapai muajã kh̄öju aai khaba chir̄ú” aju. ³¹ ¿Jãgwi mag s̄i? Maan m̄gta aju aai n̄m: Dich thach khoowai, dö doowai maimua mag tag nem inagdam wauwajã, mag dich nem wau n̄m gaaimua õrau warag Êwandam wajapha th̄ö iȳn̄ amkh̄irta nem wauju aai n̄m. ³² Ni äbam̄gjã oob ejemplo khaigba oopimiet. Judionaan najã nem khaigba wauba, judionaan khabam kh̄n̄n najã nem khaigba wauba, ni ya Êwandam iek ükha n̄m kh̄n̄n najã oob nem khaigba waumiet. ³³ M̄n̄n m̄chin magta chit̄m. M̄chd̄eu nem wau chir̄mjã thumaa õor dawagaata apim kh̄ösi chit̄m; maimuajã m̄chpaita wajapha chitajujã kh̄irjuba, bigaum kh̄n̄ndamta ürcha m̄ gaai masi aajem, m̄chd̄eu am d̄ei mag chit̄m gaaimua amjã ïchab üu peerd̄tkhamkh̄ir.

11 Keena, p̄arau oowai mua jãg äba Cristoou nem waupi simpaita wau chit̄mj̄ö, ich agj̄ö p̄araujã mua nem wau chit̄m oonaa m̄ d̄enj̄öta abat.

Üin culto ee weetwai jãga aju aai n̄

² Cristo gaaimua khodamnaan, p̄ar gaaimua m̄ onee chir̄m, chadcha üu p̄arau m̄ kh̄irjunaa mua p̄aachig Êwandam iek jaautarrjã isegba agpierr w̄n̄r-raawai. ³ Mag naawai ïs mua p̄arag kh̄ir eyaa apim kh̄ösi chir̄m: Ich jãg Êwandamta Cristo p̄orkha simj̄ö, Cristota maach P̄orou, emkhooiin awiajã; maagwai maach emkhoointa j̄urr dich üin p̄orkha n̄m. ⁴ Mag maach chi emkhooiin dich üin p̄orkha n̄m̄ta Êwandamag j̄eu n̄m aig, wa s̄i ich Êwandamau ich iek jaaupitarr kh̄ijã jaau n̄m aig, üinj̄ö putiu p̄or b̄ornaata jaau n̄m, magan Cristota wajap kh̄ir naupi

n̄m, Cristoogta dich P̄orkhapiju aai n̄m̄ta j̄urr deeum kh̄n̄nagta dich p̄orkhapi n̄mj̄ö naawai. ⁵ Wa magba üin kh̄ijã Êwandamag j̄eu n̄m aig, wa s̄i ich Êwandamau ich iek jaaupitarr kh̄ijã jaau n̄m aig putiu p̄or b̄orrba n̄muata jaau n̄m̄n, magan amach jaai amach p̄orkha simta kh̄ir naupi n̄m, amachta j̄urr emkhooiin kh̄aijã ürpai am kh̄öchgauta mag n̄mj̄ö naawai. Maguata üin putiu p̄or b̄orrba õor ee iekhaawain, p̄or bichnaa iekha n̄mj̄ö chigaata aju aai n̄m. ⁶ Üinta õor khapanag ee maag b̄ürjã putiu p̄or b̄orrba n̄m khai, magan warre amach p̄or kh̄öip̄iju aaita n̄m. Mam̄ amau oowai mag p̄or kh̄öibap̄aiwai am chigaacha aju n̄m khai, magan õor ee iekhaag-paawajã ichiita putiu p̄or b̄orrju aai n̄m. ⁷ Pari jãg ich Êwandamta maach thumaam kh̄n̄n P̄orkha s̄err̄mj̄ö warr maach ompaawajã maach emkhooiragta j̄urr m̄g j̄eb gaai nem th̄n̄m thum p̄orkhapitarr aawai, emkhooi chan p̄öd putiu p̄or b̄orrju khaba sim. Pari üiran ichiita putiu p̄or b̄orrju aai sim. Mag ich p̄or b̄orr sim aig, p̄öd irua ich jaai kh̄ai ichta ürpai aju khaba sim a sim. ⁸ P̄arau khaph̄ n̄m, warrcha Êwandamau maach j̄öin ompaawai chan üi gaaimuata emkhooi ompaabajim. Magju kh̄ai üita emkhooi gaaimua Êwandamau ompaajim. ⁹ Mag emkhooi ompatarr chan üirau ig s̄err aawai khabajim, ich Adanta chi üi kh̄ai na omparr aawai. Magju kh̄ai Êwandamau oowai chi emkhooirau üi ig s̄err aawaita i athee ompaa deejim, i daumai n̄rramkh̄ir. ¹⁰ Magtarr aawaita üinan ichiita putiu p̄or deebaju aai n̄m. Mag n̄m aig amau chadcha üd̄raa emkhooinagta amach ph̄eth̄gpi n̄m a jaau n̄m. Mag putiu p̄or deebaawai õor dakh̄irpai khaba, ïchab Êwandam chog angeln̄an aig n̄m kh̄n̄n dakh̄irjã üu sim. ¹¹ Pari ïchab khaph̄ abat: Maach m̄g Êwandam iek ükha n̄m kh̄n̄n ee chan ni iwiram äbmujã j̄urr chikham igbam aju khaba n̄m. Emkhooi khurau khaba akhiin, üijã chukhu akham; maimua ich agj̄ö üi khurau khaba akhiin, emkhooijã chukhu akham. ¹² Iin warrjã chadcha emkhooi gaaimuata üijã ompaajim. Mam̄ ich magtarrj̄ö ewag pawiajã üirau chaai oo n̄m gaaimuata emkhooijã khit̄m. Mag naab mam̄ amach numwe emkhooi üi d̄ei Êwandamauta ompaajim.

¹³ P̄ar kh̄irjugau jãga s̄i keena: ¿Üin b̄ürjã putiu p̄or deebaba õor khapanag dakh̄ir Êwandamag j̄euju aai n̄? Jaubat. ¹⁴ Maad̄eu khaph̄ n̄m, warrgarwe maach emkhooiin p̄orb̄ü durag b̄aupiewai üu khaba s̄ejem. ¹⁵ Pari mag sim j̄urr üin p̄orb̄ü duraata wajapha s̄ejem, b̄ürjã chigaa khaba. Êwandamau warrgarwe amag p̄orb̄ü duraa deejim, aguapaita putiu p̄or b̄orr n̄mj̄ö w̄n̄rramkh̄ir. ¹⁶ Äbmua kh̄ijã mua jaau chir̄m üрмаaugau m̄ ichaaur iekhaju khai, id̄eu mag sim ich iphithur. Pari mua chan deeum ph̄öb̄or ee Êwandam iek ükha durrrum kh̄n̄naujã kh̄iet jaau n̄m ürba chit̄m. Ichiita thumaam kh̄n̄nau oowai üinan putiu p̄or b̄orrju aai n̄m, culto ee weetwai.

Santa Cena kha n̄m aig athuucha aajerr

¹⁷ Maimua m̄chd̄eu ūrwai Santa Cena khaawaijã m̄ch j̄ugaag khaba ūr chiraawai, ag atheejã p̄rag m̄ iekhaagpam. Mua ūrwai mag Santa Cena khaawaijã, maach P̄r Jesucristo maach gaaimua th̄otarrta kh̄ir-juju kh̄ai, s̄i parhooba p̄achd̄eu am aig aawai p̄achd̄eupaita p̄ach khaibag waunaa nem ār n̄m an̄m ūr chir̄m. ¹⁸ Chi oo n̄m kh̄enau m̄r̄ag jaauwai, mag chi ūkha durrum kh̄en apha biird̄ n̄m an̄mjã s̄iita mag kh̄ikh̄iratd̄ojã rh̄erph̄obaad̄er aajem an̄m. Amau jaau n̄m thum chan mua chadcha aba chir̄m. Pari magdaman chadau mua m̄chd̄eujã ūkhapai chir̄m. ¹⁹ Chadcha mag p̄ar p̄ach agdauj̄om kh̄en appai chum rh̄er ohood aad̄eph̄m, khaŭ meraa s̄i. Pari mag p̄ach kh̄ikh̄iratd̄o biird̄baad̄eph̄m gaaimua s̄i ōrau p̄achta wajapcha Cristo igar n̄m amkh̄irra p̄ar mag n̄m khabahab. Pari wajapcharan ar p̄arj̄o magba n̄m kh̄enta chi chadcha agpierraa n̄m kh̄enau. ²⁰ Pari mag p̄ar āba biird̄ n̄m an̄mjã p̄ach appai kh̄ikh̄iratd̄o chum poso rh̄er ohood aad̄epnaata maach P̄r Jesuu Santa Cena jaau p̄atarrj̄o khaawaijã chadcha ich agj̄ojã khaba, s̄i thach kh̄om kh̄ochgauta p̄ar maagjem. ²¹ Mag aawaita ya khoogpaawaijã agdauj̄o p̄achd̄eu nem waib̄emarrpierr p̄achd̄eu kh̄om aig kh̄owia, d̄ojã d̄owia, s̄i warag kh̄ech th̄n̄isiph̄m. Mag th̄n̄em ee pogkha j̄as̄ojã kh̄ekh̄ed̄m, mag kh̄oju chukhu aawai. ²² ¿J̄aḡawa, p̄ar di chukhuta n̄ p̄ach di aarwe thach kh̄owia d̄ojã d̄owia b̄eeg? ¿J̄aḡwia p̄arau tagam kh̄end̄am ū agj̄o Ēwandam iek ūkha durrum kh̄enta kha is̄emj̄onaa ar nem waib̄eju chukhu durrum kh̄end̄amjã kh̄ir naaupim kh̄ochgauj̄ota j̄ag n̄? P̄ach j̄ag n̄m paar chan oob mua p̄ach ēugar wajapha ig iȳu aju amiet.

Jesuu Santa Cena waupi jaau p̄atarr

²³ Nawe mua p̄rag j̄agata Santa Cena khaju aai n̄ a jaautarr aawai p̄arau j̄ag n̄m aig p̄od mua p̄ar ēugarjã wajapha ig iȳu abam. Cha mua p̄rag jaau chir̄m̄n, ich maach P̄r Jesuucha m̄chig jaautarrta j̄urr mua p̄rag jaau chir̄m: Maach P̄r Jesús ar Judaa chi thethemnaanag i p̄r deetarr ed ya edaar āb- miecha ich khapeen d̄i thach kh̄o s̄iewai, ich juaucha ich jua ee pan auwia, ²⁴ ag paar nacha Ēwandamag ū aajim anaa thorreup̄ijim aajem. Magnaa ĩar̄iwiwa, “P̄ach juau au kh̄obat, m̄n̄ m̄ morou” aajim an̄m ich khapeenag. “Wajapcharan m̄g pandam thorreubarm̄n m̄ cha chir̄m̄ta p̄ar peerd̄ aum kh̄ochgau dau aph̄u ajuuta jaau sim. M̄g atag pawiajã m̄g p̄achd̄eu m̄ jua ootarrj̄o khabat, m̄ th̄otarr kh̄ir eyaa ag” aajim aajem, maach P̄r Jesuu ich khapeenag. ²⁵ Maimua ūchab ya mag thach kh̄o aaipabaadeewai, chi jarrdamjã jua ee auwia agj̄o amag, “M̄g jarr eem vinodam d̄obarm̄ta warrgarwe Ēwandamau ōor d̄i iek deju aajerrau; mam̄ m̄g iekhan iek iuriugui” aajim an̄m. “M̄ bag m̄g vinoj̄o

ārbarmuata Ēwandamau, ĩsmua atagan chadau p̄ar peerd̄ w̄n̄erraju aai n̄m a jaau simgui” aajim an̄m. “P̄achd̄eu m̄g khanaa d̄o n̄mpier m̄ p̄ach k̄oit dau aph̄u arr kh̄irjunaata d̄obat” a jaaujim aajem ūchab ich Cristoou. ²⁶ Maguama, p̄arau mag khanaata panjã kh̄onaa chi jarr eemjã d̄o n̄m̄n, magan mag n̄mua maach P̄r Jesús maach gaaimua th̄otarrta jaau n̄mj̄o n̄m. I b̄ebam aig chan mag kha n̄m oob kh̄ir okhoomiet aajim aajem ich Jesuucha.

Parhooba n̄m chan Santa Cena khaju khaba n̄m

²⁷ Wajapha ūrbat mua jaau chir̄m: Ābmua kh̄ijã ich khaigba sim gaaimua Santa Cena wau n̄m kh̄oju khaba simta kh̄om̄n, magan ichd̄eupaita wir aig Ēwandamag ich gaai mas amkh̄ir ich ūmkha sim. Mag sim aiguin maach P̄r Jesús ich k̄oit dau aph̄u bag artarrjã i gaai mas khaba sim a sim. ²⁸ Magam uguata chi pan kh̄owia chi jarrdam eemjã d̄oju nawe agdauj̄o wajapha kh̄irjuju aai n̄m. Pua kh̄irjuawai Ēwandam dau na p̄uch khaigba arr gaaimua kh̄ojã kh̄oba ni d̄ojã d̄obaju aai sim khai, warag Ēwandamag mag pekau chugpaapi j̄eunaata chi pan kh̄owia d̄ojã d̄obã. ²⁹ Mam̄ magba mag Cristo dau aph̄u arr jaau simta wajaphajã kh̄irjubanaa mag kh̄onaa d̄om̄n, s̄i dichd̄eupaita dich gaai mas amkh̄ir Ēwandamag dich ūmkha sim. ³⁰ P̄ach mag n̄m gaaimuata j̄ag p̄ach ee s̄i ōor mor masim kh̄en khapan th̄n̄em d̄i s̄i kha th̄um kh̄en p̄omjã th̄n̄em. Āaur kh̄en amach mag n̄m gaaimua ya kh̄echwia n̄m. ³¹ Chadcha ag nawe maad̄eu dich thumaa kh̄irjunaa dichd̄eu mag nem khaigba wautarr paarjã Ēwandamag chugpaapi j̄eunaata kh̄okhiin, khan gaaimua irua mag maach gaai jua kh̄aba abarju. ³² Pari mag Ēwandamau maach gaai mas deawaijã s̄i maach wawiewaiu, ōor p̄om ich iek ūkhaba th̄n̄em kh̄en d̄i āba maach jua kh̄gkhap̄iimaugau. ³³ Wajapcharan muan magta p̄rag jaau chir̄m khodamnaan. ĩsmua atag p̄ach āba biird̄naa maach P̄r Jesuu jaau p̄atarrj̄o khoogpaawai, p̄ach khapeen n̄bat, maimua thumaa āba n̄isiewaita kh̄obat. ³⁴ Mag n̄m ee āb kh̄ijã j̄asog th̄naawai p̄od n̄baju kh̄irju sim khai, warre ich di aarwe kh̄owia b̄eju aai sim, mag ābam aig biird̄naa thach kh̄o naawiajã Ēwandamag p̄ach gaai mas apim ugua. Tagam nem p̄arau j̄eu narr ōkhar m̄chcha p̄ar aar barimaawaita m̄chd̄eu khap jaauwimaju.

Ēwandam Akharau ich jua theeg j̄igjem

12 Khodamnaan, ĩs j̄urr mua p̄rag khaph̄u apim kh̄osi chir̄m, j̄agata Ēwandam Akharau maach ich iek ūkha n̄m kh̄enag ich jua theegjã deej̄e, nem kh̄ir pogkhe waumamkh̄ir. ² P̄arau khaph̄u n̄m, warr agtha p̄arau Ēwandam iek khaugba naawai s̄i ūd̄raa j̄ag juau nem parhoobam wautarragta p̄ach ēud̄ arpi n̄mj̄o aajeejim, aḡm̄gta j̄eu n̄mua. P̄arau khaph̄u n̄m ūchab, warrgar p̄arau Ēwandamnaan aajerr kh̄en chan p̄od iekhaba, meujã meraa s̄isid̄m, chadcha Ēwandam chaar khaba s̄isid̄ aawai. Pari ĩs ya

pārau Ēwandam chaar iekta khaphē naawai ichdēu chadau pārag ich iekha simjā khaphē apiju ich Akhaar gaaimua. ³ Magua īs khīirjuawai, ābmua khāijā chadcha Ēwandam Akhaar jua theegauta i iek jaau nērrēm khai, pōd Jesús thēr thērnaa khaigba iekhaju khaba sim. Maimua ich Ēwandam Akharauta iekhapibam chan, pōd ābmua, “Jesuuta thumaam khēn Pōrou” a iekhabaju.

⁴ Ēwandamau chadcha ich chaainag ich jua theeg khīirpierr deejem, agua ich athee nem waumkhīir. Pari mag simēn, ich Ēwandam Akhaar ābpai simuata mag deejem. ⁵ Ēwandamau maachig nem waupi simua jūr bigaam khēn chogkhamkhīirta phidagjā khīir pogkhe waupiejem. Mamē magēmjā thum ich Ēwandam Akhaar ābpaimuata mag waupiejem. ⁶ Ēwandamau maachig nem waupiju ayaam pōm khīir pogkhe wai sim; pari āba ichdēupaita mag nem khīir pogkhe wawaagjā thumaam khēnag ich juapá deejem. ⁷ Magta Ēwandamau ich chaainag amachpierr ich Akhaar jua theeg khīir pogkhe deemaajem, magēm gaaimua chi ūkha durrum khēn thumta wajapha wēnērramkhīir. ⁸ Ēwandamau ich Akhaar gaaimua āaur khēnag ichdēu khōsimjō ōor wawieg nem khīirjug khaug apiejem. Maagwai āaur khēnag agjō nem khīirjug khaug api sim, ich iek ōrag jaau khaug amkhīir. ⁹ Maagwai āaur khēnag ich ag Akharaupai khaphē apiejem, Ēwandam am dēi sim aawai dich jua paupai pōd nem waubajōjōmjā ich jua theegauta wauju khaphē apiejem. Āaur khēnag īchab ich agupa i ōor mor mas sīsidēmjā monaamkhīir ich jua theeg deejem. ¹⁰ Āaur khēnag ag na ōrau mag ooba aajemta ōor dauderra waumkhīir ich juapá deejem. Āaur khēnag ich iekta deeam khēnag jaau khaug apiejem. Maagwai āaur khēnag īchab khīirjug deejem, Ēwandam iekta jaau wēnērrēm anēm khēnau nem jaau nēm ūurwai chadcha ich Ēwandamauta iekhapi sī wa sīi dōsāt iekta jaau wēnērrē a khaug amamkhīir. Āaur khēnag īchab deeam meu būerjā mēig eegar iekhaba aajem meupa iekhapimaajem. Maagwai jūr ābakhaīg mag warmua iekhatarr, pari agjō ich meu khaba simta ich meúata iekhatarrjō, chi ūrtarr khēnag jaumkhīir khīirjug deejem. ¹¹ Mag nem khīirpierr jig simjō ich jua theeg dee simēn, ich Ēwandam Akharaupaita ichdēu deejua ayaam khēnag mag deemaajem, ichdēu khōsimjōta nem wau-mamkhīir.

Thumaam khēnta Cristo morkha nēm

¹² Maach moron chadcha thum ābpaita sīeb mamē, ag gaai nem khīir pogkhe thēnēm. Ag gaai thēnēm: dau, jua, bū, kach, maimua magpaijā khabam. Pari mag thēnaab mamē, ichiita ōor mor ābpaim gaaita mag thēnaajem. Ich magta sim īchab Cristo morjā: Maachta i morkha nēm. ¹³ Judionaan wa judionaan khabam khēn, sīi chikham chognaan wa amach cuenta nērrjēem khēnra maachin thum āba ābam Ēwandam Akhaar auwiata pōr choo nēm, mag i Akhaar athaawai maach thumaam khēnag Cristo

mor ābpai ōbeer aumkhīir. Magua mēg maach khapan thēnaab mamē, ābam Akhaarpaita wai naawai chadcha maachta Cristo morkha nēm.

¹⁴ ¿Pārau oowai maach mor gaipai nem khīir pogkhe thēnaabá? Maach mor chan mag nem khīir ābpaimuata morkha sim abam. ¹⁵ ¿Khanim nemjō būu khāijā juag, “Mē chan jua khaba aawai mor gayam khabam” akhiinjā? Magju khaba sim, chadcha ichjā mor gayam aawai. ¹⁶ Maimua jūr kachiu khāijā daug, “Mējā dau khaba aawai mor gayam khabam” akhiinjā. Mag gaaimua chadcha mor gayam khabam aju khaba sim, ichjā mor gaai sīewai. ¹⁷ Maach mor thum dau akhiin, ¿khaniu ūrkhaij? Wa jūr maach mor thum khāijā kach akhiin, ¿jāga nem thūphamjā khap akhaij? ¹⁸ Warr maach ompaawaijā ūta Ēwandamau maach magta deebajim. Irua oowai agdaujō amach sīsid ajupiertra sīumajim maach mor gaai, ichdēu khōchagpierr, amagjā agjō amachpierr nem waumkhīir. ¹⁹ ¿Jāga akham khai Ēwandamau sīi maach dau, jua, wa būpai khāijā ompaawia, tagam nem ompaaba arr amuan? Mag arr amuan maach mor aju khaba sīekham. ²⁰ Irua maachdēu nem igju thum maach mor gaai ompaakhajim. Pari nem khīir khapan maach gaai thēnaab mamē, ichiita maach moron ābpaita sim.

²¹ Daūa ichdēuta warp oojem awia juadamag, “Mua pē igbam” aju khaba sim. Wa magbam khai jūr pōrou khāijā būu, “Muajā pāar igbam” aju khaba sim, ichta tagam khēn khāijā maach mor gaai ūgtharraacha sīejem awia. ²² Magju khāi wajapcha oowain, maach mor gayam nem wajappai igbajōjō sīsidēmta tagam khēn khāijā ūrcha iigjem khēnau. ²³ Maimua ar maadēu dich mor wajappai asekasbaju ayaam perasta wajapha put eecha wai wēnērraajem. Maimua ag khāi wajapcha ūerkhaju aai nēmta jūr mag ākhaa paraajā aba aajem, ²⁴ am mag warm khēnjō meer paar wai wēnērraju igba naawai. Mag khāi ūerkhabaju aai nēm perasta wajapcha ūerkhaajem. Pari Ēwandamau warrgarwejā ich magta deejim, maadēu oowai wajap nem igbapaimta ūrcha jāsenkha nēmjō wajapcha thūa paar wai wēnērramkhīir. Ich agjōta sim īchab, maach khodamnaan Ēwandam athee pōm nem wauju khaugba khithēem khēnjā. ²⁵ Ēwandamau makhēnjā ich morkha wai sim aawai agdaujō jāsene apim khōsi sim, maagwai iwiir ābjā aaidēba sīi warag agdaujō warm khēnau nem igaata oo naamkhīir. ²⁶ Mag naawai iwiir āb khāijā mas aawai tagam khēnaujā dēi thumaa sentii nēm. Wa āb khāijā nem wajapha waubarm gaaimua onee aawai tagam khēnjā thumaa onee thēnēm.

²⁷ Maach Cristo igar nēm khēnan, maachta i morou. Mamē thumaam khēnau ābam phidagpai wauba naawai dichpierr nem wau nēm gaaimua āb sīi i juajō sim; deeam phidag wau sim gaaimua āb i būjō sim; āb i daujō; ich mag nēmua maimua mag tag ich mag thum i mor ēntēr. ²⁸ Ich Ēwandamaujā ich iek ūkha nēm khēn ee ūrcha paraa apijim:

Ich iek aaidε jaaumkhīir ichdēucha jεr aumam khεεn,
ich iek jaaumamta jūr warm khεεnag jaaujem khεεn,
maimua ich iek jawaag maestronaan.
Mag tag agjō paraa apijim:
ichdēu juapá deebaawai ōor dauderraa nem waau-
jem khεεn,
īchab ich jua theegau ōor monaaujem khεεn,
sīi chikham khīir jāsenkhaag nem par daúa ooba aa-
jem khεεn,
iglesia ee dirijijem khεεn,
maimua ich Ēwandam Akharau iekhapibaawai deelum
meúa iekhaajem khεεn.
Magεm khεεnta ich iek εkha nεm khεεn ee paraa
apijim.

²⁹ Pari magεm khεεn thum sīi Ēwandam iek aaidε
jaaum khεεn khaba, ni thumaam khεεnauta mag
Ēwandam iek jaaujem khεεnjā khaba, ni thumaam
khεεnta mag Ēwandam iek jawaag maestronaanjā
khaba nεm. Thumaam khεεnauta mag Ēwandam jua-
paau ōrau ooba aajemjā ōor dauderraa nem waaujem
khεεnjā khaba, ³⁰ ni thumaam khεεnauta mag ōor
mor masim khεεn monaaujem jua theegjā chukhu
nεm. Thumaam khεεnagta mag Ēwandam Akharau
būrjā amachdēu meu khaugbamjā iekhapiba, ni thu-
maam khεεnta mag warmua deelum meúa nem jaau-
tarrjā jūr khaphε warm khεεnag jaaujem khεεnjā
khabam. ³¹ Mag ābpaimεgta thum magamkhīir Ēwan-
damau ich jua theeg deeba sīeb mamε, wajapha khīir-
juna i jua theeg chi wajapcharam khεεnta aum khōsi
irig jēubat, agua pāach eejā thumaam khεεnta
warag Ēwandam iek gaai ubε paaukhamamkhīir.

Pari magεm khīirjuu khāi, āb ag khāyau wa-
japcharam sim: ma, dich khapeen kha khōsi nεmεu.
Maata pārag jawaagpam.

Dich khapeen kha khōchag

13 Khanim nemjō ābmua chadcha ōor dakhīir mεg
jēb gayam meu khīirpierr iekhanaa εgtharm-
peen meujā iekha sim, pari mag simta būrjā ich
khapeen kha khōchkhaba sim chan, magan Ēwan-
damau oowai mag wounan sīi parta mag iekha sim.
Mag sim aiguin sīi tamburr bubujukhamjō khabam
khai, latadī nenerrkhamjōpaita sim. ² Maimua khanim
nemjō ābmua mεg atag Ēwandamau nem oopipig ma-
jujā thumaa ag nawe khaphεnaa, mεg eegarm khεε-
nau khaphε nεm khīirjugjā thumaa khaphε sim dēi
ich Ēwandamau khīirju sim khīirjugjā khaphε sim; pari
mag simta būrjā ich khapeen kha khōchkhaba sim
chan, magan Ēwandamau oowai mag wounan parta
mag sim. Wa magba ichdēu nem mag abaawai Ēwan-
damau ichdēu jaautarrjō apiju khaphεnaa, durrsīig
khāijā wounagamjō “Chum dεnεubaimá” abaawai, i
ipierr chadcha ichdēu jaautarrjō mam mapi sim; pari
mag nem wau simta būrjā ich khapeen kha
khōchkhaba sim chan, magan Ēwandamau oowai par-
ta mag nem khīir pogkhe khāijā wau sīeju. ³ Wa ābmua

khāijā aphεε khithēem khεεnag ich nem wai sim
thum ich thach khōju arrpa jigpūiwia jūr ichta khōju
chuk sīsip sim; wa ichcha khāijā Ēwandam athee awia
εdεraa ōt ee ich ōrpūipi sim; pari magbarmjā būrjā
ich khapeen kha khōchkhaba sīerr khai, Ēwandamau i
aubaju.

⁴ Dich khapeen kha khōsim abarmεn, dich dēi khaig-
ba aawaijā sīi khīuuta āwatpūpūikham, magna thum-
maam khεεn dēijā ō wajaphata anεm. Dich khapeen
kha khōsim abarmεn, irua nem wai simjā dich dēn
apim khōsi khaba, wa maach khāi pōr ōphērg sīewia-
jā ijō aju khīirjuba; ni dich thōwia dichta warm khεεn
khāijā emkhooikha chirεmjā abam. ⁵ Dich khapeen
kha khōsim abarmεn, būr abarm gaaimua chaai
daumeraamjō parhoob thεthεg aba, ni nem thεnεmjā
āba sī dich atheepaita khīirjubam. Nem khōrgjā kha-
ba, wa mag meeukhabaadēmjā sīi ich mag khīir thūajā
khaugba āba ich mag iekta ich mag ig nεrraba aajem.

⁶ Dich khapeen kha khōsim chan, chikhamnau ōor
khaigba wau nεm oowaijā warag onee khaba, āba
nem agcha wau nεm oowiata onee aajem. ⁷ Chadcha
dich khapeen kha khōsim abarmεn, dich khapeer gar-
mua dich dēi wajap khaba awiajā idēu āwat
pūrbarabakham. Chikham εugar khaigba jaau nεm
εkhaba, nem wajapha jaau nεmta εkhaajem. Dich
khapeen pekau ee burrwaijā, ya jāgbaadēm chan tag
at khabam a iekhaba, sīita warag εu deeu ich sīerrjō
ajapha aju anεm, i igwia. Dich khapeer gaaimua ōrau
ich khaigba aawaijā, magεmjā igba āwatpūpūikham.

⁸ Chadcha dich khapeen kha khōsim abarmεn, mag
khōchagjā ich mag chugpaa khaugba sīerraju. Ēwan-
dam aar naaimaawaijā ich Ēwandamjā khōsinaa ich
khapeenjā ich mag kha khōsi wēnεrraju. Mamε mεg
atag paawai Ēwandam iek jaau nεm khεεnjā tag igba-
ju, ya ich dēicha naawai. Magbaadēm dēi tag Ēwan-
dam Akharau ōrag amachdēu meu khaugbampa
iekhapiejerrjā tag iekhapibaju. Ya maig paawai īchab
ōor khīirjug khaugkham khεεn khīirjugjā tag igbaju.

⁹ Jāgwia magεm tag igbaju? Ēwandam iek jaau nεmjā
maadēu thum jaaju khaugbanaa mεg jēb gayam
khīirjugjā sīi khomariipaita khaphε naawaima.

¹⁰ Maimua chi wajapcharam khīirjug khaphε aju ed
barbaicheewain chadau mag khomariipai khaphεm
nemjā tag chukhu aju.

¹¹ Warr būrεε chiraawain chadcha chaain iekhaata
iekhanaa chaain khīirjugta khīirju chitajim. Pari ya
jōoipa chirsiewai warre chaai aawaim khīirjug isegpūi-
jim. ¹² Ēwandam iek εkha nεmjā ich jāgta sīebahab.
Īsin maadēu Ēwandam igwia i khaphε nεm anaab pari
sīi εsphēg khīir purrjōom ee nem inag oo nεmjōpaita i
khaphε nεm, wajappai khaugba. Pari jāg nεε awia
mεg atag paawai chadcha ich simjō maadēu i wajapha
khaphε aju, ya agdaujō i dēi khīircha oophōbaadēm
aig. Mεg maach agtha eegar wēnεrεwεran
mεchdēun ya i wajapha khaphε chirεm a chirab
mamε, agtha i ooba aawai wajappai i khaugba chirεm.
Pari jāg chirεε awia ich jāg ich Ēwandamau wajap mε
khaphε simjō mεch garmuajā īchab i khaphε aju.

¹³ Mag Ēwandam jua theegta ũrcha ig naab mamę, Cristo pierrwai tag magęm igbaju. Magjup mamę nem khĩir thārjup nęm, makhęn chan bęnrjā chugpaa khaugba sierrjęem. Makhęn: Ēwandam iek ũkhawia i gaaimuata maach ũu węnęrręm khĩirjugau; ũgthar pawiajā warag wajařcha paaukhamaju khĩirjug, maimua Ēwandam khōsi nęm gaaimua dich khapeen-jā kha khōsi nęm. Pari mag thārjup nęm eem āb sim chi wajařcharam. Ma, cha mua jaau chiręmjō dich khapeen kha khōsi nęmęu.

Ēwandam Akharau deeu me iekhapibaawai

14 Keena, mua pęaba deeu pārag jaau chiręm: Āba dich khapeen kha khōsi ajuuta ũrcha ěkhabat. Magnaan chadau řchab ich Ēwandam Akharau dee sim juapajā aum khōsi aju aai nęm. Pari bęnrjā ōrau khaugbam meúata iekhaju khāai, ũrcha i iek deeu khęnag jaau khaphę aagta pāach gaai wajařcha ich jua theegdam deepim khōsi abat. ² Deeu me iekhamamua khāijā irig jęeumęn, nem wajaug sim řchab; pari mag deeu me iekha simuan ōrag ũrmkhĩirjā khaba, sři Ēwandamag ũrmkhĩirpaita iekha sim aawai, chadcha ich Ēwandam Akharau khĩirjug wajařham dee sim awiajā bigaaum khęnau ni ābmuajā khaugbaju, khan ata iekha sři. ³ Mag khāyau Ēwandamau ich iek jaupi simta jaau nęrręm wounaun chadau chadcha warag bigaaum khęnpata Ēwandam Iek gaai am khĩirjugdam bāaupiwia, am khĩirjā onee apinaa řchab am wawijā wawí sim. ⁴ Pari magba deeu khęnau magęm me khaugbag aigta amag ũrpimaaugaujō deeu meúata iekha simuan sři ichigpaita wir aig jaau sim. Mamę Ēwandamau ich iek jaupitarrta jŭrr ōrag ũrmkhĩir jaau nęm khęnaun chadau chadcha thumaa chi ũkha durrum khęnta warag Ēwandam iek khaugpi nęm. Mag amau nem khaug paaukhamam aig warag ag iek gaaita am khĩirjugjā bāaukha wętum.

⁵ Męrgęn pāach thumaam khęnau deeu me pāachdęu khaugbam khāijā iekhakiin ũu sim. Pari mua oowai Ēwandamau ich iek jaupi sim jaau nęmta wajařcha sim, sři jāg dęgōlp deeu meúata iekha nęm khāaijā. Mag iekhawiajā pari warm khęnag khaphę amkhĩir deeu am meúata jaaumęn ũu sim, Ēwandamau mag iekhapitarr thumaam khęnag khakhapdō amkhĩir. ⁶ Pārau oowai męch khāijā pāar aar mawia sři deeu me pārau khaugbamuata pārag iekhabaimakhiinjā, “¿Khani jaau simę mag sřima?” aju pārau. Mamę pārag wajařcha khap amkhĩran, pāar meúata jaaju aai chiręm: Ēwandamau pārag ich iek jaupitarr, wa męg atag irua maach dęi aju, wa Ēwandam khĩirjug khāijā khĩir pogkhe jaaju aai chiręm. Magan chadau pārau khaphę nęisiju, pāach meúata aawai.

⁷ Pārag deeu ejemplo jaaukhim: Karris khāijā wa guitarra khāijā siirwai, siir meraa aawai sři ō ũęrbaajā chukhu sirkhiin, jāga khap abarju khanta sir sři. Pōd khaugbaju. ⁸ Wa soldaun khāijā juurhi ee węrbęn wętum aig chi trompeta sir simua wajařcha ō araraa

sirba akhiin, jāga thumaam khęnau khaphę aju mag sirbarmuapai amachig “Audimat” a jaaubarm. ⁹ Pāarjā řchab ich agjōta thęnęm. Pārau khāijā deeu khęnag iekhaawai amau khaugbam meúata iekhamęn, jāga amau khaphę abarju amachig iekha nęm. Par sři jāgan paagta iekha nęmjō okhoppa nęisiju. ¹⁰ Męg durr gayan me khapan khĩir pogkhe thęnęm. Chi me khęnagan me wajařhamma, amach me aawai, maimuajā amach iekhamam thum khaphę nęm. ¹¹ Pari mag thęnęm eemua āb khāijā bęewia mua i me khaugba chitęmta męrgę ich meúata iekhachękhiin, mua pōd khaugbaju. Mag chan pōd iyęę abam, ni ābmuajā chikham me khaugba aawai. ¹² Magua mua sři iekkhōrjā khaba mag chiręm: Pārau jāg Ēwandam Akharau ich jua theeg dee sim aum khōchag thęnęmęn nem wajaug sim. Mamę chi wajařcharamta paarpam khōsi abat, ar pāachdęu oowai agua ũrcha chi ũkha durrum khęn thumaa khĩir onee apijōjōom.

¹³ Ābmua khāijā ich me khaba deeu meúata iekhaajem ag jua theeg wai sim khai, magan agjō ich Jōoirag jęeuju aai sim, mag ichdęu iekhabarm iekpai aig ũr nęm khęnag deeu am meúata jaaujem ag jua theegjā ichig deemkhĩir. ¹⁴ Ēwandamag jęeu chiręm aig mua sři parhooba deeu meúata jęeukhiin, mę akharaun chadcha Ēwandamag jęeu jōchkhęrama. ¿Pari mag sim męch chi ũręmua męchdęu iekhatarrjā khaugba abaawaijā? ¹⁵ Magbaawai jžagajuma? Magbaawai mag deeu meúata jęeumam dęi jŭrr aig dich iek ũr nęm khęnag jaau khaphę jawaag agjō Ēwandamag dichig jaaupima, jŭrr am meúata amag khap amkhĩir jawaag. Meukhaar khāijā agjō bęnrjā ōrau khaugbam meúata mag au dichtarr khai, ich agjō am meúata amag jauma, khap amkhĩir. ¹⁶ Mag am meúata khaba sři deeu meúata Ēwandam thō iekhamamua jęeukhiinjā, jāga pua iekha simjā khaugba aawai aig durrum khęndamau pę ipierr dęi ich magau abarju. Amau pōd magbaju, pę iekhamamjā khaugba aawai. ¹⁷ Par pua nem wajaug ũrihmę jęeumaju; pari mag sim aig chan bęnrjā bithurgam khęndam Ēwandam iek gaai khĩirjug bāauba, ich magpai bęnrjā ũrba arrjō durrum. ¹⁸ Mua chadcha Ēwandamag ũu ajim a chiręm, męchdęu irig jęeu chiręm aig męchdęuta pāar khāaijā ũrcha deeu meúata iekhaajeewai. ¹⁹ Mag chitab mamę, khapanag ee chiręm aiguin, iek pōm khaba awiajā, thumaam khęnag męch iekha chiręmjā khaphę apim khōsita chitęm, sři męch appai iekha chiręm abarmjā am meúata khaba aawai iwiram ābmuajā khaugba ich mag ōbęrpimaugau.

²⁰ Cristo gaaimua khodamnaun, męg mua jaau chiręm khap aag oob sři chaaindamjō khĩirjug meraa amiet. Magarrau nem khaiřbam wawaagan chadau warag waju khaugba aju aai nęm, chaain daumeraa aawai nem waju khaugba aajemjō. Pari Ēwandam Akhaar jua theegau nem khĩir pogkhe waupiejem eem chi wajařcharam khap aagan, chadcha jōoin khĩirjugjōta abat, wajařcha khĩirjuag. ²¹ Khĩir eyaa abat jāga Ēwandamau warrjā maach jōoin israelnaun ichdęu

amach castigaa sim khap amkhäär deelum khænnag amach meúata amag iekhapijí. Ag iek igwia Êwandamau ich iek phã sim gaai,

“Jãkhænn wounaanau mæ iek ðkhaba arr aawai jürr deelum khænnagta mua am durr khechthæg aupiwi amach meúata jürr chi durr khænnagjã iekhapiju” ajim, “mag oobaawai amach khaibag isegamkhäär.

Pari par mag deelum durram khænnau amach dëi magbarmjã ðkhabaju” a phã sim.

(1s. 28:11-12)

22 Magua, ís ewagjã mag ðrau meu khaugbam iekha næmuata chi ðr næm khænnag Êwandam iek ðkhapiju aju khaba næm. Magarrau Êwandam ichdëucha ich iek jaaubarmta jürr thumaam khænnag ðrmkhäär am meúa jaau næmuan chadau ðkhaba næm khænnaua ðkham khösi ðkhaajem, ajaphata ðr naawai. 23 Pãadë khäärjubat: Êwandam iek ðkha durrum khænn thumaa äbam aig biirdænaa, thumaam khænnau deelum meúata iekha thænnæmcha khäärjã äb bæurrjã Êwandam iek ðkhaba sim dubchëwia mag oobaicheewaijã, khan abarju irua. Par jãgan irua, “¡Ih! parhooba dubwia sñi ðor põm lökie thænnæmjã oobarm” awia warag ðkhab sñisiju. 24 Pari magba sñi pãach thumaam khænnag Êwandamau jaau simta jürr ðrag jaau næmcha khäärjã äb Êwandam iek ðkhaba khitæm dubchëwia mag ðrbaicheewai, irua thumaa äsie ich mor ewag khäärjuwia, “Chadchata mænn pekau põoma chiræm” aju, ich jügdaar mag pãrau jajawagmam ðrwia. 25 Mag amachdëu i oojã ooba aajemta wajapha i oojem khænn dënjö ichigcha jaaumam ðrbaawai kaniæu thækhöonaa, “Chadcha Êwandam am dëi sñewaita mæg thænnæm” awia, dëi amach paarmua Êwandamag jëeju.

Pãach nem iinwai wajapha oonaata inbat

26 Ya äbmiecha paawai mua pãrag magkhim: Ar äba khapanaa biirdænaa Êwandamag jëeuwai, äaur khænnau meukhaar auju aai næm; maagwai äaur khænnau Êwandam iek gaaimta jaau næmua ðor wawiju aai næm; maagwai äaur khænnau ich Êwandamaucha amachig jaaubarm iekta jürr deelum khænnag khap ariju aai næm. Tagam khænn deelum meúa khäärjã iekhaju aai næm; maagwai warm khænnau jürr makhænnau deelum meúa jaaubarmta thumaam khænnag ðrmkhäär jaauju aai næm. Mamæ mag nem in næmjã, dich appaita onee aag khaba, thum aig næm khænn Êwandam dëi warag ubæ apiegta mag wauju aai næm. 27 Pãach meu khabam iekhaju awiajã iekhaju aai næm. Pari numpai wa thäärjupai khäärjã ääbdö iekhamamuata iekhaju aai næm, sñi thum sereuba. Mag deelum meúa iekhabarmjã ichiita jürr äbmua jaaub khaba jaauju aai sim am meúa, thumaam khænnag ðrmkhäär. 28 Mag khapan thænnæm ee ni äbmuaajã mag warm khænnau deelum meúa iekha næm jaauju chukhum chan, magan warag bæurrjã deelum meúa iekhaba, sñi pãach ödegpaita iekhabat, pãachdëu Êwandam dëimuapaita mag pãach iekhabarm khap aag. 29 Wa magba sñi Êwandamau pãachigcha jaaubarm iekta jürr ðrag jawaag wai næm khai, agjö

numpai khabamæn thäärjupaita iekhaju aai næm. Maagwai tagam khænnau sñi khäär ðrwia jaauju aai næm, chadcha Êwandam Akharauta mag iekhapi sñi, wa sñi ich khäärjug eepaimuata mag iekha sñi. 30 Pari mag agtha warm iekha sim ee, deelum aig simæg khäärjã íchab ich Êwandamau ich iek jaaumkhäär jaaumæn, magan chi nacha iekha sñerr iekha öwia jürr magæg iekhapiju aai sim. 31 Mag ääbdö iekhamamuata thum chi Êwandamau ich iek jaaupi næm khænn iekha öju aai næm, aig durrum khænnamag khaugpiwia íchab khäärdam onee durramkhäär. 32 Chi mag Êwandamau ich iek jaaupibaawai jaau næm khænnau wajapha khaphæ aju aai næm, amach parhooba sereuba sñi ääbdöpaita iekhamaju aai næm. 33 ¿Jãgwia mag chiræ? Sñi jãg nem parhooba amachdëu ampierr aawai Êwandamau khöckhaba aajeewaita mag chiræm. Êwandam chan oob magæn eem khabam. Iruan agpierraanaa khöinaata wënnærrapiejem.

Jãg tagam khænn chi ðkha durrum khænn iglesia ee aajemjö, 34 ænnan culto ee paawai sñi khäärta ðr ohodö aju aai næm. Am, emkhooiin ijëjëbkham ee dëi iekhaju khaba næm, ich Êwandam iek phã sim gaai jaau simjö, am sñi amach jaai jua eegarpari khithëem aawai. 35 Emkhooinau culto ee nem jaau næm wajappai khaugba aawai wajapha khap aag jëeum khösi næm khai, di aar pawia amach jaainagta jëeju aai næm. Magba jãg culto ee ænnan ijëjëb aawai æu khaba sim.

36 Pãrau jãg deelum iglesia ee aajemjö khaba, sñi pãachdëu am aig nem waauwai, ¿pãachdëuta nacha Êwandam iek ompaa aujimpai næ? ¿Wa pãachdëupaita mag Êwandam iek khaphæ næwa? 37 Pãar ee äb sñi ich iupai khäärjã Êwandamau ichig jaaubarm iek jürr ðrag jaaudem ag jua theeg paraam a sim khai, wa deelum jua theeg Êwandam Akharau deetarr khäärjã wai sim a sim khai, magua tagam khænn khäärjã khapcha aju aai sim: muajã ich äbam Êwandam Akharaupai mæchig jaaupitarrta jaau chiræm. 38 Pari íchab äbmua khäärjã mua nem jaau chiræmjã chad amapha sim khai, magan oob “Jã chan Êwandamauta ich iek jaaupi simæu” amiet.

39 Cristo gaaimua khodamnaan, magua mua mag chiræm: Êwandamau ich iek pãachigcha jaaubarm jürr ðrag jaaudem ag jua theegta pãachig deepim khösi abat, i iek ðor jüg eyaa jawaag. Pari mag awiajã oob, “Deelum meu chan iekhaju khaba sim” amiet. 40 Deum pæaba pãrag jaau chiræm: Mag nem waauwaijã sñi parhooba pãachdëu ampierr aba, agpierraata aajeethü.

Cristo meewia deeu phiidætar

15 Khodamnaan, pãrag khäär eyaa apim khösi chiræm maach peerdæajem iek ar na mæchdëucha pãachig jaautarr. Ich mag iek ajim pãrau ðkhwia ísjã æu agtha ag gaai ubæ durrum. 2 Ich mag iek mæchdëu pãrag jaautarr gaaimua æu pãar peerdæwi næm, majã chadcha ðkhatarr khai mamæ. Ich agtha pãar ag iek pæaba ich mag i dëi ubæ næm khai, æu pãar chadcha peerdæ næm.

³ Mæchdëu ùkhatarr iekta ya ìchab pãragjã jaauwia chirëm, jãga ich Êwandam iek phã sim gaai jaau simjõ chadcha Cristo maach pekau gaaimua thõjï. ⁴ Mag i thõowia bëp sïutarr khãai thãrjup nëm ee ùwaai maach ich mæg phiidëtarrjã ìchab mua pãrag jaaujim. Mag i phiidëjujã ìchab ich Êwandam iek phã sim gaai ya ag nawe jaau sim. ⁵ Mua pãrag jaaujim, Pedroog ich oopitarr, ag khur doce ich dëi ogdëba wënërraajerr khënnag ich oopitarr, ⁶ maimua ag khur ùmaai deeu ich iek ùkha durrarr khënn khapan quinientos atcha äbam aig narr khënnag ich oopitarr. Mag i ootarr khënn äaur khënnan ya khëchwia naab pari jãrrcha atcha agtha monakha thënum, mag amachdëu ootarr jawaag. ⁷ Maimua Santiagoogjã ich oopiwia thum ich dëi ogdëba wënërraajerr khënnagjã ich oopijim. ⁸ Jãkhënnan chadcha ya ich dëi dërrëu wënërraajerr khënn ajim, mamë mënn eeu ich iek ùkhatarr edweta warre mæg ag ich oopiwia më jër aujim. Maguama, mag mægta äbmiecha ich oopitarr aawai mënn sïi agtha khukhur chirëwe thaabapütarrjõta chirëm. ⁹ Magtarr aawai Jesuu ich iek jaaumkhïir ichdëucha jër autarr khënn eejã mæchta thumaam khënn khãaijã serbiibacha chitëm. Mag chiraawai mægjã ìchab ich Jesuucha ich iek jaaumkhïir thër autarrau a thërju aai khaba chirëm, i iek ùkha durrum khënn khaibag wawaagjã am ëudee ëkha chitëm aajerr aawai. ¹⁰ Mag chitajieb mamë ëu Êwandamau më eeg oowi ïs ich iek jaaumkha wai sim. Mæchta mæch khapeen ich iek jaaumkhïir ichdëucha jër autarr khënn khãaijã ërcha phidkhawia chirëm. Mæch juapadamau khabajim pari ichdëu më juag oowiata ëu chadcha më dërrcha i athee phidkhabarm. Jãgan Jõoirau parchata më eeg oobajim. ¹¹ Pari mag chirëm aig chan khaita ërcha phidkhajï wa khaita pöm phidkhabajï a chirëm khabam. Maach thumaam khënnau ichiita Cristo meewia deeu iiu phiidëtarr iekta jaau nëm; mag jaauwia pãrau ùkhajieram.

Khëchwiajã deeu phiidëtkhaju

¹² Pari mag Cristo meewia phiidëtarr marau pãrag jaubaawai ùkhatarrta, jãga ïs ùurwai pãar eem khënn iek mag ðor meebarm chan tag phiidëba aajem a jaau nëm ùr chirë. ¹³ Chadcha mag ðor meebarmjã tag phiidëba aajeekhiin, magan Cristojã agtha ich aukhërtarr jëbdeg sïejeekham. ¹⁴ Mag Cristo chadcha iiu phiidëwia ich mæg öbërba arr akhiin, cha marau i iek jaau wënërrëmjã sëukha chad khaba arrta jaau wënërrakham. Mag khai magan maadëu parta ùkha nëm. ¹⁵ Chadcha mag amau jaau nëmjõ ðor meebarmjã meem iekta meejem akhiin, magan maraun sëukhata Êwandamau Cristo phiriu aujim a jaau wënërrëm, chadcha phiidëba arrta. ¹⁶ Amau jaau nëmjõ mee nëm khënn tag bërrjã iuba nëm khai, magan Cristojã meewia tag phiidëbakham. ¹⁷ Mag Cristojã phiidëba arr khai, magan parta pãrauã i iek ùkhajieram. Mag akhiin magan pãran agtha pãach pekau eeta wënërraajeekham. ¹⁸ Mag i phiidëba arr khai, magan ìchab i iek ùkha durrumua òtarr khënnjã amach pekau eepai-

ta ich mag okhoo durrum. ¹⁹ Cristoou ich igar wënërrëm jürr maach ich aar auju a simjã, maach meewai chadcha ich aar aubamta mag sïekhiin, magan çkhan wajaug athee i gaaimua mæg phithur wënërraajeekhaji? Mag akhiin maachta chadcha thumaam khënn khãaijã parchata phidkha wënërrëmjõo aajeekham.

²⁰ Pari Cristoon chadchata iiu phiidëjim. Mag ðor pöm ö nëm ee ichta nacha phiidëtarr gaaimua ewag pawiajã ðor khapan ichjõ phiidëtkhaju jaau sim ajim. ²¹ Wajapcharan ich jãg warrjã ðor äbpaam gaaimua ewag pawiajã ðor thum okhoo nësierrjõ, ich agjõ ìchab woun äbpaam gaaimuata ewag pawiajã ðor iiu phiidëtkhaju i gaaimua. ²² Ich jãg warrgarwe Adán gaaimua ðor thum ö derr aawai ich agjõ ìchab Cristo gaaimuapaita thum maachin ich mag iiu wënërraju. ²³ Pari majã sïi parhooba khabam: Cristota nacha phiidëjim; mag khur deeu ich pierrum edta i igar ùkha durrum khënnjã jürr phiidëtkhaju. ²⁴ Ya magbarm aigmuan chadau, Cristoouta mæg durrr thum ich khaibag dëi ag gaai jua theeg thënumpa thum pödpräinaa jürr ich Êwandam chi Ayagta nem thum jüapiju, ich mag chi Pörkha sïsimkhïir. ²⁵ Pari mag ich Ayagta jua theeg thum jüapiju na, ich dëi iekkhör paraam khënn thum ich jua eegar phë au nëm ora ich Cristota mag ichdëu ðor phë aumam khënn Reikha sim. ²⁶ Mag ich dëi iekkhör paraam khënn thum ich jua eegar phë athaawai, äbmiecha paawai tag ðor mee khaugba thënisiju, ²⁷ magamkhïirjã ich Êwandamau thumaa Cristoogta jaau wai sïewai. Mag nem thum irigta jaaujim anëm chan, ich Êwandam chi Aaipata jürr i jua eegar sim anëm khabam. Ich Êwandam chi Aai chan pöd i jua eegaraju khaba sim, warrjã ich Jõoirauta mag nem thënum thum i jua eegar apitarr aawai. ²⁸ Maimua mag nem thum thënum Cristoou ich jua eegar phë athaawai ich Cristojã Êwandam Iewaakha simta jürr ich Jõoi jua eegar sïisiju, ich Jõoirauta warrjã irig jua theeg thum ich jua eegar phëdeetarr aawai. Magbaawain chadau ich Êwandamta nem thum thënum khãaijã warag ërpa sïisiju.

²⁹ Mag Cristo iiu phiidëbjim anëm magan çkhanthee äaur khënnau jãg ya meetarr khënn kõiitjã amach pör choopi nëmna? Mag ðor mee nëm khënn iuba nëm chan, çkhanthee am kõiit pör choopi nëmna?

³⁰ Mag Cristo iiu phiidëba arr khai, magan çkhantheeta maar jãg ed ëepierr sïi maach mod ëmkha nëmjõ wënërraajemma i gaaimua? ³¹ Mag wënërrëm gaaimua mæchin edau äspapakhampierrrta tag pãar khïir chitabajujõ aadëp aajem, chikhamnau dakhãwau. Pãar Cristo igar nëm gaaimua mæch onee chirëmjã meerba jaau chirëm pãrag. Ich agjõ mæch peer ðrau thõthõo aajem pãrag jaau chirëmjã sëukhaba chirëm. ³² Dich khapeenpaijã khaibag sïi maach khoojemjõ sïsidëm dëijã par iekhaupain Efeso phöbör ee chadcha maar jãau nëmjõ aadëp aajeejim, Cristo gaaimua. Pari chadcha ðor ö nëmjã tag phiidëba aajeekhiin, çkhanthee më mæg chitëmaju chad khabam athee? Mag akhiin magan am iekhöin, "Keena, jöpcha

khëchju nêpí, magan warag thach khöwia onee döjä dötarrau" aju aai nêp.

³³ Pari mag khabam khodamnaan. Oob ar Jesús iiu phiidubajim a jaaujem khënnag pãach khügurpimiet. Pãrau khaugbá: "Khaigbam khënn dëi khapeerkhaawain maach wajapha chirarrjä ärpäaijem" a jaaujem. ³⁴ Khïirjug khaphë aajeethë. Mua ùr chirëm, mag maach meebarm chan tag phiidëba aajem a jaaujem khënn pãach eepaijã thënnem anëm; mamë mag thënnemjã pãar bëurrjä chigaa khabamjöta aajerram, amag iekhabanaa sïi ùrbamjö aawai. Pãrau khaugba në, chi mag nëm khënn chan Êwandam igar khaba, ni bëurrjä i khaugba naawaita mag nëm. Magëm khënn pãach ee wai naaba warre jërbarpëit. Mëch iek ùrwia khïir naaumkhïir ïs chadcha më mag iekha chirëm pärag.

Jäga meetarr khënnjä deeu phiidëtkhaju khai

³⁵ Tale äaur khënnau amach ödegpai khäijã, "Keena, jäg öor mee nëmjä çjägata phiidëtkhaju khai? wa am phiidëtkhaawai çam mor jägata sïsid aju khai?" a jëeuju, amach wir aigpai khäijã. ³⁶ Chi mag jëeu simën magan wajap khïirjubanaata mag sim. Pãrau ooba aajë, jäga aajë nemjïir dau jïirwai. Par daúa oowai nemjïir daudam jëb eecha joothë kheerwai warre thöbaadëmjöo oojem. Pari mag thöbarmjö arrta, deeu tharrphëbaadëmuata ùwaa khërdam paarpawia iiu khërsiejem. Ich agjöta thënaabahab maachjä; maach meewia jëb ee aukheerwai mëg atag deeu phiidëtkhaju khënn khabahab. ³⁷ Pãadë më sëu awia arroz wa deeu nemjïir dau khäijã jïirnaa oobat: Mag nem jïirwaijã warre chi bëdamchata jïirba, chi daudampaita jïirjem. ³⁸ Mag öbërmamuata chi nemjïir daupierr khïir pogkhe öbeerjem, Êwandamau warrgarwe ich mag derr aawai. Maachjä agjö meebarmuata mor iur paarpa naabahab. ³⁹ Ich jäg nemjïir dau khïir pogkhe paraanaa pabëjã khïirpierr thënnemjö, maach morjä khïet sïebahab, tagam nem dëi. Nemchaain pabë eem morjä khïet sim; nem ichpan morjä khïet sïewai äwarr morjä agjö khïet sim. ⁴⁰ Ügtharmpeen morjä khïet sïewai, mëg jëb gayam khënn morjä khïet sim. Ügtharmpeen amach ooimëg khïet wai naawai mëg jëb gayam khënn ooimëgjã khïet sim. ⁴¹ ¿Pãrau oowai mëg edau äsdawam edau chi edaram dëi khïet sïeba aajë? Ni phïdagjööjã khaba sïsidëm. Amach chi phïdag appaijã thum dau agdaujö wëbba, dau khïet sïsid aajem.

⁴² Wajapcha khïirjukhiin, maachjä ich jäg nemjïir jïir nëmjöta naabahab ïchab, mag meewia deeu iiu phiidëajem a jaauwai. Khani maach meewai nemjïir jïir nëmjö maach mor jëb ee aukhërbaawai sïi beejem; pari mag meebarmua deeu iiu phiidëbarm chan tag beebarm. ⁴³ Mag bëp sïubarm chan tag bëurrjä maadëu igba sim. Pari magtarra deeu phiidë sïsiewain chadau sïita ooihmë sïisiju, magjö aju nem chan maadëu ooba aajem. Ya sïi jua theegjä chukhu bëp sïutarrta jïir phiidëawain chadau juapa theegta phiidëju. ⁴⁴ Maach meewain maach mordam cha maach iyëu nëmta jëb ee maajem. Pari mag sim phi-

idëawai chan ya tag mëg mor khïir khaba, ügtharmpeen morkhata phiidëju. Wajapcharan mëg dich bi eem morjä paraa aawai ügtharmpeen morjä ïchab thënnem.

⁴⁵ Êwandam iek phã sim gaai jaauwai, warrcha ichdëu ompaatarr woun Adán a thër sïerr ichdëuta iupi aujim a jaau sim, magbarmua ewag pawiajä maach paarpa aumkhïir. Pari ag khur Cristo pierrwai jïir ich garmuata öor iupie chaar iupiejem, magbarmua ich gaaimuata ügthar öor öbër wënnëramkhïir. Mag Êwandamau Adanta nacha ompaatarrjö, jïir Cristota nacha phiri aujim, ichta ügthar wëtju khënn dën chi Pörkha sïsimkhïir. ⁴⁶ Magtarr aawaita mëg agtha eegar nëweran ich mëg mor maachdëu wai nëm dëipaita wënnërraju. Pari mëg atagta agjö ich Êwandamaupai maachig tag thöjä thöba aajem mor deeu. ⁴⁷ Nacharam woun Adán aajerran jëb dënta Êwandamau ompaa aujim, pari Cristoon jëb ügtharmuachata bëejim. ⁴⁸ Maach mëg agtha mëg durr jöoi gaai durrum khënnan nacha mag jëb dën ompaa autarr ag mor khïirta wai nëm: pari ya ügthar paawain ich ügthar sim ag mor khïirta wai naaju, Cristo mor khïir. ⁴⁹ ïs ewag pawiajä agtha Adanag mor deetarr khïirkha wënnërrëmjö, jäg nëm awia jïir ich Cristoou mor wai sim khïirta maadëujã agjö wai nëisiju.

⁵⁰ Pari cha mua jawaagpam wajapha ùrbaat ermanon-aan: Maach mëg eegar aawai maach mordam mëg khitëm chan pöd Êwandam sim aar öbërbam. Maach mor mëg bëur abarmua dajëkhu khitëm chan pöd Êwandam sim aar wënnërraju khaba nëm. ⁵¹ Pari ùrbaat, ïchab agjö cha mua pãar jügderraa jawaagpam: ma chan pärau bëurrjä ùrba aajemëu: Maach mëg thënnem khënn thumcha chan khëchbaju. Pari agtha khëchba naawiajä, chadcha maach chi ëkha nëm khënn mor mëg simën, äbmiécharam trompeta sirbarm dëi sïi mëg maach dau phïrbarmjö abarm ee, warre maach thumta mor iur wai nëisiju. Mag trompeta tëe abaawaita nawe khëchwia jëb ee khëkhëd arr khënnjä deeu phiidëtkhaju, tag khëchba ich mag iiu nëisieg. Magbarm dëi maagwai agtha maach chi monakha durrum khënnjä deeu mor chi iurigta paarpëiju ich Êwandamau. ⁵³ Magbaawai maach mor mëg dajëkhu khitëmjä jïir bëurrjä meebe aajemëg pabaadëm dëi, tag beeurjä beeurba, sïi ich mag sïerraajemkha sïisiju. ⁵⁴ Mag tag maach meejã khaugba thënnëisiewain chadau chadcha ich Êwandam iek phã sim gaai jaau simjö, "Mëg atag paawai mëch garmuata öor dajëgpijemjä pödprëiju" a simjö nëisiju. ⁵⁵ Mag igwia ïchab ich Êwandamau ich iek deeu ich iek jaaujemëg phäpitarr gaai jaauwai, "Magbaawain chadau jäg örau amach dajëgju ögkhaajerrjä tag khïirjuba nëisiju" a sim, "chi maach dajëgpijerrjä ya tag jua theeg chukhu sïsiewai." ⁵⁶ Jöoingarwe ley deetarr gaaimuata örau amach pekau pöoma wai nëmua okhoojüjä khaphë aajem, mag pekaúata nem jua theeg benen dënjö öor meepiejewai. ⁵⁷ Mamë üu maach Pör Jesucristoou mag pekaúata öor okhoopejem ich garmua pödprëitarr gaaimua üu maach i dëi wënnërrëm, tag okhooju kha-

ba. Mag n̄m d̄i m̄g j̄eb gaaiwej̄a maachig ich jua theeg deejem, mag pekau jua theegag dich th̄ aupi-ba aag.

⁵⁸ Cristo gaaimua khodamnaan, mua chadcha p̄ar kh̄osi chit̄m. Magua mua p̄arag, "Ich j̄ag i d̄i ub̄naa chikhama nau chaur nem jaau n̄muaj̄a p̄ach kh̄ugurpiba, warag maach meewiaj̄a deeu iuu n̄isijuu-ta kh̄irjuna a i dau naj̄a nem wajapha wau n̄m gaaita phidkhanaat" a chir̄m. P̄arau khaph̄ n̄m, ich athee maach mag phidkharmj̄a irua s̄i ich j̄ag par okhoop-ibaju.

Ofrenda dee n̄m

16 P̄arau khaph̄ n̄m, j̄aga mua Galaciapienagj̄a jaaup̄ij̄i. Magtarr aawai j̄ag Cristo gaaimua maach khodnaankha th̄n̄m kh̄un athee p̄ach eej̄ agj̄o phatkhon phiebat. ² Domighed paawai agdauj̄o p̄achd̄eu ganmampierr phiepetat; maagwai ya wai naawai, m̄ barbaimaawaita eeupemj̄o mag phatkhon j̄erj̄er abaju. ³ Ya p̄ach aar m̄ barbaimaawai p̄arau ðor j̄er auju; makh̄unta m̄chd̄eucha p̄iju, maach khodnaan Jerusalenpien athee mag p̄achd̄eu phatkhon j̄er phietarr deen mamkh̄ir. Amach d̄eipai ĩchab ĩsap ph̄naa deep̄iju. Ag gaai p̄arau jaaup̄iju, m̄g chi phatkhon arr n̄m kh̄unan maachd̄eucha j̄er auwiata p̄i n̄m kh̄unau a khap amkh̄ir. ⁴ M̄chd̄eu oowai m̄chj̄a am d̄i maju aai chir̄m khai, magan m̄chd̄euta am ph̄e arrju mag phatkhon deen.

Pablo Corintoog maju kh̄irjutarr

⁵ P̄ar oon mamua Macedoniapien ee m̄ dichju. Òkhar mag ph̄erd̄mamuaata Corinto barju, p̄ar aar. ⁶ Tale p̄ar aig m̄ kh̄aidam khapanaa kh̄ij̄a chiraimaju, pari agtha wajappai khaugba chir̄m. Ichau pam̄n, j̄ag p̄ar aig chir̄mua id̄eu m̄ch gaai nosej̄ jaar dichpiju. Maimua ya d̄och̄umie burraadeewaita m̄ch majuug mamkh̄ir, mag tale p̄arau m̄r̄g jap ee m̄chd̄eu nemdam igju thumaa ph̄edeep̄iju. ⁷ Mam̄ m̄g waiwe chan mabam. S̄i p̄ar aig dichmapha chir̄aawai maach P̄or Jesuu kh̄os am̄n m̄ch òdiwan p̄ar aig d̄urr̄ chiraaimaju kh̄irju chir̄m. ⁸ Pari ya m̄g phiesta Pentecost̄s burru gayaa pamaawai ich m̄ig Efeso ph̄b̄or ee chir̄mua warag phiesta dichpiju. ⁹ Maach P̄or Cristo iek jaau chit̄m gaaimua ðor khapankham kh̄unau m̄ kh̄ochkhaba th̄naab mam̄, mua maḡmj̄a igba warag jaaju, mag maach P̄or athee phidkha n̄mua i iek jaaju ayaa oo wai chir̄aawai. Magua p̄od phiesta nawe chan m̄ mabam. Mua khaph̄ chir̄m, mag mua jaubarm chi ũr n̄m kh̄unauj̄a s̄i par j̄uḡupai ũrbaju.

¹⁰ P̄ach aar Timoteo barimaawai i d̄i wajapha abat, ichj̄a ĩchab p̄ach ee airaa chiramkh̄ir. Magaag ĩchab ij̄a m̄j̄o maach P̄or Cristo iek jaau n̄m phidagta jaau khitaajem. ¹¹ Iwiram ĩbmuaj̄a oob p̄arau i kha is̄e

amiet. Magju kh̄ai irua nem igjudam thumaa irig deebap̄it, onee urumua m̄ oon b̄emkh̄ir. B̄urj̄a barch̄eba aawai tagam kh̄un ermanonaan d̄i i n̄ chir̄m.

¹² Maach ermano Apoloogj̄a par mua pepet chir̄m ajim, warm kh̄un d̄i p̄ar oon mamkh̄ir. Pari maḡmj̄a maba, th̄ba s̄isijim. Pari òkhar ichd̄eu oowai maju ayaa abarm ed jam p̄ar aar i barju.

Pabloou Corintopienag salud deep̄inaa am wawitarr

¹³ Ābmiecha paawai p̄arag, "P̄ach oomapha aajem kh̄un d̄ij̄a kh̄ir khaph̄naa p̄achd̄eu Cristo iek ũkha n̄m gaaita ub̄ thierrkha n̄isit" a chir̄m. Ag iek gaaita emkhooinkhanaa nem jua theeg abat. ¹⁴ P̄ach eepai nem wauwaj̄a, thumaa dich khapeen kha kh̄osinaa am ũu apiegta nem wubat.

¹⁵ Cristo gaaimua khodamnaan, Corintopien. P̄arau khaph̄ n̄m, maach ermano Estefanata jam p̄ar aar Acaya durr nacha ich chaain d̄imua ich ũipa m̄g maach peerd̄ajem iek ũkhajim. Mag ũkhawia amach kh̄irauta agj̄o ar ewag ũkhamam kh̄un juagj̄a oo n̄isijim. ¹⁶ Muan p̄arag, "J̄aḡm wounaanau wa ij̄o Ēwandam iek gaai phidkha n̄m kh̄unau kh̄ij̄a p̄achig mag abaawai ag ipierraa abat" a chir̄m. ¹⁷ M̄ onee chir̄m, p̄ar b̄eba n̄m ee Estefanaauta Fortunato d̄imua Acaicopa ũu m̄ oon b̄etarr aawai. P̄achcha p̄od b̄ebahab mam̄, am pierrumua ũu p̄achchata pierrumj̄o abarm. ¹⁸ ũu chadcha amau m̄ th̄ar onee apiwia p̄arj̄a ich agj̄o onee apiju, deeu p̄ar aar bard̄tkhaimaawai. J̄aḡm wounaan chad p̄arau chadcha p̄ach garmuaj̄a b̄urj̄a chig abata wai naaju aai n̄m.

¹⁹ Mau Asia provincia ee iglesia n̄n̄id̄m eem kh̄unauj̄a p̄arag salud deep̄i n̄m. Aquilou Priscila d̄imua salud deep̄i n̄m, maimua am deg ermanonaan culto waujem kh̄unauj̄a agj̄o salud aajem p̄arag, p̄arj̄a maach P̄or Jesucristo d̄enkha naawai. ²⁰ Tagam ermanonaanauj̄a agj̄o thumaam kh̄unag salud aajem. P̄ach ĩba biird̄awai p̄ach khapeen d̄i agdauj̄o kha kh̄osinaa saludaabat.

²¹ M̄ch Pabloouchata p̄arag m̄g saluddam m̄ch juadamaucha ph̄naa deep̄i chir̄m.

²² Ābmua kh̄ij̄a maach P̄or Jesucristo kh̄ochkhaba sim khai, magan ichd̄eu khap chir̄a Cristoou j̄aga aju i d̄i ich b̄em ed.

Maach P̄or Jesús, j̄deu pidú!

²³ P̄ar k̄oit maach P̄or Jesucristoog j̄eu chir̄m, ichd̄euta p̄ar d̄i ogd̄ba ich mag p̄ar ũu wai n̄r-rarmkh̄ir.

²⁴ P̄ar thumaam kh̄un mua kh̄osi chit̄m, maach thum ĩba Jesucristo d̄enkha th̄naawai.

M̄gdampai ajim p̄arag jaaum ig chir̄r. Ayoo keena,
Pablo

2 CORINTIOS

Pabloou Corintopien chi ñkha durrum khænnag mæg ãsap biek numiim phãnaa deepãiwai Macedonia sñejim aajem.

Maadëu khaphæ nøm, nacharam ãsap ichdëu deepëitarr gaai irua amag ithñu iekhaba thetta iekhapëijim. Maimua ich iek asekasjierrã wa asekasba khãijã nø a khap aagta, ag khur nøm awi, Titoog am oon mapijim anøm, mag oothurwi jñrr ichig jaauchëmkhñir.

Mag chadcha Tito am aar udthurwi jaaucheewai, ãaur khænnan øu ichdëu jaaupëitarrjõ i ipierr awi nem ajaug nøm a jaauchëjim aajem, amach khñirjug khaigbamjã isegpëiwi (2:1-11). Mamø agjõ naajim aajem ãaur khænnan i iekjã asekasba warag i ichaaurta iekhanaa i èugar í chan mag ichdëu jaaujemjõ ich Jesucristoou jør autarrjã khabamta jãg nørrøm anarr khænnan (cap. 10). Titoou mag jaaubaicheewaita Pabloou mæg carta biek numiim phãjim aajem.

Mag Titoou Corintopien igwi ich jügaagaa jaaubaicheewaita (7:6-7) jõoi oneeubaadëwi mæg ãsap phãjim aajem:

- (1) ichdëu ùurwai øu ichdëu jaaupëitarr ipierraa ãaur khænnan amach khaibag isegwi Cristoou khõsi simjõ-ta nøm anøm gaaimua ich onee sim jaaupëinaa (cap. 7), mag nøm dëi ïchab amau amach ee woun khaig-ba nørrarr ya castigaatarr aawai ya ïs jñrr i perdonaaaju aai nøm a jaaupãaig (2:5-11);
- (2) maach peerdøajem iek ajapha amag jaaunaa ag gaaimua ichjã phithurg au sim jaaupãaig (3:1-6:10);
- (3) Jerusalén phõbõr ee chi ñkha durrarr khænnan dau aphøø khithëe arr khænnan athee deepãaig phatkhon-dam phienaa khñir khaug wai naamkhñir jaaupãaig (caps. 8-9);
- (4) mag ich èugar iekhanaa ich respetaaba narr khænnag iin chadcha ich Jesucristoouchata ich i jaaumkhñir i jør aujim a jaaupãaig (10:1-12:13);
- (5) deeu thãrjupam biekhou am aar maju jaaupãaig, mag amach aar mam ùrwi warag amach pekau thum isegamkhñir (12:14-13:10).

Pablo salud

1 Møm Pabloou, Èwandamau Jesucristo iek jaaumkhñir ich Cristooucha jør autarr. Muata Timoteo dëimua mæg ãsap phã deepëi chirøm, Grecia durr Corinto phõbõr ee Èwandam iek ñkha durrum khænnag maimua deeam phõbõrdam nønøidøm eem magwe thumaa chi ñkha durrum khænnagjã agjõ.

2 Maach Aai Èwandamagjã jëeunaa maach Pør Jesucristoogjã jëeu chirøm, pãach øu wai nøm dëi ïchab khõinaa wai wønørramkhñir.

Khanthee Cristo gaaimua Pablo dau aug waaujeejñ

3 Keena, maach Èwandamta øucha khitøm. Ichpaita maach Pør Jesucristo Ayau; ichta maach Aai aawai ichdëuta õor dau aug khaug paraanaa ïchab maach khñir jãsenkhaajem. **4** Ichdëuta maach gaai masi wa økhñirjuu khãijã nøm aigjã chadcha maach khñir jãsenkhaajem, jñrr maach garmuajã agjõ dich khapeen gaai masi wa økhñirjuu khãijã oowai ich Èwandamau maach dëi atarrjõ ich agjõ am khñir jãsenkhamkhñir. **5** Cristo gaaimuata maach ørcha dau aphøø wønørraawain ichdëujã ich agjõ ïchab maach ørcha khñir jãsenkhaajem. **6** Mæg Cristo iek jaaunøm gaaimua dau aug wau chitømøn, Èwandamau mæch peerdø autarrjõ pãachjã khñir jãsenkhawia pãach peerdø aumkhñirau. Mæg irua mæ khñir jãsenkha simøn,

jãan ich agjõ pãachjã mægjõ dau aphøø aphõbaadeewai jñrr mæch garmuata pãar khñir jãsenkhaa khaphø amkhñirau. Mag amøn magan pãrau mæ dënjõ ãwatimø ãwatju. **7** Mua khaphø chirøm, pãarjã Cristo gaaimua mægjõ dau aphøø naawai jãg ichdëu mæ khñir jãsenkhatarrjõ pãarjã agjõ irua khñir jãsenkhaaju.

8 Cristo gaaimua khodamnaa, tale pãrau khaphø nøm, Asia durr mawia mæ wajapha dau aug wautarr. Muan tag mæchdëu ãwatbajupii aajeejim; magøm gaaimua muan ya tag mæch pãar khñir chitabajupii chirajim. **9** Muan ya mæch thõopãaigpampiita chirajim; pari jñrran mag wajap dau aug wautarr gaaimua ya møøg jaaubarmjõta ajim, mæchpai wir aig igju khãyau ørcha Èwandam õor mee sñsid arrjã phiriu aaujem gaaita khñirjuu. **10** Mag, øu mæ thõopiba Èwandamau mæ peerdø aujim. Mua khaphø chirøm ïchab, ichdëu mæ thøa wai sim aawai mæg atagjã irua ich jãg mæ khaigpør wai nørraju, **11** pãrau mæ kõiit ich jãg pøa-ba jëeu durrømøn. Khapankham khænnan mæ kõiit Èwandamag jëeu nømøn, magan ich agjõ øu irua mæ wajapha wai chirajjem paarjã khapankham khænnanau-ta irig øu ajim ajurau.

Jãgwia Pablo Corintoog mabajñ

12 Mæch wajapha chitanaa iekhaawaijã chadcharam iekta pãar ee Èwandam dakhñirjã mæch iekha chitajjem khap, mæ onee chirøm i dau na. Mæ mag chitøm

chan sīi mæg jēb gayam khæm khīirjug khaugau khaba, sīi ich Ēwandamau mæmæg magpi sīewaita thumaam khæm daarjā ūu wajapha chitaajem. ¹³ Pārau wajapha khīirjumæn mæchdēupai mæch igwia pāachig ēsap gaai mag jaaupāaiwaijā pārau khaphæ aju, chadcha pāachdēu mæ oojemjōpaita mæchdēujā mæch jaau chitæm. Jāg mæchdēu phā deepūi chiræmæn, sīi mæ gaaimua pāach onee aju aai næm wajapha pāachig khap amkhīrau. ¹⁴ Īsin sīi pārau bæchkhunpaita khaphæ næm muata nacha pāachig Ēwandam iek jaauchētarr, pari wajapcha khaphæ aju bæchkhun waaur næm. Maach Pōr Jesús pierrum edta pāar onee aju mæ gaaimua, maagwai mæchjā agjō onee aju pāar gaaimua.

¹⁵ Mag mæch gaaimua pāach onee aju khaphæ chiraawai nacha pāar aigta chiraimaju khīirju chirajim, biek numī pāar oothuraag. ¹⁶ Mæch khīirjugan Macedoniaaag mamuaajā nacha pāar aigta jēerimawi deeu ewag bēewaijā ūwaaī pāar aigta chiraichēju khīirju chirajim. Mag, mæ Judeaag maagpaawaijā ūu pārau mæ juag oomjō mua nemdam igju thumaa mæmæg deepūikham. ¹⁷ Pari magtarrta, jāgwia mæ mabajī. ¿Pārau oowai mua wajapha khīirjubanaata pārag maju a phā deepūijī? ¿Wa mæchta sīi parhoobam khæmjō ihāsisisdō chitaawaita nem mag aju atarrjā næmpai awia deeu ūwaaī mag khabam aajēwa? Magjā khabam. ¹⁸ Ēwandamaujā khaphæ sim, i dau jam mua pārag nem mag awia deeu ūwaaī mæchdēupai ich ag iek igwia mag khabam aajē. Mua mag nem jauba chitæm. ¹⁹ Silvano dēi Timoteo maimua mæchdēujā agjō maach thum Jesucristo Ēwandam Iewaa iekta jaau wænraajem. Ich Cristooujā nem mag awia deeu ich ag iek igwiapai mag khabam aba sīerraawai maraujā pōd magju khaba næm. Cristoou ichdēu mag abarmæn ich magta nem wau sīerræm. ²⁰ I gaaimuata Ēwandamau maach dēi nem magju atarrjā chadcha ich iekhatarrjō aajem. Maguata maach Ēwandaman chadcha ich iekhatarrjā sēukhaba sīerræm aajem maadēu, Cristo gaaimua i thō iekhamamua. ²¹ Ich ag Ēwandamauta pāragjā Cristo iek ūkhapiwi mæmægjā ūkhapiwia maach ich dēi ubæ phē wai sim; maimua ichdēupaita maar mæg chi Cristo iek jaau næm khæmjā jær aujim. ²² Mag ichdēu maachig ich iek ūkhapi atham aigta maach gaai ich dauchach phā sīubarmjō ajim, magbarm aigmua ichdēu khōsimjō nem wau næm oowia ōrag chadcha ich dēnkha næm khap amkhīir. Mag næm dēi īchab ich Akhaarjā deejim, mag gaaimua ūgthar paimaawai ichdēu mæg atag maachig nem deeu anæmjā chadcha deeb khaba deeu khap amkhīir.

²³ Mæ sēukha chiræm khai magan Ēwandamau mæ dēi ichdēu ampierr aju aai sim; pari agtha mæmægwaive Corintoog pāar oon maba chiræmæn, sīi pāachig ikhæba iekhabaimaawai warag pāach ōkhīirjuu apimaugauta maba chiræm. ²⁴ Mæ jam barwia mæchdēu nem jaaubarmta pārag ajués waupimapha chiræm. Ya pāar pāachdēu Cristo iek ūkha næm gaai ubæ naawai pārau khaphæ næm, jāga aju aai næ mæ barju nawe, maagwai magæm athee chan ya pārau wajap mæ igba næm. Ma-

garrau mua mæchdēujā khōsi chiræmæn pāar onee apijuuta ēkhaajem. Mua chan pāar ōkhīirjuu apimapha chiræm.

2 Mag mæch barbaimaawai pāachta khīir naauwia ōkhīirjuu apimaugauta agtha maba chiræm. ² Mæ mawia pāachig iekhabaimaawai pāar ōkhīirjuu næsim oobaawai, jāga mæchjā onee abarju pāar dēi? Maig chan maach thumaa onee aju arrta sīi warag ōkhīirjuuta næisiju. ³ Mag khīirjuwiata ar nacha mæchdēu pārag ēsap phā deepāaiwai ag gaai sīi jaaupūi chirajim, mæch barju nawe pāach appai iekhawia mag khaigba aadēp næm thumaa wajapha arreglaamkhīir. Mua khaphæ chiræm mæch onee aju, mæ barju nawe pārau mag problema arreglaapūimæn; mag amæn mæch appaijā khaba pāachpata dēi onee aju. ⁴ Pari jāg ēsap pārag deepūyaag phā chiraawai thumaa khīirjuwia gaai machaaga aadēmua warag mæchta bīejeejim. Pari mæch meerba chiræm, mua ēsap gaai pārag jāg phā deepūitarr chan sīi pāar ōkhīirjuu apieg khabajim. Magju khāi ante jāg phā deepūitarran, mæchdēu chadcha pāar khōsi chiræm khap amkhīir ajim. Mua pāar khōchkhaba chirakhiin, pāar jājāgkhamjā mæ gaai mas khaba chiraajeekham.

Ich bāaurr ūan wai sīerr perdonaapi jaaupūitarr

⁵ Pari iwiir ābpaimua jāg mæ ōkhīirjuu apitarr chan mæch appai khaba, jāan chi iglesia eem khændampata thum ich jāg ōkhīirjuu apijim, ich jāg khaigba arr gaaimua. ⁶ Ya pāach khapanaam khæmnauta i castigaatarr aawai ya ich jāgpai ūu sim. ⁷ Sīi jāimua pārau i perdonaawia i khīir jāsenkhabat, eeu magba akhiin ich dēi jāgtarr gaaimua warag ōkhīirjug pōoma aadēwai tag Ēwandam dūijā nærraju khīirjuba khāijā adukham. ⁸ I magpim ugua warr pāachdēu i dēi narrjō deeu ūmaai, “Marau agtha pæ khōsi næm” abat irig. ⁹ Nawe mæchdēu pārag ēsap deepūitarr gaaijā ich mag mua pārag jaaupūijim, chadchata mæchdēu pārag nem jaau chiræm ipierraa næ wa ipierraa khaba næ a khap aag. ¹⁰ Pārau perdonaabarm woun muajā agjō i perdonaaju. Mag mua i perdonaabarmjā, chadcha ich khaibag isegbaawai i perdonaaju sīerr khai, pāar gaaimuata Cristo dakhīir mua i perdonaaju. ¹¹ Mag i perdonaaba akhiin, dōsætta jūrr maach gaai ūrpaju; ya maadēu i khaphæm, í jāga sīerrú.

Corintopien khap jēwaag Pablo Tito dēi oom khōchag sīerr

¹² Troas phōbör ee Cristo iek jawaan a maawai maach Pōrōu ich iek jaaumkhīir sīi phithurgjā chukhu mæmæg jaaupijim. ¹³ Pari mag mæ barimaawai Cristo gaaimua mæch eeum Tito ooimabajim Troas phōbör ee. Magbaawai khakhaisamjō chichiir awia, aigum khæm ermanonaanag ayoo a pæawia mua Macedoniaa, Tito dēi oog; í pāar aar udthurtarr aawai irig pāar khap jēwaag awi mæ Macedoniaaag majim, i sīerr aar.

Cristo dñi khapeerkha n̄m gaaimuata thum pödr̄p̄r̄i aajem

¹⁴ Pari ðu ajim a chir̄m Êwandamag, Cristo dñi khapeerkha naawai nem phithurm nemjã i gaaimuata ðu maach garmua pödr̄p̄r̄i aajem paar. Maguata ïs maach w̄n̄r̄r̄m̄pierr Êwandam iek jaauwaijã, warpham magwe j̄ḡdee th̄ap w̄j̄öm̄j̄ö, j̄rr̄ maach gaaimuata ðrag ich khaugpi sim. ¹⁵ Êwandamau oowai maach i iek jaau w̄n̄r̄r̄m̄ kh̄n̄nan incienso warpham magwe th̄ap w̄j̄öm̄j̄öta oojem, mag i iek aaid̄mkh̄ir̄ jaau w̄n̄r̄r̄m̄ua. Mag n̄m gaaimuata chi peerd̄ju kh̄n̄nan peerd̄ n̄m, maagwai chi peerd̄baju kh̄n̄nan amachd̄u kh̄s̄ ðkhaba awia s̄i okhoo th̄n̄m. ¹⁶ Chi okhooju kh̄n̄nagan, Êwandam iekta mag inciensoj̄ö warp th̄ap aaid̄ w̄j̄öm̄ta warag am th̄öju pakh̄r̄j̄ö sim, amachd̄u ðkhaba n̄m gaaimua. Pari j̄rr̄ chi ðu ðkhawia peerd̄ju kh̄n̄n atheyan mag warpham magwe th̄ap w̄j̄öm̄ta b̄nh̄j̄ö sim, warag am iupi awaag. ¿Magan khaíuta mag Êwandam iek warpham magwe aaid̄mkh̄ir̄ jaau n̄r̄r̄m̄ua warag ðor iupi awaag wa th̄öpieg kh̄iã jaau khaph̄ s̄i? ¹⁷ Ar p̄ar ee s̄eukha nem jaaujem kh̄n̄n khabam. Ich Êwandamau mag jaaupibam chan pöd mag jaubam. Magarrau maach ich Êwandamaucha j̄r̄ autarr kh̄n̄naun chadau mag jaau aai n̄m. Marau chan mag am d̄enj̄ö s̄i phatkhon aum kh̄öchgau maach kh̄ir̄jug eemuapaita Êwandam iek jaau w̄n̄r̄r̄aba n̄m. Maragan ich Êwandamauchata ich iek jaupi s̄iwei i dau na nem jaau n̄mjã thum agchata jaaujem, Cristo dñita khapeerkha naawai.

Êwandamau iek iur deetarr jaau n̄m

3 Mag, muan nem jaauwaijã thum nem agchata jaaujeewai ¿p̄ar j̄ḡ ee mua m̄ch wir aig th̄öwia-ta mag iekha chir̄mj̄ö s̄i? ¿Wa m̄chjã warm kh̄n̄nj̄ö p̄ar aar ðsap dñita maju aai chir̄wa? Mag khabam. ðsap chukhu mawiajã ya p̄rau m̄ khaph̄ n̄m. Ni warm kh̄n̄nag m̄chd̄eujã Êwandam iekta jaau chir̄m a khap amkh̄ir̄jã p̄ar jua eem ðsapjã igba chir̄m. ² M̄r̄gan, carta chaarta m̄ch dñi wai chitaju kh̄yau p̄ach chi ðkha n̄m kh̄n̄nta carta chaarj̄ö n̄m. Mua jaau chit̄m iek ðkhawia Êwandam dau na p̄ar wajapha w̄n̄r̄r̄m̄ oowiata carta gaai jaup̄i n̄mj̄ö ðrau khaph̄ naabahab, chadcha mua wajapha Êwandam iek jaau chir̄m. ³ Chadcha amau wajapha oo n̄m akhiin, p̄ar khabahab ich Cristooucha carta ph̄tarrj̄ö n̄m. Mag cartaj̄ö ichd̄eucha ph̄tarr̄ aawai plumaau ph̄tarrjã khaba, s̄i ich Êwandam warrgarwe ich mag iu s̄ir̄r̄m̄ ag Akharauta ðsap gaai carta ph̄tarrj̄ö sim. Mag ph̄kha s̄isimjã s̄i warrgar Moiseeg ph̄ deetarrj̄ö mokdau gaai khaba, p̄ar th̄ar eechata ph̄kha s̄isimj̄ö ajim. Ajapcharan m̄r̄g ich iek jaupi simua warre p̄ach th̄rauchata ðkhapijim.

⁴ Mua chadcha mag iekha chir̄m, Êwandamau Cristo gaaimua m̄ch iekha chir̄mjã khaph̄ api s̄iwei. ⁵ Mag n̄m aig chan mag m̄chd̄u nem wau

chir̄mjã thum m̄ch juapaauta wau chir̄m aba chir̄m. Mua khaph̄ chir̄m, m̄chd̄u nem wau chir̄mjã Êwandamau juapadam dee simuata waaujem. ⁶ Ichd̄euta m̄r̄g juapadam deejim, ich chogkhanaa ich garmua ðor dñi aju iek deetarr jaaumkh̄ir̄. P̄rau khaph̄ n̄m, mag i iek iur mua jaau chir̄m chan warrgar Moiseeu dau daau ph̄ p̄atarrj̄ö khaba aawai p̄ach th̄ar ee s̄ieich̄mjã p̄rau pöd ooba aajem. Mag Moiseeu ph̄ p̄atarran dau daau s̄ie-jieb pari magua ðor peerd̄ auba aajeejim. Mam̄ ïs j̄rr̄ ag kh̄ai Êwandam Akhaar maad̄u ooba aajemuata ðor peerd̄ aaujem.

⁷ Mam̄ Êwandamau mokdau gaai ph̄tarr̄ iek Mooiseeu waib̄ewai, s̄i ichta edau kh̄ir̄j̄ö kh̄ir̄ b̄n̄mj̄ö b̄etarr̄ aawai, israelnaanu pöd i kh̄ir̄ eerpabajierram aajem, dau khakhaichgau. Mag b̄e-jieb mam̄ ich mag s̄ier̄rag khaba arr aawai ðkhar magba pamamua tag b̄n̄ khaba aad̄ejim aajem i kh̄ir̄. Mam̄ p̄ad̄e wajapha kh̄ir̄jubat. Mag ich Êwandamaucha mok gaai ph̄ deetarr̄ iek ajieb mam̄ maach peerd̄ aubaju iek ajim. Mag sim äba jaacheewaijã ich wajaugau s̄i mag Moisés kh̄ir̄ b̄n̄mj̄ö apitarrta, ⁸ j̄gwia ag kh̄yau atcha wajaug abaju s̄i ich Êwandamau ich Akhaar gaaimua ðor dñi deeu iek deebarmua am peerd̄ aju jaau n̄m. ⁹ Wajapcharan mag maach peerd̄ aubaju iek jaautarrjã wajapha arr khai, magan ich iek ðkhabaadeewai Êwandamau maach kulp chukhu ap̄iju jaau n̄mta ag kh̄ai wajapcha sim. ¹⁰ Nacha mag mok gaai ph̄ s̄ier̄r̄ ag ajaug chan ðudee mag Êwandamau maach peerd̄ aju jaau n̄m iek dñi b̄n̄r̄jã barba sim. ¹¹ Mag iek ph̄ deetarr̄ wajaugau Moisés kh̄ir̄ b̄n̄mj̄ö apitarrta ðtdauj̄ö ðkhar th̄ömamua chugpatarr̄ khai, magan Êwandamau ich Akhaar gaaimua ðor dñi iek deetarrta wajapcha sim, ag kh̄yau b̄n̄r̄jã chugpaa khaugba s̄ier̄raawai.

¹² Mag i iek ðkhabaadeewai Êwandamau maach kulp chukhu ap̄aijemjã wajapha khaph̄ chiraawaita, m̄chd̄u jaau aig warre i iek dawaata jaau chitaa-jem, iek wajapham aawai. ¹³ Moisés Siná durrs̄ gaai Êwandam dñi iekha s̄i awia b̄ewai ich kh̄ir̄ s̄i b̄n̄mj̄ö th̄narr̄ ðkhar chugpamam israelnaanag oom ugua, ich kh̄ir̄ gar putiu b̄rr̄ aajeejim anaabá. Pari ewag paawai mag irua waiberr̄ iek kh̄ai j̄rr̄ chi iek iur pier-rumta wajapcha s̄iwei mua chan mag i d̄enj̄ö meerba muan warre dawaata jaaujem. ¹⁴ Pari mag Moiseeu ich kh̄ir̄ appai b̄rr̄ aajerrta thum israelnaan kh̄ir̄jugpata Êwandamau mag put eegar b̄rr̄ athamj̄ö ajim. Maguata ewag pawiajã par Êwandam iek th̄r̄ n̄mjã pöd khaugba aajem, mag b̄rr̄ simj̄ö sim khecheup̄i-ba s̄iwei. Mag kh̄ir̄jugjã putiu b̄rr̄ simj̄ö sim khecheup̄yaagan Cristo iekta th̄raucha ðkhaju aai n̄m. ¹⁵ ïs ewag pawiajã, mag s̄isid̄m kh̄n̄nau ich Moiseeu ðsap ph̄ p̄atarr̄ gaai th̄ur̄wai agtha amachd̄u th̄r̄mamjã khaugba n̄m. ¹⁶ Pari Êwandamag amach pekau chugpaapi j̄euwaita mag am kh̄ir̄jug putiu b̄rr̄ simj̄ö simjã warre barbaup̄imj̄ö aajem. ¹⁷ Warran Êwandam warp narrta ya i d̄eicha w̄n̄r̄r̄mj̄ö n̄m, mag Moiseeu ph̄ p̄atarr̄ tag ph̄eth̄gba naawai.

Magua mag dich pekau chugpaapi jëeuwain warre ich Ēwandam Akhaarta wai n̄isiejem. ¹⁸ Maguata maach i iek ðkha durrum kh̄en chan mag agtha putiu kh̄ir bõrr n̄mjõ khaba aawai èsphëg dau wajapham ee oo n̄mjõta ich Ēwandam wajaugjã maach gaaita òrau oo n̄m, maach nem wajapha wau n̄m gaaimua. Mag n̄mua maachin waragta ich Ēwandam Akharau wajaug paamaawai warag maach Põr Jesujõta paaukhamam.

4 Magua m̄ch chan khusëukhaba chit̄m, Ēwandamau ich garmuata m̄ch dau aug khaugwia ichdëuta m̄ng m̄g phidagjã deetarr aawai. ² I ipieraa am khõchgau meraa nem wauwia deeu aḡm gaaimua m̄ch kh̄ir naaju ayaam nemjã mua b̄nrjã wauba chit̄m. Mua chan s̄i jãg khaph̄m an̄mta ar parhooba nem jaau n̄rrjëm kh̄en khaba aawai òr kh̄gurwia maach Ēwandam iek phã sim gaai chaau-raapaijã jaauba chit̄m. Ēwandam dau na magju khãai muan äba nem agcha jaajuuta êkhaajem. Mua mag nem jaaua wau chit̄mjã chi m̄ oojem kh̄enau ni äbmuajã meraa khaba n̄m. ³ Mua m̄g Ēwandam iek jaau chit̄mjã òrau pöd khaug auba n̄m khai, magan makh̄nan agtha putiu dau èu ðr bõrr n̄mjõ naawaita amach okhoo n̄m gaaimua mag khaugba n̄m. ⁴ Ich chi dösät m̄g jëb gayam kh̄en èwandamkha s̄err̄muata am dau kh̄ipi wai sim d̄i am kh̄irjug ðrjã putiu bõrr wai simjõ sim, maach Cristo thumaam kh̄en khãai ðrpai sim iekta ðkhapimaugau. Mag Cristo iekhaupaita òtdau b̄ng nem oowai khaph̄ aajemjõ maachig khaph̄ api sim, Cristo gaaita ich Ēwandam kh̄ir theg sim. ⁵ M̄ chan pãrag wir aig m̄chta pãar pörkha chir̄m a jaauba chit̄m, muan Jesucristota òrag amach pörkhapimkh̄ir jaau chitaajem; í khabahab chadcha maach Põr. M̄ch garmuajã Jesucristo khõsi chir̄m gaaimua, m̄g i iek jaau chit̄mua m̄en s̄i pãar chogkhata chit̄m. ⁶ Ar m̄g durr ompaa naawaijã s̄i ich iekhaupai kh̄ichag eemua ararag ompaa autarr ich ag Ēwandamaupaita ich iekhou maach kh̄irjug aard̄ athamjõ ajim, magbar-mua maach Ēwandam thumaam kh̄en khãai wajaug s̄err̄mta Jesucristo gaaimua khaph̄ n̄simkh̄ir.

Dau aphā awiajã Ēwandam maach d̄i sim khaph̄ n̄m

⁷ Pari mag Cristo iekta phatkxon khãaijã ðrcha balee simta s̄i maar m̄g dau aphā durrum kh̄enaua jaau wënrraajem. Pari mag Ēwandamau maar mag khithëem kh̄enagta ich iek jaupi sim chan maachta wajaug n̄m amkh̄ir khaba, s̄i ich Ēwandam jua thegauta mag wau n̄m a khap amkh̄irau. ⁸ Maguata m̄en m̄g chit̄m̄n, nem kh̄irpierramuata chachmamjõ aajëeb pari warag maḡmpaita kh̄irju chir̄mjã aba chit̄m. Khar mag dau aug wauwaijã maḡm igwia warag nem waju khaugba aadeejëeb mam̄, maḡm gaaimua òkh̄irjug pöomajã aa khaugba chit̄m. ⁹ Òraun m̄ khaibag wawaag m̄ èudeejã êkhaajem; pari j̄rr amau mag n̄m ee Ēwandamau m̄ kha ogd̄ba ichdëuta m̄ th̄a wai n̄rraajem;

thõju êkha n̄mua mas deejëeb pari warre thõ chan thõoba aajem. ¹⁰ Jesujã juauta am d̄en i thõop̄itarr aawai m̄jã agjõ m̄ch chit̄mpierr i gaaimua thõjuuta j̄r chit̄mjõ aajem, mag dau aug wau chit̄m gaaimua òrau oowaijã chadcha ich Jesús m̄ th̄aar ee iiu simuata m̄ch th̄a wai n̄rraajem khap amkh̄ir.

¹² Mag i iek jaau chit̄m gaaimua m̄chin chadcha thõjuuta êkha chit̄mjõ aajem, pari mua mag jaau chit̄m gaaimua èu pãar chi ðkha n̄m kh̄enau j̄rr iuta iiu n̄m, i iek ðkha n̄m gaaimua.

¹³ Pari chadcha Ēwandamau mag m̄ch th̄a wai s̄ieju khaph̄ aawaita David khararrau iekhatarr iekhõoin, “M̄ch oomapham kh̄en jua eemua Ēwandamau èu m̄ch chig apiba òbeerpiju khaph̄ chiraawaita warag i iekjã ògkhaba jaau chitaajem.” ¹⁴ Mua khaph̄ chir̄m, Ēwandamauta maach Põr Jesús meetarrjã deeu phiriu aujim. Magtarr aawai ichdëupaita ðchab m̄chjã Jesús phiriu autarrjõ phiriu auwia pãar d̄i äba ich sim aar maach ph̄ arrju. ¹⁵ Mag m̄ch dau aug waujem thum pãrag jaau chir̄m̄n, jãan m̄ch mag chit̄m gaaimua pãachta èu amkh̄irau, maḡm gaaimua ðchab Ēwandamaujã dürrcha pãar d̄i wajauga aajëewai ich agjõ ðchab òr khapankham kh̄enaua ðkhwia irig èu ajim an̄mua i thõ iekhamkh̄ir. Magamkh̄irta mag m̄ch dau aug waujem pãrag jaau chir̄m.

¹⁶ Mag Ēwandamau m̄ch phiriu aju kh̄irjubaadeewaita warag kh̄irdam ub̄ ich jãg phidkha chitaajem. Maach mor m̄g chi ðr̄m̄n chadcha jöoiraa pamampier warag serbiiba pamáma, pari j̄rr mag sim maach akharan edau äspapakhampierra warag jua thierrpapagmam, Cristo gaaimua. ¹⁷ M̄g eegar aawai año khapan m̄g dau aug wau chitawiajã m̄g atag ya Ēwandam d̄i ich mag ogd̄ba chiraimanaa oowain s̄i kh̄chpaita mag aphā chitarrjõ aju, maḡm thum äwattarr j̄rr Ēwandamau m̄ch wajauga wai s̄isiewai. ¹⁸ Chadcha agtha m̄chdëu ooba chirab mam̄, magtarr j̄rr Cristoou m̄ch d̄i ajapha aju kh̄irjubaadeewaita m̄g jëb gaai s̄i chikham jua machgau aphā chitawiajã maḡmjã igba chit̄m. M̄g eegar aawai maadëu nem wajapham oo n̄m̄n jöpcha thum chi matarrjã khaugba aju; pari ðgtharm nem chan chugpaajã khaugba ich mag s̄err̄m iekhou, oojã khaugba.

5 Keena, maach mor m̄g sim̄n s̄i kh̄chpaim n̄m, m̄g jëb gaai aawai maach mor mag dijõ sim jëebaadeewai j̄rr ðgthar Ēwandamau maach athee b̄nrjã jëeba aajem diita wai sim. Mag di chan s̄i òrau èutarrjã khabam. ² Mag kh̄irjubaadeewaita mag mor dijõ sim aum khõchkhabaadeejem. Jãga akhiin meejã meeba m̄iguim mor s̄i isegp̄inaa ich m̄gta warre mag ðgthar Ēwandamau maach athee mor iur wai simta athaimakham. ³ Wajauga maach meewai maach akharan di chukhumjõta aadeejëewai s̄i ich m̄g b̄nrjã meebata mag mor iurta s̄i khaj̄ajõ theg j̄ar̄im khõchkhabaadeejem, magbaawai s̄i di jöoi garmua di iur deg d̄rbabaadëmjõ aag. ⁴ M̄g jëb gaaita maach èu eepai wënrr̄m aiguin thõmapha s̄i

warag maach mor mæg sim ürpaita mag Ēwandamau maach athee mor iur wai sim anəmjä jüapüim khöchkhabaadeejem; magbarmua maach mor mæg dajëkhu khitəmta jürr dajëgba ich mag sīsimekhüir.

⁵ Magaag atheeta warre Ēwandamau maach ompaawaiwe dajëgba aajem mor khüirta deejim; pari magtarrta pekau gaaimuata maach mæg dajëkhu khithëem. Mamə magəm äba deeu mag mor iur maachig deeb khaba deeu khap amkhüir ich Akhaarjä maachig deejem.

⁶ Ich Ēwandamauta mag siewai chadcha ich mag aju khaphə chirəm. Maachta mäg eegar agtha maach ëu ee wənərrəm aigün maachin Ēwandam warp deum durr nəmjöta wənərrəm, ⁷ chadcha daúacha i ooba naawai. Pari magəm äba ichdëu maachig deeu a jaau sim chadcha deeu khaphə i iek ükha naawaita ⁸ thöjüjä khüirjuba chirəm. Mag mə meewiajä ichiita maach Pör Cristo aar i dëita äba chiraimaju khaphə chirəm. ⁹ Maguata, agtha mæg jëb gaai chitaju wa jöpcha i aar maju awiajä, mäg eegarweran äba i dawagaata nem wauju khüirjuajem. ¹⁰ Ichiita maach mæg thənəm khənənan thumaa Cristo ich pörkhau pöm sim gaai oo sim khüirphee wëtab khaba wëtju. Maigta mæg jëb gaai naajeewai dichdëu i athee nem waaujerr paarjä jürr ich garmuajä agpierr deemaju.

Cristo iekta jaaujem i dëi khöinaa amkhüir

¹¹ Məchdëu Ēwandam ökhö chitəm khap, tagam khənəngjä i ögkhawia i dau na nem khaigba waupim ugua, i iek ükhapi aujuuta ëkhaajem. Mə mag agcha chitəm Ēwandamau wajapha mə khaphə sim, maagwai pāraujä mə khaphə nəm mua nem agchata wau chitəm. ¹² Mag nəm aig chan mag məchdëupai wir aig məch thöwiata mag iekha chirəmjä aba chirəm. Mua mag chirəmən, məch mag agcha nem wau chitəm oowai mə gaaimua pāach chigaa am uguata mag chirəm; maagwai ar amachdëupai amach thö iekha nərjëm khənənu pāach dakhüir mə eugar khaigba iekhaawaijä jaau khaphə amkhüir. Chadcha Ēwandam daar amach thāar khaigba nəmta magba nəmjö amachdëupain amachta thö iekhapim khösi aajem. ¹³ Örau oowai mə sī lököömjöta phithurg au chitəm oojem khai, mə gaai mas khaba sim; mə mag oo nəmən jāan Ēwandamau jaau simjö ipierraa am khöchgauta örau mə jäg oojem. Pari lököo khaba sī məch khüir ich mæg chirəmən, jāan pāachig wajapcha i iek jawaagau. ¹⁴ Cristoou məch daupii aajeewaita muajä məchdëu nem waum khösimpai wauba, äba i iekta məch khapeenag mæg jaau chitaajem. Mag äb maach gaaimua meetarr aawai ya maach thumaam khənənta khëchphöbaadëmjö ajim, tag dichdëu nem khösimpai wauba aag. ¹⁵ Chadcha Cristoou thumaam khənə köit udəraa ich thöopiwia deeu iuu phiidəjim, mag ich iek ükha nəm gaaimua ichdëu iuu aumam khənəng amachdëu khöchagpierr nem wau wənərraba sī ich atheepaita nem wau wənərramkhüir. ¹⁶ Warran muan chadcha Cristo sī parhoobam khənənjöpaita simpüi chirajim, pari ts ya i iek ükha chiraawai mua khaphə

chirəm, i chadcha Ēwandam Iewaau. Magua warramjö khaigba khüirjuba chitaawai mua chan sī parhoobam khənənu iekhaajemjö öor eugar “Jäkhənənan magta sīerrjëm” a jauba chitəm. ¹⁷ Ya Cristo dëita sim wounan warr ich sīerrjö khaba, woun chi iurigta pa sīsimejö sim. Magbarm aigmua warr nem khaigba waaujerr khüirjug thum isegpüiwa sī khüirjug iurta wai sīsime.

¹⁸ Mag simən thum ich Ēwandamauta mag khüirjug iurig paapüimaajem Cristo gaaimua. Ich Cristo gaaimuata ichab ich dëi tag iekkhör chukhu khöinaa wənərrapinaa maachigpaita tagam khənəng jäga amjä agjö Ēwandam dëi khöinaa wənərraju aai nə a jaauji jaaujim. ¹⁹ Wajapcharan Cristo gaaimuata mæg jëb gayam khənənu thum Ēwandamau ich dëi khöinaa naapiju aai apijim, ich iek ükhamam khənənu pekau perdonawia tag magəmjä igba; pari ichdëu öor dëi mag sim khap amkhüir maragta mag ich iekjä jaupijim.

²⁰ Magua maarta Cristoou ich jürr chogpüitarr khənənu aawai maarta i iek jaaujem khənənu. Magua mərə i iekta maach iek gaai thəwi mag nəm: I iek ükhwia pāach khaibag irig chugpaapi jëeubat, Ēwandam dëi khöinaa wənərraag. ²¹ Cristo chan bürjä pekau wauba khitajim; pari mag khitarrta, Ēwandamau udəraa i thöopijim maach thumaam khənənu köit, ichta mag pekau wauwia chi ikhə arrjö; i dëi magbarmua jürr maach dënta chugpaabapāawai pekau chukhu narrjö nəsimekhüir.

6 Məchjä Ēwandam dëita phidkha chiraawai irua pāach dëi wajapha am khösi sim mua jaau chirəm chan oob pārau par jügəpai ürmiet a chirəm. ² Ēwandamau ich iek phä sim gaai jaauwai,

“Məchdëu ürju arr dëicha jëeubaawai mua pə iek ürrjim” a sim;

maimua “məchdëu öor peerdə auju edcha jëeutarr aawai üu pə khaigpər aujim” a sim.

(Is. 49:8)

Magua ista pārau irig pāach peerdə aupi jëeumən, ista chadcha irua pāar peerdə auju edau.

³ Mua chan bürjä iwiir äbam khənənu dau najä nem khaigba wauba aajem, magəm gaaimua äbmuajä mæg məchdëu jaau chitəm iek isegam ugua. ⁴ Magpiju khāai məch nem wau chitəmpierr nem wajaphata waaujem, magəm gaaimua məch chadcha Ēwandam chogkha chitəm thumaam khənəng khap amkhüir. Məch dau aug wau chitəmjä igba, məchdëu nem ig chirəm chukhu aawaijä magəm aba, sī phithurg au chirəm paarjä magəm aba, sī khüu äwaatjem.

⁵ Chaaijö sī məch wə thənənuwaijä khüu äwaatjem. Məchdëu jaau chitəm gaaimua öor phogdəwia mə eudeejä ëkhaajem; khar cárcel degjä chiraajem; phidag theegjä phidkhaajem, maimua dau khöreu nəm, jäsog äwat nəm, magəm thum mua sī khüu äwaatjem. ⁶ Ichab chadcha məchta Ēwandam chogkha chitəmjä örag khaphə apiejem: məch bürjä nən wauba chirəm gaaimua, chadcharam iekta məchdëu khaphə chitəm gaaimua, maach khapeen dëijä khüir thüunaa thumaam khənənu dëijä ö wajapha chitəm

gaaimua, mæch gaai Ēwandam Akhaar wai chirum gaaimua, chadcha thāraucha mæchdēu pār khōsi chitum gaaimua, ⁷ chadcharam iekpaita ōrag jaau chitum gaaimua maimua ich Ēwandam jua theegjā mæch gaai wai chitum gaaimuajā ōrag khaphæ apiejem mag mæch Ēwandam chogkha chitum. Mag mæch nem agcha wau chitum gaaimuata mæch ēugar iekhaajem khæun dūijā sī khajap jāau chaar jāau næmjō jūrr peermierpūpigmamua mæch garmua khūpaa sīujem. ⁸ Khar am dēn maach khīir onee iekhanaa khar jūrr maach khīraajā iekhamaajem; khar maach wajapha ig iyūnaa khar maach āaukhajā iekhamaajem. Pari par am mag iekha naawiajā mæun maach Pōr Cristo dūita ich mæg i chogkha chitaju. Chadam iek appai jaau khitaajemta am iek mag sēunemjā chitum aajem. ⁹ Thumaam khæunau mua Ēwandam iek jaau chitum wajapha khaphæ næmta, am dēn maach dūi parhoobam khæun dūimjōta aajerram. Thōju jær chitumjō aajemta, cha agtha am i ee pæurba chitum; wajap mas aajeeb mamæ, chi thōo chan thōoba aajem. ¹⁰ Amau oowai ōkhīirjuumjō chiraajeeb mamæ, onee chirumta jāg chiraajem; amau mæ dau aphæumjō oojeeb mamæ, mag chirumuan jūrr ōor khapan nem jua paraamjō apiejemta mæg chirum; amau oowai mæ bæurjā nem inagdam chukhu chitumjō oojeeb mamæ, bæurjā augchee khaugba chitum.

¹¹ Khodamnaam Corintopien, chadcha mæch thāraucha pār khōsi chiraawai mua pārāg bæurjā nem meerbata jaubarm. ¹² Mæch garmua chan mua bæurjā pār igbam aba chirum, mag khāi pārāch garmuata mæ igba næm khai mæ igba næm. ¹³ Jōoinau amach chaainag iekhaajemjō muan pārāgjā, mæchdēu pār khōsi chirumjō pārāch garmuajā ich agjō mæ khōsi abat a chirum.

Maachin Ēwandam diiu

¹⁴ Ēwandam iek ōkhaba thæunæm khæun dūi chan oob pamiet; magum khæun dūi chan phatkhonau phidkhaagjā oob sociokhamiet. Ēwandam iek ōkha sim, ōkhaba sim dūi āba khaba sim. ¿Pārau oowai khīchag ararag dūi ich agjōo sī? Ich agjōo khaba sim. Maach wounaanjā ich jāgta thænaabahab Ēwandam iek ōkhaba thæunæm khæun dūi oowai. ¹⁵ Cristojā pōd mepeer dūi khapeerkhaju khaba sīewai i iek ōkha durrum khæunjā i iek ōkhaba næm khæun dūi ich agjōta næm. ¹⁶ ¿Khan gaaimua āba næm aju aai sī, Ēwandamag jēeu næm sī ōrau juau wautarrta am ēwandam anæmæg jēeu næm dūi? Pāadē pārāch gaaita khīirjubat: Maach mæg Ēwandam iek ōkha næm khæunta Ēwandam chadcha iiu sīerræm ag dikha naabahab, ich iek gaai jaau simjō. Ichdēu ich iek gaai jaauwai,

“Mæun am ee ich jāg chitumua mæchta am Ēwandamkha chitaju,

maagwai jūrr amach mæ phōbōrkha næisiju” a sim.

(Lv. 26:12; Ez. 37:27)

¹⁷ Magua īchab ich ag iek gaapai jaau simjō:

“Ēwandam chaar khabamæg jēeujem khæun eemua ōbærwia chaaug ērēubaadēt;

oob am dēnjō mæ dawag khaba maach inaam nem waumiet” a sim.

(Is. 52:11)

“Pārau magta mæ ipierraa amæn mua pār auju, ¹⁸ magbaawai mæchta pār Aaikha chirsiewai pār jūrr mæ chaainkha næisiju” a sim Ēwandam maach Pōr chi jua thierriu.

(2 S. 7:14; 1 Cr. 17:13; Is. 43:6; Jr. 31:9)

7 Magua, Cristo gaaimua khodamnaam, magta Ēwandamau maach dūi aju a sim. Maguata maachin nem khaigbamjā pæawia khīirjug khaigbamjā isegnaa dich morta sarkhaju aai næm. Magnaa Ēwandam dau na pekau wauju ōkhōnaa warag i simjō wajapha ajuuta ēkhaju aai næm.

Corintopienau ich ipierraa arr gaaimua Pablo onee atarr

² Keena, mæ iek ūrbat: mua pārāch eem khæun dūi ni ābam dūijā athuucha khaba ni ābjā mua khaibag wau- ba, ni Ēwandam iek chaar khabam jaauwia ābjā mua khūgurba chitum. ³ Mua mag chirum chan mag mua pārāch dūi mag chirum khīirju naawaita mag chirum abam. Mæchdēu na pārāg jaau chirarrjō chadcha mæchdēu pār daupii wai chitaawai, jāga akhiin mæchta warag pār aar mawia ich mag pār dūi chirsikhæm. Mag āba wænærræmua āba khēchju awiajā mæ ich mag pār dūi chitakham, mæch thāar eeta pārāch thum phē wai chitumjō aajeewai. ⁴ Pārāg mua bæurjā nem meerba jaau chitum, magua pār gaaimua mæch onee chirumjā meerba jaau chitum. Chadcha jāg pārāch wajapha wænærræm gaaimuata pārāu mæ khīir jāsenkha næmjō aajem. Mæun chadcha phithurnaa dau augjā aajeeb pari onee chirum.

⁵ Macedonia durr mæch barchētarr aigmua chan bæurjā jua ūyaa khaugba chiraajem, phithuurga aawai; mæg iek jaau næm gaaimuajā ōrau idēu maach khajap sīuba aajem; mag næm dūi īchab chikhæmnau pār dūi jāga ajuutaa jāagjem khai a khīirju chirum aajeem. ⁶ Pari ich Ēwandamauta ōor ōkhīirjuu khithæem khæun- jā deeu khīirdam onee apiejeewai Tito barbaichem gaaimua Ēwandamau mæchjā agjō khīirdam onee apijim. ⁷ Pari mag sī i barbaichem gaaimuapai khaba, mag næm dūi īchab ichdēujā pār oothurwia pār igmamua maach jūgaagaa jaubaicheewaita chadcha mæ onee aadējim. I iek mag pārāu mæ oom khōchaaga næm aajem. Mag næm dūi pārāchjā ōkhīirjuu naajem aajem, pārāch aar jāg problema wai narr gaaimua mæjā mau ōkhīirjuu chirarr ūrwia. Mag pārāu mæ ēugar iekhaajem khæun dūijā jūrr mæ kōit iekhaajem aajem a jaubaicheewaita warag mæ oneeubaadējim. ⁸ Ar nacha mæchdēu pārāg ēsap deepūitarrau chadcha pār khīir naaupiju khaphæ chirarr aawai mæchpa ōkhīirjuu chirajim. Pār chadcha khīir naaujierrab mamæ khūchpai ajim. Mamæ ūu pārāu mæchdēu jaapūitarr ipierr pārāch problema arreglaabarm anæm ūrwia ⁹ īs deeu mæchpa onee chirum. Majā mag pār wajap khīir naautarr gaaimua khabam; mæ onee

chirumən, mag pāach khīir naaubaawai deeu Ēwandam dēi wajapha nēisim anaawaita mē onee chirum. Mamə ĩs wajapha khīirjuawai chan bēurjā pāar khaigba khabajim; wajapcharan ēu ich Ēwandamauta mag ēsap gaaimua pāar khīir naaupijim, magbarmua ichdēu khōsi simjō amkhīir. ¹⁰ Ar dich khaibag gaaimua Ēwandamau maach ōkhīirjuu api sīeb mamə, warag irigta dich khaibag thum isegpi jēeuwain i dēi khōinaa nēisiejem. Magbarm aigmua khandhee tag ōkhīirjuu aju. Pari ar sīi amach khaibag gaaimuapai ōkhīirjuu nēmta āsie ewag khīirjuwia Ēwandamagjā jēeubam chan pōd peerdubam. ¹¹ Pādē oobat, jāg pāar ōkhīirjuu narr jūrr jāgajī Ēwandamau pāar dēi: Warr pārau jāg woun khaigba simjā oobamjō wai naajim; pari ĩs pārau i dēi sīi par daúa ooba chi iekkhōr ēudə auwia ya arreglaapūijerram, pāachpata dēi khaigba nēm am ugua. Chadcha pārau jāg khōchkhaba narr aawai dēi khīir mas chi iekkhōrjā ēudə aujierram. Jāgbarm aig chadcha pārau Ēwandam ōkhō nēm anēm. Chadcha mag pāach oon mapim khōsi narr aawai chi mag ich bāaurr ūan dēi sīerrjā mē barju nawe pārau i dēi sīi par daúapai oobajerram. Pārau i dēi mēgbarmua bigaam khēunaujā pōd pāachdēujā pāach ipaarmua jāgpim khōsi narr aawaita jāg sīi oo wai naajim aju khaba nēm. ¹² Mua jāg pārag ēsap gaai phā deepūtarr chan, jā chan sīi chi mag ich bāaurr ūan dēi sīerr apaita ayudam khōchgau khaba ni chi aai atheepajjā khabajim. Mua jāg ēsap phā deepūtarran, jāan Ēwandam dakhīirjā chadcha pārau mē iek ūkhaju wa ūkhabaju khap amkhīir ajim. Magua mag phāawaijā, amau mē khōsi nēmən mē ipierraa aju a chirajim, pāar igwia mēch ōdegpai. Pari mua khaphə chirajim, pārau chadcha mē khōsi naawai mēch ipierraa aju.

¹³ Mag pāach garmuajā mē khōsi nēm gaaimua chadcha mē onee chirum. Pari ūrcha mē onee arran, Titojā pārau wajapha pāach ee wai naawia ĩchab i khīir onee apitarr gaaimuata mēchjā onee ajim. ¹⁴ Titoou pāar oon maju nawe pāar Ēwandam dēi wajapha nēm ya mua irig jaau wai chirajim. Mēchdēu irig jaautarrjō chadcha pāar ich mag wajapha nēm anaawai ēu pārau mē khīir naaupibajerram. Pārau khaphə nēm, mē pāar aar chirajeewai warm khēun igwiajā mua sēukha nem jauba aajeejim. Maagwaita pāar igwi mag mēch onee chirum Titoog jaau chirarrjā chadcha ich ag ee ōbērrjim. ¹⁵ Magtarr aawai mag mēchdēu jaau chirarrjō ich daúacha oobathuurwaita pāar aarmua bēeu i onee sīeichējim. Jāg pāachdēu irua nem khōsimjōta waum khōchgau ich dēi wajapha arr khīirju nēm dēi jāga ichdēu nem jaauwaijā pāachdēu i ipierraa naajī a khīirjubaadeewaita ichjā warag ūrcha pāar gaaimua onee sīejem. ¹⁶ Magua ĩs chadau pārau chadcha mēch khōsinaa mēch ipierraa ab khaba ipierraa nēm khaphə chirawai chadcha mē onee chirum.

Jerusalenpien athee phatkhon phietarr

8 Ermanonaan, ĩs jūrr mua pārag jaaum khōsi chirum, jāga Ēwandamau Macedonia durr iglesia nēm eem khēun ēu wai sī. ² Aman chadcha phithuur-

ga aadēp naab pari onee naajem. Dau aphə naajeeb pari amachdēu phatkondam oo nēm eem chan mag deemaphamjā aba aajerram. Amaun paraam khēun dēnjō dūrrchata deenaa maimuajā deem khōsita deejerram. ³ Amau mag deemamjā amachdēu deeu arpierrpai khaba, amachdēu deeu arr atchata deejem. Mua mag jaau chirumən, mēchdēucha khaphə chirawai. ⁴ Mag dee nēm chan muata deepi jaauwia khaba, sīi amach khīrauta mag deejem. Amach garmuata, amaujā agjō amach ermanonaan Jerusalenpien athee amach paat deeu aai nēm nēm paawaita mua amag, “Pāachdēu mag khōs nēm khai, magan ēu sim” a chirajim. ⁵ Maimua chadcha muan amau jāgcha abajupii chirajim. Nacha amachdēupaita sīi deeu khēun-jō maach Pōr Jesuugta wir aig amach thēstēpūijerram, irua nem khōsimpai wawaag. Maimuata jūrr sīi mua nem jawaata oo nēisijim, Ēwandamau amachig api simjō. ⁶ Magua muan pāragjā Macedoniapien dēnjō ofrenda deem khōsi deebat a chirum, ō ākhāragjā chukhu. Magamkhīir Titoogjā jaau chirum, pāar aar ich maju nawe, jāg ichdēuta nacha pārag ofrenda jēr phiepi jaubaaderr ich jāg warag thumaa āba jēr phie aumkhīir. ⁷ Pāar chadcha chi wajapham khēunau, thāraucha maach Pōr Jesucristo iek ūkhaag. Maach Pōr Jesús iek khaugnaa iekhaa khaphə iekhamamua ag iek jawaagjā pāran chi wajapham khēunau; maimua nem wajapha waum khōchkha nēm dēi ĩchab mēchdēu pārag jaautarrjō wir aig dich khapeen kha khōchag atheejā agjō chi wajapham khēunau. Mag nem thumaam athee chi wajapham khēun aawai chaməg ofrenda deepi jaau nēmjā dūrrcha deebat.

⁸ Mag chirum aig chan mua ajuēsta deebat aba chirum. Mag chirum aiguin sīi pārau jā Macedoniapien dēnjō dee khaugamkhīirta mag chirum. Pārau mag deebapūim gaaimua maach khodnaan Jerusalén phōbōr ee aphə khithēem khēunau khaphə aju, sīi par iekhaupai khaba, chadchata pārau am khōsi nēm. ⁹ Pārau ni ābmua jā meraa khaba nēm, jāga maach Pōr Jesucristojā Ēwandam dēi āba sīerr aawai dau aphə khaba sīerrta ich khīrau mēg jēb gaai bēewia dau aphə aji maach gaaimua. Pari juau ogthom mag ich dau aphə apitarran, ich magbarm gaaimua jūrr Ēwandamau maachta ich Cristo dēi āba wēnerramkhīir ajim. Magua Cristo gaaimua maach khodkha nēm khēun dau aphə oowai am dau aug khaug paraa abat.

¹⁰ Mēg cha mēchdēu jaau chirum athee sīi mua pāar wawim ig chirum. Naam aŋoouwe pāachdēuta nacha ermanonaan Jerusalenpien athee phatkhon phieju aphōbaadēwi chadcha phiephōbaaderr aawai, ¹¹ pāachdēu deeu ayaampierr agdaujō deemamua pāachdēu deeu aphōbaadeewai deem khōsi narrjō ich jāg deem khōsi deepetat. ¹² Pārau ofrenda dewaijā deem khōsita dee nēmən, bēurə awiajā dūrrcha dee nēm dēi āba Ēwandamau aum khōsi aju. Irua maachdēu chukhu nēm atchajā jēeuba, maachdēu wai nēmpierrpaita jēeu sim. ¹³ Magba akhiin wa dich khapeenag nem deem khōchgau jūrr dichdēu nem ig

nemta chukhum aju. Mua p̄aar magpimapha chir̄um.
¹⁴ Mag kh̄āi s̄i agdauj̄o p̄āachd̄eu nem ig nemta
 thum paraa apim kh̄ōsi chir̄um. P̄ārau nem wai nem
 j̄urr warm kh̄uunau chukhu nem khai, magan amag
 dee sim; maagwai j̄urr p̄ārau chukhu abarm ed amau
 wai nem khai, ich agj̄o p̄ārag deej̄u. Mag nem aig s̄i
 agdauj̄o dichd̄eu nem ig n̄mdam augch̄ēba wai
 n̄n̄uid aju. ¹⁵ Cha mua jaau chir̄um igwia, Ēwandam
 iek ph̄a sim gaai jaauwai,
 “Kh̄ōju p̄om autarr d̄en eemj̄ā sobba, ni kh̄ōjudam
 b̄ur̄u autarrj̄ā waaurwia augch̄ēbajim” a sim.

(Ex. 16:18)

Tito ich khapeen d̄ei p̄eitarr

¹⁶ Mua Ēwandamag ūu ajim a chir̄um, ichd̄euta mua
 p̄aar kh̄iirju chir̄umj̄o Titoogj̄ā p̄aar kh̄iirjupi s̄ewai.
¹⁷ Mua ich Titoog p̄aar oon mamkh̄iir jaaubaawai ūu
 m̄e ipierr maju aad̄ejim. Mag nem d̄ei ichd̄euj̄ā nawe
 p̄aar oon mam kh̄ōchag s̄ierr aawai ĩsin chadau irua
 ich daúacha p̄aar oon mam. Pari mua oowai irig petá
 aba arr akhiinj̄ā, ichiita ich kh̄iirauj̄ā maju s̄ejim.
¹⁸ Tito d̄ei mua deelum ermano p̄ei chir̄um. J̄āguan
 ĩchab m̄ug maach peerd̄uajem iek jaau gaai khit̄um
 gaaimua mau iglesia n̄n̄uid̄um ee thumaam kh̄uunau
 i ēugar wajapha ig iȳu aajem. ¹⁹ Mag nem d̄ei ĩchab,
 m̄ug phatkhon j̄ur phie w̄en̄rraag maar juag
 oomkh̄iir tagam iglesia eem kh̄uunauj̄ā iita j̄ur aujier-
 ram. Mag phatkhon j̄ur phie w̄en̄rr̄um̄en aph̄u
 khith̄eem kh̄uunag deep̄aaigau, magbaawai amauj̄ā
 maach P̄or Jesuuta wajapha ig iȳu nem d̄ei chadcha
 maachd̄eu amach kh̄ōsi nem a khap amkh̄iir. Magta
 m̄ug ermanodam maar daumaai n̄err̄um. ²⁰ Magba
 maach appaita w̄en̄rrakhiin, phatkhon d̄urr̄cha arrum
 aawai, eeu ābmua kh̄āij̄ā wa marau ag eem aujim aju.
²¹ Pari ābmuj̄ā mag kh̄iirjum uguata āba nem wa-
 japha waujupaita kh̄iirjuajem, Ēwandam dau na
 maimua s̄i m̄ug j̄eb gaai maach agdauj̄opai th̄un̄um
 kh̄uun dakh̄iirj̄ā agj̄o.

²² P̄aar aar Corintoog m̄uch maba abaawai m̄uch j̄urr
 dewam ermanodamta agj̄o am daumaai p̄ei chir̄um.
 J̄āj̄ā agj̄o ichd̄eu nem wajapha wau khit̄um gaaimua
 mua i khaph̄ chir̄um, j̄āan ermano chaardamau.
 Maḡum ĩs chará ichd̄euj̄ā ya p̄aar wajapha w̄en̄rr̄um
 khaph̄ s̄ewai ūr̄cha irua p̄aar oom kh̄ōchkha sim.
²³ Ābmua kh̄āij̄ā Tito igwia p̄āachig, “J̄ā kh̄aiuma?”
 abaawai, j̄urr m̄e igwia, “J̄āan Pablo khaperau, p̄ach
 juag oom kh̄ōchgau i d̄ei āba phidkhaajem khabahab”
 abat. Wa j̄urr i khapeen ar i d̄ei numí w̄etum kh̄uun ig-
 wia kh̄āij̄ā, “J̄ā kh̄uun chij̄ā kh̄uunau?” abaawai,
 “J̄ā kh̄uun mau Macedonia durr iglesia n̄n̄uid̄um
 eem kh̄uunau j̄ur auwia p̄eitarr kh̄uunau” abat, “ĩchab
 wajapha maach Cristo iek ig iȳu aajem kh̄uun.” ²⁴ Er-
 manonaan Corintopien, cham̄e kh̄uun wounaan p̄āach
 aar bard̄utkhaimaawai, p̄āachd̄eu am kh̄ōsi nem chad-
 cha amach daúacha oomkh̄iir, am d̄ei wajaphanaa am
 j̄āsene abat. P̄ārau am d̄ei magm̄en, magan m̄ug
 Macedonia ee iglesiapierr thumaam kh̄uunauta p̄ārau
 mag am kh̄ōsi nem khakhapd̄o aju, p̄āachd̄eu mag

amach d̄ei wajapha atarr jaauthurtarr ūrwia. Mag
 am̄en magan m̄uj̄ā ĩchab parcha onee khaba abarm
 p̄aar gaaimua.

⁹ Ya m̄uchd̄eu p̄aar khaph̄ chir̄aawai, ermanon-
 aan athee ofrenda deemkh̄iir chan tag p̄ārag
 ph̄ur̄ba jaauju chukhu chir̄um. ² Mua khaph̄ chir̄um,
 p̄ārau p̄āach kh̄iirauta ermanonaan juag oom
 kh̄ōchkhaajem. J̄āg nem aiguin chadcha mua p̄aar th̄o
 chit̄um. Mag gaaimua ya ante mua Macedoniapienag
 jaau wai chir̄um, naam ānoouwe p̄ārau ofrenda j̄ur
 phiewi aph̄um kh̄uun athee deep̄ūim ig narr. Mag,
 jam Acaya durr p̄ārau mag kh̄iirju nem ūrwia mau
 Macedoniapienauj̄ā ich agj̄o kh̄ōchkha th̄un̄arram. ³ Ya
 mua p̄aar amag wajapha jaau wai chir̄aajewai
 m̄uchcha maju nawe ĩs mua p̄aar aar m̄ukh̄uun er-
 manonaan p̄eibap̄ūim, chadcha p̄āachd̄eu ofrenda
 deep̄ūiju ag nawe s̄i kh̄iir khaug wai naamkh̄iir. ⁴ Mag-
 ba akhiin, m̄uchcha p̄aar aar barm ed Macedoniapien
 kh̄āij̄ā m̄e d̄ei mawi agtha chukhu nem oobaimaawai,
 s̄i séukhata p̄aar ēugar mag chir̄arrj̄o aju. Mag-
 baawaij̄ā, j̄āj̄ā aag agá? Magan p̄ārau wajapta m̄e
 kh̄iir naaupiwia p̄āachj̄ā d̄ei kh̄iir naauju, khani mag
 m̄uch kh̄iir naaupibajupii awiata mua p̄aar ēugar am-
 ag mag jaaujerr aawai. ⁵ Pari magam uguata mua
 m̄uch nawe m̄ukh̄uun ermanonaan p̄ei chir̄um, p̄ārau
 agtha ofrenda d̄urr̄cha p̄āachd̄eu deej̄u atarrj̄o chukhu
 nem khai, d̄ei p̄aar juag oomamkh̄iir. Maagwai m̄e
 baarwaij̄ā ya s̄i kh̄iir khaug wai naaju. Pari mag
 chir̄um chan mag ajuésta deep̄iba, s̄i p̄āach kh̄iirauta
 deep̄im kh̄ōsi chir̄um.

⁶ P̄ārau khaph̄ nem, j̄āga aaj̄ē nemj̄iir j̄iirwai. B̄ur̄u
 j̄iirtarr khai, paarpaawaij̄ā ich agpierrpai b̄ur̄u aau-
 jem. D̄urr̄cha j̄iirtarr khai, paarpaawaij̄ā ich agpierr
 agj̄o d̄urr̄chata aajem. ⁷ Maguata mag ofrenda dee
 nem aigj̄ā ich agj̄ota sim. Thumaam kh̄uunau wajapha
 kh̄iirjuwia khaph̄ aju aai nem, khachpaita agdauj̄o
 deemaju aai n̄. Pari ich Ēwandamauj̄ā mag deem
 kh̄ōsi dee nem kh̄uunta daupii aajeewai mag dee nem
 aigj̄ā bigaaum kh̄uunau ajués deepi naawaita mag
 deegpamj̄ā aba, ni s̄i kh̄iir mor chigpaij̄ā deej̄u aai
 khaba nem. ⁸ P̄ārau magta am̄en, Ēwandamauj̄ā p̄ārag
 nem wajapham p̄om deewia maimuj̄ā kh̄iirpierr d̄ur-
 r̄chata deej̄u, p̄āachd̄eu nem ig n̄mdam paraa
 amkh̄iir, mag d̄urr̄cha wai naawai j̄urr bigaaum kh̄uun-
 damau mag chukhu nem kh̄uunagj̄ā agj̄o dedee
 amkh̄iir. ⁹ Maḡum jaauwia Ēwandam iek ph̄a sim gaai,
 “Ar chadcha ich khapeen athee nem wajapha waau-
 jem kh̄uunau aph̄um kh̄uun d̄iij̄ā ö ajaugta aajem”
 a sim.

Maimua ĩchab, “Chi ö wajapha nem dee sim kh̄u chan
 augch̄ēbam, mag ö wajapha amkh̄iirta ich Ēwan-
 damau j̄urr irig d̄urr̄cha deej̄ewai” a ph̄a sim.

(Sal. 112:9)

¹⁰ Ich Ēwandamauta nemj̄iir j̄iramkh̄iirj̄ā maachig
 nemj̄iir dau deenaa nem thum maad̄eu khojemj̄ā
 deej̄ewai, ichd̄euta ĩchab nem wajapha wawaag
 p̄ārau nem iigwaij̄ā deeb khaba deej̄u. Mag nem deem
 kh̄ōsi dee nemta nemj̄iir j̄iirwia b̄aauamj̄o warag ūr-

papag maju, mag oowia warag ofrenda deem khösi dërrcha deemkhäär. ¹¹ Päär magta wënrümün, päachdëu nem wajapham ig nëm thum wai naawai, jürr päach khāai aphüm khünag dërrcha deegjā dërr aju. Maagwai pärau mag ofrendadam maar gaau deepüi nümjā marau ermanonaan Jerusalemien aar deebaimaawai ag paar amau Ēwandamagta üu ajim aju. ¹² Päräu ofrenda deepüi nüm marau am athee arr nüm chan sī amau nem ig nümdam deeimaagpai khabam; mag am aar ofrenda deen mamjō deen ma nümua řchab amag Ēwandamagjā magüm nemdam paarjā üu ajim abat a jawaanta maar wët naabahab. ¹³ Päräu müg ofrendadam amachig deebapüm gaaimua amau khaphü aju, chadcha pärau jā Cristoou maach peerdñajem iek gaai jaau sim ipierraa nüm. Mag nüm dñi řchab pärau jā päach garmuata amag mag ofrendajā dërrchata deepüim khösi deepüi nüm aawai, päach kōit Ēwandamagjā üu ajim awia ¹⁴ warag amau päar kōit irig jëeuju üu pärag amach juag oomkhäär, mag khäärjugdam deetarr jürr. ¹⁵ Magua mēchdëujā Ēwandamag üu ajim a chirüm, ich Chaai regalo wajapham khāaijā wajaug atcha simta deetarr kōit. Sī irig üu ajim aajem, ag khāai wajapcha jawaag tag iekhaju khaugba aawai.

Pabloou ich iek theeg sim jaautarr

10 Mñn Pablota päar dñi iekha chirüm. Mñ päar dñi meeukhajā meeukhaba, sī Cristoou api simjōta ithüu pärag iekha chirüm. Am iek mag päar ökgauta päar dñi āba chirüm aigün sī imaa chitüm aajem; pari jürr warpmua ēsap phā deepāiwaita pärag iek theeg iek khēgkhata jaaupāijem aajem. ² Am iek mñ mag Cristo igar khaba chirümjō chitüm anüm, mamñ oob am iek aseksmiet. Päräu mñ magüm iekta jaaumñn päach aar baarwai magüm khün dñi oowaijā sī par iekhaupai chan mua chan am ögkhabaju chirüm. ³ Maachin chadcha thum āba wounaankha thñnüm; mag naab pari mua chan Cristo iek serbiibag pheedem khünagjā sī mñch iekhaupaita meerrau sīuba aajem. ⁴ Mua jiernnem wai chirüm chan sī mñg jēb gaaim jiernnem khäär khabam. Mñ jier-nemen ich Ēwandam jua theegau. Mag Ēwandam jua theegauta muan par am jāg amach khäärjug khaug thōwia maach peerdñajem iek wau iekhaajemjā mñch garmuata pōdrpüi aajem. ⁵ Maimua thumaam khñnag khap apiju, ar amach khäärjug khaug thōwia iek theeg nüm aajem khñnau chad khabam iekta jaau nüm. Magbaawai pōd amau mag amachdëu sēukha nem jaau nümta chadam iek gaai thñju khaba nñsiju. ⁶ Ya magbaawai ar päach pekau isegwia chadam iekta wajapha ükha nñsim ee iwiir ābam khñnau khāijā amach khaibag pñaba nñmñn, muan jerrba ikhñaba iekhamamuata khajapham jiernnem dñnjō am gaai mas deēju chirüm. ⁷ Päach daügpai chan ooba päach khügurpimiet. Āb-mua khāijā iita chadcha Cristoou jñr autarr a khäärju sim khai, magan řchab khaphü aju aai sim, mñjā agjō Cristoou jñr autarrkha chirüm. ⁸ Khar päar daar mua

mñch thō iekha chirümjō aajem, maach Pör Jesuu juapā deetarrta ig iyññ aawai. Mag irua mñmñg juapā deetarr chan sī päar khaibag waumkhäärjā khaba, warag mñchdëu jaau chirüm gaaimua ich iekta khaugamkhäär ajim. Chadcha mag iekhawaijā mñ chigaa aju khaba chirüm, mñchta thōba Cristo jua theeg-ta thō chiraawai. ⁹ Oob pärau sī mua päar jāphier-piegtā ēsap gaai jāg phā deepāijem a khäärjumiet. ¹⁰ Am iek mag ēsap gaai aawaita mua sī pärag iek khēgkha phā deepāijem aajem; pari mag chirüm päar dñi khäärcha oowai chan bññrjā magba ni ābmua-jā ögkhabaju ayaa chirümta jāg chirüm a jaaujem. ¹¹ Pari chi mag iekha simuan khaphü aju aai sim, ich jāg mau warpmua par iekhaupaijā jaaupñinaa ēsap gaaijā mñchdëu jaaupüi chirümjō, ya khäärcha päar dñi āba chiraimaawaijā ikhñaba iekhabaju.

¹² Chadcha mua chan ar amach wir aigpai thōojem khñn dñnjō wir aig mñch thōba chitüm. Pari mag amachdëupai amach thō nümua amach lököomjō nüm chan khaugba nüm. ¹³ Chadcha mua mñch thō iekhamjō chirümñn, āba Ēwandamau mñchig phidag deetarrpai wau chitüm igwiata mag iekhaajem. Mua mag am dñnjō chikham phidagta mñch dñnkha au-maajem wounjā khaba chitüm. Ēwandamau mñchig jaaumampierrpaita nem wau chitaajeewai ichdëuta jam päar aarjā ich iek awaan mapibaawai päar aar jaauthurjim. ¹⁴ Mag ichdëuta mñmñg ich iek päar aar jawaan mapitarr aawai agtha päar khäär okhooba chirüm. Pädä khäärjubat, řkhaüta nacha päar ee Cristoou maach peerdñ aajjem iek jaauwimajj? řMñchdëu khabajj? ¹⁵ Mua chan chikham phidagta mñch dñnkha auwia jürr mñch gaai thñ auba, ni sī chikhamnag päar ee phidkhapimaaugaujā khabam; mamñ ichiita päar eeta warag phidkhaju khäärju chirüm, jāg päachdëu Cristo iek ükha nüm gaaita warag ubñ paaukhamamkhäär. ¹⁶ Mag nüm dñi řchab päar nüm aigmua warag atag maach peerdñajem iek-ta jaau nümua aaidpñim khösi chirüm. Pari mag jaauju awiajā ya chikhamnau jaautarr khñn ee chan tag jaaubaju; magba akhiin amau jaauwia ükhatarr khñnta jürr mua mñch thōwi mñch dñnkha atham aju. Pari Ēwandam iek phā sim gaai jaau simjō, ¹⁷ "Ābmua khāijā ichdëupai wa chikhamnag khāijā ich thō iekhapim khösi sim khai, magju khāai maach Pör Ēwandamagta ich thöpibā ich nem wajapha wau sim gaaimua."

(Jr. 9:24)

¹⁸ Dichdëupai dich igwia nem wajapha waajjem a jaau nüm chan bññrjā baleeba sim; mag khāai ich maach Pör Ēwandamauchata maach kōit mag simñn chadcha balee sim.

11 Mñg mñ iekhabaadem nau lököom dñnjō päach jügaag khaba khāijā iekhabapñimjā pärau warag sī mñ iek ürkhiiin üu akham. ² Ēwandam dau na chikhamnag päach khügurpimaaugau päach dñi mñ nem anem chitaawai muan päragan, āba mñirau ich jaai auju dñipai iek dee wai simjō Cristo dñipaita nñsit a chirüm, mag ich dñipai naawai pekau chukhu arrjō

pãach ich aar phë aumkhïir. Pãrau magta amën mæchjã dëi onee chiraju maach Pör Jesucristo na. ³ Mua chan warragarwe nemkhöriu Evaag sëukhawia khügur autarrjõ pãarjã agjõ sïi parhoobam khënnau nem jaau nëm ðkham khöchgau ððëraa pãach khügurpiwia jürr pãach khïirjug äba Cristo gaai khïirju nëmta isegpimapha chirëm. ⁴ Jãga jãg parhoobam khënnau pãachig Jesús igwia i iek jaau nëm anëmta mua jaaujemjõ khaba warag chaaurta jaau nëmjã pãrau magëmjã aba ðkhanaa, Êwandam Akhaar mua jaautarrjã wai nëmta makhënnau jürr i igwia chaauraa jaubaicheewai majã ðkha në. Magnaa ðchab jãga jãg maach peerðajem iek anëmjã chadcha agjõjã khaba simta pãrau bëurjã magëmjã aba ððëraa pãachig jaauri në. ⁵ Amachdëupain amta Jesuu jër autarr khënn chaar aawai më khãaijã ðrpaï nëm anaawai pãrau amau nem jaau nëmta ðkha naabma; pãrau am dëi mag naab pari më chan am khãyau sïi eegpai khaba chirëm. ⁶ Tale sïi iekhaju aig chan nem meu khaug khãijã khaba chirëm; pari mag awiajã Cristo iek jawaag chan amjõ khaugba khaba chirëm. Mua jaau chirëm ðrwia ðkhatarr khënnauta jaauju aai nëm, chadcha mua jaau khaphë chiré wa jaau meraa chiré.

⁷ Mua oowai, jãg pãachta Êwandam dëi wajapcha naamkhïir mæchta dau aphë parhooba phidkha khitëmua sïi ich jãg jëeujã jëeuba maach peerðajem iek jaau chitarrau warag mæchdëupaita pãar khaibag waubarmjõ ajim. ⁸ Chadcha sïi ich jãg par pãrag jaaum khöchgau dewam iglesia eem khënn jua eem phatknonan mua aujim chadcha, mag athaawai jürr pãragta jëeuba aag. ⁹ Më jam pãar aar chiraawai iwiir äbjã mua nem ig chirëm gaaimua jürr dau aphë aba aajeejim, ermanonaan Macedoniamua bëetarr khënnau mua nem ig chirarrjã mërëg deechëtarr aawai. Më ich magta chitëmta, mua chan sïi mæchig nem deepim khöchgau jürr bigaaum khënta amachdëu nemdam ig nëmjã chukhu apimapha chitëm. Më ich mag chitaawai mëg atagjã ich mag chitaju, bëurjã pãar jua eem nemdam jëeuba. ¹⁰ Pãrau khaphë nëm, mua chadcha Cristo iek chaarta jaau chitëm. Mag chitaawai khaphë abat ðchab, äbmua mërëg, “Cristo iek jaau chitëm paar phatknon jëeub khaba jëeubá” awiajã mua chan jëeuba ich jãg parta jaau chitaju. Mëch khïrauta mag jaau chitaawai mæchin onee chirëm, phatknon jëeuba awiajã. ¹¹ ¿Pãrau khïirjuawai amau jaau nëmjõ pãar oomaugauta mua mag pãar phatknonjã aubam a iekha chiré? Mag khabam. Êwandamau khaphë sim mua chadcha pãar jãsene chitëm.

¹² Pari mua ichiita ich jãg phatknon jëeujã jëeubata òrag jaau chitaju. Magba Cristo i jaau chitëm paar mua am dënjõ jëeukhiin, magan mag oowai am onee aju, ya amach phidkha nëmjõta mæchjã phidkha chirsim awia. ¹³ Pari jãkhënn am jãg wënërrëm chan ich Jesuucha ich iek jaaumkhïirjã jër auba arrta sïi amach iupaita mag jaau wënërrëm; mag nëmta jãg òor khügur wënërraajem. ¹⁴ Chadcha ich dösät chaarjã Êwandam chog khïir thegwia jãg nërraajewai, chi wounaanjã jãg wënërrëm oowai maach daudëraa aju

khaba nëm. ¹⁵ Ich chi mepeerjã í mag sïerraawaita i igar thënnëm khënnjã òor wajapham khënnkha wënërraba aajëeb, dich khapeendampai khüguraag. Pari mag nërrjëem khënnan, amach jãg nërrjëem paar Êwandamau am gaai jua khënbaju.

Cristo gaaimua Pablo dau aug waaujerr

¹⁶ Na mæchdëu jaau chirarrjõ ðwaai pãrag mag chirëm: më chan lökõo khaba chirëm. Pari pãachdëu oowai më lökõomjõ chirëm khai, magan warag idëu lökõomjõ më iekhapibat; lökõom khënn dënjõ wir aig-pai mua mæch thõ iekha ookhim. ¹⁷ Mag mæch thõ iekhaagpam chan maach Pör Jesucristoou mërëg mag iekhapí sïewaita mag iekhaagpamjã aba, sïi mæch lökõomjõ iekha chirëm gaaimuata mag iekhaagpam. ¹⁸ Jãg òor khapan sïi amach nem wau nëm igwiapaita amach thõ nëmjõ muajã mæchdëupai mæch thõkhim. ¹⁹ Pãran chadcha pör öphërm khënn aawai nem thum khaphë sïsidëm; pari mag nëmta magbamjõ jürr lökõo khithëem khënn iekjã ðrm khõsita ðrnaa ²⁰ ar sïi pãachta jürr amach chognaan khapim khõsi aajem khënnagjã pãrau bëurjã magëm aba aajerram. Ar sïi pãach thachdam wai nëmjã thum khöpüinaa warag nem jëeujem khënnagjã magëm aba pãach khügur-maajem khënnagjã pãrau bëurjã magëm aba nëm. Ar amachta chi pörnaan awi pãach serbiibag pheejem khënnagjã magëm aba, maimua pãach dëi mag nëm khënnauapai amach iek ðkhamkhïir pãach phãrmam khënnagjã pãrau bëurjã magëm aba aajem. ²¹ Chadcha mag iekhaju chigaa chirëm; pari mua oowai mæchigpain atcha ithüuta pãrag iekhaajeejim.

Pari amau amachta Jesuucha jër aujim awia amachta thõ nëm khai, magan muajã ðchab mæch thõju aai chirëm. Mag iekhabapüim aig chadcha lökõomjõta më iekhabapüim. ²² Pari amau amachta ebreonaan meu iekhaajem awia amach thõ nëm khai, muajã agjõ iekhaajem. Amta israelnaan khai magan møjã ich aruu. Amjã jõi Abrán khararr ag chaain ewagam khënn dën khai, møjã ðchab i chaain ewagam khënn bi eemëu. ²³ ¿Amta Cristo chognaan ané? ¡Ih! Më chará am khãaijã Cristo chog chaarcharau. Mua khaphë chirëm, mag iekhabapüim aig lökõomjõta më iekhabapüim. Mæchta am khãyaujã ðrcha phidkhawia chitëm; Cristo gaaimua am khãaijã mæchta ðrcha cárcel deg mawia chirëm; wajap jügad khierrjã khoodaar chitëm; mænn am khãaijã thõjuuta wau chitaajem, Cristo athee mæch mag chitëm gaaimua. ²⁴ Judion-aanau wëm cinco sïi më wë thënnëujem. Mag wë nëmpierr jüap ahaugmamua amach i aawai treinta y nueve aadeewaita tag wëba ich maigpai sïiujeejim. ²⁵ Biek thãrjup sïi paau më pogwë thënnëujierram; biek äb mokoujã më bar wai nëw awi ya më thõobapüimpüi ajerram. Biek thãrjup khõowia chirëm biekka chitëmua; mag chitëmua peer thõwia chirëm. Biek äb chará mag khõo ðrr chitëmua khãaim äb èntër sïi dö eepai khëuwia edaarjã ich mag dö eepai äspa chirajim, phüas ee döjãrr. ²⁶ Biek khapan biekkhawia chirëm; pari mag biekka chitëm thõjuuta jër

chitumjō aajem: dōsīg ee khodjōrrōmua, khar sīi nemjīgmiēn dēi thēeuwai, mēch meeunau, mēch meeun khabam khēunaujā agjō sīi maach khaibag waum ig nēmua peer thōwi chirum. Khar īchab phōbōr eejā ōor phogdūbaadeewai, sīi ōor chukag ee chitumua, phūas ee chitum aig maimua sēukha sīi amach iupai jāg Cristo iek ēkha nēm anēm khēunaujā agjō maach thōojuuta ēkhaajerram. ²⁷ Mēta mēg chitum aig wajappa phithurg auna dau augta wau chitaajeeba. Biek khapan būrjā khāijā khāiba sīi dau khōreu ēe chiraaajem; jādaūajā masnaa ōbichagjā jēedē khitaajem; biek khapan sīi Ēwandam athee nem wauam khōchgau wajappa jīchagaujā masnaa kha-jūadam atheejā dau apha khitaajem.

²⁸ Pari magum gaaimua mag dau aug wau khitaajeb mamē, pāar chi iglesia ee thum chi ēkha durrum khēunta ūrcha ed ēepierr khīrju chitaajem. ²⁹ Mēch mag chitaawaita āb khāijā Ēwandam iek gaai ubē khaba oowai mēchta ōkhīrjuu aadeejem; āb khāijā deemu khēunau pekau ee burriewain mēchta gaai machaaga aadeejem. ³⁰ Mēchpaita wir aig am dēnjō ig iyēu aju akhiinjā, mēchta wajapha chirum aju khāai, warag mēch serbiibagta jaaju aai chirum. ³¹ Ēwandaman thumaam khēunauta ich mag thō iekhaju aai sīerrum. Ichpaita īchab maach Pōr Jesucristo Ayau; magua irua khaphē sim, mē mag iekha chirumjā būrjā sēukhabata iekha chirum. ³² Phōbōr Damasco anēm ee mē udthuurwai rey Aretaau gobernadorrag jaubaawai jūrr chi gobernadorrau judionaanag phōbōr duubjem ee puertdi nēnidēmpierr mē thēapijim, mē pēr awaag awia. ³³ Pari ēu maachjō Cristo igar nēm khēunau mag khaug athaawai kollauhi gaai jēgatau jēkhanāa warre chi phōbōr igaaudaaugajār mē eeg jīr burripūijerram. Mag, am jua eemua ēu mē peerdūjim.

Ēwandamau Pablo khāaiipi auwi iek jaautarr

12 Iin chadcha dichdēupai wir aig dich thō iekhaawai chan ēu khaba sīejem, pari mag nēm āba mua pārag nem jaaju aai chirum. Maan ich maach Pōr Jesuuchata mē khāaiipi auna mēchig oopinaa jaaumatarrta jūrr pārag jawaagpam. ² Mua woun āb khaphē chirum, magua īchab Cristo iek ēkhaajem. Ya catorce años sim mag woun ich Cristooucha ēgthar khāaiipi autarr. Mag woun mēchpaiu, pari mua khaugba chirum mē ich mēg dau dauta mē arrjī wa sīi mē akhaarpaita arrjī, mua khaugbam; āba ich Ēwandamaupaita khaphē sim. ³ Pari chi chadcha aan chadcha mē arrjim; maata chadcha cha mēch iyēu chirumchata irua mē arrjī wa sīi mē akhaarpaita arrjī, mua khaugbam; āba ich Ēwandamaupaita khaphē sim. ⁴ Mag mē ēgthar arrwia mēg nem khīr pogkhe jaumajim ich igwia, mamē mag ichdēu jaautarr iek mēg eegarm khēunag būrjā jaupibajim. ⁵ Sīi bigaam khēunta mag warrtarr akhiin mua i thō iekhaju aai chirakham; mamē mēch arr aawai mēchdēupai chan pōd mua mēch thōbam. Magju khāai mēch igju akhiinjā sīi warag mēch serbiibagta ig iyēu aju aai

chirum. ⁶ Pari mua mēch thō iekhakhiinjā, lōkōo chiraaawaita mag iekha chirumjā abaju, chadcha udthurtarrta jaau chiraaawai. Pari ichiita mua mēch thōbam; magba akhiin mag ēgthar udthurtarr aawai mēchta ūrpa chirum aju bigaam khēunau. Pari magju khāai mēch nem wajapha wau chitum gaaimuata mē jāsene aju khai mē jāsene abat. ⁷ Mag Ēwandamau ichdēu mēchig nem oopitarr gaaimua wir aig mēchdēupai mēch thōm uguata juau ogthomjō ūdēraa dōsātāg mē dēi mēgpiwi miuta khagthēgpiwikhamjō agua dau apha chitaajem. ⁸ Ya biek thārjup maach Pōr Ēwandamag jēeuwia chirum, agua mēg mēch dau apha chitaajem chugpaapūimkhīr. ⁹ Pari mag ichig jēeuwai warag sīi mēg, “Mē pē dēi ogdēba chitabaha, mua pē khōsi chitum. Jāg kha thūumjō nēm gaaimuata mēch juapā ōrag oopiba aajeb” a iekhaajem Ēwandamau. Ichdēuta mē mag wai sīewai ūta jāg mē serbiiba chitum, mēch mag chitum gaaimua warag Cristo jua theegta ōrau oogu aawai. ¹⁰ Magua mēg mēch serbiibanaa kha thūumjō chirum āba, onee chiraaajem, ōrau mēch khīrcha iekha nēmjā igba. Mēchdēu nem ig chirum chukhu awiajā magum aba, ōrau mēch pēr aju ēkhaajemjā igba, Cristo gaaimua mēch dau aug wau chitum āba mēn onee chiraaajem. Wajapcharan mēn ar kha thūumjō chirum aigta Cristooujā warag mē juapā jāgpi simjō aajem.

Pabloou Corintoom iglesia khīrju nēu aajerr

¹¹ Amau jāg mē ēugar khaigba iekha nēm ūrwi pārau mē igwia wajapha ig iyēu aju aai naajim. Pari magarrjā pārau būrjā magbajerram. Mag pāach warag sīi khīuu arr gaaimua pāachdēuta mēg mag iekhapi nēmjō aawai chadcha mua lōkōomjōta mēchdēupai mēch jaau chirum. Mēn chadcha baleeba chirum, pari mua ooba chirum, kha gaaimua jāg amach iupai amta ich Jesuucha jēr autarr khēn charau aajem khēn mē khāyaujā ūrpa aju aai nē. ¹² Pāar aar chiraaajewai phithurg au khitum āba, maach Ēwandam iekta ogdēba jaau jēedē khitumua i jua theegau mua ōor dauderraa nem waajerr gaaimua merag chukhu pārau mē chadcha Jesucristo i jaajemkha chirum khaphē naajim. ¹³ Āba mua pāar ee aubajimjōo arran, tagam iglesia ee arrjō khaba pāar jua eem nemdamta mua būrjā aubajim, eeu dēgōlp mē gaaimua jūrr pāachta augchēm ugua awia. Mamē jāg pāach jua eem nem auba aajerr paar pāachdēujā dēi mē jaaju khaphēnaa warag dūrrchata pārag jēupūitarr amuan pārau mē jāsenecha khāijā wai naakham.

¹⁴ Deeu pāar oon maag athee ya mē nem thum khīr khaug wai chirum. Mēg petamua ya biek thārjupamēu pāar oon mam. Maadēu khaphē nēm, chaainau amach dēnnaan athee phatkhon jērba chi dēnnaanauta amach chaain athee nem inagdam jērjeewai, mēg maaujā pāar juadam eem phatkhon chan mua igba pāachchata mēn igmam, pāarta mēch chaainjō wai chitaawai. ¹⁵ Mēchdēu wai chirum thum mua gastaam khōsi gastaawia pāar daupigau mēchjā mēg pāar chogkha chitumua warag eeg pawiajā magumjā igba-

ju. Pãach garmua m̄ d̄i magcha khaba awiajã m̄ch garmuata ùrcha pãar daupii chir̄m.

¹⁶ Pãrau pãachd̄eujã khaph̄ n̄m, m̄r̄g nem deem khõchgau j̄rr pãachd̄e u nem ig n̄mta chukhu khaba aajem; pari maḡm āba am iek mag s̄iita mua pãar kh̄gur aujim aajem, m̄ch atheeta jãg phatkhon j̄r phiepi chirajim awia. ¹⁷ Mag khai magan ar mua pãar aar òr p̄itarr kh̄n gaaimuata mua pãar kh̄gurjima. ¹⁸ Titoogta mua pãar oon mapijim, dewam ermanodam d̄i. ¿Magan Titoota pãar kh̄gurj̄? Mag khabajim; Tito m̄ d̄i maach numiim kh̄nau chan ni ābmuajã maach khapeen kh̄gurju kh̄irjuba aajem. Maach numiin maran ābam kh̄irjugpaita wai n̄m. ¹⁹ Pãrau kh̄irjuawai s̄i mua iek thierrkha chir̄mpii kh̄ijã aju; pari mag khabam. Mua khaph̄ chir̄m, m̄ chadcha Cristo d̄nkhanaa ich Ēwandamaujã m̄ iek ūr sim; magua m̄ p̄d̄ s̄eukhaju khaba chir̄m. Cristo gaaimua khodamnaam, mua m̄g m̄chpai jaau chir̄m̄n, Ēwandamag iek gaai warag ub̄ naapim khõchgauta mag jaau chir̄m. ²⁰ Mua kh̄irju chir̄m̄n, m̄chd̄e pãar oomam khõsi chir̄mj̄ oomabajuuta kh̄irju chir̄m; wa magbam khai j̄rr m̄ch kh̄ijã pãar j̄gaag khaba kh̄ijã iekhabaimaawai pãrau khõchhabaju kh̄ijã kh̄irju chir̄m. Mua kh̄irju chir̄m agj̄ eeu d̄ḡlp pãar ee agtha dich khapeen d̄i kh̄ijã iekkh̄r wai naaju, chikham nem kh̄ijã dich d̄n apim khõsi th̄n̄m, meeukha kh̄ijã n̄n̄id̄m, dich khapeen kh̄ai iek theeg ūrpai aju kh̄ijã ěkha s̄id̄m, chikham ěugar kh̄ijã s̄eukha nem ĩgkha n̄m, s̄i chikham jaau n̄m, dichpai th̄o iekha n̄m maimua s̄i pappierr th̄n̄mj̄ kh̄irjugjã āba khaba s̄id̄m kh̄ijã kh̄irju chir̄m. ²¹ Mua agj̄ kh̄irju chir̄m ĩchab, eeu d̄ḡlp pãar gaaimua kh̄ijã Ēwandamau m̄ch kh̄ir naaupiju. Mag am̄n magan ar nawe pekau ee n̄mta jãg maad̄e nem waumapham wau n̄mjã b̄urjã r̄abanaa, amach òr khabam d̄i-jã parhooba khapesnaa maimua warr amachd̄e nem khaigbam waaujerrjã ogd̄ba agtha wau w̄n̄r̄m kh̄n gaaimua Ēwandamau m̄ wajapha b̄epiju.

Pablo salud ābmiecharam

13 M̄g petamua ya biek th̄rjup pãar oon mawia chiraju. M̄ barimaawai pãrau iek ěud̄ag wai n̄m khai, chi ootarr kh̄n numi wa th̄rjup kh̄ijã n̄m dakh̄irta jaubat. ² Ar nawe pekau wautarr kh̄nag maimua thumaam kh̄nagpra mua ūwaa r̄aba jaau chir̄m, ar ābmiecha pãar oothuurwai m̄chd̄e jaau chirarrj̄: m̄ta ūwaa pãar aar barju atheen, mua chan pãar d̄i ith̄u iekhabaju. ³ Cristoouta m̄r̄g iekhapi sim khap am khõsi naawai maigta pãrau khaph̄ aju, chadcha ichd̄euta m̄r̄g iekhapi s̄ewaita m̄ mag iekha chir̄m. Pãrau Cristo khaph̄ n̄m, í mag s̄i kha th̄uta s̄err̄m khaba aawai irua chadchata pãrag ich juapá oopiejem. ⁴ Amau i th̄owain chadcha juapadam theegjã chukhumj̄ pa gaai ùd̄raa ich meerph̄epijim; pari magtarran ĩsin j̄rr ich Ēwandam jua theegauta phiriu auwia iiu s̄iejem.

Jãg kha th̄u ùd̄raa ich meerph̄epitarrj̄ m̄chjã agj̄ kha th̄umj̄o ith̄uta pãrag iekha chit̄m; pari agtha khaigba w̄n̄rraajem kh̄nag ikh̄aba iekhaagan nem kh̄ir ubag chir̄m, Ēwandam Cristo phiriu autarr ag juapaata wai chiraawai.

⁵ Pãachd̄eupai wir aig wajapha pãach oobat, pãachd̄e Cristo iek ěkhatarr gaai agtha ub̄ n̄m khap aag. ¿Pãrau khaph̄ naabá chadcha Cristo pãar th̄ar ee sim? ¿Wa ěkhaba n̄mta s̄i par iupaita i iek ěkha n̄m aaj̄ewa? ⁶ Muan pãragan, jãg pãachig ikh̄aba iekha chir̄m gaaimua ĩchab m̄chta chadcha Cristo d̄nkha chir̄m khaph̄ apim khõsi chir̄m. ⁷ Pari mag ikh̄aba iekhaju a chir̄mjã, pãar chadcha Ēwandam d̄i ěu w̄n̄r̄m̄n, nem wajaug kh̄r̄m. Ante pãach i d̄i ěu w̄n̄ramkh̄irta warag mua pãar k̄it irig j̄eu chir̄m. Pari mag j̄eu chir̄m chan pãar ěu w̄n̄r̄m̄ oowia j̄rr m̄ch ěugarta bigaam kh̄nag wajapha ig iȳm̄ amkh̄ir khabam. Mua mag Ēwandamag j̄eu chir̄m̄n, pãachta i dau na wajapha w̄n̄ramkh̄irau. Mua pãachig jaaup̄i chir̄m ipierraa abarm gaaimua pãachig ikh̄aba iekhaju arrta ith̄u iekha chir̄m òrau oobaawai, m̄ ěugar Cristoou j̄r autarr chaar khaba aawaita mag iekha chir̄m awiajã, id̄e mag sim. ⁸ M̄ pãar aar barimaawai pãrau chadam iek Cristoou jaau sim ichaaur khaba n̄m oomam̄n mua pãrag iek kh̄gkha iekhabaju, pãar ya wajaphanaa warag ěkha n̄mta m̄chd̄eujã oom khõsi chiraawai. ⁹ Maguata pãarta Cristo d̄i ub̄ naapim khõchgau m̄chta iek theeg chukhumj̄ aawaijã warag onee aajem. Mag onee chiraawai warag mua pãar k̄it ich jãg j̄eu chitaju, wajapcha n̄simkh̄ir. ¹⁰ Magua m̄chcha pãar aar barju nawe s̄i ěsapta phã deep̄i chir̄m, ya pãrau m̄ barju khaph̄ naawai ag nawe pãach appai problema thum arreglaap̄imkh̄ir; mag thum chi arreglaam aawai pãar aar barwiajã iek kh̄gkha iekhaba aag. Magbam̄n mag iekhaju awiajã m̄n chadcha iek theeg chir̄m, ich maach P̄r Cristoouchata pãar khaibag wauba s̄i warag pãar ěu amkh̄irta mag iek theeg apitarr aawai.

¹¹ Cristo gaaimua khodamnaam, ābmiecha paawai mua pãrag magkhim: muan pãar oneeta w̄n̄rapim khõsinaa pãach khaibag thum isegbap̄it a chir̄m, Ēwandam dau najã wajaphata w̄n̄rraag. Magnaa ĩchab agdauj̄ dich ermanonaan wawí n̄m d̄i ò āba kh̄irjunaa khõinaata abat. Pãrau magta am̄n magan mag dich khapeen kha khõsi apinaa maach khõinaa apiejem ag Ēwandamta pãar d̄i s̄ieraju. ¹² Pãach khapeen d̄i agdauj̄ kha khõsi saludaabat. ¹³ Mau Macedoniamua ermanonaan thum chi ěkha durrum kh̄nau pãrag salud aajem. ¹⁴ Muan ābmiecha paawai maach P̄r Jesucristoogjã pãar ěu wai chitapim khõsi, maach Ēwandam thumaam kh̄n kha khõsi aajem̄gjã pãar eeg oopim khõsi, maimua ich Ēwandam Akhaar maach d̄i ogd̄ba khitaajem̄gjã ich jãg pãar daumaai n̄rapim khõsita chiraajem. Ayoo keena,

Pablo

GÁLATAS

Galacia durr iglesia naajim aajem, ich Pablooucha Cristoou maach peerde aajem iek jaauthurwi üu ükhatarr khæun. Makhæun iglesia ee chi ükha durrum khæunagta mæg carta phäjim aajem, Pabloou. Galaciapien chan judionaan khaba griegonaan ajim aajem. Makhæunagta Pabloou Êwandam iek jaau simua amag, "Pärau äba Cristo iekta thäraucha ükhamæn chadcha Êwandamau päar pekau chugpaawi warrjä ich mag pekau chukhu wënerrarrjöö päar irua ich aar auju ayaa apüijugui" a jaaujim anem.

Pari magtarrta i êudee deum khæun bëewi, "Cristo iek ükha nem khæunaun judionaan khaba awiajä ichiita Êwandam dau na ajapha naagan mehëujä phæurbichpiju aai nem" a jaaujeejim anaabá. Mamæ magpaijä khaba, ich Pablo igwiajä, "Í chan chadcha Jesuucha ich i jaaumkhïir jær autarr khabamta jäg nærræm" aajeejim aajem ich makhæunau.

Mag ich ichaaur sëukha nem jaau wënærræm ich Pabloou ür athaawai, chi ükha nem khæunagta khïir mor chigpai jöoirau, "Amau jaau nemjöö mag Moiseeu ley phã pæatarr gaai jaau sim ipierraa nemuata maadëu dich pekau chugpaaju êkha nem khai, magan Cristoon parta maach köit pakuls gaai dau aphæ meeiejbma" ajim anem (5:2). Magta warag jöoi meeukhabaadëwi Galaciapienag mæg êsap phäjim anaabá, ag gaai amag iek khëgkha iekhamamua, "Khantheeta jäg sïi sëukha nem jaau wënærræm khæunag ædæraa päach khügurpi nem" a jaaupäaig. Mag, tag magæm khæun iek ürpiba jaaupüijim aajem, jöoirau. Pabloowan chi ükha durrarr khæun mag maestronaan anemta sëukha nem jaau wënærræm gaaimua amachdëu nacha ükhatarr iek isegtarr khæundamjä thumaa deeu Jesús iek chaar eeta wënærrapim khösi sïejim.

Salud

1 ¿Jägrpai næ keena? Mæun Pabloou ðrau jær autarrjä khaba ich Jesucristoouchata ich phiriu autarr jöoi düimua jær autarr, ajapcharan ich Aai düimua jær autarr wounma. ² Muata ermanonaan mæiguim khæun düimua pärag mæg êsap phã deepüi chiræm, Galacia durr iglesia nunuidæm eem khæunag. ³ Päar köit Êwandamag jëeu chirajjem, ichdëuta maach Pör Jesucristo düimua üu dürrcha päar eeg oowi päar khöinaa phë wai naamkhïir. ⁴ Pärau khaphæ nem, Jesucristo khurau khabamuan maachin agtha maach pekau eeta wënærraajekham. Mamæ magba maach Êwandam anaa maach Ayau ichdëu khïirju wai sïerrjöö Jesucristoouta üu ædæraa ich thöopijim maach köit, magbarmua pekau jua eemua maach peerde awaag. ⁵ Êwandamau mag Cristo päiwi üu peerdeju ayaa nem paar üu ajim anaa thumaam khæunagta ich mag i ajaug thö iekhapim khösi chiræm.

Deeum iek maach peerdeajem chan tag chukhum

⁶ Keena, mæ gaai masi chiræm chadcha, Cristooujä päar khösi arr gaaimua Êwandamau ich iek ükhamkhïir thürkha autarrta, agtha pömcha khaba nem ee deeu päach garmuata i isegamjöö jürr marau päachig jaautarr ichaaur jaau nemta maach peerdeajem iek awi ag igarta theerbagkhaag êkha nem anem ür chiraawai. Pärau jägbajupii chirajim. ⁷ Mamæ mæ iek ürbat: deeum iek maach peerdeajem chan tag chukhum; pärag jäg nem jaau wënærræm khæunaun sïi warag pärau ükhajujä khaugba apijuuta êkha wënæ-

ræm khabahab, magæm gaaimua Cristoou chadcha maach peerde aajem iekta jürr ag eyaajä khaba parhoob amachdëu jaaum aig jawaag. ⁸ Ya magbaadëm chan nem ajap khabata aadëju. Mamæ äbmua khäijä pärag maach peerdeajem iek jaau sim anemta nacha mæg maachdëu pärag jaau chætarrjöö khaba khïetta jaau sim wounan, magan ichiita Êwandam jua machag äwatab khaba äwatju. Mæhdëu wa Êwandam chog äb ügtharmua bëewia khäijä mag ag iek chaar khabamta jaaumæn, magan Êwandamau ichiita am gaai mas ab khaba mas aju. ⁹ Cha mæhdëu jaau chiræmjöö pæaba mua deeu mag chiræm: Äbmua khäijä maach peerdeajem iek jaau sim anemta mæg nacha maachdëu pärag ürpitarr chaurta jaaju atheen, jerrba Êwandam jua machag äwatab khaba äwatju. ¹⁰ Mua mag chiræm aig chan ðragta mæch ëugar ajapha ig iyüæ amkhïir khaba, Êwandamagta mæhdëu nem wau chiræm igwia chadcha üu sim apiju êkhaajem; sïi ðrag mæch ajapha oomkhïirpaita mæ mag chitæm akhiin, ya Cristo chogjä khaba chirakham.

Pabloou Êwandamau ich jær autarr jaautarr

¹¹ Ermanonaan, chadcha khaphæ abat cha mua päachig jaau chiræm: Mæg maach peerdeajem iek cha mua jaau chitæm chan sïi mæg eegar maachjöpaim khæun khïirjug khabam. ¹² Mæg iek chan ðrau mærag jaautarrjä khaba wa mæch garmua khäijä deum khæun düi khaugtarrjä khabam. Mæg iekhan ich Jesucristoou mæchigcha jaautarrau.

¹³ Pärag khap amkhïir jaaukhim; tale pärau üurjeejim warrgar mua nem waujerr: Warrgar sïi maach jöoin

judionaan iigta ee chitaawai męg Cristo iek ękha durrum khęn dau augjā khaugba chadcha mua am ęudee ękhaajeejim. ¹⁴ Ar maach pör agdaujō bāautarr khęn appain męchdęuta am khāaijā ęrcha maach jōoin i khapcha chirajim, męchdęuta am khāaijā ajapcha ęrkhaajerr aawai. ¹⁵ Mamę agtha thaabajā thaababa chiręwe Ęwandamau ich athee mę jęr auju khīirju wai sīerr aawai, mag chitarr āba, ęu ich garmua mę eeg oowi ¹⁶ khāai āb męrug ich Iewaa khaugpijim, judionaan khabam khęn eem magwe ichdęu ęor peerdę aajem iekta jaau phęurdę chitamkhīir. Mag męchig jaaupibaawaijā mua iwiir ābamęgjā jęeuba, ¹⁷ ni Jerusalenag mawia mę nawe ich Jesuucha agjō ich i jaaumkhīir jęr auwi ich dęicha węnęrrajerr khęn nagjā mua jāga jaaju aai chirę a jęwaanjā mabajim. Magju khāai maigpai chiraba, warag Arabiaag mawia, mam chirę awiata deeu Damascoog majim.

¹⁸ Mag Ęwandamau męrug ich Iewaa khaugpitarr khur aņo thārjup naata Jerusalenag majim Pedro dęi oog; maig mę seman numpai chirajim i dęi. ¹⁹ Ich maagwai maach Pör Jesús eem Santiago appaita mua oojim; pari tagam khęn agjō ich Jesuucha ich i jaaumkhīir jęr autarr khęn chan mua ābjā oobajim. Magtarr aawai mua chan deem khęnau męchig jaautarrta khaugwi jauba, ich Ęwandamaucha khaugpitarrta jaau chiręm. ²⁰ Cha mua pārag męg ęsap gaai jaau chiręmęn chadchata mua jaau chiręm Ęwandam dakhīir; ichdęujā khaphę sim mę sęukhaba chiręm.

²¹ Mag Jerusalen dthurtarr khurta deeu męch durr Ciliciaag mawi Siria durrjā udthurjim. ²² Pari maagwai chan Judea durr iglesia nęnęidęm eem ermanon-aanau chan agtha khīircha chan bęurjā mę khaugba naajim, am eejā maba chirarr aawai. ²³ Sīi amau ęurwai am khaibag wawaag męchdęujā am ęudee ękhaajerrta řsin warag męchdęupata maach peerdęajem iek jaau chitęm anęm ęurjeejim aajem, męchdęujā magęm iek warre ęrag isegpi jauba aajerrjō. ²⁴ Pari amachdęu mag ęr nęm gaaimua warag Ęwandamagta ęu ajim aajeejim aajem.

Tagam apostolnaanaujā Pablo iek jęgaagaa ęrtarr

2 Maimua magtarr khur catorce aņonaata deeu ęwaai Jerusalenag majim Bernabę dęi; mag męch mam dęi Tito arrjim. ² Mag mę marran, ich Ęwandamau męrug maju aai chiręm abaawaita majim. Maimua ya Jerusalen barwi iglesia ee chi pörnaan dęi maach appai biirdę nęm aigta mua jęrr amag jaubaadęjim judionaan khabam khęnag maach peerdęajem iek męchdęu jaajem. Mua amag jaajim, męchdęu nem jaau chitęm khap amkhīir, magba akhiin mua nem jaau chitęm khaugbam gaaimua męch igar khaba khāijā abaawai męchdęu nawe jaautarr maimua ewag jaubarmjā isegju awi. ³ Pari Jerusalenpie jōoin chi pörnaanau ęurwai mua nem jaau chiręm chadcha ag eyaa sīerr aawai, Tito judío khaba sim mę dęi nęrrarrjā maach meeunau aajemjō mehęu thępęijju aai simjā abajierram. ⁴ Mua amag jaajim, jāga āaur khęn ermanonaan anęmjā sīi sęukha nęr-

rjęemta amach khaugbajupii awi maach aig bęejī, jęrr amachdęuta mę ichaaur pāarjō judionaan khabam khęnaujā Cristo iek ękha nęm dęi maar jōoin iita ęrcha ęrkhaju aai nęm a jawaag. Mamę mua oowai mag maar jōoin iita ędęraa mag ęrkhapi jaautarr amuan, warag pāach chi ękha durrum khęnta mag maar jōoin iiu presonaanjō wai sīsikham a chirajim, pöd chi ębęraajā khaugba. ⁵ Magua mua chi pörnaanag jaau chirajim mag mehęu thęabichpi nęmua wa tagam ley maar jōoin dęn ęrkha nęmua chan maach peerdęba aajem. Magua maach peerdęajem iekta pārag ich mag pāach ee wai naapim khōsi narr aawai, magta mag sęukha nęrrjęe arr khęnau mam-agkhamjā bęurjā maadęu amag maach ędęer deeba, jęrr chikham ipeer ahaujii awi, maach garmuata pöd-pęijim a chirajim.

⁶ Mamę mua mag jaautarr ęrwi mag Jerusalenpie chi ękha nęm khęn ee jōoin amach pörkha wai nęm khęnaujā bęurjā męrug, “Pua magta aju aai simjā” abajierram, mua jaautarr thum ęu amach jęgaagaata jaautarr aawai. (Pari Ęwandam dau naan maachin thum agdaujōpai thęnęm aawai amach Cristo dęicha węnęrrajim awi chi pörnaankha naawiajā mę gaai mas khaba sim.) ⁷ Amach garmuata męrug nem jaaju khāai, warag amach paarmua, ich Ęwandamauta judionaan khabam khęnagjā ichdęu maach peerdę aajem iek jaaumkhīir męrug jaau wai sim anaajim, ich jāg Pedroogjā ichdęuta judionaanag ich iek jaaumkhīir jaau wai simjō. ⁸ Mag Pedroog ich iek jaaumkhīir pęiwi judionaan pöm ich iek ękhapi autarr ag Ęwandamaupaita męjā řchab judionaan khabam khęn ee ich i jaaujemkha pęibajieb, am eejā agjō ęor pöm ich iek ękhapi awaag.

⁹ Mag ich Ęwandamauta mę dęi mag sęewaita Pedroo Santiago dęimua Juanaupa amachta chi ękha durrum khęn ee chadcha chi pörkha nęm khęnaujā chadcha ich Ęwandamauta ęu męrugjā magamkhīir ich jua theeg deejim anaajim warag. Magnaa chadcha ābam phidag phidkha nęm gaaimua āba khapeenkha nęm anęmua mę dęi jua joothęwi Bernabę dęijā jua joothęnaa warag maar khīir onee iekhamajierram, judionaan khabam khęn ee ich mag jaaumkhīir. Maagwai amaujā ich agjō warag judionaanag jaau nęisiju ajierram. ¹⁰ Āba marag khīir okhoopiba jaaumjō jaautarran, ermanonaan ee dau aphęm khęndamau nem ig nęmjā sīi amag oobamjō apibata jaajim. Mamę amau mag jauba arr akhiinjā, jāgęm aiguin męn ichiita ich magta chitęm.

Pabloo ichdęu Pedroog iekhatarr jaautarr

¹¹ Pari magtarrta ich Pedro Antioquia phöbör ee bari-maawai, irua nem wau sim ęu khabata sęejim; magua chadcha mua warre ichig khīircha iekhajim. ¹² Khani mua oowai warran, ermanonaan judionaan khabam khęn dęijā ęu āba thach khoojeejim; pari mam-agkharra ęor Santiago igar narr khęn Jerusalenmua bardętkhabaimaawai, am kha ogdęwi tag am dęijā thach khöba aadęjim, mag amachdęuta amach jōoin i

ajapcha ʘerkhaajem anarr khʘnau ich jaaju khʘirjuwi. ¹³ Pedro magbaadēm oowi aig agjō judionaan chi ʘkha durrarr khʘnaujā ich agjōta aphōbaadējim amach khapeen judionaan khabam khʘn dūi, Cristo igar n̄isiewai tag amach jōoin ley gaai jaau simjō abaju khaphʘ narrta. Mamʘ makhʘnrai khaba, ajapcharan ich Bernabépata dūi ag ee burrijim, warm khʘn oowi. ¹⁴ Mag m̄chdēu oowai maach peerdʘajem iek gaai wēn̄rripi jaau simjō khaba aadēm oobaawaita chadcha ɔor khapanag dakhʘir iekhamamua mua Pedroog mag chirajim: “Pʘ, judiokha simta d̄rriʘ pua maach jōoin ijā ʘerkhaba sim. Pʘchjā mag simta, ʘjāgwi magan ʘsta deeu pua warramjō magʘm ley ʘerkha s̄i?” a chirajim. Magnaa mua irig, “ʘPua chan khaugba s̄ieb” a chirajim, “pʘchdēu jāg simua warm khʘn judionaan khabam khʘnagjā maach meeun dēnjōta magʘm ley ʘerkhapi jaau sim?”

Judionaan awiajā āba Cristo iek ʘkha n̄m gaaimuata peerdʘ n̄m

¹⁵ Maran chadcha bi eewe judionaankha naawai ich Ēwandamau ley deetarjā wai n̄m. Magua maar chan chadcha s̄i Ēwandam khaugbam khʘn jōo parhoob nem waaujem khʘn khabam. ¹⁶ Mag naab mamʘ ʘsin ya marau khaphʘ n̄m ʘchab, mag s̄i Moiseeu ley phā p̄atarr ʘerkha n̄m gaaimuapai chan pōd ābjā kulp chukhu sim aju khabam. Āba Cristo iek thāraucha ʘkha n̄m gaaimuata chadcha kulp chukhu aajem. Maguata maachdēujā ʘchab Jesucristo iekta ʘkha n̄m, mag n̄m gaaimuata mag kulp chukhu n̄isieg. ¹⁷ Mamʘ āba Cristo iekpai ʘkhawi maach jōoin iita isegkhiin, s̄i ley chukhu aawai parhooba nem waaujem khʘn dūi āba n̄isiju, b̄erjā Ēwandam chaain aju khaba. Chadcha am dēnjō khaigba nem wawaag khabam mamʘ mag akhiin, ʘābmua khāijā Cristoou ich iekpaita ʘkhapi simua maachig pekauta waupi sim abaju khai, Ēwandamau maach jōoinag ley deetarra isegpi s̄iewai? Mag aju aai s̄ieb mamʘ mag khabam. Ichiita mag ley gaai jaau simjō Ēwandam dau na ajapha wēn̄rriju aai n̄m. Magua mag Cristoog dich peerdʘ aupim khōchgauta mag ley dich jōoin i isegkhiinjā, khaigba khaba sim. ¹⁸ Magju khāai, mua ɔrag m̄ch paarmua maach judionaan ley ʘerkhapiba jaaujerrta ewag pawī deeu ūwaaī jāg ley ʘerkha n̄muata maachin ʘu peerdʘajem awi ag gaai jaau simjō thumaa ʘerkhakhiiin, magan m̄chdēuta mag ley khaigba jaubarm, chadcha maach peerdʘ awaag chan serbiiba simta mag jaau chirawai. ¹⁹ ʘKhan jāgwi mua mag chirʘ? Warran chadcha jāg ley ajapha ʘerkha chit̄muata ʘu peerdʘju awi parta thumaa ajapha ʘerkhaju ēkhaajerr aawaima. Mamʘ magʘm gaaimua chan Ēwandamau m̄ch aubaju khaug autarr aigmua warre tag magʘm lejā ʘerkhaba, āba Cristo iekpaita ʘkha chirsijim, chadcha ich Ēwandamau khōsimjōta nem wau chitaag. ²⁰ Maguata nem khaigbam wawaagan m̄n̄n̄ nawe Cristo thōo naawai i dēi āba pakuls gaai thōrrjōta chir̄m, magʘm ley ʘerkha n̄muata tag m̄ch peerdʘujā khʘirjuba. Pari tag warramjō mag

khʘirjuba chir̄m̄n̄ m̄ch khʘiraupai khaba, Cristo m̄ thāar ee sim ag juapaauta m̄r̄g magpi sim. Maguata Ēwandamau khōsimjō wawaag ich Iewaa Cristoou m̄chig juapā deeu khʘirju chir̄muata nem wau chit̄m, chadcha ichdēuta ich garmua m̄ khōsi awi m̄ kōitjā ichta thōopitarr aawai. ²¹ M̄ chan ar ley ʘerkha n̄mta ajapcha sim awi Cristoon parta meejim a iekhaajem khʘn khaba chir̄m. Chadcha maach jōoin judionaan ley ʘerkha n̄muata Ēwandam dau na tag maach kulp chukhu apiejem akhiin, khandhee Cristo maach kōit meekhamma.

Khan gaaimuata Ēwandam Akhaar auujē

3 Galaciapien, pāarta chadcha khʘirjugjā chukhuta n̄mā. Pārag khabā warre marau Cristo maach kōit pakuls gaai meetarrjā dawaa pāach daūachata oo n̄m jōo jaaumajima. Magtarra ʘjāgwi w̄d̄raata parhoobam khʘnag pāach kh̄gurrpijerrā? ² Mua pārag jēeu ookhim, pari j̄rran m̄ iek ʘkhabat keen: Pārau Ēwandam Akhaar jua theeg pāach gaai aauwai, ʘMoiseeu ley phā p̄atarr ʘerkha n̄m gaaimuata aujerrā, wa maach peerdʘajem iek marau pāachig jaau-tarr ūrwiata aujerrāwa? ³ Chadcha pāar khʘirjug wai naakhiin, ʘwarrcha ʘkha phōbaadeewaijā ich Ēwandam Akharauta pārag Cristo iek ʘkhapibajī? Magtarra ʘjāgwi ʘs mag Akhaar isegamjō pāach juapaaupai s̄i mag ley ʘerkha n̄muata pāach ajaug paaju ēkha n̄? ⁴ Magan warr pāachdēu ʘkhaawaijā, ʘparta maach peerdʘajem iek ʘkhanaa Ēwandam Akhaarjā aujerrab? ʘkhabam! ⁵ Magan jāg Ēwandamau ich juapā deetarrau pāach ee mor masim khʘnra dau daau monaaup̄r̄i aawaijā, ʘpāragan jāgʘm̄n̄ mag ley ʘerkha n̄m gaaimuapā? ʘKhan gaaimuajōo s̄i pārau khʘirjuawai? Jāg n̄m chan magʘm ley ʘerkha naawai khaba, warr pāachdēu maach peerdʘajem iek ūrwiata ʘkhatarr gaaimuata jāg n̄m.

⁶ Pārau mag ʘkhamapha n̄m khai ūrbat, jāgajī warrjā Ēwandamau jōoi Abrán khararr dūi. Ēwandamau ichig ich dēi magta aju abaawai Abranau chadcha ʘkhajim aajem. Mag ʘkhabaawai ʘu Ēwandamau i khaibag isegp̄iwi warre kulp chukhu ap̄ijim anaabā. ⁷ Magtarr aawai pāadē khʘirjubat: ʘs ewag pawiajā ar chadcha Abrán chaain an̄m khʘn̄n̄, ich jōoi khitarjō Ēwandam iek ʘkham khōsi ʘkha n̄m khʘn̄ta i chaainau. ⁸ Ēwandam iek phā sim gaai ʘs ewagam khʘn̄ igwiajā pāarjō judionaan khabam khʘnra maach peerdʘajem iek ʘkhabaawai Ēwandamau amjā auju a sim. Mag maach ich aar auju igwi jōoi Abranag, “M̄g jēb gaai durrierram khʘn̄ta p̄ gaaimua ʘu wēn̄rrijugui” ajim ich Ēwandamau. ⁹ Magtarr aawaita ʘs ewagjā chadcha ʘkha n̄m khʘn̄n̄ Ēwandamau ich jāg Abrán d̄ijā ajapha arrjō am d̄ijā ich agjō aju, irua ʘkhatarrjō ʘkha naawai.

¹⁰ Pari magba ar Moiseeu ley phā p̄atarr ʘerkha n̄muata amach peerdʘju awi āba aata ig n̄m khʘn̄n̄, ya Ēwandamau khaibag waujuuta n̄m, mag leiu jaau sim thum pōd ʘerkha auba n̄mta āba aata ig naawai. Ēwandamau ichdēu ley deetar gaai jaauwai, mag leita

urkhaju khai warre thumaata urkhapi sim; mag-bamən ichiita i jua āwatab khaba āwatju a phā sim. ¹¹ Ichdēucha mag jaau sīewai merak chukhuta sim, sīi mag ley urkha nēmuapai chan ni ābjā Ēwandam dau na kulp chukhu khaba sim, Ēwandamau ich iek gaai jaauwai “Āba ich iek ūkha nēm khēnpaita ajaug paapūiwi ich aar aaujem” a jaau sīewai. ¹² Pari Moiseeg ley deetarr gaai chan magba, sīita warag Ēwandamag ich aar dich aupiegan mag ley gaai jaau sim thumaa ajaphata urkhaju aai nēm a sim. Pari chadcha mag ajapha ley urkha nēmuapaita Ēwandam aar öbēr wēnerraju akhiin, ni ābjā i aar öbērba aajeekham, ābmuajā pöd thum urkha auba aajeewai. ¹³ Mag ley gaaimua maach thumaam khēnta Ēwandamau khaibag wauju khēnkha thēnarrta, Cristoou jūrr maach khaigpēr auwi maach kōit udēraa pakuls gaai ich meerppijim. Magtarr aawai Ēwandam iek gaai jaau simjō, “Ar thōnaa pa gaaita jirjop nēm khēnan ich Ēwandamaucha dau āaukhawi juau örag oomkhīirta mag jirjoppibarm” a phā sīewai, maadēu khaphē aju aai nēm, maachta Ēwandam dūi iekkhōr paar narra maach pekau thum jūrr Cristoou ich gaaita paa aujim, magbarmua maach kōit ich gaaita Ēwandamag jua khēba deemkhīir. ¹⁴ Mag Cristoou ūu maach khaigpēr autarran, ich Ēwandamau maach jōoin Abranag jaau-tarrjō, mag Cristo maach kōit ich dau aphē apitarr iekta ūkhabaawai judionan khabam khēnagpa Ēwandamau ich Akhaar deeju atarrjā chadcha aumkhīir ajim.

¿Khanthee ley serbii sī?

¹⁵ Cristo gaaimua khodamna, pārag khapcha amkhīir ejemplo deekhim: Mēig eegar awiajā dich khapeen dūi iek deewi dich nem wauju ēsap gaai ajapha phānaa dich thūrjā firmaa sīubarm chan nassi pawiajā pöd ābmuajā ich appai deewi iek ag gaai phāju khaba, ni bēchkhunjä borraaju khaba, chadcha ich ag gaai jaau simjōta aajem. ¹⁶ Ēwandamau ich gar-mua Abranag iek deewaijā ich magta ajim. Ēwandamau ich iek phā sim gaai Abrán chaain ewagam khēn gaaimuata nem ajapha aju ajim. Mamē mag i chaain gaaimua atarran ajapcharan Cristo igwiata mag sīejim. ¹⁷ Mua pārag jaau ig chirūmən mēgau: Mag Ēwandam Abrán dūi iek deewain magta phānaa ag gaai amach numiim khēnauta firmaa sīubarmjō ajim. Magtarr aawaita ag khur nassi cuatrocientos treinta años pawī ley Moiseeg deewaijā mag leiu nach-garwe Abrán dūi iekhatarr pöd serbiiba apūibajim. Irua Abranag ewagam khēn dūijā mag ajapha aju jaautarr iek chan khīir okhooba agthata balee sim. ¹⁸ Moiseeg ley phākha deetarr gaaimuata Ēwandamau maach peerdē aaujeekhiin, magan nacha Abrán dūi iek deetarrta jūrr serbiiba sīsikham. Pari magba ich meukhuucha Abranag ich iek ūkha nēm gaaimuata peerdē auju atarr aawai chadcha agtha ich magta aajem.

¹⁹ Mua khaphē chirūm, magbaawai ābmua khāijā, magan “¿Khantheeta mag Moisés ley serbii simma?”

aju. Ajapcharan jāg ley serbii simən, örau amachdēu Ēwandamau nem jaau sim chaaur nem wau nēm gaaimua amach pekau ee nēm khap amkhīirta serbii sim. Pari mag ley ag nawe Ēwandamau Abranag Cristo pūiju jaautarr pūi nēm orapaita serbiiju ajim. Mag lein Ēwandamau ich chognaanagta Moiseeg deepibaawai Moisee jūrr phöbör ee thumaam khēn athee aibēejim. ²⁰ Pari Abrán dūi iekhaawai chan Moisés dūi atarrjō sīi ich chognaan gaauta jaau pūiba, warre ichdēuchata jaaujim.

²¹ Pari magbaawai ābmua khāijā īchab, “¿Magan mag Moisés leiu jūrr Ēwandamau mag ewagam khēn dūi-jā ajapha aju a jaautarr chaaur khīetta jaau sīeb?” aju. Magjā khabam. Mag anaa mag leiuata chadcha Ēwandamag maach aupiegem akhiin, magan sīi mag ley gaai nem jaau sim wau nēmuapaita Ēwandam dau na maach kulp chukhu nēisip aajeekham. ²² Pari Ēwandamau magta maachig ich iek gaai jaau sim. Magta jaauju khāi maachin thumaam khēnta dich pekau gaaimua Ēwandam dūi iekkhōr wai nēm a sim, ichdēu jaautarrjō ich aar auju awiajā Jesucristo iek ūkha nēm khēnta mag auju aai nēm a khap amkhīir.

²³ Agtha Cristo bēeba aawain mag leiuata Ēwandam dūi iekkhōr wai nēmjä khaphē apiejeejim, i dūi khōinaa ajujā khaugba. Mag narr aawai āba i bēējuuta nē naajim, mag maach peerdē aujucha pierrwai i iek ūkhaag. ²⁴ Ajapcharan maach jōoinag ley deetarrta Cristoou maach peerdējujā khap apijim, chadcha mag Cristo pierrwai thāraucha i iek ūkha nēm gaaimua Ēwandam dau na kulp chukhu nēisimkhīir. ²⁵ Pari mag narra īs ya ich Cristocha barchēwi i iekcha ūkha nēisiewai ya tag mag ley igba nēm. ²⁶ Ya īsin mag ich Jesucristo iekta thāraucha ūkha nēm gaaimua maachin thumta Ēwandam chaainau. ²⁷ Mag i chaainkha nēm dūi pör choo nēmua Cristo dūijā khodkhanaa i khīir theg nēm, ich Cristo mēig eegar aawai nērraajerrjō wēnērraag. ²⁸ Mag naawai ya īs chan ābmuajā, “Mēn judioou” wa “Mē chan judío khabam” ajujā khaba, ni chikham chog wa chikham chog khabamjä aba, ni “Mēn emkhooi aawai nēi khāijā mēchta ūrpaī chirūm” ajujā khabam. Pāran thum Cristo dēnkha naawai öor ābpaimjōta nēm. ²⁹ Mag chadcha pāar Cristo dēnkha nēm khai, magan chadchata Abrán chaainau. Mag i chaain aawai, ich Ēwandamau irig i chaain ewagam khēn dūita ajapha aju arr aawai, pāar dūita chadcha Ēwandamau ūu aju.

4 Mua pārag jaau ig chirūmən mēgta sim: Khan-im nemjō woun rikkha simua chaai būrē khitūm ābpai wai sim; mag sim meebaadee magdamauta i juagam nem jūaju. Mag ichdēuta thum jūajup mamē, agtha būrē khitūm aigūin, ich ag degam chogjōpai chi jōoinau ichig nemdam jajaaukhampierrta wau khitūm. ² Sīi chi jōoinauta bāau arrmam dūi irua jūaju nemjä thumaa amach dēnjō ajapha wai nēm. Maimua ya chi ayau ich meeju nawe ēsap gaai jaau pūatarr ag año wai sīsiewaita ya ichig thūsēbapāiawai ichdēucha khap sīsiju; ajapcharan ajap ich jōoipa sīsiewaima.

³ Maach mēg Cristo iek ūkha nēm khēnjā ich agjōta

naajim. Warrcha Cristo khaugju naweran sīi parhoobam nem maach jöoin iita ürcha khīir pogkhe  urkhaajeejim, jöoinau chaainag nem ja-jaaukhampierr aajemj , m g muata chadcha dich peerd  aujupii awi. Pari mag  urkha n muata ich ipierraa aawai warag ichta wounj  maach kh ai  rpai s ejim. ⁴ Mam  mag w n rr   awi ya  wandamau ich Iewaa p iju ed aadeewai p iwi,  wandamkha s errta maach thumaam kh n thaabatarrj  chadcha maar meeun  irau oowi, b r  b aumamua tagam kh n- j  mag Moiseeu ley deetarr  urkha khit mua j oipajim. ⁵ Pari  wandamau mag i p itarran, mag leita wounj  jua theeg s err eemua maach ich iek  kha n m kh n peerd  aumkh ir ajim; mag  u peerd  athaawai ich  wandamauj   u maach ich chaainkha wai s simkh ir. ⁶ Mam  mag ich chaainkha n simj  maachig khap amkh ir, ich  wandamau j rr ich Chaai Akhaarta p ijim maach th ar ee s emkh ir. Mag i Akhaar maach th ar ee simuata maachigj   wandamag Aai ich piewai chadcha maad u  wandam maach Aai aajem. ⁷ Magua  s p ar ya tag mag leita  urkhaag khaba n m; p aran  sin  wandam chaainau. Mag i chaain aawai m g atag pawiaj   wandamau p ar athee nem wai sim j apib khaba j apiju.

Judionaan ley  urkhapimaugau Pabloou chi  kha n m kh n wawitarr

⁸ Chadcha warr p rau  wandam khaugba aawain parhoobam nemta  wandam awi ag m gta ee aajeejim. ⁹ Mam   s ya p rau  wandam chaarta ajapha khaph naa ich garmuaj  p ar khaph  simta,  j gwi warr p ach narrj  deeu  waai mag m nem maad u igba s i jua theegj  chukhu s sid m gta ee aju  khaaj ? ¹⁰ Maimua  khan j gwi deeu  waai warrgarmj  phiesta edj   urkhanaa, edau wah e n m edj  j gnaa, maimua tagam phiesta a o gaai waaujerrj  deeu wauju kh irju n ? ¹¹ J g oowaita chadcha p ar ee  wandam iek jaauwai j g m ch phithur chitarrj  s i par ajim aju  kh  chiraaajem.

¹² Ermanonaan, m n chadcha Judioou; mag chirab mam  ya m n p ar meeunj ta chir m, tag m ch j oin leij   urkhaba. Magua muan p ragj  m chj ta abat a chir m. Oob maar j oin ley  urkhamiet. Mua khaph  chir m p rau m  iek  rm kh si  rju. ¹³ P rau p achd uj  khaph  n m, p ar ee nacha m chd u maach peerd ajem iek jaauwimaawai, mor machpawi warag p ar ee chirsierr gaaimuata  u p ragj  jaauwi p rau  rjierram. ¹⁴ Muan j g m ch mor machpawi aph  chir muata  wandam iek jaau chit m oowi, p rau warag m ch isegwi p ach eemua m ch j rp iju kh ij  kh irju chirajim. Pari magj  magba, magju kh ai angelnan ich J oiraucha p itarrj  wa ich Jesucristota p ach ee barbaimamj  ajierram p rau m  d i.

¹⁵  Chadcha maagwain p ar onee naabaj ?  Magtarrta j ga n   s? Mua khaph  chir m, j agwai maach peerd ajem iek mua jaauwi  u p achd u  rtarr paar, onegau p rau p ach dau j u deebaawai  u m  kh ir- dam inaapai kh ij  aju khap amuan, mag mj  aba

p rau chadcha p ach dau kh ij  m r g j u deekham. ¹⁶  Mag narrrta  s j ga p ar j g n ? P achd u j g deeu kh n iekta  khaag  kha n mj  id u  khapiba mua p ach kh ircha m g  sap gaai ikh aba mag iekha chir m awi,  p ach oomapha aawaita mag chir m an ? Magj  khabam.

¹⁷ J g p rag deeu iekpa jaau w n rr m kh nan chadcha p ar athee w rpa th n m, mam  mag n m n am  diin j rr kh etta kh irju s sid m. Am kh ir- jugan amach iekta p rau  kha ph baadeewai tag m r gj  ooba j rr amachigta ee apim kh si n m.

¹⁸ Mua mag chir m chan mag p rag am d i khapeerkhapimapha aawaij  khabam. Chadcha p ar d i ajapha aagta j g naakhiin  uma; pari mag p ar d i ajapha akhiinj  m  chukag meerj  ich magta ajup- ma, j g s i m  p ar d i chir m dakh irpai khaba.

¹⁹ Chaaina, chaain chukhu chitaawai m r gan p arta m  chaainau. Magua p ar atheyan m n  i chaai machkha th n mj  gaai machaaga chiraaajem; p rauta Cristo  d raa p ach gaai thierrpapibam aigui- in, m n ich m g p ar kh irjuau gaai machag chitaju.

²⁰ P ar d ita  ba jooba chir m akhiin  ucha akham, kh ircha aawai ajapcha jaauur p ig maag; mam  maach m g warp naawai kh irju chir m j ga aju khai. Mua p d khaugbam p rau khani kh irju n m khai, ich j g warr p ach w n rrarrj  w n rraag.

Pabloou Agar Sara d i  gkhamamua jaautarr

²¹ P ar ar Moiseeu ley werp arr gaai nem jaau sim wau n muata p ach peerd ju awi agpierr wau w n r- ram kh si n m kh n:  P rau chi ley gaai jaau sim ajapha khaph  n m  ag  mag leigta ee aag? ²² Mag leita  ba  urkhaju kh irjuju am ugua p rag jaaukhim: Makh n libro gaai jaauwai, j oi Abr n chaain num  wai s ejim aajem:  b daupeer Agar aajerr ich chogkha wai s err d im maimua  b ich chog khaba ich  i chaar Sara d im. ²³ Mag ich chog d i ootarr chaairan s i ich j g b ur abarm gaaimua  in bi ee paajemj  bi ee pawo ootarr ajim aajem. Pari ich  i chaar d i ootarr chan magba, chi Sara ich daupeer gurj  p d chaai ooba arrta ag nawe ich  wandamaucha amag chaai oopiju jaautarr aawai ich iekhatarr chadcha amkh irta oopijim anaab . ²⁴ Mag  in num  chaain ootarran, ich j g  inau chaain num  ootarrj ,  wan- damauj  biek num   or d i iek deetarrta jaau sim. Magua mag chi  i nacha chaai ootarran, ajapcharan Agarrauma, Sina  durrs  gaai  wandamau Moiseeg ley deetarrta jaau sim. Chi Agarrj  s i j oi Abr n chog arr aawai ag chaain ewagam kh nj  ich magta chikham chogkha n sijim. Maguata ich agj   chab mag ley gar thaaba n m kh nj , s i chikham chogkha n mj , mag ley  urkhaagpaita thaaba n m. ²⁵ Mag leitua  or s i ich chognaankha wai s ewai, chi ley deetarr durrrj  Sina  anaa Agar aju aai n m, chi Agarrta mag ley  urkha n mua ag chognaankha n m kh n  d aawai. Mam   s ewagj  judionanta mag ley  urkha n mua i chognaankha naawai mag Agar an m chan Sina  durrs pai jaauba, Jerusalén ph b rpatata jaau sim, j ata

judionaan phöbör aawai. ²⁶ Pari Sara sī Abrán chog khaba i ʘi chaar arr aawai jāgua jūrr ʘgtharm Jerusalanta jaau sim; ajapcharan maach thum Cristo iek ʘkha nʘm gaaimua ʘgthar wētju khʘn ʘdkhata öbër sim. Magua ich jāg Sarajā Abrán chog khaba ar-rjō, maachjā mag ley ʘrkhaha nʘm gaaimua ag chog khaba nʘm. ²⁷ Mag Sara maach mʘg ʘkha wējōm khʘn ʘdkhaju igwi Ēwandamau ich iek gaai phāpiwai,

“Pʘn chadcha chaai ooba ʘrraawai bürrjā chaai khierr machag khaugba ʘrrab mamʘ, ichiita onee abá” ajim.

“Chikhamnau jaai khecheu auwi pʘch appai ʘrrab mamʘ, jāg pʘch chogkha simta pʘch jaai dʘi sim khāijā, pʘta ʘrcha chaain khapaana ʘrraju” a phāpijim.

(Is. 54:1)

²⁸ Ermanonaan, magtarr aawaita Sara iewaa chaar Isá ag nawe ich Ēwandamau deeu jaautarrjō, pāarjā ag nawe ich iiu aawai ich chaainkha auju jaautarr khʘn khabahab. ²⁹ Pārau khaphʘ nʘm, mag jaar jōoi Abranau mag ich chog Agar anarr dʘi amach khīrau chaai ootarr Ismael aajerrau Sara iewaa Isá ich Ēwandam Akharau oopitarr dʘi khōinaa khaba aajeejim. Magua īs ewagjā ich agjōta sim īchab: judionaan ley ʘrkhaajem khʘnau maach ich Cristo iek chaar ʘkha nʘm khʘnagjā amach dēnjō ʘrkhapiju ēkhaajem.

³⁰ Pari judionaan awiajā chi mag nʘm khʘn chan Ēwandamau aubaju khap amkhīir ʘkhan a sī Ēwandam iek phā sim gaai Saraau iekhatarr igwi? Mag sim:

“Abrán, jāg chaai ich ʘd dʘi warre maach aigmua jʘr-bapūi” ajim chi Saraau.

“Jā sī maach chogkha sim dʘim chaai aawai jāgua pōd maach chaai dʘi āba pʘ juagam nem jūaju khaba sim.

Mʘ pʘ ʘi chaarkha ʘm dʘim chaairauta pʘ juagam nem jūaju aai simgui” ajim.

(Gn. 21:10)

³¹ Ermanonaan, maguata maach Cristo iekta ʘkha nʘm khʘn chan sī mag ley ʘrkha nʘmua ag chogkha wēnʘrramkhīirta Ēwandamau auba arr aawai, mag sī Agar Abrán chogkha sīerr chaainjō khaba nʘm; maachin i chaain ich ʘi chaar dʘim khʘnjōta nʘm.

Dich jōoin iig tag ee apiba jaautarr

5 Keena, ya īsin Cristoou pāar pāach jōoin i eemua ʘu öbeer athaawai oob tag warramjō agʘmʘgta ee amiet. Mag pāach jōoin i eemua ich mag peerdʘ wēnʘrramkhīirta Cristoou pāar öbeer autarr aawai jāg pāachdēu i iek ʘkhatarr gaaita ich mag ubʘ wēnʘr-rathū. Oob maar meeun judionaan iigta pāach ich chogkhapimiet.

² Pari magaagan ajapha mʘ iek ũrbat keena: Mʘ Pabloouta pārag mag chirʘm. Pārauta Ēwandam dau na pāach ajapha kulp chukhu paapūyaag awi ley gaai jaau sim ipierraa pāach mehēujā phʘrbichpi nʘm khai, magan Cristoou maach kōit ich thōopitarraupai

pōd warre pāach peerdʘ aubam awiata mag nʘm.

³ Pāadē ũrbat, deeu pārag phʘrba jaau chirʘm: Āb-mua khāijā mag mehēu phʘrbich nʘmuata Ēwandamag ich aupim ig sim khai, magan tagam nem Moiseeu ley phā pʘarr gaai jaau sīsidʘmjā ichiita thumaa ajapha ʘrkhaju aai sim; mag thum ʘrkha aubam chan oob Ēwandamau pāach auju amiet. ⁴ Pāar jāg ley ʘrkha nʘmuata Ēwandam dau na kulp chukhu aju ēkha nʘm khʘnan, warag pāach garmuata Cristo kha isegwi i bü ogdʘnaa Ēwandamau pāach khōsi wai sīerrjā pāach garmuata i barpʘa nʘm. ⁵ Pari pāar mag nʘm daumich, maraun chad Ēwandam Akhaar gaaimua maimua chadcha Cristo maach kōit meetarr ʘkha nʘm gaaimuata Ēwandam dau najā maach kulp chukhu naaju khaphʘ nʘm. ⁶ ʘJāgwi mua mag chirʘ? Mua mag chirʘmʘn Ēwandamau oowai Cristo iekta ʘkha nʘm khʘnan mehēu phʘrbichba naawiajā thum agdaujōpai oojeewaita mag chirʘm. Iruan magʘm nemta wauju khāai, āba ich iekpai ʘkha nʘm dʘi ichjā khōsinaa dich khapeenjā kha khōsita apiejem.

⁷ Pāachdēu nacha ʘkhatarr iek gaai pāar nem ajaug wētmarra ʘjāga jāg maach peerdʘajem iek chaarta isegwi parhooba nem jaau nʘmta ʘkham ig nʘma?

⁸ Warrcha Ēwandamau pārag ich iek ʘkhapi aauwaijā tag pāach jōoin iig ee apimaugauta Cristo gaaimua pārag ich iek ʘkhapi autarr aawai, pāar jāg nʘm chan ich Ēwandamau khabam. ⁹ ʘPārau ũrba aajē, “Levadura bʘrʘ pūitarjā arin ee thum aaidʘajem” aajem? Ich jāgta naabahab pāar ee jāg chad khabam iek jaau wēnʘrrʘm khʘnjā. Am khapan khaba naab mamʘ, amachdēu jāg jaau wēnʘrrʘmua pāach thumaam khʘnagta maach peerdʘajem iek isegpiju ēkha naabahab. ¹⁰ Amau jāg naab mamʘ, pāraujā mʘ dēnjō ʘkha naawai mua khaphʘ chirʘm pārau maach Pör Cristo iek isegbaju. Pari jāg pāar idēu khajap sīuba wēnʘrrʘm khʘnan ichiita Ēwandamau am gaai mas deeb khaba mas deeu.

¹¹ Jāg mʘch meeun judionaanaupaijā mʘ ʘugar sēukha jaau nʘmjō chadcha warramjō agtha mua mʘch paarmua mehēujā phʘrbichpi jaau chitakhiin, amach ipierr warag Cristo iekjā ʘkhanaa mehēujā phʘrbichpi jaauwai, amau mʘ khaibag wauju ēkhaju khāai warag ajaphata mʘ ig iyʘ aajeekham. Mag akhiin Cristo pakuls gaai thōotarr iek jaauwaijā am gaai mas khaba aajeekham. ¹² Maestronaan anʘm khʘnta khaugab jāg parhoob nem jaaunaa mehēujā phʘrbichpi jaau nʘm gaaimua idēu pāar khajap sīuba nʘm khʘnan, mag bʘchkhunpai phʘrbichpi jaauju khāai amach phārta wir aig amachdēupai warre japūinaa tag pāar molestaaba akhiin ʘucha akham.

¹³ Ermanonaan, Ēwandamau pārag ich iek ʘkhapi aauwaijā tag magʘm pāach jōoin i ʘrkhapieg khaba, ich ipierraa amkhīirta pāar ichig thürkha aujim. Magtarr aawai irua khōsim nemen chad pāachdēu waum aig wauju aai nʘm. Mamʘ mag pāachdēu waum aig nem wauju aai nʘm awi oob sī parhoobam khōchag pāach khīirjug ee bēwai agpierr amiet. Magju khāai

päach khapeenjã agdaujõ kha khõsinaa am dñi ajapha ajuuta êkhabat. ¹⁴ ¿Khan jãgwi mua mag chiré? Moiseeu ley phá pñatarr thum sñi "Pñch khapeenjã daupii abá ich jãg wir aig pñchdëupai pñch chig apimapha aajemjõ" a sim gaaimuata thumaa jaau õbër sñewaita mag chirëm. ¹⁵ Pari pãrau mag Êwandamau Moiseeg jaautarrjõ khaba warag pãrau päach wir aigpajã chikhham oomapnaa sñi khoojem nemjõta aadëp akhiin, pòm wënerraba päachdëupaita päach khaibag wauju, Cristo gaaimua ðu wënerraju arrta sñi parhoobam khëunjõ naawai.

Parhoob aju khãai Êwandam Akhaar ipierrta aju aai nëm

¹⁶ Keena, magua mua pãar wawí chirëm, mñ iek ðr-bat: Päach õ khõchagpierr nem khaigbamta waum khõchkhakha aju khãai, Êwandam Akhaarta päach gaai phëснаa ichdëu päachig nem jajaaukhamta agpierr abat. ¹⁷ Nem khaigbam wauju khñirjug maach gaai simøn Êwandam Akhaar maach ee sim dñi wër-bua gaai nëmjõta aajem, äbmua nem waum khõsim jür ãbkhaíu waumapha aadëp aawai. Makhëun numí mag ihãba khaba aajem khëun aawai makhëun numim khëunauta maach chi ðrëm khëunagjã amachdëu khõsimjõta waupiju êkhaajem. ¹⁸ Mamñ Êwandam Akharagta ððraa päachig ichdëu nem waupim khõsimta jaupinaa i ipierraa nëm chan ya tag mag lejã igba nëm, ich Êwandam Akharauta ichdëu khap nem waumkhñir jajaau aju aawai.

¹⁹ Pãadë mñ sëu awi oobat. Merag chukhu sñejem ar sñi amach khõchagpierr nem waajem khëun; magëm khëunau mægta aajem: Amach õor khabam dñijã khapes aajem; mag khapes aawaijã athuuchata aajem, pöd amach khõchagjã äwat auba ya ich magta waau khaug thënaawai. ²⁰ Nem parhoobam nem juau wautarrta êwandam awi agëmægpa jëeunaa bënëujã õor ðrthënaa khëugjem. Chikhham khñirjã oomapnaa chikhham dñi khñir bñnaa amach khapeendam ajapha nëm oowai magjã khõchkhaba sñerrjëm. Bññ abarm gaaimua nem khõrgnaa nem inagjõm wawaag aawaijã amachta garpapa aajem, chikhhamnag inpimaaugau. Amach idñii aajem khëunpai khõsinaa jür agjõ deum khëun igar nëm khëun dñijã amachta ðrpai aju khñirju sñerrjëm. ²¹ Jãgëm khëunnaun chikhham nemdamjã amach dën apim khõssita aajem. Magnaa nag pòm waupñinaa sñi khëch thënnisipnaa thach bipõmjã khõ sñerrjëm. Maimua mag tag amau nem waumaajem jaumakhiin, nem khñir khapaana thënnëm. Na mñchdëu pãrag jaau chirarrjõ ðwaai pñaba deeu mag chirëm: Cha mua jaau dichdimam nem waajem khëun chan Êwandam durr wëtbam.

²² Mag khãai Êwandam Akharagta ichdëu khõsi simjõ ððraa päachig nem jaupi nëmøn chad warag pãar ee agdaujõ päach khapeen kha khõsinaa, onee, khõinaata wënerraju. Mag nëm dñi ðchab chikhamnau khñijã dich meeukhapiju êkhaawaijã sñi äwatpñpñi aa khaphënaa, ich õdeg bigaaum khëundamjã ðuta wënerrapim khõsi, õor dñi õ ajaphanaa, dich

khapeenag nem magju abarmjã chadcha dich iekhatarrjõ nem wau wënerraju. ²³ Magnaa ðchab dich-ta warm khëun khãai ðrpai ajujã khñirjuba, daumaanaa sñi päachdëu nem waum khõsimægta ððr päach ðr-papibaju. Mag ajaphata nem wau nëm khëun chan lejã agëm paar khaibag waupi jaaubam, mag Êwandam Akharau jajaaukham ipierr nëm aig ley gaaijã dich khapeen dñi api simjõta naawai. ²⁴ Cristo dënkha nëm khëunan warr i thõ naawaiwe amach õ khõchagpierr nem wauju khñirjugpata warre i dñi pakuls gaai meerppñitarrjõta nëm, tag magëm nem khaigbam wau nëmua pekau wauba aag. ²⁵ Keena, mag Êwandam Akharauta Cristo gaaimua ðu maach Êwandam dënkha wai sñewai ichdëu khõsimta idëu warag maachig jajaau apitarrau.

²⁶ Oob iwñir äbmuajã ichta warm khëun khãai ðrpai sim a khñirjumiet. Chikhham nemjã dich dën apim khõsi khaba, ni magëm gaaimuajã oob dich khapeen dñita khñir bññ ðrðr amiet.

Agdaujõ dich khapeen juag oouju aai nëm

6 Ermanonaan, päachdëu oowai äb khñijã Cristo gaaimua maach khodkha khërëm pekau ee bu-udimam oobaawai, ar chi Êwandam Akharau päachig nem jajaaukhampierr aajem khëunau i khaigpërbat. Mag deeu i khaibag eemua õbeer auju êkha nëm aigjã ithñu wawimamuata i wawipetat, deeu ajaug ee sñsimkhñir. Mamñ mag pekau ee burr nëm khëun wawiewaijã khñir khaphë abat, eeu päachpata dñi agjõ adukham. ² Päach ee äb khñijã problema paarpaawai, warag pekau ee burrm ugua, oob irig oobamjõ amiet. Pãrau chadcha athaba magta am khaigpëruju êkha dur-rumøn, Cristoou dich khapeen kha khõsi apitarr aawai chadcha magta nëm.

³ Äb khñijã sñi atcharagaupai ichta warm khëun khãaijã ðrñcha sim a sim wounan, ichdëupaita ich khñgur sim, ich mag iekha sim gaaimuapai serbiiba simta mag iekha sim merag chukhu sñewai. ⁴ Magju khãai chikhamnau nem khaigba wau nëmta eerpanaa jaauju khãai, pñchpaita khñirjubá, chadcha Êwandamau khõsimjõta wau sñ a khap aag. Mag irua khõsimjõta nem wau simøn chad onee aju awiajã magëm gaaimuata onee aju aai sim. ⁵ Mua mag dichdëu nem wau nëmta ðu sñ wa ðu khaba sñ a khap aju aai nëm a chirëmøn, Êwandam khñirphee ðñññtkhabaimam edjã chikhamnau nem wautarrta irua maachig jëeuba dichdëu nem wautarrta jëeumaju aawaita mag chirëm.

⁶ Mæg maach peerðajem iekta bën dö nëmjõ khaug nëm khëunnaun amachdëu nem wai nëm eemjã mag amachig jaau nëm khëunag deeb khaba dedee aju aai nëm.

⁷ Pãachta Êwandam dau na chi ajarpharam khëun awi oob wir aig päachdëupai päach khñgurmiet. Mñig maach agdaujõm khëun appain pãrau õor khñgurwiajã Êwandam chan pöd äbmuajã khñgur aubam. Pãrau khaphë nëm, maadëu nem jñirwain deum nemjñir õbërba, dichdëu nemjñirtarr khñirta õbeerjem. ⁸ Ich

agjōta sībahab m̄ig eegar aawaijā: Maadēuta dichdēu khōchagpierr parhooba nem waaujerr khai, mag dichdēu nem khaigbam waaujerrapaita Ēwandamag maach aupibaju. Pari magba Ēwandam Akharau khōsimjōta agpierr nem waaujerr khai, ich ag Ēwandam Akharapaita ĩchab ich mag maach ich dūicha ūgthar wēnerrapiju. ⁹ Maguata maach chan m̄g n̄m aig khusēukha phōbaadēm awi nem ajapha wauju aai n̄mjā wauba ich mag sīju aai khaba n̄m. ¿Jāgwi? Chokhōgba magta nem ajapham apha wau wēnerr̄m̄n, Ēwandamau oowai ichdēu magju ayaa am ed mag nem waum khōsi waaujerr jūr maach dūi agjō ū aju aawaima. ¹⁰ Keena, maguata muan pāragan, ūta dich khapeen juag oaju aai n̄m aiguin thumaam kh̄n̄n dūita ajapha aju aai n̄m a chir̄m. Pari mag n̄m aigjā Cristo gaaimua maach khodkha th̄n̄m kh̄n̄n dūita maadēu ūrcha ajapha aju aai n̄m.

Pabloo ābmiecha ðor wawimamua salud deepūtarr

¹¹ Keena, pādē oobat: Ya öpüyaagpaawai m̄ch juadamaucha pārag m̄g ēsap nem dau dapag phā deepūi chir̄m. ¹² Ar jāg ajués pārag amach dēnjō dich khakhua dauchachpi jaau n̄m kh̄n̄naun, sī amach meeun dūi iekkhōr aumaugauta jāg n̄m, mag amach jōoin iita p̄api jaauba naawai Cristo pakuls gaai meerphē thōotarr gaaimua amachdēu m̄ dūi n̄mjō amach ēudee ēkham ugua. ¹³ Pari mag n̄m chan mag dich khakhua dauchachpi jaau n̄m kh̄n̄naujā amachdēu ley jaau n̄m gayam thumjā ūrkha auba n̄mta mag n̄m. Mag n̄mta amach garmuan chad pārag ichiita amau jaau n̄mjō aju aai n̄m an̄m, mag amach ipierr abawai amachdēu jaauwia-

ta pāraujā jāg pāach mor dauchach wai n̄m a iekhaag. ¹⁴ Pari mua chan mag am dēnjō m̄ch thōba, maach Pör Jesucristo chi pakuls gaai dau aph̄ arrra thō iekhaagem. ¿Khanthee mua m̄chdēupai m̄ch thōbaadēju? Mag m̄ch kōit pakuls gaai Cristo thōtarr aawaita ĩs chan warr m̄chdēu nem waaujerrjā tag khīrjuba, maḡm nem waumaugau warag chi meemjōta chir̄m; ajapcharan maḡm nem chan m̄ athee chukhumjōta th̄n̄m, ya jūr Cristo dūita chir̄raawai. ¹⁵ M̄ naan par amach khakhua dauchachpi jaau th̄naaju. Mag naab pari maachin dauchach chukhu th̄n̄m kh̄n̄n dūi agdaujōpai n̄m Ēwandam dau na. Magarrau m̄ch paarmuajā dūi balee sim a chir̄m̄n, Cristo iek ūkha n̄m gaaimua deeu thaa-batarrjō i dēnkha n̄m̄n chad chadcha balee sim a chir̄m. ¹⁶ Pār thum mag Cristo dēnkhanā ichdēu jaaumam ipierraa wēnerr̄m̄n kh̄n̄n kōitta muan jēu chir̄m, khōinaa ich jāg pāach eeg oopar amkhīr. Maimua ĩchab thum tagam kh̄n̄njā chadcha Ēwandam chaainkha th̄n̄m kōitjā mua jēu chir̄raagem.

¹⁷ Keena, m̄ ajim mua pārag jaau ig chirarr. M̄ig-mua atag chan ni ābmuajā tag m̄chig mag dich khakhua dauchachpi jaau n̄m iek igpimapha chir̄m. Maḡm dauchachta igju khāi, Cristo iek jaau chit̄m gaaimua ōrau m̄ p̄rnaa w̄ wai n̄mua pedphē-marrta m̄ch mor gaai chadcha dauchachjō wai chit̄m. Jāḡm oo n̄m gaaimuata ōrau khaph̄ aju aai n̄m, m̄ chadcha i chogkha chit̄m.

¹⁸ Ermanonaan, magdampai ajim mua pārag jaau ig chirarr. Muan pār kōit jēu khitaajem, maach Pör Jesucristoouta ich jāg pāach ū wai n̄rramkhīr. Ayoo keena,

Pablo

EFESIOS

Pabloou carta jayap phājim aajem Roma phöbör ee cárcel deg simua: chamüg Efesopienag deepütarr, Filipopienag deepütarr, Colosapienag deepütarr, maimua jöoi Filemonag deepütarr.

Biek äb ich Pabloou mag Efeso phöbör ee judionaanag Ēwandam iek jaau sĭerr aawai ichdëujä aiguim khæun khaphæ sĭejim (Hch. 18:18-21). Mag nëm dëi Ēwandam iek jawaag am aar mawi año thārjupjō ag phöbör ee Cristo iek jaau sĭerr aawai chará ichdëu thum am khaphæ sĭejim aajem (Hch. 19).

Mag jaar provincia de Asia ee Efeso phöbörta chi pōmaam ajim aajem. Mag phöbör pōmaam aawai ðor pōm sĭi mercancia aunaa pēr nēmuapaita naajeejim anaabá. Ich ag phöbör eeta am Ēwandam Diana anēmüg jëeujem dijā sĭejim aajem (Hch. 19:27).

Müg cartaan Pabloou Efesopien thum chi ükha durrum khæun atheeta phājim aajem, nacha amachdëu ūrwia deeum iglesiaag deebapāiwai thumaam khæunag ūrmamkhĭir. Mag Efesoom iglesia een judionaan khabam khæunta ūrcha naajim aajem.

Pabloou ūrcha müg carta phāju khĭirju wai sĭerran, jāga Cristoou judionaan amach meeun khabam khæun dëijā ðor äbpaimjōo apūijī a jawaag ajim (2:13-16). Ajapcharan maach müg Cristo iekta ükhawi i dënkhā nēm khæunan, deeum meu awiajä, thum meu äbpaimjōnaa dō äbam eem khæunjōta nēm a jaaupāaig ajim; ajapcharan mag äbpaimkha nēmuata Cristo iglesiakha nēm jawaag. Jāga mag nē a jawaag Pabloou mēgta jaaujim:

(1) Maach thum chi ükha nēm khæunta Cristo morkha nēm anaabá; maagwai ich jūr maach Pörkha sim aajem (Cap. 4:15-16).

(2) Maachin di äbpaim ēu awaag pa khapaana thērrp thēnēmjōta nēm anēm; mamæ mag dipá pōm thēnēm ee äb sim chi ajapcharan; ma, ich Cristo aajem, chi dihād jārram (Caps. 2:20-22, 4:4).

(3) Mag Cristo morkha nēm aiguin, hæi ich jaai appai oo sĭerrēmjōta nēm aajem (Cap 5:22-32).

Salud

1 Mæun Pabloou, Ēwandamau khōsi sĭerrjō Jesu-cristooucha ich i jaaumkhĭir jēr autarr. Muata pārag müg ēsap phā deepüi chirum, Efeso phöbör ee Ēwandam dënkhanaa Jesucristo iek ükha nēm khæunag. ² Pār kōit maach Aai Ēwandamag jëe chiraajem ichdëuta maach Pör Jesucristo dëimua üu dërrcha pār eeg oowi pār khōinaa phē wai naamkhĭir.

Cristo dënkhā nēm khæun dëi Ēwandamau ajapha aajem

³ Muan maach Pör Jesucristo Aaita thō iekhaajem; ajapcharan Ēwandamma; irigpaita üu ajim a chiraa-jem, chadcha maach dëi ajapha amkhĭir Cristo pütarr paar. Mag maach Cristo dënkhā naawaita Ēwandamau ügtharmpeen dëi aajemjō maach dëi müg eegarwejā ich Akhaar gaaimua ajaphata aajem. ⁴ Pari mag maach dëi ajapha sim chan sĭi eeupemjō khĭirju auwi khaba, warr müg jēb ompaaju nawe Jesucristo gaaimua ich Ēwandamau ya maach ich dënkhā auju khĭirju wai sĭerr aawaita maagjem, ich dau na tag kulpjā chukhu sĭi ich atheepaita ichdëu khōsimjō wēnērramkhĭir. Mag warrgarwe ich garmua maach khōsi arr aawaita ⁵ Jesucristo gaaimua ya maach ich chaainkha aujujā khaphæ sĭejim, ichdëu maach dëi am khōsi khĭirju wai sĭerrjō. ⁶ Mag gaaimuata chadcha ich mag Ēwandam ajaug phēnaa i thō iekhaajem, mag ich ajaug sĭerrēm

gaaimua ichdëu ich Iewaa daupii aajemta üu maach athee pütarr aawai. ⁷ Maach pekau gaaimua Ēwandam dëi iekkhōr pōm narra, sĭi khajapham dēbpaar phag nēmjō Jesucristoouta maach daupigau ich bagau maach phag athaawai, üu Ēwandamau maach khaibagjā chugpaawi warre magum khĭir okhoopūijim. ⁸ Pari magpaijā khaba, chadcha ichdëu maach khōsi chirum khap amkhĭir, maachig ich khĭirjugjā deewi üu magumjā khaphæ wēnērrēm. ⁹ Ajapcharan ūchab warr ichdëupai ich thāar ee nem waumaju khaphæ aajerrta maachig khaphæ apijim. ¹⁰ Mag ich thāar eepai nem wauju khĭirju wai sĭerran, müg atag chadcha ichdëu magju ed paawaita ichdëu khĭirju simjōo aju. Mag edta ich Ēwandamau ðor thum edjä ee nem thēnēmpa Cristoog thēsĭepūiju, am dëi jūr ichdëuta khap amkhĭir.

¹¹ Magta agtha maach thaababa nēwe Ēwandamau ya maach ich dënkhā wai sĭejim, Cristo dëi khapeerkha nēisewai mag nawe ichdëu deeu jaau sĭerrjā ichdëu mag khĭirju wai sĭerrjō chadcha jūamkhĭir; Ēwandamaun chadcha ichdëu oowai ajapha aju ayaam nemta wau sĭerrēm. ¹² Magta maach chi nacha Cristo iek ükhatarr khæunjā ich dënkhā aujim, mag ichdëu maar ich dënkhā autarr gaaimua pār maarjō i iek ükha nēm khæunaujā ich Ēwandam ajaug khitumta thō iekhamkhĭir. ¹³ Maguata pāraujā ūchab chadcha Ēwandam iek chaar müg maach peerdæajem iek jaau nēm ūrwi üu Cristo iek ükhabaawai, Ēwandamau ag nawe ichdëu deeu jaautarrjō pārāgjā ūchab ich Akhaar

deejim. Mag ich Akhaar deetarran, päärjä chadcha ich dënkha wai sim khap amkhäär ajim. ¹⁴ Mëügwaiwejä ya Cristo gaaimua Êwandamau maach ich dënkha wai siewai mëüg atag ya ichdëu maach auju ed paawaijä warre ich aarcha maach phë auwi ich dëichata wai sïsi-ju. Mag chadcha ichdëu maach ich aar phë auju khap amkhäärta ich Akhaarjä mag maachig deejim. Mag ich garmua maach dëi magju a simën mëügwaiwe ich ajaug thö iekhamkhäär.

Chi ëkha nëm khëun kôit Pabloou Êwandamag khäär- jug jëeujerr

¹⁵ Maguata, chadcha pãrau pãachdëu maach Pör Jesús iek ëkhatarra agtha ogdëba thãraucha ëkhanaa thum Êwandam ðorkha thënum khëunjã daupii aajem khaphë chiraawai, ¹⁶ Êwandamag jëeuwaijä pãar jãg nëm paar irig ëu ajim ab khaba ëu ajim a chiraajem. ¹⁷ Ëu pãrau bëchkhun Êwandam khaphë naab mamë, warag ërëuchata i khaphënaa jãgata Cristo gaaimua pãar athee nem ajapham pöm wauujë a khap apim khösi chirëm. Maguata muan maach Pör Jesucristo Ayagta jëeu chiraajem, ajapcharan ich Jöoi ügthar chiraajemëgma, pãrag ich khäärjug deebarmua magëm khap amkhäär. ¹⁸ Mua jëeujem ïchab Êwandamag, ichdëuta warag pãar khäärjug aarthëgbarëimjö amkhäär; magbaawai mag ya ich aarcha phë athaawai ich dëicha onee wënërraju jaau simjä ajapcha khaphënaa, mag ich ðorkha thënum khëunan chadcha peerdëwi naawai mëigwejä onee naaju aai nëm a khaphë amkhäär. ¹⁹ Mag nëm dëi ïchab khap apim khösi chirëm, jãga mag Êwandam thumaam khëun khäärjä ichta jua theeg sïerrëmta maach chi ëkha nëm khëun dëi sïejë. ²⁰ Ich mag jua theegau khabajeb Êwandamau deeu Cristo phiriu auwi ügthar ich juachaar garcha thumaam khëun Pörkhamkhäär juppittarr. ²¹ Mag ich juachaar gar juppinaa ichjö jua theeg apibaawai, ichta reinaan thënum khäärjä ërpainaa nem thumaa mëüg jëb gaai wa edjä ee khäärjä mepeen-
jöm thënum khäärjä ichta ërpaï apijim, mëüg atag pawiajä ich mag sïerramkhäär. ²² Magta Êwandamau nem thënum thumaa sïi ich Iewaa Cristoogta thësëpëujim. Magnaa ichta maach chi ëkha nëm khëun Pörkhapinaa ²³ maachigta ich Iewaa jürr, mëüg jëb gaai ichdëu khösijö nem wauju ayaa apijim. Cristoon ich appai simta durrierr sïerraawai äbmuajä jamta i sïejë aju khabam. Mag simta maach chi ëkha nëm khëun dëin ichta chi Pörkha sim.

Êwandam ðor dëi ajaug khitaawaita maachin ëu peerdëujem

2 Warran pãran pãachdëu nem khaigba wauujerr gaaimua pöd Êwandam aar öbërrju khaba naajim, sïi pãach pekau eepaita narr aawai. ² Pãraun sïi Êwandam khaugbam khëunau nem wauujemta wauujeejim, ar mëig eegarpain ichta ërpaï sïerrëm khöchagpierr, ajapcharan dösät ipierrma, ichdëuta ðragjä warag Êwandamau nem khöchkhabamta waupim khösi aa-

jem ipierr. ³ Maarjä warran thum ich magta naajim, sïi dichdëu nem wauum khöchagpierr; nem magju abar-mën parhoobam khäärjug dich khäärjug ee bëe nëmta agpierr wauujeejim, warr thaabaawaijä ich mag pekau eeta thaabatarr khëun aawai. Chadcha maach mag wënërrarr gaaimua maran sïi parhooba tagam khëunjö Êwandam jua machag äwatju aai naajim. ⁴ Mamë ëu Êwandamau ðor thumaam khëun dau aug khaug paraanaa ich garmua ðor khösi khitaawai, ⁵ mag maach khaibag gaaimua aubaju ayaa narrta ich jãg ichdëu deeu Cristo phiriu autarrjö maachjä ich aar auwi ich mag Cristo dëi äba wënërraju khëun khapijim. Mag Êwandam ðor dëi ajaug khitëm gaaimuata maachin ëu peerdëwi nëm. ⁶ Ya mag Cristo dëi äba ich mag wënërraju khëunkha naawai chadcha meewi narrta deeu phiriu autarrjö nëm dëi ya ügthar ich dëicha ohoodö nëmjöta nëm. ⁷ Mag Êwandamau maachigta nacha Cristo iek ëkhapiwi ich dënkha autarran, ïs ewag pawiajä jãga chadcha ichdëu maach khösi sï a khap apinaa, mag Cristo dënkha nëm gaaimuata chadcha ichjä maach dëi ajaug khitëm khap apieg ajim. ⁸ Pãran mag Êwandam ajaug khitëm gaaimuata ëu Cristo iek ëkhawi peerdëwi nëm; pari mag nëm chan sïi pãach khäärta peerdëju ëkhatarr gaaimua khaba, ich Êwandamau ich garmuata pãar peerdë aum khösi arr aawaita ëu pãar peerdë aujim. ⁹ Êwandamau maach peerdë au nëm chan dichdëu nem wau nëm gaaimua khabam, magba akhiin magëm gaaimuata peerdëjim a iekhaju. ¹⁰ Mamë warrgarwe Êwandamau khäärju wai sïerrjö ich athee mag nem ajapha wau wënërramkhäärta Cristo gaaimua maach peerdë autarr aawai, maadëun chadcha nem ajaphamta wauju aai nëm; pari majä dich peerdë aumkhäär khaba, sïi Êwandamau mag khösi siewaita mag wauju aai nëm.

Cristo gaaimuata maachin ëu Êwandam dëi dau parii wënërrëm

¹¹ Keena, judionaan khabam khëun, khäär eyaa abat. Warr pãrau Cristo khaugju naweran, maar meeunau maachta mehëu thë nëm awi pãar judionaan khabam khëunan sïi saak oomjöta aajeejim, maachjö mag dauchach chukhu nëm awi. Pari mag nëmthë maachjä Êwandam dakhäär pãarjö thäär äkhãrag sïi maach inaamjö nëmta maagjeejim. Mamë ïsin, magëm gaaimuapai Êwandamau maach auba aajem khaphë naawai, jãg sïi Êwandam dëi ajapha aag awi jãg maach mor dauchach nëm chan bëurrjä maadëu igbata sim. ¹² Chadcha warr chan pãrau Cristo khaugba naajim. Maar judionaan eeta Êwandamau mag maach peerdëujem püju jaautarr aawai mag Cristo gaaimuata ich aar maach auju ayaa nëmjä maraun khaphë naajim. Pari mag nëm ee pãrau chan bëurrjä magëm khaugba, ni maar jöoin dëi Êwandamau iek deetarrjä khaugba, pãran sïi deuum meu aawai mag Êwandamjä khaugba, ni ichdëu pãach peerdë aujujã khaugba sïi okhoota wënërrajim. ¹³ Pari ya ïs chan magba Cristoou maach thumaam khëun kôit ich bag ärpittarr gaaimua pãarjä ich dënkha wai siewai mag

päär okhoo narra ya ĩsin chad maach thum ābata Ēwandamau ich dēnkha wai sĳejem. ¹⁴ Maguata ĩsin Cristoouta maach khōinaa phē wai sĳejem, chadcha maar meeun pāar meeun dūi khĳet nēmta ĩsin ichdēuta maach thum khod ābamjō abapūim, sĳi maach jārr serrkau thuur simjō sĳerrta khēt sĳewerbpūimjō abaawai. ¹⁵ Mag Cristoou ɛdɛraa ich thōopibarmuata mag Moiseeu ley p̄atarr gaai nem khĳir pogkhe ɛrkhapi simjā warre serbiiba apūijim. Magta warr chan mag chikhamnagjā ooba agdaujō dich cuenta n̄rrjēe arrta, ɔor ābpaimeg paapūiwi warre chi iunkhapūijim. Magbarm aig ĩchab ya tag warramjō khaba, maach eepaijā khōinaa n̄isijim. ¹⁶ Mag pakuls gaai ich thōopibarmuata ĩchab mag maach khĳir au wēnerr̄mjō narrjā Cristoou warre ajaug paapūiwi Ēwandam dūijā khōinaa apinaa ɔor ābpaimejō apijim.

¹⁷ Mag Cristo bēetarran mag maach khōinaa wēnerr̄raju thumaam kh̄nag jawaanta bēejim: Ar pāar Ēwandam khaugbagau i warp narr kh̄nag jawaan, maimua maar meeun pāar khāi b̄ur i khaph̄pai narr kh̄nagpa jawaanta bēejim. ¹⁸ Mag maach thum i iek ɛkha n̄m kh̄nau, ich ābam Ēwandam Akhaarpaite wai naawai, Cristo gaaimuata ɛu ĩsin judionaan wa judionaan khaba awiajā Ēwandam chi Aai dūi khapeerkha wēnerr̄m. ¹⁹ Mag i dūi khapeerkha naawai pāar chan ya sĳi chikham durr gaai jooba n̄mjō khaba, ĩsin ya sĳi dich meeun apha ābam dō ee jooba n̄mjōta n̄m. Maguata m̄g maach Ēwandam ɔorkha th̄n̄m kh̄nan thum agdaujōpai n̄m nem thumaam athee, ya i chaainkha n̄m gaaimua āba khodkha th̄naawai. ²⁰ Pāran ĩchab sĳi Ēwandamau ich athee di ēwaag dipá j̄r wai simjōta n̄m. Ich Jesuucha ich i jaumkhĳir j̄r autarr kh̄n warrgar ĩchab Ēwandam i jaaujerr kh̄n dūi chi dipákha n̄m. Maagwai pāar j̄rr chi dipá daigkha naawai makh̄n ɛrta chi ɛu simua b̄rkha arrum. Maagwai ag eegar chi big pōmaam chi dihādkha sim ich Jesucristoou. ²¹ Ajapcharan jāg di ɛu n̄m aig pa j̄khap̄p̄igmp̄ierr warag ɛgthaag bāau ahaug maajemjōta n̄m maachjā. Ōrau warag Cristo iek ɛkhamamp̄ierr ichdēuta ichdēu khap maach gaaimua mag di ɛu arrumjō simjā warag nem pōm bāau arrum, ich sĳejem dikha awaag. ²² Mag pāar judionaan khabam kh̄njā Cristo dēnkha naawai maach thumaam kh̄nta āba Ēwandam Akhaar sĳejem dikha n̄m.

Judionaan khabam kh̄nagta Ēwandamau ich iek jaupitarr

3 Keena, mag pāar judionaan khabam kh̄npa Ēwandam chaain khaju aai n̄m a jaau chit̄m gaaimuata m̄n m̄g preso chir̄m. Pari mua khaph̄ chir̄m, m̄g m̄ preso chir̄m gaaimua Cristoou j̄rr pāar dūita ajapha aju. ² Ya pārau khaph̄ aju aai n̄m, Ēwandam ɔor dūi ajaug khit̄m gaaimua pāarjā dau aug khaugwi m̄rgta pāar ee ich iek jaupitarr aawai chadcha ag gaaita chit̄m. ³ Ar warr m̄g ɛsap phābaadēwe pārag m̄hdēu b̄chkhun jaau chirarrjō, ich Ēwandamau ich thāar eepai khaph̄ sĳerrjā

ichdēuchata m̄rg jaautarr aawai mua khaph̄ chir̄m, chadcha pāar judionaan khabam kh̄njā irua ich dēnkha aju aai sim. ⁴ Pārau ag gaai th̄rmamua khap aju, chadcha m̄rgjā mag ichdēupai nem khaph̄ sĳerr jaaujim, jāga mag judionaan khabam kh̄n atheepa Cristo pūijī. ⁵ Warrgar chan m̄g iek chan ĩsimjō dawaa jaaba aajeejim; maagjerr ĩs ewag pawiaata Ēwandamau Cristo i jaumkhĳir ichdēucha maar chi apostolnaan j̄r autarr kh̄nag ich Akharag jaupibaawai chadcha jaauwiata ɛu khaph̄ n̄m. ⁶ Mag ich iek khaugpimaphamjō wai sĳerr iekhan m̄g ajim: Maach meeun khabam kh̄njā m̄g maach peerd̄ajem iek ɛkha n̄m gaaimuata maach judionaan dūi āba Ēwandamau peerd̄ auwi, ich Jesucristoou jaautarrjō ɛgtharjā ɔb̄rpiju. Mag ābam iek ɛkha n̄m gaaimua maach thumaam kh̄nauta Cristo kōit ichdēu khōsimjō wau naawai i gaaimua Ēwandamau nem ajapha aju a simjā chadcha ich magta aju pāar dūijā.

⁷ Chadcha m̄ch khĳraupai chan m̄g Cristoou maach peerd̄ aaujem jaau n̄m phidag aju khaba chirajim. Mag chirarrta Ēwandam nem thumaam athee ichta ɛrpaĳi sĳerr̄muata m̄rg ich iek jaupibaawai ɛu ag gaai chit̄m. ⁸ Ajapcharan m̄n thum m̄g Ēwandam iek ɛkha n̄m gaaimua i dēnkha th̄n̄m eejā m̄chta serbiibacha chir̄m. Mag chirab mam̄ ich Ēwandamauta pāar maar meeun khabam kh̄n eejā m̄g maach peerd̄ajem iek jaupitarr aawai mag Cristo gaaimua maach dūi nem ajapha aajem pōoma maadēu chi jaaujūā khaugba aajemjā ɛu jaau chit̄m. ⁹ Ich Jōoyau warrgarwe nem thum ompaabarwe nem wauju ichdēu khaph̄ sĳerrjā m̄rgta jaaujim, j̄rr thumaam kh̄nag jaumkhĳir. ¹⁰ Pari mag m̄rg jaautarran, mag maach thumaam kh̄nta Cristo dēnkha n̄m gaaimua chi jua thierrnaan thum edjā eem kh̄nau ɛgtharm magwe mag Ēwandam khĳirjug khaug sim khakhapdō amkhĳir ajim. Chadcha ichdēu nem wau n̄mp̄ierr nem waau khaauga sĳerr̄m. ¹¹ Pari mag maach thum judionaan khabam kh̄npa ich dēnkha phē aju khĳirju wai sĳerr chan nem ĩsim khaba, ni ɔor khĳirjugjōjā khaba, ich Ēwandamau warrgurwe mag khĳirju wai sĳerr aawaita chadcha mag maach P̄r Jesucristo p̄ibarm gaaimua maach thum āba ich dēnkha wai sim. ¹² Maguata ya ĩsin mag Cristo iek ɛkha naawai, i gaaimuata chadcha Ēwandam b̄ ignaa ich jāg chaain amach dēnnaan dūi aajemjō irig j̄euwim̄ j̄eujem, mag j̄eubaawai maach iek ɛrju khaph̄ naawai. ¹³ Maguata muan pāragan mag chir̄m keena: Ich Cristoou pāar judionaan khabam kh̄nag ich iek jaumkhĳirta m̄ j̄r autarr aawai ag iek gaaimua m̄g m̄ dau aphaĳi cárcel deg chir̄m an̄m ūurwaijā oob ɔkhĳirjuu amiet. Magju khāi pāach gaaimua m̄g m̄ dau aug wau chir̄m̄n m̄hdēu pāar khōsinaa Ēwandamaujā pāar khōsi aawaita m̄g chir̄m a khĳirjunaa warag oneeta abat.

Chi ùkha nòm khæun kôit Pabloou jëeutarr

¹⁴ Mag pãar maar meeun khabam khæunpa thumaa maach Aai Êwandamau ich chaainkha wai sîewaita muan phöbkhanaa irigta ùu ajim aajem, ¹⁵ ajapcharan ar ichdëuta thumaam khæun ùgthar thænəm magwe ompaatarr aawai irigta Aai ichëju aai nəmøgma. ¹⁶ Mua pãar kôit irigta jëeu chiraajem, ichdëuta pãar dëi ajapha aag ichdëu am aig aju aai sîewai. Maguata muan irig ich Akhaar gaaimuata pãar akhaardamjã warag ich gaaita ubæ apim khösinaa, ¹⁷ pãachdëu ùkha nòm gaaimua Cristojã pãar thãar eeta sîepim khösi chiraajem; irigta pãar kôit jëeu chiraajem, mag Cristo gaaita ubæ naawai agdaujô dich khapeen kha khösi ajujã khaphænaa, ¹⁸ tagam khæun agjô ùkha durrum khæun dënjô jãga ich Cristoou khüchpaim athee khaba ich mag daupii wai nërraagta thumaam khæun khöchkhaajë a khap amkhîir; maimua jãga ðor dau aphæu maadëu nem igba khitawiajã thethem khæunjô khösi aajë a khap amkhîir. ¹⁹ Mua khaphæ chirəm, chadcha mag irua maach khösi sim chan pöd maadëu thumaa khaugbam. Pari ichiita pãar kôit jëeu chirəm, Cristoou maach thumaam khæun khösi aajem a khap amkhîir, maagwai ïchab Êwandamta pãach gaai phës wai naawai ichdëu pãach dëi ajapha am ig simjô aju ayaa amkhîir.

²⁰ Êwandam jua theeg sîerraawai chadcha mag maach ee sim aigui ich ag jua theegaupai dichdëu jëeu nəm atcha wa dichdëu khîirju nəm atcha khâijã ajapha aajem maach dëi. ²¹ Magua maach chi ùkha nòm khæun thumaam khæunau Jesucristo gaaimua äba iita møg atag pawiajã ich mag thö iekha wënærraju aai nəm.

Êwandam Akhaar gaaimua Cristo morkha nəm

4 Keena, maach Pör Jesús i jaau chitəm gaaimua preso chirəmuata muan pãrag jaau jöchkhërəm: chadcha Êwandamau thürkha auwi i dënkha nəm khæunjöta agpierraa nërrjëe abat a chirəm. ² Pãachta warm khæun khâijã chi serbiibacharamjönaa khîir thüu abat; chikhannau dich dëi parhooba aawaijã sîi khîu äwatpëinaa jürr agdaujô dich khapeen kha khösi-ta abat. ³ Êwandam Akharagta idëu pãach khîirjug äba apiju êkhabat, ich mag khöinaa wënærrəmua. ⁴ Maach chi Cristo dënkha nəm khæunan khapan thænaab mamæ, ðor äbpaimkha nəm Cristo gaaimua, maagwai chi Êwandam Akhaarjã äbpaita sim maach ee sîejem. Ich agjôta ïchab Êwandam aar i dëi äba naaimaju khîirjugjã äbpaita wai nəm, mag ich aar awaagta war-rjã maach thürkha autarr aawai. ⁵ Maach Pör Jesu-cristojã äbpaita wai nəm; thumaam khæunau agdaujô äba maach peerdæajem iekpaita thæraucha ùkhawi äbam thür gaipai pör choowi nəm. ⁶ Êwandaman äb-pai ichta thumaam khæun Aaikha sim, ichta thumaam khæun khâijã ürpai sîerrəm; iin maach thum chi ùkha nòm khæun gaaimuata nem waunaa ichpaita maach thumaam khæun thãar ee sîejem.

⁷ Mag maach thum ðor äbamjô naab mamæ, Cristoou ich garmuata ùu maachig ich jua theeg ichdëu deem aig maachpierr deematarr maadëu wai nænæidəm, ichdëu deemarrpierr, agua dich khapeen dëijã ichdëu khösimjô aag. ⁸ Mag maachpierr Cristoou ich juapá deemaju igwiata David khararrau ichdëu Êwandam iek phã pæarr gaai jaauwai, "Ich iiu phiidæbarmua mepeer pödpuwi, i jua ee narr khæunjã öbeer auwia, ùgthar sîeimaju" ajim; "mammuata mæg eegar ich ðorkha nəm khæunag ich jua theeg amachpierr jigmajü" a phãjim.

(*Sal. 68:18*)

⁹ ¿Pari jãgwi mag í ùgthar maju ajïma? Magtarran warrjã ùgtharmuata bëewi maach mæg eegarm khæun khâijã aphæucha meewi deeu ùgthar ich sîerr aar maju arr aawai ajim. ¹⁰ Mag ichta ùgtharmuacha bëewi jëb eegarcha udthurwi deeu ich sîerr aar matarran, mam sîeb mamæ, mæg eegar durripierr simta maach wënærræmpier maach dëijã sim. Magua äb-muajã pöd i jamta sî aju khaba sim. ¹¹ Mag ich Cristoouta ich jua theeg chi ùkha nòm khæunag jigma-ju atarr aawai chadcha ichdëuta äaur khæun ich iek durripierr aaidæ jaaujem khæun khapijim, apostolnaan; äaur khæun sîi ichdëu iek jaumamta jürr warm khæunag chi jaaujem khæun khapijim, profetanaan; äaur khæun sîi maach peerdæajem iek jaumamua iita örag amach thãar ee aupi jaaujem khæun khapijim, evangelistanaan; maagwai äaur khæun ya ich iek ùkha dur-rum khæun pekau ee burrm ugua am thæajem khæun pastornaan khapinaa, ich iek jaau khaug amkhîir mæstronaan khapijim. ¹² Magta ya ich ðorkha thænəm khæunag mag amau nem waujujã ich Cristoouta nem khaauga apijim, mag dichdëu khaphægierr dich khapeen dëi nem wau nəmua chi ùkha durrum khæun thum agdaujô i iek gaaita warag thier-rpagkhamamkhîir. ¹³ Mag ya maach i dënkha naawai iruan maachigjã ich khîirjugta paarpapim khösi sim, ich athee nem waauwaijã ichdëu khösi simjôta waau khaphæ amkhîir. Pari mag i khîirjug paarpaagan, ichi-ita maach thumaam khæunta agdaujô ö äba maachdëu ùkha nòm gaaita wajapcha ubænaa ich Êwandam Iewaa Cristota maach khapeerkha aju aai nəm. Magbaawain chadau chadcha maach i dëi ubæ nəm aju aai nəm. ¹⁴ Mag khai magan ya tag chaain amachig sîi bæur mag abaawai parhoobam khæun iek ùkhakharrsö amach khügurpiejem khæunjô khaba, chikhannau khügur aum khöchgau khîirjug khaug sîer-rjëm khæun bëewi Êwandam iek chaar khabam maachig jaauchëwiajã ædæur maadëu dich khügurpibaju. ¹⁵ Mag ædæraa parhoobam khæunag dich khügurpiju khâai, warag Cristo iek chaar maachdëu khaugtarr gaaita ubæ naaju aai nəm. Pari magaag atheyan dich khapeen kha khösinaa am dëi chadam iekpaita ig wënærrəm dëi Cristota maach Pör aawai i khîirjugta aumamua warag dau thethe paaukhamaju aai nəm. ¹⁶ Mag Cristota maach Pör aawai jürr maach i iek ùkha nòm khæunta i mor eegamjô nəm. Pãrau khaphæ nəm, maach mor gaai

nem khīir ābpai khaba thənəm. Ich agjōta naabahab īchab maach chi ũkha nəm khəən eejā. Maach thum āba khaba thənaabahab Cristo athee nem wawaag. Mamə mag thənəmua maach thumaam khəənta i morkha naawai jūrr iwiir ābmua nem wauwaijā agdaujō khōsi juag oo nəmjō aajem. Mag Cristoouta maach thum ich morkha wai sīewai ichdēuta maach khīirjugjā bāaupimaajem; mag nəm dūi īchab thum agdaujō dich khapeen kha khōsinaa thierrpagkhamaa-jem.

Idēu Ēwandamagta pāach khīirjug ajaug paapibat

¹⁷ Magau keena, maach thum āba maach Pōr Cristo iekta ũkha naawai, mua pārag jaaum ig chirəmən mę-gau: Ya oob tag sīi Ēwandam khaugbam khəənjo ami-et. Pārau khaphə nəm jāgəm khəən khīirjug chan sīi maadēujā nem igba, ¹⁸ sīi warag pōd ajapham nem khīirjubam gaaimua khīirjugpata jōpa sīsīdəmjo sīsīdəm. Amach thāar theeg sīsīdəm gaaimua Ēwan-dam warp naawai amau būerjā khaugba nəm, jāga Ēwandamau maach onee ich dēnkha wai sīejē. ¹⁹ Mag Ēwandam iek ũkhaag amach thāar theeg nəm gaaimuata warag nem khaigbam amachdēu wau khaug thənəm gaaipaita thənəisiphəm. Mag amau nem wau nəm oowain thum maach inaamjō sīsīdəmta wauba pəakhimjā aba, warag magəmta waju khīirju nəm dūi āba khapes ajuuta khīirju sīsīdəm. ²⁰ Mamə warr pārau Cristo khaugwaijā magəm nemta khaug-gaag khaba arr aawai pāar chan amjō magta wənərra-ju khaba nəm. ²¹ I iek jaau nəm ũurwaijā i igwia chad-charam nem jaau nəmta khaugtarr aawai, ²² jāg war-gar pāach nem parhoob wau wənərraajerr khīirjug warre isegbapūit. Jāgəm khīirjugan nem khaigbam wau nəm gaaimua sīi khajūa memerkhōmjōta sim; mag sīewai sīi āba nem khaigbam waum khōchgauta dikha thənaabahab. ²³ Pāach khīirjug idēu Ēwandam-agta ajaug paapibat, nem ajaphamta waum khōsi aag. ²⁴ Magnaa mag nem ajapha waju khīirjugta chihōojō ogdəba abat. Magəm khīirjugta Ēwandamau aupi sim, ich dēnjō khīirjumkhīir. Magua mag khīirjugta auna ich Ēwandamau khōsimjō i atheepai wənərrəmuata pāach ũuu oopibat, chadcha chadam iekta ũkha nəm khəənjo.

²⁵ Mag naawai oob tag dich khapeenag sēukhamiet; sēukhaju khāai iekhaawaijā chadchata dich khapeenag nem jaaujeet. Maachin męg nəm aiguin thum agdaujō Cristo morkha thənaawai maachin thum khod ābam khəənkhə thənəm. ²⁶ Mag naawai khīir machgau oob pekau waumiet, mag meeukhaawaijā oob khīir thūa chəuu amiet, ²⁷ eeu magəm gaaimua dōsātta warag pāach dūi ũrpadukham. ²⁸ Warr nem jīgkhaajerr khai, ich mag nərraju khāai, pəch juadamaucha phidkhabá; maagwai pəchdēujā pəch nemdam ig sim paraanaa agjō ig durrumta pari chukhum khəənagjā deju ayaa aju.

²⁹ Oob būerjā iparii wa ihachkha khāijā iekhamiet; magju khāai iek ajaphampaita iekhabat. Ōrau pāach iyūə nəm ũurwai amach jūgaagaa aawai warag

amachdēu ũkha nəm iek gaaita ubənaa onee apiju ayaam iekta iekhabat. ³⁰ Nem khaigba wau nəm gaaimua chan oob Ēwandam Akhaar ōkhīirjuu apimi-et. Ich jāg Akhaarta Ēwandamau pārag deebajieb, ich iek ũkhaawai chadcha ich dēnkha nəm a khap amkhīir. Mag i Akhaar wai naawaita męg atag męig eegar wənərrawi ich aarcha phē atham edjā chadcha ich dēnkham iek ich dēnkha wai sīsīju. ³¹ Keena, warre pāach gaaimua barbapūit jāg pāach khapeenau pāach dūi būer abarm gaaimuajā khīir okhoo chəuu aadēp aajem khīirjug, pāach khīir machag, pāach khōrg, iek khēgkha iekha nəm, chikham khīir iekha nəm maimua mag tag nem khaigbam nem thumaa pāach gaai thənəm warre isegbapūit. ³² Ō ajaphata aajeethē pāach khapeen dūi, agdaujō chikham dau aug khaug paraa. Iwiir ābam garmua khāijā khaigba aawai, magəm iekjā tag igba, sīi khīir okhoopūipi abat, ich jāg Ēwandamaujā Cristo gaaimua maach khaibag chugpaapūiwa ich mag khīir okhoopūitarrjō.

Ēwandam chaainkha nəm khəən jāga wənərraju aai nę

5 Ich Ēwandamau ich garmuajā chadcha pāar ich chaain jāsene aajeewai ichdēu pāach dūi aajemjō-ta abat pāachdēujā pāach khapeen dūi. ² Ich jāg Cristoou maach khōsi simjō pārau jā agdaujō pāach khapeen kha khōsi abat. Cristoou mag maach khōsi arr aawai maach daupigau pakuls gaai ɛdɛraa ich meerphē thōopijim. Ēwandamau irua magbarm oowai ũu sīejim.

³ Ya pāar Ēwandam ōorkha nəm khəən chan pōd pāach ōor khabam dūijā khapes aju khaba, tagam nem maach inaamjā wauba, chikham nemjā thumaa dich dēn apim khōsi aju khaba, ni sīi magəm iek ig iyūə ajujā khaba nəm. ⁴ Sīi iparii dau lōkōo wa ihachag khāijā iekhaju khāai, Ēwandamau pāach dūi ũu aajem paar i ajaugta phēbat. Ya pāar Ēwandam dēn aawai, iek ākhāraam chan pārau tag iekhaju khaba nəm.

⁵ Jāgwi mua mag chirú? Mua mag chirəmən męgau: Amach ōor khabam dūi khapes aajem khəən, Ēwan-damau oowai maach inaam nem waujem khəən, wa chikham dēnjō paarpaag awi amachdēu nem ig nem ēkhabaadēmjā pəa chəuu aajem khəənjo pōd Cristo Ēwandam dūi āba chi Pōrkha sim aar ōbərbaju aawai-ta mag chirəm. Ar jāg nəm khəənnaun jāg amachdēu nem wau nəmugta ũrcha ee thənəm, Ēwandamagta ee aju khāai. Amach mag nəm gaaimuata pōd i aar ōbərbam. ⁶ Jāgəm khəən eem ābmua khāijā pāach aig bēewi pāachig mę ichaur jūrr magəm gaaimuapai chan Ēwandamau pāar chig abam a jaaumən, magan ichta sēukha nərrəm. Magəm khəənag ɛdɛr pāach khūgurpimiet. Amau khaugba nəm, ante magəm waum khōchgau ich ipierraa khaba nəm khəən gaaita Ēwandam khīir machag meeuju khabahab. ⁷ Magua jāg i ipierraa khaba i ichaur nem wau nəm khəən dūi chan oob bū dūi amiet.

⁸ Warr pārau Ēwandam iek khaugba aawain chadcha pāachjā sīi khīchag eemjōta wənərraajeejim. Pari ũsin

ya p̄aar maach P̄or Cristo d̄ũita khapeerkhanaa i iekj̄a khaph̄u naawai ararag ee n̄umj̄ota n̄um. Mag naawai chadcha i iek khaph̄um kh̄uun̄j̄ota agpierra a n̄urrj̄ee abath̄. ⁹ Mag Cristo gaaimua chadcha ararag eeta w̄en̄urr̄am̄un, ðor ajaugta aadeejem; mag n̄um d̄ũi ĩchab nem agcha waunaa iekhaawaij̄a chadam iekta iekhaajem. ¹⁰ Magua p̄aach nem waupierr maach P̄or Ēwandamau oowai i dawagaa aju ayaam nemta wauju ěkhabat. ¹¹ Cristo khaugbagau s̄ĩ kh̄ĩchag eemj̄o n̄um kh̄uun̄au maad̄eu nem igbam nem wau n̄um ee oob d̄ũi dubmiet; magju kh̄ai warag p̄aach ipaarmua amau nem wau n̄um chadcha khaigba sim a khap amkh̄ĩr warag meerba jaaubar̄uit. ¹² J̄aḡum kh̄uun̄au meraa nem wau n̄um chan maad̄eu igj̄a mapha sim, maḡum iigwai warag maach chigaata s̄iewai. ¹³ Pari magba khaigbam kh̄uun̄ daar maad̄eu nem wau n̄umj̄a thum ajaphata wauwain ðrau amachd̄eu nem khaigba wau n̄umj̄a ðtdau b̄ũgt̄a oo n̄umj̄o aajem. Mag sim aig chi pekauj̄a p̄od meraa aju khaba sim, ðtdaũa thum arar wai s̄iejemj̄o maach wajapha n̄um gaaimua amachd̄eu nem khaigba wau n̄umj̄a merag chukhu s̄iewai. Mag maad̄eu ajapha nem wau n̄um gaaimua ðrau amach khaigba n̄um khaug auwi Ēwandamau kh̄osimj̄o mag ararag ee w̄en̄urr̄am̄ kh̄õchgau i j̄urm̄un, chadcha i d̄enkha n̄eisiejem. ¹⁴ Pari magaagan am iekh̄oin,

“J̄aḡ p̄uch pekau eepai kh̄ai simj̄o sim daukhanpabá; chi kh̄echamj̄o th̄un̄um kh̄uun̄ eemua phiid̄ubaad; Cristoouta ich d̄enkha aunaa ich d̄ũita p̄u wai n̄urraju.”

¹⁵ Maguata muan p̄aragan agpierraata w̄en̄urr̄ath̄u a chir̄um, Ēwandamau kh̄osimj̄o. S̄ĩ j̄aḡ nem jaau n̄umj̄a ũrba w̄en̄urraju kh̄ai kh̄ĩrjugdam paraata aajeeth̄. ¹⁶ Ũuta nem ajapha wauju aai n̄um aigun agpierr ich Ēwandamau kh̄osi simj̄ota abat. P̄arau oo n̄um, ĩs ewag paawai chan ya warag chi ajaugj̄a chukhuta paaukhamam. ¹⁷ Oob j̄aḡ s̄ĩ Ēwandam khaugbam kh̄uun̄j̄o parhoob dau theeg chukhu nem waumiet. Magju kh̄ai khani maach P̄or Cristoou waupim kh̄osi s̄ĩ a kh̄ĩrjunaa maḡumta wauju ěkhabat. ¹⁸ Oob nag d̄owia okhoppa amiet. J̄aḡumuan warag maachig nem parhoobata waupinaa maach okhoopijuuta ěkhaajem. Magju kh̄ai Ēwandam Akhaarta p̄aach gaai ph̄esnaa id̄eu irigta p̄aachd̄eu nem waujuj̄a jaaupibat. ¹⁹ P̄aach iȳu aawaij̄a maach P̄or Cristo iekta onee ig iȳu abat; meukhaar au n̄umuaj̄a th̄rauchata i thumeukharbat. ²⁰ Maach P̄or Jesucristo gaaimuata Ēwandam chi Ayau ũu maach iek ũurjeewai nem thumaam paar irigta ũu ajim abat.

J̄aga aju aai n̄u dich kh̄ai ũrpaaim kh̄uun̄ d̄ũi maimua dich kh̄ai eegpaim kh̄uun̄ d̄ũij̄a agj̄o

²¹ Cristo iek ũkha naawai irua jaau simj̄o am kh̄õchgau j̄urr̄ dich khapeen agj̄o ũkha n̄um kh̄uun̄auj̄a dichig nem mag aawai, ũd̄uraa amagta dich kh̄ai ũrpaipibat.

²² ũuin̄ chi jaainpan, ich j̄aḡ maach P̄or Ēwandamagta ũd̄uraa p̄aach kh̄ai ũrpaipai n̄umj̄o, p̄aach jaainau

p̄aachig nem mag aawaij̄a oob p̄aachta am kh̄ai ũrpaipai aju ěkhamiet. ²³ P̄arau khaph̄u n̄um, m̄ug maach chi ũkha n̄um kh̄uun̄ta Cristo morkha n̄um. Maagwai ichta maach P̄or anaa maach peerd̄u aaujem̄u. Magua ũrbat: ich j̄aḡ Cristota chi ũkha durrum kh̄uun̄ P̄orkha simj̄o, p̄aar jaainta p̄aar p̄or̄ou. ²⁴ Magua, ich j̄aḡ m̄ug maach chi ũkha n̄um kh̄uun̄ thum Cristoou nem mag aawai i ipierraa aag i jua eegpai n̄umj̄o, ũuin̄ chi jaainpanj̄a agj̄o nem thumaam athee p̄aach jaain ipierraa aag am jua eegpai ũrrj̄ee abat.

²⁵ Ich j̄aḡ Cristoouj̄a ich iek ũkha ph̄obaadeewai ich iglesiakha n̄eisiju kh̄uun̄ daupigau am k̄oit ichta th̄õpitarj̄o, p̄aach chi emkh̄ooinauj̄a p̄aach ũuin̄ daupii abat. ²⁶ Cristoou mag ich th̄õpitaran, maach peerd̄uajem iek ũr n̄um d̄ũi dich p̄or choopibarmua ajaug paap̄iwi ich atheepaita nem wau w̄en̄urr̄am̄kh̄ĩr ajim. ²⁷ Mag ajaug paap̄iwi ich atheepai nem waupi sim̄un, deeu ich b̄eem edj̄a ũui kh̄ĩr ajaug khaibagj̄a chukhu thumaam kh̄uun̄au kh̄õigjemj̄o kh̄it̄umta ich athee awaagau; ajapcharan b̄ũrj̄a pekau chukhu, ni deeu khaigbam nem jaauju ayaamj̄a chukhu, s̄ĩ ajappa kh̄it̄umta ich aarcha awaagma.

²⁸ Ich j̄aḡ Cristoou maach kh̄õsi aajemj̄o ich agj̄ota aju aai n̄um chi jaainauj̄a p̄aach ũuin̄ d̄ũi. J̄aḡ chi jayauj̄a ich mor b̄ũrj̄a chig apimapha aajemj̄o, ich ũuij̄a chig aba daupiita wai n̄urraju aai sim. Chadcha ich ũuij̄a daupii wai sim wounaun ichchata chig apimaphamj̄o sim, ich ũuij̄a ich morkha simta mag daupii wai s̄iewai. ²⁹ ¿J̄aḡwi mua mag chir̄u? Maach m̄ug n̄um aig ābmua-j̄a wir aig dichd̄eupai dich oomapha khaba aajee-waima. Ante warag maad̄eu thachj̄a ed ěepierr kh̄õnaa dich chig apimapha aajem, ich j̄aḡ Cristoouj̄a ich mor aawai ich iglesia th̄ua wai s̄iejemj̄o. ³⁰ ¿Maagwai maachj̄a mag irua th̄ua wai s̄iejem eem kh̄uun̄ khabá, maachj̄a i morkha naawai? Chadcha i morma. ³¹ Pari mag chi jaai ich ũui d̄ũi ābam morkha n̄um a n̄um̄un, Ēwandam iek ph̄a sim gaai jaauwaij̄a,

“Maguata emkh̄oirau ich d̄ennaan d̄ũi s̄iejerrj̄a am ph̄ep̄uawi ich ũui d̄ũita ogd̄uba s̄isiju” a sim,

“warr s̄ĩ amach ap n̄urrj̄ee aajertra ya magbaad̄em aigmua s̄ĩ ābam morkha ðor ābpaimj̄o w̄en̄urraag.”

(Gn. 2:24)

³² Mua khaph̄u chir̄um, m̄ug iek khap aag chadcha maach athee phithur sim. Pari mua mag chi ũuij̄a ich jaai d̄ũi ābam morkha n̄um a chir̄um̄un, maach chi iglesiakha n̄um kh̄uun̄ta Cristo morkha n̄um igwiata mag chir̄um. ³³ Pari mag cha m̄uchd̄eu jaau chir̄um p̄aachd̄eu thum ajap khaugba awiaj̄a, ichiita ich j̄aḡ p̄aachd̄eupaij̄a b̄ũrj̄a p̄aach chig apimapha aajemj̄o, thumaam kh̄uun̄au agdauj̄o p̄aach ũuin̄ daupii abat. Maagwai chi ũuin̄auj̄a p̄aach jaain ipierraa n̄umua am õkh̄õnaa agj̄o am daupii abat.

6 Chaaina, p̄aach d̄ennaanau iekhaawai am ipierraa abat; maach P̄or Cristoouj̄a magta apim kh̄õsi sim p̄arag. P̄arau magta am ipierraa n̄um̄un magan chadcha p̄aar agchata w̄en̄urr̄am̄. ² Ēwandam iek ph̄a sim gaai jaauwaij̄a, “Oneenaa ũu d̄urr̄cha año kha-panaa w̄en̄urraag, p̄aach aai j̄asenena p̄aach ādj̄a

jäsene abat" a sim. Tagam nem agjö ichdëu waupi jaau sim ee maata ürcha chi ajapcharamëu chaaina.

⁴ Mamë keena, pãach chi dënnaanaujã pãach chaain meeukhamkhïirjõ oob am dëi athuucha amiet; magju khãai warag am wajapha wawí bãaumam dëi maach Pör Cristoou khõsimjõ wënërramkhïirta amag khap apibat, ich magta jöoinpagkhamamkhïir.

⁵ Pãar sïi mæg jëb gaai chikhamnaan chogkha wënërrëm khënjã, pãach pörnaana pãachig nem mag aawai ich Cristoouchata pãachig jaubarmjõ am ipier-raa waum khõsita waubat, maimuajã ajapha. ⁶ Mag am ipierraa nem waauwaijã, sïi pãach aig oopaar aawaipai khaba, am meer awiajã ich agjö. Mamë mag nem chan sïi pãach ajapha nem wau nem oomkhïirpai khaba, Cristo chognaankha naawaita ichdëu khõsi simjõ mag ajapha nem waubat. ⁷ Sïi mæg eegar dich agdaujõpai thënum khënn atheeta nem wau nemjõ khaba, maach Pör Cristo athee wau nemjõ nem waum khõsita nem waaujeethü. ⁸ Ya pãrau khaphë nem, mæg eegar aawai sïi chikham chog wa chikham chog khaba arr awiajã, mæg atag paawai dichdëu nem ajapha waaujerrpierr maach Pör Cristooujã maach dëi ich agjö aju.

⁹ Maimua pãach chi pörkha nem khënnaujã agjö pãach chognaan dëi aairaa abat, oob am dakhãkhãujã aba. Khïir eyaa abat, pãran ïchab pãach chognaan dëi äba thum maach Pör Ëwandam ügthar chirajem jua eegpai nem. Jäg Jöoi dau naan maachin thum agdaujõpai thënum.

Khan jäg nemuata mepeer dajëk aju aai në

¹⁰ Ermanonaan, ya äbmiecha paawai muan pãragan, maach Pör Ëwandamau ich juapa theeg deetarr pãach gaai simægta idëu pãach ubë paapibat a chirëm.

¹¹ Cristo iek ükha nem gaaimua Ëwandamau pãach dëi nem ajapha waumatarrta khïir eyaanaa aata pör ee wai nëisit, ich jäg soldaun juurhi ee wërbëan maawai ich thëag ich jiernnemta jüapãaijemjõ, mag pör ee wai nemuata ubë naawai meperagta üdëer dich khügurpiba aag. ¹² ¿Khan jägwi mua mag chirú? Mæg nem aig sïi dichjõm khënn dëita wërbëba naawaima. Maachin sïi mepeen chi khaigbam edjã eem magwe thënum dëita wërbë nem. Makhënnauta mæg durr ich khaibagau khïsumjõ simjã khaphënaa, iek theegnaa amachta ürpai thënum. ¹³ Maguata muan pëaba pãragan, Ëwandamau ich jua theeg jiernnemjõ deetarra khajüajõ jüabapüit a chirëm, meperau khaibag ee dich mapiju ëkhacheewaijã üu peerdüimë peerdüpüüijii awi üu pãach garmuata pödpüiwi ich mag ubë nëisieg.

¹⁴ Muan maguata deeu üwaa pãragan, ich jäg soldaunau wërbëan maawai amach khajüapai khu ee wayëunaa ajapha äi khõorjü dënnëisiegemjõ, chadcha iekha nemuata sïi ajap khïir khaug nemjõ abat a chirëm. Soldaunau amach thëag amach thürr gar jiernnem jüapãaijemjõ, nem agchata waubat a chirëm,

meperag pãach chig am ugua. ¹⁵ Soldaun wërbëan wëtaagpamjõ, ajaphata khïir khaug nëisit, maach peerdü auwi maach khõinaa apiejem iek jawaan wëtaag. ¹⁶ Mamë mag nem dëi ich jäg soldaunau ich thëag ich escudota ich na üa ahau aajemjõ, pãraujã meperau pãach khaibag ee burripju ëkha nempierr warag Cristo iekta thãraucha ükhanaat, maagwai par meperau chookhierrau pãach phiphiskham ötdau khïir phug bëe thënumjõ thënaawiajã, mag pãachdëu ükha durrumuata üdëer pãach gaai papiba aag. ¹⁷ Ich jäg soldaunau ich pör thëag casco jüajemjõ, pãraujã Cristoou üu pãach peerdü autarr khaphënaa ag khïirjugta jüa nemjõ wai nëisit, meperag pãach khügurpiba aag. Magnaa ich Ëwandam iek ich Ëwandam Akharau pãachig khaugpitarrta jürr pãach espaarkha athat, aguata pãach garmua jürr i dajëk aag. ¹⁸ Pari thum cha mëchdëu jaau chirëmjõ dich garmuata pödpäaigan, jëeub khaba Ëwandamagta jëeunaat. Ich magta irig jëeü wënërrëmua idëu ich Ëwandam Akharagta pãachig jaupibat, jãga Ëwandamag jëeuju aai në. Khïir khaphë abat, eeu bëer abarm gaaimua khãijã Ëwandamag jëeumapha adukham. Magju khãai pëaba irigta chaigpamamua jëeunaa ïchab tagam khënn thum durripier Cristo iek ükha nem khënn köitjã jëeunaat. ¹⁹ Më köitjã ïchab jëeubat, Cristoou maach peerdü aajem iek örag jaauwaijã khïirjug khaphë ichdëu iekhapim khõsimta mæg jaumamkhïir, maagwai jãga mag warr örau amach peerdüju aai nemjã khaugba narra ya ïsin Cristoou öor peerdü aajem a jaauwaijã ögkhaba iekhaag. ²⁰ Cristoou ich jürr më chogpüiwi mæg maach peerdü aajem iek jaau chirëm atheeta mënn mæg amau më preso wai nem. Magtarr aawai mæg cárcel deg chirëmuajã warag ichta örag khap amkhïir ögkhaba jawaagjã më köit jëeunaat keena.

Äbmiecharam salud

²¹ Maach khodam maadëu daupiinaa mæg maach Pör Cristo iek jaau nem phidag gaai ogdüba maach juag oo khitaajemuata më mæg cárcel deg chirëmjã pãrag jaauwimaju, ajapcharan ich Tiquicoouma. Irua jaauju ïchab pãrag mæg më khani jäg chirú. ²² Mag pãrag nem ïgkhaimamkhïirta mua i pãar aar pëi chirëm, maach mæg jãga në a jaubaimam ürbaawai pãar khïir onee apieg. ²³ Muan maach Ëwandam chi Ayau maach Pör Jesucristo dëimua pãar chi ermanonaan thum khõinaata wai naapim khõsi chirëm. Mag nem dëi ïchab thãraucha ükha naawai pãach eejã thum agdaujõ chikham kha khõsi apim khõsita chirëm. ²⁴ Mamë mag pãar appai khaba, ar maach Pör Jesucristota ogdüba thãraucha khõsi aajem khënn thumta Ëwandamag üu wai sïepim khõsi chirëm.

Magdampai ajim pãrag jaum ig chirarr. Ayoo keena,

Pablo

FILIPENSES

Chamug carta ïchab ich Pablo Roma phöbör ee preso simua phätarrau. Møg ësap phäju nawe ya diez añosjö sïejim aajem Pabloou ichdëuta nacha am aar Cristoou maach peerdæ aajem iek jaauthurtarr. Mag i Êwandam iek jaauthurtarr khap am khö's nüm khai, Hch. 16:12-40 jürwi ag gaai thürbat.

Maimua ag khur ya biek thärjupam Êwandam iek jaau nürraawaijã ichdëucha am oothurjim (Hch. 20:5-6). Mamæ mag Roma phöbör ee preso sïsierr aigmua años jayap sïejim aajem, büürjã am dëi ooba. Mag ooba dür-rüæ narr aawai Pabloou khïirjuawai ya amach garmua ich khïir okhoobapüimpïi khãijã sïejim (4:10). Mag nüm ee Filipomua Epafrodito barchëjim anaabã, aram khæunau ich Pablo athee ofrenda deepüitarr dëi. Magbaawai Pablo deeu khïirdam onee aadëjim aajem. Chi Epafroditojã urumua peer meejim anaabã. Mor mas sïewi mon-aubaadeewaita deeu Pabloou am aar i püijim aajem, chamug cartadam dëi (2:25-30).

Filipopien peer amach thumta judionaan khabam khæun ajim aajem. Am chan paraam khæun khabajim aajem, pari mag durrumuata ofrenda jür phie nüm ajim aajem, ermanonaan Jerusalenpien dau aphææ khithëem khæun athee (4:16; 2 Co. 11:9). Pabloou chi Filipopien athee møg ësap phäawai chan sïi deeu khæun aramjö iek phithurg aadëphëm gaaimua am dëi iek ëudæg khaba, sïi khajapha ich khapkhæun ichdëu oojem khæunagamjöta phäjim.

Mag Filipopienau ich athee phatkhondam jür phie nüm awi deepüitarr aawai, onegau ag paar amag ëu ajim aagta phäjim (4:10-20). Maguata cárcel deg sïerr äba, í onee chirajim a sim. Biek khapan mag ich onee sïerrta møg ësap gaai jaau sim (1:4,18,25; 2:2,17,28-29; 3:1; 4:1,4,10). Mag maach onee aju aai nüm a sim dëi nem khïir pogkheta jaau sim; mamæ ürcha jaaupüi simæn, müg eegar næwejã jãga wënürraju aai næ a simæu.

Salud

1 Ermanonaan, pastornaan, pastornaan juag oojem khæun, maimua thum Filipopien Jesucristo iek ëkha nüm gaaimua maach thum äbam bi eemjö khodkha nüm khæun:

Mæn Pabloou. Muata pãar thumaam khæun athee møg ësap phã chirëm. Timoteota mæ daumai sim, mæ dëita äba Jesucristo chogkhanaa i athee phidkha sïewai. Maagwai maach numiim khæunauta pãach thumaam khæunag saludaanaa ëu naapim khösi nüm.

2 Mag gaaimua maach Aai Êwandamag jëeunaa maach Pör Jesucristoogjã jëe nüm, pãar ëuu wai nüm dëi ïchab khöinaa wai wënürramkhïir.

Pabloou chi ëkha durrum khæun köit Êwandamag jëeujerr

3 Mæhdëu pãar khïirju ahaukhampierr Êwandamag ëu ajim a chirajem pãar köit. **4** Mag Êwandamag jëeuwai pãar gaaimuata warag mæ thãar onee aadeejem, **5** maach peerdæajem iek jawaag maach thum äbam phidag gaipai naawai. Mag warrcha pãachdëu i iek ëkhatarr aigmua pãraujã mag phidkha phöbaaderr, ïs ewag pawiajã ich mag maadëu ogduba wënüræm. **6** Mua khaphæ chirëm, ichdëu jãg pãar thãar chi iurig paapüitarrjö ichdëuta warag pãar khïirjugjã bãaupiju, Jesucristo bëe nüm ora ich phidag waumkhïir. **7** Mærgan pãarta mæ thãrau. Maagwai pãar gaaimuata Êwandamagjã ich mag onee ëu ajim aju aai chirëm. Pãarta müg mæ dëi cárcel deg äba

nümjö nüm. Mua thethemnaan na maach peerdæajem iek köit iekhaawaijã pãauta mæ ipierr dëi ag köit iekha nümjö nüm, jammua pãachdëu Êwandamag jëe durrum gaaimua. Pãaran warp nüm, mamæ Êwandamau mæug phidag deetarr pãrau sïi mæchig appai deeba, ëu pãrau dëi mæ juag oo nüm, irig jëe nümua. **8** Jesucristoou pãar khösi simjö muajã pãar kha khösi chitëm. Mua mag chirëm aig Êwandamau khaphæ sim mæ sëukhaba chirëm.

9 Maguata mua warag pãar köit Êwandamag jëeujem, pãach wir aigjã warag ürcha agdaujö chikhama kha khösi amkhïir; maagwai khïirjug paraanaa Êwandam dau najã jãga wënürraju aai næ a khaugphömam dëi **10** nem aai khabamjã isegnaa nem ajaphampaita waumkhïir. Mag amæn magan Cristo bëem edjã pöd äbmuaajã "Pãar khaigba naajim" abaju. **11** Mag amæn magan ïchab ich Jesucristoouta pãrag nem ajapham pöm waau khaugpiju. Örau pãar mag oobaawai amaujã ïchab Êwandamag jëeumamua, "Ëuta pua am jãg phë wai chirëm; pøjöm chan chukhum" a iekhaju.

Pabloou cárcel deg simua ich onee chirajerr jaaupüitarr

12 Khodamnaa, mua pãrag khap amkhïir jaaukhim: Møg amau mæ cárcel deg püibapãaiwai öraun tag mua Êwandam iek jauba ich jãg chirsijupii ajierram. Mamæ mag khabajim. Ante magtarr aigmuata maach peerdæajem iekhan warag aaidæa khaphii aadëm.

13 Mag gaaimua müg soldaun pöm thænëm dëimua bithurgam khæunaupa thum khakhapdö thænëm,

Cristo iek jaau chitum gaaimuata mæ mæg preso wai næm. ¹⁴ Mamæ ermanonaanau oo næm, mæ cárcel deg chirumjã Êwandamau mæ chig apiba wai sim. Mag gaaimuata ðrcha i iek ðkha næm khænnaujã warag khuphiiuwia ögkhaba, dæi i iek jaau næm. Amau khaphæ næm, maach Pör Cristo amach dæi siewai irua ðdæur am amach appai deebaju.

¹⁵ Mag Cristo iek jaau wænerrum ee, åaur khænnaun mæ mæg chirum oowia, mæ khâyau amachdæuta ajarcha jaau næm awia jæg wænerrum, chikham dæi khujærpaim iekhau. Magarrau åaur khænnaun chad magjã khiiirjuba, amachdæu Cristo khösi næm gaaimuata jæg jaau durrum. ¹⁶ Ar mag Cristo khösinaa mæjã dau aug khaug paraa næm gaaimua jaau wænerrum khænnaun khaphæ næm, Êwandamauta mæ mæg wai sim maach peerdæajem iek jaaumkhiiir. Mamæ åaur khænnaun chan chadcha jaaum khösi khabamta juau ogthompaita Cristo iek jaau næm, sii örag amachta chi ajarcharam khænnaun amkhiiirpai, magum gaaimua mæg mæ cárcel deg chirum awia warag kha oneg chukhu amkhiiir. ¹⁸ Mamæ mæ gaai mas khaba sim jãga amau jaau næ. Mæugan thum ich agjöpai sim; jaaumapha jaauwajã ichiita amau Cristo iekta jaau næm. Mag gaaimua mæchpra onee chirum.

Mamæ warag mæ oneecha aju, ¹⁹ pärau jæg mæ köit jæu durrum dæi Êwandam Akhaar maach Pör Jesús khaigpær autarrauta mæchjã ðchab eeg oo sim khaphæ chiraawai. Mag pärau jæu næm dæi Êwandam Akharau mæ eeg oo siewai mæigmua jã mæ ðu öberju. ²⁰ Mamæ dægölp mæ pöd öberba ich mæg cárcel degpai thöowia jã mæ gaai mas khaba sim. Sii mua ðrcha khösi chirumæn mægau: Cristo dæita ag na mæch chiraajemjõ ubæ chitam khösi chirum, thethemnaan na i köit iekhaawajã inag chukhu iekhaag, mæch mag chirum oowia örau warag Cristota thö iyüæ amkhiiir. Amau chadcha Cristota mag thö iekhamæn, amau mæ thööpüiwia jã, monakha öber næm dæi åba chirum.

²¹ ðu monakha öberkhiinjã, åba Cristo iek jaau næm gaaipaita pæurba chitaju; mæ thööpüikhiin charã ajarcha sim, warre ich Cristo dæichata chiraimaju aawai. ²² Mamæ ðu chig aba öbernaa mæg jëb gaai maach Pör Cristoou warag ich iek ðkhapimkhiiir i athee öor jærju aai chirum amæn, mag chan mua jaaju khaugba chirum khan ata jaaju khai irig. ²³ Khar jãguata warag thoophem numijã am khösi aadeejem: thoophem åb Cristo aar chiranaa, thoophem åbmua warag i iek jaau chitaag. Mua khiiirjuawai Cristoou ich aarta mæ aukhiin chadcha mæ ajarcha akham.

²⁴ Mamæ mua khaphæ chirum ðchab, päar gaaimua idæu mæ ich jæg mæg jëb gaai chitaju aai chirum.

²⁵ Mag pärau mæch ig næm khaphæ chiraawai mæug-waiwe chan Êwandamau ðdæur amag mæch thööpibajã khaphæ chirum. Mæun päar ee maach Êwandam iek jaau chitaju, warag päar ubæ paaukhamam dæi oneecha wænerramkhiiir. ²⁶ Mag Cristoou mæ päach aar monakha baarpibarm oobaawai pärau onee næm iekhau, "Cristo, ðuta pua jæg deeu i waibæwia maar ee pæ iekdam jaau khæraichem" aju.

Maadæu jãga aju aai næ Cristo igar khaba næm khæn dæi

²⁷ Mæun mau päar warp chirab mamæ, muan päragan sitta Cristoou maachig wænerrapi jaau simjõta thum i ipierraa wænerrapim khösi chirum. Maagwai pöd mæch päar aar barba awia jã, warppaimua khäijã agtha päach thumwe Cristo dæi ubænaa maach peerdæajem iek jawaagjã ö åba næm anumta mua ðrm khösi chirum. ²⁸ Ar maach igar khaba næm khænnaun päach dæi amachdæu ampierr awia jã oob ögkhamiet. Pärau magmæn magan magum oowiata jürr ewag khiiirjuwia amau åsie, "Mækhænnaun chadcha nem jaau næm paarta maadæu am dæi jæg næm, jãgan Êwandamau jãkhænta peerdæ auwia maachta isegju" a khiiirjuu. Mamæ mag awia jã, ich Êwandamauta ðdæraa magpi siewai ²⁹ oob ögkhamiet. Maadæun Cristo iek gaai ðkha næisiewaita irig ðu ajim aajem; mamæ agjõ i iek jaau wænerrum gaaimua chikhamnau maach khaibag wauwajã ðchab irig ðu ajim aju aai næm. ³⁰ Pärau khaphæ næm, mæg maach peerdæajem iek jaau wænerrum gaaimua örau maach igar khaba næm. Pärau päach daua oojeejim, jãga aajeejã mæ jam päar dæi chiraawai; ðsjã pärau ðr næm, jam päar dæi næmjõta mau mæ dæijã thænæm.

Jãga aju aai næ maachjõ Cristo iek ðkha næm khæn dæi

2 Chadcha päar gaaimua mæ onee chirum, Cristoouta päar khiiir onee api siewai. ðu iruata päar khösinaa päar khiiir jãsenkhaajem. Päach thumaam khænnaun åbam Êwandam Akhaarpai wai wænerrum gaaimua khod åbamjõ naawai ðu päar chikham daupiinaa dau aug khaug paraajã aajem. Magua mæ onee chirum. ² Mamæ pärau mæ oneecha apim khösi næm khai, thumaa ö åbata abat, jürr chikham ichaaurjã aba, agdaujõ chikham kha khösi, nem wawaagjã chipar chipar khaba, åbam khiiirjugpai paraa. ³ Päachdæupaijã päach thõnaa bigaaum khænnagjã sii päach èugar ajapha ig iyüæ amkhiiirpai chan oob warag nem waumiet. Mag khâyau warag chikhamnaan igwiata, "Jãkhænan chad maar khäijã ðrpai naabma" abat. ⁴ Nemdam wauwajã oob pärau päach atheepaita nem thumaa khiiirjumiet. Magju khäai ðchab dich khapeen dæijã ö ajapha ajuuta khiiirjubat.

⁵ Muan päragjã, "Khiiirjug ajaphata paraa abat" a chirum, Cristoou khiiirjuajerrjõ.

⁶ Í ðchab Êwandam aawai ich Aai dæi åba sfejim, iwiir åbjã ðrææ khaba.

Mag sfejeb mamæ, ich mag ich Aai dæi åba sferam khöchgau irua ich khäidu ogdæ pæamaphajã khabajim.

⁷ Mag khâyau mag Êwandamkha sfertra, ich ajaugjã igba mæg jëb gaai bæewia, parhoobam chaaidamjõ thaabachæwia, jürr wounkha sfejehjim.

Mag, sii ich Ayag ich ðdæraa phæethægpinaa öor ee Êwandam chogkhaan bæejim.

⁸ Mag wounag pawia, wounaan ee s̄ieichēwia, s̄ii chikhamnaanagta ɛdɛraa ich d̄üi amachd̄eu ampieri apijim.

Mag Ēwandam ipierraa am khöchgau s̄ii ðor thöomie arrjō ɛdɛraa pakuls gaai ich meerphē thöopijim.

⁹ Mamɛ magtarr j̄urr Ēwandamau irig ichta thumaam kh̄ɛn kh̄aii ɛrpaɪ apiwia ichta tagam kh̄ɛn kh̄aiiā ajapcharam gaai th̄urjim.

¹⁰ Maagwai thumaam kh̄ɛnau Jesús kh̄iirpheeta j̄ep̄or̄ou phöbkhakhaaju: ɔtarr kh̄ɛnaupa ɛgtharm magwe m̄ɛg j̄eb̄ gaaim kh̄ɛnaujā agjō.

¹¹ Mag n̄mua thumaam kh̄ɛnau i khaphɛ amach meukh̄iraucha irig, "Jesucristo, p̄ɛchta chadcha thumaam kh̄ɛn P̄or̄ou; p̄ɛchd̄euta nem thum khap chir̄ɛm" a iekhamam gaaimua, ɪchab ich Ēwandam chi Aaipata mag thō iekhaju.

Jāga w̄enɛrraju aai nɛ Ēwandam iek ɛkhabam kh̄ɛn ee

¹² Cristo gaaimua khodamnaam, mua p̄aar daupii chit̄ɛm. Mua kh̄iircha p̄aachig Ēwandam iek jaau chitaawai p̄aachd̄eu mɛ ipierraa narrjō, magan mɛ mau warp chir̄ɛmjā igba warag ich jāg ɛkhanaat. Maach Ēwandam na nem khaigba wauju ökhō s̄ii maach peerd̄ɛajem iekta warag p̄aach ee ɛrpaɪ apiju ɛkhabat, mag w̄enɛrr̄ɛmua ubɛ paaukhamaag. ¹³ Magaag athee ich Ēwandamauta ich khöchgapierr p̄arag mag nem waupim khōsi api s̄iewai ichd̄euta p̄aar juagjā oojem.

¹⁴ Mag p̄aachig nem waupi sim waauwajjā, warag onee p̄aach wir aig chipar chiparjā aba, kh̄iuta waubat, ¹⁵ daumaa ābmuajjā p̄aachig iekhapiju chukhu, m̄ɛg ðor khaibag th̄ɛnɛm ee khaibagjā chukhu Ēwandam chainkha w̄enɛrramkh̄iir. P̄aar magta w̄enɛrr̄ɛmɛn, magan m̄ɛg durr ich pekau p̄om̄gau edau kh̄iējō sim eejā p̄aar edjā ee ph̄idag phuphup th̄ɛnɛmjōta w̄enɛrraju am ee, ¹⁶ jāga Ēwandamau maach th̄aar chi iurig paap̄aijē a jaau w̄enɛrr̄ɛm gaaimua. Maagwai Cristo b̄eem edjā m̄ɛchpa p̄aar gaaimua onee chiraju, m̄ɛch par phidkhaba abarm khaphɛ chiraawai. ¹⁷ Mua p̄arag Ēwandam iek jaautarr gaaimua, ɛu p̄arau āba irua nem khōsimta wau w̄enɛrr̄ɛm. Maagwai ich ag iek gaaimuapai amau mɛ th̄oju akhiinjā, b̄ɛurjā machagjā igba ɛdɛraa mua m̄ɛch th̄oju. Magbar-mua muajā p̄arau nem wau n̄m̄jō, ichd̄eu khōsim nemta m̄ɛchd̄eujā wau chir̄ɛm khaphɛ chiraawai, mag mɛ th̄okhiinjā m̄ɛr̄ɛgan ɛu kh̄er̄ɛm. ¹⁸ Maagwai mɛ mag th̄okhiinjā m̄ɛn m̄ɛchin onee chir̄ɛm. Oob ökh̄iirjuu amiet. Mag kh̄ayau eeu d̄egölp mɛ magwiajā p̄aachta warag oneeta abat.

Timoteo Epafrodito d̄üi

¹⁹ Maach P̄or̄ Jesuu khōs am̄n, m̄ɛigmua j̄öpcha mua p̄aar Timoteo p̄aiju, p̄aar oon mamkh̄iir, mag p̄aar oothurwia p̄aar jāga nɛ a jaaubaicheewai m̄ɛchjā onee chiraag. ²⁰ M̄ɛchd̄eu p̄aar kh̄iirju chir̄ɛm d̄üi tag i d̄enjō p̄aar kh̄iirju n̄m kh̄ɛn chukhu aawai, Timoteo-

ta mua p̄aar aar p̄aiju. Jāgdamauta chadcha p̄aar ɛu w̄enɛrramkh̄iirjā ich khod ābam kh̄ɛn atheemjō aajem. ²¹ Tagam kh̄ɛnɛn s̄ii amach wir aigpaita kh̄iirjuajerram. Mamɛ mag s̄isid̄ɛm Jesucristo athee nem wauju kh̄iirjug chan b̄ɛurjā kh̄iirjubamjōta aajerram.

²² Mamɛ p̄arau khaphɛ n̄m, í warm kh̄ɛnjō khaba khit̄ɛm. Maar āba phidkha w̄enɛrraajeewajjā, iruata chadcha ich aaijō b̄ɛurjā mɛ b̄u ogd̄ɛba ich mag āba maar maach peerd̄ɛajem iek jaau w̄enɛrraajeejim.

²³ Magua, ya amau m̄ɛch s̄ii öbeerp̄aiju wa th̄oju a ajapcha khaphɛ aadeewai iita mua p̄aiju a chir̄ɛm, p̄aar oon mamkh̄iir. ²⁴ Mamɛ maach P̄or̄ Cristoou m̄ɛigmua m̄ɛch ɛu öbeerp̄aiwia m̄ɛchd̄eujā j̄öph̄ee p̄aar oon maju khaphɛ chiraawai m̄ɛch chan mua ajappai kh̄iirjuba chir̄ɛm.

²⁵ Mamɛ ichiita m̄ɛgwaime mua deeu p̄aar aar maach khod Epafrodito p̄aiju. P̄arau mɛ juag oomkh̄iirta i p̄eitarr aawai chadcha irua ɛu mɛ ipierr maach P̄or̄ Cristo iekjā jaau wai khitanaa woun atheemjō ag k̄oitjā warag khaigp̄er iekha khitaajem.

²⁶ I iek ya irua p̄aar thumaa oom khöchgag chir̄ɛm aajem. Ichd̄eu maumua ɛurwai, mag i mor machpatarr p̄aachd̄eu ɛrtarr gaaimua p̄arau i kh̄iirju n̄m anaawai, ichd̄eujā ɪchab p̄aar kh̄iirju sim. ²⁷ Chi mor mas aan iin chadcha mor machpawia peer meejim. Mamɛ Ēwandamau ɛu i eeg oowia monaup̄aijim. Maata Ēwandamau mag i eeg ooba ɛdɛraa meepimuan, m̄ɛn ökh̄iirjug p̄ooma chirsikham. Mamɛ ɛu i monau atham gaaimua J̄oirau m̄ɛchpata eeg oojim, mag i b̄ɛ

ɛnakharr oowia gaai machag chirarr warag atcha ökh̄iirjug p̄om apimaaugau. ²⁸ Mag i mor mas s̄ierr gaaimua p̄arau i kh̄iirju n̄m m̄ɛchd̄eujā khaphɛ chiraawai, j̄öpkhaa p̄aar aar i p̄eim khöchgag chir̄ɛm, í deeu monakha barbaimam oobaawai deeu p̄aachjā thumaa onee amkh̄iir. Ya mag í ɛu barbaimaawai m̄ɛchjā tag ökh̄iirjug chukhu chirsiju ɪchab. ²⁹ Mua i p̄aiibaawai, chadcha maach P̄or̄ Jesucristo gaaimua maach d̄üi khod ābamjō naawai, onee p̄aach ee i baarpi athat. Maimua jāgj̄om kh̄ɛn wounaan p̄aach ee baarwai ɪchab wajapha i d̄üi n̄mjō abat mag d̄üijā.

³⁰ Chadcha ichd̄eupaita peer ich kh̄iirau ich th̄oju, Cristoou nem waupi jaau sim ipierraa am khöchgau. Maimua ɪchab p̄arau p̄aachd̄eucha mɛ juag oom khōsi durrumta warp n̄m gaaimua p̄öd ooba aawai, j̄urr ichd̄euta garpapa am khöchgau peer meebarm mɛ gaaimua. Maguata muan p̄arag onee p̄aach ee i baarpi athat a chir̄ɛm.

3 Jesucristo gaaimua khodamnaam, p̄aar maach P̄or̄ Jesucristo d̄üi naawai deeu p̄aba onee abat a chir̄ɛm.

Nem wau n̄m gaaimuapai chan p̄öd dich peerd̄e aubam

Cha mua ph̄a deep̄aigpam iekhan nawe m̄ɛchd̄eu p̄arag ph̄a deep̄itarr iekpaiu. Mamɛ m̄ɛchigp̄ain ɛu kh̄er̄ɛm, mag ich ābam iekpai awiajā. Ichiita p̄aar athee nem ajaug sim, chikhamnag ɛd̄ɛr̄ p̄aach kh̄ügurpimaaugau. ² Mag mua jaaup̄yaagpam̄n mɛ

Nem wau n̄m gaaimuapai chan p̄öd dich peerd̄e aubam

Cha mua ph̄a deep̄aigpam iekhan nawe m̄ɛchd̄eu p̄arag ph̄a deep̄itarr iekpaiu. Mamɛ m̄ɛchigp̄ain ɛu kh̄er̄ɛm, mag ich ābam iekpai awiajā. Ichiita p̄aar athee nem ajaug sim, chikhamnag ɛd̄ɛr̄ p̄aach kh̄ügurpimaaugau. ² Mag mua jaaup̄yaagpam̄n mɛ

gau: Khīir khaphu abat, ar ichkhumjō nem sēunem nem khaigbamta jaau sierrjēem khūn dēi. Jākhūnan sīi amach mor ārmienau. Amag chan ar dich wir aigpai am dēnjō dich khakhua dauchachba nēm khūn chan Ēwandam chaain khabam aajem. ³ Mamu par amach iphithur mag wēnerrawiajā oob am ipierraa amiet. Maach mor ūrpain idēu sīi dauchach paar sīsīd awiajā, maach thāarta khaigba sim chan parta i chaainau aju. Mag khāai maachin chad i chaain chaarpama, chadcha ich Ēwandam Akharau jaau simjō thāraucha irig jēu-jeewai. Mag jēu wēnerrūmuata maach onee naajem, Jesucristo maach kōit meebarm gaaimua Ēwandamau maach ich chaainkha wai sīewai. ⁴ Mamu āaur khūnau chan magba nēmta sīi aman chadau ōor ajapham khūnau a jaau nerrjēe aajem. Amagan sīi dich mor dauchachnaa nem ajapham wau nēmuata Ēwandamau maach ich aar aajem aajem. Mamu chadcha magum gaaimuata maach ūgthar ōbeerjeekhiin, magan mūta am khāaijā ēntērcha ōbēru. ⁵ ūKhan jāgwia magkhajj? Ūrbat, pārag jaaukhim: Mu dēnnaan amach numwe judionaan chaar ajierram, warrgar maach jōoin Benjamín khararr ag chaain ewagam khūn dēn. Būurjā amach jōoin i rhaba wēnerrarr aawai, mūjā ich mag bāaurpūjierram. Būurwe autarr agtha ocho diaspai chirum ee, warr jōoinau jaaujerrjō mē mehēudam phūrbichpūjierram. Maagwai mūjā agtha mēch thēr okhooba, judio charau. Mūn ichab fariseo ajim, Ēwandamau Moiseeg ich iek phāpitarr iek ajarcha ūrkhaajem khūn eem. ⁶ Mag Moiseeu phā rpatarr iek mēchdēuta mēch khapeen khāaijā ajarcha ūrkhaajerr aawaita jūrri Cristo iek ūkha nēm khūn ēudeejā mua ēkhaajeejim, am khaibag wawaag. Mag Moisés iek mēchdēu ajapha ūrkha chitarr gaaimua, ni ābmuajā mē igwia mē ēugar khaigba nem ūgkhaba aajeejim.

⁷ Ich mag jaar mēchdēu khīirjuawai magum thum ajaphamjō khaphu chitarr chan ūs jūrri būurjā maadēu nem igbata sīsīdum. ⁸ Warran mūn chadcha magumug ee chitajim. Mamu maagjerr ūsin jūrri mūn Jesucristo dēnēu. Iita mē Pōrōu. Tag ijō nem ajapham chan chukhum. Ūgthar ōbēraag awi warrgar mēchdēu nem wau chitarr, ūs mūgnaa oowai chan būurjā maadēu nem igbata sīsīdum. Ajapcharan sīi mag mēch khōchagpierr nem wau chitarr thum mua isegjim, jūrri Cristo dēnkham khōchgau. ⁹ Mūn ūsin Cristo dēita chirum. Mua mag chirum chan, mag sīi mēchta ajaug chirum awia khaba, ni Ēwandamau ich iek Moiseeg phāpitarr iek mēchdēuta ajarcha ūrkha chitum awiajā khabam. Mua mag chirum, Cristo iek thāraucha ūkhabarm gaaimua Ēwandamau mua nem khaigba wautarr thum chugpaabapāiawaita mag chirum. Dichdēu nem wajapha wau nēm gaaimuapai chan pōd dich peerdu aubam. Magju khāai Cristo jua eeta ich akhaardam joothu sūbarm wounan chadau thāar ajapha chirsim aajem Ēwandamau. ¹⁰ Muan Ēwandamagta warag mēchig ajarpha Cristo khaphu apim khōsinaa ichab Cristo iupi autarr ag jua theegta mēchig deepim khōsi chirum; magbaawai mua i dēnjō

gaai machag āwatju aainaa ichab ijō thōju akhiinjā, warag thāar phīiuiua khīirjuba thōog. ¹¹ Mua khaphu chirum, mē mag aphū akhiinjā, ichiita Ēwandamau mē akhaardam mag jēbdeg sīepiba ich aar auju.

Cristoou ichjō ajapha amkhīirta maachig jaau sim

¹² Mua mag chirum chan, mag ya mēchdēu thum jaau dichdimamjō mēchta ajarpha chirum aba chirum. Mūg chirum aiguin mūn agtha ajapha aju pōoma waur chirum. Mag chirab mamu ajapha ajuuta ēkha chirum. Cristoou ichjō amkhīirta ichdēuta nacha mē jūr autarr aawai agjō āba ag khīirjugta ogdēba wai chitumua jūrri ich simjō ajapha ajuuta ēkha chirum.

¹³ Keena, Cristo gaaimua khodamna, mua chan pārag, “Ya mūn ūsin chadau mēchdēu ig chirarrjō ajapha chirsim” aba chirum, agtha thum Cristoou jaau simjō khaba chiraawai. Mag agtha ajarpha khaba chirab mamu, ya warrgar mēchdēu nem waujerr chan tag khīirjuba chitum. Magju khāai mē khīirjugan, āba khanta mua Cristo athee waubaawai i dawagaa abarju khai anaa irua nem khōsimpaita waju khīirju chitum. ¹⁴ Maagwai mūg atag ya ich sim aarcha barbaimaawai mēchdēu mag ich dawagaa nem wau chitarr jūrri Ēwandamau mē dēi ajaphanaa ich dēi ich mag mē wai nerraju. Mamu mag maach ūgthar ōbēru ayaa amkhīir Jesucristo meebamua chan ābjā Ēwandamau auba aajeekham.

¹⁵ Maguata pāarjā ar mē dēnjō Ēwandam iek ajapha khaphu nēm khūnan magta khīirjuu aai nēm. Mamu ābmua khāijā pāar ee ich ajaug phēwia ya iin thum ajapha chiraawai ich ajaug paapāaig chan tag nem ajapham waju igba chirum amēn, ich Ēwandamau ichab irig mūg jēb gaaiwe chan agtha i thum ajarpha khaba sim a khap apiju. ¹⁶ Mamu mua mag chirum: Maadēu dichdēu nem khaugtarrpierr khīirjunaata nem waju awijā jaaju aai nēm, būurjā khaugbam khūn dēnjō nem parhoob wauba.

¹⁷ Khodamna, pārau mē jua eerpanaa mē dēnjōta abat. Magnaa ichab pāar ee maach wēnerrajerrjō wēnerrajem khūn oonaa agjō ajaphata nerrjēe abat. ¹⁸ Mēchdēu nawe pāachig jaajem iekpai ūsjā deeu pārag jaaukhim: Ōor khapan ar maach ee ūkha nēm ūkha nēm aajem khūn thum chan chadcha chi ūkhaajem khūn chaar khabam. Jākhūnan jāg amach parhoob wēnerrum gaaimua sīi dau theeg chukhumjōta thūnēm. Amagan sīi parta Cristo pakuls gaai thōtarrjō aajem. Ar mag khīirju nēm khūn oowaita thāar eepain bīe chiraajem. ¹⁹ Jāgum khūnau sīi parhooba amach ō khōchagpierr nem wau nēmta, ajaug ūrpai sīsīdum aajem. Mag nem khaigba wau nēm awia chigaa ajōjōopaijā khaba, warag amachta thō iyū aajerram. Amau āba mūg jēb gayam nempaita khīirju nēm. Mamu magum paar Ēwandamau khīmie durrrta am barkhūipūijū, ich mag dau aphū wēnerramkhīir. ²⁰ Mamu maachta ūgtharmpeen khaju khūn aawai maach durran ūgthariu. Maagwai pōd warm khūnjō mūg jēb gaaim nempaita khīirjuu aju khaba nēm. Maachin āba maach Pōr Jesu-

cristo maach peerdu autarr ügtharmua bëeta oo n̄m.
²¹ Mag ich pierrum edta ichdëucha ich iuu aawai maach mor m̄g maadëu nem igmap simjä ich dënjö ajaug paapüiju. Nem thum th̄n̄mjä ichdëuta ichdëu ampierr aju aai s̄ierraawai ich ag juapaaupai irua chadcha s̄i maach ëu meebp̄imjö aju.

Cristo iek ükha naawai oneeta wënerraju aai n̄m

4 Khodamnaan, mua p̄ar j̄asenena p̄ar khösi chitaawai p̄ar oon mam khöchaaga chiraajem. Ajapcharan p̄ar gaaimuata m̄n̄ onee chiraajem. Mua khaph̄ chir̄m, p̄arau chadcha maach peerdu- jem iek ükhatarr aawai par m̄ phidkhabajim. J̄äg p̄arta mua khajapham nemjö Cristo athee gan autarr gaaimua m̄ onee chir̄m. Maagwai ich m̄g ësap gaai thum m̄chdëu p̄arag jaau chir̄mjö ich j̄äg ub̄ n̄isit, ùd̄raa maach Pör Jesucristoogta p̄ach juag oopi n̄- mua.

² M̄ch üph̄ein kh̄ äbam kh̄n̄nagamjö mua mag chir̄m, Evodiaag, maimua Sintiqueegjä agjö: Chadcha maach Pör Jesucristo kharannaanjö khöinaa n̄isit, ichdëu api simjö. ³ Maimua p̄jä, m̄ch khapeer ajapham, ïchab maach peerduajem iek eemua b̄urj̄ä ogd̄ba n̄rraajeewai p̄r̄gjä j̄akh̄n̄ ùin wawibá a chir̄m, tag ich j̄äg wënerram ugua. Mua ðor ee maach peerduajem iek jaau chitaawai j̄akh̄n̄ ùinau- ta Clemente d̄imua tagam kh̄n̄ agjö m̄ d̄i äba wënerrarr kh̄n̄pa m̄ b̄ü ogd̄ba d̄i m̄ ipierr jaau durraajeejim. Mag m̄ d̄i wënerrarr kh̄n̄ th̄r ya ügthar Ëwandamau ichdëu peerdu aumam kh̄n̄ th̄r ph̄khamaajem ësap gaai ïchab ph̄kha th̄n̄m.

⁴ Maach Pör Jesucristo p̄ach d̄i s̄ijem kh̄irjuwia onee abat. Ûmaai p̄aba p̄arag jaau chir̄m: ¡Onee abat! ⁵ Maach Pör Cristo ya bëeim̄ sim khaph̄, ðor dakh̄ir agpierraata wënerrath̄; p̄ach khapeenjã chig aba, s̄i warag chikham dau aug khaug paraata abat. ⁶ P̄ach phithurg waauwai oob ökh̄irjuu amiet. Mag kh̄yau warag mag p̄ach phithurg au wënerr̄m thum Ëwandamagta jaubap̄it, irig j̄eumamua. Mam̄ mag j̄eumamua ïchab p̄ach iek ùurjem paarjã irig üu ajim abat. ⁷ P̄arau cha mua jaau chir̄mjöta am̄n, magan Ëwandamau p̄ar ökh̄irjug meeupiju. P̄ar Jesucristo d̄i naawai phithurg auwajã ïchab ichdëuta p̄ar khöinaa wënerrapiju. Mag p̄ar khöinaa wënerr̄m chi ükhaba n̄m kh̄n̄nau pöd khaugba a- jem, j̄ägata p̄ar mag n̄isip n̄.

Örau oowai üu ajöjoom nemta wauju aai n̄m

⁸ Khodamnaan, äbmiecha paawai mua p̄arag magkhim: Örau ajapha p̄ach ëugar ig iȳm amkh̄ir, thumaam kh̄n̄ dakh̄ir b̄urj̄ä s̄eu chukhu äba chadam iekpai iekhajuuta kh̄irjubat. ïchab j̄ägata Ëwandam dau najã nem ajapha waujuuta äba kh̄irju- bat, pekau wauju kh̄irjugjã chukhu. Magnaa kh̄irjug paraa aajeeth̄ ïchab, j̄äga abarm gaaimuata örag p̄ach daupii apiju n̄, b̄urj̄ä p̄ach ëugar ïgkhaju kh̄n̄ chukhu aag. Mua thum p̄arag mag chir̄m̄n

m̄gau: P̄achdëu nem wau n̄m oowia örau amach ödegpai kh̄ijã, j̄ägan chadcha üu kh̄er̄m ajöjoom nemta äba wauju kh̄irjubat. ⁹ P̄arau p̄achdëujã khaph̄ n̄m mua p̄ar ee maach Ëwandam iek jaubaimaawai p̄achdëu ükhatarr. Thumaam kh̄n̄- nau m̄ iekha chit̄m ùrwia m̄ oojierram, j̄äga m̄ p̄ar ee chitaj̄i. Ich j̄äg m̄ p̄ar ee ph̄erd̄ chit̄mua nem wau chit̄m oojerr thumaa p̄achdëujã m̄ dënjö abat. P̄ar mag wënerr̄m̄n, magan ich Ëwandam maach khöinaa apiejemchata p̄ar d̄i n̄rraju.

Ichig phatkhon deepütarr paar Pabloou üu ajim atarr

¹⁰ Maach Pör Jesucristoog üu ajim a chir̄m, deeu p̄arau m̄g m̄ch dau ee aug khaugbarm paar. Chad- cha p̄arau agtha üu m̄ch kh̄irju durrum khaph̄ chi- raawai m̄ onee chir̄m. Mag chir̄m aig chan mag p̄arau ya tag m̄ igba naajim aba chir̄m. Mua khaph̄ chir̄m, p̄arau m̄ juag oom khösi durrumta, s̄i wir aigumjö khaba aawai, pöd nawe m̄ juag ooba naa- jim. ¹¹ Mag chir̄m aig chan mag s̄i m̄ch dau aph̄ chiraawai p̄arau m̄chig nem dedee amkh̄irjã khabata mag iekha chir̄m. M̄n̄ m̄g chit̄m̄n, parhooba nemdam b̄ur̄m d̄i awiajã maḡm aba chit̄m.

¹² M̄n̄ ya parhoobata khaugwi chit̄m. B̄urj̄ä m̄chdëu nem ig chir̄m chukhu chir̄m aigjã nem kh̄ir thum paraamjö chiraajem. J̄äsöo chir̄m aigjã bi- waa chir̄m d̄i äba chit̄m. Khar m̄chdëu nem ig chir̄m atcha sob wai chiraajem; wa khar magbaju, j̄urr b̄urj̄ä chukhu chir̄m awiajã ökh̄irjuu oo chiraa khaugba chit̄m. ¹³ Mua chan m̄ch dau aph̄ chita- jujã kh̄irjuba chit̄m, maḡm äwat chitaagjã ich Cristoouta m̄r̄g juapá deejewai. ¹⁴ Mag ab mam̄, p̄arau m̄ juag ooju aai khaba naajimjã aba chir̄m. Ante üuta p̄arau m̄ juag oob khaba oojierram.

¹⁵ Filipopien, p̄arau p̄achdëujã khaph̄ n̄m, ar m̄ p̄ar ee Macedonia durr Ëwandam iek jaau ph̄erd̄ chitawia j̄urr deeu durr jaau chiraimaawaijã, maach khodnaan tagam kh̄n̄nau deep̄iba n̄m ee, äba p̄arupaita p̄achdëu Ëwandam iek üu khaugtarr paar awi m̄r̄g phatkhonjã deep̄ijerram. ¹⁶ Ag najã agtha Tesalónica chiraawai, p̄achdëuta kharii üu m̄r̄g phatkhondam m̄ch nemdam ig chir̄m athee deep̄i n̄m mua aaujeejim. ¹⁷ Äba s̄i p̄ar jua eem nem aum khöchgaupaijã khabata m̄ mag iekha chir̄m. Mua ùrcha khösi chir̄m̄n, ïchab p̄arau m̄r̄g nem dee n̄m paarjã j̄urr ich Ëwandamauta p̄arag ag kh̄yau nem ajapcharamta deepim khösi chir̄m.

¹⁸ Üu ajim keena. Ar p̄arau m̄ athee Epafrodito gaau phatkhon deep̄itarr thum üu agcha kh̄erajim. Ajapcharan m̄chdëu ig chir̄m kh̄yaujã ür̄chata p̄arau deep̄ijerram. J̄äg p̄arau m̄r̄g phatkhondam deep̄itarran Ëwandamau oowajã üu kh̄er̄m, ichigchata deebarmjö aawai. ¹⁹ J̄äg n̄m j̄urr̄n, p̄achdëu nem ig n̄mpierr maach Ëwandamau p̄arag ichdëu nem thum j̄ä sim eem b̄urj̄ä ïgkhaba, deeb khaba deejü, p̄ar Jesucristo dënkhanaa i iek ükha naawai.

²⁰ Ichpaita maach Aai anaa maach Ĕwandamau. Ijöm khəən chan tag chukhum. Maagwai irigpaita thumaam khəənau męg atag pawiajã ich mag ĩu ajim aju aai nəm.

Pabloou amach saluddam deepi jaautarr

²¹ Jesucristo gaaimua thum Ĕwandam chaainkha thənəm khəənag mua salud deepüi chirəm abat. Ĭchab maach khodnaan męig cárcel deg ĩiba mę oo khərkkhaajem khəənaujã pãrag salud deepüi nəm.

²² Maimua tagam khəən thum męig agjő Ĕwandam iek

ĩkha durrum khəənaujã amach thumaam khəənau pãrag salud aajem. Mamę ĩrcha pãrag salud deepüi nəmən, Jesucristo gaaimua maach khodnaan męg Roma durrum rey deg phidkhaajem khəənauta pãrag salud deepüi nəm.

²³ Męgdampai ajim keena, męg ĩsap gaai pãrag jaaupüim ig chirarr. Pãar kőit maach Pör Jesucristoog jęeu chirəm, ichdęuta pãar dęi ogdęba ich mag pãar ĩuu wai nęrramkhĳir. Ayoo keena,

Pablo

COLOSENSES

Chamug cartajä ïchab Efesios dñi Filipensejö ich jöoi Pabloou cárcel deg simua phätarrau (1:24; 4:18). Äb sim ïchab cárcel deg simua agjö ichdëu Filemonag phätarr. Mag jöoi Filemón Colosapierr ajim aajem. Mækhæun carta thum jayapwe Tíquico Onésimo dñi pñiwi am gaau deepütarrau (4:7-9).

Pabloou ïurwai Colosaam iglesia ee maestronaan anemta sñi sëukha nem jaau nerrjëem khæunjä nem ajim aajem. Mækhæunau ag eyaajä khaba sñi parhoob nem jaau nemua ïu chadcha ïkha durrum khæundam warag khaibagta wau wënerrajim anaabá. Magta Pabloou Colosapien chi ïkha durrarr khæunag mæg ësapdam phä deepüijim aajem, mag nerrjëem khæunag ædæur amach khügur aum ugua.

Amau jaauwai Cristo iek ïkha nem khæunaujä angelnaan chi thiernaan ügthar nemugta jëeuju aai nem a jaaujeejim anem. Mag nem dñi ïchab dich mehëujä phæurbichpinaa tagam ley Moiseeu phä pæatarrjä æurkhaju aai nem aajeejim aajem. Mamæ magpaijã khaba, amau nem khaigbacha jaaujerran, õrag jaauwaijã Jesús chan Êwandam khaba sñi angeljöpaite sim a jaaujeejim anaabá, warag i serbiibag phë nem iekhau.

Mag sñi nem agchajã jaauba nerrjëem khæunag ïu maach peerdæajem iek ïkha durrum khæun khügurpimaau-gauta Pabloou amag ajapha jaaujim, jãga sierré Cristo maimua khani jãgjï mag Cristoou maach kõit (1:15-23; 2:8-3:4). Biblia gaai libro khapan thænem gaai mag iek jærkhiin, mæg Colosenses gaai jaau sim khãai ajapcha jaau sñsidem oobaju.

Mæg carta Colosapienag deepütarr thæurwai peer Efesopienag deepütarrjö paimæ sim, khïirjug dakha naawai. Mag naab mamæ, chi tema chaar amau jaau nemæn khïethuupai sñsidem. Efesios gaai chi carta ëntër oowai, jãga maach Cristo iek ïkha nem khæunta i morkhanaa i iglesiakha næ a simta jaau sim. Maimua jür mæg Colosenses gaai jaauwai, Cristo Êwandamkhanaa ichta mag iglesia Pör aawai ichdëupaite õor ich aar õberju ayaa apiejem a sim.

Salud

1 Mæn Pabloou, ich Êwandamau khõsi sierrjö ich Jesucristooucha ich i jaaukhïir jær autarr. Muata mæg ësap phä deepüi chirum, Colosas phõbör ee Cristo iekta ogdæba ïkha durrum gaaimua Êwandam õorkha nem khæunag. Mua pãar kõit maach Aai Êwandamag jëeu chirajem, ïu durrcha pãar eeg oonaa pãar khõinaa phë wai sïemkhïir. Maach ermano Timoteo mæg mæ dñi sim; i iek iruajã pãrag salud aajem.

Pabloou chi ïkha durrum khæun kõit Êwandamag jëeujerr

3 Mau marag jaaucheewai mag pãrau Jesucristo iek pãachdëu thãraucha ïkhatarrta ogdæba ïkha nem dñi ïchab thum Êwandam õorkha thænem khæun dñijã agdaujõ kha khõsi nem a ïr naawai, pãar kõit maach oraa næmpierr Êwandamagta ïu ajim a durraajem, ajapcharan maach Pör Jesucristo Ayagma. **5** Marau khaphæ nem, mag chadcha thum agdaujõ wir aigjã pãach khapeen daupii næmæn, pãachjã thum Êwandamau ich aar auwi ich mag i dñi næisiju khaphæ nem gaaimuata mag nem. Warrcha chadcharam iek pãachdëu ïrwi ïu peerdæ næisier edwe Êwandamau pãach ich dñi mag phë aujujã khaphæ ajierram. **6** Ich jãg pãachig jaaubaawai pãrau ïkhatarr iekpaite ïchab deuum khæun eejã durrierr aaidemam. Mag jaau nem ïrwi ïkhamam khæunjã khapaana paaukhamam

dñi ïchab õor pöoma warr amach khaigba wënerraa-jerr khïirjug isegwi õor wãjãaunag paaukha thænem, ich jãg ïu Êwandamau chadcha ich garmua maach khõsi aajem iek jaau nem ïrwi pãachdëu ïkhatarrjö. Pãrau khaphæ nem, mag Êwandamau ich garmua maach khõsi aajemæn chadcharau. **7** Ich magta maach khodam Epafraas maadëu i iigjemua pãrag jaaujim, pãrag ich mag iek jaau siethuurwai. Pãrau khaphæ nem, iruajã ïchab pãachig Cristo iek jaau nem gaaita ogdæba ich jãg jëedæ khitaajem. **8** Ich Epafraauta mag Êwandam Akharau pãrag pãach ee agdaujõ pãach khapeen daupii api simjã mau maar aar jaauchëjim.

9 Maguata maachdëu mag ïr autarr aigmua warag næba Êwandamagta jëeu naajem pãar kõit, ich khïirjugta pãrag deemkhïir; maagwai ichdëuta ïchab ich Êwandamau nem waupim khõsimjã thumaa pãachig khaphæ apimkhïir. **10** Irigta pãar kõit jëeujem, chadcha maach Pör Cristo dënkha nem khæunjõ pãach nem wau næmpierr irua nem khõsimta wau nemua dich khapeen dñi nem ajapha aju ayaamjã waub khaba waumkhïir; mag nem wau nem gaaimua warag ich Êwandamjã ajapcha pãachig khap amkhïir. **11** Agjö jëeujem ïchab, ich Êwandam thumaam khæun khãaijã jua theeg sierræmugta ich jua theeg pãach gaai phës deebarmua pãach ich dñi ubæ naamkhïir, maagwai bæur abarm gaaimua phithurg aadëp awiajã magumjã juapadam thethe äwat naamkhïir. **12** Maagwai pãrau onee ich Jöoi chi Ayagjã ïu ajim aju. Ichdëuta pãachjã warm khæun agjö ya ïkha wënerræm khæun dñi äba

ich aar auju ayaa apüinaa pãach ich dënkha naawai pãar dëijã üu aju. ¹³ Meperau maach sïi khïmie durrag phë arraag ichta maach khãai ürpai sïerrjã, üu ich Êwandamauta maach peerdeü auwia jürr ich Iewaa ichdëu jäsene aajemta maach Pörkhapijim, ¹⁴ ich Êwandam dëi maach iekkhör pöm narrjã ichdëuta ich bagau maach pekau chugpaapüiwiä ich dënkha autarr aawai.

Cristoou ich thöopibarmua Êwandam dëi khöinaa apitarr

¹⁵ Êwandam chan maadëu pöd ooba aajem, mamü Cristo ich Aai dëi khïir äba sïerraawai üu i gaaimua khaphü nüm jãga sïerrü Êwandam chi Aaijã. Ihta nem thum ompaaju nawe ich Aai dëi sïerr aawai ichta nem thum thünüm Pörkha sïerrüm. ¹⁶ Nem thum maadëu daüa oonaa pöd ooba aajempa müg jëb gaaim maimua ügtharm magwe thünümjã Êwandamau i gaaimuata ompaajim: reinaan, maimua edjã eem magwe Êwandam chognaanjöm; magüm khüenta amachta ürpainaa iek theegnaa jua theeg sïsidüm khüenjã ichdëuta thum ompaajim, magüm khüenagjã ichdëu ig simjö ich ipierraa amkhïir. ¹⁷ Ich Cristoon mag nem thum müg thünüm ompaaju nawe sïerrüm; ichdëuta mag nem khïir pogkhe thünümjã thum amach sïsid ajupierr sïumajim. ¹⁸ Mamü magpaijã khaba, ich Cristota iglesia Pöröu, maagwai jürr chi iglesia sïi i morou. Mag ichta warrgarwe sïerrarrjö, iiu phidüju aigjã ichta ïchab nacha phiidüjim, magbarm gaaimua nem thum thünüm khãaijã ichta ürpainaa ichta ïchab mag chi phiidütkhaju khüen dëijã ich mag chi Pörkha sïerraag. ¹⁹ Êwandamau ich Iewaa Cristota püijim, ich Iewaa öor khïir thegbarm gaaimua ichchata öor ee sïeichemjö amkhïir. Mag wounag pawiajã ichiita agtha ich Aai dëi simjö ich mag Êwandamkha sïerrajim. ²⁰ I gaaimuata ïchab müg durr gaai thum öor thünümjã amach pekau gaaimua Êwandam dëi iekkhör wai narrjã ügtharm magwe thünüm khüenpra ich dëi khöinaa naapiju aai apijim. ïs mag i dëi khöinaa nümün, Cristoou maach peerdeü awaag ich bag pakuls gaai ärpitarr gaaimuata mag i dëi khöinaa nüm. ²¹ Warr pãrau Êwandam khaugba aawain pãran chadcha okhoo naajim, mag pãach khaibag gaaimua i dëi iekkhör paar narr aawai. ²² Pari ïs ya magba, ich garmuata jürr ich dëi khöinaa phë wai sim, mag Cristo wounag pawi üdëraa ich thöopitarr gaaimua. Mag pãar ich dëi khöinaa apitarran, ich atheepai nem wau wënürrümua bürjã pekau chukhu, kulp chukhu ich aar phë awaagau. ²³ Pari mag bürjã kulp chukhu ich aar pãach phë aupiegan, ich mag pãachdëu ükhatarr iek gaaita ubünaa ïchab pãachdëu maach peerdeüajem iek ükhatarr edwe ich dëi ich mag nüsijujã khaphü nüsier khïirjugta khïir okhooba wai wënürraju aai nüm. Ich müg maach peerdeüajem pãrau ürtarr iekpai-ta ïchab durrpierr jaau nüm; mündëujã ich ag iekta jaau khitaajem.

Pablo phidag judionaan khabam khüen ee

²⁴ Mag maach peerdeüajem iek jaau chitüm gaaimuata mün müg dau aphüü preso chirüm. Mamü münd müg chirümjã jürr pãachta üu amkhïir aawai mag aphüü chirab mamü onee chiraaajem. Münd müg wai nüm gaaimuata, ich jãg Cristoou iglesia ich morkha sim athee ich dau aphüü wai naawai äwattarrjö, mündëujã agjö i dënjö aju ëkha chiraaajem. ²⁵ Mua khaphü chirüm, Êwandamau münata ich iek ükha nüm khüen juag oojemkha wai sim, pãar maar meeun khabam khüenpra üu amkhïir. Mag phidagta ichdëu mürüg deetarr aawai maach peerdeüajem iekta meerba muan thum jaaumaajem; ²⁶ ajapcharan warrgarwe Êwandamau ich mag bürjã örag jaauba sïi ichdëupai khaphü wai sïerrma; magtarr ïsta ya ich dënkha nüm khüenag khaugpibarm. ²⁷ Magta pãarjã i dënkha nüm khüen aawai maar meeun judionaan khaba awiajã Êwandamau pãragjã khaphü apibarm, jãga mag Cristo maach thäär ee sïejemta müg atag ügthar paaukhawijã oo wai wënürraju. ²⁸ Mag Cristota muan sïi ikhörjã khaba örag jaau khitaajem, ich Êwandamau mündig khïirjug deetarrdamau am wawimamua; ajapcharan Cristoog sïi khaibag chukhu ajappa khithëemta irig ich jua eeche phëdeegma. ²⁹ Magaag atheeta mün maach peerdeüajem iek jaau chirüm, magaagjã ich Cristo jua theeg mü gaai simuata mag jaaupi sïewai.

2 Münd mag chirümüata pãrag khap apim khösi chirüm, chadcha dërrcha Êwandamag jëu chiraaajem pãar köit, Laodicea iglesia eem khüen köit, maimua khïircha mündëu ooba aajem khüen köitpa jëub khaba jëu chiraaajem. ² Mag Êwandamag jëu nüm gaaita ogdëba chiraaajemün, pãach thäär onee amkhïrau, ich jãg agdaujö dich khapeen kha khösi wënürrümua warag khïirjug paarpamaawai Êwandamau ich appaimua khaphü sïerrta pãachdëujã ajapcha khaugmamkhïir; ajapcharan pãar maar meeun khabam khüenagjã Cristota ajapcha khap amkhïirma. ³ Äba mag Cristo khaphü nüm gaaimuata chadcha ichdëu nem waupim khösimjã waau khaphü waaujem. ⁴ Mua mag chirümün, pãachig äbmua khãijã i wajaug aadee iwiir äbamügjã sïi pãach khügurpimaugauta mag chirüm. ⁵ Chadcha khïircha chan pãar aar khaba chirab mamü, münd akharan pãar aar simjö sim. Magua ïchab münd onee chirüm, mag pãrau nem parhooba wauba sïi pãachdëu Cristo iek ükha nüm gaaita ubü nüm a ür chiraaawai.

Cristo gaaimua Êwandamau iipui auwi öor iurkha nüm

⁶ Magua muan pãragan, ich jãg warrjã maach Pör Jesucristoog pãach peerdeü aumkhïir i igtarrjö warag i kha ogdëbata nüsit a chirüm. ⁷ Mag i kha ogdëba aagan, pa jëb ee ajap khaarkhamaajemjötä warag i gaai ubü ajuuta ëkhanaa warrcha pãachig jaautarr iek ogdëba ükha nümüata i gaai thierrkhabat. Mamü mag nümjã nem thumaam paar Êwandamagta üu ajim

abat. ⁸ Khīir khaphu abat keena: ar jāg sī mæg jēb gayam khīirjugta chadam iek awi aata ōrag jaau nēr-rjēem khūnag oob ɛdɛr pāach khūgurpimiet. Jākhūn chan Cristo iekjā jaau, sī maachjōpaim khūn khīirjug dūi ar meperau khōsimjō Cristo ichaaur aajem khīirjugta jaau wēnɛrrəm.

⁹ Mamɛ Ēwandam khaugaag chan pārau magɛm khīirjug igba nɛm, Cristo wounag pawī maach ee pūitarr gaaimua Ēwandamau warre ichchata khaphu apitarr aawai. ¹⁰ Mag Cristota amau jaau nɛm angelnaan-jōm wa mepeenjōm jua theeg sīsidɛm khāaijā ichta ūrpai sim dūita pāar ōor ābamkha naawai, ich Ēwandamchata ya pāach dūi wai nɛm. ¹¹ Ich mag Cristo iekta pārau ūkhabaawai ichdēuta Ēwandam athee pārag nem wauu khaugpijim. Mamɛ mag pāar i dau na ū nūisim chan sīi maar meeunjō dich khakhua gaai dauchach nɛmua khaba, pāar thāar ajaug paabapūimuata magpijim, pāachdēu nem khaigbam wauujerrjā tag waupimapha abarmua. Mag Cristoog dich thāar ajaug paari nɛmta irigan dauchach charau, chadcha Ēwandam atheepai wēnɛrraawai. ¹² Pāach pōr choopi nɛm ed pāar warre Cristo dūicha ābam jēbdeg aukhērbarmjō ajim, ajapcharan mag chi khēchamjō nūisiewai pāachdēu nem khaigbam wauujerr isegpūiwi tag wauba aag. Magnaa ūchab pārau Ēwandamau ich Cristo phiriū autarr jua theegjā ūkha naawai warre ich Cristo dūichata iū phiidɛtkhabarmjō ajim, ich ag jua theegau ichdēu nem waupim khōsimpai wau wēnɛrraag. ¹³ Warran sīi pāachdēu nem khaigba wau narr gaaimua pāran chadcha sīi okhōota naajim Ēwandam na. Mag nɛm dūi ūchab ni judionaanau aajemjō pāach ajaug paaju awi pāach khakhua gaai dauchachjūjā būerjā khīirjuba aajeejim. Mamɛ mag okhoo narrta ūs Cristo gaaimua Ēwandamau pāar khaibag thumaa chugpaapūiwi ich Cristojō ich mag iū wēnɛrrapiju aai apijim. ¹⁴ Mag pekau gaaimua i dūi kulp pōm narrta warre ichdēu chugpaapūijim. Magbarm aigta mag Moiseeu phā pūatarr leū Ēwandamag maach khaibag waupi jaau simjō sīerrjā warre ichpata dūi pakuls gaai meerpbapūimjō abaawai warre maach chig aju khaba sīsijim. ¹⁵ Meperau ich jua theegau ōor thum ich athee phē wai sīerrjā Cristo thumaam khūn dakhīir pakuls gaai jiiir jōisim thumaam khūnag oopibarmua Ēwandamau warre mag chi mepeer pōdpuijim, i jua ee narr khūnjā chadcha peerdɛju ayaa amkhīir ōbeerkha athamua.

Ūgthar naaimaju khūnjō wēnɛrrajuuta ēkhabat

¹⁶ Mag leū maach kulp pōm nɛm jaau sīerr jua eemta ya Cristoou ōbeer autarr aawai, mag ley igwi ābmuajā pāraujā maar judionaan dēnjō aju aai nɛm awi, nem inag khōnaa dōdōjō dō nɛm oowi, wa maarjō tagam nem phiesta ed, ed jop nɛm ed wa jua ūijem ed khāijā ūrkhaba nɛm oowi, jāga aju aai nɛ a jaaju khaba nɛm. ¹⁷ Warrgar Ēwandamau maar judionaanag mag ūrkhapiejerr chan ich mag kha wēnɛrramkhīir khaba, sīi Cristo bēe nɛm orapai ūrkhamkhīir ajim. Ajapcharan magɛm kha nɛmua jāga ichdēuta am

peerdɛ auju a khap apieg ajim. ¹⁸ Ar jāg amachdēuta ajapcha ūkha nɛm awi pāachig, “Maar dēnjō Ēwandam chognaanagpa jēeuba naawai pāar chan agtha ajapcha khaba nɛm” a iekhaawai, oob am iek asekas-miet. Jāgɛm khūnaun, Ēwandamau amagta nem inagjā dau daau oopiejeewai amauta pāar khāaijā khapcha nɛm anaa, sīi amachdēu nem khaphumta thō iyū sīerrjēem. ¹⁹ Mamɛ mag nɛm chan Cristota chi ūkha nɛm khūn Pōrkha sim dūi khaba nɛmta mag nɛm. Maachigan Cristouta warag ich iek khaugpiejem, thachdam khō nɛmua chaain dūrrpamaajemjō. Ich jāg maach padamjā ichdēuta thumaa sōpigkha wai sīejemjō, maach ich iek ūkha nɛm khūnjā ichdēuta ōor ābpaimkha wēnɛrrapiejem, warrgarwe ichdēu magpiju atarrjō, iwiir ābmuajā chikham igbam aba. ²⁰ Ya pārau tag parhoobam khīirjug ōrau jaau nɛm ūrkhaba aag chadcha Cristo dūi meewi nɛmjō naawai, meperau maach khūguraag ēkhaajemjō amau maach peerdɛju awi nem waupi jaau nɛmjā ipierraa aag khaba nɛm. Mag nɛmta, ūkhan jāgwī agtha Cristo khaugba wēnɛrrəm khūnjō ²¹ nem parhoobam gaaijā pūrju khaba, nem parhoobamjā khōju khaba, ni sīi amau jaajemjō nem inagjā parhooba dich jua ee pōd pūrju khabamta agtha ūrkha wēnɛrraajē? ²² Jāgɛm nem sīi mūig eegar ōor maachjōpai thūnɛm khūnau amach iūpai jaau nɛm khabahab. Magɛm nem sīi būer abarmua chukhu aadejeewai sīi magɛm khojerr gaaimua wa magɛm ūrkhaajerr gaaimuapai chan Ēwandamau maach aubaju. ²³ Par daūapai oowain, chadcha amau jaau nɛm ūuumjō sīsidɛm, Ēwandam dawagaa amkhīir nem wau nɛm dūi dichta thumaam khūn khāaijā serbiibanaa dichdēupaijā dich dau aug khaugpiba jaau naawai. Pari mag nɛm chan pōd būerjā nem khaigbam wauju khōchag chugpaa aubajuuta mag jaau nɛm.

3 Ya pāar Cristo dūi iū phiidɛtkhawi nɛmjō naawai chadcha ūgthar Cristo Ēwandam juachaar gar chi Pōrkha sim aar naaimaju khūnjō wēnɛrrajuuta ēkhabat, mūig eegarm nemta atcha khīirjuba. ³ Pāran ya nem parhoobam wauju khīirjug isegtarr khūnau. Magtarr aawai pāran Ēwandamau ich aar phē auwia Cristo dūi āba jooba wēnɛrrapiju khūnau. ⁴ Mag Cristo dūi āba jooba wēnɛrraju khūn aawai ich Cristo bēewi ichdēu ich ajaug thumaam khūnag oopibarm ed pāar ichdēu ajaug paa atham khūnta ichdēu ich dūi ich mag phē wai sīsiju.

Warram khīirjug isegpūiwi khīirjug iurta au nɛm

⁵ Magua, nem khaigbam wauju khōchagjā warre pāach gaaimua khecheunaa barbapūimjō abat. Ni ābmuajā ich ōor khabam dūi khapes am, Ēwandamau oowai maach inaan nemjā tag waum, warr ich khōchag aig nem waunaa warag bigaam khūnta chigaa apiejerrjā oob tag agjō am, ni oob phatkxonagjā wērpa am; phatkxon khīragta wērpa nɛm nem parhoobamta Ēwandamkha waunaa agɛg jēe nɛm dūi āba sim. ⁶ Magɛm nem parhooba

wau n̄m kh̄n gaaita Ēwandamau jua kh̄aba deeb khaba deejū, ich ipierraa khaba aawai. ⁷ Warran chadcha p̄arau maḡm̄ta waaujeejim; ⁸ mam̄ īs ya p̄aar maḡm̄ athee khaba n̄m. Magua muan p̄āragan maḡ chir̄m̄: p̄āach kh̄ōrḡ p̄abat; kh̄iir machagj̄ā isegbar̄p̄it. Chikham khaibag wauju, chikham kh̄iir kh̄iir mor chigpai iekha n̄m, iparii iekha n̄m, j̄āḡm̄ thum warre isegbar̄p̄it a chir̄m̄. ⁹ Warr p̄āachd̄eu parhoob nem waaujerrj̄ā ya khajūa s̄ōrj̄ō isegp̄iwi j̄urr kh̄iirjug iuurta wai naawai oob chikhamnaḡ s̄eukhamiet. Maḡ kh̄iirjug iur ich Ēwandamauta deetarr aawai, maach maḡ kh̄iirjunaa irua kh̄ōsimj̄ō wau n̄m kh̄n i kh̄iir thegmamua warag ajaug pamam̄ d̄ei ajarchata i khaph̄ paaukhamam. ¹¹ P̄aar maḡ naawai ni ābmuaj̄ā ich ajaug th̄ōju khaba sim: judioou wa judío khabamua, meh̄eu th̄m̄ simua wa th̄m̄ba simua, chi durkh̄m̄ wa durr chaauramua, agtha chikham chogkha simua wa chikham chog khaba simua, chi khapcha simua wa khaugba simua, ni ābmuaj̄ā maata iwiir āb ūrpai sim aju khaba sim. Maḡm̄ta kh̄iirjuju kh̄āi dichd̄eu Cristo wai simta nem thum th̄m̄ kh̄āij̄ā ūrpai sim khaph̄naa ichpaita īchab thum ich iek ūkha n̄m kh̄n ee s̄iejemj̄ā khap aju aai n̄m. ¹² Ēwandamau p̄aar kh̄ōsi s̄iewai p̄āarj̄ā īchab ich ōor khamkh̄iir ichd̄euta p̄aar j̄ur aujim. Magua, ich j̄āḡ ich garmua p̄āach j̄ur autarrj̄ō agdauj̄ō chikham dau aug khaug paraa aajeeth̄, agdauj̄ō ō ajapha. Dichta chikham kh̄āi ūrpai aju ēkhaba dau maata abat, dich d̄ei khaigba aawaij̄ā maḡm̄ igba s̄i warag kh̄iū j̄m̄p̄r̄i aa khaph̄. ¹³ Maḡ agdauj̄ō āwaat khaph̄naa iwiir āb kh̄āij̄ā bibigag paraa sim khai, agdauj̄ō perdonaawi maḡm̄ iek tag igba warre kh̄iir okhoobar̄p̄it. Ich j̄āḡ maach P̄or Cristoouj̄ā maach perdonaatarrj̄ō, p̄āachd̄euj̄ā agj̄ō p̄āach khapeen perdonaabat. ¹⁴ Pari maḡ mua jaau chir̄mj̄ō w̄n̄rraagan, p̄āach khapeen daupii aju kh̄iirjugta ūd̄raa p̄āach gaai ūrparibat. Magta am̄n, p̄āachj̄ō d̄ei ūkha durrum kh̄n thum Ēwandamau oowaij̄ā i dawagaa w̄n̄rraju, ō āba. ¹⁵ īchab maḡ n̄m d̄ei Cristoogta warag ūd̄raa p̄āach kh̄ōinaa apibat, maḡ w̄n̄rramua Cristo mor gaai ōor ābpaimj̄ō kh̄ōinaa w̄n̄rramkh̄iirta warrj̄ā Ēwandamau p̄aar ich d̄enkha autarr aawai. Maḡ Ēwandamau p̄āach ich d̄enkha auwi p̄āach wir aigj̄ā kh̄ōinaa api sim paar irig ūu ajim abat.

¹⁶ Agj̄ō īchab Cristoou maach peerd̄ aaujem iek p̄āachd̄eu khaugtarrta kh̄iir okhooba ich maḡ p̄āach th̄aar ee wai n̄isit. Maḡ iek warag khaugmaag, kh̄iirjug khaph̄ta j̄urr agdauj̄ō p̄āach khapeenaḡ jaupetat. Maḡ n̄m d̄ei īchab wawimamua j̄urr agdauj̄ō chikham kh̄iir onee apibat. Chadcha th̄āraucha Ēwandamaḡ ūu ajim anaa irig meukharau Salmos auna deeu meukhaarj̄ā i j̄ugaagamta aubat. ¹⁷ Mam̄ maḡm̄ nem thum p̄āachd̄eu jaauwai wa waauwai kh̄āij̄ā, chadcha maach P̄or Jesús d̄enkha naawai, ichd̄eu waupim kh̄ōsimj̄ō waum kh̄ōsita waubat. Maḡnaa īchab ich Jesús gaaimua ich Ēwandam chi Ayagj̄ā ūu ajim abat.

Jāga Ēwandamau kh̄ōsimj̄ō aju aai n̄ dich khapeen d̄ei

¹⁸ ūin jaainpan, p̄āach jaainau p̄āachig nem maḡ aawai oob p̄āachta am kh̄āi ūrpai aju ēkhamiet. P̄aarj̄ā maach P̄or Jesús iek ūkha n̄m kh̄n aawai p̄āach jaainagta ūd̄raa p̄āach ph̄ēeth̄gpiju aai n̄m.

¹⁹ Mam̄ p̄āach chi jaainauj̄ā maḡ p̄āachta am kh̄āi ūrpai n̄m awi, oob am d̄ei p̄āachd̄eu am aig amiet; magju kh̄āi warag p̄āach ūindam̄ j̄āsehneta abat.

²⁰ Chaaina, p̄āauj̄ā agj̄ō, p̄āach d̄ennaanau p̄āachig nem jaau n̄mpierr am ipierraa ajuuta ēkhabat; maach P̄or ūgthar chir̄muaj̄ā magta ūu oojem.

²¹ Mam̄ p̄āach chi d̄ennaanauj̄ā oob kh̄iir masi amag meurrarrau amiet; magta am̄n, eeu warag meeukhawi amachig nem jaau n̄mj̄ā ūkhamapha adukham.

²² Ar m̄ḡ j̄ēb gaai s̄i chikham chogkha n̄m kh̄n, p̄āach patronnaanau p̄āachig nem jaau n̄mpierr am ipierraa abat. Mam̄ maḡ am ipierraa n̄m chan maḡ s̄i p̄āach d̄ei aairaa amkh̄iir p̄āach oo naawai khaba, am meer awiaj̄ā ichiita chadcha nem waum kh̄ōsi ich magta abat, maach P̄or Cristo dau na nem khaigba wauju ōkh̄ō. ²³ Maḡ nem waauwaij̄ā s̄i ōor atheepai wau n̄mj̄ō khaba, ich maach P̄or Cristo atheechata wau n̄mj̄ō p̄āachd̄eu nem wau n̄m thum waum kh̄ōsita waubat. ²⁴ P̄arau khaph̄ n̄m, p̄āachd̄eu magta nem wau n̄m j̄urrān maach P̄or Cristoou p̄āagj̄ā ich d̄ei āba ich durr gayam nem j̄ūapiju, maḡ p̄āach p̄ōrkha n̄m kh̄nau nem jaau n̄m waum kh̄ōsi wau n̄m aig maach P̄or chaar ich Cristo atheepata wau naawai. ²⁵ Mam̄ magba ar nem khaigbamta wau n̄m kh̄n maḡ amachd̄eu nem parhooba aajerr j̄urr ich Ēwandamauta agj̄ō am d̄ei ichd̄eu khap aju. Irig chan iwiir ābj̄ā warm kh̄n kh̄āi ajarcharam chukhum, nem khaibag wauba aag.

4 Magua p̄aar ar chognaan wai n̄m kh̄n, p̄āach chognaan d̄ei agpierraa abat. P̄aran chadcha am p̄ōrnaanau, mam̄ kh̄iir eyaa abat: īchab āb thumaam kh̄n kh̄āij̄ā ūrpai s̄ierr̄mua p̄āarj̄ā oo sim ūgtharmua; ma īchab p̄aar P̄ōrkha sim. ² Ēwandamagta j̄ēu n̄m j̄ēu n̄m abat. Maḡ j̄ēu n̄mua īchab irig ūu ajim abat. ³ Maar k̄ōitj̄ā maach P̄or Ēwandamaḡ j̄ēubat keena, warag ich iekta jaauju ayaacha apinaa jāga Cristoou ōor peerd̄ aauj̄ē a jawaag. Maḡ Cristoou ōor peerd̄ aaujem iek ōrau khaugba aajerr jaau chit̄m̄ gaaimuata m̄ḡ m̄ preso chir̄m̄. ⁴ Maimua s̄i m̄ k̄ōitpaij̄ā j̄ēubat keena, mua i iek jaauwai ajapha m̄chd̄eu jaauju aai chir̄mj̄ō warre dawaacha jawaag. ⁵ Ar maach d̄enj̄ō Cristo iek ūkhaba n̄m kh̄n d̄ei iȳm̄ aawai, wa nem waauwai kh̄āij̄ā, ajapha kh̄iirjunaa iekhabat. Maach peerd̄ autarr iek jaauju ayaampierr j̄urr khaugbam kh̄naḡ jaubat. ⁶ Maḡ am d̄ei iȳm̄ aawaij̄ā am j̄ugaagaata iekhabat, warag amaḡ ūrm̄ kh̄ōsi ūrm̄kh̄iir. Mam̄ īchab amachd̄eu khaugbam p̄āachiḡ j̄ēuwaij̄ā ūkhaa khaph̄ aag maḡ p̄āachd̄eu jaau n̄mj̄ā ajapha khaph̄ abat.

Äbmiecharam salud

⁷ Cristo gaaimua maach khodam maachdëu i chig amapha aajemua pãrag jaauwimaju, mæ mau jãga chiræ; ajapcharan Tiquicoouma. Ich mæg ermanodaman ichig nem jaaubarmjã chadcha ich agpierr wai jëedæ khitaajem; magua ïchab æu mæ dëi maach Pör Cristo athee mæg phidkha khëraajem. ⁸ Magua mua iita pëi chiræm, mæg maach jãga naajë a jaubaimaawai pãach khïir onee amkhïir. ⁹ I dëi mam ïchab Onésimo, pãach aram woun agjö maadëu jäsene aajem. Jãjã agjö ichig nem mag abarmæn ag ipierr wai jëedæ khitaajem. Amach numiim khæunau amau pãrag jaauwimaju, jãga durrú mau maach chi ðkha nëm khæun.

¹⁰ Mæ khapeer Aristarco mæg mæ dëi cárcel deg khëraajemujã pãrag salud aajem; Marcooujã agjö salud aajem, ajapcharan Bernabé i primoouma. Ya Marcos igwi mua pãachig jaaupëitarr aawai ya pãrau khaphæ nëm, pãach aar baarwai ajapha i recipibat. ¹¹ Maach khodam Jesús ibæur wauwi Justo aajemuajã salud deepëi sim. Mæg judionaan chi ðkha durrum khæun ee mækhæun thãrjuppaim khæunauta æu mæ ipierr jaau durrum, Cristota amach thãar ee auwi irigta ædæraa amach Pörkhapimkhïir. Magua amauta ïchab æu mæ khïirdam jãsenkha wai naajem. ¹² Mag tag ïchab pãach aram woun Epafraas Jesucristo chogkha phidkha khitæmuajã pãrag salud deepëi sim. Ich mag ichdëun pãar kõiit Ëwandamag jëeu khitaajem, pãachdëu

ðkhatarr iek gaai ubænaa thumaa ich Ëwandamau khösimjöta waumkhïir. ¹³ Mua mæch daúacha mag pãar kõiit jëeu sim oojeewai khaphæ chiræm, irua chadcha dërrcha pãar khïirjuajem. Mamæ ajapcharan pãar appai khaba, Laodicea ee chi ðkha durrum khæunjã khïirjunaa ïchab Ierápolipienjã ich agjö khïirjuajem. ¹⁴ Mæg doctor Lucas maadëu i chig apimapha aajemuajã pãrag salud deepëi sim, maimua Demas anæmuajã agjö. ¹⁵ Mag tag ïchab tagam ermanonaan Laodicea nëm khæunagjã salud deebat. Ermana Ninfaagjã saludaanaa i di aig Ëwandamag jëwaag äba biirdæajem khæunagjã salud deebat. ¹⁶ Mæg ësap cha mua pãrag deepëi chiræm pãachdëu ya ajapha thürbarpãaiwai jürr Laodicea phöbör ee agjö ðkha durrum khæunag deebapëit, amaujã amach aar ag gaai thëramkhïir. Maagwai am aar pëitarr jürr pãach aig deebaicheewai agjö ag gaai thürbat. ¹⁷ Arquipoog mæ imeerba muata irig "Maach Pör Cristoou ichig phidag deetarr gaaita ich jãg ogdæba phidkha chitã" a jaaupëi chiræm abat. ¹⁸ Mæg ësap mæchdëuta pãrag deepëi chiræm khap amkhïir, mæg äbmiecharam saluddam mæchdëuchata mæch juadamaucha phã deepëi chiræm, ajapcharan mæch jöoi Pabloouma. Keena, mæg mæ preso chiræm khïir eyaanaa mæ kõiit jëeubat. Mæch garmujã pãar kõiit jëeu chiraajem, Ëwandamau æu pãar eeg oomkhïir.

Magdampai ajim mua pãrag jaaum ig chirarr. Ayoo keena,

Pablo

1 TESALONICENSES

. Møg carta Pabloouta phājim. Irua carta phāmatarr khapan thønəm ee chamøg nacharam carta Tesalónicapienag deepüitarra tagam khāijā nacha phājimjoo sim.

Pabloou Tesalónicapienag maach peerduajem iek jawaan maawai irua jaau nerrəm khöchkhabam khæen pöoma thūnaajim aajem (Hch. 17:1-9). Tesalónicapien ūrcha judionaan khabam khæen ajieb mamæ, Pabloou jaau nerrəm ūrwi ūu khapanaam khæen nauta ūkhajieram aajem. Mamæ ūchab āaur khæen judionaan aig narr khæenau mag Pabloou jajaaukham ūrwi amach eem khæenau pa jūrram khæenau ūkhaphö thønəm oobaawai, warag Pablo dūita meurrkha phöbaadēwi warre amach phöbör eemua jerrpūijieram anaabá. Maimua mawia Corinto barbaimaawai jūrr Timoteo Tesalonicaag pūijim aajem, mam chi ūkha durrarr khæendam wawimamua am khīir onee apimkhīir. Irua khaphæ sīejim, mamaam khæen dūi chi ūkhaba nəm khæen garmua khaigba nəm (2:14; 3:1-5). Maimua Timoteo bēewi ūu amachdēu ūkhatarr iek gaai agtha ubæ nəm a jaaubaicheewaita Pablo oneeubaadēwi møg nacharam carta amag deepūijim aajem, ich mag amach narrjō ogdūba wēnerrapi jaaupāaig (3:6-7).

Møg ēsap gaai pai am khīir onee iekhanaa, am kha khōsi simjā jaaunaa, warag nem khīir pogkhe jaaumamua am wawí sim, jāga naaju aai næ a khap amkhīir (4:1-12; 5:12-22). Deu Cristo bēēju anəm amau khīirju nəm jā Pabloou khaphæ sīejim. Amau ajapha khaphæ am khōsi naajim aajem, jāga aju Ēwandamau Cristo iek ūkha nəm ee mee nəm khæen dūi. Amau mag khap am khōsi narr aawai jōoi Pabloou ajaphata mag deeu Cristo bēēju anəm jā amag jaaupūijim (5:1-11). Ich mag capítulo ö nəm pierr jōoirau ich ag iekpaita pherēu jajawagmam (1:10; 2:19-20; 3:13; 4:13-18; 5:23).

1 Mæch Pabloouta Silvano dūi Timoteopa āba nēmua møg ēsap phā deepūi chirəm pāar Tesalónica phöbör ee Cristo gaaimua maach āba khodkha nəm khæenag. Mua khaphæ chirəm, chadcha pāar Ēwandam chi Aai gaai ubæ thierrkhanaa ūchab maach Pör Jesucristo dūijā ubæ nəm. Marau Ēwandamagta jēeu nəm, pāar ūuu wai sīenaa ūchab khōinaa wai sīemkhīir.

Jāga wēnerrajī Tesalónicapien öor dau na

² Maran mau warp naab mamæ, ed ēepierr maachdēu Ēwandamag jēeuwai irigta ūu ajim a durraajem pāar kōit. ³ Mag pāar igwia irig ūu ajim anəm aig ūchab marau khīir eyaa aajem, jāga pārau pāachdēu ūkhatarr iek gaai būrrjā iekchēba warag phidkham khōsi phidkha næ, maimua jāga mag maach Pör Jesucristo bēēju jā khōsi næ nəm gaaimua chikhamnau pāach dūi khaigba aadēp aawaijā ichdēu pāar eeg oojē, magəm iekjā igba āwat wēnerramkhīir. Marau khaphæ nəm, pārau chadcha dich khapeen kha khōsinaa Ēwandamjā khōsi naawaita jāg phidkha nəm. Mag gaaimuata irig ūu ajim a durraajem pāar kōit. ⁴ Cristo gaaimua khodamna, marau khaphæ nəm chadcha ich Ēwandamauta pāar jerr aujim. Magtarr aawai ichdēujā chadcha pāar khōsi sim. ⁵ Marau pāar aar Ēwandam iek jaau wēnerrawai sīi maachdēu jaaum khöchgau pai khaba, ich Ēwandam Akhaar ag jua theegau jaaupibaawai ajim; maimua mag nəm dūi ūchab chadcharam iekkha sim maachdēujā khaphæ

nūisiewai ajim. Pārau khaphæ nəm, jāga pāar ee maar wēnerrajī, pāach ūu wajapha wēnerramkhīir.

⁶ Pāach daúa maar mag wajapha wēnerrəm oobaawai, pārau maar wēnerrajjemjō awia ūchab maach Pör Jesús nerrarrjō ajierram. Ich ag gaaimua pāar phithurg aujierrab mamæ, ich Ēwandam Akharauta pāar thāar onee api sīewai pārau maach peerduajem iekjā onee ūkhajieram. ⁷ Pāachdēu magtarr gaaimua Macedoniapienau maimua Acayapienau jā thum chi ūkha durrarr khæenau ūu pāar agpierraa wēnerrəm oo nəm. ⁸ Pāar aigmuata maach Pör Jesucristo iekhan sīi aaidūbaadēm. Mag aaidūbaadēm sīi Macedonia durrpaijā khaba, ni Acaya durrpaijā khaba, durrpierrta aaidū jōisim. Mag nəm dūi ūchab pāachdēu Ēwandam iek ūkhatarrpai ogdūba ūkha nəm jā thumaam khæenau khakhapdö thønəm. Mag khakhapdö wējōm aawai marau tag pāar jaauju aai khaba nəm.

⁹ Marau amachig jaauju nawe amach garmuata marag jaau nəm, marau pāar oon weetwai jāga pārau maar pāach ee baarpijī, maimua jāga parhoobam nemta pāach ēwandamkha wai nənūid arrjā isegmajierā, jūrr Ēwandam char chadcha iuu sīejemugpaita jēeu wēnerrag. ¹⁰ Ēwandam Iewaa Jesús meewia iuu phidutarr ūgtharmua deeu bēēju pārau næ nəm jā mau marag jaau nəm ūchab. Magua maach Pör Jesuugta ūu ajim a chirəm, ūu i gaaimuata Ēwandamau maach i agkham ed maach gaai jua khæba deēju arrjā maach peerdū autarr aawai.

Pablo phidag Tesalónica phöbör ee

2 Khodamnaän, pärau khaphu nüm, maar päar aar udthuurwai üu parcha khabajim. 2 Pärau khaphu nüm ichab, Filipos phöbör ee naawai örau maach khäärchajä iekhanaa maar dui khaigba aajerr; mamu mag nüm äba üu Éwandamau maar eeg oowi maar juagjä oojim, müg iek phithurg aadëphüm eejä ogdu-ba warag ichdëu maach peerdu aaujem iekta pärag jaaumkhäär. 3 Marau maachdëu jaau wënerrarr iek wajapha khaphu narr aawai, imeerkhawi sëukhajä nem jaauba, ni jaau ogthom chikham khüguraagpaijä khaba chadchata jaau wënerrajim, 4 ich Éwandamauta maar jür auwia ichdëu öor peerdu aaujem iekta jaaupitarr aawai. Maguata marau müg i iek jaau wënerrüm. Mag jaau wënerrüm chan mag sii örag maach khöigpim khöchgaujä khaba, ich Éwandamau ichdëuta maach thäärjä khogreu jürmamjö thum khaphu sierrümua oowaijä magta üu siëwaita mag jaau wënerrüm. 5 Pärau khaphu nüm ichab, marau sii maachdëu jaau wënerrüm iek ükhamkhäärjä chadam iekjö päar thö iekhaba, ni sii mag wënerrümua phatkhon aum khöchgaujä khabata mag jaaueejim. Marau mag jaau wënerrajerr Éwandamaujä khaphu sim. 6 Marau mag sii örau maachigta ee amkhäärjä jürba, ni päragjä maach igwia maarta thö iyüu abatjä abajim. 7 Cristoou ich i jaaumkhäär maachta jür autarr aawai chadcha iek theeg nüm awia marau päar dui maachdëu am aig aju aai naajim. Mamu magjä magba sii warag chaain daumeraamjö naajim päar ee. Pärau ooba aajë, jäga üuirau büürjä ich chaain chig aba jäsene phë wai siëjë. 8 Ich jägta päarjä marau daupii wai naabajieb; magua marau pärag Éwandam iek jaaum khöchag naajim. Pari mag jaau nümpaijä khaba, ag gaaimua päar köit maar khëchju arr akhiinjä ya nawe khëchwia naakham, päar daupigau. 9 Khodamnaän, pärau khäär eyaa nüm, maar päar ee udthuurwai jäga maar khajeeu durrum äba phidkhaajeej maach bidam athee. Éwandamau maach peerdu aaujem iek pärag jaau wënerrümua edaram magwe maar phidkhaajeejim, eeu naspawia äbmua khäärjä maar jäogam khöchgau ichta khöjudamjä chukkhu chirajim am ugua.

10 Pärau khaphu nüm, Éwandam dau na maar büürjä khaigba khaba khajaphata wënerrajeejim. Magua päar eem khüünu ni äbmuajä büürjä marag magüm aba aajeejim. Maagjerr pärau päach daüa oowia ichab ich Éwandamaujä khaphu sim. 11 Khäär eyaa abat ichab, chi ayau ich chaain wawiejemjö marau päach wawinaa päach khäär jäsenkhaajerr. 12 Mag wawimamua marau pärag "Chadcha Éwandam dau na wënerraju aai nümjöta wënerrathü" aajeejim, ichdëu durr jäa sim gaai wënerramkhäär ichdëuta maach thür siëwai.

13 Maguata maraun ich jäg Éwandamag üu ajim a durraajem. Marau Éwandam iek jaau wënerrarr pärau üurwai chadcha Éwandam iek aawaita pärau ükhajieram. Jä chan sii khajap maach iepaijä khabajim; jään Éwandam iekha. Magtarr aawai ichdëuta päar wa-

jaug paa arrum. 14 Khodamnaän, ar päach durr eepai äba naajem khüünaupai päar khaibag wawaag athee päar ëudee ëkha naawai, Judea durrijä agjö Éwandam iek ükha durrum khüünu dui arrjöta ajieram päar duijä. Amjä päarjö Jesucristo dën aawai päar dui arrjö amach durram khüünaupaita am ëudee ëkhaajeejim. 15 Ich makhüünu judionaanauta maach Pör Jesús thöörpüijieram, warrgarwe maach jöoin Éwandam i jaau durraajerr khüünu kheechjerrjö. Mag i thöörpüiwa maarjä khaibag wawaag ëkha nümu warag maar deum durrag jür wërppüijieram. Jäkhüünu chan Éwandam dau na büürjä nem wajapham wauba aajem. Amach mag nüm gaaimua ni iwiir äbam khüünuaujä Éwandam iek jaau nüm igar khaba nüm.

16 Maguata judionan khabam khüünuagpa maach peerduajem iek jaaum iigwaijä magjä khöchhaba nüm. Amach mag nüm gaaimua amachta warag Éwandam dui iekkhör pöoma naawai Éwandamau am gaai mas deeb khaba deeu.

Pabloou deeu Tesalónicapien oon mam khöchag sierr

17 Khodamnaän, päar aig naawia ërëu phöbaadeu tag marau päar oobaa nüisijim. Mamu magüm äba, marau üiba päar iigjeejim. Maguata päar oon mam khöchaaga naajim. 18 Mag naawai wëtju ëkhajim; müchchajä maju ëkhajim. Mamu dösaüa idëu mü mapibajim. 19 Päadë khäärjubat: ¿Chijä khüünta marau iigjem abarí? ¿Chijä khüünu gaaimuata maar oneenaa müg atagjä Éwandamau nem wajapham deebarm aju khäärju nüm khai? Päar gaaimuama; päarta marau iigjem. Maach Pör Jesucristo bëem edjä päar gaaimuata maar onee aju. 20 Päar gaaimuata maar oneenaa müg atagjä maar üucha nüisiju.

3 Mag päar jäga nü a khap am khöchag chirümjä pöd maba aawai Atenas phöbör ee müch appai thübawi 2 jür maach khodam Timoteota mua püijim, ichab Cristo iek jawaag Éwandamau ichig nem mag aawai büürjä i ichaur magüm aba khitaawai. Iita mua püijim, päar oon mawia päachdëu ükha nüm iek gaai ubu naamkhäär warag pärag jaaumkhäär, 3 maagwai jäg phithurg aadëphüm gaaimuajä ni iwiir äbjä deeu ewag mam ugua. Pärau khaphu nüm, maachin ich jägta Éwandamau ich gaaimua phithurg äwat wënerrapim khösi sim. 4 Maach ipaarmua nawejä marau pärag, ichiita maachin ich jäg örau maach dui khaigba nüm gaaimua ökhäärjugjä äwatab khaba äwat wënerraju a jaau naajim. Magtarr aawai chadcha ag ee öbërijim. Majä pärau khaphu nüm. 5 Mag päar jäga nü a khap am khöchag chirüm tag müchdëu äwatba aadeewaita mua Timoteo püijim, jäga pärau Éwandam iek päachdëu ükhatarr ee wënerrü a khap jëeumkhäär. Mua päar khäärju chirajim, eeu dëgölp dösaüa khäärjä pärag nem khaigba waupibarm gaaimua deeu khäärjä ewag ërëu phöbaadeewai sii parta maach phidkhabarmjö aju khäärjuwia.

6 Mamu ya üu deeu Timoteo Tesalónicamua barbaichëm, päar oothurwia. I iek mag päar Éwandam iek gaai ubünaa päach khapeenjä agdaujö khösi nüm aa-

jem. I iek mag ïchab pãach garmuajã maar khïir eyaanaa maar oom khõchag naajem aajem, ich jãg maraujã pãar oom khõchag naajemjõ. ⁷ Khodamnaan, maguata mæg phithurg aadëphëm dëi gaai machagjã aadëp ab mamæ, maar dërrcha onee naajem, pãrau pãachdëu ïkhatarr iek gaai ogdëba agtha pëdur-raawai. ⁸ Mag maach Pör Jesucristo dëita pãar ubæ nëm a ïurwaita maachpajã warag khïirdam ubæ arophëbaadeejem. ⁹ Jãga akhiin mæg pãar gaaimua Ëwandam na maach onee nëm paar agpierr irig ïu ajim abpëikham. ¹⁰ Edaram magwe Ëwandamag jëeu durrumua deeu ïwaai pãar dëi khïircha oobarkhiina a durraajem, mag äba nëisiewai agtha pãrau khaugba nëmdam jaaubarmua khaugbaawai warag ubæ nëisimkhïir.

¹¹ Ëwandam maach Ayau maach Pör Jesús dëimua maar pëikhiin ïu akham a durraajem, pãar oon wë-taag. ¹² Mag dëi ïchab maach Pör Jesuugjã pãar kõit jëeu nëm, ich jãg maachdëujã pãar khõsi nëmjõ pãar-jã warag agdaujõ thumaa jürr chikham kha khõsi apimkhïir. ¹³ Ichdëuta pãar thãarjã äba ichigta khïir-jupinaa bëurjã pekau chukhu wai sïepim khõsi nëm maach Aai Ëwandam na, deeu ïwaai thum ich igar ïkha thënnëm khënn dëi bëe nëm ora. Ich mag maachdëu jëeu nëmjõ akhiin ïu akham keena.

Ëwandam oowai ïuum nem

4 Khodamnaan, maach Pör Jesús iekta maach iek gaai thëwi ïs marau pãrag magam ig nëm: Ich jãg maachdëu pãachig jaautarrjõ, Ëwandamag pãach ïuu oomkhïir, ar pãach nëmjõ ich jãg agpierraata wënërrathë.

² Maach Pör Jesuu pãrag jaaupibaawai marau pãachig jaautarr ya pãrau khaphë nëm. ³ Ëwandamaun äba ich atheepaita maachig nem wau wënërrapim khõsi sim; ni iwiir äbjã dich õor khabam dëi khapese aba. ⁴ Magju khãai sïi agdaujõ dich ïu chaar auna, i dëi agpierraanaa, aairaa aju aai nëm, i dëi dichdëu ampierr aba; ⁵ mag dich ïu dëi pawiajã, sïi õor Ëwandam khaugbam khënnjõ i dëi khïir lökõo khaba, sïi i dëi khapes ajupajã khïirjuba. ⁶ Ni äbmuajã oob dich khapeen ïu wau sïsid amiet, ni magëm gaaimuajã pãach khapeen khügurmiet. Na maachdëu pãach khïircha jaau narrjõ, magëm paran Ëwandamaujã jua khëbaa deejem, ichdëujã jãg khõchkhaba sïerraawai. ⁷ Ëwandamaun maach ich athee jër autarr chan sïi parhooba pekau wau wënërramkhïir khabajim. Magju khãai ichdëu khõsi simjõ ich athee nem wajapha wau nëmpei wau wënërramkhïirta maach ich dënkha aujim. ⁸ Magtarr aawai chamæg nem wajapha wau nëmta iseg sim wounaun chi jaau wënërrëm khënta isegba, ich Ëwandam ichdëu maachig ich Akhaar deejemchata iseg sim, chamæg maachdëu jaau wënërrëm iekjã i dën aawai.

⁹ Mæg Ëwandam iek ïkha nëm gaaimua khodkha thënnëm khënn aphajã warag chikham kha khõsi amkhïir chan mua tag pãrag bëurjã jaaupëibam, ich Ëwandamauchata ya pãar mag khõsi wënërraa khaug-

pi sïewai. ¹⁰ Macedonia durrum khënn ïu pãar thum agdaujõ chikham kha khõsi wënërraajem chadcha; magëm äba mamæ marau waragta jürr agdaujõ dich khapeen daupii abat anëm. ¹¹ Khõinaa wënërrajuuta ëkhanaa nem inagdam wauju aai nëm khai, ag gaaipaita nëisit. Pãach juadamaucha phidkhabat, nawe maachdëu pãachig jaaujemjõ. ¹² Maagwai bithurgam khënn Ëwandam iek ïkhaba nëm khënnaujã pãach mag oowai, pãar ëugar khaigba iekhabaju; mag nëm dëi ïchab pãach mag phidkhaawai pãachdëu nem ig nëm atheejã pãar augchëbaju.

Maach Pör Jesucristo bëeu Pabloou jaautarr

¹³ Khodamnaan, sïi Ëwandam iek ïkhaba aajem khënnjõ pãach õkhïirjuu apimaugau, marau pãrag jaauum ig nëm, jãga aajë mæg maach Ëwandam iek ïkha nëm khënn meewai. ¹⁴ Maadëu khaphë nëm Jesús meewia deeu iuu phiidëttarr. Magtarr aawai thãraucha i iek ïkha nëm õtarr khënnjã deeu ich Ëwandamaun phiriutkha auwia ich Jesús pierrum dëi bëejujã chadcha khaphë aju aai nëm.

¹⁵ Magua maach Pör Jesús iekta maach iek gaai thëwi pãrag khap amkhïir marau mag nëm: Maach Pör Jesús bëem ed maach agtha chi iuu durrum khënn chan maach na khëchtarr khënn na i khïirphee pos aimabaju, maach nawe khëchtarr khënta nacha phiidëtkhaju aawai. ¹⁶ Maach Pör Jesús ich bëem edan ichta nem iek theeg bëeju, Ëwandam trompeta tëe abarm dëi Arcangelau i pierrum jaauwai äa abarm ee. Mag ïgtharmua pierrwai Cristo iek ïkha nëm meetarr khënta nacha iuu phiidëtkhaju; ¹⁷ maimuata maach agtha chi iuu durrum khënn sïi ïgthaa edjã baug ee dëgõlp jiirkha athamjõ awi mag chi maach nawe meetarr khënnpa ich mag i dëi äba nëisiju. ¹⁸ Mag i dëi äba naaimaju aawai magëm iek ig iyüu nëmuata warag agdaujõ pãach khapeen khïir onee apibat.

5 Khodamnaan, mamæ jãagwaita mag maach phë awaan bëeju ed chan mua pãrag jaaupëibam. ² Ya pãrau khaphë nëm, maach Pör Jesús bëem edan, sïi nem jïgkhaajemta edaar dëgõlp nem jïgkhabaichëmjõta barchëju. ³ Maguata chi ïkhaba nëm khënnau, "Ïsin chad maach khajapha khõinaa arophëbaadëbma" anëm ee, dëgõlp am õju ed barchëju, sïi khajap chaai awaag dëgõlp ïu chaai machkhabaadëmjõ. Magbarm ed chi thëbagkha nëisim khënn chan ni äbjã Ëwandam jua eemua peerdëbam. ⁴ Khodamnaan, pari pãar agtha warramjõ sïi khïchag eeta khaba nëm, mag maach Pör bëem edjã okhoppa nëm oocheeg. ⁵ Ya pãran thumwe ararag eem khënnau; ya pãar äsdawam khënnkha thënaabahab. Maach chan edaram khënn khaba ni khïchag eem khënnjã khabam. ⁶ Magua warm khënnjõ sïi parhooba dichdëu nem waumpierr wau wënërraju khaba nëm; magju khãai wajaphata khïir khaug naaju aai nëm i bëewaim athee, sïi pör ee nag wai nëmjõ okhoppa khaba. ⁷ Maadëu khaphë nëm, õran edaar paawaita khãidëtkhaajem, maimua khëumamuata dõtarr khai, edaar paawaita ïchab khëch thënaajem. ⁸ Pari maachin äsdawam khënn

aawai donnaanjö parhoob nem wauju khaba n̄m. Maachin Ēwandam iek maachd̄eu ogd̄eba ÷kha n̄m̄ta warag kh̄osi ÷khanaa, Jesucristoou maach peerd̄u awaan b̄ejuuta ich mag kh̄iir eyaa wai w̄en̄rraju aai n̄m̄. ⁹ Ēwandamau maach j̄er aauwai chan deeu āsie maach gaai jua kh̄aba ichd̄eu ampierr aagta maach j̄er aubajim. Irua maach j̄er autarran, maach P̄or Jesucristo gaaimua ÷u peerd̄u w̄en̄rramkh̄iirta maach j̄er aujim. ¹⁰ Ichta maach k̄oit ud̄eraa ich th̄ōopijim, magbarm gaaimua deeu ich b̄ewai agtha iiu durrum oobaicheewai, wa meewi naawia kh̄āijā, īchab ich d̄ei w̄en̄rramkh̄iir ich d̄ei arraag. ¹¹ Mag i d̄ei āba naaimaju aawai ich j̄āg p̄āach n̄mj̄ō p̄āach khapeen kh̄iir onee apinaa Ēwandam iek jaau n̄muajā agdaujō chikham ub̄u apijuuta ēkhabat.

¹² Khodamnaa, marau p̄ārag jaauum ig n̄m̄n̄ īchab, ar p̄āach ee chi p̄ornaan Ēwandam iek jaauanaa p̄āach wawiejem kh̄un̄ chan oob p̄arau s̄i amag oobamj̄ō amiet an̄m̄u, amag phagmaaugau.

¹³ Maḡm̄ gaai phidkha durrum paar wajapha am daupiinaa am kha kh̄osi abat. Magnaa p̄āach wir aigpajā kh̄oinaa naajeet.

¹⁴ Khodamnaa, ar j̄āg phidkhamapha s̄isid̄m̄ kh̄un̄ nagjā ikh̄aba meerrau s̄iubat phidkhamkh̄iir. Kha oneg chukhu n̄m̄ kh̄un̄jā kh̄iir onee apinaa b̄ur̄ abarm gaaimua pekau ee bur̄j̄ō n̄m̄ kh̄un̄ juagjā oobat. Pari mag nem jaauwajā khajapha ith̄u abat am d̄ei.

¹⁵ Chikhamnau p̄āach d̄ei khaigba aawai oob ich agjō aju awia am d̄ei khaigba amiet. Magju kh̄ai p̄āach nem waupierr nem wajapha waujuuta ēkhabat, p̄āach wir aigpai maimua thumaam kh̄un̄ d̄ei awiajā ich agjō.

¹⁶ Ed ēepierr ich mag onee abat. ¹⁷ Ed ēepierr Ēwandamagta j̄eub khaba j̄eubat. ¹⁸ Mag j̄eue n̄m̄ua

nem thumaam paar irig ÷u ajim abat. P̄ar Jesucristo d̄enkha naawai magta irua apim kh̄osi sim p̄ārag ich d̄ei.

¹⁹ Ēwandam Akharau p̄āach khapeenag nem waupiewai id̄eu waupibat, oob maḡm̄ waumiet aba. ²⁰ Ēwandamau kh̄iirjug deewia p̄āach ee i iek jaau n̄m̄ kh̄un̄au nem jaauwai, oob s̄i ūrbamj̄ō amiet.

²¹ Amau jaau n̄m̄ thum wajapha ūrnaa chi wajaphampai p̄or ee atthat. ²² Nem wau n̄m̄ua maach pekau paarpapiejem nem warre thum isegbar̄it.

²³ Ēwandam ichd̄eu ōor kh̄oinaa apiejemuata p̄ar wajapha pekau chukhu wai s̄ekhiin ÷u akham. Magua p̄ar k̄oit Ēwandamag j̄eue chir̄m̄, p̄ar akhaar, p̄ar mor maach chi ūr̄m̄ cha maach iȳu n̄mpa thumaa wajapha th̄n̄m̄ta maach P̄or Jesucristoou ich b̄ewai ooch̄emkh̄iir. ²⁴ Ich chi p̄ar j̄er autarran chan ich iekhabarm b̄ur̄jā s̄eukhaba s̄err̄m̄. Í mag s̄ierraawai ichd̄eu mag abarmjā chadcha sierr̄m̄.

Pablo salud ābmiecharam

²⁵ Khodamnaa, maar k̄oitjā īchab Ēwandamag j̄eubat. ²⁶ Maach khodnaan thumaam kh̄un̄ag m̄u salud deebat. ²⁷ Maach P̄or Jesuu m̄ur̄g jaauipi s̄iewai i iekta mua m̄uch iek gaai th̄wi ēsap gaai m̄ug phā deep̄i chir̄m̄. M̄ug mua phā deep̄i chir̄m̄ Ēwandam gaaimua thum maach khodkha n̄m̄ kh̄un̄ j̄ugdaar th̄r̄bat, amach j̄uḡucha ūrmkh̄iir.

²⁸ Maach P̄or Jesucristoogta p̄ar k̄oit j̄eue chiraajem, ichd̄euta p̄arau nemdam ig n̄m̄ thumaa dedee amkh̄iir.

M̄ugdampai ajim p̄ārag jaaup̄im ig chirarr. Ayoo keena,

Pablo

2 TESALONICENSES

Chamug ěudeem cartajă Pabloouta phăjım ĩchab Tesalónicapien athee. Mag nacharam ěsap deepütarr khur dŭrrŭ aadēm ee agtha amachdĕu ĩkha nĕm gaaimua dau aug wau nĕm anĕmjă ichdĕu ũr sĕjem aajem. Mag nĕm dĕi irua ũurwai āaur khĕnau ajappai khaugba naajım aajem, mag maach Pör Jesucristo deeu ich chognaan dĕi ichta chi Pörkha bĕewi ichdĕu igbaju khĕnag warre amach khĭrcha jaubarm ed chi ĩkha nĕm khĕn dĕijă jăga aju (1:8-9). Mag wir aig amach khapeenaupai amach dau aug wau naawai āaur khĕnau khĭrjuawai ya ag ed pabaichĕmpii naajım aajem. Maguata Ĕwandamau juau khăijă am dĕi jăgpi sim aajeejim anĕm. Amachdĕu mag khĭrju nĕm gaaimua āaur khĕn chară ya phidkhajă phidkhaba naajım anaabă, eeu dĕgölp Jesús barbaicheewai sĭi amach phithur atarrdam werphaju awi.

Pabloou amag mĕg ěsap phănaa deepütarran amag, jăgwiata mag chikhamnau dau aug waupi nĕmjă āwat wĕnerrŭ a jaouna Ĕwandamau mĕg durr i agkhabarm edjă jăga aju a jaaupăaig ajım. Pabloou nacha amag jaaujim, khandeeta Ĕwandamau ich chaain ĩdĕraa dau aug waupiejĕ chikhamnaan jua machgau. I iek jăg Cristo iek ĩkha durrum gaaimua dau apha aajerr jŭrr ich Ĕwandamauta am ich aar phĕ auju aajem (1:5). Ajapcharan ich Cristo pierrwaita ich gaaimua dau apha aajerr khĕn khĭr meeupiwi, jŭrr mag i igar durrarr khĕn dĕi khaigba aajerr khĕn gaai irua jua khĕabaju (1:6-7). Maimua ĩchab amag khap amkhĭr ajapha jaaupĕijım, agtha Cristo bĕewi mag ich iek isegtarr khĕn gaai mas aju ed khaba sim (cap. 2).

Salud

1 Mĕch Pabloouta Silvano dĕi Timoteopa āba nĕmua mĕg ěsap phă deepŭi chirĕm păar Tesalónica phöbör ee Cristo gaaimua maach khodkha nĕm khĕnag. Mua khaphĕ chirĕm, păar chadcha Ĕwandam chi Aai gaai ubĕ thierrkhanaa ĩchab maach Pör Jesucristo dĕijă ubĕ nĕm. **2** Marau Ĕwandam chi Ayag jĕeunaa maach Pör Jesucristoogjă jĕeu nĕm, păar ũuu wai nĕm dĕi ĩchab khöinaa wai wĕnerramkhĭr.

Cristo bĕewai pekau paraam khĕn gaai Ĕwandamau mas aju

3 Khodamnaan, părau păachdĕu ĩkha nĕm iekta chadcha warag ogdĕba ĩkhanaa aguata nem jua theeg paaukhamam dĕi wir aig păach khapeenjă waragta daupii paaukhamaawai, chadcha păar gaaimua marau Ĕwandamag ũu ajım aju aai nĕm. **4** Păach jăg durrum gaaimua chadcha maachdĕujă mĕg maach Ĕwandam iek ĩkha nĕnĕidĕmpier wĕnerrĕmua păar ĕugar wajapha ig iyĕ aajem. ¿Khan jăg-wi? Jăg ōrau păach dĕi khaigba păach ěudee ĕkhabaadĕphĕmjă magĕm igba khĭr thŭu āwat durraawaima. **5** Păar jăg phithurg āwat durrum paar, Ĕwandam thumaam khĕn dĕi nem agchata waaujee-wai, păar irua ich aar ōbĕrju ayaa apiju. Mag i gaaimua maagjerr paar păar dĕi mag ũu awiajă, ābmuajă pöd Ĕwandamau păar dĕi jăgbaju aai sim aju khaba sim.

6 Jöoi thumaam khĕn dĕi mag nem agcha waaujee-waita jăg păar dau aug wau nĕm khĕn dĕijă irua ĩchab ich agjö am apha apiju. **7** Magnaa păach chi dau apha durrum khĕnta mĕg atag maach Pör Jesús sĭi ōtdau uu thĕnĕm ee ich chognaan chi jua

thierrnaan dĕi ũgtharmua bĕewai maach thum āba jua ĩpiju. **8** Mag i urum edan ar ōrau ich igmapha aajerr khĕn dĕi maach Pör Jesuu ōor peerdĕ aajem iek jaauwaijă aseksamapha aajerr khĕn gaai mas deenta urum. **9** Makhĕnan sĭi irua barkhĕipŭiwiawia mam ich mag okhoo nĕisiegau. Magbarm chan tag maach Pör Jesús khĭr wajaugjă ooba, ni i jua theegjă oobaju. **10** Mag i pierrwai i chaain chi ĩkha durrum thumaam khĕnauta irig ee aju. Maig păarjă i dĕi naaju, marau păachig jaautarr iek ĩkhatarr aawai.

11 Maguata marau Ĕwandamag păar kōit ich jăg jĕeu durraajem, ichdĕu părag ich iek ĩkhapi aauwai ichdĕu wĕnerrapim khösi sĭerrjö wĕnerramkhĭr. Marau khaphĕ nĕm, păachdĕu chadcha ĩkha nĕm gaaimua părau dŭrrcha i athee nem wajapham waum khösi nĕm. Mam mag nem waujujă, ich jua theegauta mag păachdĕu ig nĕmjö apikhiin ũu akham. **12** Mag nĕmua păar gaaimua maach Pör Jesujă thumaam khĕnau thö iekhaju. Magbaawai ichdĕujă ĩchab maach Ĕwandam dĕimua păach khĭrcha ũu păar thö iekhaju.

Cristo bĕeju na woun āb chi khaigbam bĕeju jaautarr

2 Khodamnaan, maach Pör Jesucristo pierrwai maachin chadcha i dĕi nĕisiju. Mam mag i bĕeju jaau nĕm gaaimua chan **2** oob parhoobam khĕnag ĩdĕr păach khŭgurpimiet, Ĕwandam iek awia păachig jaau nĕmua, sĭi ōor ijĕjĕbkham ũrwia, wa ěsapjöm khăijă maar i gaai thĕwia parhooba păach aig deepŭi nĕm gaai ya maach Pör Jesucristoon barbaichĕm a jaauwaijă oob magĕm gaaimua păach khŭgurpimiet. **3** Ābmua khăijă păachig mag jaauwai maan sĕukhaawiau. Ich Jesucha bĕeju na ichiita woun āb chi khaigbam mĕg jĕb gaai sĕiechĕju. Mag wounau-

ta ðor Ēwandam dūi meeukhapiju. Mam̄ m̄g atag paawai Ēwandamau jūrri i gaaita jua kh̄aba ich mag i gaai mas wai n̄rraju. ⁴ Pari ichta m̄g jēb gaai s̄weran ich mag wounauta Ēwandam igwia nem jaau n̄mjā būrjā kh̄ochkhaba ni s̄i irigjā jēupimapha aju. Maguan mawia ichta Aai i jēujem degjā jupimaju; mag jupimawia iita Ēwandamau aju, ichdēupai.

⁵ ¿Pārau kh̄ir ee paba n̄, ar m̄ p̄ar aar chiraawai ich mag iek mua p̄achig jaaujerr? ⁶ Pārau khaph̄ n̄m ṭchab, khaniuta m̄ḡwaiwe i bēepiba s̄i āba ich bēēju ed aadeewaita ṭd̄raa bēepi n̄. ⁷ M̄ḡwaiwejā ḡrau nem khaigbam p̄om wau th̄n̄m. Mam̄ mag ābmua idēu i bēepiba th̄a wai simjō sim chawag khecheu athaawaita warag khaibag athuucha th̄n̄sisiju. ⁸ Mag idēu ṭd̄raa ich bēepibaawain chadau mag woun chi khaigbam bēewi s̄ieichēju; mam̄ par mag khaibag s̄ewiajā maach P̄r Jesuu, s̄i phuasirbap̄ūimjō, ich oim̄ḡau ich jua theeg d̄imua warre th̄ōp̄ijū. ⁹ Mag woun chi khaigbam bēējuun, mepeer jua theeg d̄iita bēēju. Mag simua aawai chi meperau i juag oojū, ag na ḡrau nem ooba aajempa ḡor dauderra waumamkh̄ir; mam̄ mag waumam̄n s̄i ḡor kh̄ūguraagpau. ¹⁰ Magbaadēm abarm̄n, ar p̄od peerd̄ba awia Ēwandamau isegju kh̄n̄n ichdēu kh̄ūgurm̄ aig nem parhooba waumamua kh̄ūgurm̄aju, chadcharam iek amachig jaautarrjā warag igba ni ūkhajā ūkhaba awia maach P̄r Jesuug ṭd̄n̄r amach peerd̄piba arr aawai. ¹¹ Mag gaaimua ich Ēwandamaujā ṭchab ṭd̄raa mag nem chad khabam̄g am kh̄ūgurpimaju, maḡmta chadam iekjō ūkhamamkh̄ir; ¹² magbaawai ṭchab maḡm gaaimua amach kh̄ochagpierr nem khaigbamta waum kh̄ochgau chadam iekta ūkhaba arr gaaimua jūrri ich Ēwandamauta am gaai mas aīm̄ mas aag.

Ēwandamau ich athee peerd̄ awaag j̄r autarr kh̄n̄n

¹³ Khodamnaan maach P̄r Jesuu kha kh̄ōsim kh̄n̄n, ichiita marau p̄ar gaaimua Ēwandamag ū ajim aju aai n̄m. ¿Khan jāgwi? P̄achta jāig Tesalónica ph̄ōb̄or ee chi nacha Ēwandamau j̄r autarr kh̄n̄n aawaima. Magnaa ṭchab ich Ēwandam Akhaar maachig nem wajapha waupiejem d̄imua p̄achdēu ūkhatarr gaaimuapa p̄achta nacha peerd̄wi naawaima. ¹⁴ Magaag atheeta Ēwandamau ḡor peerd̄ aajem iek marau jaau wēn̄rr̄m gaaimua Ēwandamau p̄ar ich dēnkha aujim, m̄g atag pawiajā maach P̄r Jesucristo ajaug ich mag oo wēn̄rramkh̄ir.

¹⁵ Magau khodamnaan, Ēwandam iek kh̄irchajā marau jaanaa s̄i ēsap ph̄ā deep̄i n̄m gaaijā p̄achig jaautarr chan oob kh̄ir okhoomiet. Kh̄ir okhooju kh̄āi p̄arau warag ag gaaita ub̄ thierrkha n̄isit. ¹⁶ Maraun, ich maach P̄r Jesucristoouchata maach Ēwandam chi Aai d̄imua p̄ar kh̄ir jāsenkhanaa p̄ar juag oopim kh̄ōsi n̄m, p̄arau nem jaanaa nem wau n̄m thum wajaphata ḡbēb̄er amkh̄ir. Ich Ēwandamauta maach kh̄ōsi kh̄ir jāsenkhajim, ich mag wēn̄rr̄mua ich d̄i ogd̄ba n̄isijūjā khap amkh̄ir.

Pabloou ich khapeen d̄imua amach k̄ōit jēeupi narr

3 Khodamnaan, ābmiecha paawai marau p̄rag maar k̄ōit jēebat an̄m, mag gaaimua p̄ach ee arrjō maach P̄r Jesuu ḡor peerd̄ aajem iekta jōpcha durrierr aaid̄baadee ḡraujā ūkham kh̄ōsi amach th̄raucha ūkhamkh̄ir. ² Pārau khaph̄ n̄m, thumaam kh̄n̄nau chan Ēwandam iek ogd̄ba ūkhaba aajem. Maagwai jēeunaat, ḡor khaibag s̄isid̄m kh̄n̄n jua eemuajā ū maar peerd̄mkh̄ir. ³ Mam̄ ich maach P̄r Jesucristoou ich garmua chan maach kha ogd̄ba s̄ierraawai p̄ar irua ich d̄i ub̄ wai s̄ienaa mag khaibagkham kh̄n̄n jua ee burrpimaugaujā p̄ar th̄a wai n̄rraju. ⁴ P̄ar chadcha maach P̄r Jesucristo d̄iita wēn̄rraawai marau khaph̄ n̄m, p̄arau marau nem jaau n̄m ipierr nem waunaa m̄g atagjā ich jāg wau n̄isiju. ⁵ Mag p̄arau maach ipierraa aju khaph̄ naab mam̄, warag Ēwandamag jēu n̄m, ich jāg ichdēujā maach kh̄ōsi arrjō p̄ragjā warag wir aig p̄ach agdaujō daupiicha amkh̄ir. Magnaa ṭchab maach P̄r Jesucristo juapaata p̄rag deepi jēu n̄m, chikham jua machgau p̄ach dau aph̄n̄ awiajā ich dēnjō āwatamkh̄ir.

Phidkhamapham khai thachjā kh̄ōbaju aai sim

⁶ Khodamnaan, maach P̄r Jesucristo iekta maach iek gaai th̄wi marau p̄rag jaau ig n̄m: Ar ḡor p̄ach ee s̄i amach kh̄ochagpierr am kh̄ochgau phidkhamaphanaa marau p̄achig nem wajapha jaautarr chaur n̄rrjēem kh̄n̄n d̄i oob khapeerkhamiet.

⁷ Pārau khaph̄ n̄m jāga maar p̄ar ee wēn̄rrajī. Maar mag s̄i parhooba maachdēu ampierr wēn̄rraba arr aawai p̄arau p̄achdēujā khaph̄ n̄m, khanjōm nemta p̄arau maar jua oowia agjō maar dēnjō wauju aai n̄. ⁸ Maar chan mag s̄i phidkhajā phidkhaba ḡor igaau par thach kh̄ōba aajeejim. Ante iwiir ābmua kh̄āijā maar jāogam kh̄ochgauta ichpa kh̄ōjudam chukhu chirajim am ugua, khajeeu durrum āba, maran edaram magwe phidkhaajeejim maach bidam athee.

⁹ Maar mag phidkha wēn̄rrarr chan mag maach wēn̄rr̄m paar p̄arau marag s̄i par thach kh̄ōp̄iju aai khaba naawaijā khaba, maach mag phidkha n̄m oowi maachjō phidkhamkh̄irta maar jāg wēn̄rrajim.

¹⁰ Maach jam p̄ar d̄i naathuurwai marau p̄rag iekha p̄ajim. Mag iek m̄g ajim: “P̄ar ee āb kh̄āijā phidkhamapha sim khai, magan thachjā kh̄ōbaju aai sim.” Ma ajim marau p̄rag jaau p̄atarr. ¹¹ Pari magtarrta marau maumua ūurwai āaur kh̄n̄n mag s̄i phidkhajā phidkhaba, parta naajem an̄m. ¹² Ar mag būrjā nem waujujā chukhu n̄m kh̄n̄nag marau, “S̄i par naaju kh̄āi phidkhabat” an̄m “p̄ach bi athee.” Maach P̄r Jesucristo iekta i imeerba marau mag jaaup̄i n̄m.

¹³ Khodamnaan, nem wajapha wau n̄m gaaimua chan oob p̄arau khajeeu n̄m awia tag nem waubam amiet. ¹⁴ M̄g marau p̄rag ph̄ā deep̄i n̄m iekta ābmua kh̄āijā asekasmapha sim khai, magan mag wounan warre thumaam kh̄n̄nag ich mag sim

khakhapdö apinaa oob i dëi khapeerkhamiet, ich dëi magbaawai deeu khïir naauwia deeu ewag khïir-jumkhïir. ¹⁵ Mamə magwia khāijā oob i dëi iekkhör paraa nəmjö i oomapha amiet. Magju khāai agtha pāach khodkha sīewai sīi i wawibat.

Pabloou chi ùkha durrum khēen kōit Ēwandamag jēeutarr

¹⁶ Maach Pör Jesús maach khōinaa apiejeməgta pāar kōit jēeu chirəm, pāar wənərrəm̄pierr ichdēuta pāar khōinaa wai nərramkhïir. Ichchata ich mag pāar dëi sīepim khōsi chirəm.

¹⁷ Məch Pabloouchata məch juadamaucha pārag məg ābmiem saluddam phānaa deepüi chirəm. Məch əsap phāapierr ich jāg məchdēucha məch thēr fir-maapāaijem, chadcha məchdēuchata deepüi chirəm khap amkhïir. ¹⁸ Maach Pör Jesucristoogta pāar kōit jēeu chirajem, ichdēuta pārau nemdam ig nəm thumaa dedee amkhïir.

Məgdampai ajim pārag jaaupüim ig chirarr. Ayoo keena,

Pablo

1 TIMOTEO

Cham khæun carta numí Timoteoog deepüitarr maimua Titoog deepüitarr dëi makhæun thärjupta äbmiecha Pabloou phätarr khæunau. Mækhæun carta pastornaan atheeta phätarr aawai negöonau “cartas pastorales” aajem.

Pabloou mæg carta deepüi sim jaar, Timoteo pastor ajim aajem Efesoom iglesia ee; magua irigta deepüijim aajem. Warrcha Pabloou Efeso phöbör ee maach peerdæajem iek jaauwimaawai ðor khapaana üu Cristo iek ükha jierram aajem. Mag ükha phöbaaderr aigmua Timoteoogta Pabloou chi Efesoom iglesia jaau pæatarr aawai Timoteon phidag pöomata wai sïejim aajem. Mag jaar chan ïsimjö Êwandamag jëwaag äba biirdæajem dijã chukhu arr aawai sïi parhoobam degta amach dërr abarmpierr agdaujö amach pastor dëi podpaajeejim aajem. Mag thænarr thum chi pastornaan Timoteoogta jaau pæajim Pabloou.

Timoteon chadcha Êwandam iek ichig jaauipi jaautarr gaaita ogdæba phidkhanaa Pablo dëi khapeer ajapham ajim aju aai nëm. Chadcha ich jöoi Pablooujã i chig aba aajeejim (Fil. 2:19-20).

Pabloou Timoteoog mæg êsap phã deepüitarran i wawieg ajim; irujã ïchab Cristo iek ükhaajerr aawai ðor eejã í jãga nærraju aai sïejí a jaupäaig; mag nëm dëi ïchab ich chi Timoteo Efesoom iglesia ee pastor arr aawai chi ükha durrarr khæun dëijã irua jãga aju aai sïejí a wawieg. Mag Pabloou Timoteoog ich iglesia ee jãga aju aai sïejí a jaupüitarr gaaimua ïs ewagjã maadëu khaphæ aju aai nëm jãga naaju aai næ maach iglesia (3:15).

Salud

1 Mæun Pabloou, Jesucristoou ich i jaaumkhïir jær autarr. Êwandam maach peerdæ aumieu Cristo dëimua chogpüitarrauta pæ athee mæg êsap phã chiræm Timoteo. ² Mag Jesucristo cha mua jaau chiræmuata mæg atagjã üu maach khïir meeupiju. Maachdëu i iekpai äba ükha wænærræm gaaimua pæuta mua mæch chaaijö ürcha ig chitæm. Maach Aai Êwandamag jëeunaa maach Pör Jesucristoogjã jëeu chiræm, pæ dau ee aug khaug paraanaa üuu wai nëm dëi pæ khöinaa wai wænærræm khïir.

Chad khabam iek jaau nëm gaaimua Pabloou iek theeg jaupüitarr

³ Ar na mæch Macedoniaag maagpaawai mæchdëu pæuug jaau chirarrjö, ich jãig Efeso phöbör eepai chirsí, jãg sïi sëukha nem agchajã khaba jaau wænærræm khæunag tag jãgæm iek jaupiba aag. ⁴ Oob sïi jãg amach jöoin igwia amau waaujerr igphöbaadëmjã warag ag gaaipai par amach iphithur pæa chæuu apim amag. Jãgæm iek jaau nëmuan sïita warag ðor ee iek pöm maadëujã khaugbata apüi sim. Sïi ðor khügur phë wai nëmua warag ðrag Cristo iek ükhapi aujujã khïirjubata nëm, Êwandamau maachig jaau simjö amachigjã agjö jaau simjã khaugbamjö. ⁵ Mua pæuug mag jaupüi chiræmæn, ich mag wænærraju khäyau warag chikham kha khösi amkhïirta mag am wawibá a chiræm, magbaawai amau agdaujö ö ajaphanaa nem khaigba waujujã khïirjuba sïi thärauchata Cristo iek ükhamkhïir. ⁶ Mamæ ar chi sëukha nem jaau nëm khæunau magba, warag khïirjug chaur khïirjuwia sïi parhooba maadëu nem igmaphamægta ee thænarram.

⁷ Mag wænærræmta amaun ðraujã amachig amta Moiseeu phã pæatarr iek jawaagjã chi machnaanau apim khösi nëm. Mamæ mag amachdëupaijã nem jaau khaug nëm anæmta, amachdëu jaau wænærræmjã khaugba nëm.

Chijã khæun atheeta Êwandamau ley deeji

⁸ Jãg Êwandamau Moiseeg ley phãpitarran chadcha chi ajaphamæu. Mamæ ïchab maadëu khaphæ aju aai nëm, chijã khæun atheeta Moiseeu mag phã pæají. ⁹ ¿Pärau khïirjuawai nem ajapha waaujem khæunag tag nem waupiba aagta Moiseeu mag ley phã pæají? Mag khabam. Moiseeu mag Êwandam ley phã pæataran, ar nem jaau nëmjä ürba warag chaur ükha ükha sïerrjæm khæun atheyau: nem khaibag sïi pekau waujupai khïirjuajem khæun athee; ar Êwandam ögkhabanaa i iekjã ükhaba, warag i wau iekhaajem khæun athee; ar amach dænnaanjä wir aig thöojem khæun athee; maimua ar thum chikham juau thöojem khæun atheeta phã pæajim. ¹⁰ Lein ïchab ar dich ðor khabam dëita khapes aajem khæun athee; ar dich khamananaan appaita æuin dëimjö, wa æuin khäijã amach appaita emkhooiin dëimjö aajem khæun athee; ar ajués ðor pærnaa amach athee phidkhamkhïir dær arrjem khæun athee; sëunemkham khæun athee, maimua ar chad khabam nemta chadam iek gaai thæ iekha sïerrjæm khæun atheeta phã pæajim. Ajapcharan lein ar thum Êwandamau ich iek gaai nem ajaphamta waupi jaau sim ipierraa khaba, warag nem parhooba wau wænærræm khæun khaibag waumkhïirta phã pæajim. ¹¹ Mua mag nem ajaphamta waupi sim a chiræm chan mæch iekpaijã khaba, jãan ich Êwandam ðor dëi ajaug khitæmuata mæuug jürr jaaumkhïir jaautarrau. Magua

mua maach peerduajem iek jaau chitumpierr ich magta jaau chitum.

Ich peerdu autarr paar Pabloou Ēwandamag üu ajim atarr

¹² Maach Pör Jesucristoou ich i jaaumkhäär mæch jær autarr paar irig üu ajim a chirum. Ichdëuta üu mæ juapá jãppibarmjõ abarm mag ich iek jaaumkhäär. Irua oowai mua ich phidag gaai ogduba chitaju khaphæ sïerr aawai mæg phidag mærag deejim. ¹³ Muan waran Cristo ëugar khaigba iekha chitajim; magna i iek ükha nem khæun khaibag wawaag am ëudeejã êkhanaa ich Cristo thürcha thürthürnaajã ïchab i wau iekhakha aajeejim. Mag chitarr äba, Ēwandamau mæ dau aug khaugjim, agtha i iek ükhaba chirum gaaimuata mæch mag chitumjã khaugba chitaajerr aawai.

¹⁴ Jüran mag chitajieb mamæ, maach Pör Ēwandamau üu magumjã igba mæch khaibag thum chugpatarr aawai äba Jesucristo iekpaita ükha chitum. Magua ïsin mua i khõsinaa mæch khapeenjã thum äba daupii chitum, ar chadcha i iek ükha nem khæunau aajemjõ.

¹⁵ Dich in iekhõoin thumaam khæunau khaphæ aju aai nem: "Jesucristo mæg jëb gaai bëewain pekau paraam khæun peerdu awaanta bëejim." Ma chan sëukhaawaijã khabam. Warran mæun mæchta ürcha pekau põm chitajim, tagam khæun khãaijã. ¹⁶ Mamæ mag mæchta atcha nem khaibag chitarr aawaita Ēwandamau warag mæ dau aug khaugam khõsi dau aug khaugjim, mæ magbarm gaaimua thumaam khæun nem khaibag sïsid awiajã magum igba, Ēwandamau amagjã "Mua pãar mæchig bëeta oo chirum pãar peerdu awaag" a sim khap amkhäär. Magua ewag pawiajã amau mæ dënjõ ükhamen, üu peerdu nœisiewai Cristo dœi amach ich mag nœisiju khap aju. ¹⁷ Maguata thumaam khæunau Ēwandampaita thõ iekhaju aai nem, ichta ich mag Rey chaarkha sïerraawai. Ihta äba thõjã thõba, ich mag sïerrum warrgarwe. Í pöd maadëu ooba aajem. Ihta äba Ēwandam charau. Ichdëupaita nem thum khaphæ sïerrum. Maata maach Ēwandamau.

¹⁸ Ajap chirá Timoteo. Pæta mæch chaaijõ wai chitaawai mua pærag jaaukhim: Na ar Ēwandamau khapeenag iekhapibaawai pæ igwia jãga pæ phidkhaju aai chirú a jaautarrjõ, ich jãg Cristo iek maachdëu ükha nem gaaita ubænaa, nem khaigba waujujã khäärjuba, warag maach Ēwandam iekta jaubá, sïi meeukha jãau nemjõ nem pæa chukhu. ¹⁹ Pua khaphæ chirum, maach khapeen äaur khæunau amachdëu nem ajapham wauju aai nem khaphæ narrta warag chaur khäärjuwia ya ïs parhoobata wænerrum. ²⁰ Magta ajierram maach khapeen Imeneo Alejandro dœi. Maguata amau deeu ewag khäärju nem ora mua warag meperagta am thæsïebapæim, am dœi ichdëu ampierr amkhäär; amach dœi jãgbaawai ëudee tag sïi Ēwandam dœi ibæur wau nemjõ i dœi jãgam ugua.

Jãga aju aai nem Ēwandamag jëeu nem aig

² Keena, mua pãrag jaaum ig chirumæn mægau: Öor thum mæg jëb gaai thænem khæun kõit Ēwandamag jëeubat. Mag jëeumamua nem thumaam paarjã ïchab irig üu ajim abat. ² Presidentenaan kõit jëeuna ïchab tagam khæun thum chi thethemmaan maach pörkha thænem khæun kõitjã Ēwandamag jëeubat, maach thum äba khõinaa wænerraag. Mag warag maadëu jëeumamua irig: "Ēwandam, pua amag khäärjug khaphæ apibarju, nem ajapha waumkhäär" a jëeuju aai nem. Pãrau magta jëeumæn, Ēwandamau amag khäärjug ajapha deebaawai maach thumaam khæunta onee nem dœi khõinaa wænerraju, Ēwandamau khõsim nemjã maachdëu waum aig wauju ayaa. Maagwai mag Ēwandamau khõsim nem waauwaijã bigaam khæunau magum abaju. ³ Pãrau mag thumaam khæun kõit jëeu nemæn magan üu khærum. Mua pãrag mag jëeupi chirumæn, Ēwandam maach peerduajemujã ich magta ichig jëeupiejeewaita mag jaau chirum.

⁴ Iruan thumaam khæunag chadcha ichdëu maach peerdu aajem iekta khaphæ apim khõsi sim, mag khaphæ nœisiewai thumaam khæunau amach peerduju aai nem a khap amkhäär. ⁵ Mamæ mag maach thumaam khæun peerdu awaag ichta Ēwandam äbpai sïerraawai ïchab maach dich pekau gaaimua Ēwandam warp narr khæunta deeu ümaai i dœi khõinaa wænerrapiejemjã agjõ äbpai sïerrum. Mag woun ich Jesucristoou. ⁶ Mag thumaam khæun peerdu awaagta ædæraa ich thõopijim, magbarmua Ēwandam dœi mag pekau gaaimua iekkhõr põm narr thum ichdëupai phag öbeerpüyaag. Mag Jesús thõotarr gaaimua maadëu khaphæ nem, chadcha thumaam khæunta Ēwandamau peerdu aum khõsi sim. ⁷ Ich magtarr jaaumkhäärta ichdëucha mæ jær aujim, ich iek jaaumkemkha awaag; mag jaau chitumua judionaan khabam khæunagta jãgata chadcha Cristo maach thumaam khæun kõit ich thõopitarr aawai maadëu i iek ükha wænerraju aai nem a jaaumkhäär. Mag chadcha i iek ükha chiraawai bæurjã sëukhaba mag iekha chirum.

⁸ Maguata muruan chi ükha durrum khæun nœnidumpierr Ēwandamag jëwaag ügthaag jua jærkhaawai chi emkhoinauta Ēwandamag iekhamua jëeupi chirum. Mamæ mag Ēwandamag jëeu nemua ügthaag jua jærkha nem khæunjã pekaúa jua phæis meu sïsidum khabam; agtha dich khapeen dœi khäärjã meeukha nœrrjænaa dich khapeen dœi ipeer ahaujã khabata Ēwandamag jëeubat.

⁹ Üuinagjã mua mag chirum: Pãach chihõowai oob athuu chihõomiet; agpierrpaita chihõobat. Oob sïi nem atcharag öor dauderra pör megmiet. Oob chihõo ooimæ sïi phuphup phær dænpa khäärjã pör ee phækha jüamiet; oob khajüa khäärjã nem parhëpagkham jüamiet, magum gaaimua örau pãachig eerpapaad am ugua. ¹⁰ Magju khâyau chadcha üuin Ēwandam iek êkhanaa irigpai jëeu wænerraajem khæunau aajemjõ, nem ajapha wau nemuata pãach igpiju awiajã pãach ëugar ig iyüæ apibat. ¹¹ Üuinan culto ee weetwaijã,

Ēwandam iek jaaubaadeewai sīi khīuuta ūr ohoodō aju aai n̄m, amachdēuta jaau n̄mjō sereubaadēp khaba. ¹² Mua ɸ̄inag chan culto ee ðor khapanag ee Ēwandam iekjā jaaupiba, ni amachta emkhooin khāaijā ɸ̄r-pai apiba chir̄m. Magju khāai sīi warag khīuuta Ēwandam iek ūr ɸ̄rrjēe awi öbēru aai n̄m. ¹³ ¿Khan jāgwia mua mag chir̄ú? Mua mag chir̄m̄n, warrcha maach ompaawaijā Adanta nacha Ēwandamau ompaawia jūrr ēudeechata ɸ̄i ompaatarr aawaita mag chir̄m. ¹⁴ Maimua ĩchab khīir eyaa abat khaita nacha dōsātau khūgurjī: Adán khabajim. Chi nacha khūgurwia pekau ee burrtarran Eva ajim. ¹⁵ Ichta nacha mag pekau ee burrtarr gaaimuata Ēwandamau irig, “Pɸ̄ chaai oog-paawai ich jāg pɸ̄ gaai machag āwat ɸ̄rraju” ajim. Magjieb mam̄ irua Ēwandam iek thāraucha ɸ̄kha ɸ̄r-m̄n, ijā ĩchab emkhooijō peerd̄ju. Mam̄ mag n̄m d̄i thumaam kh̄n̄n kha khōsinaa, Ēwandamau khōsi sim nempaita waunaa, ĩchab ich ɸ̄rr̄mpier ag-pierraa ɸ̄rraju aai sim.

Iglesia eem chi p̄rnaan jāga w̄n̄rraju aai n̄

3 M̄ḡm iek chan s̄ukhaawai khabam keena: Āb khāijā ichta Ēwandam iek ɸ̄kha th̄n̄m kh̄n̄n p̄rkham khōsi khīirju sim khai, magan agchata khīirju sim, phidag ajapham gaaita p̄rju khīirju sīewai. ² Mag chi phidagjā ajapham aawai mag chi ɸ̄kha durrum kh̄n̄n p̄rkhajujā ĩchab woun parhoobam khabata ig sim. Magba akhiin, ðor dakhīir parhooba aawai jūrr ichigpata bigaaum kh̄n̄nau iekhakha aju. Mag am uguata mag chi p̄rkha sim̄n, ɸ̄i ābpaita paraa aju aai sim. Sīi donjō parhoob nem wauba, khīirjug paraanaa ajaphata n̄rraju aai sim, ich wau iȳɸ̄ am ugua. Magnaa ĩchab ðor b̄ewaijā ich deg j̄erpim khōsi j̄erpinaa Ēwandam iek ðrag jawaagjā nem jaau khaugta aju aai sim. ³ Chi p̄rkha sim kh̄n̄n chan oob mag nag pignaa, ich khapeen d̄ijjā khuj̄m̄nem aju khaba, ni sīi nemdam b̄r̄m̄m wau n̄m paarjā āba phatkhonta auju khīirjubaju aai sim. Magju khāai, thumaam kh̄n̄n d̄i ö ajaphanaa khōinaata n̄rraju aai sim, ni phatkhon ichd̄eu au sim atchajā warag paarpa-ju khīirjuba. ⁴ Dich degam kh̄n̄n d̄i thum dich nempa ajapha aairaanaa dich chaainjā wawikhaju aai sim, dich ipierraanaa dich ökhö b̄aumkhīir. ⁵ Ābmua khāijā p̄d ich chaainpaijā wawie meraa sim khai, magan ¿jā-ga ðor khapanaa Ēwandam iek ɸ̄kha th̄n̄m kh̄n̄n ajapha wawí wai n̄rraju khai? Maḡm kh̄n̄nau p̄d Ēwandamau ig simjō abaju. ⁶ Mag chi Ēwandam iek ɸ̄kha durrum kh̄n̄n p̄rkhapieg chan ar ewaa Ēwandam iek ɸ̄kha s̄isid̄m kh̄n̄n j̄r auju khaba n̄m, eeu magba akhiin ichd̄epai iita wajapcha chiraaawaita i j̄r atham awia ich thō iekhadukham. Magbaawai mepeer atarrjō ichd̄epaita Ēwandamag wir aig ich khaibag waupiju. ⁷ Meperan āba ðrag pekau waupijuuta ɸ̄kha s̄ierraawai b̄r̄ abarm gaaimua chi p̄rkha n̄m kh̄n̄n ɸ̄garta Ēwandam iek ɸ̄khaba aajem kh̄n̄nag khaigba iekhapim khōsi aajem. Maguata mag chi p̄rkha n̄m kh̄n̄n ar ɸ̄khaba n̄m kh̄n̄n daarjā agchata w̄n̄rraju aai n̄m.

Chi p̄rnaan juag oojem kh̄n̄njā jāga w̄n̄rraju aai n̄

⁸ Mua ĩchab p̄r̄ḡ jaaukhim, jāga aju aai n̄ chi p̄r-naan juag oojem kh̄n̄njā: Amjā ĩchab thumaam kh̄n̄n daar khajaphata w̄n̄rraju aai n̄m, amach ɸ̄u-gar chikhamnau ĩgkham ugua. Iek ābata aju aai n̄m, iwiir ābam̄g nem mag awia jūrr deeum̄g kh̄t̄ ja-jaau aba. Maḡm kh̄n̄n chan ĩchab nag pigjā khaba, ni sīi nemdam b̄r̄m̄m wau n̄m paarjā āba phatkhonta auju khīirjubaju aai n̄m. ⁹ Magju khāai maach peerd̄ajem iek cha maad̄eu eeu khaugbarmta warag ogd̄ba ɸ̄khaba ĩchab Ēwandamau nem waupi jaau simpai wau w̄n̄rr̄m aawai, gaai khaibagjā chukhu oneeta w̄n̄rraju aai n̄m. ¹⁰ Magua mua p̄r̄ḡ mag chir̄m: Chi p̄rnaan juag oomkhīir ðor ig n̄m khai, nacha amau wau n̄mjā oonaa th̄r ajapha phaabarmjō b̄ḡone b̄r̄jā khaigba khaba öb̄r-baawaita mag chi p̄rnaan juag oomkhīirjā j̄r auju aai n̄m. ¹¹ Am ɸ̄injā ĩchab thumaam kh̄n̄n daar ajapha-ta w̄n̄rraju aai n̄m, s̄unem nem ĩgkhaba, ni nem waauwaijā sīi don ɸ̄injō parhoob nem wauba. ĩchab amach jaai appai oonaa, nem waubaad̄mjā öp̄iba ich mag werba s̄isiu aju aai khaba n̄m. ¹² Ar mag chi p̄rnaan juag oo n̄m kh̄n̄nau ɸ̄i ābpaita paraanaa ĩchab amach chaainjā thum amach degam kh̄n̄n pa-airaa aju aai n̄m. ¹³ Pua khaph̄ sim, ar amach p̄r-naan juag oo n̄m kh̄n̄nau ajapha am juag oowai, bi-gaaum kh̄n̄nagpa warag amach daupii apinaa ĩchab amachd̄eu ɸ̄kha n̄m iekjā warag ögkhaba jaau khaph̄ ðrag jaaujem.

Khan jawaagta Pabloou m̄ḡ ɸ̄sap phā deep̄ijj

¹⁴ Timoteo, mua jöpcha p̄ oon maju khīirju chir̄m. Maagwai p̄r̄ḡ khap amkhīir m̄ḡ ɸ̄sap phā deep̄i chir̄m. ¹⁵ M̄ da barba awiajā ya pua khaph̄ sim, jāga w̄n̄rraju aai n̄ Ēwandam iek ɸ̄kha khith̄em kh̄n̄n. Mag i iek ɸ̄kha durrum kh̄n̄nau thum maach Ēwandam chi iwam chaainau. Mag amachta Ēwandam chaain aawai, bithurgam kh̄n̄nagjā parhooba amach ichaur jaaupimaaugau, chadam iek amachd̄eu ɸ̄kha n̄m̄ta ich jāg warm kh̄n̄nag amach ɸ̄d̄r̄ deeba jaau durraajem. ¹⁶ Mag iek warrgar thumaam kh̄n̄nau khaugba aajerrta ĩsin maad̄eu dawaa oo n̄m, ich Ēwandamau maachig khaugpitarr aawai. Mag maachig khaugpitarr iekhan m̄ḡau:

Cristo Ēwandamkha simta maach thaabaajemjō m̄ḡ j̄b̄ gaai thaabach̄w̄ia, maach wounaan khīir thegwia, m̄ḡ j̄b̄ gaaim kh̄n̄nag ich oopien b̄ejim.

Maimua meewia Ēwandam Akharau deeu i phiriu athamua chadcha í pekau chukhu khit̄m a khaugpi-jim ðrag.

M̄ḡ j̄b̄ gaai s̄ieich̄w̄ia irua nem wautarr thum Ēwandam chognaanaa ɸ̄gtharmua oojierram.

Maimua amach aar pabaimaawaijā sīi onee amach jua ee baarpi aujierram.

Magtarr, durr warpham magwe aaidu jaaupüiwia me-upierram khænnau khakhapdö thænem dëi ïchab dur-pierr i iek ükha durrum khænn nænëidëm.

Äaur khænnau Êwandam iek amachdëu ükhatarrjä isegju

4 Mamü Êwandam Akharau khapeenag jaaupibaawai jaautarr gaaimua pua khaphü sim, mæg atag paawai äaur khænn i iek ogdäba ükha wënerraju aajerr khænta mæg iek ajapham isegwia jürr parhooba dösätäu nem jaaupi sim jaaü nümügta ee ajurau. ² Magphöbaadëmøn ajapha Êwandam iek jaaü nüm anümta amachdëu jaaü nümjötä khaba, sï parhoob nüm waunaa sëukha nem ïgkha sïerrjëm khænn iekta ürm khöckkhakha ajurau. Mamü ar mag sëukha nem jaaü wënerrüm khænnau khaphü nüm, amachdëu chadcha nem agcha jaauba nüm. Mamü ich mag jaaü khaug naawai amachdëu mag sëukha nem jaaü wënerrümjä am gaai mas khaba nüm. ³ Chi mag parhooba nem jaaü wënerrüm khænnau üni aupiba jaaunaa üninagjä jaai aupiba jaaü nüm dëi ïchab nem parhoobjä khöju khabam a jaaüjem; majä parhooba khömkhïirta Êwandamau nem thum wautarr aawai maach mæg chadam iek khaphënaa ükha durrum khænnau warag irig agüm paarjä üu ajim anaa khöju aai nümta mag jaaü nüm. ⁴ Êwandamau nem wautarr thum ajaphamü. Maguata maadëu Êwandamag jëeuwia, irig üu ajim anaa, bürjä nem isegba khöju aai nüm. ⁵ Mag ichdëu nem khömkhïir deetarr thum ichdëujä chi ajaphamü a jaautarr aawai, inag awia khöbaju aai nümjä aba, warag irig üu ajim anaata khöju aai nüm.

Jesucristo chog chi ajapcharam khamkhïir Timoteo wawitarr

⁶ Timoteo, maach khodnaanag pua magta jaaü chitümøn, pü Jesucristo chog chi ajaphamkha chirüm. Mag amøn, püen ïchab jua theeg chirsiju, iek ajapham püchdëu ükha chirüm jaaü nümta thach khö nümjötä püaba jaaü chitüm gaaimua. ⁷ Oob sï jäg warrgar amach jöoin nem ïgkhaa aadëmjä maadëu khaugba warag püa chüu aajem khænn iek ür chitam. Mag khäai Êwandamau püchig nerrapi simjötä agcha nerraju ëkhabä. ⁸ Sï khapä jäpaagpai nem wau nümøn üu sim. Mamü Êwandamau nem khösimpai wau nümta nem thumaam athee ajapcha sim. ¿Khan jägwi mua mag chirü? Mua mag chirümøn, mæg jëb gaai nüwejä irua nem khösim waauwai maach khïir onee apinaa ïchab mæg atagjä maach khïir meepiju aawaita mag chirüm. ⁹ Cha mua mag chirümøn chadcharam iekha. Maagwai thumaam khænnau ükhakhiin üu akham. ¹⁰ Mag mæg jëb gaai nüwejä Êwandamau maach dëi ajapha aju khaphü naawaita, ich jäg thet jaaü nümua, i iek örag ükhapiju ëkha durrumua, ïchab chikhamnau maach ïgkhabaadëphümjä magüm igba, warag pëdurraajem. Chadcha Êwandamta äba thumaam khænn

peerdüajemü, pari ajapcharan ar ich iek ükha durrum khænn dënpai mamü.

¹¹ Cha mua püchig jaaü chirüm iek amag mü imeerba jaaunaa ïchab püchdëu jaaü sim ipierraa apibä. ¹² Püch ëwanaa chiraawai jöoinagpa pöd mag jaaü khaba chirüm awia, oob üdüer amag püch kha isëe apim. Mag püch kha isëe apim ugua, thumaam khænn daar agpierraa chitä; maagwai chi ükha durrum khænn eejä jöoinaupa püch mag oowai ïchab jägata amjä wënerraju aai nü a khap aju. Magnaa thumaam khænn kha khösinaa Êwandam iek püchdëu ükha chirümjä ogdäba ükha chitä. ïchab püch iekhaawaijä, nem agchata iekha chitüm dëi püchdëu nem jaaü chirümjä sï par iupai khaba püchdëu jaaü simjötä abä thumaam khænn dakhïir. Oob püchdëu nem jaaü chirüm ichaur nem bür abarm gaaimua khäijä pekau paarpa chitam. ¹³ Mü bar nüm ora, thumaam khænnag amach jügüucha ürmkhïir, Êwandam iek phä sïsidüm gaai üiba thürbä. Mag thumaam khænn jüg daar thürwia ich ag iekhaupai am wawimamua amag ajapha jaaubä. ¹⁴ Püchig mag phidkhamkhïir khabajieb, ar nacha Êwandamau khapeenag jaaupibaawai makhünnau pü igwia jürr chi pörnaanag jaautarr. Magbaawai ajim, ar amau pü ür jua ausübarmua Êwandamau ich jua theeg püüg deetarr. Mag phidkhamkhïirta mag jua theeg püchig deetarr aawai oob sï ich jäg par wai chitam.

¹⁵ Timoteo, Êwandam iek jaaü nüm gaaita warag püch thierrpamam thumaam khænnau oomkhïir, cha mua püchig jaaubarm thum khïirjunaa ag gaaipai chirsí. ¹⁶ Püchdëu jaaumaajem iekpai ajapha khïirjunaa khïir khaphü chitüm dëi warag ich ag iek gaaipai ükha chitümua ubü chitä. Pua chadcha cha mua jaaü chirümjötä amøn, magan püch peerdü chirsim dëi ïchab bigaam khænn ar püch iek ür durrum khænnjä üu pua am peerdüpi auju.

Jäga aju aai nü Cristo gaaimua maach khodkha nüm khænn dëi

5 Püch khäai jöoinag oob meerrau iekham. Amag meerrau aju khäyau, püch ayagta iekha chirümjötä ithüu iekhamamua warag am wawibä. Püchjötä chaainpaim khænnjä püch khodnaan khaba awiajä püch eeugpeen khü äbam khænnjötä jäsene abä. ² Maimua üanaan dëijä püch äd dëimjötä anaa chi daupeen dëijä püch üphüin khü äbam khænn dëimjötä abä, bürjä am dëi khïirjug chaauraa aju khïirjuba.

Iglesiaau jäga aju aai sï khoopaa ünin dëi

³ Ar khoopaa üanaan chadcha dau aphü igju chukhu khithëem khænn dëi ö ajaphanaa amau nem ig nümam au dedee abä. ⁴ Mamü khoopaa üan äb khäijä chaain paraanaa yëtonaan khäijä phë wai sim khai, magan chi chaainauta khap aju aai nüm, amachdëuta nacha irua nemdam ig sim audeeg garpapa aag. Amau khaphü aju aai nüm, ich jäg jöoinau amach dau aphü bääupëitarrjötä, ya amach dën-

naan dau aphɛɛ paawai jǔrr íchab amach chi chaain-
 auta amach dɛnnaan chaain dau meraamjǒ oo wai
 wɛnɛrraju aai nɛm. Dich dɛnnaan dɛi magta amɛn,
 Ēwandamau oowaijǎ nem ajaug sim. ⁵ Ƨɛi ar chadcha
 thǎraucha Ēwandam iek ɛkha simta khoopawia ich ap-
 pai igjujǎ chukhu sísiewain, “Ígjujǎ chukhu ɛrraawai
 tag khai jua nɛbarju” awia, ǎba Ēwandamagta edaram
 magwe jɛeu khitaajem ichdɛu nemdam ig sim athee.
 Pǎach ee khoopaa ɛɛin magɛm khɛnagta nem deeb
 khaba deejua aai nɛm. ⁶ Mamɛ ar khoopaa ɛɛi mag
 Ēwandamag jɛeubanaa sɛi warag Ēwandam iek khaug-
 bamjǒ parhooba ichdɛu nem khǒchagpierr nem wau
 simɛg chan, parhoob nem deejua khaba nɛm. Mag
 simɛn Ēwandamau oowai meebe simta chi thǒmjǒ
 sim, ich pekau gaaimua. ⁷ Ar Ēwandam iek ɛkha nɛm
 khɛnag thum cha mua jaau chirɛmjǒta aribá, amach
 dɛnnaan dɛi. Maagwai am ɛugar chikhamnau jaau
 jaau abaju. ⁸ ǎbmua khǎijǎ dich khodkha simta dau
 aphɛɛ khitɛm oo simjǎ mag oowai warag gaai mas
 khabamjǒo sim wounan dǔrrchata ǒ ǎkhǎraa chirɛm.
 Mamɛ athuucha khaigba nɛmɛn, ar amach chaain wa
 amach dɛnnaan khǎijǎ dau aphɛɛ khitɛm oo nɛmta
 warag oobamjǒ nɛm khɛnau. Magɛm khɛnau chan
 cha maadɛu Ēwandam iek jaau nɛm ɛkhaba nɛmta
 amach iipaita ɛkha nɛm anɛm. Mag nɛm khɛnau
 bɛɛrjǎ ɛkhaba nɛm khɛnau khǎyaujǎ atchata khaigba
 nɛm jǒoi dau na.

⁹ Mua pɛrɛg jaaukhim, chijǎgɛm khoopaa ɛɛinagta
 pǎach thumaam khɛnau nem deeg am thɛr pǎach
 ɛsap gaai phǎ sɛuju aai nɛ. Pǎrau nem deejua khɛnau
 mɛgau: Khoopaa ɛnnaan sesenta ańomua ɛgthaagam
 khɛnau ar warrcha amach jaai autarr dɛipai khoopawia
 tagjǎ jaai auba nɛm khɛnpai. ¹⁰ Magnaa íchab amau
 nem ajapham waaujemta ooju aai nɛm, khan nem
 agá: ¿Amach chaain ajapha bǎaukharɛiawia jǒoin ee
 agpierraa wɛnɛrrɛ? ¿Oordam parhoobam khɛnau
 amach aig bɛewaijǎ, amach deg jɛerpim khǒsi jɛer-
 pinaa, am dɛi ǒ ajaphanaa, amach khapeen Ēwandam
 iek ɛkha nɛm khɛnau atheejǎ bɛɛrjǎ nem waumapham
 aba sɛi nem par daúa ooba khithɛe aajɛ, ya “Maar
 jǎgɛm athee khaba nɛm” a iekhaba? ¿Oor khamor
 masi wa gaai masi khǎijǎ aawai, dau aug khaugwi dɛi
 nem par daúa ooba aajɛ? Magɛm appaijǎ khaba, ¿tag
 nem parhoobamdau wau nɛmua ǒrau am ɛugar
 ajapha ig iyɛɛ aajɛ? Magɛm nem thum chadcha waau-
 jem pǎachdɛu khaphɛ nɛm khai, magan amau nem-
 dam ig nɛmjǎ oob sɛi par daúa oomiet.

¹¹ Mamɛ ar khoopaa ɛɛin agtha sesenta ańojǎ barba
 nɛm khɛnau thɛr chan oob jɛchag pǎach ɛsap gaai
 phǎmiet; am agtha kha chaainaa sísid aawai eeu deeu
 ɛmaai emkhooim khǎirju phǒbaadeewai jaai jɛr-
 dukham, Cristo athee nem wau wɛnɛrrɛm gaaipai
 wɛnɛrraju a iekhatarrjǎ khǎirjuba. ¹² Magbaawai
 amachdɛupaita Ēwandamag amach khaibag
 waupimjǒ waupijurau, tag jaai jɛrba ǎba Cristo
 atheepai wɛnɛrraju a iekhatarrta jaai jɛrbarm
 gaaimua. ¹³ Chaainam khɛnau thɛrpa pǎach ɛsap gaai
 phǎkha sɛumɛn, amachig sɛi nem dedee aju khaphɛ

aphǒbaadeewai, sɛi warag khusɛugau dikha
 phǒbaadeewai, dipierr ǒbɛr ǒbɛr aphǒbaadɛm dɛi
 íchab khusɛugau dikhaju. Mamɛ sɛi magpaijǎ khabam.
 Magphǒbaadɛm dɛi warag nem ieknem nem
 ígkhanaa, ǒor amach ap iekha nɛmjǎ amach dɛita
 iekha nɛmjǒ bigaau naawia chikhau ipeermie
 athaadɛphɛm dɛi, iekhaju aya khabampata ǒor jɛg
 daar iekhaa khaugjurau. ¹⁴ ǎb khǎijǎ mag nɛrram
 ugua, ar jaai auju ayaam khɛnau muan waragta jaai
 jɛrpim khǒsi chirɛm. Magbaawai chaain paarpawia,
 ich jaaijǎ ichdɛta khaphɛnaa, degam nemjǎ ichdɛu
 thum khaphɛ sísiewai, tag mag sɛi parhoobam khɛnau-
 jǒ nɛrrabaju. Magta apim khǒsi chirɛm, maach kha
 ukhurum khɛnagjǎ am ɛugar khaigba ígkharimaau-
 gau. ¹⁵ ¿Khan jǎgwia mua mag chirɛ? Mua mag
 chirɛmɛn, cha mɛchdɛu jaau chirɛmjǒ aba awia ya
 ǎur khɛnau Cristo ipierraaajǎ khaba sɛi dǒsǎtau khǒsi
 simjǒ wɛnɛrraawaita mag chirɛm.

¹⁶ Pǎar ee Ēwandam iek ɛkha nɛm khɛnau khod ɛɛi
 ǎb khǎijǎ khoopawia khitɛm khai, magan amach chi
 khodnaauta wa chi chaain khɛnau khǎijǎ sɛi amach
 paarmua bithurgam khɛnau juata nɛju khǎyau,
 amachdɛta mag ɛnau nemdam igbarm thum aud-
 edee aag khap aju aai nɛm. Magba akhiin, iglesiaauta
 mag igju paraam khɛnagpa oowai, jǔrr ar khoopaa
 ɛɛin chadcha igju chukhu khithɛem khɛndamta ajap-
 pai aair aba, amau nemdam ig nɛmjǎ pǒd thum dedee
 abaju.

Jǎga aju aai nɛ dich iglesia eem chi pǒrnaan dɛi

¹⁷ Ar ajapha chi ɛkha durrum khɛnau pǒrkhanaa
 Ēwandam athee phidkha nɛm khɛnau maadɛu
 daupiinaa amau nem ig nɛmjǎ khap aju aai nɛm, sɛi
 ich jǎg par phidkhariba. Mamɛ ɛrcha mag daupiinaa
 amag phagju aai nɛmɛn, ar Ēwandam iek jaaujem
 phidag wai nɛm khɛnagta ɛrcha phagju aai nɛm.
¹⁸ ¿Khan jǎgwia mua mag chirɛ? Mua mag chirɛmɛn,
 Ēwandam iek phǎ sim gaaijǎ, “Pɛch nemjǎir dau
 bibthɛg deemkhǎir phak emkhǒi phidkhariba wai chirɛm
 aig, nemjǎir dau khǒm ugua awi, oob i i khǒorjɛ sɛum”
 a jaau sɛwaita mag chirɛm. Maimua ich ag Ēwandam
 iek gaaijǎ íchab agjǒ mag sim: “Ar phidkha nɛm
 khɛnagan, ichiita am phidkha durrum paar phagab
 khaba phagju aai nɛm” a sim.

¹⁹ Pɛ chirɛm aig woun ǎb bɛewi maach chi ɛkha dur-
 rum khɛnau pǒrnaan igwia iwiiir ǎbam ɛugar khǎijǎ
 khaigba nem ígkhacheewai oob ɛkham. Ƨkhaju awiajǎ
 amach chi ootarr khɛnauachata numiim khɛnau wa
 thǎrjupam khɛnau khǎijǎ bɛewia jaaubaicheewaita
 ɛkhabá.

²⁰ Mamɛ ar warr amach wɛnɛrraajerrjǒ agtha amach
 pekau ee wɛnɛrrɛm khɛnag chan oob ikhɛa iekham.
 Magɛm khɛnagan, thumaam khɛnau ǎbam aig biirdɛ-
 naa mag thum thɛnɛm dakhǎir ikhɛaba iekhamamua
 am wawibá, mag oobaawai tagam khɛnaujǎ ǒgkhar-
 ia warm khɛnaujǒ pekau ee burrm ugua.

²¹ Maach Ēwandam dau na maimua maach Pǒr Jesu-
 cristo dau na muan pɛrɛg magta abá a chirɛm. Ēwan-

dam chognaan angelnaan ichdëucha jër autarr khæ-naujã mua pæreg mag chirëm khaphæ nëm. Cha mua jaau chirëmjö, chi mag pekau wau nëm khænjã oob sîi par daúa oom. Pæch dëi khapeen ajapham khænnag awiajã inag chukhu iekhabã amag.

²² Ichab mua pæreg jaaukhim: Pãach ee ãb khãijã chi pörkhamkhîir jër awaagpaawai, oob sîi ajapha ùkha sim awia, parhoobam khænn ùr jua ausîunaa i kôit Êwandamag jëwam, eeu magba akhiin meraa pekau ee ich burrtarrjã jaaua, naspawiata khaug athaawai, jÿrr pæch gaaipata chikham pekau thëdukham. Mag-am ugua, chi pörkhamkhîir ðor jër awaagpaawai ajapha oo nænnaata i ùr jua ausîunaa Êwandamag jëeubã i kôit. Naspawia khaigbajim am ugua ajapha khîirjunaata nem waubã.

²³ Mua mag chirëm aig chan mag sîi bæer abarm gaaimua chikhamnag pæch jaupim ugua awi pöd vinodamjã döba, pæ sîi ich jãg dö appaita dö chitaju aai sim aba chirëm. Mua khaphæ chirëm, bi machgaujã üiba agagai aajem. Pæch jãgbaadëp aajem ùpamkhîir, dö appai döba ïchab vinodamjã bæchkhun döbarphæ chirã.

²⁴ Pua khaphæ sim ïchab, khar maach khapeen amach nem khaigba wau nëm gaaimua, amachig jëeubamta warre merag chukhu amachdëucha jaau nëmjö, dawaa deuum khænnau oojem. Mamæ khar chan am mag amach pekau ee wënerrëmjã bigaaim khænnau chan khaugba, mæg jëb gayan ich mag sîsiejem. Mamæ ichiita mæg atag Êwandamau thumaam khænnag khap apiju. ²⁵ Ich jãgau ïchab nem wajapham wau nëmjã. Maadëu dau daau nem wau nëm, wa mag dau daau nem wauba awia khãijã, ichiita Êwandamau thumaam khænnag khap apiju mæg atag.

Chi chognaanau jãga aju aai næ amach patronnaan dëi

6 Ar sîi chikhamnaan chogkha par phidkha nëm khænn, pãach patronnaan daupii abat, mag oowai bigaaim khænnau Êwandam igwiajã khaigba iekhaba ni maachdëu nem jaau nëm ëugarjã khaigba iekham ugua. ² Pãach chi chogkha nëm khænnjã pãach patronnaan Jesucristo i ùkhaajem khænn khai, oob pãrau pãach ödegpai, "Jãkhænnan ïchab Jesucristo iek ùkhaajem khænn aawai jãkhænnau chan marag bæerjã magju khabam" awia, "Marau am ögkhabam" a iekhamiet. Mag khãyau ante Jesucristo iek ùkha nëm gaaimua pãach khodnaan aawaita am athee ajapcha phidkhaju aai nëm, amjã ïchab Êwandamau daupii phë wai sim khænn juagta pãrau oo naawai.

Timoteo, amag cha mua pæchig jaau chirëmjöta thumaam khænnag jaanaa pæch ipierraa apibã.

Êwandam i khaphëm anëmmta parhoob nem jaaujem khænn

³ Æbmua khãijã pãar aar barwia Êwandam i awia jaaubaimam, mamæ mag irua jaau nerrëm jÿrr maach Pör Jesucristo iek chi ajapcharamjöo khaba, ni maachdëu jaau wënerrajem dëi arjöojã khaba sim

chan, ⁴ magan mag wounau chan ichdëu jaau nerrëmjã bæerjã khaugba simta sîi ich thöwiata mag nerrëm, ichdëu khaphæ chirëm amkhîir. Mag wounan sîi nem ieknemta sim. Mag gaaimua ãba sîi ðor dëi magëm iek igbaadëmjã pæaba warag arpaita ijëjëbkhama ichdëuta chikham pödpuuju khîirjuajem, magëm gaaimua amach agjöm khænn aphajã jÿrr ichigta thumaam khænnau ee apim khöchgau. Ya magbaadëmua öbër nëm: chikham dëi khîir khæukha nëm, chikham khîir iekha nëm, warmua dich dëi chadcha magba sim khãijã dich garmuata chikham ëugar khaigba khîirju nëm. ⁵ Magëm khænn chan meeukha chikham ipeer ahau khaphöbaadëmjã pæam igba, ich mag sîerrjëem, ya am amachdëu mag nem parhoob khaugba jaau nëmugta pör aragpa nëm gaaimua Êwandam iek chi ajapcharamta iseg wai naawai. Am khîirjugan jãg Êwandam i awia, amachdëu jaau wënerrëm gaaimuata sîi phatkhon pöm au wënerraju khîirju thønëm. Ar sîi magëm khîirjug wai sîsidëm khænn dëi oob khapeerkha chitam.

Sîi phatkhonagta ee aajem khænn

⁶ Êwandam iek maachdëu jaau nëm ðrau ùurwai jãg chi ùrm khösi ùr nëm khænnagan chadcha ùuma; amagan mag ùrwia ùkhaawai phatkhon pöm au nëmjöta sim, majã ar amach nemdam wai nëm dëipai onee durrum khænnau mamæ. ⁷ Warr maach thaabaawaijã bæerjã juagam nem chukhu maach ãdau maach thaabatarr aawai, juagam nem pöm wai naawiajã maach meem ed pöd maadëu bæchkhunpaijã nem arrju khaba nëm. ⁸ Mamæ dich thach khöjudam paraanaa kha-jüa jüajudamjã wai nëmæn, ya magdam dëipai onee naaju aai nëm. ⁹ Mamæ magba ãaur khænnan sîi phatkhon pöm paarpajuuta khîirju thønëm. Makhænnau phatkhonau aawai parhooba nem wau nëmuajã chadcha amachdëu nem khösim paarpajuuta ëkhaajerram. Mag nëm gaaimua wounagamjö ëdëraata nem parhoobamægjã amach bæyeu arrpi nëm, mag phatkhonagta ee thønarr gaaimua naspawia amachdëupai wir aig amach khaibag waupimjö Jöoirau amach isegjujã khîirjuba. ¹⁰ Ar chadcha phatkhonag wërpa nëm khænnau nem khaigbamta khîirpierr waajem, phatkhon paarpam khöchgau. Öor magëm khænn thønëm. Æaur khænnau mag phatkhon paarpam khöchgau, nem parhooba wau nëmuata warag maach Êwandam iek amachdëu ùkha narrjã isegjierram. Amaun amach phatkhon paarpa phöbaadeewai amach onee ajupii aajerram. Mamæ magëmjã ichiita ich mag onee khaba naajem.

Ajap chirã Timoteo

¹¹ Mamæ pæ Êwandam atheeta phidkha sîewai, oob warm khænnjö nem khaigba wauju khîirju chitam. Magju khãai Êwandam dau na agchanaa irua khösim-pai waubã. Maadëu ùkha nëm iekta bæerjã ogdëba ùkha chirëm dëi thumaam khænn kha khösinnaa ithüu am wawibã. Mæg iek gaaimua pæch dau aphæ awiajã

āwatnaa warag ögkhaba pēnaa. ¹² Timoteo, Cristo iek chaar maachdēu ükha nēm gaaita ubēnaa warag maach Ēwandam iekta nem pēa chēuu jaaubá, sīi kha-jap meeukha jāau nēmjö. Tag maach meeba ich mag wēnērraju aar barjuuta ēkhabá, pēch mam sēimamkhīirta warrjā Ēwandamau pēch jēr autarr aawai. Khīir eyaa abá, ar pēchdēu öor khapan thēnēm dakhīir mēg pēchdēu ükha chirēm iek chan ogdēba ich jāg ükha chitaju a iekhatarr. ¹³ Īs mua mag chirēm, Ēwandam ichdēuta nem thēnēm thum iipi wai sējem ag dau na, maimua ĩchab ar maach Pör Jesucristo Poncio Pilato na thumaam khēun jūg daar iita chadcha Ēwandam Iewaau a jaautarr ag dakhīirjā agjō mag chirēm. ¹⁴ Cha mua pēchig jaau chirēm thum ipierraa abá ich Ēwandamau khōsi simjö, bēerjā nem chaau-raapaijā jaauba. Ich magta ajapha chitá maach Pör Jesucristo bēe nēm ora, ni iwiram ābmuaajā pēchig pēch khīir naau iekham ugua. ¹⁵ Mag Jesucristo Ēwandamau bēepiju ed aadeewai thumaam khēunag warre dau daau oopiju, ichdēuta āba maach thumaam khēun wai dēnaajeewai. Ichta ĩchab mēg jēb gaai reinaan thum thēnēm khēun Rey anaa ĩchab ichta ar öor thumaam khēun pörkha thēnēm khēun Pör charau. ¹⁶ Ichta āba warrgarwe ich mag iiu sīerrēm, meejä meeba. Ichta sīi atcha ich araragau pöd örau agēg ooju khaba sīi bēumjö sim eeta sējem. Maach mēg eegarm khēunau chan ni ābmuaajā dich daujādamau pöd i oojā ooba, ni ooju aaijā khaba nēm. Maguata āba irigta maach thumaam khēunau ich mag ee aju aai nēm, ichta chi jua thierkha sīerraawai. Maata maach Ēwandamau.

Jāga aju aai nē phatkhon paraam khēunau

¹⁷ Ar phatkhon paraam khēunag, amachta warm khēun khāaijā ērpai nēm awia wir aig amach

phatkhonta thö iekhapiba jaaubá. Phatkhon pōm paraam khēunjā bēer abarm gaaimua deeu dau aug ee maju chan pōm khabam. Maguata āba aata khīirju-ju khaba nēm. Mag khāai āba maach Ēwandampaita amag khīirjupi jaaubá, maach üu wēnērramkhīir ichdēuta maadēu nem iigwaijā ö ākhārag chukhu deejewai. ¹⁸ Amag, bēerjā amach phatkhon ĩgkhaba warag aguata nem ajapham waupi jaaubá, öor parhoobam khēun dēijā ö wajapha. ¹⁹ Amau magta öor athee nem ajapham pōm wau nēmua gaai machag chukhu phatkhon dērrcha khāijā werbamēn, magan mag nēm aiguin warre mēg jēb gaaiwe ügth-archata amach phatkhon ākha phiemamjö nēm, amachdēu öor dēi mag nem wau nēm jūr Ēwandamau par okhoopibaju aawai. Ajapcharan mag nēm aiguin mag nem wau nēmua tag maach thōjā thōba aajem aar wētwi naaimajuuta khīirju nēm.

Pabloou ābmiecha Timoteo wawitarr

²⁰ Timoteo, ābmiecha mua pērēg jaaukhim: Ēwandamau pērēg ich iekta jaaupitarr aawai pē phidagan āba i iek jaau nēmū. Khīir khaphē chitá. Oob sīi jāg Ēwandam i awia amach eepai bēer abarm gaaimua iek phithurg aadēp aajem khēun dēi sīi par pēch iphithur iyū chitam. Jāgēm khēunaun par khaugbamta khaphēm khaphēm awia jāg sīerrjēem. ²¹ Āaur ar chi mag wēnērrēm khēun amachdēu mag parhooba jaau wēnērrēmēgta ee am khōchgau Ēwandam iek chaar amachdēu ükha narrta isegjierram.

Mēkhēundam ajim pērēg phā deepūim ig chirarr. Pē köit Ēwandamagta jēu chiraaajem, pē üu thēa wai nērramkhīir. Ayoo kakē,

Pablo

2 TIMOTEO

Mæg biek numiim carta Pabloou Timoteoog phã deepäiwai chi Pablo deeu preso s̄ejim aajem, Roma phöbör ee. Maig kh̄er̄mua jöoyau ya ich pöm khitabajüã khaph̄ s̄ejim anaabá (4:6). Mag jaar Cristo iek ùkha durrarr kh̄er̄n ajappa dau aug waaujeejim an̄em, mag amachd̄eu ùkha durrum gaaimua. Mag n̄em eeta ich Pablojã ïchab deeu Romapienau i p̄er auwi s̄i ðor th̄otarrjõ cárcel deg p̄üijerram aajem (2:9). Maig paawai i khapeenaujã i bar p̄awai äba jöoi Lucas appaita i daumaai s̄ejim aajem (4:10-11).

Cham̄eg carta gaai iek jaaup̄itarr iekhan ya jöoi Pablo ich meeju athee äbmiecha iekhap̄itarrau. Mam̄ mag ich dau aph̄er̄ ajuuta ùrcha kh̄ir̄junaa aata jaaup̄iju kh̄ai, chi ùkha durrarr kh̄er̄n ichd̄eu ajapha naapim kh̄ösi simta jaaup̄ijim. Timoteota Efesoom pastor arr aawai iruan Timoteoou ich iglesia ee nemdam waauwaijã thumaata ajapha öb̄erpim kh̄ösi aajeejim an̄em. Magamkh̄irta ya ichd̄eu tag i oobaju khaph̄ s̄ierr aawai ajappa wawip̄ijim m̄eg ãsap gaai.

Salud

1 M̄er̄n Pabloou, Jesucristoou ich i jaaumkh̄ir̄ j̄er autarr. Mag j̄er auwi, Ëwandamau ich kh̄ir̄au m̄er̄ p̄im kh̄ösi p̄ijim, ich iek jaaumamua warrgarwe th̄arau ich iek ùkha n̄em̄n Jesucristo gaaimua irua peerd̄er̄ auju a jaautarr iek ðrag jaaumkh̄ir̄. ² Timoteo, p̄er̄ta m̄er̄ch chaaijõ daupii wai chitaawai p̄er̄eg m̄eg ãsap phã deep̄i chir̄m. Muan Ëwandam maach Ayau maach Pör Jesucristo d̄imua p̄er̄ dau aug khaug paraanaa p̄er̄ üuu wai n̄em d̄ei kh̄öinaata p̄er̄ wai w̄en̄er̄rapim kh̄ösi chir̄m.

Chigag chukhu Cristo ig iȳer̄ aju aai n̄em

³ Timoteo, p̄er̄ igwi kh̄ir̄ eyaanaa edaram magwe Ëwandamag üu ajim a chiraajem, irig j̄eupierr. Mua mag irigpaita j̄eunaa äba i atheepaita phidkha chit̄m̄er̄n, ich j̄äg warrgarwe ïchab m̄er̄ch jöoinau aajerrjõ jöoi dau najã m̄er̄ch kh̄ir̄jug ajapha chir̄m khap̄ta m̄eg phidkha chit̄m̄er̄. ⁴ Agtha kh̄ir̄ eyaa wai chitaajem, ar maach ayoyoo khaawai p̄er̄ dauhi paraa th̄er̄narr. Magarr aa deeu p̄er̄ d̄ei oom kh̄öchag chir̄m, mag oobaawai onee chirsieg. ⁵ ¿Khan j̄ägwi mua mag chir̄? Mua mag chir̄m̄er̄n, pua chadcha p̄er̄ch th̄araucha Cristo iek ogd̄eba ùkha sim m̄er̄chd̄eu khaph̄er̄ chiraawaita mag chir̄m. Ich mag ùkhaajeejim p̄er̄ ädh̄uan Loidaau p̄er̄ äd Eunice d̄imua. Maagwai mua khaph̄er̄ chir̄m, puajã ich agjõ ùkha sim.

⁶ Mag gaaimua mua p̄er̄ wawí chir̄m: Ar m̄er̄chd̄eu p̄er̄ ùr jua aus̄ibaawai Ëwandamau p̄er̄eg ich jua theeg deetarr, oob s̄i ich j̄äg par wai chitam. Magaag warrjã agua phidkhamkh̄irta Ëwandamau p̄er̄eg mag ich jua theeg deetarrau. ⁷ Irua maachig ich Akhaar chi jua thier̄ta deebajieb, ðrag inag chukhu ich iek jaaumkh̄ir̄. Mag Akharauta maachig dich khapeenjã kha kh̄ösi apinaa nem waauwaijã wajapha kh̄ir̄junaata nem waupiejem. ⁸ Timoteo, oob p̄er̄chd̄eu maach Pör Jesucristo khaugtarr igwia ðrag jaauju chigaa chiram,

ni Cristo gaaimua m̄er̄ m̄eg preso chir̄m ðrag jaaujujã oob chigaa am. Magju kh̄ai Ëwandamau p̄er̄chig jua-padam deetarrau warag m̄er̄ ipierr d̄ei maach peerd̄er̄jem iekta jaaum kh̄ösi jaaubá, aḡer̄m gaaimua p̄er̄ch aph̄er̄er̄ ajujã kh̄ir̄juba. ⁹ Ëwandamaun maach peerd̄er̄ auwi s̄i pekau chukhu ich atheepai w̄en̄er̄ramkh̄irta maach j̄er̄ aujim. Mag maach j̄er̄ autarr chan mag ichd̄eu oowai maachd̄eu nem wajapha wau w̄en̄er̄er̄m gaaimuajã khaba, warrgarwe ich Ëwandamau m̄eg durr thum ompaaju nawe ich garmua maach eeg oowia, Jesucristo gaaimua maach kh̄ir̄ j̄äsenkhawia, ichd̄eu kh̄ösi simjõ w̄en̄er̄ramkh̄irta maach j̄er̄ aujim. ¹⁰ Mag warrgar maach kh̄ir̄ j̄äsenkhatarran maach peerd̄er̄jem Jesucristo p̄er̄itarr gaaimuata ïs ewag pawiajã khaph̄er̄ n̄em. Magtarr aigmua ich Jesucristoouta maach daj̄eegjem jua theeg chukhu ap̄inaa j̄urr maach peerd̄er̄jem iekta ùrpai apijim. Magtarr aigmua ïchab warr maach meewai ich mag okhoo w̄en̄er̄raju ar̄ta ügthar öb̄er̄ju aai apijim.

¹¹ Mag ich iek jaaujem khamkh̄irta Ëwandamau m̄er̄ j̄er̄ auwi judionaan khabam kh̄er̄n ee p̄ijim. ¹² Magtarr aawai mag iek jaau chit̄m̄er̄ gaaimuata chadcha m̄eg m̄er̄ phithur da aph̄er̄er̄ chitaajem. Mag chitab mam̄er̄ j̄äḡer̄m iek gaaimuata m̄er̄n wajappa kh̄ir̄ naau chitaajemjã aba chit̄m̄er̄. Mua khaph̄er̄ chir̄m, khai iekta m̄er̄chd̄eu ùkha chir̄. Mag äba Ëwandam iekta m̄er̄chd̄eu ùkha chiraawai i jua theeg simjã mua khaph̄er̄ chir̄m. Maagwai ich aar m̄er̄ch th̄er̄ n̄em ora m̄er̄ch th̄ea wai n̄er̄rajujã khaph̄er̄ chir̄m.

¹³ Timoteo, ar iek wajapham maach Ëwandam d̄en mua jaau chitarr ùrwi p̄er̄chd̄eu khaugtarrta wajap kh̄ir̄ eyaanaa agpierr chitã. Magnaa j̄äg p̄er̄chd̄eu ùkhatarr iek ich j̄äg ogd̄eba ùkhanaa, Cristoou ich garmua maach kh̄ösi arr gaaimua i d̄ei w̄en̄er̄raawai, p̄er̄ch khapeen kha kh̄ösi chitã. ¹⁴ Ëwandam Akhaar maach ee s̄ejem ag jua theegau Ëwandamau ich iek p̄er̄chig jaaupitarr wajaphata jaaubá; chikhamnagjã oob chaauraa jaaupim.

¹⁵ Pærug khap amkhîir jaaukhim: Êwandam gaaimua maach khodkha thênem khêen Asia durrmua mæ dâi äba bëetarr khêenau ya tag mærugjã ooba mæch ap-pai mæ barpæjerram. Chi mag mæ barpæatarr khêen ee Figelo Ermógenes dâi narrjã makhêenaujã mærug ooba sîi wëtjerram. ¹⁶ Onesíforoouta mæg mæ cárcel deg chirëm oowia bëerjã chigag chukhu biek khapan ðu mæ khîir jâsenkhaajerr aawai Êwandamag i kôit jëu chirëm, ich chaain dâi ich hæipa eeg oomkhîir. ¹⁷ Ichdêuta ich Roma barbaichëm burre, bë ðijã chukhu, mæ jur phærdæ khitæ awi ðu mæ chirëm aar bëejim. ¹⁸ Pua mæ khâyaujã wajapcha khaphæ chirëm, jãga i phidkhaajeejî Efeso phöbör ee sîejeewai. Magua mua pærug tag jaubam. Irua mæch dâi jãgtarr jûrr, deeu ðmaai Cristo bëem ed Êwandamag i dau aug khaugpim khösi chirëm.

Jãga soldaaujã Jesucristo chogkhaju aai næ

2 Timoteo, pæta mæch chaai chaarjõ wai chitaawai pæ wawikhim: Pæch khîirjugapau nem jaauju khîirjuba Jesucristoou ðu pæch eeg oowi pæchig juapá deetarrauta i iek jaubá. Pua magta amæn, ich mag nem jaau chitæmuata warag i dâi pæ juapá jãpmaju. ² Õor khapanag dakhîir mua jaaujerr pæchdêu ðrwi khaugtarr iek jûrr ar pæchdêu oowai chadcha deeu mæch nagjã jaau wai nænæu ajöjoom khænnag jaupet, magbaawai jûrr makhænnau agjõ deeu mæch nag jaumkhîir.

³ Pæch chadcha Jesucristo chogkha chitæm gaaimua bëerjã pæch dau aphæ ajujã igba, soldaaujõ i chogkha chitá. ⁴ Pua khaphæ sim, soldaau abarm chan mag sîi ich phidagjã khaugba nem parhoobam gaaita oo sîi aba aajem. Magju khãai ðu ich pörkha simjã ich gaaimua onee amkhîir, äba ich phidag wau-jupaita khîirjuajem, ich pör ichaaur aju khîirjuba. ⁵ Maimua îchab jemkha næmua premio gaanjem khænnjõta chitá. Pua khaphæ sim, amau amach reglamento wai næm gaai jaau simjõ jemkhabam chan pöd mag premio gan auba aajem. Magua puajã Êwandamau pæchig jaau simjõ nem thumaa wajaphata waubá. ⁶ Ich agjõta sîebahab nemjîir jîirwajã. Phidkhaba arr khænnau pöd amachdêuta nacha ag eem khöju khaba næm. Juachõ khaisõ nem jîir næm khænnauta mod paarpaawaijã nacha ag eem khöju aai næm. ⁷ Cha mua pæchig jaubarm wajapha khîirjubá. Pua mag wajapha khîirjumæn, maach Pör Jesucristoou pærug khîirjug deeu, jãga ich iek jaauju aai sî a khap amkhîir.

⁸ Mag mua jaau chirëm khîirjunaa warag jaubá, jãga maach Pör Jesucristo rey David khararr ag chaain ewagam khænn eemkha sîerrta meewi deeu iiu phidæjî. Ich ag iekta muajã ich mag jaau chitæm, ajapcharan maach peerdæajem iekma. ⁹ Mag iek jaau chitæm gaaimuata mæg phithurg wau chitæm dâi ðor thöotarrjõ îs warag mæ preso wai næm. Mamæ mæg mæ preso chirëm gaaimua chan oob amau Êwandam iek mag aaidæpimaugau awi, cha mæ wai næmjõ äbam aigpai i iek pær wai naaju amiet. ¹⁰ Maguata muan warag maach peerdæajem iek aaidæpim khöchgau, ich jãg

phithurgjã igba äwat chitaju, mæg atag Êwandamau ich iek ðkhapi aumam khænnam ðu amkhîir; mag Jesucristo gaaimua peerdæ næisiewai ich mag i sim aar wænæramkhîir. ¹¹ Cha mua jaau chirëm chan sëukhaawaijã khabam:

Maach i dâi wænærræmta khêchmæn, magan îchab ægthar pawijã ich mag i dâi iiu wænærraju.

¹² I gaaimuata phithurg au wænærræmjã magæm igba næmæn, magan îchab irua durr jëa sim aar pawijã maach iek thethe wænærraju i dâi.

Mamæ maadêuta i iek ðkhamapham iekhau i khaugbam amæn, magan maach meem edjã agjõ irua maach aubaju iekhau, “Muajã pær khaugba chitæm” aju.

¹³ Iruata nem magju abarmæn, ich magta aju ich igbam khænn dâi.

Maadêun dichdêu nem wauju atarr ichaau pawia wauba awiajã, ichin ich iekhatarrjõ chadchata nem wau sîerræm, pöd ich iekhatarr meerju khaba sîerraawai.

Jãga Êwandamau khösimjõ i chogkhaju aai næ

¹⁴ Timoteo, ar sîi jãg maadêu igmapham iek ig-phöbaadæmjã pæa chæuu aajem khænnag deeu phærbajã jaubá, tag jãgæm iek gaaipai ich jãg wænærram ugua. Jãgæm iek chan bëerjã maadêu nem igbata sîsidæm. Jãgæm khænnau sîi jãg iekha wænærræmua warag ðor khaibagta wau næm. ¹⁵ Äba Êwandam na wajapha chitajuuta êkhabá, wajappha i iek jaau khaphæ jaau chitæmua. Magaag atheen ðor amach ajapha phidkha næm gaaimua chigag chukhu naajem khænnjõ abá, chadcharam iekta ag eyaa jaau chitæmua.

¹⁶ Ar sîi maadêu igmapham iek iyæm khænn aig dâi par iphithur iyæ aju khãai, pæchta warag chaug pet. Pua khaphæ sim, ar sîi jãgæm iekpai ig iyæm khænnan, sîi amachdêupaita warag Êwandam na amach khaibag wau næm dâi ¹⁷ mag amau jaau wænærræm iek ðr næm khænn khîirjugpata warag ðr wænærræm. Imeneo dâi Fileto magta wænærræm. ¹⁸ Maguata amach mag wænærræm khöchgau warag amachta mag maach Êwandam iek chaar eemuajã öbærdætkhawi sîi nem parhooba jaau wænærræm. Mæg atag ökhar maach phidætkhajuuta am iek mag ya maach iiu phiidæwi næm aajem. Magæm iek ðrwi äaur khænnau ðu Cristo iek ogdæba ðkha narrrta ya warag iseg wætum. ¹⁹ Par amau mag amach iphithur amach khöchgapierr jaau wænærrab mamæ, Êwandam iek chan cambieba ich mag sîerræm. Mag sîewai ich iek gaai, “Maach Pör Êwandamau ich chaainan thum wajapha khaphæ sîerræm” a phãnaa îchab, “Thum maach Pör Êwandamag jëu wænærraajem khænnan amach khaibag isegju aai næm” a phã sim.

²⁰ Pua khaphæ sim, riknaan deg jua choogjem nem khîir pogkhe thænaajem, phatkhon dæn dâi phîr dæn-pa. Pari mag appai khaba, pa dænã paraanaa jëb dæn-jã thænaajem. Am nem mag sîsidæm äaur khænn sîi parhooba jua chogaagau; mamæ äaur khænn chan mag sîi parhooba ag ee jua chogaag khaba, kharii ich

igam edta iigjem. ²¹ Mua p̄r̄ug jaaukhim, m̄ iek ūrbá: Maach chan m̄ug n̄m aig s̄i parhooba jua chogaag atheem nemjō khaba, nem wajapha wau n̄m gaaita maach P̄r̄ Cristoog ɛd̄raa dichts ich jua choogjem khapiju aai n̄m. Mam̄ magaagan i dau na b̄urjā khaibag chukhuta naaju aai n̄m. Mag khaibag chukhuta n̄m̄n chadau, irua ichd̄u igam aig maach igju, ich athee nem wajapha waumkh̄iir.

²² Timoteo, ar ēwannan amachd̄u khōchagpierr nem waujem kh̄n kh̄iirjug oob p̄ch gaai ɛr̄papim. Mag kh̄ai ar par iupai khaba chadcha maach P̄r̄ Ēwandamag j̄eu durraajem kh̄n d̄i chit̄muata Ēwandam dau na agcha chitaju ēkhanaa irua nem khōsimpaita waubá. Maad̄u ɛkha n̄m iekjā b̄urjā ogd̄ba ɛkhanaa dich khapeenjā thumaa kha khōsi abá, am d̄i khōinaa chit̄muata. ²³ Mam̄ ar maad̄u igmapham iekta parhooba jaau w̄n̄rrajem kh̄n d̄i chan oob am ipierr d̄i maḡm gaai par p̄ch iphithur iȳu chitam. Ya pua khaph̄ sim, j̄ḡm iek gaaimuan s̄i warag chikham ipeer ahaujii awi, warag kh̄iir kh̄nukha phōbaad̄er aajem. ²⁴ Pua khaph̄ sim ɛchab, maach m̄ug maach P̄r̄ Jesucristo chogkha n̄m kh̄n chan p̄d̄ dich khapeen d̄i meeukha n̄rrj̄e aju khaba n̄m. Mag kh̄ai thumaam kh̄n daar wajaphata w̄n̄rraju aai n̄m, Ēwandam iekjā wajapha jawaag. ²⁵ Mag jaauwaijā ar warag chaaur ɛkha ɛkha s̄ierrj̄em kh̄nagjā jaau khaph̄ ith̄u jaaju aai sim. Maad̄u khaugbam, mag ith̄u jaumam gaaimua kh̄iijā Ēwandamau am kh̄iirjug ichig kh̄iirjupi auju. Mag akhiin khaugbaju arr kh̄iijā ɛu Ēwandam iek chaar khaph̄ aadeewai ²⁶ meperau s̄i ichd̄u nem khōsimpier waumkh̄iir ich las ee khōokha wai simjō narrjā ɛu peerd̄tkhaju.

Jāga th̄naaju khai Ēwandamau m̄ug durr i agkhaim̄ paawai

3 Timoteo, ɛchab khaph̄ abá: M̄ug atag ya Ēwandamau m̄ug durr i agkhaim̄ paawai warag Ēwandam iek ɛkhajujā phithuurga aju. ² Mag jaar paawai ɔrau amachpaita wir aig kh̄iirju s̄isid aju. Mag n̄m d̄i phatkhonagta eenaa ɛchab wir aig amachpai thō iekhaju. Ēwandam khōchkhaba warag parhooba chaaur iekha s̄isidnaa, d̄nnaapan amach d̄nnaanau iekhaawaijā warag d̄i ɛkha ɛkha s̄isid aju, amach d̄i ajapha aajerrjā deeu ewag kh̄iirjuba. M̄ug maad̄u ɛkha n̄m iekjā ɔrau ɛkhamaaugau warag amachd̄u ampierr aju: ³ dich d̄nnaan d̄i agdaujō chikham daupii khaba, b̄urjā dich khapeen dau aug khaug chukhu aju. Magnaa nem ieknem, nem khaigbam wauju kh̄iirju athamjā p̄d̄ awat auba, dich khapeen gaaijā jua kh̄abanaa, dau lōkōo, b̄urjā nem wajapham khōchkhabaju. ⁴ Mag n̄m d̄i ɛchab dich khapeen dich d̄i wajaug aajerr kh̄n̄jā imeraa dakh̄gne p̄r̄ auwi khaibag wauju. Eem kh̄n̄nau amach thethemkha n̄m awia wir aig amachpai thōnaa, Ēwandamau nem khōsimjā wauba s̄i amachd̄u nem khōsim̄gta ee aju. ⁵ Maḡm kh̄n̄nau amach iupain chadcha ɛkha n̄m aju. Mam̄ mag amachd̄u

ɛkha n̄m an̄mjōjā w̄n̄rrabaju mag w̄n̄rraag Ēwandamag ɛd̄er ich jua theeg amachig deepiba naawai.

Ōor mag n̄rrj̄em kh̄n̄n d̄i kh̄iir khaph̄ abá. ⁶ ¿Khan j̄gwia mua mag chir̄ú? Mua mag chir̄m̄n, j̄ḡm kh̄n̄nauta parhoob dipierr dub w̄n̄rr̄muata ar ɛin s̄i b̄ur̄ abawaijā chikham iek ɛkhakharrsō s̄ierrj̄em kh̄n̄n amachig paa aumaajeewaita mag chir̄m̄. Maḡm ɛwinta parhoobam pekau p̄m amach khōchagpierr nem wau s̄ierrj̄em kh̄n̄nau. ⁷ Amachigan warag kh̄iirjug ajaphamta khaug w̄tum an̄m; mam̄ mag n̄m chan maach peerd̄ajem iek chaar chan b̄urjā khaugba n̄mta mag n̄m. ⁸ Ich j̄gta ajierram warrgarjā b̄n̄kh̄n̄n Janes aajerrau āb agjō Jambres aajerr d̄imua. Moiseeu Ēwandam iek jaau khitaawai j̄urr makh̄n̄nau warag i ichaaur ajierram. Īsjā ich agjōta n̄m. Ar j̄g nem khaigba jaau w̄n̄rr̄m kh̄n̄n̄n s̄i warag kh̄iirjug memerkhōmjōta s̄isid̄m. Mag gaaimua j̄ḡm kh̄n̄n̄n̄n ya chi okhoomta n̄m, Ēwandam iek ɛkhaba naawai. ⁹ Par am j̄g n̄m, j̄ḡm kh̄n̄n̄n̄n p̄d̄ ich j̄g ɔr kh̄gur wai w̄n̄rrabam. J̄g naawia mag warm kh̄n̄n̄n̄n Moisés ichaaur arr kh̄n̄njō ɔrau am igwia “J̄kh̄n̄n̄n̄n b̄urjā khaugba n̄mta j̄g w̄n̄rr̄m” a khaug athaawai, tag amag ee abaju.

Pabloou ābmiecha Timoteo wawitarr

¹⁰ Puata chadcha mua nem jaau chir̄m̄ ipierraa aajem. Pua khaph̄ sim, m̄ j̄ga chitaaj̄e maimua khand̄eeta m̄ m̄ug chit̄ú. Pua khaph̄ sim, ɔr d̄iijā m̄ kh̄iir machag chukhu chit̄m̄. Magju kh̄ai mua thumaam kh̄n̄n̄n̄n kha khōsi chit̄m̄ d̄i ɛchab m̄ Ēwandam gaaijā ub̄ chir̄m̄, ¹¹ ɔrau m̄ch d̄i khaigba aawai m̄ch dau aug wau n̄mjā igba maḡm āwat chitaag. Pua kh̄iir eyaa sim j̄ga ajierrā m̄ d̄i Antioquia phōb̄or ee, Iconio phōb̄or ee maimua Lистра phōb̄or eejā agjō. Amau chadcha peer m̄ thōojieram, mam̄ maach P̄r̄ Ēwandamau ɛu am jua eemua m̄ peerd̄ aujim. ¹² Ar chadcha Jesucristo d̄nkhanaa āba i atheepai nem wau w̄n̄rram khōsi n̄m kh̄n̄n̄n̄n, chadcha ɔrau am d̄i khaigba aawai d̄urr̄cha am dau apha aju. ¹³ Mam̄ ɛchab ar j̄g ɔr kh̄gurnaa khaigba nem wau w̄n̄rr̄m kh̄n̄n̄n̄n m̄ug atag paawai warag athuucha paaukhamaju, amachpata d̄s̄ātau kh̄gur wai s̄iawai.

¹⁴ Mam̄ p̄ chan oob maḡm kh̄n̄njō chitam. Magju kh̄ai, chi jaautarr kh̄n̄n̄n̄n̄n chadam iekta p̄chig jaautarr khap, p̄chd̄u Ēwandam iek khaugtarr gaaita warag ub̄ thierrkha chir̄s̄i. ¹⁵ Mag n̄m d̄i ɛchab Ēwandam iek phā s̄isid̄m̄ gaai p̄chd̄u erraawe khaugtarrta kh̄iir eyaa abá. Mag p̄ch b̄ur̄we khaugtarrdamuata p̄r̄ug kh̄iirjug wajapham deejim, p̄chd̄u th̄raucha Jesucristo iek ɛkhabaawai peerd̄m̄kh̄iir. ¹⁶ Ēwandam iek phā s̄isid̄m̄n̄n, thum ich Ēwandamaucha kh̄iirjug deewi ph̄atarr̄au. Maguata s̄i ɔrag jawaagjā nem wajaugnaa aguapai ɔrag meerr̄au s̄iwaagjā nem wajaug sim. Ōor wawiegjā nem wajaug sim, aata jaau n̄m jaau n̄m aadee

khaphu aadee Ēwandam dau najā agchanaa ðor dau najā agcha wēnerramkhīir. ¹⁷ Jāg iek pua khaugtar-rauta ar pūjō Ēwandam chogkham khōsi nēm khūn-nag khaphu apiejem, jāga amau Ēwandam athee amachdēu waum khōsimpier waau khaphu aju.

4 Timoteo, Ēwandam Jesucristo dēi nēm dakhīir mua pūrgan, Cristoou maach peerdu aaujem iek jaau nēmta warag pēnaa a chirum. Pua khaphu sim, ich mag Cristoouta ðor pōrkhaan bēem ed thumaam khūnag jaaju, ich aar auju wa aubaju. Mag sim dakhīirta pūrgan, ² ðrau mag pūchdēu jaau nēm iek ūrmapha awiajā, ichiita jaubā a chirum. Cristo iekta ðrag ūkxhapi auju ēkhabā; khaigba wēnerram khūnag ikhūaba iekhabā; ar Ēwandam iek athee kha thūu nēm khūnjā khīir onee apibā. Magnaa nem jaauwaijā ithūuta nem jaubā. ³ Mūgwaiweran agtha ðrau ūrju nēm. Mam mūg atag paawai chan mūg iek wajapham jaauwaijā ðrau būrjā khōchkhabaju. Iek wajapham jaau nēm khūn iek ūrju khāyau, warag amach maestronaan amach khīetta jūr auwi amachdēu ūrm khōsimpaita amachig jaupiju. ⁴ Mag nēm gaaimua chadcharam iekhagta warag oojā ooba, sīi parhoobam iek jaau nēmūgta ee aju. ⁵ Mam pū chan oob magum khūnjō chitam; magju khāai thumaam khūn dakhīir agpierraata chitā. Phithurg au chitawi khāijā āwatbā. Tagam nem wauju khāai, Jesucristo iek maach peerduajem jaau nēm gaipaita chitumua pūchig phidag jaautarrta wajapha wau chitā.

⁶ Timoteo, warrgar Ēwandam athee nemchaain kheechjerrjō mūn ya amau juauta thōpūiju dakha pamaawai mūg atag jōpcha mua tag pū juag oobaju. ⁷ Ēwandam i jaau nēmta sīi khajap jāau chaar jāau nēmjō ūdūer mūch deeba, mūn ya ag iek kōit woun atheemjō wērbūbarm. Woun āb khaphig nūrrēmua ich barju atarr aar barbaimajō, muajā ūchab Ēwandamau mūchig phidag deetar thum waubarūim. Maach Pōr Jesucristo iek mūchdēu ūkhatarrjā isegba agtha ich mag ūkha chitum.

⁸ Mūch mūg phidkhabarm jūrran, jāg khaphig nēm aig chi ganbarm khūg pōrsir deejemjō, mūrgjā ūgthar pabaimaawai maach Pōr Jesucristooucha, "Pū ūu mē na ajapha chitajim" awi nem deeb khaba deēju, ichdēuta thumaam khūn dēi agcha ich jua khap nem waujeewai. Mam mag irua nem deēju chan mūrg-pai khaba, ar thum chadcha i deeu bēepim khōsi nē durrum khūnagjā irua deēju.

Ābmiecha Timoteoog nem jaautarr

⁹ Timoteo, mē ap chitum jōpcha mē oobahur. ¹⁰ Mūn mūch appaita chirum, Demaaujā Tesalonicaag

mam khōchgau mē barpūabajeewai. Sīi mūg jēb gayam nemegta ūrcha ee am khōchgau mūrgjā ooba petajim. Crescentejā Galaciaag petawai Titoou jūr Dalmaciaag petajim. ¹¹ Mūguin Lucas appaita mē dēi sim. Marcos jūr auna irig jaauwi pūch dēi aipidū; mua mau i igju mūch juag oomkhīir. ¹² Tiquicoon chadau mūchdēuta Efesoog pūijim. ¹³ Mag pūch bēewai Troas phōbōr ee Carpo di aig mē capote pūatarr aipidū. Mag dēi ūchab mē ēsapjā phēpidū. Thum phēbēeba awiajā ar pergamino gaai phā sīsidum chan oob phērum.

¹⁴ Alejandro chi jierr dēn nem waujemuan wajapta mē khaibag waubarm. Irua mē dēi jāgtarr jūr maach Pōr Ēwandamauta khap chirum, ichdēu ampierr i dēi aag. ¹⁵ Timoteo, jāg dēi khai khīir khaphu chitā. Jāgua chan maachdēu Ēwandam iek jaau wēnerram khōchkhaba, warag chaurta iekha sīerrum.

¹⁶ Nacha chi thethemnaanau mē amach aar thērūiwi iekhathuurwai, ni ābjā mē bigaau chukhu ajim, mē ipierr dēi mē kōit iekhaag. Magju khāai sīi thumaam khūnau mūrg oobamjō ajierram. Amau jāgtarr paar Ēwandamau amag ag iek ēudūba akhiin ūu akham.

¹⁷ Amau būrjā mē khaigpērbajerrab mam, maach Pōr Jesuuta chadcha ūu mē eeg oowia mūrg ich juapadamjā deejim. Mag gaaimua ūu mua khīirdam ūbū maach peerduajem iekjā jaauwi parhooba judionaan khabam khūnaupa ūrjierram. Mag, maach Pōr Ēwandamau ūu mūrg juapadam deewiata, khum i ee chirumjō chirarrjā, ūu mē peerdūjim. ¹⁸ Mua khaphu chirum ūchab, mūg durr gaai mūg khaibag pōm thūnēm eemuajā irua mē peerdu auwia mē thūa wai nūrraju, khaigbam khūnag chig apiba ūgthar ichta thumaam khūn Pōrkha sim aar barmkhīir. Thumaam khūnau iita thō iekhaju aai nēm, ichta ich mag wajaug khitaawai.

Pabloo salud deepūitarr

¹⁹ Timoteo, mē salud Priscaag jaubā, Aquiloog maimua Onesíforoogjā agjō, thum ich chaain dēi ich ūiragpa. ²⁰ Erasto Corinto phōbōr ee thūbajim, maag-wai Trófimo mor mas sim mua werpūajim Mileto phōbōr ee. ²¹ Ed khōrg jaar paju nawe pūchdēujā jōpcha mē oobahur. Pūrg salud deepūi nēm Eubuloou, Pudenteeu, Linoou, Claudioou maimua thum Cristo gaaimua maach khodkha thūnēm khūnaujā agjō pūrg salud deepūi nēm.

²² Timoteo, maach Pōr Jesucristoou pū thūa wai nūrrapim khōsi chirum dēi tagam khūn dūijā Ēwandamau ūu apim khōsi chirum. Ayoo kakē,

Pablo

TITO

Pabloouta ïchab męg carta phājim. Ichdęu Timoteo wawieg nacharam ęsap deepüitarr ed gaaipai ïchab ich męg cartajā Titoog deepüijimjöö sim. Ich męg Tito dęijā ïchab Pablo khapeer ajapham ajim aajem. Jerusalem iglesia ee chi pörnaan dęi iekhaag Pablo Bernabé dęi weetwai, chi Tito am daumaai majim aajem (Hch. 15:1-35). Maimua ya aar pabaimaawai Pabloou i presentaajim aajem aram khęnag, jāga ijā ïchab judío khaba simta Cristo iek ękhajī maimua jāga í judío khaba aawai mehęu phęurbichbaju aai sęejī a khap amkhīir (Gá. 2:1-3).

Męg carta gaai oowai Creta phęram gaai Pabloou chi Tito werpęajim a sim. Maig i pęatarran ichdęu jaau pęatarrjő nem inju pöm thęnarr thum inwi phöbörpierr őor jęr auwi iglesia ee chi pörnaan khapimamkhīir ajim aajem (1:5).

Pabloou Titoog męg ęsap phā deepüitarran, Creta phęram gaai sīi Cristo iek jaau nęm anęmjā parhoob amach khīirjugta jaau nęrrjęem khęn neeme thęnarr aawai ajim anaabá. Өrcha chi mag thęnarr khęnan judionaan-ta mag węnęrrajim aajem. Pabloou ich Titoogjā ajapha khaphę apim khōsi sęerran, Ęwandam iek chaarta ajapha ag eyaa jaau nęm ajim. Męg maach peerdęajem iek ajapha jaauwaita mag sīi sęu paraam khęnjā pöd-püinaa, Ęwandam iek gaai thęwi parhoob amach khīirjugpai jaau nęrrjęem khęnjā dich garmua poodjemgui ajim. Maguata mag maach peerdęajem iek chaar jaau nęmta Pabloou ęiba Titoog phęręu ahau aajeejim (1:3,9; 2:1,5,10).

Magnaa ïchab ich Titooujā ajapha khaphę aju aai sim ajim, jāga Ęwandamau maach peerdę aauję, mag ichdęu-jā ajapha khaphę sęewai jaau khaphę jaaumkhīir. Mag ichdęu jaau sim ajapha khaphę amkhīir biek numí jöoy-au ajapha Titoog jaaujim (2:11-15; 3:4-8). Mamę ïchab Titoou khaphę aju aai sim ajim, mag dichdęujā Ęwandam iek chaarta ajapha khaphę aadęmęn ïchab nem ajapham appaita waaujem (1:16; 2:7,14; 3:1,8,14).

Salud

1 Męn Pabloou, Ęwandam chog anaa ïchab Jesu-cristoou ich i jaaumkhīir jęr autarr. Magtarr aawai mę phidagan, ar ich Ęwandamau jęr aumam khęnag warag i iekta ękhamkhīir amag jaau nęmęu, mag jaau-mam gaaimua chadcha Ęwandam iek maachdęu ękha nęm chaarta thumaam khęnau khaugphōmamkhīir. ² Mag maachdęu ękha nęmęn, ęgthar paaukhabaimaawaijā ich magta Ęwandam dęi maach iu nęisiju a jaau simęu. Mag maachig ich dęi ich mag węnęrrapiju a jaautarran, ich Ęwandam bęnrjā sęu chukhu khitęmuachata męg jęb ompaaju nawe mag jaaujim. ³ Magtarr aawai ya ĩs ewag pawiaata őrau i iek jaau durrum gaaimua mag iek thumaam khęnau ajapcha khakhapdö pamam. Magua mua ich mag iek-ta jaau chitęm, mag jaaumkhīirta Ęwandam maach peerdęajemua mę jęr auwi pęitarr aawai.

⁴ Tito, muata męg ęsap pęręg phā deepüi chiręm. Maach numiim khęnau ābam iekpai ękha węnęrręm gaaimua pęjā ïchab męch chaaijő ig chitaawai, maach Aai Ęwandamag jęeunaa maach Pör Jesucristo maach peerdęajemęgjā jęeu chiręm, amachdęuta pę dau ee aug khaug paraanaa pę ęu wai nęm dęi ïchab pę khōi-naa wai węnęrramkhīir.

Chijāgęm wounaanta iglesia ee chi pörkhamkhīir jęr auju aai nę

⁵ Ar dőjārr Creta phęram gaai mua pę werpęatarran, agtha nem inju pöm thęnaawai, magęm thum inwia ïchab phöbörpierr chi ękha durrum khęn nęnęidęmpier őor jęr auwi chi pörkchapimamkhīir ajim, ich jāg męchdęu pęchig jaau pęatarrjő. ⁶ Mag Ęwandam iek ękha nęm khęn pörkhaju wounan thumaam khęn dakhīir ajaphata nęrraju aai sim, magba akhiin őor dakhīir parhooba aawai, jęrr ichigpata bigaum khęnau iekhakha aju. Mag chi pörkha sim khęn ęi ābpaita paraa aju aai sim. Chi chaainaujā ïchab Ęwandam iek thāraucha ękhaju aai nęm. Maag-wai nem bęnr abarm gaaimua őrau am ęugar khaigba iekhaba ni ābmujā am igwi, "Jākhęnan chi dau lök-naanau; amachig nem jaauwaijā dęita warag ękha ękha sęerrjęem" abaju. ⁷ Chi ękha durrum khęn pörkha sim wounan āba Ęwandam atheeta phidkha sęewai thumaam khęn daar agchata nęrraju aai sim, ichta ęrpai chiręm awia bithurgam khęn iek őrmaphajā khaba, khīir khęukhakharsö khaba, nag pig khaba, dich khapeen dęijā khujęrnem khaba, ni sīi nemdam bęrnęm wau nęm paarjā āba phatkhonta ahau ajujā khīirjuba. ⁸ Magju khāai őor ich aig bęewai-jā, ich aig jęerpim khōsi jęerpinaa, thumaam khęn dęi ő ajaphata nęrraju aai sim. Magnaa ïchab sīi donjő parhoob nem wauba, Ęwandam dau na nem agchata

waunaa āba Ēwandam khōchagpierrpaita nērraju aai sim, sīi dich khōchagpierr aba. ⁹ Maach peerdūajem iek ichdēu khaugtarr gaaita warag wērrpa aju aai sim, tagam khēnagjā iek ajapha iekhamamua wawie khaphēnaa, cha maachdēu ūkha nēm iek igwia warag chaur iekhamajem khēnagjā ajapha jaau khaphē jaumamua Ēwandam iigta phūrre awaag.

Nem parhoob jaau wēnerrum khēnag ikhēaba iekha-ju aai nēm

¹⁰ Pua khaphē sim, pāach eepaijā ar amach wawiewai ūrba warag chaur ūkha ūkha aajem khēn kharan thēnēm. Makhēnan sīi nem maadēu igmaphamta jaau wēnerrumua warag ōor khūgur wēnerrajem. Mamē ūrcha mua mag jaau chirumēn, ar chi ūkha nēm khēnan amach mor gaai dauchachmaju aai sīsidēm a jaaujem khēn igwiata mag chirum.

¹¹ Jāgum khēnan i khōorjū sīumaju aaita sīsidēm. Magba aawai sīi phatkhon paarpam khōchgaupai jāg nem jaauju aai khabampa jaau wēnerrumua ōor di ēntēr khūgur pūamaajerram.

¹² Īchab pua khaphē sim, Cretapien amach jāg chithēm gaaimua amach eepai āb Ēwandam i jaau mie gaai thēr wai narrau am igwia, “Cretapien khai nem sēunemnaa nem khai bag saakienjōta sīerrjēm; magna sīi khusēugnaa degpai thach bipōm khōju appaita khaphē sīerrjēmguī” ajim. ¹³ Chi mag iekhatarr wounaun chadcha ag eyaata iekhapūijim, am chadcha ich magta sīerrjēe aawai. Maagwai mua pūrēg, ikhēaba iekhabā a chirum, maach ipierr Ēwandam iek ūkha durrum khēnag cha maadēu ūkha nēm iek eepai agcha wēnerramkhīir; ¹⁴ maagwai judionaanau amach khīirjug eepai ompaawia parhooba am ēugar nem jaau wēnerrawiajā magum khēn iek asekasba, ni ar maachjō Ēwandam iek chaar ūkha narrta iseg pūawia parhoob wēnerrum khēnau nem waupi jaau nēm khēnagjā magum khēn ipierraa am ugua. Makhēnau jaauwai nem parhooba khō nēmua wa nem parhooba pūrbarmua khāijā Ēwandam dau na maach āarjem a jaaujem.

¹⁵ Mamē ar khīirjug wajapha wai nēm khēnag chan mag khabam, nem thēnēm thum ajapha thēnēm. Mamē ar Ēwandam iek ūkhaba ni khīirjugjā ajapha khaba nēm khēnag chan, būerjā nem ajapham chukhum, amachdēu khaigba khīirju nēm gaaimua sīi khīirjug memerkhōmjō sīsid aawai. ¹⁶ Amachdēupain aman Ēwandam dēnkha nēm aajem; mamē amach nem wau nēm gaaimua merag chukhu sīerrjēm, sīi par iupaita mag nērrjēm aawai. Amach mag wēnerrum gaaimua ōraujā am kha isēe aajem. ūkha nēm anēmta warag Ēwandamau nem waupi jaau sim ichaurta ūkha ūkha sīerrjēm. Jāgum khēn chan būerjā serbiibata sīerrjēm nem ajapham wawaag.

Jāga ōor wawiju aai nē

2 Tito, pūchdēu ōrag nem jaauwai ar chadcha Ēwandam iek chaar thāraucha ūkhamajem khēn

wēnerrajemjōta amag wēnerrapi jaaubā. ² Jōoin wawiewai donnaanjō parhoob nem waju khāyau ajapha khīirjunaata nem waupi jaaubā amag. Mag nēm dēi ĩchab khīir masita apibā, ōrag amach ōkhō amkhīir. Magnaa ĩchab mēg Jesucristo iek maachdēu ūkha nēm gaaijā ubē wēnerrum dēi thumaam khēn kha khōsinaa ĩchab phithurg wauuwaijā khīir thūu āwaat khaphē āwatpi jaaubā.

³ Ich agjō ūnaanagjā chadcha Ēwandam iekpai ūkhanāa irigpai jēeujem khēnjōta wēnerrapi jaaubā, sēunem nem ĩgkha nērrjēe khaba, nag pigjā khaba. Magju khāai amag agpierraata wēnerrapi jaaubā, chaainpaim khēnau mag oowai amjā ich agjōta wēnerraju aai nēm a khap amkhīir. ⁴ Magnaa ĩchab amach khāai chaainpaim khēnjā wawie khaphēta wawipi jaaubā, amach jaain daupiinaa chaainjā jāsene amkhīir; ⁵ mag nēm dēi ĩchab nem wauuwaijā khīirjug paraa nem waunaa, deem emkhooi dēijā oob pūrē aju khāyau ich jaaijā ichdēuta khaphēnaa degam nemjā ichdēuta thum khaphē amkhīir; magna ĩchab thumaam khēn dēi ō ajaphanaa ich jayau nem mag aawai ipierraa aa khaugamkhīir. Magta amag pūch ipaarmua wawipi jaaubā; magbaawai ni ābmuajā Ēwandam iek maadēu ūkha nēm igwia khaigba iyū abaju.

⁶ Ich agjō chi emkhooi agtha chaaināam khēnagjā ajapha khīirjunaata nem waupi jaaubā, dau phiphirag chukhu. ⁷ Mamē am mag wēnerramkhīran, pūchdēujā pūch chitūmpierr ajapha nem waunaa agpierraata chitā ĩchab. Ēwandam iek jaauwaijā chadcha nem agchata jaaubā, būerjā ibēr wauba, ⁸ Cristoou jaupi simjō iek ajapha iekhamamua. Maagwai ābmuajā pū iekhatarr sēunemeg phēbaju. Mag nēm dēi ĩchab cha maachdēu Ēwandam iek ūkha nēm igwia, ar warag chaur iekhamajem khēnaujā amachdēu pōd pāar ēugar khaigba iekhaju ooba aawai warag jaauju khaugbaju.

⁹ Ar sīi chikham chogkha par phidkha nēm khēnagjā ĩchab amach patronnaan ipierranaa amau khōsi aajemjōta nem waupi jaaubā, nem jaauwaijā waumaaugau dēi ūkha ūkha aba. ¹⁰ Amag wir aig amach patronnaan nem jīgkhapiba jaaubā. Am nem jīgkhaju khāyau warag amach patronnaan nemjā amach chi mor khēn dēnjō ajaphata waupi jaaubā, maagwai mag nem jaauwaijā dēgōlp amach meer am nem aair abaju khāijā a khīirjuba nem jaum khōsi jaumkhīir. Ōrau pāar mag oowai, “Āa chadcha jākhēnau ūkha nēm iekhan chadcha nem ajaug khērēm” aju, Ēwandam maach peerdūajem iek maachdēu ūkha nēm igwia.

Khani Ēwandamau maachig khaphē apiejē

¹¹ Ēwandamau ichdēu ōor dau aug khaugaag ich Iewaa pūijim, mag pūibarm gaaimua maach thumaam khēn ūu peerdūju aai nēm a khap amkhīir. ¹² Mag ich garmua maach peerdū awaag maach dau aug khaugtarrpi, jūr maadēu dich khīirjug khaigbam thum isegnaa mēg jēb gayam nem sīi dich ō khōchagjā warre

werba síuju aai n̄m, j̄urr ajapha kh̄iirjunaata nem waunaa ðor dakh̄iirjã agcha w̄en̄rr̄mua ãba Êwandamagpai ichd̄eu kh̄õsi simj̄õ j̄eeu w̄en̄rr̄aag. ¹³ Jesucristoou maachig b̄eeju a jaau p̄atarr ag ed pa n̄m ora, maachin ich magta onee i n̄ w̄en̄rr̄aju aai n̄m, chadcha mag i b̄eeju khaph̄ naawai. Ich b̄em edan edau b̄ w̄ j̄eer urumj̄õ ooim̄ta dau daau maachig ich oopiju. Maata maach Êwandam anaa maach peerd̄ aajem Jesucristoou. ¹⁴ Ich mag Jesucristota maach k̄õit ðd̄raa ich th̄õopijim, magbarmua maach khaibag thum chugpaap̄iwiã maach peerd̄ awaag, mag peerd̄ auwia ya ich d̄en chaarkha n̄isiewai j̄urr ãba ich atheepaita nem ajapha waum kh̄õsi wauju kh̄iirju w̄en̄rr̄amkh̄iir.

¹⁵ Tito, cha m̄chd̄eu p̄chig jaau chir̄mj̄õ m̄ imeerba ich mag jaaumamua am wawibã. P̄chd̄eu mag jaau sim ðrba n̄m kh̄n̄ag warre meerrau síubã, b̄urrjã p̄ch ipeer ahau apiba. P̄chta am p̄r aawai puata amag mag iekhaju aai chir̄m. Oob p̄ch igwia iwiir ãbam̄gjã, “Pua chan marag mag iekhaju khaba simta mag iekha sim” apim.

Jãga w̄en̄rr̄aju aai n̄ Êwandam iek ðkha n̄m kh̄n̄

3 Tito, p̄ch aig chi ðkha durrum kh̄n̄ag deeu p̄h̄rba jaaubã, m̄g j̄eb̄ gaai chi p̄rkha th̄n̄m kh̄n̄ ipierranaa ðchab nem wajapham wawaagjã s̄i nem par daúa ooba amkh̄iir. ² Amag ni dich khapeen iwiir ãbam̄ eugarjã khaigba iekhapiba jaaubã, magnaã ðchab s̄i kh̄õinaa w̄en̄rr̄anaa, thumaam kh̄n̄ d̄ei ð ajapha, chum kh̄iir masi d̄rd̄er aju kh̄yau s̄i dich khapeen daupii. Magta amag jaaubã. ³ Pua khaph̄ sim, warran maachjã b̄urrjã kh̄iirjug chukhumj̄õ aawai s̄i Êwandam ipierrajã khabata w̄en̄rr̄ajim. Mag i ipierrajã khaba narr gaaimua i aar barju kh̄djã khaugba okhoo w̄en̄rr̄arr aawai s̄i m̄g j̄eb̄ gayam nem dichd̄eu kh̄õchagagta ee w̄en̄rr̄arr gaaimua ich maḡmuapaita s̄i maach ph̄eth̄g wai n̄mj̄õ naajeejim. Mag dich khaibag ee narr aawai dichta j̄urr chikham kh̄ãijã ðrpa am iigjeejim, chikham d̄ei khuj̄rpa im iekhau. Mag n̄m d̄ei ðchab ðrau maach oomapha aawai ðchab maach garmuajã d̄ei am oomapha aajeejim. ⁴ Mag naajieb mam̄ Êwandam maach peerd̄ aajemua ðu ich Chaai p̄ibarmua chadcha ichd̄eu ðor dau aug khaug paraanaa jãsene simjã thumaam kh̄n̄ag khaph̄ apijim. ⁵ Mag irua maach peerd̄ autarr chan nem ajapha wau w̄en̄rr̄arr gaaimuajã khabajim; irua maach peerd̄ autarran, s̄i ich garmua maach dau aug khaugwi ajim. Mag maach dau aug khaug n̄m aig, ich Êwandam Akharau maach pekau d̄õ badag barbap̄imj̄õ thum chugpaabap̄ai-waita, ya tag warr dich w̄en̄rr̄aajerrj̄õ khaba, j̄urr maach kh̄iirjugta chi iurig paap̄ijim. ⁶ Magaagta Jesucristo maach peerd̄ajem gaaimua Êwandamau ich Akhaar p̄ijim, maach d̄ei ogd̄eba maach khaigp̄er n̄rr̄amkh̄iir. ⁷ Mag, maach khaibag ee w̄tju arrta j̄urr Êwandamau maach khaibag thum chugpaap̄iwiã ich aar ðb̄er w̄en̄rr̄ajujã maachig khaph̄ apijim.

⁸ Mua cha jaau chir̄m̄n chadcharam iekhau. Maguata muan p̄r̄gjã ich magta amag jaau n̄m apim kh̄õsi chir̄m, ar Êwandam iek ðkha durrum kh̄n̄aujã ãba nem ajapha wau n̄m gaaipai durramkh̄iir. Pãrau magta am̄n chadcha ðu kh̄er̄m, ðrau nemdam ig n̄mjã pãrau par daúa ooba naawai. ⁹ Mam̄ oob pua s̄i ar maad̄eu igmapham iek gaaimua chan par p̄ch iphithur ðor ipeer ahau iekha chitam. Oob s̄i j̄oingarm kh̄n̄au nem waujerrpai ig iȳm̄ am kh̄õchgau p̄ch phidagta warag werba síiu am. Oob s̄i Moiseeu ley phã p̄atarr gaai nem jaau sísid̄m iek igam kh̄õchgaupai warag p̄ch khapeen d̄ei kh̄iir j̄ad̄baad̄emua meeukha chitam. Jãg n̄mua chan p̄õd maad̄eu ðrag Êwandam iek ðkhap̄i aubam. Mag ðu khaba sim. ¹⁰ Æbmua kh̄ãijã pãach ee Êwandam iek maachd̄eu ðkha n̄m chaaur j̄urr parhooba jaauwai mag woun wawibã. Mam̄ par p̄chd̄eu biek numí wawibarm kh̄ãijã b̄urrjã p̄ch iek ðrba abaawai, pãach Êwandamag j̄eeu n̄m aig maḡm kh̄n̄ag pãachd̄eu nem wau n̄m oob amag waupimiet. ¹¹ Maḡm kh̄n̄au amach ðdegpai s̄i ich mag nem khaigba jaau w̄en̄rr̄aju kh̄iirju naawaita mag w̄en̄rr̄m. Mag amach wawitarrjã ðrba warag pekau wau w̄en̄rr̄m gaaimua maad̄eu khaph̄ n̄m, ichiita Êwandamau am gaai mas ab khaba mas deeju.

Dich khapeenau nemdam ig n̄m oowai s̄i par daúa oobaju aai n̄m

¹² Tito, m̄chd̄eun Artemas khabam̄n Tíquico kh̄ãijã p̄r aar p̄iju kh̄iirju chir̄m. Æb kh̄ãijã p̄ch aar barbaimaawai ichiita m̄ oon b̄eb̄ khaba Nicópolis ph̄õb̄õr ee m̄ oobahur; jãig m̄ chiraju. M̄g nosej jaran ich jãigmua ogd̄eba chiraju kh̄iirju chir̄m, deeu d̄õch̄umie burr n̄m ora. ¹³ ðchab abogado Zenas juag oonaa Apolos juagjã oobã. Am biekkhaju aawai, p̄ch paarmua thachdamjã j̄r deewi amau nemdam igju thumaa kh̄iirjunaa ph̄edeebap̄ei. ¹⁴ Thum ar maachjõ Êwandam iek ðkha durrum kh̄n̄aujã ðchab magta dich khapeenau nemdam ig durrum oowai s̄i par daúa ooba aju aai n̄m. Magta maad̄eu ð ajapha chikham juag oo w̄en̄rr̄m̄n, magan ðu maach par khabata w̄en̄rr̄m.

Pablo khapeen salud

¹⁵ Tito, m̄g iekdampai ajim p̄r̄g m̄g ðsap gaai phã deep̄im ig chirarr. M̄ig maach khodnaan m̄ d̄ei n̄m kh̄n̄aujã amach thumaam kh̄n̄au p̄r̄g salud deep̄i n̄m. Maach khodnaan p̄ch aar cha maachd̄eu ogd̄eba ðkha w̄en̄rr̄m iek gaaimua maar mau n̄m kh̄iirjuwia ig durraajem kh̄n̄agjã ðchab maar salud deebã. M̄n̄ ãba Êwandamagta pãar k̄õit j̄eeu chirajem, pãar d̄ei ogd̄eba ich mag pãar th̄a wai n̄rr̄amkh̄iir. Ayoo kakè,

Pablo

FILEMÓN

Mæg cartadam Pabloouta phājim aajem ĩchab, jöoi Filemón athee. Chi Filemón Colosapierr ajim aajem, ich Pabloou maach peerd̄ajem iek jaau n̄err̄um ũrwi ÷khataarr (v. 19). Pabloou ichd̄eucha chan Colosapienag Cristo iek jawaan maba arr aawai Efeso phöbör ee año thārjupjō s̄iethuurwai khāijā jöoi Filemón d̄ei oojim, aig-mua chi Colosas dakha s̄ierr aawai (Hch. 19).

Agtarr khur Pabloou mæg carta phāawai aigmua warp jūr̄r Roma phöbör eeta preso s̄iejim aajem, ich jöoi Pablo. Maagwai ĩchab Onésimo an̄umta Filemón chogkha s̄iejim aajem. Mag chi Pablo Roma preso sim eeta mag Onésimo an̄umua ich patrón jöoi Filemón phatkhon j̄gkhawi d̄ermajim anaabá. Mamta Pablo d̄ei th̄euwi Pabloou irig maach peerd̄ajem iek jaubaad̄ejim aajem. Mag ichig ajapha jaubaadeewaita ÷khawi warag ich Pablo aig s̄isijim aajem, irua nemdam iigwai audedee aag.

Mam̄ Pabloou ĩchab khaph̄ s̄iejim aajem, Onésimojā ich pap aar deep̄ij̄u aai sim. Mag, chadcha Onésimo ich pap Filemón aar deep̄ij̄im aajem. Mag Onésimo ich pap aar deebap̄im d̄eita ich gaaupai mæg cartajā deep̄ij̄im aajem. Deeu Filemonag ich chog Onésimo ajapha recibimkh̄ir Pabloou mæg carta gaai irig chaigpajim. Mag recibiwaijā s̄i ich chogjōpai khaba, ya ĩchab ichjō Cristo iek ÷khawi ich khodkha simjōta i recibipijim jöoi Filemonag.

Salud

1 Filemón, z̄jāgpai chir̄ú? M̄m̄n Pabloou. Maach Pör Jesucristo iek jaau chir̄um gaaimua preso chir̄um. Mag preso chir̄umuata p̄r̄m̄g mæg ēsap phā deep̄i chir̄um. P̄jā maar d̄ei maach Pör Jesucristo iek jaau n̄m gaai ogd̄ba khitaawai, maach ermano Timoteo d̄eimua muata p̄r̄m̄g saludaa chir̄um. ² Mæg ēsap gaai mam ĩchab salud: maach ÷ph̄i Apia athee; Arquiipo, maach ipierr d̄ei ogd̄ba maach Ēwandam iek jaau khitaajem athee; maimua ĩchab chi ÷kha durrum kh̄m̄n thum p̄ di aig āba biird̄wia Ēwandamag j̄eujem kh̄m̄n atheejā agjō salud deep̄i chir̄um. ³ Maach Aai Ēwandamag j̄eunaa ĩchab maach Pör Jesucristoogjā j̄eujem chir̄um p̄ar kōit, p̄ar ogd̄ba th̄a wai w̄n̄err̄um d̄ei ĩchab p̄ar khōinaa wai w̄n̄err̄amkh̄ir.

Filemón gaaimua Pablo onee atarr

⁴ Filemón, Ēwandamag j̄eujem chir̄um aig m̄chd̄eu p̄ kh̄ir̄ju athaawai warag p̄ igwia irig ÷u ajim a chiraa-jem. ⁵ Mua chadcha irig ÷u ajim aajem, m̄chd̄eu ũurwai pua thum Ēwandam iek ÷kha durrum kh̄m̄njā daupiinaa maach Pör Jesucristo d̄eijā ub̄ chit̄m a ũurjeewai. ⁶ ĩchab mua p̄ kōit Ēwandamag j̄eujem chir̄um, cha maachd̄eu ÷kha n̄m iek deelum kh̄m̄nag jaumam d̄ei p̄chd̄eupaijā jāga Jesucristo gaaimuata maachin Ēwandam d̄ei ÷u w̄n̄err̄aajē a thumaa ajapha khap amkh̄ir. ⁷ Pua mag maach Ēwandam iek ÷kha durrum kh̄m̄n thum kha khōsi aajem a jaau n̄m gaaimua, mau chir̄um āba, pua ĩchab m̄ thāar onee api sim. ÷u n̄m ermano. Puata ÷u maach ermanon-aan d̄ei ÷ ajapha am kh̄ir jāsenkha chir̄um gaaimua amjā kh̄ir onee durrum.

Onésimo kōit Pabloou Filemonag chaigpatarr

⁸ Mag pua thumaam kh̄m̄n kha khōsi aajeewai, p̄ch chog arr Onésimojā agjō warm kh̄m̄njō pua daupii aju aai sim. Cristoou ich i jaumkh̄ir m̄ j̄r̄ autarr aawai mua p̄r̄m̄g warre i daupii abá a jaaju aai chir̄um.

⁹ Mam̄ muata ajués p̄r̄m̄g i daupii api chir̄um am ugua, maach numijā agdaujō chikham kha khōsi n̄m̄jō i kha khōsi amkh̄ir, s̄i ikhōrjā khaba p̄r̄m̄g magam ig chir̄um. M̄ ya jōiraa chir̄um. Mag chir̄um āba, Cristo iek jaau chit̄m gaaimua preso chir̄um.

¹⁰ Mag chir̄umuata p̄r̄m̄g chaigpa chir̄um Onésimo kōit. ĩta chadcha mua m̄ch chaajō wai chir̄um, m̄ch mæg preso chir̄umuata ÷u irig maach peerd̄ajem iek ÷khapi autarr aawai.

¹¹ Warran chadcha Onésimo p̄ chog s̄i p̄ athee phidkhaajem ajim. Mam̄ mag s̄ierrta p̄ aigmua d̄r mawi, d̄r̄r̄m̄ p̄ athee tag phidkhaba, s̄i tag ich ig-pibajujō s̄isijim. Magjeb mam̄ ya iruajā maach d̄enjō Cristo iek ÷khabaarwai, m̄ mæg chir̄um aigjā ÷u d̄r̄r̄cha irua m̄ oo wai kh̄r̄m̄ awia, p̄ atheejā deeu irua phidkhaju mua khaph̄ chir̄um. ¹² Mag deeu p̄ chogkha s̄eimamkh̄ir, ũmaai mua p̄ aar i p̄i chir̄um. Mam̄ mag mua p̄ch aar i p̄ibap̄aiwai, m̄chchata p̄ch aar barbaimamjō ajapha i wai chirs̄ p̄ch d̄ei.

¹³ Mua chadcha m̄ch aigmua ogd̄ba i wai chiram khōsi chir̄um, mæg maach peerd̄ajem iek jaau chit̄m gaaimua preso chir̄aawai m̄chd̄eu nemdam iigwaijā ichd̄euta au deebap̄m̄ amkh̄ir. Mua khaph̄ chir̄um ĩchab, pua m̄ oon b̄em khōsi sim. Mam̄ warphagkham gaaimua pōd b̄eba aawai mua jūr̄r ichta m̄ch d̄ei s̄iepim khōsi chir̄ajim, mag irua p̄ kōit m̄ athee nem wau simta jūr̄r p̄chd̄euchata wau simjō amkh̄ir. ¹⁴ Mam̄ mau m̄ch appai agtha p̄

iekjá ũr auba chan mua mag jŭrr iita ajués męch chogjő wai chiramapha chiręm, eeu dęgőlp pua mag khőchkhabaju khăijă mua magbaadęju. Magju khăai pęchdęuchata irig pęch khŭrau jaaumęn chadau, mua i męch aig wai chiraju. ¹⁵Jăg Onésimo pę aigmua dęrtarran, jāan Jőoirau ich iiu khăijă jăgpijim, deeu nassi pawia ũmaai pęch aar petaawai deeu pęch dęi ich mag i wai chirsimkhŭir. ¹⁶Mag pęch aig wai chirsim chan ya tag sŭi pę chogpai khaba, ya ũsin warram khăaijă ajapchata sŭsim. Ajapcharan iin ya maach khod chaardamau, iruajă ũchab dęi maach Ēwandam iek ũkha khęrsiewai. Męch imeerba muan i jăsene chiręm. Mamę puata mę khăyaujă ũrcha i jăsene aju aai sim. Sŭi pęch chog aawaijă khaba, iruajă maach Pőr Jesucristo iek ũkha sŭsiewaita i daupii aju aai sim.

¹⁷Magua mua pęręg mag chiręm: Pęchdęu khŭirjuawai chadcha męjă pęch khapeer khai, magan Onésimo pęch aar barm edjă męchchata pęch aar barbaimamjő onee i baarpi athă. ¹⁸Irua pę dęi khaijă awia dębpaar khăijă pęręg paraa sim khai, męręgta jęeubă, mua i kőit phagpęijju. ¹⁹Oob khŭirjum. Muata pęręg męch juadamaucha, “Mua chadcha phagpęiju” a phă deepęi chiręm męg ěsap gaai. Mamę pua khŭir eyaa aju aai sim, dębpaar chaar khabam mamę mua Cristo iek jaau chitęm gaaimua pęchdęujă Cristo iek ũrtarr aawai puan męręgjă dębpaar paar simjőta sim. Mamę mua magęmjă igbam. ²⁰Magau khodam Filemón. Puajă maach Pőr Jesucristo iek ũkhaajeewai,

Onésimo chig aba sŭi warag i daupii wai chirsimkhŭir, muata pęręg chaigpa chiręm i kőit. Mag pęjă ũchab Cristo dęn aawai cha mua jaau chiręmjő abă i dęi, magbarmua warag męchpata mę khŭirdam onee apieg.

²¹Mua khaphę chiręm, pua cha męchdęu jaau chiręmjő aju. Magua mua męg ěsap pęręg phă deepęi chiręm. Khaphę chiręm ũchab, cha męchdęu jaau chiręm khăaijă atcha pua i aairaa aju. ²²Mę athee ũchab didam jęrwi ajapha khŭir khaug khęrbă, męch maawai ag ee chiraimaag. Mua pęręg mag chiręmęn, jăg ũu păachdęu mę kőit jęeu durrum gaaimua Ēwandamau męchig păar oon mapiju khaphę chiraawaita mag chiręm.

Ābmiecha salud deepęi narr khęn

²³Mę khapeer Epafras ũchab Jesucristo iek jaau khitęm gaaimua męig mę dęi cărcel deg khęraaje-muajă pęręg salud deepęi sim. ²⁴Mag tag ũchab pęręg salud deepęi nęm: Marcoou, Aristarcoou, Demas aaje-mua, maimua Lucaaujă agjő. Mękhęnauta dęi mę ipierr ogdęba maach peerdęajem iek jaau durraajem.

²⁵Magdam jawaag ajim pęręg męg ěsap phă deepęi chiręm. Męn maach Pőr Jesucristoogta jęeu chirajem păar kőit, păar dęi ogdęba ich mag păar thęa wai sŭemkhŭir. Ayoo kakę,

Pablo

HEBREOS

Mæg carta gaai jaauba sim khaíuta phǎjǐ. Mæg librojǎ ĩchab Jesucristo iek ùkha narr khæun atheeta phǎjim, mamæ sǐi parhoobam khæun athee khaba, judionaan atheeta phǎjim. Judionaan meu ebreo aajem; khar maguata chi ðorjǎ ebreonaan gaai thæurjem ĩsjǎ agtha.

Judionaan Cristo iek ùkha durrarr khæunan chadcha ùkhaba narr khæun garmua ajapta dau aug waaujeejim aajem. Mag durrarr aawaita ãaur khæunau Cristo iek isegwi deeu warr amach wænerrarrjõ aju êkhaajeejim anaabá, warrgar amach jõoinau nemchaain khèchnaa jëeujerrjõta Êwandamag jëwaag; ajapcharan Moiseeu ley phǎ pæatarr gaai jaau simjõma. Magta amau Cristo iek amachdëu ùkhatarrta deeu isegjõjõo aadëp naajim. Judionaan põm amach jõoin i warr amachdëu ùrkhaajerr ya pæawi naajim aajem; mamæ mag amach jõoin i pæawi narrta agtha sǐi Cristo atheepai khaba naajim anaabá. Pogan ya chi ùkha durrarr khæun dëi khapeerkha naajieb mamæ, mag amach khapeen dau aug wau nëm oowi maach peerdæajem iekta warre isegpëim ig naajim anëm. Maguata mæg libro phǎjim aajem, ag gaai am khǐir onee jaaubaawai amachdëu ùkhatarr iekta isegwi parhooba am ugua (2:11).

Mæg libro phǎtarran, judionaanau amachdëu ùkha narr iekta warag ajapcha ùkhamkhǐir ajim. Maguata amag chi êsap deepüi chirarr jõoiraujǎ seis veces amag jaaujim, jǎga aajë Cristo iek dichdëu ùkhatarrta warag ùkhabanaa ewag maawai. ĩchab jõoirau dawaa oopi simæn Cristota thumaam khæun khǎaijǎ ùræucha sim anëmæu (1:1–10:18).

Ya chi carta õpüju athee paawai jõoirau am wawí sim, jǎga wænerraju aai næ a khap amkhǐir (10:19–13:21). Am jǎg chikhamnaan jua machgau dau aphaæ wænerrajem ãwataagan, Cristo iek jaau nëm ùrwi dichdëu ùkhatarr gaaita ubæ naaju aai nëm a sim. Capítulo 11 gaai amach jõoinau ùkhaajerrjõta amagjǎ ùkhapsi jaau sim.

Êwandamau ich Chaai pëibarmua maachig ich khaug-pitarr

1 Warr jõoingar Êwandamau biek khapan ichdëucha ðor jær auwi makhæunagta ichdëu nem jaaum ig sim jaaujeejim aajem. Khar khǎaiipi au nëmua, ich chognaan pëi nëmua, wa magbaju khai ichdëuchata amag jaaujeejim aajem, makhæunau jaau nëm ùr nëm gaaimua õrau ich khapcha pamamkhǐir. Mag, chadcha makhæunauta jürr maach jõoinag ich agjõo jaaujeejim aajem. 2 Mamæ ĩs ewag pawí Êwandamau jürr ich Chaai pëibarm gaaimuata maachig üu ich khaugpibarm. I gaaimuata ĩchab nem thænëmjǎ thumaa ompaawi ichigta Êwandam chi Ayau makhæun nem thumaa ich dëi jëapijim. 3 Ichdëuta ĩchab mag ich Aai dëimua nem thumaa ompaatarrjǎ sǐi ich iiu aawai ichdëuta wai dænëm. Ichta ich Aai khǐir thegnaa bëetarr aawai i gaaimuata ĩchab Êwandam ajaugjǎ khaphæ aajem. Ichta maach kõit ædæraa ich thõopiwi, ichdëuta ich bagau maach khaibag thumaa chugpaawi, ügthar mawi, Êwandam juachaar gar jupimajim, ichta ich mag maach thumaam khæun Pörkha sǐerraag.

Êwandam Iewaata angelnan khǎaijǎ ùrpaai sǐerrëm

4 Mag gaaimua ich Êwandam Iewaata ĩchab angelnan ügthar thænëm khǎaijǎ ùrpaai sǐisijim, am khǎai irigpaita ich Jõoiraujǎ Iewaa ichënaa warm khæunag sǐi ich chognaan aajeewai. 5 Mag ichta thumaam khæun

khǎai ùrpaai sǐewai Êwandamau bëurjǎ ich chognaanag chan ich Iewaag iekhatarrjõ iwiir ãbamægjǎ, “Pæ mæ Iewaa aawai ĩs mua thumaam khæunag mag khap api chirëm” abajim.

(Sal. 2:7)

Ni bëurjǎ ich chog iwiir ãbam igwiajǎ, “Mæta i aaikha chitaju, maagwai ich jürr mæ chaaikhajujǎ” abajim.

(2 S. 7:14; 1 Cr. 17:13)

6 Pari magju khǎai, warag mag ich Chaai ãbpaai khitëm mæg eegar päaiwai warag angelnan ich chogkha thænëm khæunagta, “Pǎach thumaam khæunau irigta jëebathü” ajim.

(Dt. 32:43)

7 Ich mag warag Êwandamau ich chognaan ich dëi thænëm igmama jaauwai, Angelnan irua phüjõ nem khaphí apinaa, sǐi õt uu jëjëerkhamjõ ichdëu nem jajaaukhampierr khodpepet apiejem aajem.

(Sal. 104:4)

8 Mamæ ich Chaai igwia chan sǐi ich angelnanagamjõ iekhaba, warag ich paarmua, “Êwandam, pæchta nem thum thænëm Pöröu” a iekhajim chi Ayau ich Chairag.

“Mæg atag pawiajǎ pæchta ich mag chi Pörkha chitaju. Puan nem agcha waunaa khajaphata waaujem.

9 Puan nem wajaphamta khõsinaa nem khaigbam oomapha aajem.

Maguata Êwandamau pærgta ügtharjǎ chi Pörkhapijim;

ajapcharan mæchdëuma, mæchdëuta pærug chi Pörkhapijim.

Mæchdëuta ïchab thumaam khænn khãaijã pæ oneecha apijim” a iekhajim Êwandamau ich Chaairag.

(Sal. 45:6-7)

¹⁰ Maimua ïchab ich Êwandamau iek phã sim gaai äbmua phãmamua chi Iewaa igwia,

“Señor, pæchdëuta chadcha warrgarwe mæg durrjã ompaawi edaujãjã pæchdëuta waujim” ajim.

¹¹ “Chi chugpaan chadcha pua mag nem ompaatarr thum deeu chukhu aju, mamæ pæch chan thõojã khaugba ich mag chitæm iekhou.

Tagam nemen thum sïi khajapham khajüajõ jëeudubju.

¹² Magbaawai ich jãg khajüa jõoi chi iur dëi theg jüajemjõ, pua mæg durr jõoi isegpüiwi chi iurig paapüiju.

Pari pæch chan büürjã khïir khïethuupaijã khaba, pænn ich mag chitæm iekhou” a phãjim.

(Sal. 102:25-27)

¹³ Mag ich Iewaata thumaam khænn khãai ñrpaai sïewai sïi ich chognaanagpaai chan ni äbamægjã Êwandamau ich Iewaag iekhatarrjõ,

“Mæch iek theeg chiræmjõ aag pæta mæ dëi äba mæ juachaar gar jubã” abajim,

“pæch oomapha aajem khænn thum mua pæch jua ee pærkha dee nem ora.”

(Sal. 110:1)

¹⁴ Mamæ angelnaan thum sïi Êwandamau nem jajaaukham ipierraa aagta thünaawai amag chan irua mag iekhabajim. Jãkhænnan, sïi ich Êwandamau ich dëi ich mag wënærraag maach ich aar phë auju khænn juag oomkhïir pëitarr khænnau.

Cristo iek chan sïi par jügæupai ñrju khaba nem

2 Keena, mag ich chi Iewaata ñrpaai sïerraawai i iek chi jaau durrum khænnau maachig jaau nemta wajapha ñrwi ñkhaju aai nem, eeu magba akhiin sïi par jügæupai ñurwai ewag mawi warr ñkhaba naawai aajerrjõ sïi parhoob adukham. ² Warrgarwe Êwandamau sïi ich angelnaanag ich iek Moiseeg deepitaran chadcha nem jua theeg sïejim. Magua ag gaai nem waupi jaau nem ichaaur nem waaujerr khænn chan sïi Êwandamau ich mag par khïir okhooba, amach pekau paar ich agpierr am gaai deejeejim.

³ Mag ley sïi angelnaan gaau deepëitarr ichaaur nem waubarm paar am dëi maagjerrta, jãgwi maach gaaijã irua mas deeba abarju, mæg maach peerdæajem iek ag khãai wajapcha sim jaau nemta sïi ñrbamjõ abarm paar. ¿Mæg maach peerdæajem iek warrjã ich maach Pör Cristouchata nacha jaubajj? Magtarrta ich dëicha wënærrawi ñrtarr khænnaujã amachdëu oowai chadcharam iek aawai jürr maachig jaauwi maadëujã khaphæ naabã. ⁴ Mamæ magpaijã khaba, mag maach peerdæajem iekhan chadcharau a khap amkhïir, ich Êwandamaucha mag ich iek jaau durrum khænnag õorjã dau daau monaupi maajeejim. Mag nem dëi ïchab ïs ewag pawiajã ichdëupai ich Akhaar jua theeg gaaimua maachigjã nem khïir pogkhe waupiejem,

magæm gaaimua mæg i iek jaau nemæn chadcharau a khap apieg.

Magua mæg maach peerdæajem iek jaau nem ñurwai par jügæupai ñrba ñkhaju aai nem.

Jesuu maach ich eugpeenkha awaag maachjõ wounkhatarr

⁵ ïs ewag pawiajã, chaig mæchdëu jaau chirarrjõ, Êwandamau ich Chaai gaaimuata maachig ich khaugpi sïewai, sïi ich chognaan ich dëi nem khænnagta iek theegnaa maach pörkhapiba ich Iewaagta maach Pörkhapi sim. ⁶ Magua Êwandamau iek phã sim gaai äbmua,

“¿Khan ajaug næ” ajim “maar mæg eegarm khænn pua jãgcha maar khïrag ee aag?

¿Jãga næ pua jãgcha maar dau aug khaugaag?

⁷ Khüchpai mæg eegar wënærræweran, chadcha pua angelnaan khãaijã maarta eegpai deejim.

Mamæ mag næ awia maachta nem thum thünnem khãaijã ñrpaai apijim.

⁸ Nem thünnem thum pua warre maar jua eeta phëdeejim” a phãjim, “maachdëuta thum khap næisimkhïir.”

(Sal. 8:4-6)

Chadcha magta phã sïeb mamæ, mag äaurpaijã khaba nem thum maach jua ee phëdeetarr anæmta, chadcha mag thumaa ichdëu jaautarrjõ nem thum maach jua eegar thünnem chan agtha ooba nem. ⁹ Magarrau Jesu- uwan chadau, mæg eegar wounkha sïethuurwai maachjõ angelnaan khãaijã Êwandamau eegpai i deejieb mamæ, ïs jürr ichdëuta nem thünnem thum chadcha wai dænnem. Mamæ Êwandamau mag maachjõ angelnaan khãaijã eegpai apitarran, maach dau aug khaugwi maach peerdæ aum khõchgau maach kõit dau apheræ amkhïir ajim. Mamæ mag maach gaaimua meetarr jürr, ich Êwandamau ichta nem thum thünnem khãaijã ñrpaai apijim.

¹⁰ Nem thünnem thum Êwandamau ompaatarrau ich athee, ichdëu ig sïerrjõ amkhïir. Mamæ mag ñrcha ichdëu ig sïerran, õor pöm ich chaainkha auwi ich aar phë awaag ajim. Magaag athee irua ædæraa ich Iewaa Jesuuta dau apheræ apijim, mag apheræ abarm gaaimua ñu am peerdæajemkha sïsiewai ichdëuta Êwandam aar õor õbærpiejem khamkhïir. ¹¹ Mag ich Jesús Êwandam Iewaa arrta, maachjõ angelnaan khãaijã eegpai simuata Êwandam athee maach ajaug paapüiwi ich Aaita maach Aaikhapijim. Mag gaaimuata chadcha ich Êwandam Iewaa Jesuujã chigag chukhu maachig eugpeen aajem. ¹² Mag ichdëu maach ich eugpeen ich dëi aai äbam khænnkha wai sim igwi, ich Êwandam iek phã sim gaai mag sim:

“Tata, mua mæch eugpeenag jaauju pæ jãga chiré; magna mæchdëupa am dëi pæ thumeukharju” a sim.

(Sal. 22:22)

¹³ ïchab Isaías gaaijã ich ag iek igwi,

“Tata, pæchdëu mæug õor phëdeetarr dëi mæ cha chiræm” a sim, “ajapcharan pæch chaainkha thünnem khænn dëima.

Am gaaimua mæch phithur chirum aigjã, pu mæwæg oobamjõ chan abaju mua khaphæ chirum" a sim.

(Is. 8:17-18)

14 Mag mæig eegar chi chaainkha thænum khænjã wounaanta mag i chaainkha thænaawai ich Jesujã mæig eegarm khænjõ wounkhata s̄eichëjim, wounjõ meeg; mag ich meebarmua mæig eegar ichta chi durr khæ awi ðor dajëk wai s̄iertra iek theeg chukhu apãaig; ajapcharan meperta ich garmua pödpaigma. 15 Mag Êwandam Iewaa khaba arrjõ ich Jesús maach kõit meebarmuata, jãg s̄i chikham chogkha næm khænuu amach patrón jua ögkha durraajemjõ, maach dajëg-baawai okhooju ögkhaajerr khænjã üu peerdætkha athaawai tag i ögkhaba næisijim. 16 Mag i bæewaijã ich chan angelnaan peerdæ awaanta bæeba, maach mæig eegarm khænn peerdæ awaanta bæejim; ajapcharan maach is mæg Êwandam iek jõi Abrán dænjo ðkha næm khænn peerdæ awaanna. 17 Pari mag maach peerdæajemkhanaa ichab ichta warrgarm phadnaan pöröu aajerrjõ Êwandam dæi maach kõit iekhaajem khaagan, ichiita ich Jesujã nem thumaam athee maach ich eegpeenkha næm khænjõ wounkhaju aai s̄ejim. Mag s̄ewai phadnaanau ðor khaibag paar nemchaain kheechjerrjõ, jürr ichta maach kõit ædæraa ich thõopibarmua maach khaibag thum chugpaa aujim. 18 Mag ichjã woun arr aawaita maachjõ dau aug wauwi meperaujã irig nem khaigbam waupiju êkhaajeejim. Mamæ ichdøjã magum thum åwattarr aawai, maachdæu mag nem khaigbam waujõjoomjõ aadæphæm aigjã üu irua maach dau aug khaugwi maach khaigpeerjem, ich dænjo magum thum pöd-pürüi amkhïir.

Jesuuta Moisés khãai ürpai sim

3 Magua ermanonaan, pãar ar Êwandam dæipai wænærræm khænn, ar maachta ich aar phæ awaag ich chaainkha autarr khænn, pãadè mæ iek ürbat: Jesu-cristota chadcha ich Êwandamaucha ich iek jaaumkhïir jær auwi pëitarrau. Ihta ichab isin warrgar phadnaan pör aajerrjõ maach kõit Êwandam dæicha iekhaa-jemæu. Üu i gaaimua maadæu chadcharam iekta ðkha næm. 2 Ich jãg Moiseejã Êwandamau ichig ja-jaukham thum israelnaan dæi aajerrjõ, Jesuujã Êwandamau mag ichig ich iek jaaupinaa ich iek ðkhaajem khænn kõit iekhaajem khapibaawaijã chadcha irua thumaa ichig jaautarrjõ ajim. 3 Mamæ agdaujõ mag amachig nem jaautarr thum waujierrab mamæ, ich Jesuuta Moisés khãaijã ürpai sim. ¿Jãgwi mag chirú? Pãrau khaphæ næm, åbmua di èeuwai chi èutarr woun-ta chi di khãaijã ürcha ig iyüæ aajem. Ich jãgta næm ichab Jesujã Moisés dæi: Moisés s̄i maachjõpai mæig eegarm aawai iin s̄i Êwandam juau. Mamæ magba Jesuun i nawe ich mag s̄ierraawai ichiita i khãai ürpai sim. 4 Pãrau khaphæ næm, åbmua di èubam aig chan bæurjã di chukhum. Ich agjõ sim ichab nem thum mæg thænumjã; ich Êwandamauta nem thum waubajieb, maach wounanjã thum, Moisepa. 5 Magua Moisejã s̄i ich Êwandam chog arr aawai ichig jajaaukhamjõta aa-

jeejim i ðor dæi. Ajapcharan i phidagan, Êwandamau mag ich ðorkha thænum khænn dæi ajuuta jürr ðrag ja-jauu aajeejim. Ma ajim i phidag. 6 Mamæ Cristo Jesús chan magba, Jesuun ich Iewaa chaar ichdæu pëitarrau. Magtarr aawai ichdæuta maach ich Aai ðorkhaju khænn thum peerdæ auwi ichdæuta khap sim, ichig jaautarrjõ. Maata i phidag aawai i gaaimuata maach mæg Êwandam dænkhæ næm. Majã chadcha mag i ðorkha naawai parta i iek ðkhaba næm khaphænaa onee irua maach ich aar phæ auju khïirjugta ogdæba wænærræmæm mamæ.

Êwandamau ich ðorkha næm khænn khïir meeupiju

7 Magua oob thãar theeg amiet, eeu pãach dæijã Êwandamau israelnaan dæi arrjõ adukham. Magju khãai Êwandam iek phã sim gaai ich Êwandam Akharaucha jaau simjõ, "Is pãachdæu Êwandam iek jaau næm üurwai 8 oob israelnaanjo thãar theeg amiet.

Öor chukag ee phæur wænærraawai amau warag Êwandam dæita serereu næw awi i meeukhapi pëijier-ram.

9 Cuarenta años mag ðor chukag ee wænærraajeewai, pãar jöoinau nem ooba aajempa amach khaigpærm khõchgau irua ich jua theeg oopiejerrjã, amau warag i jüramjõ aajeejim.

10 Maguata chadcha am dæi meeukhawi, irua magjim amag:

'Pãran s̄i parhooba pãachdæu ampierr am khõchgau okhoota wænærræm; mamæ mag næm mua nem jaau chirum chan waumapha næmguí' a iekhajim.

11 Magta chadcha khïir machgau irua chi ich ichaaur næm khænn chan ich aar öbeerpibamgui a iekhajim ich Êwandamau."

(Sal. 95:7-11)

12 Ermanonaan, maguata muan pãragan, "Êwandam ich iekhabarmjã chadcha nem wau sierræm iek ðkhaba næm gaaimuapai chan oob thãar khaigba nærrjæe amiet" a chirum, pãach mag næm gaaimua warag Êwandamta isegam ugua. 13 Magju khãai Êwandam iek phã sim gaai jaau simjõ, üu agtha dich khapeendam wawiju aai næwe ed èepierr agdaujõ pãach khapeen wawibat, pãach pekau ee nem khaigbam wau næmuapai pãach khügurwi warag thãar theeg am ugua. 14 Pari mag Cristo dæita khapeerkhanaa ichdæu jaautarrjõ chadcha maach dæi üu apim khõsi næm khai, magan warrcha i iek üurwai chadcharam awi ðkha næisiertra ich mag dich thõm aar ogdæba ðkha wænærraju, warrcha ðkhatarrjõ.

15 Pari magaagan, Êwandam iek gaai phã sim chaig jaau chirarrjõ,

"Is pãachdæu Êwandam iek jaau næm üurwai oob thãar theeg amiet;

oob ar israelnaanau warag Êwandam dæita serereu næw awi i meeukhapipëitarrjõ amiet" a chirum.

(Sal. 95:7-8)

16 ¿Pãrau khaphæ næ, Êwandamau ich iek jaupi sim ür næm åba, chijã khænnauta warag mag i meeukhapijier-

rá? ¿Maach jöoin Egiptomua Moiseeu chawag phë arrtarr khænn amach thum khabajī? ¹⁷ ¿Chijã khænn dëita Êwandam cuarenta años mag meeukha sjejī? Ich ichaaur arr khænn dëima, amach pekau wautarr gaaimua. Mag gaaimuata mag ðor chukag eepai phærr wënærræmua thum khëchjierram anaabá, amach barju arr aarjã barba. ¹⁸ Maimua ïchab ¿ich makhænnag khabajī, amach khöchagpierr am khöch-gau büürjã ich iek asekasba arr jürr ich Êwandamaucha, “Cha mæ iekha chiræm iekhau pãar chan mæchdëu pãach khïir meeupiju a chiræm durrjã mua dubpibamgui” a iekhatarr? ¹⁹ Ajapcharan mag pöd barba arran, amachig Êwandamau jaautarrjã ajappai ïkhaba narr gaaimuata mag pöd barba khæd jãrrpai khëchjierram anaabá.

4 Keena, ïs awag pawiajã, ich Êwandamauchata jaautarr aawai, agtha i aar barju aai næm. Maguata maachjã khïir khaphæ wënærraju aai næm, eeu amjõ äb khãijã mag irua maach khïir meeupiju a sim aar pöd barba adukham. ² Amag jaautarrjõ maachigjã maach peerdæajem iek jaauwi næm. Mamæ amaun mag amachig jaautarrjã sï par jügæupai ïrtarr aawai am athee chan büürjã serbiibajim aajem, üu chi ïkha narr khænn dëi warag khïirjug äba am dënjõ i ipierraa aba arr aawai. ³ Maach chi ïkha næm khænnan, mag Êwandamau maach ich aar phë auwi ich dëi khïir meeupiju a sim aar barju.

Mamæ i ichaaur næm khænn chan ichdëu am khïir meeupiju a jaautarr durrjã barbamgui ajim.

(Sal. 95:11)

Mag amau i ichaaur abamuan, amjã dubkham, ya Êwandamau mæg durr ompaawaiwe mag ðor khïir meeupiju durrjã sï wai sïerr aawai. ⁴ Mag khïir meeupijewai jua üiju igwi, ïchab ich Êwandam jua ïtarrjã jaauwi,

“Êwandamau nem thænæm thum seis días næm ee wau aaipapüwi ag noram siete diam gaai ichjã jua üijim” a sim, “ichdëu nem ig sïerr thum waubapãaiwai.”

(Gn. 2:2)

⁵ Mag israelnaan khæd jãrrpai khëchtarr khænn igwiajã, ich Êwandamaucha,

i ichaaur næm khænn chan ich sim aig ich dëi jua ïimkhïir dubpibaju ajim ïchab ich ag iek gaipai.

(Sal. 95:11)

⁶ Magta nacha i iek ïrtarr khænn amach jüg theeg gaaimua dubbajierram aajem. Mamæ agtha ewagam khænn dubju waaur næm, i ipierraa næm khænn. ⁷ Mag i ipierraa næm khænn dubju aai næm igwi, Moisés meetarr khur nassi pawijã David khararrau Êwandam iek phãawai,

“Ïs pãachdëu Êwandam iek jaau næm ïurwai oob thãar theeg amiet” a phãjim.

(Sal. 95:7-8)

Magua ichdëu jaau pæatarrjõ, ïsweta ïkhaju aai næm, agtha ïkhaju aai næwe. ⁸ Mamæ mag irua iekhaju nawe, chi Moisés meetarr khur Josueu israelnaan Canaan durr wai duubwaijã warre ich Êwandamau maach khïir meeupiju a sim aarchata wai dubtarr amuan, Êwandamau ïs ewagam khænnagjã ich aar

wëtju ayaa amkhïir “Ïsweta ïkhaju aai næm agtha ïkhaju aai næwe” abakham. ⁹ Magua maadëu khaphæ næm, mag Êwandamau maach khïir meeupiju a sim chan mæg eegarpai khaba, ya mæg atag ich aarcha maach phë athaawai ich jãg ichjã mæg durr thum waupüwi jua ïtarrjõ jua üi wënærrajuuta jaau sim. ¹⁰ Chi mam Êwandam sim aarta üu barbaimam wounan, chadcha tag phithurgjã auba, ich jãg mæg durr ompaawi ich Êwandamjã jua ïtarrjõ, ich mag i jua üi chitaju. ¹¹ Maguata maachin Êwandam iek jaau næm maachdëu ïrtarrta warag ogdæba ïkha næmua mag i dëicha naaimajuuta ëkhaju aai næm, ni äbmuajã israelnaanau Êwandam iek ïkhaba arrjõ aba.

¹² Mæg Êwandam iekhan ich mag chugpaa khaugba sïerranaa nem jua theeg sïerræm, ich Êwandam iek aawai. Maguata thuthui phöpa garm magwe dee sim khãaijã nem degcha sïewai maach pa akhaar oonaa maach ö akhaarjã khaug aajem. Maach khïirjugjã khogreu jurnaa dichdëu nem wauju dich thãar eepai wai sïsidæmjã khaug aumaajem. ¹³ Mæg thænæm aig chan pöd iwiir äbmuajã Êwandam dau merpüiju khaba sim. Irigan nem thænæm thum ich dau aig aunaata oo næmjõ dawaa thænæm. Êwandam mag maadëu nem wau næmjã thumaa oojem khïirpheeta maachin dænænæid aimaju, maachdëu nem waaujerr thumaa irig meerba jawaag.

Ich Jesuuta maach köit iekhaajem chaarkha sïsjim

¹⁴ Mamæ ich jãg warrgar phadnaan pöröu ðor köit Êwandamag jëeujerrjõ, ïsjã agjõ maach köit iekhaajem chaar wai næm; ajapcharan ich Êwandam Iewaama. Ichta mawi ügthar sïejem, mammua maach köit iekhaag. Maguata maachin maachdëu i iek ïkha næmta warag ogdæba ïkhanaa ag gaaita ubæ wënærraju aai næm. ¹⁵ Mag ügtharmua maach köit iekhaajemuan chadcha maach dau aug khaaugjem. Êwandamta maach wounkha sïerr aawai ichdëujã khaphæ sim, jãga aajë maach pekau ee burrjõjõ aadëphæm aig. Meperau maach pekau ee burrpiju ëkhaajemjõ aju ëkhaajeejim i dëijã agjõ; mamæ maagjerrta ich chan büürjã pekau ee burrba khitajim. ¹⁶ Maach köit iekhaajemua mag maach dau aug khaaugjem khaphæ naawai büürjã ögkhaba warag Êwandam thumaam khænn Pörkhanaa thumaam khænn dëi ajapha khitæmta jærju aai næm irig jëeu næmua, pekau ee burrjõjõ aadëphæm aig i iigwaijã üu irua maach dau aug khaugwi maach khaigpærmkhïir.

5 Pãrau khaphæ næm, maach judionaan ee phadnaan pörkhaiepjã ðor eemta jær auwi chi pörkhaiejem, maguata ðor köit Êwandamag nem inagdam ofrendakha deenaa nemchaaïnã thöonaa phaamamua irig jëeumkhïir, mag jëeubaawai Êwandamag am chig am ugua. ² Mamæ mag phadjã ïchab maachjõ pekau pöm khitaawai, pekau ee buburrsöm khænnjã dau aug khaug paraa aju aai sim. ³ Mag ichjã ïchab maachjõpai sïewai, ich jãg ðor köit nemchaaïn khëchnaa Êwandamag am chig am ugua am köit jëeujemjõ, ich köitjã jëeuju aai sim. ⁴ Pãrau khaphæ næm,

äbmuajä pöd ichdëupai, “Mæta chi pörkhaju” awi ichta phadnaan pör khaba aajem. Phadnaan pörön ich Êwandamauta jær aajem, ich jäg ichdëuta nacharam phad Aarón aajerr jær autarrjō. ⁵ Ich jägta ajim Cristojä: Irua ichdëuta, “Mæta phadnaan pörkhaju” abajim. Magju khāai ich Êwandamauta irig,

“Pæ mæ Iewaa aawai pæchta thumaam khæen Pörkha sîsim thumaam khæenag khap api chiræm” ajim.

(Sal. 2:7)

⁶ Maimua mag warre ichta chi Pörkhapibarm igwiajä, ich Êwandamaupai ich iek phā sim gaai agjō, “Pæen ich jäg Melquisedec phadkha sîerrarrjō ich mag Phadkha chitæm iekhau” ajim.

(Sal. 110:4)

⁷ Cristo agtha mæig eegar khëraawai üu ich meem iekcha meepiba aag jua theeg simæg jëeu simua nem theeg ijëjëbckham dëi bîe jöckhëræmuata jëeu khërajim aajem; ajapcharan ich Ayag jëeu khëræmuama. Mamæ mag ich Ayau khösimjō i ipierraa am khöchgautata ichig jëeutarr aawai üu Jöoirau i iek êkhajim, deeu i phiriu athamua. ⁸ Mag Cristo Êwandam Iewaa äba, chadcha aphæ meebarmuata warag ich Aai ipierraa aa khaugjim. ⁹ Mamæ agjō mag meebarmua ichta ïchab thumaam khæen Pörkhanaa am köit iekhaju aai sîsiewaita ïchab thum ich ipierraa nem khæenjā üu ügthar öbërpiejemkha sîsijim. ¹⁰ Magta chadcha Êwandamau, warr Melquisedec phadkha sîerrjō, ich Iewaata Phad chaar khapijim ügthar, thumaam khæen köit iekhaajem.

Êwandam iek êkha nem anarrta i iseg nem khæen

¹¹ Cha mæhdëu jaau chiræm iekhan pārag jaauju pöoma agtha wai chiræm; mamæ pārau khaugmaphamjō naawai mæugwaiweran jaauju phithur sim. ¹² Pārau nawe Cristo iek üurjem khæen aawai ya mæugwai jürr pāach khapeenagta jaau khaauga aju aai nem. Mamæ magba jäg Êwandam iek athee agtha dau meraamjō naawai pāragan deeu chaainagamjō merag chukhumdamta nacha jaauju aai chiræm. Pārau khaphæm, chaainagjä nacha jüddchödam appai dee nem awi ewag paawaita jöoin dëi äba nem parhooba khoos khaugpiejem. Ich agjōta sim ïchab Êwandam iek jaau nemjä. ¹³ Magua mag maach chi jöoi chiræmta chaainag jaaujempai khaphæ chiræmen, magan agtha chaai jüddchö ikhörroo khitæmjōta sim, nem khaigbamjä khaugba ni üuumjä khaugba sîewai. ¹⁴ Mamæ magarrau jäg chi jöoin nem parhooba khoos jem khæenjō, khani üu sî wa khani üu khaba sî a khaphæ simuan chad Êwandam iek phithurm ichig jaauwaijā üu ajapha khaphæ aju, ag nawejā ichig jaau-tarr ee nemæmuata magæmjā khaug aumaajeewai.

6 Keena, maguata maachin warag naagta wët ahaug maju, warag i iek khaugmamua ag gaaita jöoinpaag. Mamæ magaag chan Cristo iek jaau nem üurwai nacha maachdëu khaugtarrpaita khaphæ wënerraju abam. Jäg sîi:

dichdëu nem khaigbam waaujerr isegwi Êwandamag chugpaapi jëeu nempai khaba,

dichdëu Êwandamau maach peerdæajem iek êkha nempaijā khaba,

² dich pör choopi jaau nempaijā khaba, dich khapeen pör ür jua ausiunaa Êwandamag jëeu nempaijā khaba, mæg atag maach iuu phiidætkhaju jaau nempaijā khaba,

maimua Êwandamau maach i agkhaju jaau nempaijā êkha wënerraju abam.

³ Magæm thum üuma chadcha. Mamæ magæm iekpaita dich iphithur phæurba jajaau aju khāai, tagam nem agjō ich Êwandamau maachig khaugpim khösi simta pārag jaau ig chiræm. Magæm iek êkhaag pāragjä ich Êwandamau khîirjug deekhiin üu akham. Maignin chad warag i iek khaugmamua ag gaaita jöoinpagkha-ju.

⁴ Mamæ ar maach peerdæajem iek ürwi, Êwandamau ich Iewaa maach peerdæajem khamkhîir pütarrjä khaugwi, Êwandam Akharau örag nem ajapha waupi sim aig ich paarmua dëi wauwi, ⁵ maimua mæg Êwandam iek jaau nemjä ich jügdæucha ürnaa ich dauacha ich Êwandam Akharau nem khîir pogkhe waupi sim ootarra, ⁶ üwaai ewag mawi warre Êwandam iseg simæg chan parta deeu Êwandam iek êkhapi awaag êkhaju. Mag sim aig êkhaba khabahab, magæm gaaimua pakuls gaai i meerphëtarr khæen dënjō ichdëujä ich paarmua Êwandam Iewaata thumaam khæenag isegpi jaauunaa parhoobam khæenjō i wau iekhapi simjō sîewai. ⁷ Magæm wounaan jëb khaigbamjōta nem. Nemjîir ajapha öbërmkhîir par Êwandamau ag ür noseg pöm chëpipikhamjä ag gaai nem jîirwai sîi phûak appaita öbërbaadëphæm; ich jägta nem ar Êwandam iek ürtarrjä êkhabam khæenjā. Jägæm khæenan, jäg phûakjä sîi äbamæg päardænaa örpäaijemjō, ya sîi Êwandam jua machag äwatjupaita nem. Mamæ magba ar Êwandam iek ürwi thæraucha êkha nem khæenan jëb ajaphamjōta nem. Magæm khæen dëi Êwandamaujä üu aajem.

Khan khîirju nem gaaimua maach Êwandam dëi ubæ næ

⁹ Ermanonaan, mua mag chadcha örau Êwandam iek ür nem äba i iseg nem a chirab mamæ, mua khaphæ chiræm, pāar chan magba nem. Pāar ya peerdæwi nem ajaphamta waaujeewai mag jëb ajaphamjōta nem.

¹⁰ Êwandamau thumaam khæen dëi nem agchata waaujeewai pārau Êwandam khösi nem gaaimua pāach ermanonaan juag oojemjä irua par sîi ich jäg okhoopibam. ¹¹ Muan ich jägta pārag pāach ermanonaan pāach dënjō êkha nem khæendam daupii wënerrapim khösi chiræm, ich jäg pāachdëu am dëi nemjō, mag wënerræm gaaimua pāach i dëi naaimaawai Êwandamau pāachig deeu khîirju nemjä ich ag ee chadcha pāachdëu khîirju nemjō öbërmkhîir. ¹² Nem ajapha wawaag chan oob khusëukhamiet. Magju khāai maach jöoin ötarr khæenau aajerrjō warag êkhanaat a chiræm. Amau ogdæba êkha durruu aajerr

jürr Êwandamau warrgarwe amachig deejü aajerrjã ya amach jua ee wai n̄m, ya ich d̄ichata w̄n̄rraawai.

¹³ Êwandamau j̄oi Abrán khararrag chaai paarpapiju jaauwai, ich iekhabarmjã s̄eukhaba ni tag ich kh̄aii ùr-paimjã chukhu s̄ierraawai, ichd̄eupai ich th̄onaa, ¹⁴ “M̄cha iekha chir̄m iekha mua p̄ d̄urr̄cha eeg oowi m̄g atag paawai p̄ chaain ewagam kh̄un̄jã kha-paana apijugui” ajim aajem irig. ¹⁵ Magbaawai chadcha Êwandamau ichig jaautarrj̄o aju khap, j̄oi Abranau n̄ khit̄m ee Êwandamau irig ichd̄eü jaautarrj̄o ùu chaaidam i ùirag oodeepiwi ag gaaimua chadcha j̄oi chaain ewagam kh̄un̄ khapaana th̄n̄isijim, i meetarr khur. ¹⁶ Maach m̄ig eegarm kh̄un̄ nau juraawain maach kh̄aiijã ùrpa i sim igwiata juraajem, ajarcharan Êwandam igwiama. Mag juraanaata nem magju abarm chan tag s̄i dich iphithur ij̄ej̄eb n̄un̄jã aba, chadcha dich iekhatarrj̄ota aajem. ¹⁷ Magta Êwandamaujã i iekhatarran chadcharau a khap apieg, mag juraamamuata Abranagjã iekhajim aajem, maagwai ich chaain ewagam kh̄un̄ naujã chadcha Êwandamau amach d̄ei magju khap amkh̄ir. Mag sim aig irua ich iekha simjã chadcha ich mag aju a sim ajim anaabã. ¹⁸ Magta Êwandamau juraanaa òor d̄ei iek deejem ùr-wi, chadcha i s̄eü chukhu s̄ierr̄m khaph̄ n̄m gaaimuata ïs ewagjã maach peerd̄x aumkh̄ir Êwandam j̄er n̄m kh̄un̄ nau khaph̄ aajem, chadcha irua maach peerd̄x auju. Mag gaaimua i aar naaimaju kh̄ir-jugta wai n̄m, ichd̄eü maach ph̄e auju jaau simj̄o aju khaph̄ naawai. ¹⁹ Mag ãba Êwandam aar naaimaju kh̄ir-jugta wai n̄m̄n, magan ich jãg barco ich anclau ùrrpiba wai w̄j̄om aig ph̄usasaujã b̄ayeu arrba aajemj̄o, maach akhaarjã Êwandam gaachata p̄r w̄j̄omj̄o sim. Mag Êwandam d̄ei maach mag n̄m̄n maach P̄r Jesús gaaimuau, ichta ich jãg phadnaan p̄r̄ou Aai i j̄eujem ee put parrg ùu w̄j̄orr ùugar ānopierr biek ãbpai duubjerrj̄o maach na ùgthar mawi sim aawai. Mammuata maach k̄oit ich Aai d̄ei iekhaag ich mag Phadkha s̄ierr̄m, ich jãg warr Melquisedec phadkha s̄ierrarrj̄o.

Melquisedec phadkha s̄ierrarrj̄o Jesuuta ich mag Phadkha s̄ierr̄m

7 Mag maach P̄r Jesucristo Melquisedecj̄o sim a chir̄m̄n m̄gau: Maach j̄oin Abrán khararr agtha ùu p̄r̄ba khit̄m jaar, Melquisedecta ph̄ob̄or Salem an̄m eem rey anaa ïchab phadkha s̄ejim aajem, ich Êwandam cha ùgthaa phuu n̄mua phadkhapitarr. Mag jaar biek ãb j̄oi Abrán reinaan d̄ei w̄rb̄wi ich garmua reinaan p̄dp̄iwi urum ee, chi Melquisedec i kh̄irp̄hee mawi ãba th̄ubaimam aig, i bendiciemamua irig, “Ïsmua atag ùu p̄ Êwandamau eeg oo wai chitaju” ajim anaabã chi Abranag. ² Magbaawai Abranau mag reinaan d̄ei w̄rb̄wi ichd̄eü am p̄dp̄iwi, am juagam nem ph̄e urarr eem chi d̄écima parte deejim aajem chi rey Melquisedeeg. Mag rey th̄r Melquisedec aawai, “thumaam kh̄un̄ d̄ei agcha nem waaajem rey” aawai. Mag chi ph̄ob̄or th̄r Salem aawai, maach meüan “kh̄oinaa” a sim̄u. Mag

“kh̄oinaa” an̄m ph̄ob̄or eeta reikha s̄ierr̄ aawai chi Melquisedec igwia òrau “òor kh̄oinaa ph̄e wai s̄ejem rey” aajeejim. ³ Êwandam iek phã sim gaai b̄urrjã jaau-ba sim, khai aj̄i i aai wa khai aj̄i i ãd, b̄urrjã am j̄oinjã jaau-ba sim. Agj̄o b̄urrjã i thaabatarrjã jaau-ba, ni i meetarrjã jaau-ba sim. Ajarcharan mag phad̄en peer Êwandam Iewaa Cristo d̄ei agj̄oota sim; maguata ichjã Cristoj̄o ich magta phadkha s̄ierrajim.

⁴ Pãad̄e ùr̄bat jãga s̄ej̄i Melquisedec: Í chan s̄i parhoobam phad khabajim. Mag n̄m d̄ei ïchab chi Melquisedecta j̄oi Abrán kh̄aiijã ùrpa i s̄ierr̄ aawai chi Abranau, ichjã chi thethem arr ãba, mag reinaan d̄ei w̄rb̄wi ichd̄eü gan aumarr eemjã irig chi d̄écima parte deeb khaba deejim aajem. ⁵ Pãrau khaph̄ n̄m, Moiseeu ley phã p̄r̄r gaai jaauwai, Levinaanta phadnaankha n̄m kh̄un̄ nau, tagam kh̄un̄ amach khaep̄en israelnaan thum j̄oi Abrán chaain ewagam kh̄un̄kha n̄m gaaimua wir aig amach khodnaan ãba, ichiita amau nem wai n̄m eem chi d̄écima parte am-ag j̄eub khaba j̄euju aai naajim aajem. ⁶ Mam̄ chi Melquisedec Levinaan th̄r eem khaba arr aawai chadcha Moiseeu jaautarrj̄o ich paat̄em chi d̄écima parte j̄euju khaba s̄ejim j̄oi Abranag. Mag phadkha s̄ierrjã Levinaan khaba s̄ejieb mam̄, ichiita Abranag j̄eubaawai j̄oirau deejim aajem ich d̄en eem chi d̄écima parte. Mag Melquisedeew i bendiciewai, ya Êwandamau ag nawe ich bendicietarr ãba, Abranau ùd̄raa deew ich bendiciepijim anaabã. ⁷ Maad̄eü khaph̄ n̄m, chi ich garmua warm bendicii simta chi bendición au sim kh̄aiijã ùrpa i sim. Am mag narr aig, ùkhaü mag Melquisedecta Abrán kh̄aiijã jua eegpai s̄ejim abarju? ⁸ Chadcha m̄ig eegar chi d̄écima parte j̄eujem kh̄un̄n ïchab maachj̄o daj̄ekhu deetarr kh̄un̄ nau; mam̄ Êwandam iek chi phã gaai Melquisedec jaau sim̄n, chi iwamta jaau sim, b̄urrjã meeimjã aba. ⁹ Mag Abranau Melquisedeeg chi d̄écima parte phaagwai ewag paw i Levinaan khaju kh̄un̄ agtha thaababa naajieb mam̄, ya warre am k̄oitpata phagbap̄imj̄o ajim. Magua ïs ewag paw i oowaijã amach paarmua chi d̄écima parte j̄euju kh̄un̄naupata warre Melquisedeeg phagjierram aju aai n̄m, am tath̄oyau am k̄oit phagtarr aawai. ¹⁰ Chadcha mag Melquisedeew Abrán kh̄irp̄hee mawi i bendiciewai chan agtha chi Levinaan ãbjã chukhu ajieb mam̄, ichi ich gaaimuata ewag pawiajã makh̄un̄ Levinaan paarpaju ajim. Magta, ich Melquisedecta chi Abrán kh̄aiijã ùrpa i s̄ierr̄ aawai ichta ïchab Levinaan kh̄aiijã ùrpa i òb̄er sim.

¹¹ Ya ag khur ewag nassi paw i Êwandamau Moiseeu ley deewiata chi Levinaanjã phadnaankha n̄isijim. Chi Levinaan eem phadkha narr kh̄un̄, nacharam phad Aarón khararr ag chaain ewagam kh̄un̄ ajim. Mam̄ makh̄un̄ phadnaanau mag ley gaai jaau sim ùrkha n̄m kh̄un̄ ajaug paajerr akhiin, Êwandamau deew phad ich Iewaa makh̄un̄ kh̄aiijã ajarcharan p̄ibakham. Mag irua p̄itarr chan Aaronj̄o khaba, ag kh̄aiijã ajarcha Melquisedecj̄omta p̄ijim; ma ich Jesucristo ajim. ¹² Mam̄ Êwandam iek phã sim gaai

jaauwai, mag phad iur, Cristo, Levinaan khod khaba Judanaan eemta öbërju atarr aawai, chadcha ich magta ajim, mag Judanaan eem chan phad äbjä öbërba aajerrta. Mag Cristo phadkhabaadeewai Levinaan eem phadnaan tag serbiiba aphöbaadëjim. Magbaadëm dëi ïchab Cristoou iek iur jaubaadeewai mag ley war-garm phadnaanau ðerkhapiejerrjä tag maadëu nem igba aadëjim. ¹⁴ Mag phadnaan khapiewaijã, mag Judã chaain ewagam khænnag chan phadnaan khaju aai nømjä aba arr aawai, maadëu khaphæ nøm, äba maach Pör Jesucristo ich appaita Judanaan eem phadkha öbërijim.

¹⁵ Mag phad iur Êwandamau maach athee pëitarrjä sï mag ley nachgarm gaai jaau sïerrjõ khaba, Melquisedecjõ Levinaan khod khaba simta bëetarr aawai, merag chukhu sim, chadcha magbarm aig mag ich pierrumua warre chi phadnaanau waaujerr phidagjä ya tag wauju khaba aadëm dëi chi leijã tag sï warramjõ khaba sïsim. Irua chadcha cambieju aai sïejim, í mag makhænnjõ khüchpai phadkhawi meeg athee khaba ich mag meejä meeba phadkha sïerraagta bëetarr aawai. ¹⁷ Í mag ichta ich mag phadkha sïerraju igwi, Êwandamau irig,
 “Pænn ich jäg Melquisedec phadkha sïerrarrjõ, ich mag phadkha chitæm iekhou” ajim.

(Sal. 110:4)

¹⁸ Chadcha magta Moiseeu ley deetarr gaai phadnaan khapiju jaau sim leijã warre Êwandamau chaaur ausübarmjõ ajim, ðor peerde awaagjä serbiiba sïerr aawai. ¹⁹ Mag leiu pöd ðor äbjã Êwandam na ajaug paa auba aajeejim. Mamæ ya ïs Cristo maach köit iekhaajem chaar wai nøm gaaimua maadëu khaphæ nøm, ya ïs chan tag warramjõ khaba sim; ïsin Êwandamau maach ich aar öbërju ayaa apinaa maach dakhata sïejem.

²⁰ Mag Moiseeu ley phã pærr gaai jaau simjõ Levinaan phad khapiewai chan Êwandamau bærrjä juraa iekhaba, sï am aaijã phadnaan arr aawaita ich mag phad khapiejeejim. ²¹ Mamæ Êwandamau maach Pör Cristoog phad khapiewai chan magba, ichdëuchata ich thõ iekhamamua Cristo igwi,
 “Pænn ich jäg phadkha chitæm iekhou” ajim.

“Mæchdëuta mag juraanaa iekha chiraawai naspawiajã mæ mag iekhabajim abam” ajim Êwandamau.

(Sal. 110:4)

²² Mag Jesuuta ich mag maach köit iekhaajem phadkha sïsierr aigmua, ichdëuta chadcha khap apiejem, ïs Êwandamau maach dëi iek dee simta nacharam ley Moiseeg deetarr khãaijã ajapcha sim, mæg iek iuriuta Êwandam dau na maach ajaug paapãaieewai. ²³ Mag agtha Jesús bëeba aawain phadnaan khapanta iigjeejim, äb meebaadëm jürr deumua ag phidag aumaag. ²⁴ Mamæ mag phad iur Jesús chan meejä meeba ich mag sïerraawai, mag i meebaawai äbmuajã i phidag auwi jürr maach köit jëeujjã abam. ²⁵ Maguata ich gaaimua Êwandam jær nøm khænnan, irua peerde aub khaba peerde auwi ich mag ich dënkhawai sïsiejem. Mag ichjä ich mag iuu sïerraawai ich iek ükha nøm

khænn köitjã ich mag ichdëuta Êwandamag jëeu nærraju.

²⁶ Magua ichta chadcha maachdëu ig narr phad khabahab, maach köit iekhaajem chaar. Ich chan nacharam khænnjõ khaba aawai bærrjä pekau chukhu khitæm; khaibagjä chukhu, ni bærrjä chikhham khaigba ajöjõopaijã khaba, maachjõ pekau pömkkham khænn eemjä khaba sim. Mag sïewai ichta nem thum ügtharm magwe thønøm khãaijã ürpai apijim Êwandamau, ich dëi äba. ²⁷ Magba aawai i bëeju na phadnaan thænnarr khænnan ed ëepierr nemchaain khëchnaa nacha amach pekau köit jëeuwiata jürr ðor pekau köitjã jëeujeejim. Mamæ Jesuu chan amjõ khaba aawai, nemchaainjã khëkhëch aba, ichta biek äbrpai ædæraa ðor pekau köit ich thõopijim. Mag biek äbrpai ichta thõopitarray ya tag ðor pekau köit nemchaain thõoju khaba aadëjim. ²⁸ Warran Moiseeu ley phã pærr gaai jaau simjõ phadnaan khapiegeg jær aauwaijã maachjõ pekau pøm khithëe arr khænta jær aaujeejim. Mamæ mag ley jõoi deetarr khur nassi pawí Êwandamau ichdëupai ich gaai juraanaa ich Iewaa bærrjä pekau chukhu khitæmta thumaam khænn Pörkhapinaa maach köit iekhaajem khapitarran, mæg atag pawiajã ichta phad chi ajapcharamkha sïerræmua dajëggã dajëgba ich mag maach köit iekhamkhïir ajim.

Êwandamau ich Chaai päibarmuata iek iur deetarr

8 Mua pãrag ajapcha khap apim khõsi chiræmæn mægau: Chadcha Cristo thumaam khænn khãaijã ürpainaa maach köit iekhaajemta ügthar Êwandam dëi äba chi Pörkha i juachaar gar jup sim. ² Mæg eegar phadnaan pöröu Aai i jëeujem deg aajerrjõ, ichta ügthar Êwandamag jëeujem eejä chi Pörkhanaa maach thumaam khænn köit iekhaajemkha sim. Mag ügtharm Aai i jëeujem di chan mæg eegarmjõ sï ðrau ëutarr khaba, ich Êwandam juau.

³ Ich jäg phadnaan pöröujã Êwandamag nem inagdam deenaa nemchaain khëchnaa ðor köit Êwandamag jëeumkhïirta jær aaujeewai, Jesucristooujã ïchab am dënjõ Êwandamag nem inag deejua aai sïejim, mag phadkhanaa maach köit iekhaajem khaag. Maagjerr aawai irujã chadcha deejim; mamæ irua ichpaita nem inagdamjõ deejim. ⁴ Í agtha maach ee mæg eegarta sim akhiin, mag phadjã khaba sïekham. ¿Jägwi? Moiseeu ley deetarr gaai jaau simjõ ya Êwandamag nem inagdam deenaa nemchaainjã khëchnaa irig jëeujem phadnaan khapan thænaawaima. ⁵ Êwandamau Moiseeg mæg eegarmua ichig jëeumkhïir di ëupi jaauwaijã irig, “Ajapha oonaa Siná durrsí gaai mæchdëu pæchig ügtharm di oopitarrjõota ëubá” ajim anøm. Magtarr aawai mag phadnaanau mæg eegarmua ðor köit nem wau durrumjä sï ich Jesuu ügthar Êwandamag jëeujem degcha wau simjõ ajuuta ëkha durrum, mamæ pöd agjõcha wauba nøm. ⁶ Magua, Jesuuta ügtharmua maach köit iekhaajeewai irua nem wau simta mæg eegarm phadnaanau ðor köit nem wau nøm khãaijã ajapcha sim. Maguata ïchab mag ichdëu maach köit nem wau sim gaaimua üu ïsin ich Êwan-

dam aarcha barju aai api sim. Ajapcharan ich Jesús gaaimua Ēwandamau ðor dēi iek deetarra nawe Moisés dēi iekhawi ley deetar khāaijā ajapcha sim, mag gaaimuata ēu Ēwandamau maach peerðe aau-jeewai.

⁷ Mag nacha Ēwandamau maach jöoin dēi iek deewi ley deetarra ajapcha amuan, ewag pawiajā tag irua ich garmua deeu ðor dēi iek deebakham. ⁸ Mamē ichdēu oowai ðrau pöd amach iekhatarrjō mag ley mērkha auba ni chi leíujā ichdēu khōsimjō ðor ajaug paa auba sīerr aawai, ich Ēwandamaupai magjim anēm:

“Jāg sīi awi mua ūwaa i mēch garmua deeu Israel durr nēm khēn dēi iek deewi Judá durr nēm khēn dēijā iek deejugui” ajim anēm; “ajapcharan israelnaan amach thumaam khēn atheema.

⁹ Mag thuma deeu am dēi iek deebarm chan Egiptoma mēchdēu am wai öbērtarr khur maach iekhatarrjō khaba aphöbaadeewai mēchdēu am isegtarrjō tag am isegbamgui” ajim anēm ich Ēwandamau.

¹⁰ “Deeu mua israelnaan dēi iek deebarmen mēgta ajugui” ajim anēm:

“Mēchdēu am dēi iek deebarmen mua warre am thāar ee phā sībarmjōta ajugui” ajim anēm “mēch ipieraa am khōsi iepieraa amkhīir.

Mēchta am Ēwandamkha chirsiewai amach jūr mē ðorkha nēisiju.

¹¹ Magbarmen thum chaain bērmēmdamaupa mē khakhapdō thēnēisiju aawai tag dich dō ābam eem khēnagjā jaauba, ni dich khodnaanagjā mē iek jajaau abaju, tag magju igba aphöbaadēju aawai.

¹² Am mag nēisim aig īchab amau mē dau na nem khaigbam waujerrjā mēchdēu chugpaapūiju.

Mag chugpaabapūim chan mua tag magem iekjā igba, warre ich mag khīir okhoopūiju” ajim aajem ich Ēwandamau.

(Jr. 31:31-34)

¹³ Mag Ēwandamau iek iur deēju a iekha sīerr aigui, ya chi nacharam tag serbiiba aadeewai jūr iek iurta sīuju jaau sim ajim. Maadēu khaphē nēm, nem inagta ya jōoiraanaa serbiiba aadēmēn sīi barpūijupaita sim. Ich agjōta abajieb Moiseeg ley deetarjā.

Warrgarm phadnaanau aajerr chan īs Cristoou maach kōit aajem dēi barba sim

⁹ Mag Ēwandamau nacha maach jöoin dēi iek deewi jaautarrjō Aai i jēujem di ēutarran, sīi ich mēig eegarm dipaaupai ēu sīejim aajem. Mamē magemjā, ag ee parhooba aju khaba, ich Ēwandamau jaau wai sīejim anaabā, jāga ðrau ichig jēuju khap amkhīir. ² Mag di mēgta ēu sīejim aajem: Di ābpai simta, ag ee thuram numí thuurkha sīejim aajem. Nacharam, “Lugar Santo” a thēr sīejim anaabā; maigpain phadnaan parhooba dubju aai naajim aajem. Mag ee lámpara ausīujem dēi Ēwandam athee pan ausīujem mesjā sīejim aajem. ³ Maimua ābakhai agjō ich ag gaipai ēugar thuur sim “Lugar Santísimo” a thēr sīejim aajem. Mag een āba chi phadnaan pōrkha

sim appaita año gaai biek ābpai duubjeejim anaabā.

⁴ Mag dub nēm aig sīejim aajem, incienso phaag khēr phīr dēn nasādjō ügthaa wau sim; maimua ierr sīejim aajem īchab, baaudi phīr dēn. Mag baaudi, Ēwandamau mag maach jöoin dēi iek deewi ich iek phā deetar ag ākhaajem baaudi ajim aajem. Chi baaudeg “maná” anēmjā sīejim aajem, jarr pōr agjō phīr dēn sim ee. Mag tag naajim aajem ag ee: Aarón khararrau bordón jua ee wai nērraajerr, biek āb örrdēwi sūrkhatar; maimua Ēwandamau Moiseeg ley mokdau gaai phā deetarjā agjō. ⁵ Mag ee nem thēm nēm baaudi ērta ich Ēwandam sīejim anaawai, mag ērta īchab querubinnaan numí naajeejim aajem, ich paraa ich ādēkkhēr irig jēu nēmjō waukha sim; ajapcharan angelnaanma. Mag agdaujō khīircha ag ēr dēn mēutkha naawaita amach ichiu chi baaudi börr wai nēmjō naajeejim anaabā. Maigta bēwi phadnaan pōrōu mag biek ābpai año gaai mag baaudi ēr nemchaain bagau jīphēmamua Ēwandamag jēujejim anaabā, ðor pekau kōit. Magem jaaju pōoma wai chirab mamē, magem jawaagta mēg ēsap phāba chiraawai magdampaita jaau chirēm.

⁶ Mag sim aawai mag “Lugar Santo” anēm eepain nemchaain khēchnaa phadnaan üiba dudub aajeejim aajem, Ēwandamag ðor pekau kōit jēwaag. ⁷ Mamē ag ēugar mag “Lugar Santísimo” anēm gar chan phadnaan awijā pöd parhoobam khēn dubba, āba am pōr appaita año gaai biek ābpai duubjeejim anēm. Mag duubwajā ich jua par khaba, nemchaain bag dēita duubjeejim anēm, ich kōit jēuwi khar ðrau amachdēu nem wau nēmjā khaugba nēm gaaimua pekau ee burr nēm khēn kōitpa jēumamua mag baaudi ēr chi nemchaain bagau jīpheeg. ⁸ Mag sim aig, īs Ēwandam Akharau jaauwai, mag phadnaan dudub aajerr aigta agtha Ēwandamag jēu nēwe chan Lugar Santísimo gar dubaag put parrg ēu wējorr agtha weudēba sīerr aawai, pöd parhoobam khēn Ēwandam aarcha dubju khaba naajim a simēu. ⁹ Magta mag ley Moiseeu jaau pēarr gayamjō sīi Ēwandamag nem inagdam deenaa irig jēujejim aajem. Mamē īs maadēu khaphē nēm, mag nemchaain khēchnaa jēu nēmupai pöd mag chi jēu durrum khēn thāar ajaug paa auba aajeejim Ēwandam dau na. ¹⁰ ¿Jāgwi? Agtha mag ley serbiiba apūyaag Cristoou iek iur aibēeba sīerr aawaima; magnaa īchab amach ley gaai jaau simjō sīi nem parhoob khōba nēm dēi nem parhoobajā dōbanaa tagam nem mag leíu waupiba jaau sim mērkha nēm gaaimuapaita amach ajaug paa auju ēkhaajerr aawaima.

¹¹ Mamē īs chan ya mag ley gaai jaau sim wauba, ya ich Cristocha bēwi īsin ichta ügtharmua maach kōit iekhaajem chaarkha sīsiewai, ichdēuta chadcha ðor dēijā ajapha aadēm, Ēwandamau warrgar ðor dēi aju jaaujerrjō. īs mag maach kōit i iekhaajem di chan mēig eegar Aai i jēujem di khīir khaba, ag khāaijā ajapchata sim. Mag di chan eegarm khēnau ēutarr khaba, ich Ēwandam juau. ¹² Mag ðrau ēutarr khaba sim eeta Cristo sim. Mamē īs chan ya tag mag chīb bagta Ēwandamag deeg khaba, ni phak emkhōi bagjā khaba, ich

bagchata deejim. Mam̄ majã mag warm kh̄nau aajerjõ biek khapan khaba, biek äbpai magbarmua tag deeu bagjã igpiba aagta mag ich bagta deebarm. Magbarmuata ya maach peerd̄ aum iek peerd̄ atham. ¹³ Iin chadcha mag amau ch̄b bag phak emkhõi bag d̄i aunaa, ïchab mag phak ùidam phaataarr kh̄rr mephõrrag pa simjã dö ee waaur̄eunaa, leiu jaau sim chaur waubarm gaaimua Ëwandamag j̄eujujã khaba s̄i ar s̄isim an̄m ùr j̄ipheewaijã, ùrpain ùu chadcha ajaug paa n̄mjõ aajem, deeu Ëwandamag j̄euju ayaa apieg. ¹⁴ Mag nemchaain bagaupai deeu Ëwandamag j̄euju ayaa apiejerr khai, magan Cristo bag charã ag khãaijã ùrcha jua theeg sim, maach thãarpa Ëwandam dau na ajaug paapãaig. Pari magagan, Cristo meejã meebea ich mag s̄err̄m-ta wounag paw i chd̄eupai ichta nemchaai chi ajapcharamdamjõ ùd̄raa ich thõopijim maach kõit. Magtarr aawai i bagauta dich kh̄irjug khaibag gaaimua maach okhoopijõomjã warre chugpaapãaigem, äba Ëwandam chadcha ich mag iiu s̄err̄m-ta j̄eue w̄n̄ramkh̄ir.

¹⁵ Mag ich Jesucristo bag artarrauta maach khaibagjã thum chugpaajeewai ichta maach khaigpeerjemkha s̄err̄m, Ëwandam d̄i ajapha n̄isimkh̄ir. Ichd̄e maach kõit mag sim aigta Ëwandamau õor d̄i iek deewai maach khaibagjã chugpaanaa maach peerd̄ auwi ich aarcha ph̄e auju atarrjã chadcha ich ag ee õb̄er sim. Magtarr aawai mag ich thõopibarmuata warr mag ley jõi gaai jaau simjõ nem waaujerr kh̄nau pekaujã chugpaawi ïchab ewag paw maach ich Ëwandamau j̄er aumam kh̄nau d̄enjã chugpaajim, magbaawai ich Ëwandamau nawe deeu jaau wai s̄err̄jõ chadcha ich d̄iicha äba w̄n̄r̄mua ich juagam nemjã ich mag j̄ua n̄isimkh̄ir. ¹⁶ Mag Jesuu ich thõopibarmuata Ëwandamau ich iekhatarr chadcha ag ee õb̄erpi sim a chir̄m̄n m̄gta sim: Õrau khar amach meeju nawe ãsap gaai phã s̄iujem, ich meebaadeewai ich nem d̄i jãga aju aai n̄ a khap amkh̄ir. Mam̄ mag thum ãsap gaai jaau s̄ubarmjã chi phãtarr woun meebam aig chan b̄urjã mag ãsap gayam iek baleeba aajem. Maimua ya meebaadeen chad mag ãapta nem iek theeg aadeejem. Maguata mag ãsap gaai jaau simjõ aagan, ichiita chi phãtarr woun chadcha meebaadeeta ichd̄e phã p̄atarrjõ i juagam nem jigju khai jigjem. ¹⁸ Maguata nacha Ëwandamau õor d̄i iek deetarr iek theeg apiegjã, ïchab nemchaaindam kh̄ch n̄m aig am bagdam ar n̄muata mag ley iek theeg apijim. ¹⁹ Mam̄ mag Ëwandamau amach d̄i iek deetarr iek khap apieg, Moiseeu thumaam kh̄nag ùrmkh̄ir th̄rjim aajem, ag gaai ich Ëwandamaucha amachig nem waupi jaau sim thumaam kh̄nag khakhapdõ amkh̄ir. Magnaa landam oveja khaar d̄en phurii khit̄m d̄i isopo piu äba b̄ur aujim aajem. Magnaa mag phak bag ch̄b bag d̄i dö ee waaur̄e sim ee th̄naa, mag Ëwandamau amach d̄i iek deetarr phã sim ag libro ùr j̄iph̄naa, ïchab õor ùrjã thumaam kh̄n ùr j̄iph̄majim anaabã. ²⁰ Magnaa ich Moiseeupai, “Mua m̄g bagau pãar ùr m̄g j̄iph̄

chir̄m aig, Ëwandamau ich garmua maach d̄i iek deebarmta jaau chir̄m̄gui” ajim an̄m. “Mag maach d̄i iek dee sim chadcha ich iekta wounjõ iek theeg apiegta mua m̄g chir̄m̄gui” ajim an̄m, “ïsmua atagan ag gaai waupi jaau simjõta aju aai n̄m a khap apieg.”

²¹ Mam̄ magpaijã khaba ich Moiseeupai mag nemchaain kh̄chnaa j̄eujerr aigjã, dijã thum bagau j̄iph̄p̄iwi ag eem chi phadnaan jua choogjem nemjã thumaa ich ag bagau j̄iph̄p̄ijim anaabã. ²² Ajapcharan mag ley jõi gaai jaau sim oowai, Ëwandamag j̄euwain peer nem th̄n̄m thumta bagau j̄ipheejeejim anaabã, chi j̄euju kh̄n̄pa, Ëwandamag j̄euju ayaa amkh̄ir. Maguata bag arba chan pöd pekau chugpaa auba aajeejim aajem.

Cristo meetarr gaimuata õor pekau chugpaa aaujem

²³ Mag, s̄i ùgthar Ëwandam kh̄ircha Jesuu maach kõit iekhaajemjõta aju ãkha durrarr aawai ichiita amau mag nemchaain kh̄chnaa ag bagauta Ëwandamag j̄euju aai naajim. Mam̄ ùgthar chan mag m̄ig eegarmjõ s̄i nemchaain bagpai khaba ag khãaijã ajapcharamta ig s̄ejim. ²⁴ ¿Jãgwi? Cristoou s̄i õrau di èutarr eepai dubba, warre Ëwandam d̄i kh̄ircha maach kõit iekhaag ùgtharchata dubtarr aawaima. M̄ig eegarm kh̄nau nem waaujerran s̄i ùgthar jãga s̄err̄ú a jaau n̄m d̄en chi s̄eudampai ajim. ²⁵ M̄ig eegarin añopierr phadnaan pör Aai i j̄eujem deg nemchaain bag d̄iita duubjeejim aajem, õor pekau kõit j̄ewaag. Mam̄ Cristoou chan am d̄enjõ khaba aawai biek äbpai ich bagchata maach kõit arp̄ijim. Mag biek äbpaita ich thõopitarr aawai am dubwi õb̄er aajerjõ khaba, biek äbpai ùgtharjã õb̄erwi ich mam̄ s̄err̄m. ²⁶ Maataa, mag biek äbpai ich thõopibarmua nemchaain bag d̄enjõ pöd õor pekau chugpaa auba arr amuan chad, phadnaanau biek khapan nemchaain kheechjerrjõ m̄ig j̄eb gaai õor n̄isier aigmua agjõ biek khapan õor pekau paar ich thõopienjã udkh̄r-rkhakha aajeekham. Pari magba ïsta ya Cristo udthurwi biek äbpai warrgarm kh̄nau kõitpa ich thõopibarm. Mag ich thõopibarmuata mag nemchaain kheechjerr tiempojã õp̄iwi ya j̄urr õor peerd̄ju ayaam jaar khabap̄im. ²⁷ Maad̄e khaph̄ n̄m, maach cha khith̄em kh̄nau thum biek äbpaita meejem, maimua m̄g atag Ëwandamau maach i agkham edta ichd̄euta maachig maach jãga w̄n̄rajã a jaaju. ²⁸ Ich jãgta ïchab ich Cristojã biek äbpai ich thõopijim chikhannan pekau kõit, mag biek äbpai arrau warre thumaam kh̄nau pekau chugpaa auju ayaa apãaig. Mam̄ í deeu b̄eju; mag urum chan ya tag pekau chugpaag deeu ich thõopieg khaba, ich b̄ejujukhamjã chadcha i b̄eepim khõsi ich n̄ naajerr kh̄nau ph̄e awaanta urum.

10 Ëwandamau Moiseeg ley deetarr gaai nem waupi jaau s̄err̄jõ nem wau narran, s̄i õkhar ewag paawai ichd̄e maach d̄i nem ajapcha wauju d̄en chi kh̄gurpai arr aawai, ich agjõcha khaba s̄ejim. Maguata chi leiu chan chi ley ùrkhanaa añopierr

nemchaain khëchnaa Ēwandamag jëjëukhamjä pöd ðor ajaug paa auba aajeejim. ² Chadcha ley gaai jaau sim ipierr nemchaain khëchnaa Ēwandamag jëeubar-muapai ðor pekau chugpaanaa thäärjä ajaug paajerr akhiin, ya kulp chukhu naawai amau biek äbpai mag wauwi tag nemchaaindam khëchba aajeeckham.

³ Mam̄ par mag jëjëukhamjä mag phak bagau chan ni chīb bagaujã pöd pekau chugpaa auba aajeejim. Magju khãai sī mag nemchaain añopierr khëchnaa jëeupi jaau sīewai warag mag leiuta amag amach pekau khīir eepapi simjō aajeejim. ⁵ Maguata Cristoou m̄g jēb gaai bēewai ich jāg David khararrau ich Cristoouchata Ēwandamag iekhaju igwi phātarrjō, “Tata” ajim an̄m, “jāg sī nemchaain khëchnaa ofrendakha p̄chig deewai pua khōchkhabapai aajeewai, pua m̄nta chadcha p̄ibarmgui” ajim an̄m, “wounag pawia m̄chchata ðor kōit thōopimkhīir.

⁶ Jāg pekau chugpaag awi nem inagdam deenaa nemchaainta p̄ch athee khëch n̄m pua khōchkhaba aajem, jāḡmua chadcha pekau chugpaa auba aajee-wai.

⁷ Magua m̄nta cha chir̄mgui” ajim an̄m “Ēwan-dam, p̄ch iek phã sim gaai m̄ch igwi jaau simjō ich agpierr p̄chdēu khōsimjō aag.”

(Sal. 40:6-8)

⁸ Chi ley gayan chadcha mag nemchaain khëchnaa ofrendakha deepi jaau sīeb mam̄, ich Cristooucha jaauwaijã Ēwandam iek irig chan jāg pekau chugpaag awi mag nem wau n̄mjã üu khaba sim aajem. ⁹ Mag-naa ĩchab ich Cristoou mag “M̄nta cha chir̄m Ēwan-dam, p̄chdēu khōsimjō aag” a sim aigjã, mag nem-chaain khëchnaa jëeujerrjã warre isegp̄iwi jūrr ich gaaimuata ĩsin ðor pekau chugpaa th̄n̄m a sim̄u.

¹⁰ Mag ichta Ēwandamau khōsi sīerrjō meebarmuata maachin Ēwandamau ich atheepai nem wau wēn̄-ramkhīir ich dēnkha wai sim. Mag ichta warrgar nem-chaain kheechjerrjō m̄d̄raa maach kōit ich thōopitar-ran, mag biek äbpai meebarmua tag meebe aag ajim.

¹¹ Mam̄ maḡm äba, maach judionaan een agtha phadnaanau nemchaain khëchnaa edau äspa-pakhampierr jëjëu aajeeb mam̄, jāḡmua chan b̄m̄rjã pekau chugpaa aubam. ¹² Magarrau Jesuuwan chad biek äbpai meetarrau tag meebe ich mag warag ügthar mawi ich Aai juachaar gar oo sīsijim, ich Ayau ichig ðor kōit waupitarr thum waup̄iwi. Magbarm aigmua warre ĩchab pekau chugpaag awi tag nem-chaainjä khëchju aai khaba ap̄ijim. ¹³ Mammua Ēwan-damau ich oomapham kh̄m̄n thum ich jua ee phēdee-ta oo sim, ¹⁴ ichdēu ichta mag biek äbpai mag meebarmua sī ofrendakha ich Ayag ich deetarrau ich dēnkha aumam kh̄m̄njã warre ajaug paap̄iamaajeewai. ¹⁵ Mag irua ðor ajaug paap̄iamaajem̄n chadcharau a khap apieg, Ēwandam Akharaujã nawe ich Ēwandamaucha iekhatarr igwi,

¹⁶ “Nacha m̄chdēu israelnaan d̄i iek deetarjã amau m̄ ipierraa khabajierrab mam̄, mua ūwaa am d̄i iek deejugui” ajim an̄m.

“Ma m̄gaugui” ajim an̄m ich Ēwandamau:

“Mua am d̄i deeu iek deebarm̄n, warre am khīirjug eeta sīuwi am thäär eejã phã sīubarmjōta ajugui” ajim an̄m, “m̄ch ipierraa am khōsi amkhīir.”

(Jr. 31:33)

¹⁷ Magnaa ĩchab,

“Amau m̄ch dau na nem khaigbam waujerrjã mua chugpaap̄iwi, tag maḡm iekjã igba ich mag khīir okhoop̄ijugui” ajim an̄m Ēwandamau, ichdēu ðor ajaug paap̄aijem igwia.

(Jr. 31:34)

¹⁸ Magtarr aawai ya tag dich pekau kōit agtha maḡm nemchaainta khëch wēn̄rraju khaba n̄m, ichdēu jaau simjō chadcha ichdēuta warre maach khaibag chugpaap̄iwi khīir okhoobap̄aiwai.

Ēwandamta j̄rju aai n̄m

¹⁹ Magau keena. M̄ig eegar in chadcha phadnaan p̄r appaita mag Lugar Santísimo ee duubjem. Mam̄ ĩs chan magba, mag Jesucristoou maach kōit ich bag ārpitarr gaaimua ĩsin maach thum chi ükha n̄m kh̄m̄nta üu warre ich Ēwandam sim aarcha öb̄erju aai n̄m. ²⁰ Mam̄ mag üu i aarcha wētju aai n̄m̄n, mag Lugar Santísimo gar dicham ugua put parrg üu wējor-rau thuur sīerrjã ich Jesucristoouta ich meebarmua warre thorreubap̄imua kh̄d wau deebaawai.

²¹ Magwia ichta Ēwandam aarcha maach thum i chaainkha th̄n̄m kh̄m̄n Pörkhanaa maach kōit iekhaajemkha sim. ²² Mag chadcha Cristoou ich bagau-ta maach ajaug paabarm d̄i phadnaanau chi ür̄mpai m̄p̄iwi Ēwandamag jēwaag ajaug paajerrjō ich Ēwan-dam Akharauchata maach thäär ajaug paawi döoujã ajap utarrjō naawai, warag thāraucha Ēwandam j̄rtar-rau keena, b̄m̄rjã irua maach isegjūjã khīirjuba. ²³ Irua chadcha ich iekhatarrjō aajeewai, dich ipeerd̄m iekhaju-jã khīirjuba, ĩsin warreta maachin ya peerd̄m̄i n̄m aju aai n̄m, ichdēu jaautarrjō maach ich aar phē auju khīirjugjã ogd̄ba. ²⁴ Mag khīirjunaa ĩchab warag ag-daujō dich khapeen juag oonaa am daupii ajuuta êkhaju keena. ²⁵ Maḡm ĩs m̄g maach Pör Cristo bēe-jujã warag dakpapa khaawai chará, khar maach khapeen aajemjō, culto ee maba sī degpai naaju khaba n̄m. Magju khãai agdaujō chikham wawí n̄mua warag dich khapeen onee apijuuta êkhaju.

²⁶ Mam̄ magba maadēuta m̄g Ēwandamau maach peerd̄m̄ aajem iek wajapha khaph̄ narra, juau ogthom i iseg n̄m iekhau parhooba nem wau n̄m gaaimua ūwaa warr i khaugba aawai naajerrjō ich mag parhooba wēn̄rr̄m chan, magan Cristoou parta maach gaaimua ich thōopibarmjō ajim, maadēu irig maach peerd̄m̄ aupiba naawai. ²⁷ Magta am̄n, tag maach peerd̄m̄ auju chukhu aawai, magan Ēwan-damau maach i agkham ed maach séua maach gaaita ich khīir machag meeunaa tagam kh̄m̄n ich khōchkhaba aajerr kh̄m̄n d̄i äba sī ötdau ee jēerju-paita n̄m. ²⁸ Pārau khaph̄ n̄m, warr Moiseeu ley p̄tarrta ðrau serbiibag phēmjō amach khōchag aig nem wauwai, chi ootarr kh̄m̄nau, numiim kh̄m̄nau wa thārjupam kh̄m̄nau khãijã thethemnaanag

jaubaawai, makhæun bæurjã dau aug khaugba, warre khëchpi jaajeejim, chi ley gaai jaau simjõ. ²⁹ Pãadë khïirjubat: Maagjerr khæun dëi magta aajerr khai, jã-gaju khai Êwandamau oowai ich Chaaita õrau khõchkhabam iekhau sï maadëu nem igmaphamjõ amach kõit i bag ärtarrjã warag isegnaa, ich Êwandam Akharau õu amach Êwandam dënkha aajem igwiajã sï wau iekhaajem khæun dëi? Amau mag iseg naab mamæ, ¿mag i Chaai bagau khabajï, Êwandamau ich garmua õor dëi iek deewai jaautarrjõ chadcha õor pekau chugpaawi peerdæ auju aai apitarr? ³⁰ Mamæ maadëu khaphæ næm, chi mag næm khæunag chan Êwandamau sï par daúa oo nææ abaju. Magua chi mag næm khæun igwi, ich Êwandamau iekhatarrjã ich iek phã sim gaai,

“Muata õor dëi amachdëu nem khaigba wauajerrpierr am gaai mas ab khaba mas deejü” a sim.

(Dt. 32:35)

Magnaã ïchab ichdëupai,

“Muata õor thumaam khæun dëi amachdëu nem wauajerrpierr ich agjõ aju” a sim “am dëi.”

(Dt. 32:36)

³¹ ¡Aay apkhiitæ, maach Êwandam cha maach wai dænumægtã mag ich gaai mas api sim woun!

³² Mamæ pãar õu magba næm. Magba naab mamæ, khïir eyaa abat: Warrcha pãachdëu Cristo iek chadcharam ükhatarr khuriipai aawai pãach wajappa phithurg au durrumjã pãrau magæmjã aba õu athaba chadcha pãrau äwaatjeejim. Ich jãgta pënaat warag.

³³ Chadcha pãar ee äaur khæun næm; makhæunan õor pøm wëjõm dakhïirjã sï wau wai nææ awi am dëi amachdëu ampierr aajeejim. Maagwai pãrau am dau aug khaaugwai pãachpata kharin dëi mas waunaa sï õrau kha isëejã aajeejim am gaaimua. ³⁴ Mag durrum gaaimua pãach khapeen cárcel deg durrum khæunjã pãrau õu dau aug khaaugjeejim. Mamæ magpaijã khaba, mæig eegar pãachdëu nemdam wai næm khãaijã ajarchanaa bæurjã äriba aajemta paarpajujã khaphæ naawai, pãach nemdampa khechthæg aumam kõitjã iekhaba, gaai mas khabamjõ warag onee magæmjã pãrau khïu äwaatjeejim. ³⁵ Khodamnaa, jãg pãachdëu ükha næmjõta warag ogdæba ükhanaat, ïsin par khãijã maadëu ükha næm a khïirjuba. Pãach jãg durrum paar deegan, Jõoirau nem ajapham pøoma wai sim.

³⁶ Mamæ mag ich Êwandamau khõsimjõ nem wawaa-gan, dau aug wau wënærræmjã magæm aba, ichiita warag äwat wënærraju aai næm. Mag næmæn chadau ichdëu jaau simjõ pãar dëi ajaphanaa ich dëi ich mag wënærrapiju. ³⁷ Mag phithurg au wënærræmjã, Cristo deeu bæeju khap sï äwatju aai næm igwi, ich Êwandamau iekhatarr ich iek phã sim gaai,

“Nænaat, pãrau næ næm woun bæeju chan pøm wauurba sim” a jaau sim.

³⁸ “Pãar ar mæægtã pãach pekau chugpaapitarr khæunaun mæ pãach dëi chiræmjã khaphæ wënærraju; mamæ chi mæ iek ükha narr khæunta deeu ewag wët næm khæunau chan, oob mæ amach dëi chitaju amiet; mæchdëujã tag amag oohbam” a sim.

(Ab. 2:3-4)

³⁹ Mamæ maachig chan mag irua oobam abaju, eem khæunjõ ewag wëtwi okhooju khæun khaba naawai. Okhooju khãai, maachdëun chad thãrauchata i iek ükha naawai maachin peerdæwi ich dëicha wënærraju khæunau. Ich jãgta ükhanaat keena.

Jõoin Êwandamau ichdëu jaubarmjõ aju khaphæ arr khæun

11 Mag Êwandam iek ükha næmæn, ichdëu maach dëi ajapha aju a simjã chadcha ich mag aju khaphæ næmæn, ichdëu jaau simjã agtha ooba næmta chadcha aju khaphæ. ² Êwandamau maach jõoin warrgarm khæun õu ajapha eeg oojeejim, ichdëu am dëi nem magju aawaijã chadcha ich magta aju awi amachdëu i iek ükhaajerr aawai.

³ Maguata ïs maachdëujã agjõ ükha næm gaaimua maadëu khaphæ næm, Êwandamauta mæg durr, edaujã, phïdag maimua tagam nem thum thænæmjã chadcha ompaajim; ich iek gaai mag jaau sïewai chadcharau. Ajarcharan bæurjã nem chukhu arrta sï ichdëu ompaapi jaubarmuapaita nem thum ompaajim anaabá.

⁴ Pãadë khïir eyaa abat, jãga warrgar maach jõoinaujã chadcha Êwandam iek ükhaajeejï: Magua Abelau Êwandam iek ükha sïerr aawai Jõoirau ichig jaautarrjõ i athee nemchaai thõonaa irig jëeujim. Magtarr Êwandamau oowai, Caín dën khãai ajarpha õbërrim aajem. Magbaa Êwandamau, “Pua mæ athee nemchaai thõonaa mææg jëeubarmæn nem ajaug khëræm; pææn chadcha woun ajaphamæu. Muan jãgta khõsi chiræmguï” ajim anaabá Abelag. Chadcha Abel nachgarwe mee-jieb mamæ, ïs ewag pawï oowai Êwandam iek ükhanaa magtarr gaaimua maachigjã ich dënjõ ükhamkhïirta magjim.

⁵ Enocjã ïchab chadcha Êwandam iek ükhaajerr gaaimua Êwandamau i meepiba sï maach ëntër ich mæg ich aar aujim anaabá. Magtarr aawai par jær næmjã baaubajieram aajem. Ich Êwandam iek phã sim gaai jaauwai, mag i arrju nawejã Êwandamau oowai i dau na ajapha khitaajeejim aajem. ⁶ Mamæ maachta wajapha Êwandam iek ükhaba næm chan pöd i dau na ajapha khaba næm. Êwandamta dich dëi sïepim khõsi chiræmæn, khaphæ aju aai sim, í chadcha iiu sïejeewai chadcha mag ich jær næm khæunagjã irua ich khaugpinaa am dëi ajapha aajem.

⁷ Jõoi Noeeujã ïchab Êwandamau ichig mæg durr gayam khæun döädau öpüiju jaubaawai ükhawi, maagwai chan agtha noseg khïirjã khaugba aajerr äba, chadcha ichig jaautarrjõ barco pøm waubaadëjim aajem, ag ee ich chaain dëi peerdæg. Tagam khæun amach thãar theegau thum pekau ee thænæm daar, mag ich appai ükhatarr gaaimuata, tagam khæun thum õdubtarrjã, ichin õu Êwandamau peerdæ auwi ich aar auju ayaa apüijim.

⁸ Abranaujã ïchab Êwandam iek ükhaajerr aawai khãaim äb ich thürchëwi ichig mapi jaubaawai, chadcha i ipierr petajim aajem. Mamæ maagwaiwe chan agtha irig durrrkhipiju durrrjã jauba næwe arr aawai,

sī ich barjujā khaugbata petajim aajem, sī Ēwandam iek ÷khawi i ipierr. ⁹ Mag Ēwandamau ichig ja-jaukhamjō chadcha aju khīirjunaata nerrarr aawai, ichig durr deejū atarr aar pawiajā nawe barimatarrrta sī eeu bar simjō chi durr khænn ee sī di khōmarii ēu-naa magreu ahau aajem eepai sījeejim aajem. Ich magta i iewaa Isájā i yēto Jacob dēi naajeejim anaabá, bēurrjā amach di chaar ēu auba, amagjā ich agjō Ēwandamau durr jūapiju jaautarrtá. ¹⁰ Pārau khīirjuawai, zjāgwī mag di chaarjā chukhu nēmta warag Ēwandam iekta ÷kha naajī? Mēig eegarm di khāaijā phōbōr ajapcharam ee di thēnn ee joobaanta Ēwandamau amach arrju khaphæ narr aawaima; ajapcharan ÷gth-arma. Mamaam phōbōrōn ich Ēwandamauchata wau-ju aadēwi ichdēucha ēutarrau.

¹¹ Chi Abrán æi Sara khaærrarraujā īchab athaba Ēwandam iek ÷kha sierr aawai, ich daupeer garjā pōd chaai ooba arrrta, ya ūanaa khitūm eeta Abranag chaai oo deejim aajem, ÷u ichdēujā Ēwandamau chaai deejū atarr ÷khatarr aawai. ¹² Magta chadcha jōoi Abrán ya jōoiraa khitūm eeta chaaidam dau āb paarpajim anaabá. Mag chaairau chaain īiubaadēmuata jōoi chaain khapaana thēnnisijim anæm, ewag pawī. Jōoi chaain khapanan sī phūas igawam mosdau kha-panagjōnaa edjā ee phīdag phuphup aadeejemjōta thēnnisijim anæm, amach khapangau chi beerjujā khaugba.

¹³ Mag Ēwandam iek ÷khaajerr khænn cha maadēu jaau næm khænnan chadcha thum khēchjierram, mag Ēwandamau amachig nem deejū jaautarrjā agtha auba durruwe. Mamæ mag Ēwandamau jaautarrjō chadcha aju ÷kha narr aawai amau khaphæ naajim, ya ÷gthar paaukhabaimaawaita mēig eegar deejū arr khāaijā atcha Ēwandamau amachig deejū. Mag khīirju phōbaadeewaita mēig eegarwejā warag onee næm iekhau, “Mēiguin maachin sī chikham durr gaaita wēnærræm” aajeejim anæm. ¹⁴ Amau mag iekhaajerran deelum durr gaaita durrkhaa chaar durrkhaaimaju khīir-ju narr aawaita maagjeejim; ajapcharan ÷gtharchata naaimaju khīirjuwiam. ¹⁵ Amau warrcha amach naajerr durrrta khīirjuajerr amuan, deeu Egiptoofta wētkham, warrjā mammuata bēetarr khænn aawai.

¹⁶ Mamæ amau ig narran, mēig eegarm khāaijā durr ajapcharamta ig naajim; ajapcharan ich Ēwandam sim aram durrrma, ÷gthar. Maguata ich Ēwandamaujā chigag chukhu amag, “Mæta pāar Ēwandamau; mæch dēi joobamkhīir durr ajaphamta mua pāar athee khīir khaug wai chiræmguī” ajim anaabá.

¹⁷ Jōoi Abranau khaphæ sīejim, Ēwandamau ichig jaautarrjō chadcha ich chaai ābpai khitūm gaaimuata ewag pawiajā jūrr ðor pōoma thēnnisiju, i chaain ewagam khænn. Mag ichig jaautarrjō aju khaphæ sierr aawaita chadcha ich ipierraa aju khap aag awi Ēwandamau ichig, “Pæch chaai ābpai khitūmta thōonaa phaamamua mærg ofrendakha deebá” abaawaijā, magæm aba chadcha i ipierr peer ich chaai thōojim anaabá. ¹⁹ Mag sim aig Abranau khaphæ sīejim, Ēwandam chadcha chi jua thierr aawai irua ich chaai

thōopūitarr akhiinjā deeu phiriu awaag nem jua theeg sim. Maguata chadcha Ēwandamau ichig jaautarrjō aagpajim anæm, ich chaai dēi. Mamæ mag ya irua thōogpam ee, Ēwandamau oowai Abranau chadcha ich ipierraa sim oobaawai, ÷u ædærr chaai thōopibajim aajem. Maigta Abranau oowai i chaai chi thōm arrrta ÷u deeu monakha diig athaadēmjō ajim anæm, mag ya thōopāaigpam eeta deeu ich Ēwandamau jaabaawai jua khæpūitarr aawai.

²⁰ Isaaujā Ēwandamau ich ayag jaautarr chadcha ÷kha sierr aawai ich chaain Jacob Esaú dēi paarpaawaijā am bendiciemamua chadcha Ēwandamau am dēijā ÷u aju a jaaujim aajem amag.

²¹ Maimua Jacooujā Ēwandamau ichig jaautarrjō aju ÷kha sierr aawai, ya jōoi ich meegpamua ich bordón gaai mobæ oo khēræmua Ēwandamag jēumamua ich yētonaanjā ajapha bendicie pæajim anaabá, am gaaimuata chadcha Ēwandamau ichig jaautarrjō ðor pōoma chi thethemnaanjā ðbērmaju khap amkhīir. Mag irua bendicietarr José chaain ajim aajem.

²² Maagwai chi Joseeujā agjō Ēwandamau ich tathōoinag, “Pāar mua phē arrwi deelum durrrta durrkhapiju” a jaautarr khaphæ sierr aawai, chadcha Ēwandamau ich magta aju khīirjuwi ya ich meegpamua, “Ēwandamau pæach mēig Egiptomua phē arrwai mæ pa thum wa auwi pæach dēi athaadēt” a jaaujim anæm tagam khænn israelnaan ich khodnaanag.

²³ Moisés dēnnaanaujā amach jōoinag Ēwandamau mag jaautarr chadcha ÷kha narr aawai, reiu israelnaanau chaain oomam thum khēchpi jaau sierr āba, ya chi Moisedam thaaba khērsiewai amach chaai khōigwi, “Mæg chaai jōoipa khērsiewai mærgæfta Ēwandamau Egiptopien jua eemua deelum durr maach phē arrpiju” awi, ædærr i thōopiba sī warag ed thārjup ich mag meer wai nēisijim anaabá, mag chaai gaaimua amachta khaigba ajujā ðgkhaba.

²⁴ Mag nawe Ēwandamau ichdēu jaautarrjō aju ich chi Moiseeujā khaphæ sierr aawai, iin chadcha Egiptoom rey khaauta bæræwe bāaupūijieb mamæ, í chan mag rey kha ag iewaa khabam ajim anæm. ²⁵ Rey dēi ābam deg joobam khōchgau warag ich meeunta isegamjō abaawai Ēwandam na khaigba aju khīirjuwi, warag ichta ich meeun Ēwandam ðorkha thēnnæm khænn dēi āba sī ich dau aphæ apijuuta khīir-jubaadējim anaabá. Ichdēu khaphæ sīejim, mag rey dēi mēig eegar khūchpai nem ajapham thum paarpawiajā sī ich meebaadee deeu chukhu aju. ²⁶ Irua khīirjuawai Ēwandamau maach meeun judionaan eemuata ðor peeræ aumkhīir pūiju arr aawai, chadcha ich mag amkhīir ichpa dau aug wau nēmta nem thum paarpa næm khāaijā ajapcha sīejim, ich mag sim paarjā Ēwandamau mæg atag jūrr ich dēi ajapcha aju khaphæ sierr aawai.

²⁷ Mag, Moiseeu ichigta Egiptomua Ēwandamau ðor wai ðbeerpiju khaphæ sīejim. Magua ichdēu ooba sīejieb mamæ, Ēwandam ich dēi sim khap, reiu ich dēi meeukhaju jā khīirjuba, warag ichta Egiptomua majim aajem, Ēwandamau chadcha ich ðor phē arrpi næm

ora. ²⁸ Maimua ag khur nassi pawiaata Moiseeu Ēwandamau ichig jaautarr ükhawi, deeu Egipto bëwi ichdëu ich meeun phë arrju noram ovejadam thöonaa, ag bagau puertdi i gaai maach meeun dipierr bëchkhun phuurkhapsi jaaujim anaabá, mag edaar ich Ēwandamau ich chog dipierr chaain chi nacharam khüen khëchamkhüir pëibaawajjá mag phuur sísidëm aiguum khüen chig am ugua.

²⁹ Mag chadcha Egiptopien jua eemua öbërdëtkhatarr edjá Ēwandamau üu amach peerdë auju khaphë narr aawai phüas Chi Phur anëm eejá maach jöoin sïi durr jësarg eemjö thoom igar dërba dichjierram anëm. Mag oowi chi Egiptopien am ëudee ëkha wëdurarr khüenaujá agjö aju ëkhajierrab mamë, deeu chi phüas äbamëg thërrdëbaadee thumaa öjier-ram anaabá dö ee.

³⁰ Ēwandamau chadcha ichdëu jaubarmjö aajem ükhawi maach jöoinau amachig jaautarrjö, Canaan durr barwi, phöbör Jericó aajerr igaau siete días phüerdëpi jaautarrjö phüerdëbaawai, ya äb-miecharam gaai paawai chi phöbör igaau ügthaa thur phüerdë sïerr sïi jëkhët aphëgkha warre khüiphöbaadëjim aajem. ³¹ Mag phöbör ee sïejim aajem ïchab üüi äb chi durpathierrmie arr Rahab a thër sim. Mag üüirau maach Ēwandam igwi maach Ēwandamta thumaam khüen khäijjá chadcha chi jua thierriu a khaphënaa i iekjá ükha sïejim aajem. Magua maach jöoin eem khüen Josueu pëiwi mag chi phöbör khüiju na oothurtarr khüenjã üu ich di aig barpiwi am peerdë aujim aajem. Mag am peerdë autarr aawaita tagam khüenau Ēwandam jua theeg simjá ükhaba arr gaaimua thum khëchpëitarr ee, chi Rahab chan thöoba üu Ēwandamau peerdë aujim aajem.

³² ¿Mag tag khaita mua pãrag jaubarkhiin? Agtha jaauju pöoma thünëm: Gedeón, Barac, Sansón, Jefaté, David, Samuel maimua tagam khüen ijö Ēwandam i örag jaaujerr khüen pöoma thünëm, jãga amaujá Ēwandam iek ükha nëmua nem waaujeejï; mamë makhüen thum jaaukhiin da jaaupëibaju. ³³ Amau chadcha Ēwandam gaai ükhaajerr aawai deeu durram khüen dëi wërbëawajjá amachdëuta pöödjeejim aajem; amachdëu durr jüa nëm ee öor dëi nem agchata aajeejim; mag amachdëu ükhaajerr gaaimua Ēwandamau amachig deeju arrjá chadcha aujierram; león phãarkha thünëm ee barkhüinaa ³⁴ orno uu wëjöm ee phãartarrjá bëurrjá chig aba üu öbërriam aajem; chikhamnau thuthuüi khëchpëiju arr khüenjã üu peerdëwi, ïchab ya pödba warm khüen jua eegar pajöjöö narrjá deeu üu jua theeg auwi, jürr amachta emkhooiin khaajeejim anëm; mag nëmua amach dëi wërbë nëm khüenaujá am ögkhawi warag amachta weetjeejim anaabá. ³⁵ Hüinaujã ïchab amachdëu Ēwandam iek ükha narr gaaimua amach chaain chadcha mee narrjá deeu üwaai amach daúa iuu phiidë nëm oojierram aajem.

Mamë äaur khüen chan magba, äaur khüenan jürr thethemnaanau wau thöomamuata khëchjierram anaabá. Par amachig “Pãrau Ēwandam iek tag ükhaba

phamën pãar marau khëchba sïi pëarpëiju” abaawajjá, peerdëm khöchgau awi “Magan tag marau Ēwandam iek ükhabamjá” aba, warag üdëraa amach khëchpijier-ram aajem, amach iuu phiidëwi jürr ügtharchata Ēwandamau amach athaawai üucha naaimaju khaphë narr aawai. ³⁶ Äaur khüen sïi am khüirpajjá wau iekhanaa wüjä wëmaajeejim anëm; äaur khüen cadenau jünaa caden paraajã cárcel deg ookhëkhëd aajeejim anëm. ³⁷ Äaur khüen mokou bar wai nëmuajã thöopëimaa-jeejim anaabá; khar chará sïi serruchoujá maach jãrr-cha thëmmamua thöopäajeejim anëm; wa magbaju khai sïi thuthuüi khäijjá su khëchmaajeejim anaabá. Maimua äaur khüen amach khapeenjö mag am jua ee dau arhëu amaaugau parhooba wënrëraajeejim anëm, amach ëudee ëkhaawai; khajüadam jüaju chukhu aadeewai oveja ëu wa chïb ëu khäijjá jüajeejim anëm, dau arhëu; mag nëm dëi gaai machagjá aajee- jim anëm, mag amach dëi khaigba aawai mag parhoo- ba wënrëmmua. ³⁸ Mag durrarr khüenan, öor wãjãaun arr aawai, mëg durr äkhãrag sim gaai bë thëgbaju aai narrta mag parhooba amach barjujá khaugba wënr- raajeejim anëm, öor chukag ee pabë eem magwe. Maguata jëbdegjá naajeejim anaabá, dëurrwai.

³⁹ Mag Ēwandamau ichdëu warrgarwe jaautarrjö chadcha aju khaphë narr gaaimua ich iek ogdëba ükha nëmjá ich Ēwandamau oowai üu sïejim anaabá. Mag ichdëucha oowajjá üu sïejieb mamë, mëig eegar wënrërrëwe chan mag Ēwandamau maach jöoin dëi wauju jaautarr thumaa pöd amach daúacha ooba dur-rajim. ⁴⁰ Mag amau ooba arran, Ēwandamau Cristo pëibarm gaaimuata ïs mëg maach ewagam khüenpa äba ajarpa paapëiwi äba ich aar naaimaju ayaa apiju khüirju wai sïerr aawai ajim.

Äba Jesús gaaita dich khüirjug sïuju aai nëm

12 Mag warrgarm khüen jöoin khapan Ēwandamau nem jaau sim chadcha aju ükha narr gaaimua amau nem waumatarr khaphë naawai maachin sïi khaphig wëtumjö warag naagta wëtju, pekau waujujá khüirjuba ni bëur abarm gaaimua Ēwandamau maachig waupi jaau simjá waubam aba. Magju khäai dichdëu nem waum khösimpai wauju khüirju nëm gaaimua pöd Ēwandamau waupi simta wauba khäijjá am ugua, magëm khüirjugta warre thum isegju aai nëm. Magba akhiin magëmua maach bë gaai pëurrbaadëphëmjö aawai pöd Ēwandamau khösimjö abaju. Khajëe amkhüirjö maach na nem inag pöm thënaawiajä magëmëgjã ooba, ² äba Jesús gaaita dich khüirjug sïuju aai nëm. Ichdëuta warrjá üu maachig Ēwandam iekjá ükhapiwi mëg atagjá parta ükha naa- jim apibaju, ich Ēwandamau maach dëi wauju jaautarr thum chadcha oopiju aawai. Ich Jesuuta chi khaig- bacharam khüenjö pakuls gaai üdëraa ich thöopiba- jieb, chigagjá igba, mag ich thöopibarmua öor peerdë athaawai ichpa onee ich mag sïerraju khaphë sïerr aawai. Ichta ïchab ich Aai jup sim khu juupjem gaai dëi i juachar garcha äba jupimawi ich mag sïerrëm.

³ Magua, khar pāach kha theeg chukhunaa kha oneg chukhu n̄m aig khīirjubat, jāga Jesuujā ōor khaibagkham kh̄n jua machag khīu āwatjī. Ichdēujā maach kōit magtarr aawai pāach phithurg aawaijā maḡm gaaimua oob “Jāg chan mua tag pōdbam” amiet. ⁴ Pāar d̄i chan agtha mag maach Pōr Jesús d̄i arrjōcha khaba naawai ajuēs nem khaigbam waupi n̄m waubam paarjā agtha ōrau pāar khēchba n̄m. ⁵ Mam̄ mag i dau aug wautarrjōcha khaba n̄mta, Ēwandamau ich iek gaai maach wawí simjā ya pārau khīir akhoo wai n̄m. Pādē ūrbat ichdēucha ich iek gaai maach wawimamua iekhatarr iek. Mag sim: “Tewaa, muan m̄chdēu khōsim kh̄n nan nem khaigba aawaijā ajaphata wawiejem; maimua m̄ch chaainkhabaadēm kh̄n gaaijā mas deejem, m̄ch dakhīir khaigba aawai. Maagjeewai iewaa, mua p̄ch gaai mas deewai, wa sīi p̄chig nem agcha khāijā jawaag p̄ch dau aug waupiewai, oob iseg chitam; p̄ch khaigba abarm paar mua p̄chig meeukha iekhaawaijā oob warag, ‘Mag p̄chdēu jaau simjō chan mua pōdbam’ a iekham” a sim Ēwandamau maachig ich iek phā sim gaai.

(Job 5:17; Pr. 3:11-12)

⁷ Maguata muan pāragan Ēwandamau pāach gaai mas deewaijā sīi khīu j̄mbat a chir̄m; maach ich chaain aawai irua maach d̄i magju aai sim. ¿Pārau oowai chaainau nem ārbarm paar chi dēnnaanau w̄ba aajē? ⁸ Mam̄ pārau oowai pāachdēu nem khaigba wau n̄m paarjā Ēwandamau b̄urjā pāar chig aba ni wawijā wawiba sim khai, magan pāar chan ich chaain char khaba aawaita mag irua sīi pārag oobamjōo sim. ⁹ Pārau khaph̄ n̄m, warr maach daii aawai, maach dēnnaanau maach w̄awai wa wawí khāijā wawiewai, maadēu chadcha am ōkhō aajeejim. Maagjerrta ¿jāgwī maach Aai ēgthar simua maach d̄i maagwai maadēu ōgkhabaju aai n̄? ¿Ichdēuta maach ich aarcha ōbērju ayaa apinaa ich mag iuu wēn̄rriepiejem khabá? ¹⁰ Maach dēnnaanau maach daii aawai mag maach wawiejerran, sīi khūchpai m̄g jēb gaai n̄m ora dich ajapha amkhīirpaita maach wawiejeejim, amachdēu oowaijā magta chadcha ēu sīewai. Mam̄ Ēwandamau ta maach gaai mas waunaa maach wawí khāijā wawí sim̄n, m̄g atag pawiajā dich ajapha amkhīrau; ajapcharan ichjā ajapha khitaawai maachjā ichjōta ajapha apim khōsi sim. ¹¹ Iin chadcha dich iekhaa ūrbag gaaimua maach w̄awai chan ēu khaba sīejem; maach gaai masi sīejeeb mam̄, maḡm gaaimua ēu iekhaa ūr khaaugwain dich chit̄mpierr chit̄mjā ēu maach khōinaa chitaajem.

Ēwandamau nem jaau sim sīi par j̄ḡupai ūrju khaba n̄m

¹² Jāg pāach phithurg au n̄m gaaimua tag pōdbajujō sīi kha thūu piu ūiraamjōnaa sīi warag b̄u duuiujō th̄n̄mjā, deeu ūwaa khīir ub̄naa b̄upajā ub̄ thierkha n̄mjō kha onee abat, mag phithurg au n̄mjā ēu āwataag. ¹³ Magnaa ĩchab kha thūumjō durrum kh̄n

daarjā ich Ēwandamau khōsimjō ajaphata n̄rrjēe abat, bigaam kh̄naujā pāach oowi agjō amkhīir. Pārau magta am̄n, Ēwandam d̄i ajap khaba n̄m gaaimua mag kha thūumjōnaa b̄u ākhāramjō n̄m kh̄n jā pāach oowi deeu monaa n̄simjō amjā ĩchab pāachjō jōoi dau na khajapha wēn̄rraju.

¹⁴ Thumaam kh̄n d̄i khōinaa wēn̄rrajuuta khīir-junaa maach pekau paarpapijōjōom nem thum warre isegbap̄it. Maḡm nem thum isegwi ich Ēwandamau khōsimjō i atheepai khaba n̄m kh̄nau chan pōd i aar ōbērwi i khīir oobam. ¹⁵ Magam ugua Ēwandamau pāach d̄i ich garmua nem ajapha am ig sim chan oob ēd̄er okhoopimiet; ni ābam̄gjā oob pāach ee sīi pakh̄r khaigbamjō ōbērpimiet. Īd̄raa magta apim̄n, mag oowi deeu kh̄naujā i dēnjō aadeewai, bigaam kh̄n gaapata warag bēn ākhāramjō d̄rbabaadeewai, ōor pōm Ēwandam d̄i ēu narr khāijā khaigba aju. ¹⁶ Pāach ee iwiir ābmuajā oob dich ōor khabam d̄i chan khapes amiet; oob Ēwandamau waupim khōsim̄gta sīi oobamjō am khōchgau warr jōoingar Esaú arrjō amiet. Esaú ichta chi naam arr aawai ichdēuta ich aai nem thum j̄akham; mam̄ mag j̄aju arrta sīi jāsogau thach thēp ābpaime d̄i j̄ur ich eum̄gta ichdēu nem j̄aju arr thum th̄s̄ep̄ijim an̄m. ¹⁷ Maimua pārau khaph̄ n̄m, jāgaj̄ agtarr khur ya ich aai meegpaawai deeu ūwaa khīirju auwi. Ich aai juagam nem j̄ag irig ich bendiciepiewaijā jōoirau irig ich bendición deebajim an̄m, ag nawe mag lenteja thēp ābam paar isegtarr aawai. Parii dauhi pōmjā ārjeb mam̄, pōd ich aai juagam nem j̄aju khaba ich mag sīsijim anaabá. Magua pārau j̄a oob Esauu ich bendición okhoopitarrjō nem b̄ur̄m gaaimua Ēwandamau pāachig nem deeu arr okhoopimiet.

¹⁸ Keena, pādē ūrbat, mua pārag jaaukhim: Īs m̄g Cristo gaaimua Ēwandamau maach ich dēnkha awaag maach d̄i iek deebarm chan warr maach jōoin d̄i iek deetarrjō khaba sim; ĩsim̄n iek iuriu. Warrcha Ēwandamau maach jōoin d̄i iek deewain sīi durrsī Sinaí an̄m b̄ukh̄rrta wētpi jaaujim aajem, maigpaimuata ich iekha sim ūrmkhīir. Amau amachdēuchata maig-mua oo naajim anaabá chi durrsī sīi uurd̄ wējōmjō th̄n̄mta sīi edjā khīssu th̄n̄m; mag n̄m d̄i ed khōorga sīi ph̄ theeg wē th̄n̄m d̄i maach nem ōkhō pagth̄m daujō ph̄rjēer ahaukhamjā oo naajim anaabá. ¹⁹ Amau maach khāi amach j̄ḡuucha chi trompeta iekjā ūrnaa ich Ēwandamcha iekha simjā ūr narr aawaita warre amach thāar eyaa jaaumam ūrwi tag i iekcha ūrmaaugau irig, “Aay Ēwandam, marau pōd p̄ iekha sim āwatbam” ajierram anaabá. ²⁰ Khani amau ūurwai warre am thāar eyaata “Chijāg pāach n̄m aigpai naaba m̄g durrsī gaai b̄u th̄g sim wounan ichiita thōob khaba warre thōop̄iju aai sim nemchaai awiajā, mokou bar wai n̄mua wa thutkh̄rēu khāijā” a ūrbaawaita mag jāphierr naajim anaabá. ²¹ Mag chadcha sīi maach nem ōkhō th̄n̄r aawaita ich Moiseeujā ĩchab, “M̄chjā jāphierr ajaugau kha duui chir̄m̄gui” ajim an̄m.

²² Mam̄ ṡs ewag Ēwandamau maach d̄üi iek deewai chan amagamj̄o s̄i mag warp durr b̄ükh̄errpaimuata ich iek ūrpi jaaubajim. Maachin ya m̄uig eegarwe Sión phöbörpienu; ajapcharan ügthar wētju kh̄ūnma, Ēwandam phöbör Jerusalén ee ich d̄üicha naaimaju kh̄ūn. Maman Ēwandam chognaan pöoma amach khapangau s̄i maad̄eu chi beerjuj̄ä khaugba th̄un̄m kh̄ūnauta Ēwandamag j̄euephö th̄un̄m. ²³ Mam̄ ügtharta ṡchab mag iek iur deetarr gaaimua maach d̄enj̄o Cristo iek ükhawi ich chaainkha th̄un̄m kh̄ūn th̄ürj̄ä Ēwandamau ph̄äkha wai sim. Ich mamta sim ich Ēwandamj̄ä, maach thumaam kh̄ūnau m̄uig eegar aawai dichd̄eu aajerrpierr agj̄o maach d̄üi nem ajapha aju Jöoi. Ichd̄euta ṡchab ag nawe jöoin ich iek ükha durrum ötarr kh̄ūn akhaarj̄ä ichj̄o ajaug paakhap̄üiwi ich d̄üi ph̄e wai sim. ²⁴ Mam̄ ügthar ich Jesuj̄ä d̄üi sim aarta maach th̄ür sim, ar mag iek iur deewai ich Jöoirau jaautarrj̄o chadcha apieg ich bag ärtarr woun aar. Maad̄eu khaph̄ū n̄m, mag i bag ärtarr chan warr jöoingar Abel th̄öw̄ai bag ärtarrj̄o khaba arr aawai, maach pekau chugpaawi Ēwandam d̄üi maach kh̄öinaa apieg ajim. Mam̄ chi Abel bagau chan magba, warag ich naamta iekkh̄ör ee p̄uajim Ēwandam d̄üi.

²⁵ Magua keena, ṡs Ēwandamau maachig jaau simj̄ä oob asekasba amiet. Mag ṡs ichd̄eu maach d̄üi iek dee simta warr maach jöoin d̄üi iek deetarr kh̄äij̄ä ajapcha sim. Magua p̄aad̄e ūrbat: S̄i Moisés maachj̄o m̄uig eegarmkha s̄ierrau Ēwandam iek jaau khit̄m ūrba arr paarj̄ä chi asekasba arr kh̄ūn Ēwandamau s̄i par daúapai ooba am gaai jua kh̄aba deejerr khai, ṡs m̄uig ügtharmua ichd̄eucha maachig iekha sim asekasba aawaij̄ä oob p̄arau mag maachta i jua eemua peerd̄uju amiet. ²⁶ Ich mag Ēwandam Sinai durrs̄i gaai Moisés d̄üi iekha sim jaar ich iekha simua chadcha j̄ebpata duuipijim anaabá. Mam̄ Ēwandamau ich iek gaai jaauwai,

“Deeu mua biek äbpai m̄uig j̄eb duuipiju, mam̄ mag duuibarm chan m̄uig j̄ebpai khaba edj̄ä eem magweta duuipiju” a sim.

(Ag. 2:6)

²⁷ Mag irua deeu biekdam äbpai duuipiju a sim̄n, s̄i khajapham ūur chaar khaba aawai, magbarmua warre m̄uig durr oorp̄üiwi edauj̄j̄ä chukhu ap̄üijuuta jaau sim, mag maach i agkhaju igwi. Mam̄ p̄aad̄e ūrbat: Ichd̄eu nem wautarr thum ūurpp̄üiwiwaj̄ä mag maach wētju aar ichta chi Pörkha sim durr chan b̄üerj̄ä chugpaba ich mag s̄ierrem iekhau. ²⁸ P̄aad̄e kh̄iirjubat keen: Mag Ēwandam iek iruan maach khaibagj̄ä s̄i öt ee phaabar̄üimj̄o warre chukhu ap̄äijem anaawai, mag n̄m d̄üi ṡchab iruata durr j̄üa chir̄m chan b̄üerj̄ä chugpaa khaugba ich mag s̄ierraju an̄m durrrta maach ph̄e auju an̄p̄í, irigta üu ajim anaa warag th̄äar onee j̄eueju keena, ichd̄eu ichig j̄euepiejemj̄o, i dau na nem khaigba waujuj̄ä ökhö.

Khani Ēwandamau maachig waupi s̄i

13 Mua p̄aar wawí chir̄m ūrbat keena: P̄aach khapeen thum khod äbam kh̄ūn appai

th̄un̄mj̄o daupii abat. ² P̄aach aig öor b̄eewaij̄ä amag di ṡghaba warag p̄aach aig j̄eerpim kh̄ösite j̄eerpibat; kharin örau amach ö ajaugau ich Ēwandamaucha angelnaan p̄ütarr kh̄ūnra amach aig j̄eeriejeejim, mam̄ s̄i parhoobam kh̄ūnpii awi mag Ēwandam chognaanj̄ä khaugbata amach aig j̄eeriejeejim.

³ P̄aachta preso n̄mj̄o p̄aach khapeen preso durrum kh̄ūnj̄ä kh̄iir eyaa abat. Ar p̄aach d̄enj̄o ükha durrum gaaimua örau am d̄üi amachd̄eu am aig am gaai dee n̄m gaaimua dau aph̄ū durrum kh̄ūnj̄ä ṡchab kh̄iir eyaanaa, p̄aachta mag dau aph̄ū n̄mj̄o amau nemdam ig n̄mj̄ä amag au deebat, chikham jua machgau p̄aach dau aph̄ū aawai p̄aach d̄üij̄ä magta apim kh̄ösimj̄o.

⁴ Ar dich öor khabam d̄üi khapes aajem kh̄ūn gaai chan Ēwandamau s̄i ich j̄äg oobamj̄o s̄iubaju aawai emkhooin ūinpan wa ūin kh̄äij̄ä jaainpan agdauj̄o p̄aach öor respetaabat, oob b̄üerj̄ä deeu d̄üi amiet.

⁵ Ich Ēwandamaucha jaauwai, irua chan b̄üerj̄ä maach kha ogd̄üba ni s̄i parhoobaj̄ä maach khaugba barp̄abaju a s̄iewai, p̄aach dau aph̄ū durrum awi oob phatkhonag w̄erppa amiet; Ēwandamau p̄aachig dee sim d̄üipai onee abat. ⁶ Mag n̄m aig ṡchab maad̄eu b̄üerj̄ä kh̄iirjuba, s̄i warag ich Ēwandam iek ph̄ä sim gaai jaau simj̄o

“Maach Pör Ēwandamauta m̄ūn khaigpeerjeewai örau m̄ū d̄üi khaigba awiaj̄ä khani mua öghabarju” abat.

(Sal. 56:3-4,9-11; 118:6)

⁷ P̄aad̄e ar warrcha p̄aachig Ēwandam iek jaanaa mag amachd̄eu jaau n̄mj̄o w̄en̄urapi jaautarr kh̄ūn-ta kh̄iirjubat, j̄äga mag phitthur durrarr äba amach meewaij̄ä agtha ogd̄üba ich mag ükha n̄mua ub̄ durrumta kh̄öchjierrá; magumta p̄arau kh̄iir eyaanaa amau ükhaajerrj̄o ükhabat.

⁸ P̄aad̄e ūrbat: Jesucristoon warrgar ich s̄ierrarrj̄o m̄uig atag pawiaj̄ä cambieba ich mag s̄ierraju. Í mag cambieba s̄ierraawai i iekj̄ä agj̄o cambieba s̄ierrem.

⁹ Magua p̄aachig i iek awi j̄ürr deeu iek p̄aachd̄eu nacha khaugtarr chaaur nem parhooba kh̄äij̄ä kh̄öpiba jaauwai oob ūd̄ūr p̄aach kh̄ürgurpimiet. Mag nem parhoobam kh̄öpiba jaau n̄mta chadamj̄o ükhaju kh̄äai, Ēwandamau mag Jesucristo p̄äibarmua chadcha ich garmua nacha maach kh̄öchkhatar khaph̄ū n̄muata ub̄ naaju aai n̄m. J̄äg s̄i nem parhoob kh̄öpiba jaau n̄m ipierr n̄muapai chan b̄üerj̄ä Ēwandamag maach aupij̄j̄öopaij̄ä khaba sim.

¹⁰ Magarrau Cristo iekta ükha n̄muan chad Ēwandamau maach auju, ich Cristota maach köit ūd̄üraa ich th̄öopitarr aawai. Mam̄ j̄äg Aai i j̄euejem degam phadnaanau par nemchaain kh̄öch n̄muata amach aupiju ükha n̄m kh̄ūn chan pöd irua aubam, s̄i maach jöoin i gaai jaau sim ūerkha n̄muata peerd̄uju ükha naawai. ¹¹ P̄arau khaph̄ū n̄m, añopierr biek äbpai phadnaan pöröu nemchaai th̄öonaa chi bag Aai i j̄euejem deg arrjem, Ēwandamag öor pekau köit ofrendakha deeg. Mam̄ chi nemchaain modon warag warp phöbör igau arrnaa s̄i phaap̄äijem, b̄üerj̄ä

khöpiba. ¹² Ich mag ajim ïchab Jesuu mag maach kôit nemchaaijô ich thôopïiwaijã: Warag phöbör igaau arnaata i thôopïijieram, mag ich bag ãrbarmuata Êwandam dau na ðor ajapha naaju ayaa apãaig. Ichdëu magtarraupaita maach Êwandam dau na ajaug paajeewai, khandhee maadëu mag nem inag khöju aai nê wa khöju khaba khãijã sï a jaau nêmta ipierraa aju aai nê. ¹³ Mag i thöon arrwaijã i waunaa i iseg nêmta iekhau warag phöbör igaauta i arrwi thöotarr aawai, magan maach jöoin i pëaba ïkha nêmta gaaimuata dich peerdëju êkhaju khãai, Jesuuta jërju aai nêmta, i gaaimuata chikhamnau maach dëita jürr ich dëi arrjô wau iekhajuã igba. ¹⁴ ¿Khan jãgwi mag Jesús gaaimua dich wau iekhajuã igba warag sïi ãwatju aai nêmta a chirú? Sïi ich mëig eegarpai wënërram iek khaba, maach durr chaar ëgthar ich Jesús sim aarta wëtju khïirju naawaima. ¹⁵ Mag khïirju naawaita ãba Jesu-cristo gaaimuata Êwandamag ëu ajim aju aai nêmta, i gaaimuata ëu mag Êwandam aarcha naaimaju khaphê naawai. Mag irig dich iucha pëaba i thö iekha nêmta warrgar nemchaain thöonaa phaa nêmta irig jëeujerrjô jëe nêmta. ¹⁶ Mamê mag appai khaba, dich khapeen dëi ö ajapha aju chan oob khïir okhoomiet. Pãachdëu nem wai nêmta eem jürr chukhum khëun dëi jig aupetat. ¿Khan jãgwi pãrag mag chirú? Mag agdaujô nemdam jig au nêmta warrgar mag nemchaain thöonaa ofrendakha ichig deejerrjô Êwandamau i dawagaa oojeewaita mag chirum.

¹⁷ Keena, iglesia ee pãach pörnaanaau pãachig nem mag aawai am ipierraa abat, pãachta jürr am khãai ër-pai aju êkhaba. Pãar gaaimua Êwandamau amachig iek jëeuju khaphê naawai amauta jua ëyaajã khaugba pãar thëajem khëunau. Pari mag pãach ajapha thëamkhïran, pãachdëujã am ipierraa abat, wajapha amaujã amach phidag onee waumkhïir. Pãrau magbam chan pãar gaaimua am ökhïirjuu aphöbaadëmua amach phidagjã waumaphamta wauphöbaadëwai pãachpata eeg paaukhamaju.

¹⁸ Keena, mê kôit Êwandamag jëeubat. Mag mêch kôit jëeupi chirum chan khaigba chiraawai khabam; mua khaphê chirum, mêch Êwandam dëi ëu chirum. Mamê warag mëg atagjã thum mêchdëu nem wau

chirum gaaimua ich mag i dëi ajapha chiram khösi chiraaawaita mag pãrag mêch kôit jëeupi chirum. ¹⁹ Mag pãachdëu mê kôit Êwandamag jëeuwai ëu deeu ïwaaai mëigmua jöpcha pãach aar mê barpita jëeubat; mê pãar dëi chiram khösi chirum.

Ãbmiecharam salud

²⁰ Muan mêchdëujã Êwandam maach khöinaa phë wai sïjemëgta pãar kôit jëeupi chirum; ajapcharan ar maach Pör Jesús, maach Pastor chi ajapcharam, ar chi meem arrta deeu phiriu autarr ag Êwandamagma. Ich mag Jesuu khabahab, Êwandamau ðor dëi iek deewai jaautarrjô, chadcha ich bagauta ðor pekau chugpaawi ëu peerdëju ayaa apiejem. ²¹ Mag Êwandamagta muan pãar kôit jëeupi chirum, ichdëuta ichjô warag pãar ajaug paamaawai ichdëu khösimjô pãachdëu nem wau nêmta thumaa ajapha öbëbër amkhïir. Magnaa ïchab Jesucristoog ëdëraa maach Pörkhapi nêmta gaaimuata Êwandamau maach dëi ichdëu am aig amkhïir irigta jëeupi chirum. Mag nêmta dëi ïchab thumaam khëunag maach Pör Cristota mëg atag pawiajã ich mag thö iekhapim khösi chirum.

²² Maimua ãbmiecha paawai ïrbat keena: Mëg carta iek duurjã khaba bethê khitum pãach jua ee pabaimaawai ag gaai mua pãach wawï chirum ajapha ïrm khösi ïrbat; pãach khïir onee amkhïirta mua mëg phã deepëi chirum.

²³ Pãrau agtha khaugba nêmta khai, Cristo gaaimua maach khodam Timoteo ya cárcel degmua öbërrim aajem. Magua mê maju nawe mëig barchëmën, mêchdëu pãar oon maawai mua í mêch dëi arrju.

²⁴ Keena, pastornaan thumaam khëunag maimua tagam khëundam maachjô ïkha durrum khëunagjã thumaam khëunag mê salud deebat. Cristo gaaimua maach khodamnaau Italiapienaujã ïchab pãrag salud aajem.

²⁵ Chaig jaau chirarrjô deeu pëaba pãrag jaau chirum: Mëun ãba Êwandamagta pãar kôit jëeupi chiraaajem, ichta pãar dëi ogdëba ich mag pãar thëa wai nêrramkhïir.

Ayoo keena. Mëgdampai ajim pãrag jaum ig chirarr.

SANTIAGO

Warr ich Ēwandam Iewaa Jesuucha ich d̄üi ogd̄uba w̄en̄rramkh̄iir doce j̄ur autarr kh̄uun ee Santiagonaan numí naajim aajem: dau āb, Juan d̄üi khod ābam ichta chi naam ajim aajem, j̄ooi Zebedeo iewaa; ābakhai j̄ooi Alfeo iewaa ajim aajem (Mt. 10:2-3). Mam̄ āb s̄fejim aajem agj̄ö, dewam Santiago; ma ich Jesús eeum ajim aajem, i d̄üi ād ābam (Mt. 13:55). Ich mag Jesús eeumuata m̄ug carta ph̄ajim aajem ewag pawi.

Chi Jesús m̄ug eegar n̄rraawai chan Santiagoou agtha ich naam iek ükhaba s̄fejim aajem (Jn. 7:5). Maimua ag khur Jerusalén ph̄öbör ee chi Jesús khapeen āba biird̄ewi oraa narr aigta merag chukhu sim, ya ichd̄ej̄ä d̄üi ükha s̄ierr (Hch. 1:13-14). Pedro Jerusalemua petaawaij̄ä ichta j̄ürr aig chi ükha durrarr kh̄uun pörkha s̄isijim a sim (Hch. 12:17).

Amach Cristo iek ükha narr gaaimua ükhaba narr kh̄uunau id̄eu khajap s̄iuba aawai judionaan p̄öm deuum durrarr d̄urreejim aajem. Mag durrpierr aaid̄u th̄un̄em kh̄uunagta Santiagoou m̄ug carta deep̄üijim aajem, mag dau aug wau n̄mj̄ä ögkhaba warag kh̄iir ub̄e aju aai n̄em a jaaup̄aaig.

Āaur kh̄uunau jaauwai Testamento Iiur gaai m̄ug librota nacha ph̄ajim aajem. Chadcha magtarr khai, magan chi ükha durrarr kh̄uun mag amachd̄eu ükhatarr aigmua warrpem dau aug wauph̄öbaaderrta m̄ug carta gaai jaau sim (1:13-15). Amag kh̄iir eyaa api sim, j̄äga j̄ooi Job maimua tagam kh̄uun Ēwandam iek jaaujerr kh̄uunj̄ä dau aug waaueej̄i (5:10-11). Magnaa dich dau aug waauwaij̄ä warag oraapita jaaujim.

Salud

1 ¿Jägpai n̄ keena?

M̄uun Santiagoou, Ēwandam chog anaa ĩchab maach Pör Jesucristo chog. Durrpierr maach meeun judionaan Cristo d̄enkha n̄em kh̄uun p̄ach n̄n̄id̄m̄pierr p̄ragta mua saludaa chir̄um.

Id̄eu Ēwandamagta dichig kh̄iirjug deep̄iju aai n̄em

² Khodamnaam, nem thumaamua p̄ach kh̄iirpierr chachmawiaj̄ä warag oneeta abat. ³ P̄arau khaph̄u n̄em, mag prueba kh̄iir pogkhe p̄ach gaai burr n̄muata m̄ug maad̄eu ükha n̄em iek isegkhimj̄ö aad̄ep aawaij̄ä maḡum gaaimuata üu warag juap̄ä j̄äp̄maajem, maḡum āwaat khaugaag. ⁴ Mam̄ mag prueba āwat w̄en̄rr̄muata id̄eu Ēwandamag p̄ach wajaug paapinaa p̄achig kh̄iirjugj̄ä deep̄ibat, ichd̄eu kh̄ösimj̄ö n̄eisieg.

⁵ Mam̄ maḡum prueba āwataag p̄aar ee iwiir āb kh̄iij̄ä mag ich Ēwandamau kh̄ösimj̄ö aju khaugba sim khai, ichta j̄eubat. Magbaawai irua kh̄iirjug deema-mua khaugpiju. Ēwandamau nem deewai chan maach d̄enj̄ö mag, “Mua khachpaita deejuj̄ä” aba, ni chikham kh̄iir ph̄uurnaaj̄ä nem deeba aajem. ⁶ Mam̄ mag p̄achd̄eu irig kh̄iirjug j̄euwaij̄ä chadcha p̄achig deej̄u kh̄iirjunaata j̄eubat. Ar mag amachd̄eu j̄eubarmj̄ö deebaju kh̄iij̄ä kh̄iirju n̄em kh̄uun kh̄iirjugan s̄i ph̄üas-dau ph̄üu parhoob ichd̄eu arrm aig arrjemj̄öta s̄isid̄em. ⁷ Ar mag deebaju kh̄iij̄ä j̄ewaagpam a kh̄iirjunaata j̄eeu n̄em kh̄uunau chan oob amachd̄eu j̄eeu n̄em maach Pör Ēwandamau deej̄u amiet. ⁸ ¿Jägwi mag chir̄ú? ĩs amachd̄eu nem wauju kh̄iirjutarrj̄ä n̄oram paawai j̄ürr deuum kh̄iirjugta au s̄ierrj̄e

aawaima, amachd̄eu j̄eubarmpaita amachig deej̄u kh̄iirjuba. Mag kh̄iirjug āba khabam gaaimuata p̄öd Ēwandamau nem kh̄ösimpai waujuj̄ä aba s̄ierrj̄em.

⁹ Āb kh̄iij̄ä m̄ug eegarm kh̄uunau oowai serbiibanaa dau aph̄u khit̄em mam̄ chadchata Cristo d̄enkha khit̄em khai, m̄ug atag pawiaj̄ä Ēwandamau ichta nem thum j̄äpiju khap, mag ermano onee abá. ¹⁰ Maagwai j̄ürr rik agj̄ö Ēwandam iek ükha sim gaaimua m̄ug eegar ich phatkhon wai sim okhoowiaj̄ä, mag ich Cristo d̄enkha simta mag phatkhon kh̄iij̄ä ajapcha sim khap, onee abá. ¿Jägwi mag chir̄ú? Riknaanan pamaar-j̄öta khith̄ee aawaima. ¿P̄arau pamaar khiug-ph̄ebaad̄em ooba aaj̄e? ¹¹ Edau pes w̄uubaadee, khiurbaadee, s̄i kh̄uuj̄em. Mag khiurbaadee ooim̄ th̄unar-rj̄ä warre chi ooim̄ug okhoojem. Riknaanj̄ä ich agj̄öta th̄unaabahab. Phatkhon warag paarpaju ekha n̄em ee meebaadee maḡum nem thumaa s̄i werp̄ajem.

Khan j̄ägwiata nem khaigbam wauju kh̄iirjuaj̄e

¹² Woun ābmua mag prueba kh̄iir pogkhe ich gaai burr n̄mj̄ä üuta d̄üi juapadam ub̄e āwatbarp̄üim̄en onee abá. Mag am̄en magan ich Ēwandamauchata irig, “Üu chadchata pua j̄ump̄üijim” awia, ich aar auwia, ich mag ich d̄üi wai s̄isiju, thum m̄ug eegar aawai ich daupii aajerr kh̄uunan warrgarwej̄ä magta ich aar auju jaautarr aawai. ¹³ Mag prueba āwat n̄em ee nem khaigba wauju kh̄iirjubaadeewaij̄ä oob ich Ēwandamauta maachig maḡum kh̄iirjupi sim amiet. Ēwandamau chan nem khaigba wauj̄öj̄öopaij̄ä khaba aajeewai maachigj̄ä ichd̄eu chan irua maḡum kh̄iirjug deeba aajem. ¹⁴ Maachin nem khaigba wauju kh̄iirjug d̄üi thaaba naawaita maḡum nem waum kh̄öckkhaajem. Maguata maḡum nem wauju kh̄iirjubaadeewaij̄ä

sii wounagamjō ɛdɛraa dich ɛdɛ arrpiejem. ¹⁵ Mamɛ mag khīirjubaadēmjā isegba wai nɛmuata jūrr pekaúg paajem. Maimua mag pekau maach gaai ajap thierrpa sísiewai jūrr maguata warre okhoom iek okhoopiwi Ēwandamagjā maach isegpiejem.

¹⁶ Khodamnaan, mag prueba ee nɛm aigjā Ēwandamauta mag nem khaibag wauju khīirjug deejim awi oob wir aig pāachdēupai pāach khūgurmiet mag khīirju nɛmua. ¹⁷ Ēwandam edjā ee nem thɛnɛmpa wautarraun maachig nem thum nem ajapham appaita deejem. Ich chan maach mɛig eegarm khɛnjō cambierrso khaba sīerrɛm. Mag sīewai prueba ee nɛm aigjā iruata magɛm khīirjug deejim awi i gaai thɛju khaba nɛm. ¹⁸ Mag maach dēi ajapha sīerraawai ewag pawī agjō ich chaainkhaju khɛn khāaijā maachta nacha ich chaainkha aujim, ichdēu maach peerdɛ aaujem iek ūripibarm gaaimua. Mamɛ mag ich chaainkha autarr chan maach garmua khaba, ich garmuata mag ich chaainkhapim khōsi sīerr aawai ajim.

Par jūgɛupai ūrba Ēwandamau jaau simjō aju aai nɛm

¹⁹ Khodamnaan, mɛg mua pāachig jawaagpam iek khīir eyaa abat: Maachin thumaam khɛnta jūg ūrɛ aju aai nɛm, Ēwandam iek jaau nɛm ūraag. Mag jūg ūrɛ naaju aai naab mamɛ, iekhaagpaawain ajapha khīirjunaata iekhaju aai nɛm. Ēwandam dēi wa i iek gaaimua khāijā oob meeukhakharrso amiet. ²⁰ Mag meeukhakharrsōta nɛm chan Ēwandam najā ɛu khabata nɛm, ichdēu khōsi simjō khaba naawai. ²¹ Magua mua pārag mag chirɛm: Jāg Ēwandam na parhooba maach ārpiejem nem pāach gaai sīsidɛm thum warre isegbarpēit. Magnaan chadau khīir machag chukhu Ēwandam iek pāach thāar ee autarrta warag bāaupibat, ūr nɛmua. Jāg iekta nem jua theeg sim, pāar peerdɛ awaag.

²² Ich Ēwandamau jaau simjō aag chan sīi par jūgɛupai mag i iek jaau nɛm ūr nɛm aju khaba, chadcha ich iek gaai waupi jaau simjōta aju aai nɛm. Magba nɛm chan magan pāran pāachdēupaita sīi pāach khūgur wai nɛm, mag ūr nɛmpaita ɛu simpīi awi. ²³ Ar maach peerdɛajem iek ūr nɛmjā ag gaai jaau simjō khaba nɛm khɛnan sīi woun āb khomariipai ɛsphēg ee ich khīir oojemjōta nɛm. ²⁴ ¿Jāgwi? Irua ich khīir ootarrta, deeu ag khur nɛmpai awia khīirjuawai, khaugba sim jāga sīejī i khīir. ²⁵ Mamɛ ichab ar Ēwandam iek amachdēu ūrbarmta khīir okhooju khāai, warag wajapha khīirjunaa ag gaai jaau simjō wau nɛm khɛnan mag amach nem wau nɛm gaaimua onee aju. Mag amachdēu ūr nɛmjā thum Ēwandamau ichdēu waupim khōsim iekta jaau sīewai i ipierraa nem wau nɛmua tag warramjō pekaúgta amach ūrpapiba nɛm.

²⁶ Ābmua khāijā, “Mɛn culto waaupierr peerthɛba manaa ich Ēwandamau jaau simjō chitɛm” a sim, mamɛ mag simta dich khapeen khaibag jawaag wa chikham khīir iekhaag khāijā bɛrjā ithɛbɛpba sim chan, magan maguan ichdēupaita ich khūgur sim, Ēwandamau waupi jaau simta wauba sīewai. ²⁷ Maach Aai Ēwandamau ich dɛnkha nɛm khɛnag waupi jaau

simɛn, wouchnaandamau wa khoopaa ɛninau khāijā nemdam ig nɛmjā audeenaa am okhīirjuu aawaijā am khīir jāsenkha nɛmɛu. Mag nɛm dēi ichab sīi parhoobam khɛnau nem waaudem nemjā wauba aajem khɛnta chadcha i dɛnkha nɛm khɛnau.

Iwiir ābam khɛnpai daupii aju khaba nɛm

² Khodamnaan, pārau maach Pōr Jesucristo ich Aai Ēwandam dēi āba sīerrɛm iekta ɛkhaajeewai mua pārag magkhim: Pārau pāach ee phatkhon paraam khɛn dēipaita ajapchanaa jūrr aphɛm khɛndam dēi aair aba aju khaba nɛm. ² Khanim nemjō pāar khabanaa culto ee nɛm; mag nɛm ee ɔor numí dubbaichɛm: āb rik, maimua āb sīi dau aphɛm khitɛm. Chi rik khajūa wajappha ooimɛ jūanaa jīgpir gaaijā phīr dēnta sorrtek phuphup sim. ³ Magbaawai mag oowia irig, “Mɛigta jupbá, mɛigta pɛ athee wajapcha sim” awia, irig sie wajapcharam gaai juppibarm. Maimua ābakhai jūrr aphɛm khitaawai khajūadam jōoiraa jūa khitɛm oowi jūrr irig, “Pɛdēu ich jampai būjāu sīsí,” wa magbam khai, “Jāig jékhɛt oo chirsí” amɛn, ⁴ magan pāraun iwiir ābam khɛnagpaita eena jūrr tagam khɛn kha isēe nɛm. Mag nɛm aig pārau pāachdēu ɛkhatarr iek gaai jaau simjō khīirjuba, sīi am khajūa ajapha jūa nɛm oo nɛm gaaimuapaita mag nɛm.

⁵ Cristo gaaimua khodamnaan, pāadē mɛ iek ūrbat: Maadēu pōd aphɛm khɛndam kha isēe aju khaba nɛm. Jāg aphɛm khɛndamjā amachdēu maach peerdɛajem iekta ūrwi ɛkha naawai mɛig eegarweran aphɛm khithēe awiajā paraam khɛn khāaijā wajapcha wɛnɛramkhīir ich Ēwandamau jɛr autarr khɛn khabahab. Mag nɛm dēi ichab mag ich daupiiim khɛnta thum ich aar auju atarr aawai amjā ɛgthar ich mag i dēi wɛnɛrraju khɛn khabahab. ⁶ Mamɛ magɛmta pāachdēuta jūrr am kha isēe aajem. ¿Pārau khaugba nɛ, riknaanauta pāach dau ee aug khaugba nemdam búrɛm attheejā pāach thet pɛpɛr aajem? ¿Amachdēu khabá ichab chi thethemnaan aarjā pāach arrnaa pāragta ɛrcha phagpi jaaujem? ⁷ ¿Amach khabá Cristo igwiajā i jūur iyɛ sīerrjēem? Mag Cristo iek ɛkhawi i dɛnkha naawai pāach pōr choopitarrrta, ¿jāgwi mag Cristo jūur iekhaajem khɛnagta pārau ee aajē?

⁸ Pārau Ēwandamau ich iek phā sīsidɛm gaai jaau simjō pāach khapeenta thumaa wir aig pāachjō daupii nɛmɛn chadau, chadcha ɛu khɛrɛm, Ēwandamau ɛrcha waupi jaau simta wau naawai. ⁹ Mamɛ mag i ipierr nɛm anɛmjā sīi iwiir ābpaita daupii aadɛphɛm chan, magan pāran warag pekauta wau nɛm. Mag nɛm aig mag i iek pāachdēu asekasba nɛmuapaita woun dɛnjō pāar Ēwandam dēi kulp pōm nɛmjā dawaa jaau sim. ¹⁰ ¿Jāgwi pārag mag chiré? Ābmua khāijā pōd Ēwandamau Moiseeg ley deetarr thumaa ɛrkha auba āb khāijā waaupɛimɛn ichiita kulp pōm sim, pōd ley thum ɛrkha auba sīewai. ¹¹ Pari maigjā ¿jāga mag ɔbɛr sīma? Pāadē ūrbat: Ich ābam Ēwandamaupai, “Oob chikham thōom” anaa, “Oob chikham ɛijā waum” ajim. Pari magtarrta pua ɔor thōoba awiajā

chikham   i waum n, magan ichiita pekaukha  b r sim, mag irua ley jaautarr ichaaur abarm aawai. ¹² P rau khaph  n m, mag  wandamau ich iek p rag  khapitarr chan s i pekaugta  d ur p ach  rpa-pimkh ir khaba, thumaam kh n agdauj  kha kh si amkh irta ich iek p rag  khapijim. Magtarr aawai, mag iek p achd u  khatarrauta  wandamau p ach jaauju khap, muan p ragan, iekhaawaij  agpierraa iekhanaa nem wauwaij  thumaam kh n d i nem agchata waubat a chir m. ¹³  J gwi mua p rag mag chir ? Maan  wandamau ichd u  or i agkham edj  ar dich khapeen dau aug khaugba aajerr kh n chan agj  am dau aug khaugba isegju aawaita mag chir m. Magar- rau ar dich khapeendam dau aug khaug paraa aajerr kh nan chad, mag  wandamau  or i agkham edj  amach khaibag waubaju khap, i  gkhaba naaju.

Chadcha  kha n m khai j ga aju aai n 

¹⁴ Keena, Cristo gaaimua khodamna,  khan ajaug s i p rau kh irjuawai, maad u "Muan th raucha  wandam iek  kha chit m" aju, mam  mag simta j oirau dich khapeen juag oopi jaau simj  khaba nem wau sim?  P rau kh irjuawai  kha sim an mta mag nem wau sim woun chadcha peerd ju khai? ¹⁵ Khanim nemj  woun  b sim; ma, Cristo iek  kha kh r m gaaimua maach khodkha sim. Mag simta khaj aj  chukhu ni thachdamj  kh ju chukhu kh r m. ¹⁶ Mam  ya i ma n rr m oowia  bmua kh ij  irig, " u mawia biwaa chit ; oob j chagagj  p ch gaai mas apim" a sim; mam  mag sim chan irua nem igjudamj  deep i- ba simta mamagkham.  P rau oowai mag  uta s ?

¹⁷ Ich agj ta s ebahab  wandam iek  kha n mj . Maad u th raucha  kha n m an mta dich khapeen juag oo n mua b urj  am dau aug khaugba n m chan, magan parta mag  kha n m an m.

¹⁸ Wa  bmua kh ij , "Mua chan chadcha warm kh n d nj  nem ajapham wauba chitab mam , m ch th ar eepain chadcha  kha chit m" kh ij  aju. Mam  mag khabam. J ga mua khap abarju, chadcha irua mag  kha sim,  wandam iek gaai jaau simj  ich khapeenj  dau aug khaugba simta. Ajapcharan  wandamau jaau simj  m ch khapeen d ij  ajapha chir m gaaimuata mag  kha chir m aju aai chir m. ¹⁹ Pua khaph  sim, maach  wandam  bpaai khit m. Pua mag khaph  sim aig nem ajaug sim. Mam  mag khaph  n muapai p d  gthar  b rbam. Meperauj  khaph  sim,  wandam  bpaita s err m; mam  amau  chab i  gkhaajem, amach gaai jua kh aba aju khaph  naawai. ²⁰ Kh irjug chukdam, khaph  ab :  wandam iek th raucha  kha n m an mj  ichd u waupi jaau simj  wauba n m chan, chadcha  kha n m khabam. ²¹ Pua kh irjuawai  khan gaaimua  wandamau j oi Abr n khararrag chadcha i pekau chukhu arrj  chir m a jaauj ?  Ich chaai  gkhaba irig ofrendakha th o deeu arr gaaimua khabaj ? Ajapcharan ichd u i ipieraa arr gaaimuama. ²² P d  kh irjubar : Abranau mag wauba arr akhiin,  j ga irua  wandam iek chadcha  kha chir m akhaj ?  wandamau ichig nem mag abawaij 

ich ipieraa arr gaaimuata Abranau chadcha ich iek th raucha  khaajerrj   rag khap apijim. ²³ Mag ich ipieraa arr aawaita ag nawe  wandamau irig, "Pua chadcha m  iek  khabarm gaaimua pekau chukhu arrj   u p  mua m ch aar aub khaba auju" atarrj  par khabajim, chadcha th raucha ich iek  khatarr aawai. Magtarr aawai, Abranau mag ich chaai  gkhaba ichig deeu  khabarm aigta  ragj  khap apijim, mag par iu- pai khaba th rauchata ichd u  wandam iek  kha s err. Mag n m d i  chab mag th raucha  khawia ich ipier- ra arr aawaita, ich  wandamauj  j oi Abr n warag ich khapeerkha aujim.

²⁴ Maigta p rau oo naab ,  wandamau  b kh ij  pekau chukhu arrj  sim a jawaag chan, s i th ra  kha n mpai khabam.  kha n m d i ichd u waupi jaau simj  ich ipieraa nem wauwaita chadcha pekau chukhu arrj  sim a jaajem. ²⁵  an Rahab khah rrar chi durpathierrmiej  ich agj ta ajim  chab. P rau kh ir- juawai,  khan gaaimua  wandamau ij  pekau chukhu arrj   u i eeg ooj ?  Israelnaan ich di aig j erpiwi am chig am ugua meraa ph b r igaau jir burp iwiia j rr deum kh d gar p itarr gaaimua khabaj ? ²⁶ Ajapcha- ran j an m gta sim keena. J g maach mebaadeewai ya maach gaai tag maach akhaar chukhu aad m aig,  maach chi meemkha s siba aaj ? Ich j gta sim  chab th raucha  wandam iek  kha n m an mj . Dichd u  kha chir m an mj  bigaum kh ndam d ij  nem ajapha waubam chan, magan maan chi th mj  simta iu sim a sim, th raucha  khaba simta mag  kha sim a s ewai.

J ga s err  maach meukh ir

3 Ermanonaan, oob thumaam kh nau  wandam iek jawaag maestronaan khaju appaita kh irjumi- et. P rau khaugba narr khai, khap abat: Maach chi maestronaankha n m kh nta maachd u deum kh nag jaau n mj  agpierraa khaba w n rr m n, maach gaaita  wandamau jua kh abacha deeu. ² Maach chan iwiir  bmuaj  thumaa  wandamau nem kh sim appaita wauba aajem.  b kh ij  b urj  s ukhaba chikham kh ir wa chikham  ugar kh ij  iekhaba aajeekhiin, magan mag wounaun ichd u nem wau simj  thum  wandam dau na ajaphata wau khaph  aajeekham. ³ P rau oowai cabaai p m s ewiaj  i i ee waaij naa ewag  ud awai,  dichd u arram kh simpierr arrba aaj ? ⁴ Ich agj ta sim  chab barcoj . Id u par barco p m chiraju, chi ph j  nem theeg w  th naaju, mam  mag nem p m sim n timondam b r  khit mua chi capitanau ichd u arrampierr pheerth p p ig arrjem. ⁵ Ich j gta khit m  chab maach meukh irj . Oowai chan p m khaba khit m, pari mag simuan iek p oma iekha th n uju akhiin, iek p m maach j gaag khabampa iekha th n uju.  P rau oowai  tdau kh irdam b r muaj  ph aj b p m khar char  ooichaar eem magwe  rp iba aaj ? ⁶ Ajapcharan maach meukh iran  chab  tdau kh rau. Maguata j g  tdaua ichd u barmampierr phaamaa- jemj , ichta benenj  sim, iek khaigbam iekhamamua

maach pekau paarpapieg. Mag òtdau khīrkha sim thōm ugua chi dōsātau ijeeuba phuphuakhamjō sīe-waita maach meebam aiguin maan idēu thōpiba ich mag phuu wai simjōta sīejem, warag parhooba iekhapieg. ⁷ Maguata pādē khīirjubat: Ōrau męg jēb gaaim nemchaain khīirpierr daumeerpaa aaujem: pabū eem nemchaain chi khōrpim khumjōm, nem ichpan, nemkhōr, phūas eem āwarrpa daumeerpaa aaujem. ⁸ Mamę dich meukhīir chan ābmuaajā pōd thēbēp auba aajem. Jāan pabū eem nem maach khoojem khāaijā ūrpainaa nem khaibagcha sīerraawai, jāgua chan ędęer ich daumeerpapiba, khierr ach dēnjō ich garmuata òor khaibag waaujem. ⁹ Mag sim meukhīraupaita maach Aai anaa maach Ēwandam thō iekhanaa, ich ag meukhīraupai dich khapeenjā āaukhanaa thōp iekhabaadēp aajem, Ēwandamau maach thumaam khęen ich khīir thegwiata ompaatarjā khīirjuba. ¹⁰ Ajarcharan jāg nęm aiguin, ich ag iuipaita iek ajaphamjā iekhanaa iek khaigbampa iekhabaadēp aajem. Khodamnaa, maadēu chadcha Cristo iek ękha nęm khai, pōd magju khaba nęm. ¹¹ ¿Pārau oowai ābam dōsīg eepai dō khopham jōi au nęm dūi warre āba dō khiyaamjā jōi aaujē? ¹² Ich jāg igo bę gaai olivo dau phierrba ni uva gaaijā pōd igo phierrba aajemjō, dōjā ierrmuata ich mag khiyaa öberchē sim ee pōd ich ag eemuapai dō khop öberbam. Magua dich iekhaawaijā āba iek ajaphampaita iekhaju aai nęm.

Jāga thęnĀ Ēwandamau dee sim khīirjug wai nęm khęen

¹³ Āb khāijā pāar ee ichdēuta òor wawieg nem khīirjug khaauga ichdēuta thum khaphę sim a khīirju sim khai, magan chadcha ich mag sim bigaaum khęenag khap amkhīir agpierraanaa nem ajapha wau nęrręmuata ich oopibā. Thumaam khęen dūi mag ich ö ajapha simjā igba magba aajemjōo simęn, magan chadcha i khīirjug paraa sim. ¹⁴ Pari magba pārau pāach thāar eepai khāijā pāachta jūrri chikham khāaijā ūrpai am khōsinaa pāachdēu nem jaau nęmpaita ūrpim khōchgau òrag jaau nęm khai, magan oob chadam iekta jaau nęm awia pāachta ajapha nęm amiet. Pāach mag wēnęrręm aig sīi chikham khūgurta wēnęrrabahab. ¹⁵ Jāgęm khīirjug chan Ēwandamau dee sim khabam, jāan sīi ich męig eegarm khīirjugpaiu. Jā sīi dōsāt khīirjug khabahab; ichdēuta òrag mag khīirjupi sim. ¹⁶ Maguata mag iwiir āb warm khęen khāaijā ūrpainaa ich iekpaita ūrpimjā khōsi aadēphęm aig, magęm gaaimua sīi warag nem khaigbamta parhooba amachdēu khōchagpierr waaujem. ¹⁷ Mamę jūrri ich Ēwandamaucha khīirjug deewi wai nęm khęen magba, am Ēwandam na nem agcha wau nęmua ajapha nęm. Mag nęm dūi amau sīi òor khōinaa apijuuta ēkhanaa dich khapeenag athuucha nem waupi jaaua aajem. Amau jūrri warm khęenau amach khīirjugdam jaauim iigwaijā agjō ūrm khōsi ūrjem. Ōor dau aug khaug paraanaa, iwiir ābamępaijā ee aba, chadchata iekhanaa nem ajaphata waaujem, amachdēu iekhaa-

jemjō. ¹⁸ Ar mag khōinaa wēnęrram khōsi aajem khęnan nem waauwaijā nem thum agchata waaujem, amach mag nem wau nęm oowi bigaaum khęnaujā amach dēnjō nem agchata waunaa khōinaa wēnęramkhīir.

Parhoobam khęenjō aawain Ēwandamta iseg nęm

4 Īs mua pārag jēu ookhim: ¿Jāgwiata pāar jāg pāach eepaijā khōinaajā khaba iek phithuurga thęnęm dūi, chikham dūi khīir masi dęrdęrnaa jūrri bēbē aajerāma? Mua oowai jāan sīi pāach thāar ee jāg pāachdēu nem waum khōsimpaita waum khōchkha thęnęm gaaimuau. ² Pāraun chikham nemta pāach dēn apim khōsi aajem aajem; maimua mag pāachdēu nem ig nęm pōd paarpaba aawaijā, par iekhaupai chikham thōojem akhiin, chadcha thōopüikham a iekhaajerram anęm. Pāach khāi bigaaum khęendam puesto ajarpha khāijā wai nęm oowai magjā khōchkhaba, jūrri pāachta garpabam aig chan nem pęaba sīerrjēem aajem. Magęm gaaimuata pāach eepaita juurhi phiidę thęnęmjō thęnaabahab. ¿Pari khan jāgwi mag pāachdēu nem ig nęmjā pōd paarpaba aajē? Ēwandamag jēeuba aawaima.

³ Maimua mag ichig jēuwaijā irua deeba aajem. ¿Jāgwi? Ya mag pāachdēu nem ig nęm paarpabaadeewai agua sīi pāach ö khōchagpierr nem wawaagta ig nęmjā ichdēu khaphę sīewaima. ⁴ Pāran Ēwandam iek ękha nęm anęmta, sīi i iek ękhaba aajem khęenjō jāg pāachdēu khōchagpierr nem wau nęm gaaimua, ęni jaai paraamta deum dūi sīejemjōta thęnęm. ¿Pārau khaugba nę, pāachdēu mag amau nem wau nęmta dūi waum khōchkhaawai jūrri Ēwandamta iseg nęm? Ar sīi amach khōchagpierr nem waaujem khęen dūita khapeerkhaawain jūrri Ēwandam dūita iekkhōr paarpa nęm. ⁵ Mamę Ēwandamau maach ich dūipaita naapim khōsi sīewai ich iek gaaijā,

“Mua męch Akhaar pārag dee chiręm chan sīi parhoobam khīirjug auwi magęm nem khaigbampa wau wēnęrramkhīir khabam” a sim.

(Zac. 8:2; Dt. 4:24; Ex. 20:5)

⁶ Mamę Ēwandam maach dūi ö wajuag khitaawai, mag wēnęrramkhīirjā ichdēuta maach juag oojem. Ōor dūi ich mag khitęm igwi, ichdēupai ich iek phāpitarr gaai, “Ar męjā igba amach juapaaupaita wēnęrraajem aajem khęen chan męchdēujā igba chitęm” a sim.

“Magarrau amach serbiibag khap męchdēu nem jaau chiręm wawaagjā męch juapadam iigjem khęenan chadau, męch garmuajā am juag oojem” a phāpijim Ēwandamau.

(Pr. 3:34)

⁷ Magua Ēwandamagta idēu ichdēu ampierr apibat pāach dūi. Magnaa meperag pāach thę aum ugua, thethe thierrkhabat. Mag ichdēu pōdba abaawai irua pāar ögkhawi pāar ogdę pęaju. ⁸ Ēwandamta pāach aig dūi phēs thęr ahau abat; magbaawai ichdēujā pārau ich ig nęm khap pāar dūi ogdęba nęrraju. Pekaúa jua phęsimjō sīsıdęm khęen, irigta idēu pāach pekau ępibat. Pāar jāg Ēwandamau khōsimjō nem

waum khōsinaa ĩchab parhoob pāach khōchagpierr nem waum iigjem khēnjā, idēu irigta pāach thāar ajaug paapibat. ⁹ Pāach pekau pōm nēm khīirjuwia, gaai machgau icharaucha bīēnaa idawaa abat. Jāg pāach pekau ee naajeewai oneēnaa iukhaau aajerr khīirjuwia, jūrr icharaucha ö jāsehne bīēwia ökhīirjuu abat. ¹⁰ Deeu p̄aba muan pāragan, pāach serbiibag khap Ēwandamagta chaigpa nēmua pāach dau aug khaugpibat a chirēm. Mag khaita pāar deeu ajaug paapūiwi m̄ug atag pawiajā thumaam khēn dakhīir irua pāar ajaug phēju.

Dich khapeen jaaju khaba nēm

¹¹ Ermanonaan, oob dich khapeen ēugar iek khaigba iekhamiet. Mag dich khapeen jaau simuan jūrr Ēwandamau Moiseeg ich iek phāpitarr gaai dich khapeen kha khōsi api jaau simta warag serbiibag phēnaa ichdēuta khapcha sim a sim. Mag sim aiguin mag iek gaai jaau sim khāai ich iekta ajapcha sim a sim.

¹² Mam̄ chadcha khaita ich aar auju wa khaita isegju a jaaju wounan ābpaita sim; ma Ēwandamau. Ich mag Ēwandamau mag dich khapeen daupii api jaau sim lejā deetarr aawai, ĩchdēuta khapcha sīebā? Mag-tarrta, ĩjāgwi maach agdaujōpai thēnēm khēnauta dich khapeen jaaju aai n̄?

Dich juapaata thō iekhaju khaba nēm

¹³ Pāar ar sīi pāachdēu nem waum aig nem waajem khēn, m̄ iek ūrbat: Pāar iekhaawai, “Īs wa nan khāijā maach chum deeu phōbōr ee wētwi jūrr jamta aŋo āb phidkhaju” a iekhaajem, “phatkhon pōm ganaag.”

¹⁴ Mam̄ mag nēm chan pāach mag iekhatarr noramjā agtha monakha naaju wa ya meewi naaju khāijā khaugba nēmta mag iekhaajem. ĩPārau jūnthumie bau wējōm ooba aajē? Mag bau wējoowi deeu n̄pai awi oowai, ĩchukhu thēnaaba aajē? Maachin jāgta khithēm; maadēu iwiir ābmuajā dich thōju ed khaugbam. ¹⁵ Jāg pāach juapaaupaita nem thum waajemjō iekhaju khāai, ĩjāgwi pārau sīi, “Maach Pōr Ēwandamau khōsnaa maach monakha wai simen, maachdēu khīirju nēmjō waju” aba aajē? ¹⁶ Pari magba pārau chan pāach dajēkhu khithēmjā khīirjubanaa, ökhar naspawi nem waujupata khīirjuwia, pāachta warag thō iekhaajerram. Jāg dich juapaata thō iekha nēm chan Ēwandamau khōchkhāba sīerrēm, ichta thō iekhaju aai nēm thō iekhaba aawai. Jāg nēm khēn chan amach mag nēmjā oob pārau Ēwandamau khaugbamjō sīi khīir okhoopūiju amiet. ¹⁷ Pāadē ūrbat: Nem ajapha aju aai sim khaphē simjā wauba simen, magan mag sim aigjā warag Ēwandamau oowai pekaukha öbēr sim.

Riknaanag amach khīircha jaautarr

5 Riknaan, m̄ iek ūrbat: Īsin chad jūrr pāragta m̄ iekhaagpam. Ēwandamau m̄ug durr i agkham ed pāach gaai jua khēba deeu khīirjuwia icharaucha bīebat. ² Īs pārau pāach phatkhonta ig nēm, mam̄ mag

simen, Ēwandamagan sīi nemmijōta sim. Pārau jāg khajūa wajapha jūa nēmnen, jāan irigan sīi nemchaain-au thērrkchich simjō būerjā maadēu nem igbata sīsidēm. ³ Pārau jāg phīr phatkhon dēi wai nēmnen, irigan jāan sīi jierr chi sōsphēmjō baleebata paaukhamam warag. Jāg pāach phatkhon baleeba paaukhamamjō, pāachjā m̄ug atag paawai ag dēi okhoob khaba okhooju. Pari mag simēgta, ya m̄ug maach i agkhaju khāai khapan khaba waaurmam eejā, warag pārau magm̄ug eēnaa nem pōm paarpa aujūta ēkhaajem. ⁴ Mam̄ pāadē m̄ iek ūrbat: Pāach phatkhon hērkham khōchgauta pārau öordam pāach phidag ee phidkhaapijem khēnagjā aai phagba sīerrjēm. Maagwai mag pāach phidag ee phidkha durraajem khēnauta pāachdēu amach dēi maagjem jūrr, Ēwandamag pāar gaai jua khēba deepi jaau nēm. Amau mag jēu nēm chan maach Pōr Ēwandam chi jua thierru ūr sīewai par okhoopibam. ⁵ Chadcha m̄ug eegar pāachigan pāar nem ajauga thēnēm, pāachdēu nem ig nēmjā thum paraanaa pāach khōchagpierr nem wau nēmua. Mag pāach khōchagpierr nem wau nēmuan, di eegarm nemchaai thōpōaig ötpaapi nēmjō, pāachdēupaita pāach ötpaarum, Ēwandamau ichdēu m̄ug durr i agkham ed sīi irig pāach thōpōimkhīirjō. ⁶ Pāachdēuta öordam iekkhōr chukhu amach kōit iekhajupaijā jaaju khaugba khithēm khēnjā khaibag waupi jaunaa thōjō thōpōimaajem, pāachta ūrpaai nēm awi.

Phithurg aauwai warag Ēwandamagta jēunaat

⁷ Ermanonaan, Ēwandamau magm̄ khēn gaai jua khēba deeu khap, ich jāg amau pāach dau aphē wai naawiajā magm̄ igba maach Pōr Jesucristo deeu bēējuuta n̄bat. ĩPārau ooba aajē, jāga nemjīir jīirjem khēnau amach nemjīirdam phierraag noseig ig nēmjā da chēba aawai ichiita n̄ajē? ⁸ Pāachdēu ūkhatarr iek gaai ubē nēmua pārau jāg ich agjō maach Pōr Jesús bēēju n̄bat; i barchēju ed chan ya pōm waaurba sim.

⁹ Khodamnaan, pāach mag phithurg au wēnerrawiajā oob magm̄ gaaimua jūrr pāach eepai chi parpem dēita dau phuu amiet, eeu magm̄ paar Ēwandamau jūrr pāachigta “Pārau jāgju khaba naajimwai” adukham. Mag bigaaum khēnjā jaaju aai simen ich Ēwandamau. Ichtā ya bēeim̄ sīebahab, maach thumaam khēnag agdaujō dichdēu nem waaujerrpierr jawaag. ¹⁰ Keena, pāadē oobat: Warrgar Ēwandam i jaaujerr khēnjā maachjō chikhāmnau dau aphē waunaa phithurg aupiejeem, mam̄ magm̄jā ū amau āwatpāaijeem. Magtarr aawai maadēujā agjō am dēnjō jūmju aai nēm. ¹¹ Pāadē khīirjubat: ĩĪs ewagjā maadēu, “Jāg warrgarwejā phithurg au nēmjā ū āwatpūi nēm khēnan chadcha Ēwandam dēi onee nēm” aba aajē? Pārau ūrjem, jāga jōoi Job khararr meperau ajapha ich dau aug waupitarrjā ū āwatpūijī, maimua mag ū āwatpūitarr jūrr jāga maach Pōr Ēwandamau öor dau aug khaug paraa khitaawai ū i eeg oojī. Īsjā maadēu makhēn jōoin dēnjō āwatpūi nēmnen, jāga irua maachjā eeg ooba abarju.

¹² Tagam nem mua jaau chirum ũrmapha awiajã cha mua jawaagpam chan oob par jëgëupai ũrmiet keena. Ōrau mag pãach dau aphëu apiewai, ich agjõ aju awi, oob sïi aai khïirjuba iekhamiet. Magju khãai pãach iekhaawaijã chadchata iekhabat. Nem wauju khai, warre wauju abat; wa waubam khai, ich agjõ warre waubam abat. Mamë mag iekhaawaijã oob edjã igwi, mëg jëb igwi, wa deeu nem inag parhoobam igwia khãijã nem wauju a iekhamiet, eeu magba akhiin mag pãach iek gaaimuapai Êwandamauta pãach khaibag waudukham.

¹³ Pãar ee äb khãijã mag phithurg au sim khai, ökhïirjuu aju khãai, warag Êwandamagta jëeubã. Wa jürr äb khãijã onee sim khai, Êwandamta thumeukharbã. ¹⁴ Äb khãijã mor mas sim khai, iglesia eem chi pörnaan thürkhëuibã, ich köit Êwandamag jëeumkhïir. Magbaawai amau bëewi chi aaunaan nemkhaúa kha phuur nem düi maach Pör Jesús jua theeg thö nemua irigta jëeumaju, monaapëimkhïir. ¹⁵ Mag pãachdëu jëwaagpamjã chadcha monaaju khïirjunaata jëeumëu chi aaunaan chadcha Êwandamau monaapëijju. Mag monaaubapãaiwai ich pekau gaaimuata mag mor mas sïerr khai, chi pekaujã chugpaapëijju ich Êwandamau.

¹⁶ Keena, chadcha Êwandam na ajapha nem khëu nau irig jëeum nem khëu iekhan chadcha ichdëu ükhaajeewai, muan pãragan, pãach pekau wai nemjã agdaujõ dich khapeenag meerba jaaunaa jürr agdaujõ

dich khapeen köitjã Êwandamagta jëeubat a chirum. Magnaata pãrau jëeumëu, mor mas khëkhëdëu khënjã monaaju. ¹⁷ Më sëukha chirum am ugua, pãadë khïirjubat: Pãrau ũurjem warrgar jöoi Elías aajerr: Ijã ïchab maach phithurg au nemjõ phithurg au jëedë khitaajëejim aajem; mamë mag khitëmua sïi warag Êwandamag noseg chëpiba jëeubaawai, chadcha Êwandamau i iek ükhawi año thãrjup awi jãrr bëurjã noseg chëba sïisijim anaabã. ¹⁸ Maimua mag año thãrjup awi jãrr nem ee, deeu ichdëupai jëeumama nosegdam chëpi jëeubaawaita, Êwandamau noseg pöm chëpijim aajem. Magta üu ïchab nemjïirdamjã deeu khöju paarpajim aajem. Magua pãach Êwandamag jëeuwai oob sïi pardëu khöu khãijã jëeum amiet.

¹⁹ Khodamnaan, äbmiecha paawai pãadë më iek ũrbat: Äb khãijã pãar ee maach peerdëajem iek ichdëu ükha sïerr isegwi sïi parhoob ichdëu am aig nem wau nemumta deeu äbmua khãijã wawí auwi üwaa khëd ajaug ee phaibarëimëu, ²⁰ magan mag parhoob nemrarrau pekau pöm sïerrjã üu Êwandamag chugpaapi atham. Magbarm aig ïchab Êwandamau mag woun gaai jua khëbaba deeu arrta üu ëdëur deepiba peerdëu atham. Ayoo keena. Mëgdam ajim pãrag jaaum ig chirarr.

Santiago

1 PEDRO

Mæg carta Pedroouta phājim. Ichdēuta ðrau ichig Jesús igwi “Pøjã i dđi nęrrarrau” abaawai, irua magęm Jesús khaugba chitęm a iekhajim aajem (Jn. 13:36-38; 18:15-27). Irua mag iekhajieb mamę, Jesuu deeu i kōit Ęwandamag jęeuwi ewag ich iek ũkhaju khęnją warag irigta jaau pęajim aajem (Jn. 21:15-19). Mag Jesús khaugbam a iekhatarr gaaimua burrijieb mamę, Echos gaai oowain, burriba arrjō, ichdęu Jesús iek ũkhatarr gaai nem ubag sim. Ich mag sim gaaimua chadcha ich Jesuu i igwia iekhatarrjō (Jn. 1:42), ichta Jerusalemam iglesia ee chi pörkha sįsijim aajem (Hch. 1-2).

Mæg carta judionaan amachdęu Cristo iek ũkha narr gaaimua idęu amach khajap sįubam gaaimua dęr wętwi parhoob durr chaur nęnųid arr khęn atheeta phājim aajem (1:1). Mamę mag chi ũkha narr khęn ee judionaan appaijã khaba, judionaan khabam khęnpatata thęnarr aawai, makhęn atheepata phājim aajem. Pedroou mæg carta phãawai “Babilonia” ee simuata phājim aajem (5:13). Mamę mag Babilonia anęm chan Babilonia chaar khaba, Romata chi ũkha narr khęnau mag thęr wai naajim anaabã. Chi Romapienauta chi ũkha nęm khęn ěudee mag ěkhaajerr aawai sįi bigawaapai deeu gaaita thęr wai naajim aajem.

Mag Pedroou mæg ěsap phãtarran, mag chikham jua ökgau dęr węnęrręm gaaimua dau aug wau narr aawai magęmjã igba amachdęu ũkha nęm gaaita warag ubę api jaanaa įchab jãgwiata jãg dau aphaę aju aai nę a jawaag ajim. Maguata mag am dau aphaę durrum khįirjunaata ũrcha am wawį sim (2:19-20; 3:14,17; 4:1,12-15,17,19; 5:9-10). Mag jaapųitarr aawaita įs ewagjã mæg librodam gaai thęrwai maadęu khaphę nęm, jãga aaję Cristo iek gaaimua dau aug wauwai.

Salud

1 Męn Pedroou, Jesucristooucha ich i jaaumkhįir jęr autarr. Pãar pãach durr chaur parhooba aaidę durrum khęnag muata pãrag mæg ěsap phã deepųi chiręm: Ponto anęm durrum khęnag, Galaciapienag, Capadociapienag, Asiapienag maimua Bitiniapienagjã agjō; ajapcharan maach meeun thum maach peerdęajem iek ũkha nęm gaaimua durr chaur dęr durrum khęnagma.

2 Ermanonaan, ðor jua ökgau pãar mag chikham durr dęr durrab mamę, pãarjã agjō ich Ęwandamaucha jęr autarr khęn khabahab, ichdęu warrgarwe khįirju wai sįerrjō chadcha pãar peerdę autarr aawai. Magtarr aawai pãarta ich Akharag ich athee khįet phę aupijim, Jesucristo meewai bag ģrtarrau pãach ajaug paabapãaiwai ich ipierraa węnęrramkhįir. Ęwandamau warag pãar ũu eeg oonaa khōinaata pãar wai sįepim khōsi chirajem.

Jesucristo dęicha naaimajuuta khįirjuajem

3 Mua ũu ajim a chiręm maach Pör Jesucristo Aai Ęwandamag, ũu ichdęuta maach dau aug khaugwi maach akhaar dich pekau ee chi khęchamjō narrra ũu peerdę auwi ich chaainkha autarr aawai. Mag i chaainkha nęmęn, ũu Jesucristojã deeu phiidętarr gaaimuata mag i chaainkha naawai, **4** jãg nęn awi ich Ęwandamau ich sim aar maach phę auju jaau simjō ich dđi chadcha wai joothųujã khaphę nęm. Mam paaukhabaimam chan tag meejã meebe, khaibagjã chukhu, ni jōoiraa paajã khaugba ich magta nęsiju.

5 Pãraujã pãach thãrauchata Ęwandam iek ũkha naawai irua ich jua theegauta pãar thęa wai sįeju, mæg atag deeu Cristo bęewi maach ich aarcha phę arr nęm ora. Mag pãar phę athaadęm edta pãachdęu nem ajapham paarpaju khįirjuajerrjã thumaa chadcha pãrau wai nęsiju.

6 Maguata pãar pãachdęu ũkha nęm iek gaaimua gaai machgau ökhįirjuu aju awiajã maan khįchpaiu. Magwiajã chadcha Ęwandamau pãach dđi mag ajapha aju khaphę naawaita magęmjã igba chadcha pãar onee nęm. **7** Mamę mag pãar phithurg au nęmęn, phįr chaar khap aag ötdau ee chach oojemjō, pãrau chadcha ich iek thãraucha ũkha nę a khap aagau. Mag phithurg au nęmjã i isegba ũu āwat nęmęn, magan maata phįr chaar khãaijã ũrcha balee sim, phįr awiajã mæg atag chukhu aadęju aawai. Mamę mua jaau chiręmjō mag āwat nęmęn, magan deeu Cristo bęem edjã ich Jōoirauchata khapanag dakhįir pãar thō iekhaju, mag ũu āwattarr jųrr.

8 Pãrau mę dęnjō Jesucristo khįircha oobajieb mamę, pãrau i khōsinaa i iekjã ũkha nęm. Maguata atcha oneg nęm iekhau pöd pãrau pãach onegjã jaauju khaugba nęm, jãga naaimaju khai ya ich dęicha naaimaawai. **9** Mag pãrau pãach daúa i ooba naab mamę, jãg i iek ũkha nęm chan par khabam. Jãg ich iek ũkha nęm gaaimuata ũu irua pãar peerdę aubajieb.

10 Warrgarwe Aai i jaumienau jaaujeejim, jãga Ęwandamau mag ðor peerdę auju. Mamę mag ajap estudiewi dęrrcha ag iek ig iyęn aajerrjã ich maagwaiwe chan mag amachdęu jaau nęmjã pöd ajappai khaugba aajeejim, jãga Ęwandamau magju. **11** Mamę

ich Ēwandamau ich Akharagta amag nem jaaupiejerr aawai chadcha chi Akharauta mag Cristoou ðor peerd̄ awaan b̄eju nawej̄a i igwi, “Woun āb b̄ewi ðor ee aph̄ abarmuata nem thum p̄ðp̄wiwi ichta ũgthar mawia thumaam kh̄n kh̄ai chi jua thierrkha s̄s̄iju” a jaaueejim amag. Amachd̄eu mag ũrbaawai warag ajapchata khaph̄ am iigjeejim, chij̄ag wounchata mag b̄eju a jaau s̄i maimua mag pierrwaij̄a j̄agwaichata barch̄eju a khap aag. ¹² Mam̄ mag n̄m ee ich Ēwandamau amag khaph̄ apiejeejim ĩchab, mag amau woun b̄eju jaau n̄mj̄a amach daũa ooba-ju; ajapcharan maach ĩs ewagam kh̄n athee b̄ejuuta mag jaaueejim. Maagjerr aawai ĩs maach peerd̄ajem iek jaau n̄m kh̄nauj̄a, ich ag Ēwandam Akharauta maachig jaaupibaawai, ich mag woun b̄eju jaaujerr iekta marauj̄a jaau w̄n̄rrabahab. ĩsin mag ðor peerd̄ aaujem iek maad̄eu khaph̄ n̄m ee, Ēwandam chognaan angelnaanauj̄a agtha khaugba naawai, amau khaugam kh̄ochaaga aajem, j̄aga mag Ēwandamau ðor peerd̄ aauj̄e.

Ēwandamau kh̄osi simj̄ota w̄n̄rraju aai n̄m

¹³ Maach P̄r Jesucristo mag chi jua thierr aawaita muan p̄ragan, ichd̄eu p̄achig nem mag aawai i pier-
raa aagta kh̄ir khaug n̄isit a chir̄m, ichd̄eu p̄ach j̄raan b̄em ed Ēwandamau p̄ach d̄ei ajapha aju kh̄irjugj̄a ogd̄ba, ni Ēwandamau waupiba aajem nemj̄a wauju kh̄irjuba. ¹⁴ Ya p̄ar Ēwandam ipierraa aagta i chaainkha naawai oob ũd̄er warrgar p̄achd̄eu i khaugju nawe nem khaigbam waaujerragta deeu p̄ach gaai ũrpaamiet. ¹⁵ Magju kh̄ai maach P̄r Jesucristo gaaimua maach peerd̄ autarr j̄oij̄a pekau chukhu s̄ierraawai p̄arj̄a pekau wauba p̄ach w̄n̄rr̄mp̄ierr āba i atheepaita nem waubat. ¹⁶ Kh̄ir eyaa abat, Ēwandamau ich iek gaai,

“M̄j̄a pekau chukhu chitaawai p̄arj̄a m̄j̄o pekau chukhu abat” a sim.

(Lv. 11:44-45)

¹⁷ Khaph̄ abat agj̄o, Ēwandamau n̄m igar amachd̄eu nem waaujerrj̄ota aju thumaam kh̄n d̄ei. Mag sim̄gta p̄arau Aai ich̄e naawai m̄ig eegarmua ũgthar w̄tju kh̄irju durruwe i dau na nem khaigbam wauju ōkh̄o abat. ¹⁸ Warran chadcha p̄arau p̄ach j̄ooin i maad̄eu igba sim̄gta ũrcha ee aajeejim, p̄ach d̄en-naanau p̄achig jaau b̄autarrj̄o. Pari maagjerr ya ĩs Ēwandamau ich athee p̄ar peerd̄ atham. P̄arau khaph̄ n̄m, mag p̄ar peerd̄ awaag, ph̄iriuj̄a phagba ni phatkhouj̄a phagbajim, j̄aḡm nem ārb khaba ārjeewai. ¹⁹ J̄aḡm nemeu phagju kh̄ai, ich j̄ag warrgar Ēwandamau ōrag corderodam chi ajapcharanta j̄r̄wia ichig ofrendakha th̄onaa deepiejerrj̄o, j̄urr ich Jewaa Cristo b̄urj̄a pekau chukhu kh̄it̄mta maach k̄oit th̄opijim. Mag i th̄opitarran i bag ph̄ir d̄ei phatkhou kh̄aij̄a ajapcha sim ārbarmuata maach khaibag eemua ōb̄er awaag ajim. ²⁰ Mag Cristo ðor k̄oit th̄opijuj̄a ich j̄oirau m̄g j̄̄b ompaaju nawe ya kh̄irju wai s̄ejim. Magtarr aawai p̄ar dau aug khaugwi ĩs m̄g jaarta chadcha p̄rag ich khaugpibarm.

²¹ Ich mag Cristo khurauta ũu p̄arau Ēwandam iek ũkha durrum. Mag Cristo th̄owaij̄a, ich Ēwandamau ũu i phiriu auwi, ich aar auwi, ich d̄ei jua theeg āba apijim. Maguata chadcha p̄arau p̄ach th̄aucha i iek ũkha durrum, ich j̄ag Ēwandamau Cristoj̄a phiriu auwi ich aar autarrj̄o p̄achj̄a agj̄o ich aar auju khaph̄ naawai.

²² Mag n̄m d̄ei ĩs maach peerd̄ajem iek chaar Cristoou jaau sim p̄achd̄eu ũkha n̄m gaaimua, ya p̄ar irua ajaug paabap̄im, p̄ach wir aigj̄a agdauj̄o dich khapeen d̄ei daupii w̄n̄rramkh̄ir. Ya mag i jua ajaug paap̄itarr kh̄n aawai par iupai khaba th̄aucha p̄ach khapeen daupii abat, dich khapeen ũgar parhooba kh̄irjuba. ²³ Magaag ya p̄ar warr p̄ach naajerrj̄o khaba n̄m, mag Cristo iek ũkhawi ajaug paap̄itarr gaaimua eeu thaaba n̄mj̄o pekau chukhu i chaainkha naawai. Mam̄ mag p̄ar deeu thaabatarr chan p̄ach ād bi eemua khaba, ich Ēwandamau ich iek ũkhapi athamuata mag eeu thaababarmj̄o apijim. Ajapcharan i iekhauta maach ũgthar ōb̄erpiejem. Mag iek chan b̄urj̄a chugpaa khaugba ich magta s̄err̄m. ²⁴ Maguata ich iek ph̄a sim gaaij̄a ich iek ich mag chugpaa khaugba s̄err̄m igwi magjim:

“S̄i ich mag ũmee w̄n̄rraag khaba aawai m̄ig eegarin ōran s̄i pab̄ kh̄er khukhuur th̄naawi kh̄ibaadeejemj̄ota n̄m.

Par amau wir aig amach th̄o aawaij̄a s̄i mag pab̄ kh̄chpai maar bau th̄naawi deeu khiugph̄e kh̄ibaad̄emj̄ota aajem, ya meebaadeewai.

²⁵ Magarrau m̄ iekhan chadpama, b̄urj̄a chugpaa khaugba ich magta s̄err̄m” ajim maach P̄r Ēwandamau.

(Is. 40:6-8)

Mag iekta maach peerd̄ajem iekhau. Ich mag iekta p̄ragj̄a jaubajieb.

2 Mag ich iek ũkhapi athamuata Ēwandamau maach deeu thaabapibarmj̄o apiejeewai muan p̄ragan, p̄achd̄eu nem khaigba kh̄irjuajerr thum warre isegbap̄it a chir̄m. Oob chikham kh̄gurmiet; oob chad khabamta chadam iekj̄o iekhamiet; oob chikhamnau nem wai s̄isid̄mj̄a p̄ach d̄en apim kh̄osi amiet, ni chikham ũgarj̄a oob khaigba nem ĩgkhamiet. ² Magju kh̄ai ya mag p̄ar eeu thaababarmj̄o naawai, ich j̄ag chaai eeu au kh̄it̄mua j̄ud doog b̄ie kh̄itaajemj̄o, Ēwandam iek warag khaugam kh̄ochgau-ta d̄o d̄om kh̄osimj̄o abat, mag khaugmampierr p̄ach th̄ar ajapcha paaukhamamkh̄ir. P̄arau chadcha maach P̄r Ēwandam p̄ach d̄ei ajapha kh̄it̄m khaph̄ naawai p̄ach ich aar ph̄e au n̄m ora i iekta khaugam kh̄osi abat, mag khaug n̄mua warag ag iek gaaita ub̄ naag.

Cristo chi dih̄ad j̄arram, ðor iupiejem

⁴ Mag i iek gaaita ub̄ naagan, Cristoouta ichj̄o maach ich mag iupiejeewai, i b̄ur̄ta ĩkhabat. ¿P̄arau khaugba n̄, Ēwandamau mag Cristo iek ũkhapi-mampierr ich athee di ũmamj̄ota sim? Mag di ũmamj̄o sim aig, Cristota mag chi dih̄ad j̄arramkha sim;

maagwai maach jürr chi dipá chi daíkgka n̄m. Ōrau i isegjierrab mam̄, Ēwandamagan ichta dipá chi ajapcharam aawai ichta j̄r auwi chi dihād chaarkhapij̄im. Āba i gaaimuata ėu maach Ēwandam ōorkha n̄m. ⁵ Mag p̄rau Cristo iek ėkha n̄muata Ēwandamau ich athee di ėu arrumj̄o sim. Di chaar ėu n̄m khabamta pari p̄achta chi dipá daíkgka n̄m, ajapcharan i ōorma. Mag i ōorkha naawai āba irigpaita j̄eunaa irigpaita ee aju aai n̄m, ichig magamkh̄irta maach ich ōorkha wai s̄iewai. Pari mag i athee nem ajapha wau w̄n̄r̄r̄m chan p̄achta ajapha n̄m gaaimua khaba Jesucristo ajaug th̄o n̄m gaaimuata mag w̄n̄r̄raawai, Ēwandamauj̄ā ich dawagaata oo-jem. ⁶ Mag dibig igwiata Ēwandamau ich iek ph̄ipitarr gaai,

“P̄aadē ūr̄bat: Mua m̄uch ph̄ōb̄ōr athee woun āb p̄ēi chir̄m” ajim, “dibigj̄o chi ajapcharam m̄uchd̄ēu j̄r autarr ichta chi dihād j̄ārram khamkh̄ir̄.

I gaaimua khabam chan p̄ōd iwiir ābj̄ā m̄ ōorkhabaju.

Magua i iek ėkha sim woun chan naspawia parta i iek ėkhaajim abaju, mag mua p̄ēi chir̄m wounau i kh̄irgurbaju aawai” ajim.

(Is. 28:16)

⁷ P̄aar chi ėkha n̄m kh̄unagan Cristoon chadcha dibig ajapham̄eu. Mam̄ ar ėkhaba n̄m kh̄unagan maad̄ēu nem igmaphamj̄ōta sim. Mam̄ mag i isegju igwi Ēwandam iek gaai jaau simj̄o,

“Di ėu narr kh̄unau dipá isegtarra j̄r̄r chi dihād j̄r̄ramkha s̄is̄iju” a sim.

(Sal. 118:22)

⁸ Maimua ĩchab ich ag woun igwiapai,

“J̄āg dibig gaaimuan ōor b̄ēu sub khaba b̄ēu suwi burrju” a sim.

(Is. 8:14)

Mam̄ mag am b̄ēu suwi burrju a sim̄n, maach peerd̄ajem iek jaau n̄m ūr̄ n̄mj̄ā amachd̄ēu ėkhaba arr gaaimua Ēwandamau ich aar aubajuuta jaau sim, ich warrgarwe mag ich iek ėkhabam kh̄un d̄ēin ich magta aju arr aawai.

⁹ Pari p̄aar chan Ēwandamau mag isegbam. P̄āran ich Ēwandamauchata ich chaain khamkh̄ir̄ ich garmua j̄r̄ autarr kh̄unau. P̄āarta phadnaanau aajemj̄o ōor k̄ōit j̄eujem kh̄un khabahab, maach Rey Cristoou s̄i ich atheepai nem waumkh̄ir̄ j̄r̄ autarr kh̄un. P̄āarta warr kh̄ichag eemj̄o naajerr kh̄un Ēwandamau ich iek ėkhapi athamua araragag ōbeer autarr kh̄un khabahab, mag p̄ach ararag ee ōbeer autarr Ēwandam chadcha ōor d̄ēi ajapha kh̄it̄m̄ta j̄r̄r deum kh̄unagj̄ā jaaumkh̄ir̄ ich ōorkha autarr kh̄un. ¹⁰ Warran chadcha p̄āran s̄i parhoobam kh̄un̄kha th̄naajim. Pari mag th̄narr ĩsin ya p̄āran Ēwandam ōrau. Mag agtha i ōor khaba th̄naawai chan p̄ārau b̄ēurj̄ā irua p̄ach dau aug khaaugjem khaugba naajim; mam̄ ĩsin chadcha p̄ārau khaph̄ n̄m, j̄ōoirau p̄ach dau aug khaaugjem.

Ēwandamau ich ipierraa amkh̄irta maach ompaajim

¹¹ Keena, Cristo gaaimua khodamnaan, m̄ iek ūr̄bat: Maachin Ēwandam d̄ēita durrkhaimaju kh̄un aawai, m̄ig m̄g j̄ēb gaai w̄n̄r̄r̄m aiguin s̄i dij̄ā chukhu kh̄uchpaim athee chikham durr gaaita w̄n̄r̄r̄mj̄o n̄m. Mag i d̄ēi naaimaju kh̄un aawai oob s̄i p̄ach ō kh̄ōchagpierr nem waum kh̄ōchgau Ēwandamau kh̄ōchkhabam nemta waumiet. J̄āḡm nem wauju kh̄ir̄jugan maach burrpieg maach d̄ēi w̄r̄b̄ n̄mj̄ōta n̄m. ¹² Ēwandam iek ėkhabam kh̄un daarj̄ā nem ajaphata waaujeet. Maagwai amau p̄aar ėugar ōor khaigbam kh̄un ėugarmj̄o iekhawiaj̄ā, Ēwandam b̄ēem edj̄ā chadcha p̄ārau nem ajapha waaujerr kh̄ir̄junaa j̄r̄r amau, “J̄āgan chadcha amau nem ajaphata waaujeej̄ebma” aju.

¹³ P̄ārau Cristo kh̄ōsinaa i ipierraa aajeewai m̄ig eegarj̄ā thum chi thethemnaan th̄n̄m kh̄un ipierraa abat: Rey thumaam kh̄un p̄ōr aawai i ipierraa abat.

¹⁴ Reíu gobernadornaan khapitarr kh̄unau nem mag aawaij̄ā am ipierraa abat. Makh̄unauta ōrau nem khaigba aawai p̄r̄naa castigaamkh̄ir̄ wa ōor nem ajapha wau n̄m kh̄un igwia ajapha iekhamkh̄irta Ēwandamau mag chi thethemnaankha wai s̄iebahab, ichd̄ēu kh̄ōsimj̄o. ¹⁵ Ēwandamaun p̄ārau nem waauwaij̄ā nem ajaphata waupim kh̄ōsi sim, mag nem wajapha wau n̄m gaaimua i iek khaugbagau s̄i kh̄ir̄jug chuk p̄ach ėugar parhooba iekham iigjem kh̄un warag kh̄ir̄paa s̄iwaag.

¹⁶ P̄āran Ēwandam ipierraa aagta naawai irua kh̄ōsim nemen p̄achd̄ēu waum aig wauju aai n̄m; mam̄ mag p̄achd̄ēu nem waum aig wauju aai n̄m awi, oob s̄i Ēwandam khaugbam kh̄un d̄ēnj̄o nem khaigbam wawaagta mag p̄achd̄ēu nem waum aig wauju aai n̄m amiet. ¹⁷ Agdauj̄o dich khapeen thumaam kh̄un respetaabat. Cristo gaaimua p̄ach khodnaankha th̄n̄m kh̄unj̄ā daupii abat. Ēwandamta thumaam kh̄un kh̄āiij̄ā ōkh̄ō abat, maimua m̄ig eegar ichd̄ēu ōor chi p̄ōrkhapi n̄m kh̄unj̄ā ĩchab respetaabat.

J̄āga aju aai n̄ Cristo gaaimua dau aug waauwai

¹⁸ Ar s̄i chikham chogkha n̄m kh̄un, p̄ach patronnaan ōkh̄ōnaa amau nem jaau n̄m̄ta ipierraa abat. Mam̄ mag n̄m chan s̄i p̄ach d̄ēi ajaphanaa agpierraa aajem kh̄un d̄ēipai khaba, p̄ach d̄ēi athuucha aajem kh̄un d̄ēij̄ā ich agj̄o am ipierraa abat. ¹⁹ Ēwandamau kh̄ōsi simj̄o p̄achd̄ēu mag am ipierraa nem wau n̄m̄ta p̄ach d̄ēi athuucha nem khaibag aad̄ēph̄mj̄ā kh̄iū j̄m̄ n̄m̄n ėu sim; magan maach Aai Ēwandamauta p̄aar th̄o iekhaju. ²⁰ Mam̄ nem khaigba wau n̄m gaaimuata p̄ach gaai mag athuucha wau n̄mj̄ā s̄i kh̄iū j̄m̄ n̄m paar chan, oob Ēwandamau p̄ach th̄o iekhaju amiet. Magarrau nem ajapha wau n̄m paarta warag p̄ach dau aug wau n̄mj̄ā kh̄iū j̄m̄ durrum̄n chadau, chadcha Ēwandamau p̄aar th̄o iekhab khaba th̄o iekhaju. ²¹ Ich Cristooucha jaauwaij̄ā, ichd̄ēucha ich athee j̄r̄r aumam

khannan ichiita chikhamnau dau aug waub khaba dau aug wauju aajem, ich jäg ichjä maach köit dau aphuu arrjö. Wajapcharan mag chikhamnau dau aug wauwai jäga aju aai n̄ a khap amkhīirta maachjö wounag paw ihta nacha aphuu ajim. ²² Cristo chan b̄urjã pekau wauba ni chikhamnag s̄ukhajã nem jauba khitajim, mam̄ mag khitarra chadcha amau i thõojierram. ²³ Mam̄ mag i thõogpamua j̄rram khannau ich khīir iekha th̄naawaijã, i iekkhõr chukhu chir̄m̄ta i d̄i mag n̄m awi amach d̄enjõjã iekhaba, ni am dakhãujã dakhãuba, s̄i warag Êwandam thumaam khann d̄i nem agcha waaujem̄gta j̄eu khitajim, ich d̄i mag n̄m khann d̄i ichd̄euta khap amkhīir. ²⁴ Maachta maach pekau gaaimua Êwandamau kh̄chp̄ij̄u aai naajim; mam̄ mag narrta Cristoouta j̄rr maach köit ðd̄raa pakuls gaai ich meerph̄e thõopijim, magbarmua maach ich athee peerd̄ auwi ya tag pekau waujujã khaugba s̄i ich d̄i-paita nem agcharam appai wau w̄n̄rramkhīir. Magta Cristo dau aphuu ðor jua machgau bag kha ð̄ira khitajim, maach pekau ee narrta ðu peerd̄ awaag. ²⁵ Warr Cristo khaugba aajeewain s̄i oveja chaaindam pap chukhu okhoo w̄n̄rr̄mjõta naajim; mam̄ ðs ya i khaugwi i d̄iita naawai, pastorrau ich nemchaain oopaa th̄a wai n̄rraajemjõ, ichd̄euta maach th̄anaa oopaa wai sim.

Jäga apim khõsi s̄ Êwandamau dich ðor d̄i

3 ð̄in, p̄arjã agjõ ðchab chi jaainpan, p̄ach jaainagta ðd̄raa p̄ach ph̄eth̄gpiat; p̄ach jaainau Êwandam iek ðkhaba aajem khai, p̄achd̄e Êwandam õkhõnaa i ipierraa am khõchgauta ðd̄raa p̄ach ph̄eth̄gpiat, amach d̄ijã mag ajapha n̄m oowia amachig Êwandam iek jaaujã jauba s̄i p̄ach oowipai kh̄ijã p̄ach d̄enjõ ðkhamkhīir. ³ Chihõowaijã oob s̄i athuu chihõomiet, nem atcharag ðor dauderra p̄or megba, chihõo ph̄ir d̄en wa khaj̄a parh̄epagkham kh̄ijã j̄ubaawai maḡm gaaimua p̄achig eerpara am ugua. ⁴ Mam̄ mag chihõo n̄muata p̄ach ooīm̄ oopiju kh̄ai, p̄ach th̄arta Êwandam dau na wajapha apiju ðkhabat. Ajapcharan p̄ach jaain d̄i khīir machagjã chukhu, am iek d̄i ðkhar̄p̄ijã aba w̄n̄rr̄muata p̄ach ajaug oopibat. Maḡm nem chadau s̄i chihõo mor gaai j̄ujemjõ th̄rrd̄wi okhojem nem khaba aawai ich Êwandamaujã dawagaata p̄ar gaai oju. ⁵ Ich magta warrgarm ð̄in Êwandam iek ðkhanaa i atheepai nem waaujerr kh̄unjã mag amach jaain ipierranaa amach ph̄eth̄gpi n̄muata ajap chihõo n̄mjõ amach athaba oopiejeejim. ⁶ Khīir eyaa abat, jäga Saraaujã ich jaai Abrán ipierranaa warag irig i p̄or aajej̄i. P̄araujã p̄ach jaain d̄i Êwandamau khõsimjõ ajaphata nem wau n̄m̄n, magan ðu p̄araujã Saraau ðkhaajerrjõ Êwandam iek ðkha n̄m.

⁷ Mam̄ p̄ach chi emkhooi chi ð̄inpanaujã agjõ p̄ach ð̄in ajaphata aairaa abat, ich Êwandamau am d̄i magta apim khõsi simjõ. Mam̄ mag n̄m chan mag ð̄in aawai p̄ach kh̄ai juapã eegpai khith̄e

aawapai khaba, amjã p̄achjõ ðchab ich Êwandamau ich aar ph̄e auju jaau s̄ewaita am chig aba warag j̄asene abat. Eeu magba akhiin, mag khaigba aad̄eph̄m gaaimua ðba ohoodõnaa Êwandamag j̄eum khõsi j̄euba adukham.

Jäga aju aai n̄ nem agcha wau n̄m gaaimua dau aug wauwai

⁸ Maimua ðbmiecha deum khann d̄ijã jäga aju aai n̄ a khap amkhīir p̄rag jaaukhim: Cristo iek ðkha n̄m gaaimua thum p̄ach khodkha th̄n̄m khann d̄i ð ðba abat, Êwandamau khõsimjõ aag. P̄ach ee ðb kh̄ijã gaai masi wa õkhīirjuu kh̄ijã aawai p̄achta mag n̄mjõ d̄i gaai masi abat, agdaujõ dich khapeen kha khõsi chadcha khodkha n̄m khannjõ. Agdaujõ chikham dau aug khaug paraata abat, d̄ichta warm khann kh̄aijã ðr̄pai n̄m a khīirjuba. ⁹ Chikhamnau p̄ach d̄i khaigba aawai agjõ aju awi oob am khaibag waumiet. P̄ach ðaukha thõp iekha th̄n̄muwaijã oob am ðugarjã amach d̄enjõ amiet. Magju kh̄ai mag p̄ach d̄i khaigba aajem khann köitjã warag Êwandamag am eeg oopita j̄eubat, magamkhīirta warrjã p̄ar ich d̄enkha autarr aawai. Magbaawai p̄achpata Êwandamau ajapha wai s̄jeu. ¹⁰ Mag dich d̄i khaigba aajem khann d̄i ajapha aju aai n̄m a khap amkhīir, Êwandamau ichig ph̄ipibaawai j̄ooi Daviiu, "Ich magta onee n̄rram khõsi sim khai, p̄ch meukhīir th̄wauu athã" a ph̄ijim, "nem khaigba wa s̄ukha kh̄ijã iekhamaaugau.

¹¹ Chikham d̄i khaigba aju kh̄ai, ðor d̄i nem ajapha waujuuta j̄rnaa khõinaa ajuuta ðkhabã.

¹² Maach P̄or Êwandam dau na nem agcha waaujem khannan ichd̄euta th̄anaa, amau ichig j̄euwaijã ðu am iek ðurjem" a ph̄ijim. "Mam̄ ich dau na nem khaibag waaujem khann d̄in khīir masita s̄ierr̄m" a ph̄ijim.

(Sal. 34:12-16)

¹³ Êwandam mag s̄ierr̄awai ichd̄e magpibam aig chan i dau jam ðrau p̄ar chig abarju, nem ajapha wau n̄m paar. ¹⁴ Ichiita mag nem ajapha wau durrum paar amau p̄ach dau aug wauwajã onee abat; p̄ar mag arh̄m̄ abarm paarjã Êwandamau s̄i par okhoopiba nem ajapham deeb khaba deej̄u. Magua amau warag p̄ach dakh̄auwaijã oob am õgkhamiet, ni atcha õkhīirjuujã amiet. ¹⁵ Magju kh̄ai warag p̄ach õdegpai, "Maach P̄or Cristoouta khap chir̄m̄" awi, ðba irigpaita j̄eubat. ðbmua kh̄ijã p̄achig, "¿Khan jägwiaat jägcha p̄rau Cristo iekta ðr̄cha ðkhanaa i d̄i khīircha ojuuta khīirjuajerrãma?" a j̄euwai, amag jawaagjã ag nawe p̄ach iekhaju khīirju wai n̄isit, d̄egõlp ðbmua j̄euch̄wajã agcha jawaag. Mam̄ mag jaauwaijã s̄i ith̄u amag jaubat, chadcha Êwandam õkhõ aajem khannjõ. ¹⁶ P̄ach iekhaajemjõta ðor dakhīir nem wauwajã ajapha nem waubat, p̄ach khīir parhooba iekhaajem khannaujã p̄ach mag Cristo iek ðkha n̄m gaaimua ajapha w̄n̄rr̄m oowi deeu amach iekhatarrpai khīirjunaa amachta chigaa amkhīir.

¹⁷ Ich Ēwandamaujā magta api sim khai, nem ajapha nem wau n̄m gaaimua dau aph̄n̄ n̄mta nem khaigbam wau n̄m gaaimua dau aug wau n̄m khāaijā ajapcha öb̄er sim, maḡm thum ũu p̄ödp̄itarr paarjā Ēwandamau s̄i par okhoopibaju aawai. ¹⁸ Pārau khaph̄n̄ n̄m, Cristojā maach khāai ajapha khitarra, j̄urr maach Ēwandam d̄üi iekkh̄ör p̄öm narr kh̄n̄n k̄oit ̄d̄uraa ich dau aph̄n̄ apijim. Pari mag i meetarran, warr ōrau amach pekau athee ũiba nemchaain th̄ō-jerr kh̄iir khaba arr aawai, mag biek ābpai meebarmua maach chi khaibagnaän Ēwandamau ũu maach auju ayaa amkh̄iir ajim. Í woun arr aawai chi meen chadcha meejim; mam̄ í t̄chab ich Aai gaaimua Ēwandam arr aawai mag meetarrjā ich mag iuu s̄isijim. ¹⁹ Mag Aai gaaimua Ēwandam arr aawaita, t̄chab mag ich th̄ōobaawaijā, meetarr kh̄n̄n Ēwandamau preso ph̄e wai sierr aar ya ichd̄eu nem thum p̄ödp̄im jawaan majim. ²⁰ Mag preso th̄n̄narr kh̄n̄n warr j̄oingarwe Ēwandam ichaaur arr kh̄n̄n ajim, Noé barco wau sim jaar Ēwandamau ōrag ich iek ũkhamkh̄iir Noeeg jaaupibaawai parii j̄oairau jaau j̄öchkh̄er̄n̄ aajerrjā ũkhaba arr kh̄n̄n. Ich mag jaar m̄g durrr thum d̄ōa-dau ierrpawi ōor p̄öm w̄ejorr ee ochopaita peerd̄ujier-ram aajem, chi Noé ich chaain d̄üipai. ²¹ Ich j̄äg Noé ich chaain d̄üi mag d̄ōad eemua peerd̄utarrj̄o, maachjā agj̄o d̄o ee p̄ör choo n̄muata maach peerd̄u n̄mjā ōrag khaph̄n̄ apiejem, Jesucristo iuu phiid̄n̄narr gaaimua peerd̄u naawai. Pari mag d̄ōou p̄ör choo n̄m chan maach mor chi ũr̄mta ̄p̄ryaag khaba, Ēwandamag dich th̄āarta ajaug paapi j̄eunaa ichd̄eu kh̄ōsimj̄o w̄en̄rraagta mag p̄ör choojem. ²² Mag iuu phiid̄n̄narr Cristota ũgthar mawi, thumaam kh̄n̄n khāaijā ichta Ēwandamau ich d̄üicha ich juachaar gar juppiwi, ũgtharm magwe ich chognaän thum chi thethecharam kh̄n̄nagpa iita ögkhawi i ipierraa apijim.

Cristoou dichig juapá deemarrpierr agua nem ajapha aju aai n̄m

4 Mag, Cristojā maach gaaimua ōrau mas wautarr aawai p̄āarrjā agj̄o i gaaimua dau aph̄n̄ aag maḡm abaju aai n̄m. Cristo gaaimua dau aug wau n̄mjā maḡm aba, waragta i ipierraa j̄m-p̄p̄r̄iikham̄n, pekaujā maach d̄üi jua theeg chukhuta aadeejem, ² magbaad̄em aigmua chan ya tag dichd̄eu nem kh̄ōchagpierrta nem wauba, āba Ēwandamau kh̄ōsimj̄ota nem wawaag. ³ Chadcha warrgarin Ēwandam iek ũkhabam kh̄n̄nau nem waaujemj̄o p̄ārau j̄ā p̄āachd̄eu am aig aajeejim. Maguata p̄ārau am d̄enj̄o parhooba dich ōor khabam d̄üijā khapes am kh̄ōsinaa tagam nem khaigbamjā waum kh̄ōchkhaajeejim; nagjā doojeejim; phiesta p̄ōmjā waunaa, d̄ōnaa s̄i kh̄ēch th̄n̄n̄isip aajeejim. Mam̄ magpaijā khaba, chadcha Ēwandamau magpiba simta p̄ārau nem parhoobam waunaa Ēwandam awi maḡm̄ḡpata j̄ēuejeejim. ⁴ Maagjerrta ts ya p̄ārau Cristo iek ũkha n̄m gaaimua mag tag amach d̄üi parhooba nem wauba s̄i warag amachig oobamj̄o aph̄ōbaad̄em oowi, p̄āar d̄enj̄o ũkhaba n̄m kh̄n̄nau p̄āar ēugar parhoob-

ba iekhaajem. ⁵ Amau p̄āar ēugar mag naab mam̄, ichiita j̄äg n̄n̄ awi Ēwandamau j̄urr amag maḡm iek ēud̄eb̄ khaba ēud̄uju. Mag edan nachgarwe ōtarr kh̄n̄n awiajā deeu ichd̄eu thumaa phiriutkha auwi agtha iuu durrrum kh̄n̄n d̄üi āba amagjā amach kh̄iircha jaauju, j̄āga aju am d̄üi amach khaigba w̄en̄rrarr paar. ⁶ Magju aawaita mag meewi j̄ēb ee durrrum kh̄n̄nagjā, agtha am dau phuu n̄we, ich iek jaaupijim, ũkhamkh̄iir. Mag ũkhatarr akhiinjā, ēumee deeba arr aawai, ichiita maach chi ũr̄m̄n̄ ich j̄äg meekham. Mam̄ mag amachig jaaubaawai ũkhatarr amuan, ich Ēwandamj̄o am akhaarjā ich mag ich d̄üita n̄simkh̄iir ajim.

⁷ Ya Ēwandamau m̄g durrr i agkhaim̄n̄ pam. Mag maach ōju gayaa pamaawai s̄i donnaanj̄o nem parhoob wauba, āba Ēwandamagta j̄ēue n̄n̄ abat. ⁸ Pari ũr̄cha dich khapeenta daupii abat. Mag chadcha am daupii wai n̄m chan, maach d̄üi biek khapan khaigba awiajā, am d̄üi maḡm iek igba s̄i warag am perdonaaju. ⁹ P̄āach aig ōordam b̄ēwajjā, b̄ūrrjā iek chigaa iekhaba, p̄āach aig j̄ēerpim kh̄ōsi j̄ēerpinaa nem khoojem n̄mdamjā ō ākh̄ārag chukhu deebat. ¹⁰ Cristoou ichd̄eu kh̄ōsimj̄o nem wajapha waumkh̄iir p̄āachig ich juapá deemarrpierr ich agua agj̄o p̄āach khapeen d̄üi p̄āachd̄eu khaph̄n̄pierr abat, magamkh̄iirta p̄ārag ich jua theeg deetarrr aawai. ¹¹ Āb khāijā Ēwandamau ich i jaaujemkhapi sim khai, ich Ēwandam jua theeg dichig deetarrauta maḡm phidagjā waubá. Nem thum Ēwandam athee waauwaijā, maach Jesucristo d̄enkha n̄mua mag wau n̄m oowia bigaum kh̄n̄nagpa Ēwandam th̄o iekhamkh̄iirta nem wauju aai n̄m. P̄āar Jesucristo d̄enkha naawaita maḡm ũucha sim. Ich Jesucristota m̄g atag pawiajā ich mag jua theeg sierraju aawai irigta maach thumaam kh̄n̄nau ee aju aai n̄m.

Cristo iek ũkha n̄m gaaimua dau aug wau n̄m

¹² Keena, Cristo gaaimua khodamnaän, p̄āran chadcha dau aug wau n̄muata th̄ūr ajapha öb̄erju khap aag ōtdau ee phaa oo n̄mj̄o aajem. Mam̄ Ēwandamau ̄d̄uraa mag p̄āach dau aug waupiewai, oob “¿Khan j̄ägwiata pua ̄d̄uraa m̄g maar dau aug waupi chirú?” amiet. P̄āar j̄āj̄gkham chan p̄āach appai khabam. ¹³ Magju khāai mag p̄āach dau aug waauwai warag onee abat, Cristojā maach gaaimua aph̄n̄ arr khaph̄n̄ n̄m gaaimuata mag naawai. P̄ārau magta am̄n̄, m̄g durrr gaai ich Cristocha thumaam kh̄n̄n P̄örkhanaa ōor d̄üi ichd̄eu khap aag b̄ēem edjā warag atchata p̄āar onee aju ich d̄üicha. ¹⁴ Mag dau aug waauwaijā, ich Ēwandam Akharauta warag ich Ēwandam th̄o iekhapij̄jā juapá deejeewai, ābmua khāijā p̄āachd̄eu Cristo iek ũkha n̄m gaaimua p̄āach kh̄iir iekha th̄n̄n̄uawaijā warag onee abat. Ēwandam Akhaar chan p̄āar d̄üi ogd̄eba ich mag s̄iejem. ¹⁵ Mag chadcha chikhamnau p̄āar jaauju awiajā, ōor th̄ōotarr gaaimua khaba, nem j̄j̄gkha n̄m gaaimua wa parhooba nem khaigbam wau n̄rr̄m̄ gaaimuajā khaba, ni dich d̄üi khabamta dich gaai paa auwia iekkh̄ör

paarpatarr gaaimuajä khabata mag päach jaaupibat. ¹⁶ Cristo iek ükha nëm gaaimuata chikhamnau päach jaau nëm khai, oob khïir naaumiet. Khïir naaju khäai, warag Êwandamagta üu nëm abat, i chaainkha nëm gaaimuata ðrau päach dëi mag naawai.

¹⁷ Khaphë abat, maach mæg nëm aig maachta nacha Êwandamau dau aug waupi sim, ich chaain äba. Mamë mag maach dau aug waupi simën, magëm gaaimua warag ich düita ajaug paaukhamamkhïrau. Êwandamau maach ich chaain düijä magta sim khai, zjägaju khai ar maach peerde aajem iek büerjä ükhaba mee nëm khëen gaai? ¹⁸ Êwandamau ðor dëi magju igwi, äbmua i iek phä sim gaai, "Mag chi ajapha ükha sim wounjä ajap phithurg auwiata üu peerde sim khai, magan zjäga peerdeagäwa" ajim, "ar büerjä maach Pör Êwandam ipierraa khaba nëm gaaimua amach pekau ee mee nëm khëen?"

(Pr. 11:31)

¹⁹ Magua päadë khïirjubat: Ichiita Êwandamau ich gaaimua mæg eegar pärag magta dau aug wau wënërrapi sim khai, warag nem ajaphamta i athee waunaat, päach dëi chikhamnau mag nëmjä igba. Pari magaagjä, ich maach ompaatarr Jöoiragta päach thëapibat. Päär akhaarta jäg Jöoi jua ee pam chan chig abam.

Pedroou chi ükha durrum khëen wawitarr

5 Äbmiecha paawai päar iglesia ee jöoin chi pörnaankha nëm khëenagjä wawí iekham khösi chirëm. Ya mëchjä ïchab jöoinau amjö. Mua mëch daúa pakuls gaai Cristo dau apha jöchkhërem oojim; mag Cristo deeu ich jua theeg thum bëem edjä mëchjä amjö ïchab i dëi chiraju. Mag am wawim ig chirëmën mægau:

² Ich jäg pastorrou ajapha ich oveja thëajemjö, päach ee Êwandam iek ükha nëm gaaimua i dënkha durrum khëendam päachig jaautarra ajapha oopaar abat. Mag am thëa nëmjä ajués bigaam khëenau jaauwai khaba, ich Êwandamau jaau simjö päach khïrauta i chaain thëam khösi thëabat. Mag phidkha nëm gaaimua phatkhon pöm paarpaajüjä khïirjuba, sïi päach thärau waum khösi aawaita waubat. ³ Päachta chi pörnaan awí sïi amagpaita nem jajaau aba, päachdëuta nacha audëde abat, amachig nem jaauwaijä dëi khösi waumkhïir. ⁴ Magta pärau am thëa nëmën, maach thëajem chaar Cristo dëgölp thumaam khëen Pörkha dënnëubaicheewaijä päarta irua ich aig thërnaa ich garcha phë wai sïisju. Magbarm chan sïi pamaarjö khüchpai ooimë thënaawi phuajem nem khaba aawai ich magta i dëi nëisim iekha.

⁵ Ich agjö ewannaanagjä mua mag chirëm: Êwandam iek ükha durrum khëen ee päach khäai jöoinau päachig iekhaawai, sïi am ipeer ahau aju khäai, wërraa päach wawipinaa warag am ipierraa abat. Thumaam

agdaujö jürr dich khapeen chogkha nëmjöta abat.

Magbaju atheen Êwandamau ich iek gaai jaau simjö:

"Ar mäjä igba amach juapaaupaita wënërraajem aajem khëen chan mëchdëujä igba chitëm" a sim.

"Magarrau amach serbiibag khap mëchdëu nem jaau chirëm wawaagjä mëch juapadam iigjem khëenan chadau, mëch garmuajä am dau ee aug khaaugjem" a phäpjim.

(Pr. 3:34)

⁶ Maguata päach serbiiba nëm khap, päach dau apha aawaijä, magëm igba, Êwandam chi jua thierrigta warag, "Êwandam, pëchdëuta khap chirëm" abat. Päräu magta amën, mæg atagta ichdëu khap irua päach dau apha apiejerr khëen khäaijä jürr päachta ürpai apiju. ⁷ Päachdëu nem khïirju nëm thum idëu Êwandamagta deebat. Irua päar khösi aajeewai jäg päar phithur nëmjä sïi oobamjöo abaju.

⁸ Khïir khaphë abat: Meperan khumau nem përr aum ig sim aig sïi jërrbëgthë aadëphëmjöta sim maach bigaau, maach pekau ee burriju ëkhaawai. ⁹ Magua päachdëu ükha nëm iek gaaita warag ubënaa wërr päach thë aum ugua, dëi thethe thierrkhabat. Päär dëi jäjägkham chan päar dëipai khaba, päar dënjö ükha durrum khëenjä durrpierr ich jäg phithurg au nëmta magbamjöo nëm. ¹⁰ Khüchpai päar mag dau aug wau dichdimaawai ich Êwandamauta päar ajapcha ajaug paapëiwi warag ubë apiju, ajap juapá jäp nëisimjö nëisiewai ich athee nem waum khösi waumkhïir. ïs päar mag dau aug wau naab mamë, ich Êwandam maach daupii aajemuata maach peerde awaag ich garmua maach jër autarr aawai Jesucristo dëi äba ich ajaug ich mag oo wënërrapiju. ¹¹ Magua irigta ee aju aai nëm, ichdëuta mæg atag pawiajä nem thënnëmën thum ich mag khap sïerraju aawai.

Äbmiecharam salud

¹² Keena, chadcha mëchdëu oowai nem wawaag magëm aba khitaawai maach ermano Silvanoogta jaauamajim, mæg ësap phämkhïir, mag phäwi pärag deepäaig. Mæg cartadam bëthë khitëm gaai päar wawí chirëm, Êwandam maach thumaam khëen daupii aajem düita ich jäg ubë naamkhïir, büerjä ewag wëtjujä khïirjuba. Jäg päach dau aug wau nëm gaaimua irua päar düijä üu aajemën, chadcha ichdëu päarjä khösi sim a khap apiewaiu.

¹³ Mau Babilonia iglesia eem khëenaujä pärag salud deepëi nëm. Amjä ïchab päarjö ich Êwandamauchata ich iek ükhamkhïir jër autarr khëenau. Mëchdëu jaau chirëm ürwia ükhatarr gaaimua më iewaa aajemuajä pärag salud deepëi sim, ajapcharan Marcoouma.

¹⁴ Cristo gaaimua päach thum äba khodkha thënaawai agdaujö päach khapeen kha khösi saludaabat.

Päarjä thum Cristo dën aawai päar köit jëeu chiraa-jem, ich mag khöinaa wënërramkhïir.

Magdampai ajim keena, pärag jaauam ig chirarr.

Pedro

2 PEDRO

Chamþjã ı̄chab jöoi Simón Pedroouta phãjim. Warrcha comenzaabaadewe chan jaauba sim khaıg deepäaigta męg ęsap phãjı̄, mamþ ökhar oomaawai 3:1 gaaita “męg khurau ya biek numı̄ pam pãrag ęsap phã deepüi chirım” a sim. Mag sim aawai magan nacha ichdëu deepütarr khęnagpaita deeu deepüi sim, ar 1 Pe. 1:1 gaai ichdëu jaau sim khęnagma.

Pedroou ũwaaı amag męg ęsap phã deepütarran, Ẽwandam iek jawaag maestronaan anımjã sı̄ı parhoob nem jaau nęrrjëm khęn dëi khı̄r khaphę naaju aai nım a jaaupäaig ajim aajem. Makhęn maestronaan anım khęnau amachdëupain amauta tagam khęn khãaijã khapcha nım aajeejim aajem. Amau jaauwai parta ag-pierraa wënerraju aai nım ajim anaabá. Cristo bęeju anımjã sęukha par bęebamta nawe mag bęejujukham aajeejim anım. Mag sęukha nem jaau nęrrjëm gaaimua ęu chi ękha durrarr khęndam khũgurpimaugauta am wawijim.

Chamęg carta gaai, Juanau dau thãrjup phãkhatarr khęn gaai, maimua Judas gaaijã agjö amach thumaam khęnau mag Ẽwandam iek gaai thęwi parhoob nem jaau wënerrarr khęn dëi chi ękha durrarr khęn khı̄r khaphę aju aai narrrta jaau nım. Mag jaar mag nęrrjëe arr khęn nem thęnarrjö, Pedroou ich ęsap gaai jaauwai ı̄s ewag pawiajã ich jãgta thęnaaju ajim (3:3).

Salud

1 Męn Simón Pedroou, ich Jesucristooucha ich i jaumkhı̄r jęr autarr; muata pãrag męg ęsap phã deepüi chirım, pãraujã maach ich Jesucristooucha jęr autarr khęnau ękha nım iekpaita ękha naawai. Pãrau mag ękha nımęn, maach Ẽwandam anaa maach peerdę aajjem Jesucristo thumaam khęn dëi nem agcha aajewai, iwiir äbam khęnagpaita mag ich iek ękhapim khösi khaba, thumaam khęnagta ag-daujö ękhapim khösi aajewaiu. Magua maach ich Jesucristo dëicha wënerrajerr khęn khaibag chug-patarrjö pãar maar khãai ęudeecha ękhatarr khęn khaibagjã ichdëuchata chugpatarr aawai, maach thumaam khęn oneg äbata nım, äbam iekta ękha naawai. ² Pãar kōit jëeu chirajem, jãg pãachdëu warag Ẽwandam khaug wëtum dëi maach Pör Jesujã khaphęcha paaukhamam gaaimua ęu pãar dęrrcha eeg oonaa pãar khöinaa phę wai sı̄emkhı̄r.

Dichdëu ękhatarr iek gaaita warag ubę paaukhamaju aai nım

³ Ẽwandamaun maachig chadcha ich iek ękha nım khęnjö ich atheepai nem ajapha wau wënerrajuuta khap apim khösi sim. Magaag atheyan ich iiu aawai maadëu nem igju thum warre khı̄r khaug sı̄ubarmjöta ajim: Nacha maachig Cristota ajapha khaphę apijim, ar ichdëu nem ajapham appai waunaa ich ajaugjã oopi nımua maach ichig paa autarr ag Cristo. ⁴ Cristo ich mag sim gaaimuata Ẽwandamaun maachigjã khaphę api sim, jãga męg atag paawai maachjã ichjö nęisiju; mag ichjö ajaug paaukhaju khı̄rjugjö chan tag khı̄rjug ajapham chukhum. Magta maachjã warm khęnjö khaibag waum khöchgau warag eeg paaukhamatarrta

ęu Ẽwandamaun maach peerdę aujim, magbarmua męg atag paawai ichjö ajaug paapüiwi ich dëi wënerramkhı̄r. ⁵ Maguata muan pãragan, pãachdëu ękha nım iekta warag ogdęba thãraucha ękhanaa Jöoi dau na agchata wënerrat a chirım. Mag i dau na agcha wënerranaa khı̄rjug paraa aajee, khani Ẽwandamaun waupim khösi sı̄ı maimua khani waupiba sı̄ı. ⁶ Mag khı̄rjug paraanaa pãach khı̄rjug ee nem khaigbam wauju khı̄rjug bęe nım waum khöchgau phirir thęnaawiajã oob magęm khı̄rjugta warag pãach gaai ęrparimiet. Magju khãai magęm khı̄rjug dich garmuata mag pöd-pöpüikham dëi, phithurg auwiajã, sı̄ı khı̄ta jęmpöpüi abat. Mag sı̄ı khı̄u äwatpöpüikham dëita Ẽwandam dau na nem khaigbam waujujã ökhönaa i dawagaam nempaita waubat. ⁷ Magnaa dichjö Ẽwandam iek ękha durrum khęnjã kha khösinaa bigaam khęnjã thumaau daupii abat.

⁸ Cha męchdëu pãrag jaau chirımjö, chadcha mag ajapha nem wau nımuaata warag pãachdëu ękhatarr iek gaai ubę paaukhamamęn, magan pãar serbiibajã khaba, ni sı̄ı parta maach Pör Jesucristo khaugjier-ramjã abaju. ⁹ Mamþ ar mag ękhatarrjã magęm nem ajapham wauju ękhaba aawai khı̄rjug bãaubamjö sim woun chan, sı̄ı dau khı̄su wa dausı̄ warppha nem oo nım khęnau wajap nem wauju khaugba aajemjöta sim, ich pekau ee nęrrajerrta ęu maach Pör Ẽwandamaun ich khaibag chugpaatarrjã khı̄rjuba. ¹⁰ Cristo gaaimua khodamnaun, mag Ẽwandamaun pãar ichdëucha jęr auwi ich dęnkha autarr aawaita i dau na mag nem ajapha wau nımta khajapham bęnjö idëu pãach gaai thierrpapibat. Magta nem ajapham appai wau nım chan, meperau khujęrchęwiajã, pãrau pãach ędęer deebaju. ¹¹ Pãrau magta amęn, maach peerdę autarr anaa maach Pör Jesucristo aar barimam edjã

irua pārag “Pāar üu bëejim” awi, ich mag ich durr ich dëi ajapha phë wai sīsiju.

¹² Chadcha maach peerduajem iek pāachig jaautarr pārau ükhwai ag iek gaai ubü nüm awiajä ichiita cha mēchdëu jaau chirüm iekhan püaba ich jäg pārag jaau wai chitaju, khīir eyaa wai wēnerramkhīir. ¹³ Mua khīirjuawai mēta üu agtha iiu pēerba chitüm aiguin ich jäg pāar wawí iekha chitaju aai chirüm. ¹⁴ Maach Pör Jesucristoou mēchigcha jaauwai i iek ya mē pöm chitabaju aajem. ¹⁵ Maguata mēch meeju nawe mua pārag ajapha khaphü apiju ēkha chirüm, maagwai ya mē meebaadëwiajä mag mēchdëu pāach wawitarr iekta khīir eyaa wai nēisimkhīir.

Ich Jesuucha jür autarr khēunau chadam iekta jaau wēnerrarr

¹⁶ Ya mua mēch khapeen agjö ich Jesuucha jür autarr khēun dëimua pārag jaaujim, jäga maach Pör Jesucristo jua theeg sīerrü, maimua jäga deeu i bëeju. Jäg marau pārag nem jaau nüm chan sīi sēukha maach khīirjug eepaim nem īgkhaa khabam. Maran maachta maach Pör Jesuu ich dëi Ēwandam durrsī gaai phë arrtarr aawai maraun maach daúacha i jua theeg oowi i ajaugjä maach daúacha ootarr aawaita mag i jaau nüm. ¹⁷ Maar dakhīir ajim Ēwandam chi Ayau ich Iewaa khīir ajaugau sīi bümjö apiwi ich Ēwandam thumaam khēun khāi üruucha sīerrümüata i igwi jünthumiejö bau wējöm eemua, “Chamēta mē Iewaa, mēchdëucha jür autarr; iita mē thārau” a iekhatarr. ¹⁸ Ich mag ed mag Ēwandamau ich juapá oopiewai, maachta maach Pör Jesús dëi mag durrsī gaai narr aawai, mag edjä eemua woun iekjö iekhabarmjä maach jügüchata marau ürrjim.

¹⁹ Mag, warrgarwe Ēwandam i jaaumienau bëeju jaaujerr wounta chadcha marau maach daúacha ootarr aawai marau khaphü nüm, chadcha tagam nem amau jaaujerrjä ag ee öbërju. Mua khaphü chirüm, pāraujä agjö amau jaaujerr iek khaphü nüm; mag Ēwandam iek amau jaaujerran īs ewag pawiajä khīchag ee ötdau paa dñnmjöta sim. Mag ötdaujö sīewai, ag bümüg oo nümjö Ēwandamau khōsimjöta wēnerraju aai nüm, Cristo chi edpherr garm phīdag dñnühuchë nüm ora. Mag ich dñnühubaichëm edta, edau äspa thñnüsiewai ag bümüg nem oo nümjö, maach khīirjugjä aardübaadeewai warrgar Ēwandam i jaaujerr khēunau phä püatarrjä thumaa khaphü nēisiju. ²⁰ Magua khap abat: Ēwandam iek ichdëucha ich i jaaumienag ichdëu nem wauju jaaumamua phāpitarr chan äbmuajä ichdëu khīirjuawai magjö abaawai sīi ich khōchagpierr jaauju khaba sim. ²¹ ¿Jägwi? Warr phāawaijä ich Ēwandam Akharau jaaumamta phātarr aawaima. Ēwandam i jaaumienau bürjä sīi amach khōchagpierr phām khōchgauta phābajieram. Amaun ich Ēwandamau amachig khīirjug deemampiertra phāmaajeejim.

Chad khabam iekta jaaujem khēun

(Jud 4-13)

² Cristo gaaimua khodamnaan, ich jäg warr jöoin-garwe īchab maach jöoin phöbör ee Ēwandam i chaar khabamta jaaujerr khēun paraa arrjö, mēg atagjä maestronaan anümta pāar ee sēukha nem jaau nürjēem khēun paraa aju. Mag nürjēemün sīi chadam iekjöo nem jaau nümüata örau amachdëu maach peerduajem iek ükha narrjä isegpi nümüa warag öor khaibag wau wēnerraju. Mag sēukha wēnerrümüa maach thumaam khēun peerdüju ayaa amkhīir maach Pör Jesuu ich thöopitarrjä chad khabajim a jaau nürjēe aju. Mamü inaata am jäg wēnerrümü, Ēwandamau dögölp am gaai mas ab khaba mas aju. ² Amau mag nem jaau wēnerrümü ürwi, chi ükhaajerr khēun khapan am igar wētwi, amau nem khaigbam wau nümpe dëi parhooba amachdëu am aig aju. Mag ükha nüm anüm khēunpa mag thñnüm gaaimua, mēg chadam iek maach peerduajem iek igwiata woun eügarmjö khaigba iekhamamua, “Chadam iek khabam ükha wēnerraawaita mag amachdëu ükha nüm anümjö khaba nümgui” aju bigaam khēunau. ³ Jäg pārag jaau wēnerrümü khēunan sīi phatkhon atheepai bīe sīsid aawai, mag chad khabam nempa jaau wēnerrümü pāar khügurnaa pāar jua eem phatkhonpa aumaju. Mamü amach mag wēnerrümü paar am dau aug waupijuun, ya nawe Ēwandamau jaau wai sim aawai ya chadcha am gaai mas aju dakpamam.

⁴ Am khāi ich chognaan ügthar ich dëi äba naajerr khēunjä irua perdonaabajim aajem, pekau ee burrwai. Perdonaaju khāi warag ich aarmua khīmie durr barkhüipüwi ich mam khīchag eeta cadenau jükha wai sim anaabá, ichdëu mēg durr i agkham ed “Mam ich mag nēisiju” amachigcha jawaag. ⁵ Ni warrcha ichdëu mēg jēb ompaawai ag gaai īchab öor paarpapi-tarr khēunjä atcha ich dakhīir pekau pöoma aphöbaadeewai jöoirau perdonaabajim anaabá. Sīi warag döäd pöm bëepiwi, mēg durr thüppüwi, öor amach khaibag ee thñnarr khēun thumaa ödubpüijim aajem. Äba ochopaita peerdütkhajim anaabá, jöoi Noé ich üi dëi maimua ich chaain seis narr khēunpai, ich mag jöoirauta ich paarmua deum khēunagjä ich dñnjö ajapha Ēwandam dau na nem waupi jaaujerr aawai. ⁶ Ēwandamau īchab phöbör dau numí narrjä örpüwi warre khür mephörr appaita bau joppijim anaabá. Makhēun phöbör Sodoma ajim aajem, Gomorra dëi. Ēwandamau am dëi magtarran, amach mag khaigba thñnarr gaaimua ewag pawiajä ich mag nüm khēunan ich agjö khaigba aju thumaam khēunag khap amkhīir ajim. ⁷ Mamü warm khēun dëi magtarra, jöoi Lodjä ich dau na ajapha khitarr aawai, Ēwandamau i dau aug khaugwi am dëi phaapüiba, üu khaigpër aujim aajem, warm khēunau ich daar mag nem khaigbam wau nümjä am dñnjö aba aajerr aawai.

⁸ Mag, jöoi Lod dëi am ee sīerrjä, amjö khaba, sīi mag ed ëepieraa amau nem wau thñnmjä oonaa am

parhooba iekha th̄n̄m̄jā ūrwi warag gaai machaagata aajeejim anaabá. ⁹ Magua, ar ich atheepai nem wau n̄m̄ kh̄n̄ta maach P̄r̄ Ēwandamau oowai pekau ee burrjōō aadēp̄ aawain, ichdēuta ūu khaigp̄r̄ aaujem. Mam̄ khaigbam kh̄n̄nan deeu ich bēem ed m̄ḡ dur̄r̄ i agkhawī warag am khaibag wawaagta s̄i phē wai sim. ¹⁰ Ar jāḡ thum amach kh̄ōchagpierrta nem waum kh̄ōsinaa Ēwandam jua theegjā ōgkhaba aajem kh̄n̄n gaaita ūrcha Ēwandamau mas ab khaba mas aju. Jāḡ p̄raḡ sēukha nem jaau n̄m̄ kh̄n̄nan jūḡ kh̄īchagna kh̄īr̄ nagjā chukhuta s̄īsid̄m̄. Maguata leinaan amach kh̄āi jua theeḡ s̄īsid̄m̄ kh̄n̄n igwiajā warag am serbiibag phēmaajem. ¹¹ Am kh̄āi Ēwandam chognaan jua theeḡ ūrpainaa iek theeḡ s̄īsid̄m̄ kh̄n̄naujā jūrr̄ am dēnjō leinaan ēugar mag khaigba iekhaba aajem.

¹² Maach khapeen jāḡ iekhaajem kh̄n̄nan s̄i nemchaainjōta th̄n̄m̄, b̄n̄r̄jā kh̄īr̄jugjā chukhu. Maguata nem inag pōd amachdēu khaugba aawaijā warag parhoobata iekhap̄maajem. Jāḡm̄ kh̄n̄nan amach mag n̄m̄ gaaimua amachdēupaita Ēwandamag amach mod̄ m̄kha n̄m̄jō naawai, s̄i nemchaain ōtpaanaa kheechjemjōta aju Ēwandamau am d̄i, ¹³ amachdēujā amach khapeendam dau apha apiejerrjō. Amachigan onee n̄m̄ an̄m̄, jāḡ amachdēu kh̄ōchagpierr̄ athuucha aawai. P̄ar̄ d̄i phiesta wauwai thach bipōm̄ khōnaa dōjā dō n̄m̄ gaaimua khēch th̄n̄isip̄ aawai, p̄achta wajap̄ kh̄īr̄ naau naabahab, ōor̄ daar̄ jāḡ n̄m̄ gaaimua. Pari mag p̄ar̄ kh̄īr̄ naau n̄m̄ chan am gaai mas khaba, s̄i warag onee n̄m̄, amachigan p̄ar̄ d̄i nem agchata wau n̄m̄ an̄m̄ua.

¹⁴ Amach mag naawai, m̄in̄ oowaijā warre ag d̄i kh̄āijū kh̄īr̄jugta kh̄īr̄juajerram, mag pekau wauba akhimjā aba. Mag naawai Ēwandam iek gaai ub̄ khaba khithēem kh̄n̄nagjā amach dēnjōta waupiju ēkhaajerram. Mag s̄īsid̄m̄n̄ īchab Ēwandamau nem kh̄ōch khabam atheeta w̄rppa s̄īerrjēem. Jāḡm̄ kh̄n̄nan ya s̄i ich Ēwandamau isegju kh̄n̄nau. ¹⁵ Amach mag th̄n̄m̄ gaaimua ya chi okhoomta th̄n̄m̄, Ēwandam aarcha ōbēraag nem wauju khaph̄ nar̄rta s̄i amach kh̄ōchagpierr̄ wēn̄rraawai. Warr̄ nawe aajewai Beor khararr̄ iewaa Balam chi Aai i jaaumieue arrjō, parhooba nem khaigbam wau n̄m̄ gaaimuapata phatkhon auju ēkhaajerram. ¹⁶ P̄ar̄au khaph̄ n̄m̄, Balamau ich iek ūrba abaawai, Ēwandamau burroogta irig iekhapibaawai, ich nemchaaiupai Balamag woun dēnjō iekhajim, Ēwandam ichaaur nem waum ig s̄īerr̄ waupimaugau.

¹⁷ P̄ar̄ ee mag maestronaan an̄m̄ kh̄n̄nan, s̄i noseeḡ cheegpamjō edjā kh̄ī th̄nar̄rta ph̄ū aaisirbap̄aiwai chēba s̄i ōor̄ kh̄ūgurp̄aijemjōta s̄īerrjēem, chadam iekjōō jaau n̄m̄ta s̄i sēukha wēn̄rraawai. Wa magba, jāḡm̄ kh̄n̄nan s̄i dōs̄ḡ chaa j̄n̄ubaadēmjōta s̄īsid̄m̄. Mam̄ amach mag n̄rrjēem gaaimuata, meewaijā Ēwandamau kh̄īchag ee barkh̄n̄p̄iwi ich mampaita wēn̄rrariju, ōbēraajā khaugba. ¹⁸ Amau mag nem jaau wēn̄rr̄m̄ ūurwain

chadcha nem ūrim̄ḡma; mam̄ mag jaau n̄m̄n̄ s̄i parhooba dau lōkōo amach nem wau wēn̄rr̄r̄r̄ jaau n̄m̄uata ōor̄ kh̄ūgur̄ n̄m̄. Mag n̄m̄uata amach khaibag p̄awī ee ūkhawī agtha Ēwandam iek gaai ub̄ khaba khithēem kh̄n̄njā amachig paa auwi ūwaaī ārp̄ūimaajem. ¹⁹ Mag n̄m̄ta i wajaugan, “Maar iek ūkhakhiin, tag chikhamn̄n̄ta p̄raḡ nem jajaau aba p̄āchdēupaita p̄ach kh̄īrau nem wauju” a jaau s̄īerrjēem. Mam̄ mag n̄m̄n̄ amachjā mag amachdēu nem parhooba amach kh̄ōchagpierr̄ nem wau n̄m̄uata, woun amach kh̄āi ūr̄pai sim dēnjō phēeth̄ḡ wai n̄m̄ta mag am chan chikhamn̄n̄n̄ chognaan khabam aajem. Pari p̄ādē ūr̄bat: Maata p̄arau ūrcha waum kh̄ōchkh̄aajem khai, magan maata p̄ar̄ kh̄āi ūr̄pai simjō s̄īewai maguata p̄aran woun dēnjō ich chogkha wai sim. ²⁰ Ar maach P̄r̄ anaa maach peerd̄h̄ajem Jesucristo khaugwi amachdēu nem khaigbam wauujerrjā isegp̄iwi ūu ajapha n̄isier̄rta, deeu ūwaaī warram kh̄īr̄juḡ khaigbam auwia maḡm̄ḡta m̄d̄raa amach ūrpapiewain, warr̄ Cristo khaugba aajewai amach n̄rajerr̄ kh̄āijā warag athuuchata n̄isiejem. ²¹ Jāḡm̄ kh̄n̄nau warrjā m̄ḡ kh̄d̄au chaar ich Ēwandam aar mapiejem iek ūrbamuan, ajapcha akham, jāḡ s̄i kh̄ūchpai ūkhawī tag ich Ēwandamau jaau simjā wau ba parta ūkhaju kh̄āi. ²² Jāḡm̄ kh̄n̄nan, ōrau jaaujem iekhōoin, saakiu ich ch̄ḡappaita deeu kh̄ōbaimamjō n̄m̄. Wa magbam khai, kh̄s̄ ajapha domeerpinaa s̄īubarm̄ b̄urre deeu ich khathajemeerjem ee p̄urbaba khabaimamjōta s̄īsid̄m̄, Ēwandam iekta isegwi warr̄ amachdēu nem khaigbam wauujerr̄ eeta deeu n̄isiewai.

Cristoon bēeb khaba bēēju

3 Keena, Cristo gaaimua m̄chdēu p̄ar̄ kh̄ōsi chitaawai m̄ḡ khurau ya biek numī pam p̄raḡ ēsap phā deep̄i chir̄m̄. Ich m̄ḡ gaaijā napem gayamjō p̄ar̄ wawī chir̄m̄, nem agchata kh̄īr̄jumkh̄īr̄. ² P̄ar̄aḡ kh̄īr̄ eyaa apim kh̄ōsi chir̄m̄n̄, warrgarwe Ēwandamau ich i jaaumkh̄īr̄ j̄r̄ autarr̄ kh̄n̄nau jaaujerr̄ta kh̄īr̄ eyaa api chir̄m̄. Mag n̄m̄ d̄i īchab ich maach P̄r̄ anaa maach peerd̄h̄ajem Cristooucha jaau p̄awī jūrr̄ maach ichdēu j̄r̄ auwi p̄itarr̄ kh̄n̄nau p̄āchiḡ jaautarr̄ta agjō kh̄īr̄ eyaa apim kh̄ōsi chir̄m̄.

³ Ajapha ūr̄bat cha mua jawaagpam. M̄ḡ atag paawai m̄ḡta th̄n̄isiju: Ya Ēwandamau m̄ḡ dur̄r̄ i agkhaju gayaa paawai ōrau amachdēu nem waum kh̄ōchagpierr̄ parhooba nem khaigbamta waum kh̄ōchkhanaa chi ūkha dur̄rum̄ kh̄n̄njā wau iekhaa neeme s̄īsid̄ aju. ⁴ Mag chikham wau iekhamamua amau, “P̄ar̄ iek mag Cristo deeu bēēju ajim an̄m̄ta, z̄jāga jāḡ bēeba kh̄īr̄ wauurd̄baadēma?” aju. “Bēeba n̄m̄ ee ya maach jōoinjā ōdubjim; maḡmjā barchēbam. Warr̄ Ēwandamau m̄ḡ jēb ompaatarr̄ aigmua thum chigjā aba ich magpai sim” aju, chikham wau iekhamamua. ⁵ Mam̄ jāḡm̄ kh̄n̄nau chan warrgarwe Ēwandamau ich iuta m̄ḡ jēb edaujā d̄i ompaatarrjā ūkhamapha n̄m̄. Amaun īsjā agtha warrgarjōta simp̄i n̄m̄. Amau ūkhamapha n̄m̄, dōjā appai

pærkhoo wějorr eemuata jæsargjã öbeerpi auwi ich ag döoupaita mæg jëb gaai nem thønëmjä thum üu iiu wai sïepitarr. ⁶ Am iek mag nem thum ich agtha maach dau chaauraajã khaba sim anëm, magan Êwandamau döäd pöm püwi ich ag döoupai mæg durr gaai nem thønarr thum khëchpëitarrjä ¿khan ajimma? ¿Magtarr chan büerjä cambieba arrpá? ⁷ Mamü cha maadëu edau oo nëm dëi cha maach bü dønüü nëm jëb chan maagwaimjö deeu döädauta hërrpäaig khaba, ich maagwaijã ich iekhauta magpierrjö ötdaúa jëraagta sïi wai sim Êwandamau, ichdëu mæg durr i agkhawi ich dau na khaigba wënërrajerr khüen ich mag dau aug wau wënërraju jaaubarm edta jürr ötou deepäaig.

⁸ Mag nëm dëi päadë khïir eyaa abat keena. Mëchdëu päar jäsene chitaawai pärag rüaba jaau chirëm: Mag i da bëebam awia oob i nüba amiet. Maach Pör Êwandamagan mæg khãai äb khëubaadëmün, mil añosjöta sim; maagwai mil años jürr khãai äbpaïmjöta sim. Maachigta da bëeba sim, pari ichigan atcha jöphëe sïewaita në sim, örag ich iek ükhamkhïir. ⁹ Khar örau jaaujemjö mæg i da bëeba sim chan mag ichdëu nem magju atarrjä äsie wauba aajee-wai khabam. Jãan ichdëu iwiir äbjã okhoopimapha sïe-wai ich bëe nëm ora thumaam khüenau äsie amach khai bag isegwi ichig chugpaapi jëeumkhïirta jãg da bëeba sim.

¹⁰ Mamü jãg sïi awia ich bëem edan dëgölp örau nem jïgkhabaichëmjö dëgölpata dønüüchëju. Magbaawai edjä ee maach jãphierraa hërrëmjmjö athamua warre edaujã chukkhu aadëm dëi edjä ee nem nønüdëmjä thum ötdaúa büüdubwi chugpaju. Magbaadeewai mæg jëbjã ïchab ag gaai nem thønëm dëi thumaa juau nem waumatarrpa phaadubwi chukkhu apëuju ich Êwandamau.

¹¹ Keena, ichdëu öor i agkham ed mæg durr gaai magta aju khaphë naawai, i dau na ichdëu khösi simjö i atheepai nem waunaa äba irigpaita ee aju aai nëm.

¹² Chadcha Êwandamag päach awaan bëepim khösiita i bëeju nubat. I mag jöpai bëemkhïir, ichdëu khösimjöta abat, bigaum khüenagjã i khaugpiju ëkha nëmua. Mag pierrum edan, edaujãan ag ee nem thønëmjä dëi warre ötkhierr pechgau büümaju. ¹³ Chadcha magjup mamü, maach chi ëkha nëm khüenagan, Êwandamau edjä iur dëi jëbjã chi iurta deeu a sïewai, aata në

nëm. Mag durr iur gaai chan mæg durr jöoi gaai aajer-rjö khaba, nem thum thønëmjä ajaugnaa thumaam khüenau nem agchata aajeeju.

¹⁴ Cristo gaaimua khodamnaam, maguata muan päragan Êwandamau mag maachig durr iur deeu a sim ed pa nëm ora, pekau chukhu wënërrajuuta ëkhanaa thumaa khöinaa wënërrat a chirëm, maag-wai dëgölp ich dønüübaicheewaijã päach ajapha nëm oochëmkhïir. ¹⁵ Mag nëm dëi ïchab chaig mëchdëu jaau chirarrjö khaphë abat: Jãg maach Pör Êwandam da bëeba simün, ich bëeju nawe ich iek ükhwia üu peerdëtkhamkhïirta jãg da bëeba sim. Ich mag iek igwi maach khod jöoi Pablooujã ich agjö ya pärag jaaupëijim, ichdëu ësap phã deepëitarr gaai. Jãg irua pärag jaaupëitarran, ïchab ich Êwandamau irig khïirjug deetarauta pärag jãg phã deepëijim, khap amkhïir. ¹⁶ Irua ësap deepëimarr gaai pogkha nem jaau sïsidëm chadcha phithur sïsidëm, khani jaau sïa khap aag. Mamü ichdëu ësap phã deepëüikhampierr ya irua pärag jãga wënërraju aai në a jaauwi sim, mag deeu maach Pör Jesucristo bëeju aawai. Mag irua nem jaau sim pogkha phithur sïsidëm aawaita, chadcha meraam khüenau maimua mæg iek amachdëu ükhatarr gaai ubë khaba nëm khüenau warag chaurta jaaujem, tagam Êwandam iek phãkha sïsidëm amachdëu parhoob jaaujemjö. Mamü amau Êwandam iekta jãg parhooba jaau nëmün, wir aig amach khïirauta Êwandam jua machag jër wënërrëm.

¹⁷ Khodamnaam, mag maestronaan anëmta sëukha nem jaau nërrjëe aju khüen bëejujã ya mua pärag ag nawe jaautarr aawai päach eejã magju nawe khïir khaphë abat. Jãkhüen öor khaigbam khüen khabahab, amach jãg nërrjëem gaaimua. Magba akhiin eeu jãg parhoob nem waunaa parhoob nem jaau jëedë sïer-rjëem khüenau päach khügur amachig paa auwia päachdëu ükhatarr iek gaai üu ubë narra deeu ewag wëtdukham. ¹⁸ Magju khãai maach Pör anaa maach peerdëajem Jesucristota ajapcha khaphë aju ëkha nëmua warag päachdëu ükhatarr iek gaai khïirjug bãauju ëkhabat. Ichta ich mag chi jua thierrkha sïewai mæg atag pawiajã ich mag irigpaita thumaam khüenau ee apim khösi chirëm.

Mëgdampai ajim pärag jaaupëim ig chirarr.

Pedro

1 JUAN

Møg carta jürr Juan chi Jesuucha ich dëi nerramkhïir jër autarrauta phäjim; ajapcharan Evangelio de San Juan phätarr wounauma. San Juan gaai irua jaaujim, jãga ëu maach peerdëajë; mamë jürr mau møg ich carta nacharam gaai jaaujim, jãga mag ya ëu peerdëwi nëmjä maadëu khaphë aajë. Jöoi Juanau møg cartadam phãawai ya jöoiraa khitajim aajem.

Juanau møg nacharam carta phãju nawe año khapan Cristoou maach peerdë aajem iekhan ya ðor ee aaidë wëjoojim aajem, durrierr. Mamë mag nëm ee ïchab ich maagwaiweta sïi Cristo iek awi parhoob nem jaaujem khëun khïirjug dëita waaurëu jaau nerrjëe ajim anaabá. Makhëunau jaauwai maach mor møg simëun Êwandamau oowai nem ãkhãraaga simgui aajeejim anëm. Magua amag chan pöd Cristo ðor khïir thegwi wounag paju khaba sïejim anaabá. Mag wounag pawu maachjö mor paraa nerrëm aiguin amagan Cristoon sïi ich pekau eeta nerrëmjö sïejim anëm. Mag amau jaau wënnerrarr ëkhapimaugau Juanau jürr amag, "Cristoon chadcha woun ajim, í maachjö ich møg sïebajieb" a jaaupëijim aajem (1:1-3; 4:1-3).

Maagwai jürr ãaur khëun mag sëukha wënnerrarr khëunau jaauwai Jesuun sïi maachjöpaita sïejim aajeejim anëm; mamë mag ichpai Êwandamkha sierrëm anëmta amau ëkhaba aajeejim aajem. Amau mag parhoob nem jaau nëm ee, jürr Juanau chi ëkha durrierr khëunag, "Jesuuta warrgarwe ich Êwandamau ichdëucha jër auwi maach peerdë aumkhïir pëiju aajerr Cristo khabahab" aajeejim anëm, "ichta chadcha Êwandam Iewaa" (1:3,7; 2:22-23; 3:23; 4:15; 5:1,20).

Juanau chan makhëun dënjö parhoob nem jawaag khaba maadëu Êwandam ajapha khaugwi i dënkha nëisiewain äba i ipierranaa ichdëu khösijö wënnerrajem a jawaagta møg ësap phäjim. Magta wënnerrëm nëm maadëu chadcha ich Êwandamjä khösinaa, dich khapeenjã kha khösi, mag nëm dëi ïchab sïi parhooba dichdëu nem waum aig nem wauba aphöbaadëju (1:6-7; 2:4-6,9-11,28-29; 3:4-10,23; 4:7-8,20-21; 5:1-5).

Jesucristoouta ðor iupi wai sïejem

1 Warr nem thum ompaawaiwe sierr igwiata mua møg ësap phã chirëm, tagam khëun ich Cristooucha jër autarr khëun dëimua muajã mëch jëgëucha ïrwia mëch daúacha ootarr jawaag; maachdëuta maach daúacha oonaa maach juaucha i gaai përrjim. Wajapcharan magan ar ëgthar ðor öberpiejemma, ich Cristo; i igwiata mua pãrag møg ësap phã chirëm. ² Mag ichdëuta ðor Êwandam aar öberpiwia ich mag iupiejemëun warrgarwejä ich Aai dëita sïejeejim; pari magtarrrta dau daucha ich oopien bëewia marau maach daúachata i ootarr aawai maachdëu ootarrta jaau nëm. ³ Mag maach daúacha oowia maach jëgëucha ïrtarra pãrag jaau nëmëun, møg maachjä ich Jöoi char dëijã khapeerkhanaa chi Iewaa Jesucristo dëijã khapeerkha nëmjö ïchab pãrjã maach dëi khapeerkhanaa ðor äbpaimjö naamkhïrau. ⁴ Møg thum ësap gaai mua phã deepëi chirëmëun, pãachdëujã cha mëchdëu jaaupëi chirëmjö abaawai warag pãach oneecha amkhïrau.

Êwandaman ötdauu

⁵ Pãrag jaaumkhïir ich Jesucristooucha marag jaau-tarr iekhan mөгau: Êwandaman ötdau paa dënnëmjö araraata sim; i gaai bëurrjã pekau chukhu sïewai i sim aig chan bëurrjã khïkhïsupaijã khaba sim. ⁶ I mag sim dëita maachin khapeerkha nëm. Pari mag i dëi

khapeerkha nëmta maachdëu nem khaigba wau nëm gaaimua khïchag eeta wënnerrëmjö nëm chan magan maachin sëukhaawaita mag i dëi khapeerkha nëm a iekha nëm. Mag nëm dëi ïchab maachdëu nem waauwaijã khaigbata wau nëmëun magan parta mag i dëi nëm a iekha nëm. ⁷ Pari ich jãg Êwandamjä pekau chukhu ararag eeta sïejemjö maachjä ïchab pekau wauba nëm gaaimua ararag eeta wënnerrëmjö nëmëun, magan Êwandamau dich khapeen dëijã ðor äbamjö ö äba apinaa ïchab ichdëu ich Iewaa Jesucristoog ich bag maach köit ärtarrauta maach khaibagjä thumaa chugpaapiejem, ich jãg döou memerkhög hawai chugpaajemjö.

⁸ Maadëuta dich igwia bëurrjã pekau chukhum a nëmëun, chadcha pekaupanta mag pekau chukhum anaawai, maachdëupaita wir aig maach khügur nëm; mag nëm aig chan chadam iekjä khaugbata nëm.

⁹ Pari chadcha dich pekau pöm nëm khap irigta chaigpanaa dich khaigba abarm jaauëmëun, magan chadcha Êwandamau nem agchata waaujeewai agpierr maach khaibagjä thum chugpaapëimaju. ¹⁰ Wa sïi khãijã maadëu maar chan bëurrjã pekau wauba aajem a iekhahiin, magan jürr maadëu ich Êwandamta sëunemeg phë nëm, i iek mag maachin thumta pekau pöm khithëem aajeewai. Mag nëm aig chan magan maadëu i iek ëkhabata nëm.

Cristoou maach kōit iekhaajem

2 Keena, pāar thum mua mæch chaainjō daupii wai chitaawai pārag khap amkhīr mæg ēsap gaai mægta jaaupūi chirum, mag khaphæ aphōbaadeewai pekau waum ugua. Pari mæg jaaupūi chirum āba, āb khāijā pekau ee burrmæn maach abogado wai nøm, Ēwandam chi Aai dūi maach kōit iekhaajem; ma Jesu-cristoou. Irua ðor dūi agpierraa ichdēu khap nem waaujeewai maach dūijā agjō aju. ² Jesucristota maach pekau kōit ædæraa ich thōopijim, mag ich thōopibarmua maach pekau appaijā khaba thum ich iek ækha nøm khæun dænra Ēwandamau chugpaapūimamkhīr.

³ Maachta Ēwandamau nem jaau sim ipierraa nømæn magan chadcha maadēu khaphæ nøm, ya maach i dænka nøm. ⁴ Pari ābmua khāijā “Mæun i dænēu” a sim, pari mag simta bæurjā irua nem jaau sim ipierraa khaba simæn magan sī sēunemgau ich iupaita mag i dæn a nærrøm; magan maguajā agtha chadam iek khaugbata sim. ⁵ Pari jūr maach i ipierraa nøm khæunaun chadau chadcha wajapchata i khōsi nøm. Mag i khōsi nøm gaaimua maadēu khaphæ nøm, chadchata i dænka nøm. ⁶ Iin Ēwandam dæn aawai i dūi chirum a sim wounan chadcha mæg jēb gaai aawai ich Cristo nærraajerrjōta nærraju aai sim.

Iek Iiur

⁷ Cristo gaaimua khodamnaan, cha mua pārag jāga aju aai næ a jaaupūi chirum chan iek iurcha khabam. Mæg iekhan ar nawe pāachdēu warrcha Jesucristo iek ækha phōbaadēwe ūrtarr iekpaiu; wajapcharan dich khapeen kha khōsi api jaau sim iekma. ⁸ Mag nawe pāachdēu ūrtarr ab mamæ mua mæg phā chirumæn, ya tag warrgar pāach khīchag ee naajerr khæun khaba ararag chaar eeta ich Cristo dūicha naawai, ichiita pāar atheyan chi iurkha sim. Magua ich Jesuu ich khapeen daupii aajerrjō pāraujā agjō pāach khapeen daupii wai nøm.

⁹ Ābmua khāijā Cristo dūi sīewai ararag ee sim a sim, pari mag simta Cristo gaaimua ich khodkha simjā oomapha sim chan magan maan agtha khīchag ee sīewaita mag sim, bæurjā maach peerdæajem iek khaugba. ¹⁰ Magarrau ar chadcha Cristo gaaimua ich khodkha thænøm khæun thum daupii wai sim wounan chadcha ararag eeta khajapha nærræmjō sim, bæurjā khaibag waujujā khīrjuba. ¹¹ Pari magba ar Cristo gaaimua dich khodkha khærmjā oomapha wai simæn agtha ich mag khīchag eeta simjō sim; ich mag sim gaaimuata dau khīsumjō nærraawai pekaúa ich ædæ arrumjō simjā khaugba sim.

¹² Keena, ar ewaa Ēwandam iek ækha nøm gaaimua agtha chaainjō khithæem khæun, Ēwandamau Jesu-cristo gaaimua ya pāach pekau perdonaabarm pārau khaphæ naawaita mæg ēsap pārag phā deepūi chirum. ¹³ Keena, pāachdēu Ēwandam iek ækhatarr gaai ubæ nøm gaaimua ya chi jōoinkha nøm khæunjā agjō warrgar nem thum ompaawaiwe sīerr ag Ēwandampaita

pārau khaphæ naawai pāragjā mæg ēsap phā deepūi chirum. Maimua pāar ar Ēwandam iek ækhatarr agtha dærræucha khaba nøm gaaimua sī ewaa jōoin-pagkhamam khæunjō nøm khæun, pāraujā ya agjō chi dajāumie nem khaibag sīerrøm pāach garmua pōdpūi-wi nøm aawaita pāragjā agjō mæg ēsap phā deepūi chirum.

¹⁴ Deeu ūwaa pārag jaaukhim: Agtha chaainjō khithæem khæun, ya pārau Ēwandam pāach Aaikha simjā khaphæ naawai, pārag mæg ēsap phā deepūi chirum. Jōoinaan, warr nem thum ompaawaiwe sīerr ich ag Ēwandampaita khaphæ naawai pāragjā mæg ēsap phā deepūi chirum. Ēwannaan, pāraujā pāachdēu Ēwandam iek ækhatarr gaai ubænaa pāach thāar eecha wai wænærræmua ūchab chi dajāumie nem khaigbam waupiejemjā pāach garmua pōdpūiwi naawai pāragjā agjō mæg ēsap phā deepūi chirum.

¹⁵ Magua ya chi jōoinag awiajā pārag mag chirum: oob pārau sī mæg jēb gaai parhoobam khæunau amach khōchagpierr nem wauujemægta ee amiet. Ābmua khāijā magum nem waujuuta ūrcha khīrju sim khai, magan magua chan jūr Ēwandamta khōchkhaba sim. ¹⁶ Mæg eegar jāg dichdēu nem khōchagpierrta nem waum khōchkhabaadēp aajem khīrjug, wa nem dich dawagaa oowaijā dich dænkhapim khōsim khīrjug maimua ar phatkondam paraam khæunjā āba aata thōbaadēp aajem khīrjug chan ich Ēwandamauta dee sim khaba sī ich mæg eegarm khīrjugpaiu. ¹⁷ Pari mæg jēb gaai jāg ðor pekau waupieg nem khaigbam pōm thænømæn mæg durr òm ed thum dūi chugpaju; pari magba jūr ar Ēwandamau khōsim nempaita wauujem khæunan chad ich Ēwandam dūita ich mag næisiju.

Sēu paraam khæun maimua sēu chukhum khæun

¹⁸ Chaaina, mæg durran ya ich eegar paju ora pabaadēm. ¿Pārau ūrba aajē, anticristo bēēju anøm? Ya mæg waiwejā maach Cristo chaar oomaphanaa i igar khaba iekhaajem khæun thænøm, anticristonaa aajem khæun. Òor sēukha jāg nærrjæem gaaimua ya maadēu khaphæ nøm, chadchata ya mæg durr eegar paimæ sim. ¹⁹ Pari jāg nærrjæem khæunan maach eem arr khænpaita ūs jāg Cristo igar khaba iekha nærrjæem; mag maach eem khæun ajieb mamæ, am chadcha maachjō Cristo dæn khabajieram. Am chadcha maachjō Cristo dæn arr akhiin agtha maach dūi ogdæba wænærrakham. Pari juaujō ich Ēwandamau jāgpi simæn, jāan maach ee maach khapeen anøm khæunjā chadcha Cristo dæn chaar khaba nømta jāg nærrjæemjā merag chukhu khap amkhīrau.

²⁰ Pari pāragjā Cristoou ich Ēwandam Akhaar chaar deetarr wai naawai mua khaphæ chirum pārau jāgba-ju. Mag pārau chadam iek khaphæ naawai jāg warm khæun dænjo i ichaaur abaju. ²¹ Magua mua pārag mæg ēsap phā deepūi chirum chan mag pārau bæurjā khaugba naawai khabam; mag khāi pārau chadam iek khaphæ naawaita pārag mæg ēsap phā deepūi chirum. Mag nøm dūi pārau khaphæ nøm ūchab, ar chi

sëukha nem ïgkhaajem khæun chan chadam iek ùkhaajem khæun eem khabam.

²² Pãrau khaphæ nøm chijã agã chi sëumie chaar. Chi sëumie charan, ar Jesús igwia “Jã chan Êwandamaucha jër auwia pëitarr Cristo khabajim” a iekhaajem khæunau. Ich magøm khæunpai khabahab anticristonaan, amach garmuata Cristo dëi iekkhõr autarr khæun; ich akhæunpaiu ïchab Êwandam chi Aai iekjã ùkhaba, i Iewaa Cristo iekjã ùkhaba aajem khæun. ²³ Ar chi Êwandam Iewaa Cristo iekjã ùkhaba simuan waragta Êwandam chi Aaijã iseg sim; magarrau ar chadcha Êwandam Iewaa Cristo igar simøn chadau ïchab chi Aai dëijã khapeerkha sim.

²⁴ Maguata muan pãragan warrcha pãachdëu maach peerdæajem iek ùkhatarrta ich mag pãach thãar ee wai naapi jaau chirøm. Jãg maach peerdæajem iekta pãrau pãach thãar ee wai nømøn, pãachchajã ïchab Cristo dëi khapeerkhanaa chi Aai dëijã ich mag khapeerkha wënerraju. ²⁵ Ich Cristooucha jaauwaijã maachin ich dëita ich mag phë wai nerraju a jaaujim.

²⁶ Jãg sïi pãach khüguraag êkhaajem khæun gaaimuata mua pãrag khap amkhïir mæg phã deepëi chirøm. ²⁷ Pari pãrau ich Êwandam Akhaarta pãach thãar ee wai naawai muata pãrag jaauju khaba chirøm, mag pãar thãar ee simuata ichdëu khap pãrag jaumaawai. Irua nem jaau sim chan sëukhaa khaba chadcharau. Maguata ich chi Êwandam Akharau pãachig jaaujemjõ Cristo dëita ogdæba ich jãg nëisit.

²⁸ Chaaina, deeu pæaba muan pãragan, Cristo dëita ogdæba nëisit a chirøm, maagwai deeu i bëewaijã i õgkhaju khãyou warag chigag chukhu i dëi naag. ²⁹ Pãrau khaphæ nøm, maach Põr Jesucristoou nem agchata ichdëu khap nem waaujem. Maagwai ïchab khaphæ aju aai nøm, thum nem agcha nem waaujem khæunjã agjõ Êwandam chaainkha nøm.

Êwandam chaainkha nøm khæun jãga nø

3 Keena pãadë khïirjubat jãga Êwandamau maach khõsi sï: mag ich garmua maach khõsi sïewai irua maachig ich chaain a thërju aai sim, maach chadcha ich chaain aawai. Sïi ar parhooba i iek ùkhaba nøm khæunau chan ich Êwandam Iewaa mæg jëb gaai sïethuurwaijã pöd i khaug auba arr aawaita ïs mæg maach Êwandamau ich chaainkha wai simjã pöd khaugba nøm, jãga awia mag nø. ² Cristo gaaimua khodamnaan, ya maachin chadchata Êwandam chaainau. Mæg waiwe chan maadëu khaugba nøm, jãga nëisiju khai mæg atag pawiajã; äba maadëu khaphæmjõ nømøn, Cristo dønæubaichëm ed maach ichjõ aphõbaadëjupaita khaphæ nøm, ya mag edan dau daau khïirchata i oophõbaadëju aawai. ³ Pari thum mag amach daúacha i ooju khïirju nøm khæunan mæg waiweta wajapha naaju êkhaajem, ich jãg Jesucristojã khaibag chukhu wajaphata sïerræmjõ.

⁴ Êwandamau oowai nem khaigbam thum pekau aawai thum ar nem khaigbamta waaujem khæunan pekauta wau nøm. ⁵ Pãrau khaphæ nøm, Jesucristo mæg jëb gaai bëewai mæg eegarm khæun pekau chug-

paaju jæraanta bëejim, ichjõ pekau chukhu paapëi-maag. Maadëu khaphæ nøm, í bëerjã pekau chukhu khitøm. ⁶ Magua ar i dëita ich mag khapeerkha wënerrøm khæun chan ich mag pekau ee wënerraba aajem. Pari magba ar agtha amach pekau eeta ich mag wënerrajem khæunaun bëerjã i khaugba naawaita mag wënerrajem. ⁷ Chaaina, ni iwiir äbamægjã ædæraa pãach khügurpimiet: Õor wajapham khæunaun nem agchata waaujem, ich Cristojã woun wajapham aawai; ⁸ pari magba ar pekauta wau nøm khæunan mepeer dën aawaita mag nøm, ich chi mepeerjã ich warrgarwe ich mag pekau wau sïerraawai. Wajapcharan ich Êwandam Iewaa mæg jëb gaai bëetarran, mag mepera õor khügur wai simua pekau ee preso phë wai sïerrjõ narr khæun i jua chaaur weukhapÿyaanta bëejim, tag meperagta maach ÿrpai apimaugau.

⁹ Chadcha Êwandam Akhaar atham gaaimua ùwaa thaabatarrjõ aadëm chan tag ich mag ich pekau eepai nerraba aajem, ya ich Êwandamau deebarm khïirjugta wai sïewai. Wajapcharan mag Êwandam chaalkha sim aawaita ya tag ich pekau ee nerraba aajem. ¹⁰ Ar nem wajapham wauba ni dich khapeenjã kha khõchkhaba sim chan Êwandam dën khaba sim. Mag gaaimua ïchab khaphæ aajem, chijã khæunta Êwandam chaainã maimua chijã khæunta mepeer chaainã.

Agdaujõ dich khapeen kha khõsi nøm

¹¹ Keena, warrcha pãrag maach Põr Jesucristo iek jaauwai pãrau ÿrtarran agdaujõ dich khapeen kha khõsita api jaaujim; ma ajim pãrau nacha ÿrtarr iek.

¹² Magua maach chan pöd Caínjõ khaibag aju khaba nøm. Cainau mepeer igarta sïerr aawai ich eum thõopëijim. ¿Khan jãgwi irua mag ich eum thõojj? Ichdëu nem khaigba wau sim daar ich eumua ich khãai nem wajapha wau sim Êwandamaujã wajapha oo sïerr gaaimuama.

¹³ Cristo gaaimua khodamnaan, jãg Cainau ich eum oomapha arrjõ Êwandam iek ùkhaba nøm khæunau jÿrr pãachdëu ùkha durrum gaaimua pãach oomapha aawai, oob magøm gaaimua warag, “¿Jãgwia jãg maach oomapha nø?” amiet. ¹⁴ Mag khãai warag dich khapeenta kha khõsi abat, ich Cristoou jaautarrjõ. Dich khapeenta kha khõsi amøn, maadëu khaphæ nøm, chadcha chi okhoomkha narrta ich dëi wënerramkhïir ich dënkhawai sim, Cristoou. Maimua khaphæ nøm ïchab agjõ ar dich khapeen kha khõchkhaba simøn, maan agtha okhoo nerrøm gaaimua Cristo dën khaba sïewai. ¹⁵ Ar Cristo gaaimua dich khodkha khëræmta kha isëe simøn magan maguan õor thõojemua khïirjuajem dëi äbata khïirju sim. Pãrau khaphæ nøm, õor thõojem khæunau chan äbmuajã Êwandam ich thãar ee chukhu sim. ¹⁶ Jesucristoou maach kõit ich thõopitarr gaaimuata maadëu khaphæ nøm, khan agã dich khapeen kha khõchag. Mag maach daupigau ich thõopitarr aawaita maachdëujã agjõ Cristo gaaimua dich khodkha durrum khæun kõit am daupigau dich thõopiju akhiinjã agjõ ædæraa dich thõopiju aai nøm. ¹⁷ Pari äb phatkhon paraa simua khãijã Êwandam iek ùkha

sim a simta ich khapeenau nemdam ig n̄m khaph̄e simjã oobamjõo sim, jãga mag wounau Êwandam thumaam kh̄eun daupii khit̄mta ich thãar ee wai chiraawai iruajã agjõ õor daupii chir̄m abarju.

¹⁸ Chaaina, maad̄eu s̄i dich khapeenag par iupaita "Muan p̄ khõsi chir̄m" aju khaba n̄m; mag khãai chadcha am athee nem wajapha wau n̄muata amag khaph̄e apiju aai n̄m, maad̄eu chadcha am khõsi n̄m.

Jãga khaph̄e aju aai n̄ maach Êwandam d̄enkha n̄m

¹⁹ Mag dich khapeen thumaa kha khõsi w̄n̄err̄m̄en chadau maad̄eu khaph̄e n̄m, maach Êwandam iek chaarta ùkha naawai i igar n̄m; mag n̄m aiguin chadau ùkhaa chaarta ùkha n̄m aju aai n̄m. ²⁰ Mag ùkhaa chaar ùkha n̄mta nem khaigba waauwaijã maach kh̄iirjugap̄ai maachig jajaaukhamjõ akhiinjã, maach kh̄iirjug khãaijã ùrpai sim wai n̄m: ma Êwandamau. Iruata nem thum khaph̄e aajeewai maad̄eu i dau na nem agcha wauju êkha n̄mjã irua khaph̄e sim. ²¹ Khodamnaan, pari maach nem khaigba wauba naawai maach kh̄iirjugjã khõinaa sim̄en, magan Êwandamag j̄eeuwaijã maad̄eu inag chukhuta irig j̄eeuju aai n̄m. ²² Magta irig j̄eeu n̄m̄en, maad̄eu ichig j̄eeubarm thum irua maachig deeju, ichd̄eu oowai maad̄eu i ipierranaa irua nem khõsimpaita wau naawai. ²³ Irua maachig waupi jaau sim̄en ãba ich Iewaa iekta ùkhapi sim̄u; mag n̄m d̄ei ìchab ich Jesucristoou waupi jaautarrjõ agdaujõta dich khapeen kha khõsi api sim. ²⁴ Ar mag i ipierraa w̄n̄err̄m̄ kh̄eunta i khapeenau, maagwai ichjã j̄urr am khaperau. Mag chadcha ich Akhaar maachig deetarr gaaimua maad̄eu khaph̄e n̄m, chadcha í maach d̄ei sim.

Jãga khaph̄e aju õor chadcha Êwandam igar n̄mua nem jaau n̄m

4 Keena Cristo gaaimua khodamnaan, ìsin õor s̄eunemkham kh̄eun neeme th̄en̄m; mag s̄eukha w̄n̄err̄m̄ta amach iupain Êwandamau jaupitarr iekta jaau w̄n̄err̄m̄ aajem, s̄i maḡm gaaimua õor kh̄uguraag. Oob jãg parhooba nem jaau n̄mta Êwandamau jaupitarr iekta jaau w̄n̄err̄m̄ aajem kh̄eun iek ùkhamiet. Amau jaau n̄m khap aag, ùkhaju nawe ajapha kh̄iirjubat, chadcha Êwandam Akhaar chaar amach ee wai naawaita mag iekha n̄ wa s̄i dõsãtauta mag iekhapi s̄i. ² Êwandam Akharauta mag iekhapi sim khap aag m̄ugta abat: Pãachd̄eu ùurwai Jesucristoon chadcha ich Êwandam Iewaa chaarta parhoobam chaaidamjõ thaabach̄ewia s̄i ich m̄ug wounkhata õor ee n̄rrajim a jaaum̄en, magan chadcha Êwandam Akharau jaupitarr iekta jaau w̄n̄err̄m̄. ³ Pari ar Jesús chan mag khabata b̄eejim a jaau n̄m kh̄eunau chan Êwandam Akhaar charau jaupi simjõ jaaubata n̄m. Chi mag s̄eukha nem jaau w̄n̄err̄m̄ kh̄eunaun Cristo oomaphanaa i igar khabata nem jaau n̄m. ¿Pãrau ùrba aaj̄e mag anticristo b̄eeju an̄m? Magtarr aawai jãg s̄eukha nem jaau w̄n̄err̄m̄ kh̄eunaun i

b̄eeju nawe ya i iekta jaau w̄n̄err̄rabahab. ⁴ Keena, pãar chadcha Êwandam chaain aawai i Akhaar chaar s̄i dõsãt m̄ug j̄eb gaai s̄ejem khãaijã jua theeg ùrpai s̄ierr̄m̄ta wai n̄m; magua jãg s̄eukha nem jaau n̄err̄j̄em kh̄eunagjã ùu ùd̄eraa pãach kh̄ugurpibajieram. ⁵ Jãg chi s̄eukha nem jaaujem kh̄eunaun s̄i m̄ug ee-garm kh̄eun kh̄iirjugpaita jaau naawai Cristo ichaaurta jaau n̄m. Magua õrau am iek ùrm khõsi ùurjerram, amach khapeen iek aawai. ⁶ Pari maach agjõ m̄ug ee-garm kh̄eunkha n̄mta j̄urr Êwandam d̄enkha n̄m. Maagwai chi Êwandam amach thãar ee wai n̄m kh̄eunaupaita maach iek ùrm khõsi ùurjerram. Pari Êwandam d̄en khabam kh̄eunau chan b̄urrjã maachd̄eu jaau n̄m iek ùrmapha aajem. Maguata ãbmua khãijã Êwandam iekta jaau n̄err̄m̄ an̄mta maad̄eu jaau n̄m ùrmapha sim̄en magan maig merag chukhu sim, chadam iek jaauba s̄i chikham kh̄uguraagta mag n̄err̄m̄.

Êwandamau thumaam kh̄eun daupii aajem

⁷ Keena Cristo gaaimua khodamnaan, Êwandamau ich garmuata maach khõsi s̄iewai maad̄eujã agdaujõta j̄urr dich khapeen kha khõsi aju aai n̄m. Thum ar agdaujõ dich khapeen kha khõsi aajem kh̄eunan Êwandam chaainkhanaa ich Êwandam kh̄iirjugjã khaph̄e paaukhamam, ichd̄eu õor khõsi simjõta amaujã khõsi naawai. ⁸ Mam̄ ar amach khapeenjã kha khõchkhaba n̄m kh̄eun chan warrcha amachd̄eu Êwandam amach thãar ee aujim an̄m edjã chadcha thãraucha ùkhawia auba arr aawaita mag n̄m. Magba akhiin amau amach khapeen daupii aajeekham, ich jãg Êwandamaujã thumaam kh̄eun daupii aajemjõ. ⁹ Mag ichd̄eu maach daupii sim khap apiegta Êwandamau ich Chaai ãbpai khit̄m m̄ug j̄eb gaai p̄ijim, mag p̄i-wia meebarmua maach ich d̄enkha auwia ich mag ich d̄ei wai n̄rraag. ¹⁰ Mag Êwandamau maach khõsi sim chan mag maachd̄euta nacha maach garmua i khõchkhatar aawai khaba, ich garmuata maach daupigau ich Chaai p̄ijim, maach kõit ùd̄eraa ich thõopimkh̄iir, mag ich thõopibarmua maach khaibag chugpaap̄yaaag. ¹¹ Êwandamau mag maach khõsi aajeewai maachd̄eujã agjõta j̄urr dich khapeen kha khõsi aju keena. ¹² Mam̄ zjãga Êwandam maach d̄ei sim õrau khaph̄e n̄? Chadcha dau daau chan maad̄eu Êwandam ooba aajem; pari maad̄eu agdaujõ dich khapeen kha khõsita w̄n̄err̄m̄en, magan chadcha ich Êwandamauta amag dau daau ich oopi simjõ sim, mag dich khapeen kha khõsi n̄m gaaimua. Wajapcharan mag n̄m aigta Êwandam maach d̄ei sim, agtha ichd̄eu õor khõsi sim amag khap amkh̄iir. ¹³ Mag maach Êwandam d̄ei khapeerkha n̄m an̄mjã khaph̄e n̄m̄en, ich Êwandamau maach d̄ei mag khapeerkham khõchgau ich garmua ich Akhaar maachig deetarr aawaiu. ¹⁴ Mag n̄m d̄ei ìchab chi Ayau ich Iewaa õor peerd̄e aumkh̄iir p̄itarrjã marau maach daúacha ootarr aawaita mag khaph̄e jaau n̄m, chadcha Êwandam maach d̄ei khapeerkhaju aai sim õrag khap amkh̄iir. ¹⁵ Maad̄euta Jesuun chadcha

Ēwandam Iewaa aawai ich dēi āba sim awia i aumən, magan maachin Ēwandam dēita khapeerkham iek khapeerkha nəm. ¹⁶ Mag Ēwandam maach dēi sīewaita maadēu khaphə nəm, chadcha irua maach khōsi sim. Ēwandamau thumaam khəən daupii aajemjōta dich khapeenjā daupii simən, magan Ēwandam dēi khapeerkha sīewaita mag ich khapeen daupii sim. ¹⁷ Mag maach khōsi sim khaphə naawaita warag maach garmuajā ūrcha maadēu i khōsi nəm. Mag, ōor i agkha nəm edjā i ōgkhaba naaju, mēig eegar nəwejā Ēwandamau ich Iewaa khōsi aajemjō maachjā irua khōsi sim khaphə naawai. ¹⁸ Ēwandamau chadcha maach khōsi sim maadēu khaphə nəm aig i ōgkhaba aajem; magju khāai dich khōsi sim khaphə naawai bēerjā dich dēi khaigbajujā khīirjubaju. Maadēu i ōgkha nəmən, magan dich khaibag khāijā waju khīirjuwiau. Magua, Ēwandamau ōor i agkham ed maachjā irua khaigba aju khīirju nəmən, magan agtha waja-pcha maach khōsi sim khaugba naawaita mag khīirju nəm. ¹⁹ Ich garmuata nacha maach khōchkhatarr aawai tsin maachdēujā maadēu i khōsi nəm. ²⁰ Ābmua khāijā, “Mua Ēwandam khōsi chitəm” a sim; pari mag simta dich khapeenjā kha khōchkhaba simən, magan maan sīi sēukhaawaita mag iekha sim. Chi mag iekha simua ich khapeen dēi khīircha oo simta mag kha khōchkhaba sim khai, jāga mag Ēwandam ichdēu bēerjā ooba aajemta irua khōsi abarju. ²¹ Jesucristoou maachig jaau pətatarr maadēu khaphə nəm. Mag irua jaau pərran məgau: “Pua chadcha Ēwandam khōsi sim khai, magan pəch khapeenjā ich agjō kha khōsi abá,” a sim.

Jesús iek ūkhaawain dich garmuata khaibag thum pōdpāijem

5 Jesuun chadcha Ēwandamau ich Iewaa ichdēucha pəitarr aawaita i dēi āba sim awia au sim wounan magan ya Ēwandam chaairau. Magbarm aig agjō tagam khəən Ēwandam chaainkha nəm khəənaujā agjō i khōsi aju aai nəm. ¹ Jāgwī? Chi Aaijā khōsi naawaima; pōd chi Aai appai daupiinaa chi chaain khōchkhaba aju aai khaba nəm. ² Jāga mag maadēu i chaainkha nəm khəənā khōsi nəm khap abarju? Chadcha ich Ēwandamjā daupii naawai irua nem jaau sim ipierraa nem waauwaima. Mag i ipierraa wənər-rəmən, i chaainjā daupii wai wənərraju. ³ Chadcha Ēwandam daupii nəm anəmən irua nem jaau sim thum i ipierraa nəməu; mag irua maachig waupi jaau sim nem chan maadēu pōdbaju ayaam nem khabam. ⁴ Thum maach chi Ēwandam chaainkha nəm khəənau chan pekaúg ɛdɛr dich deeba aajem, dich garmuata pōdpəpəi aajeewai. ⁵ Mag maadēu magəm pekau pōd nəmən, Jesús Ēwandam Iewaa ich Ēwandam dēi āba sīerrəm iek ūkha wənərrəm gaaimuata mag pōdpāijem.

Ēwandamau ich Chaai khaugpitarr

⁶ Jāga mag Jesús Ēwandam Iewaakha sim maadēu khaphə nə? Jesús pōr choo nəm aig ich Ēwandamaucha ūgtharmua jaauwia pakuls gaai ya meemaa aawaijā agjō jaautarr aawaima. Mag nəm dēi ich Ēwandam Akhaar chadcha nem jaaujemaajā khaphə apiejem, Jesús chadcha Ēwandam Iewaakha sim. ⁷ Aragan biek numí ich Chaai ichē sim ōrag ich iekcha ūrpijim ūgtharmua: i pōr choo naawai maimua ya thōpəyaag pakuls gaai i wai naawaijā agjō ūrpijim. Maimua ts ewag pawiajā ich ag iekpaita Ēwandam Akhaar maach thāar ee simuajā khaphə apiejem, i chadcha Ēwandam Iewaakha sim. ⁹ Mēig eegarm khəənaujā maachig nem mag aawai maadēu ūkha-jeewai ich Ēwandamaucha Jesús igwia ich Chaai a jaau sim chará waja-pcha ūkhaju aai nəm, ichdēuchata mag jaau sīewai. ¹⁰ Chadcha chi Ēwandam Iewaa iekta ūkha simuan ich thāar ee khaphə sīsīm, chadam iekta ichdēu ūkhabarm. Mamə mag Jesús igwia ich Ēwandamaucha i Iewaa a jaau simjā ūkhaba simuan warag ich Ēwandamta sēunemeg phē sim, irua jaau sim ūkhabam gaaimua. ¹¹ Mag irua maachig jaau sim iekhan, maach ich dēnkha auwia ich mag ich dēi wənərrapjuuta jaau sim; pari mag i dēnkhanaa i dēi ich mag wənərrajuun, āba ich Ēwandam Iewaa gaaimuapau. ¹² Magua chi Ēwandam Iewaata ich thāar ee au simən i chab warreta iu sīsiejem, i dēi ich mag i dēnkha nərraag. Pari chi Ēwandam Iewaata auba sim chan agtha i dēn khaba sim, i dēi ich mag iu nərraag. Magəm khəən pōd i dēi ich mag nərrabam.

Juanau ābmiecha ōor wawitarr

¹³ Keena, pāar Ēwandam Iewaa iek ūkhaajem khəənagta məg ɛsap phā deepəi chirəm, ya pāar i dēnkha naawai chadcha pāach i dēi ich mag wənərraju khap amkhīir.

¹⁴ Maadēu khaphə nəm i chab, ich Ēwandamau khōsi simjō maadēu irig jēeuwain irua maach iek ūrb khaba ūrjem. ¹⁵ Mag ichig jēeuwai maach iek ūrjem khaphə naawai mag jēebarmjā ya wai nəmjōta khīirjuju aai nəm, chadcha irua deeb khaba deēju aawai.

¹⁶ Ābmua khāijā dich khaperau pekau wau sim oomən, i kōit Ēwandamag jēuju aai sim; majā juau ogthom khīmie durr ich barpūimkhīirjō Cristo ichaur nem jaau nərraba sim khai mamə. Mag i kōit jēuumən, Ēwandamau iupi auwia ich dēnkha auju, ich mag ich dēi wai nərraag. Ēwandamau pōdba aawai khabam, pari pogkha ōrau pekau wau nəm irua chugpaaba aajem, mag amach barpūimkhīirjō Cristo iek khaphə nəmta juau ogthom i ichaur nem jaau wənərraawai. Magəm pekauta wau nəm kōit chan mua pārau jēuju aai nəm aba chirəm. Magəm paran pārau parta jēuju, ichiita Ēwandamau isegju aawai. ¹⁷ Nem khaigbam thum pekaukha ōbər sim, pari magəm Ēwandamau chugpaabapāiwai khīmie durr maju arrjā maba aajem.

¹⁸ Maadëu khaphu num, Êwandamta ich Aaikha wai sim woun chan ich mag ich pekau ee nerraba aajem, ich Êwandam Iewaauchata i thua wai siewai. Magua dösätaujã pöd pekau ee thua aum iek i thua auba aajem.

¹⁹ Maadëu khaphu num, maach chadcha Êwandam dënka num; pari khaphu num ichab, mug jëb gaai oor pöm sïi dösätauta ich jua eegar phë wai sim.

²⁰ Maadëu khaphu num ichab, Êwandam Iewaa maach ee bëewiata maachig khïirjug deechëjim, Êwandam chaarta wajaicha khap amkhïir. Mag gaaimuata

maachin chadcha ich Êwandam chaar düita wënerrum, pari wajaicharan chi Iewaa Jesucristo düijã agjö naawai mamu. Mag Cristota Êwandam chaar anaa maach ich mag iupiejemuu.

²¹ Chaaina, äbmiecha pärag jaaukhim: Jäg Êwandam iek jaau num anumjä Êwandam iek chaar khabamugta ee apiju ëkhaajem khuen düi khïir khaphu abat.

Magdam ajim pärag jaau ig chirarr. Ayoo keena,

Juan

2 JUAN

Achamé maimua ábakhai biek thárjupam ich Juanau phátarr dúi oowai bęgthę khithęem, maimua ábpaim dúi amach numpai iyęu nęmjöta phá sim. Deelum khęun jaau simjö ichdęupai ich jaauwai iin "jóoin" aajem (v. 1). Ís nasi pawí oowai maadęu ajappai khaugba nęm khaigta deepęijí. Pogkha negöon dęn gaai oowai iglesiaag ajimjóo sim; mamę íchab oowai ęui áb Cristo gaaimua ich dúi khodkha síerragta deepęijimjóojá sim. Maach athee chan mag ajap dawaa khaba síewai khaugba naab mamę, ich chi phátarr jóoirau nem khaauga síejim, khai atheeta phá síejí.

Męg cartadam bęthę khítáb mamę Juanau nem iek theegta iekha sim, mag Éwandam i gaai thęwi síi parhoobam khíirjug jaau węnęrrarr gaaimua chi ękha durrarr khęun khügur auwi amachig paa auju ękha węnęrrarr khęun ęugar. I iek jágęm khęunau Cristoou jaau pęatarr iek khabamta dich aig bęewi jaaucheewai dich di aigjá jęerpibaju aai sim aajem. Magęm khęunag chan "Ęu pęar bęejim" wa "Ęu petat" ajujá khaba sim anaabá. Mag nęrrjęem khęunta maadęu dich aig jęerpinaa am ajapha trataawain dich paarmuata amau mag sęukha nem jaau węnęrręmjá dúi jaanaa amau nem khaigba wau węnęrręmjá dúi wau nęmjö sim anęm (vs. 10-11).

Dich khapeen daupii węnęrraju aai nęm

1 Męun Juanau. Męch chi jóoirauchata pęar ich Éwandamaucha ich iglesiakha autarr khęun athee męg ęsap phá chiręm, ag ee thum chi ękha durrum khęunag. Mua chadcha pęar khösi chitęm; wajapcharan męch appaimua khaba, thum ar maachjö Éwandam iek chaarta khaphę nęm khęunaujá agjö pęar khösi nęm. ² Mua mag pęar khösi chitęmęn, Éwandam iek chaar męchdęu ękha chiręmta pęaraujá ękha naawaiu; mag chadam iek maachdęu ękha nęmęn męg atag pawiajá ich mag maach thęar ee síerraju. ³ Éwandam chi Ayau maimua chi Iewaa Jesucristooujá pęar ęu wai naapim khösináa pęar eeg oopim khösi chiręm dúi íchab pęachdęu chadam iek ękha nęm gaaimua khöináa agdaujó dich khapeenjá kha khösitá węnęrrapim khösi chiręm.

⁴ Mę onee chiręm keena, chadcha pęar ee áaur khęun ich Éwandamau maachig węnęrrapi jaau simjö amachdęu chadam iek ękhatarr ipierraata węnęrręm męch daúa ootarr aawai. ⁵ Ísjá nawe pęachig jaautarr iekpaita deeu pęaba pęrag, agdaujó dich khapeen kha khösi aju aai nęm a chiręm. Mua pęrag mag phá deepęi chiręm chan iek iur khabam; męg iekhan warr pęachdęu ęrtarr iekpaiu. ⁶ Chadcha chi Éwandam khösi simuan irua nem jaau sim thum i ipierraata nem waujem. Pari ęrcha irua maachig waupi jaau simęn, ar nacha pęachig jaau nęm aig ęrtarrjö, agdaujó dich khapeen daupiita węnęrrapi jaau simęu.

Síi chikham khügurjem khęun

⁷ Jág öor pöm síi sęukha pęar khüguraagpai Jesús chan woun chaar khabamta jág nęrrajim a jaau nęm khęun khapan thęnaawai, muan pęragan warrgarwe

mag pęachdęu ękhatarr iekta khíir eyaa api chiręm, ędęur pęach khügurpimaagau. Chi jág węnęrręm khęunan síi chikham khügurjem khęun anaá Cristojá oomapha nęm khęunau. ⁸ Pęachdęu Éwandam iek ękhatarr gaai ubę węnęrręm paar ęgthar paawaijá irua deeu a sim thum chadcha aum khösi nęm khai, khíir khaphęnaa öor síi jág sęukha nęrrjęem khęun iek oob ękhamiet. Pęrau magba ędęraata amag pęach khügurpim chan irua mag nem deeu a simjá thumcha aubaju.

⁹ Ábmua kháijá maach Pör Jesucristo iekta bigaau síunaa ag khái wajapcharamta jawaag awia i iek khabamta jaau nęrręmęn, magan Éwandam i dúi khaba sim. Mamę Cristoou jaau pęarr iek ichdęu ękhatarrta ogdęba ękha simęn chadau ich Éwandam chi Aai dúi chi Iewaajá i dúi nęm. ¹⁰ Ábmua kháijá pęach di aig bęewia Cristoou jaau pęarr iek khabamta jaaucheewai oob pęach di aig jęerpimiet, ni síi irig ęu pę bęejim wa ęu pet kháijá amiet. ¹¹ Chi mag nęrrjęem khęunag saludaa nęm khęunan amau mag nem khaigba jaau nęmjá dúi amach paarmua jaau nęmjöta nęm, magęm gaaimua warag öor okhoomkhíir.

Ábmiem salud

¹² Pęrag nem jaaju pöoma wai chiręm; pari síi męg ęsap gaapai chan mua jaaupęibam. Magju khái męchchata pęar aar mawia pęar dúi khíirchata iyęu am khösi chiręm, maach thumaa ába wajapcha onee aag.

¹³ Maujá íchab pęarjö ich Éwandamaucha jęr awia Cristo gaaimua pęar iglesia eem khęun dúi khodkha durrum khęunau pęrag salud deepęi nęm.

Męgdam ajim pęrag jaaum ig chirarr. Ayoo keena,

Juan

3 JUAN

Chamug thärjupam cartadamjä ıchab ich Juanau ich khapkh  n anaa ich khapeer Gayo aajerrag deep  aigta ph  jim (vs. 1). Mag ermanodaman ag peras  m iglesia eem kh  nau ajapha khaph   naajim aju ayaa sim. Biek numiim carta ichd  u ph   deep  aiwai ag gaai s  i Cristo iek chaar khabamta parhoob nem jaau n  rrj  em kh  n chan   rag amach aigj   j  erpiba jaaup  i sim. Pari m  g Gayoog deep  itarr gaai chan magba, ante j  rr maach peerduajem iekta jaau w  n  rr  m kh  nau ajaphata amag recibiimkh  ir warag am kh  ir oneeta iekha sim. Juan iekh  oin di chaaurmua wa d   chaaurmua kh  ij     ordam dich aig b  ewai mag ajapha recibiipi n  m  n, m  g Testamento Iiur gaai biek khapan chadcha ich magta aju aai n  m a sim (Mt. 10:40-42; Ro. 12:13; 1 Ti. 3:2; Tit. 1:8; 1 Pe. 4:9).

Gayo gaaimua Juan onee arr

1   j  gpai chir   Gayo, khapeer w  j  u? M   ich j  oi Juanauta p  r  g m  g   sap ph   deep̄üi chir  m, chadcha m  chd  u p   kh  si chitaawai.

² Cristo gaaimua khodam, muan   wandamagta p   k  it j  eu khitaajem, j  g p  ch   wandam d  i   u chir  mj   tagam nemdam waauwaij   wajaphata   b  b  rkham d  i p  ch kha monakhata chitamkh  ir.

³ M   onee chir  m chadcha, ermanonaan b  e n  m kh  nau jaauwai p   chadam iek gaaita ub   ogd  ba chiraajem a m  chig jaauch   n  m   rwia. ⁴ M  chd  u Cristo iek jaau chit  m   rwia   khatarr gaaimua j  g m  ch chaainj   khith  em kh  n chadcharam iek gaai jaau sim ipierraa w  n  rr  m a   urwaita chadcha m   onee chiraajem; deum nem jaau n  m   urwai chan j  gcha m   onee aba chit  m.

⁵ Ermano, pua chadcha Cristo gaaimua maach khodkha th  n  m kh  n d  ijj     wandamau waupim kh  si aajemj  ta aajem am d  i; pari maagjem chan s  i p  ch khapkh  n aawai khaba, warpmua   wandam iek jawaan b  e n  m kh  n d  ita pua mag wajapha aajem. ⁶ Mag amau m  r  g p   jaaucheewai amau chi   kha durrum kh  n khapan th  n  m dakh  irta jaau naajim, j  ga pua   u am kh  ir j  senkhajj  . J  kh  n wounaan deeu p  ch aar weetwai   wandamau waupi jaau simj   amau nemdam ig n  m thumaa amag j  r deeb  , amach d  i warramkh  ir. ⁷ Am j  g w  n  rr  m  n, chadcha Cristo iek chaar jawaagta j  g w  n  rrabahab; mag w  n  rr  mj     wandam iek   khaba n  m kh  nag chan nem j  euba w  n  rr  m. ⁸ Magua maachd  uta j  rr amau nem ig n  mj   khap aju aai n  m, mag amau nemdam ig n  m dee n  mua warag   wandam iek chaarta jaaumkh  ir. Mag n  m aig maad  u warag   wandam iekta maach paarmua aaid  pi n  m.

Ejemplo wajapham jaouna ejemplo khaigbamj   jaau-tarr

⁹ Mua jam chi   kha durrum kh  nag   rmkh  irta nawe m  chd  u   sap ph   deep  itarr gaai jaaup  ijim,

  u mag Cristo iek jaau w  n  rr  m kh  n p  ach ee recibiimkh  ir. Mam   magtarrta Diotrefeeu, ichta thumaam kh  n kh  ijj     rpai am kh  si s  ewai, irua m   iek asekasmapha sim. ¹⁰ Ich j  g chit  m athee, m  chcha jam baarwai mua p  ar dakh  ir irig iekhaju; maumua mua   urwai ichd  uta j  g m     ugarj   s  ukha chadam iek khabampa   rag jaau n  rraajem aajem. Pari wajapcharan mag s  ukha simpaij   khaba, ermanonaan warpmua   wandam iek jawaan b  ewaij     or recibiiba simta bigaam kh  nau recibiim iigwaij   id  u recibiipiba aajem an  m. Mag n  m ee   bmua kh  ijj     or recibiim  n mag ermanodam warre iglesia eemuajj   j  rp  ipiejem aajem, mag warpmua berr recibiitarr k  it.

¹¹ Ermano, oob pua ejemplo khaigbam chan au chitam; mag kh  ai ejemplo wajaphamta ath  . Pua khaph   sim, ar chi nem khaigbam waaujem kh  nau   wandamj   khaugba naawaita mag nem khaigba wau s  errj  em; pari nem wajapha wau n  m kh  nau   wandam d  i naawaita mag nem wajapha waaujem.

¹² Magta sim maach ermano Demetrio. Chadam iek ichd  u khaugtarr ipierr nem ajapha wau simuata ich iucha jaau simj   merag chukhu khaph   api sim, ichd  u chadcha nem wajapha wau sim. Magua thum chi   kha durrum kh  nau i   ugar wajapha jaaujem. M  chd  uj   mag khaph   chiraawaita irua chadcha nem wajapha wau sim a chir  m. Pua khaph   sim, mua chadcha nem jaau chit  m.

  bmiecharam salud

¹³ Mua p  r  g nem jaauju p  oma wai chir  m; pari m  g   sap gaai p  d thum jaaup  ibam. ¹⁴ M  chd  un p   d  i j  pcha kh  ircha oju kh  irju chir  m; maigta maach iy  u aju.

¹⁵ Gayo, p   kh  inaa chiramkh  ir muan   wandamagta p   k  it j  eu chiraajem. P   khapkh  n mawaam kh  nauj   p  r  g salud deep  i n  m; maagwai j  rr m   khapkh  n p  ch aram kh  nagj   agj   amachpierr m   salud jaaupet.

M  gdampai ajim p  r  g jaaum ig chirarr. Ayoo kak  ,

Բեժ կարհոմ, Յուան

JUDAS

Møg carta phätarr woun Judas a thür sjeim aajem. Ich møg Judas Santiago dui Jesús eeugpeen ajim anaabá, äd äbam khæen. Møg cartadamjä ïchab, jöoi Juanau ichdëu nacharam deepütarrjö, iglesiapierr deepüpüigma-mua thumaam khæenag thürmkhïirta Judaau deepüijim aajem.

Judas iek, warr irua møg cartadam phäju khïirjutarran, jäga Jesuu maach peerde aaujê a jawaagta phäju khïir-jubaadëjim aajem. Mamæ magtarra ichdëu ïurwai, mag Êwandam iek jaau nem anæm khæenjä sïi parhoob nem jaau nemua chikham khûgur wënerræm a ïrbaawaita jürr chi ïkha durrum khæenag amachdëu nacha ïr-wi ïkhatarr iek gaai ubæ amkhïirta phäjim anaabá. Irua chan ichjö ïu ïkha durrarr khæendam sïi mag nerrjêe arr khæenau khûgurwi sïi amachjö apimapha sjeim (vs. 3-4). Magarrau mag nacha amachdëu ïrtarr iekhan chadau ich mag ogdæba ïkhanaa, amach paarmua jaaunaa, bigaaum khæenagjä ich magta jaaupi jaauju aai nemgui ajim anæm (vs. 3,20; Gá. 1:6-9; 1 Ti. 1:19; 6:3,20-21; 2 Ti. 1:13-14).

Jäg Êwandam iek jawaag chi machnaan anæmjä sïi chikham khûgur wënerræm khæenan amach jäg wënerræm gaaimua Êwandamau am gaai jerrba mas ab khaba mas aju khap amkhïir, warr amach parhoob wënerræm gaaimua Êwandamau sïi par daúa ooba arr khæen igwi, Judaau maachig ejemplodam jaau sim:

Israelnaan amach thäar theegau ïkhajä ïkhaba arr (v. 5);

angelnaan Êwandam chognaan arrta i ichaur atarr (v. 6);

Sodomapien dui Gomorrapien parhoob amach ïor khabam düipa thænarr (v. 7);

Cainau ich eeum thöotarr (v. 11);

Balaam sïi phatkhon ganam khöchgau Êwandam iek ïrba arr (v. 11);

maimua Coré ichta warm khæen khäaijâ ïrpai aju êkhatarr (v. 11).

Salud

1 Mæen Judaau, Jesucristo chog; mæchpaiu Santiago eem. Muata pärag møg êsap phä chiræm, päar ar ich Êwandamaujâ khösinaa ich iek ïkhamkhïir ichdëucha thür autarr khæen aawai Jesucristoou thæa wai sjejem khæenag. ² Keena, mæ salud athat. Muan Êwandamagta päar köit jëeu chiræm, ichdëuta dürrcha päar eeg oowia päach eejâ khöinaa apinaa ich dënjö warag dich khapeenjâ kha khösi apimkhïir.

Chad khabam iekta jaaujem khæen

(2 Pe 2:1-7)

³ Keena, maach peerdeajem iek maach thumaam khæenau äba wai nem jawaagta møg êsap phäm khöchaaga chirajim; pari magtarra jäg Êwandam iek ïkha nem awi amach khaugbajupii awi ermanonaan chaar ee jäg sëukha nerrjêe aawaita eeupemjö møg pärag phä deepüi chiræm, päachdëu ïkha nem iek isegba warag ag köitta dich khapeen köit jäau nemjö dui ubæ am dui iek thierrkha durrumua ædæur päach khûgur aupimaugau. Jäg pärau ïkha nemta Êwandam iek charau, ar Jesuu ich i jaaumkhïir ichdëucha jür autarr khæenau nacha päachig jaautarr. Jäg amau pärag jaautarran, parhoobam khæenau agjö i iek awi jaau nem ïkham ugua ajim. ⁴ Pari jäg sëukha nerrjêem khæenan ïor khaigbam khæenau; jäkhæen Êwandamau ich iek gaai jaau simjö jerrba khïmie durr barkhæijju khæen khabahab. Maguata amau maach

Pör Jesucristo ichta äbpai thumaam khæen khäaijâ ïr-pai sierræmta igba, warag i isegnaa, Êwandam ïor dui wajapha khitaawai amach chig abaju awi, sïi amachdëu nem waum aigta waaujem.

⁵ Mua khaphæ chiræm, pärau meraa khaba nem cha mua jawaagpam iek. Pari khïirjubat jägajï warrgarjä Êwandamau ich isegtarr khæen dui: Maach Pör Êwandamau maach jöoin israelnaan ichdëu Egiptopien jua eemua ïu peerde aujim. Pari magtarrajâ ichdëu nem jaau sim ipierraa khaba arr khæenan israelnaan arr äba ichiita khëchpüijim. ⁶ Maimua agjö khïir eyaa abat ïchab, jäga ich Êwandam chognaan ich Êwandam düicha naajerrta ich khäai ïrpai aju êkhatarr gaaimua ich chognaan arr äba ich aarmua barkhæipüijï. Pädë khïirjubat ïs am jäga næ: Êwandamau jükhanaa khïchag ee am preso phë wai sim, ich maig öbëraajâ khaugba, ichdëu møg durr i agkham edta warag am khaibag wauwi ich mag wënerraju jawaag. ⁷ Khïir eyaa abat ïchab jägajï Êwandamau Sodomapien dui, Gomorrapien dui maimua ag dakha deem phöbör nænuid arr khæen düijâ agjö. Amau parhooba sïi amach æin khabam düita amachdëu am aig anaa amach khamannaan aphajâ æin düimjö aajeejim. Amach mag thænarr gaaimua Êwandamau sïi chi phöbör thum ag ee ïor thænarrpa warre örpüijim. Mag am örtarran, magæm gaaimua jäga khïmie durrjä mag phöbör örtarrjö öt uu wëjöm thöjâ thöba sierræm eeta ichdëu barkhæijju thumaam khæenag khap amkhïir ajim.

⁸ Warrgarwe Ēwandamau ðor khaigbam khænn dæi maagjerr khaphæ næmta, jæg pærag sæukha nem jaaujem khænnau warag Ēwandamauta amach khæaipi auwia iek durag jaautarr wajapha khaphæ næm awia, warag amachdæupai amach morjæ særkhaba ærpinæa bigaauum khænnjæ ærpiejem. Mag næm dæi ïchab maach Pör Ēwandam chadcha jua theeg sïerræmta serbiibag phænaa amachdæuta khapcha næm awia, Ēwandam chognaan wa mepeen awiajæ ögkhaba jüur iekhaajem. ⁹ Pari am khæai Ēwandam chognaan pör Arcángel Miguel aajemujæ, Moisés meebaadeewai, i mor athee mepeer dæi jürr chikham ipeer ahau khaawaijæ bæurrjæ irig khaigbajæ iekhaba, sï warag “Pæch mæ dæi jæg chiræm paar nau Ēwandamauta pærræg meeurrau sïujugi” ajim. ¹⁰ Ēwandam chogaujæ khaigba iekhaba arrta, magju khæai sïi jæg sæukha nem jaau nærrjæem khænnau amachdæu nem khaugbam igwiapa khaigba iekhaajem. Maimua mag amau nem khaphæ næm anæmjæ sï nemchaain khïirjugjöpai næmta mag khaphæ næm aajem. Mag khaphæ næm anæmæn sï wir aig amachdæupai amach khaibag wau næmjö næmta mag næm.

¹¹ ðË, apdurrr jæg nærrjæem khænn! Jægum khænnan Caïnjö dich khapeen oomaphanaa amach daar nem wajapha wauwajæ khöckhabata sïerrjæem. Jægum khænnan ïchab Balaamjö sïi phatkhon ganam khöchgaupaita jæg nærrjæem; magna amachta warrgar woun Coré aajerrjö chi pörkham khöckkha næm. Coré mag Moisés isegwia jürr ichta chi pörkham khöckkhatarr paarjæ ich igar narr khænnpa Ēwandamau warre khæchpæitarrjö amjæ agjö khæchpæiju ich Ēwandamau. ¹² Jægum khænnan Cristo maach köit meetarr khïir eyaa aag biirdænaa pæar dæi æba thach khoowaijæ, atcha thach pöm waibæenæa dödöjö pömjæ waibæe næm gaaimua sïi pæar khïir naaupiejem, mag waibæenæa khoowaijæ warm khænn dakhïir jürr amachta atchapai aawai. Jægum khænnau chan bigaauum khændamjæ khïirjuba sïi amachpaita khïirju sïsidæm. Jæg chadam iekjö nem jaau wænærræm khænnan par nosege chæbamta sïi edjæ nosege chëjujö thænarr phüu aaisirbapæaiwai chæba sïi ðor khüguurjemjöta sïsidæm. Jægum khænnan ïchab nemjïir bæurrjæ chæba aajemjöta sïsidæm, amau nem jaau næm ürwia ðrau bæurrjæ khïirjug wajaphamjæ auba naawai. Amach mag sïsidæm gaaimua ya biek numí khæchwia næmjöta næm, amach khaibag ee ich mag thaabatarr gaaimua maimua Cristo iekjæ isegwi i ichaaurta nem jaau næm gaaimua. Maigta ya pa chi khaarpa jëunæa örbarpæimjö aju Ēwandamau am dæi. ¹³ Jægum khænnau chan nem wajapha wauba sïi maach dawag khabam nem aphata waujem. Mag amau nem wau næm khïirjuawai chan sïi dö igaau nem maach inaam thæuba thænæmjöta sïsidæm. Jægum khænnan ïchab ar sïi phïdag phug mawia khïchag ee chukkhu aadeejemjöta sïsidæm, amau nem jaau næm gaaimua bæurrjæ ðrau nem wajapham khaugba aajeewai. Amach nem khaigba wau næm gaaimua amjæ ich jægta Ēwandamau am khïchag ee pæib khaba pæiju, ich mam naam iek næsimkhïir.

¹⁴ Ich jæg khaigba sæukha nem jaau nærrjæe aju khænn igwiata ïchab Ēwandam i jaaumie Enoc aajerraujæ warrgarwe Adán omparr aigmua agtha ðor pömcha khaba næwe ya ichdæu oo wai simjö magju khaphæ mæg phæ pæajim aajem:

“Mua maach Pör Ēwandam oojimgui” ajim anæm “ich chognaan pöoma thænæm dæi urum.

¹⁵ Mag urumæn ðor thum khaigbam khænnag amachdæu nem khaibag waunæa parhooba ich igwia iparii iekhaajerr paarjæ am khaibag wauju jawaanta urumgui” ajim anæm. Magta iekhajim aajem jöoi Enoc aajerrau. ¹⁶ Maguata jæg sæukha nem jaau næm khænnan amach khaigba aawaijæ sïi khïu jæmba warag deeuum khænn gaaithæwia chikham gaaimuata jæg næm aajerram; jægum khænnau chan amachdæu nem oowaijæ sïi par daúa ooba warre athuuchata jaupæimaajem. Mag æba amachdæu nem khösimpaita wau næm gaaimua amachpai æu ajuuta khïirju sïerrjæem. Amachpaita thö iekha sïerrjæem; maimua chikham thö iekhaawaijæ mag iekhabarm gaaimua jürr amach dæi wajapha amkhïirpaita mag iekha sïerrjæem.

Chi ækha durrum khænn wawitarr

¹⁷ Khïir eyaa abat keena, ar maach Pör Jesucristoou doce ichdæucha jær autarr khænnau pæachig jaautarr iek. ¹⁸ Amau pærag magjerram: “Keena, ya Ēwandamau maach i agkhaju gayaa paawai sïi ðor amach khöchagpierrta nem waum khöckkhanæa chi ækha durrum khænnjæ wau iekhaa neeme sïsid aju” a jaaujerram pærag. ¹⁹ Magtarr aawai chadcha merag chukkhu sïsidæm, ar pæar ee sæukha wænærraajem khænnau chan bæurrjæ Ēwandam Akhaar chukhu aawaita mag amachdæu nem waum aig waunæa ðor ö æba thænarrjæ warag aaidæbarpæim.

²⁰ Ermanonaan, pari pærau ækhatarr iek ich Ēwandamauta khaugpitarr aawai bæurrjæ mæg eegarm khïirjugjö khaba sim. Magua muan pæragan ag iek gaaita pæach khapeenjæ agdaujö bæaupiju ækhabat a chiræm. Pæach Ēwandamag jëeuwaijæ ich Ēwandam Akharau jëeupi simjöta jëeubat. ²¹ Ēwandamau pæach khösi sim khap nem wajapha wau næm gaaimua ich jæg pæach daupiita phæ wai nærrapibat irig. Mag næmua æba deeu maach Pör Jesucristo bæeju edta næbat; mag ich pierwaita maach dau aug khaugwi ichjö ich mag tag meejæ meeba ich dæi phæ wai sïsiju.

²² Ar sæukha nem jaau næm khænnau deeu iekta jaau næm ürwia maach Ēwandam iek chaarta warag ækhaju khaugba aadæphæm khænn dau aug khaug paraanaa warag amag Ēwandam iek chaarta phærrba jaaunaat, üwaa ækhamkhïir. ²³ Maimua ar warre parhoobam iekta ækha næm gaaimua ya öt uu thænæm eeta dærbaagpamjö næm khænnjæ, okhoom iekha okhooju nawe, am khaigpær atthat, Ēwandam iek chaarta jaau næmua. Pari warm khænn ar athuucha næm khænnjæ agjö dau ee aug khaug paraa abat; mag am dau aug khaug naab mamæ, am dæi khïir khaphænaa amau nem waujemjæ put sör memerkhömjö

warre isegbat. Jǎkhæn nan amach parhooba pekau wau nēm gaaimua khajūapata sīi agua phuur sīsidēmjō sīsidēm.

ǃbmiecha Ęwandam thō iekhatarr

²⁴ Pari pǎar chadcha maach Ęwandam ābpai khitēm dēn aawai oob khīirjumiet. Ichdēuta maach Pōr Jesu-cristo gaaimua maach peerdē auwia, ich jua theegau-

ta maach pekau ee burripiba thēanaa, maach i agkham edjǎ oneeta būerjǎ pekau chukhu phē auju, ich mag ich dēi naamkhīir. ²⁵ Mag Ęwandamta warrgarwejǎ thumaam khæn khāai chi wajapcharam anaa chi ōrēcharamēu; ichpaita mēg atagjǎ chi jua thierr anaa ich mag iek theegjǎ sīerraju.

Mēgdam ajim pǎrag jaaum ig chirarr. Ayoo keena,
Judas

APOCALIPSIS

Juanau mæg ich khāitarr õrag jawaag phāawai ya jōoiraa khitajim aajem. Ich mag jaar ïchab Jesús igar ùkha durrum khænn oomaugau õrau am êudeejã êkhanaa, cárcel deg püinaa wajappa dau aug waupiejeem aajem. Êwandamau oowai mag ich chaain wajaap dau aug wau durrum oobaawaita jōoi Juan khāaiapi aujim anaabá, mag khāaiapi athamua nem thum thønemæn ichdëuta khap aajeewai mag ich chaain dau aphaapi nem khænn dëijã ichdëu khap aju jawaag.

Magta chadcha Juanau Êwandamau ich khāaipinaa ichig oopitarr thumaa phājim aajem, chi ùkha durrum khænnam warag khīir onee amkhīir; mag nem dëi ïchab ich Cristojã ũwaa deeu bëewi õor ich dau na khaigba aajerr khænn thum theernaa isegju khap amkhīir. Juanaun ich paarmua ya chi ùkha durrum khænnag Cristoou magju khap apinaa, mæg jëb gaai phithurg au wënerrawiajã, warag magëmjã igba Cristo dëita ogdëba ubë wënerrapim khõchgauta mæg êsap phājim aajem.

Juanau ichdëu nem oomatarr ïgkhamam ũurwai, chadcha maach dauderraa aju aai sim, dichdëuta ootarr akhiin. Pari maagwai chi ùkha narr khænnau khaphë naajim anaabá, Êwandamau mæg durr khaigba aju jaau sim. Juanau ich daúachata oojim aajem, Êwandamau mæg durr i agkhabarm ed jãga irua õor gaai jua khæba deej. Êwandamau magta irig nem khīir pogkhe oopimajim anaabá, thum ichdëu ootarrjōo jaaumamkhīir. Pari chi Êwandam iek ùkhaba nem khænnau chan par Juanau mag ichdëu ootarrjōo wajapha êsap gaai phātarr thëurjerjã khaugba aajeem anaabá.

Ya ïs ewag paawai Juan khāitarr igwia õrau amach khīirjugpierr jaaujem. Pari Êwandamau thumaam khænnag ùrcha khaphë apim khõsi simæn mægau: Mæg nem awia dëgõlp Êwandamau Jesucristo dëimua amach kha ukhur arr khænn thum warre sīi ichdëuta pödprüiwa ichta ùrpa sīsiju. Mag edan chi mepeerpata Êwandamau sīi eeg bëu bichthëgbaadëmjōta aju anaabá. Pari magtarr khur ar i iek ùkhawia ogdëba ich mag durrarr khænnan ich dëi ich mag wënerramkhīir, ùgthar phë arrwia ich mag ich dëi phë wai sīsiju aajem.

1 Mæn Juanau, Jesucristo chog. Muata pãrag mæhdëu ootarr jaaum ig chirëm. Mæg mua jawaagpam iekhan ich Êwandamaucha Jesucristoog jaautarrau. Mag ichig jaaubaawaita mæ khāaiapi auwi mæmæg jaaujim, jürr mua ich iek ùkha durrum khænnag jaaumkhīir. Mæg iek thum ich jaaubarmjō chadcha jōpcha aju khap amkhīir, Jesucristoou ich chog äb ùgthar ich dëi sīejemægta jaaujim, mag mæ khāaiapi atham ee jürr magua mæmæg jaaumkhīir. ² Magbaawaita Êwandamau Jesucristo dëimua mæchig oopinaa mæchig ũrpitarrpa thumaa phã chirëm. ³ Chi mæg mua phãbarm êsap thër sim woun onee aju; maimua onee ajurau ïchab mæg ich iek phã sim gaai Êwandamau nem thum ichdëu jaau sim iek äbmua thërmam ũrwia ag gaai jaau simjō i ipierraa wënerrëm khænn. Ya chadcha thum mæg êsap gaai ichdëu jaau simjō õbëbërg maju dakkha pamam.

Phõbör siete narr ee iglesiapierr Juanau êsap phãnaa aaidutarr

⁴ Mæn Juanau. Muata mæg êsap phã deepüi chirëm Asia durr phõbör siete nem ee Êwandam iek ùkha nem khænnag. Mua pãar kōit jëu chirëm, ichta warrgarwe ich mag sierranaa mæg atagjã ich mag sierraju igwia, ich khu juupjem khīirphee ich Êwandam Akhaar sierrëm igwia, maimua Jesucristo chadam iek chaarcha jaauchëtarr igwiajã jëu chirëm, pãar dau ee aug

khaug paraanaa pãar ùu wai nem dëi ïchab pãar khõinaa wai wënerramkhīir. Mag Cristota meebe arrjō nacha iiu phiidëwia mæg reinaan thønem khāaijã iek theeg ùrcha sierrëm. Ich ag Cristota maach daupigau edëraa ich thõopijim. Magbarmua maach khaibag chugpaapüiwa ⁶ ich Aai ana ich Êwandam athee maachta phadnaankha aujim, ich dëi agdaujō iek thethe wënerramkhīir. Irigta äba thumaam khænnau, “Ich appaita äba Êwandam chaarkha sierrëm” a iekhanaa, “Ichdëupaite warrgarwejã nem thum khaphënaa mæg atagjã khaphë sierraju; maata maach Êwandamau” a thõ iekhaju aai nem.

⁷ Cristo, Êwandam Iewaa, edjã baug ee urum thumaam khænnau amach daúa oju, i thõotarr khænnau pa.

Magbaawai durrpierram khænnau amach daujã merag phëwi, jürr amach gaai mas aju khap, i õkgau icha- raucha bëejurau.

Magju anëm chan sëukhaawai khabam.

⁸ Ich Êwandamauta ich igwia, “Mæchpaita nacharam êsapdau Ajõnaa chi äbmiecharam Zetajō chitëm” a iekhaajem, ich warrgarwejã ich mag sierrawi mæg atagjã ich mag sierraju jōoirau. Ichdëu mag sim aawai oob khīirjumiet. Ihta Êwandamau, thumaam khænn Pör; i athee chan phithurm nem chukhum.

Khäaipei athamua maach Pör Jesucristo ootarr

⁹ Mænn pãach khod ar Jesús iek gaaimua pãachjõ phithurg au pærrba khitaajemuata pãrag mæg ësap phã deepüi chirum. Mag phithurg aaujeeb mamæ, ich Jesucristoouta magum awataagjã juapã deejeewai, magumjã igba, phithurg jëedæ khitumua i aar barwi i khïir wajaug oo wai chitaju. Êwandam iek jaau chitum dæi Jesuu nem wau nærrarr mæch daúacha oojerra jaau chitum gaaimua, mau døjãrr phæram Patmos anum gaai preso chirum. ¹⁰ Mag mæ preso chirumta biek äb domighed ich Êwandam Akhaarta mæ gaai phës aicheewai, mæ dau eerthæg athamjõ abarm ee, trompeta iekjõta nem jëbag mæ ëugarmua mærug iekhachëwia, ¹¹ "Nau mua pæchig nem oopibarm thumaa ësap gaai phãnaa Asia durr phöbör siete num ee mæ iek ükha num khænn aar deebapüi" ajim: "Efesopienag, Esmirnapienag, Pérgamopienag, Tiatirapienag, Sardipienag, Filadelfiapienag maimua Laodiceapienagjã agjõ."

¹² Mæchig mag iekhabaichëm khap aag awi mua ewag phærrbanaa oowai, lámpara bû ausiujemta phïr dën phurii khithëem äbam aig siete num oojim.

¹³ Maimua mag lámpara siete num jãrr mua oowai, woun äb ich Jöoi Iewaa Jesujöo simta ichkhaarjã araa correerjõ phïr dën phuu khitumua äi jünaa khajüa bû duurga khïeb bû khãdau aar jüa dænum oojim. ¹⁴ Mag simæn khïirjug khaauga sierraawai sïi lanjõta pördam bãpphã khitajim, ich khïirjug khaugau. Maagwai ich daúapai nem thum khaphæ aajeewai, i dau oowain sïi õtdaujõta uujëer uujëer uujëer sïsid ajim. ¹⁵ I bû, sïi nem inag õtdau ee bûupinaa wau simjõ nem theega sïejim, broncejõ. Mag nem theeg sïewai sïi uhbæ oodænaajim, bûerjã burru khaba. Mag i bû broncejõ sïewai sïi phuu khitajim. Mag sim iekha sim üurwai, ichta thumaam khænn khãai iek theeg sierraawai, sïi phüasdau dapagta dö igaau jurrdæbaichëm iekjõ sïejim, i iek.

¹⁶ Mag simua ich juachaar gar phïdag siete wai dænaajim; ich i ee espaar khëu mii khitum phöpa garm magwe dëe khitumjã wai sïejim, agua ich oomapham khænnag bûerjã ich jua jümpiba aag. Maimua i khïir oowain sïi edau pechagkham ee nem phuum oo numjõta maach dau pærpærmjõ sïejim, pöd i dæi khïircha eerpaju khaba.

Magta mærug mæch daúacha maach Pör Jesucristoou ich oopijim.

¹⁷ Mag oobarmæn mænn sïi chi meemjõta thübëpjã chukhu i bükhærr buju aimajim. Mamæ magbaawai ichdëu mæ gaai pærnaa, "Oob jãphierram" ajim. "Mæchta nem thum ompaaju nawe chirajim; mæg durr thum õwiajã mæchta ich mag chirsiju khabahab" ajim mærug. ¹⁸ "Mæchpai khabahab" ajim, "ar meewi deeu iiu phiidætarr; magtarr cha agtha iiu chirum, mæg atagjã ich mag iiu chitum iekhou. Mæchdëuta khap chirumgui" ajim, "jãagwaichata õor meepiju, maimua mag meewaijã chijã khænta khïmie durr wëtju" a iekhamajim mærug. ¹⁹ Maimua mærug, "Cha pæchdëu nem oobarm dæi nau pæchig oopibarmpa ësap gaai

thumaa phã sïubá" ajim, "mæugwai nem in thænnæm, maimua mægtarr khurjã nem õbëbërg maju thum phã sïubá" ajim. ²⁰ Maimua mærug, "¿Pua khaphæ chirú" ajim "khani jaau sï ar mua mæch juachaar gar phïdag siete wai chirarr, maimua lámpara ausiujemjã phïr dën siete wai chirarr?" Magnaa ichdëupai, "Ar phïdag siete narr, jã mag siete iglesia num ee agjõ pastornaan siete num khænta jaau simgui" ajim. "Maagwai mag chi lámpara ausiujem agjõ siete narr, jãkhænn Asia durr mag iglesia siete numta jaau simgui" a jaaujim mærug ich Cristooucha.

Asia durr phöbör siete narr ee iglesiapierr iek jaaupëitarr

Mag mæchig Asia durr mag iglesia siete num eem pastornaanag amachpierr ësap phãnaa aaidæpi jaau-tarr aawai mækhænn ësap pãar atheyau:

1. Efeso phöbör eem pastorræg iek jaaupëitarr

2 Efeso phöbör eem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta ich imeerba jaupitarr aawai muata pærug mæg ësap phã chirum. Mamæ chi iekhan ich chi iglesia siete næmpierr nærranaa ich juachaar garmua pãar chi pastornaan siete næmjã burpiba wai sïejemuata pærug ich imeerba mæg ësap phã deepëipijim. Magtarr aawai pærug jaaukhim, chamú pæ atheem iek pærug jaupitarrau:

² I iek pua nem wau sim thumaa irua khaphæ chirum aajem. Irua khaphæ chirum aajem, pæ phidag chadcha nem theeg sim, mamæ pua magumjã igba ich mag jua jeeuba phidkha khitaajem. Pæch khapeenau nem khaigba waauwaijã pua sïi khïuu awatba aajemjã irua khaphæ chirum aajem. Ar amach iupai amta Êwandamau ich i jaaukhïir jær aujim aajem khænn sëu pær awaagjã am dæi jãau næmjõ par iekhaupai juapã chach oowia chadcha am sëunemeg pær autarrjã irua khaphæ chirum aajem. ³ I iek pæ chadcha i gaaimua phithur khitaajem aajem. Mamæ magumjã pæ khïir bûæ aa khaugba ni khajewaajã khaugba phidkha khitaajem aajem. ⁴ Pæ mag khitab mamæ, i iek irua warr pæ pæch sierrjõ ooba chirum aajem. ¿Khan jãgwi pua jãg warramjõcha i khõchhaba sï? a sim ichdëu.

⁵ Magua irua pærug, khïir eyaa abá a sim; i iek warr pæ jãg khaba sïejim aajem. Ásie ewag pæch khaibag khïirjuwia iseg jëebá, warr pæchdëu i khõsi aajerrjõ i khõsi aag. Mamæ pua magbamæn, pæ aar mawia i iek irua warre pæ iglesia lámpara sörjõ isegpëiju aajem, tag igba aag. ⁶ Mamæ jãg irua Nicolás igar num khænnau nem jaau wænærræm ichdëujã khõchhaba simjõ puajã am igar khaba sïewai üu sim aajem. Pua jãg sim aig i iek ichjã pæ igar chirum aajem.

⁷ Magnaa ichdëupai, "Ar chi jæg üræm num khænnau Êwandam Akharau mækhænn iglesiaag nem jaau sim ürbat" a sim. Ar phithurg au wænærrawiajã ich mag i khõsi wænærræm khænnan ügthar ich Êwandam dæicha wænærraju aajem. Mækhænnag irua Êwandam nemjïir

gayam nemjō jōpju aajem, ðor ich mag iuu wēnēr-rapiejem nemjō.

2. Esmirna phöbör eem pastorrag iek jaaupütarr

⁸ Esmirna phöbör eem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta ich imeerba jaaupitarr aawai muata p̄rüg m̄g ēsap phã chir̄m. Mam̄ chi iekhan ich chi Nacharam anaa chi Ābmiecharam aajemuata p̄rüg ich imeerba m̄g ēsap phã deep̄ipijim; ajapcharan ar meewi deeu iuu phiid̄tarruma. Magtarr aawai p̄rüg jaaukhim, cham̄ p̄ atheem iek p̄rüg jaaupitarrau:

⁹ I iek pua nem wau sim thum khaph̄naa, p̄ wajappha i gaaimua phithurg au khitaajemjã irua khaph̄ chir̄m aajem. I iek irua khaph̄ chir̄m aajem, p̄n chadcha dau aph̄n khit̄m. Mam̄ ügtharin p̄n nem wajapham paraam aajem. Ar amach iupain amta judionaan aawai Ēwandam chaainau aajem kh̄nau p̄ ügar parhooba iekhaajemjã ĩchab irua khaph̄ chir̄m aajem. Mam̄ p̄rüg am iek asekaſpiba sim. Jãkh̄nan s̄i dōsãt igar naawaita jãg th̄n̄m anaabã.

¹⁰ I iek p̄ch dau aph̄n ajujã oob ögkham aajem. Chadcha p̄ar Ēwandam d̄i ub̄ n̄m khap aag awi p̄ar eem āaur kh̄n dōsãtau cárcel degjã dubp̄imaju anaabã. Maagwai tagam kh̄n ēudeejã êkhawi d̄rrcha phithurg aupiju aajem. Pari maḡmjã igba ich d̄ita ich mag ub̄ naapi sim. Mag wēn̄r̄m̄n, ügthar pawiajã ich mag p̄ar i d̄i n̄isiju aajem.

¹¹ Magnaa ichd̄upai, “Ar jüg ür̄ n̄m kh̄nau Ēwandam Akharau m̄kh̄n iglesiaag jaau sim ũr̄bat” a sim. Ar ögkhaba ü maḡm thum āwatp̄i n̄m kh̄nan, warm kh̄n kh̄mie durr wēt th̄n̄m daar, Ēwandamau jürr ich aarta phē auju aajem.

3. Pérgamo phöbör eem pastorrag iek jaaupütarr

¹² Pérgamo phöbör eem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta ich imeerba jaaupitarr aawai muata p̄rügjã m̄g ēsap phã chir̄m. Mam̄ chi iekhan mag ich i ee espaar kh̄u mii khit̄m phōpã garm magwe d̄e khit̄m wai s̄ejemuata p̄rüg ich imeerba m̄g ēsap gaai m̄g jaaup̄ipijim. Magtarr aawai p̄rüg jaaukhim, cham̄ p̄ atheem iek p̄rüg jaaupitarrau:

¹³ I iek pua nem waaujem thumaa irua khaph̄ chir̄m aajem. P̄ sim phöbör dōsãt phöbör anaabã. Mam̄ irua khaph̄ chir̄m aajem, maḡm āba pua ich kha ogd̄ba khit̄m. Irua khaph̄ chir̄m aajem, ar Antipas khararrau ich daúacha oowia ich iek jaau khit̄m athee chi dōsãt igar th̄narr kh̄nau i thōo n̄m jaarjã, pua āsie p̄chd̄eu ich iek ükhatarrjã isegba chadcha ĩsjã agtha ich mag ich kha ogd̄ba khit̄m. ¹⁴ Mam̄ maḡm āba, i iek p̄ khaigba simjã irua oo chir̄m aajem. Maguata pua Balaam igar n̄m kh̄nagjã iekhaba s̄i oo wai sim anaabã. Ich jãg Balamau ajim anaabã, deum woun Balac aajerrag israelnaan nem khaigba waupi jaaujerr. Ich jãgua ajim anaabã, ar amach jua wautarra ėwandamkha wai n̄m̄g j̄waag

ag kh̄irp̄hee nemchaain thorrphē wai narr nemek modjã khōpi jaaunaa ĩchab parhooba dich ðor khabam d̄ijã khapes aju aai n̄m a jaautarr. Pua mag khaph̄ simta mag Balaam igar n̄m kh̄nag b̄urjã iekhaba sim aajem. ¹⁵ Mam̄ i iek mag appaijã khaba, p̄ch iglesia ee Nicolaitanaan igar n̄m kh̄njã j̄r-w̄rpp̄iba, pua s̄i oo wai sim anaabã. Nicolaitanaanau nem jaau n̄m chan irua kh̄chhaba chit̄m aajem. ¹⁶ Magua irua p̄rüg, “Āsie ewag p̄ch khaibag kh̄irjuwia Ēwandamag iseg j̄eubã” a sim. Magbaju atheen, p̄ aar mawia ich i eem esparaupai warag p̄ach d̄ipata w̄rb̄imaju jaau sim.

¹⁷ Magnaa ichd̄upai, “Ar jüg ür̄ n̄m kh̄nau Ēwandam Akharau m̄kh̄n iglesiaag jaau sim ũr̄bat” a sim. Ar ögkhaba ü maḡm thum āwatbar̄im̄g, ügthar pawiajã m̄g j̄b gaaim nem khoojem kh̄ir khabamta khōpinaa mokdaudam b̄phã khit̄m gaai th̄r iur phã khit̄mjã ichd̄eucha deeu aajem. Mag th̄r chan bigaaum kh̄nau khaugba, āba chi athamuapaita khaph̄ aju aajem.

4. Tiatira phöbör eem pastorrag iek jaaupütarr

¹⁸ Tiatira phöbör eem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta ich imeerba jaaupitarr aawai muata p̄rüg m̄g ēsap phã chir̄m. Mam̄ chi iekhan Ēwandam Iewaa ar dau s̄i ðtdau uu th̄n̄mjōnaa b̄jã s̄i broncejō phuunaa b̄pã theeg s̄err̄muata p̄rüg m̄g iek jaaup̄ipijim. Magtarr aawai cham̄ p̄ atheem iek jaaupitarrau:

¹⁹ I iek irua khaph̄ chir̄m aajem pua nem wau sim. I iek pua ðor kha khōsinaa p̄chd̄eu ich iek ükhatarrjã chadcha isegba ogd̄ba ükha sim aajem. Pua nem waauwaijã kh̄ir th̄u waaujem aajem, waumaphamjã aba. Maimua i iek ĩs pua warram kh̄aijã ür̄cha nem wau sim aajem, maimuajã wajapcha. ²⁰ Mam̄ par p̄ mag sim āba, p̄ jaauju paraa sim aajem: Pua ũd̄raata Jezabelag i chaain kh̄gurpi sim aajem. ¿Jãgwi? Ichd̄upai iita Ēwandam i jaaumie awi ũd̄raa dich ðor khabam d̄ijã khapes aju aai n̄m a jaaupinaa ĩchab Ēwandam chaar khabam̄g j̄waag nemek mod wai narrjã khōpi jaau simjã b̄urjã irig iekhaba ũd̄raa mag jaupiewaima. ²¹ Í jãg sim̄n irua s̄i oo chir̄m aajem, chi Jezabelau jãg nem khaigba wau sim thumaa āsie ewag kh̄irjuwia maḡm khaibag ichig chugpaapi j̄eumkh̄ir. Mam̄ maḡmta j̄eujōjōpaijã khaba, ni jãg s̄i emkhoin parhoobam d̄i s̄err̄mjã ich jua p̄ba, ich agtha s̄err̄m an̄m. ²² ũrbã, mua p̄rüg jaaukhim: Jōoirau jaauwai ich jãg ũr̄m gaaimua warre wajap i dau aug waupiju aajem; maimua ar irua nem jaau sim igarnaa i d̄i khapes arr kh̄njã amach khaibag iseg j̄euwia ich igar theerbabam̄n, ĩchab irua amjã wajap dau aug auwi am ökh̄irjug pōoma ich agjō apiju aajem. ²³ I chaainjã warre kh̄chp̄iju anaabã. Mag oobaawaita thum iglesia n̄n̄id̄m eem kh̄nau khakhapdō aju anaabã, ichd̄euta chadcha ðor thumam kh̄n th̄ar khaph̄naa am kh̄irjugjã khaph̄ chit̄m. I iek ðrau khaph̄ aju aajem ĩchab, amachd̄eu nem waumarrpierr ichd̄euta am d̄ijã

amachdëu aajerrjõ aju. ²⁴ Mamu i iek pãar ar dösät iek-ta õrau amachdëupain chadcharam iek awi agug ee thunnarr khunn igar bunnjã wëtba arr khunnag chan irua tag atcha nem waupi jaubam aajem. ²⁵ Mamu ichiita ich deeu mæg jëb gaai pãach awaan bëe nem ora, pãachdëu ich iek urwia ðkhatarran warag ogduba ich jãg ðkhapi sim. ²⁶ Ar ewag wëtba warag amachdëu-ta magum thum awatpüwi ichdëu nem jaau simpai wau wënnerrum khunnag irua ich jãg ich Ayau ichjã iek theeg apitarrjõ amjã iek theeg apiju aajem, ich dëi äba mæg durr gaai õor thum thunnem pörkhamkhïir. ²⁷ Mag amachta chi pörnaankha nesisewai, amauta mæg jëb gayam khunn dëi nem jua theeg amach garmuata thür thorrbarm sïubarmjõ dajëk wai nesisju anaabã. ²⁸ I iek ar chi mag nem khunnag irua ðchab amag edpherr garm phïdagjã deeu aajem; ajapcharan ichpaita am dënkhami auju anaabã.

²⁹ Magnaa ichdëupai, “Ar jüg ürum nem khunnau Ëwandam Akharau mækhunn iglesiaag jaau sim urbat” a sim.

5. Sardis phöbör eem pastorrage iek jaaupütarr

3 Sardis phöbör eem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta ich imeerba jaaupitarr aawai muata pærug mæg ësap phã chirum. Mamu chi iekhan ar Ëwandam Akhaar ich gaai wai sïenaa phïdagjã siete wai sïejemuata pærug ich imeerba mæg iek jaaupüipijim. Magtarr aawai chamú pæ atheem iek pærug jaaupitarr:

I iek pæun chadcha thürphöo sim aajem, Ëwandam i jëwaag. Mamu mag simun pæun pæch pekau eepai sïi chi thömjõ simta jãg sim anaabã. ² Ichdëu pæ mag sim oo sïewai pærug “Khïir ubu abã” a sim; “maimua ar ðkha durrum anemta kha thüu khithëem khunnjã khïir onee apibã” a sim. Magbamun jãkhunnjã warag eeg pawia khëchju anaabã. I iek irua oowai pua nem wau sim Ëwandamau oowaijã üu khaba sim aajem.

³ Ar nacha pæhdëu urwia ðkhatarr iekta khïirjunaa, pæhdëu khaigba arr Ëwandamag chugpaapi jëeunaa, deeu i dëi ubu abã. I iek pua magbaju atheen, nem jïgkhaajem khunn sïi dëgölp nem jïgkhamaaajemjõ, õor barbajõjõ sïerr ee dëgölp pæ aar barwi pæ gaai mas deeu aajem. ⁴ Mag naab mamu jãig Sardiim iglesia ee üu agtha nem aajem, äaur khunn edurr pekaúg amach ürapiba durrum khunn. Makhunnta khajüa bãphã jüanaa i dëi wënnerraju anaabã, am amachdëu ich ipierr wajapha arr gaaimua chadcha mag wënnerraju aai naawai. ⁵ Ar õgkhaba üu magum thum awatpüi nem khunnagan irua khajüa bãphãmta jüapiju aajem. I iek magum khunn thür chan irua ich aar auju khunn thür phãajem ag ësap gaaimua borraapüibam aajem. Magju khãai warre irua ich Aai dakhïir maimua ich chognaan dakhïirjã, “Chamü khunnan mæ dëneu” a jaauju aajem.

⁶ Magnaa ichdëupai, “Ar jüg ürum nem khunnau Ëwandam Akharau mækhunn iglesiaag jaau sim urbat” a sim.

6. Filadelfia phöbör eem pastorrage iek jaaupütarr

7 Filadelfia phöbör eem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta ich imeerba jaaupitarr aawai muata pærug mæg ësap phã chirum. Mamu chi iekhan Cristo iekhau, ar ichta bunnjã pekau chukhunaa sëu chukhu khitum iek. Ichdëuta warr rey David khararr yabmejã wai chirum aajem. Iruata mag yabmeeu puertdi weeu sïubarm chan ni äbmuajã pöd phãar aubam aajem; wa iruata warag khãijã phãar sïubarm chan äbmuajã pöd weeu aubam aajem. Ich mag sïerrumuata pærug ich iek jaaupüipitarr aawai pærug jaaukhim:

⁸ I iek pua nem wau simjã irua thumaa khaphu chirum aajem. Irua khaphu chirum aajem, chadcha pæ chan magcha nem jua theeg khaba khitum; mamu magum äba, pua i ipierraa khitaajem aajem. Pua äsie i igwi, “Mua chan tag i iek ðkhabamjã” aba, ich mag ogduba ðkha khitum aajem. Pæch mag khitum gaaimua irua pæ na puertdi weeu wai chirum aajem, ich iek jaauju ayaa amkhïir. Mag puertdi chan ni äbmuajã pöd phãar aubam aajem. ⁹ Ar dösät igarnaa judionanã khaba nemta nem sëunem amach iupain amta judionan aawai Ëwandam chaainau a nerrjëe aajem khunnag, irua ajués pæ khïirpheeta jïepör phöbkhapiju aajem, ichdëu chadcha pæ khösi chirum amag khap amkhïir. ¹⁰ Pæhdëu irua jaautarr ipierranaa bunnjã jua üyaaã khaugba khitaajewai irua pæ thua wai chitaju aajem. Ichdëuta mag pæ thua wai chirum chan mæg jëb gaaim khunn thum Ëwandamau chachwi õkhïirjug pöoma thunnem jaarjã pæ warm khunnjõ khabaju anaabã, ichdëuta pæ thua wai sïewai. ¹¹ Iin jöpcha bëeju aajem. Pæhdëu i iek ðkhatarr ich jãg ðkha chirumjõ, ich jãg wajapha ðkhapi sim, pæchig nem deeu arr jürr chikharnagta deem ugua. ¹² Ar õgkhaba üu magum thum awatpüi nem khunnagan irua ich Aai Ëwandam iglesia ee dibü jãrramjõ chi thiernaanaag paapüwi ich mag bunnjã isegaajã khaugba wënnerrapiju aajem. Ichdëuta am gaai Ëwandam thürjã phãnaa i sïejem phöbör thürjã phã sïuju aajem. Mag phöbör thür Jerusalem, Ëwandam sïejem aarmua bëeju phöbör. ðchab am gaai irua ich thür iurjã phã sïuju aajem.

¹³ Magnaa ichdëupai, “Ar jüg ürum nem khunnau Ëwandam Akharau mækhunn iglesiaag jaau sim urbat” a sim.

7. Laodicea phöbör eem pastorrage iek jaaupütarr

14 Laodicea phöbör eem pastor:

Maach Pör Jesucristoouta ich imeerba jaaupitarr aawai muata pærug mæg ësap phã chirum. Mamu chi iekhan ar chadam iekpaita iekha sïerrum iekhau. Ichdëun ich daúa oonaa ich jügüucha ürtarrjã ich agjõota jaaujem. I gaaimuata warrjã Ëwandamau nem thum ompaa aujim. Mag sïerrumuata pærug ich imeerba jaaupüipitarr aawai pærug jaaukhim:

¹⁵ I iek pua nem wau simjä thumaa irua khaphu chirum aajem. Irua khaphu chirum aajem, pu jäga sí: Pu chan nem pechagjä khaba ni nem khukhunagjä khabata sim anaabá. Ajapcharan puan ükhabaaderrau ükhaba aadëpta sim aajem. Jägbanaa pu warag khukhuna khäijä síekhiin, i iek ücha akham aajem; wa magbam khai nem pechag khäijä akhiin, ücha síekham anum íchab. ¹⁶ Mamu i iek puch jäg khukhuna khaba ni nem pechagjä khaba síi pëdchuchuupai sim gaaimua, pu irua döba síi deeu chöipëiju aajem.

¹⁷ Puchdëupain pua, "Mumu phatkhon paraamu; phatkhon pöm wai chiraawai deeu nem atheejä augchëba chitum" aajem. Mamu puch kha onegjä chukhunaa puch dau aug sim chan pua khaugba, ni síi puch maadëu igmap dau khisumjónaa mor kharramjõ simjä pua puch khaugba sim anaabá. Mag simta pu jäg iekha sim aajem. ¹⁸ Püdë irua jaaupütarr iek ürbarí, pumug jaaukhim: Pu chadcha phatkhon pöm paraa am khõs chirum khai, phír õt ee büunaa ya chi wajaug appai deeu jãppi simta ich jua gaai pë aupi sim. Mag khai chadcha pu phatkhon paraa chitaju aajem. Jäg mor kharraa nerram ugua, i jua gaaita khajüa bapphä büerjä memerkhög chukhum pë auwi jüabá a sim. Maimua daujä wajapha nem oog atheejä ichdëu bënëhë wajapham wai simta pë athá a sim. ¹⁹ Irua ichdëu õor kha khõsim khunagan meerrau síunaa íchab wawijä wawiejem aajem. Magua puajä puch khaibag iseg jëeuwia khírdam ubu Éwandamta jurbamun, i iek pu gaai mas aju aajem. ²⁰ Iin maach thãar bükherr chiraajem aajem, weeu aunaa ichig dubbá amkhír. Ábmua khäijä weeu auwi irig dubbaad akhiin, iin ierrcha dubju chirum aajem, i dëi khapeerkhaag. ²¹ Ar nem phithurm awiajä ogdëba üu amachdëuta i dënjõ nem thum pödpei nem khunagan, irua ich jup chirum gaai dëi äba ich bigaau juppiju aajem, ich dëi äba iek theeg nëisimkhír, ich jäg ichdëujä nem thum pödarr jürr íchab ich Ayau ich dëi äba iek theeg apitarrjõ.

²² Magnaa ichdëupai, "Ar jüg üruu nem khunau Éwandam Akharau mukhunen iglesiaag jaau sim úrbat" a sim.

Ügthar Aai i jëeu nem ootarr

4 Mag mærug thumaa jaau dichtarr khur mua oowai, edjãata puertdijõ weeu wëjõm mua oobaadëjim. Mag eemua nacha mag mæhdëu trompeta jëbag sim iek úrtarr ag ödijõ simuata mærug, "Mau ügthar pidü, mæg atag nem thumaa öbëbërg maju mua pærug oopikhim" a síejim.

² Magbarm ee ich Éwandam Akharauta mu ügthar athaadeewai ich Éwandam juupjemta nem pörkhau pöoma sim oomajim. Ag gaai woun äb jup síejim.

³ Mag pörkhau gaai jup síerr woun síi mokdaudam jaspe aajemjõ büunaa cornalinajõ phuphupumjõ síejim. Mag pörkhau pöm sim bigaau íchab pirm phãuraanaa dau büu esmeraldajõ simta jüa wëjoojim.

⁴ Mag pörkhau pöm sim bigaau deeu ich agjõ pörkhau chaaindam daii khithëem khapan veinticu-

tro ohood pæurdë wëjõmjã mua oojim. Maig íchab jöoin khajüa wajappha bapphä jüanaa pörsirjä phír dën jüa sísid ajim. Makhunen jöoin chi khapanagjä veinticuatro narr aawai makhunen pörkhau mag veinticuatro narr gaai ich agpierr ohood wëjoojim. ⁵ Mag pörkhau warm khunen jãrrcha sim aarmua pagthum dau pær jëjëer khabaadëm dëi íchab phiphis khabaadëmua síi iyümjõ aadëp síejim. Mag pörkhau pöm sim khíirphee õtdau siete paakhanaa dunnuid thënaajim. Makhunen ich Éwandam Akhaar ajim. ⁶ Ich ag pörkhau na íchab phüasjõ simta síi dau büu simjä síejim.

Mag pörkhau pöm sim bigaau jãrrcha síi khanjõ sísidumta khír gar maimua ëugarm magwe dau khapan phuphup sísidum jayap naajim. Mag sísidumun iiu sísid ajim. ⁷ Chi nacha síerr leonjõ síejim; mag ëudeem, phak emkhöidamjõ síejim; mag garm wounkha síejim; maimua ëudeecharam, jayapam, síi jimiejäu pöm simta úrr jörrõmjõ síejim. ⁸ Mag sísidumun amach jayapwe síi nem ich khapan agdaujõ seis wai sísid ajim, amachpierr. Ierr jãgarm magwe dau phuphupnaa ürrjä síi dau khapan phuphup sísid ajim. Amach makhunau büerjä ijeeuba edaram magwe Éwandam thõ iekhamamua,

"Éwandam, pëjõ büerjä pekau chukhum khunen chan ooba aajem" anaajim.

"Puchta thumaam khunen Pör anaa thumaam khunen khäijä chi jua thierriu.

Puchta warrgarwejä ich mag síerranaa mæg atagjä ich mag síerraju" a thõ iekhamajierram.

⁹ Mag síi ich khapan sísidumua maach Éwandam ichta ich mag thõojä khaugba mag ich pörkhau gaai oo simæg jëeu nemua, üu ajim anaa i thõ iekha naajim.

¹⁰ Mag i thõ iekhakhampierr mag jöoin veinticuatro ohood wëjõm khunenau i jup sim khíirphee, "Puchta chadcha chi jua thierrau" anaa amach pörsir phír dën jüa narr jua ee auwia irig unaa phöbkhakha aajeejim, mag ichta thõjã thõba warrgarwe ich mag iiu síerræmæg jëeuwai. ¹¹ Mag thëkhöokhanaa meukharauta irig,

"Pæuta maar Pör Éwandamau;

pæuta chadcha chi jua thierr aawai pu khíragta thumaam khunenau eenaa thõ iekhaju aai nem" anaajim.

"Puchdëu nem thum ompaam khõsi ompaawiata chadcha nem thum thunum" a thumeukhar majierram.

Corderooupaita ësap khaar sísid arrjä thërrëuju a jaautarr

5 Mag jãrrcha khu juupjem sim gaai woun oo síerrau, ajapcharan ich Éwandamauma, ich juachaar gar pa gaai ësap pæurthë sim wai simjä mua oojim. Mag ësap, jãgarjä phãnaa ëugarm magwe phãnaa, thërmajupierrpai khibjërjõ simua khaar sísid ajim. Magum siete naajim mag ësap pæurthë sim gaai.

² Mua mag oo atham dëi íchab ich Éwandam chog äb nem jua theeg simua iek khëgkha, "¿Chijãguata magan mæg mæg ësap khaar sísidum thërrëupüinaa mæg

ēsap eureu auju aai sī?” a sīejim. ³ Mam̄ mam̄ ügthar, ni m̄g jēb gaai, ni m̄g jēb eegarjā ðor ābjā chukhu ajim, mag ēsap p̄rth̄ sim eeurēnaa ag gaai th̄raag. Ni sīi aḡg eerpaju kh̄n̄paijā chukhu ajim. ⁴ Mam̄ mag ēsap eeurjāgnaa ag gaai th̄rju ayaam woun ni ābjā chukhu ni sīi aḡg eerpajupaijā chukhu abarm m̄chd̄eū oobaawai, jāga ag gaai ph̄ā sim khap abarju awi, mua p̄d̄ āwatba warag m̄ bīe-baad̄ejim. ⁵ Mag m̄ ich dakh̄ir bīe chir̄ paawai mag jōoin veinticuatro narr eem ābmua m̄ aig bēewi m̄r̄g, “Oob tag bīem, ar sīebahab” ajim, “David khararr ag chaain ewagam kh̄n̄ bi eem Chaai Leonjō jua theeg sīerr̄m. Jāguata ya ichd̄eū nem thum th̄n̄m p̄d̄p̄itarr aawai ichd̄eūta jāg ēsap khaar sīsīd̄mjā th̄rr̄ep̄inaa eeurjāg ooju aai sīebahab” ajim.

⁶ M̄chig magbaa mua oo n̄m aawai, chadcha mag sīi khanjō dau jayap ich paar sīsīd̄m bigaau jōoin ohood wējōm jārr, ar corderodamjō ðd̄raa ich th̄ōpi-wia deeu iutarra ooth̄eū kh̄rajim; ajarcharan ich Jesuma. Amau i th̄ō naawai pa gaai meerph̄tarr agtha merag chukhu sīejim. Mag kh̄t̄m̄n̄ sīi kach khapan sietenaa dau khapanjā agjō siete phup̄p̄ sīejim. Makh̄n̄ dau khapanag siete n̄mua chi Corderoou Ēwandam Akhaar gaaimua nem thum khaph̄naa durpierr oo ph̄e wai sīejemta jaau sim. ⁷ Mag chadcha mag corderodamjō kh̄t̄m̄a mawi, mag p̄rk̄hau gaai jup simua juachaar gar ēsap p̄rth̄ sim wai sīerr j̄rr̄ i jua eem j̄eū auwimajim. ⁸ Mag Corderodamau amach dakh̄ir mag ēsap pa gaai p̄rth̄ sim j̄eū athaimam oobaawai mag sīi khanjō ich paar sīsīd̄mua agjō aig jōoin veinticuatro narr d̄imua sīi i kh̄ir-pher̄ th̄kh̄kh̄ood aph̄baad̄ejim. Makh̄n̄ jōoinau amachpierr arpa wai naajim, maimua jarrrdam ph̄r d̄en phurii khith̄emjā agjō amachpierr wai naajim. Mag jarr ee incienso ipir wai sīsīd̄ ajim. Ma, Ēwandam chaainkha n̄m kh̄n̄ nau irig j̄eū n̄m kh̄n̄ iek aajem, mag jarr ee ipir sīsīd̄m. ⁹ Makh̄n̄ jōoin mag th̄kh̄kh̄ood th̄n̄mua chi Cordero thumeukharmua meukhaar iurta au naajim. Amau meukhaar au narr m̄g ajim:

“P̄chd̄eupaita āba jāg ēsap jua ee auwi chi khaar sīsīd̄mjā th̄rr̄eū werbaju aai sim, p̄chta thumaam kh̄n̄ k̄it̄ ðd̄raa p̄ch th̄ōpitarr aawai.

P̄ch th̄ō n̄m aig bag ārtarrauta pua ðor durrpier-ram kh̄n̄ amach meupierr Ēwandam athee p̄rk̄ha aujim.

¹⁰ Makh̄n̄ta pua Ēwandam na phadnaan khapiwīa ĩchab chi p̄rnaan khapiju.

Magbaawai m̄g durrr j̄rr̄ amachd̄eūta khap n̄isiju” a thumeukharmajim ich kh̄ircha.

¹¹ Maimua mua oowai, mag p̄rk̄hau bigaau mag khanjō ich paar sīsīd̄m d̄i jōoin ohood wējōm ēugar, Ēwandam chognaan p̄ōma sīi sereu ph̄r̄d̄ wējooj-
jim. Mag th̄n̄m̄n̄ chi khapanag millones y millones th̄n̄narr aawai, khapaana sīi maach dau warpta pos p̄rth̄, p̄d̄ maad̄eū chi beerjūā khaugba th̄naa-

jim. ¹² Mag th̄n̄m̄n̄ kh̄n̄ nau thet meukhaar au n̄mua mag naajim:

“Jāg Corderodam ðor gaaimua ðd̄raa ich th̄ōpitarrauta jua theeg th̄n̄m̄n̄ thum auwia nem ajapham th̄n̄mjā thum auju aai sim.

Āba ichpaita thumaam kh̄n̄ kh̄aijā nem kh̄irjug khaugnaa juapa theegjā ichd̄eupaita auju aai sim.

Magnaa irig eena, i oim̄ḡjā th̄ō iekhanaa, irigpaita thumaam kh̄n̄ nau j̄eūju aai n̄m” a thumeukhar majierram.

¹³ Ēwandam chognaanau mag meukhaar au dichd̄maawai, ĩchab thumaa ich Ēwandamau nem wautarr edjā ee th̄n̄m̄n̄ kh̄n̄ nau, m̄g jēb gayam kh̄n̄ nau, kh̄ch̄wia ya jēb ee n̄m kh̄n̄ nau, maimua nem thum ph̄ūa ee th̄n̄m̄n̄ kh̄n̄ nau pa ĩchab ð āba meukharau ĩr̄babar̄p̄imjā mua ũrjim. Mag amau ĩr̄babar̄p̄itarr meukhaar m̄g ajim:

“Ar p̄rk̄hau gaai j̄ōi jup sim̄ḡ maimua Cordero-damagjā agjō āba p̄ragpaita m̄g atag paawaijā ich mag thumaam kh̄n̄ nau j̄eūnaa ee aju aai n̄m” ajier-ram.

“P̄ar wajaugpaita thumaam kh̄n̄ nau th̄ō iekhaju aai n̄m.

Magnaa, ‘P̄achta m̄g atag pawiajā thumaam kh̄n̄ kh̄aijā ich mag jua theeg n̄m’ aju aai n̄m” ahaug majierram meukharaupai.

¹⁴ Magbaawai mag khanjō ich paar sīsīd̄m kh̄n̄ nau ĩchab amach paarmua ð āba, “Jāan chadcha ich mag-
au” aajeejim. Makh̄n̄ nau magbarm d̄i ĩchab mag jōoin veinticuatro narr kh̄n̄ naujā deeu j̄ep̄ōr ph̄ōbkhanaa am wajaug th̄ō iekhajierram amag j̄eū-mamua.

Ēsap khaar sīsīd̄ arr th̄rr̄eū n̄m ootarr

6 Mag ēsap pa gaai p̄rth̄ sim j̄eū auwi, m̄ dakh̄iraa mag Corderodamau chi ēsap nacha khaar sīerr th̄rr̄ep̄iwi eureu oobaad̄ejim. Magbarm ee mag sīi ich paar sīsīd̄m eem ābmua m̄r̄g, “Pidú, oobahur” a sīejim. ² Irua mag oobahur abaawai mua oowai, cabaai b̄pp̄h̄ simta aig sīejim. Mag cabaai ĩr̄ woun sīerrau ich jua ee chooph̄o wai sīejim. Mag sim̄ḡ p̄rsir deewi j̄ūapi s̄ibaawai, ichd̄eūta thumaam kh̄n̄ p̄d̄p̄iwi, ichta emkhooikha öb̄rjim, ich garmua ich jua j̄mp̄iba sīerraag. Ma, m̄g atag paawai ichd̄eūta m̄g eegarm kh̄n̄ ich jua j̄mp̄iba ichta chi p̄rk̄ha sīsiju. Pari ma chan chi Cordero khaba aawai ich mag chi p̄rk̄ha sīerrabaju.

³ Maimua chi Corderodamau deeu chi ēsap auwia mag khaar sīerr napemjō th̄rr̄eūbap̄aiwai, mag dau jayap ich paar sīsīd̄m eem āb phak emkh̄ijō simua agjō, “Pidú, oobahur” ajim m̄r̄g. ⁴ Mag irua oobahur abaawai deeu cabaai phurii simta d̄n̄n̄ubaich̄ejim. Mag cabaai phur sim ĩr̄ woun sīerr jua ee espaar jooth̄ s̄iwi jua theega apijim, ðor kh̄ōinaa th̄n̄narr meeukhapiwi wir aig chikham kh̄chamkh̄ir. Magbaawai durrpier jurri theega sīi w̄rb̄ph̄ō aad̄ejim. Ma ajim sello numiim gayam m̄r̄g oopitarr.

⁵ Maimua sello thärjupam therrëuju mæug oopijim. Majä arjõ chi Corderodamau therrëubapääiwai mag jayap narr ee äb wounkha simta ich khapan seis wai sierrau warm khæun dënjõ, "Oobahur" ajim mæug. Magbaawai sïi cabaai phëis simta dænæubaichëjim. Mag gaai woun bëetarrau ich jua ee lib chach wai bëejim. ⁶ Mag cabaai phëis sim dænæubaicheewai mag jayap ich paar sïsidëm eem äbmua jädau theega burru igwi magjim: "Khäai äb phidkhabarmuata trigo libdam thärjupai auju. Mamæ nemkhau vino dëi awaag chan phatkhon chukhum" a sfejim.

⁷ Mag khur sello jayapam therrëubaadëjim. Maimua Corderodamau mag sello jayapam therrëubapääiwai jürr mag jïmiejäu pöm sim ürr jörrömjõ simuata, "Pidú, oobahur" ajim mæug. ⁸ Magbaa mua agug oowai cabaai uashäu khïrkha sim gaai äb wounjõ simta mua oojim. Mag wounjõ sim thër "Chi Meem" a thër sfejim. Mag gar deem urajim. Ma, i thër "Khïmie Durr" a thër naajim. Makhæunag jua theeg deewi mæug durr peer järrchapaím amag jaajim, esparau ðor khëchnaa, jädaúajä khëchnaa, bën theeg ðor ee burriwi agumuajä khëchnaa, sïi nem pabü eem nem maach khoojemugjä ðor khëchpüimkhïr.

⁹ Mag khur chi Corderodamau chi cincoom sello therrëubapääiwai nasädjõ wau sim eegar mua oojim, Êwandam iek jaau durrum gaaimua khëchpüimarr khæun. ¹⁰ Makhæunau amach dau aphæu juau khëchmarr jürr Êwandamag am dëi agjõ amkhïr jaau durrumua thet mag naajim: "Êwandam, pæchta thumaam khæun khäai jua theeg ürchanaa, pekaujä chukhu, pæch iekhatarrjä chadcha khitëm, çjägwaita pua maar bag ärtarr jürr ðor i agkhawi maar khëchtarr khæun dëi ich agjõ ajuuta jäg sïma?" anaajim irig.

¹¹ Amau magbaawai amag khajüa bähphä sïsidëm phëdeewi sïi warag, "Päar khodnaanjä päach khëchtarrjõ Cristo ipierraa i iek jaau durrum gaaimua khëchpüiwia päach aig äba paaukhachë nëm ora, idëu bæchkhun oo athat" ajim.

¹² Maimua chi Corderodamau jürr ya seim sello therrëubapääiwai æur theega duui dichdimamjä mua oojim. Magbaadeewai mæug edau äsdawam sïi put phëichjõ phëissi aadëjim; maagwai jürr edau chi edaram, ajarcharan edau argma, bagjõ phurii aadëjim. ¹³ Magbaadee ïchab edjä ee phïdag thënarrrjä, sïi phü theeg wëbaadeewai nemjõ agtha khüguthu khitwe khëi duubjemjõ, mæug jëb gaai khëi thënisijim.

¹⁴ Magbaadëm dëi ïchab edaujjä sïi ësapjõ pærsiir-mamua chukkhu aadëjim. Magbaa thumaa durrsï sïsidëmjä amach narr aigmua chawag ërëubaadee ïchab døjärr morr sïsidëmjä ich agjõ chawag ïudujier-ram. ¹⁵ Mæug durr gayam reinaanjä mag oobaa, äaur khæun jëb degjä ierr paaukhamaawai, äaur khæun durrbü ee mokpör dapagkham eegarjä dubjierram, daumeerwai. Mamæ makhæun appaijä khabajim. Ich agjõ daumerjierram ïchab, chi daphëm khæun, sol-daaun pörnaan, riknaan, chi jua thierrnaan, sïi chikham chogkha par phidkha sïsid arr khæunpa; thumaam khæun ich agjõ daumerjierram, jäphierr nëm

iekhau. ¹⁶ Mag daumer nëmua durrsïgta wounaanagamjõ chaigpanaa, "Jäg pörkhau gaai oo simæug maar oom ugua, maar ür dærbagkhawi päach eegar maar meer athat" anaajim. ¹⁷ "Maar meer athat! Maar gaaita Cordero khïr machag meeju ed barbaichëm. Jäg sim, çkhaú i jua jëmbarju?" anaajim, i ökgau.

Israelnaan chi dauchacham khæun

7 Mag thënar khur mua oo næ aawai Êwandam chognaanta dau jayap mæug jëb ür dænæuïhdæ naajim: äb dokhëu gar edau öbeerjem gar, äb dökhierr gar, äb thoom igar juachaar garm bijär, maagwai äb juawë gar, arag dau jayap naajim. Makhæunau bëurrjä phü dichpiba thëa wai naajim, ni mæug jëb gaaijã phü wëba, phüas ürrjä wëba, ni bëurrjä pabüdam gaaijã phü wëm ugua. ² ïchab deem Êwandam chog edau öbeerjem garmua urumjä mua oojim. Magua ich jua ee ðor dauchaachjem waidurajim, ich Jöoi charau agua ðor dauchachamkhïr deetar. Ich mag Êwandam chogau mag warm khæun jayap mæug jëb khaibag waunaa phüasjä khaibag wawaag jua theeg narr khæunag thet khësirnaa, ³ "Êwandam iek jaau wënærraju khæun dag gaai marau agtha ich Êwandam dauchach phäkhaha næwe chan, oob jüchag mæug jëb, mæug phüas, ni pabüjã khaibag waumiet" ajim amag.

⁴ Mua üurwai mag chi dauchachpëitarr khæun thum chi khapanag ciento cuarenta y cuatro mil nëm anaajim, Israel chaain amach thërierr mæug:

- ⁵ Judá khodnaan: 12,000
- Rubén khodnaan: 12,000
- Gad khodnaan: 12,000
- ⁶ Aser khodnaan: 12,000
- Metalí khodnaan: 12,000
- Manasés khodnaan: 12,000
- ⁷ Simeón khodnaan: 12,000
- Leví khodnaan: 12,000
- Isacar khodnaan: 12,000
- ⁸ Zabulón khodnaan: 12,000
- José khodnaan: 12,000
- Benjamín khodnaan: 12,000

Arag ciento cuarenta y cuatro mil naajim mag Êwandamau dauchachpitarr khæun.

Ïor pöm khajüa bau appha jüa narr khæun

⁹ Magtarr khur üwaa deeu Êwandam juupjem pörkhau pöoma simæug mua oowai, ðor pöoma sïi bëjãaupaita baurur wëjöm oojim chi Cordero na. Mag sïsidëm thumaa khajüa chi bau appha jüanaa sothark piujõ khithëemta jua panhappa thënaajim. Maig thënaajim ðor phöbörpierram khæun, meupierr meu khïr pogkhe; wajakcharan durrierram khæunta maiguin äba podpa thënaajim. Mag sïi khapan maach dau dürrkhab warpham magwe phærdæ wëjöm aawai pöd äbmuaajã beer aubajim, kharra naajim khai chi khapanag. ¹⁰ Mag thënem khæunau serereukhamua,

“Ar pörkhau gaai oo sim gaaimua maimua Cordero gaaimuata maachin üu peerdæ næm” a serereu khajieram. ¹¹ Maagwai chi Êwandam chognaanjã thum bëjãaupaita dænænuid phærdæ wëjoojim, mag pörkhau bithurg jöoin ohood wëjöm dëi ïchab mag sïi khanjö ich paar sïsidæmpa thænæm ëugarm magwe. Mag dænænuid thænæm awi, mag pörkhau gaai oo sim khïirphee phöbkhanaa, i thö iekhamamua irig mag naajim:

¹² “Mæg atag pawijã äba maach Êwandamta üucha chitaju.

Iita äba ooimæg phënaa thö iekhaju aai næm.

Ichta äba khïirjug khaug sierræm.

Irigpaita ïchab thumaam khænaujã eena üu ajim aju aai næm.

Ichdëupaita chadcha jua theeg thum auju aai sim.

Jãan chadcha ich magta aju aai sim” anaajim amachdëupai.

¹³ Magbaawai mag jöoin veinticuatro narr eem äbmua mæ aig bëewi mæmæg, —Ar öor sïi khajüa bapphã jüa sïsidæm, çpua khaphæ chiré aichëjim, chijã khæn agã maimua jãkhæn jammua bëejierrã?

¹⁴ Magbaa mua irig, —Señor, pæchdëuta khap chirabahab, mua chan khaugba chiræm a chirajim.

Magbaa ichdëu mæmæg jaubaadëwi magjim:

—Jãkhænnan Êwandamau öor ökhïirjug pöoma api næm jaar üu i iek ogdæba ëkha durrawia peerdættarr khænaugui ajim. Magua khabahab ajim, jãg am khajüa bapphã jüa sïsidæm, chadcha ich chi Cordero bag ärtarrauta amach khaibag thum chugpaatarr aawai.

¹⁵ “Magwiata jãg bëerjã ijeeu khaugba edaram magwe pörkhau gaai oo sim khïirphee i ipierraa irig ich khïircha jëeu durrumgui” ajim.

“Maagwai jãg pörkhau gaai oo simuata am thæa wai sïeju.

¹⁶ Ya jãgbarm aigmua tag am jãsog äwatba, ni öbichagjã äwatbam;

ed pechagaujã khakhaichag khaba, ni edaúajã am phaabamgui” ajim.

¹⁷ “Jãg pörkhau bigaau ohood wëjöm jãrr ar cordero-damjö simuata am thæa wai sïeju” ajim.

“Ichdëuta, dö parag aar nemchaain dö döpien phë ar-rjemjö, amau nem ig næm thumaa deewi ichdëuta am dauchöjã jãrpëpüi aju” a jaaumajim mæmæg mag jöoirau.

(Sal. 23:1-2; Is. 49:10; Ez. 34:23)

Ësap khaar sïerr äbmiecharam thërrëutarr

8 Maimua chi Corderoo ya äbmiecha sietem selo thërrëupüinaa chi ësap eeurjãg athaawai, edjä ee ora jãrrjö sïi khïüu jöisijim. ² Mag khïü thænæm arr khur mua oowai Êwandam chognaanta siete i na dænænuid thënaajim. Makhænag siete trompetas deejim, amach pipied ääbdö auwi ökhar ichdëu jaau-mam aig sirmamkhïir. ³ Mag warm khænag jig-tarr khur deewi Êwandam chog bëewia, deewi incienso phaajem phïr dën büræ phurii khitæm jua ee waibëewi, agjö ich ag phaajem nasãd ügthaa wau sim

khïirphee dænænuchëjim. Mag i dænænubaicheewai warag irig incienso pöm deejim, Êwandam chaainau jëeu durrum iek dëi khajapham nemjö pömaacha waaurëuna mag phïr dën nasãd wau sim gaai phaamkhïir. ⁴ Mag incienso phaabaadeewai chi naar Êwandam chaainau jëeu durrum iek dëi mag Êwandam chog chi phaa sim jua eemua äba Êwandam sim aarta naar jïubaadëjim. ⁵ Maimua mag chi Êwandam chogau ichdëu incienso phaajem büræ khitæm waiberr auwi, jürr nasãd gaai chi daupaam eemta auwia, ich dën ee ipiirnaa mæg jëb gaai phöpüijim. Mag phöbapüiwai, pagthæmta bubuju khabaadëm dëi öor iekjö iyüümjö jöisim ee, pagthæm dau phër jëjëer khabaadëmua æurpa duuibaadëjim.

Ma ajim äbmiecha sietem selo thërrëupüi næm mæmæg oopitarr.

Siete trompetas narr ääbdö sirmam ootarr

⁶ Maimuan chad mag Êwandam chognaan siete amach pipied trompeta ääbdö wai narr khænau ya siraag paaukhabaadëjim. ⁷ Chi nacha sir sierrau ich trompeta sirbaadeewai nosegdau dap mokpörjö sïsidæmta ötkhïir sïi bag phuriimjö sïsidæm dëi khæibaadëjim mæg jëb ür. Magbaawai pabü jãrrchapaím khëchwi phüakdam phäauraa khëkhed arrjã sïi thumaa phaadubjim.

⁸ Maimua mag nosegdau dap chë dichtarr khur mag nacha sirtarr gar sierrau agjö ich trompeta sirjim. Mag biek numiim sirbaadeewai sïi nem pöm durrsïjö simta ötdau khïirjö ug bëewi phüas ee burrijim. Magbaawai jãrrcha atcha phüas bagag pajim. ⁹ Mag phüas eem dö bagag pabaadeewai agjö jãrrchapaím äwarrjã khëchdubwi mag phüas ee barco jörrjëe arrjã agjö jãrrchapaím warre ärwi joothüpjieram.

¹⁰ Magbaawai äbakhäufjã agjö ich trompeta sirjim. Mag ya sirm thãrjupam gaai paawai, edjä eemua phïdag pöoma simta ötdau khïirjö phug bëewi, mæg jëb gaai dösig khapan dökhum dipa nænuidæm ür bur-rwi, peer jãrrchapaím dösig eem dö ärpüijim. ¹¹ Ma, phïdag “Chi Ach” a thër sïejim. Magua ich burrtarrpierr dö nænuidæm thum achag abpüiwai öor pöoma öjim.

¹² Maimua deewi chi Êwandam chog agjö aig sïerrau ïchab ich trompeta sirjim. Ma, jayapam ajim. Mag sirbarmua mæg edau äsdawam jãrrchapaím thöo auwia, edaram ed argjã jãrrchapaím thöo aunaa, phïdagjã ïchab jãrrchapaím dau thöokha aujim, amach wæjemjö wæm ugua. Maimua edau khëubaadeewai-jã sïi athuuchata khïssu aadëmua da äspabajöömjö-ta aadëjim. ¹³ Magbaa mua oo næm aawai Êwandam chogta edjä ee üapëpërgmamua iekha jörrajim. I iekhamatarr mæg ajim: “¡É! ¡Aaay, ïsin chad! Agtha Êwandam chognaan thãrjupam khænau amach trompeta sirju waaur næm. Nau jãkhænau sir-phöbaadeewai mæg jëb gaai jooba durrum khænau chadcha aphæta durraju” a iekha jörrajim chi Êwandam chogau.

9 Maimua chadcha chi Ēwandam chognaan sirju waur narr eem ābmua ich trompeta tēee aadējim. Mag siram cincoom gaai, Ēwandam chogta edjā eemua phīdagjō phug bēem mua oopūijim. Magħg, sīi jēbdijō ierr maach dau warp ithurm jaaba wējōm ee thērrdō sim dēn chi yabme deepijim ich Ēwandamau. ² Magbaa mag yabmeeu mag ithurm jaa-ba wējōm eem thērrdō weeu athaawai, ag eemua orno pōmkham eemjō sīi ūgthaag naar phūissi khōrr jīubaadēmua edau khīir gar thēa jōisiewai, warre edaujā khīssu aadējim. ³ Mag naar jīubaadēm eemua langosta dap asphitjō sīsidēm pōooma öbērdutkhawi durrierraaa aaidējierram. Mag sīsidēmua khaawai khierr machag dōjūr khierr machagjō apijim chi Ēwandam chogau. ⁴ Mag langosta dap sīsidēmug būrjā pabū chig apiba, pakhērjā thērrkhichpiba, phūakjā ārpiba, ni nemjīirjōmjā ārpiba jaaujim. Āba amag jaautarran, öor Ēwandam dauchach amach dag gaai chukhum khēnta khaibag waupi jaaujim. ⁵ Mag amag öor khaibag waupi jaaujieb mamē, pōd thōo chan thōoju khaba nēm a jaaujim. Öor thōoju khāi sīta am gaai khaa nēmua cinco meses sīi am gaai mas waupi jaaujim. Mag khaamam khierr machagan dōjūriu khaamamjōta aajeejim chi machag.

⁶ Mamagkham jaran parii örau wir aigpai amach thōo ēkhawiajā pōd amach thōobajurau. Thōm khōchaaga aadēp awiajā meeg khabata thaabatarrjō aadēp ajurau, būrjā thōba.

⁷ Mag langosta, öor khīirkhanaa pör gaaijā pörsirjō sīsidēm paar sīsid ajim, phīr dēn. Mag sīsidēmūn sīi cabaai juurhi ee wērbūan arraag wajak khīir khaug sīsidēmjōta sīsid ajim. ⁸ Mag sīsidēmūn īchab sīi hūinjō pörbū wērnaa khierrjā khum khierrjō sīsid ajim. ⁹ Am mor sīi jierjō simua meu sīsid ajim. Mag sīsidēm ūrphōbaadeewai ich jēbag sīi juurhi ee wērbūajem carota wērbū phōbaadeewai cabayou wai khaphig phōbaadēphēm iekjō sīsid ajim. ¹⁰ Mag sīsidēmūn dōjūrjōta dur gaaijā jur paar sīsid ajim. Mag sīsidēmugta öor khaibag waupi jaautarr aawai am khierr machag mag dur gaaita sīsid ajim, mag khaamamua cinco meses öor gaai machag āwatpi wai naag. ¹¹ Mag langosta pōm durrierr aaidē thūnēm pör īchab ich mag ierr ithurm wējōm ee thērrdō sim aar chi pörkha sim ag mepeerpaiu. Mag mepeer thēr Abadón aajem ebreonaan meúa. Maagwai griegonaan meúata Apolión aajem. Mag sim aig maach meúan “öor pōm khēchmie” a simēu.

¹² Ma, trompeta cincoom sirbarmua nacha öor dau aug wautarr ajim. Mamē agtha dau numí sirju waur naajim.

¹³ Mag khur chadcha chi Ēwandam chogau warm khēn dēnjō ich trompeta sirjim. Ma, seim ajim. Maig Ēwandam khīirphee phīr dēn nasādjō simta kach jayap jūjūnēm sim sīejim. Mag chi Ēwandam chogau ich trompeta tēee abaawai ¹⁴ mag nasād kach jayap jūjūnēm sim eemuata woun iekjō chi Ēwandam chog mag ich trompeta sir sīerrag iekha simua, “Ar dōjā pōoma Eufates aajem igau mepeer dau jayap ö

jūkha thūnēm ēerkhēuipapūi” a sīejim. ¹⁵ Magbaawai chadcha mag mepeer dau jayap jūkha thūnarr ēerkhēuipūijim, amach ēerkhapūiju ed pabaadeewai. Ich ar maig ajim am ēerkhapūiju atarr ora, mag ēerkhabapāiawai öor mūg jēb gaai jooba durrum khēn jārrchapaím khēchpūimkhīir. ¹⁶ Makhēn ēudee soldaun cabaai gaai wēdurajim, öor khaibag wauju khēn. Mua ūurwai am khapanag doscientos millones anaajim.

¹⁷ Magta mūg makhēn cabaaijā oopijim. Mag cabaai gaai wēnūrrēm khēn amach thūr gar jierjō sīsidēmta ötdau khīirjō phuu pūrdū jūa sīsid ajim; āaur khēn dēn sīi phāauraa jacintojō sīsid aawai tagam khēn dēn azufrejō uashāu khīirkha sīsid ajim. Chi cabaai pör, león pörkha sīsid ajim. Mag sīsidēm i eemua sīi ötdau khīirta khībchēug öbēr thūnēm dūi naar jīubaadēphēm eemua azufrepata jīerrarrau kha-jim. ¹⁸ Mag ötdau khīir naar dūi azufrepa jīerrar-raukhamua öor pōooma peer mūg jēb gaai jooba durrum khēn jārrchapaím ödubjim. ¹⁹ Mamē am i ee magkhamuapai khabajim, mag öor pōm khēch thūnarr. Mag sīsidēm durin īchab sīi nemkhörjō pör paar sīsid aawai magūmuapata īchab öor dajēk wai naajim.

²⁰ Mamē mag öor pōm ödubtarr ee chi iiu nūsierr khēnau amach daúa mag ootarrjā amachdēu mag nem khaigba waujerr chan būrjā pūabajieram. Mag khāi warag meperagta Ēwandamagamjō jēeunaa, sīi nem parhoob phīr dēn, phatkhon dēn, bronze dēn, mokdau dēn maimua pa dēnpa nem oob waunaa, ni iijā iuba sīsid aawai dūrdūrjā aba ni amachig jēeu nūmjā khaugba sīsidēmugta warag jēeu nūsiijim.

²¹ Mamē magpaijā khabajim. Magphōbaadēmūn wir aig chikhamanjā amachdēu khēcham aig khēchnaa, bēnēujā chikham khēgnaa, amach öor khabam dūijā khapesnaa ich mag nem jīignemjā nūsiijim, amach jua pūaba.

Mag trompeta seim sirbarmua Ēwandamau mūg atag öor i agkhaju mūg oopitarr ajim.

Ēwandam chog chi jua thierr ūgtharmua ēsapdam dūi bēetarr

10 Magtarr khur mua oo nēm aawai, Ēwandam chog dewam nem jua theeg simta ūgtharmua sīi jūnthumie bau thūnēm eemua bēewi, mē dakhīir būchaar garm bū phūas ee dūnūunaa bēwē garm bū durr jēb gaai dūnūuchējim. Mag simua pirm ich pör ūr wai sīejim. I khīir, sīi edau khīirjō būnē maach dau khakhaisamjō sīewai i bū sīi ötdau ūgthaag uu jējēerkhamjōta sīejim. Ēsapdam pa gaai pūarthē khitēmjā jua ee wai sīejim. ³ Mag dūnūuchēwi nem iek theeg āaa ajim. Mag āa a simūn sīi león puu a sim iekjō sīejim. Mag irua āa abaawai pagthēm siete nar-rauta dūi i iek ūkha, āaa ajierram. ⁴ Maimua mag pagthēm siete narrau iekha dichdimaawai ya mua ēs-ap gaai phāag ēkha chirajim. Mamē magbaa īchab ūgtharmua mūg woun iekjō, —Jāg pagthēm siete narrau nem jaubarm pūchdēu ūrtarr oob phām; sīi pūch thāar eepai wai sīsī ajim.

⁵ Magbaawai mag Ēwandam chog bü äb phūas ee dñnñunaa bü äb durr jēb gaai dñnñu sīerrau ich juachaar garm jua ügthaag edjāag ñanaa magjim:

⁶—Ēwandam ichta ich mag meejä khaugba sīerranaa męg edaujā ompaawi, męg jēb, męg phūas maimua makhñn ee nem thññm thum ompaatar Jōoi iekhau, męgbarm aigmua ya chadcha maachdēu jaau nñmjō aimññ pamgui ajim. ⁷ Ya äbmiecharam Ēwandam chogau sietem ich trompeta sirbaadeewai Ēwandamau ichdēu ich thāar eepai nem wauju khaphñ sīerr thumaa ich i jaamienag jaautarrjō aag-pamgui ajim chi Ēwandam chogau.

⁸ Magbaawai mag edjā eemua męmęg woun iekjō iekha sīerrau deeu męmęg, —Ar Ēwandam chog bü äb phūas ee dñnñunaa thoom bü durr jēb gaai dññm aar mawia irua jua ee padam gaai ěsapdam pñrthñ khitñm eurjāg wai dññm jēeu athamí ajim męmęg.

⁹ Magbaawai chadcha mua i aar mawia ichig mag ěsapdam jēubaimaawai męmęg, —Ya magan warre khōbarpñi ajim. Nau pua i ee aauwain chadcha khūwaa mieljō khōrpñiju; mamñ pñ bi ee pabaimaawai nem achaaga pñ biu äwatbajugui ajim męmęg.

¹⁰ Magbaawai mua chadcha mag ěsap i jua eem auwi khōbaadējim. Warran chadcha mua mieljō khūwaa khōrpñijim; mamñ ya mñ jā gar paawaita sīi nem achaaga mñ biu äwatbajim. ¹¹ Magbaawai mag chi męmęg ěsap dee sīerrau męmęg, —Agtha Ēwandamau nem waumaju pōoma thñnaawai puajā agjō phāju pōoma chirñmguí ajim, phōbörpierr ðor meu khñir pogkhe amach meupierr nññidñm ee durrpierr reinaanagpa jawaag.

Ēwandamau ðor numí ich i jaaumkhñir pñitarr

11 Maimua äbmua padam duraa khitñm męmęg deejim. Mag dewi, —Jāgua chachbamí ajim; Aai i jēeujem di, ag ee nemchaain khēchnaa phaa nñmua Ēwandamag jēeujem nasād, maimua ag ee Aai i jēeu nñm khñññjā agjō chi khapanag beerbarpñi ajim męmęg. ² Mamñ ar daau gajārcha ðor biirdñajem wēu wējōm chan oob chacham ajim, jā sīi bññrjā ěkhaba aajem khññn atheem aawai. Makhññnauta año thārjup awi jārr Ēwandam phōbör dñi sīi amachdēu ampier ajugui ajim. ³ Pari mamag khabaadeewai Ēwandamau ĩchab ich i jaaju khññn numí pñijugui ajim, año thārjup awi jārr makhññnauta sarkhaajem khajūa jūanaa irua amachig nem jaaubarm jñrr ðrag jaaumkhñir.

⁴ Chi Ēwandam chogau jaauwai ich mñkhññnta jōoi Zacarías khararrau olivo bü numí jaaunaa ĩchab lám-para ausñiujemjā numí jaautarrau. Ajapcharan makhññn numiim khññnauta ajar ðor dau aug wau nñm jaar maach Ēwandam thumaam khññn Pörkha sīerrñm iek jaaju khññnau. ⁵ Makhññnta äbmua khññññ jā khaibag wauju ěkhaju atheen, sīi amach i eemua ðt-daujō uu jējēer khabaadēmua warre amach dñi mag nñm khññn sīi phaa khēchpñiju anaabá. ⁶ Makhññnaun año thārjup awi jārr amachdēu Ēwandam i jaau wēññññm ee bññrjā noseg chēpiba aagjā nem jua

theeg naaju aajem. Dō bagag paarpñimaagjā jua theegnaa ĩchab ðor dau aug wawaagjā amachdēu am aig aju anaabá.

⁷ Maimua mag año thārjup awi jārr Ēwandam iek jaau wēññññm awi, thum jaau aaipabaadee, mag ierr ithurm wējōm ee thñrrdō sim eemua mepeer sīi jā-gaamjō sim öbērchēwi, am dñi wērbuchēwi, ich gar-muata am pōdpñiwiya am khēchpñiju. ⁸ Mag khēchpñiwi, thumaam khññnag ich jua oomkhñir, maach Pör Jesucristo meerphē thōotarr ag phōbörjā wēug ee amach numwe sīi ěudñtkha sñuju. Mag phōbör Jerusalenta ich khaibag gaaimua jñrr Sodoma a thñr-naa ĩchab Egipto gaai thñr sim, makhñññññ jā ich agjō khaibag athee thñrphōo sīerrjēe arr aawai. ⁹ Mag khēchpñiwi khñññññ thārjup awi jārr sīi kaaijā ee ěudñtkha sñuju, ðor phōbörpierram khññn amach me-upierr meu khñir pogkhe bēe thññm khññnag oomkhñir. Mamñ iwiir ābam khñññnau mag oowi bē-pam iigwaijā chi khēchtarrau ññññ bēppibaju.

¹⁰ Makhñññññ numí mag Ēwandam iek jaau wēññññm khññn mag mepeer sīi khanjō simua khēchbarpñim abaawai, ðor durrpierram khññnta onee ajurau, Ēwandam i jaau durrum gaaimua amach khajap sñuba aajerr khññnta ya khēchbarpñiawai. Mag onegau jñrr ag-daujō chikhannag regalojā ñññññññ phiestajā wauju.

¹¹ Mamñ am mamagkham ee, mag khñññññ thārjup awi jārrnaa, deeu Ēwandamau am akhaardam am gaai phāarthñ sñubaawai amach numwe deeu phiidñtkhaju anaabá. Mag khēchpñiwiya khñññññ thārjup awi jārr narra deeu Ēwandamau phiriutkha atham oobaawai chi oo nñm khññn wajappa jāphierrju aajem. ¹² Mag chi Ēwandam i jaau wēñññññ khññn deeu iuu phi-idñtkha nñisiewai ügtharmuata ðor iekjō amag, “Mau ügthar pidut” aju. Magbaawai chadcha edjā baug ee ügthaa paaukhabaadēju. Mag am ügthar paaukhabaadēm am oomaphanaa am kha ukhur aajerr khñññññññ oopñiju. ¹³ Am mag ügthar paaukhabaadēm ee ññññ theega duuibaadēmua phōbör eem dijā di khapan sīi dñrbagkhaju. Mag di chñbabagkhabarmua ðor siete mil warre khēchju. Magbaawai mag ñññññ khēchba ñu iuu nñisim khñññññññ ĩchab jāphierr durrumua Ēwandam ügthar khēraajem thō iekha nñmua irig, “Ēwandam, pñchta chadcha emkhoorau; pñjōm chan ni ābjā chukhum” ajurau, jāphierr nñm iekhau.

¹⁴ Ma, trompeta seim sirtarr ðor dau aug wauju jaau sim ajim, biek thārjup waaur narr eem ya biek numiim.

—Mamñ agtha chacham äb waaur sim ajim, thārjupam. Ma nau jōpcha oopijugui ajim męmęg.

Äbmiecharam trompeta sirtarr

¹⁵ Mag dau äb waaur sim atarr aawai chadcha ĩchab deeu Ēwandam chogau chi äbmiecharam ich trompeta sirjim. Ma, sietem ajim, äbmiecharam. Mag sirbaadeewai ügthar sīi ðor iekjō sereubaadēmua mag naajim:

“Mæg durran thumaa maach Pör Ēwandamaujä jëanaa, ichdëucha jër auwi maach Pörkhapitarr dëimuata jëaju aai nëm.

Mag, maach Ēwandamauta mæg durr gaai thum ichta ich mag chi Pörkha sīsiju” anaajim.

(Ex. 15:18; Dn. 7:14,27)

¹⁶ Magbaawai ĩchab Ēwandam khīrphëe mag jöoin veinticuatro amach pörkhaupierr ohood wëjorr khëu-naujä eeg phöbkha jëkhët dagau dërkhanaa irig jëeu-mamua mag naajim:

¹⁷ “Ēwandam, pëuta maar Pör thumaam khëun khāi-jä chi jua thierr aawai pëurëgta ëu ajim anëm.

Āba pëchta warrgarwejä ich mag chitanaa ĩsjä ich agtha iiu chitëm.

Īs pua pëch jua theeg thum auwi mæg durr chadcha pëchdëuta ya jëa chirsim.

¹⁸ Durrpierram khëunta pë dëin meeukha thënem; mamë ya pua am gaai pëch khīr machag meeuju ed pachëjim.

Īsin chad pua nawe khëchtarr khëun khīrcha jaau-mamua amachdëu nem waaunjerrjö pëchdëujä am dëi aju.

Īsta ĩchab pëch chogkhanaa pëch i jaaumien dëijä wajaphanaa pëch chaainkha nëm khëun dëijä wa-japha aju edau, thethem khëun wa sīi parhoobam khëun awijä ar pëchig ee aajerr khëun dëi.

Mamë ĩchab ĩsta pua ar mæg jëb gaai nem är nëm khëunjä öpëiju edau” anaajim, irig ee nëmua.

¹⁹ Amau mag Ēwandamag jëeuphöbaadëm ee mua oowai Ēwandamag jëeujem diita weudu jöisijim, ügthar. Mag weuduübaadëm ee ierr mag warrgarwe ich chaain dëi iek deetarr äkhaajem baaudiita dawaa aadëjim. Mag chi Ēwandam di weuduübaadeewai, pagthëmdau phër jëjëer khabaadëm dëi öor iekjö sereu jöisimua, pagthëm theega wëwia wëur theegjä duuübaadëm dëi naseg dau dap sīi mokdaujö sīsüdëm-ta chë thënisijim.

Öoirjö simua wëi ëudee ëkhatarr

12 Maimua edaujä ee ijaaur öbërrjim, Ēwandamau ich jua theeg oomkhīr pëitarr. Mag ijaaur öbërr-tarr mæg ajim: Wëirauta sīi äsdawam edauta khajüajö jüanaa jürr edaram edau arg gaai oo dënem edjä eemua öbërchëjim. Ich mag wëirau pörsir jüa sim gaai phīdag sīi docen äb phuphup sëjim. ² Mag khitëmën jöor khitarr aawai agäa agäa khitajim, ya chaai awaag bi machgau. ³ Mag wëi öbërchëtarr khur deëum ijaaur edjä ee öbërrjim. Mag ijaaur jürr mæg ajim: Öoirjö nem pöoma sīi phurī simta äbam gaaipai pör khapan siete nener simpier pörsir panhappa sëjim. Mag simën ĩchab kach khapanjä jëjër diez wai sëjim, phak kachjö sīsüdëm. ⁴ Mag simua dur phis a thüaphëbaraau warre edjä eem phīdagjä jërrchapaím mæg durr ër thüphäau sīujim. Magwi mag wëi chaai awaag bi machkha sīerr khīrphëe në sīsijim, ich dakhīr athaawai ag bërre chi chaaidam khöpüyaag.

⁵ Magua mag në sim ee, mag machkha thënnarr aawai, mag wëirau chaai chi emkhoidam oojim. Mamë mag

atham bërre äbmua chi chaaidam jirbaadëwi Ēwan-dam ich pörkhau gaai oo sim aar wai dënaaimajim, wëur khöpiba. Mag chaairauta jöoipa sīsiewai nem iek theeg jürr durr mæg wëjöm thumaa ichdëuta jëa sīsiju a jaajim mërëg. ⁶ Magbaawai chi äd jürr sīi jöog wai naamkhīr Ēwandamau i athee nem thum khīr khaug wai sīerr aawai warp öor chukag ee mawi mam-ta año thärjup awi jërr sëimajim.

⁷ Maimua magtarr khur edjä ee juurhi phiidëjim. Ügtharm Ēwandam chog Miguel anëmta tagam ich khapeen agjö Ēwandam chognaan dëimua jürr mag mepeer öoirjö simta sīi pör khapan sim dëi wërbë naajim. Mag öoirjö sim igar nëm khëunjä agjö khapan thënaajim. ⁸ Mamë chi angelnanau amach garmua chi mepeer pödbapëawai chi mepeer warre ich khapeen dëi ügtharmua jër wërrpëijim. ⁹ Magta chadcha chi mepeer mag öoirjö sim ich khapeen ich igar thënnarr khëun dëi äba ügtharmua mæg jëb gaai barkhëipëijim. Ich mag mepeerpaita warrgarwe nemkhör gaai thërnaa ĩchab Satanás a thëurjem, dur-rpierr öor thumaam khëun khügurmie, ajapcharan dösätmä. ¹⁰ Magbaawai angelnanau sereubaadëm mua ürrjim. Mag sereubaadëmua mag naajim:

“Īsta ya öor peerdëju ed pabaichëm.

Mæg durr gayam jua theeg thum jürr maach Ēwan-dam dënëu.

Maach Pör Cristo ichdëucha jër autarrjä warag atcha iek theegta sīsim.

¿Khan jägwi? Edaram magwe maach ermanonaan ëu-gar Ēwandamag sëukha nem ĩgkha nërtaajerr ügthar-mua isegbapëaiwaima.

¹¹ Maimua jëb gaaijä maach khodamnaanau amach garmuata mag mepeer pödbapëim, corderodamjö wëdraa ich thöopitarr iekta ükhawia ag bagauta Ēwan-damag amach khaibag wëpi nëmua.

Mag nëm dëi ĩchab amach dau aphëw khëchjujä igba, warag ögkhaba i iekta jaau durrarr gaaimuapata chadcha amach garmua i pödpëijerram.

¹² Magbarm gaaimua edaujjä wounaanjö onee abat.

Maimua pëach chi ag ee thënem khëunjä thumaa onee abathë.

Mamë jë, apdurr, pëar jëb gaai jooba durrum khëun dëi phüas ee jooba durrum khëunjä agjö!

Ya ich üjërr barapëawai meperan ĩsin meeukhata sīsīm thumaam khëun dëi.

Irua ya khaphë sim, mëigmua jöpcha ya tag ichdëu ampierr abaju” a serereu khajierram.

¹³ Ya mag chi meperau ich mæg jëb gaai barapëim oobaawai khīr machgau jürr mag wëi chaai emkhooi ootarr ëudeeta ëkhabaadëjim. ¹⁴ Mamë magbaawai ĩchab mag wëirag nem ich dapag jīmiejäu ichjö sīsüdëm deejim, mag nemkhör anëm aigmua warre warp ürramkhīr. Mag ich paarpabaadeewai chi nemkhörig ich chig apimaugau warp ürrbaadëjim, öor barbag chëi sëimaag, mamta año thärjup awi jërr sīi i jöog wai naaju arr aawai. ¹⁵ Magbaawai chi nemkhörüu waa döota soo abarmën, ich i eemua nem pöm dösigjö bau jërrau jöisijim, magbarmua dökhier

chæug pogbar jöisiewai ag ee chi hæi khëu khuurbæ thömkhïir. ¹⁶ Mamæ magbaawai ïchab jëbëujä hæi khaigpërmjõ khaigpërrjim, mag nemkhöriu ich i eem döou döjä pöm ompaa autarr sïi eeg bereu athaawai. ¹⁷ Magbaawai chará chi mepeer mag ðoirjõ sïerr warag chi hæi düita meeukha sïsiwi, jürr chi chaain ewagam khæun gaaita jua machag deejü awi, warag am düi wërbæan petajim. Mag chi chaain ewagam khæun anæmæn, ar Êwandamau nem jaau sim thum ipierranaa Jesucristoou chadcharam iek jaautarrjä ïkhawi agtha ogdüba ich mag ïkha wënærræm khæunau.

13 Makhæun düi wërbæagta mag chi ðoirjõ simua sïi phüas igaaü næ dænæisijim.

Mepeer numí sïi khanjõ sïsid arr

Maimua mua oowai mepeer pöm sïi äbam gaaipai pör khapan siete nenerna kach khapanjä diez jæjær simta phüas eemua mæ dakhïraa öberchëjim. Mag phak kachjõ jæjær sïsidæmpierr pörsir jüakhanaa ïchab mag pör khapan nener sïsidæm gaaijä Êwandam igwi parhoobata phä sïsid ajim. ² Mag mepeer phüas eemua öberbaichëm mua ootarr, sïi khum chi jojorthorjõ sïejim. Mamæ mag simta jürr chi bü, jos bækhanaa, i i, león ikha sïejim. Mag simæg mag äbakhai sïi ðoirjõ sïerrau ich jua theeg deebaawai ichjõ iek theeg apijim. ³ Mag chi mepeer phüas eemua öberchëtarr pör, dau äb sïi nem pöm thoop thænaajim, ya agua pöd iibaju-jõ. Mamæ mag thænarr, äbakhai mag phüas igaaü ðoirjõ sïerrau irig ich jua theeg thum deetarr aawai ichdüpai ich pör monaapüijim. Mag monaubaadëm oowi dauderra næm iekhau thumaam khæunau irigta ee aphöbaadëjim. ⁴ Magphöbaadëmua warag mag ðoirjõ simægta Êwandamagamjõ jëeujier-ram, mag äbakhai phüas eemua öberchëtarrag ich jua theeg deetarr jürr. Mamæ mag khumjõ simægjä ïchab Êwandamagamjõ jëeumamua, “¿Khaita magan jäg mepeerjõ jua theegnaa emkhoodika sï, i düi jäwaag?” a iekhamajierram.

⁵ Mag khumjõ jojorthor sim dö eemua öberchëtarrag ïchab nem iek khaug iekhapinaa Êwandam igwiajä parhooba iek äkhäraam ichdü iekham aig iekhaju aai sim a jaaujim, chi ðoirjõ sïerrau. Mamæ mag i iek theeg apitarran, año thärjup awi jærpaam atheepaita Êwandamau i magpijim. ⁶ Magbaa chadcha mag ðoirjõ sïerrau ichig jaautarrjõ parhooba iekhanaa, Aai i jëeujem di igwijä parhooba iekha, ya ügthar öberwi durrum igwiajä parhoobam iekta iekha thænæujim. ⁷ Magæg ïchab Êwandam iek ïkhawi i chaainkha durrum khæun düi wërbæmkhïirjä jua theega apijim, mag wërbæwi ich garmua am pödpeimkhïir. Magæg ïchab ichta ürpai iek theeg apijim mæg durr gaai öor thumaam khæun düi. Magbaawai durrierram khæun düi ichta ürpai sïisijim, thumaam khæun khäaijä. ⁸ Mag mepeer khumjõ jojorthor simægta mæg atag paawai Êwandamagamjõ jëeuju, ar thum Corderodam ædæraa maach köit ich thöopitarrau warr mæg jëb ompaabarwe ich ësap gaai am thür phäkha auba arr khæunau. Makhæunta mag

mepeer igar naaju aawai makhæunauta maach chi Êwandam iek ïkha næm khæun dau aug wauju.

⁹ Magua jüg ürræ næm khai wajapha ürbat:

¹⁰ “Preso maag thaabatarr khai, chadcha preso pær auju.

Thuthuü thöog thaabatarr khai, chadcha thuthuü thöju.”

Pari mag næmæn, thum Êwandam iek ïkha næm gaaimuau. Maguata Êwandam chaainan, amach mag phithurg auju khap, sïi amachdü ïkhatarr iek gaaita warag ubæ ïkha wënærrau aai næm.

¹¹ Magtarr khur deeam mepeer jëb eemua öber urum mua oojim. Ma jürr corderojõ kach numí wai sïejim. Mag sim iekhaawain sïi ðoir iekjõ simta jägaamjõ sïejim. ¹² Mag simua ïchab äbakhai phüas eemua öberchëtarr jua theeg thumaa ich gaai wai sïejim.

Maguata ich dakhïir ich iekhau mæg jëb gayam khæun thumaam khæunag mag phüas eemua pör pöm thoop sim öberchëtarragta Êwandamagamjõ jëeupibaawaijä, chadcha i ipierraa jëeü naajim. ¹³ Mag jua theeg simua aawai ïchab örau ag na nem wau næm ooba aajempa waumamua edjä eemua ötdau khïirta nosege chë thænæmjõ apijim, thumaam khæun dakhïir. ¹⁴ Mag mepeer pör pöm thoop sim phüas eemua öberchëtarr dakhïir mag nacha ðoirjõ sïerrau warm mepeer corderojõ sïerrag öor dauderra nem waupijim, mag nem wau simua öor khügur aumamkhïir. Mag öor khügur auwi chi corderojõ sïerrau warm mepeer ich khapeer khïirkha waupijim; ajapcharan mag sïi pör pöm thuthuü thoop simjõ sïerrta deeu monaautarr khïirma. ¹⁵ Maimua jürr mag corderojõ sïerrag chi ðoirjõ sïerrau ich juapá deewi mag khum jojorthorjõ sim khïirkha wau sïerr iu auwijim. Mag nem inag dæn mepeer khïirkha wau sïerrta iu auwi iek öber sïisiewai thumaam khæunau ichigta Êwandamagamjõ jëeuba næm khæunan khëchpi jaaujim. ¹⁶ Mamæ magpaijä khabajim. Mag ich khïirkha wau sïerr iuupi athaawai thumaam khæunag ich dauchachta jua gaai wa dag gaai khäijä phäkhapi jaaujim. Chaaindam bæræmdam gaai, ya dürrcharam khæun gaai, phatkhon paraam khæun gaai, dau aphæm khæun gaai, sïi chikham chogkha sïsidæm khæun gaai, chikham chog khaba amach khöchagpierr nærrjæm khæun gaaijä, thumaa mag dauchachta ædæraa amach gaai phäkhapi jaaujim. ¹⁷ Mamæ ar mag amach gaai mag mepeer dauchachjä chukhu ni i numerojä chukhu næm khæunau chan pöd amach garmua nem pærjujä khaba, ni dich nem ig næmjä pær auju khabam a jaaujim chi meperau.

¹⁸ Mæg mua jaau chiræm khaug awaagan dürrchata khïirjug paraa aju aai sim. Chi mag khïirjug khaphæ simua khaug athá, magan mag mepeer dauchach khan número agá. Wajapcharan mag numeroon ïchab woun mæg atag sïeju dænëu. Chi número, 666 khaba-hab.

144,000 meukhaar au narr khæun

14 Magtarr khur mua oo nœ aawai ich Jöoi chi Cordero chaarta durrsí Sión anœm gaai oodœnœm mua oojim; ajapcharan ich Jesuma. I dœi ðor khapan ciento cuarenta y cuatro mil naajim. Mag Cordero dœi nœm khæunan ïchab thumaam khæunau i thœrta i Aai thœr dœi amach dag gaai phâkhanaa ag panhappa sísid ajim. ² Maimuata edjã ee sïi ðor iekjö simta mamœ salt pœm jurur wœjœm iekjö mua œrbaadœjim. Mag simœn ïchab nem jœbag pagthœm pœurbabaadœm iekjœnaa ðor khapan arpa sir nœm iekjö thœnaajim. ³ Mag thœnœmœn mag Êwandam juupjem pœrkhou sim bigaau ïchab jœoinpa ohood wœjœm dœi mag dau jayap nemchajœnœ ich paar sísidœm bigaau phœurdœ meukhaar iur au nœm khæun iekta mag thœnaajim. Mag amau meukhaar au narr chan œbmuajã pœd khaugbajim, am dœnjœ awaag. Åba mœg jœb gaai jooba durrarr khæun eem mag ciento cuarenta y cuatro mil peerdœtkhatarr khæunaupaita am dœnjœ aau khaugjierram. ⁴ Makhœun chan mœg jœb gaai aawaijã, jãg deœum œin dœi khapes apiba jaaujemjœ, œba Êwandamagpaita ee aajerr khæunau. Amauta chadcha Cordero nœnœukhampierr dœi i bœ ogdœba wœnœrrajim. Amachta mag Êwandam athee maimua Cordero atheejã am chognaankha wœnœrraju aai naajim, chadcha mag atheeta warm khæun eemua Êwandamau am peerdœ autarr aawai. ⁵ Am mag sœukha nœrrjœejã khaba arr khæun aawai bœurrjã am œugar jaaju khæunjã chukhu ajim.

Êwandam chognaan thœrjupam khæunau iek jaauthurtarr

⁶ Maimua mua deœum Êwandam chog edjã ee œrr jœrrœm oo athajim. Magua mœg jœb gaai naajem khæun athee Êwandamau ich mag maach iupi wai nœrraju iekta jaau jœrrajim, durrierr ðor nœnœidœm ee amach meupierr. ⁷ Mag irua jaau jœrrarr iek mœg ajim: “Êwandam dau na nem khaigbam wauju œkhœ abat. Mag khœai irig jœeunaa iita thœ iekhabat. Ya ïsta irua ðor ich aar phœ auju wa phœ auba warag isegju khœijã amach khœircha jaaju ed pabaichœm. Mœg edjãjã ompaawi mœg jœbjã ompaatarragta jœeubathœ. Ichdœuta ïchab phœasjã ompaawi jœb eemua dœ khumœ œbœr sísidœmjã ompaajim” a jaau jœrrajim, œrr jœrrœmua. Ma nacharamua iek jaau dichtarr ajim.

⁸ Mag œudee deœum Êwandam chog agjœ œãag urajim. Magua, Babilonia phœbœrœn ya eegar pabaadœmta jaau jœrrajim. “Ya eegar pajim” a sœjim, “ar ich dœnjœ durrierram khæunag parhoob pekau waupiejerr phœbœr.”

⁹ Makhœun œudee ya thœrjupam agjœ dewam Êwandam chog œrr jœrrœmua magmajim: “Ar jãg phœas eemua mepeer œbœrchœtarragjã jœeunaa sïi i khœirkha wau simœgjã jœeowi œdœraa amach dag gaai wa jua gaai khœijã i dauchach phœpitarr khæunan ¹⁰ ichiita Êwandam khœir machag sïi maach thœojem benenjœ

simta œwatab khaba œwatjugui” ajim. “I khœir machag mag simta am gaai meubapœaiwai Cordero dakhœir maimua pekau chukhu œgthar nœm khæun dakhœirjã œtdau azufre dœi waaurœu wœjœm eeta jœerjugui” a sœjim, “ich mag dau aphœ ag ee œt khierr jœmer wœnœramkhœir. ¹¹ Mag am œt khierr jœmer nœm naar jœu wœjœm chan chugpaajã khaugba, ich mag sœierrœm iekhou. Mag œtdau ee nœm khæun chan bœurrjã gaai nakha aa khaugba, ich mag edaram magwe machag jœmer wœnœrrajugui” ajim, “amachdœu mag meperagta Êwandamagamjœ jœeunaa ïchab sïi i khœirkha wau sœirragjã jœeunaa œdœraa amach gaai i dauchach phœpitarr kœit.”

¹² Magam uguata ar Êwandam dœnkhanaa irua nem jaau sim ipleriinaa ïchab Jesús bœjã ogdœba wœnœrœm khæunan warag ubœta œkha wœnœrraju aai nœm. Ma ajim Êwandam chog thœrjupamua jaau dichtarr.

¹³ Maimua mua œurwai œgtharmuata woun iekjœ mœug, “Cha mua pœchig jawaagpam phœbã” a sœjim. Mag irua phœpi sœir iek mœg ajim:

—Ïsmua atagta chadcha œuhcha ajugui ajim, ar maach Pœr Jesús iek thœraucha œkha durrumua mee nœm khæun.

Magbaawai Êwandam Akharaujã, —Jœan chadcha ich magua a sœjim. Mœg jœb gaai aawai chadcha phithurg aaujerrjã par khaba aju aawai khœir meeu nœisijugui ajim, Êwandam athee amachdœu nem wajapha waaujerr jœrr.

Êwandam chognaanau ðor pœm œrppœiju oopitarr

¹⁴ Magtarr khur deœu oo nœ aawai jœunthumieta edjã ee bau wœjœm œr woun œb Emkhœoi Iewaa Jesujœ simta oo sœjim. Magua pœrsir phœr dœn jœanaa ich jua ee oz anœm wai sœjim, thuthuijœ dœe simta sïi jœurthœ sim. ¹⁵ Maig ïchab deœum agjœ Êwandam chog Aai i jœeujem degmua œbœrchœwi mag jœunthumie bau wœjœm œr oo sœirrag magchœjim: “Ya nemjœir phur wœjoowai eeuju aai thœnœm. Ar pœch jua ee thuthui wai simua thœrrphœwi eebã” ajim, mœg jœb gayam khæun khœchpœiju ora pabaadœm jaauwi.

¹⁶ Magbaawai chadcha mag jœunthumie bau wœjœm œr oo sœirrau ich thuthui mœg jœb œr œrphœbarmua waa nemjœir dau thumaa eeu aujim.

¹⁷ Mag khur deœum Êwandam chog œbœrjim mag Aai i jœeujem di œgthar sim eemua. Maguajã agjœ ich jua ee mag thuthui oz anœm wai sœjim. ¹⁸ Mag œudee agjœ deœum œbœrchœjim, ierr nasœdjœ sim aarmua. Maguan ïchab sïi iekhabarmuapai mœg durr thum uurdœpi jaaubaawai, œtdœuapai mœg durr thum œpœaig nem jua theeg sœjim. Magua mag œbakhai jua ee thuthui wai sœirrag thet khœsir magjim: “Jœb gaai uvadœ nœnœidœm een ya sïi waau œidœm, jãg pœch jua ee thuthui wai simua chi ierr thœrrkha aupet. Ya waau thœnaabahab” ajim, ðor warre œrppœiju jaauwi.

¹⁹ Magbaawai chadcha mag thuthui jua ee wai sœirrau mœg durr œr œrphœ, waa uvadœ nœnœid arr eem thumaa thœrrkha aunaa chi chœ piirjœuagem ee barkhœœipœijim chi chœ piirjœumkhœir. Mag chi chœ piir-

jæumkhîir a simæn, maan wajakcharan Êwandamau ðor gaai jua khæaba ich khîir machag meeujuuta jaau sim. ²⁰ Magta phöbör igaau arrnaa chi chö piirjæupëijim. Mag piirjæubaadee, ag eemua chi chö sîi dösîgjø phur jîubaadëmua, warpham magwe trescientos kilómetros sîi bag phur úur jöisijim. Mag döjô úur wëjöm naug ee cabaai dænæupi ootarr akhiin, i öpier-rjö sîejim, chi naug. Mag döjô úur wëjöm a simæn, ðor khêch nëm jaar bag pöm árjuuta jaau sim.

Êwandam chognaan siete äbmiecha ðor khaibag wauju jawaan bëetarr khæun

15 Maimua deeu edaujã ee ijaaur maach dauderra ompa jöisijim. Ma, mæg ajim: Êwandam chognaanta siete edjã eemua öbërdætkhachëjim. Makhæunauta äbmiecha wajappa ðor dau aug waupiju khæun ajim. Magbarm düi íchab ya mag amau nem thumaamua mag chach dichdimaawai Êwandam khîir machagjã ich maigpai meeuju ajim.

² Mag khur mua oojim íchab, phûasta sîi vidrio dënjö sim igaau Êwandamau amachig sirmkhîir arpa deetarr düi ag panhapha ðor dænænuid thænëm. Makhæun mag mepeer khum chi jojthorjô sim phûas eemua öbërchëtarragjã jëeuba, ni i khîirkha wau simægjã jëeuba, ni i thër ni i dauchachjã wæraa amach gaai phäpiba arr gaaimua mag mepeer amach garmua pödtarr khæun ajim. ³ Makhæunau Corderota thumeukhar naajim. Mag meukhaar warrgar Êwandam chog Moisés khararrau phätarr ajim. Mag amau meukhaar au narr mæg ajim:

“Êwandam, pæun maar Pöröu.

Pæchta thumaam khæun khäai chi jua thierrau.

Pua nem wautarr thum chadcha wajaphanaa ooimæ sim.

Pua nem waaujemjô chan ni äbmua pödbam.

Durr thum mæg wëjöm ee pæchta thumaam khæun Reikha sîerrëm.

Pæ iekhan chadcharam iekhau;

maimuajã puan chad nem agchata waaujem.

⁴ Señor, ¿khaíuta mæg thænëm aig pæ ögkhabaju abarí?

¿Khaíuta bëurjã pæmæg jëeubaju khai?

Pæch appaita bëurjã pekau chukhu khitaawai dur-rpierram khæunau bëewi äba pæmægta jëeuju.

Ya pua thumaam khæunag jaaubarm, chijã khæunta pua pæch aar phë auju khæun agá, maimua chijã khæunta pua barkhæuju khæun agá” a aumajierram, meukharau.

⁵ Maimua mag thænarr khur mua oowai, ügthar Aai i jëeujem degam Santuariota Êwandamau israelnaan düi iek deetarr iek äkhaajem aar dawaa weeu dænæajim. ⁶ Mammuaata makhæun Êwandam chognaan siete khajapham nemjô amachdëu agua ðor khaibag wauju jua panhapha öbërchëjierram. Makhæunau put lino anëm dënta bëurjã memerkhög chukkhu sîi phug-phugamjô sîsidëmta jüanaa, ichkhaarjã dakha phîr dën äi jüajem phurii khitëmua äi jü sîsid ajim. ⁷ Mag am öbërdætkhabaicheewai nacha mag nemchaainjô

ich paar sîsidëm jayap narr eem äbmua amag amach-pierr jarrdam phîr dën ääbdö deemajim. Makhæun jarrdampierr maach Êwandam ichta warrgarjã ich mag sîerrawi mæg atagjã ich mag sîerraju ag khîir machgauta khajapham dö dënjö ipir sîsid ajim. Mag sîsidëm chookhæibaadeewaita ichdëu chachmampierr nem khîir pogkhe öbërmaju. ⁸ Mag jarr amachpierr ääbdö jigbapäiwai Êwandam chi wajaug sîerrëmua ich iiu mag Santuario ee naar khî joppijim. Mag Aai i jëeujem deg chi Êwandam chognaan siete narr khæunau amachpierr nem khîir pogkhe chachmamua, thum öbeerpëibam aig chan pöd ni äbjã dubju khaba aajeejim.

Êwandam khîir machag jarr eem choopëimam ootarr

16 Maimua mua úurwai mag Aai i jëeujem deg naar jîu wëjöm eemuata mag Êwandam chognaan siete narr khæunag nem theeg woun iekjô, “Èreubaadëwi jäg mæ khîir machag jarr siete nëm ee döjô jöjoid thænëm, jëb ür chookhæuibamit” ajim ich Êwandamaucha.

² Magbaawai chadcha äbmua petawi ich jarr ee wai sîerr mæg jëb ür choopëijim. Mag choobapäiwai thum mag mepeer khum chi jojthorjô sim phûas eemua öbërchëtarr khîirkha wau simæg jëeunaa i dauchachjã wai narr khæun gaai bën burrijim. Mag bënën mor gaai sîi phîedaujô öbërdætkhabaadëmta machaaga sîejim. Mag simuan waragta ðor ärmaajeejim.

³ Maimua jürr ëudeemua ich jarr eem phûas ee choobapäiwai sîi phûas thumaa bagag pajim. Mag phûas eem dö, sîi ðor meem bagjôta sîsijim. Mag bagag pabaadëmua ag ee nem thænarr thumaa khêchdubjim.

⁴ Mag khur thärjupam urum, agjô Êwandam chog. Maguajã warm khæun dënjö ich jarr eem choopëijim. Mamæ magua jürr dösîg düi jëb eegarmua dö khumdu nænuidëm ürta choobapäiwai, napem dënjö íchab dö thumaa bagag paapëijim. ⁵ Magnaa mag dösîgpierr dö ärpi sîerraupai iekhamamua,

“Êwandam, pæchta bëurjã pekau chukhu khitëm; pæchta warrgarwejã ich mag khitaawai ísjã ich agtha sîerrëmguí” a sîejim.

“Pæchdëu am düi chachbarm aig, pua am düi nem agchata abarmguí” ajim, “amachdëu nem waumar-rpierr.

⁶ Amau pæ chaain bag ärwi pæ i jaaumien bagjã ärjier-rarm.

Magtarr aawai ís pua jürr amag bagchata döpibaadëmguí” ajim.

“Jürr amau pæmæg ich agjô jägta apim khösi naabajieb amach düi” a iekhamajim.

⁷ Magbaawai íchab ierr inciense phaajem nasädjô wau sim aarmuata agjô Êwandam chogau, “Èera, jãan chadaugui” ajim. “Maar Pör Êwandam, pæchta thumaam khæun khäai chi jua thierr; puan chadcha khîir-jug khaphænaa am gaai agchata abarmguí” ajim, “bëurjã khaigba aba.”

Ma biek thärjupam Êwandam khäär machag chootarr ajim.

⁸ Mag khur deeu chi Êwandam chog jarrdam düi bëewi jürr mæg edau äsdawam khäär ürüü choopüijim. Mag choobarm ya biek jayapam ajim. Mag edau khäär ür choobapääiwai warag edau pechaaga aadëmua sïi ed pechgau ðor gaai mas ajim. ⁹ Mamü mag edaüa phaa thünüüwi, sïi phausumjö sïsidümjã amach khaibag äsie ewag khäärjuwi Êwandamagjã chugpaapi jëeuba, ni sïi i thö iekhajöjööpaijã khabajieram. Magju khãai sïi warag irig parhoobaa amachdëu iekham aig iekha thünüüjierram; majã ichdëuta magüm khaibag burripibaju akhiinjã jua theeg simügta mag iekhajieram.

¹⁰ Mag khur Êwandam chog cincoom bëewi, ïchab ichdëu jarrdam wai nerrarr eem mag phüas eemua mepeer öberchëtarr juupjem pörkhau ür choopüijim. Mag choobapääiwai irua durr jüa sïerrpierr thumaa khïchag ee jöisijim. Magbaawai ðor i igar nüm khüünan gaai machgauta sïi amach meukhäärpaijã thetthe khabaadëp aajeejim. ¹¹ Mamü mamagkhamjã amachdëu nem khaigba wau nüm chan püajöjööpaijã khaba aajeejim. Magju khãai chãddauta mor gaai sïi phïedaujö dau dap sïsidüm machgau, Êwandam ügthar chiraajem düita khujärmjö warag parhoobaa irig iekha thünüüjierram.

¹² Mag khur Êwandam chog seim bëewi, ich jarr eem döjã Eufates aajem ür agjö choopüijim. Mag choobapääiwai döjã pöm simta sïi jüübaadëjim, edau öbeerjem garmua reinaan wëdurarr khüün dërbagkha dichamkhäär.

¹³ Maimua mua oowai, mag nacha mepeer ðoirjö sïerr i eemua jüchëumiejö sim öberwi, äbakhai khum chi jojorthorjö sïerr i eemuajã öberwi, maimua äbakhai chi sëukha nem ïgkhamie kach numpai cordero dënjö jüjür sïerr ag i eemuajã agjö jüchëumiejöo khitüm öberjim. ¹⁴ Mag jüchëumiejö sïsid arr, chi mepeer akhaar ajim. Makhüünaun ïchab ag na ðrau nem ooba aajempa wau wënürrajim. Mag wënürrümün mæg jëb gaai reinaan sïsidüm khüün düi iekta dee wënürrajim, thumaa äba biirdënaa Êwandam ichta thumaam khüün khãaijã chi jua thierr düi amach wërbëju edam athee khäär khaugaag.

¹⁵ Mag nüm ee maach Pör Jesucristooucha, “Keena, khäär khaphü nüisit; ðor chikham nem ïgkha nerraa-jemjö müün sïi ðor bëebajöjöö sïerr ee dëgölp barchëjugui” ajim. “Mag mü pierrwai onee aju khüünan, ar daukhananaa pekaügta büürjã amach ürpaiba nüm khüünau. Mag nüm aiguin aman, khajüa bähphä memerkhög chukhu jüa nümjöta thünüm. Maagwai mag ed ðrau dich mor kharr ooba aawai chigaajã abajugui” ajim ichdëucha.

¹⁶ Maimua chadcha mag jüchëumiejö sïsid arr khüünau amachdëu mæg atag ajujö mü dakhïraa wëtwi mæg jëb gaaim reinaan äbam aig biirdë aujierram wërbëag. Mag am biirdë narr aig ebreonaan meüa Armagedón a thüürjem. Ich maigta chadcha wërbë mümua Êwandam düi juapã chachju anaabã.

¹⁷ Mag khur äbmiecha sietemua paawai, agjö deeu Êwandam chogau ich jarr eem sïi ich jäg ügthaa edjä eepai wëpüijim. Mag irua wëbapääiwai, mag ügthar Aai i jëeujem degam Santuario aarmuata nem theeg, “Ïsin chad ya thum aai pa sïsimgui” ajim. ¹⁸ Mag irua ya aaipabaadëm abaawai, pagthümta dau phërpëhë abarmün jëbë ahau khabaadëm düi, sïi iyüümjö jöisimua müür theegajã duui dichjim. Mag müür theeg duui dichjujö chan mæg jëb ompaatarr aigmua ewag pawiajã duuiba aajem. ¹⁹ Magbaadëmua phöbör pöm sim Babilonia anüm eegarta waa sïi jëb thorrðakhëhë aadëmua, phöbörön warreta perás thärjup öbeerpüijim, jëb thorrðëbaadëmua. Magbaadëm düi ïchab deeu durrjã phöbör eem di khapaana sïi pogueu püamajim. Magbaawaita Êwandamau Babilonia phöbör gaaita ürcha jua khëgkharpüijim, ich pekau waujerr khäär okhooba wai sïerr gaaimua. ²⁰ Mag müür theeg duuitarrau phüas ee morr phüür üid arrjã, sïi warag ierr paaukhabaadeewai, durrst nünüid arrjã ïchab warag jëb ee ierr paaukhabaadëjim. ²¹ Magbaawai ïchab edjä eemua sïi noseg dau dap mokdaujö chë thünüisijim. Chi noseg dau chügag ochenta libras sïsid ajim. Êwandam mag noseg chëpiwi wajappa amach dau aug waubarm oowi, ðrau warag Êwandam thürcha thürnaa, parhoobaaa amachdëu iekham aig iekha thünüüjierram.

Ma ajim Êwandam chogau äbmiecha ich jarr eem Êwandam khäär machag choobapüim mua ootarr. Mamü mag mua oojim a chirümün, maan mæg atagjã thum cha müchdëu jaau chirümjö ajuuta müüg müch daüacha oopimajim.

Chi durpathierrmie khaibag wauju jaautarr

17 Magbaawai Êwandam chognaan mag jarr panhapha siete narr eem äb bëewi müüüg, —Pidü mua püüüg oopikhimgui ajim, chi durpathierrmie ar döjã nem pöoma bau wëjöm ür oo sim khaibag wauju. ² Magnaa müüüg, Mæg durr gayam reinaanau thumaam khüünau ich ag müipaita wai khãijieramgui ajim. Maagwai tagam khüün agjö mæg jëb gayam khüünjã sïi mag parhooba saak müi bag chë simjö sïerr gaaimua ichig paa wai simgui ajim.

³ Makhüün thum oopieg chi Êwandam Akharau mü khãaiipi atham ee, chi Êwandam chog mag müüüg pidü a sïerrapai jürr mü warp ðor chukag ee athaadëjim. Mam pabaimaawai, müita sïi mepeer pöm phurü sim ür oo sim müüüg oopijim. Mepeer pöm mag phur simün sïi pör khapan äbam mor gaipai siete nenernaa kach khapanjã diez wai sïejim. Mag sim moron, sïi ësapdau parhoobaaa Êwandam igwia iekha phã sïsidümüata ëntër mor ipir sïejim. Mag sim ürtã mag müi chi durpathierrmie oo sïejim. ⁴ ïchab chi müijã mag simün, sïi khajüa wajappa phuriimjönaa khichphë khäärkha simta jüa sïejim. Mag ür ïchab phürjã jüanaa, mokdau ooihmü nem parhëpagkham düi perlas anümpa jüanaa, ïchab jarrdam phür dënkha khitüm ee sïi mag emkhooïn düi ich parhooba sïerrta khajapham nemjö inagjã chukhu ippir jöi wai oo sïejim. ⁵ I dag

gaai oowai i thür anemta maadëu wajappai khaugba sī, “Babilonia ichta phöbör pömaacharam, thum chi durpathierrmie äd anaa nem khaigbam thum mæg jëb gaai thünem ag äd” a phä sjejim.

⁶Ya mag mæchdëu oobaawai mua khaug athajim, sī Jesús iek ükha durrum khæun pöm khëchbapääiwai bag pöm ärbarm oowiata onegau sī don hæijö oo sim.

⁷Mag oowia mua khïirju chiræ paawai chi Êwandam chogau mærg, —¿Khanthee atcha khïirju sīma? ajim. Mua pærg jaaubajup ajim, chijä agä jæg hæi, maimua khai agä ïchab ar chi mepeer pör khapan sietenaa kach khapanjä diez wai simua ich ür chi hæi juppi warum.

⁸Maimua chadcha mærg jaaumamua magjim: ‘Jæg meperan warran mæg jëb gaai nerrajim; mamæ meewi ya tag ooba aajem. Pari mæg atag Êwandamau ierr thærrdöjö sim eemua ædæraa öbërpibaawai deeu nerrachëjugui ajim. Magbaawai ar ich mag iiu wënnerraju khæun thür phäkhamaajem êsap gaai warr mæg jëb ompaaju nawe phäba awi ag gaai thür chukhu nëm khæun wajap dauderraa ajugui ajim, mag meetartra deeu nerrachëm oowi. Mag deeu iiu nerrachëjup mamæ, ich Êwandamauta warre i jua khëgkharëijugui ajim, ich mag okhoom iek okhoomkhïir.

⁹Maimua mærg, ‘Wajapha ürbá, mua pærg jaaukhimgui ajim chi Êwandam chogau: Jæg äbam mor gaaipai pör khapan siete nëm pua oo sim, jä chi hæi oo sim eegar durrsi khapanag siete nëmta jaau simgui ajim. ¹⁰Jæg pör siete nener sim ïchab reinaan siete narra jaau sim. Mag reinaan siete narr eem cinco ya eegar pawia äbpaimuata agtha ich durr jüa simgui ajim. Maagwai äbakhai agtha reikhaju waaur sim. Mamæ mag äbmiecha reikhaju waaur sim reikhawijä, khüchpai mag siewi, warm khæunjö eegar pajugui ajim. ¹¹Mamæ äb simgui ajim ochoom reikhaju. Maan ar chaig mua pærg mepeer phurí sim mæg jëb gaai sïerrta thöwi chukhu aadëm a chirarraugui ajim. Ichpai mag reinaan siete pærg jaau chiræm eemkha sim. Ya mag biek numí ichpai reikhabarm aigmuan chadau warre thöm iekcha thöjugui a jaaumajim mærg.

¹²Maimua mag jajawagmamua, ‘Mag chi mepeer kach khapan diez jøjær sïerrau ïchab chi kach khapanagpierr agjö reinaan diez nëmta jaau simgui a jaaumajim mærg chi Êwandam chogau. Makhæunau agtha bæurjä governaaba nëm. Mamæ Êwandamau amag mag chi mepeer phüas eemua öbërchëtarr dëi iek theeg apijugui ajim, sī khüchpaim athee.

¹³Makhæun reinaan diez äba ibëpwi, mag mepeer phüas eemua öbërchëtarragta amach jua theeg thumaa deewi, warag amach garmuata Cordero dëi wërbëjugui ajim. ¹⁴Mamæ chi Corderoou ich garmuata amach thum pödprüju, ichta mæg durr gaai chi thiernaan thum thünem khæun Pör anaa reinaan Rey aawai. I dëi thünem khæunan, ich Êwandamaucha jær auwi amachdëu ükhatarr iek thäraucha ükha wënnæm khæunau.

¹⁵Maimua deeu mærg magjim, chi Êwandam chogau: ‘Ar pua jæg chi durpathierrmie oo sim eegar

döjäjö nem pöoma bau wëjöm oo sim chan, döjä chaar khabam. Jään öor khapanagta jæg thünemgui ajim, durrpierram khæun amach meupierr meu khïir pogkhe. ¹⁶Maagwai ar phüas eemua mepeer pöm sim öbërchëtarr gaai kachjö khapan jøjær diez thünemjä, i kach chaar khaba, jäkhæunan reinaan i dëi äba mæg durr governaaju khæunauajim. Ich jäkhæunauapai jæg chi hæi chi durpathierrmie oomaug aphöbaadëmua i khaibag wawaag i ëudeejä êkhaju. Maimua i jua eem nemjä khechthugwi, ich ap bapæawi, i dijä örpüijugui ajim. ¹⁷Amau mag nëmæn, ich Êwandamau juau amag magpi siewaita mag amachdëu ampierr thünaajugui a jaaumajim. Magnaa, Maguata amau amach reinaan appai iekhawi, chi mepeer mag phüas eemua öbërchëtarragta amach iek theeg thum deejugui ajim, Êwandamau ichdëu jaautarrjö öbër nëm ora. ¹⁸Ïchab ar pua hæi oo simjä jä chan hæi chaar khabam. Jään ar phöbör äbpai nem pöm simuata mæg jëb gaai reinaanag thumaa ichdëuta nem khap jajaau aajem ag phöböröugui ajim.

Magta chi Êwandam chogau ichdëu oopimatarr thumaa mærg jaaumajim.

Babilonia eegar patarr

18 Magtarr khur mua oo nëm aawai Êwandam chog dewamta ügtharmua bëem oojim. Mag simæn ïchab chi jua thierr aawai nem iek theeg sjejim. Mag pierrwai jëbën sīta araraa aadëjim, i mor gaaimua. ²Magua thet ääagmamua mag sjejim: “ÿa Babilonia phöbörön eegar pajim! Ïsin ya sī pabü ee sïerrjëem khæun diiu; mepeen khaigbam khïirpierr naajem di anaa pabü eem nem maach khoojem khæun diigta pabaadëbahab” a sjejim.

³“Warran iin chadcha jæg ich parhooba deeam gaaijä pærpær sïerrarr gaaimua durrpierram khæunta nag dënjö thumaa khëch wai sim dëi ichig paa wai sjejim. Reinaanagjä amach hæi dëimjö ich dëita khapes apiwi,

nem jua paraam khæunagjä sī mag ag ee nem parhooba amachdëu khöchagpierr nem waupi sim gaaimua warag phatkhon paraam khæunag paapüijim.

Mamæ ich paarmua maagjerrta ïsin jürr ichta eegar pabaadëm” a jaaumajim.

⁴Mag chi Êwandam chog iekha öbaadëm ee, deeu ügtharmua woun iekjö,

“Päar mæ chaankha nëm khæun, jæg phöbör eemua öbërwi chawag ërëubaadët” ajim.

“Magbamæn päachpa dëi amau pekau wau nëm ee burri paai öberbaadeewai, päachpata phithurg ee mawi dau aug wauju.

⁵Jæg phöbörön sī pekau pöoma simgui” ajim.

“I pekau pömagan sī ügthaa edjä ee sīmii wëjömjö sim.

Maagwai jæg nem khaigbam parhooba ichdëu waum aig wau sim gaaimua, mua i gaai jua khæaba deejugui” ajim ich Êwandamau.

⁶Magnaa jürr ich chognaanagta,

“Ichdëu chikham dëi aajerrjō abat” ajim, “jūrri i dëi. Ichdëu nem khaigba waaujerr ùr jūrri ag khāai atcha biek numí i gaai deebat.

Ichdëu chikhamnag dōpiejerr khāaijā jūrri athuucha nem achag waaurëu deebat.

⁷ Jāg ichdëupai ich thōwi parhooba ichdëu khōchag-pierr aajerr paar, ich agjō i gaai mas waunaa i dau aug waupibat” ajim.

“Truan ichdëupai ich igwi, ‘M̄n̄n̄ m̄n̄guin rey ùijōta ùm, m̄n̄ chan khoopaa ùi khabam; m̄n̄g ùrr̄m̄ chan m̄n̄ chan b̄n̄rjā dau apha ùrr̄abaju’ a iekhaajem.

⁸ Mam̄n̄ mua mag chir̄m̄gui” ajim ich Ēwandamau: “Ich jāg ùrr̄m̄ paar i ed b̄eju paar sim.

Mag ed, khāai ābpaam ee i gaai mas aju. Mua i gaai nem khaigbam kh̄ir̄ rogkhe chachmamua, ðor p̄m̄ òpiwia, jādau theegjā burrp̄ijugui” ajim.

“M̄n̄ch p̄ar P̄or chi jua thierrauchata mag i dau apha ùr̄i chir̄aawai,

wajap i dauhi ārpiwi,

ābmiеча paawai chi phōbōrjā thum s̄i òrp̄ijugui” ajim ich Ēwandamaucha.

⁹ Mag phōbōr òrbap̄aiwai, reinaan ag ee amach ùin d̄imjō khapes awi parhooba amachdëu ampierr arr kh̄n̄n̄au ùap̄p̄erkhamua, i athee b̄ieju anaabā, chi naar appai ùgthaa edjā ee j̄u th̄n̄m̄ oowia.

¹⁰ Mag oowia d̄egōlp̄ amach gaaijā agjō aju kh̄ir̄juwi, aigjā b̄eeba, warp amach n̄m̄ aarpaimua,

“j̄ē! j̄Aay, Babilonia!

Phōbōr p̄omanaa chi jua thierr arrta ĩs chad p̄n̄ chan at oobam.

S̄i s̄eukhabarmjō abarm ee p̄n̄ gayan Ēwandamau masta deebarmgui” aju j̄urram kh̄n̄n̄au.

¹¹ Īchab nem jua paraam kh̄n̄n̄aujā amach daúa phōbōr magbarm oobaawai, b̄ie n̄m̄ua ùap̄p̄er̄ aju an̄m̄, amachdëu oowai ya tag amach nem p̄er̄ auju kh̄n̄n̄ chukhu aphōbaad̄em kh̄ir̄juwia. ¹² Jāgbaawai, nem inag p̄m̄ waib̄ewiajā, “¿Khaíu p̄er̄ athaju? M̄n̄g p̄er̄ aaujejim: ph̄ir̄, phatkhon, mokdau parh̄epagkham, perlas; put wajapham lino d̄en seda d̄en d̄i s̄i phuriinaa khichph̄e kh̄ir̄kha s̄isid̄m̄; pa th̄ūpham kh̄ir̄pierr; marfil d̄en nem wau s̄isid̄m̄, pa wajapham d̄en, jierr d̄en, cobre d̄en maimua mármol d̄en nem wau s̄isid̄m̄.” ¹³ Maimua amach wir aigpai, “¿Khaíu athajugui?” aju, “th̄ūpag p̄m̄ ph̄eb̄e n̄m̄, canelajōm, incienso, mirra, j̄ḡdee; vino, nemkhau, arin, trigo; nemchaain daph̄m̄ nem uajem, cabaai, oveja, carro, maimua par phidkhamkh̄ir̄ ðor p̄er̄ n̄m̄jā, ¿khaíuta j̄ḡm̄ nem thum awaagáwa?” aju, amach òdegpai.

¹⁴ Mag n̄m̄ua chi phōbōrōgta wounagamjō,

“Nemjō s̄īphamjō pua ùr̄cha pii aajerr ya ĩs chan tag chukhu aad̄emgui” aju.

“P̄n̄ nem ooim̄ s̄isid̄ arrjā thum phatkhonpa ĩsin ya pua okhoom iekchata okhoobar̄im̄.

Jāgbarm chan pua tag oog khabamgui” aju, mag chi phōbōr uu th̄n̄m̄m̄gta.

¹⁵ Maimua jūrri nem jua paraam kh̄n̄n̄ maḡm̄ thum p̄er̄ n̄m̄ua mag phōbōr gaaimua warag phatkhon paraam̄g patarr kh̄n̄n̄aujā amachdëu mag

oobaawai, ĩchab amach gaaijā agjō aju kh̄ir̄juwia, aigjā b̄eeba, warp amach n̄m̄ aarpaimuata b̄ienaa ùap̄p̄erkhamua,

¹⁶ “j̄ē! j̄Aay, phōbōr p̄ooma eegar pajim!” aju.

“P̄n̄n̄ chadcha phōbōr ooim̄ganaa, s̄i ùi khajūa wajapham lino d̄en jūanaa, kh̄ir̄pierr chi phurjā jūanaa, khichph̄e kh̄ir̄jā jūa simjōta s̄iejim.

Mag jūanaa chihōo ph̄ir̄ d̄en, perlas, maimua mokdau parh̄epagkhamua jūa simjō s̄ier̄ta,

¹⁷ jōpcha s̄i s̄eukha n̄m̄jō arr ee phatkhon p̄ooma okhoobarmgui” aju.

Magbaawai agjō barco eem capitannan, mariner-nan maimua thum ar dōjārr jōrrj̄eemuata phatkhon kh̄ir̄damjō oojem kh̄n̄n̄jā thum warppai n̄isiju anaabā. ¹⁸ Mam̄n̄ warppaimua mag phōbōr uurd̄

th̄n̄m̄ naar edjā ee ph̄is j̄u th̄n̄m̄ oowia, thet āākhamua, “¿Jamta deem phōbōr ich m̄ḡjōkham

maad̄e uog agá?” aju an̄m̄. ¹⁹ Magnaa chadcha amach gaai masi n̄m̄ ðrag oomkh̄ir̄, amach p̄or ee

j̄b̄ phōp̄inaa ùap̄p̄erkham d̄i b̄ie n̄m̄ua, “j̄ē! j̄Aay, phōbōr p̄ooma khitarri!

Maar thum ph̄ias ee barco paraam kh̄n̄n̄, p̄n̄ gaaimuata chadcha maar riknaanag paaukhajimgui” aju.

“Magtarra jōpcha arr ee p̄n̄n̄ warreta eegar pabaad̄emgui” aju.

²⁰ Mam̄n̄ warm kh̄n̄n̄ mag b̄iephōo th̄n̄m̄ daar, ùgtharm magwe onee abat.

Onee abat ĩchab Ēwandam chaain, Ēwandam i jaaumien, maimua ich i jaaumkh̄ir̄ ichdëucha j̄er̄ autarr kh̄n̄n̄jā agjō onee abat.

Ēwandamau Babiloniapien d̄i jāgbarmua, jūrri p̄ar-ta irua dau ee aug khaugwi am gaaita mas dee sim khabahab, amachdëu p̄aach d̄i aajerrjō.

²¹ Magbaawai āb Ēwandam chog ĩchab nem jua thee-ga simua, mok p̄or p̄ooma sim ph̄ias ee barp̄inaa magjim:

“Babilonia, phōbōr p̄oomaam, p̄n̄n̄ cha mua mok bar-p̄imjōta buudimamgui” ajim.

²² “Jāgbarm chan m̄ḡ atag pawiajā, p̄n̄ kaaijā ee chan b̄n̄rjā tag arpa sir n̄m̄ iek ūrba, karris iekjā ūrba, ni trompeta iekjā ūrbam.

Nem inag wau n̄m̄ gaai phidkha n̄m̄ kh̄n̄n̄jā chukhu, ni mok b̄ā n̄m̄ iek j̄j̄errkhamjā tag ūrbamgui” ajim.

²³ “P̄n̄n̄ta jāgbarm chan m̄ḡ atag pawiajā p̄n̄ ee ðt-daudam phuu d̄n̄m̄jā ooba, ni ðor jua p̄n̄n̄wai onee serereu aajerr iekjā ūrbam.

P̄n̄ eem nem jua paraam kh̄n̄n̄n̄, chadcha m̄ḡ durr gaai chi jua thierrnaan ajim.

Maimua p̄chd̄eujā pua durrrpierram kh̄n̄n̄ s̄i kh̄gur wai s̄iejim, p̄chd̄e u nem khaigba wau simta ðrau khaugbam gaaimua.

Pari mag s̄ier̄ta, ya p̄n̄n̄ chadchata eegar pabaad̄emgui” ajim.

²⁴ Magta chadcha Babilonia phōbōr eegar paju.

Mam̄n̄ mag i eegar pajuun, ag eeta Ēwandam chaain bag ārtarr p̄ooma th̄n̄m̄ gaaimuau. Aigta th̄n̄m̄:

Ēwandam i jaaumien dēi thum i chaain bag āmatarr, maimua thum ar i gaaimua durripierr chikhamnau juau thōopēimarr khēun bagjā agjō.

Ēgthar Aai i jēu nēm ootarr

19 Mag Babilonia eegar pabaadēm ootarr khur, ðor pōoma sereu wējōm mua ūrjim, ēgthar. Makhēunau serereukhamua, “iĒwandam maach Pōrōgta thumaam khēunau jēu-bathū! Ichta ðor peerdūajemū” anaajim. “Ijōm chan chukhum; ichpaita thumaam khēun khāai chi jua thierriu. ² Ichta ðor dēi agpierraa sīerrēm, chadcha amachdēu nem waumaajerrpierr am gaai aag. Chi durpathierrmiejā ichdēu nem parhooba ampierr nem wau sīerrarr gaaimua durripierram khēun pekau waupiejerr jūr, ya ich gaaijā mas deebarmgui” anaajim maach Ēwandamau.

“I chaain anaa i chogkha nēm khēun khēchmam chan sīi ich jāg par khīir okhoobam arr aawai, ya chadcha i dēi ich garmua ðor dēi aajerrjō abarm” a serereu kha-jierram.

³ Mag sereu thēnarr khur, ūmaai deeu magjierram chi ēgtharmpeenaupai:

“Ēwandam, ūta pua jāg Babilonia örpēijim; chi naar jāg nathōo jīu sīsīmēn jāan ich jāg sīerrēm iekhaugui” anaajim.

⁴ Magbaawai mag jōoin veinticuatro narr khēunau agjō jayap sīi khanjō sīsīdēmta ich paar sīsīd arr khēun dēmua Ēwandam ich khu juupjem gaai oo sim khīir-pee kanieu thēkhōokhanaa, khīb jēb gaai dagau dērkhanaa irig jēumamua, “iJāan ich magau! iChadcha iita maach thumaam khēunau thō iekhaju aai nēmgui!” ajierram.

⁵ Makhēunau magbaawai ičhab mag Ēwandam khu juupjem pōm sim aarmuajā ðor iekjō,

“Maach Ēwandamta thōbathū” a sīejim, “pāach thum ar i ökhōnaa i chogkha nēm khēunau.

Jōoinaujā i thōnaa chaainaupa iita thōbat” a sīejim.

Cordero jua pēru jaautarr

⁶ Maimua mua ūr nēm aawai, sīi ðor pōm wējōm iekjō thēnēmta mamē ičhab salt pōm jurur wējōm dēi pagthēmpa turururkham iekjō thēnaajim mua ūrwai. Mag sīi sereu wējōm khēunau mag naajim:

“iMaach Pōr Ēwandaman chadcha emkhoirau!

Maach Pōr Ēwandam thumaam khēun khāai chi thierriuta ya nem thum governaa sīsīm.

⁷ Keena, ya Corderoon jua pēraagpam, onee ajuga.

Mag oneenaa i appaita thō iekhaju.

Chi hēi, ya ar chihōowia sīi khīir khaug sim.

⁸ Irig jūapijim khajūa wajapham, lino dēn.

Maan sīi memerkhōgjā chukhu, ich bāpgau sīi bēmjō sim.

Mag ich bāpgau bēmjō simua Ēwandam chaainkhanaa i dau na wajapha wēnērraajerrta jaau sim.

Magua mag khīirta irig jūapijim” anaajim.

⁹ Maimua chi Ēwandam chogau mērug, —Nau mua iekhabarm phā sīubá ajim. Mēg iekhan ich Ēwandamaucha ich imeerba jaaupitarrta mua pērug jawaagpamgui ajim mērug. Magnaa ichdēupai, Corderoo ich jua pēr nēm phiesta ee thūrkhēuiwi chi wēt nēm khēunan chadcha oneeta ajugui ajim.

¹⁰ Mēchig magbaawai, mua i bēkhērr phōbkhaima-jim irigta Ēwandamagamjō jēwaag. Mamē mag mua ich bēkhērr phōbkhaimaawai mērug, —Ūū, oob jāgam mē dēi. Ēwandamagta jēubá ajim. Mējā sīi pē dēi āba Ēwandam chog khabahab ajim, pē khodnaan ar Jesús iek amachdēu ēkhatarrta ogdēba amachdēu ootarrjō jaau durrum khēunjō. Ēwandamagta jēubá ajim mērug.

Cabaai bāpphā sim gaai nērrarr

¹¹ Mēchig magbaawai, mua phiidēnaa oo nēm aawai, edaujāata sīi weeudē wējoojim. Mag edjā weeudē wējōm eemua woun āb cabaai bāpphā sim gaai öbērchējim. Mag thēr “Mēchdēu Nem Wauju Abarmēn Chadcha Wau Chitēm” ajim i thēr, ichdēuta thum wajapha governaanaa juurhi eejā wērbūajeewai. ¹² Mag sim dau oowain, sīi ötdau khīirjōta nem dapag phuphup sīsīd ajim. Ich pōr gaai pōrsir khapan paarnaa ičhab ich gaai ich thērjā phā wai sīejim. Mamē mag thēr chan bigaaum khēunaujā khaugba, āba ich chi warrum khēupaita khaphē sīejim ich thēr. ¹³ Mag simua khajūa jūa sim gayan, sīi dawaa bag phur sīsīd ajim. Ich mag wounpai ičhab, “Ēwandam Iek” a thēr sīejim. ¹⁴ Ich mag ēudee Ēwandam chognaan kha-paana pērthē wēnērrajim. Mamē makhēunjā mag sīsīdēmēn, sīi thum khajūa chi wajapham lino dēn bāphā memerkhōgjā chukhu sīsīdēmta jūanaa, cabaai bāpphā sīsīdēm gaaita wēnērrajim. ¹⁵ Mag cabaai bāpphā sim gaai öbērchētarrau durripierr ðor nēmēidēm jua khēaba pāaukhapēimaag ich i ee thuthui dēe khitēm wai sīejim. Ichdēuta mēg durr thum jūa wai sim aawai jūr ich jua jēmpiba dajēkta wai sīsīju. Magbaadēmua ðran sīi uva chō piirjēu awaag bēu eeg pibthai nēmjōtaaju am gaai. Magnaata amachigpai Ēwandam thumaam khēun khāaijā ūrpai sīerrēm ag khīir machag khajapham dōjō jarr ee choo wējōmta dōpipēimaju. ¹⁶ Mag wounau ich khajūa gaai maimua ich khupá gaaijā agjō ēsapdau phākha wai nērrajim. Chi ēsapdau mag phā sīerr, “Reinaan Rey anaa chi pōrnaan Pōr” a phā sīejim. Ajapcharan jāan ich maach Pōr Jesucristo ajim.

¹⁷ Maimua jūr dewamta pari agjō Ēwandam chogkha simta cha edau phuu nēm gaai dēnēunaa, nem ichpan wir aig amach khapeenpai pēr khoojem khēun thērui, äakhamua mag sīejim:

—Nemchaain wir aig pāach khapeen pēr khoojem khēun, daaig pidut a sīejim. Ēwandamau pāar athee phathau pōoma wai sim, i khōbahut! ¹⁸ Pāar atheen

thənəm: reinaan mod, soldaun pörkhanaa emkhooinkha thənarr khəən mod, cabaai mod, mag cabaai gaai nərrjē arr khəən mod, maimua thumaam khəən mod. Ōor sī chikham chogkha nərrjē arr khəən mod, maimua chikham chogkhaba sī amach khōchagpierr nərrjē arr khəən modjā agjō thənəmguī ajim. Magnaa, ¡Khōbat, jā pāar atheeməguī! a jaaujim, nemchaainag.

¹⁹ Maig oowai ĩchab chi mepeer khumjō jojorthor sim phūas eemua öbērchētarr dēi męg jēb gayam reinaanpa amach soldaun dēi āba biirdə thənaajim, mag cabaai bāpphā sim gaai nərrəm dēi i khapeen i ēudee wənərrəm khəənpa āba amach garmua wərbəag. ²⁰ Mamə magbaadēm ee chi mepeer mag phūas eemua öbērchētarr preso sīsijim. Mag preso sīsijim dēi ābakhai chi sēukha nem jaau nərraajerrjā agjō pər auwi, dēi ĩchab preso sīsijim. Ich mag sēukha nem jaaumieuta mag khumjō sim phūas eemua öbērchētarr dakhīir ōrau nem ooba aajempa wau nərrəm gaaimua ōor khūgur aumaawai, ədərəa amach gaai mag phūas eemua öbērchētarr ag dauchachjā amach gaai phāpiwi i khīirka wau simęgjā Ēwandamagmjō jēeujierram. Mag amach numwe pərka auwi, ich jāg thōjō thōoba iiu sīsidəmta thərrdō ee azufre ötdau dēi waaurēu uu wējōm ee barkhəirpūijim. ²¹ Magbaawai tagam khəən am khapeen, mag cabaai gaai nərrarrau ich i ee espaar durag sierrau, ajapcharan ich Jesucristoouma, sī su khēchpūijim. Mag khēchbapāaiwai, chadcha nemchaain pōm bēewi sī khōdubbarpūimjō abaawai, ōor pōm thənarrta chukku aadēju.

Mil años

20 Maimua Ēwandam chogta ügtharmua eeg urum mua oojim. Magua ich jua ee jēbdi ierr nem pōm thərrdōjō sim eem yabme waidurajim, caden pōm sim dēi. ² Mag bēewia, mag nem pōm ōoirjō sim pər athaichējim. Mag ōoirjō simta warrgarwe “nemkhōr” a thəurjem; ich arpai ĩchab mepeer a thərnaa Satanás a thəurjem. Mag pər auwi mil años sī ibəer sīujim. ³ Mag ibəeranaa mag ierr jēbdijō simta thərrdōjō wējōm ee barpūiwi wajapha phāar sīujim, mag mil años pa nəm ora tag ich mag durrpierr ōor khūgur nərram ugua. Maimua mag mil años dichdimaawaita deeu khūchpaim athee ēerpūiju ajim. ⁴ Maimua khu juupjem khapan thənəmjä mua oojim. Ag gaai ohood aphōbaadējim, amach garmua warm khəən khaibag waumkhīir wa am kōit khāijā iekhamkhīir ich Jōoirau iek theeg apitarr khəən. ĩchab maig naajim, Jesucristoou Ēwandam iek jaautarr əkhawia jūr amach paarmua jaau durrum gaaimua chikhamnau ö thərrphē khēchtarr khəən akhaar. Makhənta ĩchab mag phūas eemua khum chi jojorthorjō sim öbērchētarragjā jēeuba ni amach dag gaai wa jua gaai khāijā i thər phāpiba arr khəənau. Makhənta deeu iiu nēisiwi Cristo dēi āba mil años chi pōrnaankha nēisijim. ⁵ Ma nacha iiu phiidətkha nəm ajim. Mamə warm khəən ar Ēwandam iek əkhaba

khēchmarr khəən chan tag iuuba, ich mag nēisiwi, mag mil años dichdimaawaita ūwaa deeu iiu nēisijim. ⁶ Mag nacha ōor iiu phiidətkha nəm ee dēi phiidətkhabarm khəən, chadcha oneeta ajurau. Mag iiu nēisim chan jūr warm khəən phiriutkha auwi khīmie durr barkhəi nəm edjā am chig abaju. Mag khīmie durr barpūi nəmta, maach meetarra deeu meeju a jaau siməu. Magbarmən mag warm khəən khīmie durr wēt thənəm daar, Ēwandam atheeta phadnaankhanaa Cristo atheejä phadnaankha wənərəmua ich Cristo dēi āba mil años chi pōrnaankha nēisiju.

Ötdau uu wējōm ee mepeer barpūim ootarr

⁷ Mag amachta chi pōrnaankha nəm ee mil años dichdimaawaita mag mepeer Satanás ibəer wai nərrjā deeu ēerpūiju aajem. ⁸ Mag ich ēerbapāiwaita, durrpierr ōor khūgur nərrəmua, Gog durrarm khəən dēi Magog durrarm khəənpa ābam aig biirdə auju anaabā, mag biirdənaa Ēwandam igar nəm khəən dēi wərbəag. Mag chi wərbəju anəm khəən, khapaana sī phūas igaa mosdau thənəmjōta thənaajim, chi kha panag.

⁹ Makhənta mag āba biirdənaa ērēuwi, sī Ēwandam chaain irua ĩrcha jāsenecha aajem phōbör dēi phəer thuur auwimajerram. Mamə amau mag phəer thuur atham ee, wərbəbamjō arrta, Ēwandamau ügtharmua ötdau khīirta nosej daujō khəipiwi sī warre phaa khēchpūijim. ¹⁰ Magbaawai ĩchab chi mepeer mag ōor khūgur sierrjā jūr warm khəən numi mag khum chi jojorthorjō sierr dēi ābakhai chi sēukha nem jaaumie dēi narr aar barpūijim, thərrdō ee ötdau khīirta azufre dēi waaurēu uu wējōm ee, męg atag pawiajä ich mag ötkhierr machgau dau aphəə idawaa wənər ramkhīir.

Khu juupjem pōm bāpphā sim khīirphee warre dich khīircha jaauju

¹¹ Maimua mua oojim ĩchab, khu juupjem pōma bāpphā sim; ag gaai chi woun oo sierrjā mua oojim. Mag khu juupjem gaai oo sim oowi, męg durr edaujā dēi sī dēgōlp chukku aphōbaadējim. Tag oojā ooba, ich mag nēisijim. ¹² Ōor nawe khēchmarr khəənjä Ēwandam khīirphee bājāupai dənənəid thənəm mua oojim, męg jēb gaai aawai chi thiernaan arr khəənpa. Mag ich khīirphee ōor phəerbaadēm dēi, aig libro thənarr gaai eeureutkha oopijim. Mag eeureutkha oopiwiata mag libro thənarr gaai phā sīsid arrjō thumaa męg jēb gaai aawai amachdēu nem waumatarrpierr am dau aphəə aju jaumajim. Pari magaagan, khēch nəm khəən akhaar naajem aarmuajā thumaa Ēwandam dakhīir öbērchējierram, phūas ee khāijā okhoowi khēchtarr khəənpa. Mag thum ābam aig nēisiewaita, chadcha am dēi Ēwandamau amachdēu nem wau maajerrpierr ajim. Mamə deum libro sējim ĩchab; mag gaaita thənəm, ōor ich mag iiu wənərraju khəən thər. ¹⁴ Mag əsap ōor iiu wənərraju jaau sim gaai thər

öbërba abarm khænan, mag thærrdö ötdaujö uu wëjöm eeta barkhæipëijim, ajapcharan khîmie durma. Mag barkhæi næmta, mæg jëb gaai meewi deeu ũwaai mee næm aajem. Maigta ïchab öor dënjö maach dajëgpijerrjã tag dajëgba aadëju, ichpa chi khaigbam khænan dëi mag thærrdö ötdaujö wëjöm ee barbaapäi-wai.

Edjä iur durr iur dëi

21 Magtarr khur nacharam edaujä mæg durr dëi narr Êwandamau thum chi iurig paapëitarr aawai edjä iurta durr iur dëi mua oojim. Magtarr aawai ya phûasjä chukhu ajim. ² Mæch daúachata mua oojim, bæurjã pekau chukhum khænan phöbör, Jerusalén chi iur, ügthar Êwandam sim aarmua eeg urum. Mag urumæn ya hæi wajap chihöowi ich jaai dëi jua pæraagpamjö, sïi thum chi khïir khaugamta urajim. ³ Magbarm ee ügtharmua nem theeg öor iekjö, "Ïsin chadau Êwandaman öor ee dau daauta nærrumgui" ajim, "am kha ogdæba ich mag sïerraag. Am i phöbörkha næsiewai jürr ichta chadcha am Êwandamkha sïisju. ⁴ Ichdëuta thumaa wajapha am dauchöjä jãrpëi aju. Mam chan tag öor meebam, öor dauhi paraajã abam. Tag chikham üapëpërijã aba, gaai machagjä tag khaugbajugui" ajim, "ya warr nem thænarr thum isegpëiwi thum chi iur apha thænaawai."

⁵ Magbaawai chi khu juupjem gaai oo sïerrau, "Mua-ta nem thænæm thum chi iurig paapëiijem" a iekhajim. Mag iekhapëiwi, jürr mærgta, —Cha mua iekhabarm iek thumaa phã athá. Jãan chadcharam iek aawai pãrau ag gaai ükhaju aai næmgui ajim.

⁶ Magtarr khur deeu mærg, —Ya nem thumaa aai pa sïisimgui ajim. Mæchpaita nacharam ësapdau Ajónaa chi äbmiecharam Zetajö chitæm; mæchta nem thum ompaaju nawe chirajim, mæg durr öwïajã mæchin ich mag chirsijugui ajim. Chi öbisi næm khænanag mua sïi ich jãg par öor iupiejem dö khumdx öbër sim eem döpiju. ⁷ Ar ögkhaba amach garmua pödpëi næm khænan, mæ juagam nem thænæm thum amachdëuta auju. Mæchta am Êwandamkha chirsiewai jürr amach mæ chaainkha næsijugui ajim. ⁸ Mamæ mæ iek jawaag khuwæm khænan, mæ iek ükhaba aajem khænan, mua khöchkhabam nem waajem khænan, juau öor thöojem khænan, dich öor khabam dëi khapes aajem khænan, bënkhænan, parhooba juau nem wautarragta mærgamjö jëuejem khænan, maimua thum öor sëu paraam khænan, magæm khænan thum thærrdö ötdau azufre dëi waaurëu uu wëjöm eeta mua barkhæipëijugui ajim. Mamta biek numiimua paawai thöo chaar-cha thö næmæugui a iekhajim.

Jerusalén chi iur

⁹ Maimua Êwandam chognaan siete narr khænanu amach pipied agjö jarr siete wai narr ee äbmiecha agua öor khaibag waju waiberr khænan eem äb bëewi

mærg, —Mau pidú, mua pærg oopikhimgui ajim, Cordero hæi paju.

¹⁰ Maimua Êwandam Akharau mag mærg oopig-mamua chadcha durrsï pöoma ügthaa sim gaai mæ athaadëjim, chi Êwandam chogau. Mag arrwi phöbör pöoma sim mærg oopijim, ügtharm phöbör Jerusalén anæm. Phöbör pöm mag simta ügthar ich Êwandam sim aarmua eeg urawai, sïi arar urajim. ¹¹ Ag bü araragan, sïi ooihmæ mokdau wajaphamjöta khitajim, mokdau jaspe aajemjö, dau bæm vidrijo. ¹² Mag simæn ügthaa thuur phærdæ sïejim. Mag thuur phærdæ simta puertdi khapan doce sïejim. Makhænan puertdi khapanagierr Êwandam chognaanjã agpierr ääbdö dænænæid ajim, chi thæanaan. Mag dëi ïchab warrgar jöoi Israel khararr chaain doce narr khænan thërijã mag puertdi pierr phãkha sïsid ajim. ¹³ Ed öbeerjem gar puertdi thãrjup wai sïejim; ed burjem gar agjö thãrjup, margajãrm bi garjä thãrjup, maimua baggajãrm bi garjä agjö puertdi thãrjup sïejim. ¹⁴ Mag phöbör igaau thuur phærdæ simæn, mokdau pör dapag doce næm gaaita khaarkha thænaajim. Mag mok pör næmpierr ïchab Corderoo ich i jaaumkhïir doce jær autarr khænan thërijã gaai phãkha sïsid ajim.

¹⁵ Maagwai chi mag mæ dëi iekha sïerrau padam phïr dën jua ee wai sïejim, agua chi phöbör chach phærdæpëiwi, thum chi puertdi mag sïsid arrjä chachkhapëinaa chi phöbör igaau thuur phærdæ sïerrjä chachpæaig. ¹⁶ Mag phöbörön sïi thum jä agdaujö iwiir duraajã khaba, chi jä pheeugjä chi jä durag dëi äbata sïejim. Maimua chadcha chi phöbör chachbaadëjim. Mag chach oowai, chi jä durag, chi jä ügthaag maimua chi jä pheeugjä thum agdaujö ich mag dos mil doscientos kilómetros sïejim. ¹⁷ Maimua jürr chi phöbör igaau thuur phærdæ simjä chachbaadëjim. Majã chachpëinaa oowai, sesenta y cinco metros sïejim, chi parrg appai. Mag irua chach sïerr, sïi maach ich mæig jëb gayam khænan chach ajim.

¹⁸ Chi phöbör igaau thuur phærdæ sïerr mokdau jaspe anæm dënta wau sïejim, maagwai chi phöbör phïr chaar dën ajim. Mag phïr chaar dën aawaita sïi vidrio memerkhög chukhumjöta sïejim. ¹⁹ Chi phöbör igaau thuur phærdæ sim bü gaai ïchab mokdau khïirpierram dën ooihmæ wau sïsid ajim. Nacharam jaspe dën ajim; numiim, zafiro dën; thãrjupam, ágata dën; jayapam, esmeralda dën; ²⁰ cincoom, ónice dën; seim, cornalina dën; sieteem crisólito dën; ochoom, berilo dën; nueveem, topacio dën, diesam, crisoprasa dën; onceem, jacinto dën; maimua doceem, amatista dën ajim. ²¹ Chi puertdi doce narrjä ïchab perlas dënta waukha sïsid ajim. Mag chi puertdi khapanagjä chi perlas khapanagierr narr aawai puertdi pierr perla khïir äbpaímua wau sïsid ajim. Maagwai mag phöbör eem kaajã chi wajapcharamjä ïchab phïr chaar dën aawai sïi vidrijo dau bæmjöta khitajim.

²² Mag phöbör ee mua bæurjã Êwandamag jëuejem di oobajim, ich maach Pör Êwandam thumaam khænan khãajã jua theeg ürpai sïerræmpaita Êwandamag jëuejem di anaa ïchab ichpaita chi Cordero aawai.

²³ Ich Ēwandamaupaita ich mor gaaimua arar wəw jēer wai sīewai mag phōbör chan męg āsdawam edaujā chukhu ni edaram edaujā chukhu sim. I lamparaan ĩchab chi Corderodampaiu. ²⁴ Mag sīewai ĩchab phōbör durrpierr thənmjā sīi mag phōbör arar wəw jēer thənm bətgta wənərraju anaabá. Maagwai ĩchab męg jēb gayam reinaanaujā mag phōbörta thō iyūw aju aajem. ²⁵ Mag phōbör eem puertdi chan phāraajā khaugba ich mag sīerraaju aajem. Mag nəm dūi ĩchab edau khēwaja khaugba sīerraawai, edau khīejā chukhu aju anaabá. ²⁶ Phōbör durrpierram khənnauta mag phōbör igwia, “Keena, jāgjöm phōbör chan chukhum” a iekhanaa, woun ēugarmjō wajapha i ig iyūw aju anəm. ²⁷ Mag phōbör ee chan ĩchab bənrjā maach inaan nem chan dubbam. Nem maach dawag khabam waaujem khənjā dubba, ni sīi chikham khūguurjem khənjā pōd dubbam. Āba chi dubju khənnan, Cordero ēsap gaai thūr phākha thənm khənpaita dubwi ich mag i dūi iu wənərraju aajem.

22 Mag oopitarr khur chi Ēwandam chogau męg dōsīg dau bəw khītəmjā oopijim, ðor iupiejem dōsīg. Mag dōsīg sīi vidriojō sim Ēwandam khu juupjem Cordero dūi sim aarmuata öbēr sfejim. ² Mag phōbör eem kaaijā chi wajapcharam jārr, maimua dōsīg ipierr, pabū naajim dōi numwe, ðor ich mag iu wənərrapiejem nemjō bē. Mag nemjōon edaupierr ich mag chē sīerrəm aajem, bənrjā khīir jaraajā khaugba. Wajapcharan añopierr doce veces cheejem aajem. Mag nemjō gayam chi khēr khəimamuata jūrr durrpierram khənn ich mag monakha apiejem anaabá. ³ Mag phōbör ee chan Ēwandamau khōch khaba aajem nem wau nəm gaaimua irua mas deēju ayaam khənjā chukhum aajem. Ich Ēwandamta Cordero dūi mag phōbör ee chi Pörkha nēisiju anaabá. Maagwai chi chognaan mag irig jēu nəm khənnau, ⁴ i dūi khīircha oonaa i thūrta amach dag gaai ich mag phā wai wənərraju aajem. ⁵ Maig chan edau khēwaja khaugbaju anəm. Maagwai chi maig wənərrəm khənnau ðtdau paagjā ðtdau igba, ni męg āsdawam edaujā igbaju aajem, ich maach Pör Ēwandamauchata am wəw wai nərraju aawai. Mag ich dūicha nēisim khənnauta męg atag pawiajā i dūi ich mag governaa nēisiju aajem, mag durr iur gaai.

Jesucristo ya bēiməw sim

⁶ Maimua chi Ēwandam chogau męg, —Męg iekhan chadcharam iek aawai, ag gaai ũkhaju aai nəmguai ajim. Ich Ēwandamau ich i jaaumienag wajapha ich iek jaaumkhīir khīirjug deejemuachata ũgtharmua męch ich chog pūibarmgui ajim, jūrr muata ðor ich chognaan agjō męg jēb gaai thənm khənnag ichdēu męg atag jöpcha nem waju thum oopimkhīir.

⁷ Mag nəm dūi ĩchab ich Jesuupai ich igwia, iin męgtarr khur jöpcha maach awaan bēēju aajem. Ar męg iek phā sim gaai öbēberg maju jaau sim thumaa ũkhawi ag ipierraa nəm khənnag warag onee api sim.

⁸ Męch chi Juanauchata cha męchdēu nem jaau dichdimam thumaa mua męch daúacha oowi męch

jügəucha ũrjim. Mag męchdēucha oowi ũr dichtarr khur, mua chi Ēwandam chog mag męchig nem thumaa oopitarr bükhərr kanieu phōkhabaimajim, irig jēwaa awia. ⁹ Mamə magbaawai ichdēu męg, —Üü, oob mę dūi jāgam, męjā sīi pūjō Ēwandam chog khabahab ajim, pə khodnaan Ēwandam i jaaumien ar męg ēsap gaai phā sim ũkhawi ag ipierraa aajem khənjō. Męg jēuju khāyau Ēwandamagta jēubá ajim.

¹⁰ Maimua ĩchab męg magjim: ‘Ēwandamau nem thumaaum ichdēu chachmaju męg ēsap gaai jaau simjō aiməw sim aawai, oob pua sīi ðragjā jauba pęch thāar eepai khaphə wai chitamgui ajim. Mag khāyau thumaa khənnag jaaupet ajim. ¹¹ Ar nem khaigba waaujem khənnag jaau nəmjā ũkhabamən, idēu amach khaibag ee naapibá ajim. Mamə ar chi wajapha ũkha nəm khənnagan, warag nem wajaphamta waurinaa, maimua chi Ēwandam atheepai wənərrəm khənnagjā warag i gaaita ubə wənərrapi jaaubá a jaaumajim męg, chi Ēwandam chogau.

¹² Magbaawai, “Ēera, męnn jöpcha pāar jəraan majugui” ajim ich Jesuucha. “Mag męch mam dūi męch chaainag amachdēu waumarrpierr deemaagjā mua nem phē arrjugui” ajim. ¹³ “Męchta nacharam ēsapdau Ajōnaa, chi ābmiecharam Zetajō chitəm. Męchta nem thum ompaaju nawe chirajim; męg durr thum öwiajā męchin ich mag chirsijugui” ajim, ich Jesuu ich idamaucha.

¹⁴ Ar sīi khajūa wajap jā simjō thāar wajapha pekau chukku nəm khənta ũuhcha thənm khənnau, amauta maach iupiejem nemjō mag mua jaau chirəm gayamjā jōnaa, mag phōbör puertdi khapan wəw wəw wējōm eejā dubju aai naawai. ¹⁵ Mamə bēnkənn, amach wəin khabam dūi khapes aajem khənn, juau chikham thōojem khənn, parhooba ðrau nem wautaragta Ēwandamagamjō jēujem khənn, maimua ar sēukha nem ĩgkanaa chikham khūguurjem khənn chan, ni ābjā dubba, thum Ēwandamau isegpūiju.

¹⁶ Mag męchdēu jaau chirəm chadcha aawaita, ich Jesuujā ich igwi, ichdēuchata ich chog pūijimgui ajim, magəm thumaa ar ich iek ũkha durrum khənnag jaaumkhīir. Magnaa ichdēupai ich igwi, “Męchta sīi khajap nemjīirjō David khararr chaain ewagam khənn eemua sūrka phiidəttarr anaa ĩchab edaupherr garm phīdag wəw öbeerjeməugui” ajim Jesuu, ich bēēju igwia.

¹⁷ Magbaawai Ēwandam Akharauta chi Cordero wəi dūimua, “;Pidú!” anəm. Maagwai pāar chi ũr nəm khənnaujā ĩchab, “Jesús, jöpcha pidú” abat irig. Maimua Ēwandam khaugam khōchgau öbissi nəmjō nəm khai, maach peerdəajem iek sīi ðor iupiejem dōjō simta sīi ich jāg pēr aujā pēr auba ũkhabat.

¹⁸ “Ar męg ēsap gaai mua męch i jaaumienag jaaupitarr iek phā sim ũr nəm khənnag mua mag chirəmguai” a sim, ich Jesuu: “Ābmua khāijā chamęg mua nem jaautarr ũr jūrr mę ichaaur jaaumən, Ēwandamaujā ĩchab ich męg ēsap gaai jaauwai ðor chachmaju a sim thumaa i gaaita burrpiju. ¹⁹ Wa mag-

ba äbmua khäijä mæg mæch i jaaumienag jaaupitarr iek phä sîsidæm igba sîsidæm awi bæchkhun khäijä isegpüimamæn, Êwandamaujä jürr irig õor iupiejem gayam nemjõ jõpiba, ni mæg êsap gaai jaauwai chi ügthar öbër næm khænnag nem deejü a jaau simjä deebaju. ²⁰ Mæch chi nem magju thum jaau chiræmua-ta chadcha mænn jõpcha maju a chiræm, pãar awaan.”

Maadëujä chadcha ich magta jëeuju aai næm: “Señor Jesús, deeu jõpcha pidú.”

²¹ Maach Põr Jesuu pãar thumaa üu oopaar phë wai sîepim khõsi chiræm.

Mag ajim keena, ich Jesucristooucha mæ khäaipi auwi mæmæg oopitarr.

Juanau